Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Sermones de tempore

https://hdl.handle.net/1874/341434

Theologia

Folio n°. 150.

189. **Conradus** de Brundelsheim, Sermones Socci de tempore. Deventer, Rich. Paffroet 1480. 2 dln. 2°. E. 2°. 150, 151

Type 2*. — HMT 64 (112) b2. — HC 14825. — CA 1540. — MMW II 72. — Pell. 3930. — Pr. 8947.

Op bl. 1 van dl. II: „Pertinet regularibus in traiecto". — In oorspr. doch beschadigden led. stempelband, waarvan de stempels zijn afgeb. bij Hulshof-Schretlen pl. I 4, 8; de sloten ontbreken. — In den catalogus van 1608.

gerestaureerd 25-6-03

Tabula N. 173. A.

Jnâpit tabula sermonū hyema lis Roca de tempore · ostendēs quo sermōe quaq; parte sermonis vnaquecq; materia reperiat̄ ·

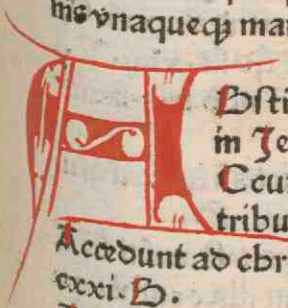

Abstinentia · requiē in Jeiumiū
Accusat se homo in tribus · in plo · D ·
Accedunt ad christum diuersi · cxxi · D ·
Accedūt multi ad grām̄ augmētationem · cxxi · D ·
Aduēt9 xpi duplex ē · p̄mo · D
Aduēt9 xpi via q̄ sit · nj · N ·
Ad q̄d venit xp̄s · ij · k ·
Quis sit ille q̄ venit · i · E ·
Aduenit fili9 nō pater nec sp̄ūs scūs · a quare hoc · p̄mo · F ·
Quo venit xp̄s · i · D ·
Quo tpe venit xp̄s · ij · L ·
Vnde venit xp̄s · p̄mo · G ·
Aduētui xpi quō nos p̄parāē debemus · xxij · L ·
Aduēt9 ispiratiois q̄d sit · vi · D
Aduētū suū voluit xp̄s retardare p̄pter tres causas · ij · M ·
Aduēt9 dei amar9 a vtil · xv · J
Aduentus dubius occult9 a manifestus · xxx · A ·
Aduentus dubius dicātur p̄pter tres causas · xxx · E ·
Aduētus xpi occult9 · xxx · C ·
Aduēt9 xpi manifest9 · xxx · D
Aduentus xpi vtilitas quid scz pater · filius · sp̄ūs scūs nobis ām̄inistret · xv · L ·
Aduenientis q̄litas q; scz vestē requirat in aia nuptialē · xxi · P
Aduenit xp̄s vt iudex · xxnj · X · a · xv · per totum ·
Aduenit vt medic9 · xvi · M · et xxnj · B ·
Aduenit vt viator · xvi · T · X · B · a · xxnj · D ·
Adueit vt magist̄er · xvij · C · a · xxnj · D ·
Aduenit vt rex · xvij · p totuz · a · xxnj · G ·
Aduenit vt sponsus · xx · M · et xxnj · J ·
Aduentu suo xp̄s descendit tripliāter · p̄mo · J ·
Aduētus xpi ostra hominēs quis sit · · vj · A
Aduentus a recessus xpi periculosissime ignoratur · xvj · D · et xxx · A ·
Aduentuū xpi sex sūt genera · · xxvi · P ·
Ad aduētū xpi requirit̄ digna p̄paratio · xxnj · L ·
Aduēt9 xpi sereitatē fāt · xvi N
Afflictio triplex est a dolorosa · xxviij · G ·
Afflictō triplex est scd̄m triplicē statū hoim · xxviij · G
Afflictōez q̄lē deuoti habeant · xxviij · D
Ager dei est lō · lxij · T ·
Ager ē multiplex · lxviij · J ·
Allegoria q̄d sit · cij · k ·
Amor dei amorem anime preueit · xi · R · a · xxvi · M ·
Amore dulciter pascimur interius · Cix · F ·

ACADEMIA AMERICANA

Amor a gratia cõtinue bonũ ope
rantur · xij · D ·
Amor ex se ꝓducit triplicẽ vtili
tatem · xi · B ·
¶ Aia a cõsolatiõibo terremꝫ se
subtrahens grauẽ ad tẽpꝰ desola
cõ expatit añ aduẽtũ grẽ · ix E ·
Aia ꝙ delicie q̃ sint · xij · C ·
Aiam spũs scũs renouat triplicã
ter · xij · A ·
Aiam digne ꝓparatã neq̃q̃z dñꝰ
absq; cõsolatiõe relinquit · xiij N
Ammaz sex modis visitat deus
xv · D ·
Aiam ornãt tresꝫ vtutesꝫ · xxv · L
Aiam tres vtutes digne ꝓparant
ad grãz suscipiẽdã · xxxviij · R
Aie dat deꝰ duo ẽplastra xvi O
Aia fit vxor dei · xij · L ·
Aia est a diabꝫ spõsa xpi · x · L ·
a · xxij · A ·
Ammã esse sponsã xpi a dicã scri
ptura ꝙ auctoritatibo a ratioibo
oñdit · xxij · A · B · aĉ ·
Aia spõsa vt sponsũ digne suscꝫ
piat vestibo scis ornabit · lij · A ·
Aie q̃tuor nũcios mittit deꝰ nũci
ãtes vt se ꝓparz ad aduentũ spõ
si · xij · per totum ·
Aia regi suo ꝛformaẽ se dz duo
busꝫ exercãtijs · xvij · Q ·
Aia ꝛmẽdabꝫ triplicãt · xix · T ·
Aia hz tres potẽtias · xx · E ·
Aia hz mltã fit studiez cũ deo ·
xxij · T ·
Aia rationabꝫ dei est triplicã iure
lxij · F ·
Aia vtutibo adornata celo ꝓparatꝫ
lxv · P · re dz · cxxvij · E ·
Aia deuota in xpi latere mansiõa
Aia triaꝛ estimẽto ꝙ genera possi
det dño prosternenda · cxvi · Q ·
¶ Anulꝰ spũalꝫ q̃d sit · xij · V ·
¶ Ammiracõez i nob tria faciũt
xxi · M ·
¶ Antixpꝰ seuiet añ iudiciũ q̃tu
oꝛ modis · xxxix · B ·
¶ Archa veteris testamẽti figt
corpꝰ dñi · sicut illa ocãdit sep
tẽ genera boim · sic et corpꝰ xpi ·
cxxi · per totum ·
¶ Arra duplex est · lij · R ·
Arra spũalis in tribus gratijs cõ
sistit · lij · B
¶ Amaritudo triplex bene ispe
cta ad amaritudinẽ nos perdu
cit penitentie · cxiij · J ·
Aue ꝙ hz tres vtutes et quid per
illas figũtur · xlv · G ·
Anima fuã ꝓ mittit deꝰ ouersis
ex toto corde · lxxvij · F ·

Baptismꝰ duplex ẽ sacramẽ
talꝫ et spũalis · xlvi · K ·
In baptismo xpi q̃tuor ꝛfluxe
rũt · et i eo celũ aptũ ẽ xlvi M O
Baptismꝰ spũalꝫ q̃d sit · xlvi · L
Baptismꝰ spũalis scificatꝰ est
ex duobus · xlvi · L ·
¶ Bñficia q̃nto maiora tãto in
gratis pena grauioꝛ · xxxij · Z ·
Bñficijꝫ xpi i tribo rñdeꝰ xlij P
Bonoꝙ spũaliũ duodeã ꝓfcus
lxxij · C ·
Bona opa nrã maxia effidũtꝫ ꝓ
tria · xix · X ·

Bona tria sunt in quibus omia genera bono ꝙ exercitioꝝ inclu duntur · xliij · B.

Bona facere ⁊ puidere dēm? tribus modis coraꝝ deo ⁊ corā hoīnib? sic? it? trib? mois · xliij · C D

Bona maxia iter oia nob dedit deus · ⁊ hec in triplici genere cō tinentur · cxij · A.

Bona opera nostra leuiātur ex adiuncta deuotione · xvi · B T

Bono ꝙ nrō ꝙ remmiscit? de? dig nius q̄z nos suo ꝙ · xā · Y.

¶ Brauiū quid significet ⁊ sit · lxiij · A.

Brauiū nrm̄ omēdat? ex mlt?is lxiij · B.

Brauiū nobis duplex a deo p ponitur · lxiij · D.

Brauiū eterne vocationis multis modis apprehenditur · lxiij · C.

Brauiū ⁊ finis oim labo ꝙ nrōrū ē vbū icreatū · xxxviij · D.

Caritas vnit deū cū hoie · lv · A · et · lxix · M.

Caritas est nobis fūme nēcia · lxix · k · et cēteſimo · N.

Caritas est vtilis dulās ⁊ leuis lxix · L.

Caritas quae dicat? vinculū perfectionis · lx · A.

Caritas quare auro ꝺparatur · et de ei? dignitate · lx · B.

Caritas ꝺmendatur a triplici dignitate · lxix · J.

Caritas ē mḡnavtus · lxix · N.

Caritas est vtilis ꝓpter quinq; cēteſimo · O · et · lxi · P.

Caritati? t̄plex ē pfectō · lx D

Caritatem quadruplicem exhibuit nobis deus · xl · G.

Caritatē pximo ꝙ nobis necessariam docet membroꝝ triplex lex adinuicem · lv · V.

Caritate nō habita nulla bona placent deo · lxv · N.

¶ Carnis concupiscentia per egressionē de ea deserenda est ꝓp? duo mala · viij · X.

¶ Ceatas spūalis a quo causetur · lxx · B.

Cecā facti legunt̄ sexviri ex sex causis · sic ⁊ nob ꝺtingit · lxx · G

Ceatas quō repat? · lxx · D.

Cenā suā ꝓparauit xp̄s quadrupliabus · cxix · M

¶ Circūcisionis die quatuor fa ciūt eē solemnem · xliij · Y.

Circūcidi xp̄s voluit ꝓpter tres causas · xliij · A.

Circuncisio pat ꝙ in quib?locis facta sit · xliij · B.

Circuncisio spūalis debet eē triplex · xliij · B.

Circuncidenda est anima a tribus · xliij · E.

Circuncisio exterior sine iteriori non prodest · xliij · D.

Clarificare filiū q̄d sit · cxviij A

Clamor sine voce q̄d sit · C i · G

Clamauit christus tribus vicibus · ci · E.

Clementia dei expectantis nos lxij · Y.

¶ Cogitio tua incipiat a teipso

xxxi·L·N·
Cognitio illuīata tria nccia fāt agnoscere·xxxvi·X·
Colūba spūs scī sigta de ꝓprietatibo eiꝰ·xlvi·N·
Confessio reddit hoiem quasi perfectū·lxxxiij·A·
Cōfessio triplex ē·lxxxiij·D·
Cōfessio sacramentalis q̄d sit·lxxxiij·C·
Cōfessio ē oio nccia·lxxxiij·F
Cōfessio efficax qualis esse debeat·lxxiij·G·
Cōfessio vera debet habere q̄nq; circūstantiasꝰ·ax·C·
Cōfessio cuicunq; fieri potest in necessitate·lxxxiij·E·
Cōfessionē quatuor impediūt·lxxxiij·F·
Cōfederatio ē triplex·aij·L·
Cōstitutus in aie libero arbitrio cōstitutus est·lij·O
Cōsiderare nos debemꝰ multipliciter·xxxi·k·
Cōscie puritas qualiter cognoscat·xlij·N·
Cōsilia drnt a p̄ceptis·xli·L·
Cōsilia tria ad religiosoꝰ ptinēt xli·N·
Cōsolat deꝰ suos post tribulationes triplicē·xcvi·N·
Cōsolacō aie ex tribus ꝓuenit·lvij·T·
Cōsolacō spūalis ex quatuor cōfiat·aij·D·
Cōsolacō uersis datꝰ i principio ꝓpter duo·lvij·D·
Cōsolationibo carnalibo renuntabimus ꝓpter tria·vij·V·
Cōtricō q̄lis eē debeat·lxxxij·L·
Cōtritiōem in nobis septē faciūt lxxxij·k·
Cōuersiōe ad deum michil utiliꝰ est·lxxvi·F·
Cōuerti ad deuz quomodo debeamuꝰ·lxxvi·G·
Conuersio duplex est·quadragesimonono·V·
Conuersorum modi tres sunt·lviij·L·
Conuertere nos debemus ad deum dupliciter vel ꝓpter duo·lvi·A·C·
Conuersio spiritualis in tribus perficitur·lxxvi·D·
Cōuerti ex toto corde quō debeamus·lxxvi·J·
Cōuertere nos debemus a mūdo et a peccato·lxxvi·D·
Cōuersi acꝑiunt septem beneficia·aij·k·
Conuersis ex toto corde duodecim utilitates a deo promittunt lxxvij·A·
Cōuersis ad se promisit dominꝰ spiritualem consolationem ac·cxi·D·
Conuersis ad se promisit dominus eternam glorificationem·cxi·Q·
Cor nostrum quō vel quomodo vel quertit·lxxiij·J·
Cor conuertunt vel peruertunt quatuor·lxxiij·k·
Cor tripliciter custodit·xnij·R
Cor nrm est do offerendum tri

plicá rarione · xnij · C.
Cor nostrū est deo aperiendus triplicáter · xnij · B. T.
Cor nostrus est triplicáter mundendū · stabiliendū ⁊ eleuandū · xnij · R. X. F.
Cor est exercitādū · xnij · P.
Cor est per tria preparandum · xnij · Q.
Cor hominis est thesaurus dei · xnij · E
Cor debemus scindere ab omni carnalitate · xnij · G.
Cordis stabilitas q̄d sit · xnij · D
Cordis tranquillitas · require in lrā T. Trāquillitas.
Corpus crescit ⁊ decrescit sicut ētiā spūs · lxi · J.
Corp⁹ ꝓcurabimus sicut medicus infirmum · xxxi · J.
Corpori nostro debemus duo · xxij · A.
Corpora nostra exhibenda sūt deo ꝓpter tria · xlvij · A.
Corpus peccati debemus mortificare ⁊ deo exhibere · xlvij · C.
Corpus xpi confortat hominem cxxxij · F.
Corp⁹ xpi mane opat · cxx V
Corpis sui sacramentū xps instituit propter duo · cxij · Q.
Corpus suū xps dedit largiter · hilarit ⁊ affectuose · cxxij · D.
Corpus suū nobis christus dat tanq̄ ꝓprie sue familie in dulcissima refectione ⁊ magna caritate cxij · D
Corp⁹ xpi indigne sumptū mlt̄a mala operat in sumente · cxix T. et · cv · D. et · cxxxij · T.
Corpus xpi sumere quatuor genera hoim ꝓhibent · cxix · D.
Corpus xpi indigne sumentes vel cōtemptibiliter se ab eo subtrahentes triplicē mortem incurrunt · cxxxij · C.
Corpus xpi q̄z acceptabile sit · cxx · X.
Corpus xpi septem vtilitates operatur in nobis · cxx · A.
Corpus xpi sumentium diuersitas · cxxi · D.
Corpus xpi occidit septē genera hominum sicut archa noetus · cxxi · C.
Corpus xpi sumitur ad virtutū ⁊ gratiarum augmentationem · cxxi · D.
Corpi xpi quibus nos exercitiis debeamus digne preparare · cxxij · E.
In corpis sui sacramento dupliciter deus ostenditur · cxxij · D.
Corpus xpi digne preparati sumētes duplicē grām obsequunt · cxxij · C.
Corpi xpi duplex debet ꝓparatio · cxxij · D.
Corp⁹ xpi digne sūptū septem grās effundit i sumēte · cxxij · E.
Corp⁹ xpi digne sūptū esurie opat in aia · cxxij · G.

Damnatorū q̄litas · lxij · Z.
Damnatorū ꝓpena erit eterna · xxix · k.

Damnati triplicia fame cruciabũ tur · cxxxiij · F
Debito ꝓ dra ẽ plex ẽ lxxxix D
Desideriũ nrm dei mãtat vt sub uemat nobis a veniat ad nos · xxvi · M ·
Desideriũ triplex ẽ · naturale · rationale · spuale · xxvi · O ·
Desideriũ deuocõis est ornatꝰ aie · vij · Q ·
Desideriũ nrm sex exãtãt ad deuotionẽ · vij · R ·
Desiderium dei nostrũ preuenit et creat · xiij · D ·
Desideriuz nrm semper ad dm sus pensum sit · etiaz opibus deficientibus · xnij · A ·
Desideria sclaria ex tribo que i mũdo sũt exãtant · xlij · R ·
Deꝰ qd sit i se vel qlit dr xxxiij C
Deꝰ qd sit i creaturis xxxiij D
Dei diuersa noia reperiũt in scriptura · xxxiij · E ·
Deo qlit vnimur · xix · F
Deꝰ sex mois loqt ad hominem ex · D ·
Deum habemus · perdimꝰ · querimus · inuenimus · xlviij · L
Deũ bemꝰ dupliat · xlviij · M ·
Deꝰ pdit dupliat scz ad dãnationẽ a promotionẽ · xlviij · N ·
Deus dat se nobis quatuor modis · xlviij · P ·
Deus a mundus quare inimicantur · xxvij · R ·
Deus tria in se preapue docuit · cxxvij · T ·
Deus quid doceat quos a quali ter · xvij · F ·
Deꝰ docz triplicẽ sciam electis · xvij · B ·
Deus plenus vtutibus venit in mundum · lix · P ·
Deus pater noster diawoluit ꝑter quatuor · cvi · L ·
Deus quare nõ dns aut iudex ꝯ pr dia voluit · lxxxviij · A · B ·
Dei pnia i corde qd fiat lvij k
Deꝰ dat nob cor suũ · xv · D ·
Deus dedit nobis tria maxima bona · cxij · A ·
Deũ i triboꝝ fedimꝰ lxxxij D
Deũ nõ sequunt quinq genera hominum · nij · Q ·
Deũ seqnti ẽ a sũt nccia xcnij a
Dei pntie sex sũt signa · xxx G
Deus in vita sua tria nob ꝓposuit in exemplum · xxxv · N ·
Deũ quõ dẽmꝰ digne laudare · cxv · M ·
Deꝰ mltipliat loqt verbo · cxi L
Deum qrere dẽmus a qlit · a mcbil queritꝰ digmus · xlix · O Q
Deus queritꝰ ꝯ nõ muenitꝰ quia negligẽter queritꝰ · xlix · S ·
Deus quatuor modis efficaciter queritur · xlix · T ·
Deus quesituꝰ muenitur duobꝰ modis · a vbi · xlix · X · Y ·
Debtũ sex hz ꝓpetates · xcv · C
Debtũ ẽ duplex · lxxiij · M · et xcvij · Q ·
Desertum spirituale quid sit · xcvi · D · J ·
Desertum spirituale dicit vita religiosa ꝓpter quinq ꝓprietates

deſerti · lxxiij · N · et · xcvi · R.
Deſertū corpale et ſpūale cōue
mūt i ſuis ꝓpetatibo · lxxnij · P
Deſertum ſpirituale quinq; ba
bet in ſe · xcvij · R.
In deſerto dñs nouē conſolatio
nū genera exhibuit pribo · ſic et
in deſerto ſpirituali conſtitutis
faciet · lxxnij · P. Q.
Dilectio nrā a mundo abſtrabē
da eſt ꝓrer ſeptem · lxxi · L.
Dilcōis nccitas a leuitas · lv · J
Diligere deū dēm? q̄nq; modis
q̄bo ipē dilexit nos · cij · E. P.
Dilectione dei michil vtilius dul
cius a leuius · cij · P.
Diligit nos de? triplicāter · ſic a
nos dēmus diligē · lv · H · lxv O
Dilcōis dei iſim? gd? q̄s ſit lx P
Dilectōnis pīne vtus duo ope
rat in filijs · cvi. O.
Dilcōe ordiata oſeq̄t aīa tripli
cē ornatū · xxi · R.
Dilectō ꝓxi q̄nq; r̄q̄rit · lv · J.
Dilcōis ꝓxi r̄plexv tilitas lv · k
Dilig ē dēmus ꝓximū ſicut de?
nos a ſicut noſipſos a ſicut mē
brum diligit membrū · lv · H.
Diligere inimicos? q̄nto difficili?
tāto magis meritoriū ē · xáx · L
Dilig ē inimicos ꝓ martirio re
putat · xáx · M.
Diligentia ad bonum oformat
nos deo · xxx · H.
Diuitia a tria ſūt genera xix V
Diuitie vere vtutes ſūt · xix · C
et lxxvij · E.
Diuitie fallaces q̄ ſint · lxxi · N.
Diuitie mūdi contemnende ſunt
cxxvij · P.
Diuitie que nos vere ditant que
ſunt lxxvij · E.
Diſcretione exercitia condiēda
ſunt · xlvij · G.
Diſpenſator fidelis quis ſit in of
ficijs · xlnij · k.
Dyabolus bona nrā tribus mod
inſequit · xxx · T.
Dyabolus magis impugnat cū
ſibi magis reſiſti ſēſerit · xcij · A
Dyabolus m tribus nos tēptat ·
varietate cupiditate et wlupta
te · xcv · P.
Dyabol? nos tēptat triplicā ge
nere temptationū ſc̄dm triplicez
rerum drām · xcvi · L.

Electi et reprobi diſtinguū
tur · cvi · G.
Electi cum reprobis hic ſemp
commixti ſunt · cvij · E.
Elemoſina valet ad quatuor ·
lxxxnij · N.
Elemoſinis viuentes et non pro
eis orantes pccant · cv · C.
Errantium inſtructio cōſiſtit in
duobus · lxxxv · F.
Exceſſus mentis tripliciter vari
atur · x · O.
Exercitia tria ſūt pre ceteris deo
grata · xlvij · F.
Exercitia tria ſunt que corā deo
ꝓ martirio reputant · xáx · k.
Exire debemus a mūdi diuitijs
carnis delicijs a pcās et vicijs ·
cxxvij · A.

Hercula tria ponuntur in mē
sa spūali · xlvi · D.
Fidei vere q viue duo sunt mdia
a · cxxij · F.
Filio q dei distinctō · cvij · D.
Filio q dei septē sūt sig · cvij · D
Filjs legitimis dat hereditas ·
& filjs ꝺcubina q dantur munēa
cvij · Q.
Filj reprobi et mali qui sunt ·
cviij · X.
Filj reprobi hereditatē nō pera
pient · cviij · A.
Filjs illegitimis dant terrena
non celestia · cviij · D.
Filj p digi perdunt ppria querē
tes aliena · cvij · C.
Filj mueterati q̄ sunt · cviij · D.
Fili tu sēp mecū es · cvij · F.
Filius dei triplici ratione dicitur
verbum · xxxviij · k.
Filius dei incarnatus est vt nob
viā puemēdi oñderz xxxviij N
Filjs israhel tria mracula acide
rūt in mari rubro · lxxij · D.
Filjs israhel in deserto nouez ge
nera consolationum dedit deus ·
lxxij · P. Q.
Flore triplici desertum religiois
constratum est · xcvij · D.
Fortitudo spūal q̄ sit · cix · Q.

Gaudiū beatorum in quo cō
sistit · xxix · N.
Glorie temporalis fruct? est tri
stitia cxvij · J.
Glorie appetitus quare dat? est
homini · xx · F. L. q · lxvi · Q.
Gloriā eternā quinq exercitjs
consequimur · xx · G.
Gloriari possum? i sex · sic tamē
vt in dño gl'emur · lxvi · R.
Grā quid sit · xxxvij · D.
Grā ex tribo oriē · xij · D.
Gratia dei triplex bonum impor
tat · xi · T.
Gratia spiritus sci tria nos istru
it · xviij · N.
Gratiarum tria sunt genera xcij
D. G.
Gratia quid sit · q q būana na
tura quadruplicā grā indigebat
xxxvij · D.
Gratia consistit in virtutuz colla
tione et apparitione glorie · xxx
vij · J. k.
Grā roris noie designatur ppter
tria · xxxvi · V.
Gratijs singulis per singula exer
citia obuiandū est · xcij · G.
Grē singulares que sint · xcij · D
Grām duplicem dat nobis deus
xvi · V.
Grām suam differt de? ppter me
lius · lvij · D.
Gratiam dei largissimaz impetra
re cupiens necesse est vt sit abil
ad petendū · xix · D.

Hora triplex est q quid signi
ficat · xxviii · C.
Homo ostat ex duabus substā
tijs · xxxi · N.
Homo iustus assimilatur palme
ppter ei? pprietates · cxij · F. D
Honor triplex deo exhibend' us

Tabula

est · cxv · D
Hostia nā vt deo cōplaceat ad hoc fiunt tria nccia · xlvij · F ·
Hostes tres habemus · carnem · mundū · a dyabolū · lxxvij · D
Humilitatē xp̄s docuit cxxvij · J
Humilitatis tres sunt species · á · A ·
Humilitate gratiam p̄meremur á · k ·

Iacob qualit luctabat cum angelo a quid signficet · xcvi · D ·
Jeiuniuz a tribus p̄sonis institutum a scificatū est · lxxiij · k ·
Jeiuniū ē triplex · lxxxnij · D ·
Jeiuniū institutū est p̄pt quinq; lxxij · E ·
Jeunij vtilitas in quo cōsistit · lxxij · E ·
Jeiunium quomodo scificare debemus · lxxij · A ·
Jeiunantes quid vitare debēat lxxiij · F ·
Cui ieiunabim? · lxxiij · J ·
Jeiunium nostrū vt verum sit a tribus dēmus ieiunare · lxxv · D
Jeiunaē debemus a carnis voluptate a omni superfluitate · lxxv J · k ·
Jeiuniū nrm scificant quinq; exercitia · lxxv · A ·
Jeiunandū est interius a viciis anime · xc · E ·
Jeiuniuz quō orbit · lxxxv · K
Jeiunare debēt oia mēbra · lxxxix · M · N · O · P · Q · R ·

Jeiunio p̄ tpe in sex debe? nos exercere · xcnij · E ·
Jericho mundum figt · lxxi · J ·
Jgnis naturalis cum igne dīno dicit in p̄prietatibo · xi · Q ·
Jgnis renouat aiam tripliciter · xij · X · A ·
Jgnis ignē p̄cedit · xiij · J ·
Jgnis maximus precedet facez iudicis · xxix · C ·
Jgnis p̄a gnissiā ē · cxxv · E ·
Jgnium dnā q̄ sit · xiij · J ·
Jmitari dēm? aliqn xp̄m · aliqn apostolos · cij · D ·
Jmitari debem? deum p̄ viribo cij · C ·
Jmitari possumus deum triplicater · xcij · F ·
Jncarnacō xpi mū dū ab oppressioē q̄tuor malo; liberauit · xxxvij · D ·
Jncarnatio christi a sex comme datur · xl · D ·
Jncarnatio xpi in dulcedine facta est · xl · E ·
Jncarnácō e xp̄i grā eius maxie apparuit · xxxnij · F ·
Jncarnatio xpi grā dicit supexcellenter · xxxnij · G ·
Jncarnatus est xp̄s p̄pt magnā caritatē suā · xl · F ·
Jncarnationis xp̄i bnficio in tribus respondebimus · xlij · D ·
Jndulgentiam quatuor sp erare nos facīut · lxxx · G ·
Jnfernus quid sit · et de eius penis que sunt maxime timende · xxxij · Q ·

Infernū horrere dēm?·xxxij K.
Infern? septē genera pena ꝙ grauissima continet·cxxxij·D.
Ingtitudo q̄z magnū malū sit ⁊ de quatuor spēbo eius·lxij·X.
Intentionē bonā tria in nobis facit·xxvij·H.
Inuitauit assuerus q̄tuor genera hoim·sic ⁊ xps ad corpus suū cxix·L.
Judicis ineffabilis seueritas·xxix·D.
Judicis xpi rigorositas apparet in tribus·xxix·E·F.
Judicij sententia sex mala continet·xxix·J.
Judicandorum horribilis q̄litas xxix·D.
Justicia duplex est·lxvij·V.

Labor tam corpalis q̄z spūalis ꝙ ē q̄si vehiculū aie·cix D
Lacrimaruz fructus qui ⁊ quot sunt·lxxiij·X.
Laudem tripliczq deo offerim?·cxv·M.
Letica secularē semp calamitas sequit ⁊ ecōuerso·cxvij·F·G
Letica spūalis tres fructus facit in hoie·xcix·G
Letica spūalē per tria acquiri? xcix·F.
Lixiuia ad abluendas macula? cordis vñ officiat·vi·G.

Magister xps docz nos tripli ē doctrinā·xvij·G·J·L
Mgr xps docet nos dupliciter·xvij·M.
Mgr xps docet tria ꝙ que possu? peruenire·xxxij·G.
Maledicentē creatori maledicit omnis creatura·xlv·G.
Malū triplex est scz innatum·illatū·⁊ perpetratū·lxxxix·k.
Mala cumulata tres hostes nostri cē nos aggregāt·lxxvij D
Māna duenit cū corpe xpi i ꝓprietatibo sex·cxx·V.
Māna ⁊ corpus xpi quinq; hūt similitudines·lxxxij·V.
Matrimoniū ē q̄ntuplex·l·A.
Matrimoniū per tria redditi immaculatū·li·A.
Matrimoniū debet incipi in mundicia corpali·li·D.
Matrimonio iuncti oia ordinabunt ad honorem dei·li·C.
Matrimonij bona qui sūt fructꝰ li·D.
Matrimonium male tenētiū pueri maledictōi reseruant·li·F.
Mrīmoniū tria p̄cedūt·li·G.
Mrīmoniū habet tria bona scz q̄ sūt fides·ꝓlesꝰ ⁊ sacmētū·lij·D
Mrīmonij frcūs·lij·C.
Merces vite eterne solis debet laborātibus in ope dei·lxv·D.
Membroꝝ triplex mortificatio ꝙ triplicē mirā sigt·xlv·D.
Meritoꝝ disparitas·xij·E.
Meritoꝝ presumptio sume cauēda est·ix·F.
Merendi tria genera ex triplici radice pullulant·xlv·A.
Mie dmi sufficietia·ix·G.

Miſericordiā ad proximuz tria in nos pmouebunt · ſcz quis petit quid petit · ⁊ ad quid petit · lxxxv · T ·
Miſedia duplex eſt corpalis et ſpiritualis · lxxxv · X ·
Mie corpalis opa ſũt ſex · lxxxv · A ·
Miſericordia exerceri debet in bonis · lxxxv · B ·
Mie opa ſpualia q̃ ſũt lxxxv · d
Mia ſpiritualis corporali ſupereminet ⁊ quare · lxxxv · E ·
Miſericordie multiplex eſt vtilitas · lxxxvi · k ·
Momile ⁊ arra quid ſpiritualiter ſignificãt · lij · T ·
Mors xpi fuit g̃uiſſia · cxxv · C
Mortẽ euadere cupiens ſermonẽ dñi ſeruare opz · cx · G ·
Mortis tempus memorare debeꝫ xcij · N ·
Munduz relinquemus tribus ab eo paſſibus exeuntes · xxvij Q
Mũdum quare relinquere debeꝫ xcij · B ·
Mundus habet tria mala que vitare debemus · xlij · K ·
Mundus habet septẽ defectus · lxxi · L · M ·
Mundi ſerui tranſeunt i infernũ lxxi · O ·
Mundꝰ male remunerat ſuos ſeruos · lxxi · P ·
Mundum quare et cum quibus debemus relinquere · xxvij · V ·
Mundi proſperitas fugienda ẽ ⁊ aduerſitas appetẽda · cxvij E
A mundi oblectamẽtis reuocat nos dñs tripliciter · cxvij · D ·
Munus triplex eſt · xliij · J ·

Natiuitas chriſti triplex eſt xxxix · Q ·
Naſcitur deꝫ ſpũaliter ⁊ quomodo · xxxix · K ·
Nauicula religioſi hominis vitã figt · lvi · L ·
Nauis materialis ſeptez modis periclitatur · ſic et ſpiritualis · lvi · M ·
Nobiles precellere debẽt populares in quatuor · cxix · N ·
Nuncios ſpũales mittit deus ad aiam · xiij · G ·
Nuncios quatuor miſit ⁊ imtit deus ante ſe · xiij · k ·
Nunciꝫs dei contradicámus ⁊ cõtumeliã facãmꝰ · xiij · M · N · O ·
Nuptie quintuplices ſunt · l · A
Nuptie ſacramentales que ſunt · l · B ·
Nuptias carnales dominus quadrupliciter honorauit · l · C ·
Nuptialis thorus per tria redditur immaculatus · li · A ·
Nuptias digne celebrãtes triplicem fructum conſequuntur · li · D ·
Nuptias male cõtrahentibus mlta mala contingũt · quinquageſimoprimo · E ·
Nuptie ſpirituales que ſint ⁊ de tribus ante nuptias contingentibus · li · G ·

Obedientia melior est q̃z victime. xli. N. xcij G
Obsequiū triplex dño i die pal max exhibiū ē a nobis exhibendum. cxv. D.
Oblatio corpis vt deo sit acceptata tria sūt ei neccia. cxv. L.
Oblatio tpaliū si dz ee acceptata tria sūt ei neccia. cxv. L.
Oculis spūalibus videtur deus lxx. A.
Oculos corpales a spūales sex sunt que excecant. lxx. D.
Offerre dem? deo tria. xlnij. N
Officia quo dēant suscipi a quo dispensari. xxxi. O.
Officiū tria neccio hēbit si debet ee acceptū. xlnij. D.
Offenso creatore offeditur ois creatura. lxxi. L.
Offedi? deū i tribo. lxxxij. D
Oleū spūale gaudiū significat. xcix. E.
Oleū letice p tria oq̃rit xix F
Oleum letice tres facit ex se fructu? pfluere. xix. G.
Oleū hz sex ꝓpetates. xix. I.
Operarijs ꝓmissum est omē bonum. lxv. I.
Opera nostra qualiter continuare debemus. xxi. A.
Opa nrā maxia efficiūt per tria xxi. X. D.
Opera nostra dyabolus tribus modis insequitur. xxvij. T.
Opera nrā nobilitant per tria. xxxix. D.
Opa nrā nō tm bona sint. ꝫ a benefiant. xxxix. C.
Opera bona q̃z diligenter operari debemus. xcvij. D.
Orationi? quatuor sunt spēs. lxxxnij. O.
Orō omnia vota nostra psoluit deo. lxxxnij. D.
Orō dnica ꝓter quinq; est istituta. lxxxvij. L.
Oratio dnica ml petit temporale lxxxvij. X.
Orō dnica quare mapiat a noie patris. lxxxvij. Q.
Oratio dominica includit omnia saluti necessaria. lxxxvi. D. a lxxxviij. L.
Orō scificat hoiez. lxxxviij. M.
Orō p thus deligt ꝓter tres virtutes thuris. xlv. F.
Orans commendat ex tribus. lxxxvij. O.

Palma est signum victorie cxvij. E.
Palme assimilatur iustus ꝓter ꝓprietates eius. cxiij. F. G.
Palme sex proprietates moralizantur. cxiij. D.
Palma nos docet m suo stipite modum proficiendi a in foljs. cxiij. k. L.
Pams duplex est. lxxxix. G
Panum spiritualium sunt quinq; genera. ix. A.
Passio xpi est liber laycorū. cxnij. A. a. cxxvij. A.
Passione xpi cogitates quo in ea dem? nos exercere. cxnij. D

Passiõez dñi õi die dẽmus meditari · cxnij · D · a · cxxvij · D
Passiõem xpi quõ sentire debe? imitando · cxix · C ·
Passiõem xpi cogitãtes tria videmus in ea · cxxviij · J ·
Passio xpi sentit in corde dupliciter · cxnij · E ·
Passio xpi prouocat patientiaz cxnij · F ·
Passio xpi fuit amarissima ꝑ septem · cxxv · D ·
Passio xpi fuit acerbissima ꝑ tria · cxxviij · k ·
Passio xpi sufficit paruulis ad salutem · v · D ·
Passio dñi sequẽda est per operatiõem · cxxvij · D ·
Passiõem xpi imitari volẽtes et speculari a tribus egrediantur · cxxviij · A ·
Passio xpi sine imitatiõe nõ saluat · v · C ·
Passiõe xpi nõdũ pfã bona vita saluare nõ potuit · v · C ·
Pater nr deus dicitur · lxxxviij C · et · cvi · O ·
Pater deus dat suis õnia necessaria · cvi · M · N ·
Pauperes diuitibus similes sunt in condicõne · xxxij · T ·
Paupertas veraex tribus grauis est sed meretur plurimum · cxvi D ·
Pax cordis est triplex · x · M ·
Pecnĩqz malũ sit · vi · k ·
Pecnĩ obligat ad duo · vi · M ·
Peccatuz quinqz mala habet in se · xlv · C ·
Peccatum tria nobis mala induit · xcv · D · et · lxxxnij · Q ·
Peccatum designatur per locustas · xxxvij · E ·
Peccatum per tenebras designatur · lxx · C ·
Peccatum temporale quare eternaliter puniatur · xxix · L ·
Peccatum qualiter dimittitur · lxxvij · D
Peccato deus dupliciter irascit lxvi · T ·
Peccati feditas per penitentiam deserẽda est · xxvij · A · et · cxxvij · G ·
Peccatoruz gradus · lxxxix · J
Peccati consuetudo q̃z mala et recidiuatio · cv · F ·
Peccatum deo summe displicet dyabolo sũme placet · et homini sũme nocet · lxxvij · D C D E
Peccatoribus q̃tuor mala cõminatur deus · cxi · M ·
Peccatũ oia bona mortificat ex sui malicia · cxi · M ·
Penarum inferni octo sũt genera · xcij · Q
Penarum adhuc septez genera cxxv · D ·
Pena reproborum post iudiciuz xcij · k · R ·
Pena eterna quare debeatur peccatoribus et reprobis · vicesimo nono · L ·
Pena ignis grauissima est centesimo xxv · E ·
Pemitẽtia quid sit · lxxix · A ·

Pemtētia est duplex · lxxix · C
Pemtētia est necessaria ꝓpter q̄ tuor · lxxix · P.
Pemtētia vera que sit · et ꝯstituitur ex septē articulis · lxxi · ff ·
Pemtētia falsa i septuplici genere continetur · lxxx · E ·
Pnīa bz tres ptes · lxxxij · J
Pniam q̄ dñt p̄decē · lxxvij · A
Pniaz tria ordināt i nob · vi · J
Pemtentiam debemus ꝫmensurare peccato · vi · O ·
Pemtentia vera est signum diuine presentie · xxx · P
Pemtentia octo gratias operat in nob · xā · V ·
Pemtentiam deserētes ⁊ resumētes peccata duriores fiūt · cv · ff et · cxxi · J ·
Pemtentiam gratia sequitur in morte · xā · X ·
Pnie effectus qui sint · lxxvij · P · ⁊ · xā · T ·
Pnie quantitas q̄ sit · lxxi · O ⁊ lxxxij · D · ⁊ · lxxxij · k ·
Pemtentia vt vera sit tria habet necessaria · vi · N ·
Perfectō triplex est · lx · D ·
Perfectō religioso ꝫ que sit · lx · G · ⁊ · lxi · D ·
Perfectio in hac vita possibilis qualis sit · lx · ff ·
Perfectionē operatur plena cōuersio · lxi · D · lxxvij · D ·
Perfectiōis tria signa fiūt · tres vtutes · lxi · L ·
Perfectionis verum signum est patientia · lxi · k ·
Perfectionem desiderās tria de o offerat · Cxvi · N ·
Persecutionū perpessio ad exēplum xpi sex fructus operatur lxxxvi · J ·
Perseuerātia quatuor debet ise habere · ā · k ·
Perseuerantia semper debet crescere · ā · J ·
Petitiones septem per septē doz na spūs sci a deo nob tribuunt · lxxxix · L ·
Petitionis audaciam quatuor i ātāt in nobis · lxxxvij · P · C
Petendi magna audacia vnde prouenit · ix · J ·
Petitionū exauditio vnde puemit · lxxvij · G ·
Pietas duplex ē · lxxxv · P
Potentie aie in perfecto hoie quō se bēant · lxi · N ·
Potentie anime quō debent rformari · lxi · N ·
Potentiaz anime perfectionez tota trinitas opat · lxi · O ·
Precepta ⁊ ꝯsilia differunt · xli · L ·
Predicatores virtutibus debent esse prediti · xcij · P ·
Predicandum est aliter secularib? aliter spūalibo · lxi · D ·
Prelatus fidelis qualiter debeat viuere · lxxv · C
Preparanti se ad xp̄m tria sunt nēcia · xxv · k ·
Preparare quomodo nos debe? · cxxij · E ·
Preparatio duplex ad perāpiē

dñi corp? xpi · cxxxiij · D.
Preparati digne duplicē grāz cō sequēt · cxxxiij · C. De hac materia q̄re sub dictiōe corp? xpi.
Prīcipes veri debēt alijs precellere in quatuor · cxix · N.
Promissionem impediūt tria ne exequatur · xxviij · F.
Promissiōes quatuor modis firmātur · cxi · R.
Proxim? nr̄ est triplex · cxi · D
Psalteriū et cithara drīnt · xij · V
Pusillanimitas cauenda ē · ix J
Pueri spūales q̄ sint · cxix · P.

Q Verere debemus deum et q̄liter · xlviij · O.
Querit? dec michil dignus aut nobilius · xlix · Q.
Querēd? ē de? dupliciat · xlix R
Querit? deus et nō inuenit? · et q̄re hoc · xlix · S.
Queritur deus et inuenitur q̄tuor modis · xlix · T. V. X. Y.

R eādiuātes septupliāt pecant · cv · V.
Regnū duplex est · lxxxix · D
Regula triplex in dilectione p ximi seruanda est · xlij · V.
Religiosi leues i vita tria mala incurrunt · lvi · N.
Religiosa vita desertum dicitur propter quinq; lxxiij · N. et · xcvij · R.
Religiosi conuersi septem beneficia consequuntur · ciij · k.
Religiosa vita per nauem signi ficat · lvi · L.
Religiosi perichitantur sex modis sicut nauis · lxvi · M.
Remissionis peccatorum signuz est serena conscientia · xvi · P. Q. et · xx · J.
Remissionis peccato? certitudo est caritas · xvi · R.
Remissio peccatorum facilis est cxi · O.
Remissionez peccatorum necessario comitatur gratia continendi xxxiij · C.
Reprobi tres penas eternas habent · xciij · P.
Reprobi et electi hic mixti sūt · ix · E.

S acerdos ver? quis sit · lxxxiij · D.
Sacramētū q̄re in corpus dñi ·
Sanctitati? eminentiaz docet deus · xcix · L.
Sāctificatio triplex ē · xcviij · V.
Sāctificationum sex sunt genera · xcviij · Y.
Sāctificatur dei nomen in nobis · lxxxix · C.
Sapientia que desursum est triplex est · xvij · J.
Sapia vera q̄ sit · xvij · J.
Sapia diuina deus est · xvij · k
Sapia tria in se hz · scz principium mediū ⁊ finē · lxv · M.
Satisfactio qualis esse debeat · lxxxiij · D.
Satisfactio quanta esse debeat lxxxiij · k.

Satisfactionis multipliatas · lxxxnij · L ·
Scandalū duplex ē sc3 actiū a passiuū Lv · F ·
Scandalū ex pua uolūtate duat originem · lxxv · E
Scandalū ex se triplex malū p duat · lxxv · F ·
Scripsit ibs tria i t̄ra · cxviij X
Semiator di de? · lxij · R ·
Semiauit de? aq̄d · lxij · D ·
Seminat de? semen multiplex · lxij · V ·
Semināns deus quasi quinq; viā bus exijt · lxvij · D ·
Semia materialia a spiritualia tribo mois irrigāt · lxviij · D ·
Semiator spūalis qualt esse de beat · lxviij · P
Semimis uomitas tria requirit · lxviij · E ·
Semimbo tēp? nō omē debetur ꝟ congruum · lxviij · F
Semina si dūt pficere req̄rūt a grū fertilē lxviij · I
Sētētia dt reprobos feręda sex mala i se otinet · xxix · I
Sermo dn̄ fuat t̄plicat · cx · I
Sermo dn̄ ad uoies multiplex est · cx · D · a · cxi · L · M · N ·
Serpē? moisi q̄d sig̃t · lxxnij Y
Seruitiū di q̄re iugū di xvi · A
Seruiētib? pleuū premiū nō ne gabit xxxij · X
Seruus fidelis a prudēs quis sit lxxi · k ·
Similitudē di hrē dr uo ex q̄n q; · cxij · E ·
Similitudo triplex nobis ꝓpoit in scriptura · xxxv · M ·
Similitudo interioꝝ i reformatio ne uiriū aie ostit · xxxv · O
Sobrietas quid sit · xlij · T ·
Sol triplicā suo colore tria signi ficat · xxx · F
Sol dicit xps ꝓpter tres ei? ꝓpri etates · xxxvi · R · D · a ultra · a · xxxvij · E · G
Solitudiem quō hrē possumus xcvi · I ·
Solliatudo di ēca nos? cvi · m · n
Somn? mundanā uersationez sig̃t · xxviij · D ·
Sōn? mal? triplex ē · xxviij · D
Spem nostram tria erigunt ad deum · cciij · M ·
Splendor sanctorū duplex est lxxvij · I ·
Sponsus de? dicit a aia spōsa a quare · xxi · s ·
Spōsa quomodo subarrat · xxi Q · a · lij · Q ·
Sponsus de? aiam tripliciter uisitat · xxnij · X

Temptationis magnitudo a būiliatio q̄ sit · lvij · V · a ·
Tēptationis uarietas ostit in quinq; · lvij · X ·
Tēptatio tunc maxime sentit cum mundus relinq̄tur · xcvi · k
Tēptatoni succedit consolatio · lviij · D ·
Tēptat? ē Job i tribz · lviij · M
Tēptatur homo a dyabolo i re bus suis · lviij · R ·

Tabula

Temptamur a tribus que fūt in mūdo · xcv · D.
Temptat nos dyabolus triplicā ter · xcvi · L.
Tempus presens est acceptabile ꝑter tria · xciij · M.
Tempora sex cōtinue memorari debemus · xciij · k.
Tpalia contemnēda fūt quia vilia breuia ⁊ imutilia · xxxij · B.
Tepiditas ſpūs fūme cauenda est · x · N.
Terra hz tres ꝑtates · lxv · L.
Thesaur⁹ triplex est · xlnj · F.
Thesaurus ſpūalis tria debet i se habere · xlnj · L.
Thesauri custodie tria debent · xlnij · O.
Tior dīi quō acq̄rat xcviij · A
Tioris triplex ē ſpēs · xcviij B
Timoris vtilitates quinq; sunt · xcviij · C.
Titul⁹ crucis q̄d figit cxxviij M
Tranquillitas magna post temptationē sequitur · lviij · D.
Tranquillitas huius tpis q̄ sit et q; surgit ex septē · lvnj · E F G et vlterī⁹ de cordis tranquillitate
Tribulatio meritoria duplex ē · cvnj · Z.
Tribulatio patienter ferēda est propter quatuor · lxxiij · O.
Tribulatio nobis a tribus ꝓuenit · liij · F.
Tribulationum decem vtilitates liij · G. H.
Tribulationū tria sunt genera · xli · k.
Tribulatio etiā affectanda est ꝑter tria · xlvnj · E.
Tribulationem semper cōsolatio sequitur · · xcvi · M.
Tribulatione probatos triplicā gratia deus cōsolatur · xcvi · N
Tristicia est fructus temporal' glorie · cxvij · F · J.

Verbum dei tria bona facit in nobis · ciiij · N.
Verbi dei attente auditi triplex est vtilitas · cnij · O.
Verbum dei audientes sunt in q̄ druplicā differentia · cxij · C.
Verbum dei septem operatur in nobis · cxij · D.
Verbū dei quinq; rebus oparat⁹ propter virtutem ea⁹ · cxij · E.
Verbi dei id est filij diffinitio · xxxviij · J.
Verbū patris dicātur filio⁹ triplicā ratione · xxxvij · k.
Verbi incarnati diuersa acceptō xxxviij · L.
Verbum increatum finis⁹ est omnium laborum nostrorum · xxxviij · P.
Vicia sunt ⁊ dicuntur hostes nostri · lxvi · B.
Vinculorum quibus domino cō stringimur tria sunt genera · lxi Q.
Virtutes sunt vere diuitie · lxxvij · E.
Virtutes per ramos palme figurantur · cxiij · L.

Virtutes quō acq̄rant. lix. X.
Virt? nobilis dicit ex dignitate finis. lix. N.
Virtus tria opat in hoie et pfectū facit eū. lix. O
Virtutū ōmīdatio. lix. T. V.
Virtutes quib? ex eratijs acquirantur. lix. X.
Virt? assimilat arbori. lix. X
Vnguentum spūale triplex est xcviij. D
Vinea dñi electa q̄ sit. lxnij. E
Vinee excolēde septem sunt necessaria. lxnj. G
Vnio mā ad deuz per tria consūmatur xxxvij. H
Vnio mā cū do tria maxima bona nobis ofert. cxxiij. H
Vocat nos deus multipliciter. xvij. E.
Volūtas mala siue ꝓpria q̄d sit lxxv. C.
Volūtas ꝓpria deserenda est q̄ ꝗtuor mala gignit. viij. A. B
Volūtas ꝓpria adhuc tria mala ꝓducit. lxxv. D.
Itez volūtas ꝓpria penā sola experietur. lxxv. G.
Volūtatē ꝓpriā abdicādo ꝗtuor grā? osequimur. lxxv. H.
Volūtas mā diuīe volūtati quō oformetur. a q̄ triplicē mde fructū osequimur. viij. C. D
Volūtas dei duplex est. scz beneplacīti et signi. lxxxix. E.
Volūtas dei ñ sp fit. lxxxix. F
Volūtatis nostre cōformitas ad diuinā est q̄druplex. xxxix. A
Xpō occurrere cupiens a sexe grediatur. viij. B.
Xpō triplicī debemus deuotione occurrere. xxvi. N.
Xpm imitari debemus. viij. A. a. xviij. O
Xpi passio a vita non prodest nobis nisi imitemur eū. viij. A.
Xps tripliciter nobis ortus est xxxvi. B
Xpm q̄n vere imitam. xli. X.
Xpm tripliciter imitabimur. cxxvij. B.
Xps seipsum nobis proposuit i exemplum. cxvi. O.
Xps venit in templū triplicī modo. xxx. B.
Xps in se omnia genera passionum suscepit. cxxv. A.
Xps docuit tria paupertatē. humilitatem. a asperitatem. cxxviij. I.
Xps aliquibus nondum natus a passus est. aliquibus nondū surrexit. aliquibus nōdum ascēdit. aliquibus nondum misit spiritum sanctum. nij. K. B. a vltra.
Ypocrita quid sit. lxxiij. H.
Ypocrite quatuor mala incurrunt. lxxiij. G.
Ypocrisim deus odit pre ommbo pecatis. cv. X.
Ypocrite tria mala incurrunt. cv. A.

Finis tabule sermonū hiemaliū.

Nápiunt pulcherrimi atq; vtilissimi sermões Socā de tē pe p árculū anni compositi a quodā egregiissimo sacre Theologie pfessore ordinis Cisterciensiū conuentus in Mariérayd prope Hildēsem Dic enim doctor cum esset ingenio clarus a in scriptura potens · necnon in componendis sermonibus exp tissimus · indignum ducens talentum sibi a deo prestitum ai fusam gratiam fine fructu perire · sermones quosdam de tēpe pariter a de sanctis per árculuz anni composuit · Verum quia humilis erat a mente admoduz submissus · ingenito quodam rubore deuictus eosdem sermones quoadusq; vixit nō pſūpsit publicare · veritus q meritu tanti conamīnis aut fauor būane laudis abstolleret aut certe inanis glorie friuolus flatus omnez in hijs fusum laborem dispergeret · Moritur tandem in grādeua etate · et fratres eiꝰ cellulam emundantes hosipos sermones i sotularibus eiꝰ absconditos inuementes · gauisi de tanto thesauro · eos quanti potuerunt quaquauersum per orbem publicarunt · At quia in sotularibus inuenti sunt a re gesta sermombus nomen indiderunt · a sermones Socā intitulauerunt · Volentes nimiruz vt nō scripta modo sed mꝫ toma gis tante humilitatis exemplū omnes audientes instrueret · Peto igitur vniuersos hos sermones visuros · ne eos ob humilem titulum ante spernāt q; legerint · quia si eos sagaci oculo perspexerint inuenēt in eis membroruz distinctiones pulcherrimas · scripturarū allegationes firmissimas · doctrinaq; exhortationes efficacissimas · neduz secularibus viris a femmis · sed etiaz in vita spirituali exercitatis valituras ·

Prologus auctoris de causa susceptī opis · A

Surge a mortuis et illuminabit te xpūs Ephe · v · Cogitanti michi q deum patrē peccatis meis grauiter offendi · meipsuz ad grauissimas penas obligaueri · hic vel in futuro lueda Juxta illd Job · xx · Luet omnia q fecit · bona multa facienda ne glexerim · a omnia hec i longū continuauerim · i horrore hui visionis pauor tenuit mea tremor · a ōia ossa mea perterrita sunt · et inhorruerunt pili carnis mee a emarcuit cor meū a tenebre obstupefecerūt me · locutus sum michi in amaritudie

aie mee vbū ꝓpositus exurge a mortuis ⁊c. ℣ Que vba tria nos istruūt facēda. vt viz a peās cessemus omissa em̄ dem? grās di cōsiderem? Primū ibi exurge Secūz ibi a mortuis Tertiū ibi ⁊ illūinabit te crist? Primū igit̄ per otinētiā Secūz p pmāz Tertiū p illuīnate mētis intelligentiā Verū q; a pcīs vsq; huc nō cessaui. nec omissa efficaciter emendaui. saltī ad hoc gen? exercicij q̄d it̄ oīa genera merēdi facilli inū ē loq̄ vi delicz stilū ouerto. facili? em̄ lingua mouet̄ ad loquēdū q̄z cor ad petēdū vt corp? ad opandū. si forsitā ex illo ipe deus e? eē bonitas natura dulcedo ⁊ ꝓriū miserēri sēp ⁊ pcē occasione sumat miserēdi. q̄ p michi lo saluos nos fecit. Cui? miseri cors eff cūs euidēt i vetēi testamento declarat̄ vbi in edificiū tabnaculi sui pilos caprarum a pauperibo sibi offerri postulauit. dās in hoc nob pauperibo ausū ⁊ fiducīā. vt q̄ cq̄d de pauperta te nrā ⁊ ex affcū oplacendi ad edificiū eterni tabnaculi offerim? bonā volūtatē nrāz approbās gratāt̄ ⁊ miseric ordit̄ acceptabit. cor em̄ ⁊ non substātiā pēsat de? nec perpēdit quātū in eius sacrificio ꝙ ex quāto offerat̄ Supplico ergo legētibo. vt si q̄d distortū si q̄d forsitā falsū legēdo occurrēit nō idignatiōe mordeāt ꝙ caritatis dignacōe corrigant maledicā. vt ergo vbī Iob vtar ego pcor ad dñm ⁊ ad deū ponā eloq̄a. q̄ dissipat cogitacōes maligno rū ne possint iplē man? eorum qd̄ ceperāt. q̄ os mutorū apēit ⁊ linguas infantiū facit disertas. vt volūtaria oriv mei bīplacita faciat. ⁊ paraē dignet̄ in dulce die sua pauperi de? vt sub rudi stilo ⁊ simplici itellcū scōz sententias sub forma p monū cōporaē valeā. subtilibo subtilia rīlī quēs ne cū sim ydeota rudis ⁊ simplicis itellcūs si subtilia ⁊ ardua aggredēr iādā i errorēz ⁊ nō effugiā cōfusionē. a q̄ nos cautos r̄ddit ysa. dicēs Cōfu tēt̄ plectētes et texētes subtilia Qd̄ si ꝓpt̄ sīna ꝓ simplicitatē v boz ruditatē qd̄ scribim? otēp mit̄. vt nō solū edificacōez nō r̄ capiāt. ꝙ de superfluitate simplicitate ⁊ temēritate me iudicēt. scirāt q; ꝓpter deuocōez ꝓriā occupari tātū volui. vt ab euagacōnib? mētis ⁊ corpis facilius me ipescēm. et meditādo et legēdo sacs lrās rumiarē. Ibi em̄ lei doctoēs q̄ di ecclāz deo recōūdāte gubnabāt. ꝙs cū hoc pfē cutoris gladi? psuris et tibula cōibo castigabat q; vn? Gre fuit q̄ i fine sup Eze. dicāt suspirando. Cui viuere non licet de sacre sac scripture sensibus scribē mistica quomodolibet. si in

qu az tales castigati et occupa
ti scripserūt ⁊ doctrinā suā po
steris reliq̄rūt · mlto magis nos
i oio positi scribe possum? · cū
sc̄pſit Ecc̄ · xxxviij · Sapiaz
scribe tpe vacuitatis ⁊ q̄ mio
rat' actu p̄apiet eā Et vt hoc o
p? gr̄ius exceptetur scire volu
m? legētes q mbil noui cudim?
ſ setēcias sco⁊ doctoruz colli
gim? · pmū de tpe p̄curretes de
inde de sāctis · iapiendo ab ad
uentu dm̄ Cui cuz ois sc̄ptura
diuinitus inſpirata moneat oc
curredum · ipm̄ aduetū plus so
lito tractabim? diffuse ad exā
tādū negligētes · vt p hūc tra
ctatū omoniti deū vemētez ad
cordis hospitiuz fuscipiāt reue
rēt · ne neglectis lāpadib? cū
ad ianuā pulsauerit cū fatuis
v̄ginib? excludāt' Funē itaq̄
naues a litore solui? ⁊ nauigā
tes in hoc mari magno et spaci
oso sacre sc̄ptue velū nostrū ve
to spūs sācti gubnandū cōmit
tim? q̄ pte emersuri nescim? de
us uouit ⁊c̄.

¶ Inuocacō dm̄ nois ⁊ de oc
cursu ꝑplicis aduēt?

¶ Sermo pmus.

EXurge i adiutoriu
meū mihi · p? ¶ C
Cū b̄m Jacobū Oīne
datū optimū ⁊ oīne donū pfe
ctū desursū descēdata p̄e lumi
niū Jō ne intelligētia mā seduc
tori pateat in pmo accessu itez
inuocādus ē de? sine q̄ nec dice
re q̄ē ſ nec cogitare bonū quis
q̄z p̄t Dui? ergo ri causa flecto
genua mea ad patrē dn̄i nr̄i ie
su christi · ex quo oīs paterni
tas i celo ⁊ i terra noiat' · vt det
mihi b̄m diuitias gl̄ie sue cogi
tādiq̄ recta sunt pit ⁊ scriben
di · ne forte cū non adsit spūs
adesse putem? · nostrūq̄ pro
ipsi? sequamur sēsuz deuātes ·
⁊ decepti spū nrō errorē māda
mus · Ad qd̄ cauendū duplici
indigem? auxilio que in ꝓpo
sito intelligūt' · vt videlicet a pec
catoruz tenebris pnrgemur · ⁊
p lumē gr̄e adiuuemur Primū
ibi exurge Secūduz ibi m ad
intoriū mihi ¶ D Cū aūt se
cūdū Bernardū ꝑplex sit ad
uētus dn̄i sc̄z ad hoies · i hoies
⁊ otra hoies Prim? fact? ē p in
carnationez · Secds p inſpiratī
onē Tert? p meritoz discussi
onez Quic ꝑplici aduentui tri
pliciter ē occurredū · Prio enim
aduētui occurredū ē p deuotā
meditacōez · Secdo p odignā
ꝓparatiōez Tertio per subtilez
⁊ diligentē in pūti vita merito
rū discussiōez Vez tn̄ b̄m apo
stolū Cor · xv · Nō pus qd̄ spi
ritale est · ſ qd̄ aiale · Jō a cor
porali taq̄z a grossiori materia
aduētū christi i carnē venientis
scribe iapiam? · vt ex hui? me
ditatioib? affā ad spūalia cog
noscenda faciliꝰ deueniamuꝰ

q̄d Ber. monet dicēs. Noī o
rāti vt etiaz meditāti meli? ac
tuti? ꝑpoñt imago dñice nati
tatis hūamitatis passioi? ⁊ rſur
rectioīs. vt infirm? anim? q̄ nō
nouit niſi corpalia cogitaē ha
beat aliq̄d cui ſe affigat vt dū
p fidē deū imagināndo ab hoie ñ
diuidit. deū i hoie quē nō vidz
cōphēdat. in q̄ pauperibo ſpū⁊
ſimplicioribꝰ ſ. lȳs di tātū p̄mū
ſolet affect? eē dulcior quātuz
hūane natuē ꝓpinquior Nor
tamur ergo ōs in christo ihū.
vt modū ⁊ ordinē quē in ſmo
ne plequmur in vris meditatio
mib? diebo ſingul' rumietis. ne
tāte dignacōi imḡti inueiamur
deuote meditātes personā locū
cauſam. tempus ⁊ viam. De
qmbus Bernardus ſſ fratres q̄
bus tanquā paruul' reuelat de
us que abſcondita ſunt a ſapi
entib? ? árca ea que vere ſaluta
ria ſunt ſedula cogitacōe verſa
mi. quis ſit qui veiat. ecce per
ſona. Vnde Ecce locus a quo
Quo. ecce locus ad quem Ad
quid. ecce cauſa Qñ. ecce tem
p? Qua. ecce via Et ſubiūgit
Bern. Laudabilis ſine dubio
curioſitas eſt iſta ⁊ ſalubris.
neq; eñ tam deuote eccleſia v
niuerſa preſentez celebraret ad
uentuz niſi lateret in eo magnū
aliq̄d ſacramētū Q̄d etiā ſalua
tor in vltima cena ſue recōmen
dationis diſcipulorū cordib?
ipreſſit dicēs Hoc facite in meā
cōmemoratione ¶ E Pri
mo eñ meditemur p̄ſonā vem
ētis. eius humilitatē ⁊ ſublimi
tatē quāta poſſum? deuocōe in
tuētes Ipe eñ de ſe dicit Ego
ſum deus omnipotēs Ipe eñ ē
q̄ reſpicit terrā et facit eā treme
re et tangit montes ⁊ fumigāt
Qui vt in Apocalipſi dicatur.
Habet in femore ſuo ſcriptuz
rex regū dñs dñantium. Ipſe
eſt cui Gabriel archāgelus te
ſtimonium p̄hibuit dicēs Hic
erit magn? ⁊ fili? altiſſimi voca
bitur Sup quod dicit Ber.
Neq; eñ fas ē dei filiū degenerē
ſuſpicari. ſed equalis fateri ne
ceſſe eſt altitudinis. eiuſdez pe
mit? dignitatis. nam ⁊ prima
puz filios prīcipes ⁊ regū r̄ges?
eē q̄s neſciat? ¶ F Verūta
mē q̄d ſibi vult q̄ ex tribus p
ſonis q̄s in ſancta trinitate cre
dimus confitemur et adoram?
non pater nō ſpūs ſanctus ȝ fili
us venit. Minime hoc factuz ar
bitror ſine cauſa ȝ q̄s cognouit
ſēſū dñi aut q̄s diſciparius eius
fuit Neq; eñ ſine altiſſimo con
ſilio trinitatis factū ē vt filius
aduenīret. Vez ſi conſideremus
exiliū nrī caſū fortaſſe cognoſcē
poſſem? vl' ex pte q̄z cōgruū fu
it a filio nos maxie liberari Luci
fer eñ p eo q̄ ſibi tuditez altiſſi
mi ſibi vſurpaē tēptauit ⁊ rapi
nā arbitrat? ē eē ſe eq̄lē deo q̄d

vti q̄ solius filij est · p̄cipitat? illico corruit qm̄ zelauit p filio p̄ a opere dixisse videtur · nō te oportet manū apponere fili· otinuo videbis sathanā tanq̄z fulgur cadentē de celo Qui inui dēs hoīs saluti quā ceperat in se metipō in eo peperit inq̄tatē· fuadēs vt lignū vetitū gustaret a fiēt sicut de? sciēs bonū a ma lū· cū sol? altissim? filius clauez scie habeat · cuz ipe sit clauis dauid qui claudit a nēo apit· In eo sunt omnes thesauri sapi entie a scientie abscōditi Adā ergo a eua p̄ncipia nrē p̄pagiē iobediētes · q̄ filij est scilicet scientiam · serpentis ymmo di aboli per serpentem consilio sur ripere tēptāt nec dissimulat p̄ iniuriā filij · pater em̄ diligit fi liū Sed continuo in ipm hoiez vindictā retribuit · et qz i adā oēs peccauim? in eo sinaz dāp nationis accepimus oēs Quid igitur agat filius vidēs p se ze lare p̄cz a nulli p̄mit? p̄centem creature Ecce inq̄t creaturas su as p̄pt me p̄didit p̄· altitudiez meā primus āgelus affectauit a p̄pt̄m qui sibi credidit habu it · ꝟ continuo pater zelans p si lio v indicauit in illū p̄cutiēs e um cum omnib⁹ suis plaga in curabili castigatiōe crudeli Hacz etiā q̄ que a michilomin? mea ē surripere voluit homo · a ne il li quidem misertus est nec pep

át oculus eius Nunq̄d de bobꝰ cura est deo? Quas tm̄ nobileꝰ creaturas de? fecit rōis ptiāpeꝰ btitudis capaces āgelū viz a hō minez · a p̄pt̄ me p̄didit ange los multos hoies vniuersos Er go vt sciant quia diligo patrē quos p̄pter me p̄didit p me r̄a piet Oēs mihi inuidēt · vadam et talem meipsum exhibeo eiꝰ vt quisq̄s imitari voluēit fiat ei emulatio ista in bonum · No ui tamen in affectum maliāe a nequicie transisse angelos de sectores · nec ex ignorantia ali qua sen infirmitate peccasse · iō q̄ perire necesse est penitere no lentes · propter hoc enim a cre auit homines ab initio quo sup plerent locum eorum et ruinaꝰ ihr̄m reparatent Habebat em̄ angelis nullam patere viā re deūdi · qui nouit superbiaz mo ab q̄ superbus est valde · et su perbia eius remedium p̄n̄e nō admittit ac per hoc nec veme· At vero hominis vice nullaz po stea creaturam fecerat · Innu ens ex hoc ipso redimendus ad huc hominez · quippe quez sup plantauerat aliena malicia · et ideo ei prodesse poterat caritas aliena · Dicq̄ patet dignitas venientis a michilominus ratio persone hominem assumentis ·

AD Secūdo dicendum ē vnde veniat aut quo vadat · Verbum enim veiendi vtrūq̄

a inj

tangit terminuz videlicet vnde
a quo · Primo ergo dicendum
ē · vñ veniat Ad Ysa · iij · insi
nuat dicens · Ecce nomen dñi
venit de longinquo · hoc autem
de lōginquo exponit p̄ · A sū
mo celo egressio eius id est a ce
lo trinitatis · Et iuste Ille enī
superbus primus angelus luci
fer ad hoc arrogāter ascendere
nitebatur · qui corruens ex iui
dia hominem in locum suum or
dinatū supplantauerat · a ideo
iusto ordie filius altissimi de ce
lo trinitatis humiliter descēdēs
hominem dolose prostratuz mi
seri:corditer releuauit · De quo
descensu dicit Augustin? De
sinu patris dignatus est i vte
rum matris venire · Ad
Expedito ego vnde venit nūc
dicendum est quo ierit · Prio
ergo venit in vterum matris ·
de vtero in mundum · de mūdo
in crucem · de cruce i sepulchz ·
de sepulchro in infernum · de i
ferno redyt in celum In quo de
scensu facta sūt mirabilia Est
enim potestas infirmata · eter
nitas abbreuiata · celsitudo mi
seriis profundata · vita morti
ficata · mors viuificata Et ideo
de hijs mirabilibus dicit Ysai
as · Quis audiuit vnquaz tale
aut quis vidit huic simile Dec
ituens Ieremias quinto dicit
Stupor a mirabilia facta sunt
in terra Descendit āt
tripliciter scz de monte excelle
tie in vallē humilitatis · de mō
te potētie in vallez infirmitatis ·
de monte glorie in vallem ofu
sibilitatis Primo descendit de
monte excellentie Ipse enī est
ille de quo p̄ · ait · Magnitudi
nis eius ñ est finis De quo di
cit Iob · xj · Excelsior est celo ·
profundior iferno · lōgior terra ·
eius mensura est latior mari ·
ipsius altitudo est inattingibi
lis · longitudo interminabilis ·
latitudo incōmensurabilis Ad
tam profundam humilitatē se
dimersit · vt exēplū humilita
tis extreme in se trāsfiguras di
ceret discipul? Discite a me q
a mitis suz a humil? corde · De
cui? sublimitatis altissimo a p
fundissimo humilitatis dicit
Ber · O nouissimū a altissimū
o humilē a sublimē · o opbriū
hominū et gloriā āgelorū Dic
deus ad nos descentēs occulta
uit in vallehumilitatis suā sub
limitatez · Secdo descendit de
mōte potētie in vallem infirmi
tatis Nā de ei? potētia dī m p̄
Dñabit? a mari vsq; ad mare
Itē Iob · Nō est potestas sup
terrā que ei comparet? Dic āt
de tam forti potentia in vallez
tam profundam infirmitatis
descendit vt dicat in p̄ · Ego
sum vermis et non homo āc ·
quia sicut vermis si pede conte
ritur solum se contrahit non

remordens sic etiã deus ꝛc. Vñ Ber. Quid tenello corpore ꝛ infantilibꝫ membris videt esse ifirmi? ¶ Quis infirmior eo cui? oia iuebria clauis sunt affixa? Tertio descẽdit de mõte glorie i vallẽ confusibilitatis. de ei? gloria dicit apl? Regi aũt immortali soli deo honor ꝛ gloria Et angeli Gl'a in excelsis deo Dic aũt q̃ in sublimib? suis taz glorios? est et benedict? i seculꝫ ad tam profundaz vallẽ se dimersit confusibilitatis. vt diceret illud Jhere. xxv. Cõfusus sum et erubui. qm̃ sustinui opprobriũ. Nã pro bñficijs ꝑ q̃ venẽs at exhibitis ꝯtinuo cepit opprobria dicẽciũ eũ hrẽ de monia. vratorẽ. amicũ publicanorũ Propt qd dicit in ps. Tota die verecũdia mea ꝯtra me ẽ. Debuit ãt suũ opprobriuz eẽ magnũ. p qd toc? mũdi oprobriũ tollẽt et delẽt. vt ꝯfũ mata passiõe oĩbꝫ electis dicꝛet illd Josue. v. Hodie abstuli opprobriũ egipti a vob Dic de vñ mist? nr̃i ad nos descẽdit cẽlãs et occultãs i iuolucro huilitatis suã excellẽtiã. Dicit em̃ Ber. In angusto vtẽo vgia li cel ata ẽ ei? maiestas. in ꝑsepio et pãnoz vilitate abscõdita ẽ diuitiaz ei? imẽsitas. sub corpis infirmitate abscõdita ẽ fortũ tudo et et mitas Vñ et admirãdo dicit Ysa. Tu es deus abscondit? Rogem? ergo domiuũ vt ꝑter abscõditũ vultũ claritatis ei? abscõdat nos ab ira furoꝛis ei? in die ire et ruela tionis iusti ei? iudicij. Qd et ipse mot? mia facẽ nos voluit ysaie. ij. Ingredẽ i petrã abscõdẽ in fossa hũo a facie timoris dñi et a gloria maiestatis eius iformãs nos in hijs verbꝫ vt in fossis vulnez suoruz q̃ in hũo hũamitatis ei? sũt facta in die ire abscõdamur. Qd ꝑstaẽ.

De tribꝫ causis? aduent? cristi in carnẽ.

Sermo secũd? Ex surge d? iudica causã meã ꝑs? Quia ad incarnationis misteriũ explanãduz ip̃ cedẽti sermõe sex sunt pticule posite de q̃bꝫ tres vt putam? a nobis sunt explanate. scz psona venẽtis. vnde venerit ꝛ quo. in quibus dei dignacõ mira apparuit sup̃ modũ. seruato ordine rliqua ꝑsequamur Primo dico deus venit ad nos per carnis assumptionem. sed ad quid venerit ꝑter prolixitatem vitandã tres causas eligamus. in quibus reliqua includuntur. Venit enim deus ad nos per carnis assumptionem. propter veritatez promittentis. caritatem venẽtis. necessitatem indigentis. Primo dico deus venit ad nos

per carnis assumptionem ꝑpter veritatem promit tentis · Promisit enī deus patribus sanctis se daturum · qui cum non solū sit verax sed veritas eterna · iō soluere debuit quod promisit Jhe · Veri sūt omnes sermōes mei · Et ꝑ ꝙ · Que procedunt a labijs meis non faciam irrita · Et quia deus veritas non solū promisit · sed iureiurādo et iuramento se constrinxit · Jdeo fortissimo debito oportuit eū soluere iuramentum Quod autem deus patribus hoc iurauit patet multipliciter in scriptura Et primo ad Abrahaz Gen · xxij · Per meipm iurāui dicit dominus · qz feāsti rē hanc et ñ peperāsti filio tuo vnigenito ꝑpter me benedicā tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi ac Et sequit · benedicē turqz in semine tuo omēs gentes · Quod iuramentum solutū est in aduentu christi in carnē Jtem ad dauid Semel iurāui in sancto meo · si dauid mentiar · semen eius in eternuz mābit · Quod non aliunde fieri oportunum erat nisi per vnionē eius qui naturaliter est eternus Et licet ad hos duos scilicet ad abraham a ad dauid per iuramentum spēaliter facta sit promissio · hoc tamē locutus ē ad imāo per os sanctorum qui a seculo sūt ꝓphetaz Vn Ysa · xlv · Jn memetipo iurāui egredias de ore meo iustitie verbū Quod de ore egredit iuramentum ē · sed quilibet tenetur soluere qđ iurauit Qđ iuramentū apl's ad Hebre · vi · allegās ait Abrahe promittens deus q̄ mā neminē habuit per quez iuraret maiorem · iurauit p semetipsuz · benedicens benedicā te et multiplicabo te sicut stellas celi et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionē Homines enim per maiorem se iurant a oīs ꝯrouersie eorum finis ad cōfirmationem est iuramentum · Et hoc ē ꝑmuz ꝑpter qđ deꝰ venit in carnē · qz patribus hoc ꝓmisit · Secūda causa aduētꝰ dñi ē caritas diligētis Diligit enī nos deꝰ amoē inestabili et licet hoc deꝰ mlt̄pliciter diceret in scriptura tñ qz homo dure ceruicis erat verbis credere non potuit nisi transiret caritas i effectū Dixit enī dñs vnicuiqz nrm̄ · sicut mat vnicū amat filium ita te diligam Jerenie · xxxi · Jn caritate perpetua te dilexi · Et qz michil erat in hoīne p qđ diligēduz se speraret · Jdeo fuspectam homo habuit caritatē di ꝑ qđ deꝰ a hāc fuspicionez de medio tulit dicens · Eze · xxxvi · Nō ꝑ vos faciā sed ꝑ memetipm et ꝑpter nomē sanctū meū Ozee · xiij · Diligā eos spōtanee · nullo

eorum merito · sed proter me metipm Et Malach · Dilexi vos dicit dns Et dixistis · In quo dilexisti nos ꝯ Qd expo nes Ber · dicit · Noies creatu mgti tedio affecti suspectas habebāt dei pmissiones dicen tes hijs q̄ dilectionē dei eis nū ciabāt · Quousq; tollitis aias nras Multipharie multisq; mo dis olim p̄dictis pacē ⁊ non ve nit · pmittitis bōa ⁊ ecce t bula tio · quousq; dicitis pax pax ⁊ nō est pax · spōdet ⁊ nō exhi bet · verbis ergo quō iā credi m? ꝯ Opus magis est ope ver ba firmare Probet nuncios su os veridicos · si tñ nūcij ei? sūt et veniat ipse vt sepe promi serat · Vnde singuli poterāt di cere illud Judicū Quomodo tu dicis q; amas me cū anim? tuus non est mecum · Non er go surgo non suscitor non ex cutior de puluere non respiro i spe si non ipse descendas De? itaq; ad hos clamores miseri cordia motus qui sicut Re · i · dicitur · Nou simt perire aias · sed retractat cogitans ne pere at qui abiectus est · veniens dicit per Ysaiam · Ego ipe q̄ loquebar ecce assum Et ecce homo fact? tante dulcedinis ⁊ dilcōis signa exhibuit hoibo ⁊ tā amabilē se p̄buit · vt durissi mi cordis sit q̄sq; eū nō diligit toto corde · offerens taz supra modū maximā caritatē q̄ maio rē nēo habuit i celo ⁊ in tra De quo Ber · Fere i nullo sic ome dat de? caritatē suaz quō in mi sterio incarnationis et passōis eius · i nullo sic eius reuelatur pietas i nullo sic appaet benig nitas quō in hūanitate Naz po tētia eius occultata est qñ in i firmitate venit · sapientia vero eius occultata est quādo pla cuit ei per stulticiaz p̄dicacōis saluos facē credētes Nōne stul tum se fecerat de? · q̄ p̄ inimicis tradidit in mortem animam su am et que non rapuit exsolue bat ꝯ Nonne ebrius erat vino caritatis et immemor fui contra consilium petri dicentis Propi cius esto tibi · cuz diceret se pa ssurum · Quare aūt tam supra modum inestimabilem exhi buit hominib? caritatē · Ratio est q̄a inter omnes effect? for tissima est dilectio sicut dicit Can · viij · Fortis est vt mors dilectio · ⁊ ideo violentissime attrahit homines Bernardus Volens deus nobilem creaturā hominem reuocare · si inquit in uitum cogero asinū habebo eo q; non libens veniat · Nun quid asinis dabo regnū meū aut de bobus cura est michi · Scio quid faciam Homo tim d? est naturaliter · terrebo eū si forte sic dutat ⁊ veniat Et sic o miat? e acerbiora q̄ excogitari

v

possunt tenebras eternas · ver
mes immortales · ignē i extin
guibilem · Cū autem nec sic re
uocaretur ait · Non solum timi
dus est homo sed etiaz cupidꝰ
Promittā ergo ei qđ ōmno de
siderabile sit Desiderāt hoiesꝰ au
ꝝ argētuz ꝛ siliqua · sed super
hec ōma desiderāt vitaz · mam
festū est hoc valde Si ergo tā
topere desiderant miserā et labo
riosam ꝛ momentaneam hanc
vitam quantū diligent beatā
quietam eternam · Promisit i
taqꝫ vitam eternā in q̄ est p̄ sē
tia omnis boni ꝛ carētia omnis
mali Promisit itaqꝫ taz supra
modum maxima que nec ocu
lꝰ vidit nec auris audiuit · Vi
dens autem q̄ michil proficeret
Vnū inquit adhuc restat · qa
inē hominī nō solum timor ꝛ cu
piditas sed ꝛ amor · Si p hūc
attrahere potero optime fiet ·
Venit igitur et taz dulcissimū
et benignissimum se exhibuit ·
vt in eius passione lapidesꝰ scin
derēt · Qui conuerti noluerīt
nūc merito audituri sunt · qđ
vltra debui facē et nō feci Qui
a sicut mō ōmbo se exhibz be
nignissimū sic aliq̄n exhibebit
se seueriss'imū · Noli ergo ꝺtēp
nere grām · si nō vis sētire iusti
cīā · Quāta em̄ nos mansuetu
dine preuenit · tanta districti
one veiet aliquando Ex mag
tudine ergo indulgentie ꝛ di
lectionis magnitudiez attende
vlcōis · imensus ē em̄ deꝰ ꝛ imē
nitꝰ in iusticia sicut et mia · mꝫ
tꝰ ad ignoscēdū · multꝰ ad vl
cīscēdū · sed mia priorem sibi
vendicat locū · vt qui hāc recu
sauerint ad cumulū dāpnatio
nis sue digne sint audituri Ite
maledicti ꝛc̄ · Et illđ prouer
bi · primo Vocaui ꝛ renuistis
Et sequit ibidez Ego āt in ite
ritu vr̄ō ridebo et subsannabo
cū vobq̄ timebatis aduenīret
Tercia causa aduentus dn̄i
fuit necessitas indigētis · cū em̄
in p̄mis parētib' ceā deinꝰ oēs
et ex massa corruptionis oēs cō
stituti fuerimꝰ pcc̄ores · ex hoc
satisfactiōez hō debuit deo · ꝫ
soluē nō potuit · eo q̄ michil in
eo eēt dignū satisfactiōe · qđ
deꝰ gtū possz accipē q̄ a plāta
pedis vsq̄ ad verticē n̄ erat ieo
saitaꝰ Vñ michil habuit vñ satis
facē potiut deo · Dic igit hō sa
tisfacē debuit ꝫ nō potuit · sic
deꝰ potuit ꝛ non debuit · Iō di
uina sapia q̄ disposit oia suauī
ter miaz ꝛ veritatē reconciliauit
facies vt deꝰ fiēt hō · vt p hoi
nē soluēt qđ hō debuit · ꝛ per
hoc q̄ deus esset sufficiens fiēt
quod p hominibo prī obtulit ·
De hac satisfactiōe p filiū dei
p nob facta dicit Anselmus
Domo ad quod institutꝰ est
non restituit si non ad similitu
dinem angelorū in q̄bus nullū

est pcm̃ puenerēt · Qđ ē ipos
sibile fieri · nisi oī pcepta remissi
one pcō p̄ q̄ nō fit nisi iteḡ pce
dēte satisfactiōe · Quā satisfac
tionē talē oz eē vt pccōr aut a
hq̄s p illo det aliq̄d de suo qđ
debitū nō sit qđ supēt oē qđ de
us nō ē Vñ veritas icōmutabi
lis ⁊ rō exigūt vt q̄ peccat red
dat aliq̄d deo p hōre ablato ·
qđ qz būana natura sola ñ bē
bit subueīt bonitas dei · ⁊ eaz ni
suā psonā assūpsit filiꝰ dī · vt in
vna psōa eēt hō deꝰ q̄ bēret qđ
supaēt nō solū oēz creaturā q̄
deꝰ nō ē · ⁊ oē debitū qđ pecca
toēs soluē debēt Dic cū michil
p se debēt soluebat p alijs · q̄
qđ debebant reddē nō bēbāt ·
p̄fectior namq; ē vita illiꝰ boꝝ
q̄z oē qđ deꝰ nō ē ⁊ supat oē de
bitū qđ dñt pcōres p satisfac
tiōe · Dī em̃ interfectio illiꝰ su
perat oēm mētitudiez ⁊ magni
tudinez pcōr̄ q̄ cogitari p̄nt ·
palā ē qz vita eiꝰ magis ē bo
na q̄z sint oia pcā mala · Dāc
vitā bō ille cū ex debito mori ñ
deberet qm̃ pcōr nō erat spon
te dedit de suo ad honorē patꝝ
cū eā sibi auferri p̄pter iusticiā
p̄mīsit · Dedit itaq; būana na
tura deo in isto hoie spōte ⁊ nō
ex debito qđ suū ēat vt r̄dime
rz se i alijs i q̄bꝰ qđ ex debito
exigebaē r̄dere ñ bēbat · q̄ sa
tisfactio nob̄ miseris ⁊ indigꝫ
pcōribꝰ p̄ficiat ad salutē · qđ
nob̄ p̄staē dignet q̄ in vnitate
viuit ⁊c̄ ·

De tpe aduētꝰ xpi in carnē Sermo tercius · L

EXurge ⁊ ne repellas i
finē p̄ · Considerātibz
nobis in p̄cedētibus
quis vēiat · magna nobis om
nino ⁊ ineffabilis maiestas in
notuit Suspicientibꝰ āt vnde
veniat grādis plane patuit vi
a Intuentibus q̄ venerat ap̄pa
ruit inestimabil̄ dignatio ⁊ pe
mitꝰ admirāda · q̄ in carcerē no
stre mortalitatis plenū miseri
is tāta dignata ē descēdere cel
situdo · Inq̄rētibꝰ āt ad q̄d ve
nerit cause maxime occurrūt ·
Inuenimꝰ em̃ patris p̄missio
nē fortissimā · filij dulcissimā ca
ritatē · nostrā per maximā nc̄ā
tatem · In quibꝰ ommbꝰ misse
ricordia magna · miseratio mꝝ
ta · copiosa caritas est inuenta
Ad reportandū em̃ centesimaz
ouē q̄ errauerat in deserto p̄pe
rauit de mōtibꝰ vt ponēt eā in
humeris suis gaudēs ⁊ sic r̄por
taēt ad gregē Nūc āt i hmōe p̄
sētī loq̄mur de tpe i q̄ venēit vt
ordinem quem supra posuimus
obseruemus De quo sciēdū q̄
non in inicio nec i medio ꝫ in fi
ne temporis venit deus · qđ eui
denter colligimus de scripturis
Dicit em̃ Abacuc scđo Et ap
parebit in fine et nō mentietur

Jtē Aggei In tēpoē vespertio erit lux · Lux inqt illa q̄ de se dicāt Jo · viij · Ego sū lux mū di Et Jo · ix · Quā diu sum in mūdo · lux sum mūdi Et idēr co in verbo proposito ex perso na humani generis p̄· extedi o clamauit dicens · Exurge ne repellas in finem · In quibo verbis duo faāt · Primo ponit suam inuocationem ibi Exur ge · Secundo insinuat impati bilez humani generis expecta tionez · ibi · et ne repellas i finē

M Sūt ātres cause ꝓpt quas debuit de?a duentū suuz retardare vsq; in finē sez ꝓpter desiderij intēcōez · egro tātium multiplicacōez · figuraꝝ ꝑ ꝓphe tiarū explecōez · Prīo dico deus aduentū suū retardare de buit ꝓpter desiderij intentionez · Quāto enī diuti?de?deranti ne gaf · tāto amplius negate rei desideriū augmentaf Vñ Pro uer · xiij · Spes q̄ differf affli git aiam et lignū vite desideriū veniēs Et oi oueiētia fuit dig missimū talē ꝑ tātū aduētū cū ōi desideio prestolari · q̄ nō solū i se fuit dulcissimū · ꝫ cū oi gtiaꝝ copia veit habūdātius Videm?enī q; c?libz absēti?ai á aduēt? cū desiderio expecte f · meito āt ei? aiā aduēt? desi derat q̄ ōm tpe aic?ē · q̄ secū at tulit oim thesauꝝ gtiaꝝ Vñ cū peteret mopses dicēs Exo · viij Ostende mihi faciē tuā Rūdit dñs · Oñ dā tibi oē bonū glo · filiū vobis mittam qui in se continet omē bonum · et ideo in longum ve mē distulit vt desideriū angef Dicāt enī Gre · Sepi?desideria nā dilacōe extēdunf vt ꝓficiāt · exercitāf in expectatiōe vt maioribo cumulēf ꝑmijs i ret bucōe Vñ Ber Dilacō rei ama te augmītacō desiderij ē · De?e mī i carnē veiēs tm grē vnicuiq; otulit quātū ipm desideriū affe ctū cuilibz dilatauit Dnc ē q; felicia simeoni ad āplexādux le totū vlnis suis otulit · c? affec t? ad vided deū ipz in carne vn ctiōe desiderij ē punct? · q̄ si su is desideriis ei? p̄ntia estuabat dicēs Putas videbo ei? p̄ntiam Putas durabo Putas inueiet me ista natitas ? Putas vide bo oculmeis ꝙ quē cordis oculi ruelabūf Et q; ei? desideriū af fectū suū pūxit vsq; ad pūctū ā corporalē Jō meruit eux āple cti dulcat vlnis suis · Meito āt debuit ei? aduēt? desiderio pre stolari q; sicut aduētuz ei? ad iudiciū ignis p̄ueiet · sic ei? ad uētū in spm sēp ignis p̄mittif desiderij Ber · attestāte q̄ dicit Oz ꝙ ignis desiderij p̄uciat ad oēz aiaz ad quā ipe ē vēturus · sic etiam aduentus eius in car ne differri debuit vt ignis desi derij augeretur Est autez tam

Miserere mei dñe quoniã infir
mus sũ sana me domine qm̃ cõ
tur bata sũt ossa mea Ite Je-
q̃ fuit in vt eo scificatus Sana
me dñe et sanabor· qz laus mea
tu es De hꝰ ãt egt udis genera
litate silꝫ et q̃litate dicit ysa· Oẽ
caput lãguidũ et õne cor mereꝰ
a plãta pedis vsq; ad verticem
nõ ẽ in eo sanitas et hoc quãtuz
ad genꝫalitatẽ De q̃litate aũt
subiũgit cum dicat· Vulnus et
liuor et plaga tumẽs nõ ẽ ẽcũli
gata nec curata medicamie ne
q; fota oleo Jn q̃bꝰ vB tria tã
git genẽa pcõ z in q̃bo oẽ ge
nꝰlvim ab exordio mũdi labo
rabat Nã ex eo q dicit vulnꝰ
tangit ocupiscẽtiã carnis· Jn
eo q dicit liuor tãgit ocupiscẽ
tiã ocl'o z Jn eo q dicit plaga
tumẽs tãgit supbiã vite q̃ tria
tãgit Jo· in canonica Oẽ q̃d ẽ in
mundo aut est cõcupiscentia
carnis aut cõcupiscentia ocl'o
z aut supbia vite Jn q̃bꝰõs in
firmabantur· et p consequens
captiui tenebãt Et quia banc
legem in membriꝭ suis contra le
gem mentis sue muti sufferebãt
et ex alieno scilicet preuaricatio
ne primorum parentum lãgue
bant· ideo ex alieno liberari de
buerant· Et idarco dominus
multis obligationibꝰ et promi
ssionibꝰ obligauerat se· vt eos
aliq̃n vellz sanaẽ Vñ deut· vij
Auferet a te dñs oẽz lãguorez

digmissimũ sũmũ bonũ q̃d ẽ de
us vt nusq̃z venire debeat misi
cũ sũmo desiderio affectetur·
Dmc cum ꝓphete eũ diu venire
ꝓmittebãt et ipe venire differe
bat erant ille querule voces et
plene murmure· Manda remã
da· expecta reexpecta· modi
cũ ibi modicũ ibi p q̃s ipatiẽꝭ
ꝓpꝫus expectatione fulspẽsus
imperabat nunciꝭs ac si diceret
Mãdatis et remandatis dictis
noꝫ exspecta reexspecta mo
dicũ ibi modicũ ibi et adhuc ñ
veit· Sic humanũ genꝰ tã ex
ꝓmissionibus q̃z miseroꝝ affli
ctionibus torquebatur quous
q; totus mũdus ad eius pñtiã
estuabat et eius aduẽtũ deside
rabat Tunc venit vt scriptũ ẽ
Aggei sedo Et ecce veit deside
ratꝰ cũctis gẽtibꝰ et iplebit do
mũ istã gl'a· Dcdo ꝓter
egrotãtiũ mꝫtitudinẽ vt tunc
primo afferret auxiliũ q̃n ma
gis eẽt necessariũ Dmc Augꝰ·
Tũc magnus veit medicꝰ quã
do per totũ mũdũ magnꝰ iacu
it egrotꝰ Erat eñ maxia mꝫti
tudo lãguẽs et egrotãs in lim
bo infernꝰ erat et alia mꝫtitudo
maxima in terra et mũdo· qui
omneꝭ clamoẽ validꝫ medicũ
postulabant nec fuit q̃squã tã
sãctus q̃ non in originalis pec
cati egritudine laboraret· De
quorum numero dauid licet sã
ctissimꝰ clamauit ad deũ dicẽs

Et ibere. vij. Obducã ácatricẽ tuã ⁊ sanabo te a vulneribꝰ tuis Hz ne q̃s sperãt se aliũde sanari q̃z ab eo Isa. ait Frustra mltiplicabit tibi mediãnã sanitas nõ erit tibi Hz sic in Proũ. dr̃i Qui sperat in deo sanabit. Cũ itaq; mltiplices essent infirmitates eoꝝ ⁊ mltitudo languẽtiũ clamoribꝰ ĩcrebrescẽt tũc mittꝰ pr̃ misit verbũ suuz ⁊ sanauit eos . ⁊ eripuit eos de interitionibꝰ eorũ ifirmitates oĩm super se suscipiẽs . q; ysa . liij . dr̃i . Vere lãguoẽs nr̃os ipse tulit . Et Eccli . xiij . Via tua domine veiẽs sanabit eos . neq; emiz herba neq; malagma sanauit eos . ꝯ fmo tuus dñe sanat oĩa . v . filiꝰ Tertio differre debuit ꝓpter ꝓphetiarũ ⁊ figurarũ cõplecõez . hoc est q̃ vsq; oĩs figure ⁊ ꝓphetie fuerit cõsumate Vñ . Oze . iij . dr̃i . Dies mltos expectabũ me sed ⁊ ego expectabo te . q; dies mltos sedebũt filij israhel sine r̃ge ⁊ querẽt dominũ deũ suũ ⁊ dauid regez suuz ⁊ pauebũt ad dñm ⁊ ad bonuz eiꝰ in nouissimo dierũ . Dic Her . Vere adue sperãscebat ⁊ inclinata iã erat dies . iã nõ apparebat ãgelus nõ loquebatur ꝓphęta cessabant oĩa ⁊ ait filius . Tunc dixi ecce veno Et alibi . Ego ipse q̃ loquebar ecce assuz . Vñ sap . xviij . Cuz quietuz silentiũ cõtinẽt oĩa ⁊ nox in suo cursu mediuz iter haberet oꝑs sermo tuus dñe exiliens a celo a regalibꝰ sedibꝰ veit Cui ysõ at Hopb . ꝓmo . Dilete a facie dñi dei qui a iuxta est dies Hinc zacha . Et fileat oĩs caro a facie domini q; cõsurrexit de habitaculo suo sancto Tãtum eñ erat silentium q̃etis ⁊ pacis vt ad vnius hominis edictuz describẽtur vniuersis orbis . Et hoc est quod ait apl̃us Quãdo venit plenitudo temporis misit deus filium suuz . Qui presentia sua corporali ad patris presentiam nos perducat .

De via per quã venit christus Sermo q̃rt? N

Exurge dñe deus ⁊ exaltetur manꝰ tua . pꝰ . In prehabitis cognouimus personã venientis . Item vtrũq; locum a quo ⁊ ad quez Audiuimus descendentis causã et tempꝰ descꝑsim? Adhuc vnũ deest nobis scz via per quã venit . quã si non cognouimus predicta oĩa de quibus prediximus fructu vacua r̃manebunt . Si emm viam non cognoscimus . ad eum qui ad nos venit et redit nullatenus veniemus . Quomodo autem possumuꝰ viam scire nisi is qui ambulauit in ea dignetur nobis

oñdẽ ſicut Prouer. 8. Nullꝰ
hoim potuit intellige viã ſuaz.
Nã de via eiꝰ ibidem 8. Tria
ſũt difficilia mihi ⁊ quartuz pe
nitꝰ ignoro. viã aq̃le in cælo.
viã colubri ſuper terram. viam
nauis in medio maris. ſuper õ
nia aũt viam viri in adoleſcen
tia ſua. Hic eſt ihesus chriſtꝰ
Et iõ iterũ atq; iterꝝ inuocãdꝰ
ẽ deus vt exurgat et illuminet
vultũ ſuuz ſup nos ⁊ cognoſca
mus in terra viaz ſuã. vt ex hoc
manus eius id eſt filius eius ex
altetur Qđ autem per manus
filius deſignet ide pr ophꝛeta in
ſinuat dicens Emitte manũ tu
am de alto id eſt filium tuum.
Et optime p manum filiꝰ acci
pit. qꝛ ſicut homo p manꝰ ope
ratꝛ ita deꝰ pater per filiũ. teſtã
te Io. qui dicit Omnia per ipz
facta ſunt ⁊ ſine ipo factũ ẽ nꝛ
chil. ℣ In verbis ãt pmiſſis
duo tãguntur. Primo eiꝰ deus
pr excitat. Secdo eius beniuo
lentia captat. Primũ ibi Ex
urge dñe deus. Secundum ibi
Et exaltet manus tua. ℣ O
Dropt qđ ſciendũ q; dei vẽi
entis ad nos duplex ẽ via ſciz
via deſcẽſionis ⁊ via ꝛuerſionis.
via deſcẽdẽtis. ⁊ via reuertẽ
tis. q̃ vie iõ nob pponũt. vt
pmã venẽm et ſcdam imitemur
Dria via p quaz deſcẽdit ẽ vte
rus vgiat Secda p quã redijt
ẽ vita eiꝰ ſpũat. De pma via
dicit Bern. Virgo regia ipã
ẽ via per quã ad nos ſaluatoꝛ
venit pcedẽs ex ipſius vtero tã
quaz ſpõſus de talamo ſuo Te
nẽtes hãc viã ſtudeam⁹ ⁊ nos
dilectiſſimi per eam ad ipſum
aſcendere. qui per eaz ad nos
deſcẽdit. per eã venẽ in gtiaz
ipſius qui per eam in noſtrã mi
ſeriam venit. Per te acceſſũ ha
beamus ad filiũ o bñdicta iuẽ
trix grẽ. genitrix vite. matꝛ ſa
lutis. vt per te ſuſcipiat nos q̃
per te datꝰ eſt nobis. excuſet
apud ipſuz integritas tua cul
paz corruptionis noſtre. ⁊ hu
militas tua deo grata venã no
ſtre impetret vanitati. copioſa
caritas tua noſtroꝝ cooperiat multitudinem peccatoꝝ.
⁊ fecunditaſ tua glorioſa fecũ
ditatem nobis conferat merito
ruz. Dña nã. mediatrix nã.
aduocata nã. tuo filio nos rcõ
filia. tuo filio nos repreſenta.
tuo filio nos recommenda. fac
o benedicta per gratiam quaz
inueniſti. per miſericordiam
quam peperiſti. per prerogati
uam quaz meruiſti. vt qui me
diante te dignatuſ eſt fieri par
ticeps infirmitatis et miſerie no
ſtre. te quoq; intercedente parti
cipes nos faciat glorie ⁊ beati
tudinis ſue ihesus chriſtus fili
us tuus dñs noſter q̃ eſt ſuper
omnia benedictus in ſecula a
men. ℣ Hanc viam veneremur

quia non ñ̄ nisi per eam ingredi
mur regnum dei · nec opera mā
acceptantur nisi per eā dño fue
rim? ꝑsentati · q; vt ide̅ Bern·
dicit · Nichil nos de? bre̅ voluit
q̄d nō trāsiret ꝑ man? marie ꝟ
Dc̄a via dei ad nos venḗtis
ẽ vita ei? scz xp̄i spūal' ⁊ tota
dispēsatio carnis fue In quā vi
am tūc ꝑmū pde̅ potuit cuz de
vtḗo v̄gis nat? ingredit in hūc
mūdū Quā viā ꝯtinuaut bñfa
cḗdo ⁊ sanādo ōs oppssos a di
abolo q̄sq; dispēsatiōe carnis
fue ꝯsūmata relict mūdū ⁊ rdi
it ad prēz Et hāc viā ab eo no
bis ꝓpositā imitemur Ipā em̄
ẽ via recta ⁊ iusta q̄ ad sancta
scō ꝟ rcō itinḗ nos ꝑduát De
q̄ · ñ · Regū · xxij · dr De? ima
culata via ei? Et ꝑ? De? mei?
ipolluta via ei? Quā pābulās
p mūdū vsq; ad celū ptrās ijt de
us vt p eādē viā nō declinātes
nec ad dexterā nec ad simistraz
ipz dirco tramite seq̄remur Q̄d
facere nos monuit Exo · xxv ·
cū dicit · Inspice ⁊ fac ꝼm exḗ
plar q̄d tibi mōstratū ẽ · Ite̅ iu
dicū · vij · Q̄d me videtis facere
hoc facite Jo · xiij Exḗplū dedi
vob Dmc · i · pet · ij · Xp̄s pa
ssꝰ ẽ p nob vobis reliquēs exḗ
plū vt seq̄mī vestigia ei? ℣ Q
Vez q; hec via arta ẽ ⁊ pauá
fūt q̄ ābulāt i ea ideo clamem?
i celū cū p? dicēte? · Dirige i cō
spcū tuo viā meā Pauá em̄ in
via ꝓpter amaritudinē eius ꝑse
uerāt Būt em̄ q̄dā q̄ viā nō iue
mūt · alij q̄ subsistūt · ⁊ sic mille
modis ⁊ picul' a via dñi q̄d si
ne doloḗ nō loq̄mur aberram?
Q̄d Ber · lamḗtabilit ꝯq̄ritur
ponḗs quinq; genḗa vim q̄ de
um in via ei? ⁊ m vita strenue
nō sequūt dicḗs Būt quidā q̄
bus nōdum natus est christ?
Sunt quibus nōdum passus ẽ
Būt quibus nōdū surrexit ad
huc · alijs nōdū ascēdit alijs ñ
dum misit spiritū sanctū ℣ R
Hec per ordinē ꝑsequḗtes Il
lud ꝑmo mō diam? Būt q̄daz
q̄bus nondū nat? est christ? ·
qui ab eo tempoḗ q̄ cœperūt ha
bḗ dominū sup libez arbitriū
⁊ ꝓpriā volūtatē a dño recessert
⁊ pcās se imiserūt · diuitijs im
biātes · ⁊ supbia tumescḗtes ·
ac si eoz de? ⁊ buik nō venissz
et paup et nud? in p̄sepio non
iacuisset Aut quō eorū de? ꝑpu
tabit' in q̄bus nec signa nec ve
stigia inuemūt' eorū in quibus
de? ingress? ẽ i mūdū · et hec dif
formitas signum est certum ꝙ
non sit eis natus · Dijs autem
quib? natus est deus dicit ysa ·
xxxi · Hoc erit pactū q̄d feri
am cum eis · Dabo legem me
am in visceribus eorū et in cor
da eorū scribā · et ego ero eis
m deū et ipsi erūt mihi in popu
lū Sup q̄d postilla dicit Legḗ
quā scribit dñs in visceribꝰ ⁊ i

corda electorum est lex humilitatis quā habuit ī nascēdo· lex pauptatis quā habuit conuersando· quas leges qui non habēt non sunt eius· de quibo dicitur in p̄s· Contritio et infelicitas in vijs eorum et viam pacis non cognouerunt· non ē timor dei ante oculos eorum· ⁊ quia inquinate sunt viecorū in omni tempore· ideo errauerunt in solitudine et in inaq̄so De quibo ad huc dicitur in p̄? Dixi semper hij errant corde ipsi vero non cognouerunt vias meas quibus iurauī ira mea si introibūt in req̄ē me ā· ons ē ergo vt intrēt in ifernuz· vbi gementes ⁊ sibijpis impetrātes dicūt illd Iap̄· v· Erra uim? a via veritatis ⁊ iustice lumen non luxit nobis· lassati sumus in via iniq̄tatis ⁊ pdicōnis· ābulauī? vias difficiles vi ā āt dñi ignorauī?· quid nob p̄fuit fupbia aut diuitia ⁊ iactātia quid ꝺtulit nobis· transierūt omnia tāquā vmbra et tā quā nunci? et tanquā nauis p transiens fluctuantem aquaz· cuius cum p̄teriit nō est inuenire vestigiū· aut auis q̄ transuolat in aere cuius iter nō cognoscit· aut tāquā sagitta emissa in locū destinatū· sic ⁊ nos nati ꝺtinuo defuimus? eē ⁊ virtutis nullū signuz valuim? oñdē· in malignitate autez nrā ꝺsūpti sumus Talia dixerūt in inferno hij qui peccauerunt De hijs dicit Ber· Proch dolor ipsa inestimabilis dignacōis memoria datur in occasionez carnis vt videas eos tāta solliciatudie diebus istis vestimentorū gloriā querere· ꝺborū p are deliciās· ac si ad hoc natus sit· vt in natiuitate sua hec ⁊ similia q̄rat christus ⁊ ibi suscipiat digmus vbi hec accuratiꝰ exhibentur· Sed audi ipm dicentem· Quid tāta ambicōe vestes paras in natali meo· Detestor ego superbiā Quid tāta sollicitudine ꝺbo ⁊ copias repois in tēp?illud· dāpno ego carnis deliciās Celebras ergo aduētū meū· labijs me hōras ꝟ cor tuū lōge ē a me· ñ me col de? tuus venter ē et gl'a in ꝺfusiōe Sed hoc ꝺo fūt adhuc alij i q̄bo crist? nondum passus ē q̄ christū natum tam in hūmilitate quā in paupertate sequuntur peccata sua humiliter confitentes ⁊ paupertatem suaz tam meritoriū q̄z defectuuz optime cognoscētes Ihz christ? nō duz eis ē pass?· q̄ ad passionez nō p̄cedūt· ac si dñs ihūs nō sit p eis pass? De q̄bus Ecā· Ve hijs qui p̄diderunt sustimentiaz et qui reliquerunt vias rās ⁊ diuerterunt in vias prauas· Et iteruz Ve ingredienti duabus vijs· Duab? em̄ vijs ingredit

qui pecata sua cognoscit hui
liter et confitetur sed p satisfa
ctiõe eoꝝ michil pemit? opat
De q̃bus dī Mat. vij. Nõ ois
q̃ dicit mihi dñe intrabit in reg
nū celorū. sz qui facit voluntа
tē prīs mei Dicūt em̃ et nõ faci
unt Vñ Mat. xx. Voca opera
rios et redde illis mercedē suā q̃
soluz bijs qui opera faciūt debe
tur Et Mat. x. Qui nõ accipit
crucē suā a sequit̃ me non ē me
dign? Et itez. qiu vult veniē
p? me tollat crucē Tales sunt
quibus de? nõ ē pass? qz nõdū
sūt e? ptīcipes passionis VL
Tertio sunt alij q̃b? nõduz sur
rexit xp̃c. a sūt qui passionez
dñi virilit̃ se īduerūt et in labo
rū anxietate a afflictiõe mor
te afficiūt̃ tota die crucifigen
tes carnē suā cuz vicijs a cōcu
piscēcijs. et loquētes i amari
tudie aīe sue noli me cōtēpnere
p̃ angustia a cōtritione sp̃us
gemētes a flētes atq; dicētes
Fiat mia tua a dsolet̃ me Qui
itaq; mortificāt̃ ꝓpter deū tota
die facti sicut oues occisionis
siue hoc fiat ex mag̃ pccōrū cō
fessiõe siue ex desiderio satisfaciē
di deo siue ex affectu recuperā
di amissū tempus vel etiam ne
glectum p̃mium per pecatū.
nullā sup̃ hijs tribulatioib?
reapientes ab homine consolati
onem. sed exspectantes eum
qui de celo cōsolatur contritos
corde ipsi sunt quibus domin?
pass? ē Fz nõ dū surrexit VV
Quarto sunt quib? nõdū ascē
dit cum q̃bus adhuc uersat̃
in terra. nūc dilectissimis fabu
lationib? imē ne dulcedis. nunc
apparitiõe dñi luminis eos mul
tiplicat̃ consolando. qui per õs
dies consolationis sue festiuuz
alleluia cantāt i cordib? suis.
flent in orationibus. suspirant
in meditationib?. et oia ex er
citia corporalia a sp̃ualia sūt e
is desiderabilia sup̃ aurum a
argentum et lapidem preciosū
multum et adhuc dulciora su
per mel et fauuz. vt dulcissima
iubilatiõe dicē habeāt cū p?.
In via testimoniorū tuorū dele
ctat? sū sicut m oib? diuitijs.
Sed oz lac eis subtrahi vt di
scant uesci solido cibo et expe
dit eis vt xp̃c vadat Si em̃ n
abierit paraclit? nõ veniet VX
Quito sūt q̃b? nõdū misit sp̃m
scm̃ q̃ subtracta grā arido coꝛ
de et sicca deuocõe accēdūt ad
queq; miūcta Quod non ad e
orū desolationē. sz ad p motio
nē facit de?. vt discāt strēnue
agere a sine gratia fidē liter adi
plere. michil minuentes. michil
it̃mittētes de exercitio sp̃uali.
sz omnia eotē numero a mēsu
ra facē cū suuiphus coactiõe q̃
p?i dulcedie sp̃us faciebāt VA
Hec autē grā cū subtracta fu
erit delictos se cōqrunt̃ a dño

. spūtus

euacuatos a grā · ⁊ ābulantes
triſtes vias · Quos conſolatur
Ber · dicens Exſpectēt paulu
lū ſedeāt in ciuitate donec indu
antur virtute ex alto · Apli de
ez dies hac exſpectatio ue ſe
derunt perſeuerantes vnanimit
m oratiōe cum mulieribꝫ ⁊ ma
ria matre ihēſu Tu autez diſce
orare diſce petere re ⁊ diſce pul
ſare aia ſine grā donec mueias
donec perápias donec aperia
tur tibi Confide in ipm qꝫ qui
fideliter exſpectauerit nec die
decimum exſpectabit · Quod
ꝗa difficile ſit ſubtracta gratia
tā ſtrēnue tā fideliter tā ſuffici
enter ſicut cum grā laborare · iō
ostingit qꝫ pene maxia multitu
do religioſoꝝ · immo oēs ꝗ vi
tā ſuā vſqꝫ ad pfectū ſtatum
nō pficiūt hic deſiſtūt ꝛſolātes
ſe Et ideo deſipientes dicunt ·
Qui dñs me vellet in hꝭ ſpiri
tualibus exercere nūqz ſe tam
durū et tā implacabilē ad dan
dam gratiam exhiberet · ꝗ ſtro
actis tēporibꝰ grām ſuā vltro
nobis obtulit · immo quodam
mō acápere ꝛpulit nō rogat?
Sed ꝗa forſitan aliud de nob
cogitat · vult forſitā de? vti di
ſpenſatione officiorum in letiá
a ſeruiam? Et declināt cor ſu
um in verba maliciae ad excuſā
das excuſatiōes in pcās · ⁊ ſic
in hac duricia qꝫ b?moi excu
ſatiōez oēs ꝗ in vita ſua nō pfi
ciūt retrocedūt · Qui autem per
virtutem fortitudinis in ſpiritu
vehemēti bone voluntatis hoiꝭ
hanc duriciā rūperent et for
tem fortiores ſuperarēt · tunc in
ea virtute qua diſcipulis miſit
ſpiritū ſanctū ipor vitā vſqꝫ
ad pfectionē completiſſimam
perficeret ⁊ ꝛpleret Primi ſunt
in ſtatu dampnationis Secdi
in diſpoſitione euaſionis · Ter
cij in initio ꝛuerſionis Quarti
in grā ꝓmotiōis Quinti in acceſ
ſu perfectionis Ad quā ⁊c ·

De imitatiōe laborioſe vi
te ihū chriſti ·

Sermo quint? A
Surge dñe ſaluuz me
fac de? me? · pſ? In pce
dēti ꝑmōe di ad nos ve
nientis due ſunt nob vie ꝓpoſite
via viz deſcendentis et via reuerſi
onis · ꝗꝫ primā diximus vgi
nē mariā ſcdaz vitā di laborio
ſā · ꝑmā diximus honorādā · ſe
cūdā imitādā quā imitationē
vt diximus pauci pficiūt ꝓpter
vie amaritudinē ⁊ impedimēt o
rū multitudiez A Nūc dicē
dū exigit ordo de b?mōi vite
beate imitatiōe ꝗ viz mā imita
tio neā eſt ad ſalutē · Dicit enī
Aug? qꝫ ad pficiēdā ſalutē no
ſtrā duo oz neceſſario ſcire ·
dñm viz incarnationē ſiue paſſi
onē mām qꝫ imitatiōez · nec al
terꝫ ſine altēo ſaluat · paſſio enī
ſine imitatione ſaluare ñ debuit

maxie adultos q̄ pcā grauia vł mortalia ꝺmiserūt Imitatio sine passione non potuit ¶ Qꝺ aūt passio sine imitatione ñ saluet apte intelligim? in scp̄tura Nā de non imitātibꝰ filiuꝰ ꝺqrit̄ prī p Ysa. xlix. dicens. In vacuū laboraui sine causa. ⁊ vane fortitudinē meā ꝺsūpsi Itē Jē. v. Frustra cōflauit cōflator. malicie eī illoꝝ ñ sunt ꝺsūpte glo. p solā passionē si ñ adiūgat̄ imitatio. Item ozee. xiij. Perditio tua israhel ex te tm̄. a me auxiliū tuuz Ac si dicat Perditio tua ex te saluatio tua ex me. Vñ ad Hebre. x. Volūtarie nob peccātibꝰ iam non relinq̄t̄ hostia p pcō Qꝺ exponēs Her. ꝺicit Quid ē iā ñ relinq̄t̄ hostia p pcō. misi q̄ illi nō denuo crucifigit̄ christ?. nō ꝺplātat̄ similitudi mortis eī? iterū p baptismū Hz q̄ꝺ Pro pa ab eo iā vnda lacrimarum exigit̄. ꝓpriaz baiulaē cruc̄z ꝓpria mortificaē mēbra. qꝺ nō est aliud misi imitari Hola eī scꝺi aꝺe passio purgat q̄s ꝺtaminauit p̄uaricatio sola priorꝭ Nō q ꝓpria cuiq̄z imitatio sufficiat. Quid est enim vniuersa nostra imitatio? Hed misi compatiamur ommino non possumus conregnaē Quis eī p viam istā sublimissimā currē poterit cū gigante? Oz tn̄ currere quātū possum? ⁊ qꝺ in nob mi n? est supplet ipe. modicuz tn̄ illud quātuncūq̄ ē nō patit̄ reseruari Holis ergo puulis sufficiat passio Justū q̄pe erat vt quem aliena culpa ligauerat aliena iustitia soluat. vbi autez ꝓpria mackla ꝺmittit̄ ꝓpria emēdatio iure requirit̄ Et sic p̄batū oñdimus. q̄ sola passio sine imitatione nō saluat. maxime in adultis ¶ C Nūc videam? q̄ nec imitatio sine passione poterit nos saluare. Omnes eī ātiq̄ prēs imitati sūt deū eī? p̄cepta p̄uātes ⁊ tamen saluari non poterāt sine dn̄i passiōe. hȝ in limbo passionē eī? exp̄ctare. Vnde deut. xiij. eis dez patribus p̄apit̄ Dominū deum vrm̄ ex toto corde sequimini. Quod et fecerunt imitātes fideliter ipm sicut legitur nij. Reguz. xnij. Adhesit eze chias dño et nō recessit a vestigijs eius. Itē Job. xxiij. Vestigia eius secut? est pes me? Vñ Josue. xxij. Filij rubē ꝓ se ⁊ pro ommibus sanctis patribus dixerūt Absit hoc a nobis vt recedamus a dño et vestigia eius relinq̄m? Viso ergo q̄ neutrū sufficit sine altero hȝ coniuncta salutem nostram sufficientissime operantur. quod adhuc apte Bernardus insinuat dicēs Mea est domine tua passio. Hed si accesserit imitatio vt sequar vestigia eī? alioquī

non solum non saluat sed pro fundius dāpnat · quia exquiri tur a me sanguis ille iustus q̄ effusus est sup̄ terraz · nec im mumis ero ab illo tam singula ri sc elere iudeorum · q̄ viz tan te caritati ingrat⁹ fuerim q̄ spi ritui gr̄e ꝯtumeliā fecerim q̄ cō culcauerim filium dei · Nunc ac cēdendum est adhuc ad hui⁹ vie explanationem et nostraz in ea imitationez · ad quod fa ciendum resumamus tbema p positum et in eo dn̄m nostrum inuocemus dicentes Exurge ⁊ alia Reqre supra ·

De secundo aduentu Sermo · vi ·

Exurge in occursū meum ⁊ vide · p⁹ Expedito p̄mo sermone de ad uentu incarnationis cui occur rendum diximus per deuotam meditationem · Nunc seruato ordine dicendum est de terćio aduentu inspiratiois · Verba igit̄ ꝓposita videt̄ eid̄ aduen tui posse nō incōgrue adapta ri In q̄bo verbis tria tāgit p⁹ sciz deuote aie vt se p̄pparet ar ca aduet̄ū sponsi exāta cōem · qđ in trib⁹ cōsistit · sciz diligē ti sui ipsi⁹ discussione · in pecca ti cuz amarissima pen̄itētia ex pulsione · ⁊ in virtutū adorna tione · Que tria vt euidenti⁹ vi deant⁹ corporali exēplo figure mus ℣ E Nā pudi ca mulier casto amore mariti sui absentiā sustines · si eiusd̄ mariti sui aduent⁹ subito d̄nū ćatus fuerit · intrat cubiculum applicans faćei sue speculuz · et sordes quas in speculo deprēn dit lauando tergit faćem · et mundo ornatu ⁊ decenti habi tu se componit · Sic fidelis ani ma cupiēs se árca sponsi sui ad uentuz sollićite p reparare · pri mo intret cordis sui cubiculuz omnibus curis semotis · appli cet ante se speculum conscienti e · De quo ingressu Ysaie · In tra in cubicula tua · claude hos tia tua · Admouem̄ et p Eze · Ingredere in domum tuam et includere in medio eius Idem Ingredere et vide abhominatio nes maiores · ⁊ ingress⁹ vidi · ⁊ ecce similitudo oīm reptiliuz ⁊ vniuersa ydola depicta in pa riete in ćircuitu per totum · Et subiungit · Adhuc conuersus videbis abhominationes maio res · Quia quanto plus conuer timur tanto limpidius nostra mala cognoscimus ℣ F De speculo autem ammonet Jeremias · Statue tibi speculam · pone tibi amaritudines · dirige cor tuū i viā directā i q̄ ābulasti In hoc ergo speculo si aia sine fil'acōe ispićiat · sine

palpatiõe diiudicet tantum in ea nõ sit dol? ·sine dubio iuenis se a creatoris sui imagie lõge degenerasse ⁊ ꝺturbata clamare cogit illud Jé. Vide dñe et ꝺsidera q̃ facta sũ vili? Oés em̃ peccauerũt et indigent gr̃a dei Jo. Si dixé́mus qm̃ pcm̃ nõ hẽmus nosmetipos seducim? et veritas in nob nõ est Ber. Tu q̃cũq; es etiã si scũs es si te ad lumen veritatis intus in anima sine simulatione in spiĉa et sine palpacõe iudices nõ dubito q̃n humilieris ⁊ tu in oculis tuis factus tibi vilor ex hac tui ꝺgnitiõe ℣ Cogitis ergo feditatibo nr̃is in sp̃ecto ꝺsciẽtie· eo q̃ non est mũdus a sorde nec infans cuius vnius diei vita est sup terr̃a· non est em̃ homo q̃ viuat ⁊ non peccet ℣ Nũc prepanda est lixiuia ad abluendas ⁊ abstergẽdas huiusmodi sordes Nec ãt lixiuia mihil aliud est q̃z amara pn̄a p̃ anerẽ p̃funde humiliationis colata· quã licet p nos habere nõ possumus Ber· attestante q̃ diát Jmáũ reuertẽdi ad deũ pn̄a est· quã sine dubio sp̃us opat̃ in nobis non nr̃ sꝫ dei Jdipm rõ docet et ꝺfirmat auctoritas Quis em̃ ad ignez veniens ⁊ algẽs si fuerit calefactꝰ dubitabit ab igne sibi euenisse calorẽ quez sine illo habere nõ potuit? Sic igit̃ q̃ p̃us i imq̃tate frigidus erat si post modũ feruore q̃dã penitẽtie accendat̃· nõ dubitet aliũ aduenisse sp̃irituz suum arguentẽ atq; diiudicatẽ Auctoritas est Jere· Postq̃z conuertisti me egi penitẽtiã Nõ diát postq̃z ego cõuti me Vñ dñs· Sine me mihil potestis facé Et apl? Nõ sũf sufficientes aliq̃d cogitaé a nobis tãq̃z ex nob Et ex hoc perpende o pecator in quãto sis periculo ꝺstitutus q̃ nõ nisi p eum potes resurgere quẽ maxime offendisti? ℣

Possumus tn̄ aliq̃d q̃f cõ dñs dabit grãm nob penitendi Et sunt tria· possumus enim a peccatis cessare· liberum arbitrium ad bonum declinare· ad gr̃iam nos abilitare· Vnde licet pecator vt õnes tradũt n̄ possz per se facere opus meritoriuz· nec posset se cõuertere ad penitentiam nec illuminare ad gratiaz· potest tamen p̃dĉa tria q̃ bus factis infundit̃ gr̃a Sicut aliquis nõ p̃t illuminare domũ celesti lumine scz sole· p̃t tamẽ aperire fenestras quo facto sol intrat ⁊ domum illuminat Sic in ꝓposito licet nullus sibi daé poterit penitẽtiã· potest tamẽ predĉa tria quibus factis dñs dabit penitentiam sine vllo interuallo De seũcdo Ecã· vicesimop̃mo ſſili peccast nõ adiĉias iterũ Jtẽ Jo· viij· Vade iaz

amplius noli peccare. De secū
do scilicet libero arbitrio dicit
Gene. nij. Sub te erit o hō ap
petit⁹ tuus ⁊ tu dñabēris illius
Bernard⁹ In nobis est si vim
ā volum⁹ ⁊ nemo nrm̄ deijcier
muit⁹ ℣ Dec ād abilita
tio q̄ mētē nrām ad indignatio
nē peccati possum⁹ puocare in
trib⁹ exercitijs osistit Primuz
est osideratio vilitatis q̄ in pec
cato ē Nā inter oia genera enti
um nichil vili⁹ ē illo De oibus
eim̄ creaturis sub sole dr̄ illud
Gen. ꝑmo Et erāt valde bona
saltim rōe creatoris. ꝙ de pecca
to dī Sap. Luto vilior ē vita
ei⁹ Vñ cū ex re vilissima opti
mū pdidi⁹ ex hoc ad abhomia
tionē pcā merito puocamur.
℣ Secdo osiderādū ē quē p
peccm̄ offendim⁹ qz deuz prem
creatorē redeptorē nrm̄. De q̄
Je. Sbāto et vide q̄z malū ⁊ a
maz ē dereliq̄sse te dnm̄ deum
tuū Malū qz pdidimus deū. a
maz q̄ a deū offēdim⁹ Maluz
āt in pditiōe dr̄. qz eo pdito o
ma bona pdidimus necā ad sa
lutē. ita vt ouement dicere po
ssimus illud Thobie. Deu me
vt q̄d misim⁹ te pegrinari. oia
sit in te vno habētes te nō debu
im⁹ dimittē a nob Merito etiā
amaritudo in offensa e⁹ nobis
infligitur qz eo nō habito om
nis dulcedo vertit⁹ i amarū Of
fenso eim̄ creatoē ipugnat nos
ois creatura Vnde Ecā. Crea
tura tibi factori debuiēs excād
scit i tormētū aduersus iustos
Sap. Armabit⁹ creatura ad vl
tionē inimicorū. Vn Ber. Co
gitāti mihi q̄ prēz offenderi ē
certe q̄d pudeat ipe eim̄ se mihi
prēz exhibuit. Dz nō ego me
illi vicissim i filiū Qua g̃ frōte
attollo ocl'os ad vultū prīs tā
to mi tā mal⁹ fili⁹? Pudet tāto
prī vixisse degerē. Exit⁹ aq̄z
deducite oculi mei cooperiat cō
fusio faciē meā. Proch pudor
q̄ caduca ⁊ vana et ꝓpe nulla
q̄z finis moris. infelix ⁊ iam⁹
p̄ferre et m prīs amori pit ⁊ ho
nori p̄sūpsi ℣ Certio exasperā
da ē mā deuotio osiderando q̄z
viles fām sum⁹ ex pcō Dō eim̄ i
rōe creacōis dominiū tenet sup
oem creaturā. p illud p⁹ Oia
subiecisti sub pedib⁹ Cōmisso
āt pcō ifra bestias reputat⁹.
p⁹. Dō cū in hōre eet nō itelle
xit opat⁹ ē iumentis ⁊ isipieti
bo et simil⁹ fact⁹ ē illis Vñ p̄m
Re. ij. dr̄. Quicunq̄z glorifica
uerit me glorificabo eū. q̄ autē
contempnunt me erunt ignobi
les. Ac si diceret. Homo tenet
statum medium inter deum et
bestias. Qui glorificauerit me
pecata propter me dimittēdo
glorificabo et ego euz diuinita
tē sibi ptic̄pādo. Qui āt otēp
nūt me vilia pl⁹ q̄z me eligēdo
eīt ignobiles qz talia agendo

infra bestias rediguntur · ℣ Postq̃z igitur in hijs consideratiombus animus noster ad indignationem peccatorum fuerit excitat? nisi homo durior sit petris i passione domini scissis trã sit ad secundum membrũ · scz peccatorum per amarissimã penitentiam expulsionem · miserabili affectu corruẽs ante pedes domini atq; clamãs · miserere mei deus · ℣ M

Secundum autem mẽbrũ est de peccati expulsione Sciendum autem q; ipm peccatum obligat ad duo · scz ad culpã et ad penam · Peccatum autez ad culpam id est ad offensam obligans solo gemitu tollitur · Vnde statim postq̃z dauid ingemitu dixit · Peccaui · ait nathã · Transtulit dominus a te peccatũ Quia vt dicit p Eze · xviij · Quacũq; hora peccator ingemuerit pro peccato õnium iniq̃tatum eius non recordabor Peccatum vero obligans ad penam difficillime purgatur Vñ dixit per nathã dñs ad dauid postq̃z trãstulit peccatum quãtum ad culpam Verũtamẽ nõ recedet gladius meus de domo tua Ecce peccatum quod iam dimisit quantum ad culpaz cõminatur se adhuc puniturum ad penam · Vnde dominus Albertꝰ dixit Per multa oportet hominẽ trahi · añq̃z peccm̃ penitus destruatur · ℣ Ad qđ tria necessario requirit scz cordis contritio · satisfactiõis cõfessio ratio affectuosa ad dñm supplicatio · De contritiõe autem ãmonet nos dñs p micheã Dolere satage virgo sponsa pturiens · Vñ Je · Luctũ vmgemitus fac tibi plãctum amarꝫ dicens in corde Ve mihi sup contritione mea · pessima plaga mea · Talia a similia exaggerare dz deuota aia nec cessare · quousq; eam deꝰ iterum consoletur in corde suo dicens illđ Ysa · Deleui vt nubes iniq̃tates tuas ℣ D

Secdm qđ ad veram pñaz req̃rit ẽ satisfactiõis cõfessio · vt viz sollicite penset penitẽs q̃lia pcã quanta a quã diu commiserit Quãta vtꝫ venialia vl mõrtalia Quãta vtꝫ raro vl sepe vel in cõsuetudine versa fuerunt Quã diu vtrũ per annum x · vel vsq; ad semũ perdurauerit · a pm has cõsiderationes satisfactio cõmensuret Qđ in Deu · xxv · facere iubemur vbi dicit Pro mensura pcã erit modus plagarũ Ibid Nõ hẽb in sacculo tuo diuersa pondera maiꝰ et minꝰ · nec sit in domo tua modiꝰ maior a minor Quaẽ Quia statera dolosa abhominatio est apud deum et pondꝰ equus volũtas eiꝰ Pro · Qđ si nos nõ ponamꝰ equum pondꝰ in satisfaciendo dñs tñ ponit illũ vl hic

flagellando vl' in purgatorio grauiſſime puniendo Vñ Deu te. Equalis ponderis erũt oia. Q̃d ſi min9 poſumꝰ dicit nobiꝫ dñs Parali. Ego mai9 pond9 opponã Et Yſa. Ponã iudiciã in pondere et iuſticiam in menſura Vñ in Apo. d̃z Quantum in delicijs fuit tm̃ date ei de tormento. Q̃d bene fecit illa vera penitens magdalena De qua di. Gre Quot i ſe habuit oblectamẽta tot de ſe fecit holocauſta Ad virtutum numerum cõuertit numerũ criminuz. vt totum offerret deo in pn̄a p q̃d deũ offenderat in culpa. ⁊ omnia que ſibi corporaliter exhibuerat deo laudabiliter offerebat Q̃d per filios iſrahel victores madiamitaruz facere ammonemur. qui omnia ornamẽta aurea per que filie moab ⁊ madiã allexerũt eos ad pecãdũ dño in donarijs optulerunt Tertio req̃rit ad pcã expulſionem ad deũ affectuoſa ſupplicacõ Oia em̃ p̃cẽtia fructu vacua remanerent niſi per huiꝰ lem ſupplicacõez penitens ad deum p indulgentia ſe inclinaret Q̃d bene fecit moyſes. q̃ pecatũ ydolatrie puiuit in populo occidẽs mlta milia. ⁊ poſt ea montẽ aſcendẽs ſupplicauit miſereri Et maxime virtutis ẽ illa ſupplicacõ vbi homo efficaciter puit q̃d deliquit ⁊ non mi n9 apud deum affectuoſe ſupplicat p venia q̃ſi michil pumat in ſeipſo. Vñ Bern. Vult a ſe requiri deus etiã quod pollicet. ⁊ ideo forte multa q̃ dat diſponit prius pollicet. vt ex pmiſſione deuocõ excitet ſicq̃ q̃d gr̃is datur9 erat humil' ſupplicatio mereat' Que q̃dẽ oratio vt Ber. in hmõe de q̃drageſima teſtat' quãto efficaciꝰ eſt ſi fiat vt debet tanto callidi9 impediri ab aduerſario ſolet. Et hoc p duo. Prio per puſillanimitatem ſuggerendo ſciz homi mi peccatori in precibꝰ ſtituto Quid ẽ q̃d petis ? Cur oratibus inſiſtes teipm̃ ſupuacuo labore caſtigas. Tanta ſunt mala q̃ ppetraſti. vt oẽm tibi ſpẽ ipetrandarũ p̃cũ p̃cluſeris Ceſſa igit' oratiõnem fundere. quam diuine aures dedignabunt' audire. Vnde Ber. Interdũ em̃ grauit' ipedit' oratiõ a puſillanimitate ſpũs. ⁊ timoꝛe mordinato Hoc ãt tũc ſolet fieri. cũ ſic hõ cogitat ꝓpriã indignitatez. vt nõ conuertat oculos ad diuinaz benignitatem Ez vt hõ peccatoꝛ hoc ipedimentũ de pabolice fraudis amoueat. dz ſe ad abyſſũ diuine pietatiꝫ conuertere ⁊ ibi diſcere. q̃ nulla congeries peccatoꝝ ſuoꝝ magn̄ licet ſit. illũ indeficiẽtẽ miſerationũ fontẽ potẽit a ſuo pfluxu obturare Vñ Ber. Abyſſ9 abyſſũ inuocat.

Abyss? luiosa abyssū tenebro sā Abyssus mie abyssū miserie Vnde si magna est miqtas mea multo maior ē dñe pietas tua aīe. Secūdo per temeritatē. suggerendo viz peccatori contritionē quam habuit. pīam quaz fecit. bona opera q̄ adimpleuit atq; ꝓterea se mēito debere a dño exaudiri. Quā igit temeritatem vt homo in oratione deuitet a velut maximuz quod dā diuine exaudicois repagulū pellat. necesse ē vt nō quasi iust? a innocēs qui peccā nō fecēit oroēz fūdat. ꝫ q̄si peccātor. q̄ nō solū exaudiri nō meruit. ꝫ insup etiā in perpetuū cōdēpnari. Vñ Hern. Sicut periculum est si fuerit oratō minus timida. sic in otraria pte nō minus immo magis periculū ē si forte fuerit temeraria. Nec hec dico vt peccatorib? auferā orādi fiduciaz. ꝫ volo eos orare tanq̄z gentē q̄ pcā fecerit nō iustitiā Orent ꝓ indulgentia peccōrum suoz ī animo otrito et spiritu humilitati?. quēadmodū publican? ille De? mīqt propiāus esto mihi peccōri Qđ si fecerint puiū parabūt itez celesti spōso ad cor suū q̄ ē de? bñdict? aīe.

De vtutū adornacōe Sermo. vij.

Surge domie adiuua nos qz sine te michil possum? Deruato ordie sequētia possum? ogruis sē tentijs explanaē Dictū nāq; est in ꝑmi sermōis exordio. q; ad sollicitā a diligentē aie deuote prepacōez tria req̄runt scz sui ipsi? discussio. pcā mueti cū amara pīna expulsio. a vtutū adornatio Ꝑ Expeditis itaq; duob? ꝑmis Nūc supest de ornatu explanaē. Et pz ordo q̄a ꝑus ē lauaē. postea lotū adornaē Vnde in Exo. dī Lotos aq̄ iduces vestibo Lauaē et induē cultiriob? vestib? Et de Judith legit Lauit iudith corpus scm̄ a vnxit mira optima. Qđ vtiq; ptinet ad ornatū Adorna thalamū tuū. q̄đ si fecerit stati subiūgit. Et susci perge Et liz ōs vtutes ꝑm pl? et min? faciūt ad ornatū. tamē nullo mō d?nude aie sine vestitu vtutū se oiūgit. testāte Ber q̄ dicit. Deus q̄ dñs vtutū dī neq̄q̄z thalamū mētis ingredi tur. misi lcūl? oscie fuerit vtutibo adornat? Subiūgit. Quā tūlibet te affligas quālibet te cruces tamē non sui copiā tibi tribuet q̄ dñs vtutū dī misi fueris vtutib? adornat? Et quāto āpli? adornat? fueris tanto habūdātioribo gtijs dei ꝑfetia cumulat Ꝛ Et licet oēs vtutes vt dictū ē faciāt adornatū. obmissis tamē oīb? hijs neplixior ꝑmo tediū genēt de vno genere deuotionis qđ est te

uotã aiaz maxime ornãs · spõ
sam facẽs · sponsũ qz maxime
allicẽs · sine quo nõ copiã fui
dabit ẽ viden dũ Et hoc ẽ vehe
mens desideriũ qđ ẽ dine pñtie
maxime attractiuũ · sic ab eo
q̃ exptẽ edocemur · Jgnis ãt
ip̃z p̃cedet · glo · Jgnis scz desi
derij Vñ Ber · Oz vt ardor de
siderij p̃uenjat facẽ ei? ad oẽm
aiaz ad quã ipe ẽ ventur? · q̃ õ
nẽ consumat rubiginẽ vicioꝝ et
sic p̃pet locũ dño Et tũc scit a
nima qñ iuxta sit dñs cũ se sẽ
serit illo igne succẽsã · Tali in
quã aie affligẽti se p̃ desiderio
int̃ dũ desiderat? occurrit Et li
cet nihil sit digni? deo et nihil
indigni? aia peccatrice vt ex e
o desideriũ aie poti? insolẽtia ꝛ
p̃sũptio posset dici · tñ qz amor
reuerẽtiã nescit cũ ad hoc ven
tũ fuerit aia deuota ab hoc scõ
desiderio se nõ poterit ctinẽ · qz
desideriũ spõsi desideriũ aie p̃ue
nit p̃parat et accendit ℣ R
Vt ergo h? desiderij deuocõem
in nob valeam? medullit? exci
tẽ sex sũt nob diligẽtissime c
sideranda Primũ ẽ miseria cditi
onis Secũm instãtia hostiꝝ im
pugnacõis Tertiũ certitudo p
missõiꝝ Quartũ vtilitas exhibi
cõis Quintũ impfectio csolati
onis Sextũ sufficiẽtia dine cõ
municõis Jsta sex mouebãt et
excitabãt ãtiqs prẽs ad deside
riũ aduẽtũ ei? · qz vnus ex
ipatiẽti desideri o aiebat Vtinã
disrũpes celos ⁊ descẽdes Ali
us Vei ad liberãdũ nos Terã?
imperãdo clamabat Extẽdẽ?
celũ sicut pellẽ Ac si diceret Celũ
plenũ ẽ grã nec descẽdis · Ali?
clamabat Putas durabo · Pu
tas videbo De? tãd vict? dixit
Ecce assũ Quoꝝ desideriũ ber ·
sideras ait Ardorẽ desiderij pa
trũ suspiriatiũ xpi pñtiã frequẽ
tissime cogitãs opũgor et dfun
dor i memetipo · ⁊ nũc vix cti
neo lacrimas ita pudz teporis
torporisqz miserabilium tpm ho
rum · Quis em̃ iã tãtũ gaudet
h? mõi grẽ exhibicõe quãtũ ve
tes sci desideriũ hẽbãt in lõguz
de pmissiõe? Necẽ dissikis rõ ·
Dicẽ em̃ pmissio dei pm̃ deside
ria accẽdebat de p̃sentia corpa
li · sic eiusdẽ di pmissio de aduẽ
tu spũali nos accẽdẽ dz ℣ Pri
mũ ergo exãtãs desideriũ e mi
seria odicõis · p quã nulli? ho
mi opis fructũ p nos et ex nob
facẽ possum? sine isto Ex qruz
psõa dicit Je · Jf eneraui nec fe
nerauit mihi aliqs õs maledi
cũt mihi Qđ est dicẽ Nec per
me q̃dq̃z boni facio nec alioꝝ
bona mihi p̃derũt ad salutẽ q̃z
diu abẽ de? Dz qđ deterius est
alioꝝ bona mihi miserο male
dicũt · sicut ecõuso deũ hñti õ
nia coopanti bonũ · sicut de be
ato viro legit Jf oliũ eius non
defluet et õnia q̃cũq̃z facet p

sperabũt · Propt qđ saluator ait · Sine me nichil potestis facere Dec ergo miseria sic considerata nostrum desiderium ad dei presentiam affectandã merito inflammaret · quia in hac miseria constituti nec malo rfistimus nec bonum facimus vt oportet · ℣ Secundum nrm desiderium exãtans est instantia hostilis ipugnatois · q̃bo nullum aliud studiũ est misi fũdere sanguinem animarũ · Qui vt dicit Der · mille nocendi artibus corda hominũ tẽptare nõ cessat Quos tamen videre non possumus cũ spũs sint · qs mbi hominus astutos fecit taz natura subtilis q̃z longa exercitatio malicie Dui? mõi enim resistẽ nõ humane virtutis sed muneris est diuini · Merito ergo desiderandus est a toto desiderio inuocãdus · qui solus animas nostras ab huiusmodi temptationibus poterit liberare ℣ Terã uz mouens a mãtans ad dei p sentiam suspirandaz est ẽrtitudo promissionis Deus? em̃ verax ẽ immo ipsa veritas · de q̃ dr Dro · Veri sunt õnes sermones mei Et in p? Que p cedũt de labijs meis nõ faciam irrita · Et in euangelio · Celũ a terra transibunt · Dec ergo veritas quod p misit necessario adipleb it · et qđ p misit deuote aie p desiderio affectanti veraciter in spiritu se daturuz · vt promisit in Apo · Ecce venio cito et merces mea mecum est Et in euangelio Si quis diligit me sermonem meum seruabit · a ad euz veniemus ac̃ · Item Vigilate q a nescitis qua hora dns vr venturus sit Dec ergo irrefragibil veritas p mittentis · pietas volentis fortitudo omnipotentis nrm̃ debẽt desideriũ merito iflãmare · ℣ Quartum desideriũ nrm̃ exãtans est vtilitas exhibitionis acãpientis Ipõ enim habito habetur omne bonũ Ipe enim de se dicit In me grã õm? vie et veritatis Ac si dicat Ois grã vie presẽtis pegrinationis nec̃a est i me · et ois grã veritatis que est in patria qua deum facie ad faciem videbimus similiter est in me Eo ergo habito qui est omnis gratie plenitudo habetur veriss̃me omne bonuz Deus ergo veniens ad suum pauperculuz dicere potuit illđ Bene · vbi iacob dixit ad balan · Pauper fuisti antequam venirem ad te · nunc autem diues effcũs es a benedixit tibi deus ad introitũ meum · ipe autem vicueršsa illud Thob · Te vnũ habẽtes oia habem? in te · vt merito dicere possit illđ Regũ · Cuncta salus mea nec est q̃cq̃z qđ non germinet · Glo · In gratiam a salutem · Taliter enim veniens fugat vicia · soli

dat virtutes ꝓmouet ad pro
fectū · vt dicere posset illꝫ Ysa
Ego creo cælos nouos ⁊ terraz
nouam · ⁊ nō erunt in memori
a priora ⁊ nō ascēdāt super cor
et gaudebitis et exultabitis qz
obliuiom tradite sūt angustie
priores Ex hjs ⁊ similibus de
uote anime ex dei presentia ꝓ
uenientibus nostrum desideriū
deberet merito inflammari
Quintuz ergo mouens ad dei
presentiam desiderandam et ex
timis cordis nostri medulli
tus affectandam est imperfe
cto consolationis Omnis enim
consolatio reruz temporalium
min9 habet · quia non habita
pruritum quidem faciunt ⁊ ad
habendum semper desiderium
ꝓuocant · ꝫ nauseam ⁊ tediuz
faciunt in habente Sed nec qs
ꝫ scōrū sufficientem consolati
onez habere potuit · quippe qui
consolationez requirebat · sicut
moyses qui impeditioris erat
lingue Ysa · Labia immunda
fuut Jeremias nescit loqui qa
puer est ⁊ ꝓphete oēs elingues
sūt · sed qui voluit consolari ad
hanc consolationem omnes ho
mines remittebat · ꝓpter qđ de
omnibus insufficientibꝫ cōsolāti
bꝫ dixit Job · Cōsolatores ōs
onerosi vos estis · qz nō datis
qđ ꝓmittitis vł si datis nō suf
ficit vsqꝫqꝫ Vñ Ozee · Cōso
latio absconditā ē ab oculis me
is · ⁊ ps Sustinui q̄ consolaēt et
nō inuenī Qđ idcirco factū est
ne consolatiōe frena otēti dei con
solationē min9 sequemur · Mel
to ergo relictis insufficientibꝫ
consolationibꝫ ad dei consolatio
nem toto deberem9 conamine su
spirare Dextuz nrm̄ deside
riū inflāmans ē affectūs deuotio
nis q̄ ex ipā re promissa in cor
dib9 hoiz excitat Tāte em̄ dul
cedis ē is q̄ venturus ꝓmittitur
vt audito solo ei9 noīe deuotio
merito inflāmetur Nā si q̄libet
res que alicuius estimatur ꝓcy
desideriuz ingerit ad habendū ·
merito ⁊ in infinitū plus illud
quod re et nomine dulcissimuz
est ex solo cordis ⁊ oris otrac
tione desiderium geueat et accen
dit · Vnde de hoc virtuosissimo
bono dicitur in Cant̄ · Oleū ef
fusum nomen tuuz Quia sicut
oleum cum tractatur fortem sa
porē de se diffundit · sic nomē
ihesus sapit nominatum et etiā
cogitatum · propter quod pro
pheta dicit Memoriale tuū vt
vinum libaminum quod dulci
ter potatum suauiter inebriat ·
Vñ hūc sēsum ali9 quidā com
memorat dicēs Nomē tuum et
memoriale tuū in desiderio aie
Qui āt h9 noīs memoriā vł co
gitati dulcedinez nō gustauit
hoc ex eo ñ ē ꝙ nomē ñ ē dulce
ꝫ insipidas hz fauces Is autē q̄
cor suum ad gustandum huiꝰ

nois dulcedinez ꝓpauit Per viz de nomine dixit · Jhesus ē mel in ore melos in aure iubilꝰ i cor de Hec sunt consideratiões q̄bꝰ licet in terra dissimilitudinis adhuc longe peregrinemur a dño nostrū desiderium possumus inflammare ·

¶ Animā a sex egredi oportet que xp̄o occurrere intēdit · ¶ Sermo octauꝰ ·

Surge q̄re obdormis dñe · pꝰ Verba ꝓposita i explicabile aie scē desideriū euaporāt · q̄ iuxta formā ꝑscriptā cōuenient ꝑpata atq; per flagrās desiderium qđ decorē ai e sub rōe spōse tribuit decenter ornata suspensa deuotione ⁊ casto amore dei presentiam prestolatur ex impacīēti desiderio dicens verbum ꝓpositum Exurge ⁊c̄ · In quibꝰ verbis duo tangit Primo enim vt veniat ponit affectuosam supplicationem · secundo tacite arguit eius tediosam retardationem · primū ibi · exurge · secundo ibi · quare obdormis dñe ·

¶ Sciendum autē breuiter q̄ deuotā animam dudū preparatam decenter ornatam sponso suo occurrere cupientē a sex retinaculis diuinam gratiam impedientibus egredi oportebit · scilicet a carnis voluptate · a ꝓpria uolūtate · a ꝓpriorū meritorum presūptione ⁊ temeritate · a mētis nostre pusillitate · a spiritꝰ nostri tepiditate · a turbatione pacis ⁊ tranquillitatis · Hec sunt sex quibꝰ egredimur a nobis metipis · ⁊ in eorū oppositus dño occurrē nos oportet Vnde sciēdū q̄ occursus ⁊ egressus eūdēm actuz significāt ꝫ differūt ratione terminorum · q̄ egressus significat motum sub ratione termini a quo · ⁊ occursus significat motū sub ratione termini ad quem fit ille motꝰ · hoc est deus · ⁊ sic vno et eodē motu egredimur a nobis et occurrimus dño · ⁊ ita idifferēter vnū ꝑ altero ꝓt poīt ⁊c̄ · Vnde super illo verbo pꝰ · Accedite ad eum et illuminamini Dicit Augustinus Quanto a nobis remotiꝰ recedimus · tāto deo viciniꝰ appropinquamꝰ · Et ideo si hijs sex modis a nobismetipsis pfecte egredimur etiam sufficienter deo occurrimus sic egressi · ¶ In prosequendo ergo hos sex modos per ordinez dicā q̄ Primus egressꝰ est a carnis consolatione di consolationem suspensa mente exspectādo · quod tripliciter habet fieri · Primo vt omnes carnis consolationes quibus carere possumus amputemus integraliter propter deum · Secundo vt virtutum opera delectabiliter operem̄ · hoc ē ac ii ei⁹ dulcēt delectemur Tercō vt i eis d

operibus affectiones nostras
in deum p̃ficiam? cõsolationes
ab ipso suspensa mente exspec
tãdo De p̃mo dr̃ Gen. Egre
dere de archa tua tu et uxor tu
a et filij tui tecũ. cũctaq; aiã
tia q̃ sunt ap̃d te ex õi carne
Quod exponit glosa sic Egre
dere de archa corporis tui tu et
uxor tua. i. cõcupiscẽtia carna
lis. et filij tui. i. oẽs conceptiões
que a concupiscentijs carnis ge
nerãtur. cũctaq; aiantia. i. õs
animales motus q̃ ex q̃licũq;
pte corpaliũ desideriorum gene
rant Ad qd̃ faciendum dñs mo
nuit Abrahã cũ eum ad sui noti
ciã et spũalẽ gratiam protrahẽ
cupiens dicebat. Egredere de
terra tua et de cognatione tua
Vnde dominus ad Eze. Egre
dere in campum et ibi loquar ad
te Non enim ait dominꝰ Ingre
dẽ in ciuitatem id ẽ tumult? car
nalium desideriorum. Cur aũt
non ingrediatur in ciuitatẽ. in
sinuat in p̃s dicens. Quis vidi
inquitatem et cõtradictionem
in ciuitate Secũdo aduer
sas delectationes a carnali cõ
cupiscencia in deum p̃uocatam?
ipsius opera delectabiliter opan
do Quod ãmonet p̃s Delectãre
in domino Glo. i. tam efficaci
ter operare tam strenue. tam
virtuose ac si in eis dulciter dele
ctaris Vñ Ber. Multo virtuo
sius agũt q̃ virtutes ipsas nõ p
delectatiõe quã experiũt. sed
p virtutib? ipsis et solo hũpla
cito dei tota intẽtiõe et si nõ to
ta affectiõe sectãt Nec dubi
um q̃n optime opleat q̃ ei? moi
ẽ pphete ammonicõ ez q̃ dicit.
delectare in dnõ qm̃ nõ de affcũ
loq̃t? h̃ de effectu. Tertio in exercitio ope p̃ dr̃ af
fectionibus nr̃is in deum p̃fectis
ipsi? cõsolationẽ suspẽsa mente
exspectem? Qd̃ faciebat Job
q̃ dicebat Suspendium elegit a
nima mea. Si ergo hec tria f
uabim? viz vt carnis cõsolatioi
bus fundit? r̃nũciem? . uis ope
ribus nos exerceamus. ad cõso
lationẽ dei mentẽ suspendam?
nõ p̃teribit nos gr̃ã h̃ a deo uti
q̃ cõsolacõez recipiem? Justũ
quippe ẽ vt dicit Ber. vt q̃s
p̃sentia nõ delectãt p̃sto sit ei?
memoria futurorum. et q̃ de rerũ
affluentia despiciũt cõsolari de
lãtio dr̃ illos delectet vñ Ber
Erras õmino si putas te illum
meraciss̃imũ sp̃m suscipẽ posse
nisi carneis istis cõsolatioib? fũ
dit? renũciaueis. delicata ẽ emi
diuina cõsolatio nec dat̃ admit
tẽtibus alienã Vñ dñs discipul̃
suus dixit carnalẽ cõsolatiõem
de sua p̃sentia hũtib?. Expedit
uob̃ vt ego vadã Sup qd̃ ver
bum dicit Ber. Si apl̃i carni
dñice adhereres q̃ sola scã erat.
qr̃ sci scõr̃ sp̃ũ scõ r̃pleri neq̃
erant donec tolleret̃ ab eis tu

carnẽ tue ibereſ q̃ ſordidiſſima eſt ⁊ diuerſay ſpuriciarũ fantaſijs repleta illuz ineriáſſim ũ ſpm̃ te ſuſcipere putas poſſe · Impleí em̃ anima viſitatioĩbo dnim̃ non poteſt que bijs diſtractioĩbo ſubiacet · ⁊ quãto magis iſtis euacuabitur tãto magis illis implebitur · ſi mlt̃ũ multum ſi parum pay Qđ bene innuit ſpũs mi libro Re · ca vbi vacua vaſa ꝓpheta nõ iuenit ſtare oleũ necẽ erat Vnde q̃ in religione diuinam conſolationem non habuerint audiant cauſam quaz ponit Bernard? dicens Amant em̃ in carne ſua terrenas ꝺſolationes ſiue in verbo · ſiue in ſigno · ſiue in facto · Et ſi hoc aliqñ interrũpunt nõ tamẽ penit? rũpũt Inde eſt q̃ raro affectione? ſuas dirigunt indeũ · et eoz̃ ꝺpũctio nõ cõtinua ſed horaria ymmo vt veriꝰ dicam momentanea ẽ V Vt ãt iſtis ꝺſolationibo carneis renũciaé valeam? facillie ẽa ſunt nobis ꝺſiderãda Primũ q̃ ei? voluptas breuis eſt in modũ pũcti trãſiens ⁊ non ſciãs qnã cuz adepti ſum? nauſeã pturit nec ꝓderit iã trãſacta Vñ Paul? Quẽ fructũ habuiſtis tũc in q̃lo nũc erubeſcitis Nã ſm Gre · Momẽtaneũ ẽ qđ delectat · eternũ ẽ qđ cruciat · Secđm malũ ẽ q̃ vicioſũ affectũ i ꝺſuetudiez ptrahit · ꝺſuetudinem in neceſſitatẽ · q̃ ſemel admiſſa ſecũdo plus cruciat in appetẽdo q̃z prius delectabat habendo T Tertiũ malũ p qđ carnalẽ ꝺſolationẽ cõſequimur ẽ pena ad quã ineuitabiliter obligamur ſicut ſcptuz ẽ Voluptas habz penaz · ncãtas partes coronã X Eſt autẽ duplex pena q̃ conſequit̃ voluptatẽ Prima remorſus ꝺſcie de qua dr Ba · Sp imaginatur ſeua pturbata ꝺſcia · Vñ in Job · Sonit? timoris ſẽp in auribꝰ eius ⁊ cuz pax ſit ille in ſuſpicat̃ ſuſpicat̃ Secũda pena ẽ tẽporalis vl eternalis Temporal in purgatorio · Eternal in inferno De quib? pcis dicitur Job Luet oia que fecit Et in Eccã · De oi errato adducet te de? ad iudiciũ · ꝓpter qđ ibitẽ dr Sp̃ſtas aie tue ꝺcupias ſua? ipa te faciet gaudiũ inimicis tuis · Dec ãt pena cõmẽſurabit̃ ipſi culpe · vt ſi magꝝ eſt delectatio magꝝ erit ⁊ pena · et ſi minor minor Vñ in Apo · dr Quãtũ i delicijs fuit tãtũ date ei de tormẽto X Secđo volẽs occurrere dño debz egredi a ꝓpria voluntate · volũtati dei ſe ĩ oĩb? ꝺſormãdo · vt viz michil velim? qđ a dei diſcrepet volũtate Occaſione h? egreſſioĩs tria ſũt p ordinẽ dicẽda ſcz de malo ꝓpe volũtatis · vt eã pfecti? ſ? lunqm? Secđo de ſ? gl? a diuine ꝺſormа

ctionis · vt ei fideli? adhæream?
Tertio de fructu nrē vtilitatis
quē oēs sequi desiderant? ℣ Re
Resumendo p̄mū sciendū est
q̄ ex p̄pria voluntate quatuor
mala pullulant · Primū est q̄
oia bona que ex ea p̄emiunt
nō sūt bona Vñ dñs p̄ Ysaiā ·
Ecce i die ieiunij inuenitur vo
luntas vrā · nūquid tale est ie
iunīū quod elegi · Ac si dicat ·
Non · Sup quod verbū Ber ·
dicit Ego nō solū de hoc ieiunio
sed de silentio · vigilijs · oratiōe ·
de oi obseruātia monachi vbi
inuenit voluntas sua id ipm̄ sē
tio ℣ Secūm maluz ex p̄pria
voluntate p̄uenīes est p̄cēm̄ scā
dali · Vñ Ysa · Viaz facite pre
bete iter de semita declinate au
ferte offendicula · Qđ de scan
dalo cauēdo vtiq; dictum est
Vñ Ber · Vnde sunt scā dala
nisi q̄ p̄priā seq̄mur voluntatē ·
et temē qđ volum? in corde nrō
diffinentes si quō illđ p̄hibere
ōtigerit ōtinuo etiā i impatiēti
am et in scādalū p̄mi sum? ℣
Tertiū malū ex p̄pria volunta
te p̄ouenīes ē q̄ a cōi voluntate
fratrū se tūcti et abscisi sanctori
nos ipsos priuamus cōi bono et
suffragio eorū · quo per vnīōez
et hereticā ee p̄ticipes deberem?
Vñ Ber · Voluntatez p̄priaz de
serētes nichil amittim? immo lu
cramur plurimū · p̄ticipātes ex
ea alioq; bona a quibo nos tan
q̄z mēbz ariduz et mutile p vo
luntatē p̄p̄ā sepam? ℣ Quar
tū malū et maxiz prope volun
tatis ē q̄ contraria ē ipi deo quez
impugnare videt Vñ Ber · Pro
pria voluntas quo furore deū ma
iestatis impugnat audiāt et time
ant sui p̄pe voluntatis Primuz
em̄ subtrahit semetipz et subdu
cit ei? dominationi cui tāq̄z au
ctori seruire debuerat dū efficā
tur sua Unz addit adhuc · et q̄z
tū in ipa est oia que dei sūt di
ripit atq; tollit ℣ Secđo
dicendū ē de regula dine conformi
tatis hoc est quō voluntatē nrām
dimittere voluntati debem? conforma
re Hāc regulā p̄posuit nob Ber
dicēs · Quo oēz cauta aliā ab
hoie velit nolit subiectā oportē
et ee creatori q̄ a rōnali creatura
voluntas exigit ad subiectiōem
Ista ē p̄plicez nece ē ee vt qđ cer
tū ē deum velle hoc ōmino veli
m? · et qđ certuz ē nolle et nos
execremur · qđ āt incertū ē vt q̄
velit aut nolit nec velim? in toto
nec peit? nō velim? Fres in hoc
medio stat totū piculū religio
sorū Dic acādit vt dissimule?
dm̄ q̄rē voluntatē q̄ nrām facere
volum? et aliquā brē volum? de
ignorātia excusatiōez Quis e
niz diabol? ē ille monach? qui
nolle audeat qđ certū ē deum
velle vel econuerso · Propterea
rogo fres diligēt attendite · qa
arbitror nichil possetis vtilius

audire Vbi certa est voluntas dñi nrā sequat? In hijs vero rebus vbi certū michil possumus inuenire michil certi volūtas nostra designet· ꝫ pendeat inc? v trūq; ⁊ in talib? st em? manda to et obedientie plato⁊ Nec ē regula p quā nrām volūtatē diuine volūtati pemt? conforma?

De Tertio dicēdū ē de frcū nrē vtilitatis quē ōs cōseq affectam? Est āt triplex fructus quē ex hac cōformitate cō seqm̄ apd deū · oiz viz petitio nū nrārū fructuosa exauditio· familiaritatis dei gtiosa exhibitio · regni celestis gaudiosa introductio· Quid hijs magis dare vl promittere potuit ipe deus quā pmissioez vite e? q nūc ē piter ⁊ futuē ℣ fructū vero vitā eternā in p̄dictis pmissiom b? nob dedit· ⁊ in hac vita peregrinationis gtiā suā in viaticū· seipm in ductorē seu defensorē· tādē in pmiū se nob tribuet in etnū De p̄mo Jo· Si q? cultor ē dei et volūtatē ei? facit hunc exaudit· De scdo dicit Mat· Qui facit volūtatē patris mei q̄ in cel ē· ipe me? frē sororet mr̄ ē· In q̄bo verb affirmitatē signātibo familiaritatis suegrām nob repmittit Vñ quia apli dei fecerūt volūtatē nō cōfundit eos vocare frēs dicēs Dicte frībo meis Et illud ps expsōa filij loquētis ad prez Nūqd alio nomē tuū frībo meis Bup qd verbū Ber· dicit· Dulcissime ⁊ amātissime fr̄ q̄d nobis et tibi · q nō confunderis · q ñ dignaris nos tā viles vermiculos vocare frēs · Patent visceradulcedis tue ⁊ dilectionis tue in signa in vocabl̄o De tertio vero dicit Mat · septimo Qui facit volūtatē pris mei q̄ in cel ē · ipe intrabit in regnū celoruz Bup q Aug? Nō vacua vba veritatis ⁊ sine operibo suscipi et de? · ꝫ q̄ facit hoc ē in operib? cōplet volūtatē ei? hic ē hēres regni di Das tres vtilitates dauid p̄udens sp̄ū · magno cordis affectū rogabat dñm dicēs Doce me facere volūtatē tuaz· Quod nobipē prestare dignetur ⁊c·

De tertio ⁊ q̄rto egressib? Sermo non? ·

Exurge dñe nō p̄uale at hō · p? Ania deuota ad exhortationē spon si a cōsolationib? carnis egressa ⁊ q̄si it celū ⁊ ter rā fulspēsa · cui pedes affectionis in terrā id ē ad terrā ñ licz retrahere · nec adhuc ad cōsolationē spūs datur ptingē · cū exosa q̄dā voluptate gestorū · visorū · auditorū · patit imagiatiōes ꝑter quod ad cogitāda spūalia ⁊ diuina lnmē oculorū fuorū ⁊ipm nō ē secū · q̄ dum pugnat otra ocu piscētias molestias patit q̄a

nona

vincere nō ꝑualet adhuc affe
ctiones ad ꝓfectū Dūq; sic di
strabit᷑ ⁊ dilacerat᷑ sit miserabi
l᷑ et miq̄ carnis et spūs diuisio·
spū et rōe volūtatē cordis ⁊ in
tētionē ⁊ corpis ꝓmptū obseq̄
um sibi defēdēte· aiali vero im
ꝓbitate affectū si bi ꝓcipitāte·
mente sine frēu remanēte· ⁊ cū
celeri? grā ñ subueit· sic obsecrā
ti cēlū ferreū ⁊ terra apparet ene
a· ⁊ cū relicta sibi humanā ge
neris duricia ad votū nō mētur
exaudiri auxietas desiderantis
negari sibi existiat q̄dq̄d dif
ferē Cūq; se vt cananea illa pe
tisse ac despiā ꝑsideraꝝ ingemis
cens q̄si imūdiciaz carnis· ꝑteri
ta pcā sibi imputari l᷑ ipperari
imaginat᷑· q̄ cōcupia carnis ⁊
seculi nōdū mortificata aiaz li
cet reluctātē ⁊ remītētez gūit im
q̄etat· Quid inter hec libet misi
panē ꝺmedē doloris vt sint ei
lacrime sue panes die ac nocte
dum dr̄ ei tota die vbi est de?
tuus Morā āt sic fa ciente spon
so sedet misera aīa velut inter
duas mensas carnal᷑ ⁊ spūalis
ꝺsolatiōis esuries· duz ad neu
trā mensā ꝺuiuantibꝰ se ꝺūgē
audebit· ꝓbitente ex vna pte
ꝓfessione et ex altera pte mdi
spositione· Dinc est q̄ misera
sic afflicta sic cruciata sic atte
nuata attediata de pfundo
cordis clamat ad dñm dicens'
Exurge dñe nō ꝑualeat homo

⁊ caro ⁊ sanguis· q̄r tu sol? la
borem ⁊ doloꝛez ꝺsideras In q̄
verbo duo facit Primo em̄ a de
o auxiliū petit Secūdo causā
ponit sc̄z ne carnis ꝑualeat ꝺsi
liū Primū ibi exurge· Secm̄
ibi nō ꝑualeat homo Spirit?
em̄ ꝺcupiscit adūs? carnē ⁊ misi
spm̄ adiuueris caro cū sit do
mestica ⁊ suā inhabitet regio
nē spm̄ ꝺculcabit· Cui in secre
to cordis respōdens spūs dicit
Exspecta dñm ⁊ viriliť age·
ꝺfortet᷑ cor tuū et sustine dnm̄
Et si morā fecēit exspecta eū
quia veniens veiet ⁊ nō tarda
bit· Dec est em̄ lex gratie Cū
inœperis tristicia implebit cor
tuum Si autē pseueraueris· in
veritate dico tibi· tristicia tua
vertet᷑ in gaudiū Apli em̄ dm̄
i ꝺsimili exspectatiōe sedebāt
vnanimiter in orōe dcez diebꝰ
Cōfido in ipo q̄ si fideliter ex
spectaueris nec diē decimū ex
spectabiš Ipse em̄ nouit figm̄
tū tuuz Fidelis em̄ est nec pati
et te tēptari supra id q̄ potes
Tu tātum egressiombꝰ pse q̄
quod cepisti et tunc si crediderꝰ
videbꝰ mirabilia

Tertio ergo loco wlenš oc
currere dnō egrediat᷑ a ꝓpriorū
meritorū presūptiōe totā fidu
ciam in mia dei ponēdo Quod
vt facili? faciam? ad tria nrā ꝺsi
deratio dr̄ retorq̄ri· sc̄z ad ope
rū nrōrū insufficiētiā· dme mie

ſufficiẽtiã · ſperãdarũ rerũ ſup
eminẽtiã Opm ãt nrõruz inſuf
ficientia ex duplicã defectu cg
noſcit quia viz nõ ſunt pura
et nõ ſunt plena De ꝓmo Yſa
Oẽs iuſtitie nre q̃ſi pannus mẽ
ſtruate Jtẽ Job Si lotus fuero
q̃ſi aquis muis ⁊ fulſerit velut
mũdiſſime manus mee · tamen
ſordibo intinges me ⁊ abhomi
nabunt me veſtimenta mea ·
Vñ Gre · Sepe ſordet in ꝯſpec
tu iudicis q̃ꝫ in oculꝰ fulget ope
rantis Propt q̃ꝫ ꝓꝰ ait · Nõ iu
ſtificabit in ꝯſpectu tuo õis
viuẽs Glo · Propriis meritis ·
Vñ Job Verebar oia opa me
a ſcz ꝓpter impuritatẽ ⁊ inſuffi
cientiã eo ꝛ Propter quod ve
ritas in euangelio monuit Cũ
feceritis oia · dicite ſerui iutiles
ſum? · volens nos cõpeſcẽ a me
ritorũ ꝓſũptione De ſecundo
ſcz q̃ nõ ſunt plena pz ad ſen
ſum · quia multũ de tpe expen
dimus ſine fructu · Jtẽ non ſũt
plena · q̃ꝫ ꝑm õnẽ ambitũ intẽi
oris ⁊ exterioris hominis q̃ me
reri poſſumus nõ meremur · q̃a
ſi aliquãdo ꝑm auditũ mẽmur
viſus iacet Ad Secũdo
diuine miſericordie ſufficiẽtia
cõſideretur · que ſecundũ lõgũ
latum altum ⁊ profundum cõ
ſiderata õm creature ſufficit ad
ſalutem · Nã de longitudine eiꝰ
dicit ꝓꝰ · Miſericordia domini
ab eterno et in eternũ ſup timẽ
tes eum · De latitudine idem ·
Miſerationes eius ſuper omnia
opera eius · De ꝓfundo dicit
Job Si dimerſus fuero in pro
fundo inferni inde me liberab ·
Glo · beneficio mie · Eſt etiam
tam magna q̃z magnuꝰ eſt do
minus Vnde Ecã · Secunduz
magnitudinẽ eius ſic ⁊ mia eꝰ
cum ipõ ẽ Vñ Ber · de electis
di · Maiores cumulos miſeracõ
nuz ſentiunt ſupra ſe · q̃z ſit int
cẽlũ ⁊ terrã · q̃d ergo oia nrã po
terũt eſſe cõpata ad illa Ad
Teracio conſideret ſperãdarũ
rerũ ſuperminẽtia · in cuiꝰ cõpa
tiõe ois actio ois paſſio nõ ꝓt
aliq̃d noiari De q̃ Yſa · Oculꝰ
non vidit nec auris audiuit ·
Nã de actionibus dicit Deute
ro · Sacio q̃ non propter tuas
iuſtitias domin? dabit tibi ter
ram hanc in poſſeſſionem · Vñ
de Ber · Nõ ſunt merita nrã ta
lia ꝓpter que debeatur nobis vi
ta eterna Quid ergo dicemus
ad hoc · nunquid occabor vt vi
tam eternam habeam? Ad q̃d
reſpondet Ber · dicens Merita
habere cures · habita data no
ueris frem̃ miaz di ſperauerꝭ ·
et omne periculuz paupertatiꝭ
preſũptionis et ingratitudinis
euaſiſti Similiter cũ nulla pa
ſſiõe p̃dcã eminẽtia ſperãdarũ
rerũ poterit cõpari Vñ apl̃us ·
Nõ ſũt condigne paſſiones hꝰ tem
poris ad futurã gl̃am q̃ reuela

bitur in nob Jn hoc ergo caute agim? si opa cumulabim? passi ones sustinebim? miaz dei spe rabim? Vñ Ber. Hoc ē totum meritū hois si totā suā spem po nit in eo q totū hoiēz sa nū fecat in sabbato Meū pide meritum miseratio dñi Nec inops sū mēi ti qz diu cumul? miserationum dñi nō dē. Dē em grē qcq̄d meritis deputas Dem nolo me ritū qđ grām excludit Nec est iste egress? ↄtēpnēd? Dicāt em Ber. Magn ↄ rara virtus ē magn vt licz opantē magnū te nesci as. ↄ manifestā oibo tuā te la tē scitatē. mirabilē apparē ↄ cō tēptibilē reputarē Hoc ego ipb vtilibo mirabili? iudico. Hoc tñ miraculū i oibo sāctis suis de us mirabilit opat q quāto fūt maioes tāto se reputāt vilioes? Propt q da uid se canē mortu um Vsa. pollutū labijs Jhere. puerz Jo. vocē. petrus peccato rē. paul? se blasphemū vocant et noiāt Et ē causa qr bona sua deo q in eis opat tribuūt ↄ ma la sibi Vn Ber. Fidelis reuēa es famul? di. si de mlta grā dñi tui. ↄ si nō exeūte a te tñ trāseū te p te mbil tuis maibo adherē ↄtingat De q̄ glat Job dicēs Si oscl̄at? fū manū meā. glo sa. opa mea mibi tribuēs. ma le mbi ↄtingat Jn būc egressū nos ducere cupiebat apl? cum dicebat. qđ babes qđ nō acce pisti? Si āt accepisti qđ gla ris q̄si nō acceperis

Quarto egrediendū a men tis nrē pusillanimitate i magnā audaciā petēdi magn Jn hāc e gressionē venit Job dicēs. Si ocāderis me in te sperabo ↄ si in profundū infernī dimersus fue ro inde me liberab Vnde Aug? Quidquid in deuota audacia ↄ audaci fiducia sperare possu m? totū erim? a dnō accepturi vnde Ber. Magn fides magn mē tur Jtē Būt viri fiducie ↄ mag ne spei qui ascendentes ad cor altū de maiori spūs libtate ↄ cō scientie puritate magnanimore facti ↄsueuerūt audere maiora Dij p magnitudie fidei digni habēt vt ducant in oēz plenitu dinē grārum Jtaq magna au dēt qr magni fūt et qr audēt op tinēt Juxta verbū promissionis ad eos fctm tā in vetēi qz in no uo testamēto Jn veteri Oēz lo cū quē calcauerit pes vester vī erit. Sup qđ vbū Ber. Qua ten? in bonis dñi pedem fiducie posueris eaten? possidēb Simi liter ↄ in nouo testamēto Amē dico vob quidq̄d orātes petitis credite qr acapietis. Quod ↄ Jacob? monuit dicēs Postulā tes āt in fide nichil hesitantes. dat em ōmb? affluent et nō im perat Ponit āt in mediū religi osa audacia viroz fortiū. vt e orū exēplo nos licz pauperes

magna petere audeamus · De quibꝰ dicit Ber · Sunt viri diuitiarū hanc fiduciam habētes Quorum mopses fuit vnus dicens ad dñm Si inuenī gratiā in oculis tuis ostende mihi teipsum Et quia ex magna fiducia petebat · respondit ei deꝰ dicens Ego tibi ostendam oē bonum Dauid iurās dicit Oculis suis sompnū se non daturū donec inueniret locum domini · Item Philippus petijt sibi oñ di patrem dicens · Ostende nobis patrē ⁊ suffician nobis Thomas credere noluit nisi mitteret manum in locum clauorū · Dij omnes non elationis presumptione · sed in diuina electione non repelluntur vt elati · ꝫ meretur exaudiri vt deuoti · quia audaces fortūa iuuat · magis aūt gratia Vñ Sunt aūt quatuor considerationes in deo habende que audaciam nrām promouēt · scilicz veritas promittētis · caritas volentis · facilitas omnipotentis · copia omnia possidentis · De prīo scz veritate promittētis dicit scriptura Deus verax ē · et ī Pro · Veri sūt omnes sermones mei · Et idō promissa que procedunt de labijs suis non facit irrita Procedit autem de labijs quicquid fiducialiter possemus petere eē mꝰ firmiter accepturi Secundꝰ ē caritas volētis · qua caritate vrgente vult omnia que nob profunt ad salutem · Vnde Augustin Magna dei caritas plꝰ nos petere desiderat quā nos accipere desiderem · Tercium in deo consideratum est facilitas omnipotētis In qua quicquid promisit veritas quidquid voluit caritas facillie omnipotenꝰ soluit Quartum consideratū in deo est copia omnia possidētis in qua omne petitum quantūcūqz maximum ⁊ nostris meritis indebitum respectu diuitiarum suarum reputabitur tāqz nullum · Et ideo propter ista quatuor diuinum cor mouenti a semp maiora accipimus q̄z speremus Vnde Ber · Quātūcūqz sperare poterim? tantū erimus accepturi · non secundū imperfectionem modū ve nri desiderij · quo donec perfecte habeam? perfecte desiderare nō possumus · ꝫ nec pfecte habē donec perfecte desideraverim? Propter qđ in plerisqz locis sacre scripture legimus eum semper plus gratie dedisse q̄z exarcha cordis nrī petitū fuisse Vñ Salomoni petenti sapientiam solam date sunt cum illa gloria ⁊ diuitie sup oēs reges terre q̄ fuerūt añ eū Similiter latroni petenti ⁊ dicenti · Memento mei dñe cū veneris in regnū tuū dictū ē · Hodie eris mecū i paradiso Paralitico p q̄ petitū ē vt

dertmy

sanaret eū dixit ℣ Fili dimittūt tibi pcā tua Et cū pcōr r̄mi ssiōe accepit michilomi? corpis saitatē Sil'it' mḷier chananea que p salute filie petiuit audiē meruit · ℣ Fiat tibi sicut vis Qui bo exēplis luce clari? pz q ab pss? miseracōnū dn̄ sēp pl? tri buit q̄z petat? Dāc āt habūdā tiā et supefluētiā grāz quam sup mēsurā peticōnū māz acā pmus · ipe fons pietatis ihūs crist? insinuaē curauit cū i eua gelio dicēt Mēsurā bonā et cō fertā et coagitatā et supefluē tē dabūt in sinū vr̄m Vnde cuz apl'o dica? Ei āt q̄ potēs ē oia facē sup habūdā t q̄z petimus aut intelligimus s̄m virtutem que opat? in nobis · ipi gloria in christo ihesu ·

℣ De q̄nto a sexto egressib? Sermo deam? L

EXurge dn̄e de? in pre cepto qđ mādasti · p? ℣ Aia spōsa xpi q̄ votis fertur · trabit? desideriȳ · impati ente exspectacōe susp ēsa vsq adhuc nihil aliđ desideraē nec cogitaē libet nisi dilcm̄ · in ei? amore a lāguore multiplicans suspiria spōsum alloquit? hȳs verbis Exurge dn̄e deus · Ac si dicat · Quod tuis fidelib? pā pis faciendū · hoc tu ipse in me nō ducas negligēdū · ne dicat? tibi illud Jhere · Nō est equa via dn̄ q̄a quod ipse precipit hoc nō facit Ecce in Ysa · preci pit Subueite oppresso · defen dite viduā a p Je · Aduenā a pupillum et viduā nolite cōtri stare Ego āt mortificor ꝓpter te tota die · estimata sum sicut ouis occisionis · viduata ōnis solacōis corporis a seculi · cō fracta laboribus · · attenuata viribus · Nunquid decet tuam magnificentiam et pietatis cle mentiā obliuisci tam miseram vt non facias quod loqtaris ? Defecit caro mea et cor meum de? cordis mei et ps mea i eter nū Veni dilecte a noli tardaē Vbi sunt mie tue ātique dnēr Veni bōe ihesu ne deficiat in sa lutari tuo aia mea · Cui in spū dns Modicū a videb me · Cur re ergo quo cepisti a i via hac q̄ gdieris firmabo sup te ocu los meos Quod ergo faci? fac iti? Quia vt in Eccō · dr̄ · ℣ Faci le ē oculis dei subito honestare pauperem Ad quā vocē ampli us inflāmandā rndit Bern · dicens · Modicū longū pie do mine modicū dici? q videbim? te · saluū sit verbum dn̄ mei lon gū ē valde · mḷtū nimi? · q̄ licz meritis sit modicū votis tamen longū supra modū Ducāctis ergo lūbis tāq̄z ex verbis dn̄ modicū a videb me recreata p git itinē eius in quēdā egressio nis modum ponens pedem

Quinto ergo loco egrediendū est ab inquietudine mentis ad pacis tranquillitatem Nisi enim pacem habuerimus deus pacis et dilectionis nō erit nobiscū · quia nō nisi in pace in idipsum dormiet et requiescet · Propt quod deus volens discipulos suos ad spūs sancti susceptio nem preparare quotiens post resurrectionem eis apparuit dixit Pax vobis · Non enim dedit eis pacem mundi cum alias diceret eis In mundo pressurā habebitis in me vero pacem · Nec dedit pacem corporis cū eis dez dicēt Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporū Hz dedit eis pacē cordis ℣ Propt quod sciendū q triplex ē pax cordis · vna ē eqnimis susceptio emergentium in tēpoe · vt qd quid perturbationis tribulacōis emerserit tāqz munus a dño equaliter suscipiatur · De qua dicit aplus Quantū in nobis est cuz omnibus hominibz pacem habētes Et in Pro · Nō contristabit iustum qd quid ei acciderit ℣ Secunda pax cordis est nō solū eqnimis susceptio malorum sicut bonorum sed gaudens et desiderata aduersorum pter deum susceptio Ad quā hortatur nos Jacobus di · Omne gaudium existimate fratres cum in varias tribulatiōes incideritis · Vñ dns dixit discipulis Beati eritis cum vos oderint homines · De hijs duobz generibus pacis dixit dominꝰ ad discipulos Pacez relinq vobis · quātuz ad pmam Pacem meā do vobis · quantum ad secundā Quāqz nobiliorem dicebat in q gaudes se obtulit pro nobis passioi Propt quod dicebat Desiderio desideraui hoc pascha vobiscum manducare In hac pace osculum dedit iude quē vocauit amicū dicens Amice ad qd venisti · Nec dubiū qn qd ore ptulit in corde retinuit · alias vba caderēt ab effectu qd de do ē impossibile Dee due paces vt ita dixerim cordis sunt in cōpatione ad exteriora · ℣ Tertia pax cordis ē implena q oīmoda possessione interioris boni · ita vt hec pax superaddat prioribus vt non solū sit pax ad exteriora · ꝫ ad seipsuz et in seipso q in deo feliciter et cū deo Hec pax ē i dulcedie pacati · q pmo conflat ex pura sciētia q remissiōe pcōrū · vt ipā sciētia exhonerata pcās dicere possit illd Job · Nō reprehendit me cor meū in oī vita mea Et illd apli Nichil mihi conscius sū · secundo ad hanc pacem necessaria ē ipsi? scientie ad deuz pacificacō · hoc est cōsciētie respectu dei · vt testē conscia de hijs que ad deū pti nēt nihil pemt? sit obmissū · vt

ficut in ꝑma libera est conscien
tia de ꝛmissione malorum · sic in
hac secunda libera ē de obmis
siõe bonorum ¶ Quarta pax
ē corpis ⁊ spirit9 vt viz corp9
ancillet9 ⁊ spiritus dñetur · vt
q̄cq̄d spiritus iudicat faciendū
corpus obediat sine mora ¶
N Sexto egrediendū ē a
sp̄ūs nr̄i tepiditate in excessuz
mētis quātū ōnitus adiuuam̄
Quādiū em̄ in tepiditate men
tis viuim9 in bonis dñi nō ꝓfi
cim9 Propter qđ dñs in Apo·
dicit Vtinā calidus esses vel fri
gidus · sed quia tepidus es9 ⁊c̄
Et ideo wlens ꝓficere nc̄ē bz
ab hac tepiditate egredi ⁊ in
affectuz mētis q̄ntū potēit ꝓgre
di ¶ O Dic aūt excessus tri
pliciter variatur · Prim9 fit p
caritatis inflammationem Se
cundus per excellentez dei am
irationem Tertius per intimi
desiderij liquefactionem · ¶
Prima deuotio nutritur per be
neficiorum recordationez · cuz
deuota anima beneficia sibi a
deo exhibita studiose colligē
et mentis siue oculis antepone
re curat Et quia naturaliter di
ligimus illos qui beneficia no
bis exhibent · hinc est ꝙ ista
consideratio cor nostrum ad di
ligendum deum ꝓuocat et ac
cendit Et ideo moyses cuz in
Deuteronomi · populo dei mul
ta beneficia ad memoriam ꝛuo
casset intulit dicens · Nunc au
di quid dominus a te requirat
nisi vt tantūmodo diligas eū
Vñ Aug9 Ad dilectionē dei i
nob9 exūtandaz augmētādaz
ꝓficiendaz nihil ita valet sicut
bñficiorū ei9 frequēs ⁊ diligēs
recordatio · Et subiūgit Cōsi
dera aīa mea q̄ cū oibz · q̄cū ali
q̄bz q̄ singula q̄ sola acceperis
et assurge ei q̄ dedit ad grās re
ferēdas Vnde Ber · De bois
multiformis gratie apparentis
in nobis referamus gratias ad
ipsum deum tanq̄z auctorez ⁊
largitorem · Idq̄ non ficte
quemadmodum ypocrite · nō
solum consuetudine · sicut a se
cularibus · sednec in quadam
necessitate vt iumenta · ꝯ sicut
decz scōs sicēitate fidei · deuo
tiõe sollicita · caritate grata Im
molantes itaq̄ in consideratiõe
beneficiorū dei hostiaz laudis ·
etiam reddentes vota nostra de
die in diem curemus omni vi
gilantia iungere sensum visui
affectum sensui · exultationē
affectui · grauitatem exultati
oni · humilitatem grauitati · li
bertatem humilitati · et exceda
mus per inusitatas quasdā af
fectiones ⁊ spirituales letitias
in iubilis armonijs in lumine
dei i suauitate et spiritu sancto
¶ Secundus deuotionis ex
cessus siue egress9 fit q̄n intime
deuotionis affectu it̄ nos ⁊ deū

v

discernimus vehemēti stupore admirantes sue sublimitatis ad nos inclinationem ⁊ nostre ad eam humilitatis sublimationē. In qua deuotione admiracōis dicit Job. Quid est homo quia magnificas eū aut qđ apponis erga eū cor tuū? ꝑ? Dñe quid ē homo q̄ memor es e? De hac sublimitate maiestatis ei? dicit Ber. O mira querēti? di dignatio. o magna dignitas hois q̄sti. si ꝑsonā intueor veritatis nō capio excellentiā maiestatis. Si attēdo ad quos venit. dignatio mis magnitudinem expauesco. si modū cogito exaltationē agnosco hūane ꝯditionē? In hoc deuocōis excessu stetit paulus cū dicebat. O altitudo diuitiaꝝ ⁊c. Verūtamen deuotionis excess? fit ꝑ intimi desideriꝫ liq̄factiōem. Dic āt exāta? i nobis p dulcissimā bonitatis dīne ꝯsideracōem. quā p inspiracōem sci spūs in deuocōe nrā dulcēdinem gustabat Te. q̄ dicebat O q̄m bonus es dñe aie querēti te. Sup qđ Ber. dicit Si bon? es dñe q̄renti te. ꝙ qđ inuenīti. Multū p oēz modū Et in li. Sap. xiº. O q̄m bon? ⁊ suauis ē dñe spūs tu? in nob. Quia sicut in Pro. dī Preciosior ē cūctis operibo et oia que desiderant? huic nō valēt ꝯpari. Quia sicut dicit in Eccō. Sup ōnem ꝯcupiscentiā hois supinduat desideriū. Vñ Aug? Odor tu? domine exāuauit in me ꝯcupiscentias eternas. Dee deuocōes q̄s excess? diām? sunt vltime dispositiōes ⁊ viāmissime ꝑparacōes. ꝑ quas cū anima sācta dei imaginē et similitudinē gerēs decori ⁊ pristie pulchritudini qua deo michil ꝑt esse acceptī? restituta ē et parata. glorioſus de? q̄ est benedcūs in scīa videns? suā imaginē reformatā vltra se cōtinere nō prevalēs copiosis benedictiōibo ad animā venit. ruēs in amplex? ei?. de cui? aduentu dicit Ysa. Veit in fluuio violento quē spūs dñi cogit. Dicāt sacratissimi aduentus misteriū q̄d sē cū afferat ⁊ q̄d cōferat aie ⁊ q̄s delicias preparet ipe q̄ solus nouit nobis dignetur vobis orātibus in sermone crastino reuelare ihūs xp̄c ⁊c.

De ꝑprietatibus igmis. Sermo. xi.

Surge gloria mea. Sponsa christi in se agnoscēs triplex ifigne dīne dignatiōis expimentū. scz ꝑpatiōis. orōis ⁊ egressiōis. nō in pfuptiōe ꝫ leta ⁊ iocunda iubilatione audet presumere altiora. quātū q̄ppe creuit i grā tātū i fiducia dilatat?. inde fit vt quāto amat ardēti?

vi

tãto pulsat fidẽtius · Dicit er go fiducialiť ⁊ secuẽ Exurge gl̃a mea Ac si dicat Qui i fine hesterni ꝑmoris surrexisti adue nienti sis hodie gl̃a mea ad de licias tuas ī me oñdẽ dñ · vt qa fecim? qđ iussisti q̃d des nob ꝑmiį gustem? Quia vt Ecã · dr Gl̃a dñi plenũ ẽ op?et

De hoc ergo aduentu quãtuz datur intelligi duo sũt dicẽda scz de aduẽt? dei q̃litate · scdo de effectuuz q̃s ī aia opať multiplicitate ·

Dño igit̃ de aduent? dei q̃litate dr ⁊ quõ vel q̃liť de? spõsus ad aiaz veniet Et licz hoc archanũ exp̃mẽ ñ possumus lingua chananea · hoc tñ lingua barbara et egiptiaca quãtũ possu? sonabimus Vñ licz de? nullis formis nullť lineamẽtis debeat imaginari sicut i Deuť · dr Nõ facias sculptile nec similitudinẽ oim q̃ in celo sũt desup et q̃ in t̃ra deorsũ ⁊ q̃ versať in aq̃s sub t̃ra · nos tñ corporalia spũalibo ꝺmoderantes sensibiles formas ad virtutes insensibiliũ exp̃mẽdas indu cẽ oz De? ergo vt scptura sacẽ testať ad aiaz scãz in igne venet · non vt in forma sẽsibilis ignis veniet ꝙ in virtute De? eñ ignis dr · nõ vt talez formã habeat vt ignis · ꝙ vt ignis virtute ī aia opet De hoc igne q̃ ẽ de? dr Exo · Erat spẽs glorie dei q̃si ignis ardẽs Et in Deu ·

Audi israhel · de? tu? ignis ꝺsumẽs ẽ Cui ꝺcordat Ysa · Ecce dñs in igne veniet De hoc igne sic dicit dñs in euãgelio Ignẽ veni mittẽ in t̃ram et q̃d volo nisi vt ardeat ? Inde ẽ q̃ spũs sancť? discipulť miss? in igne dr · Dať ãt auctoritates mltiplicam? vt ꝺsuetudiez sacre scpture q̃ dñ in ignẽ ⁊ ī igne veniẽ loqť ꝑ baẽm? Cur ãt ds? noie ignis vocari soleat h? rõez Gre · poit di · Ignis noie spũs sancť? signari solet · q? mentẽ quaz repleuerit mũdã reddit a pccõ ꝙ rubigie sicut ignis aurũ Et sic ꝑz membrũ ꝑmũ scz de aduentus q̃litate

Nũc seruato ordine dicendum de secundo ī de effectuũ multiplicitate quos diximus ignis ī anima operať · licet infinitam gratiam et effectus innumerabiles quos nulla lingua etiam angelica explicare poterit opeť · tñ q? materia cogit ⁊ exigit vt loquamur Dicendũ q̃ effectus quos ignis iste ī anima operatur sumũtur secundum diuersitatem et multiplicitatem proprietatum in igne reptarum Non enim deus frustra et sine causa ignis dicitur · sed ꝓpter proprietateš repertas in igne · quia secũdũ phm̃ ōs trãsferẽtes ꝺm aliquã similitudinẽ se trãsferť Est itaq̃ ignis obmissis mltis alijs suis ꝓprietatib? · calefacti? illuiati?

renouatiuus · attractiuus · ele uatiuꝰ · imutatiuꝰ · diffusiuꝰ · vnitiuꝰ · Das ꝓprietates igmis diuinꝰ spūalit᷑ ⁊ vtualit᷑ in aia opat᷑ Igmis enī dīnꝰ ex vtute calefactiua dat dilcōez Ex virtute illuīatiua dat ogmcōem · Ex vtute renouatiua pcōrum purgacōez Ex vtute attracti ua a spūal᷑ vite dispoſicōez Ex vtute mutatiua dat spūalē cō ſolatiōez · Ex vtute eleuatiua celeſtē ꝺūſacōez Ex vtute diffusiua merito ⁊ collacōez · Ex vtute vnitiua dat pleniſſimā p fectiōez ℣ R Proſequēdo iſta p ordinē Prīo igmis natu ral᷑ calefactiuꝰ dī · qꝛ oia q̄buꝰ ꝺiūgit᷑ calefacit Hic igmis dīnꝰ q̄ de? ē calefacit aiāz cui ꝺiūgit᷑ caloꝛ caritatis · vt acēſa dnm̄ diligat vehemēt᷑ · Vñ Ecā · Si dormierīt duo ſil᷑ mutuo foue būt᷑ · vnꝰ āt quō calefiet? Hic aia ꝺiūcta deo ſtati calefit Si āt ſola ſit ſine grā viſitacōis nō accēdit᷑ caritate · De hoc calore diāt Gre · de apl᷑is Dū deū i igmis ardoꝛe ſuſcipiūt p amoꝛem intꝰ ſuauit᷑ arſerūt Vñ Bern · Amoꝛ dei amoꝛē aie pūemit ⁊ parit ⁊ p̄pat ℣ Ho Dꝰ caloꝛis grā t plex bonū ꝺicit᷑ aie ſcē · ſcz maxia boni delcātio · in q̄ im ōmb? q̄buſ deo placē poſſu? etiā ſi ſint de ſua natura penalia tāq̄z in ōmb? delicijs delcām Vñ pꝰ In via teſtimonioꝝ tuoꝝ dele ctat? ſū · ſicut in ōmb? diuitijs Propt᷑ qꝺ de ſtephano legit᷑ Lapides torrētis illi dulces fue rūt Andree crux deſiderabil᷑ · q̄ dicebat · O bona crux diu deſi derata Et hoc ē qꝺ dī in Proꝛ Dabit de? aie delicias ℣ Decū do in hoc caloꝛe ē vehemētiſſima deſideriꝝ inflāmacō ita vt in ſin gul᷑ viſitacōibus deſideriū aug mentet᷑ ⁊ ſēp maioꝛ grā deſideꝛ t᷑ · ⁊ deſideriū a deo āpli? det᷑ · Et ſic creſcēte deſiderio deſideꝛa te grē āpli? ⁊ nobili? ptiāpāt᷑ De hoc deſideꝛio diāt dnꝰ Io · Qui edūt me eſurient · Ac ſi di cat · Qui iā fruūt᷑ mea pntia ā pli? deſideꝛāt me q̄z puꝰ Et ſic in singul᷑ viſitacōibus deſideꝛi um augmentatur et p oēs grā deſiderata · iuxta illud Ea dē menſura qua menſi fueritis re metiet᷑ vobis · Quantū enim deſideꝛare poſſumus tantuz eri mus acceptuꝛi Vnde Bernar dus · Anima deum deſideꝛāns hoc ipō deſiderio deum ad ſe trahit · attractum amplius de ſideꝛat · et per conſequens āpli us acceptabit · ℣ Terāo in hoc caloꝛe eſt maxima accen ſio caritatiꝰ · ⁊ quāto intentioꝛ caritaꝰ tanto oia mēita nīā no bilioꝛa ⁊ p oēs pmia ſāctioꝛa De hīs tribꝰ ſil᷑ iūctis diāt Ber · Guſt? dīmeꝺ ſolacōis mi bil aliud ē q̄z ſuauiſſima boni delectatio quantū ad pmum ·

irritamẽtũ deſiderĳ quantũ ad ſm · icẽtiuũ amoris quantũ ad ẽciũ ℣ Sed̃o ignis ẽ illuminatiuꝰ q̃a radios ſui ſplendoris i obiecta trãſmittit ſicut pz ad ſenſũ Sic ignis d̃i illuminatiuꝰ ẽ ad cognitiõez · Vñ ſiẽ catholice dicim̃ Deꝰ ẽ caritas quãtũ ad p̃mũ · ſic⁊ fidelit dicim̃ deꝰ lux ẽ · Vñ Jo · Vera lumen iã lucz · i · ip̃e ẽ lux vera q̃ illuminat oẽz hoiez veniẽtẽ i hũc mũdũ Aug̃ · Deꝰ q̃ lux ẽ ꝑſe ip̃m pias mentes illuiat · vt ea q̃ dicũt ſpũalia ⁊ d̃ina intelligãt⁊ cognoſcãt Hui̇ illumiacõis grã ẽ plex bonũ aia recipit ſic illuminata Primũ ẽ q̃ vidz in hoc lumine ſe remiſſiõez oĩm pccõꝝ miſericordit ꝺſecutã⁊ cognoſcit i hoc lumine q̃d magdalena audiuit a deo · Dimiſſa ſũt tibi pccã tua Modũ aũt h̃ gr̃e⁊ ſignũ miſſionis inſinuat nob̃ Per · dicẽs · Opat d̃ina clemẽtia vt pccã q̃ p̃ꝰ in mẽoria erant⁊ eã inficiebãt poſtea ſint in ea · ꝫ nullatenꝰ eã deco loret q̃tinꝰ ſic mẽoret aia pccã ſui ſicut alienã Ecce eĩ⁊ mea pccã et aliena in memoria habeo ꝫ mea inq̃nãt aliena ñ noẽt Cur hoc · niſi q⁊ hec mihi imputãda timeo ꝫ ñ illa Itaq; ſi fiẽi ꝑt vt mea iã nõ iputãda ꝑ ſumã · nec mea nocebũt · Jo⁊ cooperabũt i bonũ vt grãs agãt deuotꝰ exiſtã ei qui remiſit ·

Vñ Yſa · Ego ſũ q̃ deleo iniq̃tates tuas ꝑpt me ℣ Sed̃m bonũ q̃d in hoc luie aia ſcã conſeq̃t ẽ hoc · q⁊ vidz ſibi deũ placabilẽ cuiꝰ anim̃ã maxie deſiderat Ex hoc luie dixit ꝓpheta · Jn hoc ſcz luie cognoui q̃m voluit me · Videt eĩ deũ in luie ſibi tñ placabilẽ vt q̃ſi oblitꝰ õium ſibi ſoli int̃ dat Vñ Aug̃ Si fas ẽ dicẽ q̃d ãmõ mihi aliud mihi videt agẽ deꝰ niſi vt ſaluti mee ꝓuideat · ita eũ totũ ad cuſtodiã meã occupatuz video q̃ſi oĩm oblitus mihi ſoli vacare velit Et Bern · Audite frẽs miꝝ ꝫ veꝝ Aia vidẽs deũ nõ ſecꝰ vidz q̃z ſi ſola videat ab eo ℣ Ter aũ bonũ q̃d in hoc igne luminoſo aia conſeq̃tur ẽ q⁊ videt ꝑ quã viã mẽdẽ debz et q̃bo exercãtĳs deo ꝑt maxie ꝓplacẽ · inſinuãs ei illd̃ Deus · Dñs deꝰ tuꝰ ip̃e ẽ ductor tuus nec dimittet nec relinquet te · Jd̃ Baes q⁊ hodie deꝰ tuꝰ ipſe trãſibit añ te ignis deuorãs⁊ cõſumẽs qui cõterat et diſperdat hoſtes tuos añ faciẽ tuã velociꝰ Hãc grãm optabat p̃ꝰ dicens Jlluminet dñs vultuz ſuũ ſuper nos⁊ miſereat nr̃i Nõ ſolũ ãt h̃ mõi illuiacõis grã p̃dcã tria bõa ꝺſequnt̃ꝫ⁊ reuelacõez miſteriorũ ſecta d̃i · meditationũ inbres · ſapia de diuinis aie ſãcte feliciter infunduntur · Reliq̃ autem in alio ſermone ſuabi?

ne tedio affecti ad hanc dulcissimā grām ꝓsequendam ⁊ ab auditoribus audienda deuocō extinguat. Det āt spei ꝓtes grās in nob exercēat vt ab eis dem illuminati meliꝰ valeamꝰ sequentia declarare

¶ De q̄nq; alijs ꝓprietatibꝰ igmis in precedēti ꝑmōe tactis

¶ Sermo. xij.

Exurge psalteriū et cythara. Sicut tuba ē instrumentū bellorū prouocās et excitās ad pugnam. Sic psalteriuz ⁊ cithara instrumenta fuit nuptiarū prouocātia et excitātia ad gaudiū ⁊ iocūditatē. Propt̄ qđ dr ipſ. Laudate dominū i sono tube laudate eū i psalterio ⁊ cithara. Et sic tuba ꝓpter horribilem sonū suū in cordibꝰ audientiū aiositatē et audaciā excitat. sic psalterium ⁊ cithara ꝓpter dulcem sonuz suū et delectabilē in cordibꝰ audientiū iocundā deuotionem et deuotā iocunditatē excitat et dulciter infundit. ¶ V

Differūt tamen psalteriū et cythara. qz psalteriū vt Postilla dicit. reddit sonū de superioribꝰ. cithara vero sonum de inferioribus. Sponsa ergo vocās sponsuz suum psalteriū et citharā dicit. Exurge ⁊c. Ac si dicat. Ex tua presētia sonas mihi psalteriū in eo q̄ tu de sursū ve mens dignatiōe tue presētie infuderis michi gaudiū et dulcissimā iubilatiōez tanq̄z sonū de superioribus. et in hoc es mihi psalteriū. In eo āt q̄ animam meā tāq̄z de inferioribꝰ tuis letificas et illustras. exultationē et gaudiū infundendo in eo es mihi cithara. Et q̄a hic agit̄ solēpnitas nuptiarꝝ inter deuz et animā. ideo hec instrumēta q̄n tū ad coꝝ effectū debēt meritoꝰ intereē. Gaudiū ergo ex pte dī qđ de superioribꝰ est ꝯceptum psalteriū dī. gaudiū āt de salute anime qđ de īferioribꝰ est cōceptum cithara est. sponsa ergo ad sponsum dicit. Exurge psalteriū et cithara vt perficias gratiam quā cepisti. ¶ X

Tertio ergo igmis naturalis est renouatiuus. Dia enim veterascunt antiquāt̄ et deficiunt q̄ virtute ignea non seruantur. Patet hoc in metallis que per ignem renouantur. Ideo igmis dicit̄ custos nature. quia sine virtute igmis ñ potest subsistē virtus alicuiꝰ corporis naturalis. Sic igmis diuinus renouatiuus est anime rationalis. Tāte enim virtutis et efficacie est virtus spiritus sancti. vt ex sui p̄sentia semper aliquod vetustū tollat ab anima et ponat nouitatem. ¶ A Renouat āt tripliciter. Prio a peccōrū rubigie. dāʒ innocētie puritatē

Secundo ab ignoratie caligine. docens veritatem Tercio a malicie prurigine. infundens dulcissimā bonitatē. Hec autē tres renouationes tribus appropriantur personis in diuinis licz operatis sint indistincta ¶ Primā ergo operationē operatur pater. quia secundum Ber patris est diligere. et ideo patris aduentus infusa dilectiōe probatur Dicimus autem q̄ mediante amore anima a peccato ruz sordib⁹ renouat Quod autem ꝑm Augustinū. gutta aq̄ facit in camino. hoc veniale peccatum in ardore caritatis Vnde Jo. Deus caritas est nec dubiū q̄n de prē loq̄t ¶ Secdaz aūt renouationez opat filius. q̄ cuz sit sapia prīs fugat ignoratiam et docet veritatem Vñ in euangelio dictum est filio. Via mi in veritate doces Et in eodē Grā et veritas p ihesū christū facta est Vnde filius de seipso dicit Ego suz via veritas et vita. Ber. Si sensero michi aperiri sensum vt intelligam scripturas. aut sermonem sapientie ebulire ex intimis. aut infuso lumine desuper reuelari mistēria. aut certe expandi michi q̄si quoddā largissimuz celi gremium et vberrimos defluxuz effluē aie meditationū ymbres nō ambigo sponsum adesse. Verbi siquidem copie sunt hec et de plenitudine eius accepimus ista. ¶ Tertia vero renouatio congruit spiritui sancto. cuius ꝓprium est malicia expellere et bonitatem infundere. sic q̄ fit vt in singulis aduentibus anima sancta in melius renouet. Propter quod optabat ꝑs. dicens Emitte spiritum tuum et creabuntur et renouabis faciem terre Vñ apl̄us. Renouamini spiritu mentis vestre Vñ sicut de⁹ mortuus nō nisi in sepulcro nouo voluit sepeliri. sic vius nō dignat q̄escē nisi i spiritu renouato ¶ Quarto ignis naturale est attractiuus trahens ad se oia q̄ suo actui nō sūt contraria Sic ignis diuinus oia in cor de dispersa et in rebus creatis diffusa. omnia introrsum trahit Ad quod monemur In Eccō. cum dicitur Cotidie cōgregatio cordium in sanctitate Vnde i Deut. Dum sanctificat⁹ fuero in vobis cōgregabo vos de vniuersis terris. Quod Augustinus apertius insinuat dicens. Qui deum in corde suo habere desiderat oportet vt amorez suum in mundo dispersum ad se trahat. Reuocemus ergo amorem nostruz de rebus. de honoribus et de amicis et per consequens de omnibus que in deo et cum deo et propter deuz diligi nō possunt Vnde ipropera do cuidā dī Diffusus⁹ē nō ēscas

Qui em̃ diffusus ẽ ad diuersa ne q̃q̃z · i virũ r'ligiosũ p̃t crescẽ corã deo Propt quod aia scã spõsa xp̃i gl'atur in cãti · se nõ solũ a remotis affectiões suas ꝫ etiã a pximo attraxisse dicẽs Ego dormio ꝛ cor meum vigilat ¶ Quito ignis natural' virtutẽ hz eleuatiuã inferiorũ ad superiora Nã materiã in quã agit sua virtute leuẽ facit · leuez factã subtiliat · subtiliatã calo ris violentia sursum rapit · qđ pz per scintillas Sic ignis đm̃ virtutẽ hz eleuatiuam · qz eos quos inhabitat ad cõtẽplanda cælestia sursuz trahit Vn Job · Si direxerit hõ ad deum cor suum spm̃ illi? ꝛ flatum ad se trahit · deficiet oĩs caro simul ꝛ homo in cinerẽ reuertetur · Qđ pprie de hac virtute eleuatiua dcm̃ ẽ q̃ sp m̃ sursũ trahit · caro inferius atterit ꝛ q̃si cineratur Vnde de q̃bus dã hoc ignem r'pletis dĩ Ecã · Cogitatiõe ꝛ auditate m illa et na patria ouersatus est · De q̃bo dicit apl'us Nrã ãt cõuersatio in cel' ẽ · Vnde nos q̃ sedem? in puluẽ mortz Ysa · dicẽs Eleuare eleuare sez p intellectuz et affectũ Quia q̃ntuz de supnis cognoscẽ possumus · tãtum afficiamur arca illa p affectum Nã scd̃m Bern · Impossibile est deũ cognoscẽ ꝛ nõ amaẽ Propt quod apostol? dicit Que sursũ sunt q̃rite p intellectũ · q̃ sursũ sũt sapite per affectum Ber · Felix cuius meditatio in conspectu dei est semper · qui continue versat delectationes illas in corde suo Quid autez sic eleuati contemplari debeamus idem insinuat dicens Qui contemplationi vacant considerent quid sit deus in mundo · quid sit in hominib? · quid in angelis · quid in reprobis · quid in se ipso Est autem mũdi rector · hominũ liberator angelorũ sapor · reproborũ terror ꝛ horror · in seipo pncipium ꝛ finis Est ideo i creaturis mũdi mirabilis · in hominibus amabilis · in angelis desiderabilis · in reprobis intolerabilis · in se ipso incomprehensibilis · De hac contemplationis altitudie monet nos dominus dicens · Numeri Ascende in montem istum et contemplare terram quã daturus sum filijs israhel Vt si aciem mentis in ipsum deum infigere non possumus saltem in montem manibus nostre future videlicet cælum nostre considerationis oculos imprimam? · visitando · contemplando · mentas que in domo patris sũt mãsiones · ordines angelorum · numerum patriarcharum · cuneos pphetarũ · senatũ apl'orũ · coronas martirũ · choros vginũ · deuotiõe q̃ possum? admirãte ·

¶ Sexto ignis naturalis

virtutez habet res immutandi
Nam ex ligmis fiãt ãneres ⁊ si
milia operatur in rebus Sic ig
nis diuinus immutat eos quos
inhabitat · quia de superbis fi
ãt humiles · de crudelibo man
suetos · de malis benignos ·
De hac immutatiõe dicit Au
g? Aduenãte igne diuino sub
ito innouor ⁊ totus imutor · ex
hileratur ꝺscientia · cor serena
tur · exultat animus · clarescit
intellectus · mens illumin at ·
desideria iocũdantur · in obliui
onem venit õnium ꝑteritorum
miseria Hãc immutationez ex
periunt omnes deuoti qui hac
grã perfruunt · qui presẽte gra
tia fugatis vicijs reficiuntur in
tempore visitationis · vt sint mi
sericordes · benigni · mã sueti ·
pacifici · modesti · continentes ·
et quicquid de genere virtutis
esse potẽit hñdabit De hac mu
tatione in libro sapientie dicit
Dissimlẽ alijs vita illius ⁊ im
mutate sunt vie eius Vt autem
hanc mutationem ex dei visita
tione prouenire realius osten
damus Sciendum ꝙ bernar
dus eandem mutationẽ scribit
ita dicens · Cum de bijs que de
deo sunt cogitatur ⁊ voluntas
eo proficit vt amor fiat continu
o per viam amoris infundit se
spiritus sanctus · spirit? omni
a viuificans ⁊ continuo memo
ria efficitur sapientia cum sua
uiter ei sapiunt bona domini ·
intellectus vero cogitãtis effici
tur contemplatio amantis Et
hec vera ⁊ sancta mutatio cum
virtutes naturales aime siue po
tentie que sunt voluntas memo
ria ⁊ intellectus per presentiaz
diuini huius ignis sic mutan
tur Voluntas mutatur in amo
rem · memoria in sapientiam ·
intellect? vẽo in contemplatio
nem · ℣ Septimo ipse ig
nis naturalis diffusiuus est per
essentiam corporum commixto
rum de quib? sci ntille prosiliũt
Sic ignis diuinus diffundit se
in anima sancta in omnem ple
nitudinem grãrum ⁊ virtutum
habundantiam ℣ D
Hec autem diffusio gratiarum
ex triboꝛitur Primo ab igne
aduenãte · secũdo ab anima re
cipiente · tercio ab opere ꝓcẽ
te Primo ergo hec redundanti
a gratie cõtingit ab igne venẽ
te · in quo ⁊ cum quo venit ad
animam omnis plenitudo gra
tiarum Vnde idez de se dicit In
me omnis gratia Hanc habun
dantiam promisit deus in deute ·
dicẽs Rerũ omnium habundã
tia perfrueris Idem Inundati
õe maris quasi lac fuget · qz ip
se venit plenus benedictionibo
De hac copia dicit ysa · Tũc
videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊
dilatabit cor tuũ qñ conuersa
fuẽit ad te mlt̃itudo maris fez

grārū Vnde Bernardus · Dic
ē aduent? benedictionis ⁊ di
uitie salutis cū eo ⁊ vniuersa q̄
de ipo fūt affluūt delicijs ¶ C
Quādo hec copia grārū ōtigit
ab aia re ápiente Ipa em̄ secū
dum omnes vires potentias
⁊ sēsus eius replet delicijs · qđ
neq̄q̄ contingit in sensibo cor
pis Vn? em̄ sēsus corpis ab ob
iecto suo delātionem recipit a
lijs sensibo remanētibus vacu
is Color delāt visum · ꝫ nō au
ditum neq; odoratū · dulcis so
nus audit ū ꝫ uon visum · qđ i
deo cōtingit · q̄ in situ su o cor
pis sens? fūt distātes A ia āt q̄
a simplex ē iō sensus eius vires
⁊ potētie sunt indistantes · q̄re
cōtingit q̄ vno illo ꝫ gaudio ⁊
delectatiōe repleto omnes alij
similiter rpleātur · Quod em̄ a
nime est visus hoc ē ei auditus
ꝫ sub alijs ratiōibo Vnde aug?
per vnā sentētiam declarat quō
omnes aime sensus ex dei pīsen
tia delectatione ⁊ gaudio rple
antur sic dicens Quid amo cū
te amo dñe ihesu? Nō cādorez
lucis amicum ocul · nec dulces
melodias delābiles auribus ·
nō vngentoꝫ ⁊ aromatum su
auitates q̄ odoratū afficiunt ·
nō māna ⁊ mella q̄ gustum de
lectēt · nō membra acceptabili
a carnis āplexibo q̄ tactum de
mulcent · Non hec amo cum de
um meum amo · ⁊ tamen amo
quandam lucē · quādā voce m ·
quendā odorem · quēdā cibū ·
⁊ quendam āplexum interio
ris hominis mei · vbi fulget ani
me mee qđ nō capit locus · ubi
son at quod nō capit temp? · v
bi olet qđ non spergit flat? · v
bi sapit quod nō minuit edac
tas · vbi inberet qđ non diuel
let anxietas Ex bijs ꝑz q̄ ex
dei presentia omnes sensus ani
me replentur gaudio quod nō
cōtingit in corpis voluptate
¶ D Teria redundantia fit
ab ope precedente · q̄ ex pree
tia grē amor continue bonuz o
peratur vt prōpt? ⁊ beniuol?
ad ommū bono ꝫ exercitia ducī
atur · in tātum vt ratione mo
geat que freno discretiōis tēpe
ret ⁊ moderet act? suos Vn lo
cūdi Re · dr · Cūcta sal? mea
⁊ ōmis volūtas nec ē quicq̄z in
ea qđ nō germinet Ac si dicēt
Oia qu e opat bō ꝑsente grā g
mināt fremē · p? Et folium eius
nō defluet ⁊ oia q̄cūq; faciet p
sperabūt Dern Spūs sāct?
dat robur vite vt qđ p naturā
tibi ipossibile ē p grāz pīnt̄ non
solū possibile fit sed ⁊ facile vite
atur · vt in laboribo fame ⁊ vi
gilijs siti frigore ⁊ nuditate in
ommb? obseruantijs regulari
bo delectabilit imedas sicut in
ōmbo diuitijs · psalm? Viam
mandatorum tuorum cucurri
cum dilatasti cor meum · Ap

ſol? Omnia poſſum in eo qui me cõfortat ℣ Dic eſt illa diſparitas meritoꝝ de q̃ dicit Ber. Sũt quidam in religione qui ad omnia vie & vite hꝫ exercitia nõ ſolũ ãbulant ſꝫ currũt imo volãt. vt eis vigilie breues ubi dulces pãm ſua ues & labores non ſolum tolerabiles ſed & appetibiles videãt Alij ãt non ſic ſed timore & pudore expellente vix trahunt ad hec. ℣ Octauo ignis naturalis ẽ vnitiuꝫ vniens ſe illi materie cui cõiungitur Violenti a enim q̃dam trãſit in materiaꝫ vt iam nõ duo ſed vnũ iudicentur. vt patet in ferro & in alijs rebus igneis Sic ignis diuinus vnit in ſpũ q̃s accẽdit vt iã nõ duo ſed vnus fiãt Quod plane innuit dominus Johis. Ro go pater vt ipſi in nobis vnum ſint Et ſequitur. Ego in eis & tu in me vt ſint conſummati in vnũ Vnde paulus Qui adheret deo vnus ſpiritus eſt cum eo. Quod iobs declarat dicẽs De us caritas eſt & c. Si enim deus eſſet in nobis & nos non in eo vel nos in eo & ipe non in nob non eſſet vnitas ſeu cõiunctio. Nunc aũt quia ipe in nobis & nos in ipſo ex hoc vera vnitas probat Q̃d per ſimile declarat Ber. dicẽtem Quõ ſtilla aq̃ multo infuſa mero deficere a ſe tota videt. dũ ſaporem vini induit & colorẽ. & quõ ferrũ igneum candens igni ſimillimũ fit propria exuta forma. & quõ lucẽ ſol perfuſus aer in eãdem mutatur luminis claritatẽ. ſic omnem tũc in ſanctis humanaz affectionẽ quodam ineffabili mõnerẽ erit a ſeipa liqueſcere atq; trãſfundi in dei penitus voluntatem. Hec vnio brauiũ eſt & finis ad quem omnium religioſorum feſtinare debet intentio. quaz filius pro diſcipulis in clauſula omnis perfectionis orauit dicens Volo pater vt ſicut ego & tu vnum ſumus. ita & ipi in nobis vnum ſint. Ad quam ſanctificationem & c

℣ Sermo. xiij. de eodem

De quatuor nunciis quos dominus p̃mittit ad nos añ aduentum ſuum

Ecce veio cito & merces mea mecum eſt reddere vnicuiq; ſecũduz opa ſua Apo. xxij. In hiis poſitis tria intelligimus. dei viz legationem. animẽ ꝑparationẽ bm diuerſitatẽ meritorũ. & diuinã viſitationez Primuz ibi Ecce veio. Secũm ibi Et merces mea mecũ ẽ Terciũ ibi Reddẽ vnicuiq; bm opa ſua. ℣ Dei ãt taliz dies rex p̃mittit nũcios ad omnẽ aiam ad quã ipe eſt venturus.

vnde luce Misit nuncios ante cõ
spectum suum · vnde ⁊ in Apo
ca · dicitur · Ecce ego sto ad o
stiũ ⁊ pulso si quis aperuẽrit mi
bi intrabo ad illum ⁊ cenabo cũ
eo Hec pulsatio suuz aduẽtum
preuemens quid mihi nũcius ẽ
Et in cãti · dicitur Aperi michi
sor or mea · quid nisi nunc? ẽ
Sicut ergo in mũdum venies
premisit nuncios · patriarchas
viz ⁊ pphetas · sic in spiritu ve
ens mittit spirituales nuncios ·
vnde Gre · Si diu es quisquam
i domum nostrã intrare vellet
⁊ eius aduẽt? nobis subito nũ
ciaretur omni festinatione do
mus tota mũda aret · ne quid es
set quod oculos intantis offen
deret Tergant ergo sordes pra
ui operis qui domino preparãt
domũ mentis · Cũ igit testãte
ps domin? de? virtutũ sit · ideo
spiritualiter venire cupiens ad
animam nõ nisi familiã suam ⁊
virtutes quibo tangit cor hois
ad nos tanq̃z ad nũcios mittit
VD Que autẽ sunt virtu
tes quas ad nos tanq̃z nuncios
mittit docet Her · dicens Si ã
monitus fuero foris ab homine
vel intus a spiritu de tuẽda iu
stitia ⁊ seruanda equitate isti
usmodi salutaris suasio erit mi
hi pfecto prenuncia imminen
tis aduentus spõsi · ⁊ prepara
tio quedam ad digne suscipiẽ
dum supernum visitatorẽ Vn
de ps Justitia ante eum ambu
labit · Spes vero eandem mani
festabit Si sermo isonuerit de
humilitate · de patientia · de fra
terna cari tate · maxime autem
de sanctimonia · ⁊ pace ⁊ cord
puritate querenda · q̃d de istis
siue de alijs virtutib? suggestũ
fuerit anime indiciuz erit mihi
visitationem domini virtutum
imminere anime mee Sed si
corripuerit me iustus in miseri
cordia idipsum sentio · sciens
q̃ hec iter ei faciunt qui ascẽdit
super occasum · Bonus quippe
occasus cum ad correptionem
stat homo et vicium cadit Iuz
si sermo gratus venerit et plac
dus vt depulso tedio cum deli
derio audiatur · iam non soluz
venire sponsum sed acelerare
⁊ cum desiderio venire credẽd?
est Illius nanq̃ desiderium tu
um creat et quantum eius amo
ne properas admittere · Inde ẽ
q̃ ip se intrare festinat · Si ve
ro ignitum fuerit atq̃ ex eo cõ
scientiam vri in recordationez
peccatorum sentias tunc recor
daẽ de quo scriptura dicit Qui
a'igmis ãte ipsum precedit · Et
ibidem Ignis in cõspectu eius
exardescet ⁊ ipm iam prope es
se non dubites Quia sicut ante
aduentum extremi iudicij pre
mittitur ignis · sic oportz q̃ ar
dor desiderij preueniat eũ ad
omnem animam ad quaz ipse

est venturus Si vero non solū compungeris sed totus ad deū conuerteris iurans ⁊ statuens custodire iudicia eius · eciam ipsum adesse iam nō dubites · presertī si te exardescere sentiēs in amore eius · etenim vtrunq; legis de illo scīz ignem ante ipsum precedere ⁊ ipsum ignez esse Ita videlicet vt ignis ignem precedat · Moyses quippe dicit de illo quia ignis consumens ē

VI Differunt tamē illi duo ignes · quia qui premittit ignis ardorem habet · sed non amorez · coquens sed non excoquēs · mouēs ꝫ nō promouēs · tm̄ ad excitandum ⁊ preparandū premittitur · simulq; ad cōmonendum quid in te sis quo dulcius sapiat postmodum qđ ex deo mox eris At vero ignis qui deus est consumit quidem · sed non affligit · ardet suauiter ⁊ desolatur dulciter · ⁊ qui sic in vita exercēat vim ignis vt in anima vicem exhibeat vnctionis Ergo ī virtute qua mutaris ⁊ amore quo inflammaris deum presentem intellige

VII Ex hijs omnibus sententijs bene liquide apparz q̄ deus sponsus quatuor genera nūciorum qui eius aduentum denuncient premittit ad dilectaz Quorum primus nūcius nunciat vt veiat secūdus q̄ accelerat · tercius q̄ prope sit · Quartus q̄ presens sit · Qđ in rebus corporalibus possumus declarare ·

VIII Rex enim volens alicubi pfiscī premittit nunciuz qui hospiti regis aduentum denūciat vt se muniret ⁊ hospitium prepararet · Postq̄z rex iter arripit iterum nuncium premittit qui hospiti celerem eius aduentuz nūciet · Rege ergo prope veniente quinarij ⁊ marscalci cameratij ⁊ alij de regis familia mutuo se preueniunt ⁊ certatim hospitium capiūt ⁊ regi locū preparant iam intranti · Quibus omnibus decēter expletis rex ingreditur cū graui exercitu ⁊ maxima comitiua · Sic rex regum dominus dominantium cuius de licie sunt esse cū filijs hominum suos nūcios vt in nobis digne mur hospitiuz sibi preparare p̄mittit · De hijs nuncijs dicitur in libro Regū Decuta est abigail nuncios dauid ⁊ facta est ei vxor

IX Quid per dauid qui manufortis dicitur nisi is de quo in Job dicitur · Si q̄ritur fortitudo robustissimus est · Quid per abigail nisi anima rationalis acapit ? Que p? quā nūcios dei sequitur ipsorū inspirationibus ⁊ admonitioibus acquiescendo statim fit ei vxor · quia post consensum nūciorum in amorē et honorez spōsi sumitur · ac a rege deo tanq̄z sponsa carissima adamatur

TN Sed heu non sic impij non sic · qui nuncios dei ad se missos tota die obaudiũt et contempnunt dicentes illud Job · Recedite a nobis · sciã̃ viaꝝ vestrarum nolumus De quibus dicitur Judith · Misit rex nũcios suos ac̃ · qui omnes vno animo contradixerunt ar̃ miserunt eos vacuos et sine honore · Et sequitur Indignat? rex ad omnem illam terram iurauit per regnũ suum qꝫ defenderet se ab omnib? hijs · Quia vt dicit Gregorius Nemo dei longanimitatez negligat · quia a tanto districti orem iustitiã in iudicio exiget quãto longiorem patientiam ante iudicium prerogauit · Nam si quis perfecte et integre iuxta verbum sapientis id est iuxta nũcios ad se missos cor suum traderet ad vigilandũ dilucul o ad dominũ · simulqꝫ votis omnib? studeat secundum ysaiam parare viã domini sui cum propheta sic dicente Oculi mei semp ad dominum · q̃ post nũcios ad se missos iurauit a statuit custodire iudicia iustitie dei · votumqꝫ vouit domino deo Jacob se non intraturum tabernaculum domus sue · nec ascensurũ stratuz lecti sui · nec se daturũ sopnũ oculis suis · nec palpebris dormitationem donec inueniat locum domino · a iuxta nũcios ad se missos tabernaculuz deo Jacob Talis inq̃z visitabitur nec vnq̃z ignorabit tempꝰ visitationis sue · Propt quod fleuisse legitur dominus eo qꝫ homines non aduertũt · nec cognoscunt · nec cognoscere volũt tempus visitationis sue · Propter quod in euangelio ammonet Vigilate q̃a q̃ hora non putatis filius hominis veniet Nũc sez per inspirationem sicut tũc a per seculi consummationem

TN Vnde Bernar · Data anima quam dominus inuenerit vigilantez · non transibit ia nec preteribit ab ea sed stabit a loquetur ei · Loquetur qꝫ adamatoria Dãc autem gratiam visitationis si nõ accepim? non fuit indignatio sed nostra negligentia est in causa Vnde Bernardus · Quid putamus fratres carissimi · abbreuiata est ne manus domini · an forte thesauri gratie defecerunt · vtrũ voluntas mutata sit an imutata facultas ? Quid ergo si minus liberalis videatur erga nos diuina clementia · quib? tanta contulit non rogantibus non deprecantibus immo fortasse recusantibus ? Nam si quis respondeat quod paulo responsum est sibi sufficiare gratiam dei · plane fallitur · cuz pro ea q̃z maxime vniuerse orationes nostre fiãt orantes nobis dari humiliter

quantam decet · non dico scōs
sed monachos peccatores pati
entiā nobis tribui · quāta non
dico in martiribo inuenta est ·
ꝙ professiom nrē necessaria ·
postulātes caritatem quantaz
non dico angel' sed patribus
nostris qui fuerūt homines pas
sibiles ⁊ peccatores collatā ag
noum? · Ve generatiom huic
miſere ab imperfectiōe sua cui
sufficere videtur insufficientia
immo iopia tāta · propter qđ
nō sine causa cū sint nobis eađ
cū patribo principia conuersio
ms disp ar valde cōuersationis
profectus inuenitur · adeo vt
cum ipsos profecisse de die i di
em ⁊ cursum cōsummasse lega
mus · apud nos magnus esti
netur si quis forte vel ipsa con
uersiomis sue primordia conser
uaret · vt iam non min? huiusm
timoratus sollicitus · nō min?
feruens in medio ꝙz initio vide
retur quis esse · ☙ O Jn ō
nib? bijs que ꝙz eorū sanctita
tis ⁊ nostre vanitatis · eorum
profect? et mī defectus · misi
quia ipſi singulos nuncios per
inspinationem ad se missos au
dierunt · obedierunt · ⁊ ex eorū
ām omitiombus de die in diez p
fecerunt · Nos autē eosdem ad
nos missos cōtumelijs affiām?
⁊ eorum ammonitiombus au
ditum nō prebemus · Propter
quod emendemus in melius ꝙ

hic ignorāt peccauim? · ⁊ si hō
die vocem eius audierimus no
limu' obdurare cor nostruz ne
forte prouocatus nostra negli
gentia iuret in ira sua nos nō in
traturos in requiem suam · Dz
dicamus cum samuele Loquere
domine quia audit seruus tu?
Glo · effica ater implētes quic
quid faciendum loqueris · vt a
liquando peruenientes ad do
minm cum Job possimus feli
citer gloriari dicentes · Audi
tu auris audiui te · nunc autem
oculus meus videz te · Quasi di
cat · Quia in via peregrinatio
ms verba tua cum diligentia
audiui · ⁊ auditis sermombus
efficacit obediui · Idcirco nūc
oculus meus videt te facie ad fa
ciem meternum · Ibi audiem?
verba meffabilia · vt pre letici
a exultantes dicere possimus il
lud Jobis Nunc palam loque
ris ⁊ nullum prouerbiū dicis
Quod nobis perestare digne
f ⁊ cetera ·

De admonitiombo ad ex
ercitationem cordis
Sermo · xmj ·

Reparate corda vrā
domino Jn pori bmōe
dictū est de nūciorum
legatione · Nūc buato or dine
bm primā diuisionem dicendē
de ꝓparatiōe · Scien dum autez ꝙ

d mj

sacram scripturam diligentius perscrutantes de cord exercitatiõe septem inuenimus ammonitiões Primo enī ad cord monemur preparatiõem vt in proposito themate ¶ Secundo ad cord custodiam q conbuatiõem ¶ Tercio ad cordis apertionem Quarto ad cordis stabilitatem siue quietationem ¶ Quinto ad cordis donationem ¶ Sexto ad cordis eleuationem ¶ Septimo ad cordis monemur scissionez Hec ergo septem dicantur de corde scilicet preparare · custodire · aperire · stabilire · dare · eleuare · scindere · Iu bijs septez cordis exercitijs totum bonum interioris hominis promouetur quia aplica pfectio cõsistit in eisdem Et sciendu q hee septez cordis exercitationes p septem dona sancti spiritus pmouentur Vnde dono timoris cor hominis preparatur · dono sciẽtie cor hominis custoditur · dono pietatis cor aperitur · dono fortitudis cor stabilit · dono consilij cor datur · dono intellectus cor scinditur · dono sapiẽtie cor eleuatur ¶ Hec prosequendo per ordinem primo iubemur preparare domino cor · vt i proposito themate Prepate corda vestra Et Amos Preparare in occursu dñi tui · Quod de corde vtiq dat intelligi · quia corporalis preparatio ad modicum vtilis est · ¶ Ad cordis ergo debitam preparationem tria requirũtur · scilicet preteritorum peccatorum nostrorum per amaram penitentiam expulsio · presentium malorum per iugem resistentiam declinatio · futurorum malorũ per cautam prudentiam euasio Per hec tria cor abluitur q ad mundiciam preparat · ¶ Secundo cor iam preparatuz est fideliter custodiẽdũ · ne sordes peccatorũ per primã preparatiõem expulse iterũ illabantur · Vnde Prouũ · Omni custodia serua cor tuuz · qm̃ ex ipo vita procedit Dis enī stat? vite nr̃e bonus vel malus iudicatur ex corde · q homo videt in facie de us autẽ cor intuet · vñ Bern · Cor nostrũ summa diligentia est custodiendũ · a quo tanq̃ a radice nostra opera bona vel mala iudicãtur · Vnde sciendũ q̃ ex malis cogitationibo cor dicãtur deprauatũ · ex cõsensu vero illiciato cor dicit fractum · Vnde in Ecc̃ · Cor fatui quasi vas fractũ Ex opere vero malo q multiplicato cor aufertur · vnde Ozee · Fornicatio q ebrietas vini aufert cor a deo · ¶ Vt ergo cor nostrũ a pditioẽ cõfractioẽ deprauatioẽ obserue m?t plicã nob eẽ op?nuerim? apparatu vt dicãt Bern · p que

castrū dñi ⁊ cor nīm possumus
custodiē sez muitiōe · armis ·
⁊ alimentis Que ergo muniti
o p quā cor nostrū tāqz castrū
possum? ꝺseruare? Mur? ⁊ āte
murale ⁊ cōtinētia ⁊ pacīētia ·
Bonus ꝺtinentie mur? qui sic
vndiqz circūdat ⁊ circūcingit
cor nostrū · vt nec p oculorum
fenestras · nec p ceteros sens?
aditus det mortī · Hec āt cōti
nētia nō solū est ea q̄ taz abho
minabilis est luxurie abstinē
tia · ꝫ ab omni carnis voluptate
cōtinentiam nominam? · Ante
murale autem patientiam dicī
mus q̄ primos hostium sustīet
impetus vt inter plurima temp
tamenta stemus viriliter ⁊ per
seueremus iugiter inconcusse ·
Vnicum quippe remediuz est
dum cōtinentia quatit̄ perpa
tiētiam stabilē · Secūdū qđ
necessariū est ad custodiā no
stri castri quod est cor nostrū
sūt arma nō solum ad resisten
dum sed etiā ad expugnandū
viriliter inimicū Grauis nobis li
ez sit inimica tēptatio tñ longe
illi nostra oratio grauior ē Vri
tur caritate mā · māsuetudie ⁊
obiā cruciat̄ · ⁊ exercitijs spiri
tualibo grauissime ipugnatur
Tercīū ad custodiā castri
pacis ē necessari? ne defensoēs
castri ex pacis media castrū re
linquē cōpellant̄ Hic ergo ad
custodiam cordis nostri pacē
habemus necessariū · videlicz il
lum qm de se dicit Ego fuz pa
cis viu? vt ex eo ꝺfirmati cor
nostrum cautius ꝺseruemus in
cuius fortitudie omnis aduer
se potestatis deiacur fortitudo
Dic ē enim pacis tam continē
tiam q̄z patientiam adiuuans
⁊ confortans Vñ Ber · Duo i
nobis sacramētum corpis dñi
operatur · vt videlicet sensuz mi
nuat · ⁊ hoc quātum ad cōtinē
tiā · ⁊ in q̄uoribo peccatis tol
lat omnino cōsensum · ⁊ hoc
quantum ad patientiam Hāc
āt cordis custodiam nō mā ⁊
nte perficimus sed spiritus do
mini donum quod est scientia
operatur ·

Terāo cor preparatū ⁊ custo
ditum est aperiendum · vnde
ij · Mach̄ · Ad aperiat dominꝰ
cor vestrū in lege sua ⁊ in p̄ceptis
suis ⁊ faciat pacē Et in cāt ·
Aperi michi sozor mea Apoc ·
Ego sto ad ostiū ⁊ pulso si q̄s
apuerit mihi ⁊ē Nec dubiū q̄n
te cordis apertiōe loquat̄ De
hac apertiōe cordis ammonet
nos dispositio cordis natu ral̄
quod vt pbi dicūt superiuſ la
tū ē ⁊ aptū · iferi? vēo clausuz
⁊ strictū · p qđ istruim̄ q̄ cor
nīm ad īferiora ⁊ ad terrea debz
ee clausū ⁊ strictuz · ⁊ ad supi
ora latū ⁊ aptuz · ꝓpt̄ qđ pcōr
pūsi cordis dī cū i suis affectī
onibo ordinē hūc puertit · De

quo in proverbijs Qui pervertit cordis est non inueniet bonū

¶ Debet autem cor nostrum apertum esse triplicit scilicet ad mandatorum intelligentiam · ad exequendorum diligentiam · ad diuinorum influentiam De primo ecē dicit Altiora te ne quesieris · ⁊ maiora te ne scrutatus fueris · sed q̄ precipit tibi deus hec cogita sēper · Q̄d autem cor apertuz sē per habeas vt intelligas que de eo mandantur dicitur Abacuc Super custodiam meam stabo ⁊ figam gradum super munitionez ⁊ contemplabor vt videam quid dicatur michi ⁊ q̄d respondeaz ad arguentē me · vt de⁹ de nob̄ dicere possit Populus quem non cognoui seruiuit michi ¶ De secundo scilicet exequēdorum diligentia dicit Paralipo · Omnia cum diligētia facite Et Apostolus Omnia quecunq; facitis ex animo facite · vt videlicet intentio vestra semper bonis operibus sit cōiuncta ¶ Tertio cor nostrum apriendum est propter diuinorum influentiam · vt dicamus illud Jheremie Bonum est silentio prestolari salutare dominī · vt videlicet cor nostrum in spe ⁊ desiderio ⁊ exspectatiōe diuine consolatiōis sēp ad dominū sit apertū Hoc autez cordis exercitiuz per donum spiritus pietatis exercet ¶ V

Quarto cor nostrū moēnī stabiliē vt a via dñi ⁊ voluntate eius nulla occasione vel ofilio retrahatur · sed magis deuotionem deuotiom continuemus vt sic cor nostruz i domino stabiliatur Hanc autem gratiam consequimur quando per ꝓparationem custodiam ⁊ aperti onem cor nostrū a strepitu mūdialium ⁊ a fantasijs corporalium ⁊ a desiderijs voluptatū carnalium efficaciter alienatum i bijs que dei sunt continue cōmoratur · ¶ A Quod licet difficile videatur eo q; nihil fugacius sit corde · tamen fidelis homo qui cautus est obseruare vias suas mediante gratia facili ter assuescit per continuationē omniū i illorum que de deo fiit · quoniam multa sunt que cor suum in domino possunt faciliter stabiliē Cuz enim attediatus vel labore fractus operari nō potuerit habeat desiderium hoc faciendi Quod si desiderium extinguit · desideret vt desiderare possit · q; si nec hoc potuerit habeat voluntatem · que si defuerit iacet in domino cogitatū · Ex bijs ⁊ similib⁹ cōtinuatis cor erit in domino stabilitū · V ñ ecā · Esto firmus in via dñi · qz vt dicit Apo Optimū e grā stabiliē cor · ¶ B Cor enim vt dicitur i Ecē sine gratia

fluctuat ⁊ vacillat · De hac multiplicá cordis exercitatione dicit in Prouerbijs Oculi tui videant recta ⁊ palpebre tue p cedant gressus tuos · dirige semitas pedibus tuis · ⁊ omnes vie tue stabilientur De hac cordis stabilitate dicit Ber · Nulla vnquam seruus dei inueniat · non dico dies sed nec hora nisi vel in exercitij labore vel proficiendi studio · experientie dulcedie · vel fruendi gaudio In hijs enim deuotionib? sic continuatis cor nostrum in domino stabilitur Hec autem cordis stabilitas per donum spiritus sancti optinetur fortitudinis ¶ C

Quinto cor cor nostrū dandum est deo Quod ammonem facere Ecā · vbi dicitur Just? cor suum tradet · Hoc munus deus tanq̄z gratissimū sibi dari expostulat Proue · vbi dicit · Fili mi prebe cor tuum michi · quod dignum ⁊ iustum est ¶ D Triplicá autem ratione est cor nostrum dandum deo tanq̄z creatori · emptori · amatori · Nulli enim tam digne res tradenda ē q̄z ei qui creauit Vnde Augusti? Quis abiudicat figulo vas quod ipse finxit ¶ Secūdo cor nostrū est deo dandum tanq̄z emptori iure emptionis Vnde Apl's Empti enim estis precio magno Quo autem precio empti sumus insinuat Apl's petrus dicēs Empti estis de vana vestra conuersatione · non corruptibilibus auro ⁊ argento · sed preciosō sanguine ihesu cristi Qui ergo ēptori rem tam preciose emptam subtrahit committit iniuriaz ēptori · ¶ Tercio dandum est cor nostrum deo tanquam affectuosissimo amatori · ipe em̄ prius dilexit nos ⁊ i preuē to amore cor suuz dedit nobis · tam in perpetua dilectiōe q̄z i cordis sui trāsfixioē dans nob cor suum in vitam ⁊ i mortem diuinitus et humanitus quam gratiam omni stupore admirandam ⁊ omni admiratiōe stupēdam Job considerans ait Quid est homo · quia magnificas eū aut quid apponis erga eum cor tuum? Super quo Bernard? Hēo domine vbi est cor tuuz ibi ⁊ thesaurus tu? Cor aūt tu ū est arca nos ergo nos thesaurus sum? · ¶ E

Hijs igitur ⁊ si milibo cōsiderationis iure debemus ei cor nostruz dicentes illud dictum Thobie E quam mercedē ei dare poterim? · aut quid dignum poterit ee ben eficijs eius? Me duxit ⁊ reduxit · a deuotiōe piscis ei puit ⁊ bonis oīb? per euz repleti sumus Quod infinitum verius dicere possumus · Nos enim homines in ee duxit creando · reduxit redimendo · a deuotiōe

piscis diaboli nos eripuit ab eius insidijs cōseruando · bonis operibus per eum repleti sum? merita accumulando Demus ergo cor nostrū deo michil qđ fetidum est in oculis suis admittēdo · vt faciam? quod ipse monuit Pone me sicut signaculū super cor tuum · et ex omni cor de laudemus eum · Hoc autem cordis donum per quintuz donum sancti spiritus scilicet consilium domino exhibetur ·

¶ Sexto cor preparatum ac custoditum · apertuz · stabilitum · datum · sursuz domino est eleuandum · Quod p Jheremiam prophetam facere monemur cum dicit Leuemus corda nostra cum manibus in celum Et ysaias Eleuaé eleuare · Hec cordis eleuatio tunc agit digne quando omnia mūdi amabilia in amorem domini ordinantur · Hec eleuatio a moris in deum est vltimum bra uium et conclusio perfectionis nostre · quia sic eleuati deo vnimur vt vnus efficiam? spiritus cum eo Vnde Job · Si direxerit homo ad deum cor suum spiritum illius et flatum ad se trahet · et deficiet omnis caro simul et homo in cinerem reuertetur ·

¶ Secūdo sursum est cor leuandum virtute conuersationis Quod faciebat Apostolus dicens Nostra conuersatio in celis est Quod tunc agitur quādo solum corpus vita viuit in terra et omnia interiora hominis in celo cum domino cōuersantur · In hoc affectu stetit spōsa cristi cum diceret · Ego dormio et cor meum vigilat · Et Apostolus Viuo ego iam non ego viuit vero in me cristus · Et illi de quibus idem dicit Apostolus · Mortui estis et vita vra abscondita est cū xpō in deo

¶ Tercio cor sursum est eleuandum rectitudine intentionis Quod tunc agitur cum cogitationes locutiones et opera corporalia et spiritualia per intentionis rectitudinem ad deū ordinantur Hec autem cordis eleuatio per donum sancti spiritus quod est intellectus agitur

¶ Septimo loco monemur ad cordis scissionem · dicente domino per Johelem prophetam Scindite corda vestra et non vestimenta Ista autem scissio cordis michil aliud est q3 separatio q̄dā quam causat et efficit sapientia Ad quam scissionez iuxta propositum nostrū nostre cōsiderationis oculū conuertamus Est autē cordis scissio michil aliud q3 ab ōni carnalitatis affectu ab omnibus retardātibus gratiam cordis saparatio · quod solum mediante sapientia que vltimū et supremum ē donū spūs

fieri ꝓtest ꝙ quam nobis vna quecꝙ res sapit vt est · deus vt deus · caro vt caro · mundus vt mundꝰ · virtus vt virtus · vicium vt vicium · ⁊ sic de ceteris quis · quod nonest aliud nisi cum deus et omnia que ad vnum sunt dulciter sapiunt · ⁊ econtra omnia alia que a deo retrahunt desipiunt · Quod bene insinuat Bre · dicens Dulce est esse in humanis rebus sed e i qui de celestibꝰ nihil nouit At si quis cordis ore gustaut que sit illa dulcedo celestiū premiorum visio sancte trinitatis · q̄z to illud dulce sapit tāto i amaritudinez vertitur omne quod foris sustinet Tale desipere est vere sapere · tale desipere est cordis ab omni malo scissio · De hac cordis separatiõe siue scissione dicit Ber · O amor sancte ⁊ castus · o dulcis ⁊ suauis affectio · o pura ⁊ defecata voluntatis intentio · eo defecatior ⁊ purior quo in eo de proprio nihil relinquitur · nil admixtum · eo ꝙ suauior ⁊ dulcior quo totuz diuinum est quod sentitur · sic affici sic scindi deificari e · Dec Bezna · Ad quorum omnium experientiam dignetur nos ꝓducere ⁊ cetera ·

¶ Quod sex modis deus ad animam venit · Et primo vt iudex

¶ Sermo · xv ·

IAm nūc veiã ad te i caligie nubꝫ Exo · xix · capitu · De sponsus videns animaz sanctam ad legationem nunciorum suoruz sollicitam ⁊ bene informatam ⁊ ꝑparatam quo ad aduentum suum loquitur ei verbum dulce ⁊ suaue · verbum plenum gratia ⁊ caritate dicens verbuz propositum Jam nunc veniam ⁊ cetera · Ac si diat Quia in mẽte tua preparata sunt omnia · iam nunc venio ad nuptias Jn quibus verbis duo facit Primo ponit sui aduentus securitatem · Secundo in modo veniendi designat qualitatem · Primuz ibi Jam nunc venio · Secunꝺ ibi Jn caligine nubis · ¶ D

Dicamus primo ꝙ verbum sponsi animam sex modis visitat vel ad eam venit ¶ Primo vt iudex incutiens timorez ¶ Secũdo vt medicꝰ sanãs languorem · ¶ Tercio vt viator alleuians laborem · ¶ Quarto vt magister corrigẽs errorem · ¶ Quinto vt rex ostendens honorem ¶ Sexto vt sponsus iflãmans ad amorẽ ¶ Prima visitatio in peccatoruz conuersione · Secunda in peccatorum remissione · Tertia in vie ostensione · Quarta in interna illustratione · Quinta in

beneficiorum largitione Sexta in sincera dilectione ¶ Primus igitur dei aduēt? in animam est quando aud i m? vōē dī loquētis ad nos preuaricatores redite ad cor · Q̄d q̄ tam efficaciter dicātur vt ipsa vox statuat nos ante nos · Quod tunc fit quando anime pe ccatrici per gratiam preueni ētē de? se obicit tāquā iudex iustus · ostendens strennuam suam iustitiam que de omni errato peccatorem ducit ad iudiciū i quo luet omnia que fecit · statuens q̄ mecū illominus ante eā dem diem iudicij infernum et alia que ad timorem eam potuerunt promouē · ad cuius aduentuz homo commouetur · cōturbatur · a ad amarissimā penitentiam conuertitur · Et hic aduentus non est dulcis sed amarus · est tamē vtilis · quia licet deus in se sit dulcissimus tamen propter indispositam materiam non dulcis sed amarus sentitur · sicut ignis qui licet in se sit lucidus splēdentis ardoris in viridi tamen ligno magis fumigationes et aque sudationes q̄z lucidum ardorem generat Dic ignis qui est de? aduēiens anime fucco peccatorum infecte non ardet · sed fumigationes contritionis et desudationes lacrimarum elicit · de quibo montes peccatorum et petre durissime liquefient · vnde tercij Regum Spiritus grandis et fortis subuertens montes et cōterens petras Glosa montes id est altitudinem superbie · et petras id est duritias cordis · Et non in spiritu dominus id est non sentitur in visitatione consolationis Psalmus · Commota est et contremuit terra · et fundamenta montium conturbata sunt et commota · quoniam irat? est eis · asc ēdit fum? in ira eius et ignis a facie eius? et cetera · Vsq̄ inclinauit celos ? Quod bene designatur in euāgelio · Cum intrasset ihesus ihe rosolimam commota est vniuersa ciuitas dicens Quis est hic? De hac visitatione siue aduētu primo dei dicit dominus noster per prophetam Visitabo super viros defixos in fece ab?. feces nichil aliud sunt nisi iniq tates? et peccata Propter quod dicit propheta in psalmo Visitabo in virga iniquitates eorū et in verberibus peccata eoruz ¶ Cur autem saluator noster crist? p hunc aduentum vnum preueniat et alium nō vocatum delinquat ? a hoc predestinationem tangit non aliam causam de hoc assignamus · nisi quia deo omnipotenti sic placet · Vnde beatus Augusti? Multi de hoc p̄fūdo conati sūt rōez r̄ddē et volētes

xvij

disputare de profundo dimersi
sunt in profundum. Vnde do
minus volens nos compescere
ab hac curiosa & inutili inquisi
tione dicit in eo tē propheta.
Miserebor cui voluero. & cle
mens ero in quem mihi placue
rit. Et ps Saluum me fecit q̄
niam voluit me Iterz Gla dius
eorum non saluabit eos. ꝯ dex
tera & brachiū tuū & illuminati
o vultꝰ tui q̄ complacuisti i eis

¶ Verū cū opera trinitatis
sint indistincta. sciēd̄ q̄ i hoc
aduentu pater veniens admi
nistrat caritatē. filius veritatē.
spiritus sanctus bonitatem. p
que tria in corde penitentis cō
fluentia vera penitentia nascit
Per caritatē em̄ pudor nascit
de offensa Pudet enim eos qui
nos diligunt & quos diligimus
offendisse. Per veritatē filij ti
morz de pena nascit Per boni
tatem vero spūs sācti spes oritur
veniā ꝯsequendi Que tria pu
dor timor & spes sūt summe ne
cessaria in corde cuiuslibet pe
nitentis. Hec tria bene figurata
sunt in veteri testamento. vbi
abrahā dixit ad sarā. Accelera
cōmisce tria sata farine. Quis
per abrahā nisi pater multa
rum gentium dicitur. nisi is q̄
patez omnium nationuz est de
us designatur Quid per saram
que princeps interpretatur nisi
eius misericordia que in hoc tē
pore principatur intelligitur.
Hec sata. pudorem. timo
rem. & spem in corde penitētis
commiscere iubetur vt fiat pa
nis subcinericius In hac ergo
visitatione primo anima misе
ra sentiens de se quia vera misе
ra est in spiritu contritionis ān
ie clamat ad deum dicens Sa
na domine animam meam qui
a peccaui tibi Et ipse spiritus
dei promouens penitentem ad
supplicandum mouet etiaz cor
dei omnipotentis ad miserendū
Similiter sancti angeli videntes
tribulationes eius & angustiā
sit pellāt pro ea ad dñm deū dicen
tes Cōmouisti t̄rā & cōturbasti
eam sana contritiōes eius. qui
a commota est Ad hanc ergo
predictam supplicationem & i
terpellationem deus gloriosus
misertus quippe qui pater mi
sericordiarum est. secundo
ad ipsam animam veniet spem
veniе infundēdo Ad quam ꝯtē

¶ Quod secundo dominus
venit ad animam vt medicus
& terdo vt viator. Sermo de
eimussextus M

Ecce venio disrumpere
iugum captiuitatis ve
stre Verba sunt sancte
matris nostre ecclesie ex verbo
Ysaie prophete collecta. Da
locum medico & non discedet

a te · quia opera eius sūt necessa
ria Seruato ordine in p̄mo ser
mone · in p̄posito dicēdum est
de secundo adēntu · in quo de
us vultu mutato veiet vt medi
cus sanans lāguorē · dicens ami
me deuote illō Here · ixe · A vul
neribꝰ tuis sanabo te ℣ In ver
bis igit̄ p̄positis duo facit · p̄
mo enīz insinuat nobis sue mise
ricordie dignationem · secūdo
peccatorūz infundit remissionē
Primum ibi · Ecce venio · Se
cūdum ibi Disrumpere iugum
Deus ergo misericordia motꝰ
dilēē sue in profundo penitenti
e p̄strate miseriaz diuinaꝰ ferre
non p̄ualens venit vt medicus
infundens ei oleum ⁊ vinum ·
id est spem ⁊ letitiam de remissi
one peccatorum Per oleum enī
quod lenit spes Per vinuz qđ
inebriat gaudiū interpretat ·
dicens opere ⁊ effectu illud p
sa · Dcleui vt nubem iniq̄tates
Quod tunc digne agit̄ duz lu
ctuosa lamentatio ⁊ amarissima
penitentia in letā quandā ⁊ al
leuiatam conscientiaz etiam nō
remittentibus commutatur · ita
videlicet vt quotiens penitens
ex deuota consuetudine redire
voluerit ad luctum penitentie ·
ponens ante mentis oculos pec
catorum multitudinez · volēs
se per hoc vt nudiusterciꝰ ad
luctum ⁊ amaritudinem pro
uocāē · ipse spiritus sanctꝰ per
hibens spiritui nostro testimo
nium q̄ dimissa sunt peccata ·
deuotionem nostram de eadem
materia peccatorum de qua pri
us amaram penitentiam habuit
non ad planctū sed ad cātū ·
non ad tristitiam sed ad letiti
am · non ad contritionē sed ad
gratiarum actionem nobis iui
tis ⁊ quodammodo non consē
tientibus commutat · ita vt ex
persona sua dicat spiritus sanctꝰ
illud ysaie Dominus ad annū
ciandum mansuetis misit me ·
vt mederer contritos corde ⁊ vt
consolarer omnes lugentes · ⁊
darem eis oleum gaudij pro lu
ctu · pallium laudis pro spiri
tu meroris · ℣ R
Durus enim ⁊ anxius est pri
mus aduentus amaram penitē
tiam tribuens · sed necessarius
At nisi breuiati fuissent dies il
li per secundum aduentuz sere
nitatem conscientie infundēdo
et pondus quod pene oppresse
rat deponendo quis poterit su
stinere? De hoc aduentu dicit
beatus bernardus · O a quan
ta me amaritudine frequenter
liberasti aduemens tanq̄z me
dicus bone ihesu · quotiēs post
anxios fletus · post inenarrabi
les gemitus ⁊ singultus sanctā
conscientiam meam vnxisti
vnctiōe misericordie tue · ⁊ o
leo letitie perfudisti · quotiens
me oratio quē pene desperātem

fuscepit reddidit exultantem
⁊ presumentem de venia · quia
qui similit experiūtur ecce hij
sciunt q̄ vere medicus sit ibes?
De cuius medicina dicatur in li
bro Sapientie Neq; herba ne
q̄ malagma sanauit eos · sed
sermo tuus domine q̄ sanat oia
Et quis est iste sermo qui sic
tam efficax est ad sanandum
Ille vti q̄ qui dixit magdale
ne Dimittuntur tibi peccata tu
a vade in pace In quorum ver
borum vnctione ⁊ sanatiōe ⁊
medicamine benignus medic?
noster duo emplastra appoit
anime vulnerate scz peccatorū
remissionem ⁊ affectionuz no
strarum sanationem · Primum
in eo quod dicitur Dimittunt
tibi peccata tua · In quibus v
bis remissio peccatorum intelli
gitur · Secūdū in eo quod di
citur Vade in pace · In quo af
fectionum sanatio acapitur ·

¶ O De hac vulneris sa
natione Bernardus mouens
questionem subiungit statim
eius solutionem dicēs Quomo
do a memoria nra excidit vi
ta nostra ⁊ Membrana vilis ⁊
tenuis atramentum forte imbi
bit · quo pacto vltra delebit ⁊
Si eradere voluero ante scinde
tur pellis q̄z littera deleatur At
tamen vnus est qui poterit de?
cui nichil impossibile est ac dif
ficile At quia vt diximus tolli

a memoria integra ea remanen
te non possunt · hoc operatur di
uina miseratio vt que pus mfi
cebāt postea sint in ea sed nul
latenus eam decolerent quate?
sic memoetur anima peccati su
i sicut alieī Ecce enim mea pec
cata ⁊ aliena in memoria habe
o sed mea inquinant alica nō
nocent · Cur hoc nisi quia hec i
putāda timeo non illa ⁊ Itaq;
si fieri potest vt mea quoq; nō
imputanda presumam nec me
a nocebunt · immo ⁊ cooperāt
in bonum vt gratias agaz et de
uotus existam ei qui remisit

¶ P Vt autem nulla er
roris facultas remaneat per quā
decepti fingere possim? nos pec
catorum venā nō assecutos? I
deo cum in ore duorū vel triuz
st et omne testimonium Indu
cendi sunt testes quorum testi
monia credibilia facta sunt m
nis · per quos huius gratie sci
licet de remissione peccatoruz se
curam certitudinem sine hesita
tione qualibet habere fiduciali
ter valeamus · scz fides spes ⁊
caritas quos ad testimoniū h?
gratie taliter inducemus · Pri
mo cū ascendit homo tribunal
mentis sue vt examinet causam
preterite vite · ⁊ nō inuemt ali
quod peccatū in conscientia su
quod amara penitētia pura ac
fideli confessione ogrua ac dig
na satisfactione purgatum non

sit penitus ⁊ emendatum · tūc
ascendit ꝑm⁹ testis fides vide
licet iuxta veritatem scripture
qua dicitur Ezec · xviij · Qua
cunq; hora peccator ingemuẽit
peccatoruz suorum ommiuz nō
recordabor amplius · Et illud
Jhē · Si penitentiā egerit gēs
ista a malo quod fecerit · agā
⁊ ego penitentiam super malo
quod cogitaui vt facerem eis ·
Et probat in corde hominis re
missionē peccatorū in hoc max
ime quantum ad culpā ⁊ si for
sitan nondum ad penam ·

¶ Si vero deuot⁹ hoc
testimonio non cōtentus vlteri
us ꝓgreditur pumens in se qđ
deliquit · supplicās deo ⁊ satisfā
ciens quantuz potest · accedat
alius testis testificans in corde
suo remissionem peccatoruz · ⁊
b testis spes dicit ex serenata
conscientia procedens · que te
stimoniuz perhibet in corde no
stro q; dimissa sunt peccata no
stra · De hoc testimonio dicit Jo
bs in epistola Si conscientia
nostra non reprehenderit nos
fiduciam habemus ad deum ·
Et Apostolus · Gloria nostra
hec est · testimonium cōscienti
e nostre De hoc testimonio di
cit Augustinus Inter iustū iu
dicem ⁊ puraz conscientiaz no
li timere causā tuā · vnde Greg ·
Quem conscientia defendit in
ter accusationes liber est ¶

Verū quia hic testis dat fidu
ciam nullam autē certitudinē ·
quod clare patz per Apostolū
qui cum ex testimonio conscie
tie diceret Nihil mihi conscius
sum statim subiungit · Sed in
hoc non iustificatus sum Nullā
ergo dans ex hoc testimonio
certitudinem · quod em̄ nescie
bat ipse in cōscientia scire pote
rat ipse deus · Vnde subiungit
Qui autē iudicat me ipse dom
nus est Ideo ad meram ⁊ veram
certitudinem remissionis pec ca
torum accedit terciu s testis vi
delicet caritas · Quod tunc con
tingit · cum homo deuotus ad
consilia pauli que retro fuit ob
lit⁹ ad ea que sunt priora se ex
tendit · nō contentus prioribus
testibus se totum effundit in
obsequiū cristi · gemens ⁊ sup
plicans vt cum eo faciat miseri
cordiam suam deus Ad quam
supplicationem miseratus pater
misericordiarum de celo mittit
tertium testem viz caritatem ·
in qua ifiuudit spiritum sanctū ·
qui secundum Apl'm testimo
nium perhibet spiritui nostro
q; filij dei sumus ⁊ q; remissiōez
consecuti sumus ommiuz pecca
torum · Primus testis dat con
scientiam alleuiatam · Secun
dus seneratam Tercius affecu
ratam Propter quod spiritus
veritatis est dictus · eo q; ei⁹
testimonium fideli aīe impmet

certissimam veritatē. ℣ Ō
Veruz qm̃a nemo scit quid sit
in homine nisi spūs hominis q̃
est in illo Ideo predicta testi
monia tanto sunt incertiora q̃z
to spiritualiora Ideo vt de pre
dicta grā remissionis videlicet
peccatorum nulla dubietas re
maneat demus adhuc fidenti?
euidentius q̃cognitum argum̃
tum Cū mā deuotio nō tepidi
dior nō remissior nō minorata
sed magis augmentata de tio
re transiuit penitus in amorez
vt deuz quem prius in deuotio
ne nostra timemus terribilem ꝛ
seuerum nunc gratiosuz ꝛ ama
bilem adoramus ꝛ qui prius
in oratione nostra supplicantes
dixeramus Cum veneris iudi
care noli me condempnare Nūc
diām̃us fiducialiter tanquam
filiꝰ ad patrem Abba pater in
vbo tuo supersperaui Dec mu
tatio dextre excelsi certissimum
est signum q̃ remissionem pec
catorum sumus fiducialiter con
secuti. Dos duos aduentus p̃
mum scz ꝛ sēm tangebat A
pl̃us cū dicebat Nō accepistiꝭ
spm̃ seruitutis iteruz in timore
sed accepistis spiritum adop
tionis filiorum in quo clam?
Abba pater In eo em̃ qđ dicit
Spm̃ seruitutis in timore tan
git p̃mum ꝛ in eo q̃ subiūgit
Sed accepistis spm̃ adoptio
nis tāgit sēm quod in mam̃
bo nūc habem? Et ne de grā ac
cepta peccatuz ingratitudinis
quod est ventus vrens ꝛ exsic
cans fontez pietatis incurrat ꝫ
in gratiarum actionem p̃ficiat
premonuit eam dom̃n? dicēs
Ecce iam sana facta es iam no
li peccare ne deterius aliquid ti
bi cōtingat Omne em̃ peccatū
post acceptam gratiam grauiꝰ
imputatur q̃z ante gratiam sibi
factam Ne dissimulare ꝛ surda
aure preterire videatur cum in
tima deuotione gratiarum acti
onis respondet Disrupisti vin
cula mea · nūc superest · tibi sa
crificabo hostiam laudis · Qđ
vt efficaciter faciam postulo vt
mecū sis ꝛ mecū labores vt sci
am quid acceptum sit coram te
omni tempore. ℟

Ad huius deuotionis muta
tionem mutat deus aduentuz
suuz venies vt viator Tercio
igitur deus aduētum suum cele
brat veniens ad animaz vt via
tor ducens ꝛ perducens eā per
huius deserti solitudinem ad ꝑ
ram p̃missionis De hoc aduen
tu viatoris miratur Ieremias
dicens Quare quasi colonus in
terra futurus es ꝛ quasi viator
declinās ad manendum? ℣
Nunc ergo aduētum dom̃n?
propter tria operatur · scilicet
propter vie alleuiationem · la
boris cooperationē · insidiarum
represssionez · Primo propt̃ vi

e alleuiationez ⁊ tedij amotio
nem · vt videlicet anima deuo
ta ex dulá cõfabulatione dei
lo quẽ tis de gaudijs celestib? ·
de societate sanctorum · de eter
nitate viuẽdi · alacriter percur
rat viaz dei õi tedio propulsa
to · ne de numero sit illoruz de
quibus leuitic̃ dicitur · Tedere
cepit populũ itijeris ⁊ laboris ·
ne hac gratia v fitatioms sub
tracta dicat cum Job · Tedet
aiam meã vite mee · Hac grã
caruit Apostol? cũ diceret No
lum? vos ignoraẽ fratres de tri
bulatione nr̃a quoniam supra
modu grauati sumus ita vt te
deret nos viuere Quã tamẽ non
lõge post gloriatur se recepisse

VV Sed ne simus fiden
tes in nob̃ · sed in deo qui suscí
tat mortuos qui de tantis perí
culis nos eripuit ⁊ eruet spere
mus In hac tedij propulsatio
ne ⁊ sua dignissima cõfabula
tione duplicem nobis gratiã ãi
ministrat Illuminat eñ intelle
ctum ad sciẽdũ quo vadam?
Et inflãmat affectuz vt scitũ
faciamus · Quod pulchre figu
ratur per columpnam nubis p
quam duxit filios israhel de e
gipto in qua erat splẽdor ⁊ ar
dor Splendor ad sciendum ·
ardor ad volendum Hanc du
plicem gratiam dediteuntibus
in emaus · quib? de? se coniũx
erat vt viator · cuz ex fua fabu
latione aperiret eis scripturas
vt sciret · ⁊ ipsorũ corda mihi
lomin? ad volendũ inflãmaret
Propterea dixerunt ad inuicẽ
Nonne cor nostrũ ardens erat
in nob̃ · vt ea q̃ docuit de scíp
tu ra prosequi affectarent De
hoc aduentu dicit Ber · Sunt
qui in studijs spiritualibus fa
tigati ⁊ versi in torporẽ atq; in
defectu spiritus positi ãbulãt
tristes vias suas · atq; corde a
rido ⁊ tedente accedũt ad q̃q;
iniucta · frequẽter murmurãt ·
longos dies lõgas frequenter
⁊ noctes dicentes illi Job Si
dormiero dico quãdo surgam
⁊ rursum exspectabo vesperaz
Vbi contingit talium aliquid
pati · si miserit? dominus appa
reat nobis in via qua ambula
bimus tristes ⁊ incipiet loqui
de celo qui de cel̃ est · nec nõ ca
tare quicq; fauorabile de canti
cis spon · dico vobis erit pro ve
biculo anime dormitanti nar
ratio · ita vt pellat omne fasti
dium ⁊ tediũ ab anima audiẽ
tis · ⁊ a corpore fatigationem ·
De hac dulá dei confabulatio
ne ⁊ cõmãsione dicitur in libro
Sapie Non habet amaritudi
nem conuersatio illius nec tedi
um conuictus illius

VX Secundo venit vt viator
propter laboris cooperationez
Cũ eñ ipso teste sine eo michil
possum? necesse est vt nobiscũ

sit. nobiscum laboret. laboribo nostris prebens auxilium ⁊ iuuamen Propter quod in Psa ia dicatur Tecū fui in ommbus quocūqꝫ perrexisti Vnde apostolis et in eis ommbus nobis dixit Tollite iugum meū super vos Glosa. ⁊ ego portabo

A Dinc est qꝫ dei serui tiū iugum dicatur. quia iugum duorum est non vnius. Jubemur ideo tollere iuguz dei voluntatem dando. ⁊ ipse portabit auxilium ⁊ iuuamen prestādo Vnde Aplūs Spiritus sanctꝰ adiuuat infirmitatem nostraz ⁊ postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. in quibus vtiqꝫ habet rationem adiuuantis

D Tertio venit vt via tor vt ducatuz prebeat per būc mundum Cum enī multa sunt aduersātia. demonū astutia. mūdi malicia ⁊c. vt dicere possimus illud machabeorū Quo modo resistere poterimus tam multis taz pauci nisi adiuues ꝯ Vnde deuteronomij. Dominus deus tuus ipse est ductor tuꝰ. Item. Dominus deus tuus ipse transibit ante te ignis deuorans qui conteret ⁊ disperdz hostes tuos āte faciem tuam velociter Et iterū Portabit te dominus quomodo nutrix solet portare infantē in sinu suo. Vnde Psalmus. Dominus custodit te ab ōni malo Precepit enī omnī creature dicens Nolite tāgere cristos meos De hac nrā defensione dicit Apostol? Certus sum qꝫ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ āgeli ⁊c possūt me separare a caritate dei que est i cristo ihesu Super qcod etiam Bernardus Certi sumus ⁊ nos cū apostolo qꝫ neqꝫ mors neqꝫ vita ⁊c. Sed attende quanta numerauit minime tamē adiciens nec nosipsi Nimirū hec est libertas qua nos cristus liberauit vt nll'a penitus alia creatura euellere ab eo aut violenꝫ auertere nos possit Sola enī id nostra deserere possumus propria voluntate. vnde in nobis est si vim á volumus ⁊ nemo nostrum inuitus coercetamine dicit. Sub te est o homo appetitus tuꝰ ⁊ tu dominaberis illi? ꝑt inimic? excitare temptationis motꝰ sed in te est si volueis dare consensuz Ex hijs dictis pz quāta necessitate in hui? peregrinatiōis exilio deū viatorez necessariū habeamus Qꝺ bene insinuabat moyses Cui cū diceret dñs Vade iduc ppl'm istā de qua locut? sum tibi. faciesque nim mea precedet te. Respondit moyses Si nō tu ipse precedis nos. ne educas nos de loco isto Jn qꝺ enīz scire poterimus ego ⁊ populus tuus inuenisse nos gratiam in conspectu tuo. nisi ambulaueris nobiscū ⁊ glo

rificemur ab ommibo populis qui habitant sup̄ terraz · Aia igit̄ deuota sentiens se promotam ꝛ supra modum miserior diter secum actuz mutat deuotionem · tota supplicatiõe se cõuertens ad dominum vt det ei talem vitam per quaz posset sibi per omnia cõplacere · Ad cui deuotionis mutationez deꝰ mutat aduentum suũ veniens vt magister Cuiꝰ doctrinã ad hmonem alium reseruemus

¶ Qđ quarto dominus venit vt magister
¶ Sermo · xvij · C

MAgister adest ꝛ vocat te Joh̄ · xi · Quero cur fuit hec verba ꝛ ad quẽ proferantur Et licet secũdũ historaz Martha ea dixerit ad mariam · ea tamen accommodantes secundum formam nr̄i propositi melius vt opinor animasecum potius ꝛ non cuz altero sit locuta Visitationis em̄ gr̄iã sẽtiẽs · nec quamlibz grãz sed doctrine sibiꝑsi dicit Magister adest i deus aduentum suum celebraus sub ratione ꝛ vtute magr̄i · ꝛ vocat te vt audias euz ꝛ doctrinã eius suscipias vt mgr̄i In quibo verbis duo facit Primo em̄ insinuat deo suã vigilãtiam captãdo im hoc eius benuolentiaz · Secundo hortat se ad doctrĩe obseruãtiam Primum ibi Magister adest Secundo ibi Et vocat te

¶ D Nichil enim in filiis gtie ꝛ animabo sanctis tm̄ deo placet q̄z tũ diligens ꝛ cauta interiorum visitationuz obseruantia · Qñ enim veniat ꝛ recedat periculosissie ignorat Vnde Ber · Cũ spiritꝰ árca nos dispensatorie viçissitudines vigilantissime nõ obseruant · fit vt nec absentem desidés · nec presentem glorifices Nempe q̄ sepe idárco recedit vt auidius q̄rat · quo nammodo si abesse nescitur requiritur ? Et q̄ dignanter ad hoc redit vt consoletur q̄liter digne pro sua maiestate suscipitur si nec adesse sẽtitur Qđ in figura helizei cõuenienter nobis proponitur · qui cũ peteret duplicem spm̄ helie sub conditione hac · videlicet si videret cũ tolleretur ase optinuit qđ petiuit · In figura cõtigit hoc · scriptũ est ãt propter nos · videlicet vt vigiles simꝰ ꝛ solliciti árca gtiam visitatiõis nr̄e · quaz mira suauitate diuine sue artis ineffabiliter accitat spiritꝰ in interiora nostri cordis · Nũquam enim sine vigilantia nostre conscientie gtia venit vel recedit Qđ bene dñs monuit in euangelio dicens Vigilate q̄a nescitis q̄ hora dñs vester vẽturus sit Dicitis q̄z similes hominibo

exspectantibus dominum suū
ac Dicit enī Bern. Mens que
grās visitationis non obseruat
erit ignara visitationis Nūq̄z i
gitur muemat nos grā impatos
sed semper vultus suspēsos ex
pāsos q̄ finē obtinue habeam?
ad dei aduentū. quia licet iux
ta domini sentētiam nesciam?
vnde spirit? veniat aut quo va
dat. nūq̄z tamen sine discrimi
ne salutis ignorabimus quādo
veniat aut quando vadat. Et
hec dicta sūt de eo q̄ anima dē
uota dei sentiens presentiam p̄
mumiat se ad vigilem obseruā
tiam dicens sibīpsi. Magister
adest in sinuans ī hoc dicto q̄z
solli cita sit eius aduētum vigi
gilanter obseruare ℣ E

Sequitur ꝛ vocat te Quod
similit sibīpsi loquit Ad quid
igitur vocaris ꝛ vt doctrina m
suam audiam. auditam in cor
de custodiam. custoditam o
pere per ficiam. De primo dicit
Ysaias. Mane erigit michi
aurē vt audirem eum loquentē
vt magistrū. De hoc spiritua
li auditu gloriatur elipha? in
Job dicens Ad me dictum est
verbum absconditum. ꝛ qua
si furtiue suscepit auris mea ve
nas susurrij eius Simile q̄d di
cit Ber. Beati qui venas diui
ni susurrij percipiūt in silentio.
et p̄ceptas diligenter obseruāt
Quod bene facit ꝓpheta dicens

Audiam quid loquatur in me
dominus deus Et ne per negli
gentiam de hoc diuino susurrio
videatur aliquid obaudisse sb
iunxit Quoniā loquetur pacē
in plebem suam De secundo ā
monet nos in Proū. Precepta
mea custodiat cor tuum De t̄
cio dicitur Paralip. Surge ꝛ
fac dominus tecum erit. Vnde
monet nos Jacob? dicēs Esto
te factores verbi dei nō. De tri
bo bīs dicitur deute. Audi isra
hel precepta mea. ecce primum
ꝛ ea in corde quasi in libro scri
be. ecce scdm. et ligabis ea tā
quam signum in manu tua. ec
ce tercium. ℣ F De huj?
magrī doctrina tria dicentur.
scz quos doceat. quid. ꝛ qua
liter. De primo quos doceat ꝛ
qui sunt digni hac doctria dei
ostendit Ysa. xxviij. vbi di
citur Quem docebit scientiam
ꝛ quem intelligere faciet audi
tum? Et subungit. Ablacta
tos a lacte. auulsos ab vbe
ri bo hoc est qui se alienant a car
nalibus cōsolatiōibo ℣ G

Quid doceat. Docet autē
triplicem doctrinam. sciz veri
tatis scientiam. deuotionis sa
pientiaz. sanctitatis ꝛ beatitu
dinis eminentiam Dee doctrie
tante sunt excellentie vt nulli?
eas nisi magī docē valeat. Nec
discere quisquam poterit nisi
discipulus ℣ Docet ātē pliē

veritatez sez de nob · de rebo · de deo Hec ãt sciẽtia adeo est necia vt dicatur Pro · Vbi nõ est sciẽtia anime ibi nõ est bonũ Et Sapie Vani sũt omẽs homines in quibo nõ subest scientia dei · ℣ Primo docet vt cognoscamus nosmetipsos sine qua cognitiõe non erit sal? · dicẽte Deꝛn · Sine cognitione tui nõ est salus Idem Noueris licet omnia misteria · noueris loca terre · noueris astra celi · p funda maris · si te nescieris eris simil' edificanti sine fundamento · quicquid eñ destruxeris extra tui noticiam erit istar cõgesti pulueris ventis obnoxi ũ Tantis eñ defectibus plenus sum? · vt eisdem cognitis cogẽte hac scientia veritatis nos oporteat humiliari Sámus aũt q sine humilitate non est via ad deum ℣ Secundo in hac scientia magister deus docet veritatẽ de rebo · viz ãz sint breues viles ⁊ inutiles · vt ex hac noticia per plenũ contemptum astruat eas respuere ℣ Tertio docet magister deus veritatẽ de deo · quez quanto plus diligimus tãto plus desideramus · ℣ Ex hac igitur tripliꝯ veritate tres vtutes sũme necessarie oriũtur Quia ex cognitiõe nrĩ necessario humiliamꝝ Ex cognitiõe rerũ cõtemptum cõsequmur eaꝝ · ex cognitione dei deũ amabim? Sic q fit vt ex cognitiõe nrĩ humilitatẽ ex cognitione reꝝ ꝺtẽptibilitatẽ · ex cognitiõe dei caritatẽ plenissime ꝺsequmur Sám? ãt q hec tres vtutes sũt necessarie ad salutez Hec est illa scientia de q dicit Sapi · Dedit illi scias sanctorũ De qua quidã sanct? gloriat dicẽs · Dedit mihi deus horꝝ q sunt scientiã veraz · Vnde Matb · Sám? q veraxes ac ℣ Secundo magister deꝰ docet deuotiõis sapiẽtiã · nõ illã que carnis est que inimica est deo · nec illã que mundi est que stultitia ẽ apud deũ ꝛ illã quã diffinit Jacob Que de fursũ est sapientia · primũ q dem pudica est · ad drãm carnalꝫ que impudica est · demũ pacifica · ad drãm mũdialis que est inquieta · modesta · suasibilis hominꝫ ꝺsentiẽs · plena mia ⁊ fructibo bonis Dãc diffinit Bernar · dicẽs Sapia est sapor boni voluntatẽ afficiens ad bonũ dilectionez ⁊ mali detestationez ℣ Hec ãt sapia est triplex bona · melior · optima · prima sumit' ꝟm ethimologiã nominis · q̃i sapida sãa · De hac Ber Sapia vera est i displiciẽtia malorũ · i ꝺtemptu pũt ũ in desiderio futurorũz · Inuenisti plane sapientiã · si pcã abhorreas · hꝰ seculi desiderabilia paruipendas · eternã vitã toto

deſiderio ꝯcupiſcas Inueniſti plane ſapientiã ſi ſingula horũ tibi ſapiũt ꝓut ſũt · hec q̃dẽ pec cata tãq; abhominabilia ⁊ om nino fugienda Illa vero tpalia vel ut cadua ⁊ momentanea Illa vero ſciz eterna vt perfecta bona totis deſideriis appetenda ¶ Secũda ſapientia ẽ melior · q̃ nichil aliud ẽ niſi guſtus duitue affluentẽ e p̃ experientiam cognita ⁊ guſtata · De qua Aug⁹ Aliq̃ ñ introduc̃s me bone ihesu in quãdã ſapientiã in affectũ multũ muſitatum intr orſus · ⁊ neſcio ĩ quã dulcedinẽ · que ſi perfic̃t in me neſcio quid erit · ſcio q̃ iſta vita nõ erit · ꝫ ſubito recedo ⁊ in bijs erũpnoſijs põderibꝰ reſorbeor ⁊ ſolitis teneor ⁊ fleo mꝫtũ quia mꝫtũ teneor · Die eẽ vale o nec volo · illic volo nec vale o · miſ vtrobiq; ¶ Tercia ſapia optia dĩ · ⁊ ẽ qua cõtẽplañ eterna Jn q̃ cõtẽplatiõe rapiñ ad guſtãd eã ſapiaz q̃ de⁹ ẽ q̃tum poſſibile fuẽit . Quã cũ guſtaſſz paul⁹ in raptu ſuo reũſus ad ſe p̃ ãmiratiõe clamauit dicẽs O altitudo diuitiarꝫ ſapiẽtie ⁊ ſãe dei De hac ſapia dicit̃ur in Prouerbijs . Melior eſt ſapientia cunctis opibus

¶ L Tercio magĩ noſter deus docet animã deuotaz ſũctitatis eminentiaz ⁊ ſublimẽ ꝫtem ſtatum ad quẽ ſãcti puenium̃t in hac vita Cuius eminẽtia ex hoc patet quia magiſter deus ſolum eam docuit in monte Hec ãt lectio eſt illa doctrina euãgelica de qua ſcribitur · Videns ihesus turbas aſcẽdit in mõtem ⁊ cuz ſediſſet accẽſſerũt diſcipuli eius Jn turbe igitur relictione · montis aſcenſione · ſaluatoris ſeſſiõe · diſcipulorꝫ accẽſſiõe · oris apertiõe · inſinuat nobꝭ eximiã doctrinã ⁊ ſupra modũ altã q̃ p̃ducẽt hominẽ ad eminentiorẽ ſtatũ ſanctitatis ad quẽ hoies peruenire poſſunt erat docturus Hec doctrina ex octo conſtat gradibus · Quos p̃ ordinem proponebat dicens · Beati pauperes ſpiritu · Beati mites · Beati qui lugent ⁊ cetera Sicut patet in euãgelio · hec doctrina ẽ plex taliter ordinatur · Quia per ipſam ſcientiam veritatis illumĩnat intellectum · Per ſapientiã deuotionis mflammat affectum De hac doctrina dicit̃ in Prouerbijs · Ecce ego deſcripſi eam triplicit̃er · Et etiam in Ecõ Tripliciter ſol exurens montes quia ſol iuſtitie chriſtus deus noſter montes id eſt magnos ſanctos triplicit̃er hac doctrina predicta illuminat

¶ M Nunc aut̃ ſeruato ordine prius poſito dicendum eſt qualiter ille magiſter doceat Nõ eñ doez more

aliorū magistroruz qui multa mora interuemente docent discipulos suos Magister autez iste docet dupliciter · videlicet festinanter a sufficienter Festinanter qz in momēto in ictu oculi anime sancte scientiam infundit · Vnde Paulus euangelium meum nō ab homine accepit · ꝯ per reuelationem ihesu in raptu suo creditur recepisse Vnde Ambrosi? Nescit tarda molimina spūs sancti grā Jō docz sufficienter · vt ad obliuionem peruemat difficulter · Nec autem sufficientia in tribo ꝯsistit vt dicat Ber · Quia docz a mouet Docet rationem vt sciat · mouet voluntatez vt velit · mouet memoriam vt faciat · qō in alijs doctrinis minime reperit Jn quibo discipuli quidem docētur ꝯ ad volutum non mouētur · nec vt scitum in opus proferant cōmmouentur Propter qō dicit Apostolus · Viuus ē sermo dei a efficax a penetrabilior omni gladio anceps · a pertingens vsqz ad diuisionem aīme a spiritus compagum qz a medullaruz a discretor cogitationū a itētionū cordō Propterea qō ei? doctrina ita penetrat vt nulla vnqnā obliuiōe in ppetuum deleatur Vnde in Prouer · Jn doctrina implebūtur cellaria vino Quia per eius doctrinaz cellaria animarū nostrarū a memoria a voluntas vino diuine cognitionis replebun ē Propter qō monet nos mgr deus in Pro · dicens · Dispone cor tuū ad doctrinam meam · De hac doctria dicē possum? illō euāgelicū · Stupebant ōnes a ammirabant in doctrina eius Ad quā perducat nos magister deus

Qō qnto venit dominꝰ vt rex ·

Sermo · xviij ·

Ecce rex tuus venit tibi Mat · xxi · Anima deuota ex magistri doctrina informata · sapiētia inflammata · sanctitatis eminentia nobilitata · mutata deuotione nobiliorez affectū induit a flagrāti desiderio petit illud ij · Re · xnij · Obsecro vt videā facē regis · vt ex eius presētia iterū instructa ei valeā āplius complacē Cui simile petiuit moyses cū dixit Si inuei gratiam in oculis tuis ostende mihi teipsum Eo dē affectu spō sa in cantiās petit dicēs Jndica mihi vbi pascas · vbi cubes in meridie · per meridiem altiorē statū siue claritatis designans Simili deuotione petiuit philippus dicens Onē ostēde nob prēz a sufficit nob Nec est eīm inter alias grās non minima grā

largitoris · vt per vnam gratiã
iam obtentam electos suos tra
bat ⁊ afficiat ad ãplius postu
lãdũ · quippe qui dat affluẽter
⁊ non improperat · gratiam p
grã tribuens Ad cuius deuotio
nis inuitationez mutat deus ad
uentum suum tanq̃z rex mag
nificus veniens In cuius aduẽ
tus presentia demonstrat illi õ
nia desiderabilia glorie sue Om
nia dico pro capacitate dilecte
sue · vt ex ostensione regal̃ di
gnitatis informata diligentiꝰ
se componat · vt si aliquando i
terũ ad huius visitatinis gratiã
admittitur · statum suum quã
tum diuinitus donatur ostẽse
dignitati conformaret ⁊ pecca
ta absterges ⁊ amouens ⁊ lõ
ge a se faciens quicquid tantã
gratiam poterit impedire · huic
dignissimo r̃gi cum magno de
uotionis affectu occurrẽs atq̃
dicens Tu es ipse rex meus et
deus meus · subiungens michi
dominus illud Machabeorum ·
Tu solus es rex bonorũ ommiũ

In verbis igit̃ ꝓpositis tria notanda occurũt per q̃
spiritus sanctꝰ dilectã animã
instruit vt ad gratiã huius ad
uentus regi suo debeat compla
cere Primo enim monet ad bꝰ
aduentus vigilantissimam con
sideratiõnem · consideratiõ aduen
tus vehementissimam admirati
onem · admirate gratie diligen
tissimam imitationem · Primũ
ibi Ecce Secũdum ibi · rex tu
us Terciuz ibi · veniet Pri
mũ igitur scilicet huius aduen
tus solliciata consideratio notat̃
in aduerbio Ecce quod est de
monstratiuũ Dámus autez ꝙ
ideo res demonstrantur vt con
sideraciones ⁊ cognitiones de e
isdem habeantur Sequitur rex
tuus · In cuius nominis digni
tate fidelis anime admiratio ex
citatur Quid enim maioris am
miratiõis esse poterit q̃z ꝙ ille
qui secundũ Johannem in A
pocalipsi habet in vestimẽto et
in femore suo scriptum Rex r̃
gum ⁊ dominus dominantiuz
Respectu cuius excellentie ⁊
dignitatis secũdũ Ysaiam om
nes gentes q̃ nõ sint sic sunt co
ram eo · ⁊ quasi michil ⁊ inane
reputate · in huiꝰ peregr̃natiõis
⁊ dissimilitudinis regionem de
scendẽ dignatur · ⁊ ad ethio
pissam ⁊ pauperculam aiam̃
inebriatꝰ eius amore se digna
tur dulc̃ter inclinare · De hac
ammiratiõe dicit Ysai · Tunc
videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit̃ et
dilatabitur cor tuũ quãdo cõ
uersa fuerit ad te mlt̃itudo ma
ris · De cuiꝰ glorie magnitudi
ne dicit Dez · Omnes diuitie ⁊
õnis mũdi glr̃a minꝰ ẽ ad hãc
gloriã · imo nec aliq̃d ad eius
cõparationẽ · Deq̃
terciũm sciz veniet tibi · in que

dilectā mouet aīmā ad buī? reg is qui venit imitationez · et hic venit in cultu regio et habi tu regali · vt si quando dare aīm me sancte ad huius regis nuptias aspirare · sciat quia ta lia oportet eam in se preparare vt ex bijs ornata ⁊ decorata nomen ⁊ dignitatem reg me ei valeat coaptare Dámus enim ꝙ principum et regum spon se regine sunt et princpes nun cupantur In bijs igiturregali bus insignijs veniet deus ad a nimam vt ex eius mirabilibus anima āmiretur · ammirata p uocetur · prouocata imitetur ·

℣ In hoc ergo aduen tu rex deus anime multa osten dit insignia in quibus si ipsum imitari voluerit non erit insipi ēs · scilicet dignitatis altitudi nem · diuitiarū magnitudinē · glorie pulchritudinez · roborīs fortitudinem · potentie multitu dinē · Que licet diuersa sint no mine vnum tamen sunt in essē tia diuinitatis · In bijs regali bus ornamentis si regem deum imitata fuerit de paupe statu tanquā secunda hester sumit in regali dignitate · vt digna sit ornata tanto regi spirituali matrimonio copulari · De hī regis nobilitate dicitur in Pro uerbijs Nobilis in portis vir eius · Glosa · in portis interi oris hominis vir se dilecte ami me nobilem exhibebit ℣ De hoc rege dicitur in euangelio · Rex quidam nobilis abijt in r gionē lōgiquā Infita enī lōgi tudo ē de deo ad aiam peccatri cem quia scilicet longe a pecca toribus salus ℣ De secundo scilicet huius regis diuitiarum magnitudine dicit pphēta Naū Non est finis diuitiarū ex om nibus Vnde Paralip · Tue sūt diuitie ⁊ tue sunt glorie ℣ De t̄cio sciz glorie siue pulchri tudine dicitur in Abacuc Ope ruit cēlos gl'a eius · iij · Re vij Impleuerat gloria domini do mū dñi que ꝑpriſſime est ani ma sancta · ℣ De quarto sci licet roboris sui fortitudie dicit Job Si fortitudo queritur ro bustissimus est · p? Indutus ē dominus fortitudinem ⁊ē ℣ De quinto sciz po tentie multi tudine dicitur Sapiētie · Tu es domine q̄ mortis ⁊ vite ha bes potestatem Vnde Job Nō est potestas super terram q̄ va leat ei cōparari In bijs r̄galibo insignijs ⁊ īfinitis alijs ornam tis rex noster suū aduētū ad a mimā celebrabit De q̄bo omni b? sim'kiū ctis dicit Ysaias Nō est finis thesaurorū eius Quos omnes anime siue dilecte pro mittit dicens Dabo tibi thesau ros absconditos qui abscondi ti sūt ab oībus qui has delicias ñ gustauerūt Dec ita q? fiāt

animam sanctam flagrantez ⁊ pre desiderio pene deficientem et admiratione nimia dicentem Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate domini virtutum ⁊ cetera Qd est dicere Sicut per famā fidei ⁊ doctrine mlta audiuim? de gloria tua · per experientiam multo amplius nunc videmus dicēs illud regine Saba. Verus est sermo quem audiui in terra mea sup sermonib? ⁊ super sapiētia tua · ⁊ non credidi narrantibus michi donec ipsa vidi oculis meis ⁊ p bauj q? media pars non essz mihi nūciata Maior emz est sapiētia ⁊ opera tua q3 rumor quē audiui · Et hec dicens nō habebat spiritum · ⁊ i exstasi dicēs illud zach . Suscitauit me sicē homo suscitari solz de sompno suis visis ⁊ dictis surgit velocius · ⁊ quemadmodum in machabeorum legitur · Induit se lorica fortitudinis · siē gigas gestiens eum in predictis misgnis imitari · vt si preueniente gratia aliquando adoptetur in sponsam · christo regi quantuz possibile fuerit conformet Qd fideliter monuit Johānes in canonica sua dicens · Sicut ille ē sic ⁊ nos simus in hoc seculo · Non quantum ad equalitatez sed quantum ad possibilitatez At nisi secundum aliquid hec possemus non dixisset Aplus

Flecto genua mea ad deū patrem vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo longitudo sublimitas ⁊ profundum Hec autem comprehensio quid aliud est nisi q̄ daz imitatio? ℣ Q

Primo igitur deuota anima conetur se regi suo cōforma re in dignitatis ⁊ nobilitatis altitudie · Per duo enim genera exercitiorum per que nobilitatur dignitati eius potissime assimilari contingit efficaciter · Primuz est plena ab omnibo malis continētia · Secundum feruentissima ad omnia genera bonī diligentia · Plena autē ab omnibo malis continētia fit si ab omnib? vicijs ⁊ peccatis ab ōni feditate ⁊ vilitate ⁊ terrena viscositate a vulgaribus ⁊ popularibus timorez et amorem et omnem vitam suaz elōgauerit · cogitatiōe locutione et operatione ab eisdem efficaciter se excusserit · In quibus ōne exercitium bonis plene cōstat · Vnde de corde monemur in Prouerbijs · Omni custodia serua cor tuum · Et non solū grauia peccata nos caueamus sed ab omni specie mala penit? abstineam? Cur? Quia vt in Prouerbio dicitur · Qui diligit cordis mundiciaz habebit amicum regez Si em̄ spiritus sanctus aufert se a cogitacoibo

que sunt sine intellectu · in infinitum amplius se aufert a malq̃ que fiunt cum intellectu

R De secundo scilicet male locutionis monet nos Apls dicens · Fornicatio ⁊ omnis immundicia nec nominetur inter vos sicut decet sanctos De tertio scilicet male operationis monet nos Ysaias dicens · Pollutum nolite tangere De bñs tribus simul sumptis dicit Bern · Hec ⁊ similia sūt studia sācta in quibus se discutit animus ⁊ emendat · mūdās se ab omni inquinamento carnis ⁊ spirit⁹ perficiens sanctificationem scientia ⁊ timore dei

b Secundum per quod anima sancta regi se assimilat ⁊ cō format est feruentissima ad ō mia genera bonī diligentia · vt videlicet omnia que a malo retraximus non ātra deum sed in ipsū deum sūmo conatu ordinemus · vt videlicet omnes cogitationes · affectiones · deuotiones · intentiones · ⁊ operationes non ad inferni euasionem nec peccatorū emendationez · nec ad celestis regni acquisitionē · sed ad dei glorificationez festinemus · Hic em̄ est nobilior finis · ⁊ iō nobiliora mā facit obsequia Que sic nobilitata aiāz nobilitāt Vnde in Pro · In bono sit cor nostrum semper De hac assimilatiōe nobilitatis ⁊ dignitatis anime ad deuz dicit Ber · Cū sapiens ⁊ pius aīm⁹ homīnis religiosi per illuminantē ⁊ adiuuantem gratiam in cōtemplatiōez sūmi boi admittit speculatur in deo res incōmutabil⁹ veritatis · inquātū ad eas pertingere meretur intellectu a moris · ⁊ exide formā sibi modum conuersationis cuius dam celestis · ⁊ formā sanctitatis · ex qua concapiūtur ⁊ oriūtur v̄tutes sancte · ⁊ imago dei in homine reformatur · Quod cum contingit nobilis sumus creatura · De b ac omnium bonorum in deum collectione pulchre dicitur in Prouerbiis · Sapientia misit ancillas suas vt vocaret ad arcem Quid per sapientiaz nisi aīma sancta per doctrinā magistri in priori sermone dictuz sapiens facta designatur? Quid per ancillas nisi predicta omnia scilicet cogitationes locutiones ⁊ cetera · Quid per arcez nisi summa celsitudo scilicet deus designatur? Sapientia igitur id est sapiens anima mittit ancillas suas id est p̄dicta affectiones ⁊ deuotiones ad arcem summi dei vt nec infra ima neat nec conquiescat donec ad summam altitudinem perueniat que est deus · Hec sancta aia talit agēs designata ē p abigail q̄ ascēdit super asinū ⁊ q̄nq puelle eius pedisseq̄ ierūt cuz ea

ꝛ facta est ei vxor i dauid. Quid per abigail nisi anima sā cta? que bene ascēdit super a simum quādo omnes bestiales motus ꝛ asinimos corporis sup peditauit suo domino subiu gauit. quod ē recedere a malo Et assumpsit sibi famulas que sunt quinq; exercitia spiritua lia prius posita Et venit ad da uid et facta est ei vxor. quia animam sic nobilitatam ꝛ vt i ta dixerim dignificatam rex re gum in sponsam acápit ꝛ vx orē. Reliqua ergo que ad cul tum siūt in sermonez aliū reser uam?

De secūdo in quo anima se ꝛformabit r̄gi.

Sermo. xix

Astitit regina a dextris tuis p̄s Sollecitam sā cte aime in spiritu cog noscens psalmista interpellat pro ea ad regem dicens. Astitit regina ꝛc Ac si dicat Anima sancta ex ām̄iratione regie dignitatis regina iaz facta ad hoc astitit tibi regi vt domino se cō formet In quibus verbis ipaz a mimā ꝛme ndat tripliciter sciz ab obsequiosa voluntate. gloriosa dignitate. copiosa regaliū diuitiarū mltiplicitate Primū ibi Astitit Secūz ibi. regina a dextris tuis Tercīū ibi. i vesti tu deaurato Habita igit̄ eius quātum ad regalē dignitatē imitatiōe. nūc de diuitiarū r̄galiuz magnitudine quā ipa imitari debeat prosequam̄. Et licet in ostenb beneficijs ꝛ gloria regina ista regē suum in via peregrinationis sequi nō valeat. sequtur tamen eū diuitijs ꝛ gloria que p statu vie ogruunt. per quas ad eternas diuitias peruenimus Ad bene insinuat domin? petro dicēs Non potes me mō sequi. sequeris autē postea Ac si dicat Gloriā meā ꝛ diuitias in te trāsfigurare nō poteris. ad eas dē tamē p diuitias ꝛ glorias vie possibiles puenies aliquando

Dāēdū igit̄ q; sūt tria genera diuitiarū. méita viz virtutes ꝛ dona Quibus collectis thezaurisam? nobis thezauruz infinituz ōmbo thezauris nobilioribē De quo Sapie dicit Infinitus thezaur? est hominibus Quod est dicere Infinituz thezaurum proponit acquirendū deus hominibus. Et quia hec tria genera diuitiarum a suis possessorib? diuersimode secūd plus ꝛ minus possidentur Quomodo hec tria in supremos cumulos thesauroz ꝛ maxias diuitias trāseāt p̄apue ē dicēd

Sūt ātē a p q̄ opera nostra maxia efficiūt. sciz p nobilitatē ꝛtinuitatē ꝛ reputatiōis

imutilitatē Quod est dicē·si o
pera sint nobilia ⁊ cuz hec sint
continua ⁊ reputatione imutabi
a·p hec tria sic cōiūcta merita
nostra diuitias maxias thesau
risant Quod autem opera bōa
congrue wcentur diuitie patet
Prouer·decimo Manus fortiū
diuitias parat Item Robusti
habēt diuitias ·quod vtiq; di
cit ur de diuitijs meritorū· de q̄
bus meritis saluator dicit The
saurisate vobis thezaurū in celi?
¶ Nobilitas autem operū no
strorum ex quatuor causis con
tingit·efficiēte·materiali·for
mali·⁊ finali·De quibus phi
losophus V nūquodq; sciē ar
bitramur cum causas ipsius cog
noscimus·Si igitur opera nra
fiant ex efficiētis cause purita
te·matēial cause difficultate·
formalis cause caritate·finalis
cause deitate·erūt nobilia supra
modum·⁊ quāto ea ex quibus
opera nostra profluunt sunt san
ctiora·tāto opera meliora ⁊ di
uitie sunt maiores Resumēdo
igitur has causas vt intentū no
strum euidentius explanemus
dicámus q; quanto efficiens o
pera puriorem habet conscienti
am tanto opera que ab eadem
puritate effluunt sunt maiora
Plus enim buccella pais de pu
ra conscientia oblata proderit
q̄z de peccatoris cōsciena mun?
magnum·Vñ Exodi Omnis
oblatio que offert domino ab
sq; fermento erit ¶ Secūdū
opera nostra magna faciēs est
maior in quaz agimus difficul
tas Quanto enim difficilius est
quod agim? stantib? alijs ceū
st ātijs tanto opus est nobilis?
Vnde maioris mēiti est flagel
latio vsq; ad sanguinis effusio
nem facta q̄z si flagello molli
dorsum ledimus·Propter qđ
dicebat Apostol? Nondum vs
q; ad sanguinem restitistis·
Similiter maioris meriti est da
re necessaria q̄z superflua·et
difficilius est dare corpus q̄z
res et spiritum q̄z corpus et
deo merita per corpus acqui
rēda maiora sunt hijs que fiūt
de rebus·⁊ minora hijs que fiūt
spiritu fiūt·Vnde Ber·Nullū
dignius ⁊ vtili? est homini q̄z
in eo quod meli? habet ⁊ i quo
ceteris animantibus ⁊ ceteris
partibus suis preeminet qđ est
mens vel animus·quanto igit
materia in quam agit est nobi
lior ⁊ ipsi anime viciior·tāto
opera q̄ i ea fiūt fiūt difficiliora
⁊ per consequens nobiliora·
Vnde difficile est homini se a
b? omnib? denudare·difficili
us corpus cuz suis motib? fre
nare·difficillimum autem am
mū cum voluntate ⁊ pertinen
tijs alijs ad eaz penitus elōga
re·¶ Tercium vero opera
nostra nobilia facit est causa

formalis deuotio. ⁊ quãto est feruentior ⁊ ardentior tanto o pus quod per eaz offertur est nobilius coram deo. Vnde in leuitico precepit dominus Si offers munus primitiarum domini combures ea igne. Quod ẽ dicere Quicquid in seruitijs nostris offerim? domino in igne deuotionis est ei offerendum. ¶ Quartum opera nra magnificans est finis magnus deus Et per consequens ea que ad hunc finem ordinantur cũ fine optima iudicantur. Quod monet Apostolus dicens Omnia quecunqz facitis in verbo aut opere omia in nomine dñi ihesu cristi facite. Vnde vulgariter dicitur Si finis bonus est totuz bonum. ergo vbi finis optimus totũ optimuz. vnde Ecã Omne bonum opus electum iusti si cabit in illo scz fine. ⁊ qui operatur illud honorabitur Jõe In fine hominis denudatio operis eius Quod licet principaliter fine iudicij dictuz sit in quo denudabuntur omnia nõ tamen absurde pro fine intentionis sumi potest. ¶ A Secundum diuitias meritorum cõgregans est continuitas. vt sẽper ⁊ continue bona opera faciam? Quod in Parali. facẽm onemur. vbi dicitur Querite faciem ei? semper Quod faciebat ꝑ. qui dicebat Prouidebam dominum in conspectu meo sẽper Quomodo autez opera nostra sp continuare valea? docet Ber. Nulla vnq̃z muemat seruum dei. nõ dies sed nec hora nisi vel in exercitij labore. vel p ficiendi studio. vel in experiẽtie dulcedie vel fruẽdi gaudio Quod est dicere Cum grã arriserit fortia faciam? si vẽ ose sb traxerit minora non negliga? Vt si nihil aliud possimus hoc ipsum saltem faciamus humiliando nos cognoscamus. ⁊ animum nostrum per intentiõez humiliando. vt reparati ãpli? opera nra in deum dirigamus Sicqz fit vt ablato contemplationis dono ꝑ missi ad opera dura fugiamus. In quibo lassati meditatiões ⁊ orõnes faciam? In quibus si deficiamus. ociũ nostrũ humiliter cognoscam? ⁊ desideriũ desiderij erigam? vt dicere cum psalmista valeamus. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas i omni tempore. sicqz fit vt nostra seruicia omni hora otimuẽ tur dicemus qz veraciter. Semper laus eius in ore meo.

¶ B Tercium per qd merita nostra maxmia efficiũ tur est illud videlicet qp ea q̃ fecerimus nostra estimatione inutilia re putemus Quod faciebat ꝑ dicens Non emi in arcu meo sperabo. ⁊ gladius meus

non saluabit me. Ad quod ducere intendit saluator cuz dicat in deutorono. Dicto q non propter tuas iustitias domin? dederit tibi terraz hanc optimã in possessionem Propter quod in euangelio dicit. Cum feceritis omnia. dicite serui inutiles sumus Vnde Apostus Qui se aliquid putat esse cum nichil sit ipse se seducit Et in alio loco. Quid habes quod non accepisti. si autẽ accepisti. quid gloriaris q̃ si nõ acceperis? Hanc estimationem habuit Ysaias. cum dicẽt Omnes iustitie nre tãq̃z pannus menstruate Sili ter Job Qui cum maxima opera faciebat. non solum ea pro nichilo reputabat. sed pro eis timuit se puniendum dicens Verebar omnia opera mea sciens q non parceres delinquenti. Hec autem estimatio non solũ debet haberi ex iudicio rationis sed etiã affectionis Nec ẽ ista deuotio pauipendenda Dicit enim Ber. Magnã et rara virtꝰ ẽ magna z operantez magnũ te nescias. et manifestam omnibus tuaz te latere sanctitatẽ. magnum te esse et templum a teipso vilem reputari. Hoc tamẽ iudicium est omnibus sanctis Quia quanto maiora et nobiliora opera faciunt tanto minora vel penitus nulla reputant se fecisse. vnde Apostolus cum diceret Plus omnibus laboraui dixit postea Minimus fuz apostoloruz Causa huius estimationis est hec. quia tanto affectu bona faciendi sunt impleti vt quicquid fecerint respectu bone voluntatis iudicent nichil esse factum Dicit itaq̃ per hec tria opera nostra magnificam? et sãctificamus thesauros maximo meritoꝝ in via et premiorum in patria comportamus.

¶ Secunduz genus diuitiaruz sunt virtutes sine quibus nec merita prodesse runt nec premia consequi unus De quibus Bernardus Vere diuitie non opes sunt sed virtutes. que nos vere ditescunt sine quibus dominus virtutum thalamum mentis nequaquaz ingreditur nisi fuerit virtutibus adornatus Vnde Ber. Quantuz libet te affligas. quantum libet te cruces non sui copiam tibi tribuet qui dominus virtutum dicitur. nisi anima fuerit virtutibus adornata ¶ De hijs virtutibus tria sunt per ordinem dicenda Primo de virtutis diffinitione. Secundo de virtutũ acquisitione Tertio de effectu virtutis assecute ¶ Primum igitur resumentes dicamus q secundum Bernardum. Virtus est uoluntarius assensus illorum. Item secundũ philosophũ Virtus est dispositio perfecti

ad optimum ¶ Secundo vi
dendum est quibus exercitiis
ad virtutes veniamus. Quod
hugo de sancto victore astruit
euidenter dicens Virtus per ti
morem seminatur. per fidem ra
dicatur per deuotionem germi
nat. per desiderium crescit. per
caritatem roboratur. per bona
opera fructificat. per patientiā
matura effiātur. per mortem e
ius fructus carpituret seruat.
¶ Tercio de fructibus ē vidē
dum. De quibus breuiter tres
possum? asserere. omniū videli
cet malorum deuictionem. bo
norum actuum mltiplicationē
a eorūdem actuū delectatiōez
Quod autē virtutes diuitie nū
cupantur patet Ecā. vbi dici
tur Laudem? viros gloriosos
Et infra Diuites in virtute
¶ D Tercium genus di
uitiarum est ipse deus. quo ha
bito omnes diuitias gratiarum
a virtutum possidemus. De q̄
Apostolus Omnia per ipsum a
in ipso creata sunt et ipse est ā
te omnes et omnia et in ipso cō
stat Eo ergo habito omnium
virtutum et meritorū diuitias
tam ipsius q̄z sanctorum suor
nec nō triumphantis et militā
tis ecclesie misericorditer parti
cipam? Vnde Apostolus Cori
the. primo Omnia vrā siue pau
lus. siue apollo. siue cephas.
siue mūd? siue vita. siue mor?
siue presentia. siue futura. ōnia vestra sunt. vos autez estis christus autez dei. Ibidez Grati as ago deo meo semper pro vobis. quia in omnibus diuites facti estis in illo. Hee sūt diuitie que vere diuites faciūt felicā ter et beate. Ad quas diuitias et cetera.

¶ De tercio in quo anima se conformabit regi vementi
¶ Sermo. xx.

E

REgina que est anima iam dudū ex dignatū regaliuz imitatiōe moribus et vita nobilitata. diuitijs spiritualibo ditata adhuc astat regi vt per euz adiuta sine quo nihil possumus gloria et honore coronetur. Veruz q̄ a in equiuocato nomine vera et falsa gloia inuenīūtur. ne ex errore hoc falsum pro vero eligat hec regina est aliquantulum informanda ¶ F Vnde sciendum q̄ anima ipsa habet tres potentias. rationez videlicet voluntatez et memoriam Ratio data est ei vt deuz cognosceret. voluntas vt deū cognituz amaret. memoria vt in cognito a amato quiesceret Sed ratio per peccatum deprauata cecā facta ē. voluntas curua. mēoria instabilis a vaga

Ideo ratio sepe falsum rapit p vero · voluntas eligit maluz p bono · memoria occupat se in illis quibus semper inquietat Ne ergo anima sancta in acq rendo honorez deo placentē ob erret honorem falsum inducen do Sciendū q appetitus glori e ei datus est vt summaz glori am desideraret · Sūma autem gloria que in via peregrinatio nis in anima sancta maxime de o placet · est deū habere propiū um · amicū dei esse · deo assimi lari · vnū cum eo spirituz fieri · nulli subesse nisi summo deo · a ōnia indigniora suppeditare · Falsē autem gloriari est homi nibus placere · gloriaz abmui cem querere · De qua dicātur in Prouerbijs · Fallax gratia et vana pulcritudo

Vt autem veram gloriam in terra possibilem que ad diui nam gloriam eternam in celis nos perducat conseq mr · Sciē dum q quinq; sunt exercitia in scriptura sacra nobis propo sita per q sanctaz gloriā adipi scimur a honorem · videlicet p dei cognitionez · cogniti dei imi tationem · conscie ntie attesta ti onem · filiorum dei adoptio nem a tribulationem Per hec quinq; exercitia fit anima in vi a gloriosa a in celis recipiet de gloria dei premia copiosa · Prima ergo gloria per quam debet se anima decorare a orna re consistit in dei cognitōe · qua qcūq; anima consequitur rispu it omne maluz a ad imitandū pro viribus eligit omne bonuz Nam Bernardo attestāte Si ne cognitione dei nullus salua bitur a cum cognitione ei nul lus dampnabit · Propter qd dicit dominus per Ihere · ix · Nō glorietur sapiens in sapiētia su a · nec fortis in fortitudine sua · nec diues in diuitijs suis · sed i hoc glorietur qui gloriatur sci re a nosse me · Cur hoc Quia sapiēs dicit Nosse deum cōsum mata iustitia est Nunq; enim qui in dei cognitōe est nec ma lum quid committeret nec bonū negligeret · Vnde Bern · Ego omnem hominem qui peccatuz facit dixerim ignorare deum · vt ergo seipsuz innotesceret ōni a quecunq; facit in celo a in ter ra facta sunt vt sui notitiam ho minibus inculcaret Nam cum sui cognitio quam per dispēsa tionem carnis sue predicando · mirabilia faciendo · in cordibo hominum plātauerat · per mor tem passionis sue extincta pe ne totaliter extitisset · ad eam cognitionem reparādam post resurrectionem suam multa di xit et mira exhibuit Nam pere grinis euntibus in emaus cogni tionem suam reparauit per pa nis fractionē Thōe p vulnez

xv.

palpationem Apostolis p̃ oẽ
stionem · omnib? tunc fidelib⁹
per euidentem ascensionez Vt
quid hec õia nisi vt electos su
os ad suã cognitionẽ reuocaret·
Vnde super illud Apostoli di
centis Ignorãtiam dei quidam
habent cẽ Dicit Bern· Omne
genus mali dei parturit ignorã
tia · sic econtrario ex dei cogni
tione pullulat omne bonum ·
Vnde sepe loquitur in scriptu
ra anime sancte Ego sum noli
te timere Hic patet q̃ cognitio
dei radix est ⁊ inchoum presẽtis
glorie ⁊ future· Et quia nõ suf
ficit nuda cognitio nisi eaz pro
bauerit operis exhibitio · iõ se
cundam ponem? exhibitionez

Ad Secũda igitur glo
ria pro qua fideles homines de
bent efficaciter laborare cõsistit
in dei imitatione· De hac gloria
dicitur Ecã Magna est glo
ria sequi dominuz De qua glo
riabatur quidam in euangelio
dicens ad dominuz Magister
sequar te quocunq; ieris · Nec
est gloria paruipendenda q̃ de
i vestigia efficaciter imitatur·
Magnum quippe est ⁊ glorio
sum domino quocũ q; in dispẽ
satione carnis ierit sequi· Vnde
ex persona dei dicit Bern· In
vita mea instruere poteris vitã
tuã · vt sicut ego paupertatis
obedientie · humilitatis · pati
entie · caritatis · bonitatis · pie
tatis · ⁊ misericordie · ideclina
biles semitas tenui · sic et tu eis
dem vestigijs ĩcedas · nõ de
clinans ad dexteram vel ad si
nistram · Vnde Petr? Apostolus Christus passus est pro no
bis vobis relinquens exemplũ
vt sequamini vestigia eius Et
licet magna sit gloria sequi do
minam in humanitatis via et
carnis vestigijs vt iam dictum
est · maior tamen est illa glori
a qua secundum viam diuinita
tis ipsum sequimur · et tãto ma
ior quanto maior est deus ab
homine Vnde deo adhuc nõ
dum incarnato mandatum est
homini in deutero · domini ve
stigia sequi · Propter q̃ glo
riabatur Job Vestigia eius se
cutus ẽ pes meus · viaz eius cu
stodiui nec declinaui a semi
tis eius · Q̃ vtiq; fecit Job ã
te quam esset dominus incarna
tus De qua gloria prima glo
riatur Apostolus dicens Mihi
absit gloriari nisi in cruce domi
ni etc̃· De hac ãt ad secũdam
p̃ficiens tãquam in exercitio
spũali emẽdatus dixit Et si no
uimus xp̃m sm carnem sed nunc
iam non nouimus · Ac si dicat
Si secut? sum dominum se cũ
s carnẽ vtputa ferens stigma
ta ei? in corpore meo ⁊ supplens
ea que desunt passionibus ei?
nunc tanquã emẽdat? et pmo
tus sequar eũ scdm diuinitatẽ

De bijs duobus generibus deuotionum ꝓparando ea adiuuem dicit Bernard? Licet magnum donuz sit spūs deuotio hominis erga cristi carnez · carnalem tamen dixerim illius vtiqꝫ amoris respectu quo non tam verbum caro sapit q̄z verbū sapientia · verbū veritas · iustitia · sanctitas · pietas · An eque videntur tibi affecti qui xp̄o pie compatitur in eius passiōe ⁊ mouetur facile ad memoriaz horum que in carne pertulit · Item qꝫ ille qui iustitie zelo semper accensus est · qui veritatem vbiqꝫ zelat · qui sapientie studijs feruet · cuius mores inuidiā nesciūt · iracundiam detestāt̄ · omnem humanam gloriaz nō solum fugiunt sed ꝺtempnūt · omnez carnis ⁊ cordis ipuritatem vehementissime abhominātur · Maxima autem gloria est sequi dominum i vtroqꝫ in humanitate videlicet ⁊ in diuinitate Quod tunc contingit cuz in corpore nostro corpus suuz · ⁊ spiritu nostro sequimur spiritum suum Hec est gloria qua maior fieri nequit super terram

Tertia gloria est que ex premissis duab? cōficitur secz cognitionis ⁊ imitationis secz testimonium conscie tie · quando spūs veritatis spiritui nostro in conscientia testificatur qꝫ remissionem peccatorum sumus vera ⁊ter consecuti · De qua dicit Apostolus Gloria nostra hec est · testimoniuz conscientie nr̄e Quod testimonium exponit Ber · dicens Nō qꝫ testimonium perhibeat conscientia · sed qꝫ spiritus veritatis in ip̄a nostra conscientia testimonium perhibeat spiritui nostro qꝫ dimissa sunt peccata nostra Nō qꝫ conscientie sit genitiui casus tāq̄z generans testimonium · sed datiui casus tanq̄z datum testimonium spiritui nostro a spū sancto Hec gloria magna ⁊ vita gloriosa · cui ex hoc testimonio a peccatis ōmibus liberatus stat coram deo ac si nunq̄z peccasset Dicit enī Ber · Quod ipe mihi nō ipputare decreuit · sic est ac si nūq̄z fuerit De tribus beatis dicitur Ecā · Beatus qui habitat cū muliere sensata · ⁊ qui lingua sua non est lapsus ⁊ qui non fuit indignis se Quid per mulierem sensatā nisi anima sācta que per sensum subtilis circumspecti onis nec locutionis nec cogitationis ⁊ operationis peccata admittit · vel si admissa fuerint testimonio spiritus sācti nostro spiritui sunt dimissa

Quarta gloria animam sanctā sanctificans ⁊ adornans contingit cum multis meritis ⁊ diuturna beata vita ditati in conscientia nobis at

testantibus · spiritus sanctus perhibet testimonium spiritui nostro q̄ filij dei sum⁹ De hac gloria dicit Apl'us Gloriam in spe filiorum dei · Et iterū ad romanos · Non accepistis iterum spm̄ seruitutis in timore · sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei Item ad Galatas Quoniaz filij dei estis misit deus spirituz filij sui in corda nostra in quo clamamus · Abba pater Itaq; iam non sumus s̄ui sed filij · q̄ si filij et hered̄es per deum Ac si dicat Per hanc gloriam ponimur non solū ad numeruz filiorum sed iure hereditario heredes sumus eternorum

VI Quinta gloria per quam eternam gloriam mercabimur ē tribulatio que nos supra modum gloriosos efficit coram deo Vnde Apostolus in ōmibus suis tribulationibus semper iubilabat dicens Gloriamur in tribulationibus Vnde enumeratis multis tribulationibus tandem subiūxit Si gloriari oportet que infirmitatis mee sunt gloriabor · Propter q̄d michi placeo in infirmitatibus meis · in cōtumelijs · in necessitatibus · in persecutionibus · ī angustijs · in huiusmodi gloriabor · pro me autē nihil · Vnde Jacobus Omne gaudiū existimate fratres cū ī varias tribulatiōes inciderit is

VII Sed dicat aliquis Quenā gloria poterit nobis prouenire de āgustia nostra · de ignominia · confusiōe a similibus que hominū magis facāunt in gloriaz ? Dico multa per ōnem modum · in presenti em̄ tēpore a ī futuro gloriam āministrant In presēti · q̄ signū est diuine dilectiōis Juxta illud Ego quos amo arguo a castigo · Vnde Her · Nullum testimonium amoris ei⁹ credibilius nec certius in hac vita haberi poterit q̄z quod desiderat propheta dicēs · Corripiet me iustus in misericordia · Sāmus autem q̄ correptionem in p̄senti de⁹ delinquentibus ōia opatur · q̄ in futuro nobis merita cumulat supra modum Vnde paulus Nō sūt cōdigne passiones biu⁹ temp⁹ is ad futurā gloriam que reuelabit in nobis Item Illud quod leue est a momentaneuz tribulationis nr̄e in presenti supra modum in sublimitate eternū gl'e pondus operatur in nobis · Q̄d autē supra modum dicit gloriam voluit intelligi sine numero pondē a m̄sura

VIII Dee sunt glorie a deo a secundū deū in quibus si homo gloriari voluerit nō ēit insipiens Nam sm̄ Her · Dō e gregia est creatura a p̄pter ei⁹ nobilitatem naturalē habet appetitum glorie qui datus ē ei a deo a in ditus nature vt gloriā

non illā q̄ ē ab hoīb̄ quereret · sed illam que est a deo · Et q̄ homo ex naturali inclinatione non poterit non gloriari ideo ad veram gloriam nos reducāt Ap̄lus dicens Qui gloriatur i domino glorietur · Hec sunt r̄ galia indumenta siue ornamē ta quibus deus in suis visitatio nibus animaz sāctam vsq̄ ad regiū decorem dignatur miseri cord̄iter adornare De quibus Hester diāt̄ Induta est he ster regalibus vestib? De hiſ ornamentis sub methaphora diāt̄ per Ysaiaz · Viuo ego dicit dominus · q̄ omnib? hiſ velut vestimēto vestieris · Et subiungit Deserta tua & solitu dines tue & terra ruine tue āgu ste erūt pre inhabitātibus · et lōge ef fugabunt̄ q̄ absorbe bāt te & dices i corde tuo Quis mihi genuit istos ? Ego steri lis & non pariens trāsmigrata et captiua & istos quis enutri uit? Ego destituta & sola & isti vbi erāt? hec promotio anime sancte ab imo vsq̄ ad sūmum regie dignitatis pulchre descri bit̄ p Eze · xvi · vbi dicit̄ Trā siens p te vidi te conculcataz in sanguine tuo & eras nuda & cō fusiōe plena & dixi tibi Viue · & peruenisti ad mundū mulie brem · Et ecce tempus tuū tps amantium · Expandi amictū meum sup te & operui ignomi niam tuaz · & iuraui tibi & ingres sus sum pactū tecū & facta es mihi vxor · Et laui te aqua & mūdaui sanguinem tuuz ex te et vnxi te oleo & vestiui te di scol oribus & calcāui te iacīn cto & ānxi te bisso & indui te sīb tilibus & ornaui te ornamento & dedi armillas i manib̄ tuis · et torques árca collū tuū · & de di coronam decoris in capite tu o · et ornata es auro et argēto et perfecta es i decore meo quē posui super te In hiſ vbis om nibus ordo et processus grārum mediātibus quibus anima pecca trix ab imo statu et in pcās p fundata vsq̄ ad sūmaz perfe cōez regaliū dignitatū diuitiaz et glāz promouetur tāgit̄ dig ne et ordinate · Hec de regis vi sitatione et ornatu aie sācte q̄ in dignitatis pulcritudie diui tiarū magnitudine etē sufficiēē ter consistit dicta sufficiant · r liqua duo scz patiētiam et for titudinem ppter plixitatez h? materie relinquētes Hiſ igit̄ ōmbus p ordinē decēter exple tis imutat de? aime sancte cor aliud dicēs ei ill̄ Sap · Queſi ui mihi sponsaz accipe Ac si di cat Quia perfecta es mi decore tuo nūc restat vt mutetur affe ctus aduentuz dei desiderās tā q̄z sponsus Ad quā inspiratio nem anima iam dudum regia facta deum nō vt regem mūdi

suspiriis desiderat · ꝯ vt sponsū
Et licet mꝰtū et magnuz ē ad
hoc peruenire tamē delicatiꝰē es
se spōsam Cuiꝰ delitias i sequē
ti sermone quātuz spōsus de de
rit pseqñ.

Qđ sexto dñs venit vt spō
sus · et de vestibꝰ nuptialibo ·
Sermo · xxi · M

Ecce spōsus venit Ma.
xxv · Spūs sāctus vo
lens animam ad āplio
rem deuotionē prouocare et ad
maiorez gratiam promouere
Dicit verbū propositum Ecce
spōsus venit Sūt ātria gene
ra q̄ solent homines demonstra
re et que mira monstra fiit solēt
homines ad āmirationem pdu
cere · scz magnalia mirabilia et
vtilia Que tria per hoc aduer
biū Ecce in ꝓposito themate de
monstrātur Quid em̄ maiꝰ q̄đ
mirabilꝰ q̄đ vtilius · q̄z q̄ deꝰ
euꝰ magnitudis non est finis
ad pauperculaz animā venies
more et amore sponsi velut ex
equo se coniungit? Hoc supra
modū magnuz notat in bꝰ ad
uerbij demonstratione · hoc su
pra modū mirabile i sponsi deno
miatione · hoc supra modū vtile
declaratꝰi aduentꝰ sui insinuatio
ne Primū ibi Ecce Secm ibi
Sponsꝰ Terciū ibi Veit De p̄
mo scz magno p̄t sumi illud Ex
odi Statꝫ et videte magnalia
dei q̄ factuꝰ est hodie deꝰ De
scdo fuit illud Luce Quia vidi
mꝰ hodie mirabilia Deo cio fu
mitur illud Abacuc · iij · Venies
veniet Aia igitur sancta p deū
iudicē a pcās purgata · per ad
uētū mediū a lāguore sanata ·
p aduētū viatoris a via iformita
ta · p aduētū mgri sciētis illustra
ta · p aduētū rḡis grīs et vtuti
bo adornata · ex ꝓposito themate
nescio ad q̄d magni exātata ·
q̄i ad nouā gtiā maiorē poribo
puocata audz psumē maiora ·
et deuotionis sue affectū et ipa
tiēs desideriū dirigēs in q̄đ dā
quod maiꝰē q̄z sūt omnia q̄ in
p̄dictis visitationi bo sunt peti
ta N Cū em̄ omēs grē
omnes vtutes q̄ ad sui salutē et
ornatū p timēt petite sunt in pori
bo visitatiobo ꝛoptēte · et q̄ ip
sa deuotio ociosa eē n̄ poterat in
id quod solū superē desideriū
suū dirigat quod ē deꝰ Vnde
Ber · Cū gustatur aliq̄teꝰ q̄z
dulc ē dñs ex hoc aia ipm deū
non ipiꝰ quecunq̄ bona desi
deat ꝯ q̄z to mior ē omnibo su
pradictis tāto ardētiori deside
rio q̄ solꝰ superest lāguenti de
siderio affectatur Nescio em̄
q̄đ delicatius · q̄đ tenerioꝰbz in
se deus sub ratione sponsi q̄z
sub ratione regis · nisi q̄ regi
debetur reuerentia q̄ aliquid

timoris hz · spōsus vero nō nisi purum amorem exigit ⁊ requirit Propter quod anima inmixta supra dilectum reuerentiam nescit · claudit ocłos maiestati ipm vocās nō regē nō deuz ȝ dilectuz Ex hoc itaq affectu ipatientis desiderij suspiria mł tiplicat de pfundo cordis clamans ad dominum Lectulus nr floridus est ⁊ thauri mei ⁊ altilia occisa · ōnia p ata sūt venite ad nuptias Et q magnū est quod petitur · in magnum necesse est crescat affectū deuotio Et ideo in hoc ardore diu q̄ritur · diu suspendit · vt desiderium crescat · vt affectus exerceatur in amoris negocium · ⁊ ideo venire tardat non ex idignatione ȝ dissimulatiōe Dicit enim Greg · Nemo qui tarde exaudit credat q̄ a superna cura negligit Sepe enim nrā desideria q̄ celeriter nō fiunt exaudiuntur Et quod impleri concite petimus ex ipa melius tarditate prosperatur Sepe enim vox nostra pficit eo q̄ differtur · ⁊ cū superficieten? nrā petitio negligit vota altius in cogitationis radice cōplentur · Desideria itaq nrā dilatiōe extēduntur vt perficiant · exercitant in certamine vt maioribo cumulent pmiis in retributione · labor ptrabitur pugne vt crescat corona victorie · Vnde cum p̄ dicerem

Deus meus clamaui per diem ⁊ noctem ⁊ non exaudies · ex denegata petitione sumpsit solatiū sed non ad insipientiam mihi Quod est dicē · Vtilit ptrabis hoc qd peto Dic sācte anime affectus ad tps vtilitez obaudit · cui quanto quod petit ptrabitur tāto p bata ⁊ i desiderijs decocta āpli? exaudit

Do Deus ergo volens dilectam animā in suis desideriis a dhuc suspensā solari alloquitur eaz dicēs dulcibus verbis illud Cāti · ij · Surge ppera amica mea columba mea formosa mea · Ac si dicat Amica mea es propter flagrātem amorez · columba mea es ppter gemitus ⁊ suspiria · formosa mea es que continue suspensa es ad meaz ctemplationem Surge igitur et ppera ad colendū id qd̄ super est Quod solū phibet ne nominet ⁊ re sponsa nomineris Ex q̄ bus verbis sācta anima nō solatur ȝ magis ac magis ardeē accēditur ⁊ desiderio inflammatur Quanto em in isto ppnominuz consolatur cōmendatione tāto in eo quod superē ⁊ negatur · puocatur subtractione · Et quia inter verba commēdationis non audiuit nomē sponse ideo desiderium accenditur · Dicit enim Bernar · Nescio q̄ pacto negatis auidi? inhiamus ⁊ quāto pl? petitū negat tāto

ãpli⁹ instaꝫ · ideoq; desideriũ
ꝙ ardor impatientiꝰ affectus
ita profiãunt vt nec verba ad
annunciandum ꝙ ad ebulien
duz quod petitur reperiat · cũ
q; se intra se cohibere non pote
rit · non attendit quo ordine q̃
ebuliat lege verborum · interd̃
nec voces nec verba vlla requi
rit solis contenta suspirijs · Nã
hoc non est mirum qr affectus
hic loquitur ꝙ non intellectus
Et ideo etiam nõ ad intellectũ
loquitur Ad quid ergo ꝯ ad mi
bil · quia mirabiliter delectata
ꝙ vehementer affecta · nec om
nino tacere poterat nec tamen
quid senserit exp̃mere · Vnde
sanctus Bernardus sic dicit
Sponsa sancto dei amore fla
grãs incredibili modo pr ocap
tanda quantacũq; euaporati
one ardoris quem patitur non
considerat quid aliquãdo loq̃t
sed quicq̃d in bucã venerit a
more vrgente nõ enunciat sed
eructuat ℣ p Dñt
em voces suas affect⁹ p quas
etiam cũ nolunt se produnt · ti
mor meticulosas · dolor geme
bundas · amor iocundas · Nũ
quid dolentium planctus · me
tentium ve singultus vel gemit⁹
percussorum · vel etiaz saturato
rum ruct⁹ aut vsus creat · aut
rõ excãtat · deliberatio ordinat ·
aut premeditatio formatꝯ qua
dicẽt nõ · Ãia igit̃ sãa audiẽs
aliq̃d sibi deesse q̃d sponsi ad
uentuz impediat p̃currit i domũ
suã domũ dico oscie · ꝙ oculis
obsideration⁹ arcũfertur oia su
a interiora perlustrãs querẽs ꝙ
non inuenies dicit Nichil michi
conscia fuz · dicat igit̃ ei ihesus
manifeste Adhuc vnũ tibi deẽ
Non enĩ habes vestem nuptia
lem Delicata ẽ enĩ visitatio sb
ratione sponsi et ideo oz vtõrtũ
habeat delicatũ Ad hãc igitur
voez dei aia sãcta adhuc ardẽ
tior facta suspensa mẽte obser
uat os eiꝰ · q̃d velit dicere ve
stem nuptialez ℣ Q

De hoc igit̃ aduentu tria
dicẽd̃ p ordinẽ scz de vestibus
nuptialibus · de sponsi ꝙ spon
se ratioĩbꝫ · de inuptijs otin
gentibꝫ ℣ De p̃mo itaq; sciẽ
d̃ q; teat⁹ Ber · sponse speciali
or pedagogus aiaz sponsalibꝫ
vestibꝫ ornatã describit ita di
cẽs Tu audi q̃lez te eẽ oz si vis
esse sponsa dei Da mihi aiaz m
bil preter deum amãtem · ꝙ q̃d
ꝑpt deũ amãdũ est · cui viuere
crist⁹ nõ tm̃ sit ℔ ꝙ duꝫ fuerit ·
cui studiũ et ociũ sit p ui dẽ do
minuz in conspectu suo semp ·
cui sollicite ãbulaẽ cum dño su
o non dico magna ℔ vna voluñ
tas sit · et facultas non desit ·
da mihi inquit talẽ aiaz et ego
incunctanter huic assigno vo
cem pariter et nomen sponse ·
Et ꝙa omnes vtutes et anime

sancte affectiões siue exercitia siue quibuslibet alijs nominib? debeant appellari ꝑprie ⁊ singulariter ad ornatum pertinēt sponse · acingit se virtute · ⁊ diligenti studio predictis exercitijs se adornat · ⁊ iapiens ab amore quem vt deo offerat ōmia mirabilia vbicunq; in mūdo sp ersa in deum ordinat ⁊ ea diligit propter deum · De q ordine sponsa in cantic̄s dicit · Ordinauit in me caritatē Super quod dicit Ber · Ordinat deus in rebꝰ diligendis caritatem · vt sciam? quid prius q̄d posterius quid magis quid minꝰ quid propter se quid ꝑpter aliud diligamus Sūt enim temporalia diligenda ꝑpter corp? Corpus propter animaz Anima propter deum · de? propter se · quo digmus nichil ⁊ nichil vtilius diligi poterit ·

Hec faciēs anima primum ornatuz scz nichil amare preter deum ꝛsecuta est · si tamen cū hoc ordine deum ardenter diligat ⁊ feruenter Secūdū faciens ornatum impatiens est desideriuz · quo vrgente xp̄us sit viuere ⁊ mori lucrū · hoc ē vt vitam habeat in tedio ⁊ mori i desiderio Tercium est vt studio ⁊ odo prouideat dominum in cōspectu suo semp · q̄d est dicē · siue sit in labōe studii siue in vacatione ocij · octotum tam sollicite faciat vt sine verecundia in conspectu domini presentetur · vel si deus eā videat non verecūdetur Quartum vt sollicite ambulet cū domino deo suo · hoc est vt caute ⁊ vigilāter caueat ne aliquid distortum vel prauum · vel spēm mali · vel quātumlibet parum pulueris admittat in quo offendere possit oculos maiestatis · Hec breuiter tacta de vestibo nuptialib? suffician̄t · dātes locum religiosis inuentoribus vt inueniant meliora

Secundo dicendum est de sponsa ⁊ spōse rationibus · id ē cur deus spōsus ⁊ anima sponsa dicatur · cuz ille dignior illa indignior esse nō possit · Sciendum igit q̄ deus ex duplicī causa sponsus nominat? scz cognationē ⁊ assimilatione dei ⁊ anime · que duo sufficienter exprimunt nobis Genes · vbi dicit Faciamus hominem ad imaginem ⁊ similitudinem nostrā Ad imaginem dicit quantum ad cognationem · ad similitudinē dicit quantuz ad assimilationē Ber · exponit luculenter ea in questiōe ⁊ soluens dicit Itaq; querit aliquis · quare tu iste dicis deuz scz ⁊ aiāz vt dicat de? spōsus aia vēo spōsa Quia eā aime ⁊ vbo? q̄ cuentio tante maiestati ⁊ tāte paupertati vt moē ⁊ amoē spōsi ⁊ spōse velut

ex equo sese complecti irfrenā
tur sublimitas illa & humilitas
ista. cum ille sublimior ista in
ferior esse non possit? Naz si ve
re hoc dicámus valde leta fiduci
a. si vero falsē valde puniēda
temeritas Multum igit̄ per om
nem modum est istis commūe
Primo quia naturaruz tā
ta cognatio est q̄ hoc scz ver
buz. imago illa scz anima ad i
maginem sit. & in hoc est cog
natio Quam cognationem sic
ostendit Bernardus Verbuz
est veritas. verbuz est sapien
tia. est iustitia. est caritas Et
hec est imago Cuius? Verita
tis. sapiētie. iustitie. caritatis.
scz patris. Est igitur imago
hec veritas de veritate. sapien
tia de sapiētia. iustitia de iusti
tia. caritas de caritate. quasi lu
men de lumine. et deus de deo.
Est igitur filius sic dict? ima
go prīs Horuz nichil est aia q̄
non est imago Est tam̄ horū
capax & imde ad imaginem. et
hec est cognatio anime ad ver
bum. Oportet enim illud quod
ad imaginem est cuz imagine
conuenire Est igitur cognatio
anime ad deum in hoc q̄ ipsa
capax est horuz q̄ deus est. Et
hec est vna ratio sumpta a cog
natione quare deus sub ratione
sponsi denominetur. Et
Secda rō est similitudo ad ani
maz q̄ mltiplex ē. eo q̄ mlti
plices sūt similitudies int̄ deum
& animaz. & quātū suffiat ad
ppositū q̄tuor sunt Quarum ma
est. q̄ sic̄ deus est imōrtalis sic &
anima & hec similitudo anime
& dei dicit̄ imortalitas
Secunda est eternitas q̄ sicut
deus est eternus sic aia est eter
na Tercia similitudo est v
biq̄ totalitas. q̄ sicut deus v
biq̄ est in omni creatura. & v
bicūq̄ totus. sic in corpore suo
ē omnis aima viues Quar
ta similitudo est operabilitas
Quia sicut deus est in dissimil
sibi. et semp̄ in dissimilis dissi
milia in creatura operatur. sic
omnis anima quamuis totum
corpus viuificās in dissimili vi
ta. in sensibus tamen corporis
et cogitationibus cordis indis
similiter operatur assidue dissi
milia. Aliter enim operatur p
visum scz actum videndi. & a
liter per auditum scz actuz au
diendi Ex hijs duobus scz cog
natione et assimilatione dei ad
animā oritur ratio sponsi.
Sed diceret aliquis q̄d
ad huc ad rationem sponsi ex
hijs dictis? Nō em̄ adhuc cla
re patet q̄ propter hoc deus de
bet habere rationem spōsi. Au
di ergo apertius Omnis act?
diligendi secundum omnes
doctores surgit ex aliqua simi
litudine sm̄ illos Ecā. Ome ai
mal diligt suū sile. ppt̄ q̄d hō

diligit hominem · leo leonem · ⁊ vnum quod q̄ in specie simile sibi · Verum quia interdum ⁊ animam duplex est vinculū ⁊ incētiuū amoris scz cognatio ⁊ similitudo vt iam patuit · ex hijs cogitur non solum gratuita sed quadam naturali inclinatione diligere animā · multi em̄ sūt cognati adinuicem sed non similes ⁊ tamē propter cognationē se diligūt · mlti em̄ sunt sil̄es ⁊ nō cognati ⁊ ex hac sil̄itudine similiter se diligunt · vbi autem ambo sunt necesse est vt violentior sit vis amoris Si ergo aliquis hijs rationibus victus dicat · estimo q̄ diligat animam · cur autez propter hoc spōsus dicā debeat non videt̄ ꝯ Sunt autem multa genera diligendi Diligit enim seruus dominū · filiꝰ patrē · aiciꝰ aicū · ⁊ alijꝰ benefactorem suum Ad qđ dicēdū q̄ deus cum sit sūmꝰ decuit eum habere summuz amorem ad suum diligibile Cū aūt secundū Her · in amore sint ḡdꝰ amoris · iter quos amor spōsalis solus violētior est ⁊ nobilior ⁊ sūmus · decuit ergo sūpmum ⁊ sūmū deum sūmum brē amorem qui est spōsi · amor em̄ spōsi gratuitus est · ⁊ qz gratiꝰ diligit otētus dulcedine sui affectus · sic diuinꝰ amor gratis ipendit · tū ꝓptere a q̄a ꝓuenit n̄ existētes iuxta Apl'm dicētē · Qui dilexit nos antequā ostitutionem mūdi · tum ꝓpter hoc quia suo amori nihil dignum poterit recōpensari Vnde Her · Quid magnū ⁊ tali recōpensabit amori Si puluis exiguus totuz se ad reamādum collegerit · immo si milleſies recōpensare possem · quid sum ego puluis ad deum · Dijs ergo rationibus sufficienter dictum credimus cur deus rationē sponsi habeat · cuius amori sic desponsem̄ vt in eternum ab eo nō separemur · Quod prestare ⁊c

De tertio scz de contingentibus in nuptijs

Sermo · xxij · A

TEm ⁊ ostendam tibi spōsaz Apo · xxij · Cōsideratī alicui dei sublimitatem ⁊ amme humilitatez · ⁊ perconsequens āmiranti · ⁊ p̄ āmirationem dubitāti · quomodo anima possit dicā spōsa dei · ⁊ hoc ꝓ impossibili habenti dicatur verbum propositum Vem ⁊ ostendam tibi sponsam Ac si dicatur Vem ab infideli incredulitate · quia secunduz apl'm oportet accedentē ad deū p̄mo credere ⁊ ostendam tibi ꝓ rationes et sententias sanctorum q̄ ineffabiles sunt vtpote fundate in veritate dei sponsam · q̄ anima sancta dicatur sponsa dei Quam sibi dominꝰ tripliciter

desponsauit sez in corde ipsam eternaliter predestinando Secundo in fide ipsam in esse vocando. Tercio beneficijs tanquaz arris sponsalibus ipsam misericorditer promouendo. De bijs et bo de spōsationū generibus dicit Ozee secūdo. Sponsabo te michi in fide et misericordia et miserationibus. Nam in eo q dicit in misericordia que ē cordis affectus tangit primaz de sponsationem In eo q dicit in fide tangit secundam In eo q dicit miserationibus tāgit tertiam scilicet operis exhibitionē Vnde dicitur Sapientie Que facta est michi sponsaz assumere. qđ vtiq de anima oportet intelligi. Similiter text? Canticorū hoc dulci vocabulo sez sponsa plenus est. vt est istđ Ecce tu pulchra es amica mea. Et seq tur Ecce tu pulcher es dilecte mi. Et illđ. Surge propera amica mea sponsa mea et cē Que oīa ppter eorū mlt̄itudinem adducere esset nimis lōgum sz patent textum perlegenti. Vnde Ber. hoc ipsū eleganter̄ime loquit̄ dicens Sponsus nr̄ dominus ihesus xp̄c. sponsa nostrum? et omnes simul vna spōsa que est ecclā et anime singl̄e orū quasi singule spōse Sed quando hoc sentiē poterit fragilitas nostra de deo suo q eo affectu nos diligat quo spōsa diligit a spōso? Tu Sed mlt̄o em̄ hec spōsa spōso suo inferior est genere De cui? genē dicit Ysa. Generationem eius q̄s enarrabit? Respcū cui? vt idē dicit omnes gentes quasi nō sint sic sūt coram deo et q̄i michilū et inane reputati sūt Secūdo inferior est spē. Vñ Job de ci? spē et pulchritudine dicit. Celi n̄ sūt mūdi in ospectu eius. quāto min?s homo abhominabilis q̄ bibit sicut aquā iniquitatem. respcū cuius pulchritudinis in āgelis suis repperit prauitatem Tercio inferior ē dignitate. q̄d e nī dignus ē deo? q̄d indignius aia peccatrice? de q̄ sapie scribit Vilior ē luto vita eius. Attam vt dicit Ber. Propt̄ ethiopissā ista filius regis et ni venit vt sibi despōsaret illā. etiā mori p illa nō timuit. Moyses ethiopissā duxit vxorez sz nō potuit ethiopisse mutare colorē Cristus vero ethiopissam suam quam adamauit adhuc ignobilem et fedā gloriosā sibi exhibebit. non habentem maculaz neq rugam Vnde beatus Bernardus Vnde tibi o humana anima. vnde tibi hoc. vnde tibi tam inestimabilis gloria vt eius merearis sponsa esse in quē desiderant angeli prospicere? Vnde tibi hoc vt ille sit spōsus tuus cuius pulchritudinez sol et luna mirāt. Tu C

Visis auctoritatibus quibus ostensum est animam esse spōsam cristi · vt idem rationibus etiam ostendatur ponit Ter· tres rationes quibus liq̄de patet animam esse sponsam dicēs Anima ideo sponsa est cristi q̄ a prole virtutum fecundata· Ideo sponsa cristi quia casto illi amore sociata Ideo sponsa cristi quia domis virtutū subarrata ℣ Primo dico anima est sponsa cristi quia prole vtutum fecundata · a nullo em̄ anima poterit fecūdari in germine bonī operis nisi a deo Vnde dominus dicit per Ysaiam· Nunquid ego qui alios parere facio ipse non pariam ? Nūq̄d ego qui alijs generationem tribuo sterilis ero ? Quasi diceret non Dámus autem omni certo certius q̄ femina illius vere est sponsa a quo fecundatur ijpg natur⁊ grauidatur ℣ Secundo aima cristi spōsa est · quia casto illi amore sociata Amor em̄ anime nūquaz q̄escit nisi in deo Anima enim adulterat in nullo stabilit pmanens donec inuemiat in quo solo casto amore requiescat Vnde sponsa in cantiās · in lectulo quesiuit · i vico · i áuitate · paululum cum pertransisset omnia inuenit quē dilexit anima eius Vnde si omnia mundi oblecta mēta vnius eēnt anime nō qui esceret amor ei? · donec inuemiret eū qui solus sufficiat sibi sciz deum · Vnde Aug? Inquietū est cor meum domine donec iuemiat te ⁊ requiescat in te Ex oībus hijs patet q̄ anima illi? est spōsa ī q̄ eius dilectio q̄eta t̄ dicens illud Cāt · Inuei quē diligit anima mea tenebo eum nec dimittam ℣ Terćo anima ideo dicitur sponsa cristi quia donis virtutum subarrata Dona em̄ virtutum nullus dare potest nisi deus quas vice arrarum dat · ideo merito erit eius sponsa · Quod em̄ quisq̄ habet grē singularis hoc vnicuiq̄ erit arra · Hijs rationibo ostenditur euidēter q̄ anima necessario dicitur sponsa cristi ℣ Nunc q̄d reliquum est seruato ordine q̄ sequamur ℣ Terćo ergo dicendum est de in nuptijs contigentibo · i· de sacramento grārū que deo presente in nuptijs contingunt Anima igitur nuptialibus vestibus preparata · ardoris desiderio inflammata · tota in deum suspensa · tāto ardentius ⁊ impatientius eius aduentum prestolatur quanto nihil q̄d impediat ⁊ retardaē debeat grām recognoscit Sponsus vtiq̄ deus videns sponsam suā tā impatienti inquietudine aduentum eius laguere se cōtinere nō poterit · quippe q̄ spōsa

sam ampli? concupiuit Juxta illud Luce dictum · Ea mensu ra qua mẽsi fueritis remetietur vobis Qualem enim anima ip sa se preparauit deo talis neces se est vt occurrat sibi deus · Ar dor enim anime amor ⁊ desi derium ab ardore amore ⁊ desi derio eius venit · Venit et ita q; de us ⁊ ruens in amplexus dicet · Ecce assum · De hoc aduentu et gratiarum multitudinem uul la lingua · nulla pagina aut co gitatio dignu; aliquid poterit explicare · misi quod dicatur in Deuteronomio Reru; omniũ habundantia perfrueris · Et ibidem Ipse venit plenus bene dictionibus · Venit enim ille qui ni Ecclesiastico de se dicit In me omnis gratia ⁊c̃ · Qui er go deum habuerit · vti q; oẽm gratiam in se habet · De hoc ad uentu dicit Bernardus · Hũt enim signa eius aduentus bene dictiones · ⁊ diuitie salutis · ⁊ vniuersa que de ipso sunt afflu unt deliciis ℣ Et licet nichil dignũ de torrete ⁊ volup tate oim istaru; gratiarum dici possit · tres tamen scintillulas de camino huius habundantie balbuciẽdo aliquid loquamr · vt deuotis mẽtibus de hac gr̃ia dem? materiã meditãdi · Cõti gũtem tria in hijs sacratissimis nuptijs · amplexus viz oscu lũ · et alloc̃utio Veniẽs eñ pri m o amplectitur eam · deinde o sculatur · postea alloquitur eã Non ãt hec ex similitudie ſ pis amoris acãpimus q̃d nephas esset facere · ꝯ omnia hec tria ex testimonio scripture p̃ducem? ℣ Naz de amplexu di citur Cant · octauo · Leua ei? sub capite meo · ⁊ dextra illius amplexabitur me Quod expo nens Bernardus dicit · Quid per leuem nisi presens vita · q̃d per dextram nisi perpetua desig natur? Quid est ergo leua ei? sub capite meo · nisi omnis pre sens vita sub mente mea est p strata · ⁊ omnia cum paulo ar bitrata sum vt stercora? Quid est autem dextera illius ample xabitur me · nisi vita beata ⁊ g̃ tia diuina ⁊ vita eterna circun dat me vndiq;? De hoc ample xu dicit Augustinus · Visitan te deo animam meam · subito i nouor ⁊ tot? immutor · et bene michi esse incipit vltra q; dicere sufficiam · Jamq; alibi nescio vbi me esse video · Et quasi q busdaz amplexibus amoris in tus teneor · Et ne sponsa bui? amoris amplexibus ingrata vi deatur · ipsa viceuersa sponsum amplectitur dicens illud Cã · tercio · Tenui eum nec dimittã Et subiungens Bene · xxxij · Nõ dimittã te nisi benedixeris mihi · ⁊ bñdicet ei in eod̃ loco · De hoc ãplexu aie dicit Ber ·

Sanctus amor. ⁊ sancta stu
poris ammiratio affectiones
sunt sancte. quibus anima per
fecte affectat ⁊ veluti quibus
dam brachijs duobus suis com
prehendit. amplectitur. strin
git tenz ⁊ ait Tenui nec dimit
tam eum. k Secun
dum ãt quod sponsus in hijs
nuptijs exhibet est osculuz sã
ctum. non quod labijs carnali
bus imprimitur. quod aliquã
do pacem mentitur animoruz.
sed hoc sanctum osculum est
spiritus sanctus. qui vt in li.
Sapientie dicãtur. est vapor
virtutis dei ⁊ emanatio quedã
claritatis dei sincera. inducens
animam in dulcedinem virtu
tis sue. Et hoc osculum credo
esse illud centuplum quod sal
uator promittit relinquentib?
omnia. in hoc q dicãt. cẽtuplũ
acãpiet. Et nichilominus ista
est consolatio vt estimo quam
in matheo lugentibus promit
tit dicens. Beati qui lugent q
niam ipsi consolabuntur. Quã
consolationez exponit Bernar
dus dicens. Dec osolatio ẽ gu
st? sapie licet exiguus ⁊ delcãti
o boni. q̃bo interim bemign? do
min? refrigẽat aiaz Idẽ expoit
gustũ illũ dicẽs. Gust? ille m
chil alid ẽ q̃z suauissima delcãti
o boi. irritamẽtũ desi derij. ⁊ i
centiuũ amoris k Est
ãt triplex osculuz. recõsiliatio
nis dilectionis ⁊ salutationis
Osculũ reconsiliationis sibi ho
mines mutuo exhibẽt. cuz de a
liqua inimicicia recõsiliat Oscu
lum dilectionis est qd̃ sincerissi
ma dilectione iter homines mu
tuo exhibet Salutationis. q
homines a remotis simul conuei
entes se mutuo osalutãt. In õ
muz istorum triũ virtute hoc sã
ctũ osculũ a sponso deo aie ex
hibet. Per hoc em̃ osculũ plẽa
õmuz quorũcũq retroactis te
poribo omissoru recõsiliatio ex
hibet. ⁊ cum hac recõsiliatiõe
itimissima dilectiois sinceritas
⁊ supra modũ maxia qd̃ secũ
di osculi est ꝓpriũ aie scẽ dat
Cũ q̃bo duobo scilicz recõsilia
tione et dilcõe salutat animam
peregrinã tanq̃z a remotis ter
ris ad se venientem. qd̃ ꝓpri
e ad terãum osculum pertinet
De hoc osculo dicãtur in Can
ti. ꝑmo. Osculetur me osculo
oris sui. Hoc osculum qd̃ spõ
sa postulat ẽ delicatissima vis a
moris. de quo dicãt Bernard?
Excellit in nature domis affec
tio hec amoris. nulla exhibi
tio quam homines sibi poterunt
exhibere delicatior est osculo a
moris. Propter quod in oscu
lo petit delicatissimaz vim amo
ris. Hoc triplex osculum in sa
cra scriptura ponitur figuratuz
Primũ em̃ osculũ qd̃ recõsiliati
onis dr̃ dedit ezau fratri suo.

iacob Genesis trieſimotertio · Currens ez au obuiam fratri ſu o amplexatus eſt eū · ſtringēſ qz collum eius oſculans fleuit · Hoc oſculo ſimiliť dauid oſcu latus eſt Abſolon · ij · Regum xiij · vbi dī · Oſculatus eſt da uid abſolon · in quo reconſilia tus eſt patri de occaſione āmon fratris ſui · De ſecunda oſcula tione ſcz dilectionis dī · i · Re· xx · Oſculātes ſe alterutr z · ſcz dauid et ionathas fleuerūt pi ter dauid autē āplius · Hoc oſ culo Joſeph oſculatus eſt ōs frēs ſuos vt dī Gene · xlv · De tertio oſculo ſcilicz ſalutatioīs dicātur Geneſ · xxix · vbi dicā tur . Complexus eſt laban iacob z in oſcula ruenš duxit in domum ſuam · ℣L

Similiter Exodi decimooctauo · Adorauit moyſes z oſcu latus eſt ietro ſocerū ſuuz veni entem ad ſe · Horū trium oſcu lorum virtus z gratia dantur ī oſculo ſponſe anime ſancte · Hoc enim oſculo inter ample xeus accepto ſecura eſt de pecca torum pleniſſima remiſſiōe qđ eſt de reconciliatione pmi oſculi Jtē ſecura ē de ſinceriſſima eiuš dilectione qđ ſecundi fuit oſ culi · Jtē ſecura ē de grā tertij e ius đ oſculi · ſcz de eiš affectuoſi ſſima ſalutatione · qz ſecūdum Ber · magni ſupra modū amo ris indiciū ē oſculū Quid autez ſit hoc oſculū qz ſpūalť grā ē ñ ſa alit innoteſcit · meliš em im pſſū ꝗz verb expſſū ognoſcet Vñ Ber · Ego arbitror nemi nē facile poſſe ſcire qđ ſit oſcu lum miſi qui acapit · Eſt quip pe mana abſconditum · z ſolš qui edit adhuc eſuriet · fonš ſig natus cui uō omuicat alienš · ꝙ ſolus q bibit adhuc ſitiet Nō ergo ē cuiš vis hoiz ex affectū di cere Oſculeť me oſculo oris ſui ſed ſi qs ex ore xpi hoc oſculū vel ſemel acapit hūc priuz ex perimentū pfecto ſollicitat z cogit amplius ad petendū Hoc ergo oſculū ſolū z raro pfectš experiť · Oz em ſponſa xpi vt pſumat hoc oſculū petē · amaē caſte · amare ſancte · amare ar denť ipm ſpōſū Caſte vt ipſū ſolū nō ališ qcquā ipſiš amet · petat vel qrat Scē qz nō mi con cupiſcentia carnis ꝙ im purita te ſpūs · Ardent vt ita amore ſponſi inebrietur vt maieſtatē nō cogitet · Nā ſi illā cogitaret nō pſumēt hoc oſculum petere velut ab equali · Quis em pſu mēt ab eo q̄ r̄ſpiciat trā z facieā tremē oſculū poſtulare ? Et li cet mlti doctores hoc ſacratuz oſculū · viz tāqz abſcōditū ſū mis labijs tāgētes trāſeāt · cre dimus tamen illud oſculū non aliud eſſe miſi ſpm ſcm ad cōſo lationem anime ſancte miſſum Sicut em oſculātiū ſp inamē

sic se pmiscet vt vn⁹ ābelitus iudicetur · sic spūs sanctus spiritui nr̄o immiss⁹ fit vnus spirit⁹ cū spiritu nr̄o Et hoc est q̄d dicat ap⁹l⁹ · Qui adhæret deo vn⁹ spūs efficitur cū eo · Hoc intēdebat saluator cū i vltima clausula oratois sue petebat dicēs Rogo pater vt sint vnū in nobis · sicut ego ⁊ tu vnū sumus Nec de osculo sūmis labijs dīa suffician̄t · Qui autem hāc materiam prolongare voluerit cātica canticoruz respiciat beati bernardi · qui triplicem deuotionē anime sub nomine osculorum penitentium proficientium ⁊ perfectoruz diffuse pertractat · assignans nichilominus tria loca quibus hec oscula offeruntur · scilicet pedes manus ⁊ os ·

De locutione anime spōse ad sponsum ·

Sermo · xxiij ·

Ingredē ⁊ includere in medio dom⁹ tue et ibi loq̄r ad te Eze · iij · Expeditis vtcūq; duobus sacramentis spūalibū nuptiaz dei et aie · Nūc supē dicē de tercio sciz de aie locutiōe Vez q̄a p̄mo diuin⁹ siue locucō d̄ima nō p̄strepit aures corporis · sed aures cordis · cuz in filētio verba archana q̄ non licet homi loq̄ aie sancte et beate imittūt̄ · q̄ quāto fūt itimiora tāto facili⁹ impediūt̄ per exteriora · ideo sponsus volens alloqui sponsam suam ibet eam ingredi a strepitu mūdanoruz · nec solum ingredi ꝫ includere se iubet · vt videlicz ingrediatur ab occupatione exteriorum · ⁊ cum hoc includat̄ ab euagatione intimorum · vt videlicet per corpus ingrediat̄ ⁊ per spiritum includat̄ Qui a secunduz Bernardū Delicata est diuina consolacō nec datur admittentibus alienam · q̄ a quāto est delicatior tanto facilius impeditur · Necesse est p̄ inde qui ad negocia spiritualia intus in anima anhelare deberat se ab exterioribus alienet Propter hoc omnis gratia diuinitus inspirata non in strepitu populoruz sed in sequestro fidelibus hominibus est exhibita · vt in multis patet testimonijs scripturarum · Vnde Jacob rediens de aram in mesopotamiā cum vxoribus ⁊ liberis ⁊ familia cū se ab eis elongaret luctabatur cum angelo vsq; mane · Similiter mopsi rubus ardens apparuit cum ad interiora deuiti adminasset gregem Similiter gloriosa virgo maria inuenta est ab angelo in conclaui Vnde Bernardus · O anima esto sola · vt soli oīm te seruet quez ex ommibus elegisti · fuge publicum · fuge domesticos · recede ab amicis · an nescis te habere

verecundum sponsum qui neq̃ q̃z velit tibi ceteris presentibus suam presentiam indulgere . Propter quod idem dicit . Cõ templationis ocium silentiuz a mat . quietem cordis desiderat . pacẽ ab exterioribus pressuris a cõscientiaz in omni puritate cordis a corporis . Propt̃ hoc Ozee secdo dr̃ . Ducam eam in solitudinem . sez sponsam a ibi loquar ad cor eius . Sermo e miz dei ad cor dirigitur . sermo autem hominuz ad aures carniũ

cutiõe tria dicentur per ordiez Primo videlicet de linguis spõ si et sponse . Secũdo de modo loquẽdi . Tercio de verbis qui bus se mutuo alloquũtur . Hoc autem secretuz Bernardus tã q̃z expertus exponit euidenter dicens . Forte ascendunt cogi tationes in corde tuo . a q̃ris du bius qua ratione verba sponsi sum anime ad sponsũ . quõ po fiũt hec fieri bene queris Sed attende spiritum loqui . Et ido spũaliť oportẽ intelligi que lo quuntur . Quotiẽs ergo audiz vel legis sponsum ad sponsaz deum a animaz pariter colloq̃ noli tibi imagĩari quasi corpo reas icurrere nec corporeas ap parere colloquentium imagies Sed audi quid tibi fit potius in huiusmodi intelligendum .

Spiritus est deus . spiritus q̃ est anima . a habent linguas suas spirituales quib9 se ad al terutrum colloquuntur presen tes q̃ indicant

Primum ergo videndum est de linguis de quibus dicit Bern . Lingua sponsi est fauor digna tionis eius Anime vero lingua est feruor deuotionis eius . Et e linguis est omnis anima que non habet hanc linguam . a ñ potest vllatenus sermocinari cum sponso . Cum ergo spon sus linguã suam mouet loquẽs anime non potest anima nõ se tire . Et rursus cum anima lin guam suam mouet sponsum la tere multo minus poterit . nõ so lum ex hoc quia vbiq̃ presens est . sed propter hoc magis q̃a nisi ipõ stimulante lingua am me ad loquendum minime mo ueretur . Verba igitur sponsi scilicet sponsam dicere pulchrã vt fiũt illa . pulchra es amica me a et appellare sponsam amicã . infundere est vnde amet a se p sumit amari Ipsi9 vero sponse verba viciss im scilicet nomina re dilectum . a fateri pulchrũ . est ei q̃ amatur sine fictione a fraude ascribẽ a mirari dignati onem a succumbere ad gratiã . ita q̃ locutio sponsi infusio do mi ẽ . rñsio vero aie cũ grãrũ ac tiõe admiracõ Vez q̃ locutio a nrã meditacõ similitudiez bñt

ad mulcem necessario danda ē differentia per quam ab mulcē distinguantur. Dicit enī Bernardus. Sunt quedam vba spōsi ad nos nīe meditatioēs de ipō. scilicz de eius gloria potentia et maiestate. non solum autem illa sed etiam cuz aliqua mente versamus testimonia eī tunc sciamus pro certo adesse sponsum et alloqui nos Tu ergo cum talia volui tibi animo sentis non putes tuā cogitationem sed illum agnosce loquentem qui dicit. Ego qui loquor iustitiam. Et quia similia sunt cogitata nostre mentis sermonibus veritatis in nobis loquētis. nec facile ḡs discernit qd intus piat cor suum quid ve audiat. ideo ad secundum mēbz in quo de hac differentia et de modo loquendi plenius edocemur

Secundo ergo dicem? de modo loquendi sponsi ad animam. Loquit enim sponsus ad aiaz semp vera bona a in feruore a ardore intime caritatis. Nos vero cum de ꝓprio loquimur vel etiam meditamur predictoruz contraria scz falsa mala a fine amore loquimur aut cogitam?. Qđ āt dns in corde nrō sēp loqt veritatē ex oibo pz testimonijs scpturaz Vñ. iij. Reguz Verbū dn̄ in ore tuo vez est Glo. id ē in ore cordis Jere. Dns deus verus est. Idem Veri sunt omnes sermones mei. Vnde apostolus. Impossibile est deum mentiri. nos vero cū de proprio loq̄mur mentimur. Dicatur autem Genesis Annūciate quod vez est. Vnde psal. Omnis homo mendax. id est ex se loquens a per se. Vnde in euangelio Cuz loquitur mendacium de proprio loq̄tur. Secundo sponsus sēper bonum loquitur nos vero mala. Itaqz pacem pietatem iustitiaz deus in nobis loquitur. nec talia nosmetipi cogita? ex nobis sed in nobis audimus Cedes terū homicidia. adulteria. furta. blasphemie a hjs similia de corde exeunt nec ea audimus sed dicimus ea. Vnde Bernardus. Cum mala in corde versamus nostra meditatio est. si vero bona dī est sermo. illa scilicet mala cor nostrum dicit. hec autem scilicet bona cor nostrū audit. Vnde in euangelio De corde exeunt cogitationes male. Idem. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris ? Et apl?. Nō qz sufficientes simus cogitare aliquid sciz boni a nobis tanquā ex nobis Deū. viij. Sēsus a cogitatio hūani cordis in malū pna sunt ab adolescentia sua Ber. Est sane vbi periclose imo dāpnabiliter erratur. ibiqz certa nob prefigitur

regula ne quod di est in nobis
demus nobis putantes verbi vi
sitationem nostram esse cogita
tionem. Ergo quantum bonū
distat a malo tantum ista du
o a se distāt. quomā nō de ver
bo malū nec de corde bonū exi
et misi quod prius forte de vbo
concepit. quia nō potest arbor
mala fructū bonos facere. Ter
cia differentia est quia sponsa
ba sua bona et vera i ardore ca
ritatis loquit. Vñ Prouerbio
rum dr. Omnis sermo domini
ignitus Et Ecclesiastica. Ver
bum illi quasi facula ardebat
Jere. Ad vocem grādis loque
le exarsit ignis in ea. Jē. Nū
quid verba mea sunt quasi ig
nis a quasi malleus conterens
petras. Vnde psalmi sta Jgni
tum eloquium tuum vehemen
ter ac. Noster autem sermo fri
gidus est et durus. De quo in
Prouer. Propter frigus piger
arare noluit De quo Eccā. dr.
Cor duz male habebit Ter
cio dicendum est de verbis qui
bus se mutuo alloquūtur. Lo
quitur autem de tria verboruz
genera. Quedam enī loquitur
virtutes instruentia. in qui bo
hortatur aiaz ad virtutes. De
cundo loqt qdā verba ad solā
solacioz ptinentia. Tercio q
dā ad desideriū supnorū mātā
do loqt vba ad virtutes nos in

struentia. Monens vt virtuti
bus insistamus. per quas ei q
dominus virtutum est placea
De bijs in Cāticis dr. Surge
ppera amica mea et veni. Qd ē
dicere. Surge ab oni imperfec
tione tepore a negligentia. ppe
ra in operatione feruore a amo
re. a veni ad perfectum ora
tuz virtutum qui est status per
fectionis

Secundo loquitur qnedā vba
ad solationem solam pertinē
tia. que nullam informationez
sed solam ōmendationem con
tinent vt est illud in Cantics
Ecce tu pulchra es amica mea.
formosa mea. immaculata me
a. In quibus verbis michil ali
ud mnuitur misi qdam tenerrie
dilectionis commendatio Qd
enim vocat eam pulchram com
mendat eius puritatē. q vocat
eam amicam insinuat amicabili
tatē. q vocat eā formosā sonat
acceptabilitatē. q dicit imacu
latā insinuat ab oīb maculis
a malis imutacoēz Ad supmū
āt cumulu delicias non ppria
verba sz ipsius aie replicat verba
vt q̄cqmd illa dixerit ille simi
liter dicat. in q illas vberimas
consolatiōes insinuat q michil
arbitrat se scie vel posse vel vel
le misi qd ipā velit. Qd cū pru
dens aia aduertit debet ire ad il
lū affectū et dicere talia verba
que maxie desiderat in ea opleri

et si sponsus eadem verba secu
tus replicauerit erit ei spes ma
xima q̄ irrefragabiliter imple
at ⁊ pficiat hoc qđ dixerit iux
ta illud Ysaie. lv. Quomodo
descendit ymber et nix de celo
⁊ illic vltra non reuertitur sed i
ebriat terram ⁊ germinare eaz
facit. sic erit verbuz meum qđ
egreditur de ore meo. nō ruer
tetur ad me vacuum et faciet q̄
cūq̄ volui. ⁊ prosperabituz in
his ad que misi illud. Et illđ
in euangelio. Celuz ⁊ terra trā
sibunt verba autez mea manēt
Ꝑ Terćo
loquitur quedam verba ad de
siderium supernoruz inflammā
tia. vt est illud in Cantićs pri
mo. Veni in ortuz meum sozor
mea. ōmia poma vetća ⁊ noua
id est fructum omnium labo
tuorum seruaui tibi eternaliter
perfruenda. De bijs modis lo
quendi dićt Bernardus Sūt
verba domini irrigātia corda
nostra arida ⁊ recētia pro amo
ris desiderio. quoruz dulćs nar
ratio est de ćuitate dei. de pace
de copia ćuitatis. de ćuiuz glo
ria. de decore lućdissime mansi
onis. pellens de corde fastidiū
⁊ fatigationem. nunćians dile
cto q̄ possessio eius sit si ad e
am possit pertingere. Et subiū
git. Qui talibus verbis docen
tur doćbiles dei sunt. ⁊ vnctio
docet eos de omnibus. que sola
docet omnem veritatem ⁊ pro
funda dei misteria. que non li
cet homini loqui tāetsi audire
contigerit. Dec verba dei con
solatoria de corde omne tediuz
amouentia petebat psalmista
cum dicebat. Dormitauit ani
ma mea pre tedio. cōfirma me
in verbis tuis. Dec verba des
derabat audire propheta qui
dicebat. Audiam quid loqua
tur in me dominus deus. Vn
de nos miseros reprehendit do
minus dicens m iobe. Quaē lo
quelam meā non cognoscitis
Certum enim est si verba eius
minima vtpote de nostris defe
ctibus ammonendo cuz diligē
tia audiremus ⁊ audita facere
mus. omī certo certius ad ista
verba maxima peruenīremus.
Dec sunt verba sponsi loquen
tis ad animam cum suis sacra
mētis que quasi summis labijs
tacta relinquamus
T Nunc dicendum
restat quomodo anima spōsuz
alloquitur vicissa. cuius lin
gua vt supra dictuz est feruor
est deuotionis. Et cuius locu
tio sicut ipsius sponsi tripliciter
variatur. Loquit enim aliquā
do in limpide contemplationis
ammiratione. aliquando in fer
uentissime deuocōis dilcōe. ali
qn̄ in feruētissimi desiderij inflā
matione Tūc aūt ꝑfectissime lo
quit aia dū ex intima deuocōe

in tantum pigueſcit affectio. vt lingua carnis affectum ſuū nullis valens exprimere verbis obmuteſcat. vt eſt illd in Cātīcis. Dilectus meus mihi et ego illi De primo locucōis mō et ex admiratione facto ſumit illd Cant. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus De ſecunda locutione dilectionis viz ſumitur illud Can. Ego dilecto meo et dilectus meus mihi De tercia locutione que eſt ex deſiderij inflāmatione ſumitur illd Can. Trahe me poſte currem? in odore vngentorum tuorum V

Dec tria ſecreta viz amplexꝰ. oſculū. et allocutio pficiunt vitā hominis religioſi. et ad ſtatum perducunt perfectionis. Et bene figurata ſunt per tres lanceas per quas Joab princeps milicie defixit in corde Abſolon et mortuus eſt. quia poſtq̄z has tres lanceas deꝰ prīceps milicie defixerit in corde nos ſero morimur mundo. et viuꝰ ſoli deo. quia per ſolum amplexum introrſum capimur. per oſculuz vero diuinis ubis paſcimur et fouemur. Per allocucōnem vero in omni multitudīne gratiarum perficimur. quia per allocutionez eius liqueſcit anima. liqueſcendo defecit. defectō tranſit. tranſeundo mutatur De liquefactione autem qua ad affatū ſponſi liqueſcit dicitur in Canticis. Anima mea liquefacta eſt vt dilectus locutus eſt ac. Vnde Bernardus Res liqueſcēdo mollitur. mollita confluit in maſſā vnitatis Quemadmodum ergo metalla varia calore ignis ſoluta confluunt in vnum. ſic deus et anima ex igne caritatis confluunt in vnum. Idem. Ex virtute verborum mutuo ſibi alloquentiū et auditu eorum corda liqueſcunt. liqueſcendo defecāunt. defecando tranſeunt. tranſeundo vniuntur. vnita perficiuntur. dum in illam vnitatez veniunt quam ſaluator orando optat in euangelio. vt ſint vnum ſicut et nos vnum ſumꝰ. hoc eſt bonum et hic eſt finis ad quez omnū religioſorum debet eſſe finaliter ordinata intentio. ad qd non verbis pertingitur ſed opere et veritate. Quod contingit cum bonis operibus conſcienti e conteſtantibus interdum ſecedit et excedit a corporeis ſenſib? vt ſeſe non ſentiat que verbū ſentit Ad hoc etiā bn deſeruit figura ſuperius dcā. quia Abſolon ſuſpenſus erat inter celū et terrā. qn Joab in corde ſuo tres lanceas infixit. Hoc etiaz archanum ſez āplexꝰ. oſculū et allocutio. pulchre figurata ſunt in Heſter Vbi dicitur. Dum vidiſſet regez indutū veſtib? regis auroq̄z fulgētibo et

preciosis lapidib? regina in pal lorem colore mutato lassum su per anállam reclinauit caput · ille vero festinus exilijt de so li o et fusstentans eam vlnis sui? donec rediret ad se · ecce ample xus · sequitur · hijs verbis blā diebatur dicens · quid habes hester? Noli timere ecce fuz fra ter tuus · ecce allocutio · cūq illa reticeret · tulit virgam aure am et posuit super collum eiu? et osculatus est eam · ecce oscu luz · que dixit vidi te dñe qua si angeluz dei ⁊ conturbatuu ē c or meū pre timore glorie tue · val de emz mirabilis es ⁊ facies tua plena est gratiarum · Cun q loqueretur rursus corruit et pene examinata est · Hic pa tet q̄z conuemēter verba histo rie sacramenta harum nuptiaz representant · nisi q pro timoē stupor ⁊ ammiratio debet intel ligi Ad quas nuptias nos per ducat omnipotens qui propter nos incarnatus est ⁊ tanquam sponsus de vtero virginali pro cessit ihesus christus dominꝰ no ster qui est benedictus in secu la A M E N

Quod sponsus animā sex modis visitat ·

Sermo · xxiij · x

Veniens veit ⁊ non tar dabit Abacuk · ij · In verb istis duo facit propheta. Primo ostendit aduentus dei gratiosissimam diuersitatem · Secundo firmissimaz securita tem · Primum ibi Veniens ve nit · Facta enim replicatione diuersitas aduētuū designatur Secunduz ibi ⁊ non tardabit Cum autem eandez diuersita tem aduentuū in precedentib? sermonibus in longum protra ximus diffuse eius species per tractantes · nunc vtile iudica mus vt omnes istas species in vnum sermonem quem predi cator ad manum habeat eum placuerit constringamus Resumentes igitur verbum be ati Bernardi per quod diuer sitatem aduentuū in sex specie bus nobis enumerat luculenter dicamus q sponsus animā mul tipliciter visitat · Primo vt iu dex incutiens timorem · Secū do vt medicus sanans languo rem Terćo vt viator alleuās laborem · Quarto vt magister corrigens errorem · Quinto vt rex ostendēs honorem · Sexto vt sponsus mātans amorem · Primo igitur venit vt iu dex argueus mundum id ē mū danum hominem de pecato · Et licet hic aduentus salubris sit ⁊ vtilis · durus tñ ⁊ amarus ⁊ indignatiōe plen? hic aduē t? sentitur · In hoc enim aduen tu infundit penitētiā · arguen

hominez de commissis Appaꝛet eñ in hoc aduẽtu homi tanq̃z iustus iudex de omni errato vt in Ecclesiastico dicatur addu cens hominem ad iudicium ⁊c. De commissorum numero pon dere et mensura. De hoc aduen tu dicit deus per Jeremiam.

℣ A Casti gabo te in iudicio. nec quasi in nocenti pcam tibi. Arguet autem hominem sic aduemens de tribus scilicet de pecato. de iustitia. ⁊ de iudicio Primo de pecato obiciens homini pẽ tenti. que qualia ⁊ quanta. cõ tra quem et propter quam cau sam pecca ta commisim?. ⁊ fit dolor super dolorem. vt vere di cere possit illud. p̃s Tribulacõ nem ⁊ dolorem inuẽi. Tribu lationem ex intuitu iudicis. do lorẽ vero ex intuitu pecõꝝ Quẽ duplicem intuitum habuit psal mista cum dixit. Non est sani tas in carne mea a facie ire tue ⁊c. Secũdo arguet nos de iu stitia quam oscia teste nostra fic̃ debui? non seruauimus Cũ enim ipsa sit virtus reddens vni cuiq̃ quod suum est. arguit nos eo ꝙ nunquam deo. nũq̃z nobis. nunq̃z proximis quod debuimus soluimus. Tercio ar guet nos de iudicio. ꝙ super tã tis malis precipue cõmissis nun q̃z nos iudicamus sufficienter. cuz tamen in mandatis accepi mus. vt ⁊ verum iudicium iter nos teneamus. Scriptum nã ꝙ est. Maledictus qui peruer tit iudicium ⁊c. Et conuerso in p̃s. Beati qui custodiunt iudicium ⁊c. Cur hoc? Quia si nosm etipsos iudicabimus non vtiq̃ iudicabimur. Qui autem vt habetur in Job. non amat iudiciuz non potest saluari Ne autem iudicis terror in hoc ad uentu in disperationẽ ptrahat pecatorem vt dicat illud Job Desperaui nequaquam viuã. periculosa est enim desperatio vt tertij Regum secundo dici tur. blande ⁊ misericorditer di cit ei deus illud Jheremie. Re uertere auersatrix ⁊ non auer tam faciem meam a te quia san ctus sum. nec irascar in perpe tuum. Et quare moriemini do mus israhel. quia nolo mortem pecatoris ℣ B

Secundo ergo venit vt me dicus sanans languorem. Me dicus antez tria facit que ad sa nitatem vulnerum conferunt. ℣ Primo enim lauat vulnẽa infundens oleum misericordie dicens illud Ysaie. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ⁊ pecatorum tuorum non recordor amplius. in silen tio oscie suggerens illud Ysa. Deleui vt nubẽ iniq̃tates tuas. ⁊ ifundens ei spũalit̃ qđ maria magdalena audiuit corpalit.

dimissa sunt tibi peccata tua · Quod misericorditer tunc contingit cum tremor & timor quē ex intuitu iusti iudicis concepimus in spem & fiduciam cōmutatur · Vt de quo prius dixi mus illud Job · Mutat? es mihi in crudelem · nunc mutata deuotione dilatato corde dica? Dulcis & rectus dominꝰ? in verbo tuo supersperaui ·

Secundo misericors deus medicus post vulneris dilutionem dat electuarium confortatiuum · ne dimissis peccatis misi per gratiam confortem̄ iterū reciduemus · Nam qui dedit voluntatem penitendi · opus ē vt addat virtutem cōtinendi · ne fiāt nouissima peiora prioribꝰ Demiꝙ qui sanum me fecit ipsum dixisse recordor · Ecce iaꝫ sanus factus es · vade iam amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat · Hoc ergo electuarium nichil aliud ē misi infundere magnanimitatez et fortissimum propositum ab ommibus que sunt contra deum abstinendi · hoc autem electuarium confortatiuuꝫ ad tria est nobis vtile · scilicet ad malorū abstmentiam · ad bonorum operum efficientiam & aduersorum sufferentiam · In bijs tribus bella spiritualia exercent̄ De quo Sap̄ · Certamen forte dedit illi vt vincerot · De quibus dicit apostolus · Fortes facti sunt in bello · Terco deus medicus dat vngentum · quod dicatur repressiuuꝫ · quo cicatrices vulnerum sanatorum liniuntur ne deformitatem habeant · Per qđ pseuerantia denotatur · ne eueniat quod plan misita conqueritur · Putruerūt & corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee · Hoc vngentum promisit dominus per Jeremiam cum dixit Obducā cicatricem tuam

Terco venit vt viator? qđ contingit cum homini iam sanato infunditur denotio · vt peregrinando de hoc seculo vel exilio debeat ad patriam festinare

In hoc autem tria fiat? proprie competunt viatori · viam enim alleuiat breuiat? nō deuiat · Viam autem alleuiare est dulcibus confabulationibus itinerantes recreare · Qui enim alicui in via comes coniungit? via quidem ex hoc non contrahitur sed tamen de societatis cōfabulatione labor itineris communiter leuiatur · Hanc gratiam exhibebat discipulis eunti bus in emaus · quibus comes coniūctus dulcibus confabulationibus viam alleuiauit · vt descendente dicerent · Nonne cor nostrum ardens erat in nobis &c̄ · Hunc aduentum apertissime insinuat Bern · dicens ·

Deus aliquando venit ad ani
maz vt viator qui itinerantibo
iocundissimis confabulationi
bus suis de labore vie omnem
releuat cogitatum. ℣ Secdo
viã breuiat. dimittens simistrã
latam ⁊ spaciosam q̃ ducát ad
pdiciõez. ℣ Duo igit̃ genẽa
sunt que nostraz viam breuiãt
vt videlicet árcuitus deuitem?
et per directam viam festine?
Hoc ꝑ mittit nobis dominus
in Prouerbijs dicens. Ducam
te per semitas eq̃tatis. ecce ár
cuitus euitatio. quas cum igre
ssus fueris non artabũtur egre
ssus tui ⁊ currens non habebis
offendiculum. ecce predestina
tio. ℣ Tertio a via non deui
at sed recto itinere dirigit gres
sus nostros. ⁊ mirabiliter dedu
cát nos dextera eius ne in man?
latronum nobis insidiantium
incidamus. quod non nisi du
ce possemus.

℣ Sunt autem tres latrones mũ
dus. caro. ⁊ hostis. Si enim
a via dei propter carnem deuia
mus. inficimur. Si vero prop
ter mundum decipimur Si aũt
perfuasione dyaboli interficimr
Scámus autem q̃ nec infecti
nec decepti nec interfecti vie ter
minuz consequemur. Quod re
uera est mirabile. vt cuz corp?
sit viánum. mundus magn?.
hostes multi. q̃ inter mille decli
net vnus homo a deuio ℣ E

Quod autem dominus suo du
catu per has vias mirabiles du
ces a deuijs predictis nos defẽ
dat patet in veteri testamẽto.
vbi patres de egipto ꝑ tres vi
as mirabiles ad terram promissi
onis deducebat. scilicet per ma
re rubrum. per desertum. p ior
danem. Quid per mare rubrũ
nisi caro. quid per desertum ni
si mundus quem in cordibus e
lectorum suorum tanquam de
sertum abhominabilem facit.
quid per iordanem nisi christi?
sacramento baptismatis intinc
ti designat? Sicut igitur per
has vias mirabiles populum su
um dominus perduxit. sic nõ
minus mirabile est q̃ per mare
rubrum carnis ⁊ sanguinis. p
huius mundi desertum. ⁊ per
iordanem id est christum tin
ctuz in iordane per insidias de
monuz sine periculo nos perdu
cat. Quia igitur velociter currẽ
tes sepe lassamur. ne cuz popu
lo israelitico incapiat eum tede
re itineris ⁊ laboris. de? mutat
vultum suum veniens tanquaz
rex magnificus. vt per osten
sionem glorie sue ne in via de
ficiat recreetur. ℣ Quarto
venit vt rex ostendens anime
sue tanquam alter assuerus di
uicias glorie regni sui. vt ꝑ hec
anima sancta refocillet̃ et ꝛ cre
ata ad laborãdũ ãpli? ꝓuoce
tur Oñdit ãt t a sez diuitias

gloriã · ⁊ voluptatem · que vm
braliter per totum mundum di
ſperſa quaſi omnez hominẽ p?
ſe trabũt · Hec em̃ ſũt illa de q̃
bo Jo · di · Oẽ q̃ ẽ i mũdo ã ẽ
concupiſcentia carnis ⁊ volup
tas · aut ɔcupiſcentia oculoꝝ
aut ſuperbia vite · de? itaq; hoc
oſtendens dicãt ei Diuitias hic
non vmbraliter vt in mundo ſ̄
veraciter · non breuiter ſed eter
naliť poſſide Accinge ſicut vir
lũbos tuos · excute puluerẽ ne
laboribus fatigeris · Ex q̃rum
oſtenſione amma ſancta tãq̃
de graui sõpno exãtata diſcur
rit feſtiat · ſupplicãs dõ vt eam
doceat quõ ad thezauruz oñſa
rũ diuitiarũ valeat ꝓuenire

VI6 Quinto venıet vt
vt magiſter corrigens ⁊ docẽs
⁊ ꝓſuadens quõ ꝓfectiles diui
tias ⁊ glorias ⁊ voluptates
valeam? poſſidẽ illa tria nob
oſtenſa a domino · VI D
Docet em̃ tria per que ad illa
tria a domino oſtẽſa poſſum?
peruenire · Primo enim docet
paupertates ⁊ contumelias tri
bulationes ⁊ anguſtias pro il
lis perpetuis poſſidendis amaẽ
Secundo docet huius mundi
diuitias? ⁊ voluptate? q̃ſi ſterco
ra arbitrari · Tercio docet ad o
ſtenſas in ſpiritu diuitias toto
deſiderio ſuſpirare Hic per feli
cem commutationem ex cõtẽp
tu preſentiumque vilia ⁊ breui
a ſunt ad perpetuas illas diui
tias poſſumus peruenire · De
hac emptione monemur ꝑ Y
ſaiam dicentem · Vemite ⁊ em
te abſq; argento · De loc ma
giſtro dicit Ysaias Ego dñs
docens te vtilia · Et iterum Ma
ne erige michi aurem · vt aud
am eũ quaſi magiſtrum · Hãc
ſcientiam didicerunt ſancti de
quibus dicit Gregorius Electi
aduerſa perpeti appetunt · i tri
ſitoriꝰ proſperari refugiunt ·
gaudent deſpici · nec dolent le
neceſſitatib? affligi ne delecta
tione itineris a patrie peruenẽ
ne retardentur · ne greſſum cor
dis in via peregrina tioiſ figãt
nequãdo a conſpectu celeſtis
patrie prepediti audiant vnde
petrus reprehẽditur · quia nec
dum mentis perfectione robo
tatus veritatis caritate cognita
mi terra figere tabernaculum co
natur dicens in extaſi · bonũ ẽ
nos hic eſſe · faciamus hic tria
tabernacula ⁊c · Deus itaq; vi
dens animam in omnibus pre
dictis ſuis viſitationibus fideli
ter agere in dulcedine cordis
ſui et amore feruenti venit ite
delicationes gratias ferens

VII Hec
to ergo venit vt ſponſus ferẽs
ſecum omnes dignitates dilec
te ſue ſponſe congruentes · In
hoc aduentu tres fert ſecum de
licias viz dilectionẽ · illuiacõez

et dulcissimam deuotionē. Primum procedit a patre. Secundum a filio. Terciū a spiritu sancto. que tres persone hunc aduentum celebrant in te. De hoc aduentu dicit Bernard? Quid est patrez venire ad animaz nisi afficere ad amorē Quid est verbum id est filium venire ad animam nisi erudire in sapientia. Et subiungit. Si ergo dominus ihesus christus dignet venire ad me in caritate. in hoc cognoscam q̄ non sit solus sed etiam pater veniet cum eo Si at sensero mihi aperiri sēs? vt intelligā scripturā. aut sermonē sapiētie q̄ ebulit ex itimis. aut infuso lūe desup reuelari mysteria. aut certe expandi mihi quasi quoddā gremiū celi. et vberiores desurfuz influere aie meditationū pmbres. non ambigo sponsuz adesse Verbi siq̄dez id est filij hec copie sunt. a te plenitudine eius accipimus Quod si se piter infundit bunnis quedaz sed pinguis intime asperionis deuotio. hanc gratiam saluo meliori doctoruz iudicio sancto spiritui tribuam? Si autē pseuerauero huic dignationi dignis semper quātuz in me est affectibus a actibo respōdere. a gratia dei i me vacua non fuerit. a mansionez apud me faciet tam pater enutriens q̄z filius erudiens. Quas delicias vt hic gustemus a illic eis saturemur det nobis a c̄.

Quod tria sunt necessaria ad debitam preparationez ad uentus domini.

Sermo vicesim? quint? .

Paratus esto israel i occursum domini quo niam venit. In verbis p positis tria principaliter denotātur. Primo enim monemur ārca aduentum dei ad preparationem Secundo iam preparati ad occursionem. Tertio securamur ad eius susceptionem. Primum ibi. paratus esto israel. Secundus ibi. in occursū domini Tertium ibi. quoniaz venit. Est autē secūduz Bernardum triplex aduētus. primus ad hominem. secundus in homines. terciūs contra homiēs Ad homines quidem indifferēter. non autem ni homines ita. nec contra homines Omissis igitur primo et tertio tanquā magis notis. de secundo quantuz deus dederit est dicendum. De quo dicit Bernardus. Sicut ad operandum salutem in medio tre semel venit i carne visibil. ita cotidie ad sanādas aias in gl'oruz venit in spū inuisibilis

Ad debitam igi
tur ⁊ deuotam anime prepara
tionez tria sunt necessaria · sine
quibus domum mentis nequa
quā ihabitat Primū ꝯsistit ī cō
scientie purgatiōe · Secundū
in cogitationum sanctificatiōe
Terciū in virtutum adorna
tione · Primum igitur nece
ssaria est conscietie purgatio ·
que vt communiter dicātur con
sistit in contritione confessione
⁊ satisfactione · que tria vt pi
e creditur et fidelit speratur ab
hominibus religiosis ad quos
nunc sermo dirigitur tranſierūt
dicente scriptura · Imber abijt
⁊ recessit · Ideo alia nobis que
religiosis necessaria sit purgati
o conscientie ē querenda Hec
autez purgatio est continua cō
scientie discussio · vt omnia nc
stra interiora veritate duce dis
cutiamus · Hoc enim omni tem
pore necessarium est ⁊ sanctis
et valde perfectis · Vnde Ge
nesis tercio Cum operatus fue
ras trā ñ dabit fructꝰ ꝫ spias ⁊
tbꝰ os germinabit tibi i· vitia ⁊
pcā Job · Si lotꝰ fuero quasi
aquis mi uis · ⁊ fulserint velut
mundissime manus mee · tamē
sordibus intinges me ⁊ abhomi
nabuntur me vestimenta me
a · Hec est maledictio ade · vt
in agro cordis nostri noxia
queq passim vbiq preueiāt ·
vtilia non nisi cum labꝝ Ber
nardus · Quis itaq sic oia a se
superflua resecauit · vt non se
habere putet aliquid putatiōe
dignum · Et subiungit · Quā
tumlibet hoc in corpore manēs
profeceris erras si putes vitia
mortua ⁊ non magis compressa
Est ergo hoc iudicium nobis
semper necessariuz · quo exhau
riamus sordes vitiorum tāquā
ex sentina exhaurienda · Hoc
iudicium supra modum in nobi
bꝰ · diligit ipō testante qui di
cit · Si nosmetipsos diiudicare
mus non vtiq diiudicaremur ·
Propter quod Michee sexto
scribitur qꝫ loquitur ad nos de
us dicens · Indicabo tibi homo
quid sit bonum ⁊ quid deus re
quirat a te · facere iudiciuz ⁊ iu
sticiam ⁊ sollicite ambulare cū
domino deo tuo · In hoc verbo
de tplici exercitio ꝺo supra mo
dum placato admonemur · vt
scilicet primum instauremus
iudicium · secundo quecunqꝫ
iusticia in hoc iudicio adiudica
ta ⁊ sententiata fuerit eandem
iusticiam sine mora ⁊ continuo
exequamur Postqꝫ autez cul
pas peccatorum nostrorum in
uentas per iusticiā emendaui
mus · tercio oportet vt videlicz
sollicite coram domino ambule
mus · ne iterum emendanda cō
mittamus · dicentes cum spon
sa in cant · Laui pedes meos q
modo iterum inquinabo eos ꝙ

Et qz in iudicio ⁊ iustícia ple
ne consistit omnis perfectio · i
deo in multis locis scripture ea
dez facere ammonemur · p̄ſ Ju
dicium ⁊ iustitia preparatio se
dis tue Sup quod dicit Ber ·
Quis in nobis fratres qui deside
ret ī anima sua sedem paraé cri
sto . Ecce quenam illi serica q̄
tapecia oportet preparaé · iusti
tiam videlicet ⁊ iudiciū · que se
cūduz ꝑphetā fūt preparatio se
dis eius Idē · Diligit dominꝰ
animā que sine intermissiōe cō
fidérat se ⁊ in cōspectu eius sine
dissimulatione diiudicat semet
ipsā Idqz iudiciuz non misi ꝑp
ter nos a nobis exigit deus · nā
si nosmetipsos diiudicauerim?
nō vti qz diiudicabimur
Et qz persuasū est vt ad p̄pa
tionem cordis iudiciū istaure
mus · quō hoc fieri debet quis
iudex qui testes assideāt docet
Ber · Ascēdat hō tribunal mē
tis sue vt audiat causā preterite
vite sue · sedeat iudicans ratio ·
stet accusatrix conscientia · te
stis memoria · assit timor carni
fex · ducatqz ad iudiciū id qd̄
in iona describitur Quod op?
tuum · q̄ terra · quo vadis · vn
de veis · ex quo populo es tu?
In quibo si aliquid inuentum
fuerit qd̄ conscientiam vuln ét
quod inquinat memoriā sub lo
co ⁊ tempore nō trāseat impu
tum · ꝫ ad sentēti am iustitie ef

ficaćter emendetur Vnde Ber
nar · Cotidiane conscientie di
scussiom · emendationi · compo
sitiom pars diei neganda non
est · vt qz culpas cotidie omit
timus etiaz cotidie nos corriga
mus Cur aūt tā diligens pur
gatio vicioꝝ̄ · tam sedula eua
cuatio peccatoꝝ̄ tā necia sit
cām huius Ber · asserit dicens
Impleri visitationibus domini
anima que hijs distractiombo
subiacz nō p̄t · ideo quāto ma
gis illiꝰ euacuabitur tāto ma
gis istis implebitur · si multum
multū · si parū parū · nec auarꝰ
nec inops est grē distributor ·
sed vbi vasa vacua nō fuerint
necesse ē oleū staé qz nūq̄z iste
cum illis misceri poterūt meter
nuz · neqz cohabitatio lucé potest
eé cū tenebris nec xp̄i cuz viá
is Sed quereret aliquis
Cur expulsis tam magnis pec
catis vilia ⁊ leuia expellere nō
valeamus ? Respōdeo ad hoc
qz triplex est causa · Prima ad
cauendum elationem · Secun
da propter virtutum exercita
tionem · Tertia propter proba
tionem Vnde de primo dicitur
Exodi · Non expellam inimi
cos tuos anno vno ne furgant
contra te bestie ⁊c ꝫ paulatim
expellam eos de conspectu tu
o donec augearis ⁊ possideas
terram De secūdo dicit Judith
ij · Hee sunt gentes quas reli

quit dominus vt erudiret in eis
israhelez a postea discerent filij
eorum certare cum hostibus ·
De terão dicatur ibidem · Ego
non delebo gentes vt in ipsis ex
periar israhel vtrum custodiat
mandata domini Et ideo temp
tauit vos dominus vt palã sci
at si diligatis eum an non

Secundo ad debitam pre
parationez fidelis anime exigi
tur cogitationum sanctificatio
ad quaz duo requirũtur · vt vi
delicet malas cogitationes de
uitemus · a sanctis a bonis co
gitationibus nostram conscie
tiam dedicemus · De malis dr
Sapien · Peruerse cogitatio
nes separant a deo Item Spũs
sãct⁹ aufert se a cogitatioib⁹
que sunt sine intellectu · Dicit
enim Bernardus Licz expelle
re spiritum sanctum non sit in
voto cogitantis sit tamẽ ex cul
pa negligentis vt spiritus di
sciplie merito se auferat a cogi
tatiomb⁹ indisciplinatis Ergo
ad sanctificationem cogitatio
num nostrarum primuz exigit
vt mala caueamus Secunduz
vt sancta⁹ a deo dignas a de
uotas meditationes introduca
mus Cur hoc? Quia dicit domi
nus Sapientie Ego eruditis
interfum cogitationibus · Co
gitationes igitur nostras sãcti
ficamus si eas in deo a in hijs q̃
ad deum sunt semper suspẽda

mus Propter quod precipitur
nobis in deuteronomio · Caue
diligenter ne obliuiscaris dñi
dei tui · Hic sanctificabant co
gitationes suas · de quibus di
citur Cogitationes eoruz apd
altissimuz Et Apostolus · No
stra conuersatio in celis est De
quorum numero quidam dice
bat Meditatio cordis mei in cõ
spectu tuo semper · Vñ Ber·
Felix anima cuius meditatio
in conspectu domini ẽ semper
que semp in corde suo delecta
tiones versat illas dextre excel
si Qd si ad illud lumen splen
didissimum deitatis mentis no
stre oculos attollere non vale
amus · eo q̃ lucez habitet inac
cessibilez humanitati ei⁹ a hijs
que pertulit in carne nostra⁹ co
gitationes deuoti⁹ iprimam?
Quod faciebat illa beata in cã
ticis dicens · Dilectus meus mi
hi a ego illi Et iterum · Fasci
culus mirre dilectus meus mi
hi inter vbera mea commorabi
tur · Super quod dicit beatus
Bernardus Ab ineunte etate
mea pro aceruo meritoruz que
mihi deesse sciebaz hunc fasci
culuz mirre colligere a inter v
bera mea collocare curaui · col
lectuz ex ommibus anxietati
bus a amaritudinibus domini
mei a cetera · Hic michi in ore
frequenter sicut vos scitis i cor
de semper sicut scit deus Dum

et vos dilectissimi taz dilectū
fasciculuz colligite vobis vt a
vobis inter vbera cōmoret Tal
materia supra modum sanctifi
cat corda nostra Vnde Augu
stinus · Si cristi lancea crux
et corona ex adhesione mēbro
ruz eius sūt sacrata · multo ma
gis cogitationes hominis ex v
tute deuotionis in deū fixe sāc
tificantur Propt quod vbi de
us sue passionis stigmata cog
nouerit ibi videlicet imaginez
suam libentius visitabit Vnde
beatus Bernardus Gaudet ce
lestis sponsus talibus ornamē
tis · et cord thalamuz libenter
ingreditur vbi sue passionis gr
tiam a resurrectionis leticiam i
spiat sedula cogitatione vsari
ibi adest libens · Oportet enim
nos si crebrum habere volum?
hospitem cristuz corda nostra
semper habere munita fidelib?
testimonijs · tam de misericor
dia morientis q̄z de potentia
resurgētis · Quomodo dauid
dicit Duo hec audiui quia po
testas dei est a tibi domine mise
ricordia · potestas videlicet de
resurrectione · misericordia de
passione

Tertio ad preparationem
congruam requiritur vt post p
dicta animaz virtutibus ador
nem? Tres igitur virtutes ad
ornant animaz Quarum pria
est continentia · per quaz ea q̄
per discussionem cōscientie sūt
purgata cauentur ne iterum il
labantur · Quia vt dicit Ysai
as Angustatum est stratum i
ta vt alter decidat a palliū bre
ue vtrunq; operire non potest
Per continentiaz itaq; anima
ángitur ne quecunq; carnis de
lectabilia admittant · que cū
impugnauerint dicamus eis il
lud Canticorum · Laui pedes
meos quomodo iteruz inquina
bo illos ? Exui tunicam meam
quomodo rursus induar illa ?
Propter quod deus apostolos
suos bene purgatos āmonuit
dicens · Sint lumbi vestri pre
cincta a lucerne ardentes et cete
ra Secunda virtus ador
nans animam est humilitas ·
sine qua deus nullam animam
visitabit Vnde beat? Bernar
dus dicit Antequaz glorificet
subaudis anima · per visitatio
nem humiliatur · Vnde in Ec
clesiastico Humilia te deo a ex
specta eum · Dec enim virtus
supra modū animaz deo assimi
lat Ipse enim secunduz damie
lem · homo humillim? nomina
tur · Propter quod discipulis
ante spiritus sancti missionem
dixit Discite a me q̄a mitis sū
et humilis corde · Propter qd
etiam beata virgo omniuz vir
tutum plenitudinem possidens
solum de humilitate gloriatur
dicens Quia respexit humilitatē

ancille sue ⁊ cetera · Decebat enim virgo sancta q̄ precipue humilitas deo viaz prebuit ad cor eius · Unde beatus Bernard? Audeo dicere q̄ nec marie virginitas sine humilitate placuisset Item Insipiens est ⁊ insanus quicunq̄ in alijs vite meritis q̄z in sola humilitate gloriatur Hec igitur virtus humilitatis pre ceteris deum allicit cogit ⁊ trahit ad spiritualem visitationem in anima celebrandā Propter quod dicit p prophetam Ad quem respiciaz nisi ad humilem ⁊ trementez sermōes meos ? Ac si dicat · Quem visitabo nisi quem humilitate videro adornatum Propter quod dicit Jacobus Deus superbis resistit humilibus autez dat gratiam · ¶ Tercia virtus singulariter animā adornans est pacis tranquillitas · Unde in psalmo In pace factus est locus eius Item In pace in idipsū dormiam ⁊ requiescam Unde de? post resurrectionē suā frequēt optulit discipulis pacem · volens per hoc corda eorum vt essent receptacula mūda ip̄araē eo q̄ non longe post spiritum sanctum mitteret De hac pace quia multa i prebabitis dicta sunt sufficiant ista pauca Hec predicte tres vtutes singulariter ornāt animam vt dignitatez spōse sic ornata felicit assumat ⁊ cetera.

¶ Quod sponso tripliḡ genere deuotionis est occurrendū M
¶ Sermo · xxvi ·

Occurre michi obsecro hodie Geneb vicesimo quarto capitulo Dei? nāq̄ sponsus videns sponsam suam in sui preparatione pariter ⁊ ornatione sollicitam · vt pulso fastidio festinet ⁊ accelleret omnes impensas nuptijs cōuenientes cum diligentia ip̄arare · non solum venire sed accelerare · ⁊ cum vehementi desiderio properare credendus est · non q̄ spōsus festinet eo q̄ videat animam festinantem · sed quia sponsa in veniendo accelerat signum est sponsum amplius festinare · Illius nanq̄ desideriuz anime creat desiderium · Et q̄ ipse de? festinat intuitu ideo spōsa festinat se preparare Nam desideriuz · sollicitudo · acceleratio · amor · ⁊ quicquid in affectib? esse poterit anima acāpit ab affectu dei Unde beatus Bernardus Anima ex eo q̄ se vehementer diligere sentit · rediligi michilominus vehementi nō ambigit · ⁊ de sua singulari intentione sollicitudine cura ⁊ opera quibus incessanter iuigilat quemadmod̄ placeat

xxvi?

deo equę hęc omnia indubitan
ter agnoscit · recordans ꝓmis
sionis eius qui dicit In qua ĩ
ſura mensi fueritis remetietur
vobis . Quod ergo in sanctis
affectibus habemus ex suis af
fectibus indubitanter credim?
emanasse Anima itaq; sancta
quia decoreꝫ sponse tam i pul
critudie sponse reformata q̃ꝫ
virtutibus adornata indubi-
ideo sp̃ũs amplex? eius am
plius desiderans aduẽtum ei?
amplius desiderans dicat ei ver
bum propositum · Obsecro oc
curre michi hodie · quia tanto
desiderio veniendi ex decore
anime inflammat vt nec vmi?
diei morã sponse indulgeat im
occurrendo Ac si dicat · Quia
michil restat nec superest faciẽ
dum misi vt occurras michi ꝙ
hoc facias festinanter vt hodie
inãpiam te exaltare vt Josue
dicatur Ex hijs ergo sponsa ꝑ
uocata se p̃parat ad occurrẽdo

TRIA Est autem
triplex deuotionis genere spon
so occurrendum · scilicet cona
tu indefitienti · desiderio vehemẽ
ti · amore excedenti · In hijs af
fectibus si domino occurrim?
ipse se nobis tribuet sine mora

PRIMO ergo occurendum
est ei conatu indefitienti Quod
tunc facimus si omnia que pos
sumus cogitatione · operatiõe ·
deuotiõe · affectiõe · indefesso
mentis conamine facimus mœs
santer · Dic autem conatus du
os habet terminos · a quo vide
licet a ad quem · insinuans no
b̃ ꝑ hoc vt a nobisipsis a ab õmi
specie mali sit fortis conamine r
cetenduz · a ad deum tãq; ad
terminũ ad quem fortissime sit
conandum · Ad hoc monemur
Eccãs nono · vbi dicitur · Qd̃
cunq; potest manus tua facere
instãter operare · quia nec op?
nec ratio nec sapientia nec sciẽ
tia est apud inferos quo tu ꝓ
peras Gloſa · scz per que possu
mus in futuro meritorie opera
ri In hoc conatu stetit Apostо
lus cũ dixit ad Corithios · v ·
Contẽdim? siue presentes siue
absentes placere deo · Quomo
do autem in hoc conatu sit agẽ
dum subiũgit dicens Omnis q̃
in agone cõtendit ab omnibo
se abstinet vt ad deum possit
expeditius conari Dic conat?
maxime est in virtutibus habẽ
dus · ita vt dicatur illud Judi
cum Magnanimorum reperta
est contentio · Ac si dicat · Qui
sic continue conãtur placere de
o magnanimes sunt · Et talis
conatus per quem continue
a malis recedimus a ad bonuz
contendimus viris sanctis pro
perfectione in hac vita iudica
tur · Propter quod dicebat A
postolus Non arbitror me ap
prehendisse scz perfectionem

sed quid faciendum sit ei subiũ
git cum dicit Vnum autem · q̃
retro sunt oblitus ad ea que ã
te sunt extentus sequor ad pal
mam vocationis in xp̃o ihesu ·
Deinde addit informans nos
ad similia facienda Quotq̃t ãt
perfecti sumus · hoc ipsum sapi
amus Ac si dicat Quicũq; ex
continuo conatu per eorũ que
retro sunt obliuionem · et per e
orũ q̃ ante sunt extensionem iã
perfecti sunt · hoc ipsum sapiãt
et se iudicent imperfectos Su
per quod Bernardus Perfã
eorum que retro sunt obliuio,
et perfecta in anteriora exten
sio ipsa est hominis iusti in hac
vita perfectio · ita videlicet vt
eorum bonorum que duduz fe
cimus tanq̃z nichil sint · immo
punitione digna obliuiscamur
nichil curantes · et cuz magna a
uiditate extendamus nos ad
alia bona faciẽda · tanquaz im
preteritis bonis nichil peit? ha
beamus · i hac parte faciente s
icut auari qui bona iam lucra
ta pro nichilo reputant et ideo
ad non habita auidius se extẽ
dunt · Propter quod in cuãge
lio dicebat dominus Filij hui?
seculi prudentiores sunt filijs lu
cis · Super quod dicit beatus
Bernardus Vtinaz fratres sic
essemus cupidi gratie spiritua
lis quemadmodum seculares
lucri temporalis · magna confu
sio · magna valde abusio · q̃ m
dentius illi nociua desiderãt q̃z
nos vtilia et fructuosa · Vide
mus eos quicquid adepti sũt
paruipendentes respectu eorũ
que desiderant · et vilescunt eis
omnia habita vt etiaz non ha
bita conse quantur · Sic colli
gentes legumina in saccum p?
tergum proiciunt absconditos
ea ab oculis ne iã collecta fuis
sicere videantur Talitaq; vi
dus lucrandi viris sanctis per
fectio re putatur · Vnde dicit
beatus Bernardus Indefessũ
proficiendi studiũ et uigis co
natus pfectio iudicatur Prop
ter quod dicit leo papa in hmo
ne de quadragesim a · Nec est
perfectorum vera iustitia vt nũ
quam presumant se esse perfec
tos · ne abitineris nondum fi
niti intentione cessantes illic in
cidant in deficiendi periculuz v
bi proficiendi cepo fuerunt ap
petitum · Nemo enim nostrum
tam perfectus tam sanctus e
vt perfectior sanctior q; fieri
non possit · etiam si ad summa
queq; virtutum studia proue
hatur Quia sicut semper hab
re potest quo crescat · ita et q̃ te
crescat · Omnes ergo qui pe?
a desideramus ab hijs in que p
uenimus in ea que nonduz ap
prehendim? pia auiditate cu
ramus Nec habemus vnde cu
semur · sed vn de merito ex me

dullis cordium toti in gratia
rum actione versemur. Quod
si subrepente mortis articulo i
hoc conatu a sancta intentione
a sacritate vie nostre a deo co
prehensi fuerimus a nondum
completi vitaz finimus. nō ta
quaz imperfectos deus nos ac
cipit nec secundum mensuram
imperfectionis nostre in qua
sumus. sed secundum perfe
ctionem ad quam conati fu
mus. a fideliter contendimus
a domino premiabimur. Hanc
sententiam aperte declarat bea
tus Bernardus dicens. Multi
tota vita sua ad hoc tendunt ꝯ
nunquā pertigunt. quibus ta
men si pie perseueraverint sta
tim vt de corpore exeunt reddi
tur eis quod in hac vita dispē
satorie est negatuz. illuc pdu
cente eos sola gratia quo prius
tendebant ipsi cum gratia

Secunduz
membrum quo deo sponso oc
curremus est desiderium non q̄
locū q̄. sed quod in proposito
describemus. Quod vt euiden
tius exprimamus Sciendum
q̄ est triplex desiderium. scili
cz naturale. rationale a spiritu
ale Naturale desiderium est
quod ex natura habem? nullo
exercitio nulla gr̄ia acquisituz
Et ex hoc desiderio bonum iq̄z
tum bonum cupimus vniuersi.
De hoc desiderio dicit philoso
phus. Omnes homines natura
liter scire desiderant inquantuz
scire est quoddam bonum. sic
etiam omnis homo deum desi
derat inquantum est summuz bo
num omnia bona in se continēs
Huius ratio est. quia ad sum
mum bonum eternaliter fruen
dum creati sumus. a ideo hoc
desiderium insituz est nature vt
per deum adhereat ei in via ad
quem eternaliter perfruendum
est feliciter ordinatus De hoc
desiderio dicit boetius Omnis
mortaliuz cura quam multipli
cium studiorum labor exercet
diuerso quidem calle procedit
sed ad vnum beatitudinis finē
nititur peruenire Id autem est
summuz bonuz quo quis adep
to michil vlterius desiderare que
at. eo q̄ sūmuz bonuz est quo
quis adepto michil desit omniū
bonorum. cuncta intra se con
tinēs bona. cui si quid deforet
summū esse non posset. Est er
go mentibus hominuz huius ve
ri boni naturaliter inserta cupi
ditas sed ad gaudia falsa deui
us error abducit. quorum homi
num a si caligante memoria ta
men summum bonuz appetūt.
sed velut ebrius domuz quo tra
mite reuertatur ignorat Sed
hec omnia ex desiderio natura
li oriuntur Secunduz desi
derium dicitur rationale. eo q̄
ex iudicio rationis procedē vide

atur Q d tunc habet fieri cum per iudiciū rationis discurrim? rerum precia estimantes · ex hoc desiderare mapim? que ꝯg noscim? vicinora saluti · sic ꝙ celum plus q̄z terraz desideram? anime salutē plus q̄z corporis · eternitatem plus q̄z temporis breuitatē · a ita virtutes illas cupimus plus que nos sanctiores faciunt · De hoc desiderio dicit Psalmista Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore · Ex desiderio enim rationis cognouit vtile desideriuz iustitie · a ideo desiderabat desiderare i. ex desiderio rationali concupiuit desiderium spirituale De hoc desiderio idem dicit · Desiderium pauperum exaudiuit dominus · Pauperes enim sumus qui multum desideramus a modicū facim? Hic ꝙ desideramus esse boni · ꝫ opera que bonos faciunt nō implemus Hic est illa vetus querela omnium conquerentium sibi deesse gratiam · cum magis ipsa gratia habeat conqueri se factores bonorum operum non habere · Tercium desideriū vocat a dicitur spirituale · q̄ pro tempore a loco in mentibus deuotorum ex consideratione nostre inopie a diuine clementie efficacit concipitur · vt ex hoc desiderio magis a egregia a nostris meritis ommino nō conuenientia desiderentur · Et hoc est desideriū per quod sponsā spō so filio occurrere oportebit · q̄ licet se miseram nudam a inopem reputat · seipsaz tamen ex hoc desiderio compescere non potuit nisi eum desideret cuius presentia replet celum · Hoc sanctū desiderium cum mltis bonis operum exercitijs a intimis deuotionibus ad plenum perficitur · nec cogitatione generat · nec meditatione formatur · nec humana industria ordinat · nec in verbis preconceptis pronūciatur · sed intimis suspirijs euaporatur · vberrimis fletibus vltro profluentibus manifesta tur · De hoc desiderio dicit ꝙ plenus i psalmo Domine ante ꝯ ne desiderium Ac si dicat · tāgnum est ꝙ nullis possim bi exprimere verbis · sed ante te est qui nosti corda · Quod autem ex intimis suspirijs talia desideria exalentur insinuat cum immediate ante predictū versum dicit · Rugiebam a gemitu cordis mei · Et immediate subungit Et gemitus meus a te non est absconditus · Ac si dicat · Talia desideria nō me a industria informantur · sed ex suspirijs ante desiderium in desiderio p? desideriuz hauriūt De hoc desiderio dīi Oroū bijs vicesimo se cūdo capitulo

Desiderium si compleatur de

lectat animaz Talia desideria semper effect? suos consequũ tur. Vnde ibidem in Prouer bijs dicitur. Desiderium suum iustis dabitur. Et iterum de eodem Desiderium iustorum omne bonuz. Talia desideria vt consequantur quod deside rant. promisso tam in veteri qz in nouo testamento dominus se constrixit In veteri testamẽ to cum dixit Omnez locuz quẽ calcauẽit pes vester vester erit Super quod beatus Bernar dus dicit. Quatenus in bonis domini pedem fiducie porrexe ris. eatenus possidebis In no uo testamẽto similiter. Amen dico vobis quicquid orãtes pe titis. credite q accipietis Vn de immensa a infinita dei bo nitas a liberalitas non permit tunt tale desiderium non imple ri Est enim proprium dei vota humiliter sibi supplicantium ex audire. sicut proprium ignis ẽ ardere a solis lucere.

Quod a tribus nobis est exeundum.

Sermo. xxvij. p

Exite obuiã ei. Matthe i decimo quinto capitu lo. In verbis propositis in duo bus monemur. Primo exire. Secundo deo sponso obuiam venire. Primum tangitur in hoc q dicitur Exite. Secun dum in hoc q dicitur Obuiaz ei. Dictum est autem in pcedẽ ti sermõe quomodo sponso oc curram? siue obuiam veniam? Nunc dicendum est quomodo exeamus. Dicendum er go q in sacra scriptura sex ge nera aduentuum reperimus q deus pro salute nostra digna f misericorditer celebrare. Pri mus aduentus in carnez ad no stram redemptionem. Secun dus aduentus in cibum ad no stram refectionem. Terci? ad uentus in mentem ad nostram sanctificationem. Quartus ad uentus in mortem ad meritorũ discussionem Quintus aduen tus ad iudicium ad sententie p mulgationem. Sextus aduẽ tus ad gloriam. ad eternaz no stram glorificationem. Primu aduentum celebrauit deus glo riosus i misericordissima humi litate. Secundum aduentum celebrauit in feruentissima cari tate. Terciũ aduentuz celebra uit in dulcissima bonitate Quar tum aduẽtum celebrauit i max ima equitate. Quintum aduẽ tum celebrabit in districtissia severitate. Sextũ aduentũ ce lebrauit i glorioissia maiestate De primo dicit Ysaias. Ecce veniet deus a homo. De secun

do diat ur tercij Regū octauo Dominus dixit vt habitaret i nebula · id est in obūbratione pans · De tercio dicitur Johā mis decimoquarto · Si quis di ligit me sermones meos serua bit ⁊ cetera · De quarto dicitur Apoca · vicesimo secundo Ecce veno cito ⁊ merces mea mecuz est reddere vnicuiqz secūdum opera De quinto Apoca · Ecce venit in nubibus ⁊ videbit eū ois oculus ⁊ cetera · Et in da miele Ecce in nubibus celi filiꝰ hois venet cuz potestate maz Similiter Mathe · Tunc vide bunt filiuz hominis venientem in nubibus ⁊c · Et in epistola iude Ecce venit deus in sanc tis milib? De sexto diat Gre gorius super illud Luce Transi ens ministrabit eis · Transire e ius est · cum de iudicio ad reg nū eius redit · vel transire eius ē cum ab huma mitatis forma in diuinitatis sue speculationem nos eleuare fiat ℣ℛ

Sciendū q̄ in singulis aduen tibus premisit nūcios q̄ nos de reuerentia tantoruz aduentuū premunirent Veniens enim ho mo premisit homines · patriar chas ⁊ prophetas · nuncios ⁊ precones Secūdo vero aduen tui p̄misit figuras ⁊ dulcissimas significationes · sicut est illud Johan · Nisi māducaueris car nē filij hominis ⁊c · Tercio ad uentui premisit tanqnā nūcios interiras deuotiones · Quarto aduentui tā quam nūcios pre mittit egritudines ⁊ passiones Quinto aduentui premittit si cut dicitur in euangelio preli a ⁊ seditiones · Sexto aduen tui premittit pene ommū scrip turarum exhortationes · Inter q̄s tanq̄z vltimū ⁊ finalem num cum premittit illas benedictio nes scilicet · Veni te benedicti patris mei ⁊c · Sermo autē mi mis in longum duceretur si sin gulis aduentib? singulas egred siones vel exit? ponerem? Prop ter qđ aliqui exitus sunt pone di qui ommib? istis aduentib? sunt continui Ideo propter p maz thematis exhortationez q dicitur Exite obuiaz ei Ā tibo est exeundum scilicet a mundi vanitate · a carnis voluptate · ⁊ a pcā feditate ℣ℛ Primo igit exeund est a mundi vanitate non passib? corporis · sed affe ctibo cordis · scilicet amore · ti more · operatiōe ⁊ intentione ℣ℛ Volēs igit istiꝰ aduētib obuiaē egrediat primo de hoc mundo · vt videlicet amorez su um in oib? q̄ sunt extra deuz in hoc mundo penit? retrahat ⁊ a uertat · Cur hoc? quia deꝰ ⁊ mundus antiquas aduersus se habent inimicicias · Mundꝰ enim mltas animas a deo re trahit Vnde ipe dixit Ego nō

fium de hoc mundo ⁊ ideo mundus me odit Exo. ꝓcepit dñs. Caue ne vnq̃z eaz habitatoribus terre iungas fedus ne sint tibi in ruinam Quia sicut dicit leuitic Qui remanserint erunt vobis quasi claui in oculis et lanceæ in lateribus Hámus enim quia claui in oculis cecant ⁊ lãceæ in lateribus necant. Hic amor mundi suos cecat ⁊ necat amatores Hinc persuadet Apostolus Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus Quia vt dicit Jacobus Quicũq; voluerit esse amicus huius seculi inimicus dei constituetur. quia amicicia huius mundi inimica est deo. Et quia ita inuicez sibi contrariantur. ideo dicit Johannes Nolite diligere mundũ nec ea que in mundo sunt Quia si quis diligit mundum non est caritas patris in eo Egrediamur igitur de mundo si salubriter domino ve miseri volumus occurrere. Quod quia pauci expediti faciunt Ideo dominus electos suos quos supra modum diligit castigat ⁊ flagellat. quia si eos sine castigatione ꝓmitteret mundus eis dulcescere. a quo tandem vix possent retrahi. Quod pulchre figuratum est in colũba noe de qua scribitur Qne cum non inuenisset vbi requiesceret pes eius rediit ad archã. q̃ neq̃q̃z rediisset si locum quietis inuenisset

Propter hoc de mundo dicit Gregorius Mundus qui diligitur fugit vbiq; mors vbiq; luctus vbiq; desolatio. vndiq; percutimur. vndiq; amaritudinibus replemur Et subiungit Aliquando nos mundus retraxerat a deo. nunc tantis plagis plenus est vt ipse mundus iam inuitet nos ad deum Hoc Hoc cũdo exeundum est a mũdo timorem nostrum ab ipso peitus retrahendo. Quod tunc verace fit si ex timore mũdi nihil boni obmittamus. ⁊ nichil mali faciamus. Ad hũc timorem de cordibus nostris remouendum dicebat dominus Nolite timere eos qui occidũt corpus nec habent amplius quid faciant. Et iterum Nolite timẽ si odit vos mundus scientes q; priorem me vobis odio habuit. Hoc timore a mundo retracti timorem ad deum habeamus. qui potest corpus ⁊ animam mittere in gehẽnam Timor enim domini omne bonũ in homine operat. Unde Ecclesiastici. Sapiẽs in ombus metuit. ⁊ in Prouer. Beatus homo qui semper est pauidus Quia timẽtem deũ omnia timẽt nec aliud quicq̃z ipse timet. Propter quod dicebat ipse Job q; eo testante non reprehendit eum cor suum in omni vita sua. tamen quasi tumentes fluctus sup me timui deum

Et reuera ad hunc timorem homines qui apertos habent oculos facilit possent promouere Omnia enī que sunt in celo a in terra ad timendum deuz persuadent · Vnde August · Quā te erunt angustie reprobis vndiq; superius erit iudex irat? · inferius calpos · a dextris peccata accusantia · a sinistris insinita demonia ad supplicia trahentia · intus cōscientia mordens · foris mūdus ardens · retro vita detestabilis · ante iudicium sine misericordia · Miser peccator sic deprehensus quo fugies? late re erit impossibile · apparere intolerabile Nunc ergo deū timeam? ne ad illum infructuosi veniamus · ℣ Sed dicēs Delicate sium nature timeo q̄ sine mūdi consolatione nō possum subsistere Respondet tibi Job Qui timet pruinam irruet super eum nix · Vnde in Ecclesiastico fideli dat consiliuz sapiens dicens Seruus fidelis sit tibi quasi anima tua · seruo autē pessimo latus sanguinare · Qd̄ est dicere Si seruus id est corpus subditum spiritui fideliter cooperatur tibi in ommibus q̄ dei sunt sit tibi sicut aīma tua · si rebelle fuerit impatiens disciplineꝫ latus eius sanguinare p̄ fortissimas disciplinas

℣ Tertio exeundum est a mundo per operationem · vt videlicet opera nostra nō ad mundi complacentiam sed per intentionem ad dei beneuolentiam ordinemus Hoc autem cōtingit tripliciter scz per rectitudinem intentionis · diligentiā operationis · a cuitationem inanis glorie · In hijs enim tribus solet diabolus nostris operibus ordinatis ad deū insidiari sum Ber · dicēte Antiquus hostis nō bona tribus modis īsequitur · viz in principio · i medio · a in fine In principio viciādo intentionez · in quo si non p̄ualet polluere i medio p̄ negligentē actionez · q̄i in medio positus · in quo si non preualet accedit per ianez gloriaz q̄i in fine vt illaqet · qd̄ tunc veraciter contingit cum bono opere completo plus de eo presumimus q̄z oportet

℣ Cuz hijs ergo tribus amore videlicet a timore a operare de mundo exeamus · Qd̄ admonet Amos p̄ph̄eta dicens · Surgite surgite nō habebitis hic requiem Vnde Jheremias Pauorz a fouea a laqueus super te q̄ habitator es terre Quaē ait sit exeundū a mundo īsinuat Bernar · dicēs Valde difficile est a maxie diebus istis q̄bus malis a nimis inualuit super terraz cri mialiū pcō p̄ foueas declinare Quot enī mūdi videt̄ hrē blā dimēta tot hz vir iust? ipugnationū tēptamenta · ℣ X

Secundo exeunduz est a carnis voluptate. Exitus enim a mundo ad modicuz vtilis est nisi recedentes a mūdo a carnis voluptate similiter recedamus Multa enim mala incurrūt qui carni deseruiunt. Primo eñ dē o displicere dicuntur Secūdo ad malam consuetudinem per trahuntur Tercio a deo maledi cuntur Quarto pene adiciunt Quinto eternaliter moriūtur. Sexto regnum dei non conse quentur De primo dicit Apl's Qui in carne sūt deo placere nō possunt Quia vt idem dicit. hu iusmodi cristo non seruiunt sz suo ventri Hinc est qđ ad cor. Esca ventri z venter escis. de us autez hunc z has destruet. Propter hoc vētris obsequium idolatrie comparatur Et ideo i dem dicit Apl's ad philippē. Quoruz deus venter est. De se cūdo dicit Sap. Interuenīte tpe z conualescente iniqua psue tudie. ℞ error qi lex custodit Bernar. Et si videntur lenire ad horam cōtinuata tamē ēpli us pruritū efficiūt. Hi eñ cor pori nutrimentum oblectatio nis p sua ꝯcupiscentia mīstra tur fiunt duo. i. corpus z sue delicie contra spiritum z picli tatur conscientia De tercio dī Ecē Maledictus qui seruit in digmis se Hup qđ dicit Aug' Ad maiora natus sum q̄z vt p uiam manēpio meo. De q̄rto dicit in Apoca. Quantum i de liciis fuit tātuz date eis de tor mentis. voluptas enim habet penā Ex hijs patet q̄ supflu a grauissima accepimus sub v sura De quinto dicit Aplūs Hi secūdū carnem vixeritis morie mini Vnde in Luce Ve vobis qui saturati estis quia esurietis De sexto dicit Apl's. Manife sta sūt opera carnis que sūt for nicatio ac̄ vsq; z hijs similia q̄ predico vobis sicut predixi. quoniā qui talia agunt regnū dei nō consequentur Vnde Lu ce Attēdite a scribis qui amāt primos accubitꝰ in conuiuijs: qui deuorant domus viduaruz simulantes longam orationem hij acēpiunt dampnationem maiorē VLA Tercio exeūdū est a peccati feditate Et quia peccata i triplici loco committi mus sez cogitatiōe. locutiōe. et operatione. ideo tribus exer citijs respondentibus debem? recedere ab eisdem. scilicet con tritione. confessione. z satisfa ctiōe. vt singula singul' corre spondeant. Cordis autē con tritio talis z tanta esse debz vt omnia peccata commissa per e ius fortitudinem conterantur penitus De quo forti affectu dicit Jhere. Deduc q̄i torrētē lacmas p diē z nocte et ñ des requem tibi. Jde Luctū vmgeiti

fac tibi planctuz amarum De
hac fortissima contritiõe habẽ
da dicatur in psalmo Commo
ta est ⁊ contremuit terra .i. terre
nus homo. ⁊ fundamenta mõ
tium .i. magnorum peccatoruz
conturbata sũt ⁊ commota sũt
quoniaz irat⁹ est eis scilicet pẽ
tens homo Ascendit fumus in
ira eius ⁊ ignis a fãcie eius ex
arsit scilicet cor. Inclinauit ce
los ⁊ descendit scz dei clemen
tia De hac fortissima contritio
ne dicatur etiam tertij Regum
xix. Spiritus grãdis ⁊ fortis
subuertens montes ⁊ conterẽs
petras scilicet magnoruz ⁊ du
rissimorum peccatorum. De se
cundo scz confessione in Pro
uerbijs dicatur Qui abscondit
scelera sua non dirigetur. qui
autem confess⁹ fuerit ⁊ relique
rit ea misericordiam conseque
tur Vnde Ecclesiastici. Ante
mortem confitere Et in euange
lio leprosis dicatur Ite ostendi
te vos sacerdotibus. De terão
scilicet satisfactione dicatur in
Daniele Peccata tua elemosi
nis redime. ⁊ iniquitates tuas
misericordijs pauperuz. si forsi
tan ignoscat delictis tuis deus
Que cum omina feceris humi
lia te in ommibus ⁊ de propicia
tu peccõrumnoli adhuc eẽ sine
metu Vnde Ecclesiast. Ne di
cas miseratio dei magna. multi
tudinis peccatorum meoruz mi
serebitur. Quomodo autẽz mi
sericordie spem ⁊ gratiosam fi
duciam super remissionem pec
catoruz consequam̃ docet Ber
nardus Exemplo marie mag
dalene pemitentis prosternẽ.
et tu o miser vt tu desinas esse
miser amplectere pedes. placa
oscul. riga lacrimis quibo nõ
solum laues. sed te ita sane ve
pre pudore ac merore vultum
non audeas ante fus⁹ tollere q̃z
audias et tu dimittunt⁹ tibi pec
cata tua. et q̃z audias cõsurge
cõsurge captiua filia sion. ex
cutere de puluẽ filia iherusalem
De primo dicatur secundi Re
gum. Surgite transite ato flu
uium. nomine fluuij mundum
cum suis transitorijs signans.
De secundo exitu dicatur ibiẽ
Surgite fugiamus scz de ar
mis delectationibus r̃ cedam⁹.
magis op⁹ est fuga q̃z pugna
De terão exitu dicatur Eccle
siastici. Si coactus fueris in e
dendo multum. surge e medio
⁊ euome ⁊ refrigerabit te. per
quod vbum vtiq; peccata mẽ
ta sumpta per confessionem e
uomere informamur Quod ip
se prestare dignetur qui viuit
⁊ regnat ãẽ

¶ Dominica prima aduent? diſi Sermo primus.

¶ De epiſtola Sermo viceſimus octauus

B

HOra eſt iam nos de ſōpno ſurgere Rō?. xiij. In quibus verbis hortatur nos aplūs ad ſingularis deuotionis exercitatiōez Et facit duo Primo inſinuat nobis huius temporis breuitatez Secundo ſalutis noſtre opportunitatem. Primum ibi Hora eſt Nomine hore breuitatez inſinuans Secūdum ibi Jam nos de ſompno ſurgere Per ſompnuz mundanam conuerſationē itelligimus De quo p?. Dormierunt ſompnum ſuum a michil inuenerunt omnes viri diuitiarū in manibus ſuis Qđ bene figuratū eſt. ij. Re. nij. vbi dicitur q? duo latrōes interfecerūt miphiboſeth dormientem Sic qui delect abiliter dormiunt in pecatis in anima occiduntur. Et quia nunc ꝓpior eſt noſtra ſalus. vt ait ap?lus Ideo ad eius exhortationez ſurgendum eſt a ſompno mundane vaitatis ¶ Sciūt autē tria hic dicenda. de hore viz diſtinctione. ſompni acceptione. ſurgentiū exhortatione. Et quia in ante habitis fuit ſmōes poſiti de aduentu domini in generali. nunc ſueniens eſt vt ponantur ſmones quidaz in ſpēali. ſermōes aliquos de ſigtis dominicis p ſequēdo Dicamus ergo Hora eſt iam nos de ſompno ſurgē.

C Circa predicte ergo diuiſionis membrum ꝑmuz eſt notanduz q? triplex eſt hora. ſcz culpabilis trāſgreſſioi?. acceptabilis emendationis. intolerabilis dampnationis. De ꝑma dicit Job Si peccaui ad horā peperciſti. tamen ab miq tate mea mundum me eſſe non pateris De ſecunda eſt verbū ꝓpoſitum Et etiā i Ecc. Malicia hore vnius obliuionem facit luxurie maxime De tertia hora dicitur Apoca. Veniet hora iudicij eius Ibidem Vna hora deſtitute ſunt tāte diuitie Si igitur in hora culpabilis tranſgreſſionis peccauimus ſaltem in hora acceptabili ſatiſfactionis emēdemus Breues enim dies hominis ſunt. proter quod vita hominis i libro Sapiētie reb? breuiſſimis cōparatur. videlicet nūcio tranſcurrēti. naui tranſuadēti. aui tranſuolanti. ſagitte tranſeunti Propter quod ſepe monemur vt i hac hora breuiſſima emendemus a preparemur ne in hora intolerabilis dampnationis ſine recreatione cruciemur eternaliter.

D Secundo notandū eſt de ſōpni acceptione Eſt igit notādū q? ſompnus ſignificatione eſt

triplex scz delectatio mortalium peccatorum · psperitas tpalium bonorum · & torpor negligentiuz & ociosorū De pmo dicit p? Illumia oculos meos ne vnq3 obdormiā in morte Et aplūs Qui dormiunt nocte dormiūt id ē tenebris peccatorum · De scdo p? Dormierūt sompnū & nihil inuē · o · v · d · ac̄ · Et ysa · In doloribus dormietis · Itē In delubris idolorum dormiūt · tpalia idola vocās De tcio dicit puer · Vsq; quo piger dormis Cū igit dicit · Hora est iaz · āmonent primo peccatores · p scdm seculares · per terciū claustrales Hec autē tria genera malorū nouerint sōpno oppant · Sicut em̄ in sompno quiescens nichil operat · sic in pcō sordescens nullum meritū facit Itē sicut sompn? corpus delāt · sic qui in tpalibus fūt delectabilit viuūt Item sic dormiētes imaginatiōes sompniāt sic seculariter viuētes omnia quasi fantastice cōtrectāt · Vnde Aug? sompniorū & diuitiarū dat inuicē similitudinem dicēs Qui thesauros in sompnis possidet diues ē · si āt euigilauerit pauperē se inueniet Sic ad ōnia tpalia de q̄bus gaudent homines q̄i in sompno gaudent · Omnia enim transacta quid a sompno dormiētiū differunt? Vñ in libro Sapiētie oia huiꝰ mūdi tpalia viliorib⁹ oparātur cū dr Spes impij q̄si lanugo ē que a vēto tollit · & tanq3 spuma gracilis que a procella dispergit · & tāq3 fum? qui a vento diffūdit · & tāq3 memoria hospitis vnius diei? noctis ptrāseūtis · vnde eadez tpalia dō vocat sompnū dicēs Dormierūt sompnum suū ac̄ Paul? stercora · Vnde Omnia arbitrat? fū vt stercora Job vapori dicēs Memēto q: vētus ē vita mea Salomō vanitatē dicēs Oia vanitas Ibidez Vidi in ōmbus vanitatē · Sapie nichil · dicēs Ditias nichil ēe dixi Et iō aplūs ista sideransab eis tāq3 a sompno surgere hortat Itē sicut sompn? corp? deprimit & grauat vt nichil operetur · sic & torpor rabiliter operetur · sic & anīmā ac̄ ·

Tertio dicend ē est de surgētiū ab bijs sompnis exercitatione Surgētes aūt ab bijs sōpnis exercitare se debent in promis exercitare se debent in profundissima supplicatiōe · vt iam ctū aduentū misericordit ino B dignet adiplē dicētes Veni dñe & noli tardare vt prediceres tui fideles inueniantur Quia sicut prophete predixerunt aduentum tuum in carnez · sic isti tota die prediant aduētū tuum spiritualez Dicamus ergo cum moyse Obsecro domine mitte quem missurus es In quib? verbis q̄q ponit

que coniuncta supplicationem
faciunt. In primo enim intelli
gim? supplicantis deuotionem.
Secdo pmittētis postulatiōnē
Tercio humiliantis populi dis
positionez Quarto in vemēdo
modificationem Quinto reapi
étiū fructificationē Primū ibi
Obsecro domine Secūdum i
ciū ibi Mitte quem missurus es Ter
tiū ibi Vidi afflictionē populi
tui Quartū ibi Sicut locutus
es veni Quintuz ibi Libéa nos
¶ Primo dico supplicatis no
tanda deuotio. q̄ ad spualem ad
uētuz in nobis celebrāduz max
ime est necia. q̄ notat in hoc v
bo Obsecro. qđ idem est qđ ob
secrū rogo qđ ipse es. a ē no
bilissimum genꝰ deuotionū sup
plicandi Alij eni supplicāt deuz
propter fiduciā quam habent
ad eum dicentes Miserere mei
deus secundum magnā miām
tuaz. subiūgentes causā. Quo
niā iniquitatez meā ego cogno
sco Alij propter sanctos petunt si
bi dimitti pcā sicut in veteri te
stamento sepius inuenit. vt ē
illud Memēto domine seruoruz
tuoruz fidelium Abrahā ysaac
et Iacob Qđ autem dicāꝰ ob
secro. i. ob sacrū rogo qđ tu es
quantuz est de virtute supplica
tionū maxime mouz a exaudi
tiōis maxmā cāz ponit. Hunc
nobilissimuz deuotissimuz a san
ctissimuz affectuz suppliandi

de? nobis inculcāe dignat? est
cuz p ysā. dicat Ego qui deleo
iniqtates tuas ppter me Et ite
rū Propt me faciā vt non bla
sphemer Et in Eze. Nō propt
vos faciaz. sed propt nomen sā
ctuz meuz Ac si diceret Si nul
lā causā hētis i vobis me mouen
tē hēo tamen causaz in meipso
cuz pulsatus fuéo me cogentez
Dꝰ supplicatiōis efficaciaz cog
nouit daniel cuz dicebat Propter
temetipm inclina de? aurem
tuaz Vñ Salomō in puer. V
niuersa propt se metipm opa
tus est domin? . quia proprie
propuz est ei? misereri semper
a parcē . a oportet vt propo
suo satisfaciat de? ¶ In sedo
notatur pmittētis firmissia pol
liciatio in hoc q subiungitur.
Mitte quem missur? es Nichil e
niz ita tā firmissimā spez dat i
petratiois sic veritas pmittētis
¶ F Sūt eniz tria q impediūt
pmittētē ne possit soluē quod
promisit. vel qz mendax est .
vel quia impotens . vel quia ne
sciens . que omnia lōge sunt a
deo. Qui enim strictissime pce
pit in lege Si quis votū vouéit
quod pmisit adimplebit Et ite
rū Faces vt promisisti do mino
deo tuo. certuz est vt quod pre
cepit impleat ipe prius Nichil e
nim trium pdictoꝝ poterit de
um ipediē . De veritate dicatur
in Prouerbi Veri sunt omnes

sermones mei Et in p̄ Que p
cedunt de labijs meis non facia
irrita De scdo scz ei⁹ ptāte di
cit Ecce Sermo illi⁹ ptāte ple
n⁹ē Propt quod dicatur in p̄
Dia q̄cūq; voluit fecit De t̄cio
i. Re. ij. dr Deus sāa; dns ē
Et q̄a de⁹ verax est potēs ⁊ sci
ens · hec supplicatē debent trahe
re in fortissimā ⁊ confidentissimaz
supplicationē Dicēdo tertiū scz Vide afflictionē ppli tui
In q̄ supplicatis populi humili
tas designatur Nulli enim hec con
solatio aduenti debetur nisi qui i
afflictiōe inuenīt̄ur Ad
Est ān triplex afflictio scz do
lorose coactiōis · laboriose ex
ercitatiōis · affectuose deuoti
onis · Prima ē impatientiuz · se
cūda laborātiū · tertia deuote su
spirātiū · De p̄ma dicit Bern ·
Sunt plerique qui laborez ⁊ do
lorē patiūtur · sz necessitas in cā ē
nō voluntas · Dij non fūt conformes imaginis filij dei De q̄ scp̄
tum est Oblatus est qr voluit
Tales ex correctione non em̄
dantur sed deteriorantur De q̄
bus Thē · Percussisti eos ⁊ nō
doluerūt · attriuisti eos ⁊ renu
erūt accipere disciplinaz · induraverūt facies suas supra petraz
⁊ noluerūt reuerti Quibus imp
pat dominus in eodem Frons
mulieris meretricis facta est ti
bi ⁊ noluisti erubescere Propter quod idem imprecatur eum
dicens · Duplicā contritione
contere eos domine Tales enim
se ad aduentum domini non a
bilitant sed elongāt · Ad
cunda afflictio est laboriose
exercitationis qua deuoti se v
luntarie affligunt orationibo
vigilijs ieiunijs ⁊ quibuscūq;
exercitijs bonis De quibus di
cit dominus per prophetam ·
Delicati mei ambulauerunt vi
as duras Primi dicunt Tribu
latio ⁊ angustia inuenerūt me
Secūdi dicunt Tribulationē
⁊ dolorem inuenī Dij sunt filij
dei de quibus dicit Apostolus
Qui christi sunt carnem suā cru
cifixerunt cum vicijs ⁊ concu
piscentijs Et licet filij dei sunt
sperantes de hereditate talibu
tamen adhuc aduentus domini non debetur Quod cl aē p̄z
tercij Regum dicimo nono ca
pitulo · vbi dicitur Ecce domi
nus transit ⁊ spiritus grandis
⁊ fortis subuertens montes ⁊
conterens petras ante dominuz
Per hunc spiritum grandem ⁊
fortem subuertentem montes
vera penitentia designatur · Et
ideo conuenienter subiungitur
Non in spiritu dominus · Qd
est dicere Spiritus domini no
stri qui est dulcis ⁊ suauis in
tali penitentia non sentitur ·
Et ideo sequitur in predicta
auctoritate Et post spūs omo
tio Glosa · bonorum opez vt in

xcix

erectione et humiliatione se di
spoit deum ad se trahit et i cor
de suo aduent? sui grām celebra
bit.

¶ Dñica·ij·in aduētu·sermo
de euangelio De tercio aduen
tu scilicet contra hoēs·Sermo
xxix·

Erunt signa in sole et i
luna et in stellis. Luce
xxi· Expeditis vtris
q; hmoib? de aduētu hm q; in
pncipio h? hm Bern·pnīm?
ad hoīes et in homines Nunc re
stat dicē de aduentu otra homi
nes· hoc ē de aduētu ext remi
iudicij quo ad iudicādus veni
et merita singulor· ¶ A
De hoc aduentu tria dicentur
p ordinē· Primo de q̄bus dam
hūc aduentus p̄cedentib? Se
cūdo de q̄bus dā in ipo aduen
tu otingētibus Tercio de q̄bus
daz hunc aduentū subsequen
tib? Resumēdo p̄muz dicām?
q; inter multa otingentia ante
aduētuz de tribodicem?· viz de
signorum exhibitiōe· antecri
sti persecutione· et mundi fla
gratione· Signa audiuntur in
textu euangelij que euenient
Fient enī in celo· terra· mari et
hoib? Ideo autem in istis fiūt
hec signa et non in rebus parti
cularibus vt omnibus fiant no
ta Signa autē celi fient in sole
luna et in stellis Signa terre fi
ent p terre motū Sig̃ maris p

propsito Et ideo seq̄tur Non
in cōmotione dominus Et post
cōmotionem ignis Glosa·fer
uentis desiderij Et seq̄tur Non
in igne dominus Et post ignē
sibilus aure tenuis et ibi domi
n? ¶ D Tercia afflictio
est affectuose deuotionis· q̄
otingit quādo anima sā pre mi
nio desiderio et inpacienti tedi
o suspensa sp ad dominum su
spirat· et p teneritudie amoris
ad eius aduentuz lāguet dicēs
illud Cāti·v·Filie ihr̄m nū
ciate dilcō q; amore langueo·
Et dicitur in deutero·Auferet
a te ōnem languorē· Et q; hic
languor solus est ad dominuz
non est herba neq; malagma
neq; medica super terrā que lā
guorē hunc curare valeat nisi
dñs veniat per seip̄m Et iō vei
ens dicit Ego ip̄e cōsolabor te·
¶ Deq̄tur quarto· sic locu
t? et veni Ac si diceret· q; iste
aduentus mirabil est nō sicut
ego excogitare possum sic sicut
tu p̄misisti et ab eterno disposu
isti· sic venire digneris ¶ Deq̄
tur quintuz Et libera nos sicut
in scriptura p̄misisti Vñ Exo
di·iij·Vidi afflictiōem popu
li mei et descendi liberare eum·
Et in puer· Exspecta domi
num et liberabit te· tu es enim q̄
liberas ab omni malo scilicet
peccōrū et defectuum nrōrum·
Quitaq; tali supplicatiōe spei

mugitus beluarū ⁊ aque elevatiõem In bonimibo fient per amentiã De ꝓmo diãt Apoca. Sol factꝰ est niger tanq̃z saccus cilicinus · ⁊ luna facta est tãq̃z sanguis ⁊ stelle ceciderũt de celo De secundo diãt Mat. Et erũt terremotꝰ per loca Et Apoca. Et in illa hora terremotus factus ẽ magnus De tercio diãt in pñti euãgelio Prefiguratõe sonitus maris ⁊ fluctuũ. Et in ꝓpha Increpans mare ⁊ exiccans illud ⁊ õmia flumina ad desertũ adducẽs De qrto etiã hr in pñsenti euangelio Arescentibus hominibus p timore Et iterũ Dicẽt mõtib⁹ Cadite super nos · et collibus · operite nos Et plãgent omes tribus terre Et in Apoca. Reges terre ⁊ prinãpes tribuũ ⁊ diuites fortes et õmis seruus et liber abscõdet se in spelunc̃s et petris mõtiũ Et dicẽt mõtibus et petris cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronũ et ab ira agni · De hijs õmibus q̃tuor diãt Agge⁹ Hec diãt dominꝰ exercituũ · Adhuc modicum ⁊ ego mouebo celum ⁊ terrã mare ⁊ aridã ⁊ iam mouebo omnes gentes⁹ ℣ D Secũdum precedens iudiciũ ẽ ãte xpi psecutio · Veniet ãt sua persecutio q̃tuor modis Prio per callidaz persuasiõez siue scpturaꝝ falsã expositiõez

Videt enim persuadẽ ⁊ excepturis se esse messiam in lege promissum · vnde ⁊ legez destruet ⁊ suã statuet Quod ipe ãte iudicium ꝓmittatur apertꝰ Apocalipsto · insinuat ad Thessã · dicẽs Videte ne quis vos seducat vllo modo q̃i istet dies dñi Quia misi venerit discessio ⁊ primum reuelatus fuerit hõ peccati filius perditionis q̃ aduersat ⁊ extollitur super omne quod dicit deus aut quod colit · ita vt in templo dei sedeat ostendens se tãq̃z ipe sit · quem dominꝰ ihesus interficiet spũ oris sui ⁊ destruet illustratiõe aduentus sui ℣ Secundo deãpẽ conabit ꝓ miraculorum operationem · De q̃ bo in miracul primum nos docet deus Mat · Surgent pseudoprophete et dabunt signa magna et prodigia · ita vt in errorem inducatur si fieri ꝓt elã · De hijs miraculis dicit Apls ad Thes · Cuius aduentus erit secundũ operationem sathane in omni vtute signis et ꝓdigijs mendacibus Apo · Faciet signa vt etiam ignem descendere faciat de celo ad terras · Glosa Sicut apostolis datus est spiritus sctꝰ in specie ignis · sic ille dabit spm̃ malignum in specie ignis De hac ãgustia dicit q̃dã scꝰ Que cõstantia sufficit vbi tot tor fãt mirabilia · et is qui torq̃tur nihil ꝓt De hac tribulatiõe

dicit Mat. Ve pregnantibus & nutrientibus in illis diebus Erit enim tunc tribulatio magna qualis nunquam fuit ab initio mundi usque modo & nisi abbreuiati fuissent dies illi non salua fieret omnis caro. Tercio decapiet per donorum largitionem Vnde. Dabit enim patrem in multis et terram diuidet gratuito Glosa Antixps deceptis multa donabit et trahet exercitui suo diuitet. qs enim per terrorem subiugare non poterit per auaritiam subiugabit. Quarto decapiet per torsionum illationem De quo dicit in Danie. Supra quatuor credi potest vniuersa vastabit. Vnde Greg. de Anxpo loques dicit Robustos quosque interficiet cum eos qui mente iuicti fuit corpalit. vincit. per primum vincit hos mundi sapientes. per secundum pdotas. per tercium auaritie deseruientes. per quartum pusillanimes & penas timentes De quorum multitudie dr in Apoc. Cauda eius trahebat tercias partes stellarum et noiatur propter multitudinem simplicium Tacta est nimis sicut ait dns tunc erit tribulatio. vt in errorem si fieri pt electi ducantur Et hoc innuit in Apoc. vbi dicitur Pedes eius filii es auricalco sicut in camino ardenti Per pedes vltima xpi membra. per caminum vero tribulatio vehemens designat Exhibebit enim omnia q in pcedentibus martiribus impleta fuit genera tormentorum. In illo tpe fideles non pdicabunt qr ones hom tanquam excommunicati habebunt. nec vendet eis nec ement quoquam ab eis nisi habuerit caractere i. signum eius. vt hic tur in Apo. Sicut autem anxps crudelior est ombus psecutoribus. ita tunc sancti pseuerantes maiori pmio coronabuntur

Tercio dicendum est de mundi flagratione. De q sciendum q ignis supermaxime pcedet faciem ipius iudicis. qr virtute diuina non solum q est in spera sua. sed etiam omnes ignes q sunt in era et sub terra concurrent ad mundi flagrationem. Dic ignis erit cum habet quatuor ignium sez infernal reprobos puniendo. ignis purgatorij electos a pcas vel malitie emendando. ignis terrestris vegetabilia et sensibilia consumendo. et omnium hominum corpora incremando et elementa subtiliando et innouationem disponendo Sic ait purgabunt elementa q separabit ab igne combustibilis vis. ab aere obscuritas. ab aq frigiditas. a terra ponderositas et opacitas. Vn Basilius super ps Vox dni in tercidentis flammam ignis ita dicit Calidum vstibile et frigid glaciale tender inferius. perspicuum autem in aqua. et lux in igne manebunt. quia in ommbo elementis ignobile deorsum ten

i nn

det · sicut terrentum · grossuz · e
pacum · et tenebrosū · et hꝰmo
di ¶ Secundo dicēd
est de q̄busdā in iudicio contin
gēbus viz de iudicis inflexibili
seueritate · iudicādorum misera
bili calamitate · modi iudicādi
horribili qualitate ¶ Resum
do igitur p̄mum dicamus q̄ iu
dicis seueritas tāta est quā ta
nec verbō exprimi · nec mēte po
terit excogitari Omnia enim ab
initio iudicia super huānuz ge
nus habita sunt tāq̄z stille et
fintille respectu furoris ⁊ seue
ritatis q̄ in iudicio exhibentur
Si enim magnā seueritatē ex
ercuisse dicit dominus in eo q̄
p morsu pomi adā de paradiso
expulerit · totuz mūduz excep
tis paucis deleuerit · multa mi
lia hominū pro vna blasphemi
a o cāderit · dathan ⁊ abirō cū
suis op hābus pro murmure ē
ra absorbuerit viuentes · ⁊ tā
dem omnia que i scripturis no
minantur quedā stillationes fu
roris respectu illius abyssi q̄ se
totū in furore ⁊ seueritatē effū
det · tātā habentia iter se dist ā
tiam quanta guttula roris ad
abyssum maris ⁊ omniū fluui
orū · pter hoc eandem ira in ter
ris exhibēi nomine stille deno
minat dicens · Stillabit furor
meus super locum istum · De
hac seueritate dicit Ysa · Ecce
nomen domini venit de longin
quo · ardēs furor eius ⁊ gravis
ad portāduz · labia eius reple
ta sunt indignatione ⁊ lingua
eius q̄si ignis devorās · ⁊ spi
ritus eius velut torrēs inūdans
vsq̄ ad medium colli ad perdē
das gentes in nichilum furo
rē hunc preuidit i spiritu Job
dicens · Quis michi hoc tribuat
vt i inferno protegas me ⁊ ab
scondas me donec pertrāseat
furor tuus · De huius furoris
timore dicitur Sophonie primo
Dies illa dies ire dies tribula
tionis ⁊ angustie · dies calami
tatis ⁊ miserie · dies tenebra
rum ⁊ caliginis · dies nebule ⁊ tur
binis · dies tube ⁊ clangoris ·
Super q̄ dicit Greg · Pensa
te fratres karissimi extremi die
iudicij super corda reproborū ·
quanta asperitate vidit ppha
ta amarescere quez tot appella
tionibus non valet explicare ·
Hunc ergo furoris diem ⁊ in
dignationis iram inflexibilem
diximus · quia omnium sancto
rum preces vsq̄ ad effusionem
sanguinis non valerent vnam
guttulam gratie impetrare · ¶
Huius autem rigoris
triplex est causa vt videlicet ve
ritas cōseruetur · ne iustitia de
rogetur · vt iudicis sententia ap
probetur Primo dico vt ve
ritas conseruetur · Ipsa enim
veritas duplex iuramentum p̄
stitit in veteri testamento ⁊ in

nouo · vt incaute ad iudiciū ve
mentibus irrefragabili veritate
non exhibeat grām quousmo
do Vn de ysaie · dominus Ju
rauit in memetipso · egredietur
de ore meo iustitie verbuz a nō
reuertetur Glosa · Jurat domi
nus per semetipsum · vt omne
verbum quod loquitur fixum
stet a fixum permaneat Vnde
per Jhere · dicitur Noli orare p
populo hoc nec assumes p eis
laudem a oratiōez a non obsi
stas mihi quia non exaudiam
te · Item si steterit moyses a sa
muel coram me nonne illoruz
ducum omnem cetum sōz vo
lens intelligi · non est aīma me
a ad populuz istū · eice illos · a
facie mea egrediātur Vñ de eis
dem reprob̄ p Malac · dicit do
minus Jsti edificabūt a ego de
struā a vocabūt terminū ipieta
tis a popul? cui irat? ē domin?
imet nuz Et in Eze · Meus nō p
cet oculus Quia talib? iudici
o petentibus dicit domin? Jhe
re · Frustra multiplicabis medi
cinā · sanitas non erit tibi Dimi
sit in nouo testamēto se cōstrīxe
it dicēs Amen dico vobis Non
recedāt ide donec reddāt nouis
simū q̄drātem Si ergo veritas
que deus est mentiri nō poterit
quāte veritatis iuramentuz dei
existat ofidēt q̄ potest Secū
do ita dei inflexibilē dicim? ne
iustitie derogaretur Oz enī dei
iustitia tps sibi debitū sicut mi
sericordia Et sicut nulli manē
ti in corpe negat misericordi
a · sic iustitia tēpore iustitie om̄i
bo exhibetur · vñ quidā sāct?
dicit Que misericordiam si nō
vis sētire iustitiā Propt̄ qđ di
cit ysa · Queēite dominū duz in
uenīri pt Greg · Neq̄q̄z in tēpo
re iustitie veīaz inuenīet qui in
tēpe misericordie veniā non q̄
siuit · Verūm iudex de? non
flectit vt sīma ab eo tā solēpni
t plata ab om̄ibo approbetur ·
vnde domin? q̄ in exodo p̄cepit
Paupēis nō miserebēis in iudi
cio · nec̄ est vt pius faciat qđ p̄
cepit Judex eiuz māztuz iudex
pābus nō flectit nec munē cor
rūpit nec mia mollit · z iustuz
iudiciū iudicabit Vñ
Secdo videnđ est vt potiꝰ lugē
dum de iudicādo ꝛ miserabli ca
lamitate · q̄ nullaz spem bōnes
z potiꝰ intra se tabescētes dicūt
illđ Jē · Ve mihi mī mea quid
me genuisti viꝛ rixe viruz dis
cordie nō fenēauisti nec fenēauit
mihi q̄sq̄z Peccōr enī in peās
suis appārēs vocat se viꝛ rixe ·
qz ōnis creatura otraria erit ei ·
Juxta illđ Armat̄ creatura in
vltiōez inimicoꝛ Et in li · Ha ·
Creatura tibi factori debuien
excandescet in tormentum ad
uersus impios · Jtē vocat se vi
rū discordie · qz in eo q̄ discor
dat a deo a seipso discordat ·

et ōm creatura · Jtē in eo q̄ dicit Nō feneraui īsinuat se mēita non bīe · et alioꝝ merita nō ptūpare Et ideo seq̄tur · Omnes maledicūt mihi · q̄ maledicēte creatore in sīa qua dicit Jte maledicti · ōmis creatura dicit Amen Et iō p̄ p̄dictaz auctoritatē seq̄t · Quaē factus ē dolor meꝰ q̄ plaga despēabilē Dis em̄ creatura de pcōre mouet q̄rimoniaz iusto iudicio · eo q̄ obsequiū eoꝝ ad vsū pcōꝝ conuerterit cū ad obsequiū dei debuerit eis vti De hoꝝ miserorū miserabili miseria dicit Aug⁹ · O q̄z angusti erūt vie reprobi vndiq̄ · vñ dñs dicit p Amos pphetā Fugiēs fugiet q̄ nō saluabit · q̄ si descēderēt vsq̄ ad infernū inde manꝰ mea deducz eos · q̄ si ascenderint vsq̄ in cēlū inde trahā eos · q̄ si abscōditi fuerīt in vertice carmeli īde scrutans auferā eos · q̄ si se celauerint ab oculꝰ ibi mādabo ophī q̄ mordebit eos · q̄ si abierīt in captiuitatē coraī inimicis meis ibi mandabo gladio q̄ occidet eos q̄ ponam oculos meos in malum q̄ non in bonum

De istis iudicandis hic māden talit est sciendū · q̄ tīn due sūt partes sez electoꝝ q̄ reproborum Vñ dicit Greg⁹ Omi ordines eis dē singulꝰ ptibus otinentur · alij nāq̄ iudicantur q̄ pereunt Quibo voce dñica dicit Esurii q̄ non dedistis mihi māducare · Alij nō iudicātur q̄ pereūt · De q̄b⁹ dicit illud pphe Nō resurgūt impij in iudicio Et in euangelio Qui non crediderit iaz iudicatus ē Alij iudicāt q̄ regnāt qui vite maculas tergūt · q̄ mala p̄cedentia factis sequentib⁹ ab oculis iudicis meliorum fuyducriōe coopiūt Quibo iudex veniēs dicit Esurii q̄ dedistis mihi māducare Jdeo dicit eis · Venite bñdī q̄ · Alij ñ iudicātur q̄ regnāt · qui p̄cepta legis perfectione vtutum trāscēdūt Quibo voce diuina dicit Vos qui reliquistis omnia q̄ secuti estis me q̄ Dij i extremo iudicio cū auctore suo iudices veniunt ·

Terio dicendū est de iudicand oium horribili qualitate Doc est qualiter venientes ad iudiciū iudicentur · De hac qualitate q̄ modo iudicandi dicit Bonauent · Omnes electi q̄ reprobi a quatuor pētis celi virtute dominice iussi omis ad iudiciū vocati stabūt ante tribunal iudiciale · Tunc illuminabuntur abscondita tenebrarum · reuelabuntur consilia cordium · tunc liber pandetur omnium conscientiarum · et ipse liber aperietur qui dicitur liber vite · quo fieri debet vt in instanti ommium omnia secreta oibus tāta cūtudis claritate patefiāt vt otra testioniū

veritatis loquētis in xp̄o et ꝯ
ſūe c? q̄ pariter conteſtātis nl̄
lus prſus inficiandi · defendēdi
excuſandi · ſubterfugiendi lo
cus pateat · quin recipiet v
nuſquiſq; ꝑm opa ſua · vnde in
ſingulis reprobor uꝫ ꝺſcientijs
dominus dicit illud Nauꝫ pro
phete Reuelabo pudēda in fací
e tua. ℣ Sm̄a āt cōtra
reprobos ꝓferēda eſt hec · Ite
maledicti in ignem eternum q̄
patus eſt diabolo ⁊ āgel̄ eius
Que ſm̄a ſex bꝫ clauſulas ſex
mala ꝺtinentes Primo a deo ſe
parationem cū dicāt Ite Secū
do maledictionem · cum dicit
maledicti · Tertio incarceratio
nez · q̄ ſignificaſ per bāc ꝓpoſiti
ōez In Quarto pene exaſpera
tiōez · cū dicit ignez Quinto li
berationis deſp̄ationez · cuꝫ di
cit eternum Sexto demonū aſ
ſociationē cū ꝺcludit · q̄ patꝫ
eſt diabolo et āgel̄ eius ℣ Ter
cō ꝑm diuiſiōez prīcipa
lez dicēd̄ eſt de q̄buſdā poſt iu
diciū ꝺtingentibꝰ · viz de pena
dāpnatoꝝ · gaudio btōꝝ · ⁊
eternitate ābo ꝝ Poſt ſm̄e pla
tiōez ꝛ̄pbi detrabēt̄ in infernuꝫ
q̄ auertēt̄es ſe a facie dei vlulāt
⁊ clamabūt · maſticātes vt iĀ
poca · dicit̄ linguaſ ſuas p̄ do
loꝛ̄ et blaſphe mabūt deum celi
De quoꝝum vlulatu dicit Mi
che · i · Plāgā et vlula bo et va
dam ſpoliatus et nudus ℣

Ad augmentum pene duo ꝯ
currūt Dāpnatoꝝ pēarū acbi
tas · et carūdē diuerſitas et ei
mitas De acerbitate dicit Ihe
re · ix · Ecce ego cibabo popu
lum iſtum abſintheo et potum
dabo eis aquam fellis Notāter
per abſintheum et aquam felꝭ
pene acerbitatem deſignans ·
De penarū diuerſitate dicꝫ
in p̄ſ · Pluit ſuper peccatores
laqueos ignis ⁊c̄ Notabiliter
autem dicit p̄ſ · pluit eo q̄ nō
ſolum in iaꝫ dictis ſed in mille
ſimilibus non poſſit pene integ
tas explicari Ratio autem bu
ius penalitatis ſic ſumitur · q̄a
ſicut diuina potētia patet i cre
ando · ſapientia in gubernādo
clementia in ꝺſeruando · ſic lu
cē dēt ei? iuſtitia in puniēdo ·
Et cū i dāpnatis ſit diuerſitaſ
peccoꝝ nō immerito ex hoc ēit
diuēſitas pēaꝝ Vñ cū auēſio
ſit i peccō a creatore · ⁊ ꝺuerſio
ad bonū ꝺmutabile · ⁊ deordia
tio uolūtatis ꝺtra dictamē rati
ōis · ex hijs mlt̄is meritomlt̄i
plex erit pena Quia ꝓpt̄ auerſi
onē a creatore erit carētia viſi
ōis dei · ⁊ ꝓpt̄ ꝺuerſioēz ad ꝺmu
tabile bonū erit pē a materiaſ i
cēdij · ⁊ propt̄ ioꝛdiacōez uolū
tatiſ ꝺtrarōez ēit pena vniūſi q̄
ꝺſiſtit iafflictiōe acba ⁊ eſ na
℣ Cur peccō mōtacō pe
na eſt na dēaſ rōes ſūt · Prīo q̄
bō peccauit i ſuo eſt no ſcz ꝺtra

deum · ideo in eternum merito punief Secda rō · qz pecatū ē in illum q̄ infinitus est ꝓpter qd pena debz eē infinita nō acerbitate · ꝫ duratiōe Tercia rō qui a mala uolūtas reproborū eterna est Vellent enim si possēt in pcō perpetue delcāri · iō debēt perpetue cruciari Quarta rō ē Quia dāpnatus de pcō nūq̄z bēbit penitētiam · igit de? nūq̄z dāpnatis mutabit sīaz · Dee rationes pñt luce de exemplis explanari Emptio enim mobilis ea dat ius perpetuū possidendi Similit vulnēatio mobilis ea mortē inducit eternā ·

M De secundo licet nihil dignū dici possit sez de gaudio beatorū · aliquid tamē ne trāsiē videam de eis dē gaudijs ploq̄mur · Gaudebūt igit elā supra se de visiōe dei · infra se de piculorū euasiōe · circa se de angelorū ⁊ aliox sanctox associatione · intra se de corpis ⁊ anime glorificatiōe · Deus enim ōnes sensus ineffabili delectatione rficiat · qz ipe obiectū erit ōniū spūalium sensuū in futuro Dec āt beatitudo ꝫm btm̄ augustinū in duobus consistit sez in nescia ⁊ plena p̄sentia oīs bonī ⁊ absētia ōmis mali T Tercio dicēd de eternitate āboz De quib? dicit Mat · Ibunt hij in supplicium eternum Justi āt in vitā eternam ·

Dñica tercia Sermo de eu
āgelio de triplici aduētu dei spi
rituali Sermo · xxxx

Tues qui venturus es
an aliū exspectamus
Mat · xi · Cū aduent?
spūal in hominibus religiosis se
cundum diuersitatez statuum
diuersis de variet · testāte ysa
ia qui dicit · Secūdum magni
tudinē opez erit visitatio eoz
Eandem diuersitatē in triplici
differētia includam? Vt aduē
tuum spūalium alius sit occul
tus · alius dubius · alius mani
festus Et licet aduentum eius
occultū dicamus · eius tñ p̄sen
tia piculosissime ignorat Quia
ꝫm Bernardū Cuz sā spūs ar
ca nos dispensatorie visitet u
dimes vigilātissime nō obseruā
tur · fit vt nec absētez desideres
nec pñtē glorifices Nempe qui
idcirco recedit vt audius q̄rat
quō si abesse nescit rq̄rit ? Et
qui dignāter ad hoc redit vt cō
solet ⁊ p̄sequens ab homine
glorificet q̄liter digne p̄ sua ma
iestate suscipit si nec adē sen
titur B Vt igit de? cor
dibo nris aduenies suscipiat
digne · manens dignē teat ·
Aliq̄d dicendum est de bijs tri
bus aduentibus p quod eius
presentia cognoscat Doc tamē
pro loquendo pretermittimus
vt hos tres aduentus occultū
dubiū manifestum in euange

dubiũ manifestũ i euãgelio pre
figtos iuenim? Dñs enim ibs a
liquando venit i tẽplum occul
te · aliquãdo dubie · aliquãdo
manifeste · Occulte cum dixit
discipul' suis Vos ascẽdite ad
diem festum Et subiungit Ihe
sus autẽ non manifeste sed q̃i
occulte ascendit Dubie fuit in
tẽplo cũ iudei dixerũt Vsq̃ quo
spẽ ai as nras tu si es xps dic
nob palã Manifeste fuit in tem
plo cum flagellum fecit de fumi
cul' a cepit eicẽ vẽdentes a emẽ
tes de tẽplo Similit' post resur
rectiõem apparẽs discipulis tri
bus mois eis dẽ scz occulte · du
bie · manifeste se eis innotuit ·
Occulte sub habitu pegrini eũ
tib? in emaus · a marie magda
lene apparuit sub spẽ ortulani
Dubie apparuit cũ sup maẽ ti
beriad discipul' apparuit · ali
is dicentibus q̃ dñs est · alijs
ãt putãtibus q̃ fantasma est ·
Manifeste apparuit dũ ianuis
clausis intrauit · in medio stetit
a dixit illis Pax vob Quid i
gitur in brjs tbus ostensiõibus
i tẽplum nisi q̃ eis dẽ tbus mois
ad tẽplũ aiarũ vrarũ venire dig
nat' insinuat' ẽ Et q̃d in brjs tri
bus apparitiõibus discipul' ex
hibitis itelligim? nisi q̃ sm tri
plicẽ apparitiõem adueniens ani
mab? nris se exhibebit Dicit e
nim Gregor · Quidq̃d de? bõ
comp̃aliter exhibuit hoc singu
lis diebus i nob spiritualiter o
pat' Vñ Bern · Dia q̃ de salua
toe legim? medicamina fuit aia
rũ · ℣ℂ Prim? igit' aduen
tus dñi occult? dr · cum i cordi
bo eor q̃ pcã mõrlia non com
mittũt de? p grãm suã ihabitat
Qui ppt hoc occult? dr · q̃ i fu
is effectibo nõ sentit' · vñ Ap?
ad Ephe · dixit xpm inhabita
re in cordibonris p fidem ℣ Fide?
ergo catholica hec est vt q̃cũq̃
puritatẽ suauerit a pcã mõrli
a nõ omiserint licet in magnis
nõb se exercitauerit i illor cor
dibo diam ? eẽ deũ · De hoc oc
culto aduẽtu dicit' in p? Vesti
gia tua nõ cognoscent ℣ℂ
Secds aduent? dubi? wca
t' a dicit' cũ mutatiões nouarũ
affectionuz in nobis cognosci
m? a sentim? p quas pccm̃ qb
beri placuit libuit a delectabat
hodie p amarã pnam diuplicet
nec delect · Vera ergo pna cer
tissimũ signũ ẽ diuine psentic ·
c? spũs licet dulcis sit sicut in li
bro Sap · dicit O q̃ dulcis est
spũs tus? in nobis · nihil tñ q̃
amar in eatẽ pna sentitur Vñ
p Ihere · dicit dom̃s Op? pe
grinũ habeo vt faciã illd Illud
enim op? alienũ est a pegrinũ
ab eo · cum ipe q̃ dulcis ẽ in na
tura i cordibo nris cãt amaritu
dinẽ Qd ãt amaritudo pne ex
dei p̃sentia nõ ex mã diligẽtia
fiat apte insinuat Bern · dicẽs

Jniciū reuerēdi ad dominum
est pīa quā sine dubio operatur spūs nō noster se d dei · quia qui pri⁹ in iniq̄tate frigid⁹ erat si p⁹ modū feruoē pīe accēdat no n dubitet aliuz aduenisse spm̄ suū vtiq; arguētem a diiudicantem Dic ergo aduent⁹ dubius dī · i · partiz not⁹ a partim ignot⁹ Notus ex imutatione a deuotiōe q̄ veraciter nosci t a nescitur Jgnot⁹ q⁹ ex sui p̄sentia pegrinā impssionem fāt in anima · amaritudinē viz cū ipe sit dulcis De hoc aduentu dicit in Job Quasi pegrin⁹ fui in oculis eorū Partiz ergo not⁹ dicit ille aduētus cū operat in aia qđ bō ex suo nō hz · Jgnot⁹ cū cōtrariā q̄litatē sue dulcedini opatur · hoc ē cuz is q̄ dulcis ē fācit rē amaram Ē
Sūt autē tres cause p̄pter quas iste aduētus dubi⁹ dicit · ac ā pietis inabilitas · grē nouitas · et effect⁹ q̄litas Primo dicitur q̄ huiusmodi aduentus oritur ex acāpientis inabilitate · q̄ cū mlt⁹ malorū sibi conscius sit et reus nō pt spm̄ aliter acāpē q̄z iratū a arguentē licet suā naturalez dulcedinem nō reliquat Jlla enim amaritudo non ē ex amaritudie veniētis hz imperfectiōe i āpientis vl ex infectione eius · sicut q̄s cū nobilem potū a dulcē acāpit ex infectiōe fauciū felleuz iudicat a amaz

De hoc spū dicit dominus Jo
bis · xvj · Arguet mūdū · mu
danum hominē de pcō
cunda ā hunc aduentuz dubi
um facies est grē nouitas
de cuz iudei primū receperūt mā
na p̄pter huius grē nouitatē in
uisitatā dixerūt Manbu · quod
interp̄tatur Quid est hoc Hic
nouus in xpo huius huius g
tie primitias gustās in priāpi
o propt grē nouitatē a sue exp
ētie raritatē dicē poterit Quid
est hoc If Tercia ā hūc
aduentum dubiū faciens est ef
fectuz q̄litas · quod oz per si
militudinē declarari Sol enim
natural radios suos in nubem
aquosam proicies tres ibi colo
res opatur lōge dislit es ex radi
is sol in arcu iridis apprentes vi
ridē glaucum siue grauiuz · a ru
beum Quoz colorz varietas ū
ex vicio radiorz solariuz · hz ex
nube aq̄sa puenit Hic sol iusti
tie de⁹ nr̄ p̄mum cum radios su
e grē ex sui p̄sentia in animam
mittit inuenit eā in humore vic
oz a nube pcōrz obumbratā
Ex qua varietate p̄dicti tres
colores in anima apparebunt.
Nam per viridem colorem qui
est congregatiuus visus cog
nitio designatur Per grauiū li
ue glaucuz terroz a tremoz · p
rubeum vēcundia designatur · q̄
tria in vera pīa confluunt a
concurrunt Nā troz p̄ inflicta

vulnera · rubor p offensam dei · cognitio per dei presentiã in im pleta ⁊ perfecta pmia oriũtur De hoc aduẽtu dubio cõuemẽ t dr thema ꝓpositum cuz diãt Cũ audisset iobães in vincu lis opa xpi ⁊ c quod est dicere Cũ iobãnes ⁊ · qlibet in grã di exñs ꝺ fiderat in se opera noue deuotionis mittit duos scz int nã me ditatiõez ⁊ purã orõnez dicẽs Tu es qui venturꝰ es an alium exspectamus ꝯ Ac si di cat Est ne noua deuotio ex dei psentia ⁊ aduentu eius ꝯ Est ne deus psens in hac deuotiõe quez p dicatores predicãt spiri tualit aduẽturũ ꝯ Sequt Dicite iobi q audistis ⁊ vidistis

6 Et ponũt sex signa per ord inem q in quocũq; iue mũtur de dei presentia dãt eui dens argumtũ · viz cẽ videt · claudi ãbulant · leprosi mũdã t · surdi audiunt · mortui resur gunt · paupes euãgelizãtur Dec sex sig̃ sicut tũc corporali t sic nũc cotidie spũaliter ex su i presentia operat Est aũt cẽ tas spũal de qua ysa · Excẽca cor populi hui ne forte intelli gãt Dec cẽtas nihil aliud est nisi pccõ ignorantia ꝓt qꝺ veritatẽ nõ possum cognoscẽ Talis ãt cẽtas ex radijs diui ne pñtie dissipat Qui ẽgo pec cata ꝑpus nõ petuit certũ est qꝺ cecus fuit · qui autẽ mõ penitet certũ est qz cẽtas per dei psen tiã est absterſa ⁊ Sedõ ex dei presentia claudi ãbulant · Spũaliter autẽ claudi sunt · q licet in corpoe currãt · nec tam pedibonec maibus meritoria o perãt Qui enim mõrlibꝰ ostri cti sũt eorũ ambulatio etiam si ad scm iacobuz curreret non p tesset Qꝺ bene insinuat pꝰ In c cuitu impj ambulant Quasi diceret Licet ipj ambulãt non tamen ante se ꝯ in circuitu Sꝺi cut equi in mola currẽtes tota die laborãt ⁊ tamẽ in eodez lo co permanẽt Quod bene insinu atũ est i Exodo vbi filij israel quadraginta ãms laborauerũt circumeuntes montem · nec vl terius sunt profecti Vnde in e uangelio dicit dominus · Am bulate dum lucem habetis scili cet diuine gratie Quod bernar dus exponit dicens Ambulaẽ proficere est · q.ia non ambu lantem sed sedentẽ in tenebris comprehẽndi est periculum

⁊ Tercium signuz diuine p sentie est illꝺ quod subiũgitur scz leprosi mundantur · Spi ritualis autem lepra peccatum est Sicut enim corporalis lepra hominem abhominabilem red dit alijs hominibus · sic pecca tum animã deo ⁊ ãgelis Sicut leprosus a comunioe hoim sepa tur · ita peccõr a communione ecãe ⁊ omnium scõruz meritis

redditur alienus A tali ergo le
pra ſcz peccati homo mundat
cū in templo cordis noſtri do
minus preſentatur. ℣ Quar
tum ſignum diuine preſentie ē
ſurdorum auditiones Surdi e
nim ſunt qui clamores predica
tionis vel interne ammonitōis
nō ꝛſipiſcunt. Vnde auguſti?
Profundati in peccatis nullo
poſſunt clamore extrinſeco ex
citari Auditum recipiunt ſi ex
dei preſentia verbum dei audi
unt De quibus dicitur in ps.
Auditu auris obediunt mihi.
Qui dicere poſſunt illud Abdi
e prophete Auditū audiuim?
a domino ℣ Quintum ſignū
diuine preſentie eſt mortuorū
reſurrectio. Anima enim que
peccauerit ipſa morietur. ſed ſi
ſtatim eam deus viſitauerit a
mortuis reuiuiſcit De quibus
dicit pſa. Vinēt mortui tui do
mine Dāc gratiam petebat da
uid cum dixit Tu autem domi
ne miſerere mei ⁊ reſuſcita me ⁊
retribuam eis. De hac gratia
uonet nos apls ad Thimothe
ū Ammoneo te reſuſcites grati
am dei que ēſt in te Gloſa. in dā
do locum viſitationis gratie ℣
Sextum ſignum diuine preſē
tie eſt cum pauperes euangeli
zantur. actiue dictuz pro paſ
ſiuo Nam qui ante conuerſiōez
i tēbris peccatorū fuor̄ latitāt
ſi per dei gratiam illuminantur
loquentur linguis nouis. facie
tes ad edificationē per bone vi
te exemplum per predicatiōis
acclamatiōez ℣ Vt autez om
nia predicta breuiter perſtrin
gamus Qui in mortalib? pec
catis ſordent leproſi ſunt. ⁊ cū
hoc ceā ne videant lepram. Et
cum hijs duobus claudine p
ſe exire valeāt Et cum hijſ tri
bus ſurdi vt ad nullius clamo
rem ſonantem extrinſecus ex
citentur Et ꝓpter iſta quatuor
mortuis comparantur Quia ſi
cut mortui nec vident nec ābu
lāt nec audiūt. ſic nec iſti. Et
propt iſta quinq; pauperes ſūt
re et nomine Qua vt dicit ber
nardus Permiciosa pauptas ē
penuria meritorum. ſed ad dei
preſentiaz vident. ambulant.
mūdātur. audiunt. reuiuiſcūt
⁊ euangelizantur. vt qui iā p
ſe conualuerunt conuertant ſe
ad pximos conuertendos Ec
ā. Si intellectus eſt tibi rūde
pximo tuo ℣ Tertius adue
tus eſt manifeſtus. quez dūs
in magnis ſanctis in cui ēnto
et manifeſtis gratiis operat.
ita vt hanc gratiam rapiētes
de dubiis ⁊ occultis ⁊ ante gra
tiam penitus ignotis maiſeſtiſ
ſime doceantur De hac preſē
tia tam lucida dicit ps Incerta
⁊ occulta ſapientie tue maiſe
ſtaſti mihi De hac manifeſta
gratia dicit bernard? Si ſcio

michi aperiri sensum · vt intelligam scripturas · aut sermonez sapie quasi ebullire ex intimis · aut infuso lumine desuper reuelari mistéia · aut certe expādi michi quoddam largissimum celi gremiū · vberiores desursū aie influe meditationū ymbres · ñ ambigo spōsum adesse · Quod est dicē Tunc manifeste itelligo aduentū dei Cum enim q̄s ex habūdātia gratie oīm miseriarum obliuiscitur et totꝰ pergit in deū · quid manifestius illo aduentu eē poterit? De quo dicit Bernū · Caro et sanguis vas luteū quādoq; huiusmodi experiť affectum vt diuino inebriatus amore aīmus oblitꝰ sui factus q; sibi tāq; vas perditum totꝰ pgat in deum · ad herens deo vnus spiritus cum eo fiat · Beatū dixerim et scm̄ cui tale aliquid in hac mortali vita raro sed tamē interdū · et hocipsum raptim atq; vmꝰ vix momētū spacio dotatū est · Te enim pdere quodāmodo tanq; non sis · et oio nō sentire temetipsū · a teipso eximiri atq; pene annullari celestis cōuersationis ē non humane affectionis.

¶ Dominica quarta Sermo primus de euāgelio.

¶ De cōsideratiōe ppria ad quatuor dirigenda et ordinanda

¶ Sermo · xxxi ·

TV quis es nc Johā · i · Cū homo cōstz ex duabus substantijs corpali videlz et spirituali · i · corpore et aia · a corpore tenemur corporalia · a spiritu spiritualia domino obsequia exhibere · que q̄ dē corporalia et spiritualia perfectꝰ homo ambo exsoluit Ex cuius psona Dñs · Holocaustā medullata offeram tibi · et hoc quantū ad spiritualia · offeram tibi boues cū hyrcis · a hoc quātum ad corporale obsequium · Verum quia non omnes perfecti sumus · ideo hec obsequia sunt taliter distributa vt seculares secularia · spirituales spūalia debeant exhibere · Vnde Apꝰ · seculares instruit Ad Roma · xij · Obsecro per misericordiā dei vt exhibeatis corpa vestra hostiam viuentez sanctam deo placentem · vt fiat rationabile obsequium vestrū · Super qd̄ verbum dicit Bernū · Quia omnis institutio animalis homis ē ca corpus est et compositionez exterioris hominis · ideo docendus est rationabiliter mortificare membra sua · et inter carnem et spiritum qui inuicem iugiter aduersuz se concupiscūt iustū rationis et discretiois habere iudiciuz · nec alicuius eoruz in iudicio acipere personam · docendus est sic habere corpus suuz sicut egrū cōmendatuz cui etiā

volenti multa iutilia sunt negã da. vtilia vero etiam nolenti in gerenda. sic de eo agẽ sicut de non suo. sed eius a quo precio magno empti sumus a glorifi cem? eum in corpore nrõ Spũa les autẽ hortat' idẽ Ap? di. i ad Thimot. nij. Exerce te ad pietatẽ. nã corporalis exercitatio ad modicũ vtilis est Exer cere obsequium ad quod horta tur seculares. ab eo cõpescit a prohibet spirituales i eo quod dicit Nã corporalis exercitatio ad modicũ vtilis ẽ respectu in terioris hois De quo interioris hois exercitatio dicit Sõ. Omnis gloria eius filie regis ab intus id est ab interiore homine max ime euenit. Vñ idem dicit In me fiunt deus vota tua Glosa. i. obsequia que magis desideras sunt ab interiore hoie. Hec au tem pietas ad quaz monemur nichil aliud est q̃z cultus dei q̃ cõsistit i interiori hoie. De hac pietate dicit beatus Bernard? hominibus religiosis Huius pi etatis non dico formam sed ve ritatem in omnibus a pre omni bus habit? vester repmisit et ꝓpositum vestruz requirit. hãc quicumq; vestrum non habet i conscientia non exhibet in vita non exerceat i cella. non solitari tarius sed solus dicendus est Vere enim solus est cuz quo de us non est Sũme cauẽtes ne si mus de numero eorum. de qui bus idem dicit Apostolus. Sunt quidam formam pieta tis habentes virtutem eius ab negantes. Vnde omnes sancti placere deo cupientes magis se in interiori homine q̃z exteriore debent exercere. Quod bene fi guratum ẽ i veteri testamento vbi dñs precepit tabernaculum interi? ornari iacanctis et alijs nobilibus coloribꝰ. exteri? ve ro de ignobilibus contegi iussit vtpote de pellibus caprinis Vñ beatus Bernard? dicit Omnis cura sanctorum spreto cultu ex teriorꝭ sui hominis. omni se dili gentia prebet et occupat ad in terioreꝫ hominẽ qui ad ymagi nem dei factus est excolendum Certi enim sunt deo non posse esse quicq̃z acceptius ymagine sua si proprio fuerit restituta decori. Vnde idem dicit Nullũ dignius et vtilius est exercitiũ hominis q̃z in eo quod melius ha bet. a in quo ceteris animanti bus et ceteris partibus suis pre eminet quod est mẽs vl animꝰ Menti vero vel animo nichil di gnius ad querendum nec vti lius ad inueniendum. nec vti lius ad habendum. q̃z quod solam ipsam mentem superemi net quod est dominus deus. ab ipso enim homo conditus est vt ad ipsum fit conuersio eius. I deoq; et si in terris regit corp?

sibi commissū · meliore tamē p
te sui · scilicet memoria itelligē
tia et amore ibi semp cōuersa
ri amat · vnde quid q̄d est quic
quid habet se nouit accepisse a
ibi se iperpetuū mansurum · et
cum plena dei visione plenaz si
militudinem adepturū · Corpo
ralia itaq; exercitia exercēt se
culares · spiritualia vero spiri
tuales · Ad quorum religioso
rum exercitiū prosequēduz ser
monē qui in manibus est exor
diamur dicētes Tu quis es ac̄

¶ k Hoc ergo thema ad
quatuor diriginus dicendo Tu
qs es · Q̄d aperte nos instruit
Bern̄ · dicēs · Quātū ad consi
derationis attinet fructū quatu
or tibi considerāda reor · scz te ·
que sub te · que circa te · q̄ supra
te · Similiter hijs quatuor hāc
interrogationez applicem? · vt
videlicet te interroges Tu quis
es · Quo muestigato queras se
cūdo ab illis omnibo que sub te
sunt dicēs singulis · Tu q̄s es
Tercio q̄ circa te sunt iterroga
dicēs oībo · Tu quis es Quar
to deuz qui supra te est iterroga
dicēs · Tu quis es In hijs qua
tuor latissia occurrit nobis ma
teria meditanda · hanc quadri
membrez dimisionē insinuat no
b Bernar · dicēs Quantum ad
considerationis fructū ac̄

¶ l Volens igitur specialiter medi
tari ac proin se exercere vtili
ter vtatur primo predicto the
mate seipsum interrogās · Tu
q̄s es? Nā ordiata caritas a se
seipsa incipit Q̄d et docet Ber·
dicens · A te tua consideratio in
cheet ne frustra extendaris in a
lia te neglecto Quid enim pro
dest si vniuersū mūduz lucreris
teipsum perdēs? Et si sapiens
sis deest tibi ad sapientiaz si id
id tibi non fueris · Item noue
ris licet omnia misteria · lata
terre · alta celi · profundum ma
ris · si te nescieris eris similis e
dificanti sine fundamento · q̄c
quid enim instruxeris extra te
erit istar congesti pulueris vē
tis obnoxium · Sapiēs sibi sa
piens erit · et bibat de fonte pu
tei sui prius ipse In acquisitio
ne salutis nemo t̄ gmamor vm
co matris tue · ¶ Hec autem in
terrogatio de teipso faciēda in
quatuor diuiditur · vt videlicz
te interroges de persone conditi
one · voti p̄fessione · officij exe
cutione · ommium istoruz tranf
gressione · vt dicas Tu quis es
in persona? Quo facto pergas
vlterius dicens · Tu quis es in
religione? quo respōso Vlteri
us queras Tu quis es i officio?
Quo muestigato · tandem que
re ad quā miseriam puenēris ex
oīm istorū trāsgressiōe ¶ m
Dicam? ergo nobisipis · Quis
es in persona? et occurrit tibi
q̄ homo cōstās exduabo sbijs

ī corpe⁊ aīa · ī limo ⁊ ī ſpū ī al
téo ifra oīa · ī altero ſupra oīa ·
De quorū coniunctione dīcit ·
Ber · Qualē artifex q̄l' vnitor
rū ad cui⁹ nutū ſic cōglutin ī
tur lim⁹ terre⁊ ſpūs vite Agno
ſce ergo o hō humilitatē tuam
Agnoſce dignitatē tuā · quis i
hac vnione preſtātior? Etenim
iuxta ſapientiā filiorū huius ſe
culi · vbi ſociantur in terris ſū
mis inferiora preualent · qui po
teſtatem habent humilioribus
vtuntur pro libitu ſuo · concul
cat fortior minus fortem · Sed
quis non videat q̄ztum corpo
ri preſtat aīa? Numquid nō trū
cus eſſet inſenſibilis Ab aīa er
go ē pl'chritudo corporis · cla
ritas viſus · ſonus⁹ voc⁹ · demq̄
ſenſus omnis ab aīa eſt · Hec
igitur tam diſſīmilia fūt cōmū
cta · vt anima debeat dominari
corpus ancillari Spirit⁹ debet
habere precipiendi dominū cor
pori · cui corp⁹ debet eſſe obedi
endi ⁊ obſequendi mancipiū
Ex hijs verbis Bern̄ · colligit
q̄ deus hec tam diuerſa conium
xit propter ⁊a · ſ · propt' humi
litatem q̄ztum ad limum Con
ſiderantes em̄ corpus noſtruz de
limo formatū merito ſub potē
ti manu dei hūiliamur · Hanc
hūilitatem tenuit Ds̄ · cum di
xit · Infixus ſuz ī limo profun
di⁊ non eſt ſubſtātia · Secun
do propter caritatem Quis em̄
nō inflammet caritate · con ſibe
rans q̄ de⁹ nobis dederit de ſpi
ritu ſuo iſpirans in primū hoiez
ſpiraculum vite · Tercio ꝓpter
hoc vt detur intelligi q̄ idigm⁹
ſine ſui cōtradictione debeat o
bedire ſuo dīgnori Ne
cundo vlterius querenduz de vo
ti profeſſione dicendo nobiſmz
ipſis in meditationibus nr̄is ·
Tu quis es ? Et reſpondet ſibi
familiaris tua cogitatio Cr̄ſtia⁹
ſum · vel q̄d amplius eſt mona
chus ſum In hoc igitur genere
negotiandum eſt de obſeruan
tia eorum que ſubſtātialia fūt
tue profeſſionis · vt virtutez ex
erceas tui nō minus ſecundū ve
ritatem ne vita diſcrepet a for
ma · ne tal' diuerſitas ⁊ diſcre
patio ī monſtruoſā beluā te cō
mutet · Vnde Ber · Mōſtruoſa
res ſūmus gradus ⁊ animus mi
m⁹ · ſedes ꝑma et vita ꝑma · li
gua magniloqua ⁊ man⁹ oci
oſa · ſmo multus fruct⁹ nullꝰ ·
vultus ḡuis animus leuis · vt
ſic ad modū ſpeculi ſed⁹ aīm⁹
ſe ī eo cognoſcat Inſpice⁊ tu ſi
ſit merito vī places tibi · etiam
im q̄ diſplicere tibi debeā nō deſit
Cautior em̄ ī homis ābulas ſi te
tua mala nō lateāt Studē igit⁹
vitā noī cōformare · quāto ei ḡ
d⁹ altior tāto caſus ꝑfūdior · ⁊
quanto profeſſio ſublimior tā
to tranſgreſſio grauior · Propt'
q̄d ōtigit vt mḡri ꝓfeſſores ꝑ

fuis transgressioibus grauissime
puniantur. Quod ex hoc patz
quia cum patres in deserto ad
obediendum mādatis domini
to se constrixissēt dicentes exo
di. Omnia que locutus est do
minus faciem?. ab hinc et in re
liquū pro suis trālgressioibus
grauissime sunt puniti. Vnde do
min? professoribus suis dicat A
mos Tantummodo vos cogno
ui ex oibus nationibus terre. a
idarco visito super vos omnes
iniquitates vestras Nam hoc ip
sum magni beneficij indiciū ē.
vt i libro secūdo Machab. euidē
ter dicatur. Nō em̄ sicut in alijs
nationibus dīs patienter expe
ctat. vt eas cū dies iudicij ad
uenerit in plenitudine peccato
rum punat. sed electis suis vt
peccauerunt statim adhibet vl
tiones. Vnde religiosis peccan
tibus admirando dicat illud Je
remie. Quid est q dilectus
meus in domo mea facit scelera
multa? Et hijs peccantibus in
religione dicat De. Meli? erat
illi viā veritatis nō agnoscere
q̄z post agnitionez retrorsum Et
Paulus ad Hebreos. vi. Im
possibile i. difficile est eos qui
semel illuminati sunt. gustaue
runt etiam donū celeste et partī
ceps facti sunt spiritus sancti.
gustauerunt nichilominꝰ bonū
dei et prolapsi sūt. reuocari rur
sus ad penitentiaz Propter qd

idem ammonet nos dicens Sol
licite cura teipsū probabilez ex
hibē deo operariū inconfusibilē.
recte tractātē verba veritatis.
et verba professionis tue Que
vt vera permaneāt opere fac qd
verbis promisisti. ne vita a ver
bis discrepet et discordet ¶ O
Tercio interroga teipsum Tu
quis es i officij executione. q̄
modo illud suscepisti. quomo
modo in eo stetisti. Si pura in
tentione intrasti et officiuz fide
liter dispensasti. Si enim non
puro oculo venisti ad officiū.
et non fideliter in eo i stetisti. vt
pote oculum intentionis habeꝰ
deflexum ad lucrū honorē vel a
morem rerum accepisti mercedē
tuaz. dicet q̄ tibi deus negans
tibi vitam eternam. Amice non
facio tibi iniuriam. habes quod
tuū est. Vnde Bern̄. Quisq̄s
occulte vel aperte satagit vt qd
ipse vult hoc ei prelat? mūgat
ipse se seducat si sibi de obla blā
ditur. non em̄ in ea ipse prela
to. sed prelatus ei obedit. Dec
eat autem amplius q̄ prelatus
precipit obedire propter deuz.
ipse autem obedientiaz exhibz
propter lucrū. Vt igitur huiꝰ
interrogationis plenā experiē
tiam habeamusꝰ. tūc in nostriꝰ
officijs immunes a culpa ēimuꝰ.
si purā intentionē in nostris offici
is et eorū dispensationibus siue
minus ¶ Prima aūt intentio.

vt dicat Dñe · hec est vt pro
desse quis desideret non presse
et non cōmodū vel honorez vel
aliud quicq̄z suū in officio suo
querat · sed solum dei beneplacā
tū q̄ aiarū salutē ¶ Quar
to interrogem? nos in q̄z taz mi
seriā ex ommium istorum trans
gressione peruenim? dicēdo Tu
quis es ? Et iuenim? q̄ ex cre
bra ommium istoruz transgressi
one miseri sum? · De q̄ miseria
āmonet nos dñs in Apoca · di
Dicās q̄ diues sum et nullius e
geo · et nescis q̄ tu es miſ pau
per cecus et nudus · quia in om
nibus tribus hȳs interroga tioi
bus inuenimur vtiq̄z transgrei
sores Nam in prima interroga
tione inuenimur inter carnez et
spiritum subiectiois ordinem
non seruasse Permittimus em̄
spiritū in seruitutem redigi · et
carnez que iure subicēretur dña
ria q̄ impare · In secunda trans
gressione inuenim? nos voti p̄
missionem in ommibus ptibus
sez paupertatis obie et castita
tis violasse · In tcia inuenim?
nos tam in officioruz negotiȳ
q̄z in deuotiois ociȳs fidelē puri
tatem nunq̄z habuisse Propt
quod ex ōmium istorum trans
gressione ex persona trāsgresso
ris dicit Ber · Quomodo nō ve
re humiliabitur peccator ī hac
sui cognitiōe · cuz se pāpit aia
oneratā peccatis · terremiſ in tri
catam curis · carnaliuz desideri
orum fece infectam · ceca z · cur
uam infirmam · implicitaz mul
tis erroribus · expositam mille
periculis · mille timoribus tre
pidam · mille difficultatibus
anxiaz · mille suspicionib? ob
noxiam · mille necessitatibus e
rūpnosam · procliuē ad vicia ·
inualidam ad virtutes ? Sed
ne ex tali consideratione desipe
remus et periculum incurram?
ad consolationem nostram sub
iungit dicens · Respiremus fra
tres et michil solliciti simus i cor
dibus nostris · forsitan ī corde
dei potest aliquid latere aliud
de nobis O pater misericordia
rum o miseroruz pater quid ap
ponis erga nos cor tuum ? Sci
o vbi est thesaurus tuus ibi et
cor tuum · Quomodo igitur mi
chil sumus si thesaurus tuus su
m? · Omnes gentes ait propte
ta quasi non sint sic sunt ante
te · verum est · sed non sic intra
te · Sic est in iudicio veritatis
tue · sed non sic in affectu pie
tatis · Sic nimirum consolaris
in tua pietate · quem in michilū
redigis in tua veritate · vt ma
gnifice dilatetur in tuis qui me
rito angustiatur in suis viscer
bus · Lege o homo in corde tuo
de teipso testimoniuz veritatis ·
et hac luce communi qua videris
iudicabis te indignum · Item
lege in corde dei testimonium

quod confirmatum est in sanguine mediatoris filij dei · et inuenies q̄z longe aliud spe possidere q̄z tenere videaris · quoniam ipsi cura est de nobis Vt ait Apostolus · Hee due considerationes de deo quid sumus in veritate rei ⁊ in corde dei supra modū deuotionem excitant Quas deuote ps̄ · intuēs di · Ego sū paup ⁊ dolēs · q̄z tū ad primū · Sal? tua deus suscepit me · q̄z tū ad secundū De hac duplici cōsideratione dicit Bern̄ · Dei bñficio sīnū q̄z de aīa mea cogitās videor michi velut duo contraria in ea inuenire Dum enim ipsā prout in se ⁊ ex se est iuxta rei veritatem itueor michil de ea verius sentire possum q̄z in michil redactam · Dum enī omnes iustitie nostre ad lumē veritatis in spectre velut pannus mēstruatus inuenīt̄ur · vt ait prophēta · ipse iustitie quales reputabunt̄ur? Et si lumē quod in nobis est tenebre sunt · ipse tenebre q̄zte erunt? Quō tamen michil est erga quē appositum ē cor diuinum? Has duas considerationes sucincte tangit Bernardus dicens · Dum remota pietate discutimus opus nostrum pena dignum est quod remunerari postulamus Easdem duas considerationes alibi Bernardus tangit dicens Ego q̄z diu in meipm respicio i amaritudine moratur oculus meus · Dum autem suspexero ⁊ leuauero oculos meos ad diuine miserationis auxilium temperabit mox amaram visionem mei leta visio dei Descēdere istud et ascēdere simul est angelicum et diuinum ·

Sermo secūdus vnde supra
De secunda considerationē · scz eorum que sunt infra nos
Sermo · xxxij ·

Q

VQuis es ⁊c̄ · Expedita vna questione qua statum nostre conditionis requisiuim? · Nunc de hijs que infra nos sunt requiramus
Sunt autem infra nos q̄n q̄z genera rerum · et hoc quinq̄ modis · videlicet locatione · conditione · reputatiōe · obsequij exhibitione · ⁊ voti perfectiōe Hec omnia interrogamus dicendo de singulis · Tu quis es ⁊c̄ Vt per responsum veritatis cognoscamus et cognoscendo discamus quid singulis debeam?
Primo dico sunt aliqua infra nos locatione · vt infernus quem deus infra nos collocauit Vt qui superbia inflati nituntur ascendere confusi et humiliati descendant miseri ad infernuz Vnde Jacob patriarcha dixit

Descendam ad filium meum lugens in infernum · Et Job de diuitibus di · In puncto ad infernū descendunt · Huic etiam dicamus Tu quis es ? Et respō det nobis veritas Infernus est mortifera fouea miserie cuncte plena · habet penarū acerbitatem diuersitatē et diuturnitatē De primo dicātur Apoc · Commāducauerunt linguas suas p dolore De secūdo Ps · In ignē deicies eos in miseriis non subsistent De harum penarū diuersitate dicāt Ps · Pluet sup peccatores laqueos ignis sulphur a spūs procellarū ps calicis eorum · Ac si diceret Quicquid de pena dicā poterit est tanq̄ ps minima respectu multitudinis infinite · De hys miseris dicat Hern̄ · super illo verbo Quoniā ipse liberabit me de laqueo venantiū ac̄ · Quid ē hoc verbum aspum nisi illud insaciabile verbum gehenne Affer affer pcute dilacera · cito interfice velociter spolia detrahe Idem Quid est de verbo aspero · nisi tolle tolle infige verubus · infer prunis a bullientibus impone caldariis

℟ Audita hac interrogatione · audita et responsione · Nunc est aduertendum quid huic debeamus Et nunc accipite Infernum debemus horrere · imo magis hec que ordinat ad infernum que sunt peccata mortalia Ipsa enim sunt que faciētes et consentientes impellūt et ordinant ad infernum Quid ergo faciendū est vt infernum deuitemus ? Dico Deus qui vult omnes homines saluos fieri · a ad cognitionē sui peruenire duo nobis vitia posuit in scriptura · quorum vnum dixit manēs in carne alterum verbū dicturus ē iudicio · In quibus verbis ꝓposuit nobis bonum a malum vitam a mortem benedictionē a maledictionem · Elige o homo alterum illorū sequi · Elige ergo vnum quod volueris Ex hys duobus oportet te eligere · Primū igitur eligendum scribitur Matthei · iij · scz penitentiā agite ac̄ Secūdum quod dicetur in iudicio · Ite maledicti in ignem ac̄ · Si enim primum contempnes secūdum incides De hys verbis simul iunctis dicat Hern̄ · Respondent nobis amatores seculi cum eis penitentiam persuademus · adicūt · Durus est hic sermo q̄s potest eum audire ? Durum ne vobis videtur cum dicatur · agite penitentiā ? erratis · sed audituri estis aliquā doverbū aspū · sermonē durum · auditionem malam · Ite maledicti in ignē eternum Istis igitur nobis ꝓpositis dicatur nobis illud Josue Elige hodie qd placet · Et iij · Re · Elige vnū quod volueris · De tertio scz inferno dicā

mitate dicit Job Quia in infer no nulla est redemptio ℣ Secūdo interroganda sunt ea q̄ infra nos sunt de cōditione i valore q̄ sūt ōnia temporalia. De quibo dicit Dñs. Oia subie cisti sub pedibus eius. Dec er go singula in omnibo et oia in singulis interroganda sunt Tu qs es ꝯ id ē cognosce i speculo veritatis q̄a sūt vilia breuia et iutilia ℣ Qđ aūt sint vilia pz Sap̄. v. Vbi ōnia tpalia rebo vilissimis cōparantur Ibi em̄ si cut dicitur. Spes impi quasi la nugo que a vēto tollit. et qua si spuma gālis q̄ a procella dis pgit. q̄si fum? qui a vēto dis fusus ē et tāq̄ memoria hospi tis vnius diei ptereuntis. q̄d vi lius istis q̄ vilē habēt apparēti ā q̄ mox nullā exist tētiā q̄ sub ito euanescunt ℣ Secdo vitē dū q̄ breuia q̄ruz breuitas qui q̄ rebo velocissie trāseūtibo i li bro sapie cōpatur Ibi em̄ ex p te dāpnatoz̄ dr Quid emzno bis pfuit superbia. aut diuitia rū iactātia q̄d cōtulit nob. trā sierūt oia tanq̄z vmbra. ecce p mū. et tāq̄ nunc̄us pcurrēs. ecce se cundū. et tanq̄z nauis q̄ pertranst fluctuātē aquā que cū pertranserit nō ē iuenire ve stigiū. ecce tercius. Aut auis q̄ transuolat i aere. cui? nullū iue nitur argumentū itineris. ecce quartū Aut tanq̄z sagitta emis sa in locum destinatuz. ecce q̄n tum Et sequitur Dic nos nati continuo desiuimus esse. Vnde Job Dies mei velociores curso re transierunt Et iterū Breues dies hominis sūt ac̄. Dñs Dies mei tanq̄z fenum velociter are scent. ℣ Tercio sūt mutilia q̄ nūq̄z appetitum saciant nec sol uunt sufficientiā quam promit tunt. Propter quod de auaris Dñs. dicit Telas aranearuz tex uerunt. quia sicut aranea se eui scerat vt telam faciat que statī dispergitur vno flatu. sic om nes diuitie pro quibus auari se euiscerant vltimo spiramine di sperguntur. Quod autem nō sacient insinuat beatus Bernar dus dicens Qui diligit pecu niam non saturabitur ea. Et per similitudinem probat illud sic dicens. Sicut famelicum hominē aptis fauabus vento inflatis haurire bucas aerem cernas. quo quasi consulat fame non ne credas insanire? Sic non mi noris insanie est si spiritum rati onabilem putes quibus dam re bus corporalibus non magis i flari q̄z saciari. Quid namq̄ corporib? ad spiritus? Nec illa sane spiritalibus. nec isti pnt corporalibus refici. quin mox oibo q̄ in celo a sub celo a in ter ra sunt obtentis tantem ad ipz proculdubio qui solus supeet de? recure oporterz Dic ei era

sigillo impressa · nulli alteri si
gillo in perpetuū congruē pote
rit · sic aīa impssa signaculo tri
nitatis nulli alteri rei poterit ꝛ
uenire ¶Dns igitur q̄ sunt vilia
breuia ⁊ mutilia adherē non de
bemus · sed sequamur deū qui
solus satiat in bonis desideriū no
strum · ¶ Tercio sunt
quedam infra nos reputatione
vt sunt paupes · qui liz corā de
o sūt supra modū supra nos ·
indigētia tamē ipsorū ⁊ nostra
subuētione quo nostro idigēt
auxilio ⁊ fauore inferiores ꝑpu
tantur · ¶Dos ergo iterrogem?
dicendo · Tu quis es ? et inueni
mus q̄ ī humanitate nobis pa
res sunt ī meritis vero maiores
In eo autem qui in eis ⁊ cum
eis et pro eis nostra querit sub
sidia qui est deus maxīmi sunt
Ipse enim deus reputat sibi fi
eri · quicquid eis solatij cōsilij
vel auxilij exhibemus Ipso di
cente Quod vni ex mīmis me
is fecistis michi fecistis · Et in
iudicio dicturus ē Esurivi ⁊c̄ ·
Quid ergo talibus pauperib?
debemus ? Duo · videliz interi?
compassionez · et exterius pro
posse subuentionez · ī opa mise
ricordie taz corporalia q̄z spūa
lia · Aut negabim? deo petenti
in persona pauperis buccellam
pais · qui dedit nobis corp? ⁊
animam celum ⁊ terram et seip
sum in omnem miseriaz et labo
rē · Quod si ex ituitu huius de
biti non mouemur saltē pro cen
tuplicā lucro auxilium pauperi
non negemus · Vnde Aug?.
Quis sane mētis negabit dño
buccellam panis pro tali lucro
centuplicā viz pro quo eam iu
deo non negaret ? Cuz ergo in
uocauerint nos pauperes cogi
temus · hic est meus proxim?
Dic erit meus patronus in die
nouissimo · ymo deus qui petit
in illo iudex meus Dabo ergo
ei modicū p̄ infinito thesauro ·
quē nec fures furantur · nec rap
tores depredant · Ibi enim non
habemus in illo misericordiā a
deo nullatenus consequemur ·
Vt ī Ecci dicitur In hominē si
milem sibi non habet misericor
diam · ⁊ pro peccatis suis quis
deprecabitur ? Et Mathei · xi ·
Beati misericordes q̄m ipsi
misericordiam consequent In
Proū · Qui obturat aurem suā
ad clamorez pauperum clama
bit ⁊ ipse · ⁊ non exaudiet Vn
de Thobias dixit ad filiū Quā
to poteris esto misericors et no
li auertere faciē tuā ab vllo pau
pere · vt non auertat a te faciē
dei · ¶V Quatuor bona
ex elemosina consequmur · Vt
ibidem dicitur cū subiungit ·
Quoniaz elemosina a morte li
berat · Ecce primuz · et purgat
pcā Ecce secm Et facit inueni
re miam Ecce tercīū · et vitam

eternam. Ecce quartū In hys
q̄tuor omma bona includunt
p̄ntia et futura Quarto
sunt q̄dā infra nos seruitij vt ob
sequij exhibitiōe. vt mercena
rij et alia genera suitoruz. hys
debemus mercedis sue plenaz a
integram solutionem. Vnde
precipit dns Non negabis mer
cedez mercēnario tno Eti Tho
bi. Quicumq; tibi aliq̄d opera
tur statim mercedē ei restitue.
Cur hoc? Quia mercedis deten
tio homicidio cōparatur Qui ei
mercedē indigētis retinet q̄zтuz
in ipso ē paupere fame occidit
Vnde Ecā. Qui fūdit sangui
nē et fraudē facit mercenario fra
tres sunt Est enī mercedis detē
tio. vnū de pcīs clamātibo ad
deū Vñ Ja. Ecce merces mer
cenariorū vestrorū q̄ messuerūt
vobis regiones vras q̄ fraudata
est. et clamor eorū in aures dni
sabaoth iēuit Quito fūt
quedam infra nos voti pfessio
ne vel subiectione. Quid aūt
sit illud ostendit Ber. dicēs
Si nemi preesse videris ex vo
ti professione q̄ tibi subiectus
esse debeat. habes tamen sub te
corpus tuum quod sine dubio
regēdū accepit spūs tui? Hunc
aūt debes duo scz custodiam a
disciplinaz. Custodiam ne re
gnet in eo peccatum. Disciplī
nam vt si quid admissum fuerit
dignos faciat inde fructus pēni
tentie castigatū et subditū ser
uituti. Verum quia in hac secū
da interrogatione de tercia mul
ta diximus licet alia. Ideo cau
sa breuitatis interrogationē hanc
iaz relinquim? quia licet pau
peres et mercenarij in quātuz
tales sub interrogatione inferi
ori sint redacti. tamē in quātū
homines sunt de eoruz que arca
nos sunt genere. vtpote proxi
mi computantur.

Sermo tercius vnde supra

De quarta consideratione
scilicet eius q̄ est supra nos
Sermo. xxxiij.

TV quis es? ac. Expe
ditis vtriusq; interroga
tionibus scz primis dua
bus. scz tam de nobis q̄z de hys
q̄ arca nos sunt. a relicta causa
breuitatis tercia. Nūc seruato
ordine interrogamus euz qui su
pra nos est dicēdo Tu quis es?
Sed qui sumus nos. aut que
cognitio vt cognoscamus euz
quem nemo vidit? Quod sub
iuramento protestatur Ysai.
Tu es vere deus absconditus.
Ex cuius persona dicat Os.
Non erat qui cognosceret me.
q̄ppe qui vt in Dan. legitur. ā
bulat super pennas vētorum.
Vt nec cherubim nec seraphim
secundum illud quod est vel
intelligant vel cognoscant.

Dme dicat Ysidorus · q̄ trinitas sibi soli cogta ē et hoi assūpto · Idem Damas · Solus deus sui ipsius perfectus contemplator est · lucē enim inhabitat inaccessibilem quā nulla cognitio vz attingere creature · Unde hoc in sūma tenendū q̄ deum in via cognoscere possumus qz ē · in patria vere sicut est · sed nec hic nec illic illud qd̄ est Quid est ergo q̄ tam absolute hic q̄ritur Tu quis es ? Nam si ex p̄sumptiōe hoc agitur valde pumenda temeritas · Dicitur em̄ in Prouerbijs Qui scrutator ē maiestatis̄ opprimetur a gloria Itez Eccle · iij · Altiora te ne q̄sieris · a fortiora te ne scrutatꝰ fueris · sed q̄ precepit tibi deus illa cogita semper · Non em̄ necessarium est tibi ea q̄ abscondita sunt videre oculis tuis Super quorum temeritate cōq̄ritur dominus per Ysaiā · lviij vbi dicit · Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuaz · anūcia populo meo scelera eoruz et domui Iacob peccata eorum · me etenim de die in diē querūt · a scire vias meas volunt · quasi gēs que fecerit iustitiaz et que iudicium dei sui non dereliquēt Et hec pericula dicta sunt eis qui vel ex temeritate vel curiositate vel superbia inflati · vel scientiaruz subtilitate elati · presumūt in celuz os ponē a audēt iqui rere quis est deus · quod ē iniq̄tas maxima · Cū enim secūdū Job · xxvi · Vix paruā scintillam sermonis eius audierimꝰ · quis poterit tonitruū magnitudinis eius intueri ? Quoruū inso lentiam adhuc reprimere cupiens deus respōdet eis illud Job xl · Si habes brachiū sicut deꝰ et voce simili tonas ecūda tibi decorem et m sublime erigere a esto gloriosus Glosa · tūc potꝰ ris mquirere quid sit deus Naz de eius incōprehensibilitate dicit Aug? · Diuine dignitatis excellentia tanta est q̄ mens de eo cogitans deficit cum sit invisibilis Lingua non explicat cū sit ineffabilis · Tempus eū non mensurat cum sit interminabilis Locus non capit · cū sit incircumscriptibilis · scptura nō notificat cū sit inestimabilis · virtus non attigit cū sit inaccessibilis · desideria a vota trāsgredi ē cū sit incōparabilis · eoq̄ finiti ad infinitum nulla sit proportio · Et ideo si hec interrogatio Tu quis es · ex presumptione processerit erit reprehensibilis coram deo Si autem flagrante caritate a vigente deuotionis affectu de corde cuiuscūq̄ sācti tāq̄z de pleno promptuario virtutum a meritorum hec vox eructauerit · tactus cum Hiere · tāq̄z vir ebrius a quasi lō ma did? a vīō a facie verborum eiꝰ

tunc hanc iniuriã deus gautẽs
et libens suscipit vtpote ambi
ẽsus amator · sciẽs q̃ p̃dicta
interrogatio magis p̃cedit ex
affectu q̃z ex intellectu Quia p̃
ut dicit Ber · Flagrãs amor p̃
fertim diuinus cũ se intra se co
bibere non poterit non attendit
quo ordĩe qua lege verboruz e
bulliat · inter dũ nec verba req̃
rit · nec vllas voces · solis conte
tus suspirijs · Sicq̃ delicata a
nima sãcto amore flagrans id
q̃ incredibili mõ pro captãda a
q̃tulacũq̃ ea paratione ardo
ris quã patit nõ cõsiderat quid
q̃liter eloq̃tur · ẽ quicquid ve
nerit in buccam amore vrgẽte
non denunciat sed eructat · q̃p
pe q̃ amor reuerentiam nescit
nec claudit oculos maiestati ·
nec ratione regitur nec capit de
impossibilitate solaciũ · ¶ C
Nũc de multitudine sãctorũ ex
prescripta deuotiõe deũ interro
gãtium vt se eis ostẽdat petẽti
um tres maxios ponam? in me
dũ · vt quid eis ostenderit vel
ostẽdendo p̃miserit videam? ·
et secundum hoc sermonez qui
in maibo est ordinemus · Sũt
autem tres maximi sancti q̃ de
uotiõe implicita licet non expli
cita a deo se eis innotescẽ postu
lant · videlicet Moyses Ysaias
et sponsa in canticis Quorum p̃
mo suam diuinitatẽ ostendere re
nennuit · sed quasi inuolutaz in
nuit Secũdũ ad humanitatez
suam dirigit quã pro nobis in
duit · Terciũ ad seipsum mittit
vt cognoscat q̃d nobexhibuit
Prio · s · moysi ostendit quia ẽ
Secundo · s · Ysaie quid pro
nobis ẽ · Ter cio · s · sponse ostẽ
dit · quid de? in nobis ẽ · quod
totum in prosecutione declara
bim? ¶ Accedat ergo p̃m? inq̃
sitor moyses scz · quẽ cuz domi
nus Exodi · iij · mitteret i egip
tum dixit · Ecce ego vadã ad
filios israhel a dicã eis Deus pa
truz vestrorũ misit me ad vos ·
si dixerint michi q̃d ẽ nomen e
ius q̃d dicam eis ? Q̃d vtiq̃ im
pliate idem est · ac si dicerz Tu
quis es ? Et respondet domin?
Ego sum q̃ sum · sic dices filijs
israhel Qui est misit me ad vos
Q̃d exponens Ber̃ · di · Meri
to siquidẽ nomẽ eius q̃ est dici
tur · michil enim cõpetẽtius eterni
tati que deus est dici poterit ·
Bi enim bonum si magnũ · si be
atum · si sapientẽ · si tãctum ·
vel q̃cquid tale de deo dixeris
in hoc verbo instauratur quod
est qui est · Nempe hoc est ei eẽ
q̃d hec õnia esse · et si centum
talia addas nõ recessisti ab eẽ ·
si ea dixeris michil addidisti ·
si vero ea obliuiscaris michil
minuisti Per hui? modi igitur
nomẽ qui est deus oñdit Moisi
q̃ ẽ · nec solum q̃ est sed q̃ est
substantia incorpea simplex a

incõmutabilis eterna imẽsã · a incõprehensibilis ieffabilis mlt̃ifarie tamẽ vtrumq; nominab̃ Et liz ista ita multiplicari possint eius noia michil tamen dignum de deo dicá potest · Quia vt ait Augustinus Deus verius cogitatur q̃z dicatur · Verius tamen est q̃z dicatur vel cogitatur · Et licet deus in diuina essẽtia vnum sit et simplex · indissimilis sibi · sẽper tamen indissimiliter dissimilia in creaturis operatur ℣ Et hoc est qđ dicát Bernñ · Quotq̃t cõtẽplari desiderant considerare debẽt q̃d sit deus in mũdo · quid ĩ hominibus · quid in angelis · quid in reprobis · quid in seipso · Est eñ mũdi gubernator et rcõr · hominũ liberator et adductor · angelorum sapor et decor · reprorũ terror a horror · In seipso principium a finis · Est igitur in creaturis mirabilis · in homĩbus amabilis · in angelis desiderabilis · ĩ reprobis ĩtolerabilis · in seipso incõprehensibilis Et hec omnia implicantur in hoc eius nomine quod est qui est · Cũ igitur nulla creatura apprehendere valeat id quod est deus · quia moysi licet sanctissimo solum ostendit quia est deus · Vnde cum infra deo diceret Ostende michi gloriaz tuam Respondit enim deus · Non videbit me homo et viuet · Cui consonat illd̃ Johã · nij · Nemo deum vidit vnq̃z · Ex hijs omnibus igitur que dicta sunt colligitur · q̃ cum moyses diceret deo Tu quis es ? Respondit ei Ego sum qui sum ℣ Secundo accedat Ysaias · xlv · qui cum querendo diceret Vere tu es deus absconditus · desiderãs nosse deum · ac per hoc licet implicare quereret a deo tu quis es ? remit sit eundem ad humanitatẽ quã pro nobis induit di · Ysaie · Paruulus est natus nob̃ · filius datus est nobis · Et sequitur Et vocabitur nomẽ eius admirabilis · cõsiliarius deus fortis · pater futuri seculi · prĩceps pacis ℣ In hijs lex Bernñ · exponendo insinuat quid pro nobis sit dicens Deus ãmirabilis est in incarnatiõe · consiliarius in predicatiõe · de? i miraculorum exhibitiõe · fortis i passione · pater futuri seculi in rectione · princeps pacis in eterna glorificatione · Primo dico q̃ deus fuit mirabilis i icarnatione De qua Ber · Tres mixturas fecit deus oĩpotens singulariter mirabiles · Coniuncta sunt quippe adiuicez deus et homo · mater et virgo · fides a cor humanum · Nam i prima mixtura contraxit se maiestas vt se limo nostro coniungeret Nichil autem deo sublimius · Nichil limo vilius · Et tamen tãta

dignatione deus descendit in li
mum. tanta dignitate limus in
deū ascendit. vt quicquid de?
fecit lim? fecisse credatur. Et
quicquid lim? ptulit. de? ptu
lisse dicatur De hys mirabilibo
in carne dicit Dñs. Ibi agno
scitur longitudo breuis. la titu
do angusta. al titudo subdita.
pfunditas plana Ibi agnosci
tur lux non lucēs. vbum ifās.
aqua sitiens. panis esuriēs ℣
Secundo vocatur consiliarius i
predicatione. qui reuera est me
rito audiēdus. q; semper cōsu
lit qđ necessarium est ad salutē
De quo consulit nob Ecā Cō
siliarius tibi vnus sit ex mille.
Vñ consulit peccatoribus pñaz
dicēs Pemtentiaz agite. Dem
ys autem mādatoruz obser
uantiā dicens. Si vis ingredi
ad vitā serua mādata. Perfe
ctionē vero cupientibus nudā
paupertatem consulit dicēs Si
vis perfectus esse vade q vēde ō
nia que habes et da pauperibo
et sequere me ℣ Tercio dict?
est deus in miraculoruū exhibti
one. Exhibuit enim talia mira
cula que nēo nisi de? poterat ex
hibere. Vnde nicodem? viden?
signa q miracula q prodigia q?
fecit dixit ad ihesum Job. iij.
Rabbi scim? quoniā a deo ve
nisti magister. nēo enim pt hec
signa facere que tu facis nisi de?
fuerit cum eo. Vnde Johām q
renti. Tu es qui venturus es
an alium expectamus? mādā
uit dicens Euntes dicte Johā
i. ceci vident claudi ambulant
Mathei vndecimo ℣ Quarto
dictus est fortis ex fortissima
sufferentia fortissime passionis
Ibi enim fortis impegit in fortē
id ē in mortez q ābo pariter cor
ruerunt. Quia vt dicitur Aba
cuc. iij. Ibi abscōdita est for
titudo eius. ℣ Quinto dicitur
pater futuri seculi in resurrecti
one. per quā futuram vitaz cer
tissime nobis innuebat Scien
tes enim quia a morte in aliam
vitam transiit. de futura vita
non possumus dubitare. credē
tes q in virtute sue resurrectio
nis ex mortuis omnes resurge
mus i momēto in ictu oculi in
nouissima tuba ℣ Sexto dicit
princeps pacis i ascēsione vt Jo.
xiiij. Vado parare vobis locum
et iterum veniam q vos ac apiā
ad meipsū ℣ Tercio accedat
sponsa in canticis que cū peteret
sibi ostendi deum dicēs Indica
michi quem diligit anima mea
et iterum Indica michi vbi pa
scas vbi cubes in meridie? re
duxit eā dominus ad seipsam di
cens ei illud qđ Canticoruū pri
mo dicitur. Si ignoras te o
pulchra inter mulieres egredē
q abi post vestigia gregum q
pasce hedos meos. quasi dicēs
sic. Non poteris nosse me nisi

prius agnoscas te. Si enim cognoscere te ex magna parte cognoscere me. Quas autem gratias deus operetur in nobis ex predictis verbis Ysai. nobis declaratur. Est enim mirabilis in nostra conuersione. consiliari? in vocationis siue renelatione. deus in peccatorum remissione. fortis qz fortificat nos in tribulatione. pater futuri seculi in spei erectione. princeps pacis in eterni regni promissione et possessione. Hec resumentes. Primo dicamus quia deus dicitur mirabilis in nostra conuersione. Quid enim mirabilius qz q deus vnum conuertit alium relinquit. ipso dicente Exodi. xxxiij. Miserebor cui voluero et clemens ero in quem mihi placuerit. Et Ap? Roma. ix. Non volentis neq currentis sed miserentis est dei. Ergo cuius vult miseretur. et quem vult indurat. Et quid omnium admiratione incomprehensibilius qz q ad vnam dei vocationis vocem alij emendantur et alij indurantur. Sicut et ab vno et eodem solis radio lutum durescit et cera liquescit. Sic de dulcissimo mana alij reficiuntur. et alij strangulantur. Secdo deus dicitur consiliari? in sue vocationis reuelatione. Nam postqz p virtutem primi nonis conuertim necesse habemus scire vocationem dei. Vnde Apostol? conuersus statim dei requisiuit vocationem

Actuum. ix. Dñe quid me vis facere. Cum enim sicut dicatur. ij. Para. xx. Cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui vt oculos nostros ad te dirigamus dicentes. Doce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu.

Tercio dicitur deus i peccatorum remissione. Cuz enim nullus per se peccata possit dimittere nisi solus deus? ideo in huius gratie exhibitione pprie dictus est deus. Vnde cum Luce. v. dicerent deus cuidam paralitico Fili dimittuntur tibi peccata tua cepe runt cogitare scribe et phariz ei dicentes. Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata nisi sol? deus?

Quarto deus dicitur fortis qz fortificat in tribulatione. Cum enim ipse dicat. cum ipso sum in tribulatione. ipe nos fortificat in tribulationes nostras nobiscum portat vt leui? sufferam? Propter quod obsequium suum ipse dominus iugum nominat. insinuans nobis ex hoc q nobiscum sufferat tribulationes. Propter quod omnibus patientibus dicit illud Gen. xxvi. Noli timere quia ego tecum sum. Et Ysa. Cum transieris per ignem ego tecum ero. et cum ambulaueris in igne non combureris. et flamma non ardebit in te.

Quinto

deus dicatur pater futuri seculi propter spei erectionē. Cū em rubeat se dicā patrē Diere. iij. dicat. Saltē amodo voca me pater meus. nulli dubiuz quin ad hereditatem futuri seculi desideret nos ex paterna caritate p mouere Dmc Mathei. vi. iubz se orari vt patrē dicēs. Sic autem orabitis Pater noster qui es in celis ac̄. Vt ex hoc nobis daret fiduciam sperādi in futuro seculo paternam hereditatē

Sexto dicit princeps pacis eterni regni pacifica possessione Sic enim sperat eccia per fidez catholicā vt cum deo pacifice et quiete regnare debeat in eternū In hijs ergo tribus noticijs ad quas etiam maxi sācti petentes fibi deum ostendi sunt remissi plena constat pfectio Cognoscere enim deū q̄ ē cogit nos a pcās cessare. Vnde Hoc. Magna nobis idicta est necessitas probitatis. cū ante oculos agim? cuncta cernētis Itez cognoscere deum quid p nobis fact? est cogit nos eū amare dicētes eū Bern̄. Nichil ita cogit ad amandum deum sicut humanitas quā fuscepit. Cognoscere autem deū secundum ea que in nobis operatus est cogit nos eū imitari Vnde Ap?. Imitatores dei esto sicut filij kāri. Hec ergo tria a pcās cessare. deum amare. ipsuz imitari pfectio

nem vite plenissimā āministrāt Qđ nobis prāre dignetur ac̄.

In natiuitate dnimi. Sermo primus.

Qđ cristi icarnatio gratia dicatur propter tria Sermo xxxnij.

Apparuit gratia salutaris nostri omnibus hominib? erudiēs nos. ad Thitū. ij. Apostolus non ingratus gr̄ie quā acepit sepe ipsam commendat et commēdatam audientibus nititur inculcare. Commendat autem eā a tribus. s. manifestatione. ab vniuersali cōmunicatione. ab vtilitatis promotione Primū ibi Apparuit. Secūdum ibi Oibus hominib? Terciū ibi Erudiens nos? Dicit aūt Bre. Sicut relucz patris potentia p rerū creationez. filij sapia per earū gubnationē. spirit? sācti clementia per earū cōseruationē. iustitia p pcōrum puitionē. sic nūc gratia appet per filij incarnationē. Quā sententiā pene eisdem vbis proloq̄tur Bern̄. dicens Potentia dei in eē rerum ineffabilis cōmēdatur in eo q̄ tā multa tam magn̄ tam multiplicit ex nichilo fūt creata Sed̄o in mō gubernādi relucet sapia singularis in eo q̄ hec quidē furfū ea vero deorsuz

hec in medio ordinati sic sunt lo
cata · ita cum sint tot milia stel
larum vna alterius cursuz non
impediat · z cū elemēta cōtigē
tia contrarias habeant qualita
tes minime tamē confundātur ·
Tercio a mundi exordio appa
ruit eis iustitia vsq; ad nativi
tatē q̄ districtissime pcām puniūt
Nā angelū apostatā ꝓpter solā
cogitationē · et ꝑmos parentes
ꝓpter pomi degustationez · hūc
de celo z hos de paradiso expulit ·
puniens eos plaga crudeli irre
mediabili seueritate Sic totū
munduz diluuio · zodomā z go
morrā incendio · multos i deser
to ꝑstrauit pro murmure · Da
thon z abyron absorbuit terra
ꝑ inobia · In quibus omnibo
apparuit iustitia z latebat gra
tia Nūc autez ex filij incarnatio
ne z i reliquū apparz grā · nec iā
iustitia habet locū VI Dicā
tur aūt xp̄i incarnatio grā ātho
nomatice i excellētez propt̄ ta
Primo quia in eo habitat plei
tudo omnium gratiarum · vt ea
dē veritas de seipsa dicē possit ·
In me oīs grā z Ec cā · xxxiij
De quo i euāgelio Plenū grē
et veritatis Et nō de pleitudine
eius ōnes accepim? grāz ꝑ gīa
II Secūdo grā dicāt̄ qz oēs g̃
tie ātiq̄t? ꝑmisse p eū plenissīe
psoluūt̄ Tāta enī fcā fuit ꝑmis
sio · nec ꝑmissorū solucō · vt pe
ne oīs attediati ipperassēt pro
phe tis dicentes · Quou q̄ tolli
tis aias nostras · iaz oliz predi
citis pace z nō veit · dicitis pax
pax et nō ē pax · ꝑmittitis lo
na et ecce turbatio In pfecto
ille querule voces et plene mur
mure · manda remanda · expe
cta · reexpecta · modicū ibi et
modicuz ibi · Ubi curā habet no
stri veniat ipse probet nuncios
suos veridicos · si tamen nūcij
eius sunt · et sequatur eos vt se
pius ꝑmiserūt · Nō audio iam
mo ysen · quia impeditioris lin
gue factus est · Nec volo pīāā
qz labia eius immūda fūt Die
remias nescit loq̄ quia puer ē ·
et prophete ōnes elingues sunt
Elizeus mīsit puerum tulit ba
culum · z non est vox neq; sen
sus Vnde humanum genus vi
detur opere respondisse · Nō sur
go nō excitor · non excutior de
puluere · non respiro i spe · si ip
se non venerit q̄ promittitur to
ta die · Sic itaq; plebs dum
murmurabat · et duz fides nutta
bat · et dum medium silentiū te
nerent omnia · et nox in suo cur
su mediuz iter haberet · omnipo
tens sermo de regalibus sedibo
venit exitans de puluere ege
num et de stercore erigens pau
perem · II Tercio incarnatio
cristi gratia dicitur · quia gra
tia dei in eius incarnatione evi
dentissime apparuit · Quid e
nim rogo evidentioris signum

gratie eē poterit · q̄z q̄ pater de
sinu paterno p̄ nob̄ filiū dedit
i mortē. Et hoc de prē. Jtē Qđ
euidētioris signū gratie eē pote
rit · q̄z q̄ mortem filius quā de
buimus p̄ nobis soluit · Naz de
prima caritate · i· prīs dicit Ap̄s
Propter nimiā caritatē qua di
lexit nos q̄ē · De secūda dicit
filius · Maiorem caritatē nemo
habet Et Ap̄s · Cū adhuc im
mici essemus reconsiliati sumus
deo per mortē filij eius · Jn om
nib̄ gratijs ab exordio mūdi
hūano genēi exhibitis euidētis
sima caritas de incarnatiōe exhi
bet · Jn alijs eīm gratijs non po
terat se credere hō deo · nec intelli
gere poterat q̄ tātā haberet er
ga nos caritatem · Vñ Heriñ ·
Quid eīm dicebat homo creat?
et ingratus · ḡtis quidē condit?
sum · sed nullo auctoris ḡuann
ne vel labore · Siquidē dixit et
factus sū · quemad modū vnū
sa · Quid magnū ē quelibet ma
gna solo verbo facientem? Sic
beneficium creationis attenuāt
hūana impietas ingratitudinis
materiā ide sumebat · vñ amo
ris causā habere debuerat · Sed
obstructū est os loquentiuz im
q̄ Luce clari? pz quantum mō
o hō pro te dispendium fecit ·
Sex diebo cōdidit oia q̄ te in
ter oia · sed non ea facilitate re
ptus q̄ factus · q̄z per trigīta
annos q̄ amplius operatus est
salutē tuam in medio terre
Quarto incarnatio xpi gratia
dicitur · q̄z ex ea nobis hauriū
tur oia genera gratiarū ¶ D
Est aūt gratia nichil aliud q̄z
donū quo remittūtur mala q̄ cō
feruntur bona · Prim? emz pa
rens hereditaria successione q̄
tuor mala in posteros transfun
dit · s· culpā · penā · amissionē
virtutum · q̄ celestis regni p̄ua
tionē Et ideo ad istorum amo
tionē · q̄ contrarij collationē in
digebat hūana natura quadru
plicī gratia · Prima gratia · sciz
remissio culpe apparuit in incar
natiōe Jn hoc emm q̄ dīna na
tura vnuit sibi humanaz appa
ret q̄ dimisit omnē iniuriā · Sic
cut si aliq̄s dominus vestiret se
veste serui sui quem pri? odio
habuisset · ex hoc apparet q̄ p̄
orem culpā dimisisset · et eū in
gratiā recepisset · Vnde Heriñ ·
Quia puul? factus est magn?
facilis est ad īdulgētiā · leuiter
placari potest · Nō mō dicendū
magn? dñs et laudabil? nimi? ·
sed paru? dñs et amabilis mlt
tum · Quāto eīm minorē se fecit
in hūanitate · tanto maiorez fe
cit se in domitate · Et q̄zto pro
me vilior fact? ē tanto michi
cariorē · nec p̄t memisse culpe q̄
caro q̄ frater noster ē ¶ Secūda
gtia ē remissio pene · q̄ hec appa
ruit i passiōe in q̄ dei filiꝰ soluit
p̄ nobis mortē quā debuimus

vt dictū est Propter quod di
at Ds. Que non rapui tūc ex
soluebaz Et Ysa. Seruire me
fecisti i peccatis meis. p̄buisti
michi laborez i miq̄tatibo tuis
Vnde Aug⁹. Nos morte meru
imus quā ille iustus agn⁹ sine
macula pro nobis exsoluit Et
Ber. Nesciebaz. sanus michi
videbar. a ecce mittitur virgi⁹
filius. altissimi filio⁹ iubet⁹ ocā
divt meis vulneribo preciosо il
lius sanguinis balsamo medea
tur. Agnosce ergo o bō q̄z gui
a sunt vulnera tua. p quibo ne
cesse fuit xp̄m mori ¶ Tertia g̃
tia i vtutū collatione consistit.
et hec apparuit in resurrectiōe.
qñ p⁹ resurrectionē in discipu
los insufflauit a dixit Accipite
spm̄ scm̄ In quo spū dant vir
tutes. sic ait Ap⁹. Fruct⁹ spi
rit⁹ sūt caritas gaudiū pax bo
nitas benignitas. fides patiēti
a modestia. cōtinētia castitas
¶ Oz in hac grā restat v
na cautela vt cū dona virtutuz
p̄cipim⁹ eas cū cautela maxia
cō seruem⁹. et cū dño virtutuz
suā resurrectionē celebrātes ex
purgatis vitijs tanq̄z novi ho
mines resurgam⁹ Nā i collatio
ne vtutū dona maxie a q̄tuor
cōmēdātur. Prio a cā efficēte
que ē de⁹? Ipsas ei vt ait Aug⁹.
solus deus i hoie operatur Prop
ter quod deus vtutū dr. Secū
do a cā materiali in qua ē. q⁹ nō
nisi bonos⁹ inhabitat Quod nō
ē sicut de bonis naturalibus et
fortuitis. quia talia pluit deus⁹
super iustos a iniustos. ymo
ea frequentiꝰ dat iniustis Ter
cio a causa formali quia decorē
dant spiritualez Vñ Ds. Om
nis gloria filie regis abintus.
Quarto a cā finali. Vñ Aug⁹.
Premiū vtutū est ipse q̄ vtutē
dedit. Et licet vtutes sint a deo
tanq̄z a causa efficiente virtus
tamē virtutis augmentum dicit
promouere. Vnde Bern⁹. Le
ctio parit cognitionē. cognitio a
more. aōi frequētiā. frequēti
a familiaritatē. familiaritas fiduciā
fiducia oim bonoruz facilem im
petrationē Propter qd dicitur
q̄ quedā vitutes aliarum sunt
matres. Fides em̄ aliarū virtu
tū mater dicitur. q⁹ ex fide con
surgūt mot⁹ oim aliarū virtu
tū Caritas eductione. quia o
nes alias virtutes nutrit a est
tanq̄z iunctura in membris.
Discretio gubernatione. De q̄
dicit Bern⁹. q̄ discretio ē aur
ga a mater oīnium virtutū Hu
militas cōseruatiōe De qua di
cit Greg⁹. Qui vtutes sine humili
tate congregat sic ē ac si pulueri
i vētū portat ¶ Quarta grā
ē celestis gl̄rie aptio. a hāc grā
ā dns exhibuit p ascēsionē Jo
dixit Jo. Vado parare vob locū
Et licz regnū celorū oīb⁹ pueri
ētib⁹ sit cōe. i regno tm̄ māsiōes

diuersificãt ſedm diuersitatez meritorum · ſicut ipe ait Job. In domo patris mei mãsiones multe sũt Et q locus est para tus · ipse deus cum õnibus san ctis affectu a desiderio nos ex pectat clamãs de celo · Venite ad me õnes q laboratis a onera ti estis · et ego reficiãvos Sup quod vbum dicat Ber · Curri te fratres · non soluz angeli sed ipse ãgelorũ creator expectat vos · Expectat vos pat non so lum propter minã suã caritatẽ qua dilexit nos · sed sicut loq tur per prophetã ꝓpter meipsũ faciam · Quis vero dubitet ipsẽ dum qd promisit filio? Dostu la a me a dabo tibi gen · be · ac De filio quis nesciat q̃tum de sideret fr cm̃ natiuitatis · et toc us vite quã gessit in carne pari ter a mortis · Nam fructꝰ mor tis a cruis et preciũ sãguinis p dosi nonne ẽ regnũ qd acquisi uit per mortẽ suam? Expectat et nos spũs sanctus Ipse ẽ em̃ caritas et benigtas i qua prede stiati sum? ab eterno · nec du bitũ quin predestinationẽ velit impleri Vt ergo taz misericordie expectati pie a vocati ad eos qui nos expectãt peruenire me reamur ac̃.

Sermo secũd? vnde supra.

Qd deus tria ꝓposuit nobis i vita sua i exemplũ Sermo xxxv.

Tate et videte magna lia dei Exo · xiiij · Ber nar · dicit · Dñe magnali a tanto verius videm? q̃to co gnoscimus q ipsa compreben dere nõ valem? · Et tũc facũdi us eius magnalia loq̃mur cum ab hijs obstupendo obmutesci m? Ille em̃ deum secundũ mꝰ titudinẽ magnitudis eius max ime laudat · qui se succumbere i laudis eius expletione cõside rat · In verbis ergo prepositis ꝛa cõsiderare possum? que neces saria sunt audiẽtibo vbum dei · sez cordis erectionẽ · attẽtaz au ditionẽ · magliũ consideratione Primũ ibi State · Secũdum ibi Videte · Tercium ibi Magnalia dei · In prio iubemur cor le uare In secundo attente auscul tare · In tercio audita consider rare · Cũ aũt magnalia dei sunt penitus infinita · dicẽte Job · deus qui facit magnalia et inscrutabilia a innumerabi lia absq; numero Licet em̃ mꝰ ta ex vsu a assuefactiõe desinãt mirabilia videri · sunt tamẽ i iu dicio vẽitatis oia mirabilia que a magno deo a mirabili fũt cre ata · quippe quorũ oim minimã rationẽ reddere nonvalem? De hijs tamẽ mirabilibo super om nia mirabilia et maxime admi randa sunt · que deus pro nob exhibuit in seipso · si ad ea oculos nrẽ considerationis cõuerta?

quorū primuz et maximum eſt miſterium incarnatioīs · Quid enim maius illo eſſe poterit q̄z q̄ deus talis ⁊ tantus factꝰ eſt p nobis hō · et q̄ talis maieſtas · que quōdam tāta mirabilia fecerat ad tantā ſe pro nobis vilitatē inclinauitꝰ Nā ſicut dicit Ber · Ad incarnationez cōtraxit ſe maieſtas vt ſe limo nrō cōiūgeret et ibi ſublimis humilitas · Require in ſermone precedenti ſcdo mēbro · Sed nunq̄d deꝰ vſus eſt leuitate · vt tam ſupra modū rem maximā ⁊ omnium āmiratiōe dignā faceret ſine cā? Nequaq̄z · Ad quid ergo? Ad hoc ſn̄ dubio vt nos ad p̄ſtinaz dig̃tatez i q̄ creati fuim? rſ̄ōrz Creauit eñ nos in prima creatione ſicut dicit Gen̄ i· ad ymaginē et ſimilitudinē ſuaz · per q̄ duo interius erecti ſtetim? · vt deo ſine difficultate q̄libz poſſem? adherere · Sed per p̄uaricationē p̄moꝝ parentuz ſunt deformata ⁊ trāſitoria icurvata · vt mō cum difficultate maxia ipſe potentie aīe rationalis ad dominum eleuentur · Venit ergo in carne dn̄s ⁊ in ſeipſo talia nobis ꝓpoſuit exercitia per que poſſumus ad ymaginem r̄ parari et ad ſimilitudinez reformari · Hoc enim vt ait beatus Bernardus eſt omniuz ſanctorum negociū vt ad deum redeant ſimilitudine · a quo ſola recēditur diſſimilitudine · Hic enim conditus eſt animus rationalis · vt deo ſemper hereat adherere · non autem adherere poteſt niſi ſimilitudine mediante Vnde beatus Bernardus dicit A deo ⁊ ad deum conditus eſt animus rationalis vt ad ipſum ſit conuerſio eius · Vnde q̄z diu hic viuitur q̄z propius poteſt accedat ad deum ſimilitudine a quo ſola diſceditur diſſimilitudine · vt hic ſit ſanctus ſicut ille ſanctus eſt · ⁊ in futuro beatus ſicut ipſe deus beatus eſt Cuz igitur dignitaſ noſtra nō niſi per ſimilitudinem valeat reformari · Sciendum eſt q̄ triplex ſimilitudo nobis proponitur in ſcriptura · in qua oportet nos deo aſſimilari · ſcilicet exteriori · interiori · ſuperiori · Exterior fit per corporalem exercitationem · Interior per potentiarū reformationem · Superior per corpis et anime glorificationē Per primam venitur ad ſecundaz · per ſecundam ad terciam Prima eſt ſolum meritum Secunda eſt premium et meritū · premiū quidem prime · meritū autem tercie · Ad has ſimilitudines oportet omnem hominem conari et eas vt cunq̄ participare qui ad regnum celoruz ſcupit peruenire · De prima ergo ſciendum q̄ deus ad hoc venit in mundum vt vitaz ſuaz

nobis proponeret in exēplū di
cit Bre. Incarnat? est dñs vt i
seipso ōne quod pri? mādau e
rat exemplo suaceret. ostēden
do exhibuit qđ pcepto manda
uerat. nichil in hys ōmbus ali
ud intēdens. nisi vt nos ad sui
similitudinē allicceret. agēs i me
dio hominū co nuersationē vite
perfectissīe volens vt a nos ita
faciamus ¶ In hac autez
dispensatiōe vite sue tria nob
proposuit. s. operū suorum ple
nissimā perfectionē. virtutū be
nignissimā exhibitionē. a tan
dem amarissimā passionē Hec
ergo tria nobis pposuit. scz a
ctionem. vtutū exhibitionē.
passionem. dicēs nobis ōmbus
illud Judic. Quod me videtis
facere omnes faciatis ¶ Drīo er
go proposuit nobis in suis ope
ribo perfectionē. De qbo dici
tur Deu. Dei pfecta sūt opa
Et illud Job. Op? cōsumma
ui qđ dedisti michi vt facerem
In quibo operibo si ei vtcūq;
assimilari cupim? saltez ad per
fectionē operū nostrorum cone
mur Nā vt dicit Bernñ. Jugis
conatus ad perfectionē p per
fectione reputatur. Li cet emz
opera nostra ad similitudinē o
perum suorū nullaten? facere va
leam?. conemur tamē vt ea cū
quāta diligētia possum? facia
m?. et acapiūtur a dño vt per
fecta. Hinc Ap? Nō arbitror
me cōprehendisse. s. perfectio
nē. sequar aūt si forsitan appre
hendaz Hoz quō hoc faceret sub
iungit Vnū autez ē necessariū.
que retro sūt oblit? ad ea que
sunt priora me extendēs. Qđ
exponēs Bernñ. di. In vb apo
stoli docemur q perfecta eorū
que retro sūt obliuio. perfecta
in anteriora extēsio. ipsa ē hoy
iusti in hac vita perfectio Ad
hāc perfectionem hortat nos
dñs Mathe. vi. dicēs. Perfā e
stote sicut a pat vester celesti
perfectus ē ¶ Secūdo pposuit
nobis deus m sua conuersatiōe
virtutū exhibitionē. oibus hoi
bus benignū miē superefluētē
visceribus pietatis se exhibēs
etiam discolis volens vt a nos
ita faciam?. Jō discipulos am
monēs Mat. di. Discite a me
q mitis sum a humilis corde. Qđ
etiā oms sancti deo placere cu
pientes facere studuerūt pmitā
tes eū in ōmbus virtutibo spiri
tus sci De qbo dicit Bre. Sā
cti hoies vt refurgere ad scita
tis vtutē valeāt ad hominis dei
similitudinē tendūt. q nequa
qz sancti eēnt si hui? hominis si
militudinē nō haberēt. a qcqđ
de mā suetudine spūs. qcquid
de zelo rectitudinis. quicqđ de
custodia humilitatis qcqđ de fa
uore caritatis habuerunt. hoc
ab ipo fonte mie. ab ipsa radi
ce iustitie mā suetudis caritatis

id est mediatore dei et hominū dño ihesu christo exēplariter ē xerūt ¶ Terão proposuit nobis deus in vita sua amarissimā passiōez dicēte Petro Xp̄s passus est pro nobis vob reliquēs exēplū vt seq̄m i vestigia ei? · Quē tūc aliq̄liter ymitam̄ si in oib; q̄ a deo vel hoib; patimur constātes ⁊ imptriti p duram? Qđ si tortores desierint · nos in duris et aspis exerceam? Hoc em̄ pro passionis ymitatiōe a dño acceptatur · dicente Ber · Vere martyr gen? ē in cotidiana corpis afflictione · illo q̄ cedūtur mēbra ferro miti? ſ; diuturnita te molesti? Talis afflictō passionis nob ē necessaria si fructu passionis dñi cupim? non fraudari dicēte Ber · Proderit nob xp̄i passio si mā sequat̄ ymitatio · vt seq̄mur vestigia ei? Alioqui req̄retur a me ille sanḡ mis iust? q̄ effusus ē sup terrā · nec inumis ero a scelē tā singulari iudeorū · q̄ viz tāte caritati ingratus fueriz · q̄ spūi grē otumeliā fecerim · q̄ filiū dei cōculcauerim De hac ē plicā assimilatione exteriozis hois ad deuz dicit Ber · Sanctus quisq̄ tātū ad similitudinē hois dei ducatur in q̄zt̄nm vitā sua redemptoris ymitat̄ Jō p maxi i gloria sanctis Apl̄is assc̄ribit̄ qđ p Ezechielē de eis dr · Similitudo homis erat i eis Quia q̄ sancti sūt q̄ mīracula p eos fā sunt · ⁊ q̄q qđ i alijs vtutibo habuerūt hoc de ipē similitudis ei? acceperūt hoc ē vtute ymitatiois ¶ Secūda silitudo q̄ interior dr cōsistit i reformatiōe aie i viribo et potētijs ei? Ad quā reformā dā festināt oms sancti · dicente Ber · Cis cura sancto q̄ spreto cultu exteriozis sui hois q̄ certe corrumpit̄ · oi se pbz diligētia ad excolēdū ⁊ decorādum interiorē hoiez q̄ ad ymaginē dei factus ē et renouat̄ de die i diem Certi em̄ sūt deo nō posse q̄dq̄ acceptū? ee ymagine sua si ꝓpo ristituta fuerit decori De q̄ similitudie adhuc Bernar · di · Nolueris o ho i spūali porcōe tui i im crassa lutea q̄ substātia di si militudinē cōseruādā Spūs ei est de? · et q̄ cupiūt ei silies fieri oz intrare ad cor et in spū illud neg occūū actitare P Sūt ātria i q̄bo similes ei erim? · sezin magnitudie · rātudie · decoris pulchritudie · vt sezconemur fieri magni recti pulchri · sic ipe magn? rectus pulcher p̄dicat? Sic em̄ ait Dñs · Magn? dñs ⁊ laudabilis nimis · Jtē de rēō Rectus dñs dñs ē · et nō ē iniq̄tas in eo · De pulcher? ¶ Dño ergo q̄ magn? ⁊ decor? Can · Pulcher es dilecte mi ⁊ ē dñs conem̄ ⁊ nos i aia ē ē magnū · Cū ei magn? deus dr aiaz visitare nec̄e est vt in se sit mag̃ vt capax sit et possit suscipere

pē magnū deū Hec antez ma g
tudo aie ex mgēti defiderio ⁊ a
more feruēti acquirit. et q̄zto
āpli⁹ in hys pficit. tāto maior
erit Ergo licz aia cū sit spūs q̄n
titatē corporeā nō recipiat tam
cōfert ei grā qđ negatū ē a na
tura Vnde Bern. Quātitas er
go aie cuiusq; est iest de mensu
ra caritatis quā habet. vt q̄ mł
tum habet vsq; ad extēsionē im
micorū mag̃ sit. q̄ parū pua. q̄
michil hz michil necē ē eē Vide
cūdo conem̃ ad rātudinem. vt
studeam⁹ iuxta formā recti dei
aiaz nāz fieri rectā. q̄ tūc recta
efficit cū in omnibo potētijs su
is. scz ratiōe uolūtate et memo
ria ad deū eleuatur nec ad aliq̄
terrena icuruat Quod dns mo
nuit Ysa. di. Eleuare eleuare
scz intellectu ⁊ affectu Vñ Ber
n. Rectus dns rectū fecit hoiez
nō solū interi⁹ vbi ad ymaginē
dei creat⁹ est. sz etiā exterius in
corpore. vt p exteriorē rātudi
nē nos cōmoneret de interiori Du
beat g̃ rō corpore curuū habē
aim Terā ad formā pulchri
dei studea⁹ habē aiam pulchri
tudine decoratā. Erit aūt pul
chra. si nec in malo ⁊ admissiōe
nec in bonorū omissiōe. nec ivi
ciorum infectione nra nos con
scia reprehēdat. sz diligēti scru
tinio interioribus plus tratis de nul
lo malo conscia nos accuset vtre
nacter possim⁹ dicere illud Apo
sto li Nichil mihi cōscius fuz.
Audiam⁹ q̄z nos dñm cōmēdā
tem at q̄z dicentem illud Can.
Tota pulchra es aia mea ⁊ ma
cula nō ē in te Terra si
militudo q̄ superior dr habebit in
celo. vbi michil deerit. sz cōiun
ctissimo vnti deo tā in corpore
q̄z in anima assimilabim̃ Nā de
corpe dicit Ap⁹. Saluatorem
expectam⁹ dñm nostrū ibm cri
stū q̄ reformabit corpus humi
litatis nostre configuratuz cor
pori claritatis sue De vtriusq;
vero assimilatiōe dicit Jo. Cū
appuerit tūc simles ei ēim⁹ Hoc
aūt cōtingit i t̄bo i claritate ⁊ im
mōrtalitate et incorruptibilitate
De p̄mo dr Job Caritatē quā
dedisti michi dedi eis De q̄ ad
huc dr. ij. Corī. iij. Nos vero
reuelata facie gl̄az dei speculā
tes i eādē ymaginē trāsformam̃
a claritate i claritatē Nā de cla
ritate mēito z̄ i claritatē scōz.
de hac i claritatē sci scōz felici
ē trāsformam̃ De. ij. scz de imōr
talitate ⁊ incorruptibilitate di. A
p⁹. ij. Corī. iij Oz ēim hoc cor
ruptibile d uē incorruptionē. ⁊
mōrale hoc idue immōrtalitatē Vñ
Gre. exponēs vbū Job. supra
positū scis fil⁹ es ei erim⁹ qm̃ vi
debim⁹ eū sicuti est dicit Per il
lam filitudinē q̄ nūc in moribo
tenet qñq; ad similitudinē glo
rie perueniturⁿ Per hoc ēim q̄
videbim⁹ eum secuti est videndo

v

eius est etiã q̃ non mutat· amu
tabilitat mã liberati figũ in e
ternitate · immutabimur q̃ppe
in eũ quẽ videm⁹ · q⁹ morte care
bim⁹ videndo vitã · mutabilita
tẽ nostrã trãsc̃edem⁹ videndo i
mutabilitatez · corruptiõe nul
la tenebimur videndo incorrup
tionẽ · Cui sit laus ℞ et et̃nalit

Sermo terc̃us vñ supra
De proprietate ⁊ diuersi
tate solis nob̃ orti Sermo
xxxvi·

ORtus est sol p̃s · dicit
Greg̃ · Magna legẽtiũ
debet esse discretio vt i
sacro eloquio cuz vn⁹ quilibet
sermo dicatur non sẽper vnã eã
dẽq; rem significare credat Nã
vnus idemq; sermo prolat⁹ v
nã sepe significationẽ auditui i
gerit · ⁊ aliã cordi iprimit Per
qd̃ iformam̃ vt tãto fidẽti⁹ ad i
teriorẽ sensum recurrat · quãto
euidenti⁹ claret q; legẽs per ex
teriorem sẽsum minime edifica
tur · quod i proposito themate
euidenter innuitur Quid enim
huic festo natiuitatis cristi con
fert laudis · q; in eo dicamus so
lẽ ortum qui heri et nudius ter
c̃us similiter oriebat · Quãto
ergo mi̇n⁹ vtile ẽ qd̃ sonat ex
terius · tãto diligẽtius querat
quod latet interi⁹ · Cunctis er
go liquet vt ait Greg̃ · q; p̃ so
lem cristus designat · Ideo de
hoc sole in laudẽ virginis cãtat
ec̃cia Exte eñ ortus est hodie
sol sup terrã · quod veracit̃ hu
ic festo pro laude maxia repu
tatur · Hoc enim p̃comiũ nulli
alteri diei poterit applicari ℟
Hui⁹ ergo verbi occasiõe duo
breuiter pertract̃etur · viz de so
lis q̃petate ⁊ ortus diuersitate
De primo sciẽdum · q; sol pre
ceteris tres habet proprietates
sez singularitatez · fecũditatẽ ·
virtutẽ recõsiliãdi contrarieta
tẽ · Que tria propr̃ijssime conuei
ũt soli xp̃o nato · Jõ merito di
ctus est sol ℣ Drio ergo cõue
mũt i singularitate · q⁹ sicut sol
vn⁹ ẽ nõ habẽs simile neq; pa
rẽ · Sic sol deus noster nec in ce
lo habet simile nec i terra · qua
sicut sol dictus ẽ quasi solus lu
cẽs · sic de cristo dicit Deute ·
xxxij · Videte q⁹ ego sum sol⁹
Itẽ Ysa · xliij · Ante me nõ est
formatus deus · ⁊ post me non
erit · Jõ cantat ec̃cia Tu sol⁹ sã
ctus · tu solus dñs · tu solus al
tissim⁹ ihesu criste · ℣ Secũdo
cõuenit̃ in fecũditate · q⁹ nul
la creatura sine soli⁹ virtute fru
ctificat · sic sine deo null⁹ frcũs
surgit Vñ ipse dicit Joh̃ · xv ·
Sine me michil potestis facere ·
Et Ap⁹ ad Cor̃i · Nõ q; suffi
cientes sum⁹ aliq̃d cogitare a
nob̃ q̃si ex nobis · ℔ sufficiẽtia
nostra ex deo ẽ ℣ Tercio cõue
nit̃ in recõsiliãdo cõtrarietatem

Quia sicut sol ī medio plāetar exist̄ens superiores cū inferiori bo sua virtute cōliat cum tamē sibi mutuo cōtrariet̄ · sic sol cristus de? noster superiores i. patrē ⁊ filium ⁊ sp̄m scm̄ cū inferioribo sez hominibo p̄ assūptum hoiem reconciliauit · p̄iter ⁊ cōcordauit Iō Ap? vocat eū mediatorē dei ⁊ hoim ℣ Secdo dicēdū ē de h? solis ortus diuersitate. Est aūt iste gloriosus sol xp̄s t̄plicit nob ort? · s. corpaliter · sp̄ualiter · et et naliter Corpaliter p̄ hūane carnis assūptionē Sp̄ualit̄ p̄ interna ispiratione. Et naliter p̄ corpis et aie glorificationē De p̄mo ortu dicit Ben̄ · Sol egress? ē sup t̄ra De secdo ortu Mala · nj Vobis timentibo nomē meū oriet̄ sol iustitie De t̄cio ortu sez et naliter Osa · Nō occidet vlt̄ sol tu? Hic t̄plex ort? sol' ad t̄plicē vtilitatē nob ē ort? Drīo ad nrāz receptionē Secdo ad nrāz scientionē Tercio oriet̄ nob ad eternā glorificationē Verū q? gl'ous iste sol xp̄s de? nr̄ i carne ort? nihil p̄derit nob · nec q̄s q̄z mortalo eū seqū poterit n̄ p̄us nob i mēte sp̄ualiter oriat̄ Ideo ob missis p̄mo ⁊ t̄cio ortu · de secdo id ē sp̄uali ortu p̄seqūmur ℣ Secūdū q̄ p̄ sol materialē tā in ortu suo q̄z̄ cursu sex induit q̄litates secūm q̄s sol xp̄s i sp̄ū ort? totidē vicibo variat̄ nō ex sui ipsi? varietate · ⁊ ex profectuū nostro⁊ diuersitate q̄s in nob sp̄ualiter opat̄ Nā sic sol materialē añ ortū suū p̄mittit rorē · i ortu p̄icit splēdorē · t̄cio induit ruborē · q̄rto ad statū ascendit altiorē · quinto incalescit ad feruorē · sexto inclinat̄ ad pallorē Dic p̄ ōnē modū sol cristus deus nr̄ sp̄ualiter nob ort? hec sex sp̄ualiter opat̄ ℣ Drīo q̄ volēs oriri in nob p̄mittit rorē · p̄ que p̄ueies grā deligēt · qua grāz añ ortū suū p̄mittit ad oēz aiaz ad quā ipse ē vēturus Que gratia n̄ est aliud nisi quedaz āmonitio monēs ⁊ mouēs hoiez ad salutē De q̄ gratia dicit Ber n̄ · Quoties suggestionē hom venire sē seris in corde tuo da lōrez deo · et age reuerētiā sp̄ui scō cuius vox sonat i auribo tuis · fugge res illud Osa · Prevaricatores redite ad cor ℣ Cōcipient aūt hec grā roris noīe deligēt p̄ter tria · q? sic ros cadit leuit · ascendit subtilit̄ · fructificat vtiliter · sic grā p̄uenies hec oia opatur Drīo dico ros cadit leuiter · q? null? casū ei? sentit Dic etiā grā p̄uenies · vt difficillie iter gtie āmonitionē ⁊ nrām cognitionē dza valeat assigū Dicat aūt Ber · Si millima sūt cogitata mētis nre p̄ momba veritatis in nob loquētis · nec facile quis discernit q̄d int? pariat cor suū · q̄d ve audiat Secūdo ascēdit

subtiliter Ros enim ad calorez solis sine motu sēsibili furfū trahit Sic etiā sol iustitie iteriora nostra furfū trahit· Tercio ros fructificat vtilit· qz plātas cōia terre nascētia vegetat Sic ros gratie postqz conseserimus oia interiora nra fructificat ad salutē· ita vt oia nob siue bona siue mala nra vel aliena cooperet in bonū· dicēte Apl'o Ro. viij· Scim? quomā diligētibus deum oia cooperant in bonū

IX Secdo post roris casū oritur sol· Sic post roris gratiam oritur in nob sol iustitie cristus deus noster splēdorē suū proiās super facē terre i terrene conscie Per hūc splendorē cognitionē acapim? per cui? splendorem statim cognoscim? mala· De hoc splēdore cognitionis dicit Sapi· xvi· Statiz ab exiguo radio sol' calefactū sez peccatuz tabescebat· De quo Ap?· Co rin· De? qui dixit lumen de tenebris splendescē· illuxit i cordibo nostris ad illuminationē scie claritatis dei· Dinc Per signa salutis cognitio pcī

In hoc splēdore tria cognoscūtur Primo scilicet qd egeris· quia pcā pessima Secdo quid merueris quia penas infernales· Tercio quid perderis· quia regnū celorum et oīa bona eius dulcissima· Dorum ergo omniū consideratione perterritus transi ad penitentiā

Tercio ergo sol dudū ortus? iudit rubore· Sic post predicta sol dudū in nobis ortus induit nos rubore· per quē vera penitentia designatur· Null? enim sine penitentia cōtinere poterit· qui ex priore splēdore mala cogitat que commisit Dicit enim bēs Per· qz cognitio a pnia ita sūt coniugate· vt nēo possit cognoscē nisi peiteat· et nēo penitere nisi cognoscat

XI Qd aūt p rubore conuemēter pnia exprimit· Sciendū qz ex triplicib⁹ cōies rubore suffundūtur· scz ex verecūdia· iracundia· et terroris vehemētia· q tria si cōfluxerit veram penitētiā et perfectā perficiunt· Verecūdia enim afficiāmur ex dei offensione· iracundia ex dāpni illacōne· terrore ex ppria deformitate· Cū ergo ex splēdore cognitionis deus nos cognoscim? offendisse merito suffundimur· consideratēs qz tam glorioſū deū tā viles vermiculi ppter tam vilia et fēda peccata offēdim?· Qua cōfusione affectus ē Ps cū dicit To ta die verecūdia mea cōtra me est semper· et confusio faciei mee cooperuit me· De qd Bern· Cogitāti michi qz patrē offēderi ē certe qd pudeat Ipe enī se mihi prēm exhibuit· Ez nō ego me illi vicissiz i filiū· Secdo merito nob irascimur a irascendo

rubore suffundimur · considerã
tes q̃ taz grauia dãpna ex pec
catis incurrim? ·s· celi perditio
nẽ propriorũ meritorũ amissio
nẽ · a õnim bonorum denuda
tionẽ · Tercio rubor cõapim?
ex terrore · ex eo q̃ tam viles
et abhominabiles facti sum? ex
pecato clamãtes in celũ et dicẽ
tes Ad michilũ redact? sum et
nesciui · Quia vt ait Ds · ho
mo cũ in honore eẽt non intelle
xit cẽ Vñ Ber · Quantũ puta
m? abhorret et cõsternat ai? se
ipsũ vere ituẽs Quis ferre p̃t si
vestẽ suã subito imũdã iueiat ·
aut q̃s nõ stati cuz indignatio
ne p̃siat? Quis carnẽ suã subi
to le psã iuemẽs eq̃ possz aio su
stinẽ? Multomagis aia seipsã i
mũdam iuemẽs quã abicere nõ
p̃t mẽte consternat Quarto
sol materiali p? p̃dicta ad sta
tũ altiorẽ ascẽdit · Hic sol xp?
ds nr̃ iã duduz in nob ort? p g̃
d? pfectũ ad vitã ascẽdit al
tiorẽ Nisi enim spus scus q̃bus
iã profectibz in nob p̃ficeret ñ
dicẽt Ds · Ascensiones in cor
suo disposuit i valle lacrimaruz
De q̃ Greg · Quibodaz g̃dib?
ad altiora vtutum incrementa p
uenim? Nemo enz repẽte fit sũ
mus · sed a minimis quisq; icto
et vt ad magna tandez pueniat
Ascẽdit aũt sol diuin?
in nobis tribus gradibus scz p
peccatorum remissionem · grati
arum actionem · gratuitã dile
ctionẽ Primũ cõtingit cũ in ru
bore pnie tam diu se lõ macta
uerit q̃lisq; de? miserius dicit in
oscia Fili remittunt tibi pcã
Qd cũ factũ fuerit stati spus
scus trahit hominẽ ad secũduz
affiãens cum ad gratias agen
das p remissionis gratia quã ac
cepit · De quo Ap? · Grãs agẽ
tes sep p oibz Itẽ Ber · Felix
qui ad singula dona gratie re
dit ad deũ a q̃ ẽ plenitudo õnũ
gratiarũ · cui duz pro acceptis
non ingratos nos exhibem? lo
cum i nobis faciamus grẽ ãplio
ris · In q̃ deuotiõe cũ aliq̃z diu
fuerim? imorati · ex cõtinua g̃
tiarũ actiõe a beneficioz reme
moratione transit ad terciuz gra
dum · vt inspiret deus per seip
sum dulcescere · vt propter se
a non propter aliud diligatur
In hoc g̃du diu statur · a pau
cas vlteri? p cedit Ad hũc amo
rẽ hortat nos Ds · dicẽs · Cõfi
nium do · q · bo · ac Qd exponẽs
Ber · Qui ofitet dño nõ qm̃ bo
n? sibi · z qm̃ bon? i seipso b vẽ
diligit · Ver? em̃ amor pmiuz
nõ requirit z meret Quin
to sol materialis altũ se erigẽs p
fiãti feruorẽ circa sextã calẽs a
feruẽs i vtute sua · et sic ex vtu
te feruoris tres effectus i hoibz opa
t Fecit ei hoies incalescẽ · ingre
scẽ · arescẽ Hic sol din? in nob
pfiãẽs eosdẽ tres effectus opat

Primo enim facit maleſcē nos feruentiſſimā in nobis caritatē accendendo. Cū enim vt dicit in Deutero. deus ſit ignis cōſumēs. ex pītia ſui feruoris ſue caritatis in animā proicit. ꝓpter qđ a ipſa inapit feruentiſſie incaleſcere et feruē In q̄ feruore ſtetit Diere. cū dicebat Factꝰ eſt in corde meo q̄ſi ignis eſtuans clauſus q̄ in oſſibo meis. et defeā ferre nō ſuſtinēs Dec fortiſſima flāma feruoris perfi cit in nobis gratiā vnois. Sicut enim ignis materialis cōuertit ſe in materiā in quā agit. ſic ignis diuinus cōuertit ſe in aiaz quā accendit Dinc Ber. Quē admodū varia metalla ſoluta igne cōfluūt in vnum. ſic deus et aīa longe a ſe diuerſā i vnū cōfluūt. Nā ex hoc igne corda liq̄ſcent. liqueſcendo deficiēt. deficiendo tranſeūt. trāſeūdo vnūtur. vnita perficiuntur. dū in illam vnitatē coeunt quā ſaluator optat et orat ad patrem dicens pro nobis Rogo pater vt ſint vnū ſicut et nos vnū ſumus. Ex quavnione illa nob glorioſa reſultat gratia vt ōnia que dei ſunt ſint noſtra. et nrā dei Secūdo ſol din? facit noſ areſcere et ab omni carnalitate et fremitatis hūore penit? nos exſiccat vt nil eorū q̄ carnis ſūt admittam?. Et hoc ē qđ dicit Bernū. Dulce ē eē in hūanis rebus. ſed ei q̄ adhuc de celeſtibus nil guſtauit. q̄ ſit illa dulcedo celeſtiū bonoruz. Quāto illud dulce ſit qđ ſit? habet tāto ei in amaritudinē vertit omne quod foris ſuſtinz. Guſtato c nī ſpū deſipit ōnis caro Ac ad hoc facit nos migreſcē. q̄ oīſtudio et toto conamie ad interiora adornāda qui eiuſmoi ſunt cōuertūtur totū exteriorē boiez negligētes. Nā per talez migrationē exteriorꝭ deformitas deſigtur. qđ tā in figura q̄z in ſcriptura edocemur. Dīo in figura q̄ tabnaculū qđ exteriꝰ deforminbo pellibo ē optum int? ē auro puriſſio decoratū. Similiter p̄z in ſcptura. vt in Cant. vbi dicit Nig ſū ꝫ formoſa. Et iterū. Noli me cōſiderare q̄ fuſca ſim q̄ decolorauit me ſol Hanc deformitatē induit dīn? ꝓpter noſtra in paſſiōe. De quo dicit Vide Ecce vidim? eū nō habētē ſpē neq̄ decorē Ac Dextro et vltimo ſol materiaſ tēdēs ad occaſū induit pallorē. Sic ſol dinus p? p̄dicta efficit in nobis tres effectꝰ per pallorem deſigtos Boies enim labore lāguore atimore palleſcere cōſueuerūt Dīo dico boies ex labore palleſcūt. per quē laborē cōtinuus conatus a ideſeſſū proficiendi ſtudiū deſigtur. q̄ p? p̄dicta boies tam auide currūt viaz dei vt modū habē neſciāt i agēdo

Et talis conatus pro perfecti
one filijs gratie reputat. qz p
nimio amore multa magna a
ardua faciendi. quicquid fe ce
rint p nichilo reputant. respe
ctu illoruz q̃ desiderant adiplẽ
De quo Ber. Totus labor me
us vix est vm? ore diei. si plus
est p amore non sentio. Quia
secũdum Aug. Qd graue est
laborantibus. ieue ẽ amantibo

Secũdo pallescũt ex lan
guore. Naz ex nimio desiderio
prioris pallo?is necẽ est vt g̃
tia subtrabatur. qua subtracta
vehementer lãguere incipiũt vt
g̃tia reuertatur. In hoc lãguo
re stetit sponsa in Cant. cum
dixit Filie hierusalem nũciate
dilecto. qz amore lãgueo Iste
due deuotiones alterius vicibo
variantur. vt ex absente grati
a nimio labore boies pallescãt
Hec duo tanq̃z coniuga religi
osam vitam promouẽt ad pro
fectũ. Naz ex g̃tie visitatione
multũ laboramus. ex subtracti
one vero eiusdem g̃tie g̃uissie in
firmamur. Quia vt ait Bern̄.
Quãtũ enim desiderio ẽ qd̃ pre
sto est. tãto egrius caret cum
subtrahit. Ecce pallescũt
boies ex timore. qd̃ cõtingit qñ
homines appropinquãt fini tan
qz sol ꝑ gẽs ad occasũ. ex timo
re vite mortis. et maxie sancti
incipiũt pallescẽ nesciẽtes quẽ
finẽ sortiãt. Hauẽt em quocũq;
venerint ibi semper erunt. Jux
ta illud Ecclesiasti. ix. Quo
cumq; ceciderit lignum ibi e
rit. siue ad aqilonem. siue ad
austruz. Cogitant enim illud
Eccl̃. Vidi ipios sepul
tos q̃ qz diu viuerẽt in loco scõ
erãt et laudabãtur q̃si iustoruz
opm Et ideo dicũt intra se qd̃
subiungitur Nescit homo vtrũ
amore dignus sit an odio. sed
omnia in futurum reseruantur
incerta. Quod in saluatore legi
mus figuratum. qui passioi ap
propinquans factus in agonia
prolixius orabat dicẽs Abba
pater mi si possibile est transeat
a me calix iste. Et subdit. Tri
stis ẽ anima mea vsq; ad mor
tem. Et sequitur. Factus est
sudor eius sicut gutte sanguis
decurrentis in terram. De hoc ti
more dicit beatus Gregorius.
Electi dei cum in omnibus sẽ
per districta iudicia dei ptime
scant. tunc vehemẽter metuũt
cum ad soluendum debituz hu
mane conditionis venientes di
stricto iudicio appropinquare
se cernunt Et sic quanto timor
acrior tanto eterna retributio
viciior. agente hoc in eis. qui
in seipso exhibuit ihs cristus

Sermo quartus de natiuitate
dñi Qd̃quatuor mali serat
mũd? oppressus añ ortũ hui?
sotis Sermo. xxxvii

Ortus est sol· vt supra
Dicit Gregorius Sepe
in sacro eloquio dñs sol
appellatione figurate· Sicut di
cit Zacha· vltio· Vobis timē
tibus nomē meū orietur sol iusti
tie Verba itaq; de sole ꝓposita
de cristo intellecta pūt exponi
dupliciter· s· allegorice et tropo
logice· hoc ē misterialiter et mo
raliter· Misterialiter de xpō et
eccīa· Moraliter siue spūaliter
de xpō et qualibet fideli aia cui
domin? orit̄ in spū ad salutem
Primam acceptionez breuit̄ p
curramus· vt sc̄d̄ acceptionē
morosius intendam?· De prīo
sciendū q; vbū ꝓpositum q̄dru
pliciter cū totidem effectibus si
uenitur Erat em̄ totus mūdus
ante solis hui? ortū q̄tuor mal̄
oppressus· q̄ videlz mala sol cri
stus in suo ortu mirabiliter amo
uebat· Fuit inq; totus mūd?
āte solis cristi ortum errore ex
cecatus· carnali affectū depraua
t?· demonibo subiugat?· infer
no deputatus· Prīo dico añ
hui? sol ortū· hoc ē añ incarnati
onē cristi totum gen? hūanū
pauc̄s exceptis ydolatriā seque
bat̄· adorātes lapides et ligna
volucres celi et bestias terre De
quibo dicitur Gen̄· xi· Deus
et cogitatio hūani cordis in ma
lū prona sūt ab adolescentia sua
Et Ro·i· Mutauerūt gloriā in
corruptibilis dei in ymaginem
corruptibil̄ hominis et volucr
et q̄drupedū et serpentum et
uierūt creature potiꝰ q; creato
ri· Dei? ergo verē mēs in mūdum
tenebras erroris p predicationē
illuiauit· dicēs illud Jo· xmj·
Dū creditis in deū et i me credi
te Ac si diceret· Lapides et hu
quos tanq; deos colitis ipsi nō
dīj sed ego sum deus· Nam vt
ait Psalmista· Oēs dīj gētium
demonia De hoc ortu dicit Na
um· vi· Ortꝰ est sol et auolauc
rūt locuste· per locustas q̄ d
tant dat intelligē errores q̄ d
malo in malū saltant Secū
do ante ortum huius solis totu
gen? humanū fuit carnali affe
ctu depravatum· Sicut dicit
Gen̄· vi· Omnis caro corrupt
viā suam· Venit ergo cristꝰ
per suam amarissimā passione
carnalem affectū i electis suis
penitus arefecit· vt secundū A
postolū ad Chori· q̄ viuunt iā
sibi non viuāt· sed ei qui pro o
mbo mortuus ē· Qui em̄ vt di
citur Galatas· v· fūt cristi car
nē suam crucifixerunt cū vitijs
et cōcupiscētijs· De hoc ortu
et eius effectū dicitur Jacobi·i·
Ortus est sol cū ardore et exsic
catū est fenū cupiditatis Jux
ta Ysa· nij· Omnis caro fenum
Unde Ber· Dubitat fubtilissima
to capite mēbra eē delicata·
Tercio añ ortum hui? solis hūa
nū gen? demonibo exstitit subiu

gatū. Nā ex origmali pcō cō
tracto ⁊ actuali pcō superad
dito totuz genus hūanum erat
sub iugo diaboli. nec propria
virtū te ab hoc liberari potuit m
si per cristū incarnatū Dic veri
tas dicat Job. xxxj. Nūc prin
ceps mūdi eicitur foras Q̄ ō ex
ponit Glosa Princeps mūdi ⁊ ꝑ
proborū eiect foras de cordibz
electorū. Hūanū ergo genus
qđ a mūdi exordio demoibz su
ut subiugatū. nūc p pūtiam re
demptoris ē miserditer liberatuz.
nō q mō nō impugnet. sed q
nemo nisi volēs subiugat. De
hoc ortu sol et eius eff cū dicit
Deut. x. Sol ort? est ⁊ humi
les exaltati sūt ⁊ deuorauerūt
inclitos. Quia homines prius
humiliati ⁊ i fedā seruitutē de
cti nō sunt sub iugo demonū.
sed ipsi demōes sunt sub iugo
et imperio electorū. Dic emz di
citur Luce. x. Magister etiā de
monia subiciūt nob in noie tuo
Quarto humanū gen? añ
ortū bui? solis fuit inferno de
putatū siue obligatū. vt ōnes
homines q̄z tūcunq; sancti ante or
tū bui? solis descenderūt in infer
nū. De quorū numero pcipu
us videliz iacob patriarcha di
xit Descēdā ad filiū meum lu
gens ad infernū. Sed postq̄z
sol iustitie christ? de? noster or
t? per natiuitatē occidit p passi
onē oēs electi ex inferno liberati

ascenderūt ad celū. ita vt sine oi
medio si voluerint auolare pos
sit De hoc ortu sol dicit i Ps.
Ortus ē sol ⁊ congregati sūt scis
i celū qui prius in inferno cōgre
gabantur. Congregam autez
prius sub noie ⁊ fide christiana.
vt ⁊ ōnes qui fide ⁊ noie christi
ano significati inueiuntur trāsle
āt in celuz. Vñ Judeis dicitur
Ysa. lxvj. Interficiet te dñs ⁊
seruos tuos vocabit alio noie. i
quo qui benedict? ē super terrā
in dño benedicet amē
Nūc videam? quō vba ꝓposita
moraliter exposita soli xpo ⁊ si
deli anime spūalit cōuemāt. et
quō predcōs quatuor effect?
spiritualiter i nobis ort? spūa
liter i nob operet Dño aūt q
veracīter in nob de? spūalit ori
at. apte dr Zacha. vltio Vo
b timētibus nomen meū orietur
sol iustitie. Deiñ fic in nob or
t? fiat locustas auolare De
cūdo carnalitates exsiccare
Tercio dignat humiles exaltare
Quarto exaltatos cōgrega
re. In quibo q̄tuor pficitur ad
pfectū vita hoīs religiosi.
Dño ergo de? videns nos in sor
dibo pcō ꝙ iuolutos. ⁊ tēbris
pcō ꝙ excecatos. vt nequaq̄z
mala q̄ omisim? cognoscam?.
q̄ eni semel submiserit collū iu
go pcā p se nūq̄z ꝑt rsurgere.
misertus nostri si tamē reuoca
re nos decreuerit i nob primuz

ortū · in cuius ortu inapit lumē
splēdescē i q̄ lumie inapim? ma
la cognoscē q̄ cōmisim? Oz āt
veraciter cogta displicē · a hec
displicenti a verā et fortē pnāz
operat ad quā locuste oim pec
atorū inapiūt auolare Dicit ei
Crisosti · q̄ sine ōi int uallo
pna et pecatorū remissio se cō
sequūt vt vbi fuerit pna stati
a assit r̄missio Sic ergo pz quō
ad ortū hui? solis locuste auo
lāt · p que pcā acapiūt ꝑter
similitudinē vtrobiq; r̄ptā Si
cut em locusta posteriora cru
ra lōgiora hz āterioribo · sic pe
na pcōrum q̄ ē posterior lōgi
or ē q̄z voluptas · Juxta Gre ·
Nomētaneū ē qd delectat eter
nuz vero qd cruciat · Sic ergo
pz q̄ ad ortum hui? solis qui ē
xp̄s deus nr̄ locuste auolāt im
cessanter · et hoc ē verū q̄z tū ad
offensā dei · Demign? ei est de
us a misericors a p̄pitiabil? super
malicia · q̄ sta aiz vt viderit pēn
tētiā se cōtinere nō poterit · ꝫ of
fensā in eū cōmissā q̄ ad eternā
penā obligat remittit Licet ma
culā adhuc oporteat multis pe
nalitatibo aboleri · Sic ei dñs
Albertus super missā dicit Per
multa oz hoiem trahi añq̄z pecca
tū penit? destruat Verū q̄ di
cit Per · Quid sola pna ꝓderit
si non datur gratia continēdi ·
erit sine dubio nouiss'm? peior
pore ¶ Secūdo ergo ori
t nobis sol iustitie xp̄s deus no
ster dās gratiam cōtinendi ne
per reādiuationē pora vona in
michilū redigāt · Quod si p̄stē
hāc grāz cōseq̄ cupim? · int bo
oz nos viriliter exercē · s. in oc
casionū elōgatiōe · delectabiliū
subtractiōe · bonorū opm occu
patiōe ¶ Drio dico si volu? flu
xa vitiorū a pcō p̄ in nob exti
guē · oz ꝓmo añ oia pcō p̄ oc
casiones subducē a peit? declinare
Ad hāc occasionē subducēdaz
hortat nos dñs Gen · xix · di ·
nob singul a oibo illud qd di
xerūt āgeli ad Loth Noli rispi
cē p? tergū Quia fim Gre · Nō
licz intueri qd nō licz ocupiscē
¶ Secdo exercea? nos i delecta
biliū subtractiōe · vt subtracta
mūdi carnis p̄pe voluptatis dele
ctabilibo ad dei delātionē mēs
pueniam? Oz em hoiez q̄ i deo de
siderat delāri oia alia delābilia
ā putare · Nā vt dicit Ysa · Ān
gust tū est stratū ita vt alter de
cidat a palliū breue ambos ope
rire nō potest · q̄ delātio dei a
liorū sit eē nō p̄t Vñ Aug? ·
Di ai? hz vñ oblectet extrīse
cꝰ sine delitijs manz intrīsecus
¶ Terdo exercea? nos i bōo
pm occupatiōe · q̄ diabol? oc
cupatos trāhēs ociosos ac des
des a carnalibo itētos illāmat a
accēdit vt mala cupiāt a bō ne
gligāt · q̄ āt ociosi mēta mala
cupiūt dr Ecā · xxxiij · Mēta

inalicã dcuit ociositas Quod etiã multa bona negligãt · dicã tur Pro · xxviij · Qui sectatur ociũ replebit egestate eo ꝙ ne gligat multa bona · Ex hijs er go tribo · ſ · occasionũ elonga tiõe delectabiliũ subtractio ne · bonorũ operũ occupatiõe · õnis caro marcescit · Ideo dicit Ber · Quãtomagis hõ carnali bo delectationibꝫ euacuat · tã tomagis diuinis iplebit · ſi mꝰ tum multũ · ſi parũ parũ · qz nũ qz ille cũ iſtis miſceri poterunt m eternũ · Ideo talibus ⁊ talit abſtinẽtibus vt dictuz eſt · ſol cristus dñ noſter iterum nobi lius oriẽ · Dicit enĩ Gre · ꝙ aia ad ſimilitudinẽz dei qui ẽ pura delectatio ⁊ infinita creata ſi ne delectatiõe eſſe nõ poterit · Aut enĩ delectat in infimis et caret ſupernis · aut contẽpnit in fima et fruitur ſupmis · Ad Tercio ergo oritur ſol iuſtitie cristus dñ noſter ad noſtrã ex ultationẽ · Qd tũc mirabiliter o tingit · cũ per pꝛedicatiõẽ ſolꝫ ortuz a carnalibꝰ elongati · ⁊ ab õmbꝰ ſecularibus alienati · cõuerſati onẽ noſtrã ad diuina ⁊ celeſtia ſublevam? Ita vt qui ꝓius per duram ⁊ violẽtam et coactaz reſi ſtẽtiã vix nos abſtraxi? a car nalibꝰ et terrenis · et cuz diffi cultate ad modicũ erexim? ad dina · mõ per hũc terciũ ſolis or tũ quaſi naturaliter affici · tedi oſa ſint nobis ſecularia ⁊ abho minabilia carnalia · et delecta bilia ſint diuina · ⁊ ex hac con uerſatiõe in celeſtia ⁊ diuina pe ne continue ſuſpenſi apud deũ ſublimiter exaltam̃ · Ad quez ſtatum exaltatiõis hortat nos dñs Yſa · li · di · Eleuare eleua re cõſurge hieruſalẽ · ꝙi di · Ele uare per intellectũ · et iterũ Ele uare per affectũ · cõſurge · i · ſit ſurge cũ õmbꝰ ſenſibus ⁊ mem bris corporis · De eo aũt qui iã exaltat? ſit ⁊ eleuatus ẽ · dicit Yſai · lij · Ecce intelligit ſeru? meus qz exaltabitur eleuabit ⁊ ſublimis erit valde · Cur aũt hoies ſancti tã ſalubriter ad huius ortũ ſolis exaltant · tri plex eſt cã · quia ad hui? ortũ ſolis facti ſũt veraciter ſapiẽtes · deo fideliter adherẽtes · et deo i õmbus et per omnia cõplacen tes · Quod ſic hoies corã deo ex altant · figuratum legim? in ẽ bus hominibꝰ · ꝙ ex predictis tribus glorioſe a deo et hominꝫ b? exaltati ſũt ſcz i Daiele da uid ioſue Daniel enim exalta tus eſt propter ſapiẽtiã · Sic e niz legitur de eo Dañ · ij · Rex Nabuchdonoſor in ſublime ex tulit Danielẽ · ⁊ multa mune ra magã dedit ei Et conſtituit e ũ ſuper õnes ꝓuincias babilo nis pricipẽ ⁊ prefectuz et magi ſtrũ ſuper õnes ſapiẽtes Et hoc factũ ẽ ei ꝓpter ſapiẽtiã · qz regi

sõpniuz iterp̃tat̃ De dõ dauid legit̃ exaltat? q; fidelis ẽ iuen t?. De q̃ i Re. xxij. dr Quis in õmibꝫ sicut dauid fidelis iuẽ t? ẽ igrediẽs ⁊ egrediens ⁊ per gẽs ad ipm̃ tuũ ⁊ gl'iosus i do mo tua? Et iõ legit̃ exaltat? in ps̃ Exaltaui electũ de plebe me a Tercio legim? Josue exalta tũ ꝓpter dei cõplacẽtiã De q̃ dr Josue Hodie icipiã te exaltaẽ Dicq; pz q; damel exaltatus ẽ propter sapiaz . dauid ꝓpter fidelẽ dei imꝫrentiã Josue ꝓpter cõplacẽtiã Et iõ q̃ hec tria sapiẽ tiã . fidelẽ adꝫrẽtiam . dei cõpla centiã p deuota exercitia ⁊ ad iuuãtẽ gr̃ãm in vita sua ac ꝯfie rũt merito exaltãtur .

Quarto sol xp̃s dñs noster ori t̃ in nob̃ spũaliter ad cõgrega tionẽ nostrã . dicẽte ps̃ Ort? ẽ sol et cõgregati sũt Per hãc cõ gregotianẽ michil aliud misi no strã ad deũ vmonẽ itelligim? . q̃ ẽ finis ⁊ brauiũ ois sãctitatis ad quã oĩm deuotorũ dz esse co nat? ⁊ itentio finalit̃ ordiata . nec plenã pfectionẽ cõsequim̃ misi hũc finẽ attingam? . Dicat ei Der . A deo ⁊ in deũ cõditus ẽ aĩm? rational' vt ad ipm̃ fit c uersio ei? vt fit bonũ eius . Dic aũt ex illo bon? Vñ sicut oĩa p ticularia entia naturali conatu tẽdũt ad suuz pfectibile . vt in eo pficiãtur . sic igm̃s naturali conatu surs̃ũ tẽdit ad cẽlũ empi reũ vt ad suũ pfectibile vt i eo pficiat̃ . et ois aqua intrat mare et tẽdit ad illud . sicut õne q̃d de terra nascitur redit ad terrã . sic etiã ois aĩa rationalis scies q; a deo exiuit ad deuz redit . si cut Job . dr . si tamẽ suus cona t? iusto ordie dirigat̃ Dec aũt p tria in nobis feliciat̃ consũ mãt̃ . s . p dei eternã elcõez . mãz ĩternã dilcõem . corporis et ãz guim̃s xp̃i mãducationẽ Prio dico q; hec vmio pficiat̃ in nob̃ p dei et̃nã elcõez . Quos ei elegit fibi ab et̃no ꝓp'm acceptabilẽ oportuit etiaz vt eos ab eterno diligeret . q; neminẽ elegit misi quẽ etiã diligit . De qua elõe dicãtur Epbe . Qui elegit nos ãte mũdi cõstitutionẽ Deo hec vmio pficiatur i nob̃ per mãz ĩternã dilectionem vt feruẽtia a more deũ diliga? . q̃ viz amor cũ introrsus receptus fuerit deũ fine medio i cor trahit De quo Dern̄ . De? tunc est in hoie et hoie quo dilect? ẽ ab hoie . et si ita ẽ homo q̃dem i deo ẽ etiã cũ deus in hoie non ẽ . Deus aũt in hoie nõ est q̃ non scit in deo manẽ . manẽ aũt in dei dilectiõe nõ po terit . etiã si ad tp̃s diligat non dilcũs . Potest aũt nõdũ dili gẽ et dilect? . porro cũ iam di ligit qui diligebat̃ hõ in deo ẽ et deus in hoie Qui autem nũq; diligit nunq; est dilectus Ac p hoc nec ipse in deo ẽ nec d̃s in

eo. nō q̄ ante se existiet perfe
cte vnitū nisi cum illuz in se et
se in illū manentē persenserit.
Ad hāc ergo vnionez requirit
q̄ vtrūq; vnitū sit alteri ¶ Ter
cio hec vnio perficit per cristi
māducationē sicut dicit Jo. vi
Qui māducat carnē meam ⁊ bi
bit sāguinē meū i me manet ⁊ e
go in eo. Hoc aūt cōtingit du
pliciter spūaliter ⁊ sacramētali
ter. Sacramētalit. cū spēs sa
cramētales ore māducāt Spū
aliter aūt cū miricorditer mā
ducam? oia illa q̄ pro nobis de
us pertulit in carne. De quibo
duabus māducationibus dicit
Ber. Sicut sacramentū ad vi
tā acipit dign?. sic ad mortē
et iudiciuz acipit indignus Sa
cramētū sine re sacramēti mors
ē sumenti. res vero sacramēti fu
menti vita eterna ē. Quotien?
ergo in cōmemoratione ei? qui
pro te passus ē huic facto eiu?
pie ac fidelit affectus fueris.
corpus eius māducas et sangui
nē ei? bibis dn̄i ihesu cristi.

Sermo quint? de natiuitate do
mini ¶ De verbo icarnato
Sermo. xxxviij.

Verbū caro factū ē ⁊ ha
bitauit i nob Joh̄ā. i.
Duo? vbi ꝓpositi occasi
oe q̄tuor p ordinē sūt dicēda.
Prio de bui? verbi diffinitione
Secūdo de verbi hic intenti ratī
one. i. cur dicat vbum. Tertio
de diuersa eius acceptiōe Quar
to de eius dē verbi executiōe ¶
Primo igitur dicat de bui? ver
bi diffinitiōe. Sciēdū q̄ multi
plex ē verbum. Est em̄ verbū
dictio prolata. ē etiā verbuz v
na integra sētētia. vñ dicitur re
petas illud verbū cū sit lōga sē
tentia. Est et verbuz noua res
et inaudita. De q̄ dixerūt ad
mulcem pastores. Videamus
hoc vbū qd̄ factuz ē. qd̄ fecit
dn̄s et ostendit nobis. Quar
to verbū hic intētū est fili? dei
Q̄d diffinit Joh̄. Dei erat v
bū ¶ Secūdo dicendū est
de verbi hic intēti ratiōe. i. cur fi
li? dei denoietur noie verbi. vt
dicat Verbū caro factū ē. i. fili
us qui verbū appellat fact? est
lō. Est autez triplex ratio assi
gnanda cur filius verbū vocat
Primā ponit Ber. Secūdam
Aug? et tercia ē moralis. ¶
Prima ergo ratio ē. q̄ sicut in
tellect? siue mēs interior occul
ta siue abscondita neq; intelli
git neq; scit quouis q̄ p vocem
vestit et per sēsum idutū foris
cognoscit sētit et intelligitur
q̄d pri? occultū extitit. sic fili?
dei i diuina essentia pri eq̄t exi
stēs occult? fuit. ⁊ absconditus
quisq; p carnē būanā foris
se vestiuit p quā se manifesta
uit Vñ Bern̄. Verbū caro fcm̄

est · a subtilitate sua dñerat ⁊ grossum accepat indumentū ⁊ tūc grossionē ⁊ morosiori opevte bat. Et subiungit ꝓpositaz similitudinē dicēs Sicut cogitatio vestit sibi vocem corpoream absq; sui diminutione vel ante vocē vel post vocez · sic filius dei assumpsit carnez non cōmixtionē passus nec diuisionē nec añ carnē · nec post carnē. Ad hec ratio ē Augustini cur filiꝰ dicatur verbū ⁊ dicat Hic p vba hominū corda · sic dei prīs intencō et ārca nos dīna affāo nō n̄ p filiū incarnatū nob inotuit · ꝓpt̄ qđ filius incarnatꝰ dixit Oia q̄ cūq; audiui a prē meo nota fe á vob · ⁊ Ap̄ Propt̄ nimiā caritatē suā qua dilexit nos deus Ac si diceret · Per filij missionē prīs dilectionē cognoscim? eū dēter Vñ Aug? · Filiꝰ dei cōuei ēter vbū dr · q̄ sicut p vbuz occulta cordis dicūt̄ · sic p filiū incarnatū occl'ta misteria i corde prīs abscōdita manifestāt̄ Vñ Her · Erat i corde dei grā mlta nimis cumulāda sr̄ filios adā · sed hec latebat ⁊ nesciebat hō pcīū ei? · q̄sq; vasculo corpis rupto qđ abscōditū erat efflue bat · Nunc ergo pz archanum cord̄ p foramia carnis · patēt viscera mie dei · In q̄ em̄ clarius elucescit q tu dñe suauis et mītis ⁊ multe mie es q̄z in vulneribus tuis bone ihesu? Tertia ratio quare filius dei dicatur verbū ē hec q̄ sic rex potēs solo nutu vbꝝ suoꝝ oia agibilia ⁊ utilia i regno suo ordiat ⁊ dispomit sic de? p filiū suū q̄ ē sapia eius oia creauit ordiauit ⁊ gubnauit · Vñ Job · Oia per ipsuz fā sunt et sine ipo factum ē nichil Vñ Sap̄ · In manu illi? et nos et sermōes nr̄i · et oīs sapia et oīs scia et disciplia Glosa im maū i. im filio Juxta illud Ps Emitte m anū tuā de alto ⁊ filiū Tercīū dicēd ē de hui? vbi hic itēti diuersa acceptōe. Propt̄ qđ sciēdū ē q ē tplex hui? vbi acceptio nō b̄m suāvarietatē cū sit simplex et imutabile · ꝫ b̄m affectuū diuersitatē Est em̄ vbū icarnatū · inspiratū · increatū · qđ ē dicē Filiꝰ dei p ut est in corde patris sic ē increat? · put ē in vtero mr̄is sic ē incarnat? Prout aūt ē in mēte cuiuslibet hom̄ his sic ē inspirat? Hoc triplex vbū cōuementer inuit̄ in ꝓposito thēmate Nazcū dicātur Verbū caro factum est tangitur verbū incarnatū Cuz vero subiungit̄ · Et habitauit in nobis tangitur verbū inspiratum · Cū autem cōcludit̄ Et vidim? gloriā ei? q̄si vnigeniti a prē tangit̄ vbū increatū · Est autem incarnat? vt ipm ymitemur Inspiratus vt ārca ipsum preparem̄ Increat? vt ad ipm venire conem̄ · Ratione huius

dicit dñs Joh. Ego sum via veritas et vita. Nā ratiōe incarnationis est via oñdens in seipso q̄ sit eundū. Rōe inspirationis est veritas Juxta illud Spūs sā ctus docebit vos ōnez veritatez docens quid sit agēdū. Ratiōe aūt increationis est vita eterna in quo et cū quo ē eternaliter q̄ escēdū. M Quarto ergo loco ē dicēduz de huius vbi fm bāc triplicē rationē execution̄e lius dei ē incarnatus vt ipsuz p mitemur. Lucē em̄ habitat inaccessibilē ꝑter quā viā vemē di ad deū null? scire potuit. eo q̄ oēs prīarche et prophete īsuf ficētes erāt Venit ergo fili? dei proponēs nobis vitā suā i qua tanq̄z in via pateret nob accessus veniēdi ad deū. Vñ Ber. ex persona filij incarnati oibus nobis dicit In vita mea cognosce poteris vitā tuaz. vt sicut ego pauptatis. hūilitatis. caritatis. obie. misericordie idecli nabiles semitas tenui ita et tu eisdē vestigijs incedas nō declinās ad dexterā. nec ad sinistrā Quō aūt ipz ymitari debe? monet Apl̄us ad Hebre Exeam? ad eū extra castra ipreriū ei? portātes Exire aūt extra castra est ab oi voluptate carnis. corpi? emoditate lōge recedē Hic aūt egrediētes passiorez sue ignoī mose mortis portam? . nō retro

hūeris q̄ āte nos ipsū pre oculi hñtes. ne portātes et nō intuentes on? ꝑmat et odor nō erigat Sed portem? eū in vlnis vt fi meō. int̄ vbera vt spōsa. i vtero vt vgo. Quid in vlnis portare ē nisi ipm̄ i duris opibo et amaris penalitatibo ymitari? De q̄ dñs. Posuisti vt arcū ereū brachia mea. Item quid est filiuz incarnatū inter vbera portare n ipsum per compassionē et cōgratulationez continue meditari? Propter quod in eis dē Cant. dicit Fasciculi mirre dilecti? mei? michi iter vbera cō morabit. Itē q̄d ē in vtero portare vt virgo. nisi propt̄ amaraz passionez ipsum vehemētissime amare? Vñ Ber. Sup oia rōdit te michi amabilez o bone ihesu calix quē bibisti. Hijs tribus modis ymitari debem? vbū incarnatū portātes eū añ et ñ retro. vt asim? in dorso nō itelligens q̄d portet. nō vt fimō eprene? qui āgariatus portauit et nō volēs Vñ Ber. Si añ oculos habueritis quē portatis videtes eius āgustias leui? portabitis. Has dñi passiones gloriat se portare Ap? dicēs ad Gala. Ego stigmata ihū i corpore meo porto. Passiones suas huiliter stigmata vocās. Hic em̄ stigmata siue cicatrices a diris et mortiferis vulneribus differunt. sic ōnis penalitas ab ōnib? boibo

qui fuerūt ⁊ sunt ⁊ erūt ppessa respectu pene dñi sūt q̄si stigmata ⁊ cicatrices ¶ Secūdo verbū dr inspiratū vt ad ipsuz susciendū nos prepem? Ad q̄d faciendū sciendū q̄ Ber. ponit tres virtutes siue potētias aie q̄ aiaz tanq̄z dñaz digne p parant ⁊ ordināt. Vocat aūt eas dispēsatiuā. estiatiuam cōtēplatiuā. q̄ tanq̄z pedisseque aie obsequūtur. ornātes ipsam ⁊ pperantes vt digna sit vocari re ⁊ noie spōsa xpi. Prima hz exteriorū dispēsatiōem Secūda trāseūtiū ad eterna cōparatiōez Tercia solius dei ⁊ eter norū cōsideratione. Rōnes aūt ommū declarat Ber. per diffinitiōes dicens. Dispēsatiua cōsideratio est sensib? sensibilibo q̄ reb? ordiate ⁊ socialiter vti ad pmerēdum deū. Dic aūt vsus in triplicā differētia exteriorū hz fieri. scz i tpaliū moderata fruitione. in exteriorū sensuuz gubnatiōe. i disciplina morū deuota et hūili dispēsatiōe Quod i exēplo morali cōuenīter ostēditur Diātur em̄ in postillis sup illo verbo Mulier grōsa ē gloria viri sui. ⁊ merito laudāda. q̄ res dōesticas ad vtilitatē. familiā ad honestatem. ⁊ seipsam ad morum venustatem bene regit et ordinat ⁊ disponit. De primo dicit Ber. Felix secundū tps viator qui cuiuis suoruz be neficiū. sine quo transire non potest in obsequiū scit cōuerte re dei. vtēs nō fruēs. vrgēs nō petens. exactor non supplex. De secūdo idem dicit Magn? ē ille q̄ vsus sensuuz suorū velut opes cuiuis suorum expendere sagit dispēsādo in suam ⁊ mlt torum salutē Quō aūt hoc fieri debeat Idem Bern̄. docet. Debeat oīo sensus suos exteriores nō ducēs sed seruiētes. vt dicat huic vade ⁊ vadat ⁊ alio veni et veniat. ⁊ seruo tuo fac hoc ⁊ abscq; cōtradictiōe faciat ¶ Ubi vero ex negligētia dispensatie aliquid menti irrepserit quod admissū iteriora inquietā deforet. accedat secūda pedisseq; viz estimatiua. ⁊ p suam estimationē illud expellat Quā diffinit Ber. ita dicēs Estimatiua potētia aie ē considerans prudenter ac diligēt queq; scrutans ⁊ ponderans ad vestigandum deum. Quod tunc veraciter cōtingit cum tempus ad eternitatem. celum ad terrā. momentaneam voluptatem ad eternam penalitatem philosophando cōparamus. Verbi gratia. Cum aliquid delectabile mentem demulcet. vt iam in deliberationē veniat. vtrum hoc peccatuz admittere velimus. accedat estimatiua. considerans diligenter vtrum expediat pro momentaneis delectabilibus ad penas perpe

tuas obligari Dec itaq; estima
tiua si diligenter custodiat q̄c
quid per dispensantem negli
gentiam intromissum fuerit nō
permittit id introrsum demora
ri. ℣ Tercia potentia amme rationalis dicitur spe
culatiua · quā diffinit Bernar
dus sic dicens Speculatiua est
consideratio se in se colligēs · a
quantum diuinitus adiuuatur
rebus humanis se exuens ad cō
templandum deum sursum se e
leuat · Quid autem sic contem
pletur eleuata quia verbis hoc
notificari non poterit in scriptu
ra expressuz non facile occurrit
Vnde Bernard? · Que supra
nos sunt nō verbo docentur sed
spiritu reuelantur · Quomodo
ergo in hac speculatione sit a
gendum idem quasi summis la
bijs tangit dicens · Quod ser
mo non explicat consideratio
querat · oratio expetat · mēa
tur vita · puritas preparet · cari
tas consequatur Hijs ergo qui
q̄ · scilicet consideratione · orati
one · meritorum cumulatione ·
puritatis preparatione · carita
tis inflammatione · speculatio
attingitur a habetur · Has ta
les potentias anime Bernard?
admiracz comparat dicens Ma
gnus est ille qui sensus a sensi
bilia in obsequium cristi ordi
nat a disponit · quod est offici
uz dispensatiue · sed maior est
ille qui hunc sibi gradum ad i
uisibilia philosophando consti
tuit · bonis meliora preferens ·
et tempi eternitatez · quod est
officium estiatiue · Maximus
autem grad? est qui spreto ip̄o
vsu rerum a sēsuz quantuz hu
mane fragilitati fas est non af
cēsorijs gradibus sed inopina
tis accessibo auolaē interdū cō
tēplādo ad illa sublimia a cōsue
uit · Prima ē gubernatrix exte
riorum · Secunda interiorum ·
Tercia superiorū Anima ergo
que in hijs tribus potentijs pre
paratur bene est ad aduētū pre
parata ℣ Tercio verbū
dei dicitur increatuz · sic est fili
us dei cōsubstantialis patri an
te luciferum genitus · quē Apo
stolus a longe noians dicit Cū
sit splendor glorie a figura sub
stantie eius · Hoc itaq; verbū
increatum nobis proponitur vt
ad ipsum venire conemur Ipse
enim est brauium a premium a
finis omnium laborum Est em̄
in ei? dē verbi increati finis fruiti
one vita eterna · Ipso testante
qui dicit · Hec est vita eterna
vt cognoscant te solum deuz ve
rum · Hoc verbum increatum
a deo patre ab eterno vsq; in e
ternum semper generatur Q̄d
bene innuitur a pheta in Psal
mo cum dicitur · Ego hodie
genui te · Et quia semper est
hodie · ideo nob̄ noua gaudia

generãtur · et qz sunt ineffabi
lia q̃ habebũt ibi · ideo digitũ
ori nrõ superponim? · ne p ver
ba fedata gloriosa veritas pol
luat · Bonat eñ quo ddaz ma
gnũ qd̃ de celestibo gaudijs di
at in scripturis cũ diat in p̃s ·
Quoñ mille ãi añ oculos tu
os · sicut dies hesterna q̃ prete
rijt · Cui cõcordat qd̃ petr? di
at · Vnũ nõ lateat vos kmi · qz
vna dies apud deuz sicut mille
ãi · et siẽ mille anni sic dies v
na · In quibo verbis duo ĩsinu
at · scz q̃ ĩ celo est õmum bono
rũ sufficiẽtia copiosa · et eatẽ õ
nia nũq̃z erũt tediosa · Ad quã

Sermo sext? vnde supra ·

De spũali natitate cristi
Sermo · xxxix ·

PAruul? natus ẽ nobis
Ysa · ix · In vbis ppo
sitis t a possum? cõside
rare · scz nascẽtis xp̃i hũilitatẽ ·
prĩs largitatẽ · nostrã vtilitatez
Primũ ibi puul? qd̃ ẽ nomẽ di
nutiuũ pui · i · pl? q̃z puus Secũ
dũ ibi nat? est Terciũ ibi nob

Est aũt sciẽdũ ẽm
Aug̃ · q̃ triplex ẽ natiuitas cri
sti · scz dina · hũana · et gratui
ta Prima fit ex prẽ · Scda ex
mrẽ tpaliter · Tercia i mẽte spi
ritualiter Ex prẽ nascit sẽper ·
ex matre nat? ẽ semel In mẽte
nascit frequẽter Hic ab initio
diez etermitatis · et ex psona fi
lij dei dr in p̃s · Dñs ad patr
dixit ad me · fili? me? es tu ego
hodie genui te Et iterũ Ex vte
ro añ lucaferũ genui te De qua
natiuitate dicit Hilari? Ego ne
scio qz nõ requiro · consolabor
me · qz eiꝰ egressũ archãgeli ne
scierũt · ãgeli nõ intellexerũt ·
prophete nõ senserũt · apli nõ
predicauerũt · De secũda nati
tate gtulabũ da amit ecca Pu
er natus ẽ nobis Et Ysai · vi ·
Ecce vgo cõcipiet a pariet filiu
um et vocabit nomen eiꝰ ema
nuel qd̃ ẽ nobiscũ deus · Hier
miere · Nouũ faciet dñs sup ter
rã · mulier arcũdabit virũ · De
tercia dicit Ysai · A timore tuo
cõcepim? et parturim? spiritus
salutis Et Mala · vltio Vobis
timẽtibus nomẽ meuz oriet sol
iustitie · Nascit aũt de prẽ ad
creationẽ nrãz De mrẽ ad nrãz
redẽptionẽ · In mẽte ad nostrã
edificationẽ Per primã dat no
bis naturã · per secũdã gloriã ·
per terciã gratiam · Hee tres na
tiuitates ex t bo fiũt substãtijs
quas in ipso fide? catholica cõfi
tet · scz dinitate · carne · a spũ
Propter q̃s tres natitates tres
misse in natitate celebrãt · Qua
rum pma q̃ celebrat ĩ nocte rep
sẽtat diuinã natitatẽ · q̃ occul
ta ẽ et ignota De q̃ dicit Ysa ·
Generationẽ eiꝰ q̃s enarrabit ·
Secũda q̃ celebrat ĩ aurora · i ·
pti i nocte et pti in die r̃pñtat

humanã natiuitatez · que ptim
fluit occulta ꝑter modũ factio
nis De qua Job. Vemt fortior
me p? me cui? nõ fũ dign? cor
cal. ei? . sol. Glosa Nõ fũ ꝑ bone
us vt modũ nascendi possĩ diſ
soluere Est etiã ptiz nota q̃z tũ
ad factũ. notũ em̃ ẽ oĩbo qđ fa
ctũ ẽ Ideo angel? dixit ad pa
storeſ Annũcio vobis gaudiũ
magnuz qđ erit oi ꝑpl̃o. q̃ na
tus est ẽ vobiſ hodie saluſ mũdi
Et Dñs. Notũ fecit dñs salutare
re suũ Terçia que celebratur i
die apta luce signficat illã nati
uitatẽ q̃ fit ĩ mẽte q̃ inter haſ na
titates notior habet Obmissis
ergo ꝑma et scda tãq̃z mĩn? no
tis nearũ notitijs minus neccẽſ .
De terçia natitate qua deus ĩ mẽ
te deuoti hois nascit est dicẽduz
R Dicẽđ ergo ẽ q̃ de spũali
natitate dicit Leo papa · De?
p affectũ cõcipit · per effectũ
nascit . per pfectũ nutrit . tri
bulationibo roborat . cõfilijs p
ficit . Hijs quinq̃ exercitijs de
us a nob cõcipit . ꝑmo de? per
affectũ cõcipitur Est ãt h affe
ct? mchil aliud ĩ hõ wlũtaſ .
quã cũ habẽ q̃s incipit deuz in
mẽte spũaliť cõcepit Sb De
qua wlũtate duo dicit . scz q̃
mõ in corde nrõ debeat plantari
et quõ plãtata debeat regulari
Dicẽđũ aũt q̃ hõ wlũtas ẽm
Der . in aio ẽ origo õmũ bono
rũ et maſ oĩm vtutũ · quã q̃ ha
bẽ icipit secũ hz q̃cq̃d ei ad be
ne viuẽdum op? ẽ Dec aũt wo
lũtas mã baptizatur a nomẽ in
duit ab obiecto · q̃ si obiectũ
bonum et wluntas bona ẽ · et si
obiectũ malũ ẽ ad qđ wlũtaſ
inclinatur wluntas mala est .
Quod expresse declarat Der .
dicens . Cum wlũtas declinat
m ea que carniſ sunt cõcupiſcẽ
tia carnis ẽ . et wcatur luxuria .
Cum vero declinat in curiosita
tem seculi concupiſcẽtia oculo
rum ẽ et auaritia Cum vero de
clinat in ambitionem glorie vel
honoris superbia vite est Et
Et q̃ in omnibus hijs mala wo
lũtas dicitur . sciendũ q̃ ad bo
nam wluntatem in nobis plan
tandaz tria sunt necessaria Pri
mo enim wluntas ab omnibo
terrenis est abstrahẽda Secũ
do a nobisipiſ totaliter extrahẽda
Terçio a terrenis abstracta sur
sum est ad deum erigenda Re
sumendo ergo primum dicim?
q̃ bona wluntas in nobis plã
tatur vt meritoria sit atq̃ san
cta si ab omnibus terrenis pẽi
tus abstrahatur . Vñ Gre . di .
Bone wlũtatis sacrificiũ nũq̃z
plene ꝑsoluit nisi mũdi h? cu
piditas pfectẽ deseraſ Nã q̃cq̃d
in eo cõcupiscim? hoc ꝑcul du
bio proxis iudemus Certum ẽ
autez q̃ q̃z diu nostra wluntaſ
ad vilia inclinatur tandiu ma
la a reproba a deo iudicatur .

Dedo bona wlūtas ī nob plā tat si a nobisipis ꝑpa wlūtas totalit extrahat. Jō monem Eccā. Post cupiscētias tuas nō eas et a wlūtatibꝫ tuis auer tē Dic Gre. diat Nisi quis a se metipso deficiat ad deū q̄ supra ipsū est nō appiquat. nec va lz apprehēdere qđ vltra ipsū est si nescierit mactare qđ ē. i. ꝑpā voluntatē. Tercio a terremis ab stracta ⁊ a nobis extracta fur sū ad deū ē erigēda et erecta ī eo firmit stabiliēda. ⁊ fideliter inquirēdū in q̄ sit beneplacitum wlūtatis ei? A Secūdo wlūtas sic plātata ē etiā nutrien da siue regulāda Tūc aūt effi cacit regulat. cū māz wlūtatez dine wlūtati cōformam? Dec autez cōformitas nrē wlūtatis ad diuinā ē quadruplex scdm q̄tuor cās. s. efficiētē materialē formalē et finalē Dria ergo cō formitas ē bm causā efficiētē q̄n viz wlum? hoc qđ de? vult nos velle. sic q̄n dedit ꝑceptum wluit nos obedire ꝑcepto. q̄n de dit cōsiliū wluit nos seq̄ consiliū. ⁊ q̄n vult de? me punire ꝑpter cōformitatē siue wlūtatis debeo me velle puiri. Secūda cōfor mitas fuit scdm cāz materialē ipsi? wlūtatis. s. q̄n wlum? id qđ de? vult secūdū materiaz. secūdū hāc formā filius wluit id quod pī cuz dixit. Nō qđ e go wlo ꝫ qđ tu Tercia cōformi tas ē bm causā formalē. vt i for ma volēdi māz wlūtatē dine w lūtati pemit? cōformem? qđ c tingit. q̄n ex eadem caritate w lum? q̄ de? vult suū velle. Qua eni q̄ de? vult ꝑdeūt ex caritate vtilitatis Q̄n ergo oia q̄ deus vult similit wlum? fit ex cari tate ⁊ ex illa vtilitate tūc diui ne wlūtati cōformam ī forma. Quarta cōformitas ē bm causam finalē. qua tunc veraci ꝑsolu m? q̄n oia q̄ wlum? ad eūdem finē wlum? ad quē de? hoc est ad gloriā suā. Q̄n ergo dō wo lum? nō ad peccatorū satisfacti ōem. nō ad infermi euasionez. nō ad reg̃ celestis adeptionez. ad nullā nrē vtilitatis cōsidera tionē. ꝫ solūmodo ad dei glori ficationē tūc ī cā finali wlūtati dine sum? feliciter cōformati. Verū qz bonuz nīm atq; malū plurimū in wlūtate cōsilit. di ligēter nobis consulit i scriptu ra vt de wlūtate nrā quāta sit. ad q̄d sit. scrutiniū diligēs ha beamus. Qđ studiose monet Berñ dicens Domi deū volēti sēp suus ai? ē consulēdū. exai nāda cōscia q̄d sit qđ in totuz vult. ⁊ ꝑpter quid q̄q̄d vult. Quod autem in totum vult. p mo considerandum est quid il lud sit quod sic velit. deinde q̄z tū velit. et quomodo velit. v trum quidem vsq; ad cōtemptū suipsius omniumq; q̄ sunt. ⁊ ē

possunt · et hoc nō tantum ex iu
dicio ro'is sed etiam ex affectu
mētis · vt iam voluntas plus q̄z
volūtas sit · vt amor sit vt dile
ctio sit vt caritas sit · vt vnitas
sit · Talis enim voluntas q̄ ma
gis q̄z voluntas ē perfectio vo
luntatis est · talis em̄ volūtas
nunq̄z vacua est a merito · Si
em̄ nō habet vnde se in op? pfe
rat deus tamē ipsa volūtate per
oia ē contentus · Quod expsse
innuit Bre · dicēs · Ante dei ocu
los nunq̄z est manus vacua a
munere si arcba cordis fuerit r̄
pleta bona voluntate · Qui talē
voluntatē habuerit deus nobili
ter i corde eius ē concept? Be
cū do deus per bone volūtatis ef
fectū cōceptus nascitur · quod
cōtingit · cū eadem voluntas p
effectū operis in lucem prodit ·
Hoc āmonet Eccā · Age cōcep
tōes tuas Quasi dicēt Ope im
ple quod per bonā voluntatem
intus in anima cōcepisti Et in
Gen · dicit ur Facite quod vul
tus i · opere cōplete quod in vo
luntate concepistis Et · iij · Re
gū dicitur Omnia que in corde
sunt fac · Vñ Job · Qui fecerit
voluntatez patris mei qui ē · Hoc
est qui ope fāt quod volūtate
concepit · ipse meus frater soror
et mater est · Sūmus autem q̄
nullus est alterius frater nisi iā
nati Quanto autez mā opa sūt
nobiliora · tāto habundantiori
gratia nobis nascit deus Ro
Propter qđ sciendū q̄ opa no
stra nobilitātur aliqn̄ ex mate
ria · aliqn̄ ex fōi · aliqn̄ ex fine
Sūt tria gna rerū in q̄bo tāq̄z i
materia opa nrā deo meritoria
exhibemus · s · tpalia corpalia
spūalia · i · res corp? et aia · Se
cundum hanc ergo distinctio
nē opera nostra deo de reb? exhi
bita sunt bona · de corpore vero
meliora · de spū vero optima ac
ceptissīa erūt deo Ex pte aūt
forme vnūqđq; istoruz deo p̄t
esse gratius ac acceptius alio · i
mo seipso Qđ sic est subtiliter
videđ Seruitia ei mā siue opa
tāto ex rebo deo exhibita sūt
acceptabiliora q̄nto res iusti?
habēt · laborioši? cōq̄runtur · te
nuius possidēt Qđ exempl̄ eui
denter ostenditur · q̄ munera
abel ex iusta habitione obla
ta · aq̄ dauid ex laboriosa ac pi
culosa acq̄sitione libata · minu
ta vidue ex tenui possessiōe ob
lata adeo deo fuerūt grata ac ac
cepta · vt sint in memoria cōm
mēdata Naz de primo dr Abel
obtulit de p̄mogenitis gregis sui
et adipibo eorū Per hoc q̄ di·
fui ifinuat iusta Per hoc q̄ di·
te adipibo innuit optima · q̄ opti
ma offerebat Et iō seq̄tur Re
spexit dñs ad Abel ac ad mune
ra ei? De q̄ dicit · ij · Re · xxiij
Deliberat dauid aquā de lacu
et ait Si q̄s michi darz potaq̄

de cisterna iuxta portaz que ẽ bethleẽ Porro statio philisti norũ tũc erat in bethleẽ Irrupe runt ergo tres fortes per castra philistinorũz a hauserũt aquã de cisterna bethleẽ q̃ erat iuxta portã a attulerũt ad Dauid · a ille noluit eã bibere · sed libauit eã dño dicẽs · ppiã sit michi do mine ne faciã hoc · Nũ sanguinẽ istorũ hoim qui profecti sũt et aiarũ periculũ bibã? De terão dicitur Mar · xij · Cõmẽdabat dñs viduã dicens Amẽ dico vo bis quoniaz vidua hec pauper plus õmbus misit q̃ miserũt in gazophilaciũ · subiungens ãz Oes enĩ ex eo qđ habũdabat miserũt Hec vero de pũria sua oia q̃ habuit misit totũ victuz suum Sic ergo patet quõ ser uitia nostra de rebus iuste acq̃ sitis · laboriose cõportatis · et de rebus attenuatis nobilitatuz et fiunt meritoria pl? a minus Similiter q̃zto corpus modera tius fuerit ĩ delectabiliũ fruitio ne · disciplinati? in morũ cõpo sitiõe · robusti? in arduorũ ag gressiõe · tãto opa per ipsum fa cta sũt dño gtiora · Sic it q̃zto aia pl? ornata et nobilitata fu erit in virtutũ confluẽtia · cona t? diligẽtia · maloz resistentia tãto opa ei? in suo gne · i · in spi ritu facta sũt dño pl? accepta

C Terão videdũ ẽ quõ o pera nostra secũdũ diuersitatẽ finis nobilitãt a meliorãt pl? et min? Aliquãdo bona opa fa ám? ad ostẽtationẽ a hic finis ẽ mal? · et p consequẽs op? ma lũ est Aliqñ ad peccatorũ sanc factionẽ · et hic finis ẽ bon? · et p cõsequẽs opus bonũ ẽ Aliqñ ad gratiarũ actionẽ · a ẽ finis ẽ melior · Aliqñ op? faãmus ad dei placationẽ nullo respectũ ha bito ad nostrũ fructũ · ẽ solum hoc agim? · qz de? nobis placet et vt dño placeam? · et qz finis hic non ẽ mercenarii? ideo iste finis intentioi? optim? iudicat Dãc distinctionẽ poim? vt scia m? · qz non sufficiãt bona opa nisi etiã bene fiãt · Que duo sũt iũcta eq̃ mãdauit dñs Deute. Juste qđ iustũ ẽ exeq̃ris · Qđ exponens Gre di · Juste qđ iu stuz ẽ nõ exeq̃t q̃ ad defẽtionẽ iustitie nõ vtutis emulatiõe · ẽ amore tpal premij excitat · Jõ dñs reprehendit beliu Quis ẽ iste iuolues sñias sermombo i peritis ? Jn eo enim q̃ dicit do minus eum sententias inuolui se insinuat eũ bona dixisse Jn eo aũt q̃ subiũgit vmoibus im peritis · denũciat eũ eaẽz bona v tpote ex tũore cordis et men tis supbia ptulisse Dicpt qđ vt bõ q̃ agitis cũ magna cautela teatis · ne p hoc qđ a vbis rectũ geritis hũana gratia ant fauor humane laudis requiratur

Sermo septim? vnde supra
De epl'a sc'de missa. Sermo
xl.

Apparuit benignitas a
bũanitas saluatoris no
stri dei Ad Thitus t cio
In istis verb Ap? die mar
nationis exhibitione supra mo
dũ nob cõmendat Cõmendat
ãt eũ a sex gratijs supra modũ
mirabilib? Prio scz a diei icar
nationis pnsscia presentialitate
Secundo ab eius dulcissia bom
tate. Tercio ab eius feruẽtissia
caritate Quarto ab ei? sãctiaris
sima bũanitate. Quinto a fru
ctuosissia vtilitate. Sexto ab
eius excellẽtissima maiestate.
Prim ibi Apparuit Secdm ibi
benignitas Tercũ ibi a bũam
tas Quartũ ibi saluatoris Qui
tũ ibi nr̃i Sextũ ibi dei. Re
sumẽtes ista a p ordinẽ psequẽ
tes. diam? q in vb̃ ppositis.
Primo insinuat nob dina dig
tio incarnationis pnãalitate in
hoc verbo apparuit. i. apud nos
fuit Quid em ẽ maioris digtio
nis ãz q is q̃ habitat lucẽ inac
cessibilẽ e? celsitudinẽ sol a luna
pmo ãgeli et archangeli mirã
tur apud nos miseros. nec so
lum apud nos sed in sterqlinio
et sacco corpis nr̃i tanqz vnus
ex nob habitare digret? Prop
ter qd vocatũ ẽ nomẽ eius Ema
nuel. i. nobiscũ deus. eo q etiã
ipsis angelis nobiscum eius cõ
mansio visa est supra modum
mirabilis. Quesiuit vnus oliz
de patribus scilizia ob quo no
mine vocaretur dicens. Dic mi
chi quo nomine appellaris Re
spondit dominus. Cur queris
nomen quod ẽ mirabile? Nunc
autem nõ nomine mnotuit sed
totuz se exhibuit. Nũc euacua
ta est illa ammiratio. qua Deu
teronomij. nij. dicitur Interro
ga de diebus antiqs q̃ fuerũt ã
te te ex die qua creauit deus ho
minẽ sup terrã a fũmo celo vsq
ad fummuz ei? si facta est ali
quãdo huiuscemodi rs. aut vn
q̃z cognituz ẽ vt audiret popu
lus vocem dei loquẽtis de medio
ignis sicut tu audisti et vidisti
Hec autẽ gratia euacuata ẽ a
quasi in michilũ redacta. quia
non solum locutus est nobis in
filio. sed ipsum filium secundũ
omnem veritatez nobis dedit.
manens nobiscum tanqz vnus
de plebe. Hanc dignationem
preuidit in spiritu hieremias a
zelans p dignitate dixit Qua
re quasi colonus futurus es in t
ra. a quasi viator declinãs ad
manendum? Et subiunxit ite
rum dicens. Quare futurus es
quasi vir vagus. er non quasi
vir fortis qui potest saluare?
Quasi dicẽt. Quare in futuro
apparebis in humili commãsiõe

cum tamen sis fortissimus ad saluandum. Nunc euasimus illud in perpetuum quod gentes patribus illudentes dixerunt. Vbi est deus eorum? Possum? enim dicere illud Diere. gloriantes Pro hec in terris visus est & cū hominibo⁹ uersat? est Quia deus pro nobis factus ē homo potest dicere illud Diere. Exui me stola pacis i. gloria & decore & honore quez habui ab eterno & indui me sacco hūanitatis volens hūanū gen? reconciliare deo per obsecrationē VII Hec cū do dignationē fue incarnatioīs exhibuit hoībus per dulcissimā bonitatē. qz in hoc noie benignitas intelligimus q̄si ignea bonitas vel bona igneitas. et ideo i eodem noie & bonitatē & caritatē dixim? designari. Tāta enim dulcedie bonitatis veniens i carne cū hoībo⁹ est conuersatus vt nulli vnq̄z bonitatis fue dulcedinem denegaret. Sicut enim pro oībus venit sic se oībus exhibuit q̄ztū in se fuit Et hoc oportunū extitit. Si enim se exhibuisset i magne glie sublimitate pauperes et despecti nō accessissēt. si in furore et seueritate pusillanimes et timidi se abscōdissent Si autem i iustitia & equitate peccatores et rei nullatenus ad eū venissēt. Et ideo vt omnes haberent locū accedēdi in tāta venit bonitate. vt null? tam despect? tā abiectus eēt cui bonitatis fue dulcedinē denegaret. Occurrit iam memorie quod Exodo legitur Vbi venit dns ad filios israhel super terrā. sed venit cū tanto terrore & tāta ueritate. vt plus formidinis q̄z dulcedinis videretur. Ibi enim legitur Exo. xix. Iaz adueniebat dies vt cum dominus descēdisset super mōtem oreb. et ecce cœperunt audiri tonitrua & micare fulgura. quia hūane vehementius perstrepebant. Et sequitur. Timuit q̄z populus q̄ erat in castris. totus q̄ mōs fumigabat eo q̄ descendisset dns minus? super eum. et ascendit fumus ex eo quasi de fornace. eratq̄z mons terribilis. et solit? bucine crescebat in maius et prolixius tendebatur Ex huius visionis terrore et auditionis horrore popul? ē perterrit?. Et sequitur Perterriti ac pauore p cussi steterunt procul dicentes Moisi. Loquere tu nobis et audiemus. non enim loquatur nobis dominus ne forte moriamur Precepitq̄z dominus ad reuerentiam fue maiestatis dicens Cauete ne ascendatis montez nec tangatis fines eius. omnis qui tetigerit montem morietur. manus non tanget eum. sed lapidibus obruetur. vel iaculis confodiet. ppt q̄d dixit dns Moysi licet sāctissio ad visionē nubi

Non appies hue Si sic in reue
rētia fue maiestatis vēnisset no
bis eius aduentus quid profu
isset? Naz de eodem populo cu
i dominus sic terribiliter locut?
est scriptum est. Audientes
mādata domini omnia fecerūt
contraria. Venit ergo domin?
in carne et in tanta humilitate
hoīb? apparuit. vt ex sola eius
commansione ꝛ conuersatione
multi ab amaritudie sua in mā
suetudinem sint conuersi Veit
in tanta verborum dulcedine.
vt conuiciantibus eum ꝛ dicen
tibus. Hic est peccator ꝛ pota
tor vini ꝛ amicus publicanorū
ꝓba mitissima respōderet Alijs
dicentibus. Nunq̄z sic locutus
est homo. Hanc dulcedinē ver
borum gustauit Petrus cuz di
ceret. Verba vite eterne habes
Ita ꝙ tantam operum suoruz
dulcedinez exhibuit vt etiaz ad
huū hui veire nō ꝺtempnēt ifir
mantem Quorum operum dul
cedinem gustabat popul? qui
ammirando clamabat. Bene ō
nia fecit. Ideo diātur Lu. De
nign? est super ingratos ꝛ ma
los. De hac dulcedine bonita
tis sue nobis miseris exhibita ē
sciendum. ꝙ quanto nunc ma
iorem exhibet bonitatem. tāto
aliquando maiorem exhibebit
severitatez. ꝛ q̄z facilis ē modo
ad ignoscendum tanto erit di
fficior ad vlāscendum

If Tertio
sue incarnationis dignationez
exhibuit hominibus per feruen
tissimam caritatez. vt inimicos
sicut amicos ꝛ oēs ad sinū gra
tie confugientes affectu ampli
ssimo reāperet caritatis beneficā
a beneficijs cumulans ꝛ super
perditos ꝛ ingratos. De cui?
caritate diātur Cant. viij. Aque multe non poterūt caritatē
extinguere. Glosa. Aque mul
te id est tribulatiōes quas pro
nobis pertulit. Vnde de benefi
cijs ex caritate profluentibus
diātur Ozee. Trabam eos i fu
miculo caritatis. Vnde de sua
caritate diāt ipē Maiorē cari ta
rē nēo hz aē. Et apl̄us testa
tur eū habuisse adhuc maiorē
di. Cū inimā ēem? reconciliati su
m? deo ꝑ mortē filij e? Dic itaz
pz ꝙ nō solū icarnacōis ei? dig
tiōez exhibuit in bonitate sed e
tiā in caritate. vt si quid boīta?
obaudisset vrgens caritas coe
gisset. Si eī paulū vrget cari
tas christi. in infinitū magis il
lum qui est caritas ab eterno

B Sciendum est ꝙ
quadruplicem caritatem nobi?
exhibuit deus. magnam. ma
iorem. maximam. ꝛ inimā.
Primo magnam qua cor
suū ab eterno sup nos miseros? in
clinauit De q̄ Job. Quid ē hō
q̄ magnificas eū aut q̄d appo
nis erga euz cor tuū? Sup q̄d

dicāt Ber. Sāo domine vbi ē cor tuum ibi est thezaurus tu? Secundo maiorez. que nobis exhibita ē in hoc q̄ splendo rē sue glorie quo est equalis patri exuit. et propter nos nostra mi seria se vestiuit Vnde ipse filius dicāt Pro. Nā a ego fui filius patris mei tenellus assuefactus delicijs ab eterno. Propt q̄d etiā nostrā miseriam amarius sufferebat. Boecius. Infeliāssimuz gen? infortunij ē felicem fuisse. a nō esse Vnde Thre. Reliq̄ domū meā dimisi hēditatē meā Job. Exiui a prē. a veni in mūdum. Et Baruth. pulchre tangit glorie sue relictionez etiā miserie nostre assūptionem dicens. Exui me stola pacis. q̄ ad primū. a indiu me sacco obsecrationis. q̄ ad secū dū. Tercia caritas dī maxima q̄ se pro nobis tradidit ī morte De qua dicit Aug? Ita pma ximam caritatem moriendo nobis exhibuit vt voces deficāant ad loquendū Quarto minimam nob exhibuit caritatē cū in profundissimum pelag? immēse fue caritati coniuncti secum in celo iungimur imeternuz De q̄ dicit Apl?us Propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos deus Quarto sue incarnationis dignacōem exhibuit hominibus per amantissimam familiaritatez. quod tāgitur in eo q̄ dicātur humanitas Si enim in alia natura vel forma apparuisset nūq̄z homines ad eū tantaz fiduciam et familiaritatem habuissēt De hac humanitate assumpta predixit Job Anni tui sicut humana fiūt tempora Nec hoc contentus vt saltem homo fieri dignetur in q̄licunq̄ gloria a honore. sed homo fieri voluit in profundissima humilitate. Veniens enim in mundū in alieno presepio reclinatus in alieno aliena hospitatus in alieno sepulchro collocatus. in cruce vestibus denudatus. a diuitibus sepe tanq̄z pauper inuitatus est. tāq̄ pauper apparuit vt ipso testante non haberet vbi caput suū reclinaret De hac gratia dicit Apl?us Nunq̄z enī angelos? apprehendit. sed semē Abrahe. i. naturam humanam De semine enī abrahe accepit naturam nostram vt nos homines ad ampliorez amicāā obligaret. a suaz nobis dilectionē insinuaret. a vt ad labores nos confortaret. De hac assumptione humanitatis dicātur zach. Thesus erat indutus sordidis vestibus.

Sequitur quintum scilicet saluatoris nostri. p q̄d inuit nob Apl? q̄ ad naturā fructuosissimā vtilitatē a salutē oia p̄dcā i q̄b? apparuit fiūt pacta Ac si dicēt q̄ d? iuxta nos apparuit

Job. Aquila volans ad escam dicit Mos est aquile vt irreuerberata acie radios sol' aspiciat. sed cum refectionis indigētia vrgetur eandem oculorum aciem quam radijs solis mfixerat ad aspectū cadaueris incliat. et quāuis ad alta euolat p fumendis tamen carnibus carnez petit. Sic viz sancti patres fuerunt. qui quātū mfirmitas humilitatis admittebat creatorē erecta mente contemplati fūt. sed statim de summis ad yma vemunt. dum hunc deum sup omnia et hominem infra omnia agnoscunt. quem pro humão genere passum mortuumq; cōspiciunt. Et subiungit. Libet speculari aquilam solis radios intuentem Ysaiam videlicet q̄ ait. Deus fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. Dic autem volatu celsitudinis ad terrā venit escam cadaueris inq̄rēs cum paulopost subiungens dicit. Vere languores nostros ipse portauit. Etiam hos volatus exercens beat? Ber. dixit Quanto pro me vilior tanto michi carior est. Dicq; ad imitationem huius aquile contemplemur eum vicissim in celo ī excellentissima maiestate. et in presepio in profundissima huīlitate et paupertate. Illic est angelis sapor delicatissimus. istic paupertas et victus tenuissim?

n ij

q̄ bonitatem tantam exhibuit q̄ tantam erga nos caritatem habuit. q̄ carnem nostrā indueret saluator qui extitit creator. Ideo monemur Ecā. Dilige deum et inuoca illū in salute tua. Ipē em̄ vt ibidem dr. est maximus in salutem electorum dei. Vnde Ysa. Non est absq; me saluator. Sequit sextum sez dei. In quo insinuat nobis Apl̄us q̄ licet vt dictuz est p fundissimam paupertatē ptulerit et vsq; ad mortem crucis se exinanuit. fuit tamē in eo de? mundum sibi reconsilians Cui concordat Ysaias dicens. Vere tu es deus abscondit? qua si diceret. licet foris miser appaeas es tū intus de? Cui simile Abacuk. Ibi. i. in humili būa mtate abscōdita est fortitudo eius Ideo apl̄us hanc pticulā ad infimū posuit. vt infima humanitatis premissa audito nomine sublimis dei dulcescerent et palato cordis nostri fierent dulciora. Hec est em̄ vna speies contemplationis non mimia. vt quez tunc infantuluz et tenelluz in presepio ctemplaī ad sublimitatē diuinitatis e? dē subito rapiamur. Et q̄ ibi sus pensi diu manere non possum? de sublimibus iteruz ad humilitatis sue infima recurram? Vn de Gregorius super illo verbo

Illic sanctis reuerendissimus istic peccatorib? dispectissim?. Illic mundi rector potentissi? istic in cruce ignominiosissim?. Illic reprobis terror timendissimus istic penitentibus clemen tissimus Hec consideratio deuotionez excitat. cor commouet pectus adurit. affectum inflā mat. abominez sanctificat

In circumcisione dominī. Sermo de epistola. Qđ duo sunt cauenda et tria facien da a quibus beneficijs incarnati dei respondebimus.

Sermo. xlij. Q

Apparuit gratia dei sal uatoris nostri omnib? hominibus erudiēs nos ac̄. Thit. secundo Expositis a propositis multis generibus gratiarum in incarnatione dñi apparentiū. quas super nos mi serator a misericors dominus ef fundere non cessat. Nunc earū dem gratiarum causam insinuat Apostolus. videlicet hanc vt eruditi a commoniti eiusdem g̃ tie de cetero digne viuamus. Propter quod in alio loco idez Apostolus dicit Heb. Habū dantius oportet nos seruare ea que audiuim? ne forte pereFlu amus. Si enī qui per angelos dictus est sermo firmus fact? est. quomodo nos effugiem? iram dei si tantaz neglexerim? salutem glorie quam in filio et per proprium filiuz misit de? ? Quomodo ergo eisdem gratijs digne occurramus in propositi to thēmate declaratur. Tangit autem tria per que et si non ex condigno saltem congruo incar nati dei beneficijs respondem?. Primo enim docet quid sit caue dum. Secundo quid sit agen dum Tercio quid sit sperandū Primum ibi Abnegantes Se cundum ibi sobrie. Terciū ibi Expectantes. Sunt autez du o cauenda impietas a seculari a deliceria. Secundo tria sunt facienda scilicet vt sobrie. pie. iuste viuam? Tercio vnū sperā dū scz aduent? domini ita vide licet vt omnib? deuote cōpletis non in eisdez sed in aduentu do mini spem nostram ponamus

Resu

Q

mentes ergo primuz si gratijs incarnationis digne occurrere volumus. Primo abnegemus impietatem. Est autem impie tas duz non colere. sicut econ trario Pietas vt dicit Hernar dus est cultus dei. Deum nō amare. mandata eius non ser uare. beneficia non curare. bona dei ad memoriam nō reuocare. gratiam non desiderare. in data

átantur · que ab ommibus chri
stifidelibus sunt penitus exse
cranda · scilicet ɔcupiscentia o
culoꝝ · ⁊ concupiscentia car
nis ⁊ superbia vite · In hys tri
bus sūt desideria seculi · Si em̄
concupiscim⁹ ɔ iuitias est ava
ritia · si autem carnis voluptatē
vocatur luxuria · si vero honorē
vite concupiscimus erit super
bia vite · Et quia mundus cuz
hys suis desiderabilibus odit de
um ⁊ contrariatur ei · ipso dicē
te discipulis suis Si mundus
vos odit · scitote q̄ me priorez
vobis odio habuit · ergo abne
gād⁹ ē mūd⁹ cū suis infectiom
bus si bñficijs icarnacōis ogru
a deuotiōe volu⁹ obuiare · Sā
m⁹ em̄ ſm iacobuz q̄ amicicia
b⁹ mūdi inimica ē deo Quicun
q̄ ergo voluerit esse amicus
b⁹ mūdi ɔstituet⁹ dei inimicus

Sb Expeditis duobꝰ
cauēdis Nūc rst at dicē de tbꝰ
facēdis · vt viz sobrie · iuste ⁊
pie viua⁹ · In q̄bꝰ trib⁹ oia ge
nēa bonoꝝ exercitioꝝ plenissi
me icludūt Sobrie em̄ ad nos
metipos · Juste ad pximos ·
pie ad deū Qui āt hec exercitia
ɔtinz plēo vsu · ⁊ sibi et pxio
et deo facit q̄ dz · hic pfc⁹ ē
vir ·

Est autem sobrietas ma
tura et cauta disciplina morali
um · Item sobritas est plena et
integra abstinentia carnaliu m

gratia se non exercere est impi
etas quam monet Apl⁹ abne
gare Si enim impium fuit pre
cepta dei per moysē ⁊ pphetas
oblata non seruare · quomodo
non impissimū erit tantum cu
mulum gratiarum per propriū
filium oblatū nō curare ⁊ Quid
de talibus impijs dicit dnūs⁹
per Ysaiam ⁊ Quis cecus nisi s
uus meus · quis surdus nisi ad
quem nuncios meos misi ⁊ Q⁹
si cecī ⁊ surdi qui dei nuncios nō
audierunt · quomodo non ceci
simi surdissimi ⁊ impissimi qui
filiū dei oēz grāz offerentē obau
diūt ⁊ ɔtēpnunt ⁊ Propt q̄d ⁊
ibidez dr Qui vides multa non
ne custodies ⁊ Prius enim sol⁹
auditus informabatur · nūc au
tem non solus auditus sed ⁊ vi
sus · Vidimus enim gloriaz ei⁹
gloriam quasi vnigeniti a prē
Nec adhuc p hoc duo iactamē
ta visum videlicet ⁊ audituz a
torpore ⁊ negligentia excitam

R Sedm ergo q̄d
in recōpensam beneficioꝝ incar
nationis ē cauendum penitus
⁊ abnegandum sunt secularia
desideria · ⁊ Tantam enim mate
riam gratiaruz in sua incarnati
one posuit nobis deus vt meri
to omnia secnlaria et tempora
lia debeam⁹ tāq̄z stercora fpu
tare · Sunt autem tria in hoc
mundo secundum iohannem ·
in quib⁹ secularia desideria ex

Est iterū sobrietas modēatus vsus temporalium arcta necessari a solum restrictus Est etiaz sobrietas interiorum motuum et affectionum spiritualium custodia Prima sobrietas propriē dicātur maturitas · Secūda castitas · Tercia pauperta s · Quarta sanctitas · De bijs ōmibus dicāt petrus · Sobrij a pfecti sperate in eam que vobis offertur gratiam Quasi dicerz Si gratia incarnatiois sobrios vos inuenēit tunc eadem gratia fiducialiter est speranda ·

V Sequitur secundum scilicet iuste viuamus · Hoc est inter nos a proximum iusticie regulam conseruemus · Est autem duplex regula inter nos a proximos cō seruanda scilicet naturalis a legalis · Naturalis qua ab iniāo mundi vsqz ad legez moysi patres antiqui a omnes iusti intē se vixerunt inste pacifice a quiete Fuit autem eius hec regla Qd tibi nō vis fieri alteri ne feceris · a qd tibi vis fieri et ab altero cupis tibi exhiberi hoc alteri debes fideliter exhibē Propter quod dicit Ysai · Redite p uaricatoes ad cor · nō potat ad pdicatiōes · nō ad sapientū informatiōes · nō ad sciarū istructiōez · ꝫ ad cor · eo qī corde hec lex naturalit fit descripta · Jō dī Pro · Ecce descripsi eaz sciz legem naturalē explicat i ōmibus scilicz in rationabili p detestationē falsi · a approbacō nē veri Jn concupiscibili quia naturalit adhēt cogmto bono a in irascibili quia contrario fu o bono irascitur a indignatur · De hac lege naturali dī Ecā · Disciplina intellect? replevit illos a creauit illis scientiā spirit? · sensu impleuit corda illorū et bona a mala ostendit illis · Qd Glo · per legem naturalē adhuc euidenti? ostendit Apostolus Ad Roma · Cum gētes q legē nō hnt naturalit q legis fūt facāūt hui? mōi legē in hūtes ipi sibi sūt lex · qī ostendūt opus legis scriptū in cordib? suis · testimoniū reddente illis sciaipsoz a inter se inuicē cogitacōnū accusātiū vel etiā defendentiū Qd ē dicere qn qs facit malū remordet sciaa accusat · si āt bonuz opat exhibeāt · sicqz fit vt ex lege naturali surgat hoi attestacō · a mali detesta cō Ex qbo fine ōi informa cōne scie pt aliqs eligē bonū a refugere pbaē malū Secūda regla iustice ē legalis q p legē mandatur Diliges proximū tuū sicut teipsuz · Quia vt dī Sap · Dilectio proximi nō opat malū · Et ite p Qui diligit proximū legē implevit · Nā nō adult ab nō occides nō furtū facies · nō falsū testi mōnium dices · a si quod est

aliud mandatum m hoc verbo instauraſ · diliges proximū tuum ſicut te ipm nē · Plenitudo ergo legis est dilectio

Sequitur terāū pie In quo verbo hortat nos apl'us vt cola m? deū pura conscientia et fide nō ficta Hoc autē tunc digne fiet mus si incarnatū dñm ymitam̄ si tanta eius beneficia nūq̄z obliuiscamur · si ex deuoto affectū de eisdem beneficijs ei regtiam̄ Si ergo per operis effectū · mētis intellectū · deuocōis affectū · incarnatū deū colimus quemēter hāc ptīculā obtua? Judicē dī Q̄d me videritis facē omēs fiate Et petr? · Xp̄s pass? est p nobis vobis relinquēs exemplū · Tūc āt veraciter ipm ymitamur · si eū per oēm conversacōnē vie et vite efficaciter sequmur · q̄d raro etiā a pfectis fidelibus ipletur. Q̄d lamentabiliter conqueritur Ber · di · Cogitet vnusquisq̄ quantum in eo operant salutaria medicamia incarnacōnis Sūt em̄ q̄bus nōdum nat? est xp̄c · sūt qb? nōdū passus est sūt q̄b? nō surrexit vsq̄ adhuc aliis nōdū ascendit · aliis non dum misit spiritum sanctum · Quō em̄ humilitas dei nascentis in superbo homine operatur ? Quasi diceret · Nichil · Talib? em̄ nondū est nat? Sūt q̄b? nondū est passus · qui labōē s metuūt · mortem fugiunt · quasi ille labores fugiendo et mortē metuendo vicerit Sunt quib? non surrexit · qui i labore anxietate et afflictione afficiūtur tota die nōdū spirituali cōsolacōe recepta · Aliis surrexit sed nōduz ascendit · sed cum eis pia dulcedine adhuc comorat i terris · sez qui in deuotiōe sūt tota die · flent in orationibus suspirant in meditationibus et omnia iocunda et festiua sūt cum eis · vt per omnes dies cōtinuū alla dicatur · Sed oportet eis subtrahi lac vt discāt vesci cibo solido · et expedit eis vt christ? vadat et temporalis deuotio subtrahat

Eodē die · Sermo de euāgelio De duplici circūcisione Sermo · xliij ·

Postq̄z cōsūmati sūt dies octo vt circūcidēt puez vocatū ē nomē eius · quod vocatum est ab āgelo priusq̄z in vtero concaperet · Lu · secundo · Abbreuiatum sz in sententia profundatum Duius verbi occasione tria dicant per ordinem · Primo de huius festi ratione · Secundo de circūcisionis distinctiōe · Tertio de eiusdem distinctionis prosecutione · Sciendū em̄ q̄ hunc diē circūcisionis q̄tuor cause celebrem faciunt · Prima causa

octaua natiuitatis dñi. Se cunda impositio nominis noui a salutiferi. Tercia effusio sanguinis Quarta signaculum circumcisionis. Prima ergo causa iam dicta non immerito ponitur. Si enim aliorum sanctorum octaue solepnes sunt. quantomagis dies sancti sanctorum a quo omnes habent q sunt sancti debet solempniter celebrari. Secunda causa est impositio noui et salutiferi nominis .i. ihesus. Est enim ei hodie impositū nomē quod ab eterno os dñi nominauit licet hoc in tempore angelus nunciauit. Non enim est nomen aliud sub celo in quo oporteat nos saluos fieri Propter quod ob reuerentiam eius dē nominis omē genu flectatur celestium terrestrium a infernorum. Virtus enim huius nominis se habet instar olei. De quo dī in Cant. Oleū effusum nomen tuū De quo dicit Ber Nomen tuum bone ihesu habēs virtutem olei lucet p̄dicatum. pascit recogitatum. lenit a vngit inuocatum. Tercia causa effusio sanguinis christi Do die enim cepit p nobis fundere sanguinem suum. quem tamē crescente etate postea p nobis largius effundebat. Fudit autem pro nobis sanguinem suum sex viabus scilicet In circumcisione. in sanguinis defusione In flagellatione. in spinarum coronatione. in clauorum affixione. in lateris perforatione. Per hoc insinuans. vt sicut p omnē modū quo sanguinem suum exhaurire a seipso eximere potuit nihil penitus intermisit. sic daret nobis ad fluuium profusi sanguinis occurentibus largam remissionem sceleruz quorūcunq Quarta a vltima causa ē signaculū circūcisionis. quod quidē christus hodie suscipē dignat? ē. hoc breuiter tractare curro. A Secundo est dicendum de circumcisionis distinctione De q sciendū p ihūs christ? circūcisionē accepere voluit propter tres causas Primo ad humilitatis declarationem. Secundo propter sanguinis sui p nobis effusionē. Tercio propter spūalis circumcisionis institutionem. Prio sicut ad baptismū veniens dicit Johānes. Sic nunc modo. sic enim decet nos implere omnem iustitiam. sic a in circumcisione dicē potuit. Qui enim in forma peccatorum apparuit peccatoruz remedia non contempsit Secundo circumcidi voluit vt non solum in etate adulta sanguinē suum pro nobis funderet sed in infantili. vt per omnes cursus etatis fue esset qd̄ p nobis patet Tercia causa ppt spūalē circūcisionis institutionem. vt in

strueremur ⁊ docẽmur spiritua
liter árcunci di.

Dáendum er
go ꝙ secundum diuersos sta
tꝰ tpm ⁊ hominũ ⁊ locorũ diuer
se fuit fc̃a árcunáſiõ eꝰ. qđ bñ fi
guratũ ẽ in veteri testamento.
Que q̃dẽ árcunáſiões in tripli
á differẽtia colligũt. Prima fc̃a
ẽ in egipto et i deſto ⁊ in tpe a
brahe ⁊ i reliquũ Secũda trãſ
iordanẽ in galgal p̃ apiẽte io
sue Tercia fc̃a ẽ in terra pmiſſi
onis. p q̃s tres árcũcáſiões sig
nãt tres stat? q̃bꝰ diuersi homi
nes debẽt diuersimode árcũcidi
Nã p pmũ signt árcunáſio sclꝰa
rũ Per secundã i galgal trãs
iordanẽ fc̃am signt árcũcáſio rli
giosorũ q̃ iã trãſierũt cõmunem
statum iordanis i. x p̃ianoruz
in galgalis quod idẽ est qđ m
reuelationibus ad quoꝰ propri
e fiunt reuelationes. Per terci
am árcunáſionem in terra pro
o i celo faciẽda vbi árcunadun
tur ab oi miseria pene ⁊ culpe.
Per p̃maz ergo árcũcáſioẽz
signat árcunáſio sclꝰar ũ Qui
eſt i via salutis eẽ desiderãt dñt
se árcunáde a grauibꝰ culpiſ
mõrliũ pcõrũ. ſicut septẽ pcã
tur Hz qz eadẽ mꝰta fuit ipa õ
nia i tres differẽtiaſ colligim?.
vñ viz árcunadam̃ in corde.
malas cogitatiões ãputãdo. i
ore vba mala vitãdo. in ope il
liata a liatis segregãdo Est ãt
difficillimum viuentibus in se
culo vt se a peccatis mortalib?
penitus árcunádant. Quod
bene figuratum est per primaz
árcunáſionem vbi dicitur Ex
odi quarto. Tulit sepphora acu
tissimam petram ⁊ árcunádit p
putium filij sui. Quid per acu
tissimam petram accipitur nisi
acutissima et diligentissima et
árcumspectissima diligentia
qua indigent seculares qui vo
lunt a mortalibus árcunádi?
Quia vt dicitur Ysaie. Formi
do ⁊ fouea ⁊ laqueus super te q̃
habitatores terre. ⁊ sic qui fu
giet a facie formidinis cadet in
foueã. ⁊ qui se explicauerit a
fouea tenebit laqueo Dic ⁊ de
secularibus. quia qui fugerit
foueam auaritie incidet in laq̃
carnal nequicie. et qui se ab il
la excusserit incidet in vanitatẽ
superbie. Propter ista tria fo
ueam. formidinem. ⁊ laqueuz
clamabat angelus in Apocalip
si. Ve ve ve habitantib? in ter
ra. Ac si diceret. Qui de predic
tis tribus aliquod incauerit inci
det in ve eternum. Vnde beat?
Bernardus. Valde vtile est
maxime diebus istis quibus
malicia minis inualuit super ter
ram. peccatorum criminalium
foueas declinare. Necesse tamẽ
ẽ vt qui ad regnũ venire desiderãt

v

a peccatis licz difficillimuz sit se penitus circūdant. Vnde de hac circūcisione hanc signte dicitur Gene. xvij. Masculus cuius ꝓputij caro circūcisa nō fuerit pibit de populo suo. Qui enim a mortalibus circūcisus nō fuerit pibit de populo illo glorioso quem in celo dominus aggregauerit De qua iterum dicitur Deut. decimo Circūcidite preputia cordiū vrōꝝ ℣ Secūda circūcisio facta transiordanem in galgal Josue. v domino precipiente sigt circūcisionem religiosoruz. qui tāto amplius super statum secularium per votum promissionis do se vicinius connunxerunt. Hec autem circūcisio religiosoꝝ dz esse triplex scz in restrictiōe temporalium. in disciplina moralium. in affectibus spiritualiuz De prima dicit apl'us Habentes victum a vestitum hijs cōtenti sumus Bernar. Optime profs? circūcidit et superflua ꝛ secat vniuersa paupertas voluntaria. pme labor. ꝛgularis observatio discipline. De secunda monet nos dominus Sic luceat lux vestra coram hominbo vt videant opera vestra bona a glorificēt patrē vrm q̄ in cel ê De tercia itē dicit. Tu āt cuz oraueris intra cubiculū tuū a clauso hostio ora prēz tuū De hijs duobus sil' iunctis monet nos Apostol? dicens Prouidentes bona non solum coram deo sed etiam coram hominib? Quomodo autem hec bona debeant prouideri Bernardus insinuat dicens Prouidentur bona coram hominibus tribus modis habitu actione sermone Habitu ne sit reprehensibilis Actione ne sit contemptibilis. Sermōe ne sit contemptibilis. De primo scilicet habitu dicit Augustinus Habitus? habitu? mores honestos exhibebit. disciplinaz redoleat. maturitatē habeat. nō vt hoib? placeat? sed ne scandulū eis prebeat? De secdo scz actiōe dicit Bre. Expedit vt actiōes tuas ꝓuide cautē pagas. ne bona tua malo pmixta totā massā corrūpāt Vñ Jeo. Aūq̄z agas prudēter circūspicias q̄d fact? ꝛes a quale sit. De tercio dicit seneca Sermo tuus non sit inanis. sit aut suadeat. aut moneat. aut ꝓsoleꝫ. aut edificet Et q̄d minimū est nō scādalizet ℣ Hoc tamē sciēdū q̄ exterior circūcisio sine interiori nō suffiat ad salutem Dicit enim Apl'us ad Gal. v. Si circūcidamini. Gloſa. exteri? michil christ? vobis prodest. Corporalis enim circūcisio non attenditur sine mo ralis. Quid enim proderit lata corona vel capilli decorati si nō interior circūcisio comitet. Vñ Bern. Si corporis circumcisio

sola fuerit erit nulla · sed ẽ talꝭ
uersio forma quedam nõ veri
tas · vacua virtute gẽs ſpẽz
tiñ pietatis Miſer ergo es o ho
mo q̃ bãc ſolã habẽs totꝫ pgis
in ea q̃ foris fũt · ⁊ ignarus inte
riorũ tuoꝝ putes te aliquid eẽ
cũ nihil ſis Exterioꝝ q̃dã ſup
ficiẽ intuens ſalua ſibi oĩa arbi
traꝭ · nõ ſentiens vmẽ occultuz
q̃ interioꝛa corrodit · manet tõ
fura veſtis ñ mutaꝭ · ieiumiorũ
regula cuſtodiꝭ ſtatutis hom
inis pſalliꝭ · ſ eoꝛ eoꝝ lõge ẽ a
me dicit dñs? · De q̃bo p Jé · di
cit dñs Quid ẽ q̃ dilcus meꝰ in
domo mea facit ſcelẽa multa ſ
nũq̃d carneꝰ ſancte auferẽt a te
malicias tuas ſ Jũgam? ergo
exterioꝛẽ circũciſionem interio
ri · tanq̃z formę veritatez · ſpẽi
pietatem · Ne ſimus de nume
ro eorum de q̃bus dicit Apl? ·
Sunt quidam formam pieta
tis habentes virtutem autem e
ius abnegantes Tribus ez
go modis in interioꝛib? nris p
uidenꝭ bona corã deo · cogitacõ
ne · affõe · intencõe · Naz cogi
tacõ debet eſſe ſancta · affectio
pura · intencõ recta · Cogitacõ
erit ſancta ſi debita cogites · ſi
deum cogites · ſi culpam cogi
tes De pmo dr Ecã · iij · Que
cunq̃ precepit tibi deus illa cogita ſẽ
per De ſecundo dr Deo · In õ
nibus vijs tuis cogita illũ · Et
Deute · viij · Caue diligenter
ne quando obliuiſcaris dñm
dei tui · De terꝯo dicit Ecã ·
Quaſi reſtituens cogita Deute
ro · ix · Memento ⁊ non obliuiſ
caris quomodo ad iracundiam
prouocaueris dominum deum
tuum · Jtem affectio debet eſſe
pura De qua dicit Auguſtin?
Qui puras affectiones erigere
vult in deuz diſiũgat ſeſẽ ſibo ·
r̃cedat a corporalib? · claudat
ſe a vocibus · Jn iſtis enim fũt
omneſ corporis paſſiones in qui
b? decipimur ⁊ illudimur to ta
die Terꝯo intencõ debet eſſe re
cta · vt in omnibus que facim?
non ad dexteraz proſperitatis
nec ad ſiniſtram aduerſitatis
intencõem noſtram obliquem?
ſed dirã faẽ ad dei laudem ⁊
ad complacenduz ei totis viſce
ribus ordinemus Quod ſupra
modum neceſſarium eſt · eo q̃
ex intentiõe omnia que facim?
iudicantur Jdeo veritas in euã
gelio dicit · Si oculus tuus ſcz
intentionis ſimplex fuerit · totuz
corpus ſcilicet operum tuoruz
lucidum erit Propter quod m
communi vſu dicere conſueui?
Si finis bonus totum bonum ·
Si ergo in vſu temporanuz re
ſtringi? ſuperfluitatẽ · ſi ĩ diſci
plina moꝝ ñ admitti? leuitatẽ ·
ſi ĩ affãbo ĩteriorib? caue? quãli
bz prauitatẽ optẽt ſumus p di
grãz ccũciſi · ita plãe ſi ħ iſtoꝝ
contraria nobis aſſumus vt

videlicet in rebus necessitatem. in moribus maturitatem. in affectionibus sanctitatem conseruemus ¶ Terāa ārcūāsio interra promissionis facta terāz ārcūāsionem sigt qua in cel' ārcūādimur ab omni miseria culpe et pene. Nam ibi a corpore ārcūāditur passibilitas ⁊ relinquitur impassibilitas. Secundo ārcūāditur ab impuritate ⁊ obscuritate ⁊ relinquitur claritas. Terāo ārcūāditur a grossiāe ⁊ relinquitur subtilitas. Quarto ārcūāditur a grauedine ⁊ relinquitur agilitas. ¶ Et Similiter anima a tribus ārcūditur ⁊ vestitur illorum oppositis glorioſe. Primo enim ārcūditur ab omni ignorantia. ⁊ relinquitur plena cognitio omnium bonorum. Ibi enim cognoscimus deum nos ⁊ proximos. De quolibet istorū resultant gaudia infinita. Secūdo ārcūāditur ab omni emulatione ⁊ relinquitur pura dilectio. q̄ nullis vbis poterit explicari Cū em̄ deo ibi vniam̄. ⁊ vniti camino fue caritatis immergimur. ⁊ sic deus est oia in oib⁹. sic de hoie nihil remanet extra deū. Tercio ārcūdit ab om̄i turbacōe ⁊ relinq̄t cōprehensio inexcogitabil'. vt aīa sic deū cōprehendēs dicē posset. Tenui eum ⁊ non dimittā Dee sūt vē ⁊ salutaēs ārcūāsiones. De quibus Apo. dicit Absterget deus omnez lacrimam ab oculis eorum ⁊c. Vnde Bern. Fres vos ārcūādi necesse est nō tā sed spiritu. nec vno mēbro tantum. sed toto corpore. quia enim in carne facta est ārcūāsio nichil prodest nisi inquātum est signum ⁊ ammonitio ārcūāsionis spiritualis. Ideo apostolus dicit Gal'. quinto. Nec ārcūāsio aliquid vz nec ꝓputium sed fides que per caritatem operatur Vt autem hanc ārcūāsionez taliter in via consequamur q̄ ad premiū vemente⁹ ab oī miseria corpis ⁊ aīe ārcūādam̄. ipse nob⁹ prāre dignet̄ q̄ pnob⁹ ē licz ꝓ se non indigueāt ārcūāsus Amen.

¶ In epiphania domini De pliā thezauro.

¶ Sermo. xlnj.

Apertis thezauris suis Mat. ij. In vbis ꝓpositis euāgelista nob⁹ triasinuat. scz offēn̄ū largitatē. oblatoz ꝓpositatē. im mō offerēdi eq̄tatē. Primū ibi aptis. Secōm ibi thezauris. illō em̄ ꝓpositū ē qđ noie thezauri nuncupat Teraū ibi suis. Justū q̄pe ē vt q̄ dño mun⁹ offerre desiderat de ꝓprio offerat nō alieno Vñ Eccā. Qui offert sacrificiū de substātia paupez. sic ē q̄si q̄ victimat filiū i ospcū pris

¶ Sciendum autem est q̄ est triplex thesaurus Primus substantie temporalis Secūd? gratie spiritualis Terci? anime rationalis ¶ De primo dicitur in proposito themate · Apertis thesaurus suis · Et Ecā · Beatus vir qui post auruz non abiit nec sperauit i thesauris pecunie Nā ad differentiā aliorum specificando addit pecuie Hūc thesaurum tanq̄z ad nichilum nobis vtilez p̄tribuit dñs Matbis thesauros in terra · ¶ De secūdo thesauro · scz spiritualis gtie dicitur Prouer · Thesaurus desiderabilis est in tabernaculo viri iusti · tabernaculū conscie tiā nominans Vnde Ecā · Jocunditas cordis est thesaurus fine defectione · De hoc thesauro dicitur Luce · Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona Bona sunt enim oia que de thesauro pure conscientie proferūtur Hūc thesaurum cōparandum dñs ammonuit cum dixit Thesaurisate vobis thesaurum in celis · i · ad celum ordinatum ¶ Terci? thesaur? ē anima rationalis De quo dicitur Sapi · Infinitus thesaurus est hominib⁹ Q̄d ē dicere Aia rationalis eo q̄ in eternum manet et viuit est thesaurus infinit? De hoc thesauro dicit Ber · Quid ego infelix quo me vertam si tātum thesaurum quē sibi crist? proprio sanguine cari orē iudicauit cōtigerit negligē tius custodiri · si stillātē in cruce dni sanguinē collegisse eētq̄ repositu⁹ corā me in vase vitreo q̄d portari sepiu⁹ oporteret q̄d animi habiturus essem in discrimine tāto ? Nūc autez quandū accepi p̄ quo mercator nō ipru dens suuz sanguinē dedit · illud ergo cari? ¶ Dic aūt t plex thesaurus triplici generi hominū in bene ordinata cōgregatiōe degentiū credit? est et cōmissus · videant q̄z singli qua securitate hoc depositū reddant atq̄ restituant · Nā thesaurus terrene substantie credit? ē officialibus · thesaurus vero pure conscientie claustralibus · thesaurus autem animarum p̄latis siue pastoribus · a singuli de singulis in die iudicij ratiōnē sunt deo iudicā reddit i ¶ Vt ergo primi · i · officiales thesaurū sibi cōmissū fidelit offerre valeāt tria sunt eis necessaria q̄bus eorū thesaurus oblat? dño est acceptus · vt viz ipsuz officium in quo terrena substantia eis cōmittitur ingrediātur pura intentiōe · progrediātur fideli dispensatione · egrediantur nuda cessatione · Primo ergo ingrediantur officia pura intentione · Vt videlicet ipsum officium propter nichil aliud

fuscipiant q̃z propter deum et obediẽtiã quã voluerunt · intentionis oculuz non ad aliud oppositum deflexũ habentes · sed omnibus alijs abiectis solum modo obediant propter deum · De hoc oculo intentionis dicit dominus · Si oculus tuus simplex fuerit · i · non diuisus a deo nec ad honorem nec ad lucruz nec ad donuz nec ad alid · corpus tuum · i · totum opus tuum quod subsequitur erit simplex Tales enĩ nomen et vitã ꝓpẽte induunt · qui cuz officia ꝓpt̃ deum se dicãt fuscipere · coram deo videntur querere propriaz gloriam ꝛ honorem · De q̃bus dicit Ecclesiastici · Ve duplici á corde · Dupliciter enim cord̃ sunt qui propter deum dicunt se commissa fuscipere · cũ tamẽ deus videat eos in occulto querere propriam vtilitatem Pauci enim nostris temporibus inueniuntur qui manus suas ab omni excutiãt munẽ ꝓpt̃ deũ · Dicitur enim Prouerbiorũ · Multi homines inueniunt misericordes · virum autem fidelez quis inueniet · Erit autem fidelis secundum Bernardum · si de õnibus sibi commissis nichil suis maib9 adherere ptingat · Et trib9 aũt mod̃ munẽ a captãt ab officijs ad q̃ i officijs festinat Est enĩ mun9 a corde · munus a manu · mun9 ab ore Mun9 a corde fauor ꝛ grã · mun9 a manu premij donatio · mun9 ab ore popularis adulatio · Qui e mĩ ab hijs se excusserit beat9 iudicat̃ De hoc in ꝓcessu dicitur Judic̃ · vbi exploratores dicũt sacerdoti michee · Quis te huc adduxit · quid agis quam obẽm sam huc venire voluisti ꝛ Et respondit questionẽ officiã aliob et prelatis nostri tẽporis vsitam ꝛ hec michi prestitit michas ꝛ mercede me conduxit vt sim ei sacerdos · Pauci enĩ deo misi ob respectum mercedum seruiunt in officijs Vnde Malach · querit dicens · Quis est in vobis q̃ claudat ostia mea ꝛ incendat altare meuz gratuit u ꝛ quasi diceret null9 Eandẽ q̃stiõem dominus replicat Mat · dicẽs Amice quomodo huc intrasti quis te huc adduxit · nũmus vt filius christus vel filiꝰ ꝛ Vnde Jo · Ego sum ostium dicit dominus · per me id est propter me si quis in officiũm introiẽt saluabitur · Si quis autem aliunde · i · alia intencõe q̃z ꝓpt̃ me ingredt̃ officiuz fuerit est ꝛ latro k Secdo officia dñt teneri fideli dispẽsacõe · vt viz michil de eis dẽ officijs nris vtilitatibus attrahamus Tale dispẽsatorem querebat dominus Mat · dicẽs Quis putas ẽ fidel9 seruus ꝛ prudens · Glo · q̃ signũ ẽ raritatis

Duo autem ait dominus vt vi
delicet sit fidel⁹ ⁊ prudẽs · vt so
lum deo seruiat vt nihil sibi ad
hereat · De tali fideli dispensa
tore dicitur Esd · Inuenisti cor
eius fidele coram te Et ideo dicit
ei dominus Euge serue bone ⁊
fidelis quia in modico fuisti fi
delis supra multa te constituã itra
in gaudiũ domini tui Sup qđ
dicit Gre · Modica sunt omnia
bona presentis vite quãuis mul
ta videãtur Qui tunc supra mlt
ta constituitur · cum deuicta õ
ni molestia de etnis gaudijs
gloriatur · Terão fidelis
dispensator debet egredi nuda
cessacõe · vt viz nihil secũ defe
rat de omnibus que in officijs
contrectauit · ⁊ nud⁹ egrediat
et nudum christum sequatur ·
dicens illđ Job · Nud⁹ egress⁹
fuz de vtero matris mee · nud⁹
reuertar illuc · Glo · Nud⁹ egre
ssus sum de vtero ·i· de conuẽtu
matris mee ·i· regule ⁊ ordis ·
et ideo absolutus ab officio re
uertar in domũ meã vnde exiui
Quod heu non faciunt sed lon
ga cathenam de conquisitis im
officijs p⁹se trahunt Talibus
dicit Exodi Videtis q turba
succreuerit Et in Mat · Decute
sunt eum turbe multe Et ideo ĩ
perando dicit eis dominꝰ Que
est hec turba que sequitur te ⁊
Hoc non faciebat apl⁹s q dice
bat · Esurimus ⁊ sitimus nudi
simus Dec enim magna virtus
ẽ vt quis in officõ constitutus
nichil pro se tangat de presen
tibus sed totam spem suam po
nat in futurum Qui ergo hijs
tribus modis officia fideliter di
spẽsauerit vt pia itẽtiõe igredia
tur fideli dispẽsatiõe p gredia⁹
nuda cessatione egrediat huic
dicit dñs Be · xij Ego ero mer
ces tua magna nimis · mag
na propter primum · multa pp
ter secundum · nimis propter ter
tium Tales enim proprie pmi
tantur dominum · qui dispensa
tionẽ carnis sue a deo patre sus
cipiens nudus ingressus est mũ
dum pura intentione non que
rẽs q̃ sua sũt · p gress⁹ dispẽsa
tiõe fideli · cui⁹ mamb⁹ nihil ad
hẽbat nisi labor ⁊ dolor nisi cla
ui q̃ nõ adhẽbant sed transfixi
erant · tandem in passiõe cruci
affixus nudus est egressus ·
Secundus thesaurus est pura
conscientia quem claustralibꝰ
diximus commendauit · De
quo dicitur Luce · Bonus bo
mo de bono thesauro id est de
pura conscientia cordis sui pro
fert bona · Quem acquiri domi
nus ruonuit dicens · Thesauri
zate vobis thesauros ĩ celo Quẽ
vt efficaciter comparare valeãt
ab oĩb⁹ occupatioĩb⁹ sollicitu
dĩb⁹ ⁊ curis peĩt⁹ sũt exẽpti ·
vt oĩb⁹ q̃ ad victũ ⁊ vestitũ sũt
necꝯia prepati⁹ · videatur dicere

dominus parata sunt omnia ve
nite ad thezaurum desiderabilez
hunc conquirendum.

De hoc ergo thezauro tria
dicantur. Primo quomodo sit
inuestigandus sine conquirendus.
Secundo quomodo acquisitus?
cognoscendus?. Tercio quomō
acquisitus & cognitus sit deo of
ferendus. De primo ergo sciē
dum q quatuor sunt genera ex
ercitiorum quibus thezaurus pu
re conscientie comparatur. q̄rū
duo ab homine duo vero a deo
misericorditer exercentur. Que
autem ab homine fiunt licet gra
tia adiuuāte fiūt ista viz vt cor
a peccō & immūdicijs exhaurian
tur. Secdo vt exhaustū custo
diatur. Cor autē cū diligentia
exhauriē si omne qd rem oꝛdet
p scientiam amara p unctione
fideli confessione. humili supplī
catione. corpali castigatiōe. nō
cessamus peccato & feces de pro
fundo cordis continue exhaurire
Illud q tam diu agendum est
vt spiritus veritatis testimoni
um perhibeat spiritui nrō q no
stra peccata penit? sint purga
ta. Ver quia clara ē facies dei
quam nemo potest videre nisi
mundo corde. ideo necesse est si
ad intima dei contemplando p
uenire cupimus. vt nostram pu
ritatem a nobis iam plantatam
ampli?purget de?

Sunt ergo duo ex parte
dei scilicet temptatio et cōsolati
o. que duo tanq̄z coniuga ad
plenum nostram perficiūt puri
tatem. ita sane si temptationes
viriliter & consolationes humi
ter sufferamus. De hoc & sce
tu dicit Bernardus. Crebris
viciſſitudinibus inter gratie vi
sitationem & temptationis pro
bationem in scola virtutum mi
rabiliter proficit homo. facientē
visitacōe ne deficiat. & tempta
tione ne superbiat. Talis ita
q̄ exercitio mundato oculo in
teriori statim adest lux. cui fir
miter inherere cupiens sed cor
pore pressus non prevalens ad
seipsum nolens dolensq̄ reſi
lit. De hoc modo purgationis
dicit dominus p Ysaiam. Mittā
manū meam ad te & excoquam
ad purum scoriam tuam. De
hoc modo purgandi iterum di
cit Bernardus. Cum in gratia
visitationis homo didicit qd m
terfit inter mundum et immūdū.
redditur sibi & remittit ad mū
dandum cor ad visionem. ad
aptandū aīm ad similitudinē.
vt si aliqn̄ rursum admittatur
sit purior ad videndum & stabi
lior ad fruendū. & sic exp̄ssio
rē visionē. exp̄ssior semp similī
tudo connitat. q̄s & exp̄ta
cōe & solacōe. quātū in via fu
erit possibile homo purgetur.

Secun
do est videndum quibus signis

hec puritas cognoscatur. Et quia in ore duorum vel trium stat omne verbum dicente dño Ideo ad hunc gloriosū thezaurum cognoscendum accedant tres testes. scilicet bona cōuersatio. ꝓprie conscientie attestatio. spiritus sancti insinuatio. Primum bonum. Secundum melius. Terciū optimū. Primum ab hominibus Secundū a nobis. Terciū a deo. Primum ergo testimonium est bona sincera inter homines cōuersatio et eorum pia de nobis et benigna commendatio. De hoc gloriatur Apl̄us. ij. Cor. i. dicens. Gloria nostra est testimonium conscientie nrē q̄ sincē et simpliciter conuersati sumus in hoc seculo. Verum q̄a hoc testimoniū q̄d exterius ab hoie sumitur facile fallitur. Ideo accedat secundum testimonium scilicet proprie conscientie. que non solum de apertis operibus sed etiā de medulla cordis nos poterit iudicare Hoc testimonium habuit Job cum dixit Nō reprehendit me cor meum in vita mea Et Apl̄us Nichil mihi conscius sum. Licet autem hoc testimoniū profundius accedat ad rimandam veritatē q̄ primum. nullam tamen dat securitatem sed solam prestat fiduciam Johanne dicente. Si cōscientia nostra non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deū Vnde cum Apl̄us dixisset. nichil michi conscius sū. ne in hoc videretur sibi dare securitatē. statim subiunxit. sed nō in hoc iustificatus sum. Ideo terciū testimonium accedat sciz dei q̄ plenam securitatem tribuat de remissionis gratia cōsecuta Hec tria testimonia sucincte tāgit Apl̄us dicens. Michi autez ꝓmimo est vt a vob iudicer ā ab humano die. ecce primum. sed neq; meipm iudico. ecce secundum. qui autem iudicat me dominus est. ecce terciū Iste thezaurus pure conscientie excellit oms mundi diuitias. De quo dicitur Eccā. Bona substanti a cui non est peccatum in cōscientia. De hijs diuitijs dicit Her. Magna diuitie bona conscientia. et reuera quid dulcā? in rebus creatis. aut quid quieti? et securi? i terra hoc thezauro?

Tercio dicendum est quomodo iste thezaurus sit deo offerendus vt habeat vim placandi et domino sit acceptus. Erit autem supra modum gratus si ipm a duob? taz nobis ipsis q̄z a proxis nostris abscondimus et in domino occultam? soli domino cupientes placere. Bene autez a nobis ipsis abscōdim? si eū pro michilo reputamus. ita videlicet vt totā spez nostram non in eodez thezauro

sed solum in deo ponamus tan
q3 nihil penitus hēam? An nō
abscondit abraham thezaurus
sanctitatis cum dixit. Loquar
ad dominum meum cum sim ā
mis ⁊ puluis An non abscōdit
Ysaias thesaurum suum nichil
se habere reputans cum dixit.
Omnes iustitie nostre sicut pā
nus menstruate? An nō abscō
dit thezaurum suum dauid cū
dixit. Substantia mea tanq3
nichilum ante te Quanto ergo
vnusquisq3 thesaurum suuz mi
nus reputabat tanto eum deus
gratius acceptabat Vnde Ber
nardus. Rara ⁊ magna virtus
est magna licet operātem mag
num te nescias. ⁊ manifestaz
omnibus te solum latere sancti
tatem tuam. Secundo optime
thesaurum deo offerimus si ipz
a nostris proximis occltam?.
non laudem ab ipsis captantes
ne mercede debita euacuemur.
Quod bene monuit dominus
Mathei quinto. Tu autem cuz
oraueris intra cubiculum tuū.
Ille enim dicāt Gregorius pre
dari desideat qui thesaurū pub
lice in via portat. Vnde Ber.
Pre omnibus ⁊ ante omnia bo
na sua non ponere in ora hoim
sed celare in cella sua et rē dere
in conscientia. vt hunc quasi ti
tulum ⁊ in fronte conscientie ⁊
in fronte celle semper habeat.
secretum meum michi. Terćo

in domino thesauz abscōdim?
si hoc qđ facim? pura intentiōe
solum ꝓpter deum faciam? Or
gozius. Si gloriam dei q̄rim?
etiā apta nostra opa in ꝺspec
tu illius occulta obseruamus
O Terćius thesaurus
anima rationali? prelatis a dño
recōmiſ?. quē vt bene custodi
ant ⁊ custoditum bene offerāt
tria sunt eis necessaria. Primū
pura intentio. vt studeant ma
gis prodesse q̄z ꝑesse. Secūd
vbi ⁊ exēpli edificatio. vt fo
ma facti gregis incipiant face
⁊ docere. Qđ sollicite ammonē
studuit Apl? suū filiū thymo
theum dicens Sollicite cura te
ipm ꝓbabilem exhibere deo.
operarium inconfusibilem rec
te tractantem verba veritatis
Cui ꝺsonat illđ bernardi Que
cunq3 docuerit discipulis cē cō
traria in suis actibus iudicet i
agenda. ne forte frater quē ar
guit submurmuret ⁊ dicat. me
dice cura teipm. Talis enim oc
casio plurīa dāpnacōnis ꝓlatis ē. ⁊
plurīa ꝓditio subditoz
Terćo preces ꝛ subditorū pu
blicis debet fundere incessāter.
cum beato Job consurgens di
luculo offēat holocaustū p sin
gl'os dies dicēs Ne forte pec
uerint filij mei. Et sequitur.
Hic faciebat Job cunctis die
bus. sic faciat ⁊ fidelis prelat?
omni tempore. Propter lec

dicebat dñm̃ petro in recommendatione ouium suarum. Petre amas me. petre amas me. petre amas me. Ac si diceret. Si tantum amas me vt pp ter me magis velis prodesse q̃z preesse. Item si tantum me amas vt doctrina ⁊ exẽplo vel vt prodesse. terão si tantuz amas vt pro delictis subditorũ intercedere non cesses tunc pasce oues meas. Quod si in aliquo negligens esse volueris te de pascendis ouibus meis nullatenꝰ intromittas.

Sermo secũdꝰ vnde supra
De tribus muneribus a regibus christo oblatis ⁊ quid mistice significant

Sermo. xlv

TRia sunt munera preciosa In verbis istis cõmendat sancta eccle sia munera que hodie magi i typo ⁊ figura dñmino obtulerunt Cõmendat autem a tribus scz a sufficiente quantitate. a pura veritate. ⁊ a preciosa nobilitate. Primum ibi Tria. Secundum ibi munera. Tercium ibi preciosa. Primo dico commendat a sufficienti quantitate. in hoc quod est tria. Dicit em̃ ꝑbus ꝙ oĩs pfectio in tribus consistit. De quãtitate dicit idez ꝑbus ꝙ numerꝰ ẽ spẽs quãtitatis Sic habemus primũ probatum scilicet in hoc ꝙ ẽ tria sufficiẽs quantitas designatur. Secundo commendat a pura veritate. Quod enim ecclesia sponsa christi vocat munus. oportz esse purum munꝰ. alias significatio nominis caderet ab effcũ quod de verbis ecclesie fieri nõ potest Tercio cõmendat a p̃ciosa nobilitate. nõ ꝙ hãc nobilitatem habeant ex natura sed ex mistico intellectu per eadem designatur. Nam ⁊ si aliquid preciositatis videtur habere aurum estimatione hominũ. michil tamen habet thꝰ ⁊ mirra. sed habent suam preciositatem ex sigtis Quod vt euidẽtius videatur sciẽd. ꝙ sũt tria genera merendi in quibus omnia que deo exhibentur plenissime includuntur. que de triplici radice pullulãt viz cogitatione locutione et operatione. q̃ tanq̃z tria cẽsualia tenemur deo a triplicĩ dono et bono scilicet corde ore ⁊ corpore que a dño possidemus Naz de corde cogitatio de ore locutio de corpore operatio oritur ⁊ pcedit. Habent autem singula sup̃mũ suum ⁊ perfectum. quod in eisdem tribus thezauri nomine nũcupat Nã in omni genere operis corpis mortificatio. siue corpis pcã destructio sup̃muz ẽ ⁊ pfectũ Et ideo eaꝫ mortificatio

per thesaurum mirre significat. Sic militer i genere locutois v num est supremum · scz oratio q̄ thuris noīe exprimitur · Sic militer in omni genere cogitati oīs caritas est precipua q̄ auri noīe designatur · Qui ergo ad perfectum statum religiois ve nire desiderant predicta tria of ferant · et precipue thesaurū of ferant eozundez · Thesaurus vt sepe diximus ē illud quod i sin gulis est supmū ¶ D Re sumendo primuz videlicet obla tionez mirre · est sciendum q̄ i sacra scriptura tria genēa mirre inueniuntur · s · prima electa ⁊ probatissima De prima et pro batissima dicātur Canticorum quinto · Manus mee distillaue runt mirram primam · ⁊ digiti mei pleni sunt mirra probatissi ma · De electa dicātut Eccles. astiā vicesimo quarto · Quasi mirra electa dedi suauitatem o doris · Et quia per mirram vn dicq̄ mortificacō iutelligitur ¶ deo per hanc triplicem mirram triplex mortificacō designat · per primam mirram vera penitē tia · per secundaz mundi ⁊ om miuz que m eo sunt displicenti a · per terciaz que probatissima dicātur carnalium motuum ex teriozum ⁊ interiozum resisten tia signatur · Has tres mortifi cationes vna sententia tangit Augustinus · Hoc est totum opus nostrum ⁊ tota vita nos tra · affectiones peccatoz ⁊ car nis ⁊ mundi mortificare · refre nare · stimulare · castigare · Et sciendum q̄ quamdiu impug nacōi resistitur mortificatur · cum vero non impugnat et im pugnacō non sentitur mortua est · Quod bene insinuat Aug⁹ dicens · Quando aliquid delec tabat ⁊ non ei consentiebatur mortificabatur · si vero non de lēat mortificatum ē ⁊ dño in sa crificiū ē mactatū Per primam ergo mirrā p̄ma mortificacō ā te oīa necessaria scz prima de signatur · q̄ bñ p primā mirrā in telligitur · qz nullū op⁹ accep tum est deo nisi per penitentiā pecata grauia ⁊ maxime mor talia mortificātur · De hac mir ra bene dicātur Canticorum quinto · Manus mee distillauerunt mirram primam · Quid per ma num nisi manuum operatio ac cipitur ? Primo ergo omnia o pera nostra debent stillari siue ordinari ad penitentiam · Glo sa · Tunc manus mirram stillāt qñ omnia nostra opa peniten tiam predicant · ¶ C

Sciendū q̄ i pcō q̄nq̄ mala occurrūt Primū ē mētis deordia cō siue a creatoē in creaturā aū sio · Secūm ē dei offensio q̄ ex hoc ñ imēito offēdit · qñ p creatoē eligit creatura ifimū p̄ sū mo Teciū ē ipsi⁹ creat⁹ def⁹ · cō

quartū est ipsius pene obliga
tio · quintum est debilitatio p
quam homo redditur promor
ad peccandum et debilior ad r
sistendum · In vera ergo pen
tentia istorum contraria restitu
ūtur · scilicet mentis ad deū re
ordinatio vt ad deū relicta cre
atura reuertamur · Secundum
debet esse intēta supplicatio cor
respondens offense Teraū est
plena deliberacō firmi proposi
ti de cetero abstinēdi correspō
dens reatui Quartū est satisfa
ctio correspondens obligatio
ni pene · Quintū occasionū sub
tractio et bonorum operū assue
factio correspondens debilita
tioni · Ista ergo quinq; scilicz
mentis reordinatio · cordis con
tricō · humilis supplicatio · con
grua satisfactio · occasionū sub
tractio veram penitentiam per
ficiunt et per consequens pecca
tum cum suis sequelis mortifi
cant q occidunt De hac mirra
dicitur Exodi Sume tibi aro
mata mirre prime · Que ideo p
ma dicitur · quia ante penitenti
am nullum opus a peccatoribo
deo placet

Tercia mirra electa p quā
mundi mortificatio itelligit · q
michil aliud est quam mundi
contemptibilis displicentia · Dec
autem mundi mortificatio ex
tribus cōficitur · scilz ex sensuū
exteriorum retractione · eorum
que in mundo sunt estimatiōe ·
et quantum ad vsum eorum e
longatione · De primo dicitur
in p̄s · Oculos suos statuerunt
declinare in terra De quibus di
citur Ysaie · q quasi columbe ad
fenestras volant · Quod contin
git quando mūdana que opor
tet videri sine appetitu simplici
ter intuentur · Vnde Gre · Si e
ua visum a vetito retraxisset et
dyna ad gentes alienigenas n̄
exisset illa p̄uaricationis q ista
stupri peccata nullatenus cōmi
sissent · Scriptum namq; est ·
Mors sec? fenestras posita est
Vnde michil cadit in intellectu
quod prius non fuerit in sensu
Quod est dicere · Anima non
dat consensum ad illicita nisi p̄
us per imaginationem sensuum
ad intima sit delatum · Quod
si sensibus aliquid irrepserit ac
cedat secundum · scilicet mundi
et eorum que in mundo sunt di
ligens estimatio · quia michil a
liud sunt nisi vapor ad modicū
parens Si enim per omne tem
pus hominis floreret adhuc bre
ue esset quod in mundo cernit̄ ·
p̄s · Si autem in potentatibus
octoginta anni · q amplius e
orum labor q dolor · Hinc dicit
Boecius · his qui deo prefe
runt hec terrena · O vos terrena
animalia quantam conditori
vestro facitis iniuriam dicē tes

ea bona vestra que pedibus cō culcantur · Ad quod accedit · Quod si quid natiue bonitatis haberent in se res mundi periculosi. Inme tamen possident · Testante dōmino qui dicit · Ve vobis diuitibus qui habetis hic cōsolationem vestram · Tercium autem membrum huius secunde mirre est omnium que in mūdo sunt quantum ad vsum elōgatio ·

Tercia mirra probatissima sigt carnis mortificationem Hec autem carnis mortificatio paulati proredendo moribus perficitur plena malorum reluctacōe · bonorum operatione · tribulacōnum perpessione · In tribus autem mortificantur carnalia desideria · De quibus dicit Augustinus · Cum concupiscentie fistitur mortificatur · est autem mortua cum de cetero non sentitur · Talem mortem optabat balaam dicens · Moriatur anima mea morte iustorum · De q̄bus dicitur Apocalipsi decimo quarto Beati mortui qui in dōmino moriuntur

Secunda oblatio quaz reges de arabia dño obtulerunt thus extitit figmsticās orōnem De qua dī Apoca · Stetit angel? iuxta altare hns thuribulum aureum et data sūt ei incēsa multa vt daret de oracōibus sanctorum Et p̄ · Dirigatur oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo · Habet ār thus in vsu suo tres virtutes · propter quas conuenienter oratiōes significat · scilicet ardorem odorem a fumū · que virtutes orationi necessarias signāt · ita sane si ipse orationes ad perfectionis statum debeant promoueri · Nam per ardorem dilectionem · per odorem diuine influentie degustationem · per fumū vero tenebrosam et nebulosā magne humilitatis signat euaporationez Hec tria cum debite in oratiōe defluxerit quicquid petierit impetrabit · De primo scilicet dilectione dī Ecā · Qui diligit deū in oratiōe dicit exaudiet · De secōdo dicit Jo · a bēt in legēda de Jo · euāgelista · Odorē tu? excitauit in me ocupias et nas Dicio dī Ecā · Orō būlitātis se nubes pētrat De tēi oratiōe nubes pētrāte diffinēdo dicitur Orō ē hois deo adhēntis affectus familiaris q̄dā a pia allocutio · a illuminate mētis statū ad fruendū deo dulciter quādiu licet · Hec orationis descriptio nichil aliud insinuat nisi oratio ē dulcis affectio · cuz peccatorū spinis euulsis a vicioruz impulsionibus sopitis dulciter a delectabiliter nulla necessitate cogēte colloquiū cum deo In tali orō ne p grāz pmouente mūtiplex bonū in corde hominis cōfluit ·

Intellectus enim ad cognoscē
dum illuminatur Voluntas ad
volendum bonum ⁊ ad amand
deum inflammatur · memoria
vero dulcater in deo quietatur ·
Et sciendum ꝙ quanto plus
flamma thuris augmentata p
ficit tanto plus fumus attenua
tus deficit · cuz vero flamma ex
tincta euanescit fumus profici
ens plus crescit · Sic in oracō
ne agitur · ꝙ quanto pl⁹ ardor
caritatis presente gratia augm̄
tatur tanto fumus humilitatis
in augmento proficit · Sic ꝙ
saluti nostre deus continue inui
gilat · quia si ī cordib⁹ nostris
deus ardorem caritatis accendit
bene nobiscum agitur · Si ve
ro caritas languescit eo ꝙ per
nostram negligentiam boms o
peribꝰ nō nutritur · accedat hu
militas que profectum resarci
at caritatis · Ad hoc enim grati
a subtrahitur secundum Per ·
Per fumum etiam deuocōem o
racōnis designamus · vt sicut fu
mus calorem ex ardore · odorē
ex thure suscipit · sic tota deuo
cō orationis ex ardore caritatis
inflāmata ⁊ ardōe diuine pre
sentie nobilitata tunc maxie
dualescit quādo pre nimia de
uotiōe vocalis oratio euanescit
et ipsa deuotio solum suspiriis
gemitibus desideriis ⁊ sanctis
affectibus euaporando deuo tis
sime exalatur · De hac oracō e

in libro Reguz dicitur · Anna
loquebatur ī corde suo · tantū
ꝙ labia illi⁹ mouebant⁹ ⁊ vox
penitus non audiebatur Estı
mabat ergo eam help temulen
tam dixit ꝙ ei · Vsq; quo ebri
a eris ꝯ digere paulisp vinū
quo madꝭ · Tales orationes
vim clamoris habēt apud deū ·
propter quod dixit dominus
mopsi Quid clamas ad me cū
tamen ipse non vocibus sed af
fectibus dominum orasset Vn
de Gregorius · Apud aures do
mini vim clamoris non voces
sed affectus habēt

D

Tercia oblatio
quam reges isti domino obtule
runt aurum extitit · Hāc̄ dū ta
men ꝙ aurum habet tres virtu
tes · Est em̄ in sua natura inter
ōnia metalla nobilissimū · me
tallo superducta erit splendi
ssimuz · alteri rei collisum ⁊ con
fricatum remanet mundissimū
Ex bijs tribus proprietatibꝰ
tria signat · Per hoc enim ꝙ in
sui natura est inter metalla no
bilissimum signat diuinam ma
iestatem · quam tunc nomine
auri deo offerimus quando di
uine maiestatis excellentiam
cum magna deuotionis amm̄i
ratione contemplamur De hoc
auro sponsa commendabat spō
sum dicens · Caput eius aurū
optimū · Quid autem sit caput
sponsi insinuat Apostolus ad

o nij

Corinthiorum dicēs · Caput christi dē? · ad Colosēn · Ipse est caput omnis principatus · De hoc auro Iere · prouidens in spiritu deum incarnari et in tantum humiliari cōpatiendo quodammodo excellentie maiestatis dixit Quomodo obscuratum est aurum mutatus ē color optimus Quod vero angelus dixit marie obumbratum · hoc prophēta dicit obscuratuz

¶ Secūda proprietas est · quia aurum superductum metallis dat colorem splendidissimuz · signans caritatem que q̄ b? libet fedis fuēit superducta dat eis coram deo splendorē pariter ⁊ valorem · · Vnde Apo · Scimus qm̄ diligentibus deū omnia cooperantur in bonum ·

¶ Tercia proprietas auri in eo consistit q̄ per quācūq; rez confricatur manet mūdissimū · ita videlicet vt nullam pticulā colliſe rei sibi attrahat · nec i re collisa de suo aliquid derelinq̄t De hoc auro dicātur Prouerbiorum · Posside sapientiaz quia auro est melioz Hanc ergo festiuitatem solēpniter celebra? si b? festi materias ymitam̄ Primo cum dnīno nos baptisantes Secūdo baptisati cū regib? munēa offēntes · qd̄ si pfecte fecerim? p dnīe nrē aq̄s timoris replete m vinū spūal' letiāe feliciter commutantur ·

¶ Sermo tercius vnde supra

¶ De duplicā baptismo sacramentali videlicet et spirituali ·

¶ Sermo · xlvi · ¶ D

AD mensam magnam sedisti · diligēter attē de que tibi apponunt? quoniam illa oportet te prepa rare · Licet ergo thema propositum in scriptura non inueniatur sed quedam alia verba ex quibus propositum thema trahit? Nā in Ecclesiastici tricesimo? mo scriptum est · Super mensam magnam sedisti · ⁊ non lo ge post in eodem capitulo · Sicut homo frugi diligenter attē de que apposita fuerunt tibi · Ex hijs duobus Augustinus trahens verbum propositū in sē mōe de martiribz quē sic iapit Psalmus qui cantatur domino pomit hanc sentētiā · Ad mensā magnam sedisti scito quoma talia oportet te preparaē Dec autem mensa michil aliud ē ēs huius diei preclara festiuitas In qua mēsa tria nobis fercula apponuntur · que diligenti cō sideranda ⁊ deuote pertractata ꝛ fectionem vberrimam amministrant · Sunt hec fercula salutoris nostri baptismatis ꝛgene

nacō · munerum oblacō · aque i
vinum mutacō · Cū autem te
stante scriptura ihesus a natiui
tate sua haberet dies tredecim ·
magi ad eū veientes stella duce
munera ei obtulerunt · th⁹ aur
et mirram · Et inde vocata ē hec
dies epyphania · ab epy quod
est supra et phanos quod ē ap
paritio Inde reuolutis annis vi
gintinouem · cum iam annum
tricesimum attigisset eadez die
supple · specie non numero
baptisatus est a iohanne · Et
ideo hec dies dicta ē theopha
nia · a theos q⁹ est deus a pha
nos quod est apparitio · qz tūc
tota trinitas iohānī apparuit ·
pī videlicet in voce · filius in car
ne · spūs sanct⁹ in colūba Iez
eodem die reuoluto āno cū tri
ginta ānos a tredecī dies ople
uisset aquā mutauit in vinum
Hec sunt ergo fercula quibus
hodie i ecclesia reficimur · q iō
diligenter debent attendi quo
niam talia oportet deuota vi
situdine preparare · Nā ex eis
dem ubi conditur a deuotis hoī
bus quibus de⁹ pater vescitur
Her · Cib⁹ ei⁹ pīa mea · ubo
eius salus mea · Si ergo deum
habare volumus p̄dicta tria fer
cula in coquina cordis nostri
domino prepemus · Sciendum ergo q⁹ quicūq⁹ desiderat
vt pdrie ī terioris sui hois vsq⁹
ad fūmū vmo spiritualis gau
dij repleāt · de quib⁹ habem⁹
sanctificationem vite eius que
nunc est · finem vero vitā eter
nā · que fit de fūmo cumulo me
ritoruz · Primo se in baptisma
te munde purificet · Secundo
mūdatus et purificatus grata
munera aurum thus a mirram
offerat deo · quibus oblationi
bus merebimur vt vsq⁹ ad fū
mū vmo spiritualis gaudij ex
p̄sentia dei replebimur a inebri
emur · Sunt autem sex pdrie
ratio voluntas · memoria cogi
tatio · cor a anima · que omnia
vsq⁹ ad summum vmo spiritu
alis gaudij ex presentia dei re
plebuntur

Quod ergo primum fuerat in
intentione erit vltimum in exe
cutione · a quod vltimum in i
tentione fit primum in executi
one · Et quia vltimum non cō
sequimur nisi mediuz operem̄ ·
nec medium acceptatur si of
ferens non purgatur · quod ē
dicere · pdrie non replētur nec
munera acceptantur · si offerē
tes baptismate non lauantur ·
ideo horum sermonum executi
onem a baptismate inchoem⁹

k Sci
endum est autem q⁹ duplex ē
baptilmus · scilicet sacramenta
lis a spiritualis · In primo au
tez regenerantur parvuli ab o
riginali · In secundo omnium
etates hominū a q̄cūq⁹ actuali

v

Baptismum ergo sacramenta
le ex tactu sanctissime carnis
ihesu christi et virtute passionis
eius sanctificatur · et tollit oem
maculam ante agmitam gratiā
contractam · siue illa originalē
actualis vel mortalis fuerit ·
De hoc sacramento dicit Apl?
Quicunq; baptisati sum? in cri
sto ihū · i morte baptisati sum?
consepulti enim cum illo sū? ·
per baptismum in morte · De
hoc baptismate dicit Bernar ·
Justum est vt quos aliena cul
pa inquinauerat aliena iustitia
a saluet · Et quia paruulis nō
duz renatis ianua celi ex culpa
primorum parentum clausa ex
titit a non ex propria · ideo per
alienam penam debuerant libe
rari · Sola ergo secundi adam
tribulatio debuit liberare · quos
contaminauit sola preuaricatio
primi ade ·

Secundus autem baptis
m? dicitur spiritualis · qui ex
vera cordis contritione a effluē
tium lacrimarum attestatione
consistit · Sicut enim baptismū
sacramentale ex aqua a spiritu
consequitur efficaciam · ita hic
baptismus ex aqua lacrimarū
et spiritus contritione consequi
tur efficaciam a virtutem Hūc
baptismum vocat Hieronimus
secundam tabulam post nau
fragium · quam dominus pecca
toribus misericorditer ordina
uit · vt cum ad primum baptis
ma nobis peccantibus redire
nō liceat in eius baptismi lava
cro commissa crimina abluā
mus Vnde Apostolus · Volū
tarie nobis peccantibus iam nō
relinquitur hostia pro peccato
Quare ? nisi q illi denuo non
crucifigitur christ? · non com
plantatur iteruz similitudini mor
tis eius per baptismum · Sicut
enim culpa videlicet primoruz
parentum in nos reducta · per
alienam aquaz baptismatis · p
alienam penam passionis chri
sti · per alienam mortem salua
toris abluta est penitus a ab
soluta · sic propria culpa volū
tarie commissa propria aqua
lacrimaruz · tribulacōe a afflic
cōe propriarum penarum nec
ssario absoluitur a deletur · Nō
q; aqua lacrimarum nostraruz
vel afflictio penaruz tanta sint
vt predicta deleant · cum mi
bil sint · sed illa adiuncta pa
ssioibo dei remissionis gratiaz cō
sequuntur · Vnde Bernardus
Quod in nobis minus est vn
da lacrimarum a afflictione
penarum ipse deus suis penis
supplet · modicum tamen illud
quodcunq; est illud non pati
tur reseruari a peccatore Ergo
iam propria lacrimaruz vnda
exigit · propriā oportet baiu
lare crucez · propria mortificare
membra · Quia vt dicit Apl?

xlvi

Per multas tribulationes opor
tet nos intrare regnum dei. Q̃d
exponens Bernard⁹ dicit Ne
mo nisi per tribulationes ingre
diet. aut propias aut alienas
Vbi ergo aliena macula fuerit
ibi aliena tribulatio purgat.
Vbi autem propria macula fu
erit. ibi propria purgatio iure
requiritur. Nos igitur contami
nati ex propria culpa cum ad
baptismum sacramentale redire
non liceat accurramus ad bap
tismum spirituale. et lauem̃ fon
te lacrimarum et spiritu contri
tionis. Illo enim baptismate la
uari possumus quãdiu alitus
est in nobis

Quomodo autem in hoc
baptismate spirituali plene et
sufficienter in omnibus pecca
tis lauari possumus. et lauacr̃
pie absoluere in sumo doctor̃
in forma baptismatis saluato
ris. Ibi enim legim⁹ iohẽz cri
bam descendentez. vocem pris
filium attestantez. deum celum
aperientẽ. Que quatuor in no
stro baptismate si confluxerint
penitentiam peragimus ad per
fectum. Quid autem per iohã
nẽ christum in manibus tenen
tem nisi gratiam continentez.
qd p colũbã nisi spm̃ gemẽtẽ.
quid p vocem patris nisi spiri
tum sanctum in cordibus nr̃is
q̃ filij dei sumus attestantem.
quid p apertionem celi nisi ani
mam post talem penitentiam li
bere euolantem accipim⁹? Per
iohannem ergo qui gratia dei
interpretatur christus in mani
bus tenentem. signatur gratia
que manu tenet penitentem ne
redeuiet. nec opere p affectu
ad ea redeat que reliquit. Ne il
lud Prouerbiorum improperi
um incurramus. Sicut canis q̃
reuertitur ad vomitum. sic ipru
dens qui iterat stulticiam suam
Ne dicat nobis illud tercij Re
gum deamoterão. Proiecisti
me post tergũ tuũ. Vnde salua
tor Nemo accipiens aratrũ et re
spiciens retro apt⁹ẽ regno dei.
Talis enim reuersio vltra modũ
displicet deo. Vnde in Apoca.
dixit dominus quibusdam ex
cepto hoc solo in omnibus bene
se habentibus. Scio opera tua
et laborem et patientiaz. et susti
nuisti propter nomen meum et
non defecisti. sed habeo aduer
sum te q̃ caritatez tuam primã
dereliquisti. Per iohannez er
go gratia que penitentem con
tinet ne redeuiet designatur.

Secundo ad
pfectam pñaz req̃rit̃ nõ solũ
gratia conseruãs ne peitẽs red
diuet. sz colũba gemens et ma
nẽs sup eũ. p quã spm̃ pmouẽ
tem et gemitib⁹ ineffabilibus
pro nobis interpellantẽ accipi
im⁹. Qui spiritus recte et bene

manere ſuper eum dicatur · ſi pe
nitens de gratia in gratiam pro
motus ſemper gemat ⁊ in tepi
ditatem ſpiritum non remittat
Per columbam ergo que ſpiri
tum ſignat gemat primo p pec
catoꝝ remiſſione · qua cõſecu
ta ſecundo gemat in defectuũ
ſuorum cõſideratione · tercio ĩco
latus elongatiõe · quarto in p
ximorum compaſſione · quinto
in mũdi carnis demonũ impug
natione · quibus per gratiaz dei
debilitatiꝰ · ſexto de diuine con
ſolationis ſubtractione · ſeptio
de tedioſa mortis expectatiõe ·
ſup oia de dñe voluntatis negli
genti executiõe · Qui ſic gemit
et gemendo vadit de gemitu in
gemitum · dicatur ſpiritus ſanc
tus in virtute ⁊ proprietate co
lumbe ſuper eum manere · De
hijs geitibus dicit Iob · Gygã
tes gemũt ſub aquis · Qui em
ſub aquis tribulationuz gemũt
⁊ in gemendo non laſſeſcũt co
ram deo ſunt gygantes · Vnde
Ysa · Quaſi colũbe meditãtes
gememus · Notabiliter autem
dicit meditãtes q; fructuoſi ge
mitus meritorij apud deum ex
preiacentibus meditationibus
⁊ non fortuitis ſemper ſurgũt ·
De effectibo eoꝝ gemituũ dr
Eccã · Nõ deſpiciet deꝰ pcs pu
pilli ſi effundat loquelaz gemi
tus · Et pꝰ · Deus de celo in ter
ram aſpexit vt audiret gemit⁹
compeditoruz · Et ſequitur vt
ſolueret filios interemptorũ V
D Tercio ad perfe
ctionem penitentie requiritur
filius meus dilectus Quod ve
raciter et feliciter contingit quã
do ſecundum Apl'm ſpiritus p
bibet teſtimoniu m ſpiritui nro
q; filij dei ſumus Quod fit quã
do abſterſo omni timore et hor
rore peccatorum deum in deuo
tione non vt iratum ſed pius ⁊
benignum et dulcem adoramus
De qua deuotione dixit apl's
quibuſdam · Nõ accepiſtis ſpi
ritum ſeruitutis iterꝝ in timore
ſed accepiſtis ſpiritum adopti
onis filiorum in quo clamamꝰ
Abba pater In eo enim q; no
ſtra deuotio ſe habet ad deũ nõ
vt ad dominuz · non vt ad iudi
cem ſed vt ad patrem · in eaꝫ
ipã deuotione ſtat ipſa atteſta
cõ vel infũdit vt ſimus filij dei
ſecundum ſcripturã que dicit
Eadem menſura qua menſi fue
ritis remetietur vobiꝰ V Quar
to ſuper chriſtum baptiſatum
celum apertum eſt · per quod
deſignatur q; qui in ſpirituali
baptiſmate taliter vt dictum e
baptiſantur illis celum quando
cunq; de hoc exilio euolauerit
veraciter eſt apertum Quod in
alia apparitione ſiue celi aperti
one in actibus apoſtolorum le
gitur figuratum vbi petrus in
extaſi vidit celum apertum et

lintheum in quatuor angulis
missum ante eum · in quo erant
omnia quadrupedia ⁊ serpen
tia et volatilia celi · ⁊ facta est
vox ad eum dicens Surge pe
tre occide ⁊ manduca · · Qui e
nim per veram penitentiam om
nia reptilia serpentia ⁊ queq; i
munda que in linthteo conscien
tie apparuerint mactauerūt ille
vtiq; est celum apertum · Qđ
nobis prestaẽ ⁊c

Dominica prima post epi
phanie · Sermo de
epistola · Quare corpora nostre ex
hibenda sunt · ⁊ q; propter tri
a tribulatio non soluz est sufferen
da sed etiam appetenda ·

Sermo · xlvij ·

Obsecro vos per miseri
cordiaz dei ⁊c · Ro
ma · duodecio · Quia
vis maxima merendi ⁊ demerẽ
di i exercitio corporis cõsistit ·
ideo monet apostolus vt corpo
ra nostra dei seruitio efficaciter
mancipemus · In quibus ver
bis duo dicit · Primo enim po
nit affectuosam exhortationẽz
Secundo exhortationis specifi
cationem · Primum ibi Obse
cro · Secunduz ibi · vt exhi
beatis Primo adhuc duo facit

quia primo facit quod dictum
est · Secundo ponit permaxi
mam contestationem · Secun
dum ibi per misericordiam dei
Secunda pars que est exhor
tationis specificatio ponit quin
q; particulas que ad laudem
dei per corpora nostra poterunt
exerceri · Hortatur enim · Pri
mo ad corporis peccati mortifi
cationem · Secundo ad corpo
ris viuificationem · Tercio ad
corporis sanctificationẽ Quar
to ad virtuosam exercitationẽz
Quinto ad moderatam in hijs
omnibus discretionez · Primũ
ibi hostiam · Secundum ibi vi
uentem · Tercium ibi sanctam
Quartum ibi deo placentem ·
Quintum ibi rationabile obse
quium vestrum · In hijs ãt q̃n
q; ptibus tria genera religioso
rum instruit · videlicet mapien
tes · proficientes · ⁊ perfectos ·
Primos in hoc qđ est hostiaz ·
qui in primo aggressu exercita
re se debent · vt corp? peccati pe
nitus destruatur · Secũdos scz
proficientes instruit in hoc qđ
est viuẽtẽ · qui mortificato cor
pore peccati homis se debent ope
ribus viuificare · Tercios sciz p
fectos instruit in hoc quod est
deo placentem · qui non solũ ar
ta cõmu ma precepta occupan
tur · sed in summis virtutuz ex
ercitijs ⁊ in quibus deo maxie
placent se debent virilit exercẽ

Ponit autez apl's hãc exhortacõz de corporis exercitio immediate post has festiuitates propter tria · scilicet propter debitum recõpensationis satisfactionis subiectionis

Primo propter debituz recõpensationis · vt cum filius dei propter nimiam caritatem patris humanum corpus propter salutem nostram sibi aptauerit monet nos Apl's vt in recompensam sui dilectissimi corpis nostra sibi corpora exhibeam? Ac si diceret · Quia si dei filius in proximo corpus humanum sibi assumpsit vt non longe p? reconsiliationem humani generis patri pro nobis offerat · ideo obsecro vos vt in recompensam eiusdem gratie ammirande vestra corpora offeratis · De q dicit Bernardus Quid duruz vel dirum tibi esse poterit cuz recordatus fueris q dominus ihesus christus suum dedit corp? pcutientibo a amaros cruciat? sustinuit · ne tu perpetuos sustimeres ? Nonne si cõferrentur in me omnes vite filiorum adã · a oñs dies seculi · a labores õmium hominum qui sunt fuerũt a erunt · nichil essent ad cõpationem corporis illius ? Et qa secundum apl'm sanctificati sumus per oblationem corporis christi · in eo q semetipz obtulit immaculatum deo · dignum est vt in recompensam huius ãmirande gratie ad omne genus hoñi nostra corpa exhibeam?

Secundo exhibenda sunt corpora do propter debitum satisfactionis · vt qa consentientes corporis mẽbris deum offendimus dignum est vt per que peccauimus per eadẽ etiam emendemus · Hinc ẽ q filij israhel omnia ornamẽta aurea per que filie moab a madian allexerant eos ad peccandũ in donarijs domino obtulerunt Vnde apostolus Roma · Sicut exhibuistis mẽbra vestra seruire immundicie a iniquitati ad iniquitatem · ita nunc exhibete membra vestra seruire iusticie in sanctificationem · Et subiũgit Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore · vt obediat concupiscentijs eius

Tercio exhibenda sunt corpora nostra deo propter debitum subiectionis Cum enim sit creator redemptor a emptor · rationem omnium istorum ad subiectionem obligamur · De qua subiectione monemur Eccles? asticꝰ · Collum vestrum subite iugo eius Propt hoc improperando dicit nobis deus illud Exodi · Vsq quo non vis subiici mihi ? Quod ergo vas testeum debet figulo · creatura creatori · redempt? redemptori · mãcipium dominatori · hoc tenemꝰ

dño deo nostro. Visis ergo causis quibus merito deo sunt corpora nostra exhibēda Nunc videndū ē secundūz q̄n q̄ particulas qualiter hoc fiāt dum sit. Primo ergo exhibere debemus corpus deo ⁊ illud mortificare. non quidem materiale sed peccati. De quo dicit apostolus. Destruatur corp⁹ peccati. Et iterum. Mortificate membra vestra que sunt super terraz. Cui consonat pe. dicēs Mortificatos quidem carne viuificatos autem spiritu. Si enim spiritu facta carnis mortificauerimus viuem⁹ vt dicit apostolus. Facta autem que mortificari iubentur ipse apostolus insinuat dicens. Manifesta sunt opera carnis que sunt fornicatio immundicie inimicicie contentiones ire rixe inuidie homicidiuz ebrietas ⁊ cetera huiusmodi que predico vobis sicut predixi quoniam qui talia agunt regnum dei nō consequentur. De horum autem mortificatione dicit Augustinus. Hoc est op⁹ nostrum in hac vita. actiōes carnis mortificare cotidie affligere frenare. Et subiungit. Quā multi iam proficientes in carnis mortificatione quos iam nō delectat quod ante delectabat. Quando ergo delectabat ⁊ ei non consentiebatur mortificabatur. quia vero iam non delectat nec impugnat mortificatum est. Hoc itaq; primū ē opus nrē salutis. vt animalis ⁊ rudis homo tanquā nō habens aliud pre manibus exercēt se debet circa mortificationē vitiorū. De quo dicit Her. Docendis est rudis ⁊ animalis homo sic habere corpus suum sicut egz̄ commendatuz. cui etiā multa volenti imutilia sunt neganda. vtilia vero ⁊ nolēti igēnda. sic de eo agere sicut de non suo. ꝯ eius a quo precio magno empti sumus? Hoc p̄mū corporis exercitiū p p̄maz pticulā designat scz p hostiā. Sequitur p̄m scīz viuetē. in q̄ āmonemur vt opa bona ⁊ meritoria que nos ad vitā viuificāt operemur. Nō enī sufficit malis resistere nisi ⁊ bona opa agere studeamus. Quod bene docet p̄s. dicens. Declina a malo et fac bonum. Et Ysa. Quiescite agere peruerse. discite bene facere. Vnde Augustinus. Cum omnis creatura irrationabilis et insensibilis creatori suo naturali instinctu certati contēdat obsequiū complacere. ⁊ ad nutū obediāt vniuersa. cur nō rationalis creatura in infinitū p ceteris sublimata. vtpote ad pmaginē dei nobilitata. virtutib⁹ decorata. a dō mirabilit adamata. i hereditatē celestis regni ⁊ i dei filiā ordinata. oiz̄ caturaz̄

tote despōsāta · omne quod sā
pit · viuit · ⁊ ōmia membra cor
poris sui in obsequium dei ordi
net ⁊ componat · oculos ad deū
leuando · pre timore vel amoē la
crimas effundendo · os ad orā
dum · cor ad diligendum ℭ Si
qd autem membrum corporis
tui deus tuus non creauerit · nō
pauerit · non conseruauerit · si
denter indulgeo · vt hoc tuis vo
luptatib⁹ debuiat ⁊ subtrahas
illud obsequijs creatoris ℭ Si er
go totum corpus nostrum cuz
omnibus membris suis captiua
tur ⁊ angariatur in obsequim
christi faciendo opera vite · ipm̄
corpus nostrum facámus hosti
am viuentem · Nam secunduz
phm̄ vita animalis manifesta
tur per motum · Talem hostiā
viuentez se domino exhibuerāt
hj · de quibus dicit Ap̄lus ·
Mortui em̄ estis ⁊ vita vestra
abscondita est cuz christo in
deo · Mortui quidem per pecca
toru m mortificationez · viui au
tem per bonorum operum viui
ficationem · ℣ Sequitur terci
um scilicet sanctam · Est autē
sanctum idem quod firmum ·
qd̄ i sufferētia ⁊ tribulacōnū pa
tiētia inuenitur · Quid ergo p
sanctam predictis additum in
telligimus nisi firmam ⁊ fortez
aduersitatum perpessionem ℭ
Nunqz enim corpus nostrum
digna hostia deo efficitur nisi
igne tribulationis fortificatum
fuerit et decoctum · Quam tri
bulationem si patienter volūta
rie ⁊ libenter sufferim⁹ · corp⁹
nostrum non solum hostia nec
solum viuens sed ⁊ sancta effi
citur coram deo · Omnes enim q̄
deo vnqz placuerunt sicut in
Judith dicitur · per multas tri
bulationes transierunt fideles ·
Illi autem qui temptationes n̄
suscepēt cū timoē dn̄i exēmi
nati sūt · ℣ Sunt autē tri
a diligenti⁹ attendēda propter
que tribulatio non solum ē pa
tienter sufferenda ꝫ medullit⁹
affectauda · ℣ Primum est
quia est verissimum indiciū
electionis · Vnde dicitur Tho
bie · Quia acceptus eras deo ne
cesse fuit vt temptatio probaēt
te · Ideo de reprobis dicit dom̄i
nus per ꝓphetam · Recessit zel⁹
meus a te · iaz non iracar tibi ·
p̄s · Dimisi eos secundū desi
deria cordis eorum Item Ysaie ·
Misereamur impio et nō discz
facere iustitiā Super qd̄ Her ·
Danc miaz ego nolo pater mi
sericordiaruz · quia cuz te iratū
sentio tunc maxime ofte ꝓpi
um · ℣ Secundum bonuz ex
tribulatione proueniens est cū
magno ꝓfectū certissima liberati
o · Jō p̄s · Ex omnib⁹ tribulacō
nib⁹ meis eripuit me Sup qd̄
dicit Postillator · Sic⁹ dim⁹
pietas elēctos suos mltis modis

illud Prouerbiorum quinto Cur detestatus sum disciplinaz et increpacõibꝰ dñi cor rep tus non acquieuit cor meum ꝯ Qui in increpacõibus dñi non correpti sunt dignum dei iudicium expti sunt · vt plenꝰ dicatur Sapientie quinto ·

℣ Sequi tur quartum membrum scilicz deo placentem · in quo monem de quibusdam exercitijs que p ceteris deo placent Que autem sunt illa ostenditur in Ecclesiastico vbi dicitur In tribus beneplacitum est spiritui meo q̃ sunt probata coraz deo et hoibus · Concordia fratrum · amor proximoruz · vir et mulier bene cõsentientes Volẽtes ergo corpꝰ suũ exhibere hostiã placẽtẽ omẽs frẽs interiorũ et exteriorum sensuũ suoz ꝯcordẽt in obsequiũ xpi Quãdiu enĩ discordes sunt et dissentiũt fit bellum continuum et periclitatur conscientia · Vnde Ecclesiastici · Vnus orans et alius maledicẽs cuius vocem exaudiet deꝰ ꝯ Vnus edificans et alius destruẽs quid prodest nisi labor ꝯ Et in libro Regum in persona helye ippẽat nob deꝰ Vt q̃d claudicatis in duas ptes ꝯ In duas enĩ ptes claudicat q̃ vno sensu deo obseq̃t et alio ibõrat · Jõ dicit Pro · Vbi fr̃ adiuuat frẽm ibi firma ẽ ãtas Ber · Dicat homo

erípere Primo p tribulationũ mitigacõem · Vnde Deutero · Cũ transieris per ignez flãma non nocebit · Et Danie · Fecit medium fornacis quasi ventuz roris flantem Secũdo liberat p patientie exhibicõem · Vnde Gregorius Tunc maxime deꝰ liberat quando sufferentie patientiaz ammínistrat Tercio libe rat tribulationem in dulcedinẽ commutando · sicut legit de beato Andrea qui dixit O beata crux diu desiderata · Et de Stephano · Lapides torrentes illi dulces fuerunt Quarto liberat post singulas tribulationes cõsolationes infundendo · Vnde Tobie · Non delectaris in peditionibus nostris quia post tẽpestatẽ tranquillũ facis · et pꝰ lacrimationem et fletum gaudium et exultationem infundis · Jdeo dicit apostolus Qui consolatur nos in omni tribulatiõe nostra · ℣ Tercio tribulatio est appetenda quia conformat nos deo · qui super omnes homines tribulationum passionibus seruit · propter quod solum tribulatio summo esset desiderio amplectenda · Vnde cum trãslati de hac vita ad speculuz diuine veritatis peruenerint · et luce clarius cognoscemus quãtum cumulum meritoruz ex eo q̃ tribulationes declinam? ne glexim? · non immerito dicet

deuotus sensus suos ordinatos et disciplinatos · vt dicat huic vade et vadat · et alio veni et veniat · et seruo suo corpori fac hoc et faciat · ℣ Dedm quod nostri corporis hostiam facit deo placentem est amor proximoruz · vt videlicet exteriorem nostrum hominez exhibeamus proximis nostris tam amabilem et benignum · vt nulli vnqz scandalum ponamus · sed magis verbo et exemplo quantum possumus bona prouideamus Vnde Apostol? · Quantum ex vobis est cuz omnibus hominibus pacem habentes ℣ Verum est vir et mulier bene cōsentientes · per virum spiritum p mulierem vero carnem accipim? · qui tūc bene consentiunt · si mulier id est caro obediat · spirit? vero precipiat Vnde Augustinus · In diuinis obsequijs spiritus ratione vtens dominet · caro āllet Nam hec est pax domestica et cohabitantiū ordinata concordia et clara iustitia · vt q excellūt rōe extollant etiam dominatione Spiritus vero de futuris intelligit caro presentia tantum nouit · Spiritus ergo tanquaz vir dominetur · et caro tanquam mulier viro consentiens reguletur · ℣ B

Sequitur quintum scilicz rationabile sit obsequium vrm In quo monemur predicta ō mia discretionis freno moderari Quantūcūqz em bona et sancta sint exercitia si sine discretione fiant in vicia uertunt · Vnde Ecc̄ · Non ledas seruum in veritate operantem Gregorius · Sicut equus freno vt ad terminum sui insessoris cursus pueniat ab insessore suo diligentius gubernatur · Sic tota vita nostra ne in medio itinere lassata succumbat debet discretionis moderamine gubernari Bern · Sunt quedam corporis exercitia in quibus necesse est corp? laborare · vt sunt vigilie ieiunia et similia · que spiritualia nō soluz non impediunt · sed adiuuant si cum discretione fiant · Si autem sine discretione fiāt obsūt plurimuz · vt si vel debilitente corpore vel languente spiritu spiritualia impediantur · qui sic corpori suo abstulit boni operis effectuz · spiritui affectum · proximo exempluz · deo honorem sacrilegus est et bonū omnium in deo reus ·

℣ Eodez die sermo de euangelio ·

℣ Quomodo deus habitus p ditur · et perditus inquiratur ·

℣ Sermo · xlviij · ℣

Q Vm factus esset ihesus ānorū duodecī ·

Luce secundo. Quatuor notanda occurrunt in verbis huius euangelij summati prescriptis. Gloriosa enim virgo maria puerum ihesum habuit. habitum perdidit. perditum quesiuit. q̄sitū reinuenit. Puerum habuit. cum dicitur. Ascendentibus illis in ierusalez. nec dubium quin puer ihesus iret cū eis Habitum perdidit. cum subiūgitur. Remansit puer ihesus in ierusalem Perditum quesiuit cum dicitur. Et quesierunt eū inter cognatos ⁊ notos. Quesitum inuenerunt cuz concludi tur. Et factum est post triduum inuenerunt in templo sedentem in medio doctorum audiē tem illos ⁊ interrogantē Quid autem hec sacra scriptura et hystoria tam diligenter scriberet ⁊ annis singulis recitaretur. si non aliquid vtilitatis nobis afferret. ⁊ si non lateret aliquid in eis quod instrueret nos ⁊ instructos emendaret. Vnde apostolus ad Roma. Quecunq; scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ac̄. Et Gregorius. Verba sacre scripture sic acc̄pienda sunt vt in veritate credantur facta. ⁊ tamē nobis aliquid insinuāt nobis faciendum. Dee ergo q̄tuor vic̄ studies p beatā virginē ⁊ puerum ibiñ sic credāt facte. vt eiaz possint nobis spiritualiter euenire. Deū enim in corde nostro siu grā possimus spiritualiter habere. habitum perdere. perditum querere. quesituz iterum inuenire. Singula autem horum possunt fieri dupliciter

M Dec p sequentes per ordinem dicā? primo q deum dupliciter habere possumus. scilicet occulte ⁊ manifeste. Quam diuersitatē euidenter insinuat Ysa. Secūdum magnitudinem operum erit visitatio eorum. Deus enim est occulte in cordib? nostris. cum in sacramento baptismatis se cordib? fideliū infundit manēs ⁊ hītās in eis quamdiu q̄uiora crimina nō omittūt Et quia sic manens in gratia q̄ effectibo non sentitur. iō hec inhabitatio est occulta. De hac occulta inhabitatione dic̄at Job Quis michi tribuat vt sim iuxta meses pristinos secūdum dies quibus custodiebat me deus. sicut fui in dieb? adolescentie mee. quando de? secreto erat in tabernaculo meo Itē ex persona eorum qui deum in occulto habent dic̄at. Si ad orientē iero non apparet. si ad occidentez non intelligam illū. si ad sinistram non apprehēdaz eū. si me vertā ad dexterā non videbo illuz Cui consentit p̄s. Et vestigia tua ñ cognoscēt. Vñ Apl? ad Eph. dicat Ditaē

christum in cordibus nostris per fidem. ¶ Manifeste autez deus est in cordibus sanctoruz cum magnis exercitijs et operibus virtuosis et quasi excitat? gratias operatur. per quas gratias deuoti homines sine omni ambiguo deum sentiunt euidenter De hac inhabitatione dicit ps. Incerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi. Per quorum manifestationez dei presentiam intellexi Bernard?. Ad esse sensi. affuisse recordor. interdum et presentire potui dei presentiam. Queris igit? vnde ad esse nozim? Viuum et efficax est verbum mox vt int? venit expergefecit dormitantem aiaz meaz. Ex motu cordis intellexi presentiaz eius Nude et apte declarans. quoniaz anima viri iusti tales gratias operatur. quas deo absente nullis potest in se exercitijs excitare. Tales gratie cum sentiuntur dei presentiam manifestant. et quia deus vbique esse dicitur quomodo presens et absens dici posset Bernar. declarat dicens. Tantum sensu animi non verbi motu ista fiei sentimus Verbi gratia. Cum anima sentit gratiam agnoscit presentiam. eum non sentit absentiam conqueritur. ¶

N Secundo licet deus sit habitus dupliciter tamen perditur scilicet ad dampnationem. et promotionem. ¶ Ad dampnationem perditur per peccatorum mortaliuz perpetrationem. Deus enim cum p̄m Augustinū sit vita animne omisso mortali peccato anima mori dicit. quia vita est scilicet deo? ab ea continuo elongatur. Ju quo autem puncto peccatorum deus perditur difficulter cognoscitur. pro nostro tamen sapore saluo iudicio meliori dicamus. q̄ secuduz gregoriuz quatuor modis amittit scilicet suggestione. delectatione. consensu. defensionis audacia. Suggestio ait fit p aduersariū delectatio p carnē. Jesus p spm. et defensionis audacia p elatōnē. Dijs quatuor modis antiquus hostis primū hoiez strauit Naz p pes suasit eua delectata est. adā cōsensit. q requisit? culpā excusauit p audaciā dicēs / Mier quā dedisti mihi sociā dedit mihi de ligno et comedi. Non ergo in suggestione nec in subita delectatione hoiem i Jesus iniciacōe mōale peccatū omittim? et p ons deū perdim? Eos dez pene gradus peccatorum Bernardus super cantica Enipse stat post pietē. sic ordinat. Primo ponens suggestionem. Secundo delectationem. Tercio consensuz. Quarto actum. Quinto consuetudinem. Sexto contemptum. Et sic per consequens omne

bonum quod habuimus perdi
mus cum eodem De hac perdi
tione dicit Je. quarto. Scito
& vide quia malum & amarum
est te dereliquisse dominū deum
tuum. Malum quia illo perdi
to omnia perduntur que sūt ne
cessaria ad salutē Vnde Ecā.
Qui in vno offendit scilicet de
o multa bona perdit. Vnde
dicitur Thob. Fili mi vt quid
te misimus peregrinari &c. Et
sequitur. In te enim vno habi
to omnia habuimus in te. Non
solum autem malum sed etiam
amarus est. quia omnis dulce
do amara est deo non habito.
ad cuius amissionem amara sē
per sequitur conscientia. Quia
vt dicitur Sapiētie. Semper
presumit seua perturbata cōsci
entia. Secūdo perditur ad
promotionem siue spiritualis
vite exercitationem cum in cor
dibus bonorum ad tempus sub
trahitur vt cum denuo reuertit
auidius teneatur Perditur au
tem vt diximus non ad volūta
tem sed ad vtilitatez. De quo
dicitur Ysaie. Ad punctuz m
modico dereliqui te & in misera
tionib? magnis aggregabo te.
in momento indignationis ab
scondi faciem meaz parūp a te
& in misericordia sempiterna mi
sertus sum tui. Vnde Bernar
dus. Currebaz bene. & ecce la
pis offensionis in via. offēsus
impegi. corrui. superbia inuen
ta est in me. & dominus declina
uit in ira a seruo suo. Hinc est
ista sterilitas anime mee. & in
deuotio quam patior quoniam
ita exarui. cor meum coagu
latum est sicut lac. factum est
sicut terra sine aqua. non com
pungitur ad lacrimas. quia tā
ta est duricia cordis Naz psal
mos legere non libet. non oraē
delectat. meditationes solitas
non inuenio. De perditione et
inuentione similiter dicit Ber
nardus. Cum vigilijs & obse
crationibus & multo imbre la
crimarum quesitus fuerit & iuē
tus. subito cum teneri putatur
elabitur. & rursum lacrimanti
& insectanti occurrens compre
hendi se patitur. sed minime re
tinetur. dum subito iteruz qua
si e manib? euolat. & si instite
rit fletibus & precibus deuota
anima denuo reuertetur ꝫ mox
disparebit

Sequitur tercium quomodo
pdit? deus per peccatum inqui
ratur. Vez quia nemo potest
deuz querere nisi aliqualiter ha
beat deum. dicit enim Gregori
us Qui mente integra deum de
siderat profecto iam habet quē
amat Sic a simili nec quisquā
potest querere deuz nisi qui que
situm aliqualiter iam inuenit.
Ideo sciendū q? secundū Ber
narduz deus suis electis ꝗtuor

modis se donat scilicet ad salutez · ad auxilium · ad feruorē · ad consolationez · ℣ Ad salutem se infundit cum in toto corde conuertimur ad dominū De hoc dicit dominus Ysa · Dabo in syon id est in anima speculatiua salutem id est omnia ad salutem necessaria ℣ Quarto se donat ad auxilium cum in omni colluctacōe adiuuat infirmitatem nostram De hoc legit secūdo Regum · Vade ⁊ fac omnia que habes in corde tuo quia dominus tecum est · Et Ysai · Ne timeas q̄ ego tecū sum dicit dominus · Et in Exo · Dominus pugnabit pro vobis ⁊ vos tacebitis ⁊c · ℣ Terćio se tribuit ad feruorem · cuz in cordibo bonorum vehementer spirans validum ignem caritatis accendit · De quo Ysai · Ecce dominus in igne veniet Et Jeremie Factus est ardor in corde meo quasi ignis estuās clausꝰ q̄ in ossibus meis ⁊ defeća ferre nō sustinens · ℣ Quarto datur se deus ad consolationem · cū spiritus sanctus perhibet testimonium spiritui nostro q̄ filij dei sumus De qua pꝰ ait · Consolationes tue letificauerunt aiaz meam · Et Ysa · Ego ipse consolabor vos · Vt ergo ad ꝓpositm reuertamur · Nemo secundum Berna · deū potest efficaćiter querē · nisi qui aliquo isto tum modorum deum habet · q̄ q̄ nullo modo deum habet neq̄ quam deum querere potest Qui autem nouit ipsuz proculdubio quez querit habet · Qui ergo deum habet ad salutem deum q̄ rat ad auxilium · qui autem habet deum ad auxilium deum q̄ rere desideret ad feruorem · habens autem deum ad feruorem querat ad consolationē · ita vt nunq̄z cessemus querere deuz sicet deum semper habeam? · qa efficaćiter quesitus ⁊ inuentus semper aliquid secum affert · quod in prioribus modis habē di adhuc non sumus consecuti Ipse enim est qui de se dicit · In me omnis gratia · Et cuius facies vt dicitur Dester plena est gratiarum · semper aliquid exhibet quod prius non est datum · Reliquam partem presentis diuisionis i sermonem aliuz reseruemus · ne prolixitas que est mater tedij deuotionem extinguat in cordibus auditorū ·

℣ Sermo terćius de eadem die · ℣ Quomodo et qualiter deus sit querendus ⁊ quousque inuematur ·

℣ Sermo · xlix ·

Quesierūt eū int̄ notos et cognatos vt filiꝑ Jacob

bic sumus vt dicamus quomo
deum post peccatum requira
mus. Queramus ergo dominū
et querendo nunq̄z cessem⁹. q̄a
vt tam diximus mens rationalē
inter omnia creata inferiora
digniora ē et nobiliora. et nihil
de his est que sunt digniora se
cum salutem querere poterit.
Tunc enim solum nobiliter
stat anim⁹ rationalis cum om
nibus inferioribꝫ spretis hoc so
lum quod supra ipsum est solli
cite desiderat⁹ inquirit. et ideo
animus rationalis⁹ non potest se
dignius exercere. Vnde Ber.
Nullum dign⁹ q̄ vtili⁹ est ex
ercitium homini q̄z in eo qđ su
pra ipsum est. Itaq̄z nec dig
nius est aliquid ad querendū
nec dulcius ad inueniendum.
nec vtilius ad habendum. q̄z
quod solaz mentem superemiet
quod est deus. Nec solū nihil
digniꝰ potest facere mens hūa
na sed nec vtili⁹ facere quidq̄z
potest. Si enim inuenimus eū
quem querimus. inuenimus in
eo et cum eo omne quod sorti
tur veraciter nomen boni. Iux
ta illud Sapientie. Venerunt
michi omnia bona pariter cum
illa. Glosa. sciz dīna presentia
Si autē efficaciter q̄rim⁹ et iux
ta votum minime inuenim⁹ fide
lis michilominus est de⁹. q̄ iux
ta miseriam mercedem copiosā
in suo tempore nobis reponet
ad eternaliter perfruendum.
Propter hoc dicit Jere. Bon⁹
es domine anime querenti te.
Quia si inueninus quod queri
mus replebitur in nobis deside
rium nostrum. Si vero non
acápimus de reliquo nobis re
posita est corona iustitie apud
deum. Vnde Bernardus Mul
ti tota vita ad hoc tendunt sci
licet querendo. sed nunq̄z ptin
gunt scilicet inueniendo. Qui
bus tamen si pie perseueraverit
statim ꝺditur quod in hac vi
ta dispensatorie est negatuz.
illuc perducente eos sola gratia
quo prius tendebant ipsi cum
gratia. Non solum autem nihil
dignius. nec solum michil vtili
us. sed nec aliquid beatius q̄z
querere dominum Vñ Pro. ij.
Beat⁹ qui vigilat ad fores ei⁹
cotidie. glo. sciz sollicite querē
do. Propt̄ has ergo vtilitate⁹
ꝑ maximas dī sc̄do Paralipo
mi. xv. Si quis non quesierit
dominum deum suum moriatur
a minimo vsq̄z ad maximum a
viro vsq̄z ad mulierem.

R Viso ergo
q̄ deus merito est querendus
Nunc videndum quomodo q̄
liter sit q̄rend⁹. Et sicut de reli
quis mēbris dixim⁹ duplicat q̄
rit̄ mefficacit̄ viz et min⁹ vtilit̄
Qđ in textu h⁹ euāgelij lucide
declarat Nā btā ỽgo it̄ notos
a cognatos q̄rēs puerꝝ ñ iuenit
ꝑ nīj

De quo tamen non longe p̄
diátur Et inuenerunt eū in tē
plo In qua re gesta nobis inu
itur sicut prediximus querēdi
duplex modus · De ineffica ḉ
modo querendi poit Sermo ·
tres causas super cantica in ꝑmo
ne In lectulo meo quesiui ac-
dicens · Attende sollerter tres
esse causas que querentes solent
frustrare · sciz cum non querūt
quādo oportet · aut non vbi o
portet aut non sicut oportet ·
Non in tempore querunt debi
to quos vltores angeli arceb ūt
Dijs enim dictum est · Quere
tis me ⁊ nō iuenietis me Quā
enim tibi sompnias iter ardēs
sempiternos facultatē vemā p
m ēndi dū iā temp̄ trāsit ꝑme
rendi · Nō relinq̄t tibi bestia iā
p pcō mortuo m pcās Nō ite
rum crucifigit dei fili? · mortu?
ē semel iā non moritꝰ Habent e
nim mortui in pcās piñaz sed
minime fructuosaz · propter hoc
monet Ysai · lv · Querite dīm
dum inueniri potest Nā fatuis
virginib? querentibus dominū
non in tempore Respōdit spō
sus · Amen dico vobis nescio
vos Secūda cau
sa cum non queritur vbi opor
tet · Hoc est cum in voluptati
bus carnis et in quiete corpori?
queritur · ibi enim nequaq̄z iue
nitur · quia in omni sempore vi
te sue nunq̄z pfuit pedem illic ·
sed in labore ⁊ sudore ⁊ in ōni
augustia paupertatis ⁊ miseri
e morabat Vnde per ipm dicitur
Pauper sum ego et i laborib?
a iuuentute mea · Vnde cum il
la in Cant · quereret dīm i lo
co quietis dicēs · In lectulo qū
ui quem diligit anima mea ·
statim subiungit Quesiui et
non inuem illum · Vana
cania frustrans querentes ē cuz
non queritur sicut oportet · hoc
est cum tepide queritur ⁊ negli
genter sicut hij de quibus p̄ ·
Sicut vulnerati dormiētes in se
pulchris · Nam de toto corde i
fatigabili animo oportet vt q̄
ratur Vnde maria magdalena
quia ardenti desiderio p̄ reūrre
ctionem discipulis recedentibꝰ
dominum requirebat · ideo pre
omnibus apostolis ipsuz meru
it inuenire · Et facta est apostо
la apostolorum Vnde Grego ·
Amanti semel quesisse non suf
ficit quia vis amoris intentionē
multiplicat inquisitionis · Ab
iectis ergo hijs tribus modis
querendi quibus querentes so
lent frustrari · ad efficaces mo
dos querendi quibus poterit in
uemiri verba dirigamus Vt
sūt āt q̄tuor modi efficaciꝰ q̄
rēdi scilicet integra uersiōe ·
tota voluntate · toto corde ⁊ q̄
di perseuerantia · De primo p
mittitur Ysai · Si queritis que
rite conuertimini ⁊ venite · qua

si diceret. Qui efficaciter quere
re desiderat primum veraciter cō
uertatur. Qui enim quācunq;
rem querere desiderat oportz vt
plena fiāt ad rem quesitam to
taliter se conuertat Sicut enim
luna totaliter non illuminatur
a sole nisi tota ⁊ plena fiāt ad
solem se conuertat. ⁊ in pūcto
soli opposito se receperit. sic ho
mo querens non inuenit nisi ad
rem quam querit plena fiāt se
conuertat.

Primus ergo modus querendi
dominum in plena contingit cō
uersione. Plēa autem ⁊ perfec
ta conuersio duplex est exteri
or scilicet ⁊ interior. Exterior
ār conuersio tunc plene ⁊ perfe
cte perficitur. cum omnes sen
sus exteriores actus ⁊ mores a
mundo retrahim? ⁊ ad dominū
ordinamus. Dicitur enim con
uersio quasi simul versio. De
hac conuersione dr Ecā Cōgre
gate vos i domū discipline In
domū enī disciplīe se cōgregat
qui sensus mores ⁊ act? sub ri
gore discipline colligit et ad
deum ordinat. Interior autem
conuersio est quando rationem
⁊ memoriam ⁊ omnia que itra
nos sunt ad dominum ordina?
Sciendum autem q exterior si
ne interiori inutilis est. ⁊ vt fre
quentius mduit nomen ypocri
sis. De quo dicit Job. Cōgre
gatio ypocrite sterilis est Vn
de beatus Bernardus. Si
corporis conuersio sola fuerit
erit nulla. sed est talis conuer
sio forma quedam nō veritas.
virtute vacua. gerens spēciem
pietatis. Vnde sicut palmes nō
potest facere fructum nisi in vi
te manserit. sic exterior conuer
sio non facit fructum nisi cōuer
sio que interior est coniungat
Vnde apostolus. Circumcisio
prodest si legem obserues Q̄ d
est dicere. Circumcisio carnis
exterius facta tibi proderit. si
legem perfectionis tue que est
interior circumcisio obseruaū
Si āt p̄uaricator legis fis īteri
oris circūcisionis ⁊ pfectionis cir
cūcisio tua prepucium facta ē.

Secundus modus efficaci
ter querendi dominuz consistit
in bona voluntate. Vnde Pau
lus In tota voluntate quesiue
runt dominum ⁊ inuenerunt. I
deo dicit Apostolus. Si volū
tas est prompta secundum id
quod habet accepta est deo nō
secundum id quod non habet
Hanc autem voluntatem bonā
beatus Beruardus descripsit
ita dicens. Perfecta volūtas
in triplici subiectiōe consistit
vt q certum est deum velle id
omnino velimus. ⁊ quod cer
tum est deum nolle id similiter
et nos execremur. id autem
quod incertum est vtrum ve
lit deus an nolit nec velim? ex

toto nec penitus non velimus
Dic fratres in hoc medio totū
est periculuz religiosoꝝ Quis
enim dyabolus est ille nō mo
nachus qui nolle audiat quod
certum est deum velle · vel eō
uerso ꝛ Propterea rogo vos fra
tres diligēter attendite · quom
am vt arbitroꝝ michil possetis
vtiliꝰ audire · vbi certa est vo
luntas dei vestra omnino seqꝫ
In hijs autem rēbus vbi certuz
michil possumus inuenire michil
certum volūtas nostra delignet
sed magis pendeat in vtrūqꝫ ⁊
in hijs obēdiat imperanti ·
Teráus modus dominum que
rendi est in corde · De quo diā
tur i Deuteronomio · Cuz que
sieris dominum deum tunm iue
nies eum si tamen quesieris eū
in toto corde tuo et in tota tri
bulatione anime tue Et Jē ·
Queritis me ⁊ inuenietis si que
sieritis me in toto corde vestro
Totalitas autem cordis in
quatuoꝝ affectionibus anim e
consistit · Et de eis acápiendū
est qđ dī in toto corde ad domi
num conuertendum · Hee autē
quatuoꝝ affectiones sūnt a
moꝝ · timoꝝ · gaudium ⁊ tristicia
a · De quibus Bernardꝰ · To
to corde ad dominum conuerte
ris si conuertatur amoꝝ tuus vt
nihil omnino diligas nisi de ū ·
conuertatur ⁊ timoꝝ tuus · qui
a peruersus est omnis timoꝝ tu
us quo metuis aliquid preter
um ⁊ non propter ipsum · Sic
et gaudium tuuz ⁊ tristitia eq
conuertantur · Hoc autem ita h
et si non nisi secundum eū gau
deas ⁊ tristeris · Quartus
modus querendi deum est que
rere inessanter ⁊ perseueranter
Quandocunqꝫ enim desimimus
querere · desimimus ⁊ inuenire ·
Vnde Paralipomenō Dirigā
te corda vestra et animas vrās
et queratis dominum semp Sē
per autem querimus si vsqꝫ ad
finem vite querere non cessamꝰ
Ideo dicāt dominus Mat · Qui
perseueraverit vsqꝫ in finez hic
salu⁹ erit ·
Sequitur quartum primā
pale scilicet quomodo quesitꝰ
inuematur · Et hunc sicut de
predictis membris dixim⁹ du
pliciter inuenimus Aliquando
enim inuenimus non querētē ·
Aliquando cum solliciatudine q
rentes vix aliquando merebim
inuenire · Primo dico non
querentes inuenim⁹ · cum grati
a dei nos preuenies mouet · co
pellit · et mātat ad querendū ·
Sic paul⁹ preuenit⁹ a grā eū iret
in damascum non vt quereret do
minum sed extingueret preuen
t⁹ ē a grā et opulius ad qrēdū ·
Vnde per Ysa · dicit dns Inue
nerūt me q nō qsierūt me Vnd
Ber · Nonūqꝫ pue affcūs oro
mis et bōa illiꝰ affcōis suauitaꝫ

non inuenitur sed quasi inuenit
non petentē eū · non querentez ·
non pulsantem ⁊ quasi nescie
tem gratia preuenit · vt per gra
tiam preuenientez quodammo
do homo cōpellatur ad queren
dū

Tacto bre
uiter quo inueniat ⁊ hoc dupli
citer vt dictū ē · Nūc videndum
vbi inueniat neqñ dicant gen
tes vbi est deus eoꝝ · Inuenit
ur in duplici regno scz in iferio
ri ⁊ superiori · Inferi⁹ ur regnū
aie iusti · De hoc regno dr Lu
xvij · Regnū dei intra vos est ·
Jō dr Sap̄ · In aias sanctas
transfert · Et itez · Aia iusti se
des ē sapie · In hoc regno otinu
az bz mansionē · eo qꝫ sic dr Pro
uer · viij · Delicie eius fuit eē cū
filijs hoiz In hoc ergo regno fre
quēter ⁊ feliciter ab ōnib⁹ homi
nib⁹ inuenit Loca ur in qb⁹ sal
uator ē corpaliter iuēt⁹ instru
unt nos ⁊ informant vbi etiaz
in regno aie debeat spualiter in
ueiri Inuēt⁹ est ur m vtero vir
ginis · mp̄ io · in matris gremi
o ⁊ in tēplo · Nā in pmo loco in
uētus est a Joseph ⁊ elizabeth
De quo dicitur Mathei secūdo
Anteqz cōuenirent inuenta est
in vtero habens de spiritu sanc
to · Secundo loco inuentus est
a pastoribus De quibus dicit
Inuenerunt puerum pannis in
uolutum Luce secundo capi ·
Tercio inuenerunt eum reges
in matris gremio Mathei ſ. cū
do Et intrātes domū inuenerūt
puerum cum maria matre eius
Quarto iuuent⁹ est in templo
per parentes eius · Hec quatu
or loca temporalia quatuor vir
tutes signant seu exercitia m q̄
bus in regno anime nost. de⁹
securissime inuenitur · Naz per
vterum virginis caritatez · per
locum presepij humilitatez · p
matris gremium puritatem · p
locum templi orationis cōtinui
tatem designamus · Deum ita
qꝫ feliciter inuenimus si ipsum
i sincera caritate · profunda hu
militate · cordis puritate · oro
nis continuitate requiram⁹ Su
perius autem regnuz est regnū
celorum De quo dicatur m p̄s ·
Dominus in celo parauit sedez
suam Ibi se inueniendum pro
misit mandans discipulis post
resurrectionez Precedet vos in
galileam ibi euz videbitis Vn
de beatus Bernard⁹ · Triste is
esset anima mea vsqꝫ ad mortē
pro eo qꝫ dominuz ihesum i car
ne videre nō meruī · si non resur
gens ex mortuis mandasset se
in galilea videndum · In gali
lea ergo dominum inueniem⁹
inueniendo videbimus ⁊ viden
do possidebim⁹ in eternum e ·
Quod nob⁹ prestare dignetur
ac̄ ·

Sermo de euangelio · De quinq; generibus nuptiarum · Sermo quinquagesimus

Nuptie facte sunt i cha na galilee Johannis secundo · In hoc euangelio quatuor notare possum? propter que huius euāgelij materia reddit gratiosa · videlicz propter nuptiaruz celebritatē · locā congruitatem · conuiuaruz nobilitatem · mira culi nouitatē Primum ibi Nuptie facte sunt Digna enim celebritas nuptiarum merito facta est vbi preco veritatis euangelista videlicet cuius verba ab effectu cadere non possūt dicat nuptias esse factas Secundum ibi · in cha na galilee · In quibus verbis cōgruitas loci designatur Cha na enim idem est qđ zelus · galilea transmigratio Illi ergo cōgrue ꝛ deuote ad nuptias veniunt · qui per zelum transmigrationis hoc est per sacramētū nuptiarum · vt ad deum peruemāt matrimonio se coniungunt · Tercium ibi Et erat ꝛc · In q̄ notatur conuiuarum nobilitas Vbi em̄ nobiliores conuiue poterant conuenire q̄z in hijs nuptijs in quibus leguntur ihesus ꝛ maria ꝛ discipuli conuenisse Quartum ibi · deficiente vino · In quo notatur miraculi nouitas · Vnde ibidem dicitur Hoc signum fecit ihesus ꝛc · Vl.

Est autem sciendū q̄ sūt quinq; genera nuptiarū scz misteriales · sacramētales · carnales · spirituales · eternales · Prime sunt nuptie misteriales ꝛ sunt inter diuinam ꝛ humanam naturam · Que quidē nuptie a longis retroactis temporibus fuerunt nūciate · per Gabriel em archangelum ratificate · In vtero virginis consūmate · Prio dico q̄ iste nuptie misteriales a longe retroactis temporibus fuerunt nunciate · Omēs em̄ prīarche ꝛ pphete ꝛ omnes electi vsq; ad tempus incarnacōis dñō supplicauerūt vt has nuptias a dño nūciatas dignetur misericorditer celebrare Propter quod vnus eoruz dixit · Vtinam dirumperes celum ꝛ descenderes Alius autez Venī ad liberandum nos · Tercius inspirando clamabat · Extendens celuz sicut pellem · quasi diceret Celum plenuz est gratia · nec dignit vt diuine ꝛ humane nature nuptie celebrentur · Alius vero clamabat · Putas durabo · putas videbo · putas inueniet me illa natiuitas · id est harū nuptiarum celebritas · Hijs ꝛ similibus clamoribus ante incarnationem domini sancti clamādo desiderabant et desiderādo dño supplicabant vt dine ꝛ hūane nature dignet nuptias celebrare

Nec immerito tanto tpe suppli
cabant · cum inter has naturas
tanta esset meq̃litas · Quid e
nim dign⁹? diuina natura · q̃d
humili? humana natura? Que
si ad consortiuz nuptiaz ꝯiugi
debuerat dignum fuit vt diuiḋl
time comportetur · Hec enim
apud homines consuetudo in
ualuit · vt si ignobilis cum no
bili · pauper cuz diuite · indig
nus cum digno fedus nupti
aruz inire debeat · hoc multis me
dijs internunciis ⁊ legationi
bus cum difficultate maxima
comportetur · Hec est enim cō
suetudo alex hominum · vt pau
per pauperem · diues diuitez ·
nobilis nobilem sibi querat ·
Et quia nulla proporcio it̄ hu
manam ⁊ diuinam naturam
adere potest · eo q̄ ista digni
or · ⁊ illa indignior esse non po
ssit · ideo oportuit vt sancti pa
tres pro hijs nuptijs supplicarēt

¶ Secundo hec nuptie sunt
per gabrielem archangelū rati
ficate · Statim enim vt ipse ar
changelus legationem perora
sset · ⁊ gloriosa virgo fidem ⁊
consensuz verbis inclinasset · ve
rus deus ⁊ homo in vtero virgi
nis in vnam personam se ꝯiux
it · Et hoc est quod diximus ·
q̄ hec nuptie per patres inicia
te · per archangelum ratificate ·
in vtero vt iam diximus⁹ consu
mate sunt · Et ideo de hijs nup
tijs in vtero consummatis dicit
Psalmus Tanquam sponsus
procedens de thalamo suo · Et
Joheł · Egrediatur sponsus
de cubili suo · ⁊ sponsa de tha
lamo suo · quod vtiq̄ factum
est dum verus deus ⁊ homo de
vtero virginis nasceretur ·

¶ De
eunde nuptie dicuntur sacrām
tales · vt sūt int̄ deū ⁊ eccle si
am militantem · quam chris
tus sibi sponsam elegit non ha
bentem maculam neq̄ rugam
De hijs nuptijs dicitur Ozee
secundo · Sponsabo te michi in
fide · Et Sapiētie · Quesiui te
michi sponsam assumere · Hec
autem nuptie nunciate sunt in
baptismate · in passiōe ratifica
te · Sicut enim ex latere ade
fabricata est eua · sic ex latere
christi fabricata est ecclesia ⁊
ei matrimonialiter copulata ·
In celo sūt consummate · De
quibus dicitur Mathei vice
simo secundo · Simile est reg
num celorum homini regi qui fe
cit nuptias filio suo · Hec autez
nuptie facte sunt in chana ga
lilee id est in zelo transmigra
tionis · Ex magno enim zelo
caritatis de⁹ quasi transmigrās
de dignitate sue diuinitatis · il
lam abiectam ⁊ humilez eccle
siam in sponsā sibi copulauit ·

De hac copula dicit Apostolus Ephe. quito. Viri diligite uxores vestras sicut christus ecclesiam. et semetipsum tradidit pro ipsa ut illam sanctificaret. mundans eum lauacro. ut exhiberet ipsam sibi gloriosam nō habentem maculam neq; rugam aut aliqd huiusmodi. Et subiungit. Sacramentū hoc magnum est. ego autem dico in christo. et ecclesia hāc misericordiam esse exhibitam Hieremias quasi indignans et admirādo quodammodo dominum reprehendēs dixit. Quare ut colonus factus es in terra et quasi viator declinans ad manendum? Et respondit ei dominus huius mire et digne gratie causas reddēs. Quia in caritate perpetua dilexi te ideo attraxi te miserans. Hec mira et inconuenientes dei caritas qua deus ecclesiam adamauit. et adamando sibi copulauit in libro Judic. decimooctauo legitur prefigurata cuius dicitur Adamauit sampson mulierē. que habitauit in valle saretb. et uocabatur dalila Venerunt q; ad eam principes philistinorum atq; dixerunt. Decipe eū atq; disce ab eo in quo habeat tantam fortitudinem. Quid p sampson fortissimum nisi filius dei portans omnia uerbo virtutis sue. quid per dalidam meretricem nisi ecclesia ex gentibus congregata significatur? Quia vt Hieron. in. dicitur. Formicata est cum lapide et ligno et amatoribus multis. Cui? amore filius dei captus et quodammodo infatuatus reclinauit se in sinu eius quousq; perdidit uires. An non tonsus dia potēat deus qui in gloria maiestatis sue quodammodo denudatus reclinauit se in uteru virgis? Ex quo facto ita perdidit uires vt incarnatus fascijs ligaretur. panniculis inuolueretur. in presepio reclinaretur. in cruce tanq; ommino impotens leuare tur. tāq; leprosus reputaretē. Et hoc totum factum est in amorem dalile meretricis. De hoc amore dei ad ecclesiā dicit Bernardus Moyses ethiopissam duxit uxorem sed non potuit ethiopisse mutare colorē. christus uero ethiopissam sibi am quam adamauit adhuc ignobilem et fedam gloriosam exhibebat non habentez macula neq; rugam. Dedit ei nomine dotis septem sacramēta vt in eis lauaretur. sex operacionis misericordie vt in virtutibus exercitaretur. octo beatitudines vt in eis adornaretur. xij. fructus spiritus vt ommino gloriosa efficeretur.

C Terāe nuptie dicūt carnales q̄ int̄ uiros et mulieres fm consuetudiez ecclesie carnalis

celebrantur De quibus dicitur
Tho. ix. Cū timore dñi nupti
arum cuiuiū exercebant. De
hys nuptijs inductum ē ps̄ens
euangelium cuz dī. Nuptie fa
cte sunt In hys nuptijs est pe
nalitas De qua p̄. Transiui?
per ignem a aquam. Et iteruz
Salunū me fac de? qm̄ intraue
runt aque vsq; ad aiam meā
De hac aqua penalitatis r̄plē
tur omnes p̄rie vie a vite hy?
qui se carnalibus nuptijs confe
runt De quibus dicit Ap̄lus.
Tribulationem carnis sustine
bunt huiꝰ modi Vinū āt ē gau
diū temporale. Vnde si hic aq̄
penalitatis replent a ligñ conuer
titur in vinū et gaudiū tēpora
le Doc tñ vt dicit Ysa. vinuz
mixtū ē aqua Risus em̄ taliuz
vt dicit Pro. xiiij. dolore mis
cebit a extremū gaudij luctꝰ
occupat. Nā vt dī ibidez. Si
ue irascatur siue rideat non inue
niet requiē Quas tñ carnales
nuptias dñs q̄druplicit honora
uit sez institucōe. associacōne.
operacōe. significacōe. Primo
dico honorauit nuptias mstitu
cōe a hoc triplicit. a psona viz
nā non ab homine nec angelo
sed ab ipso sunt nuptie mstitu
te. quod alijs ordinibꝰ n ō ē fcm̄
A loco de? nuptias honorauit.
q; nō in vili loco q̄a nō in āgl'o
nō in stabulo sicut mō fiūt mr̄i
monia. ℔ in paradiso dñs nup
tias inchoauit. Tercio honora
uit nuptias a tempore. quia in
statu innocentie non post lap
sū hominis eas mstituit. a hoc
innuit q; homines in statu inno
centie a virginitate deberent ac
cedere ad sacramentum nuptia
rum. Ideo primos parentes a
dam a euam in statu virgineo
creauit. Secundo deus ho
norauit nuptias associacōe ī eo
q; ipse ihesus a mater eius cuz
discipulis nuptijs interfuerūt.
Vnde dicit Beda. Si nuptie
execrabiles essent nunq̄z dñi
nus et mater eius cum discipu
lis interessent. Tercio domi
nus nuptias honorauit operacō
ne in eo q; ab honorem nuptia
rum aquam in vinum conuertit
Quarto sig̃ficatione De q̄
ad Eph̄. quinto vbi dī. Hoc
sacramentum magnum est. e
go autem dico in christo et ec
clesia. In eo enim q; dominus
ihesus deus a homo sibi iūxit
ecclesiam in vno voluit intelli
gi corporales nuptias debita
deuotione celebratas esse sanc
tas. Propter quod ipsum ma
trimonium inter septem sacra
menta ecclesie numeratur.
Et quia deus tam sublimiter
nuptias honorauit. vt nullum
ordinem nullam religionez vi
sus sit taliter honorare. expe
dit omnino vt omnes qui per
sacramentum nuptiarum ad

regnum celorū venire desiderāt· deū in nuptijs ⁊ p nuptias ho norent· vt per talem honorem sanctificationē vite eius q̄ nūc est· finem vero vitam eternam per nuptias cōsequantur Qđ nobis prestare·

Eodem die sermo secūd? Quod thorus nuptialis dditur per tria immaculatus· ⁊ que mala proueniūt male con trahentibus·

Sermo· li· Honorabile cōnubiū in oīb? ⁊ thor? immaculat? Heb· xiij· In verbis istis instruim quō debeat de? ho norari Hoc em̄ pprijssime agit̄ p thor̄ immaculatum Reddi tur em̄ per tria immaculatus· Primo enim debēt se munde an te nuptias conseruare· omnia i nuptijs ctingentia in deuz ordi nare· post nuptias domuz ⁊ fa mīliam gubernare·

Primo dico debent se ante nuptias munde cōseruaē vt vi delicet conueniant corpora īpol luta ⁊ vt innocentiaz et vite pu ritatem conseruēt· vel perditaz per penitentiam ⁊ confessionez ⁊ satisfactionez recuperēt· vt viz ad nuptias veniant cū mū dicia reparata· Quod dnūs ammouere studuit cum p̄mos parētes in virginitate creatos· i puritate vite ad nuptias trās mīsit· vt ante nuptias dicere po ssint quod sancta matrona za ra dixit Thobie tercio· Tu scis domine quia nunq̄z virum con cupiui ⁊ mundam seruauī am mam meam ab omni concupi scentia· nunq̄z cum ludentibus me miscui neq̄ cum hijs qui in leuitate ambulant ptiāpez me prebui· virum autem cuz timo re tuo· non cum libidine mea consensi suscipere·

Secundo cum in nuptijs peruenerint omnia in nuptijs contingentia actum generatio nis debent per sanctam intentio nem ad dominum ordinaē Vt in omnibus secretis suis deum pre oculis habeāt semper· Qđ angelus Raphael thobiā stu duit docere dicēs Thob· sexto· Cum acceperis zaram virginē ingressus cubiculum per tres di es ctinēs esto ab ea ⁊ nihil alid nisi oratioīb? vaces cū ea Trās acta autem tercia nocte acāpi es virginem cūz timore domin et amoē filiorum magis q̄z libi dinis ductus vt in semine abra he benedictionem consequarīs Propter quod idez Thobias p angelum instructus orauit ad dominum dicens Thobie octa uo· Domine tu scis p non cau sa luxurie acāpio sororem me az sed solā posteritatis dilecti one in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorū Amē·

Et hec est intentio per quã om
nia que contingunt in nuptijs
ad dominum ordinantur · et sic
ordinata feliciter sanctificãtur
Sicq; omnia faciant in nupti
is & deus pre oculis habeant ta
liter continentes · ac si de? insti
tutor nuptiarum semper sit pre
sens · Vnde hoc ti? · Magna no
bis indicta est necessitas? probi
tatis cum ante oculos agimus
iudicis cuncta cernẽtis · Ne for
te impudice agentes videat do
minus & displiceat ei vt in Pro
uerbijs dicatur · Nam de talibꝰ
dicitur Ecclesiastici vicesimo
tercio · Omnis qui transgredit
lectum suum contemnens in a
nimam suam & dicẽs Quis me
viderit · tenebre circũdant me ·
& parietes cooperiunt me & ne
mo circũspiciat me · quẽ vereor ·
delictorum meorum non memo
rabitur altissimus · & non intel
lexit quomaz omnia videt ocu
lus eius · & oculi domini multo
plus lucidiores sunt super solẽ ·
hic in plateis ciuitatis vindica
bitur · quasi pullus equinus sa
gabitur · et vbi nõ sperauit ap
pendet · & erat dedecus omni
bus eo q; non intellexerit timo
rem domini · Tercio post
nuptias debent contrahentes do
mum & familiam gubernare vt
predictam zaram docuerũt pa
rentes eius Thobie octauo · mo
nentes eaz honorare socros · di

ligere maritum · regere familiã
gubernare domum · & seipsaz ir
reprehensibilem exhibere · Post
hec de nrõ adiũcam? vt pueros
in nuptijs procreatos deum ti
mere doceant & eos soluz ad cul
tũ dei nutriãt · nõ vt i terra suc
cessione hereditaria multiplicẽ
tur · D Nũc dicendum
est breuiter quem fructũ talit
contrahentes consequentur Et
sunt tres · quia demones ab eis
elongantur · homines sanctifi
cantur · soboles multiplicantur
Que tria in vna sententia pro
misit angelus raphael Thobie
cum dixit · Cum acceperis vir
ginem ingressus cubiculuz per
tres dies continens esto cum e
a · et nichil aliud nisi oratioib?
vacabis cum ea · In prima no
cte fugabitur demonium · Se
cunda vero nocte in copulatio
ne sanctorum patriarcharum
admitteris · Tercia vero nocte
benedictionem consequeris vt
filij ex vobis procreentur inco
lumes In hoc autem q; dicit in
columes promittit vt sine defec
tione gratiarum & reruz et bo
norum debeant prosperari Prop
quod dicit p? · Iunior fui et e
nim senui & non vidi iustum de
relictuz nec semen eius querẽs
panem · Taliter viuentibus di
citur per moysen · Dicies q; mꝰ
tiplex erit semẽ tuũ et progenies
tua q̃si terre herba Et in Ecã ·

Cum semine eoꝝ permanent bona.

Non sic impij qui perfecti omi vicio tunc vt ait apostolus cum luxuriati fuerint volũt nubere i christo. qui iueterati malicia ⁊ nequicia ex mala consuetudine propria vxore vt scorto vtũtur. ⁊ proprias vxores faciunt meretrices. Quibus nequitijs suis exigentibus predictorum bonorum opposita euenium habundanter. Vt sicut sanctis nuptijs longe est demonium ⁊ aderit vita sancta. ⁊ germen bone sobolis multiplicatur. sic per oppositum male contrahentibus demoniuz prope ẽ. vita sancta longe est ab eis. et pueri eorum laqueis reseruãtur. De primo dicit Raphael ad Thobiam sexto. Audi me ⁊ ostendam tibi. qui sunt quibus prevalere potest demoniũ. quoniaz qui coniugia ita suscipiunt. vt a se deum tota mente excludãt. ⁊ sue libidini ita vacent sicut equꝰ ⁊ mulus quibꝰ non est intellectus habet super eos demonium potestatez Qd bene per beatum Job exprimit cum dicit Behemoth sub vmbra dormit in secreto calami i locis humentibus. Quod exponens beat⁹ Gregorius dicit. p vmbram omnes nñ qui designãtur. De dyabolo nanq; scriptum est Apocali. Nomen eius mors. Huius ergo mortis vmbra sunt reprobi quia illius nequiciaz vnitantur. eiusq; imaginẽ quasi vmbram exprimũt dum eius malicie similitudinez in se trahunt Behemoth ergo sub vmbra dormit quia in eoꝝ cordibus delectabiliter requiescit. Dormire enim in cordibus sanctorum non potest. quia ⁊ si se aliquando in eis collocat. tante tamen eum voces excitãt quante ex illorum mentibus ad celum clamant. Vnde fit vt deuotorum suspiriorum spiculis percussus fugiat. ⁊ ad corda reprobum vemẽs in ipsi tãq; in vmbra se curus requiescit. Et q; multa sũt genera reprobũ In qbꝰdã bilius reqescat insinuat cũ subiungit In secreto calami. Quid p calamũ nisi mẽtis mobilitas qua de voluptate in voluptatẽ fluxis delectationibꝰ itur designatur? Que voluptates carnalium delectationum adhuc amplius specificantur cum subiungit In locis humentibꝰ. Quid per loca humẽtia nisi terrenorũ hominuz mentes signantur. qs homo carnalis concupiscentie q̃i fluidas facit. Nã p loca humentia mẽbra genitalia designãt. p que ñ aliꝰ nisi luxuria rẽ intelligit ⁊ accipit. Sed; malũ in ne q̃t⁹ trahentibꝰ? in hoc cõsistit q; lõge ẽ ab eis vita sca. qꝺ ñ

multa probatiõe sacre scriptu
re indiget quia ex primo mem
bro hoc secundum membrum
declaratur luce. Nam cum q
bus dyabolus habitat ⁊ et de
lectabilit requiescit ab hijs lõ
ge proculdubio vita sancta ẽ.
p⁹. Longe a peccatoribus sal⁹
Et Ecclesiastici. Ab immũdo
quid mundabitur. Quasi dice
ret Nichil.

¶ Teráum malum
inutile cõtrahentibus est quia
eoruz pueri laqueis reseruãt.
quia talium pueri fures erunt
⁊ latrones lusores ⁊ predones
De quibus dicit p⁹. Iniusti
punientur et semen impiorum
peribit. Vnde Job. Hec est
pars impij apud deum quam
ab omnipotente accipiet. Si
multiplicati fuerint filij eius in
gladio erunt. ⁊ nepotes eoruz
non saturabuntur pane Vnde
Ecclesiastici decimosexto Nõ
iocunderis in filijs impijs si mł
tiplicentur. Melius est enim v
nus filius timens deuz q̃z mille
impij. Vnde Multi patres de
dignantur filijs q̃ sequuntur
nequiciam cum magis filij debe
rent indignari patribus. quia
q̃ filij nequam sunt causa est q̃
a fuit nequiter procreati Quod
lucide declaratur in libro Sapi
entie cum dicitur. Ex iniquis
omnes filij qui nascẽtur testes
sunt nequicie aduersus pares
tes. Hec enim omnia mala cũ
eterna dampnatione quod ma
ximum est ex hoc hominibus p
ueniunt. Nam cum deus nupti
as propter homines sanctifica
uerit ipsi homines omnib⁹ hijs
ingrati versa vice dominuz quẽ
per nuptias sanctificare debue
rant inhonorant. ⁊ nuptias in
gratiaruz oppositis deshonestãt
Naz cum dominus nuptias ho
norauerit. in sanctiori loco to
tius mundi eas instituendo. vi
delicet in paradiso. insinuans
per hoc q̃ in sanctiori loco hoc
est in facie ecclesie nuptie debe
ant comportari. illi deo contu
meliam facientes et vilioribus
locis hoc est in angulis in ta
bernis ⁊ in bastilibus cõportant nuptias. nec sacramento
nuptiarum nec domino deferẽ
tes. Item cum dominus per se
ipsum non per angelos vel per
quascunq̃ creaturas medias
nuptias cõstituerit. ipsi homi
nes non curant per quoscunq̃
peccatores nuptias comporta
re. Item cum dominus honora
uerit nuptias iniciando eas in
statu innocentie. ipi post per pe
trationem et attediationez om
nis immundicie carnalis illece
bre tantem ad thorum conueni
unt matrimonialem. secundũ
illud Apostoli. Cum luxuria
ti fuerint tunc volunt nubere in
christo. Item cum dominus q̃

fuam matris ⁊ discipulorũ p̃ sentiã nuptias honorauerit volens vt pauperes christi et qui cunq; deuoti ad nuptias cõuocentur · ipse viceuersa deũ ihonorant ⁊ nuptias · ⁊ mimos ⁊ hystriones ⁊ malefactores suis nuptijs faciunt interesse Itez cum dominus per operationem signorum commutando aquaz in vinum nuptias honorauit · iam humiliate nuptie videntur si non artes magice in eis exercentur · Ex quibus ommibus non solum aqua non mutatur in vinum · sed si quid de vino spiritalꝭ gratie foret in nuptijs in aquã mundane fluxibilitatis mutatur · Cur hoc ꝯ Quia vt dicit Sapientie decimo q̃rto · Neq; vitam neq; nuptias mundas iam custodiunt · Et ideo euenit eis quod scribitur primo Machab · nono Cõuersa sunt nuptie in luctum · ⁊ vox musicorum suorum in lamentũ Ecce proposui vobis bonum ⁊ malũ vitã ⁊ mortẽ ad quod volueritis manum extẽdite · Quia si quis ditari ⁊ prosperari et in eternum cum deo regnare desiderat · ⁊ heredes suos nõ fraudari bonis desiderat · transferat in eos successione hereditaria veritatem ⁊ iustitiam timorez dei pariter ⁊ amorem ⁊ non deficient omni bono · Juxta p̃s · Diuites egueruut ⁊ esurierunt inquirentes autem dominuz nõ deficient omni bono · Non solũ autem iaz dicta mala male nubentibus ⁊ eorum heredibꝰ p uenient · sed omnis gloria eorum · diuitie ⁊ vita marcescit subito et euanescit · Quod ne insinuat dominus Luce duodecimo in parabola eius qui ampliare voluit horreum suum · et dictum est ei · Stulte hac nocte tue dyaboli repetent animam tuam · que ergo parasti cuius erunt? Et concluſit de hanc parabolam dicens · Sic est qui sibi thezaurisat ⁊ non est in deuz diues · Vnde super illo verbo Apostoli secunde Corinthio · septimo vbi dicitur · Neq; filij debent thesaurizare parentibꝰ sed parẽtes filijs · dicit Aug⁹ · Parẽtes secundũ Apostolum thesaurizare debent filijs · quoꝰ si in diuitijs prosperare cupiũt non per lata terrarum predia nec per auri ⁊ argenti ingẽtes acuos efficiuntur diuites ⁊ prosperantur · que si filijs dare nõ potestis deo creatis eos timere deũ et continuo prosperabuntur ·

Eodem die sermo tr̃ãs · De quarto genere nuptiarum scilicet spiritualium ·

Sermo · lij ·

Vptie facte sunt vt su
pra dabitis trib? gene
ribus nuptiarum scili
et misterialium sacramentaliū
et carnalium. Nunc seruato or
dine de quarto genere scilicet
nuptiarum spiritualium quan
tum deus dederit est dicendum
De quibus tria dicantur per or
dinem. Primo de quibusdam
nuptias precedentibus Secun
do de quibusdam in nuptijs cō
tingentibus Tercio de quibus
dam nuptias consequentibus
Sūt autē āte nuptias tria
contingentia Primo enim con
sensus nubētiū comportat Se
cundo sponsa subarratur. Ter
cio sponsa adornatur. Quod
vt euidentius declarare valeat
Sciendum q̄ hee nuptie inter
deuz a aiam miantur in bap
tismo. ibi enim paruuli per bap
tismi sacramentum deo despon
santur. a infans quia pro se lo
qui non poterit per fideiussoriā
sponsionem consentit in deuz.
obligans se ei tanq̄z sponsam
spōso velle perpetuo adherere
Et cum in deum tanq̄z in spon
sum oscserit per promissiones
patrimoniū renuciat diabolo
et omnibus pompis eius. sicut
cuz puella alicui per verba de
presenti desponsatur. statim si
casta est a pudica renūciat om
nibus aliis amatoribus. qui p̄
us habebant accendendi a loquē
di liberam potestatem.

Hoc fedus nuptia
rum in baptismo miciatū firmū
stat et confirmatum. vt omēs
qui in eodem federe moriantur
eiusdē desponsationis gratia ad
deum auolēt sine mora. Stat
itaq̄ hoc signaculuz federis tā
ex parte sponsi q̄z sponse quo
usq̄ ad annos discretionis per
ueuerit et habere ceperit homini
um super consensum suum a p̄
priam voluntatem habuerit a
discretionem boni a mali. Q̄d
cū factū fuerit deu maxia multi
tudo hominuz rumpit fed? nup
tiarum in baptismate miciatuz.
post vanitatez huius? seculi ab
eūtes. dicentes illud Job per fi
dia operis Recede a nobis. sciē
tiam viarum tuarum nolum?.
in huius mūdi malicia a nequi
cia a se penitus prosternentes.
Vez quia deus est misericor?
et benign?. a placabilis super
malicia. dirigit ad nos nūcios
suos vt formicationes a immū
dicias deserentes fed? pristinū
reformemus dantes sibi adhuc
consensum mutue desponsatio
nis. vt more sponsaruz ineam?
fedus nuptiarum cum ipso licz
prostrati fuerimus in omni ge
nere nequiciarum.

Et quia in ommibus gene
ribus nuptiarum firmandis re
quirit consensus nubētiū Scā
dum q̄ consensus dei sēp p̄mpt?

est ipso dicente Quacunq; hora peccator ingemuerit &c.
Ideo necesse ē q; si aia cū deo sponsa nuptias inire desidēt consē sū suū similiter in deū dirigat. Et quia cōsensus liber ē et mi hi dēo arbitrio cōstitutus. ideo q; dei potentiā nō est cogend? nec q; dei sapientiā vincend?. Et i deo idem consensus ab anima pcās cōsueta difficillime extor q̄tur Et hoc est quod dicit Augustin?. Facilius ē creare cēlū et terrā q̄z impiū iustificāre Cui hoc Quia ipsa aia a deo. ribal dorū & peccatorū infecta est a more. mūdi videlicet et carnis q; ad honorabile dei thoy aspi rare nō delectat. Ne autem aia ex fedo amore isto q; ribaldorū a deo se repudiatā existiet Ideo deus adhuc ad aiaz tā nequi ter pstratam mittit nūcios tam reuerendus Primo Jeremiā se cundo mandās p; eū atq; dicēs Vulgo dī. Si dimiserit vir vxorē suā & recedens ab eo duxerit virum alium. nunq̄d reuertetur ad euz vltra. nunq̄d non otaminata & polluta erit muli er illa Tu autem fornicata es cuz amatoribus multis. tamē reuertere ad me dicit dominus. & ego suscipiam te. Idez Reuertere auersatrix et non auertam faciem meam a te quia sanctus sum et non irascar in ppetuum. Et in Canti. dicit aie q; strate. Ostende michi faciez tu az. faciem sonsum nominās Re uertere reuertē fuāmitt? reuerte re reuertere vt intueam mī te Quater dicit reuertē monēs vt ppter q̄tuor bnficia reuertatur. scilicet ppter creacōez. rētpōnē. dilectiōem. & eternā glori ficationē. Et vt breuiter pse tē materiam concludā?. vocat de us reuocat & multis modis riuo care n̄ cessat. nūc p; ipse ta nūc p; aduersa. nunc p; pdicacōes. nūc p; ispiracōes. & oīs modi q̄b? alternam nō fuit aliud mīs q̄dā voce? dei q̄b? nos admonē et supplicare nō desinit vt cū eo nuptias instauremus. De hijs modis supplicandi dicit Gregz. Pensate fratres karissimi. ad sit dei pietas duricia nostra. ia nō est quid homo excusationis inueniat Deus despicatur et ex pectat. cōtempni se videt & re uocat. & tamē aliquando riuo tentibus etiam premia promit tit Cum igitur anima hijs am monitionibus victa in sponsi consentit. trāsferendo in eum su e voluntatis consensum. in eod momento renūciat prioribus amatoribus & fornicationibus? nul lam eum eis amicāciam habēdo nec eorum munera in reliquum acceptando. sed toto cordis af fectu ad sponsum deum se con uertit casto illi amore adhe rens. iurās necnō statuens in

corde suo illum solū velle ama
re. et illi soli placere. A quo ad
regalem thalamum et eternas
nuptias pre ceteris est electa.
Quod cum factum est p̄ hūc
mutuum consensum desponsati
onis more carnalium sponsarū
subarratur ad confirmāda ea
ratiſi candas nuptias que p mu
tuum consensum sunt feliciter i
ciate. ℣ℜ Expedito er
go prio membro in quo consē
sum mutuum diximus compor
tari. Sequitur secundum mē
brum in quo compōitas nupti
as per mutuum consensum rati
ficari diximus per donationem
arraruz. Est autem duplex ar
ra scilicet communis et speciaℓ
℣ℜ Cōmunis arra est
q̄ nati sum⁹ redempti et ad fg
nū celorū vocati sumus. q̄ racō
nis ptic̄pes sumus. q̄ sapim⁹
q̄ creati. q̄ omnia magis data
sunt ad allic̄endū q̄z ad nup
tias ratiſi candum. eo q̄ multi
has arras acceperūt q̄ nūq̄z ad
nuptias venerūt. ℣℘
Arra autem sp̄ecialis in tribus
consistit gratijs q̄ ad dignitatē
spōse, p̄pinquius nos disponūt
Dat itaq̄ de⁹ sponsus sponse
sue post mutuum consensuz no
mine arrarum tria dona scilicet
monile anulum et coronā. Mo
nile ad decorem pectoris Anu
lum ad decorem manuū Coro
nā ad capitis gloriā ℣ℭ

Per monile autem per qd̄ pec
tus decorari diximus signifiℓ
conscientie puritatez. per quā
in oculis dei cor nostrū pre ōni
bus ornamentis decoratur De
quo ornatu gloriatur sponsa i
Ysa. dicēs Induit me dominꝰ
vestimento salutis quasi spōsā
ornatam monilibus suis. De
hoc ornatu cōmendatur in Cā
ti. vij. Collum tuum sicut mo
nilia Quid per collum quod ca
put et corpus coniungit nisi ag
nitionez amorosā que caput i
mentem et corpus i operatiōez
connectit? Hoc autem collum
ornatum monilibusꝰ dicatur tūc
cum nostra cogntio hinc inde
discurrens in omnibus cogita
tionibus nostris puritatem cō
scientie ꝺseruare conatur. ℣ℭ
℣ Per anulū q̄ est ornatꝰ
et decor manuum signific̄antur
bone et meritorie actioēs. qui
a sicut anulꝰ rotundus ē i quo
nō est inuenire principiū neq̄
finem. sic per bona opera mere
mur p̄mia sine caritura. Hoc a
nulo honestauit pater filiuz p
digū reuertētē ad se. p hoc sig
nās q̄ pꝰ q̄z ad sensū reuertim̄
opera nostra omnia fiunt meri
toria apꝺ deum De hoc anulo
gꝛ abatꝫ btā agnes cū dixit. a
nulo suo subarrauit me dñs. q̄i
diceret. In hoc honestauit me
et decorauit me dñs q̄ oia opa
mea sūt m̄eritoria apꝺ dū ℣ℭ

Per coronam vero que ornatum est capitis contemplationez acapim? Per caput āt quod ē pncipale nostrum vt dicāt Gre go. mēs intelligit. q̄ supra mo dum decorat cuz subleuata de uotione deum didicerit cōtēpla ri. De hac corona dicāt Ecā. Ornamētuz glorie acipies coro nā. Et in p̄. de sanctis dr Po suisti dne sup caput eius coro nā de lapide preciosо. Et iteruz Gl'a a honore coronasti eū do mine. Quia reuera bene gl'a a honore coronant. q̄ sanctitate vite a glorie subleuati in hac vita pegrinacōis a in regi one dissimilitudis deū didicerunt li cet a lōge ctēplari. Vt ergo p dcā oia breuiter explicem? post q̄z aiaī deū osenserit. dat ei de us in dono monilis pccōrū remi ssionē. In dono anuli meritoriā opacōez. In dono vero corone scām ctēplacōez. Et p? dono y subarracōez. ons ē vt more spō sarū carnalium cū scis vestib? adornet. A Teráo er go vt aia scā tāq̄z sponsa deo sponso digne valeat copulari debet vestib? sanctis adornari in q̄b? cum hester ad regē itro ducat? Dec āt ōmenta fuit qui b? aia scā potēit deo placere. Vnde Exo. dr. Lotos aq̄ idu es sacs vestib?. q̄d ē dicē. mū datos a pcās indues vestibus vtutū. Quib? āt vestib? ador nari debeat Req̄re in aduētu in sermōe. Ecce spōsus venit Et ibidē in hmōe Occurre mihi ob secro hodie. Nā q̄ in supmā et vltimā dispoficōez q̄ deo occur rit dixi? hic acipe possumus p ornatu. D Req̄r? se cūdū pncipale sciz de inuptijs ctingētib? Req̄re in aduētu in hmōe Veni ostendā tibi spon sā. Possum? etiā aliq̄ que de hijs factis carnalib? dicūt? hijs sanctissimis nuptijs applicare Di cit eni Aug? In mrimonio tria fuit bona. fides. ples. sacrame tū. q̄ tria bona tāto sinceri? a fi delī? in hijs nuptijs fuit quanto ipe fuit sanctiores Est āt fides mchil aliud in hoc loco nisi fide litas quā sibi mutuo debent cō trahentes Naz sicut Apl? dicit Mulier non habet potestatē sui corporis sed vir. nec vir habet potestatē sui corpis sed mulier Dic eni in matrimonio spūali corda non corpora trāferent. Sicut ergo vir a mulier tenen tur alterutrū corpora sua mūde a fideliter oseruare. sic in mat monio spirituali corda nostra fiunt sponso nostro fideliter cō seruanda. vt non quecunq; vo lumus illa faciamus. Deus et go qui iam dudum tam in diui nitate ab eterno ad amandum a in humanitate tranfixione

Et quidem leta in prole mater
Licet enim cum pariat tristiciã
habet · tamen cum peperit iam
non meminit pressure propter
gaudium · Sed in amplexib⁹
sponsa leñor Cara licz sint pig
nora filiorum sed oscula pl⁹ de
lectãt · Bonum est saluare m⁹
tos quod de primo genere ẽ p
lis Excedere autem cum verbo
est multo iocundius quod est
de secundo genere prolis · De
primo genere prolis dicit Apo
stolus · Filioli quos iterum p
turio donec formetur in vbis
christus · De secundo Ysaias
dicit Multi filij e⁹ que fuit steri
lis q̃z eius que habuit liberos ·
Et primo Regum · Donec
sterilis peperit plurimos ⁊ que
multos habebat filios infirma
ta est · Quod est dicere Virgi
nes sacre secundum carnalem
copulam steriles sunt · deo au
tem copulate tot proles spiritu
aliter pariunt quot affectiões
sanctas perficiunt meditando
Et quia carnales sponse semel
in anno pariunt · spirituales
autem adiute per gratiaz singu
lis momentis prolem pariunt
spiritualem · ideo cõuenienter
dicitur in predicta auctorita
te q⁹ plures filie sunt eius que
fuit sterilis secundun car nem
q̃z eius que habuit liberos
secundum carnem · que cum

ad patiendum cor suum nob⁹
contulit · de quo admirando di
cit Iob Quid est homo q⁹ mag
nificas eum aut quid apponis
erga eum cor tnum ⁊ rogat et
monet vt cor nostrum in ipsuz
mutua vicissitudine transfera⁹
di · Pro · Fili mi prebe mihi cor
tuum Est autem triplex fideli
tas Prima vt solum deũ sincero
corde ⁊ fideli affectu diliga⁹ ·
Secunda vt omnia bona nob
a deo tradita ad eius beneplaci
tum fideliter expendam⁹ Ter
cio vt suam gloriã in omnibus
que possumus promoueamus
Hic est ille triplex funiculus fi
delitatis Secundum bonuz
matrimonij est proles · vt viz
matrimonium tantum appeta
tur propter prolem ad cultum
dei nutriendum · Simili modo
in matrimonio spirituali nupti
e appetantur vt soboles bonoz
operum nutriantur · In q̃ mat
monio spirituali triplex ⁊ les
pcreat̃ · De quibus dicit Ber
nard⁹ In matrimonio spiritu
ali duo sunt genera pariendi ·
⁊ ex hoc diuerse soboles sed ñ
aduerse · cum sancte matres ã
predicando aut meditando itel
ligentias pariunt spirituales ·
Aliter sane afficitur mens fruc
tificans verbo aliter fruens ver
bo · Nam illic sollicitat necessi
tas · hic allicit suauitas verbi ·

addeum peruenerit et viderit tantam multitudinem filiorum spiritualium · gaudendo et admirando dicat illud Ysa · Ego sterilis et non pariens transmigrata scilicet de seculo · et captiua scilicet vinculis professionis et istos quis enutriuit? Ego destituta et sola et isti vbi erant? Tercia proles consistit in virtutibus et operibus bonis · De quibus dicit Augustinus Tot boni germinis proles de te gignis quot bona opera et virtutum exercitia de te profers · Tercium bonum matrimonii est sacramentum · quod non est aliud nisi inseparabilitas · vt videlicet vir ab vxore et vxor a viro quamdiu vixerint non separentur vt dicit Apostolus Quod si hoc sacramentum inter homines multo magis inter deum et animam est inuiolabiliter obseruandum · Inter homines tamen hoc sacramentum separatur in morte Et quia deus et anima spiritus sunt et non moriuntur · ideo hoc sacramentum inseparabilitatis inter deum et animam non separabitur in eternum · Deus ergo quia ex parte sui hoc matrimonium inter se et animam contractum non separat in eternum · ipso dicente Ozee Desponsabo te mihi in fide · petit et desiderat vt et ipsa anima sponsa eius ad hoc sacramentum inuiolabiliter obseruet

Sequitur tercius principale scilicet de quibus dabas nuptias consequenter · que carnalib? sponsis mane cum furnxerint dari sponse consueuerunt · que nomine dotis appellantur · Sic deus prestat istas tres dotes quibus beatus Bernardus in persona sponsi enumerat ita dicens Ne de mea absentia murmures et contristeris mittam tibi spiritum paraclitum qui tibi dat pignus salutis · ecce primum robur vite · ecce secundum Orie lumen · ecce tercium Ymo ergo dat pignus salutis vt ipse spiritus reddat testimonium spiritui tuo q filius dei es · qui certissima signa predestinationis cordi tuo inprimat · Secundo dat robur vite · vt quod per naturam tibi impossibile fuit per gratiam eius non solum possibile sed et facile fiat · vt i labor? · vigilijs · fame · siti · frigor? et nuditate · et in omnib? obseruatijs delectabilit meadas sicut in omnibus diuitijs · De q dicit p? · In via testimoniorum tuor delat? sum sic i oib? ditijs Tertio dat scie lume vt cum omnia bene feceris seruum te inutilem reputes · et q?cquid boni in eueneris illi attribuas a q omne bonum · et sine quo no paru sed nichil omnino potes nec inape re nec perficere · In hijs tribus? omnia spose donantur que ad eius salutem pertinent

Quinte nuptie dicuntur e
ternales · cuius sermonis execu
tionez requiē sermone illius do
minice post pentēn · sciz Simi
le est regnum celorum homini r̄
gi qui fecit nuptias ac̄.

Dominica tercia post epi
phaniā Sermo de epistola
Rouidentes bona nō tā
tum coram deo sed coraz
hominibus . Roma · duodecīo
Require in sermone de circunci
sione scilicet Postqz cōsumma
ti sunt dies octo.

Eodem die sermo primus
de euangelio. Quod
decē vtilitates consequimur ex
tribulationibus . Sermo
primus
Extendens ibūs manū
tetigit eū dicens Volo
munda re Math · viij ·
In hijs verbis duo possumus intelli
gere sciz diuine grē promptitudi
nē · desiderij in subueniendo mag
nitudinē Primuz ibi Extendēs
ibesus manū suā Secūz ibi Di
cens volo mundare Duo in euā
gelij occasione sciēdū q duplex
est tact? sciz human? a diuinus
Humanus dei · p primuz tāgimus
nos deum nostra deuotione · p
secundum tangit nos deus sua
misericordia Primus tact?
fit cum nostra deuotio adiuta
per gratiam est prompta adeo
efficaciter q ascendit ad deuz
tangens ipsum a mouens cor
suum · a quasi cogens vt se nō
posset omnino cōtinere · ita ta
men vt tactus fuerit petitā gra
tiam impetramus · Hoc tactu
tetigit illa mulier que erat in flu
xu sanguinis ab annis duode
cim · De qua dicitur Luce · Ac
cessit ergo retro a tetigit fimbri
am vestimenti eius a confesti
stetit fluxus sanguinis · Et a
it ibesus Aliquis me tetigit · nā
a ego noui virtutem a me exis
se Ecce a turbis vndiq; tange
batur a tamen solum se dixit
tactum esse · cum ex tactu mo
tus gratiam ministrabat · Se
cundus tactus
est diuinus quo nos deus tan
git sua miseratione · Et hic ta
ctus multipliciter variatur eo
q multiplicia misericordia indi
gemus · Quantum autem ad
presentem spectat materiaz de
hoc tactu diuino hic dicem? ·
quē flagellationē siue tribula
tionem diuinam alio nomine
nuncupamus · De qua tribula
tione tria dicantur per ordinez
Primo a quibus tribulationes?
hominibus inferantur · Secun
do qualiter sufferantur · Terti
o qui effectus siue vtilitates in
de sequantur · Pri
mo ergo dicēdū est a qui
bus tribulationes hominibus
inferantur · Quod apte nobis

Gregorius insinuat dicens Alia a deo· alia ab ātiquo aduersario· alia a proximo sustine? A deo flagella ab antiquo aduersario temptamenta· sed a proximo persecutiones damp na contumelias·

Viso ergo breuiter a quibus inferantur sed diuersimo de Deus nam q affligit vt p moueat· dyabolus ut deiçiat proximus vt noceat· Secūdo videndum est qualiter sufferā tur· vt in supremū crescant cumulum meritorum Quod in p dicta auctoritate subiungit Gre· dicens· In predictis tribus tribulationibus vigilanti oculo debet mens primo seipsā circūspicere· ne contra malum proximi pertrabatur quo ad retributionē mali· reddens malum pro malo· sed imitantes dominum qui traditorem suum benigno affectu osculatus ē· reddamus bonum pro malo· vt ait p̄s· Cum bijs qui odēit pacem eram pacificus· Secundo ne per temptamenta dyaboli seducatur ad delectacōem siue consensum delicti· quia sub nobis est appetitus noster· q nos dominamur illi· sicut dicit Gene· Vnde Bernardus Potest inimicus excitare temptationis motum· sed in te est si volueris dare consensum Erit forsitan peccatum in foribus ꝯ appetit? tu? sub te ē· cū ipe apire rēnuas ꝺsētire r̄cussas· Demq pmos pntes non vrsus à leo de cepit ꝯ vpens callidior nō fortior ceteris animantibus supplā tauit· Jō dicit p̄s· Si mei nō fuerint dominati tunc immaculatus ero· quasi diceret Quam diu nō ꝺsentio pcō· non nocebit ꝯ q̄z plurimū cooperatur in bonuz· qr quotiens viriliter resistimus totiens coronas perpetuas meremur Tercio mens vigilanti oculo debet seipsum circūspicere ne cōtra flagella operās ad excessum proruat murmuracōis· Quod apl̄us sollicite āmonere studuit dicens Nec murmurauerit sicut quidā eorum murmurauerūt q a vpentibus perierūt· Jō dī in regula benedicti· Aī omnia frēs sint absq; mūmuracōe

Tercio dicendū est q effectus inde sequūt siue vtilitates eoꝝ q vtuose q deuote sufferūt tribulatiōes Et qr infiniti fructꝰ ex tribulacoib? sequūt· decem tm vtilitates e? poim? p ordinem quas ꝺsequmur Tāgit nos de? primo vt a pcās purgem̄· secundo vt a vitijs emendemur· tercio vt amā dei proficiamur· quarto vt virtutib? ditemur· quinto vt gtijs spūalib? ipleamur· sexto vt mūdo spreto domin̄ū p̄mitem̄· septio vt q̄les simꝰ maifestem̄· octauo vt ad

sapientiam informemur Nono
vt habundantius premiemur.
Decimo vt q3 stricte ꝓbos
ſciat contemplemur. ¶ Re
fumendo ergo primum dicā?
ꝙ tribulacōibus et castigacō
nibus tangit nos deus vt a pec
catis purgemur. Dignuz quip
pe est vt cōtraria con trarijs cu
rentur. vt peccata propter car
nalem dulcedinem perpetrata.
per tribulacōnis amaritudinez
expientur. Quod conuenient
in proposito euangelio figura
tur. vbi ad tactum domini le
ꝓsus mūdat. Sic a maria so
ror mopsi a lepra quā p peccm̄ i
mopsen omissū cōtraxit. p tbu
lacōnū amaritudinē ē mūdata
Vnde Ecā. Remittit in tēpe
tbulacōis pcā. Greg. Quod
flagellū gno. qđ lima ferro.
quod fornax auro. hoc facit tri
bulacō viro iusto. Vnde Ber
nardus inquit. Deꝰ summe bo
n? est. sūme nos diligit. gau
det i perturbacōibus nostris de
lētur in tribulacōnib? nostris
absq; hoc ꝙ non recedit a clem̄
tia sue pietatis. sed ideo vult
vt flagellem̄ vt a peccatis pur
gemur. Vnde propheta Ecce
ego ostendam misericordiam
meam ad te. a exco quā ad pu
rum scoriam tuam ¶ Secū
dus effectus tbulacōnuz ē. vt
a vitijs emendemur Difficile e
nim cauent vitia cū in trāquilli
tate positus nullis molestijs vr
getur Vnde ꝑ. de quibus dō
dicit torrentibus dicit In labo
re hominum non sunt et cum ho
minibus non flagellabuntur.
Et statim sequitur Ideo tenu
it eos superbia. et cetera que se
quutur Exo. Sedit populus
manducare a bibere. et sequitur
Et surrexit ludere Vñ Aug?.
Sepe tbulacōibus duris a aspe
ris exercemur vt vitijs q̄ insūt
ꝑ meē pnt emendemur. Et Gre.
Dei electi plerūq; flagellis at
terūt. etiam si nulla eis dē insūt
crimina ne dono torrentib? vidā il
labāt ¶ Terco tbulam̄ vt aici
di ꝓbeā. hoc ē vt in hoc pro
bet se fore amicū nrm̄ Ecā.
Qui diligit filium assiduat ei
flagellum. quez diligit dominꝰ
corripit Et Apo. Ego quos a
mo arguo et castigo Ber. Ni
lum testimonium amoris eius
credibilius. nullum citius i vi
ta ista q3 quod desiderat ꝓ ꝓbe
ta dicens Corripiet me iustus
in mia An nō signū magne di
lectionis est cuz penam eternā
quam peccatis nostris meruꝰ?
in tēporalē cmutat atq; leuē?
Teste ꝙba q̄ di. Pro āno di
ez dedi An nō signū magne di
lectionis ē cū ꝓ breuissimas pe
nas corōas nob̄ fabricat et na?
Dz dicēt aliqs Ego non capi
o hoc vbū nec amorē setio si fu
rorē. cū flagellacōes setio. nō

dilectionem · sed iram · Nisi q̄ verum est · Iram quidem sē tis sed in misericordia · Vnde Abac · Cum iratus fueris misericordie recordaberis · Super quod verbum dicit Bernard? Volo irascaris michi pater misericordie · sed ea ira qua corrigis deuium non qua excludis de via · quia cuz sentio te iratū tunc maxime confido propiciū Ad hoc enim irasceris vt sentiā iram · ⁊ sentiens corrigam q̄ peccaui · Tunc autem maxime irascitur cuz nō sentitur irasci · vt in his qui in mundi huius prosperitatib? letantur · q̄ ex affluentia rerum temporalium deum qui hec ministrat propicium sibi credunt Non attendentes illud durum verbū q̄ Ysaias dicit · Miseremur impio ⁊ non discet facere iusticiā · q̄ est dicere · parcam? ei in presēti vt meternum nō parcamus · Quod luculenter declarat Job dicens Quare impij viuūt sublimatiq; sunt et confortati sunt diuitijs Semen eorū permanz coram eis · turba nepotuz ⁊ p pinquoruz in conspectu eorū · domus eorum secure ⁊ pacate · ⁊ non est virga dei super illos Bos eorum concepit et nō abortiuit vacca pepit et nō ē p̄uata fetu suo · Egrediūt q̄si greges puuli eoruz · et infantes eorum exultant lusibus · tenent tympanum et cythar̄ et gaudent ad sonituz organi · ducūt in bonis dies suos sed in punc̄to ad infernum descendunt In quibus verbis quid aliud i nuitur nisi quia hic eis videt̄ non irasci vt meternū irascatur

Quarto tribulamur vt virtutibus ditemur · sine quib? ne mo deū videbit Vnde p̄?. Domo deū videbit Vnde p̄?. Dominus virtutū ip̄e est rex glorie Nulli em̄ erit rex glorie i celo · nisi ei sit rex virtutum in vita ista · Plus enim meret? vtuosus vna die q̄z vicīosus in mille annis Plus valet vnus lapis preciosus vtpote saphirus vel smaragdus q̄z mille plaustra filicū Vnde nulla anima placet deo nisi fuerit virtutib? adornata · Et ideo q̄ beata virgo placuit christo et alij sancti virtutes effecerunt Quod autem virtutes ex tribulationibus generentur patet ex p̄cipuis vtutib? · videlicet caritate humilitate patientia · sine quibus nulli hominī erit salus · quod patet p singula discurrendo Vnde Augustinus Sicut pannus in camino calente deoctus et subito extractus calorem ignis adhuc in se continet · sic tribulatio de ca nō tribulacōis caritatis diuine affluens · sapit · tenet ⁊ effi cit caritatē Idem Nescio q̄ pacto q̄ lege quāto dīnis flagellacōi bo crebri? et ac? affligūt tāto

efficacius amamus Cur hoc ex
pressum habemus in Thobi. v
bi dicitur. Hoc autem pro cer
to habet omnis qui colit te. qa
vita eius si in probatione fuerit
coronabitur. si in tribulatione
fuerit liberabitur. certus est au
tem q̄ a tribulatione liberatus
diligit liberatorem. Secundo
vt clare pateat tribulatio efficit
in nobis humilitatem. Qui enī
flagellatur vt male operans
humiliatur. Vnde Apostolus
Ne magnitudo reuelationū ex
tollat me dat? est michi stimu
lus carnis mee angelus sathāe
qui me colaphyzet. Gregori?
Dum tribulationibus exercem̄
diuina dispensatione agitur.
ne mens virtutibus splendens
extollat̄ ꝯ tanq̄z male operās
humilietur. Quinto tribulatio
nes in nobis patientiam operā
tur. Quod euidenter Apl̄us in
sinuat dicens. Tribulatio pati
entiam. patia vero spez opat̄
Quinto tribulationib? ex
ercemur vt gratijs spūalibus p
pareñ Nulli? enī aptus ē gtijs
spiritualibus a consolationib⁹
diuinis nisi fuerit duris diuti?
tribulationibus castigat?. Re
latiue enī consolatio est alicu
ius tribulati consolatio Deute
ro. Afflixi te penuria. ecce tri
bulatio. Et dedi tibi manna.
ecce consolatio. Vnde Thob.

Post tempestatem tranquillū
tatis a post lacrimationē a fle
tum gaudium a exultationem
infūndis Sciendum autem q̄
hec duo scilicet tribulatio a cō
solatio in statu vite religiose
sunt coniugata a admiscez cō
mensurata. vt si magna tribu
latio sit magna consolatio seq̄
tur. si nulla fuerit tribulacō nul
la sequatur consolatio. Vnde
Psalmus Secundum multitu
dinem dolorum meorum in cor
de meo consolationes tue letifi
cauerunt animam meam. Et
dominus in euangelio Qua mē
sura mensi fueritis scilicet in tri
bulatione remetietur vobis in
consolatione.

Sermo secundus de euan gelio. De quinq̄ vlti mis vtilitatibus ex tribulatio ne prouenientibus. m precedē ti sermone tactis.

Sermo. Inj.

Ego veniam a curabo
eum vt supra. Dicit
beatus Augustin?.
q̄ per medicamentum trib ula
tionum non solum perpetrata
mala purgantur sed et bona cō
feruntur. nec solum illa sed a
omnia que ad vite perfectiōez

confluunt tribuūtur · Mala autem impedientia perfectionez fiūt reliquie pcōz · scz ꝓmtaꝫ ad peccandum · ⁊ difficultas ad resistendum · sed etiam inabilitates ⁊ dispositiones que in plerisq; locis scripture infirmitates dicūtur · ⁊ cycatrices vulnerum per tribulationum a maritudinem tolluntur pariter ⁊ curantur · Ad predicta ergo omnia in nobis curanda dicat dominus verbum propositum · Ego veniam ⁊ curabo eum In quibus duo tangūtur · primo beniuolentia in veniendo · secundo clementia in curando Primū ibi Ego veniam · Secūdū ibi ⁊ curabo euz · Dicat ergo Ego veniā cum flagello curationis non solum vtilitates portans in priori sermone positas · sed etiam vt ab omnib⁹ reliquijs peccatorum inhabilitationibus ⁊ indispositionibus a vite perfectione impedientib⁹ electos meos sanare valeaz et curare Nec autem omnia in subiunctis causis includuntur · quod pz subtiter intuenti · VI Sexto ergo loco quantum ad numerum precedentem tribulationibus exercemur vt spreto seculo dominū ymitemur · confugiētes ad euz qui potest solus saluare animaꝫ nostras Si em̄ nulla dura nos tangerēt in hoc mundo · presentia nobis dulcescēnt ⁊ vilescerent futura · Vnde in Ysai · In angustia sua quesierunt domi num in toto corde suo · ps · Impple facies eorum ignominia ⁊ q̄rent nomen tuum domine · Vnde per omnem textuz veteris testameti sepe legitur q̄ filij isrl bel in pace ⁊ prosperitate bue⁹ seculi recesserunt a domino · Et tribulati ⁊ angariati redierunt iterum ad eum · Et hoc inferebat dominus cum in euangelio dixit · In mundo pressuram habebitis in me vero pacem Vnde Gregorius · Ecce mundus quē diligitur fugit · Vbiq; luctus vbiq; mors vbiq; desolacō · vndiq; percutimur · vndiq; amaritudinibus replemur ⁊ tamen ceca mente eius amaritudines amamus · fugiētem sequimur labenti inherem⁹ · ⁊ quia labentem retinere non possumus cū ipso labimur quem cadentem tenemus Olim nos mundus retraxit a deo · nunc autem tātis plagis ⁊ periculis plen⁹ est vt ipse iam mundus ire ad deum compellat · Vnde Augustin⁹ O immunde munde qui tuos amatores sic crucias sic castigas quid pro te facerent si aliquid dulcedinis in te inuenirent VII Septimo tribulationibus exercemur vt quales sumus nobis ⁊ alijs manifestemur Multi enim creduntur esse bom̄ tempore pacis quamdiu nō tāguē

sed tunc sibi ⁊ alijs noti erunt quando flagellationibus ⁊ ali
is tribulationibus exercentur.
Vnde Deut. Temptauit vos
deus vt palam fiant que m am
mo tuo versantur an diligatis
eu3 an non. Vnde in huius ve
ritatis figura dixit Ysaac ad
filium suum iacob. Accede fili
mi vt tangaz te ⁊ probez vtrū
sis filius meus an non. Sic tā
guntur boni vt alijs inotescāt
tangunt mali vt sibijpsis noti
fiant. Ex tribulationibo enim
mali pei ozes fiunt qui fortasse
se bonos crediderūt. ⁊ boni me
liozes erūt qui forsitan malos
se timuerunt. De quibus dicit
dominus in euangelio. Jn tem
pe credunt ⁊ in tpe turbatio
nis recedunt. Vnde de talibus
dicit Gregozius Pena interro
gat si quietus quis veraciter de
um amat. Idem Beati viri cum
magnis tribulationibus feriū
tur. hinc pulsati atq; tribulati
in animo se imperfectos iuem
unt qui nō pulsati se perfectos
crediderūt. Qua ex re agit vt
se ad seipsos colligentes apud
se tacti opprobriū siue infirmi
tatis erubescāt. atq; ex ipsa fu
a confusione roborati contra ad
uersa quelibet pacientiaz oppo
nunt. ⁊ ex sua tribulatione p
ficiunt qui prius i ocio ex ipa
sua securitate torpebāt. ⁊ ve
raciter tales esse incipiunt qua
les se prius inaniter putauerūt

Octauo flagellationibus
duris ⁊ asperis castigamur vt
ad sapiētiaz informemur. Qui
enim tribulationes sustinent in
omnibus suis agendis sepe cau
tiores inuenient. Vnde in libro
Judicū legitur expresse. Hec
sunt gentes quas dominus de
reliquit vt erudiret i eis. ⁊ po
stea discerent filij eozum certa
re cum hostib? ⁊ habere consue
tudinem preliandi. Et Eccle
siastici Qui non est temptat?
quid scit. Ideo ibidem dicitur
Vir in multis expertus cogita
bit multa. Hec autem causa su
pra moduz tangit eos quos do
minus tanquaz custodes i pre
latos ponit supra populū suuz.
vt in semetipsis discāt quomo
do compati debeant in similib?
constitutis. Sicut deus omni
um scientiarū domin? miser vo
luit fieri vt ex hijs que passus
erat disceret misericordiam. vt
quod sciuit ⁊ habuit per diui
nam ⁊ naturalem clementiam
postea disceret per temporalez
experientiaz. Vnde petrum in
tam grauem lapsum apostasie
cadere p misit. vt postea super
populum positus clementioz fi
eret ⁊ facilius indulgeret

Dono tribulationibus fati
gamur vt habundantius pre
miemur. Quanto enim plura ⁊
grauiora propt deū sufferim?

tãto maiorũ ꝓmioꝝ cumulo ꝓ
miam̃ De hoc cumulo ꝓmiorũ
dicit Apls Jd qđ est momẽta
neum ⁊ leue tribulatiõis in ꝑti
supra modũ in sublimitate eter
nũ gle pond? opatur in nobis
Jn hoc vero qđ dicat supra mo
duꝫ insinuat nobis ꝓmꝫ infim
tatẽ · q autem dicat momenta
neum ⁊ leue insinuat tribulati
onis paruitatem · Vnde Mat ·
Beati eritis cum maledixerit
et oderint vos homines · subiun
gens causã beatitudinis cũ dix
it Ecce enim merces vra multa e
in celis Vnde si nõ eet alia vtili
tas tribulationuꝫ q̃ꝫ cumul? ꝓ
mioꝝ merito sepe eet ab oĩbo
fideliter tribulatio appetenda ·
Cum em̃ sint duo pncipia me
rendi agere ⁊ pati · cũ de actio
ne modicum deportemus eo q
opera nostra nobiscuꝫ egit · tri
bulari nos domin? ꝓmittit vt q̃
si nobis nolentib? ꝓ tribulatio
nis amaritudiẽ ꝓmia oparet
Nã vt de malꝫ actib? taceam?
ꝓ q̃ nõ solũ merita nõ acq̃runt
ꝫ etiã pene infligũtur Jpa ope
ra q̃ sp̃em pietatis pretendunt
tot infectionib? sunt inuoluta
tot vilitatib? fedata vt per ea
nulla merita oquirãtur · Vnde
Job Verebar omnia opa mea
Sup quod dicit Greg · Quia
viꝝ sãct? illa exhibuit ex qui
b? placari de? erga iniquitates
solet · qđ e q mira opa faciẽs
hec ipa vereꝫ · nisi q̃ sãcti vi
ri actibus verbis q colligim?
vt si placere deo veracĩter cupi
mus p? q̃ꝫ peruersa subegimus
ipa etiam in nob bene gesta
timeam? ℣ Duo q̃ppe sunt q̃ in
bonis opibus nccĕ e vt studio
se formidẽt desidia scꝫ ⁊ fraus
Vnde per ꝓphetam iuxta vetu
staꝫ trãslationẽ dr Maledict?
õis q̃ facit opus dei negligen
ter fraudulẽter ⁊ desidiose · Et
quis gloriari poterit has male
dictiones pemtus se euasisse ?
Aut q̃s poterit dicere Fraudem
aut desidiam in meis operibus
non commisi Desidia aut̃ per
torporem nascitur · fraus per ꝑ
uaricationem · Fraus
autem tribus modis omittitur
sicut in q̃dam hmõe superius e
expressũ Vnde alibi dicit Gre
go · Si remõta pietate discuti
mur opus nostruꝫ pena dignũ
est · quod remunerari premijs
postulamus · quia nostra iusti
tia ad examen diuine iustitie
deducta iniustitia e · ⁊ sordet
in districtione iudicis quod
in opere fulget bene operantis
Et quia sic modicum premij
in actionibus nostris conquiri
mus · Jdeo necesse est vt in tri
bulationibus fatigemur
℣ Deinde tribulationibus
fatigamur · vt q̃ꝫ districte fe
riat contemplemur · Si em̃ fili
os dilãssimos i pseti ꝓmodico

lmj

pulu3 pecatoꝝ sic castigat. sic flagellat. quid facturꝰ est hijs quos semp odio habuit ꝛc De quibꝫ Malachie Dic ẽ populus cui iratus ẽ dominus in eternum. De quibus iterū dicit dominus Jheremie Viuit dominꝰ ꝙ viuit anima mea. nō est anima mea ad populuz istum Eice eos ꝙ a facie mea egrediãtur. De quibꝰ adhuc adiūgit Frustra multiplicab medicinã sanitas non ẽit tibi Si ergo de⁹ us electos suos in hoc tempore sic pcutit quos amat. quomodo percussurꝰ est illos quos nū quaz amat ꝛc Quod bene petrꝰ insinuat cum dicit. Si iustus vix saluabit impiꝰ ꝙ pecator vbi parebūt ꝛc Vnde Gre. Cō sideret vnusquisq; que peccantes postmodꝫ supplicia maneãt si etiam iustos hic per tam varia flagella castigat Jdē De pena bonoꝝ colligẽduz est quibus tormentis castigandi sint quibꝰ irascitur deus. si sic illos affligi patitur in quibus letatur. Aut quomodo percussurus est illos quibꝰ iustuz iudicium exhibet deus. si etiam illos sic cruciat quos pie redarguit ac pie fouet ꝛc Quẽ dupli ter instatuzt palis ꝙ eternalis ẽ bulationis bene insinuat Job dicẽs Qui timet pruinaz irruet super eum mix Quod exponẽs Ber. dicit Qui timet pruinam tenuis ꝙ momentanee tribulationis irruet super eū mix eterne dampnationis ineuitabiliter. Ergo alterū eligamus Aut vt hic tribulemur. aut vt illic gaudeamur. Cur hoc ꝛc Propter duas causas. qz malum culpe non dimittitur nec bonum regni celoꝝ consequimur nisi tribulationibus castigemur Naz de primo dicit Job Luet omnia que fecit De secdo dicit Apls Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnuz dei Et veritas in euãgelio Ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum Vt sicut ego veniens in terrã non nisi per tribulatiões ad regnum redijt. sic ꝙ vos non nisi per tribulatiões poteritis illud introire. Eligam? ergo quod voluerim?. aut hic tribulari ꝙ eternum gloriari. aut hic voluptari ꝙ eternaliter cruciari. quia alterū illoꝝ ineuitabiliter sufferemus Qd bene insinuat Job dicẽs Si ipius sum vę michi est. si iustus fuero non leuabo caput saturatus afflictione ꝙ miseria Sup quod Greg. Impius vę habz iustus miseriam. qz vę eterne dampnationis impiꝰ sequit. et iustꝰ doloribꝰ transitorie aduersitatis expiatur Impius caput releuat in presenti sed euadere non valet. Justus labore sui certaminis afflictus caput

leuare nō finit sed hic pressus ab afflictiōe perpetua liberat Ille sez impius in voluptatibo se erigit sed sequentibo penis se imergit · Et iustus in doloribo se deprimit sed a pondere et ne dampnatiois se leuat Dns ergo sic propositis dicat nobis illud Re · Eligite vnuz qd̄ volueritis · vt aut cum ipio caput a voluptatib? leuem? ꝛ cū hoc eternū ve exspectem? · vel cuz iusto hic crucier ꝛ ieternū cū domino gloriemur · Qd̄ nobis prestare dignetur ꝛc̄

Dominica · nij · Sermo de epla de p̄cepto dilectois pxmi Sermo · Lv

NEnim quicquā debeatis mihi vt inuicē diligatis Ro · xiij · In verbo proposito de dilectiōe habēda ad proximum monem̄ · de quo quinq; dicemus per ordmē videlicet de h? p̄cepti necessitate · breuitate · leuitate · vtilitate · ꝛ veritate Resumendo p̄mū dicim? q; hui? dilāonis necessitas ex hoc patz quia cadit sub p̄cepto Damus āt illud esse necessariū quod precipitur ꝛ mandatur Vnde Leuiti · xix · Diliges proximum tuū sicut teipz Job · xv · Hoc ē preceptuz meum vt diligatis inuicē Ex hijs auctoritatibus huius dilectionis patet necessitas Secundo huius mandati breuitas patet in eo q; tam paucis verbis et dictionibus est prolatum Vnde Augustinus Decuit verbum eternum in carnatione abbreuiatum abbreuiare legez ne vel de prolixitate vel ignorantia se excusarēt homines Vnde Apostolus post thema propositum subiūgit dicēs Qui enim diligit proximū legē impleuit Nam non adulterabis · nō occides · non furaberis · non falsum testimonium dices · non concupisces rez proximi tui · ꝛ si qd̄ est aliud mandatuz in hoc verbo instauratur quod est · Diliges proximū tuū ꝛc̄ Dilectio p̄xmi maluz nō operatur · plenitudo ergo legis dilectio Tercio dicendum est de huius precepti leuitate De qua augustinus Decuit benigmissimum legislatorem leue dare preceptum · qui in tanta dulcedine pietatis versabat in terris vt nil vnquam durum verbis vel moribus exhiberet · Vnde Matthei decimo dicit Tollite iugum meum super vos ꝛ discite a me qz mitis fuz ꝛ humilis corde Jugū enim meum suaue ꝛ onus meum leue · Primo enim dominus qui vult omnes homines saluos fieri leue debuit dare preceptum · vt

a paupere ficut a diuite · ab iſi
mo ficut a forti ab ommb? poſ
ſit impleri Huius precepti leui
tatem poſtulabant ſancti prē?
miſtica ⁊ in figura Cū em̄ Da
talip · dixerūt ad Roboā Da
ter tuus duriſſimo iugo nos op
preſſit · tu leuiora impera vt ſer
uiamus tibi Nam deus pat̄ du
riſſimo iugo legis humanū ge
nus oppreſſerat · ⁊ ſeueriſſima
aīaduerſione declinantes pum
uit · mādās oculuz pro oculo ·
dentem pro dēte trāſgreſſoribo
auferri · Vnde ſuper illo verbo
Apoſt · Apparuit benignitas
et būanitas ſaluatoris noſtri
dei · Dicit Ber Apparuit dei iu
ſtitia ab exordio mundi vſq
ad natiuitatem qua diſtrictiſ
ſime peccata puniuit Nā ange
lum apoſtatam propter ſolam
cogitationē · p̄mos parētes pp
ter pomi deguſtationem · illuz
de celo · iſtos de paradiſo expu
lit Totum mūduz preter octo
homines deleuit diluuio · ſic m?
tos in deſerto proſtrauit · in q̄
bus ommb? duriſſima apparu
it iuſticia Nunc autem hoc eſt
a natiuitate ⁊ in reliquū appa
ruit benignitas ſaluatoris

Quarto dicendū eſt
de amoris erga proximuz vtili
tate in qua omne quod bonuz
eſt ⁊ vtile erga proximum per
fecte ciſſime continetur De q̄b?
tamē tria ā breuitatis p̄cura

m? in q̄bo reliq̄ omnia cōtinēt
Nā per amorē p̄ximi deo ogru
ā i pendim? reddibitionez · dei
conſequimur filiationem · deo
icorpamur per beatā vnionez
De primo dicit Ber · Zelus a
mor eſt ex omnibus anime mo
tibus ſenſibus ⁊ affectibus ·
in quo poteſt creatura ⁊ ſi non
ex equo reſpōdē auctoria q̄
de ſimili mutuaz reddē vicem ·
Verbi grā Si mihi iraſcitur de
us nūquid ſimilit iraſcar ? Nō
vtiq; ſi pauebo ⁊ cōtremiſcam
et adorabo ⁊ ſaluās me non q̄
rit a me ſaluari · Nunc iaz vide
as de amore q̄z aliter ſit · Nam
cum amat deus non vult aliud
q̄z amari · quippe qui nō ad a
liud amat niſi vt ametur ſciē?
nos ipſo amore btōs De ſcdo
dicit Apl's Ephe · v · Eſtote
imitatoēs dei ſicut filij cariſſimi
et ambulate in dilectiōe dei ſic
criſtus dilexit vos Nam per a
morē proximi deo patri aſſimi
lamur ⁊ patrizando filij dei no
minamur Quod ſi aliquis dix
erit · hec filiatio ſumit ab amo
re dei non proximi · Dico q? al
ter generatur ab altero · Gigm
tur enim ex amore di amor p̄x
imi · ⁊ per amorem proximi a
mor dei nutritur · Sicut enim
ignis in materia lignorum pa
ſcitur ⁊ nutritur ⁊ flammā ſur
ſum erigit · ſic igmis caritatis i
proximis tanquam in materia

nutritur vt flamma eius violẽ
tior ad deum se erigat ℣ R
Tercia vtilitas quam con
sequimur in caritate proximi ẽ
quia per eam deo vnimur. De
qua vmõe saluator dicit Johã
xvij decimo Rogo pater vt sint
vnum in nobis sicut ego ⁊ tu v
num sumus Quod vtiqz nõ cõ
tigit nisi per proximi dilectio
nem Vnde ad Cor. i. Qui ad
heret deo vnus spiritus est cuz
eo Quod apertius dicit Johñ.
iiij. Qui manet in caritate in de
o manet ⁊ deus in eo. Per cari
tatẽ ergo de⁹ in homine ⁊ homo
in deo est. De q̃ Her. Dõ qui
tẽ ab eterno in deo tãqz ab et
no dilectus. q̃ scz de illis ẽ qui
dicere possũt cũ Apl'o Qui di
lexit nos añ mũdi ⁊stitutiõẽz.
deus vero in homine ex quo di
le ctus ẽ ab homine. Et si ita ẽ
hõ q̃dez in deo ẽ. ⁊ quãdoqz ta
mẽ i hoie deus nõ ẽ De⁹ ãt i ho
mine nõ ẽ qui nõ fit in deo Ma
nere emĩ in dilectione non pote
rit etiam si forsan ad tempus di
ligat nõ dilect⁹. potest ãt nõ
dum diligere ⁊ dilectus. por
ro cum iam diligit qui dilige
batur tunc homo in deo ⁊ deus
in homine. Qui ãt nũq̃z diligit
nunquã est dilect⁹ Ac per hoc
nec ipse in deo nec de⁹ in eo est
Que ergo ẽ vtilitas quam ex
hac vmõe cõsequimur? Rñde
o qz supra modũ Maximã emz
p hãc g̃tiosã. fructuosã. glori
osã dilectiõ em vtilitatẽ ⁊sequ
mur qz õma que dei sũt nã sũt
Naz vtus vmõis necio cogitõ
ma eẽ dia ℣ Quinto dicẽ
dũ est de h⁹ dilectionis veritate.
hoc est quõ nos exerceam⁹ vt
verã erga pximos hẽamus cari
tatẽ De q̃ triplex nob in septu
ra datur regula Jubem emĩ pxi
mum diligẽ sicut deus nos dili
git. sic nosmetipsos diligim⁹.
sicut membrũ diligit membrum
De⁹ ergo nos ⁊ mẽbra plemisti
ma sunt exẽplaria ex quibo di
scernere possum⁹ quõ pximum
veraciter diligam⁹ Nã de pmo
exemplari dr̃ Job. xv. Hoc ẽ
preceptũ meum vt diligatis in
uicem sicut dilexi vos. In qui
bus verbis deus pomit se in exẽ
plum quomodo pximum dili
gamus De sc̃do dr̃ Ma. xxij
Diliges pximum tuum sicut tip
sũ In quibo vbis nos pomit i ex
emplũ quõ diligamus De ter
cio dr̃. i. Cor. Vos estis cor
pus xpi ⁊ membra de mẽbro
Omnia autem mẽbra nõ eũdẽ
actũ hñt Ita multi vnũ corp⁹
sumus in xp̃o Ad istorũ tamẽ
exẽplorũ regulã pmo dei ẽpli
citer diligẽ de be⁹ Diligit en nos
de⁹ pmo gratuita liberta te
boc ẽ null⁹ nris mẽitis p̃cedẽti
bo ẽ ex seipo Vnde dicitur O
zee xiij. Diligã eos
sp̃õtanee. hoc est sp̃õte nullo

lv

merito motus Vnde Rom. ix de Jacob ⁊ esau dicit Apostolus Cum nondum nati fuissẽt aut aliquid bonĩ aut mali egissent dixit deus Jacob dilexi. Ezau autem odio habui. Et ad Ephe. Dilexit nos ãte mũdi constitutionẽ Item Jo. nnj. In hoc est caritas non q̃si nos dilexerim⁹ deũ. ꝯ qm̃ ipse p̃or dilexit nos. Dic⁊ nos diliga m⁹ p̃ximuz non ob respectum alicuius precij vtilitatis ve cau saz ꝯ gratis ⁊ affectu gratuito sicut de⁹ Vñ Ma. v. Si diligitis eos qui vos diligunt quam merc̃edem hẽbitis ℭ Nõne hoc et bmiã faciunt ⁊ publicani. imo ⁊ canes diligunt suos dilectores. Secundo diligit nos deus vt bonũ in nob̃ p̃mo ueat⁊ mala puniat⁊ vicia persequatur. sic hominem diligit vt secundum Job luat omnia que feãt. Dic⁊ p̃xios diligamus nos vt nũq̃z ipsorũ peccatis assentiamus. Vnde Thobie nij. Vide ne aliquãdo peccato assentias. Et Gal. v. Nemini cõsenseritis viz in malo Dic ita diligamus personas vt nũquã eorum consentiamus vicijs vt peccatis Ro. xiij. Dilão p̃xi mi malum non operatur. Dic Tullius. Nulla est excusatio vbi causa amicicie peccaueris. Hoc enĩ sanxit lex amicicie vt nec rogem⁹ res turpes. nec famus rogati Terẽtio dilexit nos fructuosa vtilitate. quippe qui in eo dez amore victus mbil a nobis cõtinuit sed se ipsuz nobis dedit cum omnibus que habebat Vnde Apostol⁹ Propter nimiaz caritatem suã qua dilexit nos. v. Qui proprio suo filio nõ pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illuz. quomodo etiam cum illo non omnia nob donauit. Dic⁊ nos fructuose p̃ximos diligam⁹ exhibente⁹ eis quecunq; possum⁹ q̃cunq; eis necessaria cognoscimus. Dic. i. Job. iij. Filioli non diligam⁹ vbo neq; lingua sed ope⁊ veritate Quia bm Gre. Probatio dilectionis exhibitio ẽ opis Et Sed̃a regula q̃ dilectiõez erga p̃ximam habẽdaz regula ẽ debem⁹ est illud Diliges p̃ximũ tuũ sicut te ipm Ita viz vt dilão p̃ximi nõ infra nos remaneat sed nec supra nos se erigat Infra enĩ rimanet si bonum suuz minus q̃z nostrũ diligimus Supra nos aũt p̃ximum diligere videmur si ex affectu dilcõnis ei exhibem⁹ in quo nob̃ nocem⁹ vt si q̃⁹ subueniat ad ocãdendũ bõez vel si quis proximi curam fuscepit qui curam suam nondum egit. faciens contra mandatuz domini dicentis Non arabis in p̃mogenito bouis Vnde Ber. Tu fr̃ mi cui firma satis ppria

r nij

salus nondum est· cui caritas adhuc aut nulla est· aut adeo tenera atq; arūdinea vt ōm flatui cedat· ōm spiritui credat· omm circūferatur doctrīe vento· immo cui tāta est caritas vt vltra mandatum dominī diligas proximuz plus q̄z teip̄z· & rursum tantilla vt contra mādatū dominī fauore liquescat· pauore deficiat· pertuzbetur tristitia· auaricia contrahatuz· ābitione pertrahatur· suspitioibo inquietetuz· honorib? tumeat· liuore tabescat· tu iq̄z in p̄priis temetipsum ita sentiens quanam dementia queso alīea curare aut ābis á acquiescis ꝯ Sed audi q̄d consulit prudēs vigilq; caritas Non q̄ alijs sit remissio· vobis autem tribulatio· sed ex equalitate i p̄senti tēpore vt vestra habundantia illorum inopiam suppleat· Noli nimium esse iustus· sufficiat tibi vt diligas proximum tuum sicut teipsum· Vnde beatus Gregorius Magna cautela necessaria est predicatori ne timoris laceratione se mordeat· ne proximum iuuando se deserat· ne alios erigens ipse cadat· Sciendum tamen in summa q̄ duo sunt naturalia mandata· quorum vnum Mathei septimo ponituz· Omina quecunq; vultis vt faciant vobis homines & vos facite illis Secundum Thobie quarto ponitur Quod ab alio non vis tibi fieri hoc alteri nō facias· Hec autē duo precepta sufficienter astruūt quomodo sit proximus diligendus· & in hijs duobus dilectio proximi sufficientissime adimplet̄ V Tercia regula que docet proximū diligendum ē regula membrorum· q̄ similiter triplicē legē habent adinuicem· Primo quia membrum pro membro male expomitur minus pro maiore Secdo mēbrū membro congaudet & cōpatitur· Tercio membris ab inuicē lesis vindicta non petitur V Primo dico membrū p membro expomitur malis Vnde videmus ad sensum q̄ ensem vibratuz in caput brachiuz excipit & manus ne lesa tur oculꝰ se obiat· Sic crist? caput nostrum dampnationis sententiam mēbris debitam sua per se suscipiens in cruce pro nobis moritur· Sic & nos res corpus & animam debemus p̄ proximis exponere· Vnde Job· iij· In hoc cognouimus caritatē dei quoniam sicut ille animā suā pro nobis posuit ita & nos debemus animam ponere pro fratribus V Secundo membrū membro congaudet & compatitur· Vnde Corī· Si qui d patiē vnum membrum compatiuntur oia mēbra· si vero gl'atur vnū membz congaudent omnia mem

bra Vnde si pes leditur oculus lacrimat & lingua in voces laxatur. Vnde caput nostrū de membris suis dicit Mat. xxv. Quādiu ex minimis meis fecistis mihi fecistis Glosa. siue bonum siue malum. Dic & nos debem? gaudere cum gaudentib? & flere cum flentibus. Terdo membris abinuicem lesis vindicta non queritur. Vnde si pro negligentiam visus offendit vindictam non expetit. Dic membra ecclesie lesa se ñ vindicent. sed ꝑm Apl'm Ro. xij. Nulli malum ꝓ malo reddant. vnde Math. Qui te percusserit in vnam maxillam prebe ei & alteram.

DE eodem die. sermo prim? de euangelio. Quod septē cautis nauis spiritualis sicut & corporalis periclitatur.

Sermo. Lvi.

Ascendente ihesu in naiculam &c. Matthei octauo Duius euangelij verba duo nobis insinuant Primo clementissimam dei benignitatem. Secundo ammirandum ibi Ascendente ihesu Secundum ibi In naiculam Per hanc naiculam religiosi hominis vita nō inconuenienter accipitur. Et quid tam benigniss̄imum q̄z ꝙ deus in hanc naiculam de celo veniens protegi eius habet esse cum filijs hominū Item quid tam vtile poterit esse q̄z ꝙ deus coniūctus anime ipsa ꝓmouet ad salutē ? Qui descendens in animam dormiē tūc dicit cum subtracta gra spūali mot? temptationis insurgunt Vigilare vero & exatari dr cū spiritualis gra iam presens sentit. ad c? psentia omnia genera tēptationū ꝯquiescunt.

M Sdo ād ꝙ eisdem cauſ ꝑ q̄bo materiat̄ naicula i mari poita periclitatur eis dē cauſ spūalibo spūat̄ naicula quā doq; subuertit & quassat Sūt ād septē cause materiales q̄bo materiat̄ naicula mergit & vastat Prio viz cū nauis inequalibo partibo ꝯmat. Secūdo cū minū leuigat. Terdo cū gui pondē minis onustatur Quarto cū i lapidem ꝯquassat Quinto cū i ꝓcellob tēpestatibo submersionē minat Sexto cū ex negligentia naute ꝯtinue non remigatur Septimo si aventis prosperis velū nō regat Sicut igit ex hijs cauſ materialis naicula submersionē mia & sic ex eisdē causis spūalibus spūat̄ naicula submergit & vastatur Primo ergo periclitatur nauis materialis si latera eius non fuerit equaliter

obiata. sic spūalis nauis vita
sez religiosa destruit si partes
professionis sue que sunt casti
tas pauptas ⁊ obia equali co
namine non iungantur. Multi
enī inueniūtur qui vnā vtutem
vel vnā pfessionis sue partem
magno studio conseruāt ⁊ ī a
lijs sunt remissi. sed oportet vt
equali conamine omēs partes
religionis sollicite conseruent.
misi ille virtutes maiori sollici
tudine conseruētur. q̄ maioris
sūt pmij ⁊ virtutis Propt hoc
in Exodo p̄apit Equalis pon
deris erūt oia. Glosa. in ofideā
do ⁊ custodiendo. Quaē? Qui
a vt Ecā dī Qui in vno pecca
uerit multa bona perdet. Vnde
Jacob? Quicūq; totam legez
seruauerit offendat autez in v
no factus ē ōmium reus Glosa.
quātum ad trāsgressionem Ide
o in p̄dicto verbo subiungit A
postolus dicēs Nō mecharis.
occīdas autē factus es trāsgres
sor legis Vnde Grego. Quid
prodest ānitatem munīri vndi
q; .pateat autē aditus ex vna
pte vnde capiatur? Vnde Ec
ā Vnus edificans ⁊ vn? destru
ens quid p̄dest misi labor? vn?
orās ⁊ vn? maledicēs cui? vocē
exaudit de? Nō solū aūt par
tes nauis sūt fideliter combinan
de ⁊ rime ⁊ foramina diligen
tissime obstruenda. Hec autez
rime ⁊ foramina sunt sensus no
stri exteriores Propt hoc i pn
cipio diei statuit eccia deo sup
plicād dicēs Linguā refrenans
tempet Cur hoc Quia vt dicit
Jere. Ascendit mors per fene
stras Vnde de hijs qui sēsus su
os nō custodiūt dicit Berna.
Multimod plenā esse memoriā
sordib? ⁊ ad hoc tanto ipetu i
fluere vt nō possint opilari fo
ramina Omnia enī mala que
intus sunt sensibus haurim?.
vnde Philosophus Nihil veit
in intellectu quod prius nō fu
it in sensu. Et ideo in multis lo
cis scripture ad custodiaz sen
suum ammonem. vnde Ecā.
octauo dicātur. Virginem ne
conspiciās ne forte scandalizet
ris in decore illius. De lingua
autem illius dicātur ibidez Col
loquiuz illiūs quasi ignis arde
scit. Ibi autem ommibus sensi
bus corporalibus diligent cu
stoditis aliquid irrepserit sine
mora debet per cōfessionē sicut
naute facīūt exhauriri Vbe
cūdo nauis pereclitat si minus
fuerit leuigata. tunc enim per
qualemcunq; ventum tenuem
subuertitur. sic nauis religiōis
p leuitatē morū ⁊ animi facilit
submergit. quando p mētis ⁊
corporis euagationē homo ad
diuersa rapitur. nunc hoc nunc
illud instabiliter volēs. quod
valde detestabile viciū est in
homine religioso. Non enim

proficiet. etiaz si multis annis
sic steterit in religione De eo e
ñ dicitur illud Gen. Diffusus
es non crescas Et Pro. Qui
mollis ⁊ dissolutus ē sēp illius
opera dissipantur. Vnde de ta
libo dicitur in Ecclesiastico.
Ne te ventiles in omnem ventū

Tria enim
mala que sunt pessima tales
incurrūt. Primo qz hñt mate
riā ⁊ fontē de q̄ oīa vicia pullu
lant de q̄ dicit Ber. Omnis vi
ci frustra ficcatur riuꝰ si fons
non fuerit obturat? Verbi grā
Remissa vlūtas facit leuitatē.
ex qua proueunt instabilitas
mentis. inconstantia morum.
et multa alia que proueniunt
ex vicio leuitatis. Secundo
de dissolutis corde. quia omnia
spūalia ⁊ saluti necessaria sunt
eis grauia. Vnde Bernardus
Dīc est ꝙ raro affectiones
suas in deum erigunt. ⁊ eoruz
compunctio non continua est
sed horaria immo verius mom
tanea Dīc solitudinis ⁊ silēti
i querūtur inordinate ⁊ propo
site inimice ꝺsolatiões. fuztiua
proprie vlūtatis diuerticula.
que egri animi pruritum quasi
confricando videntur ad horaz
lenire. ꝙ calefaciūt ⁊ accendūt
vt postmodum nequius fezue
ant. Dīc cotidie noue fiunt
occupationes. noue actionū
admuentiones Lectiões diuer
se non ad edificand animum.
sed ad refocillandum tardan
tis dieī tedium. Vt vbi damp
nauerit solitarius omnia vete
ra ⁊ defecerint noua non restat
nisi odium celle ⁊ fuga matu
ra Tercio de dissolutis cor
de quia nunq̄z ad perfectionē
spiritualem peruemunt. Cur
hoc? quia dicit beatus Bernar
dus Amāt in carne consolatiū
culas suas. ⁊ si aliquando rum
punt non tamen penitus abrū
punt Tercio nauis periclı
tatur si nimis fuerit pondē p̄g̃
uata. sic nauis religionis sine
dubio periclitatur si pondere ē
renarum occupati onum homo
religiosus nimis fuerit occupa
tus Vnde Neemi. Mansērunt
negociatores vendentes vniuer
sa venalia foris iherusalem Et
in Ezechia dicitur Polluerūt
sacerdotes sanctificationem su
am negociatione. Vnde beat?
Gregorius Nonnulli religiōis
habituz sumunt. ⁊ dnm sacro
rum ordinum locum perāpiūt
sancte religionis officium in
terrene negotiationis trahunt
commercium. De quibus bea
tus Bernardus dicit. Video a
liquos quod non sine dolore vi
deri debet post aggressaz crīsti
militiam rursus secularibus im
plicari negotijs. rursus etiam
terrenis cupiditatibus immer
gi. cum magna cura erigere

muros ⁊ negligẽ mores · sub protextu cõmunis vtilitatis v̈ ba vendere diuitibus ⁊ matro nis salutationes · ⁊ contra sui i peratoris edictum aliena con cupiscere · ⁊ sua cum lite repe tere · non curantes Apostolum dicentem Docipsum delictum est in vobis q̄ causas habetis cur nõ magis fraudez patimi? Ita ne mundum sibi ⁊ se mun do cruci fixerunt · vt q̄ ante vix in vico suo vel opido cogniti fu erunt · modo arcueuntes pro uincias ⁊ curias frequentan tes regum noticias et principũ familiaritates assecuti sunt

VO Sed diceret aliquis · Nunquid inobediens fieri debeo prelatorum manda tis resistẽdo? Dico minime Hz attende q̄ prelati mandant of ficia exequi non abuti Sed di as quomodo hoc faciaz Respõ det tibi non ego sed spiritus sã ctus in deuteronomio dicens · Interroga patrem tuum et an nũciabit tibi · maiores tuos et dicent tibi · Qd̄ est dicere · In terroga patres tuos id est De dictuz et Bernardũ qui nõ so lũ officia ꝫ totum ordinẽ rexe rũt · maiores tuos i· apostolos et eorũ successores q̄ nõ solum vnũ ordinem ꝫ totam ecclesiã rexerunt · Ad quorum com mẽ dationem iaz canit ecclesia Fi del' seruus et prudens dispensa tor etc Vade et tu fac similiter · Quod expomit Bern· dicens Eris aũt fidelis si in õi tua di spensatione nõ tuaz sed dñi q̄ ras facẽ vlũtatẽ Qd̄ reuera cõ tingit si in õibo que agis ꝓ gloriam et proximi vtilitatẽ et tue ↄscientie imunitatẽ et n aliud q̄ras Hoc faciens non so lum in officio tuo culpam non incurris sed grãz in presenti et magnã gloriã in futuro ↄseq̄ ris · etiã si absq̄ aliq̄ reprehẽsi õe pulueris peccorũ officia tali a exeq̄ non valeas · Scriptuz est enim Melior ẽ iniquitas viri q̄z mulier nens in domo · Hug qd̄ verbum dicit Bernardus Et si sine iniquitate et iequali tate vix talia exequi valeam? meminerimus scriptum esse · q̄ a caritas operit multitudinem peccatorum Vel potest dici q̄ ista nauis nimio zelo et fer uore inflãmat? i exercitio spi rituali excedit terminos et me tas viriũ suarũ Quã idiscretio nẽ cauebat ꝓpheta cuz diceret · Fortitudinẽ meaz ad te custo diam · Ad quam ammonet Ap̄s dicens Rationabile sit ob sequium vestruz · Tal' indiscre ta exercitatio ex persuasione diaboli prouenit · Et inde dici tur demonium meridianum · cum sub specie boni decipere ni titur · Vnde Apostolus · Non

ignoraʒ astutias eʒ ipe enī āge
lʒ sathāe trāsfigurat se in āgelū
lucis Jō Bez. ait Quotiēs dia
bolus suggessit antiq̄ pare vigi
lias q̄ ad so lempnia fratrū illu
det tormitanti. quotiēs produ
q̄ ieuna vt diuinis obsequijs
eo inutilez redderet quo imbeāt
lem. q̄tiens in cenobijs bene p
siāentibus inuidens. obtentu
quasi maioris puritatis hemuz
suasit. q non cognouerūt nisi
ri q̄z verum sit quod legerant.
Ve soli quia si ceciderit non ha
bet subleuantez. q̄z multis exez
tationem corporis que modi
cum valet persuasit vt pietate
que ad omnia valet defrauda
retʒ Jtē sunt quedam corporiʒ
exercitia in q̄bo corpʒ necesse ē
laborare. vt sunt vigilie ieuni
a que spiritualia nō impediunt
sed adiuuant si cum discretiōe
agantur. Si autem sine discre
tione agantur vt vel deficiente
corpore vel languente spiritu
spūalia impediantʒ. quī sic ab
stulit corpori suo boni operis
effectum. spiritui affectum.
pximo exēplū. deo honorem.
sacrilegʒ ē laboruz ō niū i do reʒ

Quarto nauiʒ pericli
tatur cum in lapidē cōq̄ssatur
Per hunc lapidem scandalum
designatur. qđ quidē scādalū
multos in via salutis hactenus
impediuit De hoc lapide dī Ysa
Ecce pono in syō lapidē offē
sionis q petraz scādali De hoc
scandalo dicit pʒ. Juxta iter
scandalum posuerūt mihi Vn
de in lege precipitur. Si q̄s fo
ueam fecerit q non operuerit e
am quodcunq̄ cadit in eaz sol
uet. Mat. Ve homini per quez
scandalum venit. quia si quis
scādalizauerit vnū de pusillis
expedit ei vt mola asinaria q ē
Potest etiaz per lapidem duri
cia mentis ex subtracta grā in
telligi De qua Bez. Currebā
bene q ecce lapis offensionis in
via. impegi q corrui. Qui
to nauis periclitatur cuz ex tē
pestatibus que temptationes
signant submersionem minat
Que quandoq̄z tāto impetu noʒ
impugnāt vt quasi pene desspe
rati q victi cedere vel etiā osen
tire talibus timeamʒ. Quomo
do autem talibus resistere vale
amus Require in sermone Ex
tendens ihesus manum tetigit e
ū. Sexto nauis piclitat si
nauta non remigat mestāter.
Vñ dicit Eccā. Quecūq̄ pōt
manʒ tua instanter operare. q̄a
nec opʒ nec rō nec sapiētia nec
scientia erūt apud inferos quo
tu properas. Vnde in lege scri
bit Ne des requiem operi tuo.
Quia vt in Prouerbijs dicitur
Egestatē opata ē manʒ remis
sa Quia vt ibidē dī Manʒ for
tium dominabitur. que autem
remissa ē tributis fuiet Ex hijs

ergo ⁊ similibus patz q̄ nisi cō
tinue remigamus ad portuz sa
lutis difficulter poterim⁹ intrare
¶ Septimo nauis periclita
tur si a ventis prosperis velum
nō regatur Sic nauis nostre re
ligionis non proficit si a pspe
ris ventis .i. a spiritu sancto nō
impellitur incessanter Vnde do
min⁹ i euāgelio Sine me nihil
potestis facere ꝙ propter qđ illa
in Cant. optabat hoc vēto se
impelli cum dicebat. Surge a
quilo ⁊ veni auster ⁊ perfla or
tum meuz Illo enim flante vt
p⁹ loquit⁹ fluent aque .vñ Au
g⁹ Nullum bonuz nō dico non
perficit⁹ sed nec inchoat⁹ sine illo
qui solus est bonus Vnde q̄z tū
cūq; bon⁹ fuerit q̄z tūcunq; sā
ctus nisi a vento spūs sācti ad
iutus fuerit in nichilum reuerte
t⁹ ¶ Psalm⁹ Auertente autē te fa
cies eorum turbabunt⁹ .auferes spīm
eorum ⁊ deficient ⁊ in puluerem
suū reuertentur.

¶ Sermo secundus de euan
gelio de ꝯsolatione i temptati
ōe .⁊ de quinq; spēbo tribula
tionis ¶ Sermo .lvij ¶ A

Scendente ihesu in na
uiculam secuti sūt euz
discipuli eius Ma .viij
In verbis huius euangelij mo
raliter intellectis lucide declara
t⁹ quō p diuinā dignationem
dispēsatio ⁊ ordo spiritaliū gra
aruz i viris spūalibo ordiat⁹ ⁊
ordinando ministratur Nā ds
benignus ⁊ misericors deus ad
magnum sācte statuz mo
uere ⁊ promouere desiderat Ppō
fouet eos dulcibo blādimētis .
Sedo exercet duris ⁊ asperis
tēptamētis Tercio firmā ⁊ sta
bilem dat tranquillitatē mētis
vt per huius euangelij vbā de
claratur . Per hoc em̄ qđ dicit
Ascendente ihesu in nauiculaz
p̄nāpium designat cōsolatiois .p
hoc qđ subiūgitur Ecce motus
mgn⁹ fct⁹ ē i mari .tāgit me
diū tēptatiois .p hoc autez q̄
ocludit⁹ Tunc surgēs imperauit
ventis ⁊ facta est trāquillitas
magna intelligimus statum p
fectionis Per hūc ordinez ge
ste rei informam̄ de ordine rei
gerēde Sicut de⁹ homo hūc or
dinez corporaliter ordiauit sic
idez deus spūs eūdem ordinem
in viris sāctis spūaliter celebra
bit . Dicit enim Gregorius q
in sacra scriptura res geste ita
veracit⁹ credantur facte vt eti
am nobis aliquid significent
credendum . Cui concordat be
atus Bernardus dicens . Om
nia que de saluatore legim⁹ mi
dicamenta sunt animaruz De
us ergo electos suos ex sua be
nignitate promouere desiderā
in primo aggressu vite religio
se occurrit eis cōsolationis

dulcedinez infundendo blandi
ens eis atq; fouens dulábo so
bitũcul' diuine consolationis.
vt per hoc eos ad sue familiari
tatis grãm introducat Quod be
nigna dei dispositõe agit. qz
omis exáperet tam facile ad ea
que reliquerãt redirent. ãz nec
longius ab eis recesserũt Deus
itaq; occurrit eis paternis am
plexibus ifundens eis tãtã de
uotionis grãz vt flere valeãt in
orõmbus. suspirare in medita
tionib?. dulcia sentire in affec
tibus. ita vt etiaz õnia dura
aduersa ãztũcũq; sint ẽuia
aspera sint eis dulcia. omnia
q agũt iocunda sint festiua.
vt q̃i per oẽs dies illoq; otinuũ
dicat' alla. De hac deuotionis
grã dicit Bern. Pius domin?
pusillos corde h? modi blãditi
is in conuersionis imão solet
allicere. sed nouerit tales hanc
gratiam sibi prestitã non da
tam. q i die malorũ memores
sint bonoq; Harum grãrũ ordi
nem in saluatoe nostro cristo
legimus iuste figuratum. qui
cuz discipulos suos in conuersi
onis electione per presentiam
corporalem dulcit fouisset. blã
de q delicate verbis consolatio
nis nutriuisz. adeo vt alijs mur
murantibus q discipulos increpantibus responderet pro eis
dicens Non possunt filij sponsi
ieiunare q̃z diu cuz eis est spõ
sus. tandem volens eos ad alti
orem gradum promouere dix
it Expedit vt ego vadam. q
consolatio hec mee presẽtie pe
nitus vobis subtrahatur. Si e
nim non abiero paraclitus nõ
veniet Qua subtracta sub eius
passione q post eius ascensum
propter confessiõez nois xpi
grauissimis impugnationũ tri
bulationibus sunt subacti. i
ta vt nisi abbreuiati fuissent di
es illi salui forsitan facti non fu
issent. Nam ipsa gratia diuina
amissa intus tedium habebãt.
foris autem a iudeis ipsos per
sequẽtibus persecutiones maxi
mas pertulerut. quas persecu
tiones tam diu sufferebãt quo
usq; per spiritus sancti emissio
nem perfectionis plenitudinẽ
in via possiderunt. Sic labora
turis in via prius copiosa para
tur refectio ne deficiant in labo
re. Sic columbe longius emit
tende mellito prius tritico nutri
untur vt quantum cunq; lon
ge a domo habitationis sue
volauerint illuc semper redire
desiderant vbi se pastas memi
nerint delicate. Sic Petrus a
postolus prius ad montez trãs
figurationis ducãtur vbi diuia
consolatione inebriatus dixit
ad dominum Vis faciamus hic
tria tabernacula q cetera. nesci
ens quid dicẽt. vt cribrationẽ

quam sathan in eum a domino petijt fortius sustineret

Ad hec autez gratia cõsolationis in principio conuersionis propter duas causas eãs immittitur · vt videlicet nesciẽtes proficiant · a postmodũ tẽptati non deficiant · Primo dico consolantur in principio ne dũ flagellantur metientes statuz tribulationis ad statum consolationis pro nichilo reputent · ruminãtes illud Job Ego quõdam opulent? repente interij · vt vnde i tempore tribulationis se michil esse inuemunt inde esse inãpiant quod non erãt Secundo has cõsolationes in principio reãpiunt ne temptati deficiant · vt in tempore tribulationis vsqz ad desperationẽ prostrati pregustatam consolationem ad mentẽ reuocent · vt ex ea spei consolationis scintilla in spẽ reuiuiscant · dicẽtes illd Judic · Si de? voluisset occidere nos non acepisset sacrificiũ de manibus nostris Quam cautelaz Sap Salomõ docuit dicens In die malorũ non immemor sis bonorũz ·

Tercio breuiter insinuãdẽ ex quibus tãquã ex materia hec consolatio constat · Et sũt tria · constat enim hec consolatio ex peccatorũz remissione · diuina placatione · deuotionis dulcoratione Que tria dũ in maiorem deuotionẽ confluunt omnia interiora hilarescunt Naz ex prima deuotione homo in hac consolatione posit? semper spe rat se remissionẽ peccatorũ consecutũ · sentiẽs quasi tenui sibilo illud Ysaie Deleui vt nubem iniquitates tuas Iliud Math · Dimissa sunt peccata tua Sb lato autẽ medio peccatorum q inter deum a hominẽ diuidebãt non potest deũ misi placabilem suspicari · illd dicẽs Re · Quid ego fuz domine vt prepares mihi talia? Tercia particula que consistit in deuotionis dulcoratione ex duobo primis oritur a resultat Qui enim pie spẽat peccatuz sublatum a perconsquẽs deum placatum nõ potest gratiosa munera misi dulatime minisse · Sed quid? Expedit vt deus vadat · si enim cuz suabac consolatiõe nõ abierit paraclitus cuz maiori grã non venit Quod declarabat Bernhet dicens · Oportet lac subtrahi a talibo vt discant vesci solido cibo · Nisi enim mater lac subduceret infanti non assuesceret cibo fortiori ·

Expeditis ergo vtcunqz consolatiois blandimẽtis · nũc dicẽduz est de asperis temptamentis Que videlicet tempta mẽta bene insinuãtur nobis p secundam partem euangelij vbi dicit Et ecce motus magnus

factus est in mari. Verū quia tempestas siue motus magnus maris non vno sed mlto ipetu procellarum contingit. non inconuenienter designat temptationes que nō in vno impugnationis genē sed variis ⁊ diuersis flagellis castigant

Que quidē diuersitas vt de mlis paucis sumamus in quinque speciebus consistit. scz in cōsolationis subtractione. boni attediatione. persecutionis humiliatione. fidei hesitatione. dāpnationis respōsione. Ad quas alie temptationis species reducunt

Prima ergo tribulationis species consistit in consolationis subtractione Ipsa em̄ est aditus aliarum tēptationū Quia si consolatio deuotionis adesset ōnes tēptationes posset facile exufflari. Diceret enim homo in ꝛsolationibo posit? cū tribulationibus pulsaretur. domin̄us mihi adiutor ego despiciam inimicos meos Et iterum Si consistant aduersuz me castra. multitudo temptationuz non timebit cor meū. eo q ipa cōsolatio sit quasi domus refugij que ab omnibus impugnationibus viriliter nos defendit Subtracto ergo singulari rfugio quodāmodo inermis exponitur. vt more arundineo quassatus singulis temptationibo iceruetur. Ex hac pma tēptatiōe

sequitur secūda. qz bona exercitia ex pma pusillanimes facti fastidire incipimus. Secūda ergo species est boi attēdiatio qua fastidit omne bonuz Tedet legē. orare non delectat. meditationes non iuenit. nec bona audire vel loqui delideat minus autez operari Ex quoz persona dicit Bern. Non sine cā ab heri ⁊ nudius tercius iuasit me q̄dā lāguor anime ⁊ mētis ebetudo ⁊ insolita q̄dam inertia spūs Dnc ista sterilitas anime mee ⁊ ideuotio quaz patior. quomodo ita exaruit cor meum. coagulatum ē sicut lac factum est sicut terra sine aq̄ ? Nō potest cōpungi ad lacrias qz tanta est duricia cord. nō sapiunt psalmi. legere nō libet orare non delectat. meditationes solitas nō inuenit Ideo ad opus manuuz piger ⁊ ad vigilias somnolentus. ad iā preceps. ad odiū pertinax. ligue ⁊ gule idulgētior. segnior obtusior q̄ ad predicandum Dec tēptatio oritur ex prima nō incōueniēter. Qd bene figuratū ē Exodi. Quia p murmur populi qd habuit pro labore seq̄tur murmur pro fastidio manne Qui āt sic bona fastidit consolationē querit ab extra cupiēs hominibo complacē. ⁊ ecce adēit ē cia tēptatio p̄cludens ei oia ne ad exteriora se effūdat

Quod diuina dispẽsatioẽ agit ne si ad exteriora se effũdat interm̃is deuotiõibo pemit? euanescat ¶ Tercia ãt tẽptatio psecuciõis humiliationez patit̃ · ⁊ de bene gestis tanq̃z de malis corripit̃ · ab equalibo ꝺtempnitur · ab inferioꝛib? vili pendit̃ · ⁊ ab õmbus deridet̃ · vt quocũq; vertat oculos sue humiliationis materia vndiq; se opponat · vt dicẽ valeat exaffectu · ſFactus sũ tãq̃z vas perditum · quoniam audiui vituperationem multorum cõmorantiũ in circuitu · Qui autez huic humiliationi ꝺebemus voluntatem facientes de necessitate virtutẽ nascit̃ ex ea vtus humilitatis In hijs ãt malis taliter multiplicatis magno clamoꝛe sepe clamamus ad ꝺominum ex impatienti tedio suspiria cumulãtes · ⁊ more apostoloꝛũ dormiẽtez ꝺominuz mitimur exclamãtes ꝺalua nos perim? Qui cũ clamoꝛes nr̃os quasi nõ audit iterũ clamoꝛes impatienti? multiplicamus dicẽtes Exurge quare obdormis ꝺomine ? Et illud Job Clamo ad te ⁊ non exaudis me · sto ⁊ non respicis · mutatus es michi in crudelem · in duritia manus tue aduersaris michi · Cui ꝺominus respondere videtur · Exspecta exspecta modicũ ibi modicum ibi ·

¶ Q ꝺ exponẽs Gre-

ciat Al to consilio õmpotẽs ꝺeus cũ sancti ei? aduersoꝛ ꝑsecutionibo premit̃ · cũ assiduitat vt liberẽt̃ interpellationibus clamãt · differre solet voces petitiũ vt merita crescãt · quatenꝰ eo magis exaudiãt̃ ad meritu ꝙ ãtius nõ ad votũ Ad multiplicãꝺũ ergo sanctoꝛũ gãz multitudinem fiat ꝙ postulata tarde perapiãt̃ vt ex dilacõe crescat ꝺesiꝺeriũ ex ꝺesiderio itellect? augeat̃ Intellect? ei cuz reꝺitur in ꝺesiꝺeriũ ardentioꝛ affect? aperit̃ Affect? ãt ad ꝑmerẽda celestia tanto fit capax quanto fuerit exspectãꝺo longanimis · si tiꝺi ter hec sancto ꝙ ꝺoloꝛ vrget ad voꝛem clamoꝛis Et licet ꝺeclinãtes ꝑficiũt metuũt tamẽ ne ꝺeficientib? viriꝺ? ꝺespecti reprobẽtur · Et ideo ex hac ꝺilatione cũ nimis in longum ꝑtenꝺitur subit animum mentis perfiꝺia ꝺicens intra se Est ne ꝺeus ? Ac si ꝺiceret Cũ õnis lingua confiteatur ꝺeum miseri cordem atq; placabilẽ magis secũꝺ Augustinuz grãm ꝺare ꝺesiꝺerãs ãq̃z acapere · ꝺe quo in Prouer · quia facile est in ore cu euis honestare pauperem · hic si talis esset vt ab omnibus predicatuz nequaquã a tantis meis miseriis suã posset̃ miam

contẽmere. Que cogitatio cum
bñs. ⁊ similibo semel pedem fix
erit potenter deinde possidet do
mum mentis. que quidez temp
tatio pdetẽptim in peius ꝓfi
ẽs dilatat fimbriaz suã. ita vt
nec deuz. nec futuraz vitã. nec
meritum. nec demeritum. nec
quicq̃ aliud qd̃ est de sacrãm
to credet eẽ Licet huic ipugna
tionĩ quantuz se ratione iuuare
poterit fluctet. Fla gellis tam̃
durantibo ⁊ cogitationibo sup
tanta dei inclementia sibi succe
dẽtibus occurrit memorie quic
quid huic inpugnatiõi de sep
tura vel ꝟmonibo poterit suffra
gari. vt est illud Exo. Misere
or cui voluẽo. Et Ap̃s. Ro.
Cui vult miseret ⁊ quem vult
indurat. Qd̃ exponẽs Gregori
us dicit Quia alĩ vsq; in finez
in bono perseuẽat ⁊ i fine a bo
no corruẽs dãpnationis laque
um incidit. ⁊ alius in malo sep
vixit ⁊ in fine per penitentiaz
reparat Que pauida mẽte con
siderans dicit Non videbo domi
num deum in terra viuentium.
In quibus vbis quasi furtiue
subintrat desperationis tempta
tio. vt q̃i ipmissis tẽptatio ibo
vsq; adhuc vtcũq; stare vide
batur. per istã que fortissima e
funditus subuertatur. in qua
nullatenus stare posset nisi qui
a deus vna manu flagellat ali
a intus tenet ne cadat Qui

ta ergo tẽptatio que est desp e
rationis impugnatio accedit be
ati hominis mẽtem dilacerans.
quod talit contingit Cum mlt
tas aduersitatum insolentias
grauiter sustinẽs cernit ꝙ eius
clamor licet multiplicat? ad au
res domini nõ pertigit. ex quo
quasi furtiue tenuis aure susur
rio hec ipsa temptatio immittit
dicens in corde Desperaui Du
ius modi fantasias in corde sibi
lans. nisi essent hec ad mortez
et ad mortem sempiternam tã
longo tẽpore in tam dura mise
ria non remanerem. ⁊ nisi essẽ
de numero reproborum nunq̃z
domin? meis clamoribus se taz
durum ⁊ iplacabilez exhibẽt.
cui tamẽ impugnationi homo
deuotus quantum poterit reluc
tatur Hec sunt flagella quibo
homo purgatur. purgatus ad
regulã celestis edificij quadra
tur. ⁊ vsq; ad conspersionẽ cu
iuslibet minutissimi puluẽis de
putatur Quarum tẽptationum
ordinem ⁊ effectum sub meta
phora Iohel ppheta insinuat no
bis dicens Residuum erucę co
medit locusta. ⁊ residuũ locu
ste cõedit brucus. ⁊ residuum
brucꝰ comedit erugo. Quia v
nius tẽptationis reliquias sub
sequẽs tollit. Puluerem quez
subsequẽs relinquit deuorat q̃
succedit. Inter hec percussus
clamat ad dominum Abacuc

Vsq; quo clamabo ad te domine ⁊ non exaudis · vociferabor vim patiens ⁊ non saluabis ℣ Improperans deo illud dictum Ysaie Multitudo viscerum tuorum ⁊ miserationum tuarum super me continuerūt se Replicans ⁊ illud psalmiste Vsq; q̄ obdormis domine ℣ Ad quē clamorez misertus deus quippe q̄ misericordiarum pater dicitur Et quasi de graui sompno exci tatus surgens imperat ventis ⁊ mari et fit trāquillitas mag̃ · dicens illud Naum pphete · Af flixi te iam non affligam te vl tra · ⁊ nūc conteram virgam de dorso tuo ⁊ vincula tua disrum pam · Dec duo genera exercitiorum tangit Job dicens · Visi tas eum diluculo infundens blā dimenta · ⁊ subito probas illū instruēs per temptamenta · ve rum quia sermo de hijs duobꝰ exercitijs in longum ductus ē teráum membrum de tranquilli tate mentis in sequenti sermōe prout dominus dederit prosequ mur ·

℣ Eodem die sermo teráus de euangelio Quod cordis trā quillitatem septem gratijs con sequimur ·

℣ Sermo · Lviij · ℣

Surgens ihesus imperauit ventis ⁊ mari · ⁊ facta ē tranquillitas magna · vt supra ℣ In verbis propositis quatuor possumus intelligere Duo ex parte dei · ⁊ duo ex parte hominis · Primo enim insinuat nobis dei pietatez Secundo eiusdem pietatis exercēde potestatez · Tercio flagellorum immanitatem · Quarto liberationis plene tranquillitatez Primum ibi · Surgens ihesus Dez hoc enim p̄ deus qui eque sedens vt stans libenter potest dicitur surgens · innuitur p̄ de i pietas nostris clamoribus ē permota Secundo ibi · imperauit Per hoc enim verbum imperandi actum significans innuitur eius potestas · De qua dicitur in daniele · Potestas eius potestas eterna · Tercium ibi Ventis ⁊ mari Per que duo temptationum immanitas designatur Quid enim fortius vento ⁊ profundius mari ℣ Quartum ibi · Et facta est tranquillitas magna · Bene magna dicitur · Primo quia iuxta mensuram plagarum erit ⁊ mensura gratiarum Testante propheta in psalmo qui dicit · Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam Et Apls Sicut hñdāt passiones in nob̄ sic p xp̄z hñdat

et consolatio nostra misi q̄ in im
finitum gratijs superecumula
m̄ q̄z flagell' atteramur · quip
pe quia dat gratiam dicitur ei
propriū · flagellat vero peregr
num · Secundo quia non soluz
per omnia huius vite tempora
se extendit sed etiam securita
te tranquilla egreditur de hac
vita De quo dicit Ysaias In
letitia egrediemini & in pace de
ducemini Tercio bene tran
quillitas magna dicat · q̄a trās
latus ad deum non mouebitur
in eternum qui habitat in iheru
salem · Quippe qui posuit fines
suos pacem · Hāc triplicem trā
quillitatē bene insinuat Job di
cens Miserie obliuiscēris quasi
preteritaruz aquarū que perie
runt · non recordaberis āplius
Ecce prima trāquillitas hui?
vite Et sequitur Quasi meridi
anus fulgor consurget tibi ad
vesperam & in morte Ecce secū
ueris orieris quasi lucifer Ecce
tercia De hijs tribo trāquillita
tibus potest exponi illud Judi
cum Pax tecum ne timueris ·
non em̄ morieris Nam per hoc
q̄ dicit Pax tecū tāgit primā
tranquillitatez Et p hoc q̄d di
cit Ne timueris dat secundam
Per hec autē q̄d subdit Non e
nim morieris dat terciam que ē
trāquillitas in mōrlis Vel q̄
secunda & tercia ex prima tran
quillitate pullulāt & plātātur
Ideo eisdem duab? relictis de
prima que est huius tēporis trā
quillitas · hui? sermonis mate
riam p̄sequamur · que per tran
quillitatē in mari factam nō in
congrue designatur

Talis autē trāquillitas sep
tem grūs tāq̄z ex septē partibo
edificat' · scz ex pura sciētia ·
merito q̄ opulentia · virtutum
redolentia · leta cōfidentia · illu
minata intelligentia · merito q̄
conuenientia · diuina influenti
a Transcurrēdo ergo ista
breuit' per ordinem Primo di
camus q̄ trāquillitas quā pro
mouēte grā diuina cōsequi pos
sumus in hac vita ex pura sur
git conscia · sicut em̄ ex vulne
rata scientia semper inquietu
do surgit & turbatio · sicut dic
t' Sapi · Frequenter preoccu
pat pessima redarguente sciē
tia De quibo in Leuiti · dicitur
Terrebit eos somit? folij volan
tis? Tales vt in Job dī etiam si
pax sit insidias suspicat' De q̄
bo mal' sciētijs adhuc iu pū
bi · dī Siue irascat' siue rideat
nō mueiet req̄m · Sic econuerso
q̄ puram habēt sciaz nihil perti
mescūt De hijs ī Pro · dr · Si
dormieris non timebis · quiesces
et suauis erit sōpn? tu? Vñ Au
g? Int' puram sciaz & iustuz iu
dicē nō timebis ꝯ ī trāquillitate
suauit' quiesces · Ites enim si

venerint flumina ñ perflant ve
ti · si tot? mūd? impugnauerit
securi viuunt · vtpote fundati
supra firmā petrā ¶ De
cūd trāquillitate cordis faciens
ē meritō ⁊ opulētia · Sicut em̄
paterfamilias q̄eti? viuit ⁊ secu
ri? cū domui sue de necessarijs ē
puisū · sic hō qui in horreū sci
ētie oportauerit mltas ditias
securi? req̄escet · De hijs pt di
t illd Job · Dom? eorū secure
sunt ⁊ pacate Et Ysa · Cultus
iustitie silētiu⁊ ⁊ securitas Ta
les em̄ ditie hūdāt comportate
magnā trāquillitatem oferūt ·
Cū em̄ hō teste scia dicere pt
illud euangelicū Aia bēs mul
ta bona reposita i ānos plurīos
re quiesce comede ⁊ bibe epula
re nō imēito trāquillitas surgit
cordi ¶ Terciū ad tran
quillitatem cordis faciens est
virtutum redolentia · Cum em̄
virtutes bene ⁊ plene in m en
tem veniunt vt per modum ha
bitus non per modum aduēti
cū acquirāt · tūc ex ea⁊ habi
tu magna iocūditas erit cordi
De q̄ dicit Pro · Varijs odori
bo cor delāt · cuz viz virtutes
p mod? habit? acquisite i scie
tia homīs odores deuotionis
de se spergūt · De ha⁊ vtutū
habitu dicit Per · Virtus cuz
venerit in animam sedet fidelit
et bene cum natura conuenit ·
Omnis enim virtus vt dicit id
naturalis est · que cum perfec
te possidetur supra modum de
lectat animū possessoris Sunt
enim virtutes arbori cōparate ·
cui? radix amara · stipes dur?
fructus dulcissimus · Cum em̄
primum virtutes aggredimur
amarissime iudicantur · duris e
tiam laboribus comportantur
Fructus vero virtutum cuz ac
quisiti in habitum veniunt dul
cissimi degustantur · qui cuz in
animo collecti fuerint ab omni
tribulationum strepitu defen
dunt animam ⁊ tranquillitatē
conferunt ⁊ quietem · Caritas
enim animam in deo absc̄ondit
humilitas in seipsa · pax omnē
tribulationem amouet · ⁊ veri
tas affectiones malas abigat ·
bonas affectiones nutrit · Ju
stitia vnicuiq; quod suum est
tribuit · prudentia bonū eligit ·
fortitudo supra se malum tan
quam virtus exāpit · tempe⁊an
tia vero bonis omnibus se con
formar · Hec virtutes ab omni
bus inquietudinibus animam
defendunt ⁊ inuoluūt sicut ci
stus fuit suis pannīculis inuo
lutus · ¶ Quartum ad tra
quillitatez cordis faciens est le
ta confidentia Mens enim bene
sibi confidens quocunq; consi
derationis fue oculos vertit te
stimonium salutis sue inuenit ·
Propter quod vocationem su
am cū gaudio pstolatur · De

hac leta cōfidentia dicāt i Pro uerbijs . Exspectatio iustorū letícia In qua leta exspectatio ne stetit pbeta dauid cū dixit Anima mea in manibus meis semper Vnde autem letus a gratulabund? exspectaret subtūxit cum dixit Quia legē tuā non fum oblitus Ac si diceret. Quia feci quod iussisti In hac leta exspectatiōe stetit Apls cum diceret Scio cui credidi a certus sum q; potens est depositū meū seruare. Vnde Bern. Cum in fide a in spe eius quez amat fruitur in conscientia. iā quod fuper est tolerabilioꝛi p stolatur patientia.

Quantum ad trāquillitatē cordis facēs est illuminata intelligentia . per quam omnia bona a mala in ponderē numēo et mensura sub debita estimati onis regula ponderātur. a per consequens in bono se tenet et a malo se penit? elongat. Per quaz intelligentiā illuminatā cum ōnia tpalia videantur vilia hominib? habentibus ea nō inuidem? nec turbam̄ si ea possidemus De hac illuminata cōscientia dicāt Apls Quicunq; hāc regulā secuti fuerint pax sup illos a mia . De hac diāt Job In vijs tuis splendebit lumen . Dec ergo illuminata intelligentia nō modicum ad trāquillitatem adiuuat . quia fāt vt hec vilia propter que maxime inquietudies fiūt non curētur Dicatur em̄ Ecā Coꝛ intelligile abstiebit Glosa . ab hijs scz trāsitorijs De hac intelligētia gloriat Sap̄ . Apposui coꝛ meum vt intelligerem sapiētiā a distensionem que versatur i terra . a ecce ōmia vanitas a afflictio spūs . Dec ergo omnia ad regulā veritatis cogmita a intellecta nō curantur . eo q; coꝛ di non conferunt trāquillitatez et quietē

Sextū ad trāquillitatē facāens est interiorū cōuemientia . hoc est cuz omnia interioꝛa nostra in bonum concoꝛdauerīt a in nullo a seinuicem discrepauerīt Quod cōtingit cū voluntas subiātur rationi . a hec due memoꝛie fideliter famulantur . cuz spūs dominatur a caꝛo anāllatur . que sic concoꝛditer coadunata sine dissensione subiāūtur volūtati De quoꝛum concoꝛdia dicatur in libꝛo Proūbioꝛum Vbi frater adiuuat frēm ibi firma est ciuitas Que cum ita conuenīāt nichil distoꝛtum nihil turbidū intrare pmittūt consciaz . p qd pax siue trāquillitas laceratur Vbi aūt inter se dissenserīt . fit intestinum bellum a periclitat conscientia . vbi autem inter se dissēserint dissēt iunt a a deo a deus dissentit ab eis Quia secūdum Apostolum Coꝛīt . Non

est deus dissensionis sed pacis

¶ Septimo trāquillitatē cordis efficit diuina influentia · q̄ cum sit vera pax ⁊ trāquillitas vera in omni loco mansionis sue pacē efficiat et quietem · dicēs opere ⁊ veritate cū mtrauerit domum mentis · Pax huic domui ⁊ statim pax securissima ibiꝺ requiescit · De hac pace dicit Apostolus Corīthiorū · Pax cristi exultet m cordibus vrīs De hac trāquillitate dicit Esdre nono Omnem mentem conuertit in securitatē ⁊ iocunditatem et non meminit omnem tristitiam Quomodo autem hoc eueniat insinuat Bernardus dicens · Deus cum ad mentem redit temptationum nebulas discutit · subtil intelligētie solē ꝺucit atq; sic ostendit quātus nos diligat Quō āt ad mentez veniat subiūgit dicens Cum ōmis malorū caligo nostre tristitie detergit · tunc resplendente raptim choruscatione marcum scripti luminis mens illustrat · Quo vtcūq; ꝺspecto i gaudio c? dā securitatis absorbet et quasi post defectū vite presentis vltra se rapta mēs in quadā nouitate aliquo modo ꝛcreat · ibi mēs ex immenso fonte ⁊ ifusione supermundanis aspergit · vt sic aspersa ōmiū miseriarum penitus obliuiscat ¶ Das tres viāssitudines ꝺsolationis · tēptatiōis · pfectiōis Pre go · ad vnī? hominis pfectionē colligit sapiēt · diāt em̄ sic Tres sūt mōi ꝺuersoꝝ · icboati o · medietas · ⁊ finis · In icboatione āt veniūt blandimenta dulcedinis In medio vero ćta mina tēptatiōis Qui in fine perfectio plenitudinis Prīo ergo dulcia suscipiūt q̄ cōsolent? modum āt amara q̄ exercēāt · ⁊ tunc demū suauia atq; subli mia q̄ ꝺfirmēt Ita ergo vitā v mī? c? qꝝ conuersi ⁊ icboatio blāda pmulcet ⁊ aspera medietas pbat ⁊ plena eā pfāo roborat ¶ M Das viāssitudines p fectuū in plebe israelitica legi m? figuratas · q̄ ex egipto vocata quasi arrarum vice primo accepit blandimēta signoꝝ · postea autem in deserto duris simis laboribus prelijs ⁊ defectionibus exercetur · ⁊ sic pbata tandem in repromissionis terra virtutis plenitudine confirmatur · Das viāssitudines in beato Job cernimus exemplares · qui diuitijs honoribus liberis in prīcipio feliciat vallat · diabolo testāte q̄ diāt Nunq̄d frustra timet Job deum? Nōne tu vallasti eum ⁊ domuz ⁊ vniuersam substantiaz eius per circuitum · operibꝰ manuum eiꝰ benedixisti · ⁊ possessio eiꝰ creuit i terra? Secūdo temptatur cū vmūsa sbña ossa ⁊ caro a so

dant i mambo diaboli · qui va
statis ōmbus rebus suis percus
sit Job vlcere pessimo a planta
pedis vsq; ad verticē · qui testa
ſamiem radebat sedens in sterq
linio · Ceptatus ātē tandem ad
plenitudinez salutis perducatur
De quo in fine libri dicit Ad
didit dominus omnia que fue
rāt Job duplicia · a domin? be
nedixit nouissimis eius magis
q3 principio Sic itaq; Job in
principio diuitijs vallatur · i me
dio durissimis flagellationib?
castigatur · vltio ōmis e?sbña
duplicatur Vt ātē hui?
medie ordinez a principū noueri
mus maxime nris nouis tpibo
gesta oculis subiacamus · Bño
boēz in xpo quē in conuersiōis
sue initio domin? miris a mag
nis consolationibo refouebat · i
ter quas cū quadaz vice oratio
nis sue tpe magno deuotionis
affectū se in dominū suspendissz
apparuit ei deus a expans ma
nibo āplexatus ē eū dicēs Cō
stans esto et viriliter age · quia
ego tecum sū · nec derelinquaz
te Et hoc dicto disparuit Nec
lōge p? Et ecce mot? magn?
temptationum hominē dei cru
delissime inuasit ita vt pene in
singulis victis religionis hitum
abuere decreuisset · Erat autez
iste ordo temptationum vt ab
eo cognouimus viua voce · Pri
mo enim fustimmit carnis temp
tationem · que per triennū du
rans commutata est in alium
durioꝛem · scilicet incredulita
tis impugnationem · q̄ ita acri
ter deseuit vt soli? ratiōis scintil
la remanente qua h? modi per
fidie quō poterat resistebat · de
um ac futuraz vitā male credi
dit hesitando · cui succēssit de
sperationis vastatio vt se de
numēo crederet p̄ proborū · esti
mans vt fixa dei super eum sta
ret dāpnationis sententia per
quam nec bona sua remunera
ret nec mala relaxaret sed inef
nū dāpnaret · et in ōnibo quan
tū poterat nō minus se in bonis
operibus exercebat Que mala
omnia cum multo tempore per
durassent illuxit dies redempti
onis noue · et omnium miseria
rum tenebras tanquam solis ra
di? nebule tenebras dissipauit
Venit enim dies plenus bene
dictione et in momento et in i
ctu oculi omnes miserias pri?
perpessas per virtutis sue illu
strationem etiam si mille annis
durassent per ineffabilem redi
bitionem suam recompensauit
veritatis sue promissio · con
firmans hominez vt ex illo mo
mento vsq; in eternum nunq3
ab eo seipsum vellet ad vnius
puncti spacium siue momētū
separare · et hoc promissum mil
le vicibus signis et p̄digijs con
firmauit · Nob autem dignet

deus nostra pcā relaxare mise ricorditer · vt si non possumus fieri de quadris lapidib? fustē tantibus templuz dei · simus ta men de gramis arenaruz que in edificatiōe templi etiaz necessa rio conueniūt vt per ea magm lapides combinētur · quia licet in terra pmissionis sint quidam de genē gigātes · peruenerunt tamē ad eandez terrā a filij isra hel qui se in eorum com patiōe quasi locustas reputaba nt

Dominica quinta Sermo primus de epla Qđ virtutes a multiplicā dignitate commen dāt a de effectibus vtutuz

Sermo · Lix ·

Induite vos sicut elā de ia dilā viscera miseri cordie benignitatē hu militatē modestiā patiētiaz do nantes vobismetipsis si quis ad uersus aliquē hz querelam · sic dns donauit vobis ita a vos · su per ōmia āt hec caritatē habete quod est vinculū perfectiōis Col · iij · Vt vbis vtam Apli ad hebre · vi · Intermittentes in choatiōis sermonē ad pfectio nē feram · hoc ē virtutes i pncā pio h? thematis positas breuit trāseamus · vt ad perfectionē caritatis in fine posita z scz sup ōmia caritatem habete · qđ ē vi roruz perfectorum feramur · e andem particulam quātum da tum desuper fuerit morosius p sequētes Et secundum hoc ver bū ppositum diuiditur in duo Primo enim virtutes superemi meratas breuiter tāgemus Se cūdo de caritate put ipsa est p fectionis vinculum psequam Primū ibi Induite vos ac Se cūd ibi Sup ōmia ac Dicit er go Induite vos ac Prius dix erat de veteris hominis despecti one · i · exspoliantes vos veterē hominē · nūc dicit de noui homi nis inuitione · nec mirū si iube muz virtutibus indui · cuz etiā idem Apls ad Gal · iij · dicat Quotqt baptisati estis cristuz induistis · Et Ro · xiij · Indui mini dominuz nām ihesū cristuz Dicit enim Augustin? Sicut corpora ppt algorē · labores · ho norem · decorem · vestib? indu untur · sic propter eas dem cau sas anime virtutibus vestiūt · ita videlicet vt cum sint multa malorum genera nos impugnā tia per virtutum inuitionem a singulis defendamur · Dicit itaqz Paulus apost · Induite vos sicut electi dei per prede stinationem · sancti per gratie collationem · dilecti per eiusdē collate gtie conseruationē Nā per predestinationem homines eliguntr per gratie collationem

ſãctificantur · ꝑ grẽ collate con
ſeruationem ſãctificati diligũ
ẽ Et ẽ ſile buic qđ dicit Ro·
viij· Quos predeſtinauit hos ⁊
vocauit · ⁊ quos vocauit hos ⁊
iuſtificauit · quos aũt iuſtifica
uit hos ⁊ glorificauit VI At
Quib? ãt virtutib? indui debe
am? ſubiũgit cũ dicit · viſcera
miſericordie ſcz ad cõpaſſiõez
proximo ꝙ · bẽignitatẽ ad ꝙ
ferendũz ſermonem · humilita
tem ad exteriorem habitum ⁊
conuerſationẽ · modeſtiã ad de
lectabiliũ fruitionem · patienti
am ad ſuſtinẽdam tribulacõez
Supportantes inuicez infirmo
rum conuerſationez · donantes
vobiſmetipſis ſi quis habet ad
uerſus aliquem querelã bẽig
na remiſſione · Quod cũ diffi
cile ſit ſubiũgitur · Sicut xp̃s
donauit vob Glo · itegre pure ⁊
perfecte Vnde Mat · Si nõ di
miſeritis hominib? peccata eorũ
nec pater veſter dimittet vob
ſca vra · Et qz cũ multis ẽ no
bis conuerſandum ſciz cum de
o ⁊ hominibus · item inter homi
nes cum bonis ⁊ malis paupe
ribus ⁊ diuitibus · Ideo multe
neceſſarie ſũt virtutes vt ſingu
lis ſtatib? ſingulas apponam?
VI V Vt autem
ſtudio virtutum diligentiorez
bemus operaz Notandũz ꝙ ip
ſe virtutes a multiplica digni
tate commendant · Primo enim
commendatur virtus a dantis
dignitate · ſolus enim deus dat
virtutes Sapie ſexto · Data ẽ
a domino poteſtas · dat ſimpli
citer a domino virtus ⁊ dat ab
altiſſimo ſtatu gratie ſue · Cui
concordat Pſalmus dicens ·
Spiritu oris eius omnis virt?
eorum ſcilicet hominum Quod
enim ex ſpiritu oris dei dari di
cat digmus videt ꝗz quod ſim
pliciter a deo nobis datur Ad
Gal · iij · Qui tribuit nob ſpm̃
operat virtutes i nobis · ſed ne
mo ſpirituz tribuit niſi deus er
go ⁊ virtutes VI Dedo digni
tas vtutis ꝙz ex dignitate reci
pientis · non enim dat niſi bõis
et amicis dei Dona enim natu
ralia ſic ẽ corpis fortitudo pul
critudo dãt bonis ⁊ malis ami
cis dei ⁊ inimicis Similit bona
tpalia que vnicuiq; miniſtran
t · Nõ ſic agit de vtute · Vnde
Aug? · Iſta tpalia bõ voluit
deus bonis et malos eſſe commu
nia · vt nec bona cupi dius ap
petant que mali habundanti
us habere cernunt · nec mala ti
mide fugãt ꝗbo et bonꝰ plerũ
q; afficiũt · Idez Salubrit di
ſcim? nõ magnipendenda eſſe
bona ſeu mala ꝗ videm? bois
mal ſq; omunia · et illa bõa ſo
lum ꝗrere ꝗ bonorũ fũt ꝓpe et
illa maxie fugẽ ꝗ ꝓpe maxie
fũt malorũ Tercio dignitas
vtutũ attẽdi a dignitate loci

tenentis Nã bona possessio dicã
tur que est ꝑpinq̃ ciuitati · meli
or autẽ illa que est itra muros
ciuitatis Hic vtus q̃ nõ est ex
tra sed in aima collocatur dig
nissime seruatur Vnde Seneca
Peroptime sedet virt9 que est
in secreto cordis De hijs vtuti
bo monuit nos saluator Mat·
vi· Thezaurisate vob thezauꝝ
in celo · vbi nec erugo nec tine
a demolit̃ · ⁊ vbi fures nec ef
fodiũt nec furantur · Nam ꝺm
Greg · Vere diuntie nõ opes sẽ
virtutes sũt Vnde Seneca Sa
pies intra se omne bonũ suum
terminabit · Et dicit ꝙ quidaz
capta propria vxore ⁊ liberis
amissis cum ex incendio nud9
exiẽt · interrogat9 si aliquid ꝑ
didisset · michil inquit ꝑdidi bo
na mea mecum sunt ℣ Quar
to bona vtus ꝺmendat̃ a dig
nitate grẽ decoratis · vtus enim
õia bona facta ⁊ opa ordiat
et decorat Naz vna elemosina
vel quodlibet opus meritoriuz
virtutibus decoratũ plus valz
q̃z mille opa que non sũt vtuti
bus decorata Nõ solũ autẽ bo
na opa sẽ ⁊ aia virtutib9 adõi
ta efficit̃ glorioſa Vñ p9 Dis
gl̃a ei9 filie regis ab intus Et
iterũ In me sunt deus vota tua
Prima enim ⁊ ꝓcipua vota dei
sũt vt meritoria nostra sint vir
tutib9 adornata Et ideo omẽs
qui deo ab inicio placere cupie
bant neglectis exterioꝛib9 ſte
rioꝛibus intẽdebãt Vñ Hern·
Omnis cura sanctoꝛuz spreto oꝛ
natu cultuq̃ superfluo extri
oꝛis fuit vois qui certe corrupit
omm se diligentia prebet ⁊ oc
cupat excolendo ⁊ decorãdo in
teriorem illũ hominem qui ad i
magimem dei est ⁊ renouat̃ de
die in diez Certi eñ sũt deo nõ
posse esse quicquam acceptius
imagine sua si ꝓprio fuerit resti
tuta decori quẽ videlicet decore
nõ nisi virtutib9 ꝺsequit̃ Vnde
subiũgit Quis dabit mihi non
solũ imfirmari sẽ ⁊ penitus destrui
mimi virtutũ vitute stabiliaz
℣ Quinto virt9 cõmen
dat̃ a dignitate finis virtutum
ordinem suscipientis · Vñ a di
sputãtib9 tale suscipitur argu
mẽtum Vbi finis bonus ibi bõa
que sũt ad finem ordinata · ex
go vbi melior finis ibi meliora
et vbi optimus ibi optima Sed
de9 q̃ ẽ optim9 finis virtutũ est
ergo ille virtutes q̃ ad hũc finem
ordinantur sũt optime · Pro
batio minoris scz ꝙ de9 sit fis
virtutũ Dicit enim Aug· Virt9
est dispõ ꝓfecta ad optimum
qd̃ est deus Idem Premiũ vir
tutis ad quod ipsa virtus ten
dit est qui virtutem ipsam de
dit · ℣ Sexto
virtus cõmendatur ab effe
ctu gratie sequentis · vtus

enim meretur presentis vite perfectionez · dei ⁊ anime vnionez · eterne vite glorificationē · Virtus enim que in hac vita hominem perfectum faciat tria docz Primo rectam rerum estimationem Vnde Seneca · Virtus docet rationalem creaturam v numquanq; rem iusto precio estimare · Et quid tam necessarium · quid tam scientificuz q̄z iusta precia rebus imponere ? Secundo docet viciorū expugnationem · Valent enim vicia et virtus legem oppositorum · Et ideo cum virt? perfecte mē tem nostram possidet vicium non admittit · Tercio regulat hominis actionem docens quantum vnūqdq; ⁊ vbi ⁊ quemadmodum agi debeat Vnde Sapie · viij · Virtutibus nihil est vtilius in hac vita hominis In hij? ergo videlicet recta rerum estimatione · viciorum expugnatione · ⁊ actuum regulatiōe · plena consistit hominis perfectio in hac vita · ℣ Secundus vero effectus est in dei ⁊ anime vnione Sicut em̄ nulli a nime se tribuit deus nudate virtutibus ita nulli anime se dene gat vtutibus adornate Ver · Quantumlibet te crucies · quātūlibet te affliges · nō tibi copiam sui tribuit qui virtutū domin? ? nisi fueris virtutibo adōr t? Aug? Premiū virtutis ē ipe qui virtutem dedit Et si biungit Cum pauperrim? eē voluit cristus quātuz ad bona temporalia voluit tamē esse ditissim? in virtutibus · quippe qui sibi nullam deesse voluit Vnde i sā ctis suis premisit virtutes particulares · sed veniens in mundo omnes secum tulit Vnde Bre · Ad ostendendam innocentiaz venit Abel · Ad ostendendam mundiciam venit Enoch · Ad insinuandam longanimitatem spiritus ⁊ operis venit Noe · Ad manifestandam coniugalis vite castimoniaz venit Ysaac · Ad insinuandam laboris tolerantiam venit Jacob · Ad rependendam pro malo bene retributionis gratiam venit Joseph · Ad ostendendam mansuetudinem venit Moyses Ad insinuandam contra aduersa fiduciam venit Josue · Ad ostendendam inter flagella patientiam venit Job · Deus autem veniens omnes tulit · Vnde Johannis primo Vidimus gloriā eius gloriam quasi vnigeniti a patre plenū gratia ⁊ veritatis Item Johannis tercio · Pater diligit filium ⁊ omnia dedit in man? eius Et iterū Qui de sursuz venit super omnes est Glosa · in virtutū ⁊ gratiarum plenitudine · Et licet in omni plenitudie oīs virtutes pfectissie possidet · duas tam̄ pcipue i se

docuit Mat. v. Discite a me q̃ a mitis sum ⁊ humilis corde

Q Teraus effect⁹ virtutum ẽ eterne vite consecutio Vnde Chorī. nij. Regnum dei non ẽ in ostẽsione sermonis ꝫ in virtute Item Ro. xiij. Regnum dei nõ est esca ⁊ potus ꝫ iustitia pax ⁊ gaudium in spiritu sancto. Dinc Apoca. iij. Ecce dedi hostiũ apertuz coraz te quod nemo potest claudere quia modicam habes vtutem.

Visis ego virtutum omen dationibus ⁊ eorum affectionibus. i quibus luce declaret q̃ a fine virtutibus non ẽ salus. Nunc dicendum est ex quib⁹ exercitijs ad virtutes veniam? Quod in vna sententia Hugo de sancto victore insinuat ita dicens Virtus per timorem seminatur. per fidem radicatur. per gratiam irrigatur. per deuotionem germinat. per desiderium crescit. per caritatem roborat. per bona fructificat. per patiẽtiam matureſcit. per humilitatem conseruatur Dic itaq; virtus generatur ex vtute sicut suo modo deus de deo. lumẽ de lumine Quod bene insinuat Genesis p̃mo vbi dī Germinet terra herbam virentem ⁊ facientez semen ⁊ lignum pomiferum faciens fructũ iuxta genus suuz cui⁹ semẽ in semetipo sit supra terram ⁊ factum ẽ ita. Et protulit terra herbam virentem ⁊ facientem fructum iuxta genus suum Dic est de vtutibus ⁊ quibuslibet bonis operibus. que sic virent debito vigore habẽt semen sui germinis i se. de cui⁹ vtute germinant aliud eiusdem speciei viuacius illo. siue sit illud de genere bonī operis vl vtutis cõtinuantes ⁊ augmẽtantes p̃fectũ nostruz ex tali germine et proficiscẽte? de virtute in virtutem quousq; tãdez aliquando videre mẽ amur deuz deorum in syon Dic autẽ bonum opus q̃d facim⁹ cum desidia nausea et negligẽtia fiat semen quod in se habuit languet ⁊ marcescit. Et ideo vl nullus ex se fructũ faciat. vl etiam abortiuũ. vel sic fructum germinat erit illud e iusdem generis languidus similiter ⁊ tediosum. Et hec est tãquare nõ p̃ficim⁹ licet etiã mla opera faciamus de genere bonī. tamẽ quia sub debito vigoẽ ipsa nõ facimus ideo remanent sine fructu Det nobis deus vt tandem aliquãdo ex nobis fructum proferamus.

Dominica quinta Sermo secundus de epistola De commẽdatione ⁊ dignitate caritatis ⁊ de quinq; speciebo perfectionis

Sermo. Lx.

Super omnia aut̃ caritatem habete quod est vinculū perfectionis vt supra. Dicit Grego. Facile omẽ bonum virtutum temptatione cordi irruente destruitur nisi ab intimis fixa caritate soli dat. Que rẽ perfectionis vinculum dicitur. quia omne bonum per illam ne pereat ligatur. Pro materiã proxime pertractata. sequitur verbum propositum. in quo tria facit Apl's. Prio enim commendat antonomatice caritatẽ. Secũdo insinuat eius vtilitatẽ. Tercio tangit eius dignitatẽ. Primũ ibi. sup oĩa ãt caritatem hãte. Secũdum ibi Quod est vinculũ. Tercũ ibi Perfectionis. Circa Prio omẽdat caritatẽ. Qđ p cõtinuationem ad pdcã talit ostẽditur. Dixẽat enim superius Induite vos elã viscera mie bemgtatẽ. nẽ nũc vbũ ꝓpositũ cõtinuat ad pdcã dicẽs Sup oĩa ãt pdicta caritatẽ hãte. Qđ dupliciter exponit. sup oĩa. i. sup ones vtutes prius positas suppona. caritatẽ tãq̃ formã materie. q̃ a nisi pdcẽ vtutes informate fuerit caritate sunt tãq̃ pulchra pictura i tenebris. nec fũt mẽitorie nisi p adiũctã caritatem. Dic enim sc̃m pl̃m forma dat eẽ rei. sic caritas dat eẽ merito riũ. diuinũ ipis vtutib? Ideo in plerisq; locis auro caritas cõpatur. q̃ sicut aur̃ ductũ metallo ipm facit nobile. pre aosũ. sic caritas alijs vtutib? supducta fãt eas in merito p aosas Vnde Aug?. Caritas ẽ vita virtutũ. quã si abstulerit virtutes ilico moriũtur Nec solum hoc dicim? de hñs vtutib? sed de q̃bullibet operib? dicitur eẽ verũ Vnde Gre. Nihil habz viriditatis ramus bom opis si nõ mãserit i radice caritatis Jõ dicit Apl's supra multis virtutib? enumeratis Sup oĩa ãt caritatẽ hãte. q̃i diceret Nisi prio res vtutes caritate iformẽt nihil pderũt apnd deũ Secũdo põt sic exponi Super oĩa. i. pre oĩb? vtutib? enumeratis caritatẽ hãte. q̃ vbi sola caritas est q̃d ẽ qđ possit abeẽ?. Dec breuit de prĩa pticula dcã sufficiãt.

Secdo dicẽd ẽ de caritatis dignitate intellcã in hac dcõe pfectionis Cũ enim ꝑ dicat q̃ caritas nõ solũ sit vinculuz hꝫ etiã pfectionis vinculũ magꝭ supra modũ e? dignitas designãt De pfectiõe ergo caritis fũt diligẽti? iq̃rẽda Prio enim dicem? de pfectiõis cãlitate Secdo de pfcõis diuersitate Tercio de pfcõnis mltiplitate De prio. s. pfcõis cãlitate sciẽd q̃ pfãto attẽdit penes cãlitatẽ Dicit ei Thom. ij. ij. q. lxxxiij. Illd ẽ pfcm qđ attingit ꝓpriũ finẽ. dico ñ cõ fũptiõis hꝫ ofũmatiõis q̃ ẽ vltia

rei perfectio · Quod vt euidentius intelligatur ꝓcendum q extrema vite humane sunt deꝰ principiuz ⁊ deꝰ finis · vt sicut corpus est ex terra ⁊ in terram conuertitur · sic spiritus noster est ex deo ⁊ ad deum si recto ordine progreditur reuertitur Vt sicut a deo exiuimus sic ad deuz reuertamur · exemplo eiꝰ De quo Job · xiij · dicitur ꝓcens ibesus q a deo exuit ⁊ ad deum vadit Dunc ergo finem qui deus est ex vnione nostri ad deum cõsequimur · Dec ãt vnio non fit nisi per caritatem Quod tam interpretatione q̃z auctoritate euidenter ostẽdit Interpretatiõe dicitur caritas quasi cara vnitas Item auctoritate in canonica Johãnis Deus caritas est ⁊ qui manet in caritate in deo manet ⁊c̃ · Vnde Thomas questione vbi supra · Caritas est que nos vnit deo que scz vnio est vltimus finis humane mentis Et ideo secũd caritatez attenditur spẽcialiter perfectio humane vite

Secundo dicendum est de perfectionis diuisitate · de qua sciendum est q triplex est perfectio · vna que nõ attẽditur solum secundum totalitatem ex parte diligentis sed etiaz ex pte diligibil̃ · pro vt scilicet deꝰ tantum diligitur quãtum diligibilis est · Et hec perfectio ñ est possibilis alicui creature · sz competit soli deo q̃ solus totus totum se diligit · De hac perfectione dicitur terẽtio philicorũ Perfectum est cui nichil deesse potest · Secunda vero perfectio est que attenditur secundum totalitatem ex parte diligentis · prout scilicet affectus secundum totum finem esse ad momentum ad ictum oculi a diligibili fuo non remittit Certa perfectio est que non attenditur secundum totalitatez ex parte diligentis sed quãtum ad hoc q excludantur ea que repugnant motui dilectionis in deum · De hac perfectione dicit Aug? Venenum caritatis est cupiditas · perfectio vero nulla cupiditas Et talem perfectionem habent sancti homines in hac vita · qui diligenter et fideliter excludũt omne illud quod contrariatur caritati sicut est mortale peccatum · a sine tali perfectione caritas esse nõ potest · a est de necessitate salutis Aliomodo sumitur perfectio inquantum ab affectu hominis excluditur nõ solum id qd est caritati contrariũ · sicut est mortale peccatum · sed etiaz õne id quod impedit affectum mentis ne totaliter dirigat̃ in deũ sine q̃ pfectiõe caritas eẽ pt puta in incipientibus ⁊ proficientibus Et hanc perfectionez

pauciſſimi habent · eo q̄ ſecundum Jac · vlt · In multis offendimus omnes Et ſecūdū Jo · Si dixerimus q̄ peccatum nō habem? nos metip̄os ſeducim? Vnde perfectio perfectiſſimo ꝓ in hac vita reſpectu prime ſecundę huius tercie imperfectio eſt Jdeo dicāt p̄fectiſſimus · Imperfectum meum viderunt oculi tui ac̄

Tercio dicendum eſt de perfectionis hic intente multiplicitate que ſanctis poſſibilis eſt in hac vita · De qua eſt ſciendum q̄ multe ſunt particulaē perfectiones que ſimul collecte vnam facīt perfectionem · ſicut multarum cordarum ſom̄ proportionabiliter ſonantes dulcē faciunt melodiam

Sunt autē quinq̄ particulares perfectiones Prima eſt comparationis · Secunda conuerſationis Tercia religionis ſiue profeſſionis Quarta patiētie ſiue paſſionis Quinta deuotionis Has per ordinem proſequentes dicamus q̄ prima perfectio dicitur comparationis · quam hij videntur habere qui modicum de caritate habent ꝓ quam a grauib? peccatis abſtinent · qui reſpectu eorum qui pudenter quecunq̄ committūt flagicia perfecti dicunt Quorum figuram Noe tenuit Gene ſis · vi · Noe erat perfectus in generatione ſua · De quib? ibidem dr̄ Videns dominus q̄ multa malicia hominum eſſet in terra · & cuncta cogitatio cōgit in tē ta ad malum om̄ tempore · pe tuit eum q̄ hominē fecāſſet · Et tactus dolore cordis intrinſecus Deleb̄o inquit hominem a facie terre De qua perfectione adhuc dicāt Deute · xviij · Caue ne imitari velis abhominationes gētiuz Et ſequitur poſte a Et perfectus eris ſine macula coram domino deo tuo

Secunda perfectio eſt conuſationis · que tunc perficitur cū homo deuotus exteriorem ſuuz hominem tam diligenter cuſtodit ne cōſcientiam ꝓp̄az vnl neret nec proximum ſcandaliſet · De qua monet nos Ap̄s Ro · xij · Prouidētes bona nō ſolum corā deo ſed etiam coraz hominibus · Quod exponens Ber · dicāt Prouidentur bona coram hominibus tribus modis Habitu ne ſit notabilis · actione ne ſit reprehenſibilis · ſermone ne ſit contemptibilis · Nam de perfectione ſermonis dicāt Ja · Si quis in verbo non offendit hic perfectus eſt vir · De ſecunda ſcz actionis perfectione dicāt ad Thimo · iij · Perfectus ſit homo dei ad omne opus bonum inſtructus De tercia pfectiōe ſciz habitus dicāt Petr? Sobrij & pfecti ſpēate

in eam que vobis offert grām
Hobetas nāq; maxie ad ma
turitatē mo⁊ ptinz · De hac p
fectiōe ꝺuerſiōis ꝺicit ꝺns ad
Abraham Gen · xvi · Ambula
cora me⁊ esto pfect? Tera
a pfectio ē religiois · c? perfec
tionis ꝓpriū est renūciare ōmi
bo · q̄ viz omnia iclud̄ūt̄ i hys
tribo scz in castitate pauptate
⁊ obia Omē em̄ qꝺ hēt vel ha
beri poterit sūt res corpus ⁊ aī
ma · p pauperratē āt res · p ca
stitatē āt corp? · p obiaz āt p
pā wlūtatē q̄ ē aie abdicamus
De hac perfāoe ꝺicit ꝺns cui
ꝺā ia ctāti se de perfectione le
gis Mat · xix · Si vis perfcūs
eē vade ⁊ vēde ōia que hēs et
da pauperibo ⁊ veni ⁊ sequere
me Et notāꝺ q̄ eaꝺē vba scz
vade ⁊ vēde ōia que habes sūt
tm̄ via ad pfectionē ꝫ ipa per
fāo ꝺsistit in caritate · Cōsilia
ei siue paupertatis siue castita
tis siue obie sunt quedā imstru
mēta ⁊ dispositiōes ad perfec
tionē · Vñ religio nominat sta
tus perfectiōis ꝫ solū ex itētio
ne finis q̄ ē totalit̄ per caritatē
adhe rere deo · ⁊ iō non oz vt q̄
cūq; sit i religione iā sit perfec
t? ꝫ q̄ tēdat ad pfāonē · quā
intentiōnē cum imtmittit est iā
transgressor voti Vnde super il
lo vlo Si vis perfectus eē di
cit Orige · Nō statī in tēpore q̄
tradit q̄s bō sua pauperibus ē
perfect? ꝫ ex illā die incipit co
nari ad perfectionem · Et no
ta q̄ perfectio religionis con
stat in perpetua obligatione ·
profitentur ex hoc non se esse p
fectos sed se velle tēdē ad per
fectionē · Vñ aliquis ingrediēs
religionē ñ ex hoc transgressor
est voti si non est perfectus · ꝫ
ex hoc trāsgressor fiēt si animū
remitteret ab intentione perfec
tionis · Nec habemus vnde tan
semur · sed magis vnde toti in
gratiarum actione versemur ·
Si enim perfectionem religio
nis attingimus bene nobiscū
agitur · et beati erimus sanctifi
cationem vite eius que nunc ē
consequentes et nichilominus
perfectorum habebimus glori
am in futuro · Si autem finem
qui est ex affectu caritatis to
taliter adherere deo non conse
quimur · solus conatus ad per
fectionem · si tamē fideles inuē
ti fuerimus et in eo vsq; in finē
strennue perseuerauimus nob
vt pie sperādum est pro perfe
ctione reputatur Vnde Apls
Vnum ē necessarium que retro
sunt oblit? ad anteriora me ex
tendo Quod exponēs Bernar
dus dicit In verbo apli mani
feste declaratur quia perfecta
eorum que retro sunt obliuio ·
et perfecta in anteriora exten
sio · ipsa est omnis iusti in hac
vita perfectio

Ex quo liquide patet q̄ in reli
gione triplex est perfectio. v
na consistit in diligenti conatu
et fideli prouectione Secūda
consistit i perpetua ad ea que
sunt perfectionis obligatiōe.
Tercia consistit in totali secun
duz affectuz dilectionis dei ad
hēsionē De prima dicit Ber.
Perfectio mā in eo cōsistit vt
nūquaz aliquid arbitremur nos
comprehendisse. sed in anterio
ra conemur icessanter in meli?.
et imperfectum nūm dimittamus
misericordie obtutibus exponam?
Nūq̄z enim iust? arbitratur se
comprehendisse nunq̄z dicit sa
tis ee. sed semper esurit sitit q̄
iustitiaz Ita vt si semper viue
ret quantum in se esset iustior
esse contenderet. semper de bo
no in melius proficere totis viri
bus conaretur. Non enim ad ā
narij. sed imeternum diuino se
mancipauit famulatui. proīde
iustitia eius non manet aliquā
to tempore sed in seculum secu
li. De secūda pfectione dicit
Thomas q̄ perfectio religio
nis consistit i perpetua obliga
tione ad ea que sunt perfectio
nis Tercia perfectio consistit
in eo q̄ religiosus totaliter per
affectuz caritatis deo ihereat.
quam perfactionem caritatis
licet difficulter attingere vale
amus i hac vita. trāsgressioēz
eius tamen euadim? si infimū
gradum caritatis attigerimus
Est autem infimus gradus di
uine dilectionis vt nihil contra
deum. supra deum. equaliter de
o diligatur. A quo gradu quū
deficit nullo modo permanet in
caritate Et sicut nullus in hac
vita tercium valet attingere.
sic nullus fidelis infra primum
poterit remanere. p̄m? ordinat
ad secundum. secūdus ad ter
tium. Ex hijs verbis resultat
nobis gloriosa fiducia. vt in ea
habeamus fortissimum solatiū
in quaz sicut ancho rā infigim?
animam nostram tutam ac fir
mam. vt in quacūq̄ istarum
perfectionum religiosus bo
mo morte preoccupatus fuerit
non solū in refrigerio erit. sed
a deo in eterna vita r̄apiet pre
mium perfectoruz. Q̄d dupli
citer probatur. ratiōe et aucto
ritate. Ratione Quis enim pe
regrinanti romā si in via mori
contigerit eam abiudicaret in
dulgentiam quā r̄aperet si ad
sanctorum limina puenisset?
prorsus nemo. Auctoritate p
batur Dicit enim Bernardus
Multi tota vita sua ad hoc ten
dunt sed nunquaz perueniūt.
quibus tamen si pie perseuera
uerint statim vt a corpore exe
unt redditur quod in hac vita
dispensatorie est negatum. il
luc perducente eos sola gratia

quo prius tẽdebant ipsi cum ꝑ
tia Quod nobis ꝛc̃

Sermo tercius de eadem epl'a · De quarta et quinta specieb? perfectionis

Sermo · Lxi ·

SVper omnia autem caritatẽ hẽte qđ est vinculum etc̃ vt supra Loquere filijs israhel vt proficiscantur Exo · nij · Sicut status in ecclia sũt diuersi sic fideles doctores exhortationes suas diuersificant ad eosdem Nã ỹm Gregor · aliꝫ ãmonẽdi sunt seculares aliꝫ spirituales Seculaes duris cõminationibo ꝑpescant ne peccent Spũales ãt hortari debent vt de bono in melius de virtute in vtutẽ proficiant Et ideo materia que in manibo ẽ de perfectione loquitur quod ꝑtinet ad religiosos pertinet Ideo in verbo Exodi secũdo loco posito i psona mopsi p̃dicatores ãmonet deus vt de perfectione spũales hoiẽs exhortẽtur dicẽs p̃dicatori Loquẽ filijs israhel religiosis vt proficiscantur Quibo religiosis similiꝫ dicit Gen̄ de cimonono · Ne stes in omni loco circa regionez ꝟ in monte saluũ te fac nec tu simul pereas

Expeditis itaq; ꝛbus perfectionibus vt sic opere adimpletis quod reliquũ est proexhortatione religiosorũ pseq; mũ · ne labore aut tedio affecti stent in via peccatorũ ꝟ itellectu q affectu q operis effectu pficiscẽtes nõ remittãt animuꝫ donec crescãt q proficiãt ad pfectũ Ad quod faciendũ Vidac patriarcha nobis proponit dũ Gene · xvi · diciẽ Ibat proficiens atq; succrescẽs donec velementer magnus effectus est. Similiter dauid nobis in exemplum ponitur · De quo · i · Regum · iij · dicitur · Erat dauid proficiẽs et semper seipso robustior Qui enim proficere desiderat necesse est vt de die in diem proficiens hodie melior q̃z heri et cras q̃z hodie inueniatur Nã inter profectum et defectum non est dare medium · et ideo sedens vel stans ex hocipso defecere comprobatur · Dicit enim beatus Bernardus Nulli in eodem statu diu esse conceditur. seruo dei aut proficiendum aut deficiendum est · aut sursum niti tur aut ad iferiora vigetur · nõ est stare omnino · neq; in meto huius mortalis vite quicq̃z in eodem statu permanet · aut ascendas necesse est · aut descendas · si attemptas stare nues · Nam patriarcha Jacob vidit scalam · q in scala angelos dei

lxi

vbi nullus residens nullus subsistens apparuit · sed sedule ascendere vel descendere videbatur · quaten? palam daretur intelligi inter profectum ac defectum in hoc statu mortalis vite nichil medium inueniri · & quo ipsum corpus nostrum continue aut crescere aut decrescere constat · sic & spiritum aut proficere semper aut deficere oportebit · Cui sententie consonat Leo papa dicens Nostra natura adhuc manente mortalitate mutabilis est etiam si ad summa quecq; virtutum studia prouchat · quoniam sicut semper potest habere quo recedat ita potest habere quo crescat · ac hec est perfectorum vera iustitia vt nũquam presumant se esse perfectos · Dis itaq; premissis perfectionis materiam prosequamur.

Quarta ergo perfectionis species est patientie siue passionis · cuius perfectionis apicem tunc consequimur cum in flagellationibus dei vel hominis positi sufferimus patienter Quomodo autem hanc patientiam habere debeamus vt in ea perfectio iudicetur docet nos Greg · dicens Sciendũ & tribus modis virtus patientie exerceri solet · Alia nãq; ab antiquo aduersario Alia ab antiquo aduersario Alia a proximo sustinemus · A proximo nãq; persecutiones damnaq; contumelias · ab antiquo aduersario temptamẽta · a deo autem flagella toleram? Quomodo autez hec singula a singulis sufferãtur vt perfectionẽ patientie consequamur statim subiũgit dicens Sed in his tribus modis vigilãti oculo mẽs semetipsam debet circũspicere · ne contra mala proximi contra batur ad retributionem malitie ne contra temptamenta diaboli seducatur ad delectationem et desẽsũ delicti · ne dura flagella opificis ad excessum proruat murmurationis Qui ergo in persecutione proximi stat impetetritus cauens ne quicq; mali pro malo retribuat · nec ex temptamentis diaboli corruit · nec ex flagellis dei murmurat · huic vt? patiẽtie mẽito attribuit Vñ Apls · Omẽ gaudiũ existimate fratres cũ in tẽptatiões varias? incideritis · sciẽtes q; probatio fidei vestre patientiam operatur · p actiua aũt op? perfectũ hz · vt sitis perfecti ac integri i nullo deficientes Qui eñ in corde orat ore nec opere nec proximo nec diabolo vllum vestigiũ impatientie exhibent perfecti ac integri ac in nullo deficientes mẽito predicãtur Qui eñ in genere patiendi fortes inueniũtur in alijs virtutibus generibus ac etiã operib? fortissimi cõprobãtur · Dicit enim Gre · Maioris ẽ vtutis vtuose

t inj

mala perpeti q3 bona operari.
Hoc adiãetes q̃ si in patia dz
esse perfectio necesse est vt i p̃
dicta auctoritate Jacobi p̃mit
titur ea dem patia gaudenter ⁊
bilariter habeatur. ¶ L
Sunt autem tres vtutes perfe
ctionem patientie imperantes
scz timor. fortitudo. ⁊ ipa pati
entia Timor enim ⁊ maxime sã
ctus qui permanet in seculum
seculi. qui ⁊ alio nomine filial'
dicitur non audet coram deo in
tribulationib? murmurare. for
titudo iuuat sufferentem maluz
quod patitur strennue tolera
re. ex quib? duobus patientia
adiuta discit tribulationes le
to animo portare. que videlicz
leta portatio patiẽtie perfecti
o iudicatur Item timor bona o
peratur. fortitudo vero malis
viriliter reluctatur. per patien
tiam vero aduersitas equani
miter portatur. Qui autem bo
nuz strennue agit. peccatis for
titer resistit. et cum hijs duo
bus aduersa tanquam mala o
perans patienter suffert. hic in
patientia sua est perfectus.
De hijs quatuor timore ⁊ for
titudine patientia ⁊ perfectio
ne dicitur Job quarto Vbi est
timor tuus. patientia tua. for
titudo tua. ⁊ perfectio viaruz
tuarum ꝯ In quibus verbis cla
re innuitur q̃ perfectio patiẽ
tie ex dictis virtutibus gene
ratur Nam de timore fortitudo
nascitur. de fortitudie patia.
de patia vẽo leto corde habita
pfectio subinfertur ¶ A
Quinta perfectio est de
uotionis. que tunc perficit cũ
perfecte fuerint potẽtie anime
rationalis. hoc est cuz ratio fu
erit veritatis lumie illustrata.
voluntas affectione caritatis
inflammata. memoria vero in
deo stabiliter quietata. Nam
causatiõe hominis ratio ei data
fuerat vt deuz cognosceret. vo
luntas vt deum cognituz dilige
ret. memoria vt in cognito ⁊
amato dulciter requiesceret.
Sed per peccatum rõ facta ẽ
cca recipiens falsum pro vero.
voluntas facta est curua vt se
pe velit malum p̃ bono. memo
ria feda ⁊ instabilis vt magis
velit in fedis ⁊ vilib? occupari
q̃z deo vacare. De quorum fe
da permutatione lamentabili
ter conqueritur Jheremias Tre
nor quarto Quomodo obscu
ratũ est aurum. mutat? est co
lor optim? . dispersi sũt lapi
des sanctuarij i capite õniũ pla
tea ꝯ Aur ei dr obscuratũ cũ
por digtas ad tãtã miseriã est
mutata Sil' color optim? est
mutat? cũ imago ẽmitatis in p̃
dãs potẽtijs insigmita ꝑ pecm
in effigiẽ dẽonũ cõmutat ẽ Qd
bene innuitur in euangelio cuz
dominꝰ intuẽs denarium dicit

Cuius est imago hec ⁊ superscriptio Dicūt ei Cesaris Sic deus de celo intuens monetam suam sc̄z animaz rationalē sub scriptiōe trinitatis insigmitaz · peccōrum feditatibus depraua tam · ⁊ pōs in effigiem diabolicam commutataz dicāt Cuius est imago hec? tanquā abeo alienata ⁊ incognita · quasi dicat Nō ē imago mea quā impressi · dicūt ei Cesaris · i · diabolo credendo quia credit animas vsq; ad mortem

Dee ego potētie deformate sicut dixim? cū per diuina exercitia ⁊ continuum conatuz bonorum operuz reformate fuerīt tunc dicātur deuotio hominis perfecta Erit autem ratio perfē r formata cum per mentis excessuz supra se rapituz ⁊ lumine diuine intelligentie illustrata purissima mēte deū quantū in hoc mortali corpore possibile fuerit contemplatur · Similit volūtas perfecte reformabituz cuz ipa transmutata in amoreꝫ adherens per conformitatem volūtatis vnus cum eo spūs homis cum deo fursum ad cor habentis efficiet Volūtas est perfecta · cum iam non solummodo vult homo quod deus vult · ꝫ sic in affectu est perfectus vt non possit velle misi quod deus vult · hoc est iā silꝫ deo eē ⁊ in hoc consistit pfectio wlūtatis

Itez memorie reformatio tunc plene perficituz cum tota hominis memoria in deo est absorpta per mentis excessum · vt sui ipsius ⁊ omnium que sunt oblita veram iam gustat sapienti a:n ⁊iebriata ab vbertate domus dei in deo felicit requiescit

O Et notādum q; harum potentiarū pfectionem tota trinitas operatur · Nā filius qui est sapia patris intellectū illuminat · Pat qui est carita? inflāmat caritatis affectum · Spūs aūt sanct? has suauitates colligit in memoria ad fruēdum ibidē diuine suauitatis experientijs · Et sciendū q; hui? deuotionis perfectio nō est i arbitrio hominis laborātis sed in grā donantis · cū spiritus sanct? vbi vult spirat · ⁊ quando vult ⁊ quomodo vult ⁊ quibus vult Vñ? Tu spiras vbi vis · tu munera diuid vt vis Das cuivis cū vis · quātuz vis · tempore q; vis Et quasi in trāsitu perstrimgit sensuz amātis ⁊ rapit eū in se ⁊ affigat ipsū in seipm pro illo momento · quod cum factū fuerit remittitur ad mundādū cor · vt si ad similez grāz iterū admittat sit purior ad vided et stabilior ad fruendum · Et hoc ē quod dicat Aug? super illo vbo Mat · xxij · Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīma tua ⁊ ex

t mj

ex ommbus viribus tuis · Totalitas ista ex hoc attēdit q̄ ōmis motus anime ad deum referat · nec nō ipleť in hac vita preceptū istud nisi forsitan ad breue a perfectissimis viris

AD Terciū mēbrum prīcipalis diuisionis in hoc distinguit vt dicat de caritatis vtilitate · que viz vtilitas insinuat in hoc q̄ est vinculum · Omnes enim p̄dē deuotiōes siue p̄fectiōes p̄ius bite caderēt ab effcū grē si non p caritatis vinculū vniret Vnde Aug? · Caritas ōmia ligat ne ab inuicē dissideāt a dissidentia pereant · Caritaš em̄ ligauit deū ad hominē a ligauit deū a hominē ad crucē Nullum em̄ vinculū quātūcūq̄ super eum ip̄m in cruce tenuisset si nō caritas extitisset · Caritas etiā colligat oēs electos deo Vnde Deute · nij · Patribus nr̄is conglutinatus ē deus a amauit eos Et Ihe · xiij · Conglutiaui in ōnē dom̄ū iude scz per caritatē Et etiam p caritatē ōmia mēbra eccie vnitate fidei colliganture

AR Sūt autem secū d Ber · tria genera vinculorū quib? do strīgim̄ ne peccem? q̄ silitudinē habēt ad materialia vincula quibus ōmia que ligantur vinciuntur · Sunt aūt fines clauia gluten · Fumis astringit fortiter a dure · clauuš fortius a duriuš · sed gluten suauiter a secure · Fune ergo colligat? ē deo · qui solo ituitu honestatis vel ad solam memoriam p̄missorum abstinet a peccatis · Funes autem quia cito putrescūt non potest homo hoc vinculo diu alligari Item sunt alii qui clauis ligātur deo ne peccent · per quos clauos timor domin̄ accipitur · qui a peccatis abstinent ex timore Sed terti ex suaui vinculo deo colliganture per gluten videlicet caritatis · qui a peccatis abstinent e solo ituitu ne offendant creatorem · Ex hijs ergo patet vtilitas caritatis quomodo sub ratiōe vinculi ōmia que in celo sūt et in terra i vnuz conglutinat · ligans deum cum hominibus a homines cum deo Itē homines cuz hominib? in fidei vnitate · nec tm̄ homines cum homine sed hominem in semetipo ne a seipo dissideat vinculat · Sic ōmia que in celo sūt a in tra si in hoc vinclo non fuerint inuēta caderēt necessario in abissū A quo casu nos defendat vera caritas et eterna Amē

Eodem die sermo de eūan gelio de seminatoris diligenti a · dormitantis negligētia · inimi diātis fraudulētia

Sermo · Lxij · AR

Simile factum est regnum celorum homini q̄ seminauit bonum semini agro suo Mathei. xiij. In v bis huius euangelij cum sequē tibus quinq; notātur. videlicet diligētia seminātis. negligentia dormitātis. fraudulētia misueritas siue iclementia iudicātis. Primum ibi Simile factū est regnum celorum. Secundo ibi. Cum autem dormirēt homines Tercium ibi. Venit inimicus homo. Quartum ibi Simite vtraq; crescere. Quintuz ibi Colligite primum zizania Hec per ordinem resumentes dicamus q; homo iste seminans est deus De quo ppheta Domo est a quis cognoscet euz. Dic itaq; de? agricola est. filio attestāte Johānis decimoquinto Dat me? agricola est c? nos agri sum? a singli agri. dicente Apostol. ij. Cori. iij. Dei agricultura estis dei edificatio estis De bijs duobus dicit Ful gē?. Deus noster agricola est ille nos colit. ille nōs cōpluit. ipse fecunditatem donat. ipse fructificandi gratiam ammministrat.

Dic itaq; agricola seminauit nobis semetipsum celum a terram a omnia que in eis sunt. que omnia in messe eterne fruitionis quantum in eo fuit super nos panpe res seminauit. Vnde Bernardus Seminauit pater in terra filium quādo in terra nostra dedit fructum suuz. seminauit a filio. ipse enim est qui exijt seminare semen suum Pater enim nō exijt. sed filius a patre processit a venit in hūc mūduz. vt qui prius erat cogitatio pacis in corde patris fieret ipse pax nostra in vtero matris Dic ita q; filius exiens de corde patris seminatus in vterum matris in de exiens seminauit a ipse predicando euangelicam veritatez Item spiritus sāctus scilicet a throno procedens in cordibus Apostolorum seminauit caritatem. De quibus dicatur Apparuerunt illis dispartite lingue tanquam ignis sedit q; super singulos eorum. Dic ita q; tota trinitas seminauit. pater eiī seminauit filium. filius veritatem. spiritus sanctus caritatem Nec bijs contētus semiauit nobis id est propter nos celum a terram et omnia que in eis sunt Nam de celo dicitur Mathei vicesimoquinto capitulo. Venite benedicti patris mei possidete regnum quod vobis paratum est et cetera. De bijs autez que in celo sunt id est angelis dicitur ad Hebreos primo capitulo. Nonne omnes sunt ammministratorij spirit? in ministeriū missi ꝓt eos q̄ hēditatē capiūt

salutis? Nec hijs content? sed seminauit propter hominez totum mundum. Vnde Gen. i. creatis omnibus que sub celo sunt dixit deus Faciam? hominem ad imaginem & similitudinem nostram & presit piscibus maris & volatilibo celi bestijs terre vniuersoq; creature omni q; reptili quod mouetur in terra Quez cuz creasset dixit Dominamini piscibus maris Dic Aug?. Diliges dominum deuz tuuz q̃ dedit tibi celum cuz fideribus aerẽ cum volatilibus. terrã cuz aĩmalibus & seinalibo. aquam cum piscibus Ideo dicit philosophus Homo est fis omnium Omnia enim propter hominem creata sunt. que omnia si minus habent intueamur si deli oculo quomodo seipsum pro nobis seminauit. De quo ipse seminans dicit Nisi granuz frumenti cadens in terrã mortuum fuerit ipsum soluz manet. Ber. Cristo moriẽte propter delicta nostra. & surgente propter iustificationem nostram. ascendente propter protectionẽ nostram. mittente spiñ sanctuz ad cõsolacõez mãz. q̃d vltra facẽ debuit & ñ fecit? Ad insinuãd eñ q; hec õnia propter nos facta fuit ve; dicit nram Et ecce super õnia hec adhuc ad seminãd manus ei? est extenta. & vt de alijs infinitis taceam qui bus se & sua omnia seminauit michil sibi reseruãs. tota die seminat in spiritu nostro ãmonitiones. ominationes. promissiones. puocatiões. persuasiões Post quorum õnium considerationem dicit paulus Apl?us Hebr. xij. Videte ne recusetis loquentẽ. Si eñ irritam quis faciens legem moysi sine vlla miseratione duobus vel tribus testib? moritur. quãtomagis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit et sanguinem testamenti pollutum dixerit in quo sanctificat? est & spiritui gr̃ie ctumeliã fecerit? Si eñ illi non effugerũt recusantes eum qui super terrã loquebat. multomagis nos qui de celis loquentem nobis non aduertimus Si enim preq; nostre carnis habuimus eruditores & reuerebamur eos. non ne multo plus optemperabimꝰ patri spirituuz & viuem? Vñ Ber. O genus adã q̃z multuz semen & q̃z p reatum semina tum est in te. q̃z male peribis & q̃z merito si perierit in te tuũ semẽ simul & seminantis laborẽ Vtiq; illi perditioni tradẽis de qua dicit seminator Mat. xiij. Colligite primũ zizania & colligate ea i fasciculos ad comburendum Dicitur ãt in predicto themate. q; semina uit bonum semen optime. quia

dē ōmbus eius semimbus dicit
Bene. i. Et erant valde bona
Glosa. bona in se ⁊ bona in no
bis. licet diuersimode
Vnde nos q̄ agri dominī sum⁹
designamur per agrum achelde
mach. hoc est ager sanguinis
Nonne ille ager sumus quem
dominus suo sanguine compa
rauit? De quo sentētiat Apls
ad Hebre. vi. dicēs. Terra se
pe superuenientem in se bibēs im
brem ⁊ generās herbam illis a
quibus colitur accipit benedic
tionem a deo. proferens autez
spinas ⁊ tribulos reproba est
⁊ maledicto proxima. cui⁹ con
summatio erit in combustionē
V De varijs autem se
minibus dicit Hez. Quā copi
osus deus vtiq; q̄z liberalissim⁹
fuit in suis beneficijs largiendō
Quāta nobis largitus ē ad su
stentationem. quāta ad erudi
tiōez. quāta ad correctionez.
quanta ad consolationē. quan
ta ad delectationem? Nam ad
sustētationem contulit ea qui
bus vescimur ⁊ vestimur. Ad
eruditionem vero reruz naturā
figuram ⁊ scripturā. Ad correc
tionem autem spiritus malos.
pestes. grādines ⁊ huiusmodi
Sed ad consolationem proxi
mos nostros. eo q̄ omne ani
mal in suo simili naturaliter ⁊ de
lectet. ꝑ ad delectationez varietates
colo⁹ q̄ delectant visū. sono⁹ q̄
mulcent auditu m. odo⁹uz qui
afficiūt gustū. vt ex hijs de
lectabilibus prouocati ad verā
et perpetuā delectationem per
uenire efficacius studeam⁹? vbi
omnibo non vmbraliter sicut ꝑ
sed veraciter in deo perfruemur
X Sequit secūdū sez
Cū āt dormirēt hoiēs In q̄bo v
ꝑ innuit negligētia dormiētis.
Nā p actū dormiēdi nā incuri
a negligētia ⁊ ingratitudo repre
hēdit. qua nō curam⁹ negligē
tius dei semimbo fructu debito
respōdere. Supra mod⁹ emiz ⁊
ꝑbito ꝓficerem⁹? ⁊ vsq; ad ꝑfec
tū crescēm⁹? si singul⁹ dei semim
bus studerem⁹? fideliter cum de
bita gratiarum occurere actio
ne. in quo magn⁹ē defectus
Et idarco super hoc grauissime
reprehendimur in scr̄ptura Ecā.
xvi. Ingti spes tāq; hiberna
l glacies tabescit Vnde Her.
Ingratitudo ē imminica amime ex
inanitio mēitorum. virtutū di
spersio. beneficiorum ꝑditio. vē
tus vrens ⁊ siccās fontez pieta
tis. rorem misericordie. fluēta
grē. Et iō ex pietate sua deus
multa nobis negat bñficia. sci
ēs nos ex ingtitudie tāto maio
ra mereri supplicia quāto plura
daret ingratis. De qua mag
nitudine arguimur Ysai. quin
q̄gesimonono Ecce nō ē abbre
uiata manus dñi vt saluare ne
q̄at. neq; aggrauata est auris

eius vt non exaudiat · sed imq̃ tates vestre duiserũt inter vos et deũ Sũt autẽ quatuor spẽs ingratitudinis quas ponit Seneca in libro de beneficijs dicẽs Ingratus ẽ q̃ beneficiũ se accepisse negat Ingratus est q̃ dissimulat nõ curat · Ingratus ẽ qui non reddit fructum Ingratissimus ẽ õniũ q̃ oblitus ẽ Est ita q̃ ingratus qui beneficiũ acceptum negligit per effectum Itẽ ingrat⁹ ẽ qui cõtempnit p affectũ Itẽ ingrat⁹ est qui obliuiscit᷑ p intellectum Itẽ ingrat⁹ est qui per peccatũ ingratus est effect⁹ Prim⁹ dico ingrat⁹ est qui negligit per effectuz · sicut seruus nequã qui talentũ acceptum abscondit in terra · Secũd⁹ ingratus qui ptẽpnit per affectuz De quibꝰ Iheremie · Verterũt ad me tergꝝ nõ facies · De tercio p⁹ Obliti sũt beneficiõ rũ ei⁹ De quarto Eccli xv · Non est speciosa laus in ore peccõris Itẽ p⁹ Non acapiaz de domo tua vitulos · Prim⁹ istis beneficijs spoliãtur Vnde de seruo nequã dicit᷑ vt supra Tollite ab eo talẽtuz Secundi cõtempnentur · Ysaie tercio capitulo Cum desieris contempnẽ contempneris · Item Prouerbiorum tercimo tercio capitulo · Impius confundit᷑ confundit᷑ tur · Tercij obliuiscentur Vnde per ꝑs conqueruntur · Obliuiom datus sum tanquaz mortuus a corde Item deleantur de libro viuentium Quarti perpetuam afflictionem consequẽtur Ecclesiastici · Et peccatori dedit de⁹ afflictionem Item a ꝺo i perpetuo odio habentur

Sequitur tercium principale · Venit inimicus homo et superseminauit zizania · In q̃ bus verbis innuitur fraudulentia insidiantis · Quis autem sit iste inimicus fraudulenter insidians et seminans zizaniam · veritas in euãgelio predicto determinans dicit Inimicus autem qui seminat zizaniam diabolus est · qui cuz inuenerit hominem ociantẽ · curiose agẽtẽ · negligẽter torpentem · assumit septem nequiores se a ingressi habitant ibi Sicut dicitur Lu ce vndecimo Per quos septem nequiores septem viãa capitalia intelliguntur · Nec duo vitia intelliguntur · delicet nostra ociositas a inimi cá dolositas pulchre tangunt Ozee octauo · vbi dicit Proiecit israhel bonum et inimicus persequitur eum · Diabolus enim videns nos ocio torpere a negligent sordere offert nobis materiam peccandi · scies nos diu in ocio stare non posse · q̃ tamen deus de nobis fieri non permitteret nisi q⁹ iam per peccatum ingratitudinis sumus facti serui diaboli · Et ideo hoc

pecatum trahit ad aliud ⁊ il
lud ad tertium quousq; proces
sum fuerit in profundum. Et
hoc est quod dicitur Ysaie qui
to capitulo Ve qui trahitis mi
quitatem in funiculos vanita
tis ⁊ quasi vinculum plaustri
pecatum Sicut enim opus v̄
tutis in se habz sui generis semi
ex cui⁹ virtute trahit ad aliud
opus bonum. sic viciū et pec
catum habent in se sementem
vnde trahāt ad aliud vicium vel
pecatum. Hinc Ozee quarto
Maledictum mendacium. ho
micidiuz. furtum. ⁊ adulteriū
inundauerunt. ⁊ sanguis san
guinem tetigit. Vnde beatus
Gregorius Pecatum quod p
penitentiam citius non deletur
mox ad aliud suo pondere per
trahit pecatorem. VII

Sequitur quartum prin
cipale scz clementia exspectā
tis Quod notatur cum dicitur
Sinite vtraq; crescere In quo
benigna dei exspectatio desig
natur Homo enim per negligē
tiam torporem ⁊ incuriam ad p
fundum pecatorum veniens
vt i tercio membro diu a domi
no exspectat. rogans ⁊ sup
plicans vt reuertamur qui ma
gis suppli cari debuit vt offen
sus dignaretur indulgentiam
largiri. Et hoc ideo quia secun
di Regum decimoquarto capi
tulo dicit. Nō vult deꝰ pire ai
mā ꝫ retractat cogitās ne pe
teꝰ peat qui abiectus ē Non enī
facile est perdere animas pro q̄
bus tam graues impensas posu
it ne perirent. Vnde Ysa. terci
o Exspectat nos deus vt mise
reatur nostri Ezed multis dici
tur Ezechielis. xix. Perijt ex
spectatio eius Vnde dicit Gre
go. Nemo dei longanimitatez
negligat q; tanto districciorē
iustitiaz in iudicio exiget quā
to lōgioꝛē patiētiam āte iudi
cium prerogauit. Et iram dei
sibi reprobus thesaurizat. quia
dum tempus quod ad peniten
tiam accipitur ad peccandum
exhibetur ipsum remediuz gra
tie vertit in augmētum culpe.
VII

Sequitur quintum prīcipale
scz Colligite primum zizania
ac̄ In quibus verbis intelligit
seueritas cōdēpnantis Cū enim
mlta semīauerit diu q; exspe
ctauerit ñ restat aliud nisi dāp
natio peccōris VIII Et sciē
d̄ q; i fasciculoꝛū colligatione
dāpnatoꝝ q̄litas designat. ꝓ
ter quatuoꝛ enī causas dicūtur
colligari. Prīo ꝓpt̄ ipotentiam
Secdo ꝓpt̄ male societatis imi
tētiā Tercio ꝓpt̄ ppetuā eoꝝ i
penis pmanētiā Quarto ꝓpt̄
ignis vehemētiam. Prīo dico
colligant̄ ꝓpt̄ eoꝝ impoteti
ā. vt viz de nullo genere hom
posſit in ppetuum semīare Rō
bene immittur Mathei. xxij.

vbi dicitur · Ligatis manibus et pedib? ptte in tenebras exteriores · Secundo colligant propter male societatis inhere tiam · Nam de mutua dapnatorum societate singulares habebunt miserias ⁊ horribiles visiones Sap · xiij · Vna cathē a tenebraruz ones erunt colligati Tercio colligant propter perpetuam penarū permanentiā Vnde Mat · xxij · de hijs dicit Ibunt hij in supplicium eternuz Et Luce · xvi · de diuite epulone Et Apl? Qui non nouerūt deum ⁊ qui ñ obediūt euāgelio penas dabunt eternas Thess · pmo · Quarto colligant propter ignis vehementiam · Quanto enim maior est materia lignorum tanto maior erit ignis Vnde Ysaie · ix · Erit popul? quasi esca ignis Ecā · Secundum ligna silue ignis exardescit A quo nos ⁊ cetera ·

Dominica in septuagesima sermo deepta de cursu ad brauium percipiendum et quid sit illud brauium

Sermo · Lxiij ·

Sic currite vt compre hendatis Prime Corī thi · ix · Apl?us desiderans omnes homines saluos fieri et ad brauium eterne vocationis venire proponit similitudinem per quam accedamur dicens Nescitis q? hij q? in stadio currunt et cetera Statiz subiūges exhortationē per quam vocati cursum aggredimur dicens · Sic currite vt comprehendatis Que vt lucidius intelligantur est sciendu? q? dicit Aug? Fuit quidaz gigas nomine hercules apud grecos fortissimus atq velocitate pedum i cursu velocissim? · qui vno anhelitu cucurrit · C · ⁊ xxv · passus ficq substitit i vno loco · quod spacium fuit cursus stadiuz appellauit a stando ⁊ est octaua p? miliaris Inde postmodum ino leuit mos apud grecos ⁊ cōsuetudo diuturna vt i singulis vrbibus ⁊ castellis ⁊ opid? atq villis iuuenes se preparēt · quatenus aduemente festiuitate deorum possent currere ad illd stadiū · i cui? termino ponebatur aurum vel argentum aut equus siue palliuz aut aliquod preciuz quod greco vocabulo brauiuz dicebatur · latino vero palma vel victoria vel etiaz corona poterat appellari · Ad hoc brauium pre ceteris acapiendū iuuenes certatim se pparabāt · abstinentes ab omnibus siue escis siue potib? siue qbuscūq? alijs que eorum cursuz poterāt impedire · nec solum ab hijs sed etiam laminas plūbeas portabāt

circa lumbos ad restringendaz nocturnam pollutionez ne corpus debilitaretur Sicq; preparati cunctis viris atq; mulieribus ad spectaculum venientibus currebant omnes · sed vnus qui prius veniebat tollebat brauium ceteris omnibus frustra currentibus · quib? nihil contulit cursus su? nisi risuz circumstantibus · currentibus autem verecundiam a confusionem Danc ergo consuetudinē vanam a inutilem volens Apostolus in melius commutare ponit nobis brauium · i · coro nā et p̄miū vtile a salubre · hortā? nos a exātans vt ad illud tanto feruēti? ac diligēti? oē? curramus quanto hoc brauium q̄? nobis ꝓpositum est vtilius est et salubrius est brauio antiquorum · ¶ Ad Intribus enim nostrum excedit illō scilicet in excellentia · in sufficientia · in permanentia Ju excellentia · quia antiquorum brauium corporale nostrum vero spirituale In sufficientia · quia antiquorum brauiuz vnus tantū tollebat · nec illi sufficiebat ad omnem indigentiam repellendam Ideo ibidem dicitur Omnes quidem currunt sed vnus acāpit brauium · nostrum aūt et omnes currentes tollunt a ō nibus ad salutem sufficiat · In permanentia · quia antiquorū fuit temporale nostrum vero eternum · Quod innuit apostolus Paulus cum dicit Et illi q̄dem vt corruptibilem coronaz acāperent nos vero incorruptam · ¶ In verbis ergo propositis duo fiāt · Primo enim hortatur nos ad caute currendū · Secundo assecurat nos ad brauium tollenduz Primū ibi · Sic currite · Secundum ibi · Vt comprehendatis

¶ C Vt autez cognoscamus quomodo ad hoc brauium currere debeamus · et quid si bene curzimus in brauio tollam? Primo dicenduz est de currendo Secundo de brauio tollēdo De primo sciendum q; ad brauium eterne vocationis tollendum fine acāpiendum naturali appetitu vel desiderio omēs currunt · sed vnus qui gratuito currit brauium acāpit · Q; ād naturali desiderio ad brauium eterne beatitudinis tollendū omnes currunt ꝯnuit Boet? de cō solatiōe pbie di cēs Omnis mōrtaliū cura quā mult iplicium studio oz labor exercet diuerso q̄dem calle pcedit sed ad vnuz btitudinis finem mitit̄ peruenire · Illud āt est bonū quo quis adepto mil vlteri? desiderare q̄at Dicautez cursus q; naturalis ē sm pbm nec meremī nec demēmī in illo · a ideo p oñs ex hoc affectū brauiū nō tollemus · Si autem

huic naturali desiderio gratuit? affectus accesserit in hoc si perseuerāter currimus ad brauiuz tollendū optime properamus ⁊ festiam? · Ad hoc āt diuersi diuersimode ꝓperāt ⁊ festinant

¶ Vnde sciendum ꝙ sacram scripturam perlustrantes vndi ꝙ ad hoc brauium consequēdū alij compelluntur · alij trabūt · alij vadunt vel ambulant · alii rapiuntur · ⁊ hij omnes secundum has diuersitates brauium eterne vocationis ātius vel tardius sublimius vl infimius consequētur ¶ Primo dico ad brauium consequendum alij cōpelluntur · Et sunt qui ex paupertate infirmitate vel quacunqꝫ corporali aduersitate ad deum ire compelluntur ⁊ mundū relinquere coguntur · De hijs dicātur Luce · xnij · Exi ato in plateas ⁊ vicos ātatis ⁊ pauperes ⁊ debiles cecos ⁊ claudos introduc huc Et subiūgit Exi ii vias ⁊ sepes ⁊ compelle intrare vt domus mea impleatur

¶ Secundo alij trabuntur q̄ per tribulationes spirituales et internas correptiones quasi nolētes trahuntur · Quod figuratum legimus Gen̄ · xix · vbi angeli dixerunt ad loth Surge tolle vxorē tuam ⁊ duas filias quas habes ne ⁊ tu pariter pereas in scelere ciuitatis · Et sequitur Dissimulante autez illo · apprehenderūt manū eī ⁊ manū vxoris eī ⁊ duarū filiarum eius eo ꝙ parceret domino illi ⁊ eduxerunt eum · posuerūt ꝙ extra ciuitatem ibiqꝫ locuti sunt ad eū dicentes · Salua aiam tuam · Et hoc ē quod petit illa p̄mo Cātico · Trahe me post te Quod exponēs Bern · dicāt Trahimur cum tēptationibus ⁊ tribulationibus exercemur · Vnde Johan · vi Nemo potest venīre ad me nisi pater q̄ misit me traxerit eū Et hoc figuratū habemus in paulo · de quo actuū · ix · dicit Surrexit paulus de terra ⁊ aptis oculis nichil videbat Ad manū aut̄ illū trahentes introduxerūt damascuz Est aut̄ differentia int̄ compellē ⁊ trahere Quia compellē ē per exteriores flagellationes cogere Trahere vero per interiores tribulationes ammonere ·

¶ Tercio alij vadunt qui ex ꝓposito bone voluntatis a malo se auertunt · ⁊ ad bona licet leto gressu se conuertunt ⁊ magis ex intellectu q̄z affectu ā bulant viam dei Vnde saluator discipulis ait Ambulate dum lucez habetis ne tenebre vos apprehendant Qd exponēs Bernard̄ dicit · Ambulare ē ꝓficere De quibus iterum Bern · Homo qui nō habet rationem ducentē · affectum trahentez · sed discretionem moderantez · sed

vi quadam vtitur in semetipz tanquam figul⁹ in figmento. lege quadā mandatorū dei q̄ si manibus alieni⁹ faciēdus est et formandus est in omni pati entia. ⁊ in rota volubilis obe dientie plasmatori⁹ ⁊ formato ris sue volun tati ⁊ arbitrio ē subdendus. in quo si homo pro fecerit subito transiat in affec tum. vt quod prius fecit ex te dio postea faciat ex desiderio. Item primuz aliquid importa bile videtur processu temporis si assuescas ñ adeo graue. pau lo post leue senties. paulop⁹ e tiam delectabit ¶ Quarto sunt alij qui currunt quia affe ctum intellectui imgentes q̄d quid ex iudicio rationis bonuz noscunt ex affectu et desideri o prosequuntur Quod ⁊tingit cum spiritus sanct⁹ approbā⁹ de⁹ q̄ eum q̄ d̄ in se est facientē occurrit ei. infirmitatem suam adiuuans ⁊ omnem laboreż su um releuans ¶ Sunt autem corporaliter currenti quatuor necessaria. videlicet seipsuz ab omnibus leuigare. corpus exa gitare. cursum continuare. de uia declinare. que omnia necess saria sunt spiritualiter currenti Debet enim primo se ipsuz ab omnibus leuigare. vt expediti us ⁊ facilius currere posset. Au g⁹ tu onustus auro ⁊ argen to putas te cristum posse sequi qui fuit vt gigas ad currendā viam suam? Depone pondus vt facilius curras Unde Hebr. xij. Deponentes omne pond⁹ et circūdans nos peccatum per patiaż curramus ꝓposituż nob certamen. aspicientes in auctorem fidei ⁊ consumatorē Ihm q̄ proposito sibi gaudio sustinuit crucem Secūdo opz currētez corpus exagitare. sic currens spiritualiter totum corpus suū cum ōmibus sēsibo suis interioribus ⁊ exterioribo ad omnia genera bonorum operū circumferat ⁊ exponat. Unde Ecci. ix. Quodcunq; pōt manus tua instāter operare ⁊ c̄ Ecc. tricesimoprimo In ōmibus operibus tuis esto velox Tercio oportet currētē cursū continuare vt nō lassescat non subsistat ante terminuz vie. Dic Ap⁹ vt supra An nescitis q; hij qui in stadio currunt. omnes quidem currūt sed vnus ⁊. perseverās acapit brauium. Mat. nij. Qui perseueraverit vsq; in finem hic saluus erit Unde Bern. Velociter trāseam? vbicūq; em̄ subsistimus ibi hoi ē desistim? Quarto opz currentē deuia declinaē Hic volens spiritualiter currē ōmia denia ⁊ quecūq; impedienti a a latē aduersitia declinet. ⁊ solū p viā regiā incedens nec declinet ad dextrā nec ad sinistrā

Ideo Numeri. ij. dr. Nō ibim? per agros nec per vias. nec bibem? aquas de puteis tuis. ꝯ g diemur via publica nec ad dex trā nec ad sinistrā declinātes. nec trā seamus t minos velociter De talibo currētibo āmirando dicit Ysa. xl. Currūt & non laborāt. laborabūt & nō deficiēt De quibus dicit Bernardus. Qui de potu eterne dulcedinis mebriat? ē ad omnia caritatis opera bilarescit. laborat & non lassescit. castigatur & non sentit. deridetur & non aduertit. currit & non deficit Quinto sunt alij qui volāt. qui ab omni terrena conuersatione elōgati conuersationem habēt in cel. et desideriorum pennis subleuati que dei sunt meditantur & in celis continue conuersantur De fideiium enim inter omnes affectus fortissimuz interiora taliū hominum erigit. qui licet corpore gradiātur in terris. melio re tamē parte sui scilicet memoria. intelligentia. & amore ibi sēper uersari amāt. vnde quic quid habent nouerīt se accepisse. & ibi in perpetuum se māsuros & cum plena dei visiōe plenam similitudinem adepturos se sperāt. De bijs ammirādo dicit Ysaie quarto Qui sūt bij q̄ vt nubes volāt? De hoc volatu et eius diuersitate sermo habet loco suo Sexto alij rapiūt qui sola grā nullo cōamie pro pe vtutis cōiūcto extra se & ex tra esse humanum rapiūtur. q̄ videlicet grā ōmia predicta ex ērātia superemiet tātum q̄stuz ab ōni loco vel tempis lege est penitus aliena Et sicut ea que corporalia sūt nō nisi per sēsus corporis cognoscūt. sic ista g̃ tia ñ nisi ab bijs q̄ eā perāpiūt sciri poterit vel cognosci. Hūc raptū sā alio noīe excessū vocāt nisi q̄ rapt? sonat aliq̄d dim? vt violēti? q̄z excessus Expedito itaq̄ curſu hoc lor tam conari ad brauiū. nūc exi gēte ordine de brauio ē dicēdū Est autem brauiū vt diximus nichil aliud q̄z corona vel pmi um que currentibus in fine pro mittitur & peruenientibus exhi betur. Est itaq̄ nob a deo du plex brauium propositū scīz vi te eius que nūc est sāctificatio. et post hanc vite eterne glorifi catio. Si enim deus solum pro mitteret in futuro & i itinere de esset viaticum querulando di cerent homines Magnum quid daz promittitur. sed est peruc mēdi maxima diffi cultas. p terea qui post hoc se culū vitaz promisit et nam ipe dudum in hoc seculo puidētissia pietate cētuplū pmisit Sic nim̄ opa rijs h? seculi solz ābo i labore et mercēs i fine dari Cētuplus itaq̄ est brauiū vite p̄sentis.

De hoc brauio siue centuplo di
at Ber. Hoc cētuplum est ad
optio filiorum · a libertas et p
mitie spirit? · delicie caritatis ·
gloria cōscientie · regnum dei.
An non centupluz bz ōniū qui
implet spiritu sancto · qui cri
stum habet in pectore · misi p
longe amplius q̄z centuplū no
stro eloquio emendanduz so
lus est spiritus qui reuelat? Si
ne causa pagimaz ofulis · expe
rientiam magis require Quod
si scire desideras prepara illi cor
non aure. Hec de brauio pre
tis vite sufficiant De brauio ve
ro future vite quis explicz aut
que ratio ad hoc sufficiat? De
quo tamen dicit Bernar. Si
exspectatio iustoz letica · vt
omne quod desideratur i hoc se
culo ei non valeat comparari.
ipsuz quod exspectatur quid
erit? Oculus nō vidit que pre
parasti diligentibus te Descri
bit tamen brauium future vite
hijs verbis dicens Dax ē q̄ ex
supat ōnē sensū · reficies exulta
tio · torres voluptatis diume ·
fluuij letice · gaudiū plenū Co
gita quicq̄d vis · quicquid po
tes excopta · excedit omnē cogi
tatum · omne desideriū exsupe
rat illa felicitas · illa eternitas
illa beatitudo Ad quā nos.

Eodem die sermo primus
de euāgelio · p septē dies ad

cultum spuālis vinee · sicut ad
corporalis vinee cultuā

Sermo Lxmj · E

Ite in vineā meā Ma.
xx · De vinea euāgeli
ce lectionis placuit bo
trū verbi ꝓpositi decerpere · vt i
torcūlari cordis nostri expressi
us vinū deuotiōis qd̄ legētes in
ebriat ānimistret · Obmissis āt
cā breuitatis multis generibus
vinearū · de sola illa vinea elec
ta que ē anima nrā qd̄ paterfa
milias dederit ē dicēdū · Quod
āt hec vinea domini sit a pre ce
teris elā pz tā ex testimonio fi
gurarū q̄z scripturarū Et prīo fi
gura Dicit em̄ Gen · ix · Ce
pit Noe vir agricola exercere t
rā a plātare vineam · bibēs q̄ vi
num eius inebriat? est a nuda
tus iacuit in tabernaculo suo ·
Quid per noe qui requiescens
dī nisi de? · qui licet tā q̄z dist̄ē
t? cura videat i eo q̄ gubernat
totū mūdum · in se tn̄ requiscit
et mutās mutabilia i seipo ta
m̄ immutabil semp manet ·
Dic plātauit vineā scz aiam
rationalē · ci? vinee amoe iebri
at? nudat? p nobis iacuit i cru
ce · que sinagoga otēp nes a de
spiciens in persona nycol dixit
ij · Re · vi · Quā glorioſus fuit
rex israel hodie discooperiēs se
an ādillas suoz suoruz a nuda
tus ē q̄si si nudet? vn? de scurris

Ex cꝛetiã pſona Cham filius Noe vidẽs verẽda prĩs denuda ta ſubſãnãdo frib⁹ nũciauit Nã vſq; in hodiernũ diẽ iudei deuz nim ⁊ nos eius pfeſſores ſub ſannando dicunt Quaz gloꝛio ſus ẽ rex xp̃iano ꝝ · q̃ int duos latrões in cruis patibulo tãq; vnus de ſcurris ẽ miſeꝛabilit de nudatus · neſciẽtes neq; intelli gentes virtutem caritatis eius · viz q̃ caritas q̃ reuerẽtiã neſcit mebriauit eũ · denudauit ⁊ coe git eum tam indigna p nobis pati · Hoc etiã ſimilit patet p ſcripturã Nã de hac viea dicit dñs Jhe · ŋ · Plantaui te vmeã electã · electam dicit ⁊ pre õm bus alijs vineis cariozem · Et hoc eſt qđ ĩpoſito dicit Jte in vineam meã q̃i dicat Licet oẽs vinee mee ſint hec tamẽ vinea rõnalis ſingulari p̃rogatiua ⁊ amoꝛe pꝛecipuo mea ẽ ℣ Eſt aũt cꝛtriplici iure · ſcz iure crea tionis · emptiõis · deſpõſatioĩs Jure creationis · q̃ creauit eã Quis aũt abiudicat figulo va ſa que plaſmauit ꝯ Vnde Jheꝛe mi · xviij · Nũ quid ſicũt fãt figu l⁹ nõ potero vob facẽ domus iſ rahel dicit dñs ꝯ Ecce ſicut lutũ in manu figuli · ſic vos in manu mea domus iſrahel · Ex hoc iuẽ creatiõis dicit dñs Eze ch · xviij · Oms aie mee ſunt · Sicdo aie ſiũt cꝛiure ẽptionis · q̃s vt ait Petrus nõ coꝛruptibi libꝫ auro ⁊ argento redemit te us de vana ꝺuerſatione earum ꝫ p̃cioſo ſanguine q̃i agni imma culati ihu xp̃i Vnde Aplus · Empti em̃ eſtis p̃cio magno. ℣ Terdo anim e ſunt ei⁹ iure deſpõſationis Ozee · ij · Deſpõ ſabo te mihi in fide · Jte Jhe · ij · Recoꝛdatus ſuz tui · miſertus adoleſcẽtiã tuã ⁊ caritatem de ſponſatioĩs tue Ad hanc vine am excolendaz quã carioꝛẽ ha buit p̃rio coꝛpoꝛe in hodierno euãgelio dominꝰ nos ꝺuat di cens Jte in vineaz meam ⁊ qđ uiſtuz fuerit dabo vobis Quã ſi debita fidelitate coluerimus mil deo gratius ⁊ nobis vtilius poſſumus facere in hac vita · Et licet huius viee cultura p̃n apaliter ſit a deo · teſtãte Pſal mo qui dicit Domine deus vir tutũ conuertere · reſpice de celo ⁊ vide · ⁊ viſita vineã iſtam ⁊ perfice eam quã plantauit dex tra tua · Vult tamen deus vt id quod in nobis ⁊ ex parte nrã p quiritur apponamus · quod ſi fecerimus botros virtutũ ⁊ me ritoꝛum plantabimus ⁊ hauri emus deuotionis vinum · de q̃ bus quidem adiuuante gratia dei aliquid dicemus

℣ B Sunt autem ad coꝛporalem vineam excolẽ dam ſeptez neceſſaria · que ſpi ritualiteꝛ intellecta etiam ad cultuꝝ ſp̃ualis vinee reqꝛunt

Primo enim vinea est fodien
da Secūdo putanda Tercio li
ganda Quarto sariēda siue p
scindēda Quinto reflectenda
Sexto munīēda siue custodi
enda Septimo vindemianda
que omnia vt diximus ad spi
ritualez vineā requirūtur.
Prīo eīm labor vineis est appli
cādus circa radicez fossionem.
Quod idcirco agitur vt p hu?
modi fossionez radices denuda
te solis radio exsiccent? ⁊ sic eui
denter emūdent? Sic vinea ani
me nostre sarculo timoris vsq;
ad radicem intētionū est fodie
da. ⁊ intima e? p profundā pēni
tiā sūt exhaurienda. vt sic de
nudata per radiū solis a mali?
humoribo terrēarū affectionū
⁊ peccatorū valeant exsiccari.
que cuz p humilem confessionez
denudata ⁊ soli iustitie qui est
deus exposita fuerīt per vtutez
caloris sui ⁊ diuine grē a malis
huōribo exsiccāt? Et hoc facere
nos monuit dominꝰ Vsaie. ij.
Abscōdere in fossā humo a facā
e timoris dñi Quia vt dī Ecā
Timor domini expellit peccatū
Secundo vinea materialis p?
primuz opus est putāda ⁊ ab
omnib? superfluis resecanda.
non enim noua crescunt nisi ve
tera prescindantur. sic post re
missionem peccatoruz mātā vine
a ab oīb? supfluis est putāda
Si enim que dimissa sunt non
amputauerimus erunt nouissi
ma nostra peiora prioribus.
Dinc cuidam duzlānatus essz
dixit domin? Jam sanus fact?
es vade iam āplius noli peccāe
ne deterius aliqd tibi cōtingat
Dinc dicit illa in Canti. Exu
i me tunica mea quomodo rein
duar ea. Laui pedes meos quo
modo iterum inquinabo illos ?
Quod exponens Bern. dicit
Si dixerit michi ibs. dimittū
tur tibi peccata nisi ego peccāe
deflero quid p?erit. Exui tuni
cam meam si reinduero quid p
feā. si rursus pedes meos quo?
laui inquinauero nunquid ali
quid lauisse valebit ? Sic sor
dens omni genere viciorum di
u iacui in luto feās. sed erit si
ne dubio recedenti q̄z iacenti de
terius De hoc exercitio putati
onis monemur Leuitic. xxv.
vbi dicitur Putabis per sex ā
nos vineam. per hos sex ānos
omne tempus vite nostre acā
pitur. Ideo dicitur Canticoz
Tempus putationis aduenit
Super quod dicit Bernard?
Nobis fratres tempus putatio
nis semper est. Sicut enim sē
per crescit quod est putanduz
sic semper sit tempus ad resecā
dum Vt autez cautius hoc aga
mus tria sunt putanda actus
peccandi. mala voluntas pec
cādi. ⁊ occasio Que si diligen
ter a vinea nostra putauerim?

áto in fructum proficáet

Terão vinea est liganda ne palmites hinc inde dissipati et ad terrã declinati minus fructificent · Vagi enim palmites et defluentes nisi alligent pax illis defluunt et racemi eius putrescent ꝛ silvescent Et ideo super crescentem herbam vinea non profert fructum · Sicut dicitur de quodaz pigro ꝛ negligente Prouerbiorum vicesio quarto Per agrum hominis pigri transiui ꝛ per vineam hominis stulti · ꝛ ecce totum vrtice repleuerant ꝛ operuerant spine superficiem eius · Sic vinea animne nostre est liganda ne dissoluta facta etiaz eius opa dissoluantur · sicut dicitur Proũbiorum deãmo octauo capto Qui mollis ꝛ dissolutus est in opere suo frat est sua opera dissipantis · Est autem vinea vt supra tripliciter liganda · Primo enim palmites vinee nostre .i. anime rationalꝭ sunt colligandi · qui sunt ratio wlũtas ꝛ memoria vt bonum quod ratio inuenit wluntas velit · ꝛ memoria teneat Dicit enim beat⁹ Bernardus Cum ratio wluntas ꝛ memoria contraria wlunt fit intestinum bellum ꝛ periclitatur conscientia Secundo hec tria simul colligata mandatis dei sunt vlterius alliganda · vt quicquid preceperit deus abeo nullatenus recedamus · Et hoc facere iubemur Deuteronomij sexto capitulo · Erunt verba mea que ego precipio tibi i corde tuo ꝛ narrabis ea filijs tuis ꝛ meditaberis ea sedens in domo · ambulans i itinere · dormiens atq; consurgens · ligabis ea quasi signum in manu tua · Ecce ligatura per quam iubemur mandata dei nostris manibus alligare Terão cuz hijs duabus ligaturis ligare nos debemus cum ihesu domino nõ in arborem crucis ne in nostra ligatura fiduciam habeamus · sed nostra fiducia sit in eo qui pro nobis alligatus est in cruce Jn hijs ligaturis consistit veraciter salus nostra · De quibus dicit Ecclesiasticj sexto capitulo · Vincula illius alligatura salutis Quarto post predicta vinee sariuntur · .i. circumfodiuntur vt per terram fic exercitam et confricatam vberior fiat fructus Sic vinea anime nostra est sarienda ꝛ nouis semper exercitijs confricanda vt per crebram culturam exteriorum vberiores fructus faciam? De hoc dicitur Jheremie quarto capitulo · Nouate vobis nouale ꝛ nolite serere super spinas? Parirè enim siue confodere vel nouare dicimur cum nouis semper circumuentib⁹ exercitijs iteri orẽ nostrã vineã exercem?

Hanc renouationē petit ps di
cēs Emitte spm tuum & creabū
t & renouabis faciē t re Ite Apo
sto. ad Ephe. iij. Renouami
ni spū mētis vrē Quod tunc in
tra nos agim? cum tā noua ex
ercitia q̄z nouas deuotiones vete
rib? cumula m? Tāta est enim
virtus spiritus sc̄i vt in pficienti
bo boibo sēper innouat grās cū
pfectu. Quinto p? pdcā vi
nee reflectuntur ne palmites
nimis erā inferius min? q̄z ex
pediat dilatētur. per quam o
perationem humilitas designa
tur. que in hac cultura nobis ē
necia supra modum. ne cuz fe
cerimus ōnia que p̄dcā fūt cor
nim in superbiā eleuet. Qđ si
se erigē voluerit per humilitatē
reflectat. dicētes intra nos Nō
nob dñe non nobis nē. Vnde
deutorono. monet nos de? Ne
dixeris in corde tuo. man? me
e prestiterūt mihi hec ōnia Ite
Luce. xvij. Cuz feceritis ōnia
que p̄cepta fūt vob dicite. ser
ui inutiles sumus. qđ maxima
virtus a sanctis patrib? reputa
t̄r m Der. Sexto vinee
cum appinquatur ad fructum
specul & macerie muniūtur.
quod necm ē post p̄dcā. quā
to enī magis fructui appiqua
tur tāto doloſi? ei? dē fructibo
dī E cā. v. Apte fūt insidie do
loſi. Dn̄ āt latrōes sunt diabo
li qui affectu & effectu sine in
termissiōe nobis suggerēt illud
iij. Re. x. Da mihi vineā tuā
vt faciam mihi ortuz olerum.
per olera vicia & pcā isinuās
Quibo rndere debemus quod
Naboth respondit dicēs. Pro
picius sit mihi dominus ne dem
hereditatē meā tibi. Dor enim
latronuz studiū vt dicat Der.
nullum est aliud q̄z fiudere sā
guinem animarū & mille nocen
di artibus corda hominum tēp
tare non cessant. Et ideo mag
na cautela requiritur vt h? vi
nee tā laboriosā cultura cuz fu
is fructibo diligētissime custo
diatur Duo āt requrūtur ad cu
stodiaz materialis vinee sciz
maceria & specula. q̄ spūaliter
intellecta etiaz vinee nrē suffi
ciūt. Nam per maceriā fidētē
dei protectionem. p speculaz āt
nām diligentē circumspectio
nem intelligere possum? Nam
de prio dicit ps. Nisi dominus
custodierit ciuitatē frustra vi
gilat q̄ custodit eā. De secun
do dicit Abacuc Super custo
diam meam stabo & figam g̃
dum in munitione vt videam
quid dicat mihi & qm̄d respon
deam ad arguētem me. Quod
exponit Der. dicens Dec est
palma strenui militis. statio
non i carne non in sterquilinio
peccati. sed in cordis iudicio &
consilio rationis incessanter ide

contemplans quid loquatur ei deus · quid iubeat · quid consu lat · quid ꝑcipiat · quid displi ceat ei in nobis · ⁊ quid acceptū sit coram eo omni tēpore · Et sequitur · Quid respondeā ad arguētem me · Qđ iterū expo mit Hern · dicēs · Forte conten dens cū eo in iudicio innocentē te cōprobabis An vero mūdus erit quis coraz eo ꝙ Etiā nec infans vni? diei · Quid autē rñde as ad arguētez te nisi peccaui · miserere mei domine vt humili hac supplicatione facilius veni am merearis Qui stat sic i spe cula vineaz suā optime custo diet · Sed heu de mltis conqri t deus dicens sanctis in celo ⁊ ā gelis cōquerēdo de nobis O ha bitatore? iherusalē iudicate inr me ⁊ vineaz meam · quid ē qđ debui vltra facere vinee mee ⁊ nō feci ꝙ exspectaui vt faceret v uas ⁊ fecit labruscas · Et nūc ostēdam vobis quid ego faciā vinee mee · Auferam sepem ei? et erit in direptionē · diruaz ma ceriam eius ⁊ erit in conculcati onem · ⁊ ponaz eam diserтaz · nō putabit ⁊ nō fodietur · ⁊ a scēdent super eaz vepres ⁊ spi ne · ⁊ nubibus mandabo vt nō pluant super eam ymbrez Ex spectaui vt faceret iudicium et ecce iniquitas · ⁊ iustitiam et ecce clamor · ⁊ hoc est quod ex persona miserorum conquerit Psalmista dicens · Vineam de egipto trāstulisti eiecisti gen tes et plātasti eam · Quod vti qz dicatur de religiosis in prin pio conuersionis feruēter ad re ligionē venientibus · qui cum tanta dignatione diuine grati e per torporem et negligētiam se ingratos reddiderunt · vt pp ter eorum ingratitudinem non possint perficere gratiam quam inceperunt Sicut de quibus dā dicit Mathei decimoterćio Nō fecit ibi multas virtutes prop ter incredulitatem ipsoruz Cū enim ingratos nos videt retrahit manum deus · Et hoc est quod deplorat Psalmista dicens vt supra · Vt quid destruxisti ma ceriam et vindemiant eam om nes qui pretergrediunt viaz ꝙ Exterminauit eam aper de sil ua et singularis ferus depast? ē eam · Peccata enim que par ua sunt gentib? nobis permax ima reputantur · Quanto enim maiora dona recepimus tanto grauioribus rationibus subiace m? Dnc improperat nob Ba ruth quarto Exacerbastis eū qui fecit vos deum eternuz · ob liti enim estis eum qui nutriuit vos · et contristatis nutricez ve stram Iherusalem · Septio post predicta omnia · vinee vi demiant Sic et nos si vineam nostram fideliter colimus vin demiabimus ex ea gratiaz et sa

lutez · et ex fructibus eius cellaria interioris nostri hominis vino spiritualis gaudij redundabunt Quod contingit cum boni virtutum et meritorum longo exercitio in vinea anime nostre plantati in torculari cordis nostri colliguntur · et per interiorem meditationem fortissima deuotione pressi vinum spūale gaudij quod potantium mentes inebriat eliquantur · Et hoc est quod dicit Psalmista In stillicidijs eius letabit germinans · Et bene dicit · in stillicidijs · q̄ a quicquid hic electis de gaudijs celestis patrie irroratum fuerit tanquam stilla ē respectu torrentis qui in patria propinat · Nam de hac stilla dicit Bernard⁹ Quicq̄d fidelibus de cognitione et visione dei impartit speculū ē et enigma · tantum distans a futura visione · quantū a veritate fides · temp⁹ ab eternitate · Et ideo de vino spiritualis gaudij dicitur Michee · Et stillabo vinū in ebrietate · De vino aūt quod in patria propinatur dicit Psal · Torrente voluptatis tue potabis eos · Quia in presenti tempore hec stilla nobis immittit · sed in patria nos illi immergimur ad omnem habūdantiam gaudiorum Det nobis de⁹ vt in hac via peregrinādi eius stillicidijs sic potemur vt in eternū cum eo in celesti patria inebriemur Quod prestare dignetur nobis et cetera . Amen

Sermo secūdus de euāgelio · Q̄d secundū opera diuine operationis et operari et edificare debemus virtutes ·

Sermo · Lxv ·

VOca operarios et redde illis mercedem Mathei vicesimo capitulo · In verbis propositis datur ociose torpentibus magna materia tribulationis · laborantibus autez materia consolationis Non enim quicunq; vocant⁹ ad eternam mercedem acūpiēdam peruenimus · sed solum laborantes et opera dei facientes · Nam vt Luce decimo ait veritas Dignus est operarius mercede sua · Et quia pauci sunt veri laboratores vt eadem veritas ait Messis quidem multa operarij vero pauci · Ideo in fine huius euangelij miserabilis hec sententia concludit · Multi sunt vocati pauci vero electi · Et ideo Ecā terdecimo capitulo dicit Judicium patris audite filij dilecti sic facite vt salui sitis · Quia sic̄ dr Pro · Diuitie eius non deficient in eternū Omne enim q̄d sortitur ratiōez boni solum operibus est promis

sum De⁹ enim seipsū · regnum celorum · virtutes ⁊ grās · ōnes promisit operarijs in scriptura Omnia enim bona ad se pmerendum ad operarios remittit · primo de pmerēdo deo ad Dexiū · dr enumeratis pri⁹ mltis bonis opibus · Talibo hostiū⁹ promeretur deus Dīc Aug⁹ Qui deus pmereri desiderat opera que nobis ad imitāduz se exhibuit fideliter exequat De secūdo scz regno celorum p⁹ Domine quis habitabit i tabernaculo tuo ⁊c · Respondet deus Qui ingreditur sine macula et operat iustitiā Et iterū Si vis ad vitam ingredi serua māda ta Glosa p operationem Mat · xix · De t ḋo scz vtutibo ⁊ primo de fide dicit Jac · Fides sine operibus mortua ē De spe p⁹ Spera in dño ⁊ fac bonitatem De caritate dicit Job · Si qs diligit me sermonem meū buabit Sup qđ Greg · Probatio dilectionis exhibitio ē operis Similiter bona wlūtas patientia ⁊ omēs grē ⁊ vtutes per bona opera pmerentur · Quarto grās opere pmerem Cro · xmj Inter iustos pmēbit grā · Et notāđ q de hac sīma scz meritis opeꝝ caute ē dicēduz · ne qs dicat per opera p̄dā mereri · g tie enim ⁊ virtutes dei dona sūt Donū āt dei ꝑm Apl̄z nō ē ex operibo ne quis glorietᵉ Quid ergo dicemus nisi q bona opa sūt facienda · ꝯ finalis spes nō est in eis sed potius in di miseri cordia ponēda · Ber · Merita brē cures · bīta data noueris · fructū miaz dei sperabueris ⁊ ō ne periculū cuasisti Luc

Viso ergo q opantibus ⁊ non oāo torpētibus dāt virtutes · potest dicē qs illđ Jo · vi · Quid faciemus vt opem opera dei Nā ꝑm Apl̄z diuisiōes operationū sūt Ad quod rndet dominꝰ illud Jud · vij · Quod me videtis facere ōnes facite In qbo verbis remittit nos de⁹ ad opera sua tāqz exēplaria vt ad eorū exēpla opera nra faciamus · Sūt āt opera dei duplicia scz creationis ⁊ recreationis ⁊ opera diuinitatis ⁊ huāmitatis Cōstitit āt nob Jo · Apo · ij · dicēs Dīa opera fac ꝑm opera creationis q sūt p̄ma Nā de ope recreationis ⁊ huāmitatis in natiuitate dñi ⁊ passiōe opetᵉ⁹ hūt locū · Et idarco sā prēs puidentes statuerūt vt liber Geneseos materiā prīoꝝ opum otinēs iaz legat vt in eo instructi discam⁹ quid debeam⁹ opari ⁊ qđ nō o pari Domin⁹ ergo in mūdi creatione sic mūdi machinā ordinauit · vt ī ifimo loco tra · supra quā aquā · dem aerē · super aerē ignē · sup ignē āt celuz stellatū · sup illđ vero cristallinū · super qđ celū btitudis ordinauit

Ad quod celū si ascēdere volu
erimus eorū operum proprieta
tez z ordinez obseruemus Cū
igitur terra finis sit creationis cō
ditione. Genesis primo · ¶ For
mauit dñs hominē de limo terre
vt in terrā michi lomin? pcā pre
uaricationē reuertam̄ · nā pcō
perpetrato dixit dominus Ade
Quia pulis es z in puluerē re
uerteris · sum? michi lomin? ter
ra viciosa fit ationē Nā sicut t̄ra
est infimū elemētū sic pccōr in
ferior ē omni creatura · de quo
Sapie dr Vilior ē luto via ei?
Sic etiā sum? terra vtuosa imi
tatiōe · vt sicut secuti sum? ter
rā viciose agēdo sic etiaz seqm̄
eā vtuose opādo ¶ L
Sūt aūt int alias res e? ppeta
tes Est em̄ p̄ciosa y rerū otenti
ua · terremot? effectia · influen
tia y celestiū susceptiua ¶ D
Primo dico terra ē preciosaruz
reruz contētiua Naz ex labore
hominū aurū z argentuz gēme
et spēs preciosissime ex ea ha u
riūtur. Sic ē de terra corporis
nostri · quod licet ex peccato
sit vilissimū possu? tamen ex e
o adhuc que y preciosissima
vtpute merita virtutes z grās
exhaurire. Null? enim tā pfū
de peccauit nisi adhuc q̄z diu
anbelitus sit in hōmine possit re
surgē et nulli exercēti et colēti
terraz corporis sui gtia denega
tur. Nam ad sensum videmus
q̄ quando terra icultior z silue
strior appaēt · tāto postea cul
ta fertilior z vberior apparebit
¶ Secūdo terra per artatioez
vētoruz est terremot? effectia
Sic terra corporis nostri si sub
intrauēit ventus sp̄irit? sancti
concutit timore · et profunde
penitētie efficitur terremotus
et subuertit et obruit q̄q alta
Et hoc ē qđ dicit Ps Commo
uisti terrā et otur · eā sa · etc̄
¶ Terćo terra est celestiū in
fluentiaruz susceptiua · vt ad
constellatiōes superiores imitet
inferius Et scđm illoz influē
tias proferat flores · et produ
cta matu ret · et iterum arescat
Sic et nos faciam? · imitemur
superiora et ad nutum diuine
voluntatis precepta domini fa
ciamus De quibus Prouerbi
orum Serua mandata mea et
viues in eis · Et ibidez · xxij ·
Appone cor tuū ad doctrinaz
meā · q̄ pulchra erit tibi cū ser
uaueris eam Si igit̄ in hijs tri
bus mūdati fuēim? verā p̄ñaz
oplebim? q̄ fundamētum est ō
niū grāz ¶ M Secūdo
ad exēplum diuine opationis
superedificem? aquā · p quam
sapiam nō incongrue intelligim?
Juxta illud Eccī secūdo · Aq̄
sapie salutaris potauit illū Et
Prou · xxvij · In aq̄ resplēdet
vult? p̄spicācie tū · qz vult? ōni
ū r̄ xpi sapia cognoscūt hec aūt

sapientia habz principiū mediū ⁊ finem · Principiū eius est est timor Juxta illud Jnitium sapie timor dñi Mediū āt eius est iustitia Juxta illud Eccā. i · Fili concupiscēs sapientiā serua iustitiā Finis autē e? dilāo est Vnde Eccā. i · Dilāo di honorabilis est sapia · Hec est nobilior sapientia que in dilectione cōsistit Per primā ergo ptē sapientie a mal' cōpescimur · p mediū autē eius ad bonuz agēdum cōpellimur · per finem in bonum perficimur · Hāc triplicez sapientiā Ber · tāgit dicens · Inuenisti plane sapiaz si prioris vite peccata defleas · si b? seculi desiderabilia puipēda? · si eternaz vitā toto desiderio cōcupiscas Si autem singula borum nobis sapiūt put sunt malum fugiam? · bonū optam? · eternam vitaz toto desiderio cōcupiscamus · super terrā aquā feliciter edificamus Terci o ad diuine opatio ms exēplū superedificem? aerē · i · virtutez que per aerez designat Est āt tal' vtutis vt iferior eius pars terrā ⁊ aquā cōtingēs vapores huiditates ⁊ fuigacōes fibi attbat · ⁊ attractas per pluuia ⁊ rorē terre restituit ⁊ rfundit · in nues nobis quandā vtutē summe necessariam · sine qua null? patet accessus ad vitam · scili cet restituē ablata · sine quo nl' lum predictorum si tamē boc peccatum cōmissuz fuerit suf ficit Ideo rex regum · nij · Reviij · Restitue ei omnia que sua sunt · vnde Aug? Non dimittitur peccatuz nisi restituat' ablatū Quarto ad ad exē plum diuine opationis sursum ascendendo ignez super aerem construam? · p quez ardens caritas designat' · q etiaz neccia ē post predā Nullū enim opus sine caritate deo placē poterit · Vnde · i · Co · xiij · Si linguis hominum loquar ⁊ angelorum caritatē autē nō habuero nibil mibi prodest Si ergo deum diligere cupimus siue dilectionem nostrā quantū possibile fuerit conformem? Ideo teste Jobe prior dilexit nos vt ex eius dilectione cōmoniti ipsum diligere discceremus · Et boc cōsulit sapiēs Ecc dicēs Da altissimo fm donatiuū e? Q? d est dicere Da deo amorē tuū sicut ipe dedit tibi amorē suū Q? d etiā admonet Apl's Ephe · v · Ambulate in dilectiōe dei sicut ⁊ xp's dilexit nos Quō āt dilexit deus nos insinuat Ber · dicēs Dilexit nos de?dulāt · sapienter · fortiter Dulāter nēpe dilexit in eo q carnez induit · fortiter q culpā vitauit · fortiter q mortem sustinuit In ar mis assūptiōe cōdescendit nob In culpe vitatione consuluit

sibi In mortis susceptione satisfeat patri. Discere ergo o christiane a christo quemadmodū diligas christum. discere amare dulciter sapienter fortiter Prīo dico diligamus deū dulciter nec illecti alias dulcedines admittamus. Cuius deuotionis summa hec est. vt totū cor illa dulcedo occupet. totū sibi ab amore vniuerse caruis & carnalis illecebre vendicet Alioquin si carnis mee consanguinitatem vel voluptatem prefero carni domini mei. per quod me minus illa implere contingat que manens in carne verbo & exemplo docuit me. nonne liquido constat q toto nequaquaz diligo corde. cum illud diuisum habens partem interqueo ad propriam. Breuiter ergo dicam. toto corde dulciter diligere est omne quod blanditur de carne propria vel aliena sacrosancte carnis amore postponere. hoc repletus amore facile ad omnē sermonem humanitatis eius cōpungitur. Nil audit libentius nil frequentius recolit. nil suauius meditatur Secūdo gradus est diligere sapienter. gradus iste multe altitudinis est nimis difficilem pollicetur ascēsum. In hoc enim gradu non tam caro sapit q verbum sapientia. Verbum veritas. iustitia. pietas Et licet magnuz donum sit spiritus deum diligere dulciter. carnalem tamen dixerim illum amorem istius vtiq amoris respectu. An eq videbuntur tibi affecti is qui passo christo compatitur & facile mouetur ad memoriā eorum que ipe pertulit in carne. quod profecto primum est primi gradus. item & ille qui zelo iustitie semper accensus ē. qui veritatez vbiq zelat. qui sapientie studijs feruet. cuius mores inuidiam detestantur. omnē humanaz gloriam non soluz fugiunt. sed cōtemnunt. ōnem impuritatē cordis & carnis vehemētissime abominantur? Tercius gradus ē diligē fortiter. Fortit āt diligit q cū necē fuerit sez pro saluatoris fide corpꝰ & aīaz exponit. In prīo stetit Apls̄. i. Cor. ij. Nichil arbitror me scire nisi ihesum et hūc crucifixuz Ab hoc in secundum venerat cum dixit Et si nouimus christum secundum carnē sed iam nunc sic non nouimus. De q in terciuz venerat cū dixit Certus sū q neq mors neq vita neq altitudo neq pfundū poterit me sepaē a caritate q ē in christo ihesu. In prio gadu stetit Petrus cū christū a passiōe p hibēt dicēs Propicius esto tibi ne fiat hoc In quo gradu dulciter dilexit ꝯ nō sapiēt In sedz venēat cū dixit. Animā meam

ponã p te · dulcíter quidẽ dilexit ⁊ sapienter sed non fortiter · Ab hoc in terciũ pfilijt cũ dixit Si oportuerit me mori tecũ non te negabo Sed de ōmbus hijs gradibus prio secũdo ⁊ ẽ ao cẽdit cum ad vocẽ anglle territus dixit · O homo nescio quid diás ℣ Quinto superedificem? igm celum stellatum · p quod aima figmfica t vtutibo adōrta De quo celo dicit Ber · Est celũ anima sancta habẽs solem itellectum · lunã fidem · astra vtutes Et quõ stelle in nocte lucẽt in die latẽt sic vera vt? in psperis non apparet hz eminz in aduerb Hoc celũ domin? libẽter inhabitat ⁊ eque delectat in hac aima vt i celo · maxime cũ eadem q̃ in celis etiam in tali anima exercẽt Quidnã hoc ẽ Vacaé deo · frui deo · laudare deũ · Nec miruz si hoc celũ domin? libenter inhabitat · qđ vtiq; ñ quõaliud dixit tãtum vt fiẽt sed pugnauit vt acquirerz · occubuit vt redimeret · Per celũ ergo stellatuz vtutum acquisitio denotatur · virtutes eñ fume necessarie sũt nec quicq; domino vtutuz placere poterit qđ non fuerit vtutibus adornatum ℣ Sexto p dictis supedificemus celum cristallinũ · hoc celũ q̃dam doctor dicunt ee aqueuz · ibiq; aqs leuitatis ⁊ subtilitatis ẽ dicũt et in naturã celestẽ esse uersas et ideo permanẽ aut fixas De da tamen dicẽ videt q̃ aque iste diuina vtute super firmamẽtum sunt suspense · Per hoc celum pura scientia deligtur abõi fece iniquitatis pemit? enumerata · De qua dicit Ecã · xiij Bona est sbña cui nõ est peccatum in cõscietia sua De hac conscientia quia in prebabilis plura dicta sunt Ideo te eaiaz dixisse ista pauca sufficiat · In hac conscientia fiducialiter exspectatur ⁊ leto animo conscientia iocundat Juxta illd Proũbiorum · xij · Exspectatio iustorum leticia · quousq; a domino ad celum empyrium fideliter euocetur Ad quam puritatẽ conscientie perducere digne tur filius dei ihesus cristus qui regnat in secula seculoꝛu Amẽ

℣ Dominica in sexagesimã · Sermo de epistola Quod sex sunt de quibus possumus in domino gloriari

℣ Sermo · Lxvi · ℟

Si gloriari oz q̃ infirmitatis mee sũt g'abor · ij · Cor · xi · ⁊ · xij · Jn vbis ꝓpositis duo fãt Apl'us · Prio eñ oñdit q̃ appetit? gloriãdi isitus ẽ hoibus naturaliter Secdo hunc appetituz naturalẽ corrigit vt fiat vtilis Primũ

thi si gloria ẽ ubi crux ibi gloria

sunt gloriabor Btūs Ber. exponens verbum simile huic scz q̄ gl'ab in dño gl'ef dicit. No uit Ap'ls gloriā ppriā creatoris ee nō creature sm illud Ysai. xli. Gl'am meā alteri nō dabo Et sm illud Soli deo honor a gl'a Et ps̄ Nō nob dñe nō nobis Ite q̄ obtinuit rationalez creaturā affectaē gloriaz vt a vix ā nūquaz apprehendi possit ab hoc desiderio. quippe que ad imaginem facta est creatoris c'? vere ē a ppe gl'a Et iō quia sic fcā ē ad imaginem dei creatura ideo naturalez habet appetitum glorie. ratione c'? appetitus natural' bō desideraret summam gloriā sub deo. tamen. hoc deo ē placē brē amicāz e i'. filiū dei ee. a ei assil'ari et v nū sp̄m cū eo fieri. et nulli sub ee nisi soli deo. et ex hac sācta superbia ōne indecēs cōtempnē Sed ex preuaricatiōe trāsgressionis primorum parentum buiana natura deprauata a excecata petit falsam gloriā. scilicz hominibus placere. gloriaz ab inuicem querere a alios sperne re. et sic sācta supbia degenerauit in vicīosam superbiaz Et ideo Ap'lus secunduz datam sibi a deo sapientiam mittitur fideli consilio homines ad primum istinctū reducere. vt solū de bonis q̄ sm deuz bona sūt et in deum ordinari valeant gloriem

Illa enim vera et secura ēit ommino gloriatio qua quis in dño gloriat R Būt āt sex de qb? possum? gloriari ita sane vt de eis dē in dño gloziem Primo viz de vite innocētia Secdo de pura ascia Tercio de māda to z obseruātia Quarto de contēplatiōis influētia. Quinto de vicīorū resistentia Sexto de tribulationū sufferentia In hjs em̄ omnibus si gloriam dei q̄rimus possum? in dño gloriari. R Prīo dico in domino gloriari possum? de vite innocentia. q̄ tamē hāc cū testimonio ascie nouerit se brē Que em̄ maior erit gloriatio q̄z cuz q̄s omni diligētia vitam suam plustrans non inuenit nec cognoscit mōlit se peccasse. Talis vtiq; gloriari poterit in domino. Gloziari autē in domino est vt de hac sua innocētia solūmodo gaudeat propt deū dans deo gloriā a non sibi. Dnc Iob. xxmj. Saluabit' innocēs saluabit' aūt mūdicīa manuū suarum. Ps̄. Nouit dominus vias immaculatorum a hereditas eoruz ineternum Et sequitur Non confundentur in tempore malo et in diebus famis saturabuntur. In q̄ bus verbis talibus tria optima promittuntur. videlicet presētis vite glorioſa sanctificatio. ad iudicium dei presentatio. et eterna glorificatio Primū in

eo q̄ dicāt · In diebus famis sa turabunt̄ Secundō ibi Nō con fundentur ī tempore malo Ter ciū ibi · Dēditas eorū imeternū Et sic has gl'osas r̄muneratio nes intuēs Job · xxvij · dicāt · Donec defīcīā non recedaz ab innocētia mea · iustificationem meam quam inœpi tenere non deserā · Quāta enim fuerit eiu⁹ innocēcia statim su biūgit dicēs Neq; enim reprehendit me cor meum in omni vita mea · De hac gloriabatur Ap'l's dicens i · Cor · ix · Bonū est mihi ma gis mori q̄z vt gloriā meaz q̄s eu acuet ¶ Secūdo possum? gloriari de pura ꝯscientia · quā tunc ꝯsequimur cum spiritus sanctus testimonium perhibet spiritui nostro q̄ pecata nr̄a sunt dimissa De hac dicāt Apo ij · Corīt · i · Gloria nostra hec est testimoniuz conscientie nostre · Est autem differentia inter has glorias · quia prima oritur ex pura ⁊ munda conuersatiōe Secunda ex pecatorū remissione · Et notandum q̄ p̄ mā gloriam scilicet innocentiā habentes raro secundā ꝯsequūtur · ex quo ex sua innocentia sufficiēs habeant testimoniuz salutis Qui autē secūdā gloriā consequunt̄ primam rarius habuerūt · Vnde Ap'l's qui p̄mā gloriaz perdidit dicēs de seipo Persecutus sū ecclesiā dei · de secunda gloriat̄ dicens Nichil mihi conscius sum · Johannes qui puriss'me innotentie gloriā habuit · de secunda nichil loq tur sed magis pecatorem se iu dicat dicens Si dixerimus qui a pecatum non habemus ipsi nos seducimus ⁊c̄ · Quod ad huc in filio prodigo ꝯdiscipli nato Luce · xv · apertius de clarat̄ in eo q̄ pater filio prodi go ꝯuiuiū ꝯstauravit ocādēs ei vitulū saginatum · q̄d tamē filio bono qui mādatum eius nūquam preteriuit nunquā de dit · sed soli bijs verbis conso labat̄ eum dicens Fili mi tu sē per mecum es ⁊ omnia mea tua sunt · q̄d vtiq; ei necessarium credim? Qui enim perdite vixe it hz vitaz suā sēper suspectaz misi per pecatorum remissiōem a spiritu sācto intus misericor diter consolet̄ · De hac gloria contestātis conscientie dicāt p̄s Omnis gloria ei? filie regis ab int? Et iterū Gloria ⁊ diuitie in domo eius id est in conscien tia ¶ Verāo possum? in domi no gloriari de mandatoruz ob seruantia De hac gloria cōmē dat? est Abraham ⁊ per conse quens ei conformis Ecā · xlnij Non est inuent? similis illi sciz qui conseruaret legem excelsi · De quib? adhuc dicāt Job tri cesimosexto Si audierint et obseruauerint et mandata et

complebunt dies suos in bono et annos suos in gloria Et hoc est quod dicit Ecc. xxxij. Magna est gloria sequi dominum Aut que gloria poterit esse maior q̄z ꝙ seruus ad nutum obedit dño precipienti? Qui em̄ bona que mandant faciunt. a mala que prohibētur fugiunt. a sine dubitatione recognoscūt ꝙ a deo hoc recipiūt merito possūt i domino gloriari. ita sane si ea dem mandata viuaciter a feliciter exequētur. Nam si negligēter fiāt magis confusionem q̄z gloriam amministrāt Tunc autem viuaciter et feliciter fiūt cū fortis attentio inberet fortiter operi a intentio optimo fini. De primo hortamur. ij. Macha. i. Det vobis deꝰ cor ommibus vt colatis eū a faciatis eius volūtatem corde magno a aio volenti Nam in hoc ꝙ dicit corde magno tangit attentionem Jn eo ꝙ subiungit animo volenti tangit intentionem. Cor enim tūc magnum dicitur quando totuz cor cuz omni conatu operi exhibetur. Talis attentio cōmendatur Ecc. xxxv. vbi dicit Salutare sacrificium est attendere mandatis a discedē ab omni iniquitate. Hāc similiter commendat Ap̄s i. Corin. xiij. Volo in eccia quinq; verba sensu meo loqui q̄z decem milia verborum lingua. De secundo autem scz intentiōe dicit Dñs. Jntende ꝙ sispere procede a regna. Jn quibus verbis ordinē gratiarū que ex fideli intentione prouemunt ordinat. Ac si dicat intende .i. fidelem habe intentionez. tunc prosperaberis a prosperando ꝙ cēdo in augmento a profectu gratiaruz. a sic proficiendo regnabis cum domino in eternum. Quarto possumus in dño gloriari de diuinorum cōtemplatiōe Qui enim ad hāc gratiā admittitur p̄t nō immerito i dño gloriari dicens in ipsa gratia visitationis cum propheta Dauid q̄ visitatus a domino dixit Quis ego sum domine deus. a que domus mea q̄ adduxisti me huc usq; Propterea inuenit seruꝰ tuus cor suum vt oraret te oratione hac. Jncipe igitur a bene dic domum serui tui vt sit in sempiternum coram te Similiter sic visitati possumus dicere gloriā do qd̄ elizabeth de aduentu v̄ginis loquebatur dicens Vnde michi hoc vt veniat mater domini mei ad me? Cum enim homo putredo a vermis a deo celi a terre visitatur. a visitando cuz eo et in eo deliciatur. dās pregustare ad prelibandum illas deliciās quibus plena habundantia inebriari debet in eternuz coram deo merito miratur a admirando in domino gloriatur Que gl'atio a āmiratio ex ea mxime

consideratione surgit · cuz ex vna parte nostram miseriaz ⁊ vilitatez · ex altera parte dei gloriam ⁊ eius maiestatem deuotiõe intima cogitamus Quam consideratione habuit Bernardꝰ cũ dixit O q̃z mira q̃rẽtis dei dignatio · o quã magna dignatas hominis sic quesiti Omnes enim diuitie omnis mundi gloria minus est ad hanc gloriam · imo non est aliquid in eiꝰ comparatione An non acapit centuplũ omniuz que dimisit qui ad hãc gloriã promouet De q̃ gloria visitatiois dicit Ysaiaꝰ · lxvi · Gaudete gaudio magno vt sugatis ⁊ repleami ab vberibꝰ cõsolatioiꝰ eius · vt mulgeatis ⁊ delitijs affluaniꝰ ab omnimoda gloria eiꝰ Et q̃ hoc solũ dilãs et electis ministratꝰ · sicut dicit Pro · xxv · Extraneis secretũ ñ reuelabit Jõ qui hec pcipiũt habent de hijs merito gloriari · Et quanto maior illorum gloriatio tanto maior nostra cõfusio qui hãc gratiam nobis exhiberi negligimus De quibus dominuꝰ quasi complosꝰ manibuꝰ conquerit Nume · xxnj · dicẽs Ad maledicendum inimicis meis vocasti te quibus i cõtrario benedixisti · decreuerã quidez magnifice honorare te · sed dominꝰ priuauit te hõre disposito Blosez propter ingratitudinẽ tuaz Dorum figuram filij ruben gad et dimidia tribus manasses te nẽt · qui cum vidissent tras ãtra iordanẽ alẽdis aialibus aptas dixerũt moysi · Precaꝛ vt des nobis terrã hanc in possessionẽ nec nos facias transire iordanẽ Sic multi religiosi q̃ contentis pascuis aialium ⁊ carnaꝰ consolationis nec q̃runt nec desiderãt ad terrã pmissionis venire q̃ fluit lacte ⁊ melle et negligũt itroiẽ dicẽtes corde et ope · sufficiat mihi grã dei Quibus rñdit Ber. dicẽs Ve generationi huic misẽ ab iperfectiõe sua · cui sufficẽ videt insufficietia imo iopia tãta · cũ nec abbreuiata sit manꝰ dñi nec thesauri grẽ defecerint Quito ẽ gloriãdũ in viã rũ subiugatiõe · q̃ cũ vicerit ea q̃ se ipugnãt vt victor nl'i malo succũbat merito ei de victori a ẽ gloriandũ · Sũt autẽ vicia hostes nrĩ qui subiugari pñt nũq̃z ãt extirpari Vñ Ber. Quãtũlibet manẽs i corpe pfecerisꝰ erras si vicia putas mortua ⁊ ũ magis cõpressa Vñ vel' nolis in ẽ fines tuos habitabit yebuzeus · subiugari pt extermiari nõ pt Scrutemũ ergo vias nras · ⁊ in eo se iudicet quisq; pfecisse nõ cũ non inuenerit cũ muenerit q̃ rephendat · tũc te nõ frustra scrutat ẽs si rursuz op? eẽ scrutinio aduertisti Sũt autẽ tribo exercitijs subiugari · Viz corpali castigatione · occasiõm

subtractione · primoꝝ motuū
suppressione ¶ Nam de primo
dicatur in vitas patrū de quodā
qui in spū fornicationis iqui eta
t? cōsuluit abbatē suū dicens ·
Quid facā q? grauiter inq̄etor
Abbas autem rem tacite cōsi de
ras iussit eū grauiter castigari ·
qui requisitus si adhuc sustine
ret vicij sui impugnationem di
xit · Fornicari libet cui viuere n̄
libet · Ideo Ap?s ad Corin · ix ·
Castigo corpus meū a in seruī
tutem redigo · ne cū alij? predi
cauero ipse reprobus efficiar ·
De secūdo · s · occasionū subtra
ctiōe dicatur Ecā · ix · Virginē
ne cōspicias ne forte scādalize
ris in decore eius Vas occasiōes
prohibet dns Deute · vij · Non
miß fedus cum gentibus · nec
sociabis cū eis cōiugia · q? sedu
cent filium tuuz ne sequat? me
tur q? furor dn̄i a deleat te · Jō
dominus iussit patriarchas pere
grinari in terra · ne alicuius gē
tis ritū ymitantes? colerent deos?
eorum · Dinc ubi a potus parsi
monia nobis indicatur · non q?
comedere a bibē sit peccatuz cū
dn̄s dicat Mathe · xxiij · Come
dētes et bibētes que apud illos?
sunt · sed ne venter plenus spu
met in libidinem Dicut Exo ·
xxxij · Sedit populus comedē
et bibere a surrexerūt ludere ·
De tercio sez primoꝝ motuuz

repressione dicat · Ecā · Quasi
a facie colubri fuge peccatū Dic
versus Priapus obsta sero me
diana paratur Dū mala per lō
gas cōualuere moras Hoc intē
debāt Philiste i · Re · xxix · ex
persona demonū dicentes Quō
aliter placare pt dn̄m suū misi in
capitib? nostris ? Capita vi
orū vocātes pmos motus · q̄bo
si resistim? ois demonū machia
destruet De talibus victoribo
dicatur Ecā · xlnij · In tēptati
one inuent? est fidelis · a ideo
iureiurando dabit illi gloriā ¶
Sexto gloriari possum? in tri
lationū sufferentia Cū enim vi
deamus deuz a ōnes eius elcōs
tribulationes pertulisse · reuera
merito nobis gloriandū si eis i
hoc signo dilectionis fuerim? cō
formati Jō Ap?s in ōmibus sui?
tribulationibus gloriat? Vnde
ad Roma · v · In tribulationi
bus gloriam̄ Et in presenti epi
ola Libenter gloriabor in infirmi
tatibus meis a c̄ · Dinc Jacobo
Omne gaudiū estimate fratres?
cū in tēptationes varias imāde
ritis a c̄ · Sed diceret aliquis ·
Ego non capio hoc verbuz ma
xime cuz tribulatio iram infinu
et · quis autē nisi mentis inops
de ira dei poterit gl'iari ? Ad q̄d
dicim? q? verū ē deus flagellā?
iras citur sed miserditer · Juxta
illū Aba · Cum iratꝰ fueris mi
sericordie recordaberis Et ps̄

Deꝛpulisti nos ⁊ destruxisti nos iratus es ⁊ misertus es nob ℣ Propter qđ sciendum q̄ omni peccato irascitur deus sed alteri in mia alteri vero i iustitia Et quia ōnes peccauim? Juxta illđ Romano · iij · Omnes peccauerunt ⁊ egent gratia dei Et ideo quibus in misericoꝛdia irascit excluſa iuſtitia merito gloriantur · De qua Ber · Volo irascaris mihi pat misericoꝛdiarum · sed ea ira qua coꝛrigit deuiuz · non qua excludit de via · Nam tunc te sentio iratum · cum non sentio te irasci · quia tunc offensa non corrigitur Et hoc est quod dicit dominus per Psalmistā Dimisi eos secundum desideria cordis eoꝝ Et per Ezechie · xvi · Auferetur a te zelus meus iam non irascar amplius Et hoc est quod dicit Job · xxi · Virga dei non est super illos bos eoꝝ nō abortiuit ⁊c · vsq; Ducunt i bois dies suos ⁊ in puncto ad infernа descendunt · A quo nos deꝰ defendat ⁊c ·

Eodem die Sermo de euangelio ℣ De seminatore deo et quibus viābus seu fructibo eius egressionibus ad seminandum est occurrendum · ℣ Sermo · lxvij ·

℣ A

Exit qui seiat seiare semen suum Luce · viij · Vt sacra scriptura omnem statum hominuz se cōformet · ideo quia in exortu dominica tractum est in euangelio de laborantibus in vinea · nunc in ista dominica instruimur operari per culturam agroꝝ · Nullꝰ enī a ꝯrita proprie representat operа meritoria sic actusꝰ seiantis · Jn verb ergo ꝓpositi tria possumꝰ intelligē · scz seminatoꝛez ⁊ actum seminādi · et ipsū semē Jn seminante intelligimus diligentiam · Jn mō seminandi frequentiam Jn semine copiosam opulētiā · Primū ibi Exit Secundum ibi Qui seiat Terciū Seminare semen suū Veruz cū diuersi diuersimode seiant · ⁊ p̄ sequēs diuersas messes metāt et colligāt in futuro Alij namq; sicut dicit Apꝰ · ij · Chorin · ix · seminant in benedictionibo ⁊ de benedictionibo metent Alij in carne ⁊ de carne metēt corruptionem · Alij seminant in spiritu ⁊ de spiritu metunt vitam eternam · Item Apꝰ Gala · vi · Nolite errare · deꝰ nō irridetur · quecūq; enī seminauerit homo hec ⁊ metet Jō sciendum q̄ ad fructuosā ⁊ copiosā messē in futuro feliciť metendā in qua habeam? sufficiētiā vite eiꝰ q̄ nūc ē fructum vero vitam eternā ꝰ de cōmuni premio sanctoꝝ ꝯ

de premio eoꝝ qui hic ad cul
men perfectionis peruenīūt ⁊ il
lic pertingunt ad supremuz cu
mulum premiorū · sex per ordi
nem sunt dicenda Primū de se
minantiū diuersitate · Secūdo
de seminantis hic intenti quali
tate Tercio de seminis bonitate
Quarto de tēporis cōgruitate ·
Quinto de pluuie necessitate ·
Sexto de agri fertilitate · que
ōnia necessario concurrūt ad co
piose segetis frugalitatē ℣ D
Resumendo ⁊ prosequēdo ista
per ordinē · Primo de diuersita
te seminantium ē dicēdū Prop
ter quod sciendū q tres sunt se
minatores boni · scz deus · predi
cator · quilibet homo bon? De
usitaq; volens seminare semen
exīt quasi quinq; viabus Pri
mo eñ exīt ad seminandum re
rum naturam Secūdo exīt ad
seminādum doctrinā ⁊ scriptu
ram · Tercio exīt ad seminādū
seipsū in creaturaz Quarto ex
īt etiā spīm sanctuz mittendo p
igmis figurā Quinto exīt ad me
tendū suam culturā ℣ Primo
dico exīt ad seminādū rerū na
turā · cū in principio crearet cēlū
et in agro celi angelicos spūs.
seminarz · cui? seminis mag p?
cēdit in via · impegit in filiū
qui de se dicit Ego sum via ac
Job · xxij · Qd tunc acēdit cū
lucifer dixit Ysaie · xiiij · De
bebo ad aquilonez ⁊ silis ero al
tissimo Et hoc semen cōculcatū
ē · ⁊ volucres celi cōederūt hoc ·
id ē persistētes angeli sathā cū
suis cōplicib? tāq; fulgur ciecc
runt de celo · Deus autez volēs
hoc semen perditū restaurare se
minauit alia rerū naturā · scz ho
minē in paradiso · cū in adaz ⁊
euaz humanū semē seminauit ·
et hoc cēdit super petrā · i · filiū
dei sciam filij affectando · ⁊ q;
non habuit radicē · i · caritatez q̄
est radix ōmū bonoꝝ · teste a
postolo q̄ dicāt · In caritate ra
dicati estis Jō orto sole dyabo
lice temptatiōis aruit Tercio se
minauit i terrā cū prīarchas ⁊
prophetas ⁊ cuz populū iudai
cū multiplicassz i terrā De quo
dicāt ps̄ · Semen abrahaz ser
ui eius Et hoc cēdit iter spīas
diuitiarū et sollicitudinū · q̄ do
minus m euangelio interpreta
t? ē spīas Et iō silr exorte suffo
cauerūt illud intm̄ vt vnus eo
rum scz Ysaias dixit Nisi dñs
exercituū rliquisset nob semen
quasi zodoma fuissem? ⁊ quasi
gomorra silr es essem? De hui?
exitu seiandi dr Ecā · xxiij ·
In tempore exitus distribue he
reditatē · Dec verba locut? est
pater ad filiū in p̄ma rerum crea
tione · Ad hoc eñ exiuit creādo
naturā angelicā ⁊ hūanam vt e
is distribueret hereditatē regni
sui ℣ Secūdo exiuit seminās i
agrū mūdi legis doctrinaz pit

et scripturā. Q̄d tūc factū dicā
m? cū Exo. i mōte sinai p mo
isē legē dedit Vbi dr Audi isra
hel p̄cepta mea. ⁊ ea in corde
tuo quasi i libro scribe De hoc
exitu dr Ysai. ij. De sion exi
bit lex ⁊ verbum dñi de hierusa
lez. et iudicabit gentes ⁊ argu
et populos multos Q̄d totū fa
ctū ē in semine legis in p̄ceptis
et cerimonijs. q̄ oia exibāt de si
ō celesti tāq̄z lex per quā iudi
cauit gentes ⁊ arguit populos
multos Tercio exiuit seian?
se in creaturā Q̄d tūc factū est
cū per incarnationis misteriū de
us p nōbis fact? est hō. Deus
enim pr̄ videns laborē suum fru
stratū i p̄dās semimbo. ope di
xisse videt filio suo illud Job.
xij. Ni granū frumenti cadēs in
terrā mortuū fuerit ipsū solū ma
net. quasi dicat Nisi tu fili tāq̄z
granū cadēs in terrā uteri v̄ginā
lis ibi moriaris non obstātib?
multis hoim seminib? solus rema
nebis. De quo semine dicit Aug?
De aūt dicebat de? granū mor
tificandum ⁊ multiplicandum.
Deus ergo pater reuerendum
et vnicū granū delicatiss'mum fi
lium suū seminauit in terram ho
nā. i. in uterū virginis Et quia
hec terra a spiritu sancto adeo
est culta vt nulla spia cr̄ cūq̄
peccati esset i ea. adeo ipinguata
vt omnes virtutes i ea habi
tarent. adeo exarata vt gladi?
doloris ⁊ opassioi? eius aiam
ā p transiret. ideo hoc granū in ta
lē terrā seminatū ortū. fructus
tulit centuplū. i. perfectiss'mū.
qr mortuū in cruce oia scia hūa
ni generis quātū in crist̄o fuit
reuiuificauit. Quia ūm Apo.
Cho. xvi. Quod seminat̄ non
viuificat̄ nisi prius moriat̄ Dic
in Dñō. Singulariter fium ego
donec transeā. Dec terra corpo
ris sui quā de terra virgine acce
perat vt fructum debitus affer
ret bene fuit exarata. cuz in ara
crucis vulnera vulneribus sunt
inflicta. Jtē peccatis nrīs bene
simata. qr ūm Petrū Pcā nrā
ipse pertulit in corpe suo sup li
gnū Dicq̄ granū istud mortu
ū descendit ad lymbū ⁊ exinde
fructū plusq̄z centuplū reporta
uit De quo semie dicit Deni.
De? pater scauit filiū filio? ve
ritatē spūs sanct? caritatē. De
hoc exitu di. Ecā. xxix. Exi
a facie horis Dic loq̄t̄ pater
ad filiū Et qr filius exiēs assu
mendo carnē hōrem suū non per
didit ꝫ tm occultauit. ideo dr
exi a facie hōris. qr quantū ad
humanū iudiciuz ⁊ exteriorem
aspectuz bū exiit a facie hōr?.
cuz ipse q̄ est spl̄ctor et ne gl'e
in quē āgeli desiderāt pspicere nō
solū paulo miorat? est ab ange
lis. sed factus est opprobrium
hominum et abiectio plebis.
De hoc exitu dicit ipse filius

Job. xviij. Exiui a pre & veni in mundū ¶ Quarto exijt de? seians spiritus sanctū. quē seia re mapies in apl'os vsq; in die nouiss'mū seminare non cessat i cordibo electorum. Quicquid eñ deuotionis in elās agit totū fit per semē spūs sancti. sine q nullum bonum fructificat in sā lute De quo exitu dicitur Za eh. xiij. Et erit in die illa. exi būt aq viue de ihrlm Et Ecā. xxxiij. Ego qsi aqueduct? exi ui de paradiso. Cur hoc faciat statim subiungit cum dicit Ri gabo ortum plantationum & i ebriabo partus mei fructus Quinto exiet ad metendum su am culturā Quod cōtinget cuz venies ad iudicium ab ommibo nobis requirit seminū suoz fru ctus. que in nobis cum tanta diligētia seminauit De hoc exi tu dicitur Apo. vi. Exiuit vin cens vt vinceret Ac si dicat. Do minus vincens passionez exiet ad iudiciū vt vincat ones q ei? passionis beneficio sunt abusi. An non querit fructus seminū in reprobis & non inuenit. cuz dicit Mathei. xxv. Esurui et non dedist̄is michi manducare &c. Et sequitur Ite maledicti in ignem eternum Aut non me tet quod seminauit in elās cuz eisdem dicit. Venite benedicti pris &c. Dns quicq; mois dns p nobis ad seminandū exijt & exiet Videat vnusquisq; quez fructum dns in eo inueniat me tendum Non de? abiudicat sibi Pauli sētiā dicētis Ad Thi mo. Agricolā oz primuz de fru ctibus percipere. ¶ Ne er go tātis eius laboribus & expē sis taz exeūdo q; seiando. in qn to eius exitu hoc est in eius in dicio vacui fructibo & sterile? inueniam̄. sciendum q; hij? qn q; egressionibus pariter q; semi nibo est totidem viabus occur rendum. singulis eius exitibo & seminibus fructus singulos of ferentes Prime ergo fue egressi oni pariter q; seminatioi occur rendum est p dilectionē Secde p preceptorū subiectionē. Ter cie per imitationē. Quarte per preparationē Quinte per nrām dnjudicationē ¶ Primo pro se mine creationis occurrendum ē deo per sinceram dilcōez. vt viz ipsum pro eadem grā creatioi? toto corde diligamus Hoc em̄ requirebat dns post creationez hois cum Deute. vi. dixit Dili ges dnm deum tuū ex toto cor de tuo &c. Item Ecā. vij. Di lige eum qui te fecit Ber. Non dū tēpus fidei aduenerat. nōdū in carne inotu erat deus. nec ob ierat in cruce cū iam mādatum ē hoi Diliges dnm deum tuū ex toto corde tuo &c. i. ex oi qd es. qd scis. qd potes Ceterum q; tū putam? adiectum cū hoc?

et iumenta saluabit Qđ si totū me deo pro me facto · qđ iā ad dā pro refecto ⁊ talit refecto ꝯ

Ab · cunde eius egressiom pariter et seminatiom occurrēduz est per p̄ceptorum obediaz · vt obediamus eius preceptis non declinantes ad dexteraz vel ad sinistrā · Vñ cū moyses precepta dei ꝓposuisset dixit Exo · iij Testes inuoco celū ⁊ trā qꝫ ꝓposuerī vob vitā ⁊ mortem · bonū et malū · benedictionē ⁊ maledictionem · Elige ergo vitaz vt et tu viuas et obedias voī eiuꝰ Quare ꝯ quia dominus iuramento se constrinxit Nume · xiij dicens Omnes homines q̄ viderūt signa mea que feci in egipto · nec obedierunt voī mee non videbunt terram promissionis pro qua iurauī patribus eoruz · nec q̄s q̄z illoꝝ intuebit eam · Vnde primi Re · xv · Nunq̄d vult dominꝰ holocausta aut victias et non potius vt obediatur voī dñi ꝯ Melior ē enī obia q̄z victime qm̄ quasi peccatū ariolandi ē ꝛpugnare · ⁊ quasi scel⁹ ydolatrie nolle acquiescere · Ter ⁊ de egressiom pariter ⁊ seiatiom occurrēd ē per ymitationē Ad hoc enī venit in carnez vt sequamur vestigia eius · Ad hoc hortatur nos deus quarti Regum viij · di · Sequimī mea oñdaz vobis virū quē q̄ritis Oēs emiz hoies naturaliter deū q̄rūt ⁊ altez desiderio ⁊ affectu naturali Et iō filiꝰ dei oibus nobis dicat Sequimini me · i · oēz conuersatiōez hū aitatis mee ymitamī ⁊ ostē dā vobis virū · i · deū patrē quez queritis Est autem deus duplex ater ymitandꝰ · exterius per rerum paupertatē ⁊ laborū austeritatem Interius vero per virtutes et precipue per humilitatē ⁊ caritatem · De hijs multa in habitis dicta sunt Quarte eius egressiom occurrēdum ē per interioris hois ꝓparationē Quod facere monemur · i · Re · vij · Preparate corda vrā dño Non enī parate corda vrā dño · i · Para · xxix · Hominī vt dicit · i · Para · xxix · Hominī ꝓparatur habitatio iubaud⁹ in corde hominis · sed deo Et Prou · xvij · Dois est aīm preparare · Item Amos · iij · Prepara te ī occursū dei tui ysrl · De hac ꝓparatione oēs sermōes astruūt in aduētu Quinte ei⁹ egressiom occurrēdum est per nostri dijudicationē vt cū fecerimus oia que precepta sūt dicam⁹ seruī inutiles sum⁹ Vñ Ap⁹ · i · Co · xi · Si nosmetipsos dijudicaremus non vtiq; iudicaremur · Ber · Diligit deus aīmā que in conspectu eius sine intermissi one dijudicat semetipsā · id quia diáuz nō nisi propter nos a nobis exigit · q̄ si nosmetipsos iudicauerim⁹ non vtiq; iudicabimur · michil q; quod in se est a nobis exigit amplius · tantū

dicamus iniquitates nostras ⁊ iustificabit nos gratis vt gratia commendetur. Erimus ergo securi in dei iudicio. si eius iudicium preuenientes nosmetipsos iudicamus Cui gratie maxime et infinite quia nulla fit dubitatio suffiat. deus qui sibi sol? satis est inclinet sibi modicum. ⁊ sit suipsius gloria p hac gratia in eternum. Hanc gratiam nobis prestare dignetur ac.

Sermo secundus de euangelio De terão seminatore sciz homine bono.

Sermo. lxviij.

Exit qui seiat ac Lu. viij. In quibus verbis duo notaé possum? scilicz seminantis egressionem. ⁊ egressi seiationem Prim ibi exit qui seminat Secundū ibi seminare semen suū. Expedito ergo vno sermõe de seminatore deo. et omisso ca breuitatis secundo seminatore. predicatore videlicet. de terão quod dominus deerit prosequamur Predicator enim qui alios docet seipsum p? us supponitur docuisse. nec dignę fuscepit doctoris officium qui hoc quod alios docet pri? non docuit semetipsum. quod qui non fecerit audiat ictus mfrontem suaz a sanctis patribo iaculatos Dicit enim Gregorius Cui? vita despicitur. restat vt eius predicatio contemnat? Item beatus Bernardus dicit Tante caritatis sunt quidem p quos nobis fluenta celestia manant. vt ante infundere q3 infundi velint. contra legẽ in primogenitis bouis arantes. et primogenitum ouis tondentes. Sed conchan te exhibebis nõ canalem. Hec siquidem pene simul et recipit ⁊ refundit. illa vero donec ipleatur expectat. et sic superhabundat. sine dãpno suo communicat. sciens maledictum qui facit partem suaz deteriorem. Quod autem tuuz est spergis ⁊ perdis si prius q3 infundaris tu totus semiplen? festinas effundere. ⁊ hec de seminatoribus verbi dei breuiter tacta sufficiant. Nunc de seminatore terão videlicet q̃d bone voluntatis hominibus expediat sicut cepimus prosequamur. De quo vt in priore sermone promisimus quinq; per ordinẽ sunt dicenda. Videlicet de seminatoris hic intenti qualitate. Secundo de seminis bonitate. Terão de temporis congruitate Quarto de pluuie necessitate. Quinto de agri fertilitate.

D Primo ergo dicem? de seminatoris hic intenti qualitate ⁊ qualis esse debeat Quod in homine corporaliter seminãte ostenditur euidẽter. Seminãs

eñ corporaliter primo domū ſui
az egreditur · agrū aggredit ·
in agro progredit · Sic ſpūa
lis ſeminans · primo egrediat
a pcō viz p cordis contritionē ·
oris cōfeſſionem · opis ſatiſfacti
onē · ab omni inquinamēto car
nis et ſpūs ſe elongans pmit?
et emūdās De hoc monem Y
ſa · lij · Recedite exite inde pollu
tuz nolite tangē Quō aūt egre
di oporteat · breuiter nobis inſi
nuat Eze · xlvij · vbi dr · Per
quam viam ingreditur per eaz
dem ⁊ exeat · q; per quecūq; lo
ca peccatum influxit · per eadez
loca egrediat Vt ſi vanitates
per oculos hauſim? · per eoſdē
etiam oculos lacrimando egre
diat · ⁊ ſic de reliquis poteſt di
a De hoc dicitur Thobie · Exi
uit Thobias vt lauaret pedes ſu
os Pedes eñ affectōm noſtraruz
lauātur cum per penitentiā pec
cata a nobis exeunt ⁊ recedunt
Secundo qui ſic receſſit a malo
bonū · quodcūq; poterit aggre
diatur Quod facere ammonem
Eccā · ix · cuz dicitur Quodcū
q; poteſt manus tua inſtanter
opare · Et Pro · Non des requi
em operi tuo De hac autez ma
teria ſcz bona opa continuandi
in tercio mēbro proprie eſt dicē
dum · Dec autem duo membra
egredi et pgredi nichil aliud
nobis inſinuant niſi bonorum o
perum aggreſſionem ⁊ eorundē
continuationem Y Ne
cunde dicendum eſt de ſeminis
bonitate · De quo tria dicentur
Nam ſicut ad bonitatem ſemiſ
materialis tria requiruntur · ſcz
puritas · ariditas · nobilitas ·
vt viz ſit purum ſine palearum
admixtione · ſit ariduz ſiue du
rum · ſit etiam nobile · vt ſiligo
ē ſemen nobili? bauena · triti
cum nobilius ſiligine · Sic etiā
eadem tria requiruntur in ſpiri
tuali ſemine · Eſt autem ſemen
ſpirituale bm Gregorium · om
ne quod boni agim? · ſiue cogi
tationibus · ſiue locutionibus · ſi
ue operibus faciam? · Taliter e
mim ſemina nra debent eē pura ·
vt nullo peccato mortali peiit?
ſint permixta Vnde Leui · Non
ſeras agrum tuum diuerſo ſeie
Diuerſo ei ſemine ſerit q̄ bona
opera miſcet mali? Q̄d cōqueri
tur Eſdras · ij · Et commixtuz
ē ſemē ſanctum ſemine alieige
ne · De hoc ſeie monem Ozee ·
Seminate vobis in veritate iu
ſtitiam Cur hoc? q; vt Prou ·
dicitur · Quia qui ſeminat iniq̄
tatem metet mala · Y Secūdo
ſemen debet eſſe durum ⁊ calore
ſolis arefactum Sic ſemina no
ſtra debēt eſſe dura ⁊ fortia a ca
lore caritatis arefacta · De qui
bus dicitur Leui · Si obtulerit
munus primitiarum fruguz tu
arum torres ea igni ſcilicet cari
tatis Vnde Bernardus dicit ·

Opera nostra in feruore agẽda
sunt a desiderio cordis · a tunc
tanq̃z grana in caloẽ solis torri
da fructum centuplum de se gi
gnunt · Tercio ad bonitatez
seminis req̃ritur vt sit nobile · vt
supra patuit in exẽpl̃ Hic scia
mꝰ taz ex materia q̃z ex forma
poterunt nobilitari Propt̃ qđ
sciẽdũ q̃ seminantiũ bona ope
ra · alij sciant res alienas largiẽ
do · alij corpus laboribꝰ illud a
castigationibus cõterendo Alij
seminãt spiritum sanctum diui
nis affectib3 inflãmando Quo
rum seminũ diuersitatẽ paulus
insinuat i Corin · xv · cũ dicit
Seiaꝰ in corruptione · surgit
in incorruptionem · seminatur
in ignobilitate surgit in gloriã
In quibus verbis tãgit scia tẽ
poralia Et subdit Seiaꝰ in infir
mitate · surgit in virtute Seiaꝰ
corpus aiale · surgit corp̃ spũa
le In quibus tangit semina cor
poralia · Et iterum subdit · Si
cut est corpus animale ẽ et spi
rituale · i quo tangit semina spi
ritualia De quo semine adhuc
idem dicit Qui seminat in spiri
tu metet vitam eternã Que viz
semia talem adinuicem habẽt
ordinem Vt prima sint nobilia
Secunda nobiliora Tercia no
bilissima iudicentur Ad Ter
cio ad bene seminãduz requirit̃
temporis cõgruitas · videmus
enim ad sensum q̃ omnibus se
minibus oia tpa non sunt apta
Sic in spiritualibuꝰ seminib̃
omne tempus non cõgruit Nã
post hanc vitam nec seminare
poterit quis · nec iactum semẽ
proficere in fructum · Ideo ad
Hebre · vi · dicitur Impossibile
est eos q̃ semel illuminati a pro
lapsi sunt rursum ad pemitentiã
reuocari · Item · xij · Scitote q̃
niam esau postea cupiens here
ditare benedictionem reproba
tus est · Nõ enĩ locum inuenit
penitentie q̃z q̃z cũ lacrimis que
sisset Vnde dãpnatis dicit Ba ·
v · Gemẽtes intra se pñaz agẽ
tes a pre angustia spũs dicen
tes Hij sunt quos aliquãdo ha
buimus in derisum Intendenteꝰ
hoc de electis · De quo adhuc
dicit Her · Quam tibi sompni
as prouenturaz inter ardores sẽ
piternos facultatem veniam p̃
merendi · dũ iam transit temp̃
miserendi ? Non ergo omne tẽ
pus aptuz est · quia tempus hi
emis quod post mortem currit
seminibus non est aptum · De
quo Mathei · xxiij · dicit Orate
ne fiat fuga vrã in hyeme · Hz
solum hoc tẽpus ad seminandũ
congruit · quo corpus et aia siṫ
manẽt · qne postq̃z per mortez
adinuicem diuiduntur · corpuꝰ
in cinerez vertitur et anima cap
tiua in vinculis detinetur · Et
quia breue est tempus quo vi
uimus in mũdo Ideo et celeriter

seminemus monemur multipliciter Hinc Exo. xxiij. Hex ā mis seminab terrā tuā Quod exponēs Gre. Quia omne tēpus quo viuim? per circulū sex dierū voluitur. Ideo per numerū sex dierū iubemur ōne temp? ꝙ viuim? seminare Itē Eccā. xi. Mane semina semē tuum. et ve spere nō cessēt manus tua Ac si di. A mane iuuētutis vsq; ad vesperā senectutis seia messanter Cur hoc? qr vt dr Leui. xxvij Juxta mēsurā seminis est tibi preāū Et Ap? Gala. vi. Nolite errare deus non irridet. que enim seiauerit hō hec metet

Sed qr nemo vnū seminis gen? sēper poterit seiare. ideo multa exercitiorū genera ponit nobis Her. dicēs Nulla vnq; seruum dei non dico dies hꝫ nec hora mueiat misi vel in exercitij labore. vel proficiendi studio. vel in experiētie dulcedine. vt fruēdi gaudio. Vnde ꝙ paupertate prohibitus seminare nōva leat triticum. hoc ē nobiliorē actuꝫ spūs. siligimē hoc ē minus nobilē actū seiet et exerceat. sic facēs vt semper muematur in opere seminandi Vnde Bernar. Neq; ꝙ sufficiat semel et secundo operari quod est bonum misi messanter addas noua prioribꝰ. alioquin iacet ⁊ marcet flos primi operis. atq; ex eo ōmis virtus et vigor ex breui ex terminatur si non alijs atq; aliis superiectis pietatis operib? continue reparetur. Et hoc breuiter tangit Apostolus Gala. vi. Bonum facientes non deficiamus tempore em̄ suo metem?

Quarto dicendum est de pluuie necessitate. sicut enim in alio semine nullus semē in fructum proficit. ⁊ si oia alia preparata fuerint ad optatum. si non per aquā? semina irrigātur. sic oia semina spūalia fructu vacua remanebunt nisi per hōis solerciam vel dei gratiā irrigent Tribo autem modis materialia seia irrigant. s. per aquarū infusionē. pluuiarū irrigationē. roris stillationē Nā per aquarū infusionez tpe sicca tatis plāte ⁊ olera infundūtur. et deficiēte pluuia per hominuz industriā etiā tripliciter irrigā tur. vizper aquā puteale pluuialem. et rozale Per primā aq; significant lacrime cōpassionis. quibus tūc nostra seia irrigā? cū opa mie tāq; aquam putea lē in eos trāsferim? quos nudos sicc̄os inopes aridos cognoscim? et videmus. De quibus lacrimis dicit Bernardus. Sunt lacrime pietatis. quas sibi conficiat amma de necessitatib? pauperum. de anxietatibus oppressoruz. perturbationibus tristitium. de culpis delinquētium. ⁊ postremo de ommibus q̄ūlibet

miserorum crumpnis · De hijs lacrimis dicit Job terdo · Com patiebatur amima mea paupe ri · Per secundam aquam vide licet pluuialem signantur lacri me deuotionis Sicut enim plu uia de celo descendit · sic lacri me deuotionis ex mtuitu beneficiorum de celo descendentium se mina nostra rigant · Quod tūc contingit cum secundum Ber nardum in vasculo pectoris pi stillo crebre meditationis con tusa atq; contrita · deinde igne sancti desiderij simul omnia de cocta et demum oleo letitie im pinguantur · De hoc fletu di cit Psalmista · Qui seminant in lacrimis in exultatione metent Per tertiam aquam roris vide licet qui nocturnus in silentio nul lo sentiente terras irrigat · figm ficatur occulta sancti spiritus immissio · qui cum immittitur aim spiratur eius vestigia minime cognoscuntur Juxta illud Jo hannis terdo · Nescis vnde ve niat aut quo vadat · De eius occulta inspiratione dicit bea tus Bernardus · Vnde in am mam meam venerit quo ve abi erit denuo eam dimittens · sed et quo vel introierit vel exierit me ignorare fateor Et ideo per rorem occulte cadentes occulta sancti spūs immissio conuenientis sime designatur · qui spiritus cuius ordibo nostris immissus fuerit irrigat terrā cordis nrīa omnia mā irrigantur in vberrimā sege tē gratiarum Vnde Ysa · xlmj · dicit nobis deus Effundā spm̄ meum super semen tuū a bndi ctionem super stirpem tuam · De hoc rore dicit Job Rosmo rabitur in messione mea · quasi diceret · In omnibus operibus meis spiritum sanctum habeo adiutorē Quito dicēdum ē de ag̃ fertilitate Nam si oia pre dā debitis arcūstātijs sint para ta ē ager fertilis Est aūt multi plex ager · quos breuiter tāge m? · vt ab iutilib? agris fertilē segregem? · Est em̄ agercarna lis concupiscie · mundane aua ritie · vanitatis a superbie Qui cum ōnes steriles sint seiantes m eis seminant sine fructu Nā de p̄mo agro dicit Ap? Qui in carne seiat de carne metz corrup tionē De agro mundi dr Hie re · xij · Seminauerunt triticuz et messuerunt spinas Quia oia bona opera propter mūdum fa cta sunt tanq; spine respcū tri tia · De tcio agro dicitu Ozee Vētū seminabūt a turbinē me tēt · Et Deu · Sementem mul tā iactes in terra amodicū cōgre gab · De hijs tribus generib? seminū a agrorū dr Jud · Cū seuisset isrl' ascēdebat madiā · quod interpretatur maledicto · et amalech quod lambēs popu lus dicit' · figurās adulatores

et cuncta vastabāt · Omnia ei que extra deum sunt à maledictionem recipiunt aut etiā adulationē · Dns ergo abiectis tā q̄z malis agris in agrū q̄ vere⁊ solus fertilis ē seiem? · qui ager est ibesus xp̄s qui seminātibus⁹ in eū in hoc tpe fructum centuplū repmisit Q̄ d̄ Gen̄ · xxvij · pulchre figuratur vbi dic̄t Seuit aūt Ysaac in terra illa⁊ iuenit i illo āno cētuplū Quia qui fideliter semināt bona opa etiā in hoc tpe centuplū acāpiēt · sicut d̄r Mat̄ · xij · et vita m eternam i futuro · Ita sane si hoc solū cauemus · ne de semine bonorū operum ante tempus primitias carnalis cōsolationis⁹ vltra necessitatē metamus · Q̄ d̄ q̄ fecerit⁊ primitias ante temp? messis⁹ collegerit tpe messis nichil mete t Quod fideliter hortat̄ Jacobus dicens Patiētes estote frēs⁹ vsq̄ ad aduentū dn̄ Ecce agricola expectat p̄ciosū fructū terre patiēter ferēs donec acāpiat tpaneū et serotinū Quasi dicat patiētes estote vt nil añ tēpus futurū⁊ messē maturā in consolationē bo carmis metatis · q̄ vt ad sensū pz semen iactū i terrā vsq̄ ad temp? debitū expectat agricola patienter ⁊c̄

Dn̄ca i quinq̄gesima Sermo de epistola De caritatis necessitate vtilitate⁊ maioritate.

Sermo · lxix ·

Si linguis hoim loq̄r⁊ nā gelorū · caritatē aūt nō habeā fact? fuz sicut es⁹ so nās à ābalū timiens ⁊ Cozi xiij · Verbuz ꝓpositū sermonē exigit de caritate · Sed quō digne loqui poterit de ea q̄ nō amat · qui viz nō sētit amoz⁹ ? Quia ad eā tract̄adaz nec cor su Fiat nec lingua · Et iō tāto āplius loq̄ de ea ptimesco q̄zto minus virtutē ei? sentio i meip so Solus ergo ille digne de ea loqui poterit q̄ fm q̄ cor dictat interius exteri? vba ponit · Et iō alīū de hac materia audire mal lē q̄z audiri Illū im q̄z audire vel lē q̄ calamū tingeret in sangne cordis · q⁊ tūc vera⁊ venerāda doctrīa ē · qñ q̄d lingua loquit⁹ scia dictat · caritas suggerit · spūs igēit · q̄ ōmia longe sunt a me quod bene possum dicē cuz dolore · Sed hinc recedamus ꝓ bum ꝓpositū quantuz deus debuerit pertractantes · In verbis ergo propositis caritas a tripliā dignitate commendatur · scilicet ab ei? necessitate · vtilitate · maioritate · Primum ibi Si linguis · ⁊c̄ · Secunduz ibi Caritas patiens est · Teriū ibi Maior autem horum caritas est · Primum autez scilicet caritatis necessitas ostenditur ex eius subtractiōe Secundum autem scilicet eius

vilitas ex ipsius additiõe Ter
cium scilicet eius maioritas ex
eius ad alias virtutes patet cõ
paratione.

Primum ergo scilicet eius ne
cessitatem sic ostendit · arguen
do per inductionez · Omnia ex
ercitiorum genera que ab huma
no genere deo poterunt exhibe
ri sub quadruplici differentia
continentur · Aut enim sunt de
genere locutionum · cogitatio
num · actionum · vel etiam pas
sionum Et de quolibet istorum
tangit Apostolus nobilius ex
ercitium ondens q nullum eoz
sine caritate quicqz vz · ergo cũ
extra illa quatuor nullum oino
sit exercitium · z suprema vir
gulorum nichil valeant sine ca
ritate · ergo in omnibus exerci
tijs necessaria est caritas · z si
ne illa nullum exercitium meri
torium inuenietur Quod ostẽ
dit Ap9 per singula discurrẽs
exercitia · Primo de locutione
Nam inter oia locutionis gene
ra angelorum locutio que nichil
aliud est nisi hilaris z iocũda
dei laudatio nobilior inuenitur ·
sed illa sine caritate ẽ velut es so
nans z cymbalum tinniẽs qđ
alijs proderit sibi nichil · ergo i
omni locutione caritas necessa
ria est ad salutem · Secun
do ostendit hoc de cogitatiõe ·
et cum multa sint cogitationũ
genera · prophetie tamen spiri
tus et misteriorum cognitio z
fides adeo magz que etiaz mon
tes trãsferat in interris deuotio
nis exercitijs nobilissime iudicã
tur · Et licet sint nobilissima ta
men sine caritate penitus nichil
valent Ideo subiungit Et si ha
buero prophetiam z nouerim
omnia misteria z omnẽ scienti
am · z si habuero õnem fidem i
ta vt mõtes transferam caritatẽ
autem non habeam nichil sum ·
Tercio discurrit ad t'cãũ ex
ercitiũ viz actionẽ ostẽdens q
nec suprema actio valz aliquid
sine caritate · Est aũt suprema
actio · non partem sed omnem
facultatem in elemosinam pau
peruz distribuẽ · dicente Mat ·
v · Si vis perfectus esse vade z
vende oia que habes et da pau
peribus z veni sequere me · Vn
de sequuitur · Et si distribuẽo
in alos pauperum omnes facul
tates meas caritatẽ autez nõ ha
beã nichil michi p̃dest In quo
ostendit · q sine caritate nec su
pma actio q̃dq̃z valz Quar
to necessitas caritatis õndit per
q̃rtum exercitiũ videlicet passi
onum Et q iter õnes passiões
quas hõ potest pati in hac vita
acutissia est exustio · eo q igs
agit in substãtiam patientis ·
que tamen sine caritate nichil
vz · ergo passio nulla suffiãt si
ne illa · Et iõ sequit p9 predi
cta Et si tradidero corpus meũ

ita vt ardeam caritatem autem non habeam mihil imbi prodest Et quia in hijs que dicta sunt plenissime est ostensum qp in ō mi dei seruitio cuiuscūqz generis sit necessaria caritas · nec sine illa inter aliquid cōputet · ideo ō mis creatura pariter et scriptura nos mātant a prouocant et stimulant ad amorem Hinc Bernar · Nūc q̄so reduc oculos ad hec inferiora a aduerte · si non cūcta que vel nobis in prospe ris seruiunt vel econtra seuiunt in aduersis · quedā sūt calcaria vrgētia quodāmō ad cursum amoris Ad hoc enim omnia dirigunt suum finez vt humanis vtilitatibus et oblectamentis occurrant · vel defectibus certe succurrant Hoc celum terra mare et aera · hoc circuitus temporū rediuiuis partubus antiqua innouans · dila p̄sare staurās agere non cessat Vnde sicut hec cōtinua communiaqz beneficia respuē nemo est qui debz Affētis forte ī prosperis · at aduersā q̄ modo amorem doceant vel exigāt tibi innotescere cupis · qđ sic licet accipere Humana natura ita condita fuit vt habeat iugiter necessarium protectorem quem habuit conditorem · vt q̄ non nisi per ipsum esse nec sine ipso valeat oīo subsistere · qđ ne sana creatura ignoraret acp inde superbe sibi beneficia arroget creatoris · vult hominem idem conditor alto qmdem sed salubri consilio tribulationibus exerceri · vt cuz defecerit homo et subuenerit deus vt dignum est ab homine honoretur Ex oc cahōe ergo frequentiū necessitatum crebris necesse ē interpellationibus deum ab hoie frequentari · frequentando gustari · gustando probari q̄z dulcis ē dñs Hicqz fit vt cor qđ beneficijs molliri nequibat · nec flagellis erudiri · ad gratiam liberantis liquescat · discatqz deū diligere et si non propter suam bonitatē certe propter hominis vtilitatē Dolus igitur amor ē quē a nobis deus exigit · aut cuz beneficijs obruit vel flagellis corripit · vel consilijs instruit · vel mandatis astringit Plenitudo ergo legis est caritas legez continēs a prophetas · et quicquid dīna lege indicatur vel interdicatur · ad solum amorem reducitur · Sed dicat aliquis · Quid igit nobis prodest in nrō victu paucitas · in habitu vilitas · in vigilijs ac disciplinis austeritas Accipe paucis Hec quedam asperitatis obsequia placentia sunt et placantia · si tamen i caritate fiant At vero sine caritate nihil prosunt · Hec est enim virtus i qua nec opus minimū respuitē et sine qua nec maximuz accep tatur · Non predicatio vt supra

dictum est etiam si linguis fiat angelorum. Non fides etiam si montes transferat. non elemosine etiã si omnes facultates in cibos pauperuz distribuãtur. Nõ corporis afflictio etiaz si corp9 tradatur vt ardeat. non missarum solempnia. qz ante fratris reconsiliationẽ mun9 offerri p bibetur. Et quia sic necessaria ẽ caritas. ideo omnis creatura nos stimulat ad amandum

¶ Secundo iuxta formaz p positam dicendum est de caritatis vtilitate Et licet vtilis sit ad omne genus mali repellẽdũ. a ad oẽ genus veri bñ plenissime consequẽdum. de oibus tamen bñjs tres eius vtilitates perstringam? Est eñ vtilis ad amoris dei plenissimã redibitionẽ. dei a bois sanctissimaz vnionẽ. a ad oim virtutũ aggregationẽ

Primo dico vtilis est ad caritatis dei et finorum beneficiorũ plenissimam redibitionem. Deus enim qui dilexit nos añ mundi cõstitutionẽ. creauit. morte sua reparauit. et multis beneficijs adamauit. pro oibus bñjs nichil a nob exigit nisi vt eum diligam? Vñ Deute. Mr tis beneficijs enumeratis tãdem subiunxit Nunc audi qd requirat a te dñs deus tuus nisi vt diligas eum Ber. Cum amat deus nonvult aliud qz amari. qp pe q ob aliud non amat nisi vt ametur. solus enim amor est q ex õmbo anime motibus sẽsibo et affectibus creatori potest de simili mutuam rependere vicem. Solue ergo tributũ amoris a deo noueris satisfactum. Quod sic non est intelligendũ q per ociosam caritatem deo et suis beneficijs ex equo respondeamus. quia ociosa caritas nõ est caritas Nam secunduz Gregori. Operatur magna si est. si vero operari rennuit caritas nõ est

¶ Secundo caritas vtilis est ad dei et hominum vnionem. Est autez ipsa caritas Juxta Ysaiã. xli. bonum glutinum tripliciter vniens hominẽ Vnit enim hominem sibimetipsi proximo et deo. Primo homo per glutinum caritatis ab ommibus mundi euagationibus ad seipsum reducitur. et ad introrsum in seipso recolligitur. Qd cõtingit cuz se intra se colligẽs. et reductis affectibus de cunctis locis in quibus captiui tenẽtur. solum vnuz incommutabiliter amat. nec amplius in diuersa mutatur. Partitus enim per amorem in plura nunqz sibi inuenitur vnus et idem. sed semper sibijpsi dissimilis. quia toties variari cogitur quoties variatur quod amatur. Qui emz secundum Gregorium labenti inniititur necesse est vt cuz labẽte labatur. De hac vnione sũi

ipſius dicit Yſaias · xliij · Noli timere quia ego tecum ſum · ab oriente adducam ſemen tuum · et ab occidente congregabo te · et dicam aquilonidā · et austro noli prohibere · Hoc etiam Ezechiel tricesimoſexto ꝓmittitur cum dicitur · Dum ſanctificatus fuero in vobis tollamvos de gētibus · et congregabo de vniuerſis terris et adducam vos in terram veſtram · Secundo caritas hominem vnit proximo · dum non ſolum ſine q̄rela quantum in ipſo ~~non~~ eſt ambulat · ſed omnibus ſtudet effici ſimilis et omnium ſucceſſibus coaptari · gaudere cum gaudentibus · flere cum flentibus · portare ōnes et a nemine portari · omnium vtilitatibus ſic intendens vt ſibi michil intendere videatur · quippe quia caritas nō querit que ſua ſunt · Et hoc eſt quod dicitur Actuum quarto · Multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna · Tercio caritas deum hominem et hominem vnit deo · non ſolum illa ineffabili vnione qua noſtra natura vnitur verbo dei invnitate perſone · quā effecit illa caritas · qua ante mundi cōſtitutionem nos dilexit · ſed etiam illa qua bō omnibus votis ſupne et eterne voluntatis cōformis vnitur deo glutino quod ñ diſſipabitur · et vinculo quod nō diſrumpetur · Et ſic caritas eſt vinculum perfectionis · qua mēbra fidelium altiſſio amplexu ſibijnuicem cohærent · et ſuo capiti per omnes iuncturas connectuntur in vnum corpus in mutuo participio ōniū bonorum · vt fideliter quilibet dicat Particeps ſum ego omnium timentium te · De hijs tribus funiculis q̄bus nobis proximo et deo vnimur dicitur Eccleſiaſtici quarto Funiculus triplex difficile rumpitur · Et Yſaie · xxxiij · Non rumpantur funiculi tui · De hijs intendebat Apoſtolus primo Thimo · primo Finis p̄cepti eſt caritas · de corde puro et conſcientia bona et fide non ficta Solum cor purum eſt quod effluere neſcit · quia michil fictum ſcientiam aūt habet bonam ad omnes qui proximi bonum eq̄ vt proprium diligit · ſi quo modo n? cōuincatur nō hr̄e illam · Fides aūt nō ficta eſt illa q̄ per dilectionē dei operat · vt ſeruire poſſint oēs affectus amantium ad vniendū eos deo · cor amantis a ſe liq̄fieri necē eſt vt trāſfundi poſſit et trāſformari in illū quē amat et mutari in virū alterum · quēadmodum aque ſtilla multo infuſa mero deficere a ſe tota videtur dum vini ſaporem induit et colorem · Tercio caritas vtilis eſt hoibus ad omniū

virtutū congregationē Sicut enim deꝰ naturaliter in se habz omniū bonorū ⁊ virtutū plenis simā perfectionē. sic caritas cū sit deus ōnes virtutes continet i se plene Caritas eñ adiuncta ꝑprijs defectibꝰ facit humilita tē. adiuncta continētie facit ca stitatez. adiuncta inopie facit paupertatē. adiuncta aliorum miserie facit ꝯpassibilitatē Sic q̄discurrēdo per omnes vtutes concludere licet. qz caritas bona et mala ꝑpria et aliena omnia sua facit Et hoc est quod ait A ꝑ? Caritas patiens ē. quia nō deficit in aduersis Ipsa est que non iniurias rependit. quia be nigna est. quam felicitas alie na nō cruciat. qz non emulat. quam conscia mala nō pūgit. quia non agit perperaz. q̄ in bo nore non extollit. quia non in flatur. que in abiectione non confunditur. qz non est ambiti osa. quam cupiditas non co ar tat. qz nō querit que sua sunt. quā contumelie non prouocāt qz non irritatur. quam iniſtre suspitiones non fedant. qz nō cogitat mala. quam aliena ma la non letificant. quia non gau det super iniquitate. quam erro res non excecāt. quia congau det veritati. quam persecutio nes non frangunt. quia omnia suffert. quam perfidia non in durat. quia omnia credit. quā desperatio non absorbet. quia omnia sperat. quam mortis se paratio non interādit. quia nū q̄z exādit. que morte non vincitur. quia fortis vt mors ē dilectio imo morte fortior. quia ipsam mortem mori coegit in morte redemptoris. O insuperabilis virtus caritatis que ipsuz quoq; insuperabilem superasti. et cui omnia subiecta sunt omnibus quodammodo subiecisti

D Tertio iuxta diuisionem principalem dicendum ē de caritatis maioritate. q̄ tangitur in epistola cū dr. Manent autem fides spes et caritas tria hec. maior autē horū est caritas Est itaq; magna virtus caritas. qz omnes virtutes ⁊ ōnia opa meritoria sunt in ea trahens oīa ad se ⁊ faciens sua. Que fide ⁊ spe merito dicitur maior eē. qz ipsa caritas fidem ⁊ spez cōtinet et non ecōtra. Dpatol? credit ⁊ contremiscit. peccator sperat licet frustra. neutri tñ concedimus caritatem. Qui autē amat credit vtiq; ⁊ spem habet. De hac caritatis maioritate dicit Bernardus. O maxima virtus caritas. que vocas ea que nō sunt tanq; ea que sūt. ⁊ simul virtutes ⁊ omnia vicia in meriti tui cumulum transferens plꝰ metis in singulis q̄z singuli sibi Nam bonum quod in hijs diligis tuum facis. tu es enim vita

fidei · robur spei · et omniū quo dammodo intima vis et medulla virtutum · Item caritas vitā ordinat · affectus inflammat · actus informat · excessus corrigit · mores cōponit · valens ad omnia a omnibus prevalens ·

¶ Et licet sic sit fortis et potēs dupliciter tamen perditur · aut per sui contrarij appositionem · aut nutrimenti subtractionem · Dijs enīz duobus modis signis significans caritatē deficit · Aut enim per aque infusionem vt in uidia vel per inimicitias q̄ sunt eius contraria extinguit Vnde Mat · xxiiij · Quoniam habundauit iniqmitas refrigescit caritas multorum · Secundo extinguitur per nutrimēti subtractionē · que sūt bona opera Prou · xxvi · Cū defecerint lig̃ ignis extinguit Die Bern̄ · expresse dicit eā posse amitti sic dicēs Nemo estimet me cū illis sentire · imo desipere · qui caritatē semel habitaz asserūt vltra perdi non posse · qz si omnis q̄ hz caritatez habēt pseudātiaz frustra discipulos suos dñs monuissiz pmaē re in dilectiōe sua Hz hoc indubitant dixeriz caritatē spōte deseri · nō violēter auferri · offertur aūt oibus · aufert nulli · vt nullꝰ in suo vicio illa caēat Rogemꝰ aē ·

Eotē die Sermo pmꝰ de euāgelio ¶ Quod lex sūt q̄ corporales oculos excecāt · q̄ spiritualiter intellecta spūales oculos offuscant · Et de cecitatis repatione ¶ Sermo · lxx ·

QEcus sedebat secꝰ viā Luce · xviij · Verba p posita t a nob̄ principaliter in tinuant sciz peccatorum perpetrationem · quietam in eis dem delectationem · a suffragiis vniūsalis ecclesie separationē Prim ibi Cecꝰ · Secdm ibi Sedebat · Tertium ibi Secus viā De primo scilicz ceco obmissis reliquis est dicendum · De quo tria per ordinem dicantur · Primo de cecitatis diuersitate · Secundo de cecitatis causalitate · Tertio de repationis qualitate ·

¶ De primo sciendū q̄ est duplex visio siue oculꝰ corpalis oculis et spiritualis Corpalis oculus ē organū corpis mediāte q̄ res corpales videmus · De quo dicitur Exodi · xxi · Oculum pro oculo · dentem pro dente · cē · Oculi autem spirituales sunt intellectus et affectus · De primo dicit beatus Bernardus Anime nostre oculus intellectus est De secūdo oculo sponsa licet affectus dicatur Cantico ruz quarto · Vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum · Dijs oculis videlicet intellectu et affectu ab amantibus

videtur de? ℔ ab altero vulnerat. qz vbi intellect? caligat ibi amor penetrat. ⁊ aliqñ ille prohibet quippe q̃ fortiora nobis pscrutari prohibem Ecc̃. iij. cum dr Altiora te ne q̃siéris ⁊ fortiora te ne scrutatus fuéris Quare qz Pro. xxv. dicit̃. Qui scrutator ē maiestatis oppimetur a gloria Sed amare plus q̃z possum? iubemur. ⁊ iō de oculo amoris vulnerat de? quia licet sit impassibilis est tamen cō passibilis. Dij duo oculi intellect? et affect? per pcā mortalia excecāt Viso ergo p̃mo mēbro. scz cecitatis diuersitate Nunc dicendum ē de cecitatis causalitate. hoc est ex quibo causetur cecitas spiritualis

Secundo ergo sciendū ℔ sex sūt que corpales oculos excecāt. que spiritualiter stelle ita spirituales oculos excecāt similiter ⁊ offuscant. Prim est puluis iniectus Secūdū būor concret? Terciū tenebre Quartum longa efuries Quintuz excellens sensibile. Sextum vela men siue macula. Hec sex spiritualiter intellecta interiorem visionē excecāt Nam p puluerē iniectuz itelligamus terrenā occupationē. per humorē cōcretū carnalem delectationem. per tenebras mōtis pcā perpetratio nez. per efuriez verbi dei subtractioēz. per excellēs sensibile mētis elationē. p obductaz maculā fidei excecationē

Hec prosequendo p ordinē Primo dicimus q̃ per puluerē designatur terrena occupatio. Quāto em̃ amplius in terrenis negotijs occupamur. tanto ex ei? puluere interius offuscamur Hic est q̃ lya actiuā vitaz figuratiuas lippa oculis dicit̃. qz ex eius negocijs interiores oculi offuscātur. Item Exo. viij. dicit̃ Percussit aaron virga puluerez. ⁊ facti sunt cymphes in oi terra egipti Sic ipse puluis oratiois ⁊ deuotionis tpe in cymphes cōmutatur De q̃bus dr Ecc̃. iij. Muscę morituræ pdunt suauitatē vinguēti Glosa. sed non vtilitatē. Ideo dicit Bre. Nonnulli religiois habitū assumūt. et dū sacrorū ordinū locuz pera piunt sancte religiois officiuz i cōmerciū terrene negotiationis trahunt Ber. Video aliqs quod sine dolore videri nō debz post aggressā cristi militiā rursus secularib? implicari negocijs. terreis cupiditatibo immergi. cum magn̄ cura erigere muros. et negligere mores. et sub pretextu cois vtilitatis verba vendere diuitibus ⁊ matrimonijs salutationes Et sequitur. Iesu ne mundum sibi ⁊ se mundo crucifixerunt. vt qui antea vix in suo vico vel opido cogniti fuerant. modo circuentes puincias

et curias frequentantes regum
principū familiaritates assecuti
sunt Sed diceret aliq? Nunqd
mobediens esse debeo ? Dico q
nō Quid ergo facit? sis doc
Dñi. dicens Seruus prudēs
ad oēm laborē se compat. nec
in eo dissoluitur. sed per eū ma
gis in semetipso colligitur. qui
semper pre oculis hr̄ debet non
tam quod agit ꝙ quo agendo i
tendit Secundo visus corpa
les sepe excecantur ex humore
concreto Sic spiritualis ocul?
excecatur ex humore carnalis
voluptatis. vtrunq; enim ex su
perfluo humore prouenit Doc
hūore excecata fuit gens zodo
mitica. De quibo dicitur Gen.
xix. q eos qui fuerunt foras p
cusserunt angeli cecitate. Dixe
Dñs Quoniaz lumbi mei imple
ti sunt illusionibus Ideo sequi
tur Et lumen oculorum meorū
et ipsū non est mecum De hoc
dicit beatus Augustinus Cum
interior homo carnalis voluptā
tis pondere premitur. oculi ei?
obnubilantur ne sublimia con
templetur. Cui concordat Gre
gorius dicens. Carnalis dile
ctio mentem quā inficit obscu
rat vt videre veri luminis clarita
tem non valeat. sed vnde infe
rius delectatur inde necesse est
vt caliginem de supernis patia
tur. Tercio
visus corporalis existēs in tene
bris vidē non poterit etiam si sit
sanus a nullis passionibus per
turbatus Sic visus spiritual
in tenebris mortalium peccato
rum existens verum lumen non
poterit contemplari Si enim ho
mo liq̄d videret quē ex peccato
offenderet. quantum ei dispen
dium perueniret. quantū ei pec
catum obesset peccatum nullate
nus perpetraret. Quod autem
peccata per tenebras designent?
patet multipliciter in scriptura
Dicitur enim Psal. Nescierūt
neq; intellexerunt in tenebris
ambulant. Item Ysai. xxix.
Ve hijs quorum in tenebris sūt
opera a dicunt quis nos videt?
Item Dreñ. Ve nobis quia pec
cauim?. propterea mestum est
cor nostrum et obtenebrati sūt
oculi nostri Quod apertius sal
uator innuit Johāis. iij. Om
nis qui male agit odit lucem.
Quod adhuc apertissime insinu
atur. i. Joban. ij. Qui odit fra
trem suum in tenebris est a in te
nebris ambulat et nescit quo
vadat quoniam tenebre excec
uerunt oculos eius. Est autez
similitudo peccatorum ad tene
bras. quia sicut is qui in tene
bris est rerum differentias non
discernit. sic qui in peccatis est
bonum quo se priuat a malum
quo inuoluit nō cognoscit
Quarto visus corpora
lis ex diuturno ieiunio et lōga

rit verbū dei ¶ Quinto excecatur visus corporalis excellenti lumine ¶ Ideo dicit pbus. Excellens sensibile corrumpit sensuz. vnde contingit cum qs diu vadit i mare vel sole subito domum ingrediens excecat vt non videat. Sic nimia cognitio per excellentez lucem designata excecat oculum interiorem. quod contingit dupliciter. aut enim nimia luce cognitionis peccata nostra inspiciamus. et hoc pertrahit ad cecitatem desperationis. qua cecitate prepedīte lumen misericordie minime videmus. Aut nimia luce cognitionis intuemur bona q̄ facim?. et hoc pertrahit ad cecitatē presumptioms. qua cecitate impedīte lumē iustitie minime videmus. In prima cecitate cayn et iudas steterunt. q̄ tāta luce mala que commiserāt perspexerūt q̄ excecati dei misericordiaz nō viderunt. In secunda cecitate pharizeus steterat. qui tanta luce bona que fecerat inspiciebat vt ex hoc cecus factus mala sua que fecerat et aliorum bona nō videret. nec etiam dei iustitiaz occulte iudicantem pertimesceret. Ideo dicebat. Gratias tibi ago quia non sum sicut ceteri hominum. sicut etiam hic publicanus. Vnde maria magdalena caute volens agere. non solum ad pedem misericordie ex cui?

abstinētia impeditur Vnde de multis ad sensum videmus cum diu ieunauerūt q̄ ex hoc eorum oculi obtenebrantur Similiter oculi? ex lōgo ieunio verbi dei dum nō audiūt vel auditū sine affectu transeunt. hij tales interiorem visum perdūt. et timēt debent q̄ ad deum nō pertineāt. maxie cū ipse dicat Joh. viij. Qui ex deo ē verba dei audit. propterea vos non auditis. q: ex deo non estis Tales mq̄mḳ tum timere debent qui de audiē do verbo dei semper tedio affi ciuntur et cum nausea audiūt. disponentes se ad vomendum vt saltem sic tedium suum vitāt Qđ aūt subtractio verbi dei fames faciat iediam pzper Amos propheta. viij. vbi dns minatur dicens Mittam in eos famē. non famem pais neq; sitim aq̄. sed audiendi verbū dei Vtinaz autem hīes vbum dei esurirēt et sitirent et non magis fastidirent Nam teste domino. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. Tales enim q̄ etsi audiunt tamen audire non desiderant beati non sunt. illorum etiaz tollit meritū q̄ vbū dei audiunt et non curāt Non enim beati a dño iudicant qui audiunt sz q̄ et custodiūt. Vnde Job. v. Eius messē fames licus cōedit Glosa Messē .i. meritū eius qui audit et nō curat. comedit famelicus .i. q̄ sitit et esu

lumine peccata propria non vi
deret · nec solum ad pdem iusti
ãe · ex cui⁹ lumine desperaret se
dẽvoluit · ꝫ ad ãbos pedes dñi
vt vtrumq; intuitum ex vtro
q; temperaret · Vnde Augusti
nus Nunq; peccatoruz enormi
tas sine intuitu diuine clemẽtie
est pensanda · nec diuina bonitas sine rigore iustiae cogitan
da · Nam hec sine illa facit inso
lescere · illa vero sine ista desperãdo facit minus ptimescere · Un
de Bernardus Necessarius est
dolor pro peccatis si non sit con
tinu⁹ · sane interpoletur leziori
recordatione diuine benignitatis ne forte pre tristiaa indure
tur cor a desperatione plus pere
at ¶ f Sexto oculus corpalis macula siue velamine ex
cecatur tantuz in superficie Sic
interiores oculi infidelitatis velamine excecantur Quod autez
per velamen siue maculam infidelitas designetur patz per apostolum · i · Corin · iij · vbi dicit
Cuz legitur moyses vsq; in hodiernum diem velamen est super cor eorum · cum autem tale
quisq; conuersus fuerit ad deũ
auferetur velamen · ¶ b
Et sciendum q; ex hijs sex causis cecitatis sex viros in scriptura leginus excecatos · Nam per
pulueris injectionem Thobiaz
Per carnalẽ delectationẽ Sãpsonem Per mortalium peccato
rum perpetrationem Zedechi
am Per esuriem Jonataz Per
excellens lumen Paulum Per
infidelitatis maculam Melymã
legimus excecatũ · Primum le
gimus excecatũ Tho · ij · Secundum Judi.
xvi · Terciũ · iiij · Regum ·
xxv · Quartũ · i · Regum · xiiij ·
Quintum Actuum · ix · Sexũ
tum in eodem · ¶ d Septi
mum terciũ principale scilicet de
cecitatis reparatione ¶ Prima
ergo cecitas reparata ẽ per fellis
appositionem · Per fel autem tribulatio designatur · quam deus
nobis immittit cũ minus ardenter
negocijs mundialibus inhere
mus Unde Gregorius Dece mũ
dus qui diligitur fugit · vbiq;
mors · vbiq; luctus · vbiq; de
solatio · vndiq; percutimur · vn
diq; amaritudinib⁹ replemur ·
et tamen cecа mente eius amari
tudines amamus · Aliquando
nos mundus ꝛtraxit a deo · nũc
tantis malis plen us est vt iam
nos ire compellat ad deum · et
sic oculos quos culpa clausit
pena aperit · ¶ e Secunda ce
citas corporalis voluptatis purgatur per lutee carnis consideratione · Unde Johannis · ix ·
Lutum fecit ex sputo domini ⁊
linuit oculos meos ⁊ vidi · De
hoc dicit Gregorius Ad constri
gendam carnis illecebram et lu
xurie foeditatem nil tantum va
let q̃z si frequenter cogitamus

ꝙ eadem caro non longe poſt
vermibꝰ ſcaturiet⁊ in fedazpu
tredinem cõmutatur · Hinc
Eccleſiaſticꝰ · Malicia vnius
hore obliuionem facit luxurie
maxime Tercia ætas mor
talium peccatorum per verbuz
reparatur Vnde in preſenti euã
gelio dixit ihesus ecce · Reſpi
ce · fides tua ſaluum te fecit · et
confeſtim vidit ⁊ ſequebatur
magnificans deum · In huius
verbi virtute ſepe clamant pre
dicatores · Reſpice o peccator
regnum celoruz ſuperius · infer
ni penam inferius · beneficia tu
a⁊ flagicia tua · ꝯ non erit vox
neqꝫ ſenſus quouſqꝫ verbuz dei
viuum⁊ efficax intus mentem
hominis tetigerit · tunc ſtatim
excitatur ⁊ per conſequens illu
minatur De huius verbi effica
cia dicit Yſa · lv · Quomodo de
ſcendit ymber⁊ nix de celo · et
illuc vltra non reuertitur ſed in
ebriat terram et germinare eaz
facit · ſic erit verbum meum qꝺ
egredietur de ore meo · non reꝺ
tetur ad me vacuum · ſed faciet
quecumqꝫ volui⁊ proſperabit
in hijs ad que miſi illud ·
Quarta ætaſ ꝙ mel depellit ·
Vnde primi Reguz dicmo ꝙr
to · Extendit Jonatas ſummi
tatem haſte quam habebat in
manu et intinxit in fauuz mel
lis · et conuertit manum ſuam
ad os ſuum et illuminati ſunt
oculi eiꝰ · quid per mel niſi dul
ces orationes meditationes pre
dicationes accipimus ꝫ que gu
ſtate depellunt fames ⁊ medie
ætatem · Quinta ætas
de excellenti lumine prouemꝰ
expellitur per caſtigationem
corporis · nam cum paulus vt
Actuuz nono capꝰo dicatur tri
bus diebus non comediſſet ſed
nec bibiſſet continuo illumina
tus eſt · Sexta ætas infi
delitatis non habet remedium
eo ꝙ infideles ad lumẽ fidei dif
ficillime conuertantur · Sciẽ
dum autem ꝙ duplex eſt ma
cula · vna que a natiuitate hoi
mis creuit ſignificans infidelita
tem eorum qui ſemper ſunt ce
ci · vt ſunt pagani · ſarraceni iu
dei · Alia ẽ macula que caſu cre
ſcit in prouecta etate · ſignificãs
hereticos qui poſt lumen fidei
excecantur per hereticam prauu
tatem · A qua cuſtodiat nos
dominus noſter ihesus criſtus ·
et donet nobis fidem orthodoxã
et immaculatam nulla macula
hereſis reſpergi ſam · Qui eſt bene
dictus in ſecula ſeculoruꝫ Amẽ

De eodem euangelio ſer
mo ſecundus
Quod ſeptem conſiderationibꝰ
mũdũ arcũeat · mundum pro
ſternere cupiens
Sermo · lxxi ·

Factum est autez vt ap
propinquasset ihs ihe
co Luce · xviij · Iherico
idez est qđ luna ą alio nomine
i dē qđ manes dicta est · quod
idem est qđ defectꝰ · figmſicās
mundum istum qui deſicat om
m bono Ad quem mundum cū
per marnationē filius dei ſigre
ditur humanū genus qđ cecuz
fuerat per lumen sue grē illumi
nauit Dime idem filiꝰ dei Jo ·
terāo dixit · Quia lux venit in
munduz et dilexerunt homineꝫ
magis tenebras q̄z lucem Et ite
rum Quamdiu i mūdo sum lux
sum mundi Sicut ergo deꝰ cor
poraliter in mūdum veiens mul
tos corporalit illumiauit · sic vſ
q̄ adhuc in ſpū veniens illumi
nat corda nostra Verū cū deus
et mundus graues inuicez habe
ant iminicitiaſ · ita vt effectuſ
oppositos hoc ē bonū ą maluz im
amina operentſ · ideo in eođ cor
de vno in tpe simul esse non poſ
sunt · Nam ſm Ysaiā · xxxiij ·
Angustatū ē ſtratū ita vt alt
deēdat ą palliū breue vtrūq̄ o
perire non potest · ideo sepe ap
propiquat dñs defectibꝰ mris
per iberiebꝰ designatis · tēptās
mundum expellere vt i nobis i
habitet · vt per suā cōmansionē
expellat tenebras ą lumē gratie
infundat · quā tamē gratiā non
potest perficere q̄z diu mūdo ą e
ius cōcupiſcētijs inhærem? · Jō
Joh · in sua canonica secūda dic
Nolite diligere mundū neq̄ ea
que in mundo sunt · qꝫ si quis di
ligit mundū nō ē caritas prīs in
eo · Quia ſm iacobū Amicitia
huius mundi inimica ē deo V
k Quicumq̄ ergo vult esse
amicus huiꝰ seculi inimicꝰ dei
constituit Que causa hꝰ inimici
tieꝰ Quia mūdus infinitas aias
deo surripuit · q̄s proprio cor
pore habuit cariores Dūt autez
secundum iohannem tria in hoc
mūdo · scz cōcupiſcētia carnis ·
cōcupiſcia oculoꝝ · ą superbia
vite · per que tria tāq̄z per edu
ctū a deo infiniti hoies retrahun
tē · Cū autē teste veritate Luc ·
xvi · nemo possit duobuſ domi
nis ſeruire · aut enī vnum odio
habet ą alterum diligit · aut vni
adherebit ą alteruz contēpnet ·
et iterū Non potestis deo serui
re ą mammone · quicūq̄ ergo
deū habere voluerit necesse est
vt in eiꝰ corde mūdus cadat V
l Mundū autem in corde
suo prosternere cupiēs suis cō
siderati oibꝰ mūdū circueat · ą
septem defectus in eo inueiet ·
quibꝰ cognitis totꝰ cadit · Qđ
pulchre figuratum legimus Jo
di · vi · Vbi dñs dicit ad Josue
et ad filios israhel · Circuite vr
bem cuncti bellatores semel per
diem · ą sic facietis sex diebus ·
septima autē die sacerdotes sol
lent septez bucinas quarū vſꝫ

est in iubileo q̄ precedēt archā
federis · septies circuibitis ciui
tates q̄ sacerdotes clangāt buci
nis Cumq; insonuerit vox tube
longioꝛ q̄ consuetioꝛ et in auribꝰ
vestris increpuerit cōclamabit
omnis populus voce ferationē ma
xima et muri ciuitatis fundit⁹
corruent. Dic in nostra consue
tatione hierico mūdum septies
circuibimus · eius miseriaꝰ falla
cias · nequicias · diligenter p
lustrantes · et sic i corde nostro
totus mundus cadit · Et hoc in
sinuatur Apoc · xix · vbi dicit
Sustulit vnus angelus lapidē
quasi molarez magnum q̄ misit
eum in mari dicens · Hoc impe
tu mittetur babilō illa magna
ciuitas et vltra non inuenietur ·
Et sequitur · Et audiui vocem
magnam tubarum multarum
in celo dicentem · Laus gloria q̄
virtus deo nostro qui vindica
uit se de meretrice magna que
corrumpit totam terram in pro
stitutione sua Q̄d totuz in no
bis cōpletur · quando enim cuz
septem consideratic mibus mun
dum circuibimus et ipse mūdꝰ
in corde nostro ceciderit · omnis
multitudo celestium virtutū lau
des et gratias refert deo Juxta
illud Luce · xv · Amen dico vo
bis gaudium ē angelis super v
no pecatore pemtentiam agen
tem. Primus ergo circui
tus est cum introrsuz collecta
mente diligenter consideramus
q̄ nemo vuens seculo peruenire potuerit in regnum Dicatur ei
Ecclesia · xiij · Qui tetigerit pi
cem inquinabitur ab ea · Hinc
dicat veritas Jo · xviij · Regnuz
meum non ē de hoc mūdo · qua
si diceret · Regnum celorū non
est de hijs negocijs que in seculo actitantur Hinc dicit Aba
ij · Ve qui multiplicat non sua ·
Omnia enim que mūdi sunt so
la necessitate excluſa non sunt
nostra · sed regnum celorum q̄
bona spiritualia dicuntur p̄pe
nostra · Ideo dicitur Luce · xvi
Si in alieno fideles nō estis qd̄
vestrū ē quis vobis dabit ? Ac
si diceret · Si tollitur quod nō est
vestrum auferetur a vobis qd̄
est vrm̄ Qd̄ autem hij qui vtū
t̄ seculo ad celeꝛ regnuz nō p
uemāt apte insinuat ap⁹ ad Ga
la · v · dicit Manifesta sūt opa
carnis formicatio immūdicia ipu
dicitia · y dolorum seruitus · ve
neficia · inimicitie · contentiones ·
emulationes · ire · rixe · dissēsio
nes · secte · inuidia · homicidia e
brietates · commessationes · q̄
hijs similia que predico vobis si
cut predixi · que mā qui talia a
gūt regnum dei non cōsequētur
M In hijs vbi tāgnntur
oia que sunt mundi Cū enī in
Jobāne ē a sunt in mūdo · vizō
cupia oculorū q̄ ē auaritia · cō
cupia carnis q̄ē luxuria superbia

vite. Hec tria vt premisim? in predictis verbis tangit. In eo enim q̄ dicit p̄dolorū seruitus et venefica tangit auaritiā. in eo autem q̄ dicit emulationes ⁊ contentiones tangit superbiam Luxuriam autem ponit in proprio vocabulo Et iō qui hijs fruuntur viuunt mundo. Ideo dicitur Eccā. ix. Sicut pisces capiuntur hamo ⁊ sicut comprehenduntur aues laqueo. sic capiūtur homines tpe malo. Et hoc ē quod ex persona pcōrum Dicit Hieremias dicit Treñ. iij. Venatione ceperunt me q̄si auem Alius emīz capitur p oculos sicut Dauid. Alius per aures vt Saul. Alius per linguam vt Rapsaces. Alius per guttur vt diues epulo. Alius per manus vt Joab Alius per pedes De quibus dicitur Veloces pedes eoruz ad effundendum sanguinē Alij p vestes lasciuas vt mulieres Alius per pulchritudinez vt Absolon. Sic laquei sunt retro pretērite voluptates. laquei supra mordinatus timor dñorum. a dexteris laquei ꝓsperitatis. a sinistris laquei aduersitatis. Qui ergo mundus hijs consideratiombus circuiret i eius corde vtiq; totus mundus caderet Secundus circuit? est diligēs nostra consideratio qua ponderamus ⁊ fideliter estimam? q̄ nemo potest habē mundi amicitiā et dei Quod postq̄z ex testimonio scripture fidelis ⁊ inuentū. deliberet apud se fidelis qd istorū magis expediat. viz relinquē vel deum vel mūdū. ⁊ inueniret si tamen apertos habet oculos q̄ magis expedit relinq̄re seculū et dño adherē Et hoc faciūt auctoritates suprapposite Quibus cōsonat Ap?. ij. Corij. Nemo militans deo implicat se secularibus negocijs vt ei placeat cui se probauit. Nā qui certat in agone nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. In Tercius circuit? mundi ē cum cōsiderā? q̄ ea que in mūdo apparent bona nō sunt vera bona sed falso noie nūcupātur Vnde dicit noster Mat. xiij. vōt eas fallaces ditias Iō dicit Seneca Aut tēporalia bona vera bona ñ sunt. aut homo habens ea felix est deo Nam ommium temporalium bonorū deus nullum vsū habet Ex quo sequeret si bō tē poralia essent vera post hanc vitaz oēs homines. eēnt paupes. Nā de veris bonis dicit Seneca Sapiens ōmia bona sua intra se metipsū reposuit. vera enī bona nostra in nulla nos aduersitate derelinquūt In Quarto circuit? mūdum nostra cōsideratio istū mūdum estimātes ⁊ considerantes q̄ si ex predictis considerationibus nō cadit saltem ex ista consideratione cadat. q̄ ōmia mūdi bona

breuia sūt atq; parua Nam de
breuitate mundi dicitur Eccl.
v. Quid p̄fuit nobis superbia
aut diuitiarum iactantia quid
contulit nobis ? transierūt ōmia
illa tanq̄z vmbra et tanq̄z nun
cius precurrens . et tanq̄z naues
que pertrāsiēt fluctuātē aquā .
aut tanq̄z auis que transuolat i
aera . tanq̄z sagitta emissa in lo
cum destinatum . sic et nos nati
continuo defecimus esse . De se
cundo sciz paruitate et vilitate
mundi dicitur iterum Eccl. v
Spes impij quasi lanugo est q̄
a vento tollit̄ . et tanq̄z spuma
gracilis que a procellis dispers
gitur . et tanq̄z fumꝰ qui a ven
to diffusus est . et tāq̄z memo
ria hospitis vnius diei pretereū
tis Patet ergo eorum vilitas et
breuitas in eo q̄ rebus viliss is
comparantur . Vñ Ysa . Orbis
terrarum coraz te quasi gutta ro
ris . ℣ Quinto arceuceam?
mūd̄ considerantes q̄ pene oēs
eius seruitores dites voluptuo
si et gloriam captantes trāseūt
ad infernum . Nam de diuitib?
dicit dñs Luce sexto Ve vobis
diuitibus qui habetis hic conso
lationē vrāz q̄si diceret . q̄ p? ea
nō habebitis Ibidē . xvi . Mor
tuus est diues et sepult? in infer
no . De voluptatibus hūtibo dici
tur Apoc . xviij . Quantum i de
licijs fuit . tantū date ei tormē
tū et luctū . De gloriā habētibo
dr Mach . Secōm gloriā ei us
multiplicata ē ignoīa ei? De
oībus aūt hijs t̄bus dicit Apo
ca . viij . Ve ve ve hītantibo in t̄
ra ℣ Dext? arcuit? ē q̄ mūdo
fluentes ozdure et ḡuiter labora
re . Qui em̄ mūdo fuiūt in fudo ē
viuūt et i labore sunt oī tempo
re iqeti Jere . ix . Vt iiq̄ ageret
laborauerunt Ecā . ij . Cunctis
dies ei? doloribꝰ et erūpnis ple
ni sunt . nec per noctē mēte req̄
escit Hec iquietudo figurata ē
Exodi . viij . vbi dicitur . Ve
nit musca grauissima in omnez
terram . Nunc emz circumuolat
musca laboris . nūc musca tio
ris . nunc musca doloris . nunc
musca fudoris . nunc musca er
roris . nūc musca furoris noēs
mūdi amatores grauit̄ iq̄etat .
℣ Septio diligēs cōtēpla
tor mūdū arceat cōsideraz . q̄
mūdus iste amatores suos ma
le remunerat pro oib? eoz̄ ser
uitijs . nec eis nisi fidariū dēli
quēs Qd̄ bñ figuratū est Gen .
xxxi . vbi dr Cū abijsset iacob
tā ipe q̄zoia q̄ sui iuris erāt nūc
iatum ē laban qui assumptis fra
tribus persecut? est eū . Et seq̄
t̄ Per viginti ānos i domo tua
seruiui tē . imutasti q̄ mercedez
meā decē vicib? . nisi ds patris
mei abrahā et tior ysaac affuis
set michi forsitan nuduz me di
misisses . Quid per laban qui
interpretat candidus nisi mūd?

acápiť? quid per iacob ſeruientem laban niſi luctator intelligitur? Qui cum moriens recedit de mundo. laban id ē mundus eū ſequitur ſcrutans oēz ſupellectilem eius. nichil ei de ſuo peñt? derelinquēs. Et hoc ē qđ Job. xxvi. dr Diues cum dormierit nichil ſecū afferet Et hoc eſt qđ dicit Eccā. Exigua dabit a multa i pperabit Quod ſi de rebus mundi iuſte quidqz ſecū tulerit trudet in carcerē donec reddat nouiſſimū quadrātē Qđ qz fieri nō poterit includet in carcere ī eternū. Et hoc ait veritas Mathei. v. Amē dico vobis nō exiet inde donec reddat vſqz ad nouiſſimū quadrātem A qua captiuitate miſerabili a crudeli xps nos defendat Amē

In capite ieiunij Sermo pm?

De cauſa inſtitutiōis ieiunij et de duodecim effectibus ei? Sermo. lxxij.

SAnctificate ieiumiū Joelis primo Dicit Gregorius Sanctificare ieiumiū eſt adiunctis alijs bonis dignam deo abſtinentiam carnis oſtēdere Ceſſet ira ſopiant? iurgia. Incaſſum enim caro attenitur ſi a prauis ſuis voluptatibus non refrenatur. In verbo ergo propoſitis duo intelligi? Videlicet prophete vel potius ſpiritus ſancti loquentis exhortationem. ſecūdo exhortatiōis ſpecificationem Primum ibi ſanctificate Secundum ibi ieiumiū

Huius ergo materie occaſione tria per ordinem p? ſequamur ſcilicet de cauſa inſtitutionis. loco exhibitiōis. mōſcificationis A primo iſtorum melio ante? dicamus q? ꝓpter quid q? cauſas eſt ieiumium inſtitutū Primo propter patrie reuerſionem. Secūdo propter vite nre deōationē? Terāo propter dei ꝓmitationem. Quarto propter ſpiritualium bonorū promotionem. Quinto propter peccatorum ſatiſfactionem Prima ergo cauſa propter quam ieiumium eſt inſtitutuz hec eſt. vt cum per gulam in primis parentibus de paradiſo cecidim? per legē cōtrariam ſcilicet abſtinentiam ad eandem patriam reuertamur. Quod aperte nobis innuitur Mat. ij. vbi tribus magis de regione ſua egredientibus dicitur. vt per aliam viam in regionem propriam reuertantur Qđ exponēs Gre. dicit Regio nrā paradiſus ē. a qua ſuperbiendo. inobediendo. viſibilia ſequendo. cibum vetitum guſtando diſceſſim? ſed ad eā nece ſſe eſt vt per aliā viam ſcz flēdo obediēdo. viſibilia cōtēpnendo

atq; appetitu m carnis refrenan
do rebeamus · Vnde lupus cum
voracissimum animal sit tamen
cum captus est nūq; comedit ·
prius enim fame morétur · pui
ens in seipso quod per gulam ī
foueam est detentus Dica nos
quia per gulam in hanc cecidi
mus nunq; eam iterum refūa
mus · vt per abstimentiam pnī
amus quod illicite nos memini
mus commisisse · ℣ Secunda
causa institutionis ieiunij hec ē
videlicet vt vitam nostraz dño
decimemus · Cum enim p totū
annum remissius viuimus com
messationibus a carnalibus de
siderijs plus debito indulgen
tes · saltem per hoc tempus qua
dragesime abstineamus · soluē
tes in eodem decimas anni · et eis
dem decimis re cupere mr quod
alijs tp̄ibus nos cognoscim? de
liquisse · Quod aūt hoc temp?
quadragesimale pro anni decī
mis computetur euidenter īsinu
at Gregorius dicens A presen
ti die videlicet qua cantatur In
uocauit vsq; ad paschalis festi
uitatis gaudia sex ebdōade ve
niunt · quarū duz sex viz dies
dñici ab abstimentia abstrabū
tur · non plus in abstimentia ni
si triginta a sex dies remanēt ·
dum vero per tricentos a sexa
ginta quiq; dies ānus ducitur
quasi ām nrī decimas damus ·
vt qui nobismetipsis per accep
tum annuz vixerimus auctori
nostro nos in eius decimis p ab
stmentiam mortificemus Vnde
frēs kmī sic ī lege offerre iubem̄
decimas rerum ita ei offerre cō
tendite et decimas dierum · vn?
quisq; in quantum virtus sup
petit carnem maceret · eiuſ q; de
sideria affligat · cōcupiscētiaſ
turpes interficiat · et iuxta pau
li vocz hostia viua sit · quando
et ab hac vita homo nō defiat
et tamen se a carnalibuſ deside
rijs occidit · ℣ Tercia
causa institutionis ieiunij hec ē
vt dominum ympitemur · Ipse e
nim pro nobis in carne veniens
hoc ieiunium instituit per seip
sum a in seipso quadragita die
bz et noctibus ieiunando · nob
dies opere et effectu illud Ju
di · vij · Quod me videtis facere
re omnes facite · Vnde Bern̄ ·
Quia xp̄s pro nobis ieiunauit
cur non cōmune sit hoc ieiuniū
oibus Ipm em̄ caput suū mem
bra sequātur Di bona suscepi?
ab hoc capite mala q̄re nō fugi
ciam? Aut respuere tristia vo
lum? vicare iocūdis ? Oē enim
qd patit ille pro nobis ē Qd si
in ope nrē salutis ei collaborare
piget · i q̄ deiceps coadiutoes
nos exhibem? illi? Magnuz ne
est si ieiunas cum xp̄o qui sessu
rus es ad eius mensam in glori
a patis cum ipo ? Sed neq; q;
cū eo regnabim? Sm apl'm si

non compatimur illi · Quis ergo ille est nō dico monach? ḥ etiam cristianus qui minus deuote illud ieiuniū fuisse pit quod ei tradit ipse cristus? Tāto ergo deuotius ꝑmitandū nobis ē cristi ieiunantis exemplū · quā uerius est eū non ꝓpter se sed ꝓpter nos ieiunasse · ¶ Quarta causa institutionis ieiunij consistit in peccatorum satisfactione Ad hoc em̄ ieiunium institutū est vt pcā que per uoluptates a delcāciones carnales hausim? per afflictionez abstinētie em̄ demus · vt delectationes uoluptatum ꝑ penalitatū amaritudines deleāt Vnde Ber · Dignū reor aliquantis exponē q̄ freū a quē admodū oporteat ieiunarī · Primū quidem fratres ꝑ eo q̄ ab ipsis q̄ licitis abstinem? ea nobis que p̄us cōmisim? illi áta condonantur · Quid ē enim condonari commissa nisi ieiunio breui ieiuia redimi sempit na? Gehennam em̄ merumus · vbi nunq̄z vllus ábo · vbi guttam aque diues postulat a acápe ñ meretur Donū ergo et salutare ieiunium q̄ redimūt eterna supplicia dū remittunt hic pecata Rē ergo ctraria lege pcā dele ctamētum ieiunij tormentū expellit ¶ Quinta cā institutionis ieiunij est spirituali ū nrō ꝓ profectuum promotio Ieiunium enim deo deuote exhibituz prep arat in nobis locum perfe ctionis omniu gratiarū Quas autem gratias per ieiunium meamur insinuat Ysa · lviij · dicens Nunquid tale est ieiunium quod elegi · per diez affligē hominem animam suam? Nonne hoc est maius ieiunii quod elegi? Dissolue colligatiōes impietatis · solue fasciculos deprimētes · dimitte eos qui confracti sunt liberos · a ōne onus disrūpe · Frange esurienti panē tuum a egenos vagos q̄ induc in domū tuā Cum videris nudū operi eū et carnē tuam ne despexeris? Quod si sic ieiunauerim? statiz subiungit spūaliuz profectuū promotionē dicens? Tunc erumpet quasi mane lumen tuū a sanitas tua ātius orietur · et ātribit facié tuam iustitia tua a gloria dominī colliget te Tunc inuocabis a dominus exaudiet · a clamabis · et dicet ecce assum · q̄a misericors sum dominus deus tuus · Et sequitur non lōge postus · Orietur in tenebris lux tua · a tenebre tue erūt sicut méidies · et requiem dabit tibi dñs deus tuus semper · a implebit splendoribus animam tuam · a ossa tua liberabit · a eris quasi ortus irriguus · a sicut fons aquarum cui non deficiét aque · ¶ In quibus verbis duo dicam ꝑfectus spiritualium bonorum distincte ponit ꝑ ordiné Quorū

primos sex cõsequimur hic · vt per ipos iustificemñ · a alios sex in futura vita · vt per ipsos glorificemur · Primus profectus consistit in spirituali illumina tione · cum dicit Erumpet qua si mane lumen tuum Secund? cõsistit in affectionum sanatio ne · cum subiungit Et sanitas tua ãtius orietur · Tercius con sistit in secura deductione · cũ ãnectit Et ambulabit faciem tuã iustitia tua Quart? in amicitie reformatione cum dicit Gloria dñi colliget te · Quint? in peti tionum exauditioñe · ibi Tunc inuocabis a dominus exaudiet Sextus in tribulationum libe ratione · ibi Clamabis a ecce as sum · Septimus effectus qui primus est in futura vita consi stit in dei visione cum dicit Ori etur in tenebris lux tua · Decta uus omnium que sunt plena a perfecta cognitio · cum addit Et tenebre tue erunt sicut meri dies · Nonus in tranquillè pa cis perpetua quietatiõe · ibi Et requiẽ dabit tibi dñs de? tuus semper · Decim? in anime ẽbo dabũ? suis illustratiõe · ibi Et implebit splẽdoribo animam tu am · Vndecimus in corporũ mrõ rum cum ãtuor dotibus gloriã cationẽ ibi Et ossa tua liberabit Duodecimus in omnium bono rum dei a sanctorum participa tione · cum concludit Et eris q̃

si ortus irriguus · a sicut fons aquarum cui non deficient aq̃ Ex quibus ommibus confluen tibus glorificamur · a glorifica ti possidem? illã beatitudinem quã describit Boeci? sic dicẽs Beatitudo est status omnium bonorũ aggregatiõe perfect?

Nos effectus ieiu nij resumentes · a breuiter tran scurrentes dicamus q̃ per ieiuni um deuote celebratum merebim̃ illuminari spirituali illuminati one · que non est aliud nisi cog̃ tio veri bom · Dic ex ieiuio Da niel illuminatus dixit regi sõp nium suum a interpretationez eius · Dnc Paulus vt dicatur Actuũ · ix · q̃ erat tribus diebo non manducans neq̃ bibens il luminat? introrsum didicit euã gelium · Nam per cotidianam experientiam habemus q̃ om nes res difficiles ieiuni? facilius inuestigamus Secundo ieiunium sanat affectio nes · humoribus enim voluptatum per ieiunium exhaustis affectiones carnales exsiccan tur a per consequens sanantur Cuz ergo caro concupiscit ad uersus spiritum · si caro per ieiu nium debilitatur omnes eius affectiones eneruantur · Tercio ieiunium secure ad iu dicium nos conducet · Est em tanq̃z cursor viam preparans et ducatũ coram summo iudice

nobis pretens Unde Pro. xviij
Donum hominis dilatat viam
eius et ante principes spacium e
i facit Quarto ieiunium mere
tur amicitie reformationem Vn
de Luce. v. dicitur de discipul
homini. Cum aufe retur ab eis
sponsus tūc ieiunabūt ad ple
nam scz amicitiam obtinendaz
Quinto meretur petitionū
exauditionē Unde Thobi. xij
Bona est oratio cum ieiunio.
magis quaz thesauros auri re
dē. quasi diceret. Si oratio ieiu
nium comitem habuerit efficaci
us exaudit Sexto p ieiuniu
um merebimur a tribulationibo
liberari Unde Jone. iij. dicitur
Homines a iumenta boues a
pecora non gustabunt quicq̄z
nec pascantur. nec aquam bi
bant. Et sequitur. Et vidit de
us opera eorum q̄z conuersi sūt
a via sua mala. a misert? ē su
per malitiam quam cōminatus
est vt faceret eis a non fecit
Septimo per ieiunium meremū
dei visionez Quid promittitur
Ysa. vi. Sup te orietur domi
nus. Nam ex hac ipsa gratia q̄
orietur nobis ad et naliter fru
endum watur Zacha. v. ori
ens vbi dicitur Ecce vir orien
nomen eius. Octauo mere
bimur omnium que sunt perfe
ctam cognitionem. Viso enim
et cōgto domino in ipso omnia
cognoscuntur Hoc est quod
apt Ps. Ania mea cognoscet
nimis Item Die. xiij. In nouis
simis diebus intelligetis consili
um meum Nono merebimur
tranquille pacis perpetuam qui
etationem. De hac pace dr. v
Regum. xxv. Sit fratribus me
is et tibi pax et domui tue pax
et oībo quecūq̄ habes sit pax.
Et hec ē illa pax de q̄ dr Phi.
iij. Pax dei que exsuperat oēm
sensum. De qua pace dicit Au
gs. Vbi vera pax est ibi mihil
repugnat. Vbi autem michil re
pugnat michil adē quod velle
mus abesse. michil abest q̄d vel
lemus adesse. alioquin non ha
bebis pacem alterutro carens.
Quod adhuc nobis aperti? p
mittitur Leui. xxvi. vbi dicit
Absq̄ pauore habitabitis in t
ra vestra. dabo pacem in finibo
vestris. dormietis a nō erit qui
exātet. auferam malas bestias
et gladi? non transibit termios
vestros Decimo promittit
nobis deus a mine nrē gloriosaz
illustrationem cum dicit Et in
plebit splendoribus animaz tu
am Quod contingit per tres do
tes anime. que sunt cognitio.
dilectio. adhesio. Per cognitio
onem ducimur ad videndum de
um in se in nobis et in omnib?
creaturis Et quia deus talis a
tante est dulcedinis. vt quan
tuz ab vnoquoq̄ cognoscitur
tantum oporteat eū diligi ideo

ad cognitionem sequitur stati dilectio. ex quibus duobus sequitur adhesio siue tentio. qz in quantum deū diligim? in tantum dilectione adherebimus. adherendo tenem?. tenēdo fruimur. Undecimo promittit nobis deus corporum glorificationem. cum dicit. Et ossa tua liberabit. quod per quatuor dotes corporis oportet cōtingere. que sūt claritas. agilitas. subtilitas. impassibilitas. que a corpore glorificato ihesu cristi i corpora nostra redūdabunt. vt sicut anime nostre cū sint spiritus totes suas recipiunt a deo q̄ spirit? est. sic a corpora nostra a corpore cristi glorificato recipiunt totes suas. ex quibus impassibilia cōprehensibili modo nostra corpora glorificantur. Nam per claritatem que est facile receptibilis sensibilium spe cierum potenter omnia intelligit et cognoscit. Per impassibilitatem autez potenter omni resisti mus passioni. adeo vt si glorificatum corpus poneretur in ifernum nichil penitus pateretur. Per subtilitatez vero quecūq; corpa transeunt ita vt eis penitus nil resistat. Sed per agilitatem in momēto in ictu oculi sumus vbi volumus. que tamē nostra voluntas per vnionez diuine volūtatis taliter regulat. vt omnino nichil velim? nisi qđ

supra cognoscimus deum velle. Duodecimo promittit nobis deus fui a omnium sanctoz participationem in eo q̄ dicat. Et eris quasi ort? irriguus. Necesse est vt continentia aquarū recipiat influētiā. a ideo omnium gaudiorum perpetua influentia tam ex deo q̄z ex sanctis nobis promittitur in orti irrigu itate. que glorioſa influētia pene in omnibus prophetis nob promittitur. Unde Hieremie. xxxi. Erit aia eorū quasi ort? irriguus. Et Ezechi. xxxvi. Terra inculta facta est velut ortus voluptatis. Nec solū a deo a sanctis in nos accipimus influentiam istam omnimodo voluptatum. sed et nos supereffluentes redūdamus in eos nostraz gloriam gaudiū a leticiā a mutua participatione ipsi in nos et nos in eos mutuez eternaliter supereffluemus. vt sicut ipsi nobis sic a nos ipsis sum? in gloriam. Ita vt anime vementi omnis exercitus celestis militie de caritate habeat dicere illud Judith. xv. Tu gloria hierusalē. tu letitia israhel. tu honorificentia populi nostri. Et ideo in p̄missis promissionibus erimus sicut fons cuius non deficient aque. Erimus ergo ortus recipiendo eorum influentias. et erimus fons in illos nostram gloriam effūdendo. Hoc etiā p̄dās

adiamus q predictoruz bono
rum cumulus non pro q cū qzie
iumio . sed pro ieiumio adorna
to debitis circumstantijs nob
datur . Quod nobis prestare
dignetur dominꝰ noster ihesuꝰ
christus qui quadraginta die
bus et quadraginta noctibus
ieiunare pro nobis dignatus
est .

¶ Eodem die sermo de euāge
lio ¶ De secundo principali .
scilicet de loco exhibitionis ieiu
nij ¶ Sermo . lxxiij .

¶ F

QVm ieiunatis nolite fi
eri sic̄ ypocrite tristes
Mathei . vi . Expedito
vno membro ieiunij . scilicet de
causa institutionis Nunc aggre
diamur secundum membrum .
scilicet de loco exhibitionis Ad
quod prosequendū conuemen
ter . per verbū propositū perue
nitur . Per que verba tria ipli
cantur . Primo enim hortatur
nos dominus de quibusdam vi
tandis siue cauendis . Secūdo
de quibusdam faciendis . Ter
cio de quibusdā sperandis Pri
mum ibi Cum ieiunatis Secū
dum ibi Tu autem Tercius ibi
Et pater tuus ¶ B

Hec prosequentes primo dici
mus q in verbis propositis ad
monemur vitare ante omnia .
ne ieiunium nostrum ad placē
dum hominibus faciamus Hoc
enim si fecerimus euacuabit̄ ō
ne nostrum meritum apud de
um . Ipso dicente Mathei quin
to . Attendite ne iusticiam ve
stram faciatis coram hominib? .
vt videamini ab eis . Alioquin
mercedem non habebitis . Et
subiungit . Amen dico vobis re
ceperunt mercedem suam . Non
solum autem perdunt illorum
operum que fecerunt mercedē
sed quatuor mala incurrunt q
bus maiora non poterunt inue
niri Primum malum est . quia
omnis eorum vita coram deo q̄
si sterilis reputatur . Secundū
quia regnum celorum eis abiu
dicatur . Tercium quia inferni
eis adiudicatur . Quartum qa
deus pre ceteris peccatoribus il
lis inimicatur . ¶ Primo dico
omnis vita eorum sterilis repu
tatur . Cum enim nullum op?
sit meritorium nisi quod prop
ter deum agitur . ideo ipsorum
opera cum fiant propter homi
nes qui nec meritum nec grati
am habent dare sed fauorē mo
dicum aut laudem . parua ac steri
lia reputātur Et hoc est quod
ait Job . Congregatio ypocri
te sterilis . Quicquid enim de
lictis operibus congregat erit
instar cōgesti pulueris ventis
expositi . et ideo non fructificat
ad salutem . quia deum non po
nunt fuum fundamentum .

Secundo ypocritis regnuz celorum abiudicatur. Et merito Cum enim opera sua non faciunt propter regnum celorum consequendum. sed ob hoībus cōplacendum. Ideo etiam non dabitur eis regnuz Dicit Job. xiij. Non veniet in conspectu eius omnis ypocrita Item Mat. xxiij. Ve vobis pharizei ypocrite qui claditis regnum celorum ante hominēs Vos enim nō intratis et introeuntes non sinitis intrare Tercio ypocritis infernus adiudicatur Quod necessario sequitur ex predictis. Cum enim tantum duo sunt loca perpetuo manfura celum scilz et infernus. quicumq; a celo excluditur necessario ad infernū trudet Job. xxvij. Que spes est ypocrite Et sequitur. Nū quid deus audit clamorem eius cum venerit sup eū angustia quasi dicat nequaq; Quarto deus pre ommibus peccatoribus eis minatur. Quod colligitur ex hoc q; m omni textu euangelij durius eis q̄z ceteris ē locutus Vnde Mat. xxiij. Ve vobis pharizei ypocrite ac̄. Item Ve vobis pharizei ypocrite q̄ comeditis domos viduarum orationes longas simulantes. ꝓpter hoc amplius accipietis iudicium. Hijs similia plura ibidem inuemuntur. Sed q̄ sunt isti ypocrite Dico q; omnis qui apparet quod non existit. volens ex apparentia ab hominibus honorari. nec quantū in ipso est vult veritatem de se sciri. timendum est q; omnes tales coram deo ypocrite reputentur. ¶ Cum enim dicatur ypocrita ab ypo quod est supra et crisis quod ē aurum quasi supraductum aurum. relinquitur q; omnis qui sibi apparet quod non est ypocrita nominetur Hoc ergo pessimum malum si ad hominī consilium vitare volumus. quera mus locum exhibitionis ieiunij in quo caute soli deo a non hominibus ieiunemus. ¶ Secundo in verbis propositis hortatur nos dominus de quibusdam faciendis in eo q; dicit Tu autem cum ieiunas vnge caput tuum a faciem tuam laua ne videaris hominibus ieiunare. sed patri tuo qui est in absconso. Hoc autem pre ommibus est faciendum vt siue ieiunemus siue aliud quicq̄z hoī faciamus soli deo a non hominibus faciamus Quod docet Apostolus primo Corinthiorum quarto. Siue manducatis siue bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloriā dei facite. Q; vt expeditius valeamus facere necesse est vt de loco exhibitionis inquiramus i. quo hominibus absconditi soli deo ieiunemus. ¶ k

Dūc ergo locū vt inueniam? · sciendum q̄ a trib? reuerendissimis ieiuniuz in deserto est institū & celebratū · scilicet a moyse helia & domino ihesu xp̄o · Nā de ieiunio moysi dicitur Deuteronomij nono · Perse uerau in monte quadraginta diebus & quadraginta noctibus panez non comedens & aquam non bibens · De ieiunio helie dicitur terćo Regum decimo nono · Ecce angelus domini tetigit helyam dicens · Surge come de · Respexitq̄ et ecce ad caput suum subanericius panis et vas aque · cōeditq̄ et bibit & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & q̄draginta noctibus & cē Sed de ieiunio xp̄i dicitur Mat · ij · Ductus est ihesus in desertuz a spiritu vt temptaretur a diabolo · et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadragita noctibo postea esurijt Hoc autem totū factuz est vt apt? locus nostro ieiunio monstraretur · Vnde si efficaciter volumus ieiunare auctorem ieiunij imitemur sequētes eum in desertum · Dicit emz beatus Augustinus Sicut de? natus est pro nobis · sic pro nobis in deserto translatus · et sic commorando nobiscum in sua conuersione nobis proposuit vitam virtuosam · sic in desertum se transferens nobis proposuit vitam religiosam · Si ergo efficaciter volumus ieiunare sequamur dominum in desertum

Sed ne hoc difficile videatur · sciendum q̄ duplex est desertuz corporale et spirituale · corporale in quo moyses & helyas domino sua ieiunia celebrauerunt · Ad quod si nobis difficile videtur peruenire trāsferamur in desertum spirituale quod est vita religiosa Ad q̄ desertum facilitēr peruenire possumus in quacunq̄ etiam hominum frequentia conuersemur · De quo dicit Ysaias quinquagesimo primo Ponam desertum eius delicias et solitudinem eius quasi ortum domini · Non emz corporale desertum a moyse et helya in habitaculum deo placuisset si non istud spirituale adiunxissent ·

Dicitur autem vita religiosa desertum propter proprietates vtrobiq̄ repertas · vt quod in deserto corporali corporaliter cognoscimus hoc in deserto spirituali spiritualiter faciamus · Continet autez desertum quinq̄ proprietates · que spiritualiter intellecte desertum faciunt spirituale · scilicz hominū raritatem · bestiarum feritatem · consolationum tenuitatem · spinarum asperitatem · florum amenitatē Que si spūaliter accipiem? in nobismetipsis plātam? desertū

dñino acceptabilius corpora li. Volentes ergo dñinum sequi in deserto prīo hominum frequentiam deuitemus. ne coram eis ieiunantes fauorem laus humana aliquam nobis particulam furripiat. quod totum ieiuniū inquinaret. Sed dicēt aliquis Quomodo i medio mūltitudinis constitutus possuz eē sine hominib? ℣ Ad quod respōdit Bernard? Vide te posse soluz inter multos q esse inter nullos non solum. Solus es si non cōmunia cogitas. n̄ affectes presentia. si nō fastidias quod omnes desiderant. si iurgia deuites. si dampna non sentis. si mūndi ad humanos aspectus fugas. si omnia opera tua per itētionem ad deum dirigas Esto ergo o anima sola vt solo regi dñinum seruest te. quem solum ex omnibus elegisti. fuge omnia publicum. fuge domesticum. fuge notos. recede ab aīma. An nescis te habere verecundum sponsuz qui nequa q̄z tibi indulgeat suam presentiam ceteris presentibus ℣ Ipse enim dicit per prophetam Ozee. Ego deus et non homo in medio tui sanctus non ingrediar ciuitatem. Quare ℣ Quia vt dicit Psalmista. Vidi iniquitatem et contradictionem in ciuitate Recede ergo corde. recede mente. recede intentiōe. recede deuotione. et bene te in desertum p? dominum transtulisti. Sed ad huc dicēt aliqs. Quid est quie iumium meū ab hominibus debz occultari. cum Mathe. v. dominus iubeat. vt lux nostra luceat coram hominbz ℣ Ad hoc respōdit Greg. dicens Hic autem sit opus nostrum in publico quatenus intentio maneat in occulto. vt q de bono opere pximis prebeamus exemplum. q per intentionem quasi soli deo placere cupientes semper optem? secretū. Hi enim per intētionem i solo deo abscōdimur ab omnib? optime occultamur. In hoc deserto morabat Ds. cum dixit Elongaui fugiens q mansi in solitudine Et licet regnum ista bel gubernaret per intentionem tamen hoc ipsum in deum ordiabat. Secundo desertum habet bestiarum feritatem eo q̄m deserto multe bestie cōsueuerūt habitare. Hic reuera religio nostra pro bestijs habet motus illicitos q affectiones carnis q sanguinis bestiales. Hic enim nobis in religionē venientibus promittitur Ecā secundo. Fili ac cedens ad seruitutem dei sta in timore q prepara animam tuā ad temptationem Seculares enim quia temptationes preueiunt motus non sentiunt. sed religiosi postq̄z malis renunciant antiquus hostis insequens eos

motus in eis exatat bestiales
Hinc ysaie · iix · Qui recessit a
malo prede patuit Cum enim
membra vltra non [illegible]ntur inq̃
tatibus a peccatis unc vicia
acrius ipugnant · Quod gene
sis · xxxi · legimus figuratum
vbi dicatur Cum Jacob fuge
ret laban insecutus est laban
quē prius non est persecutus
De hoc enim legimus sic · Cū
abissz Jacob tā ipse q̃z omnia
que iuris sui erant nunciatum
est laban die tercia q̃ fugeret
iacob · qui assumptis fratrib?
suis id est vicijs a peccatis in
sequitur fugientez quē contem
pserat presentez · q̃ autem per
bestias vitia designantur aper
te dicit Genesis · xxxvij · vbi
de inuidia dixit iacob Fera pes
sima deuorauit filium meum io
seph · hoc insinuans q̃ ex inui
dia vendidissent euz ℣ Tercio
desertum habet consolationum
tenuitatem · Hic desertum no
stre religionis debet esse vacuū
ab omni cōsolatione In cuius
figura veritatis dixerunt filij is
rahel Nume · xi · Nichil respici
unt ocali nostri nisi manna · quia
exeuntes in deserto religionis
nichil debent respicere vel curare
nisi quod ad consolationem p
tinet spiritalem Quia vim Ter
Anima que hijs distractionī
bus subiacet non potest implēri
visitationibus domini · a quan
to magis illis euacuabitur tan
to magis istis iplebitur · si mi
tum multum · si parum paruz ·
quia nunq̃z iste misceri cum il
lis poterunt eternuz ℣ Quar
to desertum habet spīam q̃ aspe
ritatem Hic et desertum religi
onis multa habet genera punc
tionis · Pungunt enim nos nūc
nostri superiores · nunc regula
res labores · ieiuniorum squalo
res · temptationum horrores ·
tribulationuz dolores · Ita vt
veraciter dicere possimus illud
Deutēo · xxxij · Foris vasta
bit eos gladius a intus pauor
Que omnia breuiter tacta trā
seamus · solas spīas tribulati
onum morosius pertractātes ·
eo q̃ ille nunq̃z desint electis
et dilectis dei Teste Job · iij ·
Si impij fuero ve mihi est · si
autem iustus nō leuabo caput
meum saturatus afflictione et
miseria · Quod exponens Gre
gorius dicit Impius habet ve
et iustus miseriaz · quia eterna
damnatio impiū sequitur · a iu
stus doloribus transitorie adūsi
tatis expiatur ℣ Si er
go tribulationibus tangimur
cogitemus quia peccauimus · in
fernum meruimus · celuz perdi
dimus · deuz offendimus · que
omnia ex sola ista media pos
sumus reparare · Que si recto
pōdere existimamus · leue repu
tabimus quicquid aduersita

tis in presenti tempore sustinemus
dicentes in cordibus nostris il
lud Genesis . xlij . Merito hec
patimur quia peccauimus in fra
trem nostrum .i. in dominum no
strum ihesum cristum . videntes
angustias anime eius dum de
precaretur nos et non audiuimus
eum nos cotidie per inspiratio
nem lectionem predicationem
commonentem . et ideo venit su
per nos tribulatio . Nam sicut
dicitur Hebre . secundo . Si ser
mo qui per angelum dictus est
factus est firmus . et si omnis pre
uaricatio et inobedientia accepit
iustam tribulationem mercedis .
quomodo nos effugiemus si tan
tam neglexerimus salutem . quam
non angelus sed filius dei descen
dens de celo obtulit nobis et in
suo sanguine confirmauit est
Primo ergo dico quod si tribula
mur . cogitemus quia peccaui
mus . et quia in singulis pecca
tis penam meruimus . pensemus
et ponderemus mala que fecimus
et supplicia que pro illis patimur
quia in infinitum miora sunt quam
patimur hijs que merito pati ex
igente iusticia deberemus . dicen
tes nobis illud Judith Non vl
ciscamur nos pro hijs que pati
mur . sed reputantes peccatis no
stris hec omnia minora esse sup
plicia . flagella domini quasi ser
ui qui corripimur ad emendati
onem non ad perditionem no

stram euenisse credamus .
Et si hoc non promoueat . Se
cundo cogitemus quia infernum
meruimus . quem per has leues
et breues tribulationes per dei
misericordiam euademus . Sic
enim dicitur Prouerbiorum
vicesimo secundo Noli subtrahe
re a puero disciplinam . si enim
percusseris eum virga non mo
rietur . virga percuties eum et
animam eius de inferno liberabis
Quis ergo de tribulationibus non
gaudeat . cum recordatus fue
rit quod per hec leuia et breuia sup
plicia redimantur eterna . Si
vero adhuc in duricia cordis no
stri persistimus Tercio cogi
temus quod celum perdidimus . quia
licet in secundo membro nulla
est redemptio consequens est
quod in celum non ascendit . nec re
uertetur vltra in domum suam .
scilicet in celum . nec co gnoscet
eum amplius locus eius . qui lo
cus non est alius nisi celum Quam
uis enim hoc tercium membrum
in secundo concludatur . tamen
quia maius malum est in celi a
missione quam inferni dampnatio
ne . idcirco hoc membrum singu
lariter meditemur . vt ex eo am
plius ad tribulationum sufferen
tiam informemur . Dicit enim
Ysaias tricesimo . Mala be
stia non ascendit . Que enim pe
ior bestia est quam peccator . Quar
to cogitemus quod deum offendimus quod

soluz omnia alia antecellit Cū enim deus sit infinitus · ideo mala in ipsum commissa erūt etiaz infinita · ⁊ ideo pena eisdez debita exigente dei iustícia erit infinita · Quis ergo amplius murmuret cū per flagella nos purget dei benignitas a peccatis · eterna supplicia in tam breuia ⁊ leuia commutando · Simus ergo beiuoli · ⁊ inter flagella exmedullis cordium nostrorum ei gratias referam? · cui tanta cura est de nobis vt per penam temporalem nos preparet ad eterna gaudia possidenda que ē deus Deflorum vero amenitate · ⁊ adhuc de spinarum asperitate · quere in dominica Inuocauit ·

¶ In capite ieiunij Sermo terć?
¶ De nouem generibus consolationuz in deserto exhibitis Sermo · lxxxij ·

¶ Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi Mathe · vi · Expeditis in precedenti sermone duobus membris scilicet de vitādis pariter ⁊ facíendis · Nunc seruato ordine dicendum est de speandis · Vitandum enim diximus ne nostra bona coram hominibus facíamus · ne vitam māz coram deo ypocritarum vício maculemus · Facíendum etiaz diximus · vt transferamur in desertum · vt ab hominibus separati soli deo ⁊ non hominibus iungamur · Nunc ergo restat inquirendum quid ex hijs adminno sit sperandum · Sciendū ergo q̄ sicut desertum corporale et spirituale similitudinem habent adinuicem in suis vt diximus proprietatibus · sic etiam habent similitudinem i gratiarū et beneficiorum consolationibo et exhibitionibus · Ita vt videlicet omnes gratias ⁊ consolationes quas dominus existēnib? in deserto corporali exhibuit corporaliter · exhibebit existentibus in deserto spirituali spiritualiter ¶ Q Inueiuntur autem nouem genera gratiarum ⁊ consolationum quas dominus exhibuit Primaz in signorum eductione · Secūdaz in maris rubri transuadatione · Terćaz in conductione Quartam in mandatorum suorum instructione · Quintam in mānatis ábatione · Sextam in medicaminis sanatione · Septimā in petre potatione Octauazin iordanis trasitione Nonam in seuerissima punitione · Sic de egipto huius seculi transeuntibus i desertum religionis dominus eadem exhibet beneficia ⁊ si nō singulis secundum exigētiaz status diuersorum · ¶ R Primo ergo eduxit dominus

populum suum de egipto i figs miraculis et portentis Sic deus electos suos de egipto huius seculi ducat in desertum religiois miraculose. Cum enim vt apt beatus Gregorius miraculum fit diuinum factuz quod ab humana ratiõe discuti nõ potest. bene religiosi miraculose educũtur. quia humana ratiõe curr num trahat et alium in seculo derelinquat discutere non valeamus. Videmus enim hoc deũ cotidie agentem. audiuimus a cum hoc ipsum dicẽtem Exodi xxxiij. Miserebor cui voluero et clemens ero in quẽ michi cõplacuerit. Sed cur hoc faciat nullam aliam cãm cognoscim? qz ppheta posuit Quĩ cõplacu sti in eis Vnde Ap? redarguit quosdam hoc curiose archanũ inquirẽtes Roma. ix. di. O homo tu quis es qui respondeas deo? Nunquid dicat figmentuz ei qui finxit se quid me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud q̃dem vas in honorem. aliud vero in contumeliam? Sic patet quomodo vtrumq; per signa et miracula educat dñs.

Secundum beneficium exhibuit deus filijs israbel in maris rubri transuadatione scim deus illud per medium. et ex vtro q; latere in modum muri erigẽs Filij autem israbel per siccũ trã sierunt. qui cuz transissent oẽs hostes insequentes eos totalit sunt submersi In quo beneficio tria miracula acciderunt. quia aque se diuiserunt. filij israbel transierunt. hostes perierunt. Per hoc mare rubrum pmia verecunda accipitur in qua predicta tria spiritualiter euemunt Nam hoc amarum mare scilicz pemtentia se diuidit in duos affectus amarissimos. qui in modum muri se erigunt in altum. scilicet in merorem pro amissione bonorum eternorum. et in merorem pro additione eternorũ supplicorum Quod exponens Richb. sic dicit Mare pro malis eternis est mare a sinistris. mare autem pro amissione eternorum bonorum est mare a dextris Sane si sane mentis sumus pro vtroq; debemus lugẽ et dolere. et amaris compunctionis lacrimis affluere. Ista timeamus amittere. illa timeamus incurrere. et habemus geminum mare muniens nos foriter ab vtroq; latere dextro videlicz et sinistro Postq̃z autem hij merores pemitentes quosdam vsq; ad congruam satisfactionem affluxerint transeunt cum filijs israbel per medium maris illesi. Et hostes omnium peccatorum suorum insequentes eos pemitus submergunt. Ita etiã pcõres postq̃z mare pñe ptransierunt

egressi ex hoc mari penitentie cum maria sorore moysi inspiunt nouum canticum decantare. quod non est aliud nisi gratiarum actio et vox laudis cum se senserint remissionem peccatorum consecutos. ℣ Tercium beneficium exhibuit deus filijs israhel in miraculosa conductione. duxit enim eos per columpnam nubis per diem et per columpnam ignis per noctem vt dicit Exodi. xiij. Nunquam defuit columpna nubis per diem et columpna ignis per noctem coram populo israhel. Hoc beneficium vsque in presentem diem deus electis suis exhibet in deserto religiosis. Quid enim per diem nisi prosperitas. quid per noctem nisi aduersitas designatur? Item quid per diem nisi consolationem. et quid per noctem nisi tribulationem accipimus. In quibus duobus totum iter suum religiosi perficiunt. Per diem ergo consolationis dominus ducit nos per columpnam nubis cum consolationem obnubilat ne extollamur. per noctem autem tribulationis dominus ducit nos per columpnam ignis. cum in eadem tribulatione nos illuminat ne penitus desperemus ℣

℣ Quartum beneficium exhibuit in mandatorum suorum instructione. Hic idem beneficium electis suis exhibet cum per inspirationem spiritus sancti nos docet quid agere debeamus. sancta deuotione nos informans ad mandata facienda et ad prohibita penitus dimittenda. In hac autem doctrina docemur triplicem scientiam. scilicet obseruantiam mandatorum. et aspirationem conatum consiliorum. et ascensionem ad statum perfectorum. Prima scientia debetur incipientibus Secunda vero proficientibus. Tercia perfectionem attingentibus. Primus dicitur illud Ecclesiastici tercio. Altiora te ne quesieris. et maiora te ne scrutaueris. sed que precepit tibi deus hec cogita semper Secundis scilicet proficientibus dicit dominus illud Gene. xxvij. Acquiesce consilijs meis. Tercijs perfectis dicitur illud Prouer. iiij. Justorum semita quasi lux splendens procedit vsque ad perfectum diem. Quasi diceret Quicunque per obseruantiam mandatorum et conatum consiliorum iam iusti facti sunt. hij tales quasi lux splendens non cessent quousque crescant ad perfectum diem ℣ Quintum beneficium exhibuit deus patribus ieiunantibus in deserto in manatis abstinentie. Hic in deserto religionis virtuosis meliorem cibum. Cibat enim nos manna te corpis sui qui tantum distat a manna te quantum lux

ab vmbra · veritas a figura · Nã per manna ḡbauit ꝓs ad salu tẽ corpꝰ · sed in mãnate corpꝰ dñi ḡbamur ad salutem anime in perfectissia plemtudme oim gr̃iarum ℣ Conuemunt aũt manna vetus ⁊ nrm̃ in qui q; similitudibꝰ · viz in origie · in sapore · in loco · in miraculo · in defcũ ℣ Dño conuemũt in o rigie · q; vtrumq; de celo Nam de vero mannate dr Exo · xvi Ego pluam vobis panem de celo Sed de nostro dicitur Jo · vi · Ego sum panis viuus qui de celo descendi ℣ Secũdo con uemunt in sapore · q; manna ve tus vt apt Philo masticatum cõuertebatur ad oẽm ḡbum de siderat̃ a comedente Cui con sonat illud Sap̃ · Panẽ de celo dedisti eis i se habentem oẽ dele ctamentum · De pane vero no stro dicit Albert? Sicut aures diuersorum dei v̄ba audientiuz in eodem verbo dei diuersas iue niunt illuminationes ꝓ vm? cui? q; facultate · ita fauces diu sorũ hunc ḡbum gustantiuz di uersas gratiaruz muemunt refe ctiones ꝓ vnius cuiusq; necessi tate · nisi fauces aliena amaritu dine sint ifecte Infirmis enim vi tiat̃ oia amara v̄m philosophũ ℣ Et ideo conuemunt i loco · non esset dabatur manna nisi in deserto vbi aliud delectabile et refectiuum ad estuz non fuit Sic etiam nõ sentitur dulcedo gratie et sapor eucaristie nisi ab eis qui se in desertũ corde trãsferũt nec mundanas acãpiunt cõsolatio nes Nam secundum bernhardũ Delicata est diuina consolatio nec datur admittentibꝰ alienã Vnde quotiens domin? turbas pauisse legitur hoc solum factũ dicitur in deserto ℣ Quarto cõ uemunt in miraculo · naturalib? po tentijs vtrobiq; nihil penit? cooperantibus · q; ergo virgo peperit non solum est preter na turã sed etiam contra naturam · Similiter q; manna pluit de ce lo natura nihil penitus habz iu ris Vnde Crisꝰ · Omne qđ per miraculum fit sola dei voluntate agitur nulla potentia naturali cooperante Et sic patet q; vtrũ q; est per miraculum ministra tum · quia vtrumq; soli dei ver bo hominibus est transmissum · Nam de primo dicitur Exodi Ego pluam vobis panez de ce lo · egrediatur populus et colli gant que sufficiant per sing u los dies ℣ De secundo vero v̄ bo dicitur Mathei vicesimotertio Hoc est corpus meum · Et sic patet q; vtrumq; solo dei v̄ bo fit exhibitum et nulla potẽ tia naturali ℣ Quinto conue niunt in defectu Manna enim defecit intrantibus filijs israhel in terrã promissionis et de fruc tibus terre gustantibus sicut

dicatur Josue · viij · Defecit mā
na postq̄z comederunt de fructi
bus terre Hic q̄zdiu fumus i de
serto h? mundi vtiñ ábo euka
ristie sub spēcie pais ⁊ vini ve
lati · sed postq̄z ad terram pro
missionis · i · ad patriam cēlestē
venerimus deficiet forma pais
et vini ⁊ nudam veritatem gu
stabimus in vera spēcie dei · qui
est verus fructus terre chanaā
id est transmutate · quia gratiā
quam hic sumimus sub spēcie
velata pais ⁊ vini · ibi transmu
tatur in gloriam · vbi sine vela
mine in nuda veritate deuz gu
stabimus in eternum · ¶ Dex
tum beneficium exhibuit deus
patribus in deserto in petre po
tatione Hic enim scribitur Nu
meri · xx · Cū eleuasz moyses
manū et percussisset bis silicem
egresse sunt aq̄ largissime Per
hanc aque potationem intelli
gimus redundantiam lacrima
rum · per quas deus potat aiaſ
que siti ariditatis ⁊ tepiditatiſ
aruerunt · ⁊ tante sunt virtutis
et tantam habent efficaciam la
crime apud deum vt nunq̄z trā
seant sine fructu ¶ Af
ferunt autem pre ceteris tres fru
ctſ vberriōs · scz impetrationē
petitionum · consolationem gra
tiarum · ⁊ virtutum vegetatio
nem Et ideo propter hos frcūſ
consequendos hortatſ nos Hie
re · Treñ · iij · Deduc quasi tor
rentem lacrimas per diem ⁊ no
ctem ⁊ non des requiez tibi Ac
si dicat · Ex quo tam maximi
sunt fructus in lacrimis · ideo
plorare non cessemus Dicit enim
Augustinus Omnia alia habet
officiuz supplicantis · sola vero
lacrima officium cogentis Ori
mus ergo fructus lacrimarum
consistit in ommiuz que petimꝰ
impetratione · Vnde Thobie ·
vij · Non dubito quin deus pre
ces et lacrimas meas in conspe
ctu suo admiserit Secundo la
crime merentur consolationem
Vnde Tho · iij · Post lacrimaſ
onem ⁊ fletum · gaudium ⁊ ex
ultationem infundis Item Ma
thei · v Beati qui lugent quoi
am ipſi consolabuntur · Tercio
virtutum ⁊ gratiarum merentſ
vegetationem · Hoc enim ha
bent ex humido cuius propriuz
est vegetare Vnde illa in Can
ti · Surge aquilo ⁊ veni auster
qui auster pluuias ammittat ·
perfla ortum meum id ē cor ho
minis · vt advirtutes ⁊ gratias
valeat vegetari · Et ex hac ꝓ
prietate dicatur · Qui seminant
in lacrimis in exultatiōe metēt
¶ Septimum be
neficium exhibuit deus patribꝰ
in deserto medicannimis sanatio
ne · De quo dicit Nume · xxi ·
Misit deus in populos ignitos
serpentes ad quorum plagaſ ⁊
mortes plurimoruz venerūt ad

moisen et dixerūt · peccauim? qui a locuti sumus contra deum et te · Ora vt tollat a nobis ser pentes Orauit q̄ Moyses p̄ po pulo et locutus est dominus ad eum · Fac serpentem eneum et pone eū p̄ signo · qui percus sus aspexerit eum viuet · Fe cit ergo moyses serpentem ene um et posuit eū p̄ signo quē percussi aspicientes sanabāt Hoc beneficium spiritualiter in tellectum in infinitum nobis sa lubrius exhibetur · Dum enim per immissiones ignitorum ser pentium scilicet demonum vul neramur · habemus serpentem e neum nobis in patibulo crucis erectum ihesum cristum · qui em si deuote ymaginando aspexe ris mox omnis infectio venenā te inflationis penitus euanescit et sanitas que nobis a serpente ablata fuerat restituitur · Et hoc est quod apt Ieremias · Trenorum tercio · Dabis eis scutum cordis laborem tuum · Vnde Crisostimus · Omne ge nus venenate malicie a cordis habitaculo pellitur et fugatur si per deuotas meditationes in patibulo crucis ille serpens non eneus sed verus deus erectus fu erit Octauum bene ficium exhibuit deus patribus in deserto i iordanis transuada tione · Iosue tercio · Ingressi filijs israbel iordanem et pedi bus eorū tinctis in parte aque · iordanis autem ripas aluei sui tempore messis impleuerat · ste terunt aque descendentes in vno loco · et ad instar montis intume scētes apparebāt procul ab vr be que dicitur edon vsq; ad lo cum sarthan · que autem inferi ores erant in mare solitudinis quod nūc vocatur mortuum de scenderūt vsq; quo ino defecerant Hic nobis proficiscentibus per desertum religionis vsq; ad fi nem consummationis id est p fectionis · et peruenientibus no bis ad iordanem qui riuus iudi cij interpretatur · tunc omnis defectus humane fragilitatis defluat et totaliter euanescit · et omnis profectus et cumulus meritorum de omnibus generi bus meredi comportatis nobis cumulatur et seruatur · et in mo dum altitudinis montium erigi tur contra celum Cum enim ad perfectum venerimus tunc om nis defectibilitas euanescit et meritorum cumulus itumescit · quia quicquid per omne temp? vite nostre bom fecerimus fideli ter nobis a domino conseruat̄ · Deus enim qui immense et infi nite bomtatis est in tantum bo num diligit q̄ nullum bonum reliquit irremuneratum siue sit magnum siue paruū · mala au tem que commisimus hic casti gātur · et sic sola bō remanēt ad

instar montis cumulata mala autem defluunt. Nam de bonorum conseruatione dicitur Mathei. nn. Vestri capilli capitis omnes numerati sunt. per capillos qui de capite fluunt omnes cogitationes que de mente flu ũt volens intelligi. Item Job. xxxi. Cunctos gressus meos dinumerat. De malorum vero abolitione dicit Ysai. xliij. Ego sum ille q̃ deleo iniquitates tuas propter me a peccatorum tuorum non recordabor. Item Ezechiel. xvi. Expandi amictũ meũ super te a operui ignominiam tuam Quod autez hoc beneficium de tpe iudicij proprie intelligatur. a non solum ex nomine iordanis. sed ex eo q̃ addit tempore messis acápit dominno exponente Mathei. xiij. Messis cõsummatio seculi ẽ. Potest etiã hoc miraculũ iordanis aliter intelligi. Nam per tumescentes aquas iordanis magna sãctorũ sanctitas a cumul9 meritorum. p defluente9 vero humilitas9 q̃ se nichil eẽ existimat acápit Et ideo quãto maiores sũt in meritis tãto hec ipsa eorum maioritas in suis oculꝰ euanescit. Q̃ reuera magnũ est miraculũ. vt quãto maiores sũt tanto minores se reputent. Et hoc miraculum conueienter intelligit i hoc addito. tẽpore quo iordanis ripas aluei sui impleuerat. quod ẽ dicere. quando homo oẽz fluxibilitatẽ vite sue impleuit bois operibꝰ. tunc acádit illud miraculum. Dime Richꝫ. de contemplatiõe Tibiipsi vilescea tibi displicis eo preápue tempore quo iordanis ripas aluei sui impleuerit. hoc est qñ õne tempus vite tue bonis operibus impleuisti. Doc reuera est magnum miraculum cum eo tempore quo veraciter ápis esse magnus tibiipsi nil esse videaris. a tuaz magnitudinem fluere ab oculis tuis. cuz iam in oculis omniuz cognoscaris esse magnus

Donum beneficium exhibuit deus patribus in deserto in seueritissima punitione. Nunquã ei a principio mundi tam seueritia aduersiõe iudeos puniuisse legitur sicut in deserto. Que causa huius misi quanto maiora beneficia reápimus. tanto grauius super ingratitudine flagellamur. a cum singularem curam nostri habere ceperit deus. tunc peccantes districtius nos castigat. Quia secundum Grego. Quanto maius est donum gratie. tanto trãsgressio maiori subiacet culpe. a quanto nos amplius diligit. tanto excessus nostros amplius punit et castigat Quia vt dicitur Ecclesiastici. xxx. Qui diligit filium assiduat ei flagella. Quare ẽ Quia

vt subiungitur. Filius remiss? audiuit in preceps. Et sequit Lacta filium et pauentem te faciet. Iube cum eo & contristabit te. et ideo curua ceruicē eius in iuuentute & tūde latera eius dū infans est ne forte induret & non credat tibi & erit tibi dolor aie. Hec beneficia nobis oferat &c

De tercio principali scz de modo sanctificationis ieiunij.
Sermo quartus vt supra.
Sermo. lxxv.

QVi se voluerit ofectre domino a vino & ab omi qđ inebriare pōt abstineat Numeri. vi. Expeditis supra causis institutionis loco exhibitionis. Nūc dicendū est secundū ordinem suprapositū de modo sanctificacōis ieiunij. Hoc ē qbus exercitijs nrm ieiunium sanctificetur curaē debeamus. Vt ergo nrm ieiuniū sanctificetur debet esse in nomie verificatum. puritate fundatū pietate adornatum. oratioibus subleuatum. membris ommibus comitatum. qui sic ieiunauerit erunt ipsi sancti et per ofequēs eorum ieiunium sanctum erit.

Primo ergo nostruz ieiunium debet esse in nomine verificatum. vt sit quod dicitur. Alias enim sanctificatio nominis caderet ab effe

& u Cum enim ieiunium dicat vulgari vñ vastē. debem? fortiter ieiunare. vt per cibo? & subtractionem in carnis macracōe euidenter cognoscatur q? fortiter ieiunamus. Quod vt efficaciter faciamus a tribus debemus fideliter ieiunare. scilicet a propria voluntate. carnis voluptate. & ab omni superfluitate.
Prio ergo dēm? ieiunare a ppria voluntate Quod enim venenum est in cibo hoc in ieiunio propria est voluntas. Vnde q busdam in propria voluntate ieiunantibus imperabat de?. Ysai. lviij. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra Et sequitur Nunqđ tale est ieiunium qđ elegi? Qđ exponēs Her. dicit. Non sapit deo ieiunium meū quod non obiaz sed vitium sapit proprie voluntatis Et subiūgit. Ego autem non solum hoc de ieiunio meo sed de silentio. vigilijs. oratione. et labore manuum & in omni obseruantia monachi vbi inuenitur sua voluntas idipsum sentio.
C Vt ergo de ieiunio nostro voluntatē propriam studiosius extirpe? De ipsa tria sunt dicenda. Primo de male voluntatis descriptione. Secundo de culpe eius aggrauatiōe Tercō de ei? punitiōe
Prio ergo malā voluntatē diffiniēdo sic diffinit eam Her.

Propria voluntas est que non est cois cum deo ⁊ hoibus ꝫ nrā tantū · qñ qđ volum⁹ nō ad honorē dei · nec ad vtilitatē ꝓximi · ꝫ satisfacere cupimus motibo aioꝝ Cui recta frōte cōtrariatur caritas que non est ābitiosa nec querit que sua sunt · Et idārco hanc facere prohibemur Ecclesiasti · xviij · Post cōcupiscentias tuas ne eas ⁊ a voluntate tua auertere Quaē? Quia vt dicātur ozee · quarto Cōfundetur israhel in voluntate sua ·

Secđo dicēđ ē de culpe ei⁹ aggḡuacōe · Triplex em̄ malus ex ea pullulat qz viz bonum in malū mutat · scādalū ḡuatur · homo a ꝓpatiōe fideliū separatur · Prīo dico ꝙ ꝓpriā voluntatē bonū in malū ꝺmutatur Qđ enim in genere suo simpliciter est bonum per aduentum proprie voluntati⁹ efficiātur nō bonum Vnde Bernardus · Grande malū ꝓpria voluntas qua fit vt bona tua nō sint bona · Num q̄z ergo bñ crimus quantumcunq; bona facīamus q̄z diu a deo per propriam volūtatem separamur ·

Secūda ex ꝓpria volūtate scādalū generat Vnde beat⁹ Bernardus · Vnde sunt scandala nisi ꝙ propriaz sequimur voluntatez · et temere qđ volumus in corde nostro diffimētes si quo modo id ꝓhiberi contigerit aut impediri continuo in ipatientiā in murmurationez in scandalū prom̄ fumus ⁊ De quo dominꝰ Mathei decimo octauo · Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credūt expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris Ecce

F

quantum graue malum · quia triplex malum ex scandalo oritur · Infirmus enim corrumpitur · bonus confunditur · de⁹ cōtempnitur Primo dico infirmꝰ corrumpitur · cum ex malo qđ videt vel iudicat scandalizat · Quod Apostolus prohibet · i · Cor · octauo cū dicit Peribit infirmꝰ in tua cōscientia frater ꝓpter quem christus mortu⁹ est ⁊ Sic autem peccantes in fratres cōscientias eorum infirmas percutientes in christum peccatis Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnes in eternuz · ne fratrem meum scandalizem · Dicit beatus Bernardus · Grauiorez abeo dominus persecutionem sustinet qui pernicioso scādali exemplo animas ab eo quas rapuit auertit · q̄z a iudeo qui sanguinem eius fudit Secundo autem ex scandalo bonus confunditur · quia innocentes ⁊ rō de similib⁹ culpant Dic Dai-

Propter iniquitates patrū nostrorum ihĕrusalem et populus eius in obprobrium sunt omnibus gentibus per circuitum. Jterz Jeremie Treñ. primo. hoc scandalum deplorat dicens? Viderant eam hostes et deriserunt sabbata eius. Et seqtur. Omnes qui glorificabant eam spreuerunt eam. quia viderunt ignominiam eius. Ex eo enim q patres peccauerunt. innocentes deterius habuerunt. Ter cō deus ex scandalo contempnit. Dicunt enim Si hoc deo displiceret vel ille non permitteret vt deus hoc grauiter vindicaret. Vnde Psalmus Existimasti iniq; q ero tui similis. Glo. i. existimare fecisti vt malum mibi placeat quod committis. Teraum malum ex voluntate pullulans est q homo a parti pacōe fidelium separatur nō ptičpans communia suffragia ecclesie et sanctorū Vñ Aug?. Per propriam voluntatē qua a cōmuni statu fidelium segregauī. a suffragijs ecclesie nos priuam?. a dicere possumus illud Jeremie decimosexto. Nō fenerauī nec fenerauit mihi q̄s q̄z. Ter

Ad dicendum est de propria voluntatis punicōe. Ipsa enim p trahit homines ad infernū. Vn de Judicū q̄nto dicātur. Qui propria voluntate vos obtulistis diserimi. i. dāpnacōi Ber. Quid odit deus aut quid puit misi ꝓpriā voluntatē? cesset autem propria voluntas a infernus non erit. Oia ergo mala q̄ in presenti a in futuro nobis euemunt soluz nobis contigūt ex radice proprie voluntatis. Ex omnib? que sunt nichil vereris. tātūmodo caue ab ea q̄ dormit in sinu tuo propa voluntate Ad Vis ergo malis q̄ incurrim? si ꝓpriā volūtatē teneam? . nūc videa? bona que consequimur si eā offeram? Sunt āt quatuor nobilissime grē q̄ ꝓprie voluntati renūciantib? sūt ꝓmisse. viz ociuz contemplacōis. suauitas cōsolacōis. status sublimacōis. gustus fruicōis. Que q̄tuor g̃tie ꝓmittunt Ysai. lviij. Si auerteris a sabbato pedez tuū facere voluntatem tuā in die sancto meo a vocaueris sabbatū delicatum a sāctum domini gloriosuz. tunc delectaberis super domino et sustollam te super altitudines terre et ābabo te hereditate iacob patris tui. Prima g̃tia scilicet oāum contemplationis tangitur in eo q dicit vocaberis sabbatum delicatum. Secunda gratia scilicet suauitas consolationis tangitur in eo q subiungit. tūc delectabēis super dño. Teria scz vita singularis sublimacōis innuitur

a ij

cuz addit · fuſtollã te ſuper al
titudines terre · Quarta ſcz gu
ſt? diuine fruitionis ꝓmittitur
cuz concluditur · ábabo te hære
ditate iacob patris tui · Et hæc
ſunt ille magne gratie que pro
mittunt̃ · nec miruz · quia mag
na offerunt qui a voluntate ꝓ
pria exuuntur · Dicit enim be
atus Bernardus · Teipſuz ex
inamire · et quaſi pemitus non
fis annullaẽ · a tibiꝑſi eſſe tan
q̃z vas pditum · hoc ego õibo
virtutibo difficilius iudico ·
Primo ergo ꝓmittit̃ nobis oá
um contemplacõis in eo q̃ dici
tur · weaberis ſabbatũ delicatũ
Deus enim noſtram wlnntatẽ
ſibi oblataz acápit · a in ea tã
q̃z ſua in noſtris cordib? habi
tans omnia meritoria noſtra
ad ſe trahit · faciẽs nos ſibi ſoli
vacare · quia cum noſtra wolun
tas deo oblata fuerit nil cuz ea
oio wlendum eſt vel etiaz agẽ
dum niſi quod ipſe wluerit · a
ex hoc ipõ magis ẽit noſtra q̃z
cum eſſes noſtra · eo q̃ apt apo
ſtolus thess · nij · Voluntas dei
ſanctificatio veſtra · De hoc ſab
bato agendo hortamur Exo
di t̃cesimo Memẽto vt diez ſab
bati ſanctifices · Sabbatuz au
tem ſanctificamus quando ab
omnibus malis abſtinentes ſo
li deo viuim? a vacam? · a hoc
facientes erimus ſabbatum deli
catum · Secundo promitti
tur nobis ex reſignata ꝓpri
a voluntate ſuauitas conſolacõ
nis · i qua guſt am? a vite? q̃z
ſuauis eſt dominus · Quod cõ
tingit cuz teneris a nouellis in
ſeruitio dei auide currentib? im
mittit deus aliquas primicias ·
a vt ita dixerim quaſdam ſoz
bicũculas noue delectationis ·
vt hijs meſcati viam mandato
rum dei currãt auidius Et hoc
ꝓmittitur nobis Proverbio
rum tertio cum dicitur · Custo
di legem meam ſemper atq; cõ
filium · a erit vita anime tue a
gratia faucibus tuis · tunc ãbu
labis fiducialiter in via tua · a
pes tuus non impiget · a ſi dor
mieris non timebis · quia ſua
uis erit ſompn? tu? · Tercã
o promittitur nobis ſtatus ſin
gularis ſublimationis in eo q̃
dicãtur · a fuſtollaz te ſuper alti
tudinem terre Quia ſic montes
ſuper terre planiciem exaltãt
ſic vita taliũ ſi tamen in predi
ctis gratijs perſeuerauerint ſu
per communem ſtatuz hominũ
exaltatur · Hanc gratiam ex
hibuit dominus ioſue · qui cum
diu in tabernaculo mopſi tãq̃z
vnaculus latitaſſet · tandez ſup
ponens cum populo dixit Jo
ſue tercio · Hodie incipiam te
exaltare · Hanc gratiam ex
hibuit dauid · quem de poſtfe
tantes accipiẽs caput iſtius?
iſrahel poſuit dicens de eo ·

Exaltaui electum de plebe me
a Nec dubium quin eos dē sicut
coram hominibus sic etiaz in su
is oculis exaltauit Quar to
promittitur nobis gustus diui
ne fruitionis in eo q concludit
Et dabo te hēditate iacob pa
tris tui Quod agit cū de mag
nis bonis hominī et diuinis iflu
entijs infundūtur · De quibo
inebriati plenā a perfectaz hē
bunt scientiam ad faciendam
dei in ommibus voluntatez Nā
ex talibus magnis gratijs deuo
ti homines illuminantur · inflā
mātur · confortantur · vt quod
volunt possunt · Vbi autez hec
tria scire velle posse cōfluxerūt
bona opera nō possunt a causis
exteris impediri.

Secundo ieiunāē dē
bemus a carnis voluptate · vt vi
delicet nos nō repleamus dbis
voluptuosis · sed qui naturam
reficiant non inficiant · vt cum
Dan̄ · quarto dicere possum? ·
Panem desiderabilē non come
di. Vnde legim? de Delya q̄r
ti Regum tercio · q pastus ab
angelo pane subcineritio a aq̄
ambulabat in fortitudine dbi
illius quadraginta diebus a q̄
draginta noctibus · Dmc veri
tas Lu · xxi · Attendite ne gra
uentur corpora vestra crapula
et ebrietate · Quia multa mala
incurunt qui carnalibus volup
tatibus videntur deseruire · De
quibus causa brevitatis ea sub
nectimus · Est enim eorum vi
ta infructuosa · ignominiosa a
periculosa Infructuosa q̄ stēi
lis est nullum fructum merito
rium faciens · Quia secundum
Apostolum Qui in carne viuūt
deo placere non possūt Qui au
tem deo non placent nō possunt
quicquā facere placens · Quia
vt idem dicit · Vidua viuens in
delitijs viuens mortua est · et
per consequens non potest face
cere quicq̄z bonī Secundo tali
um vita est ignominiosa · quia
de talibo dicit Phil · iij · Quo
rum deus venter est et gloria in
confusiōe · Dmodi em̄ idē di
cit · non huiūt deo ꝫ suo ventri
Tercio vita taliū ē piculosa ·
Vñ Mach · iij · dr talibo · Am
bulasti in voluptatibus vt darē
te i pdicōez · Dō dr Lu · vi · Ve
vobis diuitib? q̄ hētis hic cōso
lacōez vestrā Hæremi · Nemo
potest hic replere ventrē et illic
mentē · Vñ Roma · nij · Et cu
ram carnis ne feceritis in desideri
is Quare? Quia sm carnē vixe
ritis morientini · Sint ergo
nrā ieiunia sine carnis voluptā
te eo q̄ multū fructū dferāt q̄
breuit tres tāgem? · Nā cū hoc
spiratales efficiā · viciū subiā
m? · reuelacōes dei acapi? · De
pmo Oro · iij · Just? replzaiaz
suā · Qui cm̄ moderate se refīcit
replet animā plus q̄z ventrē ·

De secundo dicit Bernardus Qui carnis voluptates sibi subtrahit vitia paulatim extinguit De tercio habemus exemplum in Dauid · cui sacra sompniorum fuit ex merito ieiunij manifestata Jo dicit Vsidorus Per ieiunium occulta misteriorum reuelant · diuini sacramenti archana pandūtur Ex Tercio ieiunare debemus ab omni superfluitate · quod in tribus consistit scilicet quantitate qualitate et modo · In quantitate vel non nimis vel sepius quam debemus et expedit · vt fiat corpori refectio et non extinctio · In qualitate vt non delicata pauosa et fluptuosa querant sed simplicia et rusticana quibus natura valeat fustentari et non gula irritari · In modo vt non gulose impetuose tanquam carnes famelici ambium sumam? De omnibus hijs hortatur nos Ber· Necessitas vestra non secularit non carnaliter repleatur · sed sicut conuenit seruo dei Obseruandus etiam est modus vt non effundat se super omnem ambitum · tempus ne ante horas · qualitas vt superflua et adulterina condimenta penitus fugiamus · De condimentis sufficiat obsecro vt comestibiles sint nobis non etiam concupiscibiles · sufficiat enim concupiscentie malicia tua · que cum vix vel nullo modo pertransire possit ad finem explende necessitatis misi per viam quantecunque delationis · et inter corpus et animam continuum sit bellum · si per voluptuosa alimenta adiuuerimus corpus erit duo contra vnum et periclitat conscientia · Nec solum ieiunando est a cibis · sed ab omni superfluitate voluptuosorum Hortante nos scriptura que dicit · Vtamur ergo panis verbis cibis et potibus sompno ioci · vt per abstinentiam redeamus vnde per gulam cecidimus · Vnde de sompno dicit beatus Bernard? Caue inquantum potes ne totus aliquando dormias · ne sit sopni tuus non requies lassi sed sepultura corporis suffocati · non reparatio sed extinctio spiritus Suspecta enim res est sompnus et ex magna parte ebrietati similis · Exceptis enim vitijs quibus corpore dormiente ratione dormitante non est qui contradicat · quantum ad debitum continui profectus mil temporis tantum deperit de vita nostra quod sompno deputatur · Ergo taliter ieiunamus veritatem nomini in ieiunio obseruamus Quod nobis prestare dignetur ac ·

De secundo principali scilicet ieiunij puritate ·

Sermo · lxxvi ·

Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et planctu et scindite corda vestra et nō vestimenta vestra Joel. ij. Dicit beatus Bernardus. Quid vult sibi dilectissimi quod precepit dominus vt conuertamur ad eum Vbiq; enī est et rplet omnia et nichilominus completur vniuersa. quo me vertā vt conuertar ad te deus meus Si ascendero in celum tu illic es et si descendero in infernum ades. Quo ergo conuertar ad te supra an infra. ad dexteraz vel sinistraz Agnosco plane quo velit vt conuertamur Dic enī dicitur Mathei decimo octauo Aduocans ihesus paruulū statuit eum in medio eorum et dixit. Amen dico vobis nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruulus iste non intrabitis in regnum celorum. Qui autem dicebat paruulum quia et si magnus et laudabilis minus. sed in caritate dominī virtutum. Sed non sic nobis proponitur. qui a nō sic nobis est ymitabilis. sed paruulus et amabilis nob̄ ꝓpoīt. testāte Ysa. ix. Paruulus natus est nob̄

Expedito vno mēbro scificacōnis ieunij scz de noīe ieunij vel rificando. nūc dns ē dicere de secundo mēbro scilicet de ieiunio purificādo Hoc enī necessariuz est post predicta Dī enī Ecclesiastici tricesimoquarto Homo qui ieiunat in peccatis et iterum eadez faciens quid proficit humliando q̄ sequit Orationē illius quis exaudiet q̄ quasi diceret nemo Ad hoc ergo vt nostrum ieiuniuz sanctificetur necesse est vt ieiunans a peccatis purificetur. Quia vt dicit Ecclesiastici tricesimo terćo Ab inmundo nil mundabit Sed nō mundamur nisi penitearamus. ꝯ nec penitere possum? nisi peccata cognoscamus. sed nec illa cognoscem? nisi conuertamur Ergo a conuersione impiētes hanc materiam per ordinem ꝓtractem?

De q̄ materia duo breuiter perstringamus. videlicet de cōuersionis veritate et eiꝰ vtilitate In verbis ergo propositis tria per conuersionem necessaria ponūt sciz a quo ad quem et q̄liter cōuertamur. Primū notatur in verbo conuertimi. Secūd notatur in hoc qd̄ sequit. ad me Tertiū in eo qd̄ cōcludit. in toto corde nostro Prīo ergo dicit nobis deus conuertimini. hoc est. simul et totaliter conuertimini. Sed a quo q̄ A mundo. a peccato. et a vobisipsis. Prīo ergo conuertamur a mūdo quia omnia que in mūdo fūt vana fūt. teste Salo. Ecā. ij. Qui cū dixissz se brē oēs mūdi

et nij

diuitias ⁊ delitias subiunxit. Cum me conuertissem ad vniuersa opera que fecerūt manus mee ⁊ ad labores quibus frustra sudaueram vidi in omnibus vanitatem et afflictionem spiritus ⁊ nichil permanere sub sole. Cui consonat veritas Mat. xvi. dicens. Quid proficit homini si vniuersum mundum lucraretur anie aūt sue detrimentum patiat? Auertamur ergo a mundo dicētes ei. quid frustra decipis? Secūdo auertamur a peccatis quia sunt feda. Quod facē monemur Ecclesiastici decimo septimo. Conuertere ad dominum ⁊ relinque peccata. Quia vt dicitur ibidem vicesimo quinto. Saluatare sacrificium est attendere mādatis ⁊ recedere ab omni iniquitate. Vnde dicit Ysa. xxxi. Conuertimini sicut in profundum recesseratis. Tercio auertamur a nobis. Vnde Deuteronomio. viij. Ne dixeris in corde tuo fortitudo mea ⁊ robur manus mee hec mihi omnia prestiterūt. sed recordaris domini dei tui quia ipse dabit tibi prebuerit. Sic ⁊ Apostol? mittitur nos auertere a nobis cū dicit. Qui putat se aliquid esse cum nichil sit ipse se seducit. Iubemur ergo auerti a mundo quia decipit. a peccato quia interficit. a nobisipsis quia nulli sibi sufficit.

Secundo tangitur terminus ad quem conuerti debeamus scilicet ad deum. Est autem duplex causa propter quam hoc facē deam? scz quia nichil digni? ⁊ nichil vtili? Prio nichil digni quia ipse in oi misericordia conuertitur ad nos. Nam cum deus sit bonorum nostrorum non egēs. de celo tamen veniens nobis ē homo natus. cuz hominibus cōuersatus. in miseriis profundatus. flagellis castigatus. vulneribus exaratus. spinis coronatus. lancea perforatus. Propter hanc autem cōem conuersionem in singulis nostris conuertentibus ad nos conuertitur singulis singulas gratias offerendo. ipō dicente per ꝓphetaz Cōuertimini ad me vt ego conuertar ad vos. Vnde iam non est dicere illud prophete. Convertere domine aliquantulum vel paululum. sed ad nos totus talit ē conuersus. Secundo autem nichil est vtilius quā vt ad deum conuertamur. q̄ a omnia que in mundo querunt tur false ⁊ vmbraliter. inueniūtur ibi veraciter realiter vniuersaliter. nō sicut in mundo breuiter transeūtia. sed eternaliter permanentia ꝓpiuntur. Omnia enim visu pulchra. auditui dulcia. gustui delectabilia. olfactui redolentia. tactui suauia. hec imāz omnia simul in deo inuenies ⁊ in te toto senties Ma-

si manna celestis panis in se ha
buit omne delectamentum & ō
nis saporis suauitatem · vt dicit
Sapientie decimo sexto · qui
videlicet panis deum vmbralit
prefigurauit · merito in infinitū
superhabundantius in deo vi
uo & vero omnis delectatio inue
nitur · Hoc est quod ait aug⁹
Omnia delectamenta in mūdo
sparsa et diuisa inueniuntur · in
eo habundantissime papiunt
et ideo nihil vtilius q̄z vt ad do
minum conuertamur

Tertio videndū est de mō
conuersionis quomodo ad do mi
nuz conuerti debeam? · qui mo
dus nobis innuitur in hijs ver
bis scilicet in toto corde vestro
in ieiunio fletu & planctu · In
quibus duplex conuersio nob⁹
describitur · videlicet corporal⁹
& spiritualis · interior & exterī
or · Spiritualis & interior tan
gitur in eo q̄ dicit in toto cor
de · corporalis & exterior in eo
q̄ subdit in ieiunio fletu et plāc
tu ·

Nos au
tem corporalem & exteriorem cō
uersionem primo breuiter per
currentes eo q̄ secundum apo
stolum Non prius quod spiri
tuale sed quod animale · eo q̄
spiritualis conuersioi nos opor
tet diutius immorari · dicamus
q̄ corporalis conuersio in tribo
perficitur · videlicet in sensibus
in moribus et actibus In hijs
enim tribus tota nostra exteri
or consistit conuersio Si ergo
omnes mores & omnes actus
nostros a secl'o a peccatis a no
bis auertimus & in deum simul
& totaliter conuertimus secu
re dicamur exteriorem conuersi
onem plenissime perfecisse · Ve
rum quia secundum bernard ·
corporis conuersio si sola fuerit
erit nulla · sed est talis conuer
sio forma quid conuersionis &
nō veritas · vacua virtute ge
rens spēm pietatis · quam ypo
crite preferunt placere homini
bus cupientes · De quibus ve
ritas ait Mathei vicesimo terti
o · Ve vobis scribe & pharisei y
pocrite qui mundatis quod de
foris est calicis & parapsidis · i
tus autem pleni estis rapina &
immundicia · Item · Ve vobis
scribe & pharisei ypocrite · qui
similes estis sepulchris dealba
tis que a foris apparent homini
bus speciosa · intus vero plena
sunt ossibus mortuorum & om
ni spurācia · sic et vos quidem
videri appetitis hominibus iusti
ti · intus autem pleni estis y
pocrisi et iniquitate · Cum
autem semper quasi ita fit · q̄
exterior conuersio sine interiori
non solum non proficiat sed et
multum noceat · Ideo hanc cō
uersionem dimittentes de inte
riori que sancta est et semper
efficax prosequamur Nam

de exteriori sine interiori dicat Bernardus. Miser homo qui totus pergis in ea que foris sunt. et ignarus interiorum tuorum. putans te aliquid esse cum nichil sis ipse te seducis Exteriorem quippe superficiem intuens salua sibi omnia arbitratur. non sentiens vermem occultum qui interiora corrodit. Manet tonsura vestis non mutatur. ieuniorum regula custoditur. statutis psallitur horis. sed cor eorum longe est a me dicit dominus. Interior autem conuersio et si sola fuerit sufficiat ad salutem quamquam tamen ad sui perfectionem exterior multum ei conferat. dicente Bernardo. Corporalis non parui pendenda est conuersio. quia spiritualis conuersionis animiculum est et non puum. Propter quod etiam cum in hoc loco dominus monuisset de interiori dicens. conuertimini ad me in toto corde. protinus adiecit de exteriori in ieiunio et fletu et planctu quod utique corporis est. Jam tacto breuiter exteriori de interiori diffusius disseramus tanquam omnino necessaria. quia sine ea nec ad regnum celorum peruenies nec infernum euademus Nam de primo dicit Mathei decimo octauo. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. De secundo Psalmus Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrabit. uis. sagittas suas ardentes. Dicit beatus Bernardus Sine conuersione nullus nobis accessus ad vitam. Et quia sic extreme necessitatis est conuersio ideo magna opus est diligentia et conatu vt ipsam aliquando apprehendamus. quia non vno die perficitur. sed omni tempore vite nostre necesse est vt pro ipsa laboremus. Quia sicut dicitur Apocalip. Qui sanctus est sanctificetur adhuc. Sic eadem veritate dicere possumus. Qui conuersus fuerit conuertatur adhuc. Propter quod petro dudum conuerso dicit dominus Luce vicesimosecundo. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Dicit beatus Bernardus Fratres si dixisset conuertimini michil addens erat nobis forsan libere respondere fas erat. iam aliud propone dum est. iam aliud mandatum. Nunc autem spirituales vt audio conuersionis nos admonet que non vna die perficitur. vtinam vel in omni vita quam degimus in hoc corpore valeat consummari

Viso ergo conuersionis necessitate quam idem conuertimini ad me in toto corde vestro. Verum cum cor nostrum intra nos positum sit

vt nusq̃z illd̃ vertere possum? · q̃d ẽ q̃ absolute hortam̃ vt toto corde ad dñm ouertamur · nisi q̃ totuz cor hominis quatuor affectionib? est distensuz · q̃ quocũq; se conuerterint totũ cor hominis post se trahũt · que sunt timor & amor · gaudium & tristiáa Tunc ergo cordis fit conuersio tota quãdo quatuor affectiones eius predicte plene conuertuntur De q̃b? Ber · Totuz cor hominis affectionibus est peruersum · quas si ad deum reducimus totum cor hominis ẽ ouersũ Si ergo ad deũ oũi volu? vt hortam̃ Prio timorẽ nrm̃ a seculo auertam? & in deum totum & totaliter p ficiamus · Ita vt nec mundum nec aliquid eorum que sunt in isto mundo · sed solum deum & ea que sunt in offensam eius timeam? · adeo vt nec propter corporis ocásionem · rerum amissionem · fame denigrationem · amicorum tribulationez · inimicorum persecutionem · superiorum indignacõem · inferiorum detractionem · timore perterriti contra deum aliquid faciamus Quia vt dr Pro · xxix · Qui timet homines cito corruet · De hoc timore a mundo auertendo & in deum proficiendo hortatur nos dominus Luce duodecimo · Dico vobis amicis meis ne terreamini ab hijs q̃ occidũt corpus nec hñt amplius q̃d faciãt · sz potius timete eum q̃ postq̃z occiderit corpus ptãtẽ hz animã mittere in gehennã · Talis em̃ timor ẽ per omnia gloriosus · ẽ em̃ sanctus permanẽs in seculũ seculi Ipse est em̃ de quo dr Ecclesiasti · xiij · Nihil melius q̃z timor dñi · qz ingrediẽs pccm̃ expellit · p gredies ad bonũ ipellit · egrediẽs vtutũ & grãz plentudinẽ introducit Nã de primo effectu dr Ecã · ij · Timor dñi expellit pccm̃ De secdo ibidẽ Timor dñi nihil negligit · Et itez rũ In timore dñi nõ ẽ minoratio De tercio ibid̃ Timor dñi ẽ gloria & gl'acõ & letiáa & corõ a exultacõis Sed nãm dilectionem trahamus a mundo & in deum totam & totaliter ficiamus Quod monemur facere · i · Joh · ij · Nolite diligere mundum neq; ea que in mundo sunt · Et sequitur Sed diligamus deum quoniam ipse prior dilexit nos · Quod cum factũ fuerit nullum ei bonũ poterit cõparari · Ipsa est namq; de qua dr Cant · viij · Si dederit oẽm substãtiã dom? sue p dilectiõe quasi nihil despiciet eã Q̃d est dicẽ Si hõ dederit oẽ q̃d habere potẽit tãi corpalib? q̃z i spiritualib? nichil hec oia respectũ dilãonis reputantur · Quare? Quia sine dilcõe nihil ẽ bonum & cũ dilectione nichil malum ·

Naz de primo dicát Gregorius Antiquus hostis castitatem in nobis si sine caritate fuerit non timet · quia ipse nec carne pmi tur vt in eius luxuria dissolua tur · abstinentiam non timet · quia ipse ab? non vtitur · quia necessitate corporis nō vrget · distributionem terrenarum re rum non timet si eidem operi ca ritas desit · quia diuitiarum sub sidijs et opum nō eget Valde autem caritatem veram · i · humi lem amorem in nobis quem vi dēs in nobis impendimus timet et mimis cōcordie nostre iuuaz · quia hāc tenemus in terris quā tenere noluit et amisit in celo · Secundo cuz dilectione nihil est malum · dicente Apost · ad Romanos octauo · Scimus q̄ niam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum · Dinc Aug? · Habe caritatē et fac q̄ vis · Terćio gaudiū nrm̄ a mundo retrahamus et in deuz pićam? · ita videlicet vt nūq̄z gaudeamus de hijs q̄ fiunt sed si quid occurrerit de do vn de de deo gaudē expediat hoc gaudium nullatenus negliga mus · Quod facillimū esset si v triusq; gaudij causas · effectūs lucide viderem? · Similiter em̄ gaudium in seipso semper ipu rum est et cum hoc dolore tur batio comitatur · sicut dicitur Prouerbiorum decimo quarto Risus dolore miscebit? et extre ma gaudij luctus occupat · Gaudium vero de celo in deum conceptum semper est purum et cum hoc ad eterna gaudia nos perducat Hoc gaudiuz tā gitur Exodi tricesimo · Nō est oblāmentum super cord gau dium · Diuersificatur autē istō gaudium secundum diuersita tem obiectorum · Aliquando e nim surgit ex simplici dei visita tione · Aliquando ex peccatorū remissione · Aliquando ex mag ne amicicie insinuatiōe · Aliqn ex misteriorum reuelatione · A liquando ex bonorum operum diligenti executione Vñ ps · Justicie domini recte letifican tes corda · Aliquando ex o im istorum simul infusiōe · ita vt qui eiusmodi ē nescit habeat dicere · Gaudens gaudebo in do mino et exultabit anima mea i deo meo · Quarto nostram tristiciam a mundo auersam in dominum conuertamus · De nulla vnq̄z re nisi que est de de o · et ad deum aliquam tristi am assumentes quod facile est si mundi vanitatem et istius v tilitatem lucide videremus · De mundi enim tristicia dicitur Ec clesiastici · Tristiciam loge ex pelle a te Quare? Quia multos occidit tristicia et non est vti tas in illa · Dic de ead dicit Apo stol? Secundum tristicia mortē operat

De tristicia vero dei dicatur secundi Corinthiorum septio. Que secundum deum est tristitia penitentiam in salutez stabilem operatur. Ecce enim hoc ipsum q̄ secundum deum contristari vos. quantam in vobis operatur solicitudinez sed defensionem. sed indignationē. sed timorem. sed desiderium. sed emulationem. sed vindictam. Ex quibus verbis patet q̄ tristitia q̄ p̄m deum est secunduz multiplex obiectuz multiplex inuenitur. Alia enim oritur ex peccatorum commissione. Alia ex offensiōe. pene obligatione. regni amissione. vitiorum impugnatione. & hec omnes secundū deum tristitie appellant. Has quatuor affectiones si a mūdo auertimus & in deum conuertimus bene conuersi dicimur toto corde. De hijs quatuor affectionibus dicit Bernardus Cōuertatur amor tu? & michil omnino diligas nisi deum aut ꝓpter deum. conuertatur etiam ad ipsum timor tuus. sic & gaudium tuum & tristitia eq̄ conuertantur ad ipsum ibesuz christum.

In capite ieunij Sermo sextus.

De tercio p̄ncipali i sermone p̄cedenti sciz de auersionis vtilitate.

Sermo. lxxvij

Si reuersus fueris ad oi potentē edificaberis. & longe faciet iniquitatē a tabernaculo tuo. dabit tibi p terra silicem & p silice torrentes aureos. erit q̄ omnipotēs ꝺtra hostes tuos & argentuz ꝯacer uabitur tibi. tūc supra omnipotentē delicijs affluens. & eleuaꝺ ad deum faciē tuā. rogabit euz et exaudiet te et vota tua reddes. decernes rē et ꝺcietur tibi & i vijs tuis splendebit lumē Job xxij. Propositis in p̄mōe p̄ori duob? mēbris. & vno sciz auersionis veritate vt potui? expedito. nūc ꝺns ē vt p̄m mēbr̄ sciz auersionis vtilitatē quātuz dns dedēit ptracte? In verbis ergo ꝓpositis ꝓpōit nob dns. xij vtilitates q̄s promittit se daturū oibꝰ q̄ se ex toto corde conuertūt. viz vite reparacōez. peccōruz remissionē. meritorū cumulacōnē. p̄miorū fruitionē. vitioruz purgacōem. vtutū aggregationē. spūalē ꝺsolacōem. amicicie assecuracōez. peticōnuz exaudicōem. voti nostri plenam solutionē. desiderij completioēz. perfecte cognitionis illuminationem. Primo dico promittit nobis deus si perfecte cōuertimur vite nostre reparationem cum dicit. Edificaberis. Secūdo peccato & remissionē. cū subdit Et lōge faciet iniq̄tatē

a tabernaculo tuo · Terdo meritorum cumulationem · cū addit Et dabo tibi pro terra silicez Quarto premiorum fruitionez cum dicit · Et pro silice torrentes aureos · Quinto peccatorū expurgacōem cuz dicit · erit q̄ omnipotens contra hostes tuos Sexto virtutum aggregationem · cum dicit · Et argentum coacu abitur tibi Septimo spiritualem consolationem · cum addit · tūc super omnipotentē delitijs affluēs · Octauo assecuracōem · cum dicitur · Et eleuabis faciem tuam ad deum · Nono peticōnum exaudicōem cum adiungit · Rogabis eum et exaudiet te · Decimo voti nostri perfectā solucōnē cū subdit · a vota tua reddes Vndecimo desideriorum complecōnem cuz dicit · decernes rem et veniet tibi · Duodecimo perfecte cognicōnis plenaz illuminacōem cum concludit · Et in viis tuis splendebit lumen · Primo dico deus promittit nobis si conuersi fuerimus vite repacōez · vt videlicet omne tempus vite nostre quod vel p peccatorum commissionem · vel negligentiarum admissionem retroactis temporibus perditum est a neglectum · propter integram conuersionem nobis in integrum restituatur · Quod mltipliciter in scriptura est promissuz · primo Gen · xl · Restituet te in graduum pristinum Joel · ij · Reddam vobis annos ꝙs comedit locusta · Dāc grām petijt sāpson Judic · xvi dicens Domine deus meus memento mei a redde nunc michi pristinam fortitudinem · Dāc grām consecutus est Job · de q̄ dicitur · xlij · Bene dixit dominus nouissimis Job magis q̄z principijs · Danc gratiam prefiguratam habemus Luce decimo quinto · in patre a filio prodigo · quem cum vidisset pater reuersum miserecordia motus ē · a occurrens cecidit super collū eius a osculatus est eum · dixitq̄ ad suos Cito proferte stolam primam a induite illuz · et date annulum in manu eius a calcamēta in pedes eius · a adducite vitulum saginatum a occidite a manducemus a epulemur · quia hic filius meus mortuus erat a reuixit · perierat a inuentus est · per que repacōem peditorum conuenienter accipit Et hoc promittitur nobis Job duodecimo · Deus fuduerit in integrum restituet · Et hoc est q̄d dicitur Ysaie quadragesimo sexto · Consolabitur dominus omnes ruinas vestras · Secundo promittit nobis peccatorum remissionem in eo q̄ dicit · Et longe faciet iniquitatem a

tabernaculo tuo Quid ãt sit hoc tabernaculũ oñdit Gre. dicens Aliquando acãpimus tabernaculũ ꝑ habitaculo corporis Aliqñ ꝑ hitaculo cordis. Nã fic̃ anima habitamus in corpore. ita per cogitationẽ habitamus in mente. Ab hoc ergo habitaculo cordis longe faciet deus iniquitatem. cum ex nostra ouersione misericordia motus remittit nobis iniquitates quas fecim?. dicẽs in cordibus nostris illud Eze. xvi. Trãsiẽs per te vidi te oculcatã in sanguine tuo dixi tibi cuz esses in sanguine tuo viue Dixi inq̃z tibi cuz esses sãguine tuo viue. Hec aũt verba ido replicantur vt ex duplicã assertione certior sit remissio. vel ideo replicant vt duplex nobis infinuetur remissio. Est aũt remissio occulta. cum adhuc quãlibet finceram pñiam peccata nobis misericorditer condonantur. quã tamen adhuc nullis indicijs vel intermissib? cognoscimus nos accepisse. Item est alia remissio magis manifesta. quãdo super nostra remissione aliquas intelligentias signa vel indicia ītus in animam cognoscimus a sensimus. Fiat ergo deus iniquitatem a tabernaculo nostro cum peccata occulte dimittit. sed eadem longe a tabernaculo nostro faciat. quando eandez peccatorum remissionẽ nos faciat ꝑ aliquas influẽtias cognoscere a sentire Quod ergo in verbo Job intelligim? remissionez iniquitatis longe a non longe fieri. hoc intelligi? in verbo eze. in huius verbi duplicã replicatiõe. vt primum viue pro occulta. secundus vero pro manifesta remissione intelligatur.

Terão promittit deus meritorum cumulationem in eo q̃ subdit. Et dabit tibi pro terra filicem. Quid per hanc terram nisi opera que per terram corporis nostri facim? accipitur ꝙ q̃d per filicez nisi merita q̃ ex eisdẽ opib? cõseq̃ntur ꝙ Pro tra ergo nob filices ꝓmittũt. cũ ꝑ treno ope merita durabilia q̃ nullis machiacõib? demonum tanq̃z duri filices frãgi possũt accipim?. Et ẽ magna dei misericordia. q̃ ꝑ momẽtaneo ope. vel vt ita dicã luteo. filex meriti sẽp durabil. nob a dño ꝛmutatur Et hoc est q̃d alijs v̄bis Luce vicesimo primo nobis promittitur Capillus de capite vestro non peribit. Quid per capillum qui de capite fluit nisi cogitacõ que de interiori capite id est mente descendit accipitur ꝙ Capillus ergo de capite non peribit. quia merita nostra in modum filicis fiunt adeo idurata. vt minie cogitatiões meritum que de mente nostra

fluit nunq3 valeat deperire Et ideo ex eisdem filiabus meritorum cum cumulari cperint homines in hac vita sanctificat· vt secuudum Apostolum habeamus sanctificationem vite eiq3 qui nunc est· finem vero eternaz vitā Quarto ꝙ mittit nob deꝰ si tantū vē conuertimur pro filiabus meritorum fruitionem eternorum cum subdit Dabit tibi deus pro filice torrentes aureos · Quid enim per hos torrentes aureos nisi gaudia eterna acapimus ꝯ Tunc ergo pro filiabus meritorum dantur nob torrentes aurei celestiuz gaudiorum · cuz merita in premia cōmutantur Dec ergo premia celestium gaudiorum dicuntur torrentes · propter habundantiam voluptatis · aurei propter supereffluentem fruitionez diuinitatis · Vnde sicut torrens ex multis riuis confluentibus crescit in vehementem aquarū ꝛdūdantiaz · sic celestia gaudia ex diuersis riuis confluūt vt fiant ineffabilia ꝛ magna nimis · Fluit enim in nos riuus gaudiorū ex malorum ablatione · loꝯ peruentione · ex propꝝ orum meritorum acquisitiōe · sanctorum cōmunione · diuisione · ꝛ omnium istorum secura ꝛ perpetua fruitione ·

D Quinto promittit nobis deus a malis omnibus defensionem cum addit Eritq3 omnipotens contra hostes tuos · Et quid tam necessarium q3 defendi a malis · cum habitemus in medio nacōmis praueꝛ puerse a malis vndiq3 arcūsepti ꝯ Teste Psal· Circundederunt me mala quorum non est numerus · Item· Circundederunt me sicut apes Dec autez cumulata mala tres hostes nostri contra nos exagerant mcessanter · scilicet diabolus · mundus ꝛ caro · non ad corporis occasionem vel rerum depredationem · sed ad animne dampnationem Qui licet fortissimi sint ab omnib? tamē bijs promittit nobis deus si conuersi fuerimus defensionem Deut· xix · Dies hodie ꝙ deus tuꝰ ipse trāsibit ante te ignis deuorās ꝛ consumēs · qui conterat ꝛ diuerdat hostes tuos ante faciem tuam velociter Item Portauit te dominus quomodo solet portare mater infantulum in sinu suo · Dinc mādat omni creature dicens · Nolite christos meos tangere ·

Sexto promittit nobis deus virtutum aggregationem in eo ꝙ dicatur · Et argentum coacuabitur tibi · nomine argē ti spiritales diuitias q3 obsistunt in virtutibus volens intelligi · Cum enim domino virtutum nullus placere valeat nec per

consequens ad regnum dei per
uenīat nisi fuerit virtutibus ad
ornatus .ideo magnum donuz
et omnino necessarium promit
tit nobis deus in huius argenti
aggregatione. Quod autez v̄
tutes vere sint diuitie euidenter
ostenditur Ecclesiastici q̄dra
gesimo quarto . Sunt hoīes
diuites in virtute .pulchritudi
nis studium habentes pacificā
tes in domibus suis . Ideo dicit
Gregorius Sole virtutes vere
diuitie sunt .que nos vere diui
tes faciunt. Si ergo diuites eē
cupitis v̄as diuitias amate.
Quod autem hoc additur coa
ceruabitur tibi .hoc insinuat .q̄
non solum ex bonis operib? ele
ctorum deus virtutes fabricat .
sed etiam ex malis .Dicit emz
Augustinus . Sicut de bono
a deo nobis collato malum faci
mus cuz ex gratia superbim? .
sic deus pietate sua mot? de no
stris malis bona facit Vnde de
pecatis facit virtutem peniten
tie. de vicijs virtutē resistentie
Et sic patet quomodo deus nō
solum ex bonis que faciam? .sz
ex malis que commisim? dat v̄
tutes . Septimo promittit
nobis deus spiritalem consola
tionem in eo q̄ dicit . Tunc su
per omnipotentem delitijs afflu
es Hoc enim necessario sequit
ad predicta. Cum enim omni
a premissa sunt domino largien
te in spiritualem aiam aggre
gata .tunc ex eisdem deus illec
t? animam sanctam sua presē
tia visitat .a visitando eam per
suam presentiaz dulciter conso
latur .quia dum homo diu con
tra se luctando sua luctatione
seipsum vicerit .a vincendo af
flixerit .tunc huic afflictiom
secundum verbum promissio
nis succedit vt fiat quod dicit
Mich .vij . Quem afflixerā cō
solabor Omnes enim afflictio
nes sequitur consolatio . dicēte
Aposto .ij .Corinthio .i . Qui
consolatur nos in omni tribula
tione nostra .Licet autem deus
qui visitando consolatur idem
ipse permanet et nō mutetur .
ipsa tamen consolacō secundū
alterationez obiecti anime alte
rat secundum q̄ ipsa anima ad
dei presentiam plus .a minus dis
posita inuenitur .Quomāq̄dez
idem ignis aliter .a aliter agit i
combustione lignorum secun
q̄ plus .a minus ad comburen
dum dispositā inueniuntur .
Dicit Bernardus .Quod diū
sis modis anima visitatur non
illi? simpliciss̄ime .a ōmino inua
riabilis nature diuersitas i cau
sa est .sed affectionum nostra
rum multiplex variatio secūd
diuersos affectus anime vl̄ de
fectus . Propter quod aliq̄s
visitat eis infundendo remissio
uem peccatoruz .alios p gratie

collationez · alios iteram aliter atq; aliter secunduz q; sunt affecti · dicente Ysa · Secundū magnitudinem operum erit visitatio eorum ·

Octauo promittit nobis deus amicicie assecurationem cum subdit · Et eleuabis ad deum faciem tuam · Consueuit enī deus magnos sanctos suos tēpore visitationis de sua amicicia assecurare ⁊ certificare · vt de cetero secure dicere possunt illud Roma · viij · Certus sum q; neq; mors neq; vita neq; āgeli nez principatus nec · neq; creatura aliqua poterit separare nos a caritate que est in christo ihesu · Quod postq; factum est sine timore leuant ad deuz faciem suam · secure ⁊ fiducialiter sperātes q; grati sunt ⁊ accepti coraz domino · Et ideo super omnez statum sanctorum in dei amicicia exaltati audent magna petere et magnanimes facti pro alijs se audent vltionī diuine opponere · qui prius pro sceleribus suis supplicando non audebant faciem leuare · qnod cum audacter faciunt gratissimi fiunt deo Qui quidem magni sunt coram deo · ⁊ quāto maiores sunt tanto paciores hac magnitudine digni inueniuntur · Qnod conqueritur dominus p Ysa · xlviij Non est qui inuocet nomen tuum · qui consurgat ⁊ teneat te

Quod adhuc conquerit Ezechiel xxij · dicens · Queritu de eis virum qui interponét se sepem et staret oppositus contra me pro terra · ne dissiparem eam et non inuenirem · Dne pro maxima laude dicitur de sanctis Ecce sacerdos magnus nec · vij in tempore iracundie factus est reconciliatio

Nono promittit nobis deus peticōnuz exaudicionem cum dicit · Roga bis eum et exaudiet te Qd conuenienter sequitur ad predicta · Sancti enīz ex magna dei amicicia ad deum affecti solum in suis precibus dei queruūt gloriam · ⁊ itaq; sancto sibi spiritus exaudiuntur quanto eorum preces fidelius funduntur Qnorum vnus fuit moyses qui omnipotenti nascenti dixit · Exodi vicesimo secundo · Ne queso dicant egyptij callide eduxit eos vt interficeret in montibus ⁊ deleret eos de terra terra · Quiescat ergo ira tua et esto placabilis super nequitias populi tui Et sequitur · placatus q; est dominus ne faceret malum quod locutus fuerat · De hac exaudicione dicitur mathei vndecimo Quicq;d orantes petitis credite quia accipietis ·

Decimo promittit nob deus voti nri p fām solutionem cum subdit · Et vota tua reddes · Cū enī plene ⁊ pfecte conuersi fuerint tūc primū pfecte

soluimus vota nostra ⁊ omnia opera nostra sicut accepta Dic Ecclesiastici vicesimo tercio Ps perfectum respiciat deus Omnia q̄ vota que vouerūt in igressu religionis vsq; in hunc statum plene conuersionis semper fuerant imperfecta. Quod insinuat Dan. v. Appensum est in statera ⁊ inuentus est minus habens Vota ergo nostra tūc primum perfecte soluimus cum erimus ipsi perfecti. Erimus aūt perfecti cum plene conuertim̄ dño iuuante. Hinc ad Philippenses tercio. Qui cepit in vobis bonum opus perficiet vsq; in diem christi. Et sic patet q̄ a ad perfectam conuersionem plenam consequimur perfectionem. ⁊ ad plenam perfectionem consequimur voti nostri primum perfectam solutionem.

VNdecimo promittit nob deus desideriorum nostrorum cōpletionez cum subdit Decem̄ tibi Hec autem gratia aliqd magnū superaddit p ori gratie scilicet exaudicōnez peticōnum nostrarum. Multa enim desideramus que propt̄ ipsorum magnitudinem petere n audemus. ⁊ idarco promittit nobis q̄ etiam ea que non petimus si tm̄ ex corde ea cupimus erimus accepturi Et hoc pmittitur Deut. xi. Oēm locū que calcauerit pes vr̄ vester erit Q̄d exponēs Ber. dicit. Quatenus pedem fidei ac pretexeris eatenus possidebis. Hinc Gregorius predictum verbum exponens dicit. Res decernitur et venit cum virtus q̄ ex desiderio petitur domino largiēte effectu p sperat

VNdecimo promittit nobis omnis perfectionis supremā consūmationem cum cōcludit Et in viis tuis splendebit lumen. Sācti em̄ cum in perfectione vite cōsūmati fuerit duplicis luminis splendore fulgebunt scz interius ⁊ exterius. Interius sibi ad deitatis sue ⁊ oim sibi necessariorum plenā cognitionē Exterius pximis ad ipōr̄ edificacōem De hoc luce dicit Pro. iiij. Justorum semita q̄si lux splendens procedit ⁊ crescit vsq; ad perfectū diē Hinc dicit Gre. exponēs pdcm̄ vbū In viis iustorum lumē splendere ē p mira opera virtutum signa siue claritatis spergere Hāc āt illuminacōem p conuersionē sequmur. ⁊ qnāto amplius conuertim̄ tāto āplius illuminamur. si mltū mltum. si parū parū Vnde de perfectis cōsb dicit Eccā. Quasi lūa plena in diebus suis lucet. sic illi effulserūt in tēplo dei Quia sicut rota lūe nūq̄z a sole plene illuminat nisi p fecte se ad solē conuerterit sic nūq̄z a deo q̄ est sol iustitie plene et pfecte illuminat nisi ad deū plēa facie se conuertat ⁊c.

Sermo septimus vñ supra
De penitentia ⁊ primo de
bijs que p̄cedūt eā
Sermo. lxxviij.

Scito q̄d feceris tere-
duodecimo. Dicit enī
Bernard⁹ Nemo abs
q̄ dei ⁊ sui cognitiōe saluabit̄.
qui enim seipsū non cognoscit
non humiliabitur. qui deū non
cognoscit non amat. scimus āt
q̄ sine humilitate ⁊ caritate nul
li homines saluantur. Ex
peditis ergo in prioribus 6 mo
nibus de cuersiōe ⁊ eius affā
b⁹. per quos affectus tanto il
luminamur verius quanto con
uertimur perfectius. Nunc cō,
sequens est vt sic illuīati puri
tatē in nobis conseruem⁹. sup
quam nostrum ieiunium tāq̄
fundamentum est edificandū
Sic enim predictum est in pre
cedentibus q̄ ad hoc q̄ nostr̄
ieiunium sanctificetur debet esse
in nomine verificatum ⁊ in puri
tate fundatum. Puritas enim
ad sanctificandum nostrum ie
iunium summe est necessaria.
Qui en im vt dicatur Eccleia
stica tricesimo terāo. ieiunat p
peccatis suis ⁊ iterum faciat ea
q̄d proficit humiliando se? Pu
ritatem autem in nobis constru
ere non valemus si peccata que
expurgari debeant nō videm⁹?
Et iō moneā in verbo p̄posito
vt per conuersionem peccata q̄
cōmissimus subtilit̄ discutiam⁹
discussa fideliter peniteamus.
quia per solam penitentiam ad
puritatem super. quaz constru
endum est nostrum ieiunium
peruenit̄ Ad puritatem er
go p̄perantes ad penitentiaz ve
niam⁹. de qua tria per ordine
sunt dicenda. Primo de quib⁹
dam penitentiam p̄cedentib⁹?
Secundo de quibusdam ipsam
penitentiam constituentibus.
Terāo de quibusdam effecti
bus ipsam peitentiaz consequē
tibus. Primo dico dicendum
ē de quib⁹ dā ipaz pmaz p̄cedē
tib⁹ vt ē pcō p̄ malicia ⁊ nocu
mēta ex eis⁹ p̄uenientia. vt per
eoz cognicōez exaspēati ⁊ pc
catis idignati iusto ordine ad
pmaz veniam⁹. nullⁱ em̄ peitere
potēit nisi cognituz displiceat.
nec displicē q̄d potēit nisi ma
licia eius cognoscat. Iō videū
quantū malū pccm̄ in se ptine
at. vt eo cognito possim⁹ pfim
dius peitere. Et aēd er
go q̄ pccm̄ maxie mōle deo
sūme displicz. diabolo summe
placz. hoi sūme nocet. Q⁹ aut̄
deo summe displiceat ex mlt̄is
testimonijs sacre scripture eon
probatur. Si enim peccatum
deo sūme non displiceret nūq̄
tot milia angelorum pro solo
cogitationis peccato dīs de
celo expulisset. Item si deo

pcatuz ſumme non diſplicét
nunq̄z totuz mundum octo ho
minibus exceptis ⁊ p ſemine re
ſeruatis diluuio deleuiſſet ¶ Hāc
pcōrum diſplicentiam adhuc
amplius habere probatur · in e
o q̄ nullum genus ſeruitij ab
his qui in pcatis ſordeſcūt a
domino acceptatur · ¶ Ideo Iſa
ie primo dicitur ad pcatores
Quo michi multitudo victima
rum veſtrarum dicit dominus ſ
plenus ſum · holocauſta arietū
⁊ adipem pinguiū ⁊ ſanguinē
vitulorum ⁊ agnorum nolui ·
¶ Sequitur Ne offeratis vltra ſa
crificium fruſtra · incenſum ab
hominatio eſt mihi · neomenias
et ſabbatum ⁊ feſtiuitates ve
ſtras non feram · kalendas ve
ſtras et ſolempnitates odiuit a
nima mea · ¶ Ideo ſequitur Cuz
extenderitis manꝰ veſtras auer
taz oculos meos a vobis · et cū
multiplicaueritis orationem ve
ſtram non exaudiaz Quaē au
tem ad omnia hec obſequia tā
implacabilem ſe exhibebat cau
ſam ſubiungit dicens · Manus
enim veſtre plene ſanguine ſūt
¶ In omnibus autem predictis
omnia genera obſequioruz vel
tanguntur vel intelliguntur q̄
deo poterunt exhiberi · ſed nul
lum a pcatoribus acceptat ·
De quibus omnibus dicit Gre
gorius ¶ Perpendite quantū ſit
malum pcati propter qd̄ etiā
illa abiḋuntur per que culpe re
laxantur · ¶ Sed ne pcatoribo
quibus predicta verba ꝓphete
dicta ſunt detur occaſio deſpe
randi · ex hoc q̄ deus dicit ſe ab
eis nullum genus obſequiū ac
ceptare · ecce ſtatiz oſtenditur
locꝰ veniē · pmia videlicet quā
contemptis omnibus premiſſis
dominus acceptabit cum ſubiū
git · ¶ Lauamini mundi eſtote ·
Ac ſi patenter di · Et ſi de pcō
ribus pro obſequio michil g̃tū
acápio · cor tamen contritum
⁊ hnmiliatum non deſpicio
C ¶ Sūt autem tres cau
ſe ꝓpter q̄s pccm̄ deo fūme diſ
plicet · ¶ Primo q̄ p nihil aliud
offēdit⁹ et deshoneſtat⁹ · ¶ Sed ꝺo
q̄ theſauro ſuo ſpoliat⁹ ¶ Ter cō
q̄ ſua paſſio fruſtrat⁹ ¶ Prīo
pccm̄ deo fūme diſplicet q̄ per
nullā aliā cauſā offendit⁹ ⁊ de
honeſtat⁹ · ¶ Cū enim deus ſit ſū
ma ⁊ excellētiſſima maieſtaſ ·
et pccatum ſit infima ⁊ indig
niſſima feditas et egeſtas · iō
quicunq̄ hoc viliſſimuz pro il
lo nobiliſſimo elegit non poſſit
deum grauiꝰ contemnere et de
honeſtare · Vnde ¶ Deute · vij ·
Ne offendas dominū · quia ab
hominatio eſt domini dei tui ·
¶ De talibus emiz dicitur Ecā ·
xxix · ¶ Pro honoē et bñficio rd
dūt deo otumeliā · ¶ Itē ¶ Hoſē ·
xiij · Maledā erunt q̄ otēpſerit
te Quaē · q̄ ſicut dr̄ p̄m Rgū

teráo · Qui contempnunt me e runt ignobiles · Quia de statu humano in effigies demonum mutantur · Vnde Ore · sup illo verbo En deáes ꝯfunditis me · dicit Deáes confundūt deum q̄ a per omne qđ peccant prauis suis moribus decalogi precepta derelinquūt · ⁊ totiens deo cōfu sionem faciunt quotiēs in suis a ctibus duūis wáb⁹ obsistūt · Secūdo peccatū deo sūme displicet · qz per illud thesauro i · anima rationali spoliatur · Cū enī oēs mūdi ditie dei sint · ipō dicente · Meus enī ē orb̄ tre ⁊ plenitudo ei⁹ · oim tñ istoruz rōnalis anim⁹ ē thesaurus · Di cit enī veritas Mat · viij · Vbi ē thesaurus tu⁹ ibi ē ⁊ cor tuum · Cor autem dei semper nobiscū Job septimo Quid apponis⁹ er gaeum cor tuum ? De q̄ Ber · Q uō mihil sum⁹ si thesaurus tu us sumus ? Hoc ergo thesauro deus per peccatū spoliat · quo tamen thesauro nō habuit cari orem · Jō ex persona dei dicit cuilibz spoliato ex peās illud secundi Regū decimo octauo Quis mihi det vt moriar p te ? Dic ꝯgrit dns p ibere · i · Q rex pdit⁹ ē popul⁹ me⁹ · Item Job · xxxi · Nūqđ nō pdicō ē inq ? Q teráo peccm deo summe di spliceat · qz p hoc passio ⁊ carnis sue ois dispēsatio frustratur et fructu desiderato euacuat · Et hoc conqueri⁹ p Job · ix · dicēs Multiplicaui vulnera mea sine causa Cū enī dicat Oro · xxxiij · cui sine causa vulnéa ? q̄si dicēt nulli · tñ hāc iniuriam patit vt sint ei sine causa vulnera in ami mab⁹ miserris dāpnatorū · Et hoc lacriabilit ꝯgrit Isa · xlviij Jnuacuū laboraui sine causa · ⁊ vane fortitudinē meā cōsūpsi · Et hoc ē qz in cruce oim dolo fuorū imēor fleuit sciēs qz sua passio amarissima ⁊ ōmb⁹ copi osissima hēu in plurib⁹ frustrāē tur Ex bijs trib⁹ displicētijs de us ex peccō dī rursū crucifigi · Hinc Malach · i · Vos pollui stis nomē meum in hoc qz dixi stis · mēsa dnīm ꝯtaminata ē De qua mensa dicitur Lucę vi cesimo secundo · Ego dispono vobis regnum sic edatis ⁊ bi batis super mensam meā · Hāc mensam contaminatam dicunt qui quodlibet peccatum eligūt pl⁹ quā illā De illis Aporu · R tū crucifigētes filiū dei · Secūdo peccatū hostibus nris summe placet · ⁊ hoc ꝓpter tres causas · scilicet ꝓpter deum · ꝓpt nos · ꝓpter seipsos Propt deū vt ipm offēdat⁹ · ꝓpter nos vt hēditatē pdam⁹ · ꝓpt seipos vt i peās suis cū eis maneam⁹ Prīo plz eis peccm vt dū offē damus · quia cum ipsi in rep bum sensuz et obstmacēz pec cati permaneant summo odio

habent deuz licet uolentes ei ob
ediãt a iõ q̃q̃d iurie q̃quid
cõtumelie eis mtulerim? ogau
dent vehementer Quia sicut di
citur Ecclesiastici quinto. Su
surratori odiuz a mimicicie a cõ
tumelia. subaudi pl acet Ipsi e
nim sũt susurratores nostri qui
ostinue nobis persuadent vt pec
catis nostris deo contumelias i
feramus. Secundo hostib?
nostris summe placet peccatuz
et hoc propter nos. i. ad maluz
nostrum. vt per peccata ab he
reditate nobis preparata a do
mino repellamur Non enim ig
norant q̃ ad hoc creati sumus
vt subeamus in locum corum.
a deo supra modũ nobis idig
nantur et muident. contempnẽ
tes valde. q̃ nos viles vmiculi
talem ac tantam debemus glo
riã possidere. vlulando deplorã
tes a maliciose querulantes il
lud Tre. v. Hereditas nostra
versa est ad alienos Dicunt q̃
sibi mutuo illud Mathei vicesi
mo primo. Hic est heres venĩ
te occidamus eum. Terão
hostibus nostris summe placz
peccatum propter seipsos. qui
a solatium est miseris socios ha
bere penarum Qui enim dũ hic
viuunt in culpa se socios eoruz
faciunt. merito erunt socij i tor
mẽtis. dicẽte Job xvij. Habi
tãt in tabernaculo eius scilicz
d̃ paboli socij eius. Ex hijs er
go tribus malicijs ipsi aduersa
rij nostri tanq̃z leo circueũt a
rugiunt querentes quẽ deuorẽt
De quo Bernardus. Hostes
nostri iugiter machinãtur ma
luz. cui nullum aliud studium
est misi fundere sanguinem ami
carũ. Ipsi sunt qui cõcupiscẽ
tie ignẽ naturalẽ venenatis sug
gestionibus sufflant. illicitos
motus mflãmant. a mille no
cendi artib? corda hominũ tẽp
tare non cessant Te
Terão peccatuz hr mimb?
summe nocet. Septem enĩ ma
la quibus maiora esse non pote
runt incurrim? ex peccato. Nã
peccato ppetrato Prio bois ope
rib? denudam Secdo meritori
e nõ opam. Terão spiritaliter
mortificam Quarto a comuno
ne ecãe sepam Quito a regno
dei alienamur. Sexto ad iferi
num deputam Septimo deo a
ei? amicicia puamur. Dec resu
mẽdo dicã? q̃ ex pcõ oĩbo me
ritis retroactis quib? cũq̃z exẽ
tijs congregatis denudam. Et
hoc est qd̃ dicit Ezech. xxviij
Si auerterit se iust? a iustícia
sua a fecerit iniquitatẽ sm oẽs
abhominacões q̃s opari solet i
pi? nũq̃d vuet? Omn? iustície
eius quas fecerit nõ erunt i me
moria Dinc Trem. i. Egressa
est a filia sion oms decor ei? .
quia quicquid de virtutibus
a meritis collem ẽ superueiẽte

pcō nihil peit? remanebit · ¶ Secundo ex pcō cōmisso meritorie non operamur · Vnde Leuit · Si maculam habuerit nō erit acceptum dño · Dic Ysaie primo · Non acápiā de vobis sacrificium · quia manus vestre plene sunt sanguine Quia sicut dicit Leuit · xxij · Qui tāgit q̄libet imundū immūdus erit ¶ Tercio spiritualit mortificamur · Cum em̄ deū qui est vita anime p pcm̄ expellim? quid nisi vite p̄uacō r̄linquit ? Et hoc dī Eze · deāo octauo · Anima que pecauerit ipa morit Dic Jacob Pcm̄ cū cōsūmatū fuerit generat mortē Dic em̄ mortuus vsu caret sensuū et membrorū · sic pcōr mortuus nullo affectu meritorie se mouebit ¶ Quarto p pcm̄ a cōmunōe ecclesie separā Dum? em̄ tāq̄z mēbr̄ abscisū a arid quod nullā influentiā a corpe suo recipit · Sic a nos a corpe quod est ecāa per pcm̄ separati a abscisi nullā cōmunionis influentiā ab eo percipim? Jō ex psona peccatorum dicit Jere · xv · Ve mihi mr̄ mea vt q̄d me genuisti virū rixe? vbi Nō feneraui nec fenerauit mihi quisq̄z Quia vt dicatur Mathei duodécimo · Omne regnum in seipsū disū desolabit Dic regnum aie nostre cum a regno ecclesie diuiditur desolatur ¶ Quinto a regno celorum alienam · Quia vt dicatur Sap̄ · vij · Nichil intrat in illā scilicet patriā inquinatum Cui cōcordat p̄s · Qui cum inquireret dñm de māsore tabernaculi responsum accepit Qui ingreditur sine macula et operatur iusticiā · Quod prefiguratum leginus Mathei vicesimo secundo · in eo q̄ inuent? est sine veste nuptiali i purita te · quez cum vidisset rex dixit ministris Ligatis manibus a pedibus mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus a stridor dentium ¶ Sexto ad infernum pro pecato deputatū Vnde p̄s · Cōuertātur pecatores in ifernum Quia ad hoc factus est infernus dei iustica ordināte · vt qui deuz sequi nolu erint ad gloriaz in inferno sentiant ad eternam miseriaz Ex quarum psona dicit iob · Jam in profundissimū infernū descēdet oia mea Putas ne salti ibi erit requies michi ? quasi diceret nequaq̄z Ad infernum em̄ cuz pecatoribus omnia que omisserunt descendunt · non vt eisdez ibi sicut hic deliciando fruant · sed vt in eis a cum eis eternaliter pumāt Propter quod inperando mutuo sibi dicunt illud Sap̄ · v · Errauimus a vi a veritatis a iusticie lumen nō luxit nobis · lassati sumus in vi a inquitatis a perditionis a ā

bulauimus vias difficiles · vi
am autem dñi ignorauim? ·
Quid nobis profuit superbia
aut diuitiarum iactantia quid
cõtulit nobis? Transierunt om
nia sicut vmbra · Et ideo de eis
dem in ps · dicitur Erubescant
impij et deducantur in infernuz
Merito enim erubescunt de tan
ta fatuitate et insania · qp pro de
lectacõe momentanea eternali
ter cruciantur Septimo de
ordine eius amicicia puanĩ · et hoc
malum maius est omnib? supra
dictis · quia deo perdito perdi
mus oñe bonum · Et ideo dicit
nobis deus Ozee · Ve eis cum re
cesero ab eis · Quia domino re
cedente recedit omne bonũ et ac
cedit omne malũ · Et ideo ipso
recedẽte possum? dicẽ illis Vo
bie quarto · Heu me vt quid te
nimium peregrinari lumen ocu
lorum nostrorum · solatiũ vite
nostre · oñia in te simul vno ha
bentes te non debuimus dimitte
re a nobis · Hec sunt mala que
ex peccato incurrimus que si p
ua videntur addimus hijs õne
malum Vnde cũ dominus Deu
teronomij decimo octauo · mi
ta mala peccatoribus nñmaret
tandem subiunxit · Augebit do
minus plagas tuas · plagas
magnas et perseuerãtes · infirmi
tates pessimas et ppetuas et cõ
uertet in te omnes afflictiões
egipti quas timuisti et adhere

bunt tibi Insuper et vniuerso
languores et plagas que non
sunt scripte in volumine legis
huius inducet dominus super te
donec te conterat · quoniam nõ
audisti vocem dñi dei tui A
quibus nos defendat ihesus cri
stus dominus noster ·

Sermo octauus vnde su
pra ·

De hijs que contingunt in
pemtencia ·

Sermo septuagesimus no
nus ·

In penitentiam nõ egẽi
m? mãdemus in man?
dñi et non in man?
hominum Ecclesiastici secũdo
dicit beat? Augustinus · Pec
catum est mortifera toxicatio et
venenata potio · saluti contrari
a · sanitatem depellens merita
et virtutes mortificans · animã
infiãens et in morte precipitãs
sempiternam · Viso ergo in su
periori sermõe maledictis dãp
nis et pessimis malis ex pecca
tis prouenientibus · nunc ex e
isdez considerationibus exasspe
rati festinantes ad penitentiaz
properemus · ne subito preoc
cupati die mortis queram? spa
cium pemitentie et inuenire non
possimus · exhortantes nosmet
ipsos i verbo proposito atq; di
cẽtes Si pemitẽtiã nõ egẽrim? nõ
Cui concordat illud Lu · xiij ·

Nisi penitentiam habueritis sic oīs peribitis Vt ergo sequentia precedentib? dictis dicenda congrue continuemus · dictuz est prius de qm̄busdam penitētiā precedentibus scz de malis q̄ prouemiunt ex peccatis per que animus considerantium ad penitentiam dispomitur et excitatur · nunc de contingentibus in ipsa penitentia videam? · vt p eam tanq̄z p antidotū pcā malicíam expellam? De qua penitentia per ordinem quatuor sūt dicenda Primo de penitentie q̄ditate siue descriptione Secundo de eius necessitate · Tercio de eius veritate · Quarto de eius quantitate

Primo ergo videndum est q̄d sit penitentia · De qua augustinus · Penitentia est quedā dolentis vindicta puiens in se q̄d se meminit et dolet cōmisisse Ite Iheronim? Dīna est secunda tabula post naufragium homini naufragāti in hoc mari magno necessaria vt pueiat ad portum salutis Hec autem tabula non est aliud nisi nauis Vocat ergo penitentiam nauē secūdā ad differentiam prime nauis que est baptismus Vnde sicut innocentes per primam nauez · id ē · per baptismuz de hoc mari magno naugāt ad portū salutis et ne · dicēte Apostolo Roma · sexto · Consepulti enz sum? cum christo per baptismū · si enim cōplantati facti sumus similitudī mortis eius per baptismum a resurrectionis erim? · Hoc scientes q̄ vetus homo noster crucifixus est vt destruat cozp? peccati · sic penitentes p secundam nauem videlicet penitentiā remigare oportet ad portum salutis celestium gaudioz Paruuli ergo primam puritatem habentes per primam nauem baptismi videlicet euolāt. eo q̄ oplantati facti sunt similitudīni mortis christi · nō in fuis operibus cuz nulla sint · sed in operibus ihesu christi · Adulti autem qui primā puritatez perdiderunt necessariam habēt secundam tabulā · videlicet penitentiā · p quā euolāt si tamē e? cē nauis pte? conuenienter fuerint coaptate · Si enim p nos peccauimus necessario etiā per nos emendabimus · non q̄ nrā emēdatio nobis sufficiat Quid est em̄ nostra peitentia vniuersa? sed quod in nobis mīm? ē ipse supplet · modicuz tamē illud quodcūq̄ est non patitur reseruari · Dīne Heb · ix · Voluntarie nobis peccantibus iaz non relinquitur hostia pro peccato Ac si dicat Voluntarie nobis peccantibus iaz non sufficit prima tabula · ꝫ necessario additur a secunda Quare ? Quia vt dicit Apostolus Christus

resurgens a mortuis iam ñ mo
ritur mors illi vltra nō dominа
bitur . Quod exponet Bern·
dicens Justū valde erat vt quē
aliena culpa ligauerat aliena
iustitia soluat · sed voluntarie
nobis peccantibus post agmtā
gratiam non relinquitur hostia
pro peccato nec liberabit Quo
modo enim voluntarie peccanti
non relinquitur hostia pro pec
cato · nisi quia nō illi denuo cru
cifigitur christ? · non cōplāta
tur iterū simlitudi mi mortis ei?
per baptismū · propria eñ iaz
ab eo lacrimaruz exigitur effu
sio · propriaz baiulare crucem
propria mortificare membra iu
betur Nemo enim nisi per tbu
lationes proprias aut alienas
ingreditur m regnum dei · Vn
de infantes per alienas ingredi
untur · quia non propter pecca
ta propria sed propter aliena
excluduntur · Adulti ergo per
tribulationes proprias · tribu
lationibus tamen christi addi
tis ingrediuntur · Dnc beatus
Bernardus · Sola ergo secū
di ade tribulatio purgat quos
contaminauit sola preuaricatio
priozis · vbi autez propria ma
cula · propria purgatio vite re
quiritur · q si contaminatio mlt
tiplex fuerit op? etiam erit mlt
tiplicī tribulatione Dec omnia
solum ad boc induximus vt oñ
deremus quia per primaz tabu
am infantes q per secundā ad
lulti regnum dei ingrediuntur

De Secundo dicen
dum est de penitentie necessita
te · Dec autem necessitas patet
p quatuoz · videlicet de diuine
offense placabilitate · ex cauen
di peccatuz impossibilitate · ex
operum nostrozum vilitate · ex
status nostri dubietate ·

Primo ergo penitentia est nece
ssaria ad placandam diuinam
offensam Deus enim ex pecca
tis nostris offensus nulla satis
factiōe placabitur nisi per solā
penitentiam · Vñ Ysai · i · dicit
deus peccatoribus Ne offeratis
vltra sacrificiū frustra · incensuz
abhominatio est michi Dz q̄d
subiungit infra · Lauami mun
di estote · quasi diceret peccōri
bus de? Nullo genere sacrificio
rum · nulla sabbatizacōe festo
rum placari potero · sed sola est
pña quam accepto · Quod er
go hic dicit Lauamini · hoc di·
Luce decimoterdo · Nisi pñam
egeritis omnes peribitis Vnde
Prouerbiorū sexto dicit · Ze
lus viri non parcet in die vindi
cte · nec parcet cuiulq̄z pabi? ·
nec acapiet pro redemptione
dona plurima · quasi diceret Ze
lus est furoz dei · non flectitur
preabi? nec placat muneribo ·
sed sola est penitentia quaz ac
ceptat · Ex quibus ommibus
pz q̄ nullo obsequiorū genere

nisi per solam penitentiaz deus offensus poterit placari · ℣ Secundo penitentia necessaria est ob cauendi peccatum impossibilitatem · Impossibile ẽ enim valde difficillimũ · vt peccã possim⁹ declinaé Quia di· Bernardus · Quid in homine purũ a peccati macula poterit inueniri⁹ Habitus manat de corde exit pestiferũ virus & deinceps corpus occupat vniuersum Huic ergo tam multifarie pesti p singula q̃q; resistere q̃z mltiplex tribulatio est· Hinc Prouerbio· xx· Quis potest dicere mundum est cor meum⁹ Cui consẽtit Ecclesiastiá septimo· Non est homo iustus in terra qui faciet bonum & nõ peccet· Hic Johã· Si dixerim⁹ q⁹ peccatũ nõ habemus nosipsos seducim⁹ et veritas in nobis non est· Vnde saluator accusantibus adulterã dixit· Qui sine peccato ẽ vnñ p̃m⁹ in illam lapidem mittat· Quod quia nõ fecerunt signuz est quia peccata omnes habuerunt· Valde enim difficile ẽ ꝟm Her· maxie diebus istis q̃b⁹ malicia minis⁹ inualuit super terram criminaliuz peccatorum foueas declinare· quia humãe cõditionis est necessitas vix à nũq̃z a peccato se posse continere· ℣ Terao pña est necessaria ꝑpt opm mõy vilitatẽ Cũ enim vt iã dcm̃ ẽ pcã neq̃q; caué possum⁹ & continue & fine int̃missione peccam⁹· opa nrã vix modi cũ dep cãs tollũt si pña nostra tanq̃z salsa mentum eis non fuerit adiuncta· Hepe enim talia bona opera facimus tam viliter & negligenter vt vix tollãt eã dem negligentiaz abstergẽdã Hed ne vide ar hanc materiaz aggrauare· ecce audiam⁹ magnos sãctos quid de suis operibo senserint· In quorum ꝯpatiõe digni nõ sum⁹ canes reputari· qui vt ait Job· xx· non digna banc nos ponẽ cuz cambus gregis sui· Quorũ p̃m⁹ ipse Job ẽ qui dicit de seipso Red act⁹ sũ in nihilũ· abstulit quasi vent⁹ desideriũ meum· & velut nubes pertransijt sal⁹ mea· cõpat⁹ sũ luto & assimilatus suz sumille & cineri Accedat secundus Vsai as sexagesimoquarto⁹ Facti sumus vt immundi omnes nos & quasi pann⁹ menstruate vniuerse iustiáe nostre · ceádim⁹ quasi foliuz vniuersi· & iniqtates nostre quasi vent⁹ abstulerunt nos · Accedat tercius vite licet p̃⁹· qui de suis operib⁹ clamat· Imperfectum meum viderunt oculi tui· Et ideo subiúgit· Non intres in iudicium cũ seruo tuo dñe quia non iust⁹ in conspectu tuo omnis viuens· Hed ne bij magni ex humilitate sensisse talia de se videant⁹ accedat veritas deus q̃ nemine

palpat nemini adulatur dicēs de nobis Ysa. xli. Ecce vos es tis ex nichilo. & opus vestrum ex eo quod non est. abhomina ō est qui elegit vos Et subiun git. Ecce omnes iusti & vana opera eorum. ventus & inane simulachra eorum. Et ideo di citur nobis Ecclesiastici q̄nto Ne dixeris. est mihi sufficiēs vita. nihil enim p̄derit in tem pore vindicte. Quasi diceret. Non iudices opera tua bona. q̄ a in tempore iusti iudicij nō p̄ derunt id est non poterunt te sal uare. Dicit enim Gregorius. Justicia nostra ad examē diui ne iusticie deducta iniusticia ē. & sordet in discretiōe iudicij qđ in oculis fulget bene operantis Hinc Lu. xvij. Cum feceritis oia que precepta sunt vobis di cite serui inutiles sumus. Et q̄ deus et ōnes sancti spūs ei? ha bentes de nostris operibus nul lam prestant fiduciam. ideo pe nitētia est necessaria. vt quod minus? est in operibus per pēaz q̄ sēp dīā placat miaz supplea tur Quarto pēa ē necessari a p̄pter remissiois peccatorū no strorum dubietatem. Ignora mus enī quid diuina veritas de nobis sentiat. & quant? reatus peccatorum nos apud deū obli gat. & ideo pēaz habemus ne cessariam per quam saltez dubi a discussio status nostri aliq̄li ter promissionis gratia consola tur Hic Job qui de se dicit sep timo. Non reprehendit me cor meum in omni vita mea Propter dubietatem tamen status sui dicit. Ago pēaz in faulla et cinere. sciens q̄ quantumcū q̄ peccata tua eamus sollicite. ex fragilitate tamen humane conditionis paulatim decidim? Propter quod dicit nono. Si lotus fuero quasi aquis mun dis. et si fulserint velut mundissime manus mee. tū sordib? intiges me & abhominabūt me vestimē ta mea. Hinc. i. Coram. nij. di cit Apl? Nichil mihi cōscius sum. Sed tamen tū subiūgit. Sed nō i hoc iustificat? sum. sciēs q̄ oc'i o mnium clariores sole videre possūt quod ipse non p̄t. Et ideo sub iungit. Qui autē iudicat me do minus est. Ac si dicat Peccatū meū nō cognosco. quod autem ego nescio potest dominus sci re. Et ideo propter hanc dubi etatem sui status se peccatores reputabat di. i. ad Thy. i. Jhesus christus venit in mūdū peccatores salu os facere quorū primus ego sum Et alibi Qui prius fui blasphemus et persecutus sum ecclesiam dei. nec dubiuz q̄n sēp petiuit euz hoc fecisse Sic et nos p̄pt statū nrm̄ du biū nccīaz hēm? pēaz. nunq̄z ab ea cessātes q̄ds de? mbt? nri per spiritum suum in cordibo

nostris remittat nob peccata · quod cum factum fuerit statī abstersa peitentia spūs dnīm nostrū spiritū nob reluctātib? trahit ad alid genꝰ deuotioiꝰ · dicēꝰ opa affectu illd Ysai. xliij Deleui vt nubes iniquitates tuas Et ideo non lōge post dicit · Infrenabo te laude mea ne intereas Quia statim vt deus pcā dimiserit hō quodā modo volens ex facta pīa ad agendas grās se cōuertit · maxime si illa noua deuotio nobilior q̄z pīa sentiatur · tūc sup speramus q̄ remissionem pcōrum simus veraciter consecuti · Quō autez hanc remissiois gratiaz cōsequamur · aut quō peccata deleat in cordibus nostris deꝰ ostendit Bernardꝰ dicēs Quō a mēoria nostra excidit vita mā? Mēbrana vil? a tenuis atramētū forte ebibit? q̄ pacto vltra delebit? Si radē voluero ante scindet pelliꝰ q̄z trā deleatur Attamē vnꝰ est qui potest deꝰ cui nihil ipossibile nec difficile ē Opaꝫ em̄ diuina clementia vt pcā qui priꝰ mēant a mficēbāt postea q̄dem fuit in ea sed minime eaz decolorāt · quatenus sic memoretur omnia pcā sua sicut aliena · Ecce em̄z a mea peccata a aliena in memoria mea habeo · sed mea inquināt aliena nō nocēt Cur hoc misi q? hec imputāda time o sed nō illa? Itaq; si fieri potest vt a mea iam nō imputanda presumā nec mea nocebūt · immo a coopantē in bonū vt gratias agā et deuotus existā ei q̄ remisit

Sed ne videamur in p̄posita materia contraria texē in eo q̄ priꝰ diximus pīam semper necessariā Nūc autem dicamus p diuinaz gratiaz in cordibus nostris posse deleri · Sciēdum q̄ duplex est pīa · habitualis a actualis Habitualis est qua semp peccatum displicet adeo vt velle? non peccasse a velimus de cetero non peccare · a hec debet esse ppetua · Actualis est illa q̄ iā actu dolemus · a illa tam diu est agenda quousq; p spiritū sanctum peccata in cordibꝰ nostris deleantur · Quod nobis p̄stare dc̄.

Sermo nonus vnde supra
De tercio prīāpali scilicz penitentie veritate.
Sermo · lxxx

Dez vnam viam vement ad te a per alias fugient a facie tua a Deuteronomij vicesimo octauo · Dicit G. Cū qs in vb dnīs virtutem q̄rēs alit̄ q̄z id pertulerit · a si sub hoc intellectu edificatione caritatis reḡat

bei sūt verba · quia ad hoc solū deus per totam sacram scriptu ram nobis loquitur vt nos ad sui ⁊ proximi amorem trahat · Si autem verba dominī · vt ip se placeat loquitur · non dominū verba sed sua loqui perhibe tur · Hac auctoritate fret? ver bum propositum placuit indu cere · quia licet secundum intel lectum historicum quoddam alienum a nostro proposito vi deatur innuere · nos tamen eā verba ad moralem intellectum accōmodantes intentioī nostre ad executionem penitentie pos sumus applicare

¶ Expeditis ergo ī priori sermo ne duobus membris penitentie scilicet de quiditate et necessita te · Nunc exigente debito ordi ne de veritate penitentie prose quamur · Et quia secundum pbm Oppositā iuxta se posita magis elucescunt · ideo tam de vera ⁊ de falsa penitentia disse ramus · vt vera per falsam ⁊ fal sa per veram oppositorum lege melius cognoscatur Que vide licet due penitentie conuenient tāguntur in verbis propositis In quibus primo tangit veraz penitentiam cuz dicit · per vnā viam venient ad te · et per aliā scilicet falsas penitentias fuziēt a facie tua · Septē dicūt false ⁊ solum vna vera · quia in hoc seculo nequā plura sunt mala retrahentia ⁊ bona ad deū pro mouentia Ideo dicitur Mathei viceſimo secundo · Multi sūt vo cati pauci vero electi · Sed an teq̄ de vera penitentia aliquid loquamur de falsis penitentijs sub vno sermone premittam? vt per falsas veram melius cog noscamus ¶ Prima ergo pe nitentia falsa est cum quis de a liquibus penitet peccatis · vno vel pluribus secundum actum vel ꝓpositum reseruatis · quam deus nullatenus recipit sed oz hominē de omib? peitere · Dicit enī Ecā · xxxiij · Vn? edificā? ⁊ vn? destruēs q̄d ꝓdest eis ni si labor? Causa aūt ꝓpter quaz de? particulatā pñaz nō accep tat hec est · q? impedit eū vt non possit peitenti indulgentiaz da re Cū enī vt dī Deute · xxxij · dei perfecta sint opera · nō pōt deus dimidiare gratiam suā vt dimittat ptē ⁊ ptē nō dimittat Et hoc ē q̄d legit in euāgelio · q̄ totū hoiez sanū fecit i sabba to · Talis ergo pña venia fru stratur · q? de? nō pt facē ipfec tū Dic Ecā · Qui in vno offē dit mlta bona pdit Quia q̄ in vno pcō huato offēdit deum mlta bō pdz · q? ōs pñe de ali is facte nihil pfūt Qd exp̄sse insinuat Aug? Dūt plēs q̄s pei tet peccasse non tamen de omni bus cōpungunt · reseruant enī quedam sibi in quib? delāt ·

non aduertẽtes dominũ totum hominem sanuz fecisse in sabba to. Et subiungit. Neqnaq̃z er go vere penitens sum. si nõ om nes illecebras quarumlibet dele ctationum postpo fuero penitẽ do. Hinc beatus Gregori? Qui vere peitere desiderat non debet de quibusdaz dolere et in q̃bus dam sibi placere. quia talis pe nitens gratiaz non optinet sed incurrit offensam. Irrisor est et non penitẽs qui adhuc agit quod penitet. nec videtur deuz penitendo placare sed superbiẽ do subsanare. Per legez em̃ op positorum contraria in eodez eẽ n on possunt. vt videlicet quis penitеat ꝛ non penitеat. vt pei teat que commisit ꝛ non penite at que seruauit. Hecũda penitentia fl'a est cum quis de commissis penitet sed ablata n restituit. Que ex hoc falsa nece ssario dicitur. q̃a nequaq̃z pec catum dimittitur nisi restituat ablatum. Vnde quarti Regũ octauo dicitur. Restitue ei õ nia que sua sunt. Hic enim p cepit rex regum. vt qui penitẽ do indulgentiã consequi deside rat. iuste restituat que iniuste ꝛ indebite sunt ablata. Hinc veritas Mathei octauo. Red de que debes? Et quia uss? non reddidit subditur. Mittite euz in carcerem donec reddat vniũ sum debitũ. Hoc tamen aduer tendum q̃ restitutionis debitũ nulla causa poterit excusare ni si hec sola si restituens non ha bet vnde restituat. ꝛ tũc volun tas sola suffiat. Sicut dicitur Prouerbiorum secũdo Si non habes vnde restituas quid cau se est vt tollas operimentuz de cubili tuo Si enim debitor nõ habet nisi quod sibi pro mera sustentatione necessarium ẽ de illo forsitan restituere non tene tur. Operimentum em̃ cum sit vestis necessaria forsitan hoc in nuitur q̃ de illo ablata restitu ere non tenetur. Et notanduz q̃ hec restitutio non solum itel ligenda ẽ de rebus sed de fama hominis ꝛ honore. Grauius em̃ peccamus auferendo proximi famaz hoi nominis q̃z si aufer rem? res qualibet temporales. quia fama melior est q̃z res q̃li bet esse possit. Ideo Prouerbi orum vicesimo secundo dicitur Melius est nomen bon ũ q̃z vn genta preciosa. Item Eccã. xli. Curam habe de bono nom ne. Hoc enim magis permane bit tibi q̃z mille thesauri auri p cioси Cur hoc? Quia vt statim subiungit Nomen bonuz p ma net in euo. quod de nullis dici tijs potest dicã. Ex quo patet q̃ quelibet fame ꝛ boi nominis detractio deterior est q̃z rerum spoliatio. Tercia penitenti a talia est cum quis profunde

penitet de cõmissis ⁊ ipse tamẽ
in se peccantibus non dimittit
Quam ideo falsã dicã? · q; neq;
q; deus suã dimittit offensã mi
sia nos nostris offensoribꝰ di
mittamus Ecc. xviij. Relinq
proximo tuo nocenti te ⁊ tunc
deprecanti tibi peccata soluent
Ite In hominẽ similẽ sibi ñ ha
bet misericordiã ⁊ pro peccatis
suis deprecabitur? Quod etiaz
in lege mandatum extitit Nu
meri. xxxi. Nõ q̃ras vltionem
iniuriarum tuorum nec memor eris
iniurie eorum . Qꝺ cũ fũme sit
necessarium · iõ dicꝰ p nobis de
mendꝰ ad terrã · hoc verbo p̃dicat
⁊ exẽplo mõstrauit Dño cum
Mat. xi · dicat · Dimittite si ha
betis q̃d aduersus aliquez vt ⁊
pr̃ vester q̃ in celis est dimittat
vobis pecca vestra . Ite Cũ sta
tis ad orandꝰ dimittite si q̃d ha
betis aduersus aliquẽ . Quod
vt ꝓfundiꝰ inculcaẽt posuit hoc
ipm̃ in oratiõe dñica Mat. vi.
Dimitte nobꝭ debita nostra sic
ut nos. Vt cũ eandẽ orõez frequẽ
ter repetiꝰ . de eadẽ remissiõe ef
ficaciꝰ monemur . Decptũ nãq;
ẽ Mihi vindictã ⁊ ego retribu
am dicit dñs Quia licet deũ i im
mittũ ãpliꝰ offenderimꝰ . õia
tñ hec pleniꝰ mihi dimittꝰ si nos
nr̃is offensoribꝰ dimittaꝰ . Doc
idez oñdit exp̃sse in illa pabo
la Mat. xxviij . Vbi cuda de
bitori nõ habẽti vnde redderet
decẽ milia talenta sũt dimissa .
q̃ egressus inuenit vnum de con
seruis suis qui debebat ei centũ
denarios . quos cũ rogatus di
mittere noluit reuocauit dñs p̃
orẽ grãz sibi factã . ⁊ iratꝰ tradi
dit eũ tortoribus donec red de
ret vniuersum debitũ . Et sub
iũgit dñs ibidẽ Sic ⁊ pater me
us celestis faciet vobis si n õ rẽ
mittitis vnuꝰq;q; frĩ suo de cordi
bus vr̃is . Secũdo nõ solũ do
cuit hoc vbo . ꝫ etiã mõstrauit
exẽplo Veies em̃ ad passionẽ
cum iã pro nobis moreretꝰ nõ
solũ p nobis ꝫ etiam pro suis
offensoribꝰ orauit dicens Pa
ter ignosce illis quia nesciunt
quid faciunt . ¶ Quarta peni
tentia falsa est illorũ q̃ ⁊ si vere
peniteãt tñ reꝺiuãt nec habẽt
ꝓpositũ cessandi a peccatiꝭ . Nõ
q; ipã in se falsa dicat · ꝫ qꝺ per
reꝺiuationẽ deprauat Quod
autem peccata per veram peniten
tiam dimissa per reꝺiuationẽ
redeãt videntur multi doctoꝛes
astruere Dicit enim Ambro .
Donate mulieri si alter in alte
rum peccet · alioquin deus repe
tit dimissa . Item Augustinus
ex persona dei dicit . Dimitte ⁊
dimittetur tibi · si ego prius di
misi dimitte tu postea . Nam si
non dimiseris reuocabo te ⁊ q̃d
quid dimiseram replicabo Ite
Qui diuini officij oblitus suaꝭ
vult vindicare iniurias ñ so luz

de futuris peccatis veniam non merebitur · sed etiam preterita que iã sibi dimissa credebat ad vindictam ei replicabuntur Idez Gregorius dicit Ex dictis euangeliis constat · quia si nõ ex corde dimittamus quod in nos delinquitur · et hoc rursuz exigitur quod iam nobis p penitentiam dimissum gaudeba? Alij autem hanc materiaz profundius intuentes que obscura est ⁊ perplexa dicunt · Ibi qs pro peccato quod iam penituit et indulgentiam accepit iterũ punitur non videtur iustum · quod nephas ẽ de ipso deo credere insto vel sentire · Quia vt dicatur per Naũ prophetam · Non consurgit duplex tribulatio Idem Afflixi te ⁊ non affligam te vltra Quod autem per penitentiam est afflictum non est iterum affligendum · quia deus non punit bis in idipsum Hanc controuersiam videt̃ soluere magister sententiaruz per medium eius caute transiens · Vnde sic dicit · Peccata semel dimissa redire ⁊ imputari iterũ dicuntur · quia propter ingratitudinem ita reus peccator cõstituitur sicut ante fuerat Idez tamen magister sententiarum volens caute pertransire subiungit · vtriq; pti q̃stionis probati fauent doctores Ideoq; alicui pti non preiudicans studioso lectori iudicium relinquo nostre simplicitate adhibendum · Sed ⁊ hoc tamẽ de nostra simplicitate adiam? · q̃ peccatum quod post perceptam indulgentiã iterum a nobis committitur ex aduersa ingratitudine grauius erit omnibus dimissis prius Quod ex verbis domini euidenter colligitur Johannis quinto · vbi dicit cuidam sanato · Ecce iam sanus factus es · iaz noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat · Hinc secunda petri secundo · Refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri ihesu christi · ⁊ his rursuz implicati superantur · facta sunt eis posteriora deteriora prioribus · Melius enim erat illis nõ cognouisse viã iustitie q̃z p̃ agnitionem retrorsum conuerti · Vnde Gregorius Vbi maior dominj gratia ibi transgressor maiorj subiacet culpe · Quinta penitentia falsa dicitur cum quis penitet q̃ peccauit · ⁊ tamen propter peccatorum multitudinem vel sumptuosius delicatam naturam vel peccatorum malam consuetudinem diffidit se posse satisfacere · ⁊ per consequens veniam consequi posse · dicens verbo vel affectu · penitet quidez me peccasse · sed tam debilis fuz et delicate nature q̃ non possum strenue agere penitentiam · Et sic inquadaz viuũt diffidentia satisfactionez ingredi dissimulãtes De

qua Augustinus · Penitentia que ex fiducia non procedit inutilis est et sterilis manet et fine misericordia · Nec autem diffidentia maxime oritur ex eo q benignitatem dei in affectu nō habemus · Dinc Ber · sup illo verbo Apli · Quidā dei ignorā tiā habent dicit · Ego dico oēs ignorare deū q nolunt cognoscere Neq enim ob aliud rēnuūt misi q: gūe et seuerū putāt qui pius ē · durū et implacabilez qui misericors est · fez et terribilez qui amabilis ē · et mentitur imqtas sibi formans sibi ydolū p eo qđ nō ē ipse Et subiungit · Quid timetis modicę fidei vt pecā nolit dimittē: Sed affixit ea cruci cū maib? suis Quid teneri et delicati estis Sz nouit ipse figmentū vrrī · Quid male assueti et ligati peccādi cōsuetudinē: Sz dom̄in? soluit cōpeditos Forte ne irritat? imanitate et multitudine criminū tūc tenetur porrigē manū adiutorij ⁊ Sed vbi habundauit delictū superabundare et gratia cōsueuit Quid iā vultis amplius qđ iam impedit a salute: ꝯ hoc est quod dico q: deum ignoratis ·

¶ Sexta pīa falsa est que ex solius timoris affectione agitur · quę videlicet timorē ex tribus tpib? viz ex morte vel iferno vel etiā ex iudicio dei homines cōpiunt · nullo caritatis affectu admixto · quaz pīaz plerūq habentes hij fiūt qui pmitēt in extremis · quā hoies vidētes in facie putāt frequenti? esse verā Vñ Aug? Vt q̄s efficaciter pīaz habē valeat non solū timor ꝯ amor necessari? est Et subiūgit Quez ergo penitz pstime vite nō soluz timē debet iudicē ꝯ amare deum prēz · q: sine caritate nemo pt peitē Dec āt pīa finalis maxie et supra modū piculosa ē · maxie cuz filij vxor et mund? iā pntes hāc in plerisq; inficiūt pīaz · vt cū peitere credat? forsā dolet q ab eis separat? Et iō pick? offitimū est et incertū vꝯ ad mortē protrahē pīaz dum pemitere pt · Sed si etiam sic douersus vita viuat nō pmittim? q euadat omnem penam · nā prius purgād? est igne purgatois Dic autem igis et si etern? non sit miro tamen modo grauis est · excellit enim omnem penā quā vnq̄z passus est aliq̄s in hac vita · Nunq̄z enim in carne inuenta est tanta pena licet mirabilia tormēta martyres sint passi · Et ideo pemitentia agenda est dum possumus · tum propter purgatorij acerbitatem · tum propter finalis penitentie dubietatem · Dicit enim beat? Bernardus Vt quid presumūt homines de extrema penitentia ⁊ quō sub vnius hore momento

existimant reuocari omnia ani
me membra que per cōcupiscē
tias malas ⁊ desideria mala per
totum mundum dispersa sunt
⁊ diffusa? Nō dico ait domin?
quin aliquos tales saluaē potēt
fuz · omnia in momento in ictu
oculi reuocare ⁊ per spiritum sā
ctum qui vbi vult spirat illam
eis inspirare penitentiam ⁊ com
punctionem cordis quam vix
alij diuturno lōgi temporis ex
erātio consequuntur · Sed in ō
i scriptura canonica vnuz tan
tum inuenies extrema illa con
fessione saluatuz · ⁊ hoc hora do
minice passionis

Septima
penitentia falsa est cum aliq? pe
nitet peccasse ⁊ proponit se vel
le in futurum emendare sed dif
fert hoc propositum de die i diē
De quibus dicatur Judith oc
tauo · Posuistis vobis miserācō
mis domini tempus · ⁊ in arbitri
o vestro diem constituistis ei ·
Et qui estis vos qui temptetis
dominum ? Non est iste sermo
qui misericordiam prouocet · ⁊
qui furorem accendat · De qui
bus conqueritur dominus Job
tricesimo · Expectabam bona
⁊ venerunt michi mala · presto
labor lucez ⁊ erumpunt tenebre
Quibus consulitur Ecclesiasti
ci sexto · Ne differas de die i di
em conuerti ad dominum · subi
to enim ira eius disperdet te ·
Quia vt infra dicatur · Nemini
debit deus spacium pecandi ·
De talibo dicit Aug? · Dicunt
cras cras communa voce differen
tes · De hijs septez falsis penitē
tijs dicit Oro · xxvi · Ne credi
deris ei · qm̄ septem nequiae ·
false penitentie sunt in corde ei?
A quibus ac̄ ·

Sermo decim? vñ supra ·

De vera penitentia ·

Sermo octogesim? primus

DAte mihi verum signuz
Josue · ij · Dicit Der ·
A prudētib? de diuersi
tate sensuū non iudicemur du
mō veritas vtrobiq; patzo ame
tur · Cur? Quia hoc i scriptuē
sensibus rerū vsibus cotidie ex
perimur In quantos eni verbi
causa · sola aq̄ assuit nostri cor
pis vsus ? Ita vn? q̄libet hmo
diuin? non ēit ab re si diuersos
sensitatibus animarum vel vsib?
accōmodandus Ostensis igit
supra septez falsis penitentijs tā
q̄z septem domis quibus descen
ditur in infernum · nunc in ver
bo p̄posito hortatur nos dñs vt
dissis falsis pñijs verū signū vē
pñe ei dem? · Et hoc ē qd dicit
Date michi ex signū q̄d hiez
fm sig̃cōez hystoric Raab me
trix ad exploratoēs a filijs isra
hel missos p se ⁊ domo sua ꝯuā
da dixit · tñ q; q̄libz hmo dim?
vt iā dict̄ ē ex diuersitatibus
diuīs vsibo poterit accōmodari

ideo ⁊ nos vbū ꝓposituz ex per
sona dei alloquētis penitētibus
ptim enter possum? adaptare ·
Dicit ergo de? penitentib? Da
te michi verū signū vt dimissis
falsis penitentijs talē pmaz ex
bibeatis in qua vera signa vere
penitentie habeantur Que licz
ex pozisermone p legē oppoſi
torum elicere valeam? · tñ non
erit iutile vt eadē falb pnijs op
posita exp̄sse ⁊ nude ponā? · vt
ipāz verā pmaz euidēti? ognoſ
cam? Quia vt dicit Dzo · xxvi
Est via que videt hoi rā · cui?
nouissima ducunt ad mortē
Sicut igit falsa pmia ex septē
falsis articulis ꝯstituitur · sic ve
ra pmia ex septē veris ⁊ oppoſi
tis illis falb ꝯstaē dī Dic itaq;
vera pmia ē generalis · satisfac
toria · ignoscitiua · pseueras ·
fidelis · caritatiua · aggressiua ·

¶ Hec resumendo dici
m? q ad hoc q nra pmia sit ve
ra debet eē generalis · vt de om
nibo pcās sine exceptiōe in spe
ciali vel in generali sincere ⁊ fide
liter peniteam? In speciali aūt
dixim? vt de ōmibus pcās q̄ oc
currunt memorie et nos meni
nim? omisisse singulariť penite
a? · p singlis affectū doloris
et meroris assumētes · In gene
rali āt dixi? vt de ōmibo q̄ meo
rie occurrūt generaliť penitea?
nec aliq̄d pecatū seorsū ponē
do reseruem? nob · ſ p q̄b? ne
q̄ter ꝓstrati fuerim? sine exceꝑ
tione peniteam? Qđ facē mōe
nit Dest · xiij · vbi dr · Om
nia loca in quib? ante letari con
sueuerat crimium laceratione cō
pleuit et dep̄cabatur dominū
Sic nos omnia loca peccati in
quibus letati fuimus nequiter
agendo profundis doloribus re
fumamus acriter penitendo · vt
de omnibus peccatis vbicunq;
contractis vere ⁊ sinceriter dole
am? · ne improperando dicatur
nobis illud Amos · iij · Pars
vna compluta est et pars alia
exaruit · Dinc Jac · ij · Qui to
tam legem impleuit · offendit
aut in vno factus est omnium
reus · Duius autem causam po
suimus in sermone supradicto

¶ Secunda penitentia vera
debet esse satisfactoria · vt vide
licet adeo seriose et veracīter cō
pungamur · vt omnibus offen
sis id est quos offendimus vel
integre vel quantum rerum fa
cultas permittit satisfaciamus
Non enim dimittitur peccatuz
nisi restituatur ablatum · Qui
ergo deo vult satisfacere penitē
do · prius satisfaciat proximo
restituendo · Nullum enim ob
sequium nullum sacrificium ac
ceptat de? · quod ei cum offen
sa proximi exhibetur · Vnde
Mathei quinto · Si offers mu
nus tuum ante altare ⁊ re · fu e
ris ac̄ · Quod exponēs beatus

Gregori⁹ dicit · Perpendite quā tum malum sit offensio ꝓxi · Propter quod etiā id abiatur per quod culpa relaxatur · Vera vera penitentia dicit ignoscitiua esse · Qui enim penitentiam agens petit sibi a deo offensam ignosci debet ⁊ ipse ex corde offendenti ignoscere · Alias enim veniam non meretur · Deo dominus dicit Michi vindicta ⁊ ego retribuam · Vnde Bernardus · Quantūcūq; peiteat quis · quātūliz se affligz · non ei remittitur nisi remittat · Deo non remittenti dicitur Mathei deāoo ⁊ auo Serue nequā omne debituz dimisi tibi quoniam rogasti me · nonne ergo ⁊ oportuit te misereri conserui tui ¶ Et qz hec remissio difficilli me ab hominib⁹ extorquet · iō quatuor sunt consideranda que ad plenam indulgentiaz facilli me nos inducūt · videlicet magnitudo diuine remunerationis · vtilitas illate offensionis · preciositas remissionis · conformitas diuine assimilationis · Primum bonuz qđ ex ignoscentia offensaruz consequimur ē magnitudo diuine remunerationis · In infinitum enim deum offendimus · que q̄tē infinīteitas attenditur tam in offensi dei magnitudine q̄z offensionum multitudine · Nam de magnitudine offensi dicitur in p⁹ · Magnitudinis eius non est finis · Et itē o quelibet offensa in eū committa est similiter infinita Itē omnis offense fūt similit infinite illo dicente · qui mim⁹ q̄z nos offendit Dic em̄ dicit Circūdederūt me mala quoꝝ nō ē numerus · Et q̄dā ali⁹ peitens dixit Plus caui sup numerū arene maris · Et hec tā magna tā multa vlō mia simul oia dimittunt⁹ si dimittim⁹ · dño ꝓmittēte Lu · vi · Dimittite ⁊ dimittem̄ ¶ Secōm bonū qđ osequim̄ ē vtilitas illate offensionis Quia si offensas patiēt sufferi⁹ ⁊ vtuose remisse rim⁹ sup oēm estimacōez in pūnitu meritū ⁊ gratiā nob cumulat ⁊ gloriam in futuro · Quam vtilitatem innuit p⁹ · dicens · ¶ Circundederunt me sicut apes Apes em̄ cū pūgēdo infigunt aculeū mel etiam fundūt · sic etiam mel magne vtilitatis nobis infunditur cum aculeis ⁊ pūcturis offensarum Cogita ergo apd̄ te sic dicēs · quō illū taz ḡ iuſ potero odie · p quē tāt⁹ grā rū cumul⁹ ministrat⁹ ¶ Tertiū bonū consistit in p̄ciositate remissi ois Est em̄ nobili⁹ obsequiū qđ ab hoie potēit deo exhiberi Nā in alijs obsequis q̄cūz nā deo offeri⁹ · ꝯ in hoc obsequio medullā cord ⁊ sāguinē aie deo da⁹ Et scim⁹ qz quāto obsequiū ē difficili⁹ ⁊ pfundi⁹ hauriť ex itis · tāto do g̃ti⁹ ⁊ acceptiꝰ exhibet

Et quia hoc obsequiū fundit? conducit oēs vires cordis ⁊ ani me. ideo deo pre omnib⁹ alijs ē acceptum. ¶ Quartū bonū con sistit in cōformitate dine assit⁊ tionis. Licuit enī boi añ dei incar nationē inimicū odire. et malū qđ accepit reddē inimico. dño dicente Ma. v. Audistis quia dictum est antiquis Diliges a micum tuum ⁊ odio habebis ii micum tuū Et subiungit Ego autem dico vobis Diligite inimi cos vestros Et quod verbis do cuit opa ⁊ exēplo in seipso mō strauit Nā iudam traditorez su ū vt dī Mat. xxvi. osculat? ē vocās eum amicum di. Amice ad quid venisti Qui etiā pro suis crucifixoribus subsānantibo eū et mouētibus capita sua at q; sa dē eius cōspuentibo prēz orauit dicens Pater ignosce illis q; ne sciunt qđ faciūt Qui ergo i hac noua lege quā deus de celo vēn ens in propria persona secū at tulit hominū imitatur ei ex hac virtute singulariter assimilat. Ideo crisostim? di. Nichil est quod sic deo similem faciat ꝯgle bentibus fore placabilē ¶ Quar ta pīa vera ⁊ sancta in hoc con sistit vt sit perseuerans. sic vt semper peniteat eum peccasse adeo vt in tantuz peccatum di splicēat vt nunq; libeat iterare. Dicit enim Hugo de sancto vi ctore Quando deus hominē i cō tritione absoluit a pcīs. ligat eū vinculo perpetue detestatio nis. vt pcm̄ semper de cetero detestetur. q̄ viz detestatio nō est aliud nisi q̄dā pīna debita il la ē duplex. vna in hitu et ad hāc semper tenem̄. etiā p? pec catorum plenā et integrā remissi onē. vt viz pcm̄ itm̄ displiceat semper. q; vellem? nō peccasse De q̄ Aug? dicit. Hēp doleat et de dolore gaudeat et se semp n̄ doluisse doleat Hecūda ē i ac tu et ad hāc nō semp tenem̄. ꝫ tn̄ ita diu durabē dz q̄ꝫ satisfac tionē nob⁹ iniūctā psolui m? et int? i cōscietia aliqua dāpn̄? spem de venia pcōz. De qua Iob. Si cōscia nostra nō rep̄ henderit nos fiduciaz habemus ad deū. Cū ergo ad hoc ventū fuerit. vt de pcās pus cōmissis nā nos cōscientia nō rep̄hēdat tūc p̄t etiā remitti pīna actual ¶ Quinto vero penitentia de bet esse fidel sperans se posse con sequi remissionez peccatorum. Quicq̄ enim sperare possum? erim? accepturi De? enī dicit in p̄s. Oculi mei ad fideles. qua si diceret. Oculi mei per re missi onis gratiam sunt super illos qui fideliter sperāt vt ex sua pe nitentia veniam consequantur Tal enī fidelitas deū fidelē cre dit dicēs illud p̄s. Fidel deus in oib⁹ vb Qui inter alia vba veritatis sue dicit Eze. xviij.

Quacūq; hora homo ingemuerit oīa peccata eius non erunt in memoria. Quia sicut dicitur Ezech. xviij. Testis fidelis nō mētietur. Dic autem testis ē sacra scriptura que ꝓmittit deum vel le dimittere peccata penitenti. Quia sicut dī Mat. xxiiij. Celum & terra transibit verba autē mea non transibunt. Hac fidelitate capn caruit qui dixit. Maior est iniquitas mea q̄z vt veniam merear. quod est iniquitas maxima Omnis enim iniquitas ad diuine mie clemetiā ꝛ pata minor est q̄z gutta roris ad mare. quia gutta & maē in hoc saltem habent similitudinem quia vtrūq; finitum est. sed finitum ad infinitum ꝟm Boecīū nullā habet ꝓportiōem V. Sexto penitentia vera debet esse ꝓmixta caritate vt videlicet non solum cōsideret ex timore penaz sibi debitam. sed etiam ex amore dei offensam. Quod ille vere penitens viz p̄s. dixit Tibi soli peccaui. nō ꝛsiderās q̄d mali ex peccato meruerit. sed q; deū prēm offenderit Incendit plane peccati rubigiēz. q̄ ardet valide per amoris ignē Tāto nāq; āplius pcā rubigo ꝛsumit. quāto peccatoris cor magno caritatis igne concrematur. Hūc amorem admiscuit penitens magdalēa De qua dicit Ihre. Ardor enim soli? amoris est. & ideo meruit audire Remittūt ei pcā mlta. quia dilexit multū. V. Septimo pīa vera debet esse satisfactio aggressiua. maxie si possibilitas & oportunitas aderūt nec aliqualiter differenda. Ad q̄ hortamur Ecā. quinto Nō adijcias pcatuz sup pccm. nec tardes cōuerti ad dominū et ne differas de die in diem. subito enim veit ira illi? & in tpe vindicte disperdet te. Vnde Augustinus Dño neminem se differre decet nisi qui putat q; plus habere at viuere. et in hoc ipsa dilatio multos occidit. vnde dicūt cras & subito ostium claudit. Quib? respondet Ihre. Qui penitenti veniam spōpondit nō ꝓmisit hoc anti die crastinū ꝓmisit Hec septē vera plena & pfecta penitentiā ostituūt quā q̄ habuerit salu? erit Et notādū q; cōtra p̄mū articulū vere pīe & positū peccat ꝑma pīa falsa. ꝛtra ꝟm secūda. ꝛtra t̄ciū tercia. ꝛtra q̄rtum q̄rta. & sic de singulis. q̄z p̄z fideliter ituēti & c̄.

V. Sermo vndecimus vnde supra.

V. De q̄tuitate penitentie.

V. Sermo octogesimus secundus.

Quātū debes dño meo. Lu. xvi. Salutis itaq; & ꝑnapiū gre ē nō inq

rere primū dei sublimia · nec ā
bulaē in magnis neq; i mirabili
bus sup se ꝫ culpas quas cōmi
simus diligenter inq̄rere · inuen
tas expellere · ⁊ quibus modis
hoc possit fieri diligenter inqui
rere · hoc est enim prim⁹ grad⁹
salutis Teste Ber · A te tua cō
sideratio incipiet · sapiens enī bi
bet de fonte putei sui prius · Ex
pedita ergo in primis duob⁹ ser
monibus penitentie qualitate ·
videlicz veritate ⁊ falsitate Nūc
seruato ordine dicendum ē de
eius quantitate · Dicat ergo qli
bet penitere cupiēs sibi ipsi ꝓpo
situm verbum scilicet · Quātuz
debes domino tuo? Vt hoc q̄d ē
quantum non dicat quātitatez
ōtinuā ꝫ discretā · Hoc est nō
q̄ intēsa pīna esse debeat · que
intencō est continua · ꝫ in q̄bus
locis ⁊ q̄b⁹ ꝑtibus ipā pīna scz
ageuda Dicat ergo quātū dēs
dño meo · vbi ⁊ in quibus me
dipsis debes penitere · Cui rñdet ·
q̄ in q̄b⁹ cūq; locis ⁊ i q̄b⁹ cū
q; ꝑtibo deū offendimus in eis
dem etiam est placandus Q̄d
ex multis sacre scripture testio
niis declaratur Vnde super illo
verbo Mathei tercio Facite dig
nos fructus penitentie dicit Glo
sa · Dignos penitentie fructus
facit · qui omnia deo in sacrifica
tum offert per que deus se meni
nit offendisse · ⁊ totum deo i sa
crificium offert · per quod de
um in culpa offenderat · Quod
figuratum legimus Nnmeri tri
cesimo primo · vbi dicitur · q; fi
lij israel victores madiaītarū
⁊ vltores peccati · omnia orna
mēta aurea per que filie moab
⁊ madian eos ad peccandum
allexerāt i donarijs domino ob
tulerunt · scilicet armillas anu
los inaures · vt per que illā dīz
offenderant per eadem etiam
hunc placarent · Hic corona y
doli ammonitarum aufertur de
capite eius ⁊ imponit capiti da
uid · cū malis quib⁹ diabolum
coronamus peccando viceuersa
coronamus deū penitendo · Hic
golie tanquaz proprio gladio
caput amputatur · cum diabo
lus in penitentia per illa vincit
cum quibus vincere ⁊ occidere
nos solebat · Ideo Hester tec
timo quarto dicit q; filijs israhel
penitentiam agentib⁹ hester lo
ca in quibus ante letari consue
uerat crimium laceratione reple
bat · Hec omnia nos instruunt
vt ⁊ nos ita faciamus offeren
tes deo per omnia in penitentia
per que ipsum offendimus in
culpa ·

Sunt autem tria in qui
bus omnes offense includūt ·
scilicēt in corde malis consentie
do · i ore male loquendo · in ope
re male faciendo · Vbi ergo
recte deum placare volumus · e
adem tria ei in pīna offeram? ·

vt videlicet contritionem in cor de · confessionem in ore · satisfactionem in opere versa viae offeramus Hoc est qđ dicit Ber. Tres sūt ptes pñe · otritio · confessio · satisfactio · Et subiūgit Ret̄ptori pulsāti triplicē portā aperi · scz portā otritionis · vt de pcō doleas · portā confessionis · vt pcm̄ detegas · portā operis · vt de pcō satisfacias · Cui accordat mgr̄ sen · dicens · In perfecta pñia tria obseruanda sunt · scz cordis contritio · oris confessio · operis satisfactio

Quas ergo tres ptes per ordinē psequētes de contritione incipiam? Dic q̄ duo breuit sūt pstrīgenda · Prīo qualiter ad contricōez veniam? Secūdo q̄liter quemētes ad eā dolē debeam? Ad pmū ergo p̄ consideracōez Ad scm p̄ consideratio et estimacōnē De qb? duobus dr̄ Ier. ij. Trāsite ad insulas et considerate vehemēter · et videte si factū ē hmōi · si mutauit gēs deos suos Et certe ipi nō sūt dij · Populus vero meus mutauit gl̄am suā in idoluz · obstupescite celi super hoc et porte celi desolamini vehemēter · In qb? verbis tāgit predicta duo · Nā in eo qđ dicit considerate tangit cōsiderationē · In eo obstupescite tangit estimacōem · Sciendum ergo qđ sunt septem cōsideracōes qbus quemur ad vehementē cōtritionem · Prima dirigimus in tra nos Secūda retro nos Tertia ante nos Quarta supra nos Quintam infra nos Sexta a dextris Septima a sinistris ·

Primo dico consideraciones mās dirigim? intra nos · et inuenim? nos per peccatum gratuitis spoliatos · naturalib? vulneratos · in ratione excecatos · voluntate incuruatos · memoria inquinatos · vndiq; depuatos et per omnia desolatos Que omnia si vt vere sint apertis cōsiderentur oculis · inuenim? multā materiam meroris Rō · i · Mach · nj · cōgrue iuenim? figuratū · Vbi dr Vt viderūt sacrificacōes debitā et altare pphanatū et portas exustas · et in atriis? vgulta nata sicut i saltu · sciderūt vestimēta sua et planxerūt plāctu magno · et impo fuerūt cinerē sup a put suū et ceciderūt in facies super terrā Sic et nos spūaliter intra nos ista cōsiderātes vh̄ ad mortem merito perturbamur · Secundo dirigamus nostram consideracionez retro nos · et videamus ibi transacti temporis perditionem · bonorum obmissionem · malorum cōmissionem · et in infidelitate turbe negl̄iarū nostrarum insecutionē · vt hec considerantes veraciter dicere possimus illud Psalmi Multi sūt qui persequūtur me et tribulāt me Quia vt dr Prouer. xiij ·

Pecatores persequitur maluz
Ita vt ipsa turba persequens
nos opere videatur dicere illud
Mathei octauo · Pegr te quo
cūq; ieris · Et quis ista non ti
meat Tercio māz cōsiderationē
āte nos dirigam? a iueie? mlt̄ā
matēiā tioriz · ibi ei vide? mor
tis anxietatē · occursātiū demo
nū feritatē · diuini iudicij seuēi
tatez · reddende rationis integri
tatem · De quibus ommibus di
cit Bernardus · Quid seduca
m? miseri nosmetipsos · nonne
ostiū dom? nr̄ē horribiles illispi
rit? obsidēt · nne exitū nrm̄ lar
uales? ille facies p̄stolāt̄ · qs pu
dor erit o anima mea · cū dimis
sis omnibus quorū presentia ti
bi tam iocunda · taz grat? aspe
ctuz · tā familiariz cohabitacō · so
la egrediēs in incognitaz regio
nē occursantia tibi coaceruatim
rue tenebrima illa mōstra videbis
quis tibi in die tāte necessitatis
occurret · quis tuebit̄ a rugiēti
bus preparatis ad escā · quis cō
solabitur · quis deducet? De
iudicio autem quid dicemus ·
Quid illic omnes nostre iustic
e nisi pānus menstruate reputa
buntur Quicquid hic pulpen
dendo trāsim? · palpādo tegim?
dissimulādo negligim? · hoc ibi
imponderea mensura rūnabit̄ ·
Quarto nostram cōsidera
tionem dirigam? supra nos · a
inuenimus infinitam materiam
verecundie a pudoris Videm?
enim exigentibus nostris? pecca
tis nos a celesti patria exheredi
tatos · deo patre orbatos · a so
cietate sanctorum separatos ·
glorificatiōe corporis a anime
abiudicatos Nonne hec conside
rantes merito pudore suffundi
mr̄ · Que mala oia Job · xviij ·
ip̄cat̄ re p̄b̄ di · Surrū atteraut
messis ei? Et p? Deleantur de
libro viuentium et cum iustis
non scribantur · Hinc Bern ·
Cogitanti michi q; patrem of
fenderim est̄ certe quod pudeat
Ipse enim se patrem michi ex
hibuit · sed non ego me illi vici
ssim filium · qua nam fronte at
tollo iam oculos ad vultuz pa
tris tam bonī tam malus filius?
Pudet tāto prē vixisse degene
rē Exit? aq; deducāt ocli mei
opiat ofusio faciē meā · vultum
meū pudor suffūdat · Insuper
videm? oem celi militiā ex nris
peccatis quodāmodo perturba
tā · Hi cm̄ vt dicatur Lu · xv ·
Gaudiuz est angelis dei super
vno pecatoe pmāz agēte · cur
n̄ p oppositū tristicia sit āgel? di
sup vno pcōre pmāz n̄ facīēte
Et hoc est qđ dī Ysa · xxxiij ·
Angeli pacis amare flebūt
Sedo ocl̄os nr̄ē obsideacōis di
riga? ifra nos scz i ifernū · qu ē
si sine dissimulacōe fic ē ituebim̄ i
uenimus in eo infinitā materiā
doledi a super omnez miseriam

conturbandi Inuenimus enim ibi omnium penarum diuersita tez acbitatē diuturnitatem · de monum societatez · refrimendi corporis feditatem · Nam de p mo dicit ps · Pluet super pcō res laqueos ignis · sul · spi · p · ps caliās eo z De secūdo dicit Apocali · xvi · Cōmanducabāt linguas suas p dolore De terā o dī Mat · xx · Ite maledicti in ignē eternū De quarto dicitur Ysaie · xiij · Tortiones a dolo res timebunt · vn? q̄sq; ad pxi mū suum stupebit · facies cōbu ste vult? eorū · Et infra Et ha bitabūt ibi strucōes a pilosi sal tabunt ibi · De q̄nto dī Ysāi · xiij · Subt te sternet tinea a v mes operimentum tuuz erunt · Sup quod dicit glo · Q̄d dāp nati recipiūt corpora sua taz ig nominiosa q̄ libenti? vellent ea brē q̄ dimidia esset corrosa ver mib? et cōesta · De isto z oim miseria dicit Ysa · xxxxiij · Cō gregabunt in congregatiōe v nius fascis in locū a ocludēt ibi in carcere · Sexto videam? ea que ad dexterā fūt p que b? typis p̄speritas designat Inue mim? em̄ q̄ infidelit abusi sum? quicq̄d nobis p̄speritatis arri sit De? em̄ nobis talia mōstra uit · vt p ea nos allicēt ad q̄ren da vera bona Nos vero ecōtra i bonis suis cū impugnam? Q̄d impp̄at nob de? Iobē · ij · di cēs Argentū meū et aurū meū tulistis · a desiderabilia mea a pulcherrima retulistis in telu bra vestra Dic Der Prochdo lor q̄ caduca vana a p̄e nulla quo z finis mors ē ego insanus et infelix p̄ferre nō eribui et mi p̄is amori piter a honori · ofun dor audire · si ego pater vbi ho nor me? Quia cū ois creatura beneficos suos diligit · iuxta il lud p̄s Cōfitebit tibi cuz bene feceris ei · nos ex finis domis sup bi a insolentes facti grauiq̄ ip̄i offendim? q̄z si nudata ab eo fuis sem? beneficia cōsecuti Sep timo dirigamus oculos nostre cōsideracōis ad finistrā p quā ad uersitas intelligit · quā idarco deus frequent nobis immittit · vt p vbera admoni ad ipm̄ fugia? · Dic em̄ dicit p p̄s · Cū ocidē ret eos q̄rebāt eū a reuertebāt a diluculo venebāt ad eū Ite Ysa · xxvi · Dne in angustia quefierunt te a in tribulatione murmuris doctrīa tua eis Nos autem misericorditer castigati non audimus dominuz · sed ma gis indurauimus ceruices nostras longius recedentes a peccatis peccata cumulantes · Quod cō queritur de nob Iheremias q̄n to · dicēs Percussisti eos et nō doluerunt · attriuisti eos a ren nuerunt accipere disciplinam · indurauerunt facies suas supra petram et noluerunt reuerti ·

Hee septem consideratione⁹ pre figurate sūt in agno habēte sep tem oculos De quo dicit Apo. quinto. Vidi in medio throni ⁊ in medio quatuor animaliu agnum occisū habentem cornu a. vij. ⁊ oculos vij. que sūt vij spūs missi in omnē terrā Itē per ꝙtuor aialia de quibus dicit E zech. Totuz corpus plenū ẽat oculis per circuitū.

Expedito ergo prīo membro scilicet quomodo ad contricōez pueniamus Nunc dicendū est quō cōtriti dolere dēam? Hāen dum ergo ꝙ p̄dicte septē consi derationes generant de se septez qualitates que simul cōpate et in vnā deuocōez coglutinate faci unt nos vehementissime dolere. sez mēorē. timorē. tremorē. pu dorē. horrorē. pauorē. Nā ex prima consideratione directa in trorsum vehementi afficiūr me rore Ex secūda directa retror sum timorē. Ex tercia antrorsū tremorē. Ex quarta leuata sur sum pudore. Ex quinta missa deorsum horrore Ex sexta dex trorsum dolore. Ex septima di recta sinistrorsum pauore affi cimur vehementer. Ex prima cōsideratione merere debem⁹ vt hij qui bonis operibus spoliāt Ex secunda debemus timere vt qui ab inimicis sectantur et val lantur. Ex tercia tremere debe mus vt qui iudicio presentati morti adiudicantur. Ex quar ta verecundāi debemus ⁊ pude re tanq̄z qui patre orbantur et paternis bonis exhereditantur Ex quinta horrere vt qui iam dampnantur. Ex sexta dolē vt qui infideles reputantur Ex septima pauere vt qui indisci plinati instabiles estimantur. Hee ergo septez consideracōes cum suis qualitatibus contricō nem in nobis perficiunt. etiam si lapidibus duriores fuerīt cor da nostra. quam cuz angeli di viderint in nobis missi in miste rium nostrum pro modulo no stro completam ⁊ perfectam interpellant pro nobis ad deuz dicentes illud Psalmi. Com mouisti terram et conturbasti eam. sana contritiones eius q̄a commota est Quod nobis pre stare dignetur Qui viuit ⁊ reg nat deus in secula seculorum.

Sermo duodecimus vnde supra.

De secunda parte penitentie scilicet de confessione.

Sermo octogesimus ter tius. A

Sicut fiunde sicut aquā cor tuum Treñ. ij. Dicit Bernardus Si perfe ctionem quam desideratis non potestis adipisci quod minus habet imperfectio cōuersatioi⁹ suppleat humilitas confessioīs

Ac si dicat. Sincera ⁊ vera confessio tante est virtutis ⁊ efficacie vt videatur perfectionem modice assimilari Et ideo qui illam scilicet perfectionē habere non poterit humilem saltez induat confessionem. ¶ Expedita ergo supra vna parte penitentie generalis. contritione videlicet Nunc seruato ordine de secunda parte scilicet confessione est videndum. De qua tria per ordinem sunt pertractanda sciz de cōfessionis diuersitate necessitate ⁊ qualitate ¶ Circa primum est sciendum q̄ sunt tria genera confessionis. confessio mentalis. sacramētalis. generalis. Mentalis confessio dī p quam interius ꝺpūcti humili deuocōe deo mentaliter ꝺfitemur. qua vsi sūt oīes prēs veteris testamenti q̄ soli deo sua pcā mentaliē fuit ꝺfessi. De qua dī. iij. Re. viij. Si q̄s ꝺgnouerit plagā cordis sui ⁊ expāderit manus suas in domo hac tu exaudies ⁊ reppiciaberis et q̄a tu solus nosti corda oīm hominū. Dixi ꝺfitebor aduersū me iniustitiā meā dño. Et seq̄tur Et tu remisisti iniquitatē peccati mei In quo virtus mētalis cōfessionis declarat ¶ Item Cogitatio hominis cōfitebit tibi. Ac post q̄z de⁹ homo fieri dignatus ē voluit hominī loco sui confiteri q̄d ipse nō ignorat Quia ꝺm Apostolū Omnia nuda ⁊ apta sūt oculis eius Vult ergo de⁹ homo fact⁹ vt hominī loco suo nesciēti cui pas mā s ꝺfiteam. vt p hoc pbet si ipse ignoraret pcā mā vtrū vellem sincere et veraciter ꝺfiteri. Et ideo mō ꝺfessio mētalis non sufficit misi necessitas excludat tpis oportunitatē et

De

persone ¶ Secunda confessio est et vocatur sacramētalis q̄ per xp̄m et apostolos ꝑmulgata nos xp̄iani homines vtimur ad salutē Quā sācti doctores sic describunt. Cōfessio sacramentalis ē ex vera ꝺtritione pcōrū plena ⁊ ex p̄sta reuelacō hoī hūti auctorita tem alios ligādi et alios in confessionibus soluendi. Per hāc descriptionē hec sacramentalis ꝺfessio ab alijs ē distincta Nā per hoc q̄ dicit ex vera pecatorum cōtritione. distinguit hāc a falsa ficta et infideli confessione. Per hoc vero q̄ dicit plena ⁊ expressa reuelatio. hanc distinguit a mentali Per hoc autez q̄ concluditur hominī habē ti auctoritatē. quod inferius apertius declaratur. distinguit ea

De

am a generali. ¶ Hanc autem confessionez sacramentalem dominus vt premisimus instituit in veteri testamento sub figura dicens Le. xiij. Plaga lepre si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem

et videbit eum. Aptius autem eam instituit in nouo testamẽto Mat. viij. cũ cuidam leproso mundato dixit. Vide nemĩ dixeris. ꝫ vade ostende te sacerdoti ⁊ offer munus quod moyses precepit in testimonium illis Item Lu. xvij. decẽ lepsis clamantib9 et mundari petẽtibus dixit. Item oñdite vos sacerdoti b9 Hec autem ofessio p dñm ẽ instituta et p apl'os diuulgata Vnde Jac. v. Cõfitemĩ alt' alt'ꝝ pcã vestra et orate p inuicem vt saluemĩ. Item. i. Joh. i. Si ofiteamr pcã mã fidel' ẽ de9 a iust9 vt r̃mittat nob pcã nostra Et hec ofessio sacramentalis sacẽda est sacerdoti habenti claues ligãdi ⁊ soluendi

Tercia ofessio est generalꝫ que in articulo necessitatis cuilibet homĩ fieri poterit nõ quã tũ ad necessitatẽ sed ad bene eẽ ⁊ ogruitatẽ. De qua Augustinus. Tanta est virtus confessionis vt si deesset sacerdos in articulo necessitatis cõfitens habẽs desideriũ confitendi poterit cuilibet suo proximo confiteri Et cur non fiat in sacramẽto confessionis quod fit in sacramento baptismatis. quod licet primã paliter ad sacerdotes ptineat. tamẽ in articulo necessitatis poterit quilibet baptisãe. Et subdit Aug9. Dit tũ dign9 veniat ex desiderio sacerdotis

Secundo dicendũ est de ofessionis necessitate. De q̃ sciẽd' q̃ adulto ⁊ oportunitatẽ tpis habenti omnino necessaria ẽ ad salutẽ. Jõ dr Pro. xxviij. Qui abscõdit scelera sua nõ dirigetur. qui aũt ofessus fuerit et r̃liq̃rit ea misericordiã osequet Dmc Job. xxxi. Si abscõdi q̃si homo pccm̃ meũ ⁊ celaui in sinu meo miq̃tatez. Blo. male mihi otinget. Ex hijs ⁊ similib9 pz q̃ ofessio necessaria ẽ ad salutẽ

Tercio ẽ dicendũ de ofessionis q̃litate ⁊ q̃lis eẽ debeat. vt p eã remissionis grãz cõsequamr̃. Debet ergo cõfessio vt efficax fiat subiũcti9 ornamẽtis eẽ ornata Dño dz esse p meditata. Secũdo accusatoria. Tercio integra. Quarto nuda. Quinto verecunda. Sexto dolorosa. Septimo cõminuta. Octauo propria. Nono fidelis. Primo debet esse premeditata. oĩ diligẽtia pcã cõfitẽda vel ꝑm tp9 vel ordinẽ cõmissorũ in memoria ordinãtes Quod facere monemur Eccle sia. xxxij. Precurre priorĩ domũ tuaz ⁊ illic aduoca te ⁊ illic lude et age cõceptiones tuas. Quod fecit Ezechias di. Isa xxxviij. Recogitabo tibi oẽs ãnos meos ĩ amaritudie aie mee Item Jẽ. ij. Vide vias tuas ĩ cõualle. i. it natiuitatẽ ⁊ mortem Rõ beu pauca facãũt Rõ oq̃rit'

dominus Ysa·lvij·Non ē qui recogitet in corde suo· Se cundo confessio debet esse accusatoria vt non videatur quasi texere hystoriam vel fabulam enarrare Sed accedat ad cōfessionem sicut reus ad iudicez· accusans se per modum displicentie ⁊ doloris de ommibus in quibus eum in secreto cord accusat conscientia ·ponens se totū in arbitrio confessoris ·Quia sicut fur confitens peccatuz suū in foro contentioso absq; vlla retractione ad mortem damnatur·sic econuerso delictum suuz confitens in foro spirituali absq; omni ambiguo liberatur Dicit Prouerbiorum vicesimo octauo· Justꝰ in principio accusator est sui Quod exponēs Gregorius dicit· Quantūcūq; peccator immanissima scelera cōmiserit·incipit tamen iustꝰ esse cum incipiat confiteri·quia dū confitetur et iniusticia sibi displicet iustꝰ eē incipit Dicit Job ·vij Nō pcaz ori meo ·loqr in tribulatione spiritus mei confabulabor cū amaritudie anime mee Et ps· ·Dixi confitebor aduersuz me·non aduersus dominus vt adam·non aduersus diabolum vt eua quē stultū inculpāt de peccatis suis ·Sed dicamus cum dauid primi Regum vicesimo octauo·Ego suz qui peccaui·ego inique egi· Certi o confessio debet esse integra vt ō mia maiora et minora cum circūstantijs aggrauantib9 plene ⁊ integre confiteamur· Quippe q a vt dicitur Ecā· xij ·Deōm erraro adducet te deus ad iudicium Item Job Luet omnia q fecit Deo omnia sunt confitenda Deo dicitur in themate Esfunde sicut aquam cor tuū·nō vt lac qđ retinet colorez ·nō vt vinum nec vt oleum qđ retinet saporē et odorē·ℏ vt aquaz de qua nichil penitus remanebit· Hec autē integritas tō ē necessaria vt detur locꝰ diuine largitati in integrū remittēti· q aut totū tenet aut totū remittit · Justa vos vsus · Larga dei pietas venīā ñ dimidiabit Aut nichil aut totum te lacrimāte dabit· Cuiꝰ signū legiꝰ Mat· xxviij Vbi seruꝰ iussꝰ est venūdari ⁊ omnia reddi Cui tamē postea omnia fuit dimissa · Sic a nob male confitentibus oia repetuntur ·vel integre confitēb9 oia dimittunt Quarto confessio debet esse nuda·vt sicut deo ōnia nuda sunt ⁊ apta·sic etiā eius vicario nudē ⁊ apte omnia detegamus ·facientes vt misere persone·que vt intuētiū mētes ad cōpassionem prouocēt miserabilia sua denudant ⁊ detegūt· Dicit nos vt misericordiam diuine pietatis erga nos commoueamus nostram infirmitatem

feditatem et turpitudinem de
uitemus vt cõfequamur quod
Ezechi · xvi · nobis promittit
deus dicens Eras nuda & confu
ſiõe plena · ideo expandi ami
ctum meum ſuper te et operui
ignominiaz tuaz · et ideo mone
mur Iſai · xlvij · Denuda tur
pitudinem tuam · Quia ſi vm
p confeſſionem non denudant
in iudicio denudabuntur toti
mundo · Et ideo ſtatim ſequit
in predicta auctoritate Reue
labit ignominia tua et videbit
opprobriũ tuũ · Dinc Nauz ad
Reuelabo pudenda tua et
oſtendam gẽtib9 nuditatez tu
am et regnis ignominiam tuã ·
& proiciam ſuper te abhominа
tiones tuas & contumelijs te af
ficiam Quinto confeſſio de
bet eſſe verecunda · vt noſtram
feditatem coram domino & con
feſſore erubeſcamus · ſed nõ de
bet eſſe nimia ne opturet os lo
quẽdi Vnde erubeſcentia debz
ſeruire non dominari · vt erube
ſcamus & tamen nõ erubeſcen
do taceamus Ideo dicit Bern ·
Erubeſce ſz tamẽ totum reuela
nec abſcondas Dũt em̃ qui q̃
fi fabulam confitẽdo pccõ & ſuo
& biſtoriã & egritudines aime
fue ſine confuſiõe enumerant ·
quod valde eſt deteſtabile in
homine confitente · Dicit enim
Aug9 q erubeſcentia eſt max
ima ps ſatiſfactionis Sex

to confeſſio debet eẽ doloroſa · vt
ex profundo cord doleat et con
feſſio teſtẽ habeat vim doloris
De quo dicit Micb · mj · Dole
et ſatage filia ſyon quaſi pturi
ens · qz nũc egredieris & nõ ve
mes vſqz ad babilonem Ibi li
beraberis ibi redimet te dominꝰ
de manu inimicorum tuorũ Ac
ſi dicat Ibi doles tũc egrediẽis
ſez de peccatis & non venies vſ
qz ad babilonem i confuſionẽ
eternaz · ibi liberaberis & redimz
te dominus de manu inimicoruz
tuoruz id eſt omniũ peccatoꝝ
Septio confeſſio debet eẽ cõ
minuta · vt nõ ſolũ confiteant
genera & ſpẽs peccatoꝝ ſed ſin
gula Ad hoc facere monemur Ex
odi · xxx · vbi dicit Cũi tenu
iſſimum puluerẽ vniuerſa cõtu
deris · pones ex eo coram tabna
culo teſtimonij in quo loco ap
paruero tibi & ſãctũ ſãctoruz e
rit Ac dicat Que prius erãt de
genere peccatorũ cum per fide
lem diſcuſſionem in tenuiſſimũ
puluerẽ comminuta fuerit per ad
iunctam gratiam coram deo q̃ſi
ſãcta apparebunt De hoc glo
riatur Dns dicens Comminuaz
eos vt puluerem ante faciem vẽ
ti · vt lutum platearum delebo
eos Octauo confeſſio de
bet eẽ ꝓpria vt peccata noſtra
confiteamur & non aliena · Vn
de Pſalmus · Deus vitam me
am annũciaui tibi nõ alienam

Et iterum Delictū meum cognitum tibi feci Deo cōfessor confitentibus aliorum peccata possit talē indulgentiā dicere · Indulgentiam a remissionē peccatorū suorum omniū tribuat tibi nō tibi ac ¶ Nono confessio debz eē fidelis · vt magna cordē fiduduca ex ipsa confessione sperem nos remissionē conseq peccatorū · quātū em̄ de plenitudina gratiarū dei sperare possum? tantum erimus accepturi · Dic Ma · ix Si potes credē oia possibilia sūt credēti ¶ Quarto de ipedientibo cōfoem dicēdē breuiter aliqd · Sunt aūt tm̄ Ter · q̄ ipediūt cōfoem quatuor · pudor · tior · spes · desperatio Quos dā em̄ ipedit pudor · q̄ ex sola confusione cōfiteri erubescūt De q̄ tal on dicit Est cōfessio adducēs peccatū · et ē cōfessio adducēs gloriā · Alios ipedit timor Timēt em̄ si cōfiteant q̄ oz eos pcā dimittē iuxta iiunctā pm̄az saluatoris q̄ mulieri adultē dixit Job · viij · Non ego te cōdempnabo iā āplius noli peccare Tē tient ne grauis penitentia eis iungat · q̄s arguit Job Qui timet pruinā irruet sup eū mix Tercij sūt q̄s impedit spes · q̄ i hoc seculo aliqd cōcupiscūt · nec putāt se adepturos quod desiderāt si q̄les sint boī bo inotescāt Quartos ipedit desperatio · q̄ nullū p̄dictorū verētur ḧ solū hoc timēt q̄ post p̄dictā cōfessionē ab ipsis se possēt nullatenꝰ cōtinē Ad quos pertinet illud Oro · xviij · Impius cū venerit in profundū malorū cōtempnit Qui ergo hiꝭ q̄tuor mal̄ premit frequenter a cōfessiōe cohibet Sed cur te pudet dicē quod nō pudet facē ? Aut cur erubescis boi cōfiteri cū ocu lis dei nō possēt abscōdi ? Ad si forte pudor ē tibi vni boīa fortasse pcōri pcm̄ tuū exponere · q̄d facturus es in die iudicij v bi oibus exposita tua cōscientia patebit ? Dime tria ponēda sunt cōtra pudorē · scz cōsideratio cōtra timorē · scz cōsiderandū ē · q̄z lōga sit pēa iferni · q̄z grauis · q̄z imfructuosa · et ecōtra psentis tpis pēa breuis · leuis · fructuosa · Contra spē similit tria ponūt scz bona futuri seculi · dei aīātia · angelorū a oim scōrum leticia Contra desperatiōez sil̄iter tria opponunt · scz xp̄us vigor quē pecator fuit exorsus fione · grā dei · et auxiliū confessoris Rogem? ergo dīm nr̄m ih̄m vt det nobis i hac lacrimarū valle peitē pcā nr̄a · vt post hāc vitā valeam? aē ·

¶ Sermo · xiij Vnde supra ¶ De terra pte pīne scz satisfactiōe

¶ Sermo · lxxxnj ·

VOt debetis reddite p peccato. i. Reg. viij. Dicit Bern. O si cognoscules qz multa a qz multis debeas videres qz nichil sit q̄d facias ad cōparationē debitorū Nā si conferrēt in te omēs vite filiorūz adā. a omēs dies secuti. a labores omniuz hominū q̄ sunt fuerunt a erūt. nihil esset ad cōparationē debitoz z tuoruz Ergo in verbo proposito duo intelligimus scz debitoz z exactionez. que cū insimita sint. ad testamentū hui⁹ exactionis. Hec cūdo ponit specificationem exactionis. cuz dicit. pro peccato. q̄si diceret Et si nō potestis pro ōnibus reddē saltē reddatis debita pro peccatis

Ad Expeditis ergo supra duabo ptibo pñe generat. viz otritio nem a confessiōe. Nūc dicēd ē de ē cia eius pte scz satisfactiōe De qua dicatur q̄tuoz p ordinem. scz de satis factiōis diuersitate. q̄litate. quātitate. ptiū multiplicitate. De prio sciendū q̄ ē triplex satisfactio. pma ē fundamentū. scda additamentuz. tercia adiuuamētum. Prima dicit satis fāo ē illa quā saluator instituit Job. vi. cū cuidā sanato satis factionē iungens dixit Ecce sanus factus es iā noli peccare Io. viij. vbi mulieri adultē satis factionē imūgēs dixit Ego te nō codēpnabo vade iā ampli⁹ noli peccare Quaz satis factionē iō alia z dixim⁹ fudamētū. q̄ in omni satisfactione siue a confessore iūcta siue ex ppio arbitrio assūpta ista nccia ē q̄ sine ea nulla alia acceptat. Et iō omnis confessor hāc satisfactionez debet iūgere a alijs satisfactionibo ponē fūdamētum.

Secūda satisfāo quaz ali o noīe dixim⁹ additamētū est quā confessor cōsulta sua ratione a discretionis moderamine prie supaddit cū dicit. tibi iniūcta a tāta iniūgo tibi ad satisfactionez iam dictoz a ōniuz peccatoz

Tercia satisfāo quaz ad iuua mētum dixim⁹ est illa quā quicq̄ deuoti voluntarie assumūt vt pores adiuuent satis factiones q̄s vnicuiq̄ deuote Bern. osuli adiūgēdas cū dicit. Ibi medic⁹ clemētioz fuerit vt quasi vngētis a emplastris leuioribo ōmia curare voluerit. tu age pro temetipo a remedijs fortioris a celerioris auid⁹ sanitatis ferruz require cauteriuz exposce

Terāo videndū est de satis factionis q̄litate id ē q̄lis eē debeat Debet āt esse afflictiua. affectiua. discretia. Prio debet eē afflictia Cuz ei per pcā delātionē penā meruim⁹ nccē est vt nra satis factio sit pēalis vt per eius penalitatem illam penam quam meruimus infermi vel purgatorij expellamus

Est enim regula in theologia q̄ pena pene resolutoria est Sed hoc debet ee affectiua .i. deuota vt satisfactionē quā pro peās soluim⁹ in deuotione pro funde pñe persoluam⁹ Ad em̄ aia in corpe hoc est deuotio i opere Vt ergo nostra satisfactio sit acepta necesse ē vt dulcedine deuotionis impinguet Et hoc est qđ dicatur Leuiti. iij. Cum offers oblationē dño. adipē q̄ operuit vitalia. et quicqđ pinguedinis est intrinsec⁹ offeres Et hoc optabat Dñs. Sicut adipet pinguedine repleat aia mea Tercio nrā satisfactio fit discretiua. vt satisfactiōez cōmēsuratam nris viribus offeram⁹. dicētes cū Jacob Si paruulos meos in ābulando fecero laborare morient⁹ vna die cūcti Et ad hoc hortatur nos apl⁹s dicēs Rationabile sit obsequiū vestrū. Et Leui. ij. In oi sacrificio offeres sal .i. discretionez. Melius ē em̄ pauciora cōtinuare q̄z multa sine discretiōe facta breuit⁹ amputare Tercio dicēdū est de satisfactionis quātitate Debet aūt precedenti bꝰ delictis esse cōmēsurata. i numero. pōdere. et mēsura. Vt q̄t pcā preceserūt tot satisfactiones⁹. q̄z diuturna. tā diuturne etiā emendatiōes domino offerātur Nam de numero dr Ecā. xij Cuncta q̄ fiūt adducet deꝰ in iudiciū Et Job Luet oia q̄ fecit De pōdere dicit⁹ Exo. xxx. Equalis ponderis erūt oia Itez Deute. xxv. Nō habebis i sac co tuo diuersa pondera De mensura dicatur Deute. Pro mensura pecati erit plagarum mod⁹ Et quia imutabiliter deus iudex iust⁹ penas nostris peccatis i iudicio adequabit. ideo eautius per satisfactionez in presenti tempore diluamus. Dicit enim deus Vsaie. xxvij. Ponam iudicia mea in pondere a iusticiā meaz in mēsura. q̄i dicet Satisfactionē culpe i pñā cōmensuratā ego ponā .i. mēsurabo exigēte mea iustitia ad tua pcā Quarto dicendū est de partiū satisfactionū mꝰ tipliātate Debent autez ptes satisfactionis correspondē ptib⁹ culpe Vt quot mois peccaui⁹ tot a mois eadem peccata emēdemus. Peccauimus autem tripliāter secundum Johannem Omne enim quod est in mūdo aut est concupiscētia oculoz. aut concupiscia carnis. aut superbia vite Per cōcupiscias aūt oculorū peccaui⁹ i rebus tpalib⁹ ipas p auaritiā ābiendo Per concupiscias aūt carnis peccauim⁹ in voluptatib⁹ carnalib⁹ delectando Per superbiā vero vite peccamus in spiritualibus .i. in ama hūanā gloriā affectando. His tribus peccauimus scilicz

in temporalib? carnalibus et spi
ritualibus · hoc est in rebus cor
pore et aia · Que transcurrendo
per singula videamus ¶ M
In rebus autem tripliciterpecca
uim? · res male acq̃rẽdo · vt ba
laaz qui pro munẽ tempali vo
luit maledicẽ filios isrl̃ Secdo
res acq̃sitas male expendendo ·
sicut dues epulo · qui epulaba
tur cotidie splendide Tercio rs
male retinendo vt cayn qui de la
boribus suis non obtulit domio
meliora Contra hunc nephari
um ternarium tripliciter satisfa
ciamus Primo vt res male acq̃
sitas restituam? · quia ãtra hoc
factum nulla alia satisfactio
acceptatur Iuxta illud Mat ·
xviij · Redde quod debes · Qz
etiam rex regũ precipit in libro
Reguz di · Restitue ei õmia q̃
sua sunt · Secundo pro rebus
male expensis satisfaciam? cor
pus per abstimentiaz macerãdo
qz contraria contrariis curãtur ·
Dicit enim Bern̄ · Justũ ẽ val
de ventrem in dei seruitio esurie
vsq; ad rugituz qui sepe vaita
tibus vsq; ad vomituz est reple
tus · Tercio in rebus male dete
tis satisfaciam? elemosinas lar
giendo ¶ N Vt autem eleo
sinas libentius largiamur · scie
dũ q; quatuor bona mercamur
p elemosinã apud deũ ¶ Facit ei
pectatorũ purgationẽ · ipetrat
mie propitiationẽ · phibet dãp
nationem · et meretur eterne vi
te glorificationẽ · Que quatuor
Thob · nij · lucide declarantur
vbi dicitur De substantia tua
fac elemosinaz · et noli auertere
faciem tuam ab vllo paupe · Si
ta enim fiet vt nec auertatur a
te facies domini Et seq̃tur Quo
niam elemosina ab omni pecca
to liberat ⁊ a morte · et non pati
etur animas ire ad tenebras ¶ Fi
dutia enim magna est coraz fũ
mo deo elemosina omnibus q̃
faciunt eam · ¶ L Item in corpo
re peccauimus tripliciter · volup
tates hauriendo · bona negligẽ
do · et mala operando · De pmo
dicitur Eccli · ij · ex persona pec
cãtis Omnia que desiderauerunt
oculi mei non negaui eis nec p
hibui cor meũ quin oĩ voluptа
te frueretur De · ij · dr̃ Pro · ij ·
Qui sectatur ocium replebitur
egestate De tercio Capz · xxij
Cõmixta sunt sanguis toti diũ
furtũ fictio · corruptio · infidelі
tas · turbatio · piuriũ · tumult?
et bonoz̃ dn̄ immẽoratio · aia
rum inq̃natio · natitatis immu
tatio · nuptiarũ inconstantia in
ordiatio · mechiea impudicitie
Et subditur Aut enĩ dũ letãt
insaniunt · aut certe vaticinant
falsa aut viuunt iuste · aut per
iurant ãto · Cõtra hũc ternariũ
iterũ tripliciter satisfaciamus ·
Et quia ieiunium ẽ gnale oĩm
mẽbroz̃ corpis afflictiuuz · iõ

per ipsum emendemus quicqd per corpus mali nos memi? cō mīsisse ¶ Est autē triplex ieiumium Primuz est corporale quo abstinem? a cibo materiali · Secundo est morale q̄ subtrahimur a delectatione tpali · Tertium ē spirituale quo ieiunamus a peccato mortali Hoc ergo triplicī ieiumio satisfacentes ēplicē culpā quam p corp? cōmisimus emēdem? · a sic peccata que per carnis cōcupiscentiam cōmisim? per carnis afflictionē iusto ordine emēdem? · vt fiat quod dicit · Contraria contrarijs curant ¶ Tertio peccatum? m aīa tripliciter · vidz retinendo · malis consentiēdo · vana appetendo Hijs aūt tribus vno remedio orōe viz possumus obuiare Dicit enī Aug? · Per virtutē orōis v.dz fugāt · mali consensus mutantur · a vana quelibet euanescūt Potit autez Per · q̄tuor speies orōis p q̄s oē malū fugatur Pria dicit Verecunda Secūda pura Tertia deuota Quarta āpla · Pria ꝑtinet ad iāpientes Secūda ad proficiētes Tertia ad statū perfectū · Quarta ad intercedētes ¶ Pria ergo orō ē illa q̄ vere cūdo affectudno offertur · i q̄ pcōr recēter de peccatis abstracti? nō audet leuaē facē suaz ꝫ oculis defixi? in terram tūdit pectus dicens cū publicāo qui cū pharizeo ascendit in templuz · Dñe ꝑ iā? esto mihi pcōri De hac deuotiōe dr Eccū · vij · Vis vere cūdia illi? super aurū Semper tal verecundia exaudit · Per hanc verecundiam ipetrauit achab gratiā apud deum De q̄ dicitur · iij · Re · xx · Mandauit dns p helyā achab ecce ego inducā super te malū · q̄ audiens achab ieiunauit a dormiuit in sacco a ābulauit demisso capite · a fact? est vmo ad mim ad helyā dicens Nonne vidisti achab hūiliatū coram me qz igit humiliat? ē mei cā non inducā malū in diebus ei? ¶ Secunda speies orōis dicitur pura · ad quam de verecundo affectu aīa promouetur · cū remissi scientia fida cor leuat ad dñm ōnās fiducialiter et audacter · Et huic orōi sancti spūs gratia semp ē admixta per quam postulam? in fide nichil hesitātes De cui? auxilio dicit Ap? Roma · viij · Ipse spūs sanct? postulat pro nobis gemitibo inenarrabilibo · Et loci corde nrō Quid aūt in corde prīs loc oīdit Per · di · Sicut spūs scūs pro nob interpellat i nob · ita prē delicta donat cū prē · Et hē nos erigit q̄dā fiducia · sic deuz ichinat ad nos sua mia ¶ Tertio orō dr deuota · quā tūc deo offerim? · cū p xi gratiaz

promoti omnia vota nostra q̄ distinxerūt labia nostra deo p̄ soluimus · atq; a pcā vitijs ⁊ defectibus liberati ⁊ ī libertatē spūs dati in nrīs orationib? solum dei beneplacituz querim? · nil de nostra vtilitate ⁊ omodo cogitantes et pemt? nō curāte? De hac oratione dicit Ap? i. Corīm · xnj · Orabo spiritu ora bo et mente Quarta orō dicā tur āpla quādo ꝺ̄s non anxiu? pro se sed pro tota eccia ⁊ oī bus xpiſidelibus fiducialiter ī terpellat · et est cōuenies ordo · vt qui gratia promouēte ad p fectum statū virtutuz iam est promotus pro alijs mtercedat · et in tempore iracundie fiat recō siliatio Et bij sunt acceptiſſimi apud deum Dicit enim Eze · ij deus Quesiui de eis viruz q̄ mt poneret sepez ⁊ staret o posit? coram me ne dissipare eaz Doc conquerit? pro oīb? nobis Psa lxxij · Non ē qui inuocet nomē tuuz qui consurgat et tencat te ℣ Et sciēdū q̄ oīa opera penalia ⁊ carnē affligētia redu cūtur ad ieiumū Oīa vero opa mie ad eleosinaz Omnia autez spūalia ad orationē reducūt · Itē sciendū q̄ p hec tria eleosi nam ieiumū ⁊ orationem fuffi cienter oīa pecata emendātur · q̄ p elemosinā reuocamur a cō cupiscia oculorum · p ieiumiuz a cōcupiscia carnis · per oratiō nē autē a superbia vite · Itē per pecatū deum deh̄onesta? · nos metipsos dāpnificamu? · proxi mū scandalizamus Et iō per o rationē deo · per ieiumiū nobis · per elemosinā proximo satisf a ciamus competēter Itē oīs sa tisf actio vel fit per compuncti onē · per elemosinarū redempti onem · per orationuz supplicatio nē · Item cum triplicē reruz sub stantiā a deo accepim? · scizres corpus et animā deo vt et de e is tribus debituz soluam? censū de rebus tenemur elemosinā · de corpore ieiumiuz · sed de spiritu orationem ⁊c ·

℣ Sermo · xnj · Vide supra Quomodo ieiumium nostrū de bz eē ornatū ℣ Sermo · lxxxv

R

QVi pronus est ad mise ricordiam benedicetur Pro · xxij · Dicat Gre · Illud ieiunium deus approbat quod ad eius oculos man? elēo sinarum leuat · quod cum pro ximi dilectione agitur · q̄ ex pietate cōditur · Hoc ergo q̄ tibi subtrahis alteri largire · et vñ caro tua affligitur inde ege stas pauperū repet Jn verbis ergo propositis tria intelligūt Prīo tanguntur ēe ad miam promouentes Secundo miam facētes Terio gratiā cōsequen tes Prīm ibi Qui pn? ē Secm

ibi Ad misericordiā Tercīū ibi Dñdicet Exigente ergo ordie longe aīn posito dicendum est q̄modo nostrū ieiuniuz pietate debeat adornari Quē ordinē vt possimus legētibus efficaciē declarare pri? dicta breuiter repliceam? · In prīcipio nanq; sermonū tria posuimus · scz de ieiunij institutione loci exhibitione · modi satisfactione Expeditis autem primis duobus mēbris in tribus sermonibus Tercio fuit ꝓpositum de ieiunij scificatiōe · ad quam quinq; fuerūt ꝓposita Oportuit em̄ ieiumū vt sanctū fieret in noie esse verificatum · in puritate fundatū · De quibus duob? membris oēs priores bīti sunt sermōes · Et iō tercium membrum in maīb?ē Quia ad hoc q̄ nostrū ieiuniuz sāctificet necesse ē vt sit pietate adornatū Sō Est āt duplex pietas Vna q̄ deo debet · q; ē cult? dei · Secūda q̄ exhibet ꝓxio q̄ tota i opibo mie cōsistit · De hac pietate exigēte ꝓpōita materia ē dicēdū Ineffícax ē enim nrm̄ ieiumū qđ hīs opib? mie nō ornat Nā de ieiuio sine mie opib?fcō dicit dñs p zach · Cū ieiunaretis a plāgētis nūq̄d ieiunastis michi? Qđ exponens Gre · Sibi quisq; ieiunat et nō deo si ea q̄ sibi ad tps subtrahit paupib?nō t̄buit · hz vēt p?modū offerēda custodit · Et

De hac ergo materia tria p ordinē dicam? · Prīo de causis ad miam mouēnb? Secūdo de miaz facientib? Tercio de ḡtis siue vtilitatib? cōsequētib? Sūt aūt tres cause q̄ ad miam exhibēdā nos dñt merito ꝓmouere Prīo q̄s petat Secūdo qđ petat Tercio videndo ad qđ petat · Primo videndū ē q̄s petat sibi miam exhiberi · et ē deus q̄ semp miaz nobis exhibuit Ipo dicēte Iob · xxxi Ab infātia creuit mecū miseratio Itē Ysa · lvij · In mia sēpiterna misert? fui tui · Ergo miserator nr̄ petit sibi misereri a pmiaz exhiberi · clamās ad nos p Iob · xix · Miseremi mei miseremi mei saltē vos aīa mei Sz dicunt occasionē iquirētes quādo vidim? eū petētem Ecce hocipsū reprehendim̄? quādo vidim? te esurientē a non ministrauim? tibi ? Audi qđ respondeat nūc · et etiā qđ respondeat tunc · Quod vni ex mīmis meis fecīstis mihi fecīstis In persona aūt cuiuslibz paupis petit sibi dñs misereri Cui cū neget et dam? nō illi sed deo damus et negam? · Sum? em̄ mēbra ē sti ꝑm Apl'z i · Corin · vij · Vos estis corp? crīsti a mēbra de mēbro · q̄cqđ autē mēbris exhibetū fuerit cōsueto vsu loquēdi v n? q̄sq; iudicat sibi factū Sō cūdo videndū ē qđ petat · q; qđ suū ē a nō tuū Vn valde ignat?

ẽ cõiungatur cui dñs multuz ẽ
buit. et ipse bucellã pais dene
gat postulãti Aug⁹. Ad hoc
de⁹ ex pria pietate multa tibi
donauit. vt ex eis mercari debe
as. Ideo Aug⁹. ex psona di
Da michi qđ tedi tibi. de meo
peto nõ de tuo. habuisti me lar
gitorẽ. fac me de meo debitorez
Terão vidẽdũ est ad qđ pe
tat. q; ad vsurã centuplã mutu
ãdã Hic enĩ de⁹ ditias suas di
stribuit dãs alijs mũdi ditias.
paupib⁹ aũt r̃gnũ dei. volẽs vt
caritatiua mutuatiõe et mutua
mercatiõe diues paupi ditias.
et paup diuiti regnũ dei frater
na cõmunicent caritate Qđ aũt
deus illis diuitias a pauperib⁹
regnũ tederit vtrũq; legim⁹ in
scriptura De prio dicit Ecã.
v Dedit ei dñs ditias a hec p⁹
illi⁹ scz diuitis. De secdo dicit
Ma. v. Dti paupere⁹ spũ quo
mã ipsorũ ẽ regnum celorũ Dic
Aug⁹ Mis hõ qđ feneraris hoi.
fenerare deo a cẽtuplũ accipies
et vitã eternã possidebis Jtẽ mira
ingratitudo hoim q̃ nolunt acco
modare deo ad tales vsuras ad
qs iudeo vel cuicũq; extraneo
mutuarẽt Nõ nege⁹ ei bucellã
pais a q̃ tota dei peti⁹ r̃gnũ dei.
q; si parũ ei negabim⁹ merito
negabit nob suũ magnũ Vnde
Pro. xxi. Qui obturat aures
suas ad clamorẽ paupis clama
bit q ipse a nõ exaudiet

Secũdo dicẽdũ ẽ de miaz exhi
bẽtib⁹. et de opib⁹ mie q̃rũ
duo sũt gña scz corpalia et spi
ritualia q̃bo duob⁹ iciumia sunt
adornanda Que ãlo tangũtur
zach. vij. cum dicit Miazet mi
serationes facãte. Naz per hoc q
dicit miam tangit opa spiritu
alia. per hoc q subiungit et mi
serationes tãgit corporalia. et
hec vtraq; in septenariuz nume
rum diuidũtur Prio ergo dica
m⁹ de corpalib⁹ Secũdo de spi
ritualib⁹ eo q secũduz Apo.
nõ pri⁹ qđ spirituale ẽ qđ aiale
X A Sũt ãt opa mie cor
palia hec. pascẽ esurientẽ. pota
re sitientẽ. vestire algẽtẽ. hospi
tare pegrinantẽ. sepelire mortuẽ
tẽ. visitare icarceratos Hec sex
ponunt Ysa. lviij. vbi dicitur
Frãge esurienti panẽ tuũ. et e
genos vagos q; induc in domũ
tuam. Cũ videris nudũ operi e
um. et carnẽ tuã ne despexeris
Hec etiã sex opera aperti⁹ tan
gũtur Ma. xxv vbi dicit Cuz
venerit filius hois i sede maiesta
tis sue et oẽs angeli cũ eo ac.
Tunc dicet hijs q̃ a dexteris ei⁹
sũt Venite bñdicti pris mei ac
Esurui a dedistis michi mãdu
care ac. et de alijs ibidẽ positis.
Septimũ vero op⁹ mie. scz se
peliẽ mortuũ pomit Thob. qui
dixit filio suo Audi fili mi Cuz
acceperit de⁹ aiaz meã a corpus
meum sepeli et habebis hõrem

v

matri tue. ¶ Hec septez opera misericordie breuit trāscurrentes videam⁹ q̄z solliciate monea mur in scriptura ad eaꝺē exēcē da Nam de p̄mo opere dicitur Tho. nij. Panem tuū cuz egemis et esurientibꝰ comede. ꝛc Iterz Pro. xxv. Si esurierit inimicus tuus ꝙba illum. si sitiēit pota illū ¶ Secūdo monemur de secundo opere mie scz potaē sitientes Mathe. x. vbi dicitur Qui potum dederit vni ex mimmis istis calicē aq̄ frigide. amē dico vobis non perdet mercedez suā. De ābobus dicit Lu. xiij. Cum facis cōuiuium voca pauperes debiles cecos et claudos. beatus eris quia non habēt vnde retribuant tibi. retribuet⁹ autez tibi in resurrectione iustoꝝ ¶ Tercio de tercio opere mie monemur Job. xvi. Qui accipit si quē miserō. i. aliquez miserū me accipit Item Mathei Qui vos recipit me recipit Iterz ad Hebreos. xiij. Hospitalitatē nolite obliuisci. per hāc q̄dam placuerūt angelis hospitio fuscepti⁹. sicut abrahā ꝛ loth Quod faciebat illa mulier q̄rti Re. iiij. helizeo Jō dixit ad virū suū Ia aduto q⁹ vir dei scūs ē iste q̄ transit p nos frequēter faciam⁹ ei cenaculū puum ꝛ ponam⁹ in eo mēsā ꝛ sellam ꝛ candelabrū. vt cuz venerit ad nos maneat ibi ¶ Quarto monemī de quarto ope mie scz vestire nudos Tho. iij. De vestimētis tuis nudos tege Et Isa. lviij. Cū videris nudū opi eū Huic enim opi p̄ ceteris singularit⁹ vita eterna p̄mittit Eze. xviij. cum dicit Si nuduz vestierit ego opuit vita viuet. Nec mirū q⁹ hoc opus p̄cipuius est p̄mis. ꝛ diuti⁹ durat Facilius em̄ dat p̄ādium ꝛ ati⁹ trāsit q̄z tunica ¶ Quito monemī de quito opere mie. scz visitare infirmos Ecce vi No te pigeat visitare infirmū. ex hoc ei i dilectiōe dei firmabe ris. Quia vt ait Job. v. Visitās spēm tuā nō peccabis. q⁹ in eis q̄bus sit⁹ es fium⁹ remēorabimur nobis similes miseriaꝝ affuturas Dic Jaco. i. Religio mūda ꝛ immaculata apud deū hec ē visitare pupillos ꝛ viduas in ē tribulatiōe ¶ Sexto monemī de sexto ope mie scilicz visitare incarceratos. p q⁹ egenū ꝛ paupē de manu pcōris liberam⁹ Hoc op⁹ exercuit thobias in captiuos De q̄ dicit Thob. v. Cotidie pgebat p oēm cognationē suā ꝛ cōsolabat eos. diuidebat q⁹ vnicuiq⁹ prout potēat de facultatibꝰ suis Iterz Danis. xiij. dicit q⁹ Daniel zuzānam morti adiudicatā liberauit. Vñ Apl⁹ Hebre. xiij. Memento vinctorum tanq̄z sit⁹ vincti ¶ Septio monemī de septio ope q⁹ ē sepelire mortuos Hq

quo breuiter videam? Qui enī vult opa mie fideliter exercē de bet ipsā i proxis suis vsqz i finē exercē. i quo tanto āpli? mere bimur grāz quāto pre ceteris o peribz mie difficili? exhibetur Doc op? exercere monem Ec cle. xxxvīj. Fili in mortuū p duc lacriās. et quasi dura pas sus imāpe plorare. a bm iudici ū cōtege corp? illius a ne despi cias sepulturā illius Idē A mor tuo non prohibeas grāz Doc o p? mie ioseph ab arimathia a mycodem? dño mortuo exhibe bant Et iō idē opus sepultuē de bet etiā suis membris .i. oībus i xpo mortuis exhiberi De qb? septē opibus mie habet iste v sus. Visito poto cibo redimo te go colligo cōdo.

Sermo. xv. Vñ supra De opibz mie spūalibus Sermo lxxxvi.

Exerce te ad pietatez .i. Thio. nij. Dicit Gre. Si magne vtutis est a morte eripe carnē aliquādo mo rituram. quanti meriti ē animā liberare in celesti patria sempvi ternā Expeditis ergo i pōri sermone operib? mie corporali bus. Nunc dicēdū ē de operibz misericordie spiritualibus Ad que hortatur nos Apostol? in verbis ppositis In quibz duo facit. Primo enī ponit suā exhor tationē Secūdo exhortationis rōez compādo opa mie corpa lia ad spūalia Primū ibi exēce te Secūdū ibi ad pietatē Nam corpal' exercitatio ad modicū vtilis ē pietas vero ad oia

Ne ergo religiosi q p votū promissionis sue a terrena substā tia se nudauerūt putent se mēi tis opm mie defraudatos ex q magnam sanctitatis fuc iactu am incurrerēt. ecce parata sūt nobis opa mie in infinitū nobi liora. q tanto illis corporalib? pferuntur. quāto spiritus cor pi antefertur. Dicit enī Gre. gori. Plus ē victurā aiam i per petuū refici cē qz ventrē moriture carnis terreno pabulo satiaē Si cut ergo seculares sua hūt opa mie corpalia quibus se possent erga proximos exercē. sic etiā religiosi habēt sua opa mie spi ritualia qbus se possūt erga p ximos exercē. Et sunt ista. in struē errātes. corrigere peccan tes. cōsolari tristes. remittē of fensas. sustinē iniurias. a pro inimicis orare Que in isto versu cōprehenduntur. Cōsule casti ga solare remitte fer ora

Quod aūt spiritualia corpali bus sūt meliora ondit Thomas i secūda secūde xxxij. q. sic di. Opera mie spiritualia preemi nent corporalibus ē plicā rōne. Prio qz id qd exhibet affcūs

nobilius est quolibet corporali
Secūdo ratiōe eiꝰ cui exhibet
quod est aīa · que simliter nobi
lior est omni corpe · vnde sicut
homo sibi ipsi magis debet secū
dū spiritū q̄z secundum corpus
sic a proximo · Tercio quātum
ad ipsos actus qui nobiliores
sunt corporalibus · et secundū
hoc iterum preeminent ista illis
VL Cupientes ergo spūalia o
pera propter meritoruz cumulū
erga proximos exercere · Prio
studeamus instruere simplices
et errantes hortātes eos vt avia
erroris reāpiscant · tum propt
dei offensam cauendam · tum
propter penam declinandaz et
propter celestem gloriaz conse
quendaz · reuocantes eis ad me
moriam quomodo momentane
um ē quod delectat et eternum
quod cruciat · et hijs similia p
que possunt ab errore vie sue fa
cili reuocari Nec mirū si tpe g̃
tie quod maioris est perfectio
nis iubemur proximos errantes
ab errore vie sue reuocare · cuz
et hoc in veteri testamēto de bo
bus et azinis fit mandatum Di
citur enim Exodi · xxiij · Si oc
curreris bouī inimici tui · aut azi
no errāti reduc eū Et si videris
azinū odientis te sub onere iace
re non pertrāsibis · sed subleua
bis eū Nunqd de bobus deo est
cura? Nō · Sed in vmbra hui?
mandati hoc monuit vt hoies in
etna vita ppetua societate no
biscū omāturos studerem? pro
viribus exhortari Hoc aīa ōnia
cauentes ne taliter errātes ppter
erroris sui ignauiā condempne
mr · cogitātes si i hoc errore sim
pliciores forsitā nob fuit pnt ta
mē esse in multis alijs meliores
Quod si in nullo constat eē bo
nos ad huc quales sunt apud
deū ignoram? · Qd sollicite hor
tat Apl's Gala · iij · di · Fres
si preoccupatus fuerit ho i aliq̄
delicto vos q̄ spūaies estis hu
modi instruite i spū lenitatis ·
considerans teip sū ne a tu tēpte
ris · Vñ Ber · Quid scis si vn?
ille quē forte ommū vilissimuz
atq; miserrimū putas · cui? vi
tā celeratissimā atq; singulari
ter fediss'maz horres a ppterea
illū putas spernēduz · nō mō p
te qui iā sobrie pie a iuste viue
re te cōfidis · melior te mutatio
ne dextre excelsi in se futur? sit ·
in deo aūt iā sit · Dic ananye as
q̄ saulū spirantez in discipulos
dm̃ p psecutore habuit a deo
meruit audire · vt legit Actu ·
xi · Vade quoniā vas electionis ē
michi iste · vt portet nomē me
uz coram regib? ac Nō dixit dñs
vade michi erit iste hic est · q; qd
i paulo futurum erat in deo iaz
erat VL Sed no
tandum q̄ hec instructio erā
tium in duobus consistit videli
cet in verbi exhortatione · et hoi

exẽpli ostensiõe · vt litterati instruant exhortando · bonj vero simplices vitaz ostendendo · vt errantes vndiqz habeãt instructiõnes ne se valeant de ignoraãtia excusare · ℣ Secundo studeamus corripere peccatores peccãtes dicentes eis Tu qs es qui audes deum ad iracundiaz prouocare · proximũ scãdalizare · ipsũ i corpore et aĩa dampnare · Time deũ et noli hanc rem pessimam facere Non enĩ vt ait Apostolus Thessela · mj · vocauit nos deus in immundiciaz sz in sanctificationẽ ℣ Et nota qz correctio fraterna debz tribj ãmiculis exhiberi scz in leuitate caritatea vtilitate · In leuitate vt non clãorosa voce nec duris obiurgijs corripiamus delinquentem · sed submissa voce et leniter ipsum in silentio arguamus Et ad hoc monemur Ecclesiastici decimo nono · Corripe amicum tuum ne forte nõ intellexerit a dicat · nõ feci aut sciat ne iterum addat facere Secundo correctio debet fieri in caritate non in indignatione et contemptu sed in sincera dilectione Vnde Gregorius Ad cuius non solum debet quisqz cõpassionem exercere sz et zelus · tuõ vitijs debetur · vt in vno et odiqz boie diligam? bonus qõ factus est et imsequamur mala que fecit Dic Ecã · xx · Qui potestatem sibi iniuste assumit odicitur Potestatẽ enim iniuste sibi accipit qui non ex caritate sed ex odio corripit delinquentẽ ℣ Terão correctio exhiberi debet propter vtilitatẽ non ei? qui corripit · vt i tali correctione non nostram ostentationez et potestatem · sed correpti frĩs vtilitatem queramus · cuz eum quez corripim? corrigibilẽ speramus Si enim eum corripim? quem incorrigibilem cognoscimus nonvtiliter corripim? · sed malum malo superaddim? Jõ dicitur Pro · xxij · Qui arguit ipium ipse maculã sibi generat Inutiliter etiam corripim? si in eodẽ vel eqli vel maiori crimine laboramus Per modũ primum corripuit iudas illam mulierez euãgeliã · que sicut dicit Ma · y · cuz vngentũ funderet sup caput cristi dixit · vt qd pditio hec facta est De secundo dicit Mat · xvij · Quid vides festucam in oculo fratris tui trabem ĩ oculo tuo non cõsideras Hypocrita ejce primuz trabem de oculo tuo · ℣ Quarto superaddam? correctioni necessariã discretionẽ · vt nra correctio sit discreta Indiscrete enĩ corripi? si ãmonitiõe non premissa aliquẽ in aperto conuiciaremus · Talis enĩ correctio magis in cõfusiõez qz emẽdationẽ vgeret correpti

Et est sciēduz q̄ licet corripe fratrem homim p̄ceptū sit · nād hoc omnes teneam̄ p loco ⁊ tē pore · sūt tamen quinq; casus i quibo euadim? hoc preceptum Prim? ē cū non est spes correc tionis Pro · xxiij · Noli arguē irrisorē ne forte odiat te · Secū do? cū timet defectus pbatioi? vt cū quis de crimine corripit quod nō potest p̄bari · Tūc e nim corripiens obligaretur ad talionem si deficeret in pbatio ne · Terci? cū plato tāq; iudi cium est factum · Quart? cū meliori operi vel eq̄ bono aliq? vacaē intendit · Quint? ē cum multitudo aptās est in culpa · tūc enim correctio plus nocēt q̄z p̄desset · q̄ multitudo diffi cilē corrigit ⁊ ptās Vl Terci o studeam? omnes in tribulati one ⁊ tristitia positos fidelit cō solari · hoc enim cū sincere ⁊ de uote agit supra modum est me ritoriū apud deū Deū hoc ope gr̄ abas Iob · xxix · Cū sedērē quasi rex circūstante me exerci tu erā tamē meētiū osolator ⁊ tē Vsa · lxi · dicit de seipo Spi rit? dn̄i sup me · vñ q̄ · vt con solarer omnes lugētes · vt poē rē cōsolatiōem lugentibo ⁊ da rē eis coronam p̄ cinere ⁊ oleū gaudij p̄ spiritu meroris · Vl Quarto studeamus offensori b?nr̄is toto corde ⁊ toto animo condonare et liberalit indulge re Req̄re añ sermonez · viij · vi delicet Date mihi vez signū Quinto studeam? psecutionē ferre patienter · Qd facere mo nem Eccā · ij · Deprime cor tu ū et fustine · Et itez Vsq; in tps fustinebit patiens et poste a redditio iocūditatis Cōfor mātes nos paulo dicēti · i · Co · nij · Persecutiones patimur et fustinem? De quo Ber · Vide vbomo qui ad exemplū dei ō nūl persecutiones fustinz et ip se a nemine fustinet Vl. Qd licet difficile vite at volen ti tamen facillimū essz si fruct? qui inde pueniunt videretur · Qui sunt sex · Prim? q̄ a futu ris molestijs liberamur Secūs q̄ inter ipas sufferentias cōso lamur · Terci? q̄ ab insidijs di aboli defensam Quart? q̄ ciui bus celi connumeramur · Quin tus q̄ de singul? sufferētijs sin gularit glorificam̄ · Sext? qa meternū nūq; āplius molesta mur · et hec omnia gr̄ose conse sequimur si mala nobis irroga ta in patientia sufferamus Sexto cupientes ob maioris meriti cumulū nos āplius ex ercere oremus Vltimo ex affectu pro hijs q̄ nob se exhibēt inimi cos · qd deus vbo docuit et ex ēplo · vt fiat qd dr Cepit ihe sus facere et docere · verbo Ma th · v · Orate p̄ psequētib? vos Exemplo cum in cruce dixit.

Pater ignosce illis q̄ nesciūt q̄d faciūt Sic et nos p̄ nr̄is of fēsoribꝰ exoremꝰ · nec solū hoc ex iudicio rōnis vt nobis p̄fiā at · ꝫ vt illis bonū eueiat quod oram? Vex q̄ de oōe in sequē ti sermōe debito ordine exigēte dicetur Ꝛō pauca ista ꝫ suffici ant · Deptio adiám? cōpas sione vt fiāt totiḗ numḗo spūa lia sicut corpalia · q̄ cōpassio i ter spūalia opa nō minor ē r̄pu tāda Si ei hanc p̄ximis nō ex hibem? in celo ipsis nō erim? co heredes Dicente Apl̄o Si non cōpatim nō cōregnabim? Quā tūc veracit exercem? si oim ꝛo minū miseriaꝫ i mōriolo cordiꝫ nr̄i congerim? et pistillo cōpas sionis cōterim? quouꝫ q̄ pias lacrimaꝫ eliciam? · q̄s Der · no biliores reputat q̄z lacrimas cō tritiois a deuotiois Dmc Re · cōpassionē cōparans opibꝰ mie corpalibꝰ dicit Exterioꝛa largi ens rē extra seipsū p̄buit · q̄ aūt cōpassionē proxio exhibuit eti az ei ex semetipso aliq̄d dedit · plꝰ ē aūt de seipso aliq̄d daē q̄z de suis Dr Expeditis ergo opibꝰ mie spūalibus aeoꝛū ex erātatiōe · Nunc dicēdū ē de ea quā ex eis benedictiōe cōsequm̄ Sic em̄ dicebaꝫ m p̄mo sermo ne · q̄ ē p̄nus ad miam benedice ē In noie aūt benedictiois mi chil aliud q̄z vtilitas quā ex p dictis opibꝰ mie cōsequmur inu ie Sūt aūt q̄tuoꝛ vtilitates que i noie bñdictionis nob̄ p̄mittū tur si nos i p̄dās operibꝰ mie si delit exḗcem? Promittit em̄ no bis de? i p̄nti vita scificationē · in morte augustie liberationē · p? mortē iferni elōgationē · i ce lo eternā glorificationē · Que q̄ tuoꝛ tāgūt Tho · nij · in vna se tētia cū dr · Premiū bonum the saurizas tibi i die necessitatis · quom̄ elemosina liberat a pec cato · ecce primū · et a morte libe rat · ecce secūdum · et nō patiet aiaz iḗ ad tenebras · ecce tercīū · et fiducia magꝫ erit coraz sūmo deo oibꝰ facientibꝰ eā Ecce q̄r tū · Hoc tamē quartū p̄mittit apti? Ubi · xij · vbi dr · Et fa cit iuenire v · tā ct̄ nā Dij sūt fru ctꝰ q̄s cōsequm̄ ex opibꝰ mie In q̄ibꝰ oia gna boni plenissie includūt · Vñ Ecā · xvi · Dis mia faciet locū vnicuiq; p̄m me ritū opm̄ suoꝛū · et p̄m intellectū pegrinatiois illi? Ac si dicat · Mia in ōm statu dat quod op timū ē · Quid em̄ melius i hac vita esse potḗit q̄z sāctificari ꝛ Et hoc promittit nobis Mat · v · Dti mioꝛdes qm̄ ipsi miaz cō sequēt Ite q̄d meli? i morte eē poterit q̄z ab oi angustia libera ri · De q̄ Judith · v · Deꝰ coꝛū tefēdet illos Ite quid meli? q̄z ab iferno elōgari · De quo Y saias tricesimoprimo · Erit po pulo meo silentiuz et securitaꝫ

vsq; in sempiternum Jte quid melius q3 in vita eterna collocari? De quo Psalm? Longitudine dierum replebo eum et ostendam illi salutare meū Ad nobis et cetera.

Sermo. xvi. Vnde supra de oratione.

Sermo. Lxxxvij

Bona ē oratio cū ieiunio et elemosina magis q3 thesauros auri condere Tobie. xij. Dicit Bern. Cū scriptū sit frater adiuuās fratrez fortius sibi mutuo adhe rbūt et alt utrū pmouebūt se. oratio vtutē impetrat ieiunādi ieiumū vero gratiam promerentur orādi. sic q; ieiumū orationem roboret. oratio vero ieiumū sanctificet et domino represent. Quid em̄ ieiumū prodesit si quod absit reliquat in terra? subleuetur ergo penna orationis vt domino valeat presētari Expeditis ergo supra tribus mēbris ad sāctificatiōez ieiunij cōcurrētibus sciz nomis verificatione. puritatis fundatiōe. pietatis ordinatione. Nūc ordo postulat vt dicam? de oratiōe per quam tāquaz palam nostrum ieiumū subleuatur. et subleuatum domino presētatur. Et quia nulla oratio dignior ē illa quā saluator instituit. ideo eādem prosequēntes tria de ea per ordinem exponemus. Primo de eius institutione. Secūdo de eius commendatione. Tercio de ipsa oratiōne Sēdum ergo q; orō dominica a saluatore nostro deo est instituta ppter quinq; causas Primo vt per eā deus honoretur. Secūdo vt ab ipso solum quod necessariū est postulet. Tercio vt quod petitur est ab eo fiducialiter sperandum. Quarto vt quid orandum sit homo informetur. Quinto vt per verba que ruminantur homo sanctificetur Prima ergo causa propter quam oratio est instituta est hec vt deus honoretur. Cū enim ipse deus noster sit pater a domino meruerit ē adorād?. quippe qui Malachie. p̄mo exigit a nobis honorē dicēs. Si ego dominus vbi ē honor me?. Ideo monemur secūdi machabe. xv. Domina deum qui cuncta conspicit Secūda causa ē vt ab eo solo necessarium postuletur. ne vel nostra industria vel bōna puidē tia vel fortūa aliquid nos conse qui posse sp̄emus: Ideo hortatur nos Psalm? Jacta cogitatū tuum in domino et ipse te enutriet. Ipse enim vocat se nostrum nutriciū Oze. ix. dicēs Ego quasi nutricius portabam eos in bneris meis.

Et ideo merito ab ipso solo om
nia nobis necessaria sunt peten
da ¶ Tercia causa est vt peti
tuz ab eo fiducialiter speretur ·
quã fiducíaz vt omnino assecu
raret duplici iuramento se ostri
xit Job · xiij · Amẽ amen dico
vobis si quid petieritis patrez i
nomine meo dabit vobis Dme
Aug⁹ Non tantum hortaretur
vt peteremus nisi dare cuperet
quod promittit · Vnde Dñs ·
Nemo nostrum fratres oratio
nem suaz paruipendat quomã
is quem oramus non parupen
dit eam · sed priusq; sit egressa
de ore nostro ipse eam scribi iu
bet in libro suo · Et vnum indu
bitanter de duobus sperare debe
mus · quomiaz aut dabit quod
petimus aut quod nobis nouit
vtilius ¶ Quarta causa est vt
quid petendũ sit homo informe
tur Nam in ipsa oratione domi
nica omnia que petenda sunt in
cluduntur · ⁊ extra illa nihil pe
nitus est petendum · Et docuit
discipulos ⁊ nos ido i discipu
lis quid sit petenduz · ⁊ anteq̃z
doceret ignorauim⁹ vniuersi Vñ
ante hãc doctrinã filijs zebedei
stulte petentibo dixit · Nescitis
quid petatis · Et apostolis om
nibus dixit Vsq; modo non pe
tistis quidq̃z Ideo ante hanc
doctrinam omnes fideles dño
dicebant Cum ignoramus q̃d
agere debeamus hoc solum ha
bem⁹ reliqui vt oculos nostros
leuemus ad te petentes vt nos
doceas orare · quia secundũ Apo
stolũ ad Rõanos · viij · Quid
oremus sicut oportet nescimus
Et ideo in simili affectu roga
uerunt discipuli dominũ Luc ·
xi · dicentes Domine doce nos
orare · sicut iohannes docuit di
scipulos suos · Dec enim doc
na summe est necessaria nobis
ne vana ⁊ mala petentes cum
impijssimo antiocho repellam̃
De quo machab · ix · dicitur
Orabat sceleratus dominum a q̃
non erat miserecordiam cõsecu
turus ¶ Quinta causa
est vt per verba que ruminantur
homo sanctificetur Sepe enim
corde duro ⁊ arido ad oratõez
accedentes tam diu eam terim⁹
masticamus ruminamus ⁊ multi
plicamus · quousq; omnia iteri
ora nostra in deuotõne liq̃scunt
et in affectum feruentissimum
pinguescunt · per quam deuoti
onem fideles sanctificant · Dic
Ecc̃ · vij · Melior est finis orati
onis q̃m principiũ Quia verba
dei sepius repetita affectuz orã
tis excitant · qui in orationis ex
ordio durus ⁊ aridus sentieba
t Vnde Thy · iij · Omnis cre
atura dei bona ẽ Et subdit cau
saz Sanctificatur enim per ver
bum dei ⁊ orationem · Nomine
õnis creature hominẽ signãs q̃
p verbũ dei ⁊ orationez scificat

Hoc aperti⁹ declaratur nobis Job. sexto vbi dicit veritas. Verba que ego loquutus⁹ sum vobis spiritus et vita sunt. Sicut enim oleum de oliua. vinum de botro. mel de cera. nucleus de testa ptransiēs pressurā exprimit⁹ et eliciat⁹ sic spiritu⁹ et vita ex verbo orōnis exprimit⁹ q̄ nos sanctificāt apd deū. Secdo dicendum est de huius orationis commendatione. Commendatur enim a tribus. A dignitate brevitate. fecunditate. Primo dico commendatur a dignitate. quia ab eo qui est sanct⁹ sanctorum et iter omnes dignos⁹ dignissimus est edita et educta. Si enim psalmi boni et sancti sūt ad orandum quia sanctus propheta ipsos ad laudandum deum edidit. quanto sanctior est ipse qui per eosdem psalmos oratur et laudatur? Nam de dignitate dei hanc orationem instituentis dicitur Ecc. vi. Nō est digna ponderatio auri et argenti fidei illius. De cuius excellētia dicit Job xi. Excelsior celo es et quid facies? profundior inferno. longior terra. et latior mari. Secundo commēdatur a brevitate. quia cito dicitur. et cito percurritur. et faciliter memorie cōmēdatur. Quā ideo deus tam brevem esse voluit. ne quis de ignorantia excusari possit. Unde accedētes ad orationem non in multiloquio et longis sermonibus sed in cōpunctione cordis et mētis puritate nos sciamus exaudiri. Unde imapientes orare deo dicamus illud. Actuum xiiij. Oro te breviter audias. Quia licet oratio brevis⁹ sit et facilis. deus tamen brevius et facilius nos exaudit. Tercio commēdatur a fecunditate. quia licet brevis sit continet tamen omnia petenda corpori et anime necessaria. secundum duplicem vitam presentis et futuri. Continet enim septem particulas per septenarium numerum qui designat vniuersitatem. eo q̄ omnia que fiunt in septenario numero dierum transeunt. Tres enim prime petitiones pertinent ad vitam celestem. Tres autem vltime ad vitam presentem. Sed media petitio petit quod necessarium est transeunti de vita presenti ad futuram. Et sic sunt septem petitiones. Predictis tamen hoc adijcimus q̄ deus⁹ celesti⁹ de superioribus descendendo ad inferiora. vult nos aūt cupientes ascendere ordine retrogrado imapi⁹. et sic ascendere nos oportet. Sicut ysaias⁹ qui contemplando celestia cum enumeraret dona spiritus sancti a dono sapientie quod est supremum imapit sic descendendo vsq ad donū timoris. Nos autem ascendere cupientes

a dono timoris mapimus vsq ad donuz sapientie ascendendo. sicut gradus qui descendentis de solario e primus erit vltim? ascendentis. a qui primus est ascendentis erit vltimus descendentis. Suffi ciencia aut isto rum septem petitionu sic potest accipi. Omnis petico aut e de bonis adipiscendis aut de malis amouendis. Omne autem bonum ant est celeste aut spiri tuale aut temporale. Si celeste hoc petitur ibi cum dicitur Ad ueniat regnum tuum. Si spiri tuale hoc petitur ibi. Fiat volu tas tua in celo a in terra. Si te porale hoc petitur ibi. Panem nostrum cotidianum da. n. b Et sic in petice triplici petitur omne bonum Item omne malum aut est preteritu aut presens. aut futuru. Amo tio mali preteriti petitur cu dicitur. Dimitte nobis debita. n. fi. a. n. d. d. n. Cautela autez futuri. cum dicitur. Et ne nos inducas in temp. Liberatio aute a malis presentibus petitur ibi Sed libera nos a malo. Septi ma autem petico scilicet Sancti ficetur nome tuum. est ommiu predictorum consumatio. Ad hoc enim omnia petuntur vt no men dei quo cristiani vocamur in nobis sanctificetur. In bijs ergo septem peticionibus om nia saluti necessaria plenissime i cluduntur. nec vult de? q hanc orationis formam nobis tradi dit vt aliquid extra ea que hic posita sunt postulemus Quod si fecerimus magis ingratitudi nem incurrimus qz gradam co sequamur. Ideo i collationibo patruz dicitur In forma oratio nis nostre a deo nobis traditu nulla diuitiarum petico. nulla memoria dignitati?. nulla po testatis aut fortitudinis postu latio. nulla corporee seu tempora lis vite mentio continetur

Nihil em caducuz vel vile & temporale vult a se eternus con ditor postulari Itaq magnifi cetie eius ac eminetie maxima irrogabit iniuriam qui bijs se piternis petitombus ptermissis transitoriu aliquid a caducum maluerit ab eo postulare a of fensam potius qz ppiationem vilitate orationis fue incurrere se cognoscat. Magnus em est deus a n nisi magna vult a se re quiri. quippe qz veri? a magis pprie magna tribuit qz parua Et ideo dicit Bernard? Quid tucunq quis desiderare potuit tatuz e acceptur? Quod cum ita sit mtueamur ei? diuitias a ex bijs audacore? facti obliui scamur miserias nostras. a pe tamus magna qz magn? est. et fac? ad magna largienda qz ad parua pmouetur Ipso prestante audacia. et cetera

Sermo · xvij · vnde supra ·

De captatione benuolentie et qp ꝑ quatuor a nomine patris mapere voluit orationem nobis traditam

Sermo · lxxxviij ·

PAter noster Matth vi· O q3 ineffabilia effusa sunt super nos viscera misericordie di nostri · qui cum sit angelorum et omnium creaturaruz dominus et creator· tamen hominum dignatur singulariter esse pater · vt diuina institutione formati · i· mformati audemus dicere fideliter · Pater noster · In quibus verbis duo principaliter docēda ꝓponit nobis deus scilicet benuolētie captationem · et ipsam petitionem · Primum ibi Pater noster qui es in celis · Secunduz ibi · sanctificetur nomen tuuz · Captatio benuolentie continet tria · p que nos informat suam benuolentiam captare et euz ad exaudition̄em petitionum nostraꝝ inclinare Primo enī ad memoriam reuocamus suam paternitatem · Secundo nostram fraternitatem · Tercio exaudition̄is facilitatez · Primū ibi pater · secundum ibi noster · Tercīū ibi qui es in celis Primo ergo docti a deo captando eius benuolentiaz vocamus eū non dominum · non iudicem · nec creatorem · sed patrem dicētes Pater noster · Ac si diceremus · Memento q licet dominus sis omnium et creator · te tamen voluisti vocari patrem · vt per hoc nobis insinuares q3 supra modum maximum erga nos affectum habeas · vt eo cognito sine ruboꝛe a te quod nostruz est fiducialiter postulemus · Petimus ergo o pater vt ꝓpter paternuz affectum tuum quem omnis pater naturali inclinatione habet ad filios nos digneris misericorditer exaudire · quia et si cum filio prodigo indigni sumus vocari filij tui · tu tamē tuum paternum affectum extinguere non poteris i teipso · et ne quaq3 esse non poteriꝫ quodvoluisti te vocari Fac ergo qd dicteris et qui per ꝓphetas tuos patrem iussisti te vocari nobis idignis filijs tius miserere Hic enī iussisti Jerem iij · tercio dicēs Patrē amodo voca me pater meus Et Malachie · ij · Nunquid non vnus pater est omniuz nostrum O pater clarifica nomen tuum · ne tam pio nomine patris fraudati lamentari contingat · cuz ibere · Treñ · v Pupilli sumuꝫ facti absq3 patre · matres nostre vidue Audito ergo hoc nomine patris paternuz affectum in se plenissime continē tis nostrā fiduciā erigamus nichil penit? hesitantes · quia sup omne qd petim? eri? acceptum

Secundo captando benuolen
tiam patris nostri reuocam⁹ ei
ad memoriam fraterne nostre
caritatis vnionem · in eo q dici
mus noster · Ac si dicamus Ec
ce pater · qui in vinculo caritatis
tanq3 naturales filij colligati
sumus vt mādasti petimus · vt
p̄pter hanc nostrā vnionez quā
tū affectuose in nobis desideras
nos exaudias · Orantes enim
non scindimus nos ab inuicem
vt singuli non pro se singulis
sed pro omnibus te adorent ·
Non enim sumus de numero il
lorum quibus⁹ imprecat aposto
lus in Chor · xi · dicens Conue
nientibus vobis in ecclesia dei
audio scissuras esse et ex parte
credo · Nec sumus de numero il
lorum quos reprehendit dñs
Malach · ij Quare despicit vn⁹
quisq3 fratrem suum violās pa
ctum patrum nostrorum · Hz
scimus scriptum Leuit · xix ·
Non odies fratrem tuum Item
Deute · v · Diliges proximū
tuum sicut teipsum · Ideo in ca
ritate vniti omnes pro omnib⁹
oramus ut fiat quod scriptum
est · Erant illis omnia commu
nia Sic ergo captando benuo
lentiam ei⁹ reuocamus ei ad me
moriaz exauditionis facilitatē ·
in eo q dicimus qui es in celis
Ac si dicamus Licet tu presens
sis in omni loco te tamen solum
oramus vt es in celo · vbi habes
supereffluentiam et infinitā co
piam omniū gratiarū · vbi quā
tūcunq3 deberis non minus ha
bes nec poss⁹ des Ideo dicit Apo
stolus ad Romanos · viij · Id
dominus omnium diues in om
nes qui inuocant illū Deus er
go qui hanc orationē nobis de
dit hec tria nō solum ad benuo
lentiam suam captandam · sed
etiam nostram fiduciam erigē
dam in principio posuit · vt ex
eorum consideratione excitati i
omni fiducia oremus Dicit enī
Bernh · Oratio que patris dul
cescit nomine · omniz peticōm
mearum impetrandaz fiduciam
mihi prestat · Quis enī desperāt
tantam in deo paternitatez · lar
giendi facilitatem orantium bu
militatez · nō suspiceret deū da
turum plus in infinitum q3 scia
mus postulare Ad quaz fiduci
am nos erigere voluit · cum di
xit Luc · v Si vos cum sitis ma
li nostis bona data dare filijs
vestris · quāto magis pat⁹ ve
ster de celo dabit spiritum bonū
petentibus se · Dns ergo trib⁹
excitati et in magnam fiduciam
puocati fiducialiter et dulciter
dicamus Pater noster Dicit ei
dom⁹ albertus Dulcissimum
est nomē patris in ore filij si ta
men filij in spiritu qui a patre
procedit se filium nominet · et i
uocet patrem De quo spiritu
dicit apostol⁹ ad Roma · viij ·

Qm̃ estis filij dei misit deus spi
ritū filij sui i cordā vīa clamā
tē abba pater oīa tibi possibilia
sūt. In tali affectū si q̄s orauerit
dulcissime ac deuotissime orat.
nō eñ aliter q̄z vt patrē i tali af
fectu deū poterit exorare. De
cuius orationis dulcedine dicit
Bernhardus sic Cuz gratia p
uenti spiritu filij inspiratti deū
dulciter oramus. tunc reuera in
ore filij nomen patris melest
sub lingua. melos in aure. iubi
l? i corde ¶ Et sciēduz q
de? q̄ hanc formā orādi nobis
tradidit a noīe patris inápe vo
luit ꝓpter q̄tuor cās. Primo vt
petens non erubescceret. Secun
do vt oratio dulcescceret Tercio
vt fiducia crescēt. Quarto vt
nemo sibi vilescceret ¶ Primo
dico a nomine patris voluit in
ápere. vt petens nō erubescēt.
vt audito nomine patris sine
rubore a pudore peteret sibi de
necessarijs prouideri. dicēs illō
ꝑ. Ad te leuaui animam me
am deus meus in te confido nō
erubescam Scimus eñ q̄ pue
ri non erubescunt necessaria po
stulare Dic a nos. maxime cū
ipse pater iubeat rogz a mone
at postulare ¶ Secundo a no
mine patris oratio iápit. vt cū
nomen patris orando nomina
mus statim nomine patris au
dito oratio dulcescceret. Dulcit
enim hoc dicitur quod dulciter a
mat. vñ pater de? dās nob fo
mā orationis dicere poterit illō
Prouer. Comede fili mel q̄ bo
nuz ē a fauū dulcissimū gutturi
tuo Itē Ezech. v. Intestina dul
coris habet fructus eius Quid
enim dulci? esse poterit ommib?
que visa sunt vel audita vel cti
am dicta q̄z deum patrem noi
nare. i quo nomine pinguissi?
deuotionis affectus est inclu
sus ¶ Tercio a noīe patris for
mam orationis inchoare voluit
vt fiducia crescceret Quis enim
non supersperaret sciens deum
esse patrem. quin i omni tempo
lentia petitionem nostram acā
piat a eam promoueat ad op
tatum? Et quantuz i hac fidu
cia crescere possumus tantuz si
ne dubio erim? accepturi.
¶ Quarto a noīne patris ora
tionis formam inchoare voluit
vt nemo sibi vilescceret. Sunt
enī correlatiua pater a filij. ex
quo necessario concludit. vt cuz
velit dicā a esse pat nos filij no
minemur Dic Job. vi. Videte
q̄lem caritatem dedit vobis pa
ter vt filij dei nominem a simus.
q̄ si filij a heredes p deū. heredes
q̄dē dei. coheredes aūt xp̄i. q̄
si hanc nrāz dignitatē fitelit pen
sarem? merito deberē? ōnez viti
oruz cōtēpnere vilitatē Quam
dignitatē aug?. cōsiderans ait
Ad maiora natus sum q̄z vt
sim mancipium corporis mei.

Contẽpnamus ergo esse ser
ui peccatoꝝ Quia sicut dicit
Joh. viij. Qui facit peccatum
seruus est peccati. cum ad hoc
simus instituti vt filij dei nomi
nemur ℟ Quomodo au
tem hanc gloriosam filiationeꝫ
deus pater in nobis generet ostẽ
dit noster albertus dicens q̃ no
men patris non solum est nomẽ
dilectionis ⁊ dulcedinis ꝙ etiã
formatiue virtutis Quod per si
militudinem ostendit in patre
carnali. Dicit enim sic Virtꝰ pa
tris carnalis ex formatiua sua
virtute que per guttam in cœp
tione distillat in matrẽ formal
sanguinem matris in partuꝫ ⁊
perficit in hominem. ⁊ ad perfe
ctaꝫ patris perducit similitudi
nem. misi obstet defectus ⁊ ine
qualitas materie in qua forma
tionem operatur. Certum ẽ au
tem q̃ nullus pater carnal' hãc
virtutem a seipso habeat nec ẽ
istius tam nobil' virtutis priꝯ
pium. ꝙ hanc virtutem omneꝰ
patres habent a patre deo. sẽ
omne posterius accipit virtutẽ
suam a priori Vnde Apostol'
Eph iij. dicit Flecto genua
mea ad deum patrem. ex quo
omnis paternitas in celo ⁊ in t
ra nominatur Sic in infinitum
verius pater deus in filios noꝰ
generare volens guttam gratie
de virtute paterne siue dilectio
nis in animas nostras mittit.
de cuius formatiua virtute for
mat nos in filios ⁊ disponit fa
ciez ad similitudinẽ primi opis
sui Sed De q̃ dicit Gen. For
mauit deus hominẽ de limo ter
re ⁊ inspirauit in faciem eius spi
raculum vite. ⁊ factus est hõ i
animam viuentẽ. In quo ope
primo formauit hominem ad p
maginem suaꝫ. dando ei in na
turalibus intellectuꝫ. voluntа
tem ⁊ memoriam. Secundo si
bi inspirauit similitudinemꝫ eiꝰ.
ita vt memoria sine obliuione
noticiam dei teneat. intellectꝰ
plena luce veritatis viatori pos
sibili deum intelligat. ⁊ volun
tas tota ardens sit in desiderio
dei. Sic deus pater volens noꝰ
formare in filios de affectu pa
terne dilectionis siue guttam
paterne affectionis infundit.
quam gratiam suscipiẽs forma
tur in spiritum adoptionis in q̃
clamamus Abba pater. Et iõ
qui hoc spiritu adoptionis insi
gniti fuerint participatie dicũ
tur filij dei De talibus filijs di
cit Apostolus i. Corint. xv.
Qualis est pater celestis tales
sunt ⁊ celestes. supple filij. Ex
his ergo patꝫ quomodo ex vir
tute patris in adoptiuos fili
os eius conformamur ⁊ in spiri
tu sancto inspiramur Vnde qui
hanc infusam gratiaꝫ in seipsis
non perfecerint de illis dicatur
in ps. Filij alieni mentiti sũt mihi

Alienus enim est quem carnis concupiscentia formauit i vultum meretricum Item alienus qui cupiditate seculi transfert in vultum mundi Item alien? est qui prefert vultum dyabo li. Johannis viij. Vos ex patre diabolo estis a opera illius vultis perficere Dens tribu? generibus facierum facies celestis patris deformantium dat? vna sententia. Job xl. vbi de? pater loquitur ad naturalem filium dicens Contere impios in loco suo a absconde eos in pulvere. a facies eoru? demerge in foueam. hoc est in profundum eterne dampnationis. A quo nos. ꝛc.

Sermo xviij Vñ supra

De septem petitionibus in oratione dominica contenti?

Sermo lxxxix.

Sanctificetur nomẽ tuũ Mathei vi. Supra expedita captatione benuolentie quam in tribus partibus posuimus. scz i diuina paternitate fraternitatis vnitate diuine largitatis facilitate Nũc ad expeditionem orationis accedamus. septem eius particulas diligentia qua possum? exponentes. Primo enim petim? diuini nominis sanctificationẽ Secundo regni dei aduentationem. Terćo voluntati? eius cõformationem. Quarto panis sustentationem. Quinto debitorum remissionez Sexto ne separemur p temptationẽ. Septimo petimus ab omnibus malis liberationez. Primũ ibi. sanctificetur nomẽ tuũ. Secundum ibi. Adueniat regnũ tuũ. Tercium ibi. Fiat voluntas tua sicut in celo a in terra. Quartum ibi. Panem nostrum cottidianum da nobis hodie. Quintum ibi Et dimitte nobis debita nostra sicut a nos dimittim? debitoribus nostris Sextũ ibi. Et ne nos inducas in temptationez Septimum ibi Sed libera nos a malo. Hec prosequẽtes Primo dicamus Sanctificetur nomen tuum. Cum autem mlt? ta dei sint nomina a omnia sancta. quid est q tã absolute petitur vt sanctificetur nomẽ dei? Dicat enim ps. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile est a sanctũ est. Et beata virgo in suo cantico dicat Fecit mihi magna qui potens est. a sanctus nomen eius Ad quod dicendum q in predictis verbis duplex petitio includitur. scilicet secularium a religiosorum. Seculares ergo petunt in se sanctificari nomẽ dei quod est cristus vnde a cristiani dicũtur. quod licet in deo sanctum sit a

sanctum sanctorum · habet ta
men de sanctitate in hominibus
plus ⁊ min⁹ · Petunt ergo hoc
nomen cristus in se sanctificari
vt sint sancti ne per vitam rep
bam discrepent a nomine tam
sancto · Quod tanto verius in
nobis sanctificatur quanto am
plius de fide quē per dilectionē
operatur habuerim⁹ coram deo
Et tanto minus sanctificabit⁹
quanto min⁹ de fide que per di
lectionem operatur reatinemus
Vnde qui corde ore ⁊ opere di
cunt illud Job Recede a nobis
scientiam viarum tuarum nolu
mus · ipsi deum prohibent ne in
ipsis sanctificet nomen suum ·
Hoc ergo nomen cristus in cri
stianis sanctificabitur · cuz per
dei gratiam promoti fidem illā
habuerint · que per dilectionē
operatur · quod tanto ampli⁹
erit sanctum quanto verius ta
lem habet fidem · si multum mul
tum · si parum parum · si nichil
nichil · Secundum nomen
dei est deus · secundū quod ali
ud genus hominū scilicet religi
osi ipsum in se sanctificari petūt ·
vt sicut ipse naturaliter est de⁹
⁊ dicitur · sic nos religiosi nun
cupatiue ⁊ partiapatiue dij si
militer nominemur · vt de⁹ hoc
nomen sanctificans in nobis ve
raciter de nobis possit dicere illd
Psalmiste · Ego dixi dij estis
Quomodo autem hoc nomen in
nobis sanctificari valeat osten
dit dominus Albertus sic dicēs
Sicut pater homo generat hoi
nem ⁊ ipsa sua generatione dat
ei hoc nomen q̄ homo vocatur
in veritate sicut ipse homo est ·
Ita deus pater generat deuz ⁊
ipsa sua generatione dat nato
q̄ deus vocatur ⁊ est · Generat
enim deus nos per gratiaz suā ·
formando in nobis suam diuini
tatem · vt secūdum partiapati
onem diuine ymaginis dei vir
tute nominemur ⁊ simus dij ·
Vnde cum cristus sicut dicitur
Joh decio iudeis diceret · Ego
⁊ pater vnum sumus · sustule
runt iudei lapides volentes eum
lapidare · qui dixit eis · Multa
bona opera operatus sum in vo
bis · ꝓpter quod eoruz me lapi
datis ? Et responderunt · de bo
no opere non lapidamus te · sz
de blasphemia · q̄ tu homo cuz
sis facis teipsum deum Respon
dit eis · Nonne scriptum est in
lege vestra Ego dixi dij estis ?
Si illos dixit deos ad quos ser
mo dei factus est · ⁊ non potest
solui scriptura · quez pater san
ctificauit ⁊ misit in mundum ·
Vos dicitis quia blasphemas
quia dixi filius dei sum · Ac si
dicat Si in scriptura vestra que
solui non potest illi dicti sunt
dij ad q̄s sermo dei fact⁹ e · mlt
omagis ego de⁹ dicā debeo ⁊ sū
quē pater de celo misit in mundū

Huius ergo generationis qua dñi nominamur ⁊ sumus semẽ est verbum dei · quod cum i cor de hominis seminatum ⁊ radicatum fuerit · in effectum ⁊ operationem factum ⁊ perfectum · tunc homo deus dicatur p̃m diuine virtutis participationẽ Vere enim deus est qui participati ue deus dicatur · sicut semen hominis in vtero materno cõceptuz cum iam factum ⁊ perfectum fuerit tunc dicatur homo ℣ D

Sequitur Adueniat regnũ tuum · In hoc verbo secundam petitionem pomim? De quo sciendum q̃ est duplex regnum superius ⁊ inferius Superius regnum sanctorum mansio est ad quam vocati sunt omnes sancti De quo dicatur Matth̃ · xi · Venite benedicti patris mei p̃cipite regnum · ꝛc̃ · De secundo regno dicit Luce xvij · Regnũ dei intra vos est quod est anima iusti Que etiaz in regnũ celoꝝ proficit cum omnia que aguntur in celis diuinaliter actitantur i ea spiritualiter · hoc ẽ vacare deo · frui deo · laudare deuz et contemplari deum Ergo duplex regnum duo genera hominuz sibi petant aduenire Secularis enim petant sibi superius regnum aduenire dicentes Adueniat regnum tuũ Q̃d tunc illis aduenit cum transacto iudicio generali glorioſe introducunt in regnum celorum quod tunc sumus fine termino possessuri ℣ Secundum vero regnũ q̃d est interius religiosi sibi aduere postulẽt · quod ⁊ tunc perpiunt cum deꝰ visitans animã omnia que i celo sunt p̃cipa citate anime secũ affert · vt existens in anima veraciter dicere possit illud Prouerbioꝝ · viij · Mecum sunt diuitie ⁊ gloria · De hoc regno si plura habẽ voleris Require dominica xvi · p mone Primum querite regnuz dei · ℣ E Sequitur tercia petitio Fiat vo · tua si · in ce · ⁊ in terra In quo petimus vt diuine voluntati nostra voluntas p omnia cõformet̃ · Propter q̃d sciẽdũ q̃ duplex est volũtas scilz bñplacẽti ⁊ signi Volũtas bene placẽti est quã hz deus i seipso qui ommpotẽs ẽ ⁊ nequaq̃z impediri p̃t quin q̃d voluerit sp fiat De q̃ ps̃ Omnia q̃cunq̃ voluit fecit in celo ⁊ i terra Et Romanoꝝ v · Voluntati eiꝰ quis resistat̃ quasi d · nemo Secũda voluntas ẽ in signũ · Signa aũt sũt preceptũ · prohibitio · cõsiliuz · pmissio · operatio · que sunt signa sue voluntatis · Ad hoc eiñ precipit q̃ vult vt precepta faciamus · prohibet quia vult vt prohibita caueamus · Consulit vt cõsilio cõsentiam? Ad hoc etiam aliquid p̃mittit non respectu mali q̃d p̃mittit

ſ reſpectu bonī quod ex malo eliatur · Ad hoc enim permiſit pharaonē indurari · non vt hoc maluz in eo fieret · ſed vt populum ſuum glorioſius educeret de egipto · Operatio autē notat aliquam factionem in re p quā nos deus cōmoneſacit vt faciaz quod ipſe velit ℣ Hec quiqz ſunt ſigna ſue volūtatis Quod enim precipit cōſulit vel probibet ſignumeſt quod ipſe velit a hoc non ſemper expleſ Non ſemper enim facimus qđ precipit · nec dimittimus quod probibet · Et ideo petimus in hac tercia clauſula ꝙ in bijs qn qz voluntas eius compleat Vt ſicut celeſtes ſpiritus nunqz a ſua diſcrepant voluntate · ſic a nos in iſtis ſemp faciamus qđ nouimus eum velle · Quod hoc tatur Exo · xxxviij · Vide om nia a fac ſecundum exemplar quod tibi in monte monſtratuz eſt. ℣ Quarta petitio hec eſt · Panem noſtrum cotti dianum da nobis hodie · In q petitione duplicem panem peti mus · corporalē ad corporis ſuſtentationem · a ſpiritualē ad anime refectionem Quomodo autem hic duplex panis intelligi debeat · ex hoc euidenter colligitur ꝙ matheꝰ in hoc loco panez ſimpliciter denominat · dās nobis intelligere de materiali p hoc ꝙ addit cotidianuz · eo ꝙ illo pane diebus ſingulis indigemuſ · quez q ui a deo ſperare voluerit neceſſe eſt vt ſolum neceſſarijs ſit contentus quod noī ne panis datur intelligi · De q dicatur Ecc · Initiuz neceſſe rei aqua ignis panis et cetera · Item ſi hunc panem a deo dari cupimuſ neceſſe eſt vt omni ſolliciatu dine poſtpoſita omnem cogitatum noſtrum in deum proicaz Quod facere Luc · xij · monem vbi dicatur · Nolite ſolliciti eſſe anime veſtre quid manducetis aut quid bibatis · ꝛc · Secūdo in hac petitione nomine panis ſpiritualem panem petimuſ De quo Johānis vi · dicatur · Ego ſum panis vite Ad hoc inſinuādum alius euangeliſta eundez panem ſuperſubſtantialez nominare voluit · eo ꝙ ſit in dignitate ſuper omnem ſubſtantiaz eleuatus · De quo require in cena dominī ℣ Quinta petitio hec eſt · Et dimitte nob debita noſtra ſicut a nos dimittimuſ debitoribuſ · et cetera In q petitione petimus nobis dimitti omnia genera debitorum Que omnia in tribus differentijs mcluduntur ſcilicet in debitis admiſſorum obmiſſoruz a commiſſoruz Debita admiſſa ſunt mala que cōmiſimus · Debita obmiſſa ſunt bona que obmiſimuſ Debita commiſſa ſunt talenta que ſunt nobis a deo tradita

De quibus omnibus secundū numerum pondus ⁊ mensuram rationem reddere nos oportet· nisi a deo nobis misericorditer condonētur· Nam de malo admisso dicit Aplꝰs ·ij· Chorin· v· Omnes stabimus ātē tribunal cristi vt referat vnusquisq; ꝓpria corporis prout gessit siue bonuz siue maluz· De bono vero obmisso dicit Luc xvj· Redde rationem villicationis tue· iā enim non poteris villicare id ē bona non poteris operari· De talento autez tradito siue in naturalibus siue in temporalibus dicitur Matħ· xv· q; noluit ħ uos ⁊ posuit rationem cum eis Verum quia nobis debita nullatenus dimittuntur nisi ⁊ nos debitoribus nostris dimittam? Ideo sequitur in predicta petitione Sicut ⁊ nos dimittimus Et de hoc req̄re in ħmone supra Date mihi verum signū ℣

Sexta petitio hec est Et ne nos in· in· tēp· In quo non petimus ne temptemur ħ ne i tēptatione superemur Sunt enim gradus in peccatis in quos pedetemptim defluimus si nō a domino protegamur Et ideo petimus Et ne nos inducas id ē in duā permittas in hos gradus Quoruz graduū primus est cōsensus illiciti· ex quo consensu oritꝰ mala cogitatio· ex cogitatione delectatio ex delectatiōe morosa permanssio· ex permanssione illicitus consensuꝰ· ex cōsensu voluntatis impetuosa inq̄etatio· ex qua oritur peccati ꝓpetio· ex ꝓpetatiōne iteratio· ex iteratione consuetudo ⁊ gloriatio ex qua sequit peccati defensio· ex defensione peccati desperatio· Non ergo petimus ñ temptari· cū magna pars meritorum nostrorū ex temptationibus depēdeat· que si ētra cōsensuz remanent nō solum non sūt damnose ħ plurimū fructuose Qz petim? ne intre? p nos gd? ⁊ ostiū in tēptationis peccatuz Nā bonas ⁊ malas tēptationes? abinuicē distinxit apl? prime ad Corinth· iiij· dicens Temptacio vos nō apphēdat nisi humana Vocans illas tēptationes humanas quibus pcōsensum resistitur ħ poſtq̄z hunc terminū transgredimur iā vocantur dyabolice nō humāe ℣k Septima ⁊ vltima petitio hec est Sed libera nos a malo Est autem triplex malum a q̄ petimus liberari· scz malum innatum· illatum· ⁊ perpetratū ℣l Malum innatū est quod ex corruptōne humane nature sūferimus· ex cuius infectione ad malum ꝓni sumus Unde Bern? Quis potest singulas anime nostre miserias enumerare· q̄z sit onerosa peccatis ꝓna semper ad malum ℣m Secundō

malum quod illatum dicimus sunt ea mala que a mundo a demonib? ⁊ a peccatis sustine?· que ideo illata dicimus quia ab extrinseco inferuntur· Nam de malis a demonibus illatis dic̄ Bernhard? Callidissimus ille serpens cui nullus aliud studium est nisi fundere sanguinem animarum· qui iugiter machinatur malus· q̄ concupiscentie ignē naturalem venenatis suggestionibus suis flat· illicitos motus inflammat· peccati occasionem parat· hic inq̄z talis ⁊ tantus malorum machinator mille nocendi artib? corda hominuz tēptare non cessat De malis que mundi? infligit dicit Bernhardus Quot mundus oblectamēta exhibere videtur tot patitur vir iustus tribulationes· De malo a proximo illato magis expiētia q̄z litterali sciētia docz Vñ proxim? proximo suo triplex malus infert ꝑm triplicia bona scz bona aie corporis ⁊ fortune· bonū fortune aufert ꝑ dolum ⁊ rapinaz· bona corpis ꝑ mutilationē ⁊ debilitationē· bona aie ꝑ scādalizationē Teraū malū qđ ꝑpetratū diximꝰ ē malū pene· quod ex prioribus malis commissis ad puniendum hoīnes est inflictum· quod consistit in mortis dolore· iudicij· timore· purgatorij vel infermi ardore De quibus Bernhardus

Qui cōsenserint peccato manet eis dolor in exitu· horror in trāsitu· pudor in conspectu dei· Et ideo ab illis malis ommb? petimus liberari in hoc quod dicitur· Libera nos a malo· ℣ Hec sunt septem petitiones· in quibus omnia saluti necessaria sufficientissime includuntur· q̄ nobis per septem dona spiritus sancti a domino tribuuntur· impientibus nobis ab infimis ⁊ ascendētib? ad suprema· Quia per donum timoris a malo liberamur· per donum pietatis datur nobis ne temptationibus inducamur· ⁊ sic de alijs ascendendo ab inferiorib? ad supma ℣ Sequitur Amen· Quod vt dicit postillator sup Mathēum Vere ⁊ fideliter signat· Ac si dicam? · fideliter speramus nihil hesitantes nisi quod petim? consequamur· Et ideo vere ⁊ omni certo certius a domino exaudimur· Que duo scilicet vere ⁊ fideliter tangit Jacob? · i· dicens Si quis vestruz indigz sapientia postulet eam a deo q̄ dat omnibus affluenter ⁊ non improperat ⁊ dabit ei· vbi tāgit dantis certitudinem· q̄ autez subiungit· postulet i fide tāgit spei et fiducie fortitudinez Ita vt hoc quod est vere tāgit · dantis dei certissimam exhibitionē· ⁊ hoc qđ ē fideliē ex parte nrāexcludat omnē dubitatiōz

Hec oratio cum perfecte in omnibus finis partibus domino exhibetur super omne quod intelligitur et dicitur hominē sanctificat. Quam sanctificationez ꝛc

Sermo. xix. Vnde supra

Quomodo nostrum ieiunium debeat esse omnibus membris cōmunicatum

Sermo. xc.

EGo cum ancillis meis similit ieiunabo Dest. iiij. Dicit plibus Omne bonū in omune ꝺductū plebrius eluceſcit Ideo vt nostrum ieiunium coram deo clariori deuotione luceſcat ipſum ad omnia membra corporis et ad omnes effectus amme quanto cōmunius possumus diffunda? Vt ergo sermonem qui in maiꝰ bus est per cohærentiam et continuationem prioribꝰ ꝰmonib? cōnectam? que pri? dicta sunt breuiter resumam? . In primis enim ꝰmonibus dictum est ꝙ ad hoc ꝙ nostrū ieiunū sanctificet necesse est vt in nomine sit verificatum . puritate fundatū pietate adornatum . oratōnib? subleuatum . membris omnib? ꝰmunicatū . quorū pma ꝗtuor sunt in prioribus ꝰmonib? expedita . Nunc dicēdum restat quomō ipm nostrū ieiunium ꝺ beat esse mēbris omnib? ꝰmunicatum . Ad qꝺ explanandū ex persona cuiu slibet fidelis inductū est verbū ꝓpositū ex persona hester . Ego cum ancillis meis similiter ieiunabo Ac si diceret Vt ieiunū meum dominio sit acceptum nō solū cuz prioribꝰ quatuor cōditionibus ieiunabo . ꝙ meum ieiunium membris omnibꝰ ꝰmunicabo . ieiunādo interius et exterius corporaliter et spiritualiter . et ꝙ omnes sēſus corporis et vires amme meū ieiunium dilatabo Ad qꝺ nos hortatur dñs? psa . liiij . vbi dicit Dilata locuz tentorij tui et pelles tabernaculorū tuorum extende ne parcas . longos fac funiculos tuos . ad dexteram tuam et leuam penetrabis Ac si dicat . ꝙ totum tabernaculum corporis nostri tam in latū quā i longuz nostrū debet extendi ieiunium Nam si omnib? membris corporis et viribꝰ amme peccam? . q̄re nō eisdem omnib? emēdem? Dicat enī Bernardꝰ Si sola gula peccauit sola gula ieiunet et ſufficit Dicit enī sapiēte . l . Per que q̄s peccat ꝙ hec et torquetur . ꝙ si sic ieiunauerimus gratiam citius cōſequemur . Quia vt dicitur prouerbioruz xviij . Frater qui adiuuatur a fratre est quasi firma ciuitas

Vt ergo nostrū ieiunium sanctificetur in omnibus ſensibus corporis et viribus amme

ieiunemus Et quia secundum Apostolū. Non prius spiritua le sed quod animale. Ideo ex teriores sensus corporis Primo instauremus. Secundo de viri bus anime inferemus

Primo ergo ieiunent oculi a curiosa euagatione Aures a ma la auditione Lingua a mala lo cutione. Manus a mala opera tiõe. Totum corpus ab inquie ta dissolutione. que si sub debi ta custodia tenuerim? peccata facilius euitamus? Quia secūdū pbm. Nihil cadit in intellectu nisi prius fuerit i sensu. Quod est dicere ad nullam rem illātā cõsensum inclinamus nisi quaz prius curiosis sensib? ptracta?

Unde michil concupiscimus quod sensu non cognouimus Iuxta illud poete. Quod latet ignotum est ignoti nulla cupi do ẽ. q? enim cua opere pomuz cõmedit a intus consensit. ido factuz est. quia incaute respex it Pic dyna. qa curiose ad cõ spiciendum gẽtes alienigenas egreditur. ideo est corrupta. si cut dicit Genesis. xxxiiij. In omnibus ergo hys sensibus ab stineamus si deuote cupimus ie iunare dicentes singul sensib? illud Job p̃mo Si bona suscepimus de manu dñi mala q̃re non sustineamus ꝯ Quod q̃liter fiat de singulis sensibus videamus. Et primo de visu Si oculus? nosr depredat? est animam nrām ei infigamus? ieiuni uz. dicẽtes illud Job xxxi. Pepigi fedus cum oculis meis vt non cogitarem de virgine Qz multipliciter nobis consulitur i scriptura Dicitur em̃ Ecc̃. ix. Virginem ne conspicias ne forte scandalizeris in decore illius Et iterum Auerte faciem tuam a muliere compta a non circū spicias? faciem alienam. qz spe cie mulieris multi perierunt. qz colloquium illius quasi ignis exardescit. Quod cum per nos metipsos facere non possumus rogemus euz sine quo nihil pos sumus. dicentes cuz psalmista Auerte oculos meos ne videãt vanitatem. vt visum fouendo contegat ne vanitates hauriat Quia vt dicitur Ecclesiastici. xxvij. Qui querit locupletari auertit oculos. Quod est dicere Qui te fiderat ditari i meritis vertit visum ab illicitis? Propt quod consulit dominus? Nat bei quinto Si oculus tuus scandalizat te erue eum a proice abs te. expedit tibi vt pereat vnum membroruz tuorum q̃z totū corpus tuum eat in gehennaz

Secundo ieiunemus in auribus eas a mala auditione omni custodia precauentes ne aliquid audiendo hauriamus quod introrsum receptum in quinet memoriam a polluat

ymaginationē · faciamus q; vt
serpentes qui ne incantatōnes
audiant superiorem aurez cau
da obstruunt ⁊ inferiorez terre
allidūt · Hic ⁊ nos ne quid ma
li nos inficiat caudam nostram
id est finem vite · mortez iudicā
um ⁊ gehennam nostre memo
rie apponamus · De horum du
orum sensuum custodia dicit
Ysai · xxxiij · Qui obturat au
res suas ne audiat sanguinem
et claudit oculos suos ne vide
at malum iste habitabit in ex
celsis De huius auditus custo
dia gloriat · Ps̄ dauid · Ego
tanq; surdus non audiebam
Ter ão ieiunemus in lingua
ipsam ab omni superflua locu
tōne ⁊ loquacitate inutili cōpes
cendo · quod est summe necessa
rium volenti proficere Quia vt
dicitur prouerbiorum · xviij ·
Mors ⁊ vita ī manib⁹ lingue ·
quia taxata mortem · ligata vi
tam operatur · Quod intuens
Ps̄ linguam suaz refrenare stu
duit · d · Dixi custodiam vias
meas vt non delinquam ī lin
gua mea Posui ori meo custo
diaz · obmutui ⁊ silui a bonis ·
q; si a bonis colloq̄is est tacēdū
mlt̄o magis ē cauēdū a supflu
is Qđ cū ps̄ expientia cognos
uissz difficile · confugit ad dn̄m
vt adiutoriū mīstraret dicēs
Pone custodiā ori meo ⁊ osti
um circumstantie labijs meis ·
Quia sicut dicit prouerbiorum
xxv · Sic̄ vrbs patēs ⁊ absq;
murorum ambitu ita vir qui n
potest in loquendo cohibere spi
ritum suum · Quia vt ibidē dici
tur Qui multis vtitur verbis le
dit animam suam · Quia intan
tum odit deus multiloquium vt
etiam illud prohibeat in oratio
ne · dicēs Mathei vi · Nolite mlt̄
tum loqui sicut ethnici · putant
enim q; ī multiloquio exaudi
antur · Si autē in oratione hoc
displicet attendat quilibet quā
tū displiceat in nociuis De hoc
ieiunio monuit nos deus Ysa ·
lxviij · Nolite ieiunare sicut vz
in hunc diem vt exaudiatur in
excelso clamor vester · Et iterq;
Ecce ad lites ⁊ contentiones ie
iunatis Q Quarto ieiu
nem? manibus nihil cū eis ope
rantes quod offendat oculos
diuine maiestatis Nam qui sic
ieiunauerunt sunt beati · dicēte
Ysaia · lvi · Beatus custodi
ens manus suas ne faciat omne
malum · quia in die iudicij red
detur nobis secundū opera ma
luū siue bonū siue malum Hic
enim dicit prouerbiorū xxxi ·
Date ei de fructu manuuz suaz
rum Quia solis mundis mani
bus promittit regnū dei Teste
Ps̄ · qui cum quereret quis ha
bitare dꝫeret ī tabernaculo suo
responsum accepit · Innocens
manibus ⁊ mundo corde Q

Quinto toto corpore ab omnibus illiciis est ieiunandum Qui enī vt dicit Ecc. offēdit in vno multa bona pdet. qđ est dicere. In quacunq; parte corporis deum offendimus in eisdē partibus deo ieiunem?. alias nostrum ieiuniuz non accepiat. Cupientes autem omnino ieiunare simus in omnibus nostris actibus tanq; oculata animalia circūspecti. perlustrātes nos vndiq; ne i aliqua pte nostra appareat macla fedatis. Quia sicut dicitur Leuiti. Si maculam habuerit non est acceptū domino. De hijs quiz abstinentijs dicit Ysa. xxxiij Qui ambulat in iustitijs a loquitur veritatē. qui excutit manus suas ab omni munere. qui obturat aures suas ne audiat sāguinez. a claudit oculos suos ne videat malum. iste habitabit in excelsis. Et infra. Regē in decore videbunt oculi eius. De hijs ommibus dicit Bern? Si sola gula peccauit sola gula ieiunet a sufficit. si vero peccauerunt cetera membra cur non ieiunient a ipsa? Ieiunet ergo oculus qui depredatus est animam meaz. ieiunet auris. ieiunet lingua. ieiunet manus. ieiunet coz a ppria wlūtate. ieiunet totum corpus ab ommibus vitijs?

Secundo non solum ieiunandum est exteris? in ommibus corporis sensibus a actibus. ḣ etiā interis? a vitijs animea viribus. que omnia i tribus differentijs colliguntur Est enī ieiunandum a ppria voluntate. a cupiditate. a ab omni cordis iniquitate. alias exterioz ieiunio domino nō placet? De hoc iteriori ieiunio dic Bñhardus Multo amplius anima nostra a vitijs a a ppria wlūtate q; a cibis ieiunet Etenim sine hoc ieiunio omnia alia reprobātur. Hec sunt ergo illa quinq; in quibus est ieiunandū si nrm ieiunium sāctificari cupim? scz veritas. pietas. puritas. orō. et communitas. que licet diffuse exposuerimus si omnia tamē ad sanctificandum nostrum ieiunium opere adimplem? illos xij. fructus quos ysaias deus te ieiunantib? promittit. quos etiam in antehabitis expoīmi? consequemur. Hec autez quinq; prudēs predicator poterit dilatare vt per totaz quadragesimam de eisdem habeat materiā predicādi. addens a minuens secundum q; sibi videbitur expedire. Ad laudem a gloriam cristi. et cetera

Sermo. xx. Vnde supra
De consequentib? penitētiā
Sermo. xxi.

Deus qui inspector est reddit gratiaz · memit in posterum · et in tpe casus mueniet firmamentū Ecclē·iij· Dicit Crisostim⁹ super illo verbo Lucē·iij· Penitentiaz agite Penitentia cor mundat · sensum illuminat · animas sanctificat · ad suscipiendum deum spiritualiter preparat · interiora naturalia reparat · gratuita recuperat · deo reconciliat · āgelos letificat · merita āpliat · demones fugat · carnem domat · spirituz roborat · bona spiritualia buat · celum inspectat · Secundū diuisionem longe antepositā tria de penitentia proponebantur · scilicet quedam piāz precedentia vt sunt dispositiones ⁊ humiliationes · quedaz in ipsa contigentia · vt sunt contritio cōfessio satisfactio · quedam peitentiā cōsequētia sicut peccatoruz remissio · merita gratia ⁊ cōsimilia

Expeditis ergo primis duob⁹ in precedentib⁹ Nūc de tercio hoc est de consequentib⁹ peitētiā est dicēdū · que cōuenienter in proposito themate ꝓponūtur In quo tria verā penitentiā cōsequentia tangūtur · primo bona que in hoc tempore ꝓmittunt · secdo bona que nos i morte sequūtur · tercio bona q̄ in celo perpetuo tribuūtur · Primū ibi Deus qui inspector est reddit gratiam Secūdū ibi Et in tempore casus mueniet firmamentuz · hoc est in morte · Tercium ibi Memimit in posterū · hoc est in eternum ·

Hec per ordinem prosequētes Primo dicimus q̄ licet omnia bona p̄ penitentiā tribuātur · tamē quia de infinitis nō p̄t esse scia Ideo exōmibus gratijs tātūmodo octo ꝓponantur Per penitentiā enim meremur dīne amicitie reparatio nē · dei nobiscuz cooperationē · innocentie restitutionē · dei pmitationē · bonoz operationē · meritorū multiplicationē · angelorum gaudium ⁊ exultationez · corpis xp̄i congruam cōmunionē Que omnia in euāgelica parabola de filio prodigo reuertente ad patrē euidentissime declarantur · Reuersus enim ad patrē recepit osculū · amplexuz · primam stolam · anulū · calcia menta chorum simphoniam vitulum sagmatum · Primo dico filius prodigus rediēs ad patrem id est peccator quilibet rediens ad veram penitentiā ad deum patrem nostrum accipit osculum · Per quod sincera et pura amicitia et integra reconciliationis gratia intelligitur De hac gratia secundo Paralipo · duodecimo dicitur Vidit dominus et misertus est super magnitudinē mali · q̄si diceret · Vidit dns peccōrē conuertentē et statim misertus ē sup magnitudinē mali

De quo Aug? Sic debes indulgere inimicis tuis vt sic tibi dominus faciat · Sic deus indulget reuertentibus vt nec dampnet vlascēdo · nec inpperet confundendo · nec in corde minus diligat alienando · Hoc osculū reconciliationis ⁊ amicitie figuratum legimus ij · Regum · xiiij · vbi dicitur Intrauit Absolon ad regem ⁊ adorauit super terrā coram eo Et sequitur Osculat? q̄ est rex dauid absolon Et sic in amicitiam pristinā est receptus · ¶ Secundo pater filium p̄digum ad se reuertentem est amplexatus · Sic de? pater noster per penitentiam ad se reuertentem amplexatur · per quod gratia intelligitur q̄ post amicitiam adiuuat nos operando nobiscum Duz enī nos amplectitur quasi brachia super humeros ponens per cooperationem onus laboris allcuiare videtur Et quod hic dicit de brachijs et humeris hoc dicitur Luc · Tollite iugum meum super vos Jugum enī meum suaue est De hijs duobus scz reconciliatione ⁊ cooperatione dicitur ij · Regū · iij · Fac mecum amicitias · quantum ad primum · ⁊ erit manus mea tecum · quantū ad secundum ¶ Tercio pater filium p̄digum vestiuit stola prima · dicens seruis suis Cito proferte stolam primam ⁊ induite illum Sic deus pater per penitentiam ad se reuertentes vestit prima stola puritatis ⁊ innocētie · que est et dicit stola prima · eo q̄ inter omnes ornatus siti nocentia prima vestis Et hoc ē quod dicitur Gen̄ · xl · Restituet in gradum pristinum · hoc est primam innocentiā Dece rep̄ta innocentia figurata legitur Paralipō · xiiij · Vbi dicit Quesciuerunt domum domini i statum pristinum ⁊ firme eam stare fecerunt Et que est verior dom? dominni q̄z anima rational? · quam per fidem que p̄ dilectionem operatur ibabitat de? · hec suscitatur in statum pristinum cū p̄ veram penitentiam innocēcia reparatur ¶ Quarto pater filiū p̄digum ad se reuertentem ornauit anulo dicens Date anulum in manu eius · Quid per anulum qui decor est manuum nisi opera meritoria dignant? ⁊ Peccator ergo cum ad deum p̄ penitenciam reuertitur accipit a deo anulum · i · talem decorē manuum · vt qui prius existens in peccatis nihil boni facere potuit etiam quantumcunq̄ multa ⁊ magna faceret de genere hom · nunc reuersus ad dominum meritorie operetur Radix enim cuiuslibet meriti est ipse de? · qui ex hoc q̄ ipse per suam gratiam nobiscum operatur ⁊ nobis cooperat? · ex hoc nostra opera erūt

meritoria · non ex homine operante sed ex deo cooperante · ¶ deo dicit Johannis duodecimo Sine me nichil potestis facere · ¶ Quinto dicit pater dedit filio reuertenti calciamenta in pedibus Quid per calciamenta que pedes muniunt ne ledantur · nisi affectus deuotionis cogit et strangulans animaz vt xpm et sanctos homines imitetur ac apitur? Nec est mediocris gratia quando iubet animam indui tali deuotione tanquaz vestimento · vt conetur desiderare esuriat bona et facta exemplaria imitari · Nec est inconueniens comparatio · quia sicut calciamenta sunt de pellibus animaliū mortuoruz · sic talis deuotio surgit de exemplaribus sanctorum · Hac deuotione iussit dominus mumiri sanctos patres cū agnū paschalem debebant comedere dicens? Exodi · xi · Calciamēta habebitis in pedibus? De hac deuotione cōmendat deus sponsā Canti · vi · vbi dicitur · Quam pulchri sunt gressus i profectu tui in tali deuotione a conatu imitationis ¶ Dexto chor? siue chorea iste laurabat ad gaudium reuersi filij Quid per choream in qua homo ad hominez ordiatur nisi merita triumphātis et militantis ecclesie atq; propria ante peccatum facta intelliguntur · que omma peitenti suffragantur? Quod valde necessarium est homini Nam quāuis homini penitenti peccata remittuntur · nudus est tamē et pauper i meritis · quia bona que in peccatis fecit non computabuntur ei ad meritum · ideo necesse est si debeat ditari in meritis vt aliena ei merita suffragentur · Et hoc est quod orabat Dāl misita post suam pemitentiam dicens Participem me fac de? ommium timentium te a custodientium mandata tua · Dine ad Galatas · Gratias agentes deo qui nos dignos fecit in partem sortis sanctorum · Non solum autem que dicta sunt participamus sed omnia cooperantur nobis in bonum siue bona siue mala propria et aliēa · que omnia quasi chorisāt ad nos tomino promouente ¶ Septimo sonuit simphonia que facit letiam in cordibus auditoruz Per hunc sonum simphonie gaudium angelorum et ommium sanctorum in cælo intelligitur · qui omnes ad vnius cuiuscq; peccatoris pemitentiam et conuersionem gaudent · domino dicente Luce · xv · Dico vobis gaudiū est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente Qđ si ita est ymmo quia ita est · videat qui potest quantum sperādum sit de eorum adiutorio q tantuz de nostra pña gratulāt

xvij

Octauo occidit pater filio vitulū sagimatum Quid per vitulum istuz nisi gloriosuz domini corpus a sanguis acapitur. quos in subsidiū a pmotiōem reficit deus pater De quo i fine loquis est materia copiosa

Sequitur secundū principale scz. a i tempore casus inuenies firmamentū. In quo verbo tangitur gratia que pter penitentiam sequitur hominez in morte. que non est aliud nisi firma defensio a secura deductio q̄ defendit aiam ab insidijs a incursibus spirituū malignorum Et hoc est quod dicit Deute. Scies q dominus deus tuus ipe transibit ante te ignis deuorās a consumēs. qui conterat a delebit a disperdat omnes hostes tuos ante faciem tuam velociter Unde Psa. xlij. Cum transieris per aquas tecuz ero a fluia nō operient te. cum ambulaueris in igne nō combureris a flāma nō ardebit in te Unde dominus cōtestans omnem creaturā dicit Nolite tangere christos meos

Sequitur terciū principale. scz memini q̄ i posterum Dei autē meminisse est copiosam retributionem reddidisse. Longe eni digni? a gratiosius reminiscitur bonorum nostrorum q̄z nos remiscamur bonorum suorū que nos exhibuit Nos eni sepe reminiscim̄ bonorum dei sine gratiarum actione vel cuiuslibet boni retributiōe. vel si reminiscimur nunq̄z tam permanet apud nos. De? aut sic meminit bonorū nostrorum vt semper supra cōdignū a in finitum copiosius q̄z meruim? pmiem̄ Dicēte Job xxij. Pro terra dabo silicem. a pro silice torrentes aureos i. premia copiosa Unde Luc. vi. Mensuraz bonā et confertam a coagitatam a supereffluentem dabūt in sinū vestrum Per que verba datur intelligi premia copiosa. Per hoc eni q̄ dicit mensuraz bonā. insinuat deus q̄ ōmia nra bona pua et magna supra cōdignuz remunerantur Per hoc autez q̄ subiungit. confertaz a compsam datur intelligi q̄ in celo ōnes sensus a ōmia corporis mēbra interiora et exteriora bonis bonim̄ replebūtur De hoc quere in festo omnium sanctorum sermone Venite ad nuptias. Tercio adiūgit. coagitataz. per quod omnium sanctorum gaudia que omnia in nos confluūt intelligunt Quarto subiungit. a supereffluentem. p quod dant bona que ex diuina facie hauriunt intelligi Et hec omnia nobis permanebūt imeternum. bona autez que mundus dat cum mundo penitus euanescunt. De? eni q̄ eternus est. et bona eius p̄manēt imeternuz

Ecclesiastică · v · Datio dei permanet iustis Vnde Xps dicit Johānis xnj · Non quomodo mundus dat ego do vobis De bñs duobus dms scilicz dei et mundi dicitur Eccī · xx · Est datum quod non est vtile · et est datum cuius retributio duplex est · Quia datum mundi non est vtile · sed datuz dei est duplex quia in corporis et anime glorificationem proficit eternum · Ad quam glorificationem ꝛ cetera ·

QVicumqz predicare voluerit diebus singulis per · xl · recipiat sermones subnotatos

Feria · nj · in capite ieiunij ·

CONuertimini ad me in toto corde vestro Req̄re sermone quito post illum · sanctificate ieiunium Jtē Egrediatur sponsus de cubili suo · et sponsa de thalamo suo · Require in aduentu ꝛ dominica p̄ma p? octauas penthecostes Jtem Cum ieiunatis nolite fiēri sicut ypocrite tristes · Require in sermone secundo i capite ieiunij Jtē Thesaurisate vobis thesauros in celo Require dominica decima nona post pēthecostes · Gratias ago ꝛc̄ ·

Feria quinta in capite ieiunij ·

FLeuit Ezechias fletu magno · Require dominica · x · post penthecosten Videns ibs ciuitatez hierusalem fleuit super illam · Et in hmone sequēti Si cognouisses et tu · Item · Audiui orationez tuam Require de oratione Pater noster · q ex tribus arcumstantijs exaudimur · Et dominica quarta post pascha · Domine doce nos orare · Et in sequenti · Cum ignoramus quid agere debeamus Item in sermonibus de ieiunio scilicet Pater noster · Item Si manseritis in sermone meo · vere discipuli mei eritis Require dominica in passione · Amen dico vobis · si quis sermonem meam seruauerit · Item Si filij abrahe estis Require dominica decima quarta post penthecosten · Abrahe dicte sunt promissiones Item Ego quia veritatem dico quare non creditis michi ? Require dominica in passione Si ego veritatem dico vobis et cetera

Feria sexta in capite ieiunij ·

Clama ne cesses. Vbi subiungit causam clamoris Require dominica prima post octauam Epphie. Cuz factus esset ihesus annoruz duodecim. Et in sequenti. Quesierunt eum inter cognatos et notos. Vbi de efficacibus modis querendi dominum inuenitur Item. Frange esurienti panez tuum. Require de operibus misericordie. sermone Qui pn? est ad misericordiam benedicetur. Et sermone Exercete ad pietatem. Item. Erumpet q? si mane lumen tuum. Require sermone. Sanctificate ieiuniu Item. Ego misericors sum dominus deus tuus. Require dominica octaua post pentheć. Misereor super turbam. Et sermone Accipiens ihesus septem panes. Item Diliges proximu tuum. Require dominica tercia post octauaz Epphie. sermone. Nemini quicquaz debeatis. Item Estote perfecti. Require dominica qrta post octauaz epphie. Super omnia caritatez habete

Sabato in capite ieiunij

Confidite ego sum. Require dominica vicesima post pentheć. Confide fili. remittuntur tibi peccata tua Item Ascendit ihesus ad illos in nauiz. Require dominica tercia post octauam epphie. Ascendente ihesu in nauiculaz. Item Cessauit ventus. Require ead dominica sermone Burgen? ihesus imperauit ventis

Feria secunda post dominicam primaz scilicet Inuocauit.

Ecce ego ipse requiram oues meas Require dominica prima p? octauaz pasche. sermone. Ego sum pastor bon?. Item. In pascuis vberrimis pascam eos Require dominica. xxi. p? pentes. Venite ad nuptias. Item dominica vacante p? pentes. sermone inj. Nostra conuersatio in celis e Item Cum venerit filius hominis in maiestate sua Require in aduentu dominica secunda. Erunt signa in sole et cetera.

Feria tercia

Querite dominum dum inueniri potest Require dominica xv. p? pentes. sermone. Primum querite regnu dei Item Cu intrasset ihesus iherosolimaz comota est vniuersa ciuitas Require in aduentu. sermone Jam nunc veniam ad te in caligine. Item Intrauit ihesus in templu Require in aduentu de triplici ingressu dei ad animaz. sciz occulto. dubio. et manifesto. sermone. Tu es q? venturus es

Jtē Domus mea domus orationis vocabitur Require supra de oratione · sermone Bona est oratio cum ieiunio ·

Feria quarta ·

Hoc de ad me in montez et esto ibi · Require de assensione Erat species gloriedomini quasi ignis Require pē thecostes · sermone secūdo Jtez Ecce ferunt ad ihesum scribe & phariſei · Require dñica · nij · post pentē · eodem themate intitulatum Jtem Cū immundus spiritus exierit ab homine Require dominica · iij · in · xl Jtem Quicumq; fecerit voluntatem patris mei Require dñica · viij post pentē · Qui facit volū tatē

Feria quinta

Jreuersi fueritis ad me Require in sermonibus de ieiunio Si reuersus fueris Jtez Si ego testimoniū perhibeo de me Require de trinitate de triplici testimonio ·

Feria sexta

Anima que peccauerit ipsa morietur · Require dominica · xvij · post pentē · sermōe Ecce defunctus · Jtē Si impius egerit pemtentiam ab omnibus peccatis suis Require in sermonibus de ieiunio Si pemitentiam non egerimus Jtem Ecce sanctificatus es · Require dominica tercia i · xl · sermone Assumit septem alios ꝛc ·

Sabbato

Hodie dominus precepit tibi vt facias mandata ei? Require dominica · xv · post pē tē · sermone Dum iret ihesus ꝛc de decem preceptis · Jtem Dominum elegisti hodie Req̄ re dominica tercia in · xl · Cum immūdus spiritus ꝛc · de septē beneficijs Jtem Deus pacis sanctificet vos per omnia · Require dominica secunda in · xl · sermone Hec est voluntas dei ·

Feria secūda post dominicam secundam

Vo ego vado vos non potestis venire · Require dominica tercia post pascha · Jtem Tu quis es · Require dominica · nij · in aduentu ·

Feria tercia

Pus est pater vester Require in media · xl · sermone Scriptum est quomā abraham duos filios habuit · Jtem Magister vester vnus est xps Req̄re in aduētu de magistro Jtem Qui se humiliauerit exaltabitur Require dominica xvij Qui se humiliat exaltabitur ·

Feria quarta

V fecisti celum et terram Require dominica in · lxx Voca operarios Jtem Conuerte luctum nostrum in gaudium

Reqre dominica tercia post pa
scha · sermone Tristicia vestra
vertetur in gaudium Item Ec
ce ascendimus hierosolimam a
filius hominis tradetur ac̄ · Re
quire de passione Item Quicū
q; inter vos vult primus esse · e
rit vester seruus Require de sā
cto Bartholomeo ·

¶ Feria quinta

Misericordie diē multe Re
qre dominica septima p?
pentecosten de septē misericor
diis Item Scrutemur vias no
stras Require de ieiunio · sermo
ne Dato quid feceris Item Ne
timeas · quia ego tecum sum q;
minus deus tuus Require domi
nica decima post pentē · Fide
lis deus Quinq; modis quib?
nobiscum est deus Item Ego
sum panis vite · Require de cor
pore christi

¶ Feria sexta

Homo erat paterfamilias
qui plantauit vineaz Re
quire in · lxx · de vinea spiritua
li Item Hic est heres · Require
dominica sexta post pentē · ser
mone In hoc vocati estis ac̄ I
tem Apprehensum eiecerunt ex
tra vineam · et occiderunt Req̄
re in passione ·

¶ Sabbato

Accede huc et tangaz te
filiu mi Require dnica se
cūda post octauā epīe · sermo
ne Extendes manū Item Homo
quidam habuit duos filios Re
quire dominica octaua post pē
thecosten · sermone Quicunq;
filij dei · Item Hic filius meus
mortuus erat a reuixit · Requi
re de penitentia ·

¶ Feria secunda post domi
nicam tertiam

Lauare septies in iorda
ne Require de penitenti
a · septem purgationes · Item
Multi leprosi erant i israhel Re
quire dominica decima quarta ·
Cum ingrederetur ihesus i quod
dam castellum ac̄ ·

¶ Feria tercia ·

Quid vis vt faciam tibi ·
Require dominica secun
da in · xl · sermone Fiat
tibi sicut vis Item Quid habes
in domo tua Require de ieiunio
sermone Quantum debes domi
no meo? Item Si peccauerit i te
frater tuus Require in ieiunio ·
sermone Exerce te ad pietatez
Item Quotiens peccabit in me
frater meus · et dimittam ei vs
q; septies? Require de ieiunio
Date michi verum signum

¶ Feria quarta

Honora patrem tuuz ⁊ matrem tuam · Require dominica xv · post pēthe · de decem preceptis · sermone · Dum iret ihesus in iher usolimā · Item Accesserūt ad ihesum ab ierosolimis scribe ⁊ pharisei Requiure dominica · iij · post penthec̄ · sermone · Accesserunt ad ihesum · Item Ypocrite bñ pphetauit de vobis ysaias · populꝰ hic labijꝰ me honorat Require de ieiumio · sermone Cum ieiunatis nolite fieri · et cetera · Item Sine causa colūt me · glō ſcz peccatores · Require de ieiumio · sermone · Scito quid feceris · Itē · Cecus si ceco ducatuz prebet · Require dominica in · l · sermone · Cecus sedebat secꝰ viam

Feria quinta

Habitabo vobiscuz Require de aduentu · Itē Bonas facite vias vestras Require dōica · v · post penthē · sermone · Nolite fieri imprudentes Itē Nolite cōfidere in verbis iñ dacij · Require domica · xx · de quatuor fiducijs malꝰ · sermōe Cōfite fili · Itē Amē amē dico vobis · quia q̄ verbū dei audit ⁊ credit ei qui misit me habz vitā eternā · Req̄re dominica i passione · sermone · Qui ex deo est verba dei audit · Itē Procedēt qui bona fecerunt in resurrectionem vite · Require dominicai · ij · aduentu · Erunt signa et cetera

Feria sexta

Spiritus est deꝰ ⁊ eos qui adorant euz ꝛc̄ · Require in penthē · sermōe Spiritus domini creauit celos Itē Si sciresꝰ donū dei Require dominica xi · post pēthē · Vnicuiq; vestrū data est gratia · Itez Qui seminat simul gaudeat et qui metit · Require dominica in sexagesima Exijt qui seminat

Sabbato

Si hoc scz peccatuz ege mo mors mihi est · Req̄re dominica xvij · p̄mone · Ecce defunctꝰ · Itē Flens suspexit in celū · Require dominica x · Videns ihus ciuitatem · Itē Erat coz eiꝰ fiducia habēs i dño Req̄re dominica xix · sermone · Cōfite fili · Itē · Clamauit voce magna susanna · ꝛc̄ · Req̄re dominica · ij · in q̄dragesima · p̄mone · Fiat tibi sic vis Item Sedens ihesus docebat eos Require i aduentu · sermone Magister adest ·

Feria secūda post dominicā letare

Vdiuit omnis populꝰ iudiciū qđ iudicastz rex Require dominica secūda in q̄dragesima · sermone · Nec ē voluntas dei sanctificatio vestra · te

timore. Item Ascendit ihesus hierosolimam Require de ascẽ sione dominj

Feria tercia.

Ascende de monte. Require dominica vndecia de ascensionibus. Itẽ Moises orauit dominum deum suum Require dominica quarta post pascha de oratione Et etiam in ieiunio. Item Misertus est populo suo dominus deꝰ noster. Require dominica septima post pentbecostes Misereor super turbam. Item Ascendit ihesus in templum. Require dominica. xcij. Duo homines ascenderunt in templum. de ascensionibus Item Querebant ihesum apprehendere Require dominica infra octauas epbie. quomodo deus requiratur

Feria quarta

Sanctificabo nomẽ meum magnum Require dominica secũda in. xl. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra Itez Effundam super vos aquam mundam. Require in pentbecoste. Item Faciam vt in preceptis meis ambuletis et operamini Require in dominica lxx. sermone Voca operarios. Item Preteriens ihesus vidit hominem Require in. l. sermone. Cecus sedebat secus viam Itẽ Da gloriam deo Reqre in. lx. sermone Si gloriari oz. Item Si quis cultor dei ẽ. et voluntatẽ eiuꝰ faciat ac̃. Require dnica. viij. post pentb. sermone Qui facit voluntatẽ.

Feria quinta

Vade in occursũ eius Reqre in aduentu. sermõe Occurre mihi hodie obsecro Itez Oscitauit puer septies ac̃. Reqre de ieiunio. sermone Effunde sicut aquam cor tuum. de cõfessiõe. Itẽ Dic ẽ vere propba Reqre dnica. viij. Attendite a falsis pbis.

Feria sexta

Diligebat ihs martham et sororẽ eius mariã et lazarũ. Require de assũptiõe virgis Item Magister adest ac̃ vocat te Require de aduentu. Magister ac̃. Item Lacrimatus ẽ ihesus coram iudeis Require dnica. x. post pentb. Videns ihs ciuitatem fleuit ac̃.

Sabbato

In tempore placito exaudiui te Reqre dnica i. xl Ecce nunc tẽpus acceptabile. Itẽ Nunq̃ obliuiscit mulier infantẽ suũ Require dnica. nij. post pascha Amen dico vob. de causis cogentibus deum ad gratias exhibendas. Item. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso Require in festo trinitatis

¶ Feria secunda post dominicam in passione.

Surge & vade in miuiuez ciuitatē magnam · que significat regnū celoruz · Require in festo omniū sanctorum · & mone Venite ad nuptias · Qđ eñ ibi dicatur venite · hoc hic dicatur surge Et quod ibi dicatur nuptias · hoc hic dicatur minuē Et quod ibi dicat ad · hoc hic dicatur vade · Item Cōuertat vnusquisq; a via sua mala Require in capite ieiunij · Conuertimini · Etiam Vado ad eū qui misit me · Require dominica q̄nta post pascha · Item Modicū tempus vobiscum sum · Require dominica tercia p̄ pascha Modicum & iam non videbitis me

¶ Feria tercia

Daniel · Require dominica secunda in q̄dragesima Hec est voluntas dei · de timore Item · Vos ascendite ad diem festū hunc ⁊c Ipse ascēdit ad diem festū non manifeste · sed quasi i occulto · Require de triplicī aduentu · occulto dubio & manifesto · sermōe primo dominice tercie aduentus · Tu es qui venturus es

¶ Feria quarta

Ego sum dominus deus Require dominica sexta p̄ pentē · Nisi habundauerit iustitia vestra · vbi dicatur q̄ de? est domin? noster pat noster & iudex noster q̄d singulis bijs debeam? Item Nō facietis furtum · Require dominica · xiiij · post pentē · Dū iret ibus in ihr̄m

¶ Feria quinta

Sana me domine & sanabor · Require dominica xxi · sermone Hora septima reliquit eum febris Item · Amē amē dico vobis · nisi manducaueritis panē · ⁊c · Require in cena dnī de corpore cristi · Item Verba que ego locutus sum vobis spiritus & vita sunt · Require dominica in passione dñi ·

¶ Dominica prima i quadragesima · sermo primus

¶ De tribo gratijs & quemō eis occurrē dēbem? Sermo · xcij ·

Hortam̄ vos ne inuacuum gratiā dei recapiatis ij · Cor̄ · vi Dic̄ Augustin? Quāto aliquid saluti nostre ē salubri? istitutū tāto p aduersariū nostrū solet studio fiu? impediri · Quia igit̄ tēpus q̄ dragesimale ad emendationez peccatorū ē a deo spirituali? institutū ideo aduersari? noster

tãto arcꝰ nosꝰ ipugnat quanto amplius cognoscit quosq; fideles bonis operibus nunc pre ceteris temporibus insudare · Jō tanq; princeps belli cōnumerãdo se nobiꝰ in prima persona bius verbi hortamur · monz nos strenue et viriliter pugnare · Hec est enim vera et fidelis exhortatio · in qua predicator primum aggreditur quod hortat̃ In verbo ergo proposito tria facit · Primo enim arguit nos vt viles p̄dicatores · Secundo specificat auditores Tercio specificatos instruit ad bonos mores · Primum ibi hortamur Secundum ibi vos scilicet bonos cristianos et religiosos Tercium ibi ne inuacuum gratiam dei accipiatis Primo dico arguit nos viles predicatores in hoc vbo hortamur · Jn quo se aliis o numerans insinuat se primum aggredi quod hortatur Et ideo fidel̃ exhortatio merito arguit infideles · eos videlicet qui dicunt ⁊ non faciunt Tales enim ad loquendum verbum dei prohibiti sunt ī scriptura De hys enim dicit Gregorius Cuius vita despicitur restat vt eius predicatio contempnatur · Quod autem boni predicatores in prelio dei debent esse primi ⁊ opere perficere quod hortantur insinuat̃ Deuteronomij · xx · vbi dicitur · Appropmquante prelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum · Audi israhel · vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis · non pertimescat cor vestrū · nolite cedere vt formidetis eos · q; dominus deus vester in medio vestri est · et pro vobis contra aduersarios vestros dimicabit vt eruat vos de vinculo Jn hiꝰ ergo verbis predicator qui fidelis esse voluerit informatur Jn eo q; dicit stabit ante aciem indicatur ei q; in prelio debet esse primus Jn eo autem q; subiungit̃ · et loquetur ad populum · ostendit q; post operationem predicando populum debeat ad similia exhortari · quam formã bene tenuit cristus cum dixit · Si non facio opera patris mei nolite credere · De q̃ dicit̃ Actuū · Cepit ihesus facere et docere Quã punctat̃ ē egregiꝰ predicator paulꝰ q̃ dixit · Nichil audeo loqui eorum que p me nō effecit cristus · Qui etiã in ꝓposito themate posuit verbū plurale dicens · hortam̃ · sciz deus ⁊ ego omnis scriptura ⁊ omnis creatura exēplificatiue Deq̃ t̃ secundū · vos · in q̃ specificat auditores q̃si diceret Vos boni xpiani ⁊ quicq; spūales qui preceteris boibo plures gratias accepistis vos pre ceteris exhortam̃ Quia vt Mat̃ di · Cui plꝰ donatum fuerit ab eo plus exigitur

Quia secundum Gregoriū Cū augentur dona etiam rationes crescunt donorum Tanto ergo vnusquisq; ad seruiendum do promptior debet esse ex munere quanto se obligatiorem esse cō spiat in reddenda ratione Tantum enim ab vno quoq; nostrū exigit venturus iudex quantū debet Et ideo summe necessariū est · vt gratias quas accepim? ad lucrum domini exponam? · ne hoc imperium incurramus quod scribitur i Iohel · Argē tum & aurum meum tulistis & desiderabilia mea & pulcherrima mea itulistis in delubra vestra · Quod est dicere Gratias mea? super aurum & argentum preciosas in vanitatibus expēdistis?

¶ Sequitur teráum scilicet ne inuacuū gratiam dei recapiatis · Verum quia abusionē gratiarū cauere nō possumus? nisi q? gratias accepim? cognoscam? Ideo beatus Augustinus tria genera gratiaꝝ ꝓponit nobis q? omnes alias gratias in se continēt · dicēs · Considera o anima mea que ōnia cū ommibus · q? spēcialia cū aliq̄bo · que singula sola a do dona receperis vt ꝓ singulis reddas debitum quod teneris · Generales autez gratie que nobis cū singulis? sunt communes in tribo gratijs includūtur · scz i creatione · redemptōe benefactōe · ꝓ quibus triplicē cen sum reddibitionis tenemur domino · quem si non soluim? eas? gratias inuacuū cōuincimur accepisse Nā ꝓ creatione dilectionem · pro redemptione ymitationem · ꝓ benefactione gratiarum actionem sine tergiuersatione tenemur domino · videat & respiciat quis hec soluat Vnde post creationē hominis precepit deus ei pre ommibus? māda tis · Deutero · Diliges dominū deum tuū · cū adhuc illud gr? gtiaꝝ homo a dño nō habe ret Ideo Iosue diát Hoc diligentissime precauete vt diliga tis dominū deū vestrū Et Ecce · diátur Dilige eū q? te fecit Vñ Bernhard? Nōdum tempus fidei aduenerat · nondū in carne deus innotuerat · nondū i cruce obierat · cum mandatuz ē homini Diliges dominū deū tuuz ex toto corde · i · ex omni quod es · qd scis · & quod potes · Ite me rito diligend? est qui te fecit & talem · Qualē nēpe? Secundū corpus egregiā creaturā · scdz vero aiam ampli? · vtpote ad ymagmē & similitudinē suā · secundum moduz vero super omnem te cōstituēs creaturam

¶ Hanc autem nostrā dilectionē tenemur deo triplici iure · scilicet ratiōe precepti · ratione debiti · ratione ꝓmissi · Ratione precepti · qz strictissime & mandatum · De quo diátur

Matthei decimo octauo Si vis ad vitaz ingredi serua mandata. Vnde Aug?. O domine q? ego suz vt precipias te amari a me q nisi faciam miaris michi imgentes miserias Secundo tenemur deo dilectionem ratiõe debiti. quia ipe p̃or dilexit nos. ex quo solo ad rediligendum et si nõ esset aliud debitum nos astringens obligauit. Terdo ratione promissi Talia em̃ promisit nobis deus ꝓpter que m̃ infinitum esset merito diligend? De quibus promissis dicit Sapientie Juramenta et cõuentiones dedisti bonorũ promissoruz Non enim in cor bis ascendit q̃ta de? ꝓpa rauit diligẽtibz se

Secunda gratia ẽ redemptionis De qua dicit dns Ysai. v Reuertere ad me quia r̃demi te In huius gratie redibitiõe si tamen muacuũ eam non accepi? teniemur vnitationem. Nulla enim alia genera redibitiois accipiet nisi vt ipsũ proviribus p̃mittemur Vnde Pro. dicit Non acquiescit cuiusq; precib? nec suscipiet pro redemptiõe dona plurima Ideo dicit Petrus Cristus passus est pro nobis vob relinquens exẽplũ vt sequamini vestigia eius. Si aũt huius redemptionis modũ attendimus michil gratie huius redemptiois dignũ poterit muemiri Nõ em̃ preꝯ auri et argenti emptũ sumus sed semetipsuz eximauit tradens se in mortem vt nos liberaret Vnde Petrus Nõ corruptibilibus auro et argẽto redẽpti estis de vana vestra conuersatione. sed preciosso sanguine agni immaculati. De quo dicit Paul? Apostolus Dedit in redemptionem semetipsum pro nobis. Vnde Bernardus Si me totum debeo pro me facto. quid iam addaz pro me refcõ? Non enim tam facile refectus q̃z factus. Siquidem de me et de omni quod factum est dixit et facta sunt. At vero qui me tantum semel dicendo fecit. in reficiendo dixit multa. gessit mira. ptulit dura. nec tantum dura. sed q indigna. Quid ergo retribuam dnomino pro ommib? bijs que retribuit michi In primo opere me michi dedit. Datus igitur q redditus me pro me debeo q bis debeo. Et si me millefies rependere posse. quid sum ego nisi puluis ad deum? Ego autem dico q deus qui hanc indebitam redemptionis gratiam prorogauit supererogauit. et aliam dans g̃ tiam pro gratia q pro sufficienti et plena redibitione digne tur accipere quod dare possumus et habemus. Hoc est vt ipsum pro nostro posse ymitemur. Hoc enim monet nos dominus Mat dicens. Desidere me

Et Apostolus · Estote imitatores dei sicut filij karissimi Et nisi hoc possem? nullatenus hoc deus a eius apostolus monuissent · vnde Bernhardus in persona dei alloquitur nos dicens In vita mea cognoscē poteris vitam tuam · vt sicut ego paupertatis · obedientie · humilitatis · patientie · caritatis · a misericordie ideclinabiles semitas tenui · sic a tu eisdem vestigijs incedas non declinans ad dextram nec ad sinistram ¶ If Ipsum autē possum? triplicāter imitari · meditādo · cōpaciendo operando · vt qui vnum ex equinō valeat ī aliud manū mittat Meditando ergo deū imitamur si dispositionez sanctissime sue carnis distincte a deuote quantum iuuamur per gratiaz meditamur · Quod Deutero · facere monemur · vbi dicit Caue ne vnq; obliuiscaris dñi dei tui · Item Thob · Omnibus diebus vite tue in mente habeto deum Secundo imitamur eum cōpatiēdo ei · qd tūc agitur cū flāte sancto spiritu · ipsa meditatio tm̄ proficit quousq; opassio ipsam animaz afficiendo medullitus trāsmutat vt oformet pauperi illi videliz xpo De hac cōpassione dicit Apl'us Qui cuz diues esset p nobis factus est pauper · Tercio ipsuz imitamur operando · si eisdem laboribus a miserijs iuuamur Qd faciebat Apostolus qui dixit Stigmata domini porto in corpore meo Hec est em̄ virtus vere dilectionis vt amantem transferat in amatum ¶ Tercia gratia est beneficionis · per quaz gratiā singulis momentis reficim̄ a fouemur De cuius otinuitate dicitur Osee Trahaz eos in vinculo caritatis Quia vinculū caritatis trahimur cum per graciaz cōtinuat gratijs momentis singulis refouemur Huic autem beneficioni satisfaciamus si de singul' gratiarum actiones referim̄? Vnde Bernhard? Felix q̄ ad singula dona gratie redit ad deum · in quo est plenitudo gratiarum omnium · cui cum p acceptis non ingratos nos exhibemus locuz in nobis faciam? gratie amplioris ¶ Hecū de gratie sunt spirituales · q̄ nobis religiosis distincte exceptiue pre ceteris exhibentur · Et sunt similiter tres · scilicz gratia eductionis · deductionis a introductionis · Eductionis gratiā accepimus cum per conuersionem deus de seculo nos eduxit · Gratiam deductionis · cum in religione de bono in melius p moti ad finem vite misericorditer nos perduxit · Gratiaz vero introductionis acapiemus cū omnibus consūmatis ad regnū celorum feliciter inducemur · ¶

Hec tres gratie ſpeciales in patribus veteris teſtamẽti lucide declarantur ſeu figurantur · qui tanq̃z gens peculiaris a p̃ cẽteris generationibus mundi electi · de egipto fuit educti · p deſertum deducti · tandez in terrã promiſſionis cũ gaudio ſunt introducti · De prima gratia dicit Dñs · Eduxit eos de tẽbris a vmbra mortis · qđ primum agitur in noſtra cõuerſiõe · De ſecunda gratia idem dicit · Deduxit eos in viã rectam · qđ i gratie agitur promotione · De tercia idẽ dicit Introduxit eos in montem ſanctificationis ſue · quod in noſtra agitur felicꝫ cõſũmatione · Has tres gratias iuxta exhortationez Apoſtoli non invacuũ acꝑimꝰ ſi ſingulis gratijs per ſingula exercitia obuiamus · Prime aũt gratie conuenienter occurrimꝰ p plenã eorum que relinquimus abſtinentiam · Secunde p veram obedientiam · Tercie p meritorum opulentiam ℣ Reſumendo hec tria p ordinẽ Dicamus q̃ prime gratie occurrimꝰ p abſtinentiam · vt videlicet ab omnibus que in egipto huius mũdi poſt tergum reliquimꝰ actu a affectu moribus a vitia penitus abſtineamus · de quibꝰ in ſcriptura multipliciter ãmonemur · Dicit eñ nobis q̃s eduxit dominus de egipto per Jeremiam · Nolite mirare in egiptũ Gloſa · nec actu nec affectu Et Ezech̃ · In ydolis egipti nolite pollui · Ydola eñ egipti ſunt ymaginationes q̃s de hijs que in egipto huius mundi ſunt lubricis mentaliter haurimus · Sed vt ibidez dicatur Abhominationes egipti dominꝰ ymolemus · ne corde reuertẽtes i egiptũ imperium dominꝰ quod talibus per Ysa · imperat incurramus · vbi dicit Blaſphemauerunt ſanctum iſrahel alienati ſunt retrorſum · hoc eñ blaſphemia iudicat ℣ Secunde gratie occurrendũ eſt p veram obedientiã · ymitantes patres qui educti de egipto moram facientes in deſerto precipienti dñmo reſponderũt · omnia que locutus eſt dñs faciem? · Nec ſolum dñmo ſed ei? vicarijs tanq̃z ei debem? p omnia obedire · De quo precepto habem? Deutero · vbi dicit Facies qđcũq̃ dixerint qui preſunt loco quez elegerit dñs · ſeq̃riſq̃ ſentẽtiaz eorũ nec declinabis ad dextraz nec ad ſiniſtrã · qui autẽ ſuperbierit nolẽs obedire imperio ſacerdotis qui eo tẽpore miniſtrat dño dꝰ tuo morietur homo ille Nec ſoluz ẽ obediendũ ſuperioribꝰ ſ ad fũmum cumulum meritorũ omni hominꝰ ꝓpter deum Quod docet petrus dicẽs Subiecti eſtote oĩ humãe creature

propter deum. ℣ Terde gratie occurrēduz ē per opulentiā meritorū. quod tūc sufficienter habemus si priora cia exercitia per virtutez perseuerantie vsq; in finem vite feliciter continuamus Hoc ego enim reputo super ōnes grās ⁊ virtutes quas in hac vita possum? cumulare. Cōmēdātur virtutes. alia etiam opa bona laudantur. ego aūt bonū cumulū meritorum feliciter conquisitum cōmendo super ommia genera gr̄iarum qđ Oro. pomt vbi dicatur Inhabundati iustitia est virtus maxima. ℣ Terde gratie dñr singulares q? vnicuiq; singulariter de? tribuit. De quibus Ap? Vnicuiq; vestrū data ē gratia Que cum occulte sint in sinu cuiusq; deuoti diligenter abscondite. iō distinctuz numerū dare ñ possum? de eis dē Talibus aūt gratijs sic et reliqs est tripliciter occurrendū Dem? autem nos añ gratiaz abilitare. in data grā exercitare. et diligenter occultare. De primo dicit Ber. Cū spiritus sanct? vbi vult quomodo vult quādo vult spirat hois est iugit̄ ppatare cor et volūtatez. expedies ab affectionibo alieis vt in die dñi in hora bñplacīti eius cū audierit voc̄ eius cōtinuo cōcurrāt sibi et cooperent̄ in bonū De secūdo idē dicit Añ oia ⁊ super oia cauendū est ne te ptrāseat grā. sed statim vt pulsauerit confestiz apiat̄ ei. ⁊ hoc quod monet fideliter opemur De tāo idē dicit. Moneo vos frēs bona vestra nō ponere in ore hoim ℣ celare i cella ⁊ recondere i cōscia. vt homo q̄si titulū et i fronte cōscia. scie ⁊ in fronte celle sēper bēat. secretū meū mihi

Sermo secūdus Vñ supra De Epistola ℣ Qđ sex sunt tpa q̄ cōtinue memorari debem? ℣

Sermo. xáj

Cce nunc tēpus acceptabile ⁊ vt supra Filiconseruatpc Ecā. nij. Sapiēs q̄ rerum preda debita estiatiōe cōsiderat monet filios gratie quantitatem tpm obseruare Nichil enim vt dicit Ap? intulimus in hūc mūdū. haud dubiuz. quia nec auferre quid possimus. sed soluz tempus nostrum est in quo demereri possumus ⁊ mereri. Ideo Apostol? monet fideliter vt tempus quadragesimale qđ ad salutem nostraz singulariter ē institutū nobis nō trāseat sine fructu ℣ Propter quod sciendū q? sex sunt tempora que debemus continue memorari. Est em̄ pmū tempus culpabilis trāgressionis Secūdū acceptabilis r̄ cōsiliationis Teráum miserabil̄ resolutionis Quartū formidabil̄ exaiationis Quitū itolerabil̄ dāpnationis Sextū itmiabil̄ glorificationis

Primum rememorabimus cum amara contricõe q̃d tunc digne agitur cuz offensam pij patris quem offendimus · cul pam quam incurrimus · eternã penaz quam meruimus · vilita tem quam contraximus · glori am quam perdidimus · diligẽ ti mentis intuitu considerãmus Quis eñ nisi mentis inops ad ista nõ paucat · ad horum con sideratiõnem non funditus pti mescat? Hanc cõsiderationem habuit Ezechias qui dixit Re cogitabo tibi omnes annos me os. De primo dicit Bernhar dus Nimis duz est cor quod pij patris non emolliũt benefi cia · nec terrent supplicia · nec al liciunt promissa · nec castigant flagella. De secunda dicit ps̃ Homo cum in honore esset non intellexit cõparat? ẽ ic̃ · Sicut eñ ãte pecm̃ sup õnez creaturã tenuit dominium sic peccato per petrato infra bestias reputatur De terćo dicit Crisostimus · Qualem cõmutationez dedisti o homo pro peccato vt p modi ca delectatione penas eternas incurres Quia ẽm Gregorium Momentaneuz est q̃d delectat eternũ vero quod cruciat · De quarto imperat p Iher̃ · deus anime peccatricĩ d · Quam vil facta es niz iterãs vias tuas Ad cui? 3monitionẽ aima peccatrix se 3gnoscẽs d · Treñ · Vide dñe cõsidera qm̃ facta sum vil Omnia eñ que facta sũt ad ali quod genus hoñ valent · Job de eis dicit Genẽ i Et erãt val de bona Anima autez peccatrix ad nihil hoñ vtilis est · excepto decore diuine iusticie · vt ardat in eternum Qui ergo hec mala ex peccato se incurrisse cõsideraz non cõpũgitur duri cordis est · Quod diffimiens Bern? dicẽs Durũ cor est quod nec cõpũcti one scinditur · nec pietate mol litur · nec precibus commouet nec minis cõditur · flagellis in duratur · ingratum ad beneficia a vt cuncta eius mala comple ctar ipsum est q̃d nec deum ti met · nec homines reueret

Secundum est tẽpus acceptabilis reconsiliationis · quod semper meminisse debemus · q̃d est tempus in quo monitis sin gulis in infinitũ de salute nostra possumus operari · De hoc tẽpo re dicitur Ecc̃ · Particula diei bona non te pretereat Hoc aũt tempus Apostol? distinguit ĩ predicto themate ab alijs tem poribus per aduerbium nunc · Quod etiam acceptabile vocat ppt̃ tres magnas gratias quas lucrari possumus in presenti tẽ pore · Prima gratia est qua deo cuius iram a furorem meruim? facillime possumus reconsiliari · Secunda gratia qua premissa supra modũ possum? cumul are

Tercia gratia quia culpas que nos ad eternas penas obligant faciliter possumus emendare ¶ M Primo dico presens tempus est acceptabile · quia deo cuius iram meruimus possumus reconsiliari · cuius ira tam crudelis vt celum et terra ex eius intuitu contremiscant · Vnde Dauid · Quis nouit potestatem ire tue et pre timore tuo iram tuam dinumerare ? Item Paralip · Infustetabilis est ira tua super peccatores · Et Eccī · xvi · Ecce celum celi celorum abyssus et vniuersa terra et ea que in eis sunt in conspectu illius cōmouebūtur · mōtes simul et colles et fundamenta terre cum conspexerit illa deus tremore concutientur · Et tamen cuius furor intolerabilis est ad portandū in hoc tempe acceptabili pro modico et quasi pro michilo · qz pro solo gemitu cū debitis circūstantijs facto poterit ira placari · Juxta illud Eze · xviij · Quacūcq; hora peccator ingemuerit oīm iniquitatū eius non recordabor · ¶ Secūdo pns tempus dicit acceptabile · qz in eo sup oēm modū possumus merita comparare · ppt qđ de hoc loqz q̄ merita cumulat in hoc tpe acceptabili dr Eccī · xlvij · Dedit de? illum crescere quasi terre cumulum · Vnde Apostolus Corin · Id qđ est momentaneū in presentia leue tribulationis supra modum in sublimitatem eterne glorie pondus operatur in nobis Quod extra hoc temp? vtpote in futura vita fieri non poterit vllo modo · quia nec hij qui in ḡ tia sunt nec qui in inferno sūt possunt suum meritum augmētare ¶ Tercio presens temp? acceptabile dicitur qz facillime possumus eternas penas hic diluere paruis pēis Vnde per Ezechielē dicit deus Diem p anno dedi tibi Glo · i · pūctuz temporis ad luendum p āno eternitatis Non sic fuit abinitio · nā vnū peccatū qđ reputatione nūc modicum videtur · eo q; peccata transierunt nunc in vsum · iobedientia videliz primorū parentum in quicq; milibus annorum non poterat emendari · Nunc autem in hoc acceptabili tempore infinita similia faciliter emendantur · Et iō ommibus persuadz supascripta auctoritas Ecclesi · Particula dieī non te pretereat Et Ecclesia · ix · Quodcunq; potest manus tua facere instanter operare · qz nec opus nec ratio nec scia erit apud ifernos qđ tu ppeas · ¶ M Tercio memisse debem? · s · tps miserabil resolutionis ppt ta · s · hoē mortis incertitudinē · mortis viciissitudinē et resolutionis amaritudinē Prio ppt hoc mortis incertitudinē De qđ dr Eccēs · ix ·

Nescit homo finē suum. Et dominus in euāgelio Vigilate qr nescitis qua hora dominꝰ vester venturus est. Danc autem horā mortis deus nobis voluit esse incognitam secundūz Gregoriū vt semper possit esse suspecta. vt dum illaz preuidere non possumus ad illam sine intermissione nos preparemus. Secūdo meminisse debemus variaz mortis vicissitudinez. nescimus enī vtrum morte subitanea vl insania vel quacunqz alia miseria moriamur. Ideo dicitur Ecc̄. Omnia in futuro seruantur incerta. Tercio meminisse debem? resolutionis a egressionis eius amaritudinē. Vnde Ecc̄s. O mors q̄z amara ē memoria tua Sup quod verbū dicit Bern. Si amara est ei? cogitatio. q̄z amarissima ē ei? perpessio. De anime egressione dicit Bern? Quid seducimus miseri nosmet ipsos? Nōne ostiū dō? nostre horribiles illi spirit? obsident. nonne exitum nostrū laruales ille facies prestolantur? q̄s putet o anima mea erit cuz dimissis oīmbus quorū presentia tibi tā iocunda. tā gratus aspectꝰ. tā familiaris cohabitatio sola i incognitam regionem occurrentia tibi coaceruatim rure terrima illa monstra videb? quis tibi in die tante necessitatis occurret. quis tuebit a rugientibus preparatis ad escā. q̄s consolabitur. quis educet?

O Quarto meminisse debe? tempus formidabilis examinationis Anima enī corpe exuta in momento in ictu oculi p districtam iusticiam examinat. a meritis suis attestantib? vl etiam demeritis accusantibus quocūqz ceciderit lignū ibi erit Examinabit enī opera siue mala siue bona ex numero. vt appareat quot peccata cōmiseri? a quid ibi dicemus cum sint infinita Dicit enim quidaz iust? Peccaui super numerum arene maris. Et ps̄. Circūdederūt mala quorum nō est numerus Sup quod dicit Bernhard?. Quod ergo sine numero est. q modo numerabo? Quomodo satisfaciam cum cogar reddere debitum vsqz ad nouissimuz quadrantez. Qz a debita quis intelligit? Si enī iustorum peccata sunt sine numero impioruz peccata quomodo numerāt? Que enī iam paruipendēdo transi?. palpando tegim?. dissimulādo negligimus omnia p examinationis regulam iudicabuntur. Secundo examinamur in pondere q̄z grauia sunt commissa. Omnia enim peccata quibus deuz offendimus sunt grauia. quomodo enim leue esse poterit quod deum offendit? Inter illa tamen mortalia sūt grauiora

Item grauia sunt peccata ignorantie · grauiora infirmitatis · grauissima malitie · Item aliqua sunt grauiora ratione magnitudinis vt peccata mortalia Item aliqua grauiora ratione multitudinis vt multa venialia Quod pro · pulchre tangitur vbi dicitur · Graue est saxum et onerosa arena Tercio exaiamur in mensura Hoc est quãto tempore peccata continuauimus Alij enim in tempore iuuentutis peccare inapiunt et vsq; in finem vite perseuerant Alij diutius abstinent et tandem cadunt · Alij vero citius peccare inapiunt et resurgunt · et secundum hunc modum omnes mensurantur · De qua mensura dicit dominus per Ezechielez Judicabo te iuxta vias tuas Item Ecclesiastes · Etiam reddet vnicuiq; secundum meritum operum suorum Et in euangelio Quacũq; mẽsura mensi fueritis cõ Opa enim illorum sequuntur illos De huius iudicij seueritate dicit Jeremi · Non flectetur dominꝰ nec precet nec miserebitur Glo · Non flectetur per iudicãdi supplicationez · nec pcet p minoris pene inflictionẽ nec miserebit p cõpassionẽ De hoc districto examine dicit Bernñ · Veniet dies iudicij vbi plus valet pura corda q̃z astuta verba · plus conscientia bona q̃z marsupia plena

Quinto meminisse debemus tempꝰ intolerabilis dãpnationis · vt hanc miseriam super omnem modum et super omnem estimationem maximam cautius euadam? Hoc tempus improprie dicitur tempꝰ · quia non habet motum transeundi · sed est illa fouea misera extraõ ne tempus habens fixam in se eternam calamitatem a miseriam intolerabilem · infestabilem · infabilem · effabilem · eternaliter permanẽtem Sunt autem tria de hac miseria pre ceteris attendenda · scilicet doloris acerbitas · penarum diuersitas · et horum duorum ymmo omnium malorum eternitas · De primo dicitur Apoca · Inhabitantes terram commanducauerũt linguas suas p̃ dolore et blasphemauerũt deum celi p̃ doloribꝰ · terram vocãs infernũ · Sicut dicit Job Ante q̃z vadam ad terrã tenebrosã a opertã mortis caligine R De secõdo secundum diuersitatem penarum · Dicẽdũ q̃ Tullius octo gña penarũ scribit in legibꝰ que maleficis tpaliter infligũt · dãpnũ · vincula · verbera · talionẽ · ignominiã · exilium · mortẽ · seruitutẽ · que nõ ocurrunt singulis sed singula singulis exercitibus secundum diuersitatem culparum maleficis sunt infligenda · que simul omnia in inferno peccatoribus infligũtur · puniũt enim dampno intolerabili

qui deum ⁊ omnia bona tã gra
tie q̃ gloríe pdiderunt. Decũ
do vinculis ligantur vt nihil bo
ni facere valeant. De quo dicit
Matth. Ligatis manibus ⁊ pe
dibus. ꝛc. Tercio verberantur
Vñ puerbio dicitur. Mallei
percutientes stultoꝝ corpora
Quarto talione cruciãtur Vñ
Deute. Pro mẽsura peccati erit
plagarũ modus Quinto ignoꝝ
mose tractantur. vt dicit Ysa.
Facies cõbuste vultus eorum
Dampnatorũ enĩ corpora post
diẽ iudicij resumpta adeo sunt
ignominiosa. vt in infinituz libẽ
tius vellent corpus ingredi cu
ius medietas esset a vermibus
cõsumpta Sexto in exilium re
legant. De quo in euangelio.
Proicite eum in tenebras exte
riores? Septimo morte afficiun
tur qi moriunt cõtinue ⁊ tamẽ
viuunt. Octauo in seruitutẽ re
digunt. Sicut enĩ deõnes ser
uiunt eis in peccatis. sic ecõuer
so malo suo demonib? seruiunt ĩ
penis ℟ Sexto meminisse
debem? tpus interminabil glo
rificationis qua beati permanẽt
cum domino in eternũ Tal me
moria illuminat intellectũ. iflã
mat affectũ ⁊ inebriat omnis
hominis memoriam De hoc au
tem mari magno ⁊ abysso om
niũ gaudiorum quedaz guttu
le hauriuntur Est enim ibi õ
nium malorum carentia. õmiz
bonorum affluentia. ⁊ eorum
interminabilis permanentia ℣
De primo dicitur Apoc. Jam
non erit amplius neq; luctus
neq; clamor. ñ nec vllus dolor
quoniam priora abierunt. De
secundo dicit Deutero. Rex
omnium habundantia perfrue
ris Item Judicum Tradet vb̃
dominus locum in quo nulla ẽ
penuria Gaudebimus enim su
pra nos de dei visiõe Infra nos
de inferni euasione. Intra nos
de corporis ⁊ anime glorificati
one Circa nos de angelorum ⁊
hominum associatione. De ter
cio psa. Letícia sẽpiterna super
capita eorũ Hec sex tempora ꝺ
nostri cordis memoria non re
cedant. De primo tempore di
cit Salomon Tempus est flẽ
di. De secundo pſ. Ego orati
onem meam ad te domine tẽp?
bñplaciti de? De Tercio Ecc.
In tempore exit?tui distribue
hereditatem tuam. De quarto
pſ. Cum accepero temp? ego
iusticias iudicabo. De quinto
Deute. tricesimosecũdo. Mea
est vltio ⁊ ego retribuam eis
in tempore. De sexto Ezech.
Ecce tempus tuuz temp? amã
tium Rogemus. ꝛc.

℣ Sermo tercius Vnde supra
℣ Sermo xciiij. ℣

Ecce nunc tempꝰ acceptabile vt supra · Expedito sermõe ꝑ vulgaribꝰ cõpetenti ꝑcendũ ꝙ idem thema cũ predicta distinctione sex membrorum hꝫs que in eadem dominica in nostro capitulo agũtur possumus adaptare In quo sex genera exercitiorum pro augmento seruitutis nostre ob reuerentiã huius sacri temporis a prĩbus instituuntur Sunt autem ista viz virgaruz vapulatiões · peculiares orationes · árboruz subtractiones · colloquiorum suspensiones · scelorum árcuitiones · librorum distributiones Vt ergo ista sex exercitia predictis sex distinctionibus temporum congrue adaptemus · dicere possumus ꝙ vgarum vapulationes instituũtur ꝓpter tempus transgressionis Est enim regula in theologia ꝙ pena pene resolutoria est Secundo peculiares instituuntur oriões propter tempꝰ acceptabilis reconsiliationis · Vnde ps Ego vero orationem meaz ad te domine Quare? subiũgit causam · quia nunc est tempus bene placiti deus · Tercio ubi subtrahuntur propter miserabilis resolutionis tempus Quẽ enim delectat delicate nutrire carnez · cum ad mentem reducit ꝙ eadem caro non lõge post in putredinẽ commutatur a delectabilibus se facile retrahit Dicit enim Ysaias · Erit pro suauitore fetor Glosa · pro suauitore delitiarum quibꝰ modo carnẽ nostram nutrimus erit fetor terior cadauere is in sepulchro · Quarto restringuntur collo quia propter formidabilẽ exainationem · Cum enim veritas premuniat nos Mathei ꝙ de omni verbo ociosso i nouissimo die districti examis reddituri sum? rationez · merito saltem per hãc quadragesimã colloquia suspẽduntur Quinto árcuitiões instituuntur propter tempꝰ intolerabilis dampnationis Cuz enim vt ait petrus apꝰ · aduersarius nostertanꝫ leo rugiens? árcuit querẽs quẽ deuoret · isti instituuntur vt econtra árcuent et caueant ne quẽ dyabolꝰ deuoret sicut cupit Sexto libri distribuuntur propter tẽpus interminabilis glorificationis · vt in eis legamus a discamus · quid pro hac ineffabili gratia per quam nobis regnum parauit · ad paratum vocauit · retribuere debeamus Rogam? et cetera ·

Sermo quartꝰ vnde supa De euangelio · Quod quinqꝫ sunt necessaria desideranti cristiũ sequi

Sermo · xcv · A

Vctus est ihesus in de sertuz a spiritu cẽ Ma t · iij · Dicit Augꝰ Dic

deus pro nobis est natus sic est pro nobis in desertum trāslat⁹. et sicut commorando nobiscum in seipso nobis proposuit vitaz virtuosam. sic in desertuz se trās ferendo transfiguravit in seipso quomodo nos in deserto religio nis viuere debea⁹. a sicut secū dum petrum pro nobis est pas sus vt sequamur vestigia eius sic in desertum se transtulit vt a illuc ipsum fideliter sequamur. Qui ergo deum sequi desiderat quinq; sunt ei necessaria. Pri mum est vt malū quod ex pec cato icurrimus veraciter cogno scam⁹. Secundum vt post peccam cognita emēdationē mū dū integrum relinquamus. Tercium vt in heremo more re remitico finceriter viuamus Quartū vt oblatis vicijs a tēp tatore viriliter resistamus Quintum vt gratiam quā post predicta consequimur humilit⁹ suscipiamus. In hys quinq; perficitur status heremiticus. Et quia nullus vitam heremiti cam laboriosam et solitariā assu meret nisi mala que ex peccato contraxit cognosceret euidēter Primum necessarium vt damp num quod ex peccato incurri⁹ veraciter cognoscamus. nisi e nim vt dictum est periculum quod ex peccato incurimus videremus nunq; vitam tam a sperā sumeremus. Q

Q Caendum ergo q; ex peccato tria maxima mala incurrim⁹. videlicet ante mortem. i morte. et post mortem. Ante mortem tria mala incurrimus Commis so enim peccato diuitias. hono res a vitam perdimus. et que dampna maiora possunt excogitari⁹. Primo ergo pec ca tum ante mortem aufert diuiti as non huius mundi que sunt vane. sed ommbus mundi diui tijs meliores. que sunt merituz cristi. omniuz sanctorum. vni uersālis ecclesie. que ante peca tum cōmunicauimus tanq; ex propris laboribus conquisita De quo dicitur per Hieremiaz Omnes thesauros tuos dabo in direptionem Ideo tales possūt dicere illud Hieremie Nō fene raui nec fenerauit michi q̄sq̄z. omnes maledicunt michi. Secundo peccatum aufert nō solum diuitias sed et honores qui multi sunt. Primus q; ad dei similitudinem est creatus. Secundus qua omn creatuē est prelatus. Tercius qua est ad eternam vitam perpetuat⁹ Quartus q; est ad dei et ange lorū consortium ordinatus. vt deus merito nobis possit dicere Quid vltra facē debui tibi et nō feci⁹ De primo hōre dr Gen. v Faciaⁿ hoēz ad ymaginē et si militudinē nrām De scdo idē. Dnā mi piscib⁹ maris a volucbo cēli

De terão Deutero. xxxij. Leuabo ad celum manum meam. glosa. pro gratiarum actione quia viuo ego in eternum. De quarto ibidem Elegit te dñs hodie vt sis ei populus peculiaris Hos honores intuens Job pre admiratione dixit Quid ē homo quia magnificas eū. De hoc honore dicit ps. Gloria & honore coronasti eum scz hominem. Omnem istum honorem peccatū destruit Ido dicit ps. Homo cum in honore essz non intell'. ideo comparatus est iumentis insipientibus Ex quo ps̄ona dicit Job Exspoliauit me gloria mea Vnde Ier. Populus meus mutauit gloriam meam in ydolis. Crisostimus Deus est hominē ex culpa iumento comparari. q̄z esse naz comparari iumento ex vitio venit. esse vero ex natura VI Terão peccatum aufert vitam. q̄ sicut anima vita est corporis. sic & deus vita est anime. Et ido in homine peccante moritur anima domino recedente. Vnde Ezech. Anima que peccauerit ipsa morietur. Hec denudatio que hominī prouenit ex peccato pulchre p̄figurata est Damelis in arbore. cui? vt dicit ibi erz folia erant pulcherrima. & fructus eius nimius & esca vniuersorū in ea. subter eam habitabant animalia & in ramis eius cōuersabantur volucres celi Et non longe post dicitur Succidite arborē & p̄scindite ramos eius & excutite folia eius & dispergite fructū eius. fugiāt bestie que subter eaz sunt & volucres de ramis eius Sic est de homine qui cum folia habeat virtutum pulcherrima. & fructū meritoruz eius nimius. & esca doctrine sumatur ab eo. si peccatum mortale commiserit statim hijs omnibus denudatur II Secūdo mala multa affert peccatuz homini in morte Et ā breuitatis tria ponamus. scilicz dolorem. timorem. & horrorem Dolorem. q̄ mors iusto dei iudicio singula membra corpis q̄ se peccatis & iniquitatibus dederunt affligit grauius & torquebit De timore dic Bernhard? Quis metuit si quis ad illā ex tremam separationem nō trepidat nō expauescit ? De horrore idem dicit Qui peccato consenserit manet ei horror in exitu. dolor in transitu. pudor i cōspectu glorie dei magni Treñ Omnes inimici eius apprehenderunt eam inter angustias III Terão malum hominī ex peccato proueniens sequitur hominez post mortem. Quid autem sit illud Req̄re ante in proximo sermone in quinto membro in tempore intolerabilis dampnatiois Hec mala preter alia infinita

ommibus prouemiunt ex peccato que in Deutero. xxviij. fūt scripta in volumine legis illius que inducet dominus super te videlicet propter peccatuz. que si considerauerit homo vt vere considerāda sunt nisi durior fit lapide ad penitentiam se disponet Sunt autem mala que domin? minatur trās gressoribus māda torū hec Si audire nolueris vocē dñi tui maledictus eris in ciuitate i agro. maledictum horreum tuuz. fructus ventris tui terre tue armēta tua greges tui Mittet dominus super te famem pestilētiā egestatē febrez frigi? ardorē Erit tibi celū ereū et terra quam calcabis erit ferrea ac̄. Verum quia periculosum est si inter turbas hominum agere velit penitentiam eo q̄ Johānes dicit. Mundus in maligno positus est. a secūdū beatum Bernardum. Difficile est maxime diebus istis quibus malicia mimis inualuit criminalium peccatorum foueas declinare. eo q̄ infinitas occasiones peccati offerat mundus. igitur p̄mitetur dominum a de mundo se transferat ad desertum. Secundum ergo membrum in desertum dominum sequi volentium est vt mundum integraliter relinquamus. Quod enim dominus nūc in seipso exemplariter nobis p̄posuit hoc dudum per suos nūcios demandauit. Vnde Hiere mie. Fugite de medio babilonis vt saluet vn? q̄sq; ammā suā Ozee quarto dicitur. Ego dominus et non homo i medio tui sanctus non ingrediar ciuitatē

Est autem notabiliter aduertendum q̄ qui mundum integraliter vt dictum est relinquere disponit omnia que mūdi sunt post terguz deserat. nec de suo in mundo aliquid derelinquat. Quidam enim de mundo exeunt et quod suum est cor videlicet et affectiones in mundo derelinquūt. Quod fecerunt de quibus Numeri vndecimo dicitur. Recordamur piscium q̄s in egipto comedebamus. in mētem venerunt nobis cucumeres a pepones porra cepe. Etiam tales figurantur per vxorez Loth que exiens de sodomis a respiciens retro versa est in statuam salis. Statua figuraz hz hominis et non vitam. Sic de remita siue claustralis cuius cor est in mundo figuram habet monachi sed non vitam. Sed nūcij Saul querentes Dauid i locosuo vt eum interficerent nō inuenerunt ibi nisi statuam a pellem capre. Sic dyaboli querentes Dauid id est fortem monachum in exercitio spirituali et volentes interficere non mouerunt nisi similitudinem monachi et habitum exteriorem.

et ideo permittunt eum viuere. quia cum vident nos tepide ⁊ negligenter viuere nō occidūt Hic petrus ⁊ Johannes querētes dominū qui i sepulchro cor diū nostrorum esse deberet. heu non nisi exterioris habit? iuenerunt fudariū. sepulchro cordis vacuo remanente Alij de mūdo euntes multa que mundi sunt secum portant. honores scz diuitias. delitias. que oportuita te habita desiderant sicut prius Quibus dicatur Jere. Nondū transfusus es de vase in vas ⁊ ideo permansit odor tuus in te. quasi dicens Nō te totum idem secundum interiorem hominem separasti ⁊ ideo odor affectionum tuarū permansit in te. De quibus dicit adhuc in pverb. Generatio que sibi munda videtur. nec tamen lota est a sordibus suis Tales p rachel cōgrue figurātur que furata est ydola laban ⁊ abscondit subter stramenta cameli. Quid per laban nisi mundus ꝯ cuius ydola sunt honores diuitie delitie que multi absconduntsupter stramēta cameli .i. sub pannis religiosorū Contra quos Job patriarcha dedit sententiam dicens Apud quemcunqz iueneris deos tuos necetur coram fratribus nostris. que sententia a deo ⁊ sanctis ōmibus approbatur ℣ Terciū quod necessarium est pmitanti bus dominum mi desertū est vt more heremitico finceriter viuamus Quomodo autez hoc facere vleam? p pprietates deserti ludāde declaratur Obmissis enī mistis alijs causa breuitatis tria sūt in deserto. scz hominum solitudo. spinarum ⁊ veprium multitudo. Florum pulchritudo. Et secundum hec tria vnusquisqz in omni loco ⁊ in omni statu deserz sibi facere potest pter deum. quia vbicunqz hec tria cōueniunt ibi desertum vticqz reperitur ℣ Primo ergo in deserto est hominum solitudo. ficti nos volentes more heremitico viuere in desertum dominum sequamur Quod facere monemur per Jeremiam dicentē. Fugite de medio babilonis vt vnusquisqz saluet animam suā Quare? Quia in Ezech̄. dicitur Saluabūtur qui fugiūt Et ideo dicit Cant. Fuge dilecte mi Hoc faciebat Thob. de quo scribitur Fugiebat Thobias consortia hominū Nec solum ille sz omnes sancti gratias quas a deo receperunt fuit in sequestro consecuti. ℣ Secūdo i deserto crescit spinarum multitudo Est autem triplex spina commissionis. tribulationis. ⁊ deuotionis. De spina commissionis dicit Dñs. Cōuersus sum in erumpna mea dū configitur spina. De hac dicit Jémi. Nolite serere sup spias

hoc est nolite facere opera bona cum spinis peccatoruz · quare? q; vt ait Ysaias Spine cogregate igni comburent · Secunda spina est tribulationis De qua dicatur Judic · viij · Ego conteram carnes vestras spinis et tribulb; deserti Et Ozee · Ecce ego sepiam vias vestras spinis Tercia spina est deuotionis quando videlicet intus compungimur · vel in gratiarum actionem · vel ad laudationem · vel ad feruentem dilectionem · vel ad sapie illustrationem De quibus dicitur Ecclesiastes septimo · Hic somitus spinarum sub olla ardentium · Terciam proprium deserti est florum pulchritudo · Per quos flores virtutes · deuotio · et opera meritoria designatur · quibus tribus generibus florum desertuz religionis debet esse respersum · De primo flore scilz virtutum sponsa in Cant icis gloriatur lectulum suuz adornatum ee dicens Lectulus noster floridus est · Dicens se habere conscientiam virtutibus adornatam Unde Super predicto verbo dicat Circumdato tibi flores virtutu · q; a aliter sponsus nequaqz lectu conscie nre ingredit De secundo genere florum interne deuotionis iterum sponsa in Canti · Hiemps transijt ymber abijt et recessit flores apparuerunt · quas ibi flores dulces deuotiones et eternas consolationes · que post hiemem peccatorum et penitentie et post ymbrem lacrimaruz inapiunt apparere De quibus dicit Bernardus Gaudet sponsus celestis talibus adornamentis · et cordis thalamuz libenter ingreditur quod istiusmodi respersum floribus inuenitur · vbi sue passionis gratiam aut resurrectionis gloriam sedula cospiat deuotione versari · ibi profecto adest sedul? · adest lites De tercio genere florum scilicet bonorum operum dicit sponsa in Canti · Fulcite me floribus Quod exponens beatus Bernardus dicit Ex bonis operibus in fide non ficta radicati tanqz floribus petit se sponsa fulciri · vt inde recapiat consolationem consuetam quietis · quotiens sibi lux contemplationis subtrahitur · vt cum ceruerit a contemplatione tanqz floribus fulcita se recapiat in actiuam Hij ergo sunt flores quibus sponsa interim stipari postulat et fulciri · Vt ergo predicta pauca verbis replicemus more heremitico in deserto viuimus · si nos a frequentia hominum alienamus · si peccata nostra efficaciter penitearnus · si duris laboribus et pungentibus passionibus nos exterius castigamus · si affectuosis deuotionibus

mterius nos exerceamus · si virtutibus habēdis laboramus · si ad cōtemplanda secreta ⁊ sublimia nos in deum suspenda? · si opera meritoria multiplica? · tunc cum domino in deserto etiā in quacūq; versemur frequētia hominū habitam? ¶ Quartū priāpale ē vt oblat? a tēptatore vitijs virilit resista? Qui em̄ secundum Ysa · necessit a malo p̄ de patuit Et idcirco temptatio necessario sequit ad predicta Dimc Ecc̄ · Dep̄me cor tuum ⁊ fustime · Temptat autem nos dyabolus in hijs tribus que sunt in mundo · scz vanitate · cupiditate · voluptate · i quibus temptauit primos homines · ⁊ etiam ipsum dominum in deserto ¶ E Quintum vt gratiam que post temptationes funditur caute ⁊ humiliter suscipiamus ⁊ susceptam conseruemus · Ad quod tria sunt necessaria · scz humilitas gratiarum actio · ⁊ gratie occultatio De primo dicit Ysa · Ad quē respiciam nisi ad humilem ⁊ trementem sermones meos? ℈ Dic Bernhard? In veritate mil cōperi esse efficacius ad gratiam promerendam q̄z si omm̄ tempore inuemaris non alta sapere sed timere · Secundum est gratiarum actio · de qua Bernhardus · Felix qui ad singula dona gratie redit ad eum in quo ē plenitudo omnium gratiarū · cui dum pro acceptis nos gratos exhibemus locum in nobis facimus gratie amplioris Teraūz est gratie occultatio · Vnde dominus Matt̄ · Tu autem cum oraueris intra in cubiculū tuū Et Gregorius Deprehendi desiderat qui thesaurū in via publica portat · Rogemus · cc̄ ·

¶ Sermo quint? Vnde supra
¶ De tribus i verbis euangelij ymitandis Sermo xcvi · f

DVctus est ihesus in desertum cc̄ · In hijs verbis cum sequentibus tria nobis in se ꝓponit saluator ymitanda · hominum alienatio nem · alienati temptationē · temptati consolationem · Primū ibi Ductus est ihesus · Secundū ibi Et accessēs temptator Tertium ibi Et accesserunt angeli Iste est ordo in quo promouemur ad supremum · qui em̄ ad perfectum statum vite religio se ꝓuehere desiderat · oportet vt primo a cōmuni statu hominum alienetur · alienatus temptetur Si ergo ad hunc statum perfectionis cupim? pertingere ad ymo incipientes vsq; ad supremū per media transeam? · Hoc ē initium ad religionem dispositionis vt frequentiam hominū

deuitantes in sequestrū corpus et animaz contrabam? ℣ Omniꝰ enim gratia a mundi cō mercio eneruatur · Et nos tas gratias nobis ꝓpositas con sequi volum? ab omni commer cio mūdanoꝝ ꝑ que nos cōtin geret frequētie hoīm intereē ad ymitationez dñi q̄ ꝓpter nos se transtulit in desertū nos permit? retrabam? Sic abrabā dei faili aritatē cōseqū cupiēs a terra fue natitatis se elongauit et audiē meruit a dnō Ego deus ōm potens ambula cora me et esto perfectus · ponamq; fedus me um inter me et te et multiplica bo vehemēter nimis Et nō lōge post subditur Per memetipsū turaui · quia fecisti rē hanc bene dicam tibi et multiplicabo semē tuū sicut stellas celi et sicut are nā que est in litore maris Sic moises gregem ad interioza de serti minauit a portentū ardētis rubi videre meruit · et dominuz de celo sibi loquentem audiuit · Sic Jacob benedictionem pa tris obtinuit ꝑ eo q̄ ez au egre diente ipse dñi semper mansit Vnde Genesis vicesimo quinto Jacob vir simplex habitauit i tabernaculo Sic dominus in de serto populum pauit manna quod ei deficiebat cum ad ter ram promissionis tanq; ad pro pria peruenisset · Sic dominus Ezechieli nunc in campum mi

sit · nūc includere se i medio domus sue vt cum eo loquatur dominus · a infundat spiritum prophetie · Ideo dicit Psalmi · Quis dabit michi pennas sicut columbe et volabo et requiescā Quod tamen desiderium conse cutus est cum dixit · Factus sum sicut passer solitarius in te cto ℣ Sed quid de veteribus dicamus qui bus m figura omnia contingebant · cum etiam hoc nostris sanctis in clara voce euangelice veritatis legimus euenisse · Nā in exordio nostre redemptio nis cum angelus ad beatam virginem mitteretur sicut in tex tu euangelij colligitur inuen ta est in conclaui · quia cum di citur · Ingressus angelus eui denter intelligitur q̄ intus fuit Dane formaz solitudinis dñs nus ascēdens i celū discipulos docuit cum dixit Vos autem se dete in ciuitate quousq; induā mini virtute ex alto Et i Acti bus Factus est repente de celo ac̄ vsq; · repleuit totaz domum vbi erāt sedentes · In quibus verbis intelligitur · quia adue miente spiritu erant intus et se dentes · Anachorite didicerunt fugere turbas hominum et in spelunas et cauernis terre lōge ab hoīm consortio solitariā et ꝯ templatiuā vitā cuz maria mag dalena ducētes solitat lautare

Quorū exitum sancti doctores cōsiderātes scripta sua nobis reliquerunt · vt scripta persuadeant quod pores opere docuerūt vt videlicet strepitu secularium deserentes ad solitudinem fugiamus De quorum doctorū numero dicit Bernhard? O anima esto sola vt soli oim seruies te quem tibi ex ommib? elegisti · fuge publicum · fuge domesticos · secede etiam ab amicis · an nescis te habere verecundū spōsum qui nequaq; velit tibi īdulgere suam presentiam ceteris p̄sentibus ? ℣ Verum qz nostris temporibus difficulter persuadēri poterit vt ad heremū corporaliter fugiam? Ideo beatus Bernhardus in medio mltitudinis edificat nobis solitudinem dicēs Secede mente · secede corde · secede intentione · et deuotione · Vol? es si non cōmunia cogitas · si nō affectes presentia · si fastidias qđ ōnes desiderāt · si iurgia deuites · si dāna nō sentias · si non recorderis iniuriarū Alioquin nec quādo solus corpore es solus es · vide posse te esse & solū inter multos er inter nullos nō solū Dz dicet aliquis cur ad gratiam spiritalem cōsequendam tā necessaria indicatur solitudo · Rñsio in euidenti est · quia secundum Apl̄m ad Gal̄ · v · Caro cōcupiscit aduersus spiritum & spiritus aduersus carnem · Certū est autez q̄ ad corporis strepitum & negotium etiaz spirit? distrahatur Nec esse est ego vt spiritus habeat otium · Quod euidenter dicitur Treñ · Sedebit solitarius & tacebit · & leuabit solitarius se supra se Dum ergo sedet & tacet secundum corpus etiaz spirit? ad dominū se eleuabit · & cum corpus occupatur spiritus ad omnia inutilia dissipatur Vnde Bernhard? · Studia sancta & deuota silentium amant · quietem cordis desiderant & pacem ab exterioribus pressuris Impossibile est enī hominī fixe liter figere animum in vno quiter affixerit corpus suum ℣ Secundo alienatus siue elogatus a mundi strepitu temptat? Hoc emz seruato ordine meritabiliter sequit? post predicta Vn · Ecc̄ · ij · Fili accedens ad seruitutem dei sta in timore & para animam tuam ad temptationem · Item in eodem Coniugere deo & fustime · Crisostim? Hec est lex gratie vt qui a malo se abstrahit coniunctus deo mādat in temptationes ℣ Temptat autem nos dyabol? tripliā genere temptationum secundum triplicem rerum differentiam · quibus tanq̄z instrumento nos aggreditur ad temptandū · scilicet reb? corpe

et spiritu · In quibus trib? omnia que in mundo sunt includuntur Temptat itaq; nos per concupiditatē · corporis voluptatē · spirit? vanitatem · De pma nascitur auaritia · De scda gula · De tercia superbia · Hec sūt illa de quibus dicit Johānes i canonica Oē quod ē in mūdo aut ē cōcupiscia carnis · aut cōcupiscia oculorū · aut superbia vite His? tribus temptauit dyabolus primos parentes? Cum enim persuasit eis pomi comestionez temptauit a gula Cum dixit eritis sicut dij · temptauit a superbia Cum dixit scientes bonum et malum temptauit ab auaricia Eisdem etiam trib? modis tēptauit dominum · Nam cū dixit · Dic vt lapides isti panes? fiant temptauit de gula Cum subdit · mitte te deorsum · temptauit de vana gloria siue superbia Cum vero dixit Hec oīa tibi dabo si procidens? adoraueris me temptauit de auaritia. Hec tria temptationuz genera figurata sunt in veteri testamēto · videlicet per serpentem · q̄ significat elationē · per scorpionem ante blandientē et retro pūgentē qui significat voluptates · per cynifes qui quem mordebāt supra modū sitiebat significat auaritiā Et sciendū hec tria figurata sunt in libro Regū p leonē vrsum et gigantē Naz p leonez superbia · per vrsū mel comedentem gula · per gygantē auaritia significatur Hos tres dauid straguit et eoruz victoria in regē meruit coronari · Quid noie gule ñ omne genus? voluptatis · Noie auaritie nisi omne genus auiditatis · Noie superbie nisi ōne gen? vanitatis significatur ¶ Et sicut filij israhel dauid post victoriaz horum coronauerunt · sic post victoriam saluatoris angeli ministrantes dominū accesserūt Hic a mundi exordio omnes in tēptatione perseuerantes cōsolationes ceperūt ℣ Sequit? ē cium principale Accesserūt et ministrabāt ei · In quibus verb̄ nobis innuit vt iam diximus q̄ diuina cōsolatio sequit? ad premissa · Hic est enī debit? ordo q̄ p? omnē tribulationē cōsolatio subsequitur · Vnde Tho · Post tempestatem tranquillū facis et post lacrimationem et fletum gaudium et exultationem infundis · Isto ordine post temptationes? suas consolatus est Job per omnium que perdidit duplicem restitutionez Hic consolati sunt apostoli qui post tribulationem quam de passione dominī sufferebant per spiritus sancti missionē sunt consolati ℣ N

Est autem triplex consolatio p quam delecti dei et dilecti post tribulationum suarum temptamenta consolantur · videlicet tēptationum subtractio · diuinoruz

et secretorum immissio · et omnium bonorum multiplicatio ¶ Prima consolatio est tribulationum subtractio · Quod contingit cum omnia genera temptamentorum que deuotum hominē vexauerunt per dei presentiaz pmitus extinguuntur · Hanc cōsolationem optabat Iob cum dixit · Quis michi hoc tribuat vt sim iuxta menses pristinos secūdum dies quando deus custodiebat me · quādo splendebat lucerna eius super caput meum · et ad lumen eius ambulabam in tenebris · Sicut fui in diebus adolescentie mee · quando secreto deus erat in tabernaculo meo · quando erat omnipotens mecum et pueri mei in circuitu meo &c · Hec consolatio supra modum grata est hijs qui longo tempore sunt afflicti · Quia sicut imundante pluuia postmodum gratior est serenitas · et post diutinam infirmitatem acceptior est sanitas · et sicut post prelia et seditiones delectabilior redit pacis suauitas · Juxta illud boetij in tercio libro de consolatiōe philosophie · Dulcior est apium mage labor · Si malus ora prius sapor edat · Gratius astra mitent vbi nothus Desinit imbriferos dare sonos · sic post longam temptationem iocundior possidetur consolatio Hui? consolationis gratia sepe ponitur in libro Judicum ·

Cum enim filij israhel in tribulatione positi erant clamantes ad dominum misit eis saluatorez qui liberauit populum de tribulatiōe eorum · Vnde Psalmista dicit · Et clamauerunt ad dominuz cū tribularentur et de necessitatib? eoz Raro aūt de eorum liberauit eos mignus et misericors dns hic cōsistit vt tantum liberet et āplius non addat Quod euidēter ostēditur in Iob quem dns a sua tribulatione non solum liberauit sz ōnia perdita duplicauit Et filios paraliticum nō solum sanauit · sz etiam peccata cōdonauit · ¶ Secunda consolatio consistit in dinorū et secretoruz inspiratione q̄ est in habūdātia gratiaruz et spiritualium gaudioz · De q̄bus tanto idigmius loq̄mur · q̄zto minz? cogroscim? q̄d sancti viri q̄ruzvita lōge ē a nobis de hijs ac ápiant In occulto tñ verba ponamis vt hij q̄ per experientiā has sē gustauerit intelligāt q̄d lo q̄mur · Cōsistit enī hec cōsolatio in caritatis iflāmatiōe · sapie illustratiōe · mira et ieffabili dulcedinis degustatiōe · secretorū reuelatiōe · in infinite aīcitie exhibitiōe · in ppetue ilepabilitatis cōfirmatiōe · i crebra et int na visitatiōe · et mltiplicā grārū inouatiōe De q̄bus gtijs dicit ps Cōsolatiōes tue letifica a · m · Et ysa · li Ego ipe cōsolabor vos Et q? cōsolatiōes de? ē ifinit? · iō ipe cōsolatiōes q?

ipse ex se tribuit et in se fuit infinite

Tercio consolatio consistit in virtutū a bonorū omnium delectatiōe Licet enim virtutum exercitia et bona opa in principio dura videāt et amara tamen per longa exercitia i habitum veniunt reficiūt dulcāt a delectabiliter possidentur Dauid consolationes gustauit Ps cuz dixit · In via testimoruz tuorum delectatus sum sicut in omnibus diuitijs Hec tercia consolatio claudit statū viis in hac vita et in plenam perfectionē perducit hominēs sanctos · nec superest aliqd nisi prestolari salutare dei in silentio Quod quidem silentium nichil aliud est nisi omnium inquietationū et impugnacōm extinctio · et secure expectare vt ad plenaz requiem diume visionis eternaliter perfruende cuz gaudio euocetur De hac beata consolatione dicit Ber · Hoc ē destinatuz solitaryz certaminis brauiū · hic finis · hoc premiū · hec reqēs laborū · consolatio dolorū · ipsa perfectio et vera sapia · omnes amplectens et cōtinens in se virtutes nō aliunde collās sed naturaliter insitas sibi ad similitudinē illā · de qua ē ipsa qcquid ē Hec est enim vera sapientia q̄ sapiunt sapientes · qua sapiēs sanctus est ille qui vnus est spūs cum deo · et hoc in hac vita bo-

mimis est perfectio · Jam enim quia hactenus fuit solitarius vel solus efficiatur vnus · et soli tudo eius corporis vertitur in vnitatem mentis Et impletur in talibus quod dominus pro discipulis in clausula omnis perfectionis orauit dicens · Pater volo vt sicut ego et tu vnuz sumus · ita et ipsi in nobis vnum sint ·

Horum trium membrorum · videlicet elongationem temptationem consolationem ordinem et profectum in Jacob patriarcha legimus lucide declaratū De q̄ dicatur Gene · xxxij Jacob cū mature surrexisset tulit duas vxores suas · et totidez famulas cum vndecim filijs et trā siuit vaduz iacob · transductis q̄ omnibus que ad se pertinebant remansit solus · et ecce vir luctabatur cuz eo vsq; mane · qui cum videret q̄ eum superare nō posset tetigit neruuz femoris eius et statim emarcuit Dixit ad eum · Dimitte me iam enim ascendit aurora · Respondit non dimittam te nisi bene dixeris michi · Ait ergo quod nomen tibi est? Respondit Jacob · At ille · nequaq̄z iquit vlt Jacob appellabit nomen tuū · sed israhel · Et non longe post sequitur · Et benedixit ei in eodem loco · Hec in figura contingebant illi · Significant autez

vt diximus horum trium membrorum ordinem et profectuz Nam in eo q̄ dixit transducti omnibus que ad se pertinebāt remansit solus intelligimus terrenorum elongationem · Cum autem subiungitur et ecce vir luctabatur cum eo vsq; mane intelligimus elongati temptationem · Quid enim est luctamen si temptationuz resistentia? cū quibus luctari nos oportet si vincere volumus que impugnant · In verbis autez que subsequūtur temptati intelligim? cōsolationem · Nam in eo q̄ neruum tetigit intelligimus omnīū tēptationum repressionem que in prima consolatione ōnia emarcescunt In eo autem q̄ nomen israhel ei īposuit cōtemplatiōez que est secunda consolatio accipimus Israhel enim est idem q̄d vir videns deuz Quid ergo per hoc q̄ nomen iacob quod īterpretatur luctator tollitur · et nomen israhel imponitur intelligimus · nisi q̄ non debet āplius cuz vicijs et cōcupiscentijs luctari sed deum feliciter contēplari ? Et iō hac gratia fretus dixit · Vidi dīm facie ad faciē Cum autem tercio concluditur Et benedixit ei in eodē loco virtutū gratiarum et meritorū plenam et perfectaz intelligimus possessionem Et notabiliter sequit Ortus est ei scz iacob statim sol · quia post omnium transfiguradationē · āgeli luctatiōez · nerui percussionem · nominis veteris ablationem et noui impositionem · et angeli benedictionem oritur nobis sol iusticie cristus de? noster · ita vt sic ortus ex tunc nunq̄z occidat in eternum Quod nobis prestare dignetur qui cum filio et spiritu sancto regnat in secula seculorum Amen

Sermo sextus vnde supra Quod vita religiosa dicatur desertum ꝑter quinq; · Sermo xcvij ·

Ductus est ihesus in desertuz q̄ vt supra dicendum q̄ duplex est desertum corporale videlicet et spirituale · Corporale est illud ad quod domin? noster ihesus christus legitur esse hodie ductus manens in eo mansione corporali quadraginta diebus et quadraginta noctib? · Spirituale vero desertum est vita religiosa · De quo dicitur Visie · Donam desertum eius deliciam et solitudinem eius quasi ortum · Et Psalmista dicit Pinguescēt speciosa deserti Quod reuera contingit illis hominibus qui ad desertuz venientes more

deserti viuūt · Propter qđ eti
am dominus in desertum corpo
porale se trāstulit transfigurās
in seipso quomodo nos in deser
to religionis viuere debeamus
R Dicatur autem vita
religiosa desertum propter ꝓpri
etates vtrobiq; repertas Nam
secundū pbm · Transferentes
se secundum aliquam similitu
dinem se transferuut Propter
qđ sciēdum q; desertum corpo
rale q̄ztum deseruit presenti itē
tioni quiq; habet proprietates
Continet enim spinarū asperi
tatem · florum amenitatem · be
stiarum feritatem · cōsolationū
tenuitatem · būane frequētie ra
ritatem Eadem etiā quinq; spi
ritualiter intellecta desertuz in
se continet spirituale · Nam per spinarum asperitatē
corporis castigationem itelligi
mus · que per disciplinaruz va
pulationes hodie instituuntur
per ordinem vniuersuz Be
cundo desertum habet floruz a
menitatem Est autem triplex
flos thalami · orti · campi · q̄b?
desertum nostre religionis est
respersum Et Nam per
per florē thalami interna deuo
tio intelligitur per quam orati
onem in thalamo cordis redole
re facimus · et ideo orationes in
stituimus nunc hunc nunc illū
psalmū · De hys floribo gl'at
sponsa in Canti · Lectulus no
ster floridus ac Et Bernar ·
Gaudet sponsus celestis talibz
ornamentis ac Secundo flos
orti dicatur · qui flores orti sepi
bus sunt muniti · De quib? dicā
tur Ecā · florete floēs quasi lili
um ac · Et in Cāti · Fulcite me
floribus Per hos flores senten
tie sanctorum patrum libris di
uinis arcūsepti designantur ·
Sicut enim flores orti sepibus
muniuntur · sic isti flores libris
cluduntur Et quia hij floēs
delicati sunt ideo arcuitores tā
q̄z custodes ordinantur vt ipsi
flores fideliter excolantur Ter
cius flos campi dicatur oibus ho
minibus expositus · per quos
flores verbum sācte predicatio
nis intelligitur · qui flores i pu
blico plantari debent vbi omni
um hominū accessus pateat · ne
quis de ignorantia se excuset ·
Et ideo sermones in porta per
istam quadragesimā predican
tur · qui flores deo acceptiores
sunt · et pre ceteris floribus fla
grantius redolent apud deum ·
Quod ex hoc colligit euident
quia cum sponsa in Canti · mu
taret sponsū ad flores thalami
per q̄s deuotio intelligit Ipse
econuerso mutauit eā ad cam
puz dicēs Ego flos cāpi · q̄i di
cēs · plus redolet corā me flos cā
pi q̄z flos thalami · qz maioris
est pcij cōe bonū q̄z priuatū se
cūdū pbm Tercio desertuz

habet feraz ſeueritatē p quam motus illiciti et tēptatiōm ipugnatiōes que in hoc tpe plus ſolito nos ipugnāt deſignāt Et iō p? huius diei eoia inſtituta vnuſq;q; deuotus aliq̄d ſibi peculiaritatis indicat faciendum per q̄d hui?modi illiciti mot? refrenētur ¶ Quarto deſertū corpale habet cōſolatiōis tenuitatē · eo q̄ vacuuz eſt in oi reconſolatoria · Sic et deſertum ſpūale carere debet terrenis cōſolationibus vt ſpiritualibus repleat · et iō pātas in álo vel potu nobis idicatur · Et iō iſtituitur vt in ſextis feriis vno ieūti ſimus ſolū pulmento · Vñ Hern̄ · Impleri viſitatiombus dñi aia nō poterit que bnis ſubiacet diſtractioibus · Renuas ergo cōſolari aia mea in alnis ſi vis in dei delectari viſiōe · ¶ Quinto deſertum hūane frequētie habet caritatē ſic deſertū religionis carere debet frequētia hominum Quare? Quia vt i Prouerbiis dicit · In multiloquio non deerit pccm̄ Et ideo dicit Her · O aia elto ſola vt ſoli teſerues quē ex ommib? elegiſti Et iō vſq; feſtuz paſche colloquia ſuſpendūtur ·

Dnica ſecunda in q̄drageſima Sermo prim? ¶ De ſex generibus ſanctificationū veteris te

ſtamēti Sermo · xcviij · ¶ Hec eſt voluntas dei ſanctificatio vrā · i · Theſſ · Dnij Dauid ex perſona filiolium rogauit dñm dicens · Doce me facere voluntatē tuaz quia deus meus es tu · Cui petitioni ſatisfecit Apoſtolus iepiſtola dicens Hec eſt voluntas dei ſanctificatio veſtra · Propter quod ſciendum q̄ triplex eſt ſāctificatio · videlicet ſingularis · inēalis · a generalis Sānctificatio ſingularis ē illa quaz deus habuit in ſeipſo et habuit ab eterno Que ideo ſingularis dicitur quia in ea ei non cōmunicat alienus · Ideo primo Regum dicitur · Non eſt ſanctus vt eſt dominus · Secunda ſanctificatio dicitur initialis quam deus operatur in nobis ſine nobis · quam ſuſcepimus in baptiſmo · De qua dicitur Numeri Sanctificaui mihi quicquid primum naſcitur · Et quia ex alieno delicto peccatores ſum? ſcilicet ab adam decuit diuinā ſapientiam vt ab alieno ſanctificemur Vnde Bernar · Juſtū eſt vt quem aliena iniuſtitia dampnat aliena iuſtitia ſaluet ¶ X Tercia ſanctificatio generalis dicitur eo q̄ nobiſcum eam deus et cum deo operem̄ De hac Le · ij Sā eſtote ſicut ego ſāctus ſū · vt ſicut dicat qualitatē nō q̄ntitatē

Peccantibus enim nobis nō de
nuo nobis crucifigitur xpūs ·
nec redire nobis licet ad baptis
mum iterum vt sanctificemur ·
sed propria mortificare mēbra
necesse est ā ꝓpriā baiulare cru
cem · et per vndam lacrimaruz
profunde penitentie tāqz secun
dum baptismum iteruz instau
rare · nōqz nostra nob̄ sufficiant
sed nostra cruce coniuncta cru
ci christi nos iterum sanctificāt ā
emundant Propter qd̄ istam
tertiam sanctificationez genera
lem dixim? et cē en Relicta er
go prima de qua nulla creatu
ra dignum aliquid cogitare po
terit · Relicta qz similiter secū
da que paruulis regeneratis a
deo miserior̄diter est donata ·
De tertia hac sanctificatiōe de
qua etiam intendit Apl? quā
tum dominus deberit est dicēdū

¶ Sunt autez sex ge
nera sanctificationum nobis in
veteri testamento preostēsa p
que res quelibet diuino cultui
dedicande sanctificantur · viz p
aque expiationē · vngenti com
positionē · olei vnctionē · sāgui
nis aspersionē · ignis cōcrema
tionē verborum prolationem ·
Ista sex sanctificabāt res quas
libet in figura · significant autez
talia per que et nos possum? de
o sanctificari ¶ Primuz ergo
per quod fit sanctificatio est a
qua expiationis Vnde qui aq̄
expiationis non est aspersus i
mundus erit Per hanc aquaz
sapientiam intelligimus De q̄
dicatur Ecc̄ · Aqua salutaris sa
pientie potauit illum Non aūt
quamlibet sapientiam sed imiti
um sapientie qui est timor dn̄i
accipimus in presenti De quo
timore dicit Iob · xviij · Ecce ti
mor dominī ipsa est sapientia ·
Et Prouer · Timor dn̄i inicium
est sapientie Grego · Si deum
te timere deprehendis profecto
constat q̄ plenus es sapientia
De qua aqua que ē timor dn̄i
dicatur Dro · In aqua resplen
det vultus prospicientiū · quia
in timore dominī vultus defectū
um nostrorum veracīter cognō
scemus Propter hoc ibidez no
bis consulitur · Bibe aquā de ci
sterna conscientie tue Ibi emz
multam timoris materiam iuei
mus · ¶ A De hac aqua
timoris tria dicētur per ordinē
Primo enī dicetur quomodo ti
mor dominī acquiratur Secun
do quomodo acquisitus promo
ueatur · Tercio quomodo pro
moti timoris vtilitas ostendat

¶ Primo ergo dicendum est
quomodo timor dominī acqui
ratur · quod facillimum esset si
apertos oculos haberemus vt
singula dampna nostra et peri
cula videremus · Quocunqz e
nim considerationis nostre ocu
los vertimus timoris materiam

inuenimus Si enim super nos oculos attollimus inuenimus ibi iustum iudicem scilicet qui nullum vnq3 dissimulabit pul uerem peccatorum · Ideo dicit Apostolus Hebre · xi · Horrē dum est mādere in manus dei viuentis · Hoc timore repletꝰ fuit Hieremias q̄ dicit · Quis te non timeat o rex israhel · Dic Iob Verebar ōmia opera mea sciens q̄ non parcis delinquēti Si vero infra nos viderimusꝰ di numeraē nemo poterit ex omni bus peccatis et negligētijs que sub celo fūt · que ex commissio ne mali et obmissione boni com mittimusꝰ inceſſanter quorū nul lum vnq3 remanet impunitum Iob Luet omnia que fecit Si autem ante nos videmꝰ mortez videmus periculosam ⁊ senten tiā formidolosam · De q̄bo mo net Ecā · Fili recordaē nouissi ma tua et in eternum non pecca bis · Super quod Bernardꝰ dicit · Mortis horrorem iudicij tremendum valde discrimē se per attende Si vero infra respe xeris vides infernuz profundū laucibus hiantem ⁊ dicentem · Affer affer infige verubo ma le bulientibus immerge caldari bus Si autem circumspexerisꝰ vides te positum in mille periculis De quibus beatus Bernar dus dicit Cogita peregrinatio nis tue miseriaz · vite humane pericula · propriaz fragilitatē · procliuem te ad vicia · inuali dum ad virtutes · Si vero inte rius te aduertas inuenies te ob rutum defectibus infinitis Nec cum omnia in corde hominis cō gesta fuerint nisi homo durior lapide fuerit timore implebitur vsq3 ad summum Et in hoc di ximus quibus exercitijs timorē domini acquiramus

Secūdo dicendum est quomo do promoueatur hoc est quibo gradibus ostendatur · Est au tem triplex species timoris q3 tum ad propositum sanctifica tionis · videlicet vicias · inicias · sanctificans Timor vicias est qui non solum non sanctifi cat sed etiam impedit sanctita tem · quem hij habent qui pen tentiam nō audēt aggredi · nec se ad statuz salutis ponere timē tes ne in bono deficiant nec pec cata valeant deuitare · De qui bus sic dicit beatus Iob · Qui timet ruinam irruet super e um mixe · Quod est dicere · qui timet paruam subire penitenti am irruet super eum mixe · id ē pene ⁊ miserie infinite · Quib? beatus Bernardus loquitur di cens · Quid timidi estis modi ce fidei · vt peccata deus nolit dimittere · sed affixit ea cruci · quid teneri et delicati estis sed nouit ipse figmentum nostruz

Secundus timor inicia

ans dicatur · qui nos primuz ad cor reducens · ostendens q; no bis offensam dei et nostraz cul pam · pulsat et mouet vt ad do minum ihesum christum reuer tamur et opera vite aggredia mur. De hoc timore dicatur Ec cleſiastica ſecundo · Initium sa pientie timor domini · Hic timor inter dona ſpiritus ſancti aſcen dendo ad eum pro primo dono numeratur. ¶ Tercius ti mor dicatur ſanctificans qui a more vehementer eſt permixt? De hoc timore dicat Pſalmiſta Timor domini ſanctus perma net in ſeculum ſeculi · Et Ec cleſiaſtica Timor domini glori a et gloriatio · leticia et corona exultationis. ¶ C

Tercio ſeruato ordine timoris hic intenti vtilitas oſtendatur · id ē quam vtilitatem ex timo re domini conſequamur · Sunt autem quinq; eius vtilitates · vt de infimis pauca loquamur Docet enim peccā vitare · com miſſa emendare · bona operari · vitam religioſam edificare · gra tiam conſeruare ¶ Primo dico docet peccata vitare · Qui enim efficaciter timet deum e ius offensā p peccatū cauet dili genter · Ideo dicitur Prouer biorum Timor domini odit ma lum · Et iterum · In timore do mini declinatur a malo · Si au tem per ſurreptionem et negli gentiam aliquid de peccato ad miſſum fuerit · Secundo docet commiſſum efficaciter emenda re · nec requieſcere facit hominē donec id quod admiſſuz fuerit expellatur · Vnde Eccleſiaſti cá dicatur · Timor domini expel lit peccatum · Nam qui ſine ti more eſt non poteſt iuſtificari Vñ timor domini facit hominē aſſumē pnāz et affligē corp? ſuuz vigilijs ⁊ orationibus ad emēdanduz peccata commiſſa Verum · quia ad ſalutem non ſuffiçit declinare a malo niſi vt faciamus bona · Teſtante Yſa ia qui dicit · Quieſcite peruer ſe agere · Et ſubdit · Diſcite bonum facere · Et Pſalmiſta Declina a malo et fac bonum Quia ſicut ad deuitandum in fernum cauendum eſt maluz · ſic ad peruemiendum ad regnū celorum faciendum eſt bonum Tercio ergo docet bonum ope rari · De quo dicatur Eccleſia ſtica · Qui timent dominum cu ſtodiant eius mandata Quar to docet vitam religioſam edifi care · quia ſine timore nulla reli gio quicq; valet · Vnde Eccle ſiaſtica dicatur · Timor domini eſt ſcientie religioſitas · Vnde beatus Bernhardus loquitur dicens · Dime hac gratia gra tiarum prima · que totius reli gionis exordium eſt nullum bonum pullulare vel manere

potest Timor enī dñmī radix et custos est ommium bonorū- et ideo omniū virtutum edificium illico vertitur in precipitiuz si huius gratie amiserit fundamentum Vnde sapiens Nisi in stāter te tenueris i timore dei cito subuertetur domus tua. Et quid plura? connexa fūt timor et religio. nec alterū sine altēo remanere poterit Per timorem namq; vniuersa ferimus. mūdo renunciam?. et nosmetipsos penitus abnegamus. Quinto timor dñmī docet gratiam conseruare. Est enim tanq; vas solidum et tutum reclusorium in quo gratie si que date fuerīt caute a fiducialiter reseruantur De hac reseruatiōe dicit Bernar. Inveritate didici nil equeefficax esse ad gratiam promerendam. retinendam. recuperāndam. q; si omni tempore mueiaris non altum sapere sed timere. Hec et infinita bona conseq̄mur ex timore dñmī Vñ Tho B. Multa bona habebimus si timuerimus deum. Q̄d intuens sapiēs Eccā. dicit Nichil melius q; timor dñi. Et iō non longe post dicit Beatus cui donatum est habere timorem dñi.

¶ Secundo sācrificatiōre rū fiebat in veteri lege per vnguentum Et iō dicit Exo. xxx. Facies sanctū vnguentū cōpositum sanctificabis q; omnia et erunt sancta Per hoc vnguentuz significat deuotio que post timorem concepta nos vngit a sanctificat coram deo Hoc dicitur in Can. Currem? Currim? enim secunduz Bernar. cum interius inspiratioibo et consolationibus viuificamur Hoc vngentū lōge lateq; Bernar. prosequitur super Cantidicens. Est vnguentuz contritionis. deuotionis. pietatis. ue compassionis? Primum punitum dolorem faciens Secundum tēperatiuum dolorē lenies Teráum sanatiuuz dolorem expellens ¶ Primum est q̄n sibi conficit amma irretita crimibus. si cū mapit cogitare vias suas. colligat. cōgerat. conterat in martariolo conscientie multas a varias species peccatorum et intra estuantis pectoris ollam sibi ōma coquat igne quodam pemitentie et doloris

¶ Secundū vnguentū est deuotionis de diuinis collatis būano generi beneficijs Felix amma que ipsa studiose colligere et ante mentis sue oculos reducere curat. profecto cū fuerint in vasculo pectoris pistillo crebre meditationis contusa atq; contrita. deinde sancti desiderij igne simul omnia cocta demum impinguata oleo

mia et erunt sancta Per hoc vnguentuz significat deuotio que post timorem concepta nos vngit a sanctificat coram deo Hoc dicitur in Can. Currem? Currim? enim secunduz Bernar. cum interius inspiratioibo et consolationibus viuificamur Hoc vngentū lōge lateq; Bernar. prosequitur super Cantidicens. Est vnguentuz contritionis. deuotionis. pietatis. ue compassionis? Primum punitum dolorem faciens Secundum tēperatiuum dolorē lenies Teráum sanatiuuz dolorem expellens ¶ Primum est q̄n sibi conficit amma irretita crimibus. si cū mapit cogitare vias suas. colligat. cōgerat. conterat in martariolo conscientie multas a varias species peccatorum et intra estuantis pectoris ollam sibi ōma coquat igne quodam pemitentie et doloris

¶ Secundū vnguentū est deuotionis de diuinis collatis būano generi beneficijs Felix amma que ipsa studiose colligere et ante mentis sue oculos reducere curat. profecto cū fuerint in vasculo pectoris pistillo crebre meditationis contusa atq; contrita. deinde sancti desiderij igne simul omnia cocta demum impinguata oleo

letíe erit vnctio longe preciosior priori Prime enim species non longe queruntur quia pernes nos absq; difficultate reperimus ac de ortulis conscíarum nostrarum copiam taliuz facile tollimus Quis emz nō satis ad manum habeat iniquitates et peccata si non dissimulat? Sūt ei multiplicia peccatorū genera in quibus hoies deum offendūt q facile ad manū habere possum? Sūt pcā cordis q sūt superbia inuidia ira · Sūt pcā oris que sūt mēdacia periuria blasphemie detractiones Sūt pcā opis q sūt luxuria furta homicidia Itez sūt pcā cōmissiois et omissiōis eū facím? malū et oitām? bonū Atvero h? secūdi vnguēti aromata terra nostra nequaq; profert sed procul a de vltimis finibus ea nobis conquirimus Tercium vngentum est quod amborbus ātecellit quod pietatis siue compassiois diximus · eo q sit de necessitatibus paupernum q anxietatibus oppressoz Ideo multe miserie collecte atq; oculo pietatis inspecte ipe sunt species ex quibus vnguēta optima cōponuntur · Videamus si sint aliqui viri diuitiarū qui superefluant hoc liquore · De quorum numero Job vn? exsistit qui dixit · Foris nō mānsit peregrinus · ostium meum viatori patuit · oculis fui ceco q pes claudo · pater erā pauperū · et multa similia Sic ioseph super suis venditoribus in lacrimis erumpebat · Sic samuel lugebat saul omni tempore qui ipsum occídere iam querebat · Sic moyses hoc vngento supplenus pro populo ingrato a se persequente vitam exposuit dicens · Dimitte populo noxam hanc aut dele me de libro tuo quem scripsisti Quis mitior dauid qui illius mortem lugebat qui suaz semper sitiebat? Quid de paulo dicámus qui hoc liquore semper vnctus extitit qui dixit Fratres cotidie morior pro vestra gloria · Et iterum Quis infirmatur a ego non infirmor ac̄ · Nec tria vnguenta maria magdalena exhibuit saluatori Primum enim fudit ad pedes more offendentium qui corruunt ante pedes eorum quos offendunt · Secundū ad caput · significans gratiarum actionē pro beneficijs acceptis · nazper caput deus intelligitur · Iuxta apostolum Christi caput deus A quo secundum Jacobum · Omne datum optimuz · et omne donum perfectum · Terciū ipsa cum suis mulieribus compauit · eo q sola maria magdalena huius vnguenti preciositatem profluere non valebat Ideo dicit Marcus euangelista Maria magdalēa et maria

Jacobi & salome emerunt aromata Et quia hoc vnguentum fuit pretiosissimū noluit hoc expendi dominus in corpus suum mortuum sed voluit corpori mistico quod est ecclesia reseruari. Primum est bonum quia licet de vilibus speciebus tamen ex odore eius repleta est domus. non solum illa materialis sed & celestis. dicente dño Lu. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Secundū nobilius eo q̄ de speciebus nobilibus vt pote celestibus fit confectū. Tertiū nobilissimum ad q̄d cōparanduz nō solum magdalena sufficerat sed tres marie suam substantiam cōportabāt. Demiq; primū pedibus Secundum capiti Tertiū corpori exhibet.

Sermo secundus Vnde supra De tertio & quarto mēbris sanctificationum. Et de fructibus spūalis letitie Sermo xix.

Hec est voluntas dei vt supra Dicit Aug⁹. O q̄z ineffabilit effluūt super nos viscera mie dei nostri cuius voluntas ē non perdere sed saluare. Si enī vellet quod in nostram iret periciez eēt ei merito nō obediendū. Sed quia sua voluntatem in omnibo que sunt in nostrā ordinat vtilitatē quis non obediat toto corde? V Expeditis in hesterno sermone duobus membris videlicet aqua expiationis et vnguēto compositionis Nunc seruato ordine reliqua membra p̄sequamur. Tertium itaq; membrum per quod rē dino cultui aptantur in veteri testamento sanctificabantur erat in olei vnctione Ideo dicitur Exo. xl. Omnia vnctionis oleo cōsecrabis Per hoc oleum spirituale gaudiū q̄ deus post predicta dilectos suos et electos sanctificat designatur Vnde Ps. Vnxit te deus oleo letitie Et Ysai. Dabo tibi coronam pro cinere oleum gaudij pro luctu. De hoc oleo spirituali gaudij duo breuiter sūt dicenda. videlicet quō ad hoc oleum recipiamur et quos fructus ex hoc oleo consequimur

F Sunt autem tria q̄ que gradatim ad hoc oleū letitie peruenitur. scz per puritatē conscientie. per excussionez secularis letitie. per considerationem diuine beneficentie. Et q̄ puritas conscientie per priorē sermonis sententiam sufficienter est explanata. ideo de hoc modo nichil ampli⁹ est dicendum. nisi quia sic vulnerata conscientia & onerata peccatis tristitiaz habet. sic serenata conscientia et a peccatis purgata i gaudio

et leticia sempiterna erit De q̃
puritate dicit Sapientie. viij.
Intrans in domum meam con
quiescam cum illa. non enim
habet amaritudinem conuersa
tio illius nec tedium conuict⁹
illius sed leticiam et gaudium
Quod est dicere Cum puritas
intrat domuz conscientie homo
quiescit suauiter. quia nullam
ingerit amaritudinez sed gau
dium et leticia ibi erit. ℣ Se
cundum per quod ad oleum
spiritualis gaudij peruenitur
est exclusio secularis letitie. q̃
a secundum legem oppositorũ
simul manere non possunt. sed
vno penitus excluso alterũ sub
intrabit. Eiciamus ergo ancil
lam et filium eius id est mũdũ
et gaudium eius seculare. et in
trabit gaudium spirituale qd̃
hereditabimus in eternum ℣
6 Tercium quod nos
excitat et promouet ad gaudi
um spirituale est consideratio
diuine beneficẽtie. q̃ beneficio
rum cristi recordatio maximũ
gaudium in cordibus nostris
generat si ea debite cõsideremꝰ
Quod fideliter persuadet Ber
nar. dicens Suadeo vobis ani
mas meis reflectere pedem a mo
lesta et anxia recordatione vi
arum vestrarum. et euadere in i
tinera plaiora seremoris memo
rie beneficiorũ dei. vt qui in vo
bis confundimini in ipsis intuitu
respiretis Nec solum que iã rece
pimus consideranda sunt et co
gitanda sed que daturus est i
futurum De quibus Ber. Ta
lem fructum expectamus quẽ
oculus non vidit nec auris au
diuit nec in cor hominis ascen
dit. Sed quem esse credimus
istum fructum? hoc summis la
bijs tangit Job. vi. Erunt om
nes docibiles dei. Et paulus E
rit deus omnia in oĩbus. Et eri
mus deus in deo indissolubilivi
culo perpetue caritatis. Quis
ad horum memoriã non gaude
bit. aut cordis leticiam non ha
bebit? Sunt tamen qui graua
ti oneribus delictorum pre mo
pia non poterint ad eandez le
ticiam peruenire. Qui enim la
borat in gemitu poterit ne q̃ in
laudibus dei exultare? Hoc
gaudium habebat Thobias q̃
dicebat Ego et anima mea in
deo laudabuntur. ℣ Decũ
do dicendum quos fructus ex
hoc oleo leticie consequamur.
Et sũt tres. quia omnia nostra
seruitia deo exhibita. si hoc oleo
spiritualis gaudij respersa fu
erint erunt nobis facliora. v
tiliora. deo gratiora. ℣
10 Primo dico
nostra seruitia fiunt facliora.
quia ex iocunda deuotione le
ta et hylari affectione leuius
deo nostro ihesu xpo seruimus.
q̃z bulẽta cordis tristicia do

seruiamus · Vnde neemie dicitur Gaudium domini i· de domino est fortitudo nostra Quod ē dicere · fortiores sum? ad seruiendum deo De hoc seruitio monet ps̄ Seruite dño in leticia · Vnde Bernardus Seruiam? domino non ficte quemadmoduz ypocrite · nec sola cōsuetudine sicut seculares · sed nec q̄dam necessitate sicut iumenta ferendis oneribus? applicanda · sed sicut decet sanctos deuotione leta hilaritate grata · Et nō longe post sequitur Et sic accedamus per inusitatas spirituates leticias in iubileis amenitatibus? in lumine dei in suauitate in spiritu sancto ℣ Secundo seruicia nostra hoc oleo spirituales leticie respersa sunt vtiliora · tum propter hoc quia ea que facimus ex leticia sunt nobiliora q̄z que facimus ex tristicia · sicut enim nobilior est leta deuotio q̄z turbata · sic opera siue seruitia que eisdem diuersis fiunt affectionibus sunt distincta in habitaculo viri iusti Jō dicit Ap? · ij· Corinthео · ix · Non ex tristicia aut necessitate ℣ Terćo nostra seruitia fiūt deo gratiora facta ex hoc oleo leticie Vnde Eccī · Jn omni dato fac hilarē vultum tuuz Quare? quia secundum Apostoluz Hylarem datorem diligit de? ℣ Possum? etiam hos fructus spiritualis gaudij ex proprietatibus? olei conuenienter a luce declarare · Habet em̄ sex proprietates · videlicet clarū in torem · fortem odorez · cibum sapit efficiorem · rem vnctaz flexibilez · supernatat liquoribus · fomentum dat lumini bus ℣ Per primum scitz clarum intorem · pura et clara significat cō scientia · Sicut enim gaudium spirituale nobis ex seneratā cō surgit conscientia · sic econtrez cō scientiam facit puriorem · Vt sicut scribitur qui sanctus est sanctificetur adhuc ℣ Secundo oleum habet forte odorem Sic spirituale gaudium deum licet a longe i fua deuotione odorat Jste odor michil aliud est nisi inestabilis suauitas diuine dulcedinis in qua deum vtcūq; odoram? · eo q̄ illa suauitatis deguratio nec a mūdo trahat originem nec a carne Hunc odorem sensit sponsa Cantic̄ · dicens · Odor vnguentoruz tuorum super omnia aromata Quod est dicere · Jlla suauitas est super oēs suauitates ℣ Terćo oleum facit cibum efficilem Sic oleum spiritualis gaudij delectabile facit cibum spiritualem que fiūt opa bō De hijs cibis dicit saluator · Meus cibus est vt faciam voluntatem eius qui me misit · Et Ber · Cib? eius pma mea cibus eius sal? mea Talis ergo

ſibus qui ſunt opera bona cuz ex
ſua natura ſūt penalia · ex hꝰ o
lei vnctione ſiunt delectabilia
ſuper mel · Hoc oleo vncte fue
runt quecumq; penalitates apo
ſtolorum · De quibus dicitur Ac
tu · Ibant apoſtoli gaudentes
a conſpectu con ſilij quoniam di
gni habiti ſūt pro nomine ihesu
contumeliaz patiꝫ Et ſtepha
nuſ de quo dicitur Lapides torrẽ
tes illi dulces fuerunt Quar
to oleum vnctam rem facit flexi
bilem Sic oleuz ſpirituale prōp
tos facit a flexibiles ad omne ge
nus boni · Vnde videmus eos q̄
hoc oleo ſunt peruncti quia fle
xibiles ſunt ad obedientiam ad
labores et ad omnia que eis fue
rint iperata · Hoc oleo perfuſus
fuit Dñs · cum dixit Paratuz cor
meum deuſ · paratum cor meuz ·
Habuit enim ꝓpheta dauid cor
paratum ad paſſiones · paratuz
ad conſolationes · paratum ad
corporalia · paratuz ad ſpiritua
lia · paratum ad proſpera · para
tum ad aduerſa · paratum ad le
ta · paratum ad triſtia · paratuz
ad humilia · paratum ad magni
fica · paratuz ad labores · paratū
ad requiem · paratum ad vitaz ·
paratum ad mortem · paratum
ad omnia i quibus poſſū cogno
ſcere dei voluntatē Quinto o
leum habet hoc proprium q̄ om
nibus liquoribz ſupernatat Sic
oleum ſpiritualis gaudij omnia
mundi gaudia ymmo et alia de
uotionum genera antecellit Vn
de Eccleſiaſtiá · Non eſt oble
ctamentum ſuper cordis gaudi
um · Hexto dat fomentum
ſiue nutrimentum lumminibus ·
Quid per lumen niſi cognitio in
qua rerum varietates videmus
acapitur? Hoc autem lumen co
gnitionis per oleum ſpiritualis
gaudij maxime promoueꝰ Pꝰ
q̄z enim deuotus homo per aquā
expiationis cōpetenter fuerit lo
tus · vnguento perūctus · oleo
delimitus · in quibus dulces atq;
delectabiles conſolationes ha
buit · nunc ſeruato ordine duriſ
temq; laboribus exercetur ·
Quod in exo · clare declaratur ·
Vbi filij iſrahel educti de egipto
primum blandimentis ſignoruz
dulciter refouentur · quibo conſo
lationibus et hoc eſt adiunctū
quod dicebat moyſes · Domi
nus pugnabit pro nobis et voꝰ
tacebitis · Hij tales cum vene
runt in deſertuz contra Amalech
pugnare iubentur et laboribus
duriſſimis exercentur · Sic qui
in predictiſ vnguenti et olei con
ſolationibus delicate et delecta
biliter a domino ſunt nutriti iubē
tur modo ſanctificare ſe per ſan
guinis effuſionem ·

k Quarta ergo ſanctifi
catio in veteri teſtamento per ſā
guinem contingebat contra alta
re · Per hunc ſanguinē matriū

quo per effusionem sanguinis in primitiua ecclesia se martires sā ctificabant ⁊ sāctificati euolabāt intelligitur · Verum quia in pa ce viuit iam sancta ecclesia vt per effusionem sanguinis nul lus iam sanctificetur · iaz queren da fiūt alia exercitiorum genera que coram deo pro martirio com putentur · ℣ Propter quod sciendum q̄ tres sunt radices me rendi · videlicet res · corpus · ⁊ a nima · Et quod in singulis istis diffiállimum est ⁊ supremuz id coram deo pro martirio comput tatur · quia quāto victoria diffiálior tanto victor triumphat glorioſius ⁊ triumphans copio ſius coronatur · Diffiállimum exercátium quod de rebus domi no possumus exhibere est omni um bonorum plena et integra de nudatio · Et ideo qui in hoc vi ctor extiterit · et omnes mundi diuitias perfecte relinquerit indu ens se tenuissima paupertate ta lis paupertas martirio equipol let Vnde talibus pauperibus ⁊ persecutionem patientibus dom nus Mathei vnum atq̄dem pre mium regnum celorum videlicet pollicetur · dans per hoc intelligi vt sicut ambobus vnum dat pre mium sic amboruz martiriū equi pollet coram deo Vnde Bernar dus Vere genus martirij voluntaria paupertas ℣ Secundū exercitiuz q̄d de corpore dño ef ferre possumus et q̄d coram deo martirio equipollz in cotidiana consistit corporis afflictione · vt sanguinem quem per vulnéa gladij semel pro domino funde re deberem? per dura ⁊ aspera ex ercitia extraham? de corpore · vt sic squalentia membra torquea mus · Hoc martirium exhibuit Apostolus cum dixit · Cotidie morior p̄ vestra gloria ⁊c̄ Vn de beatus Gregorius Dabet pax nostra martirium suum · quia et si carnis colla ferro nō subdim? spirituali tamen gladio carnali a desideria trucidamus Nemini e nim iā dicit deus pro me morere sed tantum in te carnis desideria occíde · ℣ Teráum exer citium de anima domino offeri mus Difficillimum autem inter exercitia anime est dilectio pro ximorum et ex affectu árca odi entes ⁊ persequentes affiá · sicut erga beneficos ⁊ dilectos Hoc monuit cristus Mathei · v · Dili gite inimicos vestros benefacite his qui vos oderunt ⁊ orate pro per sequentibus et calumpmianti bus vos · Verum quia in ore du orum vel trium testium stat om ne verbum · Ideo vt hec difficil tas dilectionis inimicorum cer tis probetur indicijs · cristus in hac auctoritate tres testes posu it per quos probabiliter quis eā dem dilectionem suis inimicis ex hibeat · Sunt autem hij testes

cos op? Cor vt eos amem? os vt pro eis fideliter oremus · opus vt eis auxilia exhibeā? · Cum enim dicit · Diligite inimicos vestros tangit cordis affectionem · Cum vero subiungit · Benefacite his qui oderūt vos tangit operis benefactionem · Cum autem concluditur · Et orate pro persequentib? vos tangit oris subuentionē siue orationez Hanc ergo dilectionem docet apostolus ad Roma · duodecīo Si esurierit inimicus tuus ciba illum · si sitit potum da illi ac̄ ·

Quod autem hec inimicorum dilectio pro martirio habeatur aperte insinuat beatus Gregorius dicens · Certe persecucōis tempore erubescē potenter fideles substātijs denudari · de dignitatib? deiecā · verberibus affligi que oia faciūt martirium in aperto Sed quia hec a nostris persecutionibus desunt est aliud vnde ostendit martirium · Veremur enim a proxis despici · dedignamur iniuriam verbi tolerare · qui ad tales in se delinquētes patientes existunt martirium fusti̇ment in occulto Vnde Crisi · Nichil est quod ita hominem deo similem facit · sicut ledentibus fore placabilem · Predca itaq; tā propter excellentem dignitatem pro martirio et effusiōe sanguinis cōputātur · Et ideo pro eisdem sicut pro eff usione sanguinis coraz domino sanctificamur ·

Sermo tercius vñ supra ·

De quinto a sexto genē sanctificationum a de caritatis necessitate a eius vtilitate ·

Sermo centesimus ·

Hec est wlūtas dei · vt supz Quatuor genēibus quib? in veteri testamēto ea que ad diuinum cultum pertinebant sanctificabantur · expeditis nichilominus a his que per illa nos sanctificāt · nūc dicendum restat de duobus filiis scilicz igne a verbis quod dominus dixerit prosequendum De hoc igne dicit Numeri Qd potest pertrāsire per flammas igne purgabitur · Per hunc ignem intelligimus caritatez · sine qua omnia que prediximus nichil valēt Omnia enim siue corporalia siue spiritualia exercita sine caritatis igne non prodesunt nec sanctificāt facientes · Hec autem caritas conuenienter ab igne deo denominatur · Deus enim vt i Deute · dicit ignis consumēs est Et ideo flamma ab eodem igne ex sui presentia animam calefaciens ignis similiter nominatur De quo igne dicitur Leuit · Ignis in altari meo semper ardebit Et ideo subiungitur · Ignis iste de ce ppetu?

Debet autem hic ignis bonis operibus tanq̃z lignis singulis mõtis fomẽtari. Quia vt dr Oro Cũ defecerit lig̃ extinguet ignis Et q̃z to plus liget bõruz opz appoit tãto ignis amoris fortius marcescit. De hoc igne amoris dicitur Ecclesia. Aia calida quasi ignis ardẽs

De hac caritate duo breuit dicãtur. Primo de eius necessitate. Secundo de eius vtilitate. Est autez hec caritas necessaria propter tria scilicet precepti ratione. beneficiorum cumulatione. operum nostroruz sanctificacõe.

Primo dico caritas est necessaria racõe precepti. Quod enim deus precepit de necessitate salutis cogimur obseruare Vnde Ecclesiastici. Que precepit tibi deus hec cogita semper. Quare? Quia vt ibi dicitur. Qui custodit mandatũ non experietur quidq̃z mali. Et ideo precipit nobis i Deuteronomio. Audi israhel pcepta dominica ea in corde tuo q̃si in libro scribe. Hanc necessitatem Job desiderãs optauit sibi scribi in silice vt in sua memoria indelebilit pmanent Io dicit Mat. Si vis ad vitã ingredi bua mãdata. Est ãt ipsa caritas mãdatũ in nouo et in vetei testamẽto viz in deutero. et in euãgelio Nã vtrobiz dr Diliges dnm dũ tuũ ex toto corde tuo et ex tota aia tua etc. Ex quorum verborum replicatõe pz huius pcepti necessitas. qđi tã multis noibus traz scriptur est mandatũ. Sicut enim clauus nõ vna tantũ idiget percussione cũ in durũ liguz expellit. sic istud mãdatũ multis percussionibus nrũ corđ duricie eximit pulsũ De hac necessitate dicit Aug? Quid ego tuz o dne vt amari te iubeas a me et preapias et miseris mihi ingentes miserias? Cur ãt sit necessaria Apostolo insinuat ita dicens. Si linguis hoim loq̃r et angelorũ etc. In q̃bus verbis includit omnia genera exercitiorũ et in oibus tribuit primaq̃ sic pz et tũ oĩbus maioribus caritas. Tres sũt radices meritorũ. scz cogitacõ. locutio. et opacõ. Supmũ ãt cogitationis ẽ hrẽ fidẽ ita vt mõtes transferat Hrẽ pphetiã ad cognoscẽdũ oĩa mistéia et oĩũ sciaz. caritas autẽ si defuerit michil pdest Supmũ ãt in locucõe est grãosa et efficax edificatio primo nũ. qđ ãt int oĩa locucõis genẽa pdicacõ sit supmũ ondit apo. Corin. Volo ones vos loqui linguis Qui ãt loqt lingua semetipm edificat. q aũt pphetizat ecciaz di edificat. quã etiam qs bẽat vt etiã videat loq̃ linguis ãgelorũ. caritatẽ nõ ãt bẽ at facit? est velut es sonãs ac.

Suprema vero exercitatio operis duplex est eo q̄ opera sunt duplicia · scilicet actionis ⁊ passionis · Suprema autem actio est ab omnibus se penitus denudare ⁊ pauperibus erogare · Suprema vero passio est ardore ignis corpus suum inflammare Sz ⁊ hec sine caritate nihil fuit · Et ideo de hijs duobus dicat Apostolo · Si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas ⁊ si tradidero corpus meum vt ardeam caritatez āt nō habuero mihi nihil p̄dest · Secdo caritas necessaria ē ꝓpter beneficiū q̄ cumulacōem · Tot enī ⁊ tanta bñficia contulit nobis de⁹ vt merito diligat · Dñt enī hoc de sui natura beneficia vt eos q̄ beneficia recipiunt cōpellant diligere bñfactorem · Vnde multis beneficiis enumeratis dicat Moyses ad populū Deu · Nunc audi quid requirat a te deus nisi vt diligas eum Vnde Aug⁹ · Dilige dñm deū tuū q̄ fuit fecit i pcīs tuis vnigenitū suū · q̄ dedit tibi āgelos ad ministeriū tuū · celū cum sideribꝫ · aerē cū volatilibꝫ · terrā cū germinibꝫ aquā cū piscibꝫ De hoc cumulo bñficiorum ⁊ reddibicōis nrē debito dicat Ber · Multum meruit de nobis deus q̄ dedit seipm nobis · Quid enim melius dare poterat vel ipe deus · Quasi diceret · In dādo adeo se exinanuit vt cū sit ōm potens ⁊ ditues in nos nichil tamen habet amplius quod addat Et hoc probat Ber · sic di · In opere creacōis me mihi dedit · in opere autem redemptionis se mihi dedit · ⁊ vbi se mihi dedit me mihi reddidit · Quid ergo ego q̄ deus meus teneo vite mee non solum gratuitus largitorē · necessariorum meorū pium consolatorē · solliciti conseruatorē · copiosissimum redēptorem · eternum largitorem? Et quid pro bnīs ommibus requirit deus nisi quod est facillimū · vt videlicz diligamus eum ⁊ per ignem caritatis nr̄ domino sanctificem? Ipē hoc petente in Leuit · Sācti estote quoniam ego sanctus sū Tercio caritas est necessaria propter operum nostrorum sanctificationem · Nullum enim opus meritorium est quantūcūz sit de genere bonorum si non fuerit informatum caritate Propt quod ipsa caritas in Apoca · nomine auri designatur cuz dicat Suadeo tibi auruz emere vt locupleſ fias · Quia sicut aurum superducto ē sui omnia metalla quantuncūq; ignobilia nobilitat · Sic caritas opa nostra quantuncūq; vilia facit nobilia ⁊ speciosa · Expedito vtcūq; de caritatis necessitate nūc dicenduz est de caritatis vtilitate · Et licet vnum in altero intelligitur · i · vtilitas in necessitate

quod enim necessarium est vti
le esse dicat · tamē vt legenti
bus ⁊ sermonē audientib⁹ oc
casiōem demus deuocōis · iō de
hac materia aliq̄d ꝓloq̄mur ·

¶ Secūdo ergo dicendū est
de caritatis vtilitate Et licet v
tilis sit ad omne genus hoīs de
hoc vniuerso aliquas ptic⁹as
extrahaim⁹ · Est itaq; caritas
vtilis ad peccatorum expulsio
nem · mandatoruz explecōez ·
religiose vite perfectionem ·
dei ⁊ hominum vnionem · ad ō
nium bonorum possessionem ·

¶ Resumendo primum dicā
mus q; caritas est vtilis ad pec
catorum expulsionem · Habēt
enim inter se legem oppositorū
que simul esse non possunt Et
ideo caritate ingrediente neces
se est vt iniquitas expellatur
⁊ locum quem inhabitat cari
tas non poterit occupare iniq̄
tas · Vnde dns in euangelio ·
Qm̄ habundat iniquitas ffrī
gescit caritas multoruz Propter qđ dicat de maria magdale
na · Dimissa sunt ei peccata
multa · quaē ? quia dilexit mlt
tum Vnde beatus Augustin⁹
Quod gutta facit in camino
hoc facit veniale peccatum in
caritate · sed ignis guttam sta
tim annichilat · sic caritas pec
catū euacuat ¶ Secundo cari
tas vtilis est ad mādatorū ex
plecōez · Cū em̄ multa sint ge
nera preceptorū q̄ a simplicib⁹
retineri nequaq; possūt · prout
dit de ? ōmib⁹ occōem excusan
di querētib⁹ · ⁊ hoc breue mā
datū fidei voluit quo soluto oia
precepta vndecūq; data pemi
tus sunt soluta · Vnde Aplūs
Plenitudo legis est caritas Et
iterū · Finis p̄cepti est caritas
Legitur de beato iohe · q; frēs
semper de caritate admonuit ·
Et dixerūt Magister cur hoc
semper loqueris ? Respondit
quia p̄ceptum dominī est · et
si hoc solum fiat sufficit Vnde
dominus volens multitudinem
preceptorum ad solaz caritatis
reducere ne quis se de ignoran
tia excusaret · dixit in Deute
tricesimo capitulo · Mandatuz
quod ego p̄cipio tibi hodie nō
supra te est neq; procul positū
nec in celo positū · vt dicere po
ssis · quis nostrum in celo asce
dere vz vt deferat illud ad nos
⁊ opere compleamus · nez trās
mare positum ne causeris ⁊ di
cas · quis e nobis trāsfretabit po
terat mabit ⁊ illud ad nos defer
re vt possimus audire ⁊ facere ·
sed iuxta te est sermo valde i
ore tuo et i corde tuo vt facias
illud · Et hoc de caritate dicā
mus vtiq; esse dictum · Vnde
dicat beatus Augustinus · Le
gis et omnium scripturarum
plenitudo est dilectio · Et sub
iungit ibidem Aug⁹ · Si non

vales omnes pagmas perscru
tari · omnia volumina sermonū
euoluere · ōnia scripturamm se
creta penetraē · tene caritatem a
domino noueris satiffactum ¶ V
Tercia vtilitas caritatis est q;
vite religiose cōcludit perfecti
onē Nā pauptatē q̄ in rep cōsi
stit r̄hctiōe · castitatē q̄ ; wlup
tatis cōsistit abdicacōe · obediē
tiā q̄ in humili ꝯsistit subiectio
ne · in q̄bus trib? vera ꝯsistit r̄li
gio · ipa caritas ichoat pmouz
a cōbuat · Vnde cum Apostо ·
discipl̄os suos de multis generi
bus virtutum monuisset dicen?
Induite vos sicut electi dei san
cti a dilecti viscēa miscricordi
e benignitatem humilitatem ac
Tandem subiungit Super om
nia autem caritatem habete q̄d
est vinculum pfectionis Hanc
religionem diffinit Ia · dicēs ·
Religio mūda a immaculata
hec ē visitare pupillos a vidu
as in tribulatione · q̄d nullo mo
do nisi caritatis beneficio poterit
adimpleri ¶ Quarta vtilitas
caritatis ꝯsistit in dia hoim vni
one · Vñ caritas dī q̄si cara vni
tas Hac autē vniōe in nobilio
rē ptē eēndi conuertim̄ · nō em̄
ita vnimur deo vt ipse trāseat i
nos · ꝫ sic vnimur ei vt ad esse
suū nobile trā r̄eam̄ · De hac
vnione dicit Iob · Apo · Deus
caritas ē a q̄d p̄cessi? Et q̄ ma
net in caritate in deo manet · q̄d
securi? Et de?i eo · q̄d ioc̄ūdi
us ? Hāc vnion ē exemplifican
do nobis insinuat Dei · sic dicēs
Quō stilla aque multo infusa vi
no a se tota defice videt duz sa
porem vini induita colorem · a
quō ferrū ignitū a candēs igni
simillimum fit pstina exuta for
ma · et quō luce solis pfusus aer
in eandē trāsformat lumini? cla
ritatē · sic oēm tūc sāctis būanā
affectionem q̄dāmō ineffabi
li mō necesse erit a semetipā liq̄
scē · atq; i dei transfundi peit?
voluntatez q̄d tamen veri? post
generalem r̄rōem future deferi?
felicitati · ¶ Quinta vtilitas
caritatis in oim plena bonorum
consistit possessione · Cum em̄
caritas deus sit ipso habito ba
bentur omnia que sunt dei · Q̄d
bene insinuatur mistice in Tho ·
vbi dicitur Tevno habito oia
in te habuim? · De hac oim bo
norum possessione dicit beatus
Augustinus Sicut deus est v
num simplex perfectissimuz bo
num in q̄ est oē bonum pfecte
et cui nulluz bonū deest · ita ca
ritas est vna virtus in se hab̄
omnem virtutem · sed propter
exercitia diuersa sortitur nomi
na · quia cum se extendit ad di
ligendum deum caritas dicitur
Cum autem ad proximuz dile
ctio vocatur · cum vero eius mi
serie ꝯpatitur mia appellatur ·
cum eq̄miter aduersa tolerat

patientia vocatur · cuz obtpat superiorib? obedientia dī · cuz diuitias abnīat paupertas spi rit? est · Sic trāscurrere posse? p ōnia exercitia ex quoruz di uersitate caritas diuersa sortit nomina · qb? cōtra malū se op ponit vel ad bonū sē extendit Quod in libro Sap̄ · sufficē ter inuit vbi dr̄ · Spūs scūs v nicus et multiplex est Quia li cet i se sit vnic? diuersas efficit opacōes · sicut nobilis medica na diuersos curacōnū effect? opat · vn̄ enī acuit visuz alte ri clarificat vocem alī auditu reserat · altēi gustū tpat · q sic sc̄dm suā virtutez diuersos ef fectus in diuersis subiect? opat

Sextū ad sāctificacōem fa ciens tā in veteri q̄z in nouo te stamento erāt verba Vnde vi demus ad oculuz q̄ oīa ad cul tū diuinuz necessaria verbi? q benedictiōib? osecrāt Hec āt vba duplicāt pñt acāpi · Aut enī acāpim? verba dī · q p ver ba dei fit benedictio · p quam p? p̄dicta scificañ · q benedici mur ad oēm grāz q salutē · De qb? benedcōnibus dr̄ Deute · xxviij · Si audieris vocez dn̄ venient sup te vniuerse bñdcōnes iste q̄ · Quas bñdcōnes i aliis sm̄onib? exponēdo pseq̄ mur eo q sm̄o iste exīt in lō ginquū · Si āt p ista verba n̄ dei ꝫ nra verba acāpim? tūc p talia verba q̄ nos sanctificant orationes nostras acāpim? · p que omnia predicta deo offe rimus? · vt ab eo q in eo omnia nostra consecrentur · De bijs nostris orationib? in suis loc? plenius q diffusius habebitur ·

Sermo q̄rtus vñ supra · Quid requirat ad largissi mā dei gratiam impetrandam

Sermo · C · i ·

Fiat tibi sicut vis Ma thei vicesimo quinto · In forma huius muli eris vocemur talem ac tā scāz exercitationē hr̄ · in q̄ si ipāz imitabimur vinām? q nos do minū · vt dicat nob dr̄? Fiat ti bi sicut vis · Ad hāc ergo lar gissimam grāz a domino impe trandā sunt necessaria q̄ in hoc euangelio in predicta mulie euidenci? declarantur · Primū est petentis abilitas · Secun dum petitionis importunitas Terciuz indefessa continuitas Quartum deuota humilitas · Primum ibi Ecce mulier cha nanea a finib? illis egressa · qđ insinuat petentis abilitatem · Secundum ibi Clamabat · quod nobis importat petitio nis importunitatem Terciuz ibi Adorabat eum dicens Do mine adiuua me · quod nob insinuat perseuerātie otinuita tem · Primo enim rogabat

repulsa adorabat. Quartū ibi vtiq; dñe. naz et catelli edunt de micis aĉ. que verba nobis in sinuant humilitatem qua se nō contempsit vocari canē Ex hīs eīm quatuor sequit largissima dei gratia. qua nō solū ipaz de filie sue curacōne quā petiuit ȝ ad oēm bonorum salutē exaudi uit. Consueuit eīm dñs semper pl? dare q̄z rogetur. vt pz i sa lomone qui cū peteret sapiētiaz data sunt ei michilomin? glorie z diuitie Et m paralitico q̄ cū per tegulas demiss? eēt ante do minum vt sanaret eum dixit ei Fili dimittuntur tibi peccata tua. z cū peccatorū remissione accepit michilomin? corpori? sa nitatem Similiter in latrone q̄ cum similiter dixisset. Memēto mei dñe cum veneris in regnuz tuum. petens tātuz vt sui memi nisset. Rndit ei dn̄s Amen dico tibi Hodie mecū eris in paradi so. Similiter in ꝓposito Mulier chananea pro salute filie roga uit z dictū est ei Fiat tibi sicut vis Ex hīs autē dulcissimā gra tiā colligim? q̄ in infinitū plus q̄z peti? erim? accepturi

Qui ergo hāc largissimā grām quam propo-simus impetrare de sideraz Primuz necesse est vt sit abil' ad petendum. Hec autez abilitas in hoc consistit q̄ non solum a peccatis sed ab oi pecō nuz circunstantia longi? recedā mus. Quod in hac muliere eui dēter innuit. qz n̄ solū a tyro z sydone ȝ a finib? ē egressa. qđ non solū in hīs verbis ȝ i gen. facē mon eīm. vbi āgeli dixerūt loth. nō stes in omni terra circa regionē Albert? sup missā. Oz autē hoiez p multa trahi anteq̄z peccata pēit? destruāt z a pec catorū finibus egrediat.

Vt autē hec multa sub certos li mites ꝺtraham? Sciendū q̄ ad plenā egressionē pecō z a finiū eorum a quatuor egredi nos o portet. viz ab actu pcā. a uolū tate pecādi. a pecō z radicibo z a lōge ꝺsuetudis reliq̄is Naz de primo dī Ozo. Fili pecasti ne adicias iterum. Et dominus in euangelio. pecasti quiesce Secundo recedere nos oportet a voluntate peccandi. vt non soluz actualiter non peccem? sed voluntatez habeamus z firmum propositū de cetero absti nendi. Vnde Bernardus Tol le voluntatem et infernus nō e rit. michil enim aliud ardet i in ferno nisi propria voluntas. Voluntas pecandi integre sit mutata. propt qđ mulier ista euāgl'ica chananea dī que mu tata interpretatur. Et in lib. Re. de āna legi? q̄ vult? eius nō fuit āpli? in diuersa mutati. z iō ābe meruerūt de suis petiō mib? exaudiri. Terio oz nos pecō z radices penitus

exterpare. Hec autem radices sunt libidines immutabiles hoīnū. De qb? non extirpatis dicit dñs Jē. Nō est trāsfusus de vase in vas. nq iō permansit in te ore tuus Vnde p Sapiaz dr Effunde sicut aquā cor tuum ante conspectū dñi di tui nē. Notabiliter āt dicit sicut aquā. q a null? ligr ita sufficienter effundit? Nā vino effuso manet saltē sapor. melle vero vel lacte effuso aliqd vestigiū remanebit. Quarto relige lōge cōsuetudis sūt delende. peccōrum āt reliquie sunt tenebre ignorātie. pmta? ad malum difficultas ad bonū. De qb? dicit Leuiti. Qui remāserīt erūt vobis q̄si claui in oculis nq lancee in lateribus. Scimus enim q claui excecāt oculos nq lancee in latribus mortificant. Radices em̄ siue peccatoz nq reliquie si nō delent facillime reuirescunt.

Secundū quod ad largissimaz dei gratiā impetrādā est necessariū ē petitionis importunitas. Importunis em̄ p̄ib? dr est efficaciter insistendum non tepide nō pfunctorie. sed corde ardēti nq oio infatigabili ē orād. Et hanc importunitatem edocemur in hoc q mulier ista clamare dicit? Sunt enim aliq orationis circunstantie p q̄s nostre oracōes obtinent vim clamoris.

Propter q̄s sciēd q̄ cuz oīs xp̄i actio nā debeat ee instructō hominuz ter clamasse legim? scilicet ex tribulatiōe clamauit. De quo dicit Luce. Jhesus clamans voce magna tradidit spiritum. Et Apostol? ad Hebre. Cū clamoe valido nq lacrimis offerens exauditus est p sua reuerentia. Secundo clamauit Lazare veni foras. In quibus? verbis liquide apparet q ex cōpassione clamauit. Terāo clamauit ex deuotione. Vnde Luce ppōita parabola dicit. Hec dicēs clamabat. qui habet aures audiendi audiat. Hec itaq tria tribulatio. cōpassio. deuotio. nostris orationib? imduūt vim clamoris. vt ex quocūq affectu istorū triuz quis cora deo clamare dicatur. Hec enim tria saluator figuravit in se clamans in eis. vt per hoc nobis insinuaēt q nostre orationes ex eisdem facte habeant vim clamoris. Quod nō solum patet ex saluatoris figura. sed multiplicit̄ in scriptura. Vñ de clamore tribulatiois dicitur Exodi. Ascēdit clamor populi ad dñm Paral. Clamauerūt ad dñm in angustia sua Et p̄s. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt nq de necessitatibus eoz liberauit eos. De clamoe deuotiois dr Exo. Populo pstrepēte nq mo se tacēte.

di·moisi dñs? Quid clamas ad me? cū nulla vox clamoris ab eo penitus audiret? Vñ Tren· Clamauit cor eo ꝙ ad dominū Cum enim dicatur cor clama re quod nequaq; emittit voc̄ sensibilez expresse innuitur ꝙ hic clamor est deuotionis· Cui simile dicit ps· Clamaui in to to corde meo exaudi me domi ne· Vnde beatus Gregorius· Voces valentiores apnd secre tissimas di aures faciunt nō no stra verba sed desideria· verb enim sine deuotione perstrepē tes clamādo tacemus· verbis autem tacentes a nosmetipōs interris desideriis? inflāmantes? tacendo clamamus· De tercō clamore scilicet passionis ē sci endum ꝙ totiens clamamus quotiens ex miseriis proximo rum p̄ promoti pias elicimus cō passionis lacrimas ipsoruz mi seriis medullit? compatiendo· Hic autez clamor ꝑ passionis diuersificat? ex diuersitate ꝓxi morum· ℣ Est autem triplex ꝓximus de? viz tu ipse a homo· In quibus sin gulis totiens clamorē in dei au ribus excitas quotiēs sup eo ꝙ miseriis? pie fueris affect? Cla ma ergo ꝑ teipso tu as miseri as diligenti? intuēdo· Clama ꝑ xpō suis miseriis affectuo sius compatiendo Clama pro proximo suas miserias tā cor porales q̄z spūales in pistillo pectoris tui diligentius? oteren do· Et notādū ꝙ non solū ora tiones ex bijs trib? affectib? deo oblate ꝙ clamoribus? repu tātur ꝫ etiā ille affectiones si medullit? eis affecti fuerim? clamores in auribus dñi iudicā tur ℣ Tercio ad largā dei grāz i petrandā necessariaz lēm? in defessā ꝺtinuitatem vt viz obsequiū seruitutis nostre affectuose a fideliter ꝺtinue? Ipsa em̄ nra pseuerātia eternitas ē· ꝙ quā tāq; ꝙ nrm̄ et nū mercabim̄ et nū dei· Testāte a posto· pma Corim· ix· dicēte Oēs q̄dē currūt ꝫ vnus? accipit brauiū· De hac perseuerātia gr̄atur Job dicēs Donec defi ciā nō r̄cedā ab innocētia mea· a iustificatiōez meā quā tene re cepi nō deseram· Et sciendū ꝙ vera a efficax perseuerantia de bet in suis exercitijs semper au geri crescere a proficere· alias? enim perdit nomen perseuerā tie· scilicet si vel deuotionis af fectus vel operis effectus di mittitur vel ex negligentia at tenuatur· nam paulatim desi cere incipit donec penitus exti guatur Quod etiā Apostol? insinuat dicens· Non coronabitur nisi qui legitime ꝺtaue rit· Vocans certamen profec tus nostri continuū incrementum vt illud q̄d de ysaac legit

Gene. xxvi. Ibat proficiens atq; succrescens donec magn? vehementer effectus est. nob valeat veraciter applicari Ad hanc ergo perseuerantiam in nobis obtinuandam quatuor sunt necessaria. viz bona opacō scā cogitacō. it na deuotio. rā intentio. Dijs em̄ quatuor exercitijs deuotus homo totā vitam suā obtinuat. Opar em̄ bona cū potest. si vero opari nō potuerit q̄cūq; occasiōe impedit? deuotionez suā meditando accendit. que duo si ad manū non habentur si videliz vel torpz in actiōe exteriori saltez dominū cogitet. qđ nulli est difficile. Et q̄ hoc plene nostre subiacz potestatiō vt dominū cogitem? strictissime p̄cipit in scriptura Vnde in Deu. Caue ne vnq̄z obliuiscaris dñm dei tui Et Tho. Oi tēpore in mente habeto deum. Si vero idipm̄ nob subtrahit. vt experiam̄ qđ ait dñs Sine me nichil potestis facere. temetipm̄ intra temetipm̄ metire a dic. cum Apl's Nō q̄ sufficientes sumus cogitare aliq̄d ex nobis tanq̄z ex nobis. Et eād māz miseriā p intercēsez dirigam? i deū. a humiliātes nosmetipōs dicamus. oia enim opera nostra operatus es in nob. Dorū exercitiorū ordinem nobis ꝓponit beat? Bernardus. Nulla vnq̄z seruū nō dico dics sed nec hora p trāseat misi vel i exercitij labore. ecce bona opera. vel p̄fectādi studio. ecce recta intencō. vel experiētie dulcedie. ecce sancta cogitacō. Talis obtinuitas sanctis viris? p̄fectione reputatur Testante Ber. q̄ dicit. Indefesso proficiendi studio magis ac magis fulgurāte sublimiora q̄ possū? opem̄. si vero minuit? hoc studium opemur mediocria. si autē omnino extinguit? operemur infima. q̄ si nec illa possumus infima p̄fectum nostruz diuine miseri cordie obtutib? per recognitionem humilem offeramus. Quartū a vltimū ad magnam gratiam ipetrādā necēm est humilitas. quā in verbis euāgelij intelligim? vbi dicitur. vtiq; dñe naz a catelli edūt de? Vocabat eam canem. Ipsa autem plus humilians vocat se catellum. Est autē hz Ber. Humilitas virtus qua homo veritatem sui cognitionem sibimetipsi vilescit. Nō q̄ desiderat esse vilis. sed etiā vilitatem quam in se cognoscit quātū in se est vult omnibus esse notā. Quantuz in se est dico. quia si cognita scandalizāt non expedit esse nota. De humilitatis merito dicit beatus Bernard? Insipiens a insanus est quicūq; in alijs vite meritis seu in alta religione seu sapientia misi in sola humilitate confidit. Maxima autem post tam nobilia ex

erátia que prediximus est humilitas tenēda. Nā ſm Ber. Nō magna virtus est esse huilem in abiectiōe. ſed magna oio⁊ rara virt⁹ est humilitas honorata. ¶ Sunt ät tres ſpēcies humilitatis Est enim humilis. humilior. humillim⁹. Humilis est i prima ſpē cie. qui seipm̄ apud seipm̄ vere taciter contempnit. nondum tamen hoc ab alijs ſustinuit. De quo dicit ber. Tu te dēpreciaris in ſecreto cord tui apud temetipm̄ trutina veritatis pōderat? ⁊ foris alteri⁹ p̄cij mentiens maiori te p̄cio vendis nobis? q̄z i ipa veritate accepisti. time deum ⁊ noli hanc rē pessimam facere. vt quez humiliat veritas extollat volūtas. Nā hoc est r̄ſistere veritati ⁊ pugnare contra deum. ¶ Secūda ſpēs humilitatis est qua quis est humilior q̄z i p̄ma Humilior autez est qui se dēpmi ab alijs non refugit De qua Ber. Si sicut ſplēdore veritatis illuminatus. ita amore iflāmat⁹ fueris velles. p̄culdubio quātum in te est oēs eādem de te tenere ſententiā. ¶ Tercia ſpēs humilitatis est ſup̄ma q̄ quis humillim⁹ dr̄. qui cōtēpmi se ab alijs vt se do conformet toto cord deſiderio cōcupiſcit. De hac humilitate dicit B. ernar. Impossibile est fūmū bonum per grām contemplatiōi⁹ videre⁊ non amare⁊ in tantū amare quantum datum fuerit videre. quouſ amor p̄ficiat in aliquam ſimilitudinez amōris illi⁹ q̄ deū fecit ſimilez homi mi ad liberatiōez huāne odicōmis. vt hominē conſtituēt ſimilem ſibi per glorificacōem diuine p̄ticipatiois Jō hoi ad talē ſanctitatem peruenienti dulce fit cohumiliari ſūme maieſtati comparari filio dei. diuine ſapientie cōformari Hoc eo ſentiente in seipso quod est in chriſto ihesu. Q̄d nob⁊ c̄.

¶ Dmica tercia i xl. Sermo ¶ Quō de⁹ dilexit nos q̄nq; mōis. ⁊ quō eis dē q̄nq; mois debemus eum reamare.

¶ Sermo. C̄ij. ¶ B. C

Astote imitatores dei sicut filij karissimi Epł. v. Apł⁹ doctor gentiuz quia omnibus omnia factus ē diuersos diuersimode hortat. Q̄z enim iubet se imitari. sic Corin. dicit. Imitatores mei estote sicut ego christi. Eos autez quos perfectiores nouit hortat imitari deum. vt in proposito. In quibus verbis tria facit. Prio em̄ hortat nos ad dī imitationē Scdo ei⁹ dē imitatiois pōit regulatiōez Tercio imitatioi⁹ exemplificationē. Primū ibi Estote imitatores

dei · secundū ibi · Sicut filij karissimi · terciz ibi Et ambulate in dilectione sicut christus dilexit nos · Licet autem filius de celo descēdens propter hoc gloriosus indumentū induisset · videlicet humanam carnē assumēs · vt per omnem carnis sue dispēsationem se nobis ꝓponeret imitandum · tamen in hoc loco Apostolus hortatur nos vt ea in dilectiōe ymitemur sciens per dilectionis ymitationem domino satisfactum

Quod si sane mentis essem? deberet nobis facilius persuaderi · michil enim vtilius michil dulcius nihil leuius facere possum? q̄z vt dñm diligam? Qd aūt nihil vtilius sit q̄z deum amare · Req̄re in ꝓmptu sermōe de scificatione ignis De secdo āt ait terciō dicit dñs Mat · Tollite iugū meū super vos ac̄ · Jugū em̄ meū suaue est ac onus meū leue · Quod vtiq; ex sola caritate dulcoratur ac lenit̄ · Quod in rebus naturalibus non inuenitur · Quod enim in illis vtilius est grauius acq̄ritur · ac quod preciosiꝰ maiori p̄cio opat̄ · Caritas āt eū sit ad faciendū leuissima est etiā p̄cio sissima ac cum hoc vtilissima Et iō Apl̄? pusillanimitati nostre ꝓsulere cupiens facilioꝛē viā ad imitād deū nobis demonstrat · quasi diceret Si deū imitari nolueritis in sua tenuissima paupertate · passionis asperitate · saltez imitami ipm in amoris suauitate · Quia ergo deus vt diligēs nobis ꝓmitt̄ imitandus · Dicendum q̄ ipse deus quinq; modis nos dilexit · videlicet liberaliter · fructualit̄ · speciaaliter · integraliter · finaliter · Primo dico dilexit nos liberaliter · i · nullo suo cōmodo · nullius precij intuitu · quippe in quib? michil fuit · immo quia nondū extiterat qd̄ suum amorez ergā nos q̄at exc̄itare · Quod apte ipse innuit Ozee dicens · Diligam eos ꝓpontanee Hec autem liberalitas patet ex trib? · scilicet ex gratuita dilectiōe · eius incarnatiōe · amara passiōe · Que omnia ex sua caritate effluxerunt · eo q̄ meri nō poterant tam magna tam infinita beneficia apud eum · Unde Jē · In perpetua caritate dilexi te · Et Apostolus · Qui dilexit nos ā te mundi constitutionem · Que omnia gratis necesse fuit fieri cum adhuc michil essem? · ac pz primū sciz gratuita dilectio De secundo idez dicit Apostolus ad Thy · ij · Apparuit benignitas ac humanitas saluatoris nostri dei · Et subiungit causam · Non ex operib? iusticie que fecimus nos sed sm suā miam saluos nos fecit · Hoc idē insinuat Apostolus apte ad Eph̄ · Propter multā caritatē suam q̄ dilexit nos

saluos nos fecit De gratia gratis data dicit Aug⁹. Maximū diuini amoris insigne est q̄ in ipso mundi exordio ymagiez ad similitudinem dei seruꝰ accepit. sed magis maximū q̄ nūc personā ⁊ formam serui ⁊ mali serui dei ⁊ auctor assūpsit. nec causaz aliā reddere possumus nisi q̄ dilexit nos Et Ber. O suauitatē o grāz ōnis amoris. sūm⁹ oiz facto⁹ē im⁹. nec causa de hoc dari poterit nisi quia dilexit nos ¶ De tercio sez eius passione Joh. In hoc cognouim⁹ caritatē dei qm̄ ipse p nobis aiaz suā posuit. Et Apl⁹ ad Gal. Qui dilexit nos ⁊ tradidit semetipm̄ p nob⁹ oblationē ⁊ hostiā deo ⁊ē Dec oia facta sūt gratis ⁊ ex sua caritate nobis p̄uenerūt. eo q̄ nulla i nobis merita precessissent. ¶ Secundo dilexit nos fructualit. i. ad magnū vtilitatis nrē fructū. Nam in sua dilectione ab eterno nos in filios adoptauit. adoptatos i ēe vocauit. vocatos sc̄ificauit. sāctificatos i eterno suo regno glorificabit De q̄b⁹ Apl⁹us. Quos p̄scauit ⁊ p̄destinauit cōformes fieri ymagines filij sui. vt sit ipse p̄mogenit⁹ in mlt⁹ frib⁹. quos āt p̄destinauit hos ⁊ vocauit quos āt vocauit hos ⁊ iustificauit. q̄s aūt iustificauit hos ⁊ magnificauit. Ecce ad quātā grāz ⁊ vtilitatē nos dilexit de⁹. q̄ si ōnia nrin⁹ brē vidēt̄ sola ipsa in futurū glorificacō p̄missa vtilitatē otinz infinitā. De qua dicit Apl⁹. ad Cor. Oculꝰ nō vidit nec auris audiuit ⁊ē. ¶ Tercio dilexit nos sp̄aliter. Vnde Deute. Cū prīb⁹ tuis oglutiat⁹ est dnin⁹ ⁊ amauit eos. elegit q̄ semē eorū p⁹ eos. id ē nos de cūctis gentibus. sicut hodie comprobatur. Et iterū Elegit te deus vt sis ei popul⁹ peculiaris. Ideo dicit nobis dnin⁹ per Amos prophetā Tantummodo vos cognoui de omnibus cognationibus terre De hac grātia spāali dicit bt⁹ Aug⁹. O anima mea si cogitare possis quot ⁊ quales in cōparatiōe tua abiecti sunt q̄ gratiam que tibi data est cōsequi non valebant Certe audisti ab inīcio vsq; ad hanc diē q̄z multe generationes hominū trāsierunt. que omnes sine ogmitiōe dei et precio fue redemptionis in interitum sempiternū dilapse sunt. ommibus illis retemptor tuus amator tuus te pretulit. quāto tibi gratiā largit⁹ est quā null⁹ eoz p̄ cāpere meruit. tu sola pre ōnib⁹ illis electa es. q̄re illō in te fcm̄ ē. nullam preter amatoris tui caritatem poteris assignare causā. nec aliud habes dicere q̄m

saluum me fecit quoniaz voluit me. Nunqd fortior nunqd diti or nunqd nobilior aut virtuosi or ommibus illis fuisti qui grati am electionis a spiritalis familiaritatis pre ommibus cōsequi meruisti? O quot fortiores diti ores nobiliores virtuosiores te fuerunt tamen vniuersi dēlicti a abiecti perierunt. Quarto deus nos dilexit integraliter tam ex parte sua qz ex pte nostra. Ex pte sua dilexit nos deus integraliter. quia tota trinitas tota eternitas tota dinitas. Vnde Bernardus in libro de amando deum. Amat imensitas amat eternitas amat deus cuius magnitudinis non est finis. amat tota trinitas. Demqz deus sic dilexit mundum vt vnigenitum suum daret. Nec dubium quin de patre loquitur. Item. Maiorem caritatez nemo habz vt animam suam ponat quis pro ouibus suis a ille tradidit i mortem animā suaz. a hoc est de filio. De spiritu sancto autē patet in quo predestinati sum? ab eterno. Amat ergo deus a ex se toto quia tota trinitas amat. si tamen totum dici potest de simplicī. Item caritas patris relucz in mundi creatione. filij caritas in incarnatione. spiritus sancti caritas non soluz in sempiterna predestinatione. sed etiam temporali sanctificatione. Huius caritatis totalitas patet ex hoc q totum dedit se nobis. De quo dicit Albertus. Deus se totum ad nos effudit a expendit. q michil sui a nobis cōtinuit. diuinitatem. spiritum. animam. sanguinem a corpus nobis exhibens ad fruendum. Similiter ex parte nostra amat nos deus integraliter. quia pro ommib? incarnatus pro ommibus pass? Vnde Apostolus Apparuit gratia dei ommibus hominibus. et hoc de incarnatione. Similiter de passione idem dicit Dedit semetipsum in redemptionem pro ommibus. nec soluz integraliter idem omnes nos. sed singulos nos integraliter secundum oēs ptes nostras amat. An non digit integraliter nos quibus data est securitas q capill? de capite nō pibit? Vñ Ber. O duri et indurati filij adaz quos nō emollit tanta benignitas tāta flamma caritatis. tam ingens ardor quo vrgente pro vilib? nobis tam preciosas meres expendit. Quinto deus dilexit nos finaliter i. vsq; in finem. De quo Johan. Cum dilexisset suos vsq; in finez dilexit eos. Est enim hec finis consummati omis non consumptionis. Verum quia in positione thematis monuit Apostolus. vt ambulemus in dilcōe sic ipe dilexit nos. Ideo nunc dicēdi

est quō eis dez quinq; mōis de
beam? dñm reamare · quod ip
se dñs monere studuit in Cā·
dicens Pone me sicut signacu
lum super cor tuū · vt ad eius
formaz disponas a ordines a
more tuū · Vñ Ecā · Da altis
simo sm datū eius · qđ est di
cere · sicut ipe dedit tibi amorē
suum sic a tu da amorē tuum
Dño diligam? eū libēalit
a gūs a fine intuitu ōmis retri
bucōis Vñ Aplus Caritas n
qrit que sua sunt Sz deu pau
a sic deuz diligūt · Nā vt dicat
Psa · Omnes qrunt munera se
quunt retributiones Sz tūc de
mū ofitent dñm cū bñfecerit e
is · Qđ dns oquerit Iere · nij ·
Quō si otēpnit mulier amato
rē suū sez cū nō sperat āpli? a
liqđ acceptura · Secundo
diligend? est de? fructualiter
Fructualit āt deū diligimus
quādo nō solū lingua nec solū
cordis affectu sz opea a verita
te deū diligim? Et licet bonorū
nostrorū non indigeat nec ex
eis fructū quēq; capiat · ipsū
tamen fructuose diam diligere
si amor nr ado ad dū sit effi
cax · vt p suis membris necessi
tate temporis corp? a animaz
exponamus · Vnde Deutero·
precepit · Nō videbis bouem a
ouem fris tui errantem a pteri
bis sz reduces frī tuo Qđ si hoc
in corpe qđ i anima est faciendum? Vnde Job · In hoc cog
nouim? caritatez di qñ ficut il
le p nobis aiaz suā posuit · sic
a nos debem? p frīb? aiam po
nē · De hoc fructuoso amore
idē nos āmonz dicēs Filioli nō
diligamus verbo nec lingua sz
opea a veritate Sup qđ vbuz
diat Bre · Dilō exhibēda est
nō in sm mōis variatiōe · sz i ōpe
ris exhibitiōe Quia vt idē di ·
Probatio dilcōis est exhibitio opis Terao diligend?
est de? specialit siue singulari
ter · hoc est vt amorē nrm nul
li rei otra deū exhibeamus sz so
lū deum a ea que sunt ad deuz
diligam? · De hoc amore glo
riatur sponsa in Canti · dicēs ·
Dilect? me? mihi a ego illi · qi
dicēret · Ipse solus est michi a
mandus qui se talem mihi ex
bibet · ac si michil plus habeat
ad amandum · Vnde beatus
Bernardus · Merito cunctis
renūcians affectibus alijs a
nima sancta solia toti incūbit
amori · Quarto diligen
dus est deus integraliter tā ex
parte nostra q; ex parte sua ·
Ex parte vero nostra sicut p
apitur Deuteronomij sexto ·
Diliges dominum deum tuuz
ex toto corde tuo a ē · Quod
exponens beatus Bernardus
dicat Ex omni quod es quod
potes quod scis Vnde de hoc
dicat Ancelmus · Quia totum

me fecisti · ideo me totum debeo amori tuo · Augustinus · Si totum te fecit amator tuus · merito debes ei amorem tuum · a si aliquam ptem corporis tui non creauerit · licenter ꝺulserim · e adē pticula fue deseruiat voluptati · Et sciendum q̄ hec integritas non solum accipitur pro toto sed etiam iplicat oē tempꝰ Est itaq; deus diligendus integraliter i · non solum ex te toto sed in omni tempore tribulationis sicut tempore beneficiois · tempore gratie subtractionis sicut tempore consolationis · Unde Augustinus · Nullaz vite sue ptem relinquat homo que vacare debeat ab amore dei a locū dare ad fruendum alia re · Similiter ex parte sui diligendus est integraliter i · patrem p creatione · filium pro redemptiōe · spiritum sanctum pro adoptione · nec sic solum integraliter est diligendus · sed in ommib? mēbris suis · De hoc Augustinus · Extende caritatem per totuz orbem si vis amare christū · si enī amas ptem diuisus es · i corpe non es · non enim acceptat deꝰ caritatem tuam nisi a illaz exhibeas membris eius · Unde Jo · Qui non diligit fratrez suū quē videt deuz quem non videt quō potest diligere? Idem · Omnis qui odit fratrem suum non ē caritas dei in illo · Quomodo autē proximus sit diligendus Notatur in sermone ante p? epiphaniam · Nemini quidq; debeatis nisi vt inuicem diligatis · Quinto deum debemus diligere finaliter · Hoc est vt vsq; in finem deum diligamus Hoc monet Ecclesiasti · In omni vita tua dilige eum qui te feat · Et in Apocalip · Esto fidelis vsq; ad mortem a dabo tibi coronaz vite · Sed heu multi deum diligunt tantuz in prosperitate positi · Juxta illud p? · Confitebitur tibi cum benefeceris ei · Unde Ecclesiastica · Est amicus ꝺ tempus a non permanebit in tempore tribulationis · Qui non deum sed ipsaz prosperitatem diligere dicuntur · De quibus dicit Gregorius · Cum q? quā in prosperitate positus diligitur · incertū valde est vtrū persona an prosperitas diligatur · qui enī ex aduersitate proximum despicit · apte cōuincitur q̄ hunc in prosperitatibus non amauit · Det deus vt ipsum amemus a amando vsq; in finez fideliter perseueremus Quod nobis prestare dignet? Qui vivit a regnat deꝰ in secula seculorū · A M E N

Sermo secundꝰ vñ supra De septem beneficijs que conuersi a deo recipimus ·

Sermo · c iij ·

cm

Cum immundus spūs exierit ab homine Lu. xi. In verbis ppositis sub metaphora insinuat nob̄ dominus piculum eorum qui post penitentiā ⁊ cōsecutā misericordiam rediēunt ad peccata In q̄b̄us verbis tria notantur. scilz gratia liberantis. dolus insidiantis. periculum recidiuātis Primū ibi. Cum immundus spūs exierit ab hoīe. quod nūq̄z fiēt nisi per gratiam liberātis. Secūdum ibi. Reuertar in domū meam vnde exiui Terciū ibi Assumit septem spiritus neq̄ores se ⁊ ingressi habitant ibi. Dominus ergo cui cura est de nobis ostendit per similitudinez q̄ q̄ conuertunt̄ ⁊ in statū gratie ponuntur. si recidiuant ꝓpter ingratitudinē pcā sunt septuplicit grauiora q̄z prius si eadem ātea conuersionis grāz cōmisissēt Et hoc ꝓpter septem beneficia que religiosi acāpiunt conuersi ad dominuz Dicit enī Gre. Quāto maius est donum gratie tanto transgressor maiori subiacet culpe. Cum enī augent̄ dona rōnes etiā crescunt dono ꝝ. Et sicut p mīaz dei dona nobis tribuūt̄ sic eadē dona cuz lucro p iusticia repetunt̄. Primo ergo dicem? de septē būficijs q̄ conversi a dō recepim? Et p? ea dicem? de septē maleficijs q̄ recedentes a dei seruicio incurrim?. Dec ergo būficia in septē gtijs cōsistūt Pria grā ē in mutue familiaritatis cōsideracōe Secūda in corpalium necessitatū āministratione. Tertia i vbi dei fideli instructione. Quarta in corpis sui ab atione Quita in iterna deuotioīs inspiratione Sexta in pītis vite scificatione. Septia in regni celestis ꝓmissione. Dijs gratijs sic datis ⁊ ꝓmissis dicere potēit nobis de? Quid vltra debui facere ⁊ non feci? Jō q̄ bijs cōceptis ad pcā redierit p ingratitudie totiens puniet̄ Pria ergo grā ē mutue familiaritatis ad inuicez dignātissima cōfederatio. qua p voti emissione deo promittimus nostrum seruitium. ⁊ deus vicissim nobis suam gratiam et misericordiaz repromittit. vt statim hoc pacto inito benignius ⁊ familiarius in omnibus necessitatibus exaudiamur. Quod in Deutorono. vicesimo sexto luculēte declarat ur. Dominuz elegisti hodie vt sit tibi deus ⁊ ambules i vijs eius ⁊ elegit te hodie domin? vt sis ei popul? peculiaris. ⁊ faciet te excelsiorez cūctis gentibus quas creauit in laudem ⁊ gloriam suam. De quo Psalmus Beatus quē elegisti deo post hoc pactum dicit nobis deus illud Amos Tātummodo vos cognoui ex omnibus cognationib? terre Et Gene. Recordabor federis mei

quod pepigit tecum ℣ Est autem triplex federatio · baptismalis · pñalis · pfessionalis · In prima diam? abr nũcio sathane ⁊ omnibus pompis eius · De secunda dicit O zee secundo Reuertar ad virũ menz priorem · De terćia dicit p? · Michi adherere deo bonũ est · Deus ergo qui fidelis? abs q; vlla iniquitate iustus ⁊ rectus est promissum suum inuiolabiliter nobis seruans? · monz nos multipliciter in scriptura · vt quod nos promisimus seruemus · Vnde Numeri dicit nob deus · Si quis votum fecerit quod promisit implebit · Et Deutero · vicesimo terćio · Facias quod promittitis expedite pergite · Quod si soluere vota nolueris non promitte Quia vt dicitur Ecclesiastić · Melius est non vouere q̃z post votuz promissũ non implere · Vnde Deutero · dicitur · Cum voueris votũ tuum domino deo tuo non tardabis reddere · quia requiret illud a te dominus deus tuus · Et si moratus fueris reputabitur tibi in peccatũ · si nolueris polliceri abs peccato eis · quod autez egressũ est semel de labijs tuis obseruabis ⁊ facies sicut promisisti Ex hijs ⁊ similibo sententijs hoc plane colligitur q; ante emissionez voti homo se ipsuz ante se statuere deberet · ⁊ cum maxima deliberatiõe se ipsum conuenire · vtrum mũdi retinacula que sũt honores mores ⁊ diuitie carnales amićde ⁊ cetera a quibus? oportet abstinere viuentem in religione · vel let pemit? abrumpere · ⁊ se deo totum committere · quod tã in veteri q̃z in nouo testamẽto facere fideliter premunimur · Nam Deuteronomij vicesimo dicitur · Si exieris ad bellum contra hostes id est exire volueris · Sequitur non longe p? Duces per singl?as turmas audiente exercitu proclamabũt Quis enim est homo qui edificauit domum suam ⁊ non dedicauit eam vadat ⁊ reuertatur in domum suam ne forte moriatur in bello · Item Quis est homo qui plantauit vineam vadat ⁊ reuertatur in domum suaz ne forte moriatur in bello Quis est homo qui desponsauit vxorem ⁊ non accepit eaz vadat ⁊ reuertatur in domum suam ne pauere faciat corda fratrum suorum · Per ista iaz dicta tria peccatorum genera designantur Nam per nouam domum superbia · per vineam auaricia · per vxorem incontinentia designatur · ℣ Ad que tria melius est redire vel in seculo remanere q̃z in bello spualis

militie eadem rursus appetē Et sequitur ibidē. Dijs dictis abiit reliqua et loquētur ad populum Quis est homo formidolosus et corde pauido? Vadat et reuertatur in domū suaz. ne pauere faciat corda frūm suorū. sicut ipē timoe pterritus est. Qui em formidolosi sūt et nō audent aggredi fortiē qđ pmittūt filii ter reuertātur et in seculo remanant. ne p mollitiem tepide vite frēs suos pauere faciant ipōs p scādalū corrūpendo Similiter in nouo testamēto pmunimur Lu. nij. Quis ex vob volēs edificare turrī nōne prius sedens cōputat sūptus qui necessarij sūt si habeat ad perficiendum vlqz illum locum. hic homo cepit edificare et nō potuit cōsūmare Hoc fedus per voti emissionem cum domino contractum si immobiliter volum? obseruare. debemus deo et eius vicarijs in omnib? et per omnia obediē. De qua obedientia dicit beatus Augusti. Non potuit deus monstrare perfectiz bonum qz bonum obediē tie. Magnam autez et supremā obedientiam demonstrauit nob Grezorius in moralibus sic dicit. Obedientia si aliquādo de suo aliquid habeat nulla est. Aliqñ vero si de suo aliquid non habeat minima est. Nam cum huius mūdi pſperitas precipitur. cū hec? superior imperatur. his qui ad pāpēda hec obediunt obedientie sibi virtutē euacuat si ad hoc de suo aliquid ponat. i. si ex pprio desiderio ad hoc anhelat. Item cum mundi despectus precipitur et cōtumelie iubent. nisi ad hoc de suo aliqđ habeat. i. nisi exsemetipso anim? appetat obedientie meritum minuit. q a ad ea que in hac vita despecta sunt iuit? nolens? qz trahit. Debet ergo obedientia et in aduersis aliqđ de suo habere et rursum in prosperis aliquid de suo omnino non habere. quatenus et in aduersis tanto sit glorioſi or quanto diuino ordini ex desiderio iūgitur. et in prosperis tanto sit verior quanto in presēti ipsa quam diuinitus percipit gloria funditus ex mente separatur. Dicqz ex hac consideratione nostri ad deum sibi et suis tenemur obedientiam. Ipse vero ex hac conglutinatione sue dignationi nobis tenetur ab ommibus aduersis et nocuis tā qz proprie siue familie defensionis gratiaz. quam vtiqz nobis exhibet et defendit ab ommibo vt promisit Psalmus Domin? custodit te ab omi malo custodiat animam tuam dominus. Hec diligens dei custodia inuitur i Deuteronomio cum dicit Portauit te dominus quomodo nutrix portare solet infantulum in sinu suo. Secundum

beneficium a deo nobis promissum in necessitatum nostrarum cõsistit amministratiõe. ne dei seruicõ neglecto circa talia occupemur & presti subtractiõe necessariorum dicere cogamur illud Exodi. Vtinam sedere? super ollas carnium Ad hanc autem promissionez soluendã dabit nob de suo id est de bijs que in satisfactione ad laudez & gloriam ei sunt oblata Qd̃ innuitur in Deuterono. cũ dicãtur. Nõ habebunt sacerdotes & leuite ptem & hereditatẽ cuz israhel. quia sacrificia & oblacõnes eius comedent Et Ezeh. Nõ erit leuitis hereditas. ego enim ero hereditas eorum nec dabitis eis possessiones in isrl. Quod ideo factuz dicamus. vt cum stipendium nostre necessitatis ea que singulariter di fuit acãpimus ad seruiendum deo amplius acãngamur. et pro bijs quorum fuit elemosine ad orandum affectuosius accendamur Que duo si negligim? & fine labore tales sumpt? acãpimus a domino grauius iudicamur. Quod lugendo insinuat beatus Gregorius dicens. Pensemus cuius dampnationis sit sine labore hic percãpere mercedem laboris Ecce ex oblatione fidelium viuimus ꝯ qd pro animabus fidelium laboramus? Illa in nostro stipendio sumimus. que pro redimendis peccatis suis fideles obtulerunt. nec tamẽ contra peccata eadem vel orationis studio vel predicationis verbo vt dignuz est insudamus. Quod cõqueritur dominus Ozee. Peccata populi mei comedunt. Considerem⁹ q̃z graue ẽ periculum nostrum cum ad peccata nrã que tota die cõmittimus etiaz eorum peccata quorum fustentamur elemosinis cõiungimus Torpentes enim & ociose vacãtes duplicem facimus iniuriaz. deo videlicet cui data est eleosina & eis pro quibus est oblata. si non domino per eaz fideliter deseruimus. Huic autem beneficio quo sine nostro labore in dei seruitio fustentamur duplicã deuotione est occurrendum. vt scilicet contenti simus de nuda necessitate & totam spem nostram ponamus in dei largitate & pietate & in dei fidelitate. Dominus enim vt necessitati nostre prouideat fideliter se constrinxit Judic. dicens. Ego prebebo omnia necessaria. Et Ecclesiastici. In omni tempore inuenies qd̃ necessarium est. Secũdo huic beneficio accepto est occurrendum ponendo totam spem nostram in di fidelitate. vt sine cõi hesitatione fiduciabiliter fideli tati fue nos in integz omittat

Quod ꝑ· docet dicens· Jacta cogitatū tuum in dñno et ipē te enutriet· Quantū enim nām fiduciam in dñno possum? dirigere tantum ab eo mereñ ac ꝑpere· ¶ Dūt autez tria consideranda que nostraz ſpē fiducialiter erigunt· videlicz veritas ꝓmittentis· caritas diligētis· facultas omnipotentis· De ꝓmo ꝑ· Fidelis deus in omnibus verbis suis Qui multiplicater in ſcptura ꝓmiſit nobis curā suaz· ſi tamen nostraz ſollicitudinem fiducialiter pomm? ſuper eum· Quod vt ſecure faciamus hortatur nos Mathei ſexto dicens· Ne ſolliciti ſitis aie veſtre quid mānducetis aut corpori veſtro quid induamini· Et ſequitur· Nonne anima plus eſt q̄z eſca & corp? plus q̄z indumentum· Ac ſi diceret· ſi non rogatus dedi quod plus eſt· quomodo rogatus & ex veſtra fiducia puocatus non dabo quod minus ē· Quod amplius ꝓbat dicens· Reſpicite volatilia celi quoniã non ſerūt neq; metūt neq; congregāt in horrea & pater veſter celeſtis paſcit illa· quaſi dicēt Si pater veſter paſcit illa quoruz nõ eſt pater quanto magis vos quoz pater eſt· Nõne vos magis pluris eſtis illis? Dicit enim pater veſter celeſtis q̄ hñs ōmb? indigetis Et quia de? vtaxe ē merito hñs ꝓmiſſicmbus auditis noſtra fiducia dz roborari· ¶ Secundo caritas diligētis ſpem noſtrā debet merito erigere· que quidez caritas in predictis auctoritatib? nomie patris nobis innuitur· Quam caritatem vt nobis fortiſſimaz commēdaret dicit nobis Mat· xxiij Dñem nolite vobis vocare ſuper terrā· eſt enim vn? pater q̄ Eſt enim pr̄ per ōmne modū quo aliq̄s poterit appellare pater· Pater autē vt dicit Joh̄· diligit filiū· Si enim nō diligēt aut non eēt pater aut mſidel? quod neutrum eſt de deo dicendū vel credendum· ¶ De terão ſcilicet facilitate omnipotenā? dicit Eccleſia· Facile eſt in oculis dñi ſubito honeſtare paupere· Et q̄ facili? eſt ei daé q̄z negaé· q̄ a dare eſt ei ꝓpriuz negare op? pegrinū· Ideo faciamus quod monet petrus· Dem ſollicitudinē vrāz ꝓiate in eū· Noli itaq; metuere Non enim ſubtrahit ſe tibi vt cadas· Quanto ergo profundius anchorā fiduciē noſtre cordi dei immergimus tanto ſecurius accipim? quod ſperam? Vnde Eccleſiaſtici· Reſpicite filij hominum et ſcitote quoniã nullus ſperauit in dñno & cõfuſus eſt· permānſit in mādatis eius & derelictus eſt· Dec itaz duo membra diffuſe pertracta breuiter repliçemus· Primū eñ beneficiū religios exhibitū

consistit in dī ad nos a nostri ad deum mutue familiaritatis confederatione · occasione cuius deus nobis tenetur tanqz ppri e familie ab ommbus malis defensionē Nos vero viceversa fidelis obedientie ꝓmptam subiectionem · Secundum beneficium consistit in omnium necessariorum adminis tratione · sicut quilibet paterfamilias tenetur familiam suam in expens necessarijs procurare · Nos vero econtra bijs contenti non debemus alia desiderare nec pro superfluis laborare · sed in deo et eius procuratione sufficientiā nostram ponere que sola sufficiat ad salutem ·

Sermo tercius vñ supra ·

De quinq; alijs beneficijs in precedente ymone tactis ·

Sermo · C mij · R

QVm imundꝰ spūs a cō Expeditis duobus mēbris bñficioꝝ dei Nūc ordie buato reliqua psequamur Deus em cū sit largissimus dat affluenter a non ipperat tribuēs gratiz p gratia · Tercium ergo beneficium quod singulariter deus sue familie exhibet in verbi dei consistit predicacōe · p qđ informamur quō ei qui nos vocauit a nos in suā familiam adoptauit possum⁹ in ommb⁹ p om nia complacere · Per hanc aūt gratiam tria bona consequumque ad statū religiosum sume sunt necessaria · Primo quia p verbū dei a peccatis mūdamur · ad bona informamur · meritis a premijs ditamur · In bijs tribus que de verbis dei haurimus omnia ad salutem necessaria a ad sanctificationem presentis vite pariter a future pleissime includuntur · Et ideo verbum dei cum omni diligentia a reverentia esset audiendum · Qđ qui non fecerit oio timendum est ne ad eum non ptineāt cuius verbū ꝺtempnunt · sed magis sint de numero eorum de qbus Paralipomi · dicatur · Mittebat deus per manum nunciorum ad populum suum · Et sequitur · At illi subsānabāt nūcios eius paruipendebātq; sermones illius · Quibus graue verbum dicatur in Regum libro Pro eo q abiecāsti sermonem domini abiecāt te dominus Quibus adhuc in Actꝭ · dicitur · Vobis missum est verbū salutis · sed quia vos idignos iudicastis et ne vite ecce cōvertimur ad gentes · Talibus em verbum dei non curantibus in mo magis contempnentibus · gnue verbum dicit dominus · Job · viij · Qui ex deo ē vba dī audit · ꝓtēa vos ñ auditis

quia ex deo non estis · Audiamus ergo verba tum propter eum qui nobis loquitur · tum propter bonum quod ex eo vnq̄sq; cōsequitur · Dicitur enim nob̄ ex persona dei Prouerbiorū p̄mo Qui audierit me absq; terrore erit · Et Ecclesiastici · Qui audit me non confundetur O Prima ergo vtilitas qnam ex auditione verbi dei conseq̄mur est q; a peccatis mundamur · Verbum enim dei simile est speculo i quo sordes deprehendim? vt a cognitis & deprehēsis emūdemur · Que similitudo nobis declaratur exodi tricesimo octauo vbi dī Fecit moyses labrū eneum de speculis mulieruz ad lauandum · ponens illud in tabernaculuz testimonij & altare · & missa aqua lauabāt in ea manus & pedes aaron & filij ei? cuz ingrederentur tabernaculū Per hec mulierum specula ad ingressū tabnaculi posita fmo sancte p̄dicationis accipit · in quo si sordes deprehenda? lauabim? aūq; ad tabernaculū eterni regis ingredi valeamus De hac peccatorū emūdatiōe dicit Iob̄ · xv · Jā vos mundi estis p̄ter fmonē quē locut? sū vob̄ Deōm bonū qd̄ ex vbi dei audicōe cōsequī ē q; p illd̄ ad bona informamur Per verbū em̄ informamur vt mala caueam? bona faciam? · bonis melius p̄po nam? · deum cognoscam? · In quibus ommibus ab infidelib? & gentilibus segregamur Unde Ysa · i · Nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen · i · vbuz dei · quasi zodoma fuissemus & quasi gomorra similes essemus Sbi em̄ non esset verbū dm̄ · de sua caritate · mia bonitate & alijs e? mirabilib? nob̄ n̄ ostaret · Tercīū bonū quod ex dei vbō conseq̄uur in eo consistit q; eisdem verbis spūaliter consolamur Supra modū em̄ hīj q̄ruz corda fūt dispositta et bene ad dominū prepata ex verbis dm̄ consolantur · quoruz vnus fuit p̄? qui dicebat · Quam dulcia faucibus meis eloquia tua sup mel ori meo Item Letabor ego super eloquia tua & c̄ · Et i Cāti · Eloquium tuum dulce Qd̄ autem eloquia dominī non sunt nobis dulcia sed magis tediosa est causa quia non sumus ad vbum dei bene culti · sed peccatores sumus et ideo verba eius nobis semp̄ p̄hetant malū · Qd̄ ex hoc patet q; vnus & idez sermo alijs est odor mortis i mortem · alijs autem odor vite in vitam · Quod clare patet Iob̄ · sexto · cum christus de mandutiōe sui corporis & sanguinis predicaret · multi ex discipul̄ eius hoc audientes dixerunt · durus est hic sermo & multi discipulorum eius abierunt retro ·

ū nij

Dixit ergo ihesus ad duodecim Numquid et vos vultis abire? Respondit petrus. Domine quo ibimus? Verba eterne vite habes ℣ Quantum beneficium quod deus religiosis tanquam familie sue proprie exhibet in corporis sui et sanguinis constat dulcissima refectione. Hoc bonum pre ommibus omnis ex dulcissima caritate nobis profluit. Nam beneficium creationis ex sua bonitate exhibuit. bonum enim cuz sit sui ipsius diffusiuum et cōmunicatiuū condidit creaturas que sue bonitatis essent participes. Beneficium vero redemptionis ex affectu misericordie instituit. qui semper ꝓ obiecto habet miseriā. Et qui nos vidit ꝓditos et ex prima preuaricatione ad infimitam miseriam deuolutos ideo misertus nostri exhibuit nobis beneficium redemptionis. Beneficium autez missionis spiritus sancti propter promissionis veritatem exhibuit. Ascensurus enim in celum discipulis suis alium consolatorem promisit dicens. Cum assumptus fuero a vobis in celum mittam vobis alium paraclituz scilicet spiritū sanctum. Creauit ergo nos ex sua bonitate. redemit ex compassibilitate. spiritum sanctuz nisi ex promissa veritate. corpus vero suum sanctissimuz ex sua nobis contulit caritate ℣ Et

Causa ātem ꝓpter quā hoc mirabile sacramentū instituē voluit ē duplex Una ꝓpter se. secunda ꝓpter nos Propter se vt ꝓ hāc mirabilissimā grām fue mirabilissime et ꝓfundissime satisfaceret caritati Cū em ꝑm Dominum optimuz optima adducere decet. decuit diuinā sapiaz vt ex optima caritate optimū bonuz ad nos adduceret qđ vtiq; est corpus suū. ℣ Secūda causa ꝓpter quā hoc mirabile bonū institutū ē ex pte nostri. Et hoc ꝓpter ātuor Primū vt ꝓ cibū sui corporis restaurarz spūalis vite deperditā em Secūdo vt in trāsitu eēt nobis in viaticū abigēs demonū infestationē Tertio vt i iumento futuro eēt nobis in rebēptione Quarto vt p iudiciū esset nobis in glorificationē Debitis vtilitatibus dr Ecā. xi. Datio tui pmanz iustis et pfectis illius successus hēbūt inet nū Quas exponēs dns Albertus ꝓdictas ātuor vtilitates in volucro tangit in capitulo de dono dicens. Corpus christi quantū est de se perseuerat in nobis in omnē sufficientiam corporis et anime vite et mortis gratie et glorie et est nichilominus donator et bonuz ℟ Exigit autem a nobis deus in huius beneficij recōpensam tria. sui viz cōmemorationē. unāz aīi supēem corpis

am

fiñ cõgruam preparationẽ · p̃ſ
ſũptionem vero fidelem conſer
uationem ¶ Primum mõnuit fie
ri dominus cum corpus ſuuz be
nedictum diſcipulis ſuis tradi
dit dicens ¶ Hoc facite in mei cõ
memorationem · ¶ Fecit enim de
us quod amici fideles mutuo fa
ciunt adinuicem qui vltimo ſer
mone ſuo donant ſibi mutuo mu
nuſcula meliora · ¶ De ſcõo viz
preparatiõe diãt ¶ Regũ ¶ Pre
parate corda veſtra domino ·
¶ Fortius autem in ¶ Ezechℓ · mo
nemur triceſimo octauo vbi di
citur · ¶ Prepara te ⁊ inſtrue te ⁊
omnem multitudinem tuam q̃
coacernata eſt ad te ⁊ eſto eis
in preceptum ¶ Quod eſt dicere
¶ Prepara te extra ad omnẽ mũ
diciam · ¶ Inſtrue te iñtia in cor
de ad omnẽ ſanctimoniã ⁊ om
nem multitudinem cogitatiõm
affectionuz benocõnum que ẽ
coacernata tibi congrega ⁊ col
lige · ⁊ eſto eis in preceptũ vt
nichil faciant niſi quod deceat
⁊ precipias faciendum · De ter
cio videlicet conſeruatione dici
tur ¶ Eccã · ¶ Diſciplinam in pace
cõſeruate · quod ẽ dicere · poſt
ſumptionem corporis ⁊ ſangui
nis domini nri ibũ xpi omnia i
teriora ⁊ exteriora veſtra in diſ
ciplina ⁊ pace conſeruate · q̃d
cuz ſine deo facere non poſſum?
clamemus in celum dicentes cũ
p̃ſ · ¶ Conſerua me domine quo
niam ſperaui in te · ¶ Q

¶ Quintum beneficium q̃d deus
nobis tanq̃z ſpeciali ſue famili
e exhibet eſt interne deuocõis
conſolacõ · ¶ Hec autem conſola
tio quantuz verbis exprimi po
terit ex quatuor gaudijs ſpeci
aliter conſtatur · viz ex dulciſſi
ma dei vel diuine preſẽtie degu
ſtatione · peccatorũ remiſſiõe ·
diuina delectatione · ſ̃cta ⁊ or
dinata iſtructiõe ¶ Que omnia
vt euidentius videantur · ſcien
dum q̃ ſpeciale gaudiũ ex vi
ſitacõe diuine conſolationis or
tum nunq̃z ſit niſi ex dei preſen
tia · ¶ Deus enim ſecundum ¶ Io
hannem · ¶ Lux eſt ⁊ tenebre nõ
ſunt in eo vlle · que quidez lux
ſecundum ¶ Auguſtinuz illumi
nat pias mentes vt ea que diui
tiam dicuntur vel oſtenduntur
intelligantur · ¶ In hac ergo lu
ce que deꝰ eſt predicta quatu
or gaudia oriuntur ⁊ predulci
ſſima deguſtatio ¶ Quid autem
hoc ſit dicere · declarat beatus
¶ Bernardus · ¶ Guſtus ille ni
chil aliud eſt q̃z ſuauiſſima de
lectatio boni · irritamentuz de
ſiderij · ⁊ incentiuum amoris ·
¶ Secundo in hoc lumine viſita
tionis anima deuota ſperat ſem
per ſe remiſſionem peccatorum
cõſecutã audiens tenui ſibilo ·
dimiſſa ſunt tibi peccata tua ·
¶ Tercio i hoc dono luce deũ ſentit
ſibi placabilẽ · ⁊ cuius gratiam

v

q̄ amicā maxime desiderat illū sibi videt supra modū ꝑsentem Hanc gratiam Augustinus in se sentiens dicebat. Si fas ē dicere quod ammodo michil deꝫ agit aliud nisi vt saluti mee ꝓ uideat. De hac grā dicit Ber. Non immerito gaudent qui se ā plius dilectos intelligunt. et in diligendo tam supra modum victos. Quarto in hoc lumine intelligit anima per quam viā debeat ambulare q̄ i qua via possit deo maxime ꝓplacere. Vnde Deute. Dominus ductor tuus De hoc ducatu dicit Prouerbiorum quarto. Viam sapientie monstrabo tibi q̄ ducaꝫ te per semitas equitatis. quas cū ingressus fueris non artabunt gressꝰ tui q̄ currens non habebis offendiculum. Huic dignantissime gratie diuine visitationis est taliter occurrendum. vt semper parati q̄ indesinēter suspensi quādo veniat expectemus. vt simus similes hominibus expectātibus dominū suum quando reuertat a nuptijs Luce vndecimo. Vt patis omnibus que sunt necessaria in via teste conscia dicere possimus illud ps. Paratum cor meum deus paratum cor meum. Primo paratuꝫ ab omni exteriori occupatione q̄ iteruꝫ paratū iteriori desiderātissima expectatione. Vltimum beneficium consistit in oim petitionuꝫ nrārū exauditione. Hanc ergo gratiam deus iuramento nobis ꝓmisit dicens. Amen amen dico vobis quicqd orantes petitis credite quia accipietis q̄ fiet vobis. Cuius ꝓmissionis securitatem cōmendat Bernardus dicens. Nemo fratres puipēdat orationem suam. dico enim vbi qm̄ istam oramus non perpendit eam. sed prius q̄z egressa sit ab ore nostro ipē eam scribi iubet in libro suo. Et e duobus vnū indubitanter sperare debem? quia aut dabit quod petimus aut quod nouerit esse nobis vtilius. Nos enim quid oremus sicut oportet nescim? sed miseretur ille super ignorātia nostra q̄ orationem benigne suscipiēs quod nobis omnino non est vtile. aut nō tam cito dari necesse. minime tribuit. oratio tamē infructuosa nō erit. sed dabit petitiones cordis quas approbat iudiciū rationis. nec habes vnde causeris sed vnde magis intime affectu in gratiarum actione verseris cui tanta super te cura ē deo. vt quotiēs ignorās petis quod inutile est te non audiat super hoc. sed mutat illud vtiliori dono. Huic beneficio est taliter occurrendum vt nostre orationis intentio nunq̄z a domini discrepet voluntate nec sit ei contraria vllo modo. Dicit enim beatus Bernardus. Vult a se

etiam requiri illud deus quod pollicetur. et ideo forte multa que dare disposuit prius pollicetur. vt ex promissione deotio excitetur. et quod datur? erat gratis deuota oratio ꝓmeretur. Sic pius dominus qui omnes homines vult saluos fieri merita a nobis extorquet. et dñs nos preuenit tribuēdo qđ gratis tribuit agit ne gratis tribuat. Septimum beneficium consistit in regni celestis promissione. quod est donum super omne donum optimum. vnde talibus dicit dominus Matthei Venite benedicti patris mei ꝓcipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. quia complacuit patri regnum dare vobis. Ideo dicit Apostolus Vocauit nos deus in suum regnum et gloriam. Dum? donationis preciositatem ostendat Apostolus ad Corinthios ergo. Oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. Quod enim maius donum potest esse q3 ipsemet deus dans se beatis in premium in futura beatitudine sic ipse dicit Ego ero merces tua magna nimis. Huic ergo ꝯtie quia inter omnes est maxima digne occurrim? si nosmet ipsos penitus abnegamus Vnde Luce. Qui vult venire post me abneget semetipsum. Et iterum. Qui michi ministrat me sequatur. et vbi ego fuz illic et minister meus erit Quod nobis prestare dignetur Qui cum patre et filio et spiritu sancto viuit et regnat deus in secula seculorum. AMEN.

Sermo quart? vñ supra.

De septem malis que recedentes a dei seruitute incurrūt

Sermo. Cv.

Assumit alios septem spiritus nequiores se vt supra. Dicit enim beatus Augustinus Sicut nō vidi meliores q3 qui in ordine profecerunt. sic non vidi deteriores q̄m qui in ordine defecerunt Sicut igitur optimi fiūt qui prioris sermois beneficijs proficiendo de die in diez beneuruntur. sic pessimi fiunt q̄ ad nequiciam reuertentes eisdem beneficijs abutūtur. quod patet in proposito. Spiritus em̄ immundus per liberantem gratiaz expulsus. videns domum mundatam et ornatam. quia patuit locus reuertendi cum septem nequioribus est reuersus. Vnde post omnem gratiā quam in carne deus exhibuit premonuit dicens fideliter. Vide ne deteri? tibi contingat Quod petrus Apostolus hoc ne insinuat nob̄ di. Si refugientes

cõquinatiões mundi in cognitione dei nostri et saluatoris nostri ihesu christi · his rursus implicati superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribus · melius enim erat illis non cognoscere viaz iustitie q̃z post agnitionem retrorsum uerti · Contingit eni eis illud Pro · Canis reuersus ad uomituz suu et sus lota in uolutabro luti De malo ergo illorum qui predictis bñficijs abutũtur et in ordine deficiunt ad presens est dicendũ · non vt laqueum audientib? inijciam? · sed vt caueãt cõmonea m? ℣ Et q̃ immundũ spiritũ dud ũ eiecta cũ septem uequioribus est reuersus · p hũc septenarium numerum nobis innuitur q̃ his qui ab immũdorũ peccatorum maculis sunt mundati per liberantem gratiaz sũt michilominus virtutibus a operibus bonis adornati · si immundum spiritum mortaliuz peccatorum denuo post agnitaz gratiam admiserint deteriores septupliciter effigiũtur · Et hoc cõtingit propter septenarium numerum beneficioruz que a dño tam liberalitez q̃z misericordit acceperunt · ℣ Primum ergo malum quod religiosi deficientes in ordine vel potius ad peccata reuertentes super statum seculariuz inciduntest peccatum ypocrisis · Nam super omne malum quod rediens ad peccatum peccator incurrit est ypocrisis · ne quod nequit egit ab alijs deprehendatur Quam autẽ q̃ super omnes peccatores deus odit ypocritas · quos in is sermonib? vocatis ad se publicanis a peccatoribus tot a tã tis conuitijs confundebat · Triplex enim malum incurrit ypocrita · Est autem vita eorũ sterilis · nec in ea apud deum comportant aliq̃d premij vel meritis · eo q̃ saluatore testãte mercedẽ suam receperũt in hac vita · Vnde Iob · Congregatio ypocrite sterilis Quicquid enim de genere bono q̃ agũt oia tamen sunt sterilia · ℣ Secundum malum quod incurrunt est illud q̃ regnum dei non consequuntur · Vnde Iob decimo tercio · Non vemet in conspectu eius omnis ypocrita · Et ideo vt ibidem dicit gaudium ypocrite ad instar puncti · Cernim malum quod incurrunt est q̃ deus singulariter eos odit · quod multiplicat patet in scriptura · Nam pene per omnem textum euangelio ruz conuitia congessit in eos ipsos multis nequitijs a vilitatibus affirmando dicens · Ve vobis scribe a pharisei ypocrite · qui similes estis sepulchris dealbatis · que foris apparẽt hominib? speciosa intus autez sunt plena ossibus mortuoz a oi spuritia

Dicit vos quidez apostolis lo bus iusti int? autez plem est? ypocrisi? z immundicia ¶ Tercium malum incurrūt ex eo q? ex institutiōe sui ordi nis oportet eos frequentius cō municaē z totien? pecant mor taliter · quia quanto plus iēū unt tanto duriore? efficiuntur z tanto ad bonum inabiliores Quod patet tam ex figura q̄z ex scriptura · Quia manna vt ex figura colligitur ad calorez solis liq̄fiebat · sed ad calorem ignis materialis durius est ef fectuz · per quod innuitur q̄ iste noster panis celestis in ca lore diuine caritatis sumptus liquescit in omnem gratiarum habundantiam · sumptus ve ro in calore terrene affectiōis fumentem amplius idurescit · Similiter per scripturaz patet Dicit enim Apostolus ad Co rinthi · Qui indigne manducat iudicium sibi manducat z bibit · Idem · Probet autez se ipsum homo sic de pane illo edat z de calice bibat · Vnde dicit beatus Augustinus Grauius peccāt qui contemp nunt crucifixum iam regnantem q̄z q̄ crucifixerunt in terris ambulantē Nam secundum Apostoluz · Si cognouissent nunq̄z dominum glorie crucifixissēt · Nos autem deuz credim? z ex maxima caritate se totum in omni veritate dei z hominis in cibum preparatum cognouimus Et sicut ex magna caritate sic ad maximam nostram vtilitatez institutum non ambigimus · et tamen per rem vilissimaz scilicet peccatum non pertimescimus tantam ei inferre contūeliam · De hac materia corpis christi inuenies in locis suis ¶ Tercium peccatum siue maluz quod recidiuātes incurrimus in eo consistit · q̄ homis homini vescimur z elemosinam pauperum comedi? Certum est autez q̄ qui comedunt elemosinam sine peccato mortali esse tenentur · vt pro hijs quorum vtuntur elemosinis efficacius intercedāt Vez quia peccatores de? nō audit · tanto districtiorem rationem pro elemosina pro qua nō deseruiunt reddituri sunt quāto minus pro eis quorum fuerint elemosine intercedunt · ¶ Alij enim pauperes durissimis laboribus manuum suarum vescūtur · Nos autem ab omnibus hijs exoccupati tanto profundius dampnamur quanto soluimus minus ea pro quibus ipsa elēosina ē instituta · Iō dicit Bre · Pensemu? cuius dāpnationis sit sine labōe hic pāpe mercedē laboris Et subūgit · Ecce ex oblacōe fideliū viui? · ꝯ nūq̄d p aiab? fideliū labora?

Jlla i nostro stipēdio summā que pro redimendis peccatis suis fidelēs obtulerunt · nec tamē contra peccata eadem vel orationis studio vel predicacōis vbā vt dignum est insudam⁹. Ex tribus autem causis iam dās supra mod⁹ peccatoēs facti sum⁹ · quia cū peccato ypocrisis rei sum⁹ corpis ⁊ sāguinis · cuz hys duobus elemosinarū stipendia suim⁹ sine fructu Sed in Ysa. dr Adhuc man⁹ ei⁹ est extēta vt q̄ sordib⁹ est sordescat adhuc · vt qui tripliciter iaz sum⁹ peccatores · quartum peccatū adhuc supaddere nō cessemus.

Quartū pcm̄ nostr⁹ aggrauās ostitit in eo q⁹ quanto plura p̄ alijs ydeotis scim⁹ ⁊ ognouim⁹ tāto trāsgrediendo gr̄uius peccamus⁹ Et q⁹ ex otinua predicacōis instructione · bonorum exemploruz āmonicōe familiari religiosorū mutua colocutiōe · ex interni diuini luis infusione · sacre scripture lcōe · cōscientie purgatiōe · p̄ ceteris hominibus plura ognoscim⁹ · idō p̄ ceteris ampliuʒ iā pecamus · De p̄mo scz predicatione dicit dominus · Si non venissē ⁊ nunq̄ aassem eis pcm̄ non haberent De secdo Proverbio · xxiij · Exemplo docebit disciplinam · ergo cui exemplū ostēditur et disciplinam non didicit grauiʒ pecabit · De terćo summ̄ ratiōe iterū per oppositū Ecclesiastici · Si fuerit inter multos bonos ⁊ ad bonū non attendit grauiʒ iudiciū in se portat · De q̄rto scz luminis infusione dicatur Jacobi quarto · Scienti bonū scz per infusionem luminis ⁊ non facienti pcm̄ est illi · Et in euangelio Seruꝰ sciens voluntatem dñi et non faciēs plagis vapulabit multis · Ideo seculares homines respectu nostri aliquaz possūt habere excusationez de peccatis suis dicentes illud Sap · v · Errauim⁹ a via veritatis et iustitie · quaē q⁹ lumē n̄ illuxit nob⁹ et sol intelligentie non est ort⁹ nobis · De hys omnibus dicit dominus Ysa · Ponam iudiciū meū in pondere et iustitiam in mensura · quasi diceret Judiciuz meum et iusticiam meā ponam in pondere secunduz beneficiorum pondera que cōmissi · et quibus plures gratias prerogaui contra eos grauius iudicā instaurabo · vt fiat quod dicit beatus Gregorius · Tantuz abvnoquoq⁹ nostrum venturus iudex exigit quantum dedit ·

Quintum aggrauans peccatum religiosoruz est quia transgressores veniunt contra plura vota · Sciamus autem q⁹ quanto qui⁹ pluries peccat tanto peccat grauius coram deo De hoc dicatur Mathei quinto Redde deo iramenta tua ·

Vnde Gregorius Ego nullu puto ab alijs magis ppeti pre iudiciū q̄z a sacerdotibus to lerat deus qui quòd in se est p̄ untatis exemplum tribuunt. Vnde apte legimus q̄ filij isra bel post eductionem de egypto. post maris trāsuadationē. mandatorū exhibitionē. manatis ābationem. petre potationem. post multorum beneficiorum exhibitionem. pro suis sceleribus grauius sūt punitieo q̄ post singula beneficia p̄ miserunt se velle domino in oībus ⁊ per omnia obedie Exodi tricesimo quarto. Omnia q̄ locutus est dominus faciem⁹. ⁊ ideo in singulis transgressionibus totiens peccauerūt quot vota ante peccatū domino emiserunt Dextū malū qđ reādiuantes incurrūt in hoc consistit q̄ durioes efficiūt⁹ a difficili⁹ conuertunt⁹ Vñ legimus q̄ dño predicante de oī populo ⁊ oī natione ad quos sermo dei peruenit plures q̄z de scribis ⁊ phariseis ad dominum sunt conuersi. Propter quod effectiue locut⁹ est Mathei vnde ámo ad iudeos cum dicit. Exprobrare cepit ihesus ciuitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes quia non egissent pe tentiam dicens. Ve tibi corozaym ve tibi bethsayda. quia si in tyro ⁊ sydone facte essent virtutes que facte sunt in vob olim in cilicio ⁊ cinere penitentiam egissent. Propter quod talibus induratis dixit Mat. xxi. Quia publicani ⁊ mēretrices p̄cedent vos in regno dei. Causā āt huiꝰ difficultatis ⁊ quare difficili⁹ conuertant⁹ assignat Apl⁹ Roma. nij. dicēs Ignorantes dei iustitiā ⁊ suā querentes statuere iustitie dei nō sunt subiecti Jō dī Lu. vij. Nūq̄z ex p̄ncipib⁹ aliquis credidit in eum sed turba que non nouit legem. Hanc difficultatem apertius declarat Apostol⁹ ad Heb. sexto dicens. Impossibile est eos qui semel illuminati sunt. gustauerunt donum celeste. ⁊ p̄ticipes facti sūt spiritus sancti. gustauerunt nichilominus bonum dei verbum virtutes q̄ seculi venturi ⁊ p̄ lapsi sunt renouari rursum ad penitentiam. Glosa. Impossibile id est difficile. Ideo talibus tepidis dicit dominꝰ Apocalip̄ tercio. Vtinā frigidus esses idest peccator ⁊ calidus id est bonus vel deuotus. sed quia tepidus id est negligēs ⁊ has negligentias nō curas ⁊ nec frigidus nec calidus incipiam te euomere de ore meo Septimum malum quod reādiuantes incurrunt est peccatū scādali q̄a oia mala q̄ a gūt⁹ a talib⁹ gui⁹ scādalizāt.

De hoc malo conqueritur dominus Ysa. Nomen meū blasphematur per vos inter gētes. Est autem sciendum q̄ in sacra scriptura duplex ponitur scandalum scilicet actiuum a passiuum. Actiuum quando q̄s agendo aliquid faāt quod videntes v̄l audientes merito scādalizat. De quo diātur Ysa. Auferte offēdicula de via populi mei Et Apostolus. Ne ponatis offendiculum facti vel scandalū Quare? Quia vt diātur mathei. q̄ scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei vt suspendatur mola asinaria Quia scandalizans p̄dit duas animas. animam dico suam a eius quem scandalizat. Juxta preceptum legis vbi diāt Qui foueam fecerit et nō operuerit eā quodcunq̄ in eam ceciderit soluet Sic enim diātur Exo. Si mors hominis fuerit subsecuta Glosa. ex scādalo. reddat animam p̄o anima oculum p̄o oculo. dentem p̄o dente. pedem p̄o pede. adustionez pro adustione. vuln? p̄o vulnere. liuorem p̄o liuore. Qui autem demergitur in profundum maris ibi corp? ocāditur quod tamē ātius esset moriturum. Vnde Apostol? Corinthiorum octauo. Si esca scādalizauerit fratrem meum carnes non manducabo imeternum Bernard? Gratiorem ab eo dominus persecutionem sustinet. qui permāoso scandali exemplo ab eo aias quas redemit auertit q̄z a iudeo qui sanguinem eius fudit. Secundum scandalum passiuum diātur eius qui scandalū acāpit a faāliter admittit. De quo diāt Mathei quinto. Qui viderit mulierez ad concupiscēdum eam iam mechatus est in corde suo. Vnde Bernardus. Noli esse temerarius in dex etiaz si p̄ra actum deprehendas ne faāliter iudices proximuz. magis autem excusa intentionez si op?ñ potes. puta ignorātiā. puta subreptionem. puta actum. q̄ si oio omnem dissimulationem rei certitudo recusat suade michi hominē? tibīpsi a diāto ap̄d te. vehemens fuit minus ista temptacō quid de me illa fecisset si accepisset fideliter i me potestatē? In hijs duobus scādalis tota lex pēdet a pphēte. que astruunt ne per operationem mali locum scandali proximo inicia? a ab aliquo cōmissum et ante oculos nostros expansum nulla tenus admittamus. a sic omnia membra erunt in pace Quod nobis prestare dignetur. Qui viuit a regnat deus in secula seculorum Amen.

¶ Dominica ꝗrta ¶ Sermo primus de epistola.

¶ Quod deus est pater noster quatuor modis.

¶ Sermo. C vi. 6

SCriptum est enim qm̃ abrahā duos filios habuit vnum de ancilla ⁊ vnum de libera Eph̃. quarto. Apostolus paulus profundissimaz sententiam dicturus i qua electi a reprobis distiguũtur. ⁊ distincti licet tenuit ⁊ quasi in volucro cognoscuntur. noluit hoc verbis ꝓprijs tanꝗz ꝓpria auctoritate declarare. sed p scp̃turam auctenticam que fundatur supra petraz voluit probare dicens Scriptum est enim qm̃ abraham ⁊c. In quib? verbis duo facit. Primo ponit suꝫ de filijs ꝓpoem. Secundo ex hoc eorundẽ filiorum declarat distinctionem. Primum ibi Scriptum est ⁊c. Secundum ibi Vnum de ancilla ⁊c. Vt autez detesta hui? hystorie ⁊ rei geste nucleũ moralis intelligentie exprimamus Primo breuiter tangẽda est hystoria. vt ex ea tãdeuz intellectum misticum per quem informemur elicere valeamus. ¶ D Dicit enim beatus Augustinus Quãdo de diuinis scripturis ⁊ historiarum lr̃is intellectum alteriuꝰ mistice sig̃ficationis exsculpim? quasi de obstrusis fauorum cellis mella producim? vel christi discipulos ymitates spicas manibus confricamus vt ad latentia grana peruemiamus ⁊ in eis vitam inueniam? Est autez hec hystoria in Gene. scp̃ta Abraham duos filios habuit scilicet ysmahel ⁊ ysaac. Vnum scilicet ysmahel de ancilla agar. ⁊ vnum scilicet ysaac de libera scilicet zara. Sed qui de ancilla secundum carnem nat? est. ⁊ secundum legem carnis ⁊ nature. ysaac autem de libera per repmissionẽ i mirabiliter nat? est nullo cursu nature suffragãte. Natus enim fuit de zara veterana ⁊ nonagenaria. ⁊ i deo virtute soli? ꝓmissi nõ cursu nature natus est ysaac.

¶ Et nota ꝙ plures habuit filios. hos tamẽ duos? filios solum cõmemorat apostol. vt p eos electi ⁊ reprobi distinguantur. Sic nãqz scriptũ est Geneſis tricesimo. Duxit abraham vxorem aliam zethuram que peperit ei multos filios Sz hec hystoria per rem gestaz intellecta nobis? nibil proderit ad salutem. Ideo dicit Apostolus qui in omnib? dictis ⁊ factis? non querit que sua sunt nec q̃d sibi vtile est. ipso testante. sed q̃d multis. dirigit nos ad misticum intellectum. vt cum littera sterilis sit per interiorẽ sensũ

edificemur ⁊ spiritualiter informemur dicens · Que sunt per allegoriaz dicta· id est per alium intellectum ¶ k Allegoria enim ab allos quod est alienum ⁊ logos sermo q̄si alienus sermo· Quod cōtingit cum verba vnuz sensum sonāt ⁊ alium intellectum signant· Nam per abrahaz qui multarū gentium pater dicit̄ intelligit deus qui est pater omnium credentium· Dicit̄ enim abrahā pater multarum gentium Q̄d autem per patrem deus conueienter accipi possz patet in Deute· vbi hūano generi dicit̄· Nūq̄d nō ipē est pater tuus qui possedit ⁊ fecit ⁊ creauit te? Et Mal· ij· apte dr̄· Nūq̄d nō pater vn? est oīm vestrum? Ideo hic pater dicit Ysa· Nunquid ego qui alios parere facio ipse non piam· nunq̄d ego qui aliis generationez tribuo sterilis ero? quasi diceret nequaq̄z In de est q̄ ex persōa humani generis ysaias dicit ad deuz Nūc domine pater meus es nos vero lutum· ¶ l De hac materia tria dicantur p ordinem scilicet de huius patermitatis ratione· i· cur deus dicatur pater· Secundo de filiorum distinctione· Tercio de distinctorum filiorum exercitatione· Resumendo primum dicimus q̄ deus pater noster est ⁊ dicit̄ per omnem modum quo quis poterit esse pater· Que tamen vniuersitas in quatuor modis reducit̄ Est enim pater creatione procuratione· paterna dilectione· hereditatis collatiōe Quod est dicere De? pater noster est· quia de nichilo nos creauit· sollicite nos procreauit ⁊ procurauit· dulciter nos amauit· ex nulla causa extrinseca filios nos adoptauit· celestem patriam nobis preparauit ¶ Primo ergo aliquis pater dicitur generatione· qui enim aliū de nō esse in esse producit vere pater dicit̄ pater eius· Hoc modo deus est pater noster q̄a de nichilo nos in esse creauit· ¶ De hoc patre dicitur Prouerbiorum Audi patrem tuuz qui genuit te· Quomodo non verisime pater est qui totum in corpore et anima te creauit? Racōne huius patermitatis deo tenemur timorem· Quod in veteri testamento probatur vbi dicitur· Nunquid aliq̄d requirit a te de? nisi vt timeas eum? Dicte autem affectus timoris nobis facilter persuadetur si conditionem nostram qua creati sum? cognoscimus Quod nos monet Ysaias dicens· Nunc domine tu pater meus es nos vero lutum· Scimus autem q̄ secundum beatum Apostolum paulus figulus de eadem massa luti

fiat vas aliud ad honorem alius ad contumeliam. ¶ De hoc sapientie dicitur. Figulus molem terrae premens de eodem luto fingit que munda sunt in vsum vasa et similiter que his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit vsus iudex est figulus de quo adhuc in Ecclesiastico dicitur. Quasi lutum figuli in manu ipsius sumus et qui fecit reddet illi seruitium suum. Item ibidem decimo octauo. Sicut figulus sedens ad opus suum conuertens pedibus suis rotam in brachio suo formabit lutum. et ante pedes suos curabit virtute sua. Bono. vel ad bonum vel ad malum. Hunc amorem quem huic paternitati debemus exhibere. Jere. xviij. Vbi dominus dixit ad Jeremiam. Surge et descende in domum figuli. Et ecce faciebat opus super rotam et dissipatum est vas quod ipse faciebat manibus suis e luto. conuersus rursus faciebat illud vas alterum sicut placuit in oculis eius. et factum est verbum domini ad me dicens. Numquid sicut figulus iste non potero facere vobis. ecce sicut lutum in manibus figuli. sic vos in manu mea domus israhel. Et Jheremie decimo nono dicit dominus ibere. Vade et accipe lagunculam figuli testeam et egredere ad vallem filii ennon. et predicabis ibi verba que ego loquor ad te. et con-

tres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic conteram populum istum et ciuitatem istam sicut conteritur vas figuli quod non potest restaurari. Quod licet multa genera vasorum reparari valeant per aliqua media. vtpote butumine vel alijs ligaturis. hoc tamen de vasis testeis non est visum. Ideo vasa testeis coparamur. qui exigentibus nostris demeritis si semel contemnimur nunquam reparabimur ad salutem. Ex his omnibus que predicta sunt hoc salubre consilium concludimus vt timeamus eum. et quod bonum est cum timore et tremore semper coram deo operemur. Cur hoc? Quia dicitur tibi. nij. Habebimus multa bona si timuerimus deum

¶ M Secundo aliquis dicat pater procuratione. hoc modo vocabant serui naaman dominum suum patrem dicentes. nij. Re. v. Pater et si grandem rem dixisset tibi propheta certe facere debuerat. Sic deus isto modo pater noster est quia curam et sollicitudinem habet super nos. Ex cuius persona dicit Job. Oculus fui ceco et pes claudo. pater eram pauperum etc. Hinc est quod postulamus cotidie in oratione dominica dicentes Panem nostrum cotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et.

Huic paterne ꝓcurationi si dignis affectibus volumus rẽspondere debemus omnez sollicitudinem nostram proicere ieum · sicut ipse docuit Mathei · Nolite solliciti esse dicentes qđ manducabimus aut quid bibem? · scit enim pater vester quia hȝs ombus indigetis · Et iteruz Respicite volatilia celi quia non seruntneq; metunt nec tamen pat vester celestis pascit illa · Nonne vos magis pluris estis illis? Et subiungit · Querite ergo pmum regnum dei nec iustiam eius nec hec omnia adiicientur vobis · Cui simile dicitur in Lu · Considerate coruos quia nõ seminãt neq; metunt quibus nõ est cellarium neq; horreum nec deus pascit illos? Inter loquẽd ãt inter naturas animaliũ de coruo hoc legit · qꝓ cũ excubauerit ova sua nec dissimilitudinẽ migredis sue in pullis viderit recedit ab eis nec fouet amplius donec pluescãt · Interi autẽ pulli vrgẽte fame apiũt ora nec rore celesti deus pascit illos · Hanc paternam dei sollicitudinem probat de? adhuc per locum a maiori · quasi diceret · Si illud qđ magis ẽ videt messe nec qđ minus ẽ si magis ẽ dare corpi nec aiam ꝙz necessaria vtri qꝙ · Et ideo Aug? dicit · Proice te in cũ noli metuẽ · non subtrahet tibi vt cadas · Et notãdum qꝙ deus ex sua procuracõe sollicitudinem pacientib? in eum ministrat necessaria · nulla autem superflua · eo qꝙ in omni superfluo sit peccatum · absit autez a do hec impietas vt ministratione materiaz peccandi ministret · Hinc est quod Eccliasticus dicit · Fideliter age nec in omni tempoe muemes quod necessarium est · Hoc ergo si summa colligẽd · qꝙ quãtũ de sollicitudine in deum piamus tm qꝙ nobis sollicitus erit · si multum multum · si parum parum · si mchil michil · Io monet nos pꝙ · Jacta cogitatum tuum in domino nec ipse te enutriet · Et Apostoloruz princeps dicit · Omnem sollicitudinem vestram ꝙ icientes in eum quoniam ipi cura est de vobis · Dic tamen nobis tandum qꝙ dominus ꝙhibet sollicitari non autem laborare? Nec est enim maledictio ade vt i sudore vultꝰ nostri vescamur pane nostro · Vnde pꝙ · Labores manuum tuarum quia manducabis beatus es nec · Tercõ aliquis dicitur pater ex sincera dilectione · vtpote cũ qs paternam habet dilectionẽ ad aliquos diligens eos puro corde · Hoc modo deus pater est diligens nos dilectione mea fabili quam nec sermo nec cogitatio poterit explicare · Vñ Jere · In caritate ꝓpetua dilexi te ·

Hanc dilectionem paternam christus ostēdit de patre dicēs Obiit .iij. Pater diligit filium Et .xvi. Ipse enim pater amat vos . Hec virtus paterne dilcōnis duo operatur in filijs scilicet virtutem viuificatiuam . et vtutem formatiuam . Viuificatiuā quia caritas patris quam naturali inclinatiōe habet ad filios diffunditur in cordibus filio et sc̄z per spiritum sanctum q̄ datus est nobis . ita vt nihil pulset in eis nisi vita dei . Ideo dicitur Deuterono . quarto . Vos qui adheretis domino . Glosa . p paternam caritatez viuitis vniuersi . Verecundum enim esset valde si gutta patne dilectionis de corde patris fluens in nostrom tuam formaret imaginem Propter quod naturalis filius de patre dicit in Iobe . Sicut pater habet vitam in semetipō sic et dedit filio naturali vitam habere in semetipso . et per cōsequens filijs gratie . Secundo virtus paterne dilectionis nō solum operatur virtutem viuificatiuam sed etiam formatiuam Sic enim vt? carnal? que a natue dulcedine distillat in matre q̄ recipit guttā semimis et cōcipit habet in se virtutem formatiuā que format sanguinem matris vt in ptū et filium patris profitit . nisi obstat in equalitas et inobedientia materie . sic virt? dei patris fundens in nobis guttaz siue dulcissime caritatis formauit nos ad similitudinem suam in infinitum veriu? q̄z in patribo carnalibus qui virtutem illam habent a prīo patre deo Sic dicit Apostolus Eph̄ . quarto . Flecto genua mea ad deuz patrez a quo oīs prīmitas in celo et in terra noīat? Quid exponēs dyonisi? dicit Quid oīs prīmitas ex qua sunt deo y et hoim patres et filij deriuat? ex prīarchia et filiarchia q̄ est super oīs ptātes elenata . Huic autem paterne dilectioni correspōdere debemus p redibitionē amoris Deus em̄ amans pro suo amoe nihil sibi reddi desiderat q̄z amorē . Vñ Ber . Cum amat deus nichil aliud vult q̄z amari Quarto aliqs dicitur pater bēditatis collatione Si em̄ nulla alia prīmitatis grā foret . si quis ex hoc solo affectu fideli hēditatem suam transferret in alium meretur merito nomen patris Sic deus pater est et dicit? ex benigna collatiōe eterne hēreditatis . et si nō eēt alia gratia deū prēm nrm̄ ostituēs . sola ista esset sufficiens p onez modū . De hoc patre dicitur Ysaie . Pater futuri seculi princeps pacis . Et in euangelio . Nolite timere pusill? grex . placuit enim deo patri vobis dare regnum . Huic autem patermitati

correspondebimus per agrua3 preparationē mundicie ⁊ opa tionem iustice · De quib⁹ am bobus dicit p⁹ · Domine quis habitabit in tabernaculo tuo⁹ ⁊c̄ · Et resp̄ndit ei diuina vox Qui ingreditur sine macula ⁊ operatur iustic̄iam · Quod eui dentius insinuat nobis dominꝰ Mathei vicesimoquinto vbi di citur · Venite benedicti patris mei per ⁊c̄ · Quod nobis pre stare dignetur ⁊c̄ ·

Sermo secundꝰ vñ supra

De filiorū distinctione et p̄ quam propter septem meremī dicī filij dei ·

Sermo · Cvij · p

Abrahā duos filios ha buit Expedita vna p ticula ex dictis superioris sermois po te · quā occasione huius dcōmis abraham ⁊ interpretatiois eiꝰ vtcumq; explanauimus Nūc seruato ordine · sed am pticu lam viz de filiorum distinctio ne · quā in bijs verbis scz duoꝰ filios habuit intelligimus quā tum dominus dederit pertracte mus · Sicut enim abrahaz du os filios habuit vnum de ancil la ⁊ vnum de libera · sic abrahā deus qui est pater omniu3 viuē tium duos habuit filios vt fili us habeat rōez spēi multos sin gulares filios ostendis · vnū de ancilla qui hic est mundus · ⁊ aliū de libera que est hec eccle sia Et sicut abraha3 duobus filijs suis diui sit substantia3 bonorū suorū · dans filio suo ysaac totam sub stantiam hereditatis sue · filijs vero ocubiarum largitus est mu nera · sicut genesis vicesimo qui to dicitur · sic abraham deus cu ius est orbis terrarum ⁊ plenitu do eius bijs duobus generibus filiorum suorum dat filijs ancil le id est mundi bona temporali a · filijs aūt libere i · ecclesie dat hereditatem celestis regni · Fi lij enim ancille sunt filij neq3 fi lij scelerati deserentes mores pa tris · eum imitari contempnen tes · matrem suaz zethuraz que insaniens interpretatur imitan tur signans mundum · qui i ōm cupiscentijs ⁊ in rerum opulen tijs insanit tota die · Sed q̄d de bijs dicit scriptura Ejce an cillam ⁊ filium eius · nō enim e rit heres filius ancille cum filio libere · Quia vt in Ezechie · di citur de reprobis · Radix tua ⁊ generatio tua de terra chana an · quod sedum ⁊ immundu3 interpretatur Sed filius libere id est ecclesie qui per ysaac q risus dicitur designatur est be natus qui ad risum eterne iocun ditatis est vocatus · De bijs

filijs libere dicatur Proverbio-
quarto. Filius sapiens letificat
patrē Econtra de filio anālle ibi
dem dicatur. Ira patris est fili?
stultus. Idem de filio libē. Fi
lius sapiens est gloria patris.
Sed de filijs anālle dicat. Cō
fusio patris est filius indisципli
natus. De ambob? autem dicā
tur Luce decimo sexto Filij hui?
seculi id est ālle prudentioes
sunt filijs luc̄s id est libere i ge
neratione sua. Et licet omnes
filij tā reprobi q̄z electi sint ita
prescitia q̄ precogniti i corde di.
vt secundūz bernardum super
Cāntica sermone vicesimo terdo
super reprobam creaturaz imo
bilis stet secretissima q severiss
ma animadūsio iusti iudicij.
iusto sed occulto iudicio dei ip
sorum reproborum nec diluēs
mala nec acceptans bona. isu
per q corda indurās ne forte do
leant q resipiscant q conuertā
tur q sanet eos. q hoc tamen ñ
absq; cta q eterna ratiōe sed oc
culta. qđ tāto formidolosi? cō
stat esse quanto imobili? extat
fixum in eternitate Item super
electos stet propositū dei. stet
sententia pacis fixa in eternita
te. ipsorum quidez dissimulans
mala et remunerās bona. vt nu
ro modo non modo bona sed et
mala cooperentur in bonum.
Quid ergo dicem ad hec. Si de
us pro nobis quis contra nos?
quis accusabit aduersus electos
dei? deus qui iustificat quis est
qui cōdempnet? Licet inq̄z ita
sit nullus tamen scit vtrū amo
re dignus sit an odio. sed ōnia
in futurum reseruantur incerta
vt dicat Ecclesiastiā nono Et
ideo de hoc profundo certa presi
gitur nobis regula et securissi
mum datur ofiliū. vt null? q̄z
tūcūq; peccator debeat desperā
re nec vll? quātūcunq; sanct?
sibijpsi debeat securitatem dare
Quare? Quia vt dicatur Eccle
siastiā. Nescit homo vtrū amo
re dignus? sit an odio. Multi enī
ex hijs qui valde boni esse vide
bantur quandoq; perierunt. q
multi ex hijs qui pessimi iudica
bantur quādoq; ad penitentiam
surrexerunt. Nam de primis q̄
boni videntur dicatur Eccleia
stici octauo. Vidi impios in i
ferno sepultos. qui etiam quā
diu viuēnt in loco sancto erant
et laudabantur quasi iustoruz
operum Dicit Apostolus ad Ro
manos nono. Non omnes qui
sunt ex israel hij sūt israelite.
neq; qui semen sunt abraham
omēs sunt filij. sed in ysaac vo
cabitur tibi semen. i. non qui fi
lij carnis hij sunt filij dei. sed q̄
filij sunt promissionis estiman
tur in semine. Quid ergo dice
mus? Nunqđ iniquitas apud
deum? Absit Moysi enim dicit
Miserebor cui miserebor q miaz

prestabo cui voluero. Ergo nō
volentis neq; currētis sed miſe
rentis dei est. ergo cui vult mi
seretur. et quez vult īdurat. Di
cis itaq; michi. Quid adhuc q̄
ritur. voluntati eius q̄s resistet.
O homo tu quis es. qui respon
deas deo. nunq̄d dicat figmētū
ei qui se finxit quid me fecisti
sic. et cē. De quib? Bernardo ī
canti. sermōe. xxxviij. Quid
scis si vnus ille quez forte omni
nem miserrimum putas cuius
vitam sceleratissimaz ac singu
lariter fetidissimā horres. nō mo
do p̄ te qui iam sobrie pie et iuſ
te viuere te confidis sed melios
te mutatione dextre excelsi in se
futurus sit. m̄ do vero iam sit.
Sed diceret aliq̄s quid ad hec
faciendum sit. Respondeo qui
a solum hoc superest consilium
vt curramus et contendamus ei
placere qui nos vocauit. Dicit
enim beatus Augustinus Hic
preordinata est diuina p̄destī
natio. vt ad eam per bonorum
operum perseuerantiam perueī
amus. Hinc beatus Bernar.
Vult a se requiri deus etiaz q̄d
pollicetur. et ideo forte m̄ta q̄
dare disposuit pri? pollicetur.
vt ex promissione deuotio exa
tetur. sicq; gratis quod datur?
erat deuota ōratiō promereat.
sic pius dominus qui vult omēs
homines saluos fieri extorquet
a nobis. et dū nos preuenit tri
buēdo quod gratis tribuit agit
ne gratis tribuat. Nimis enim i
fidelis esset et ommino ingratus
qui nō studeret placere deo. cū
se sciret preuentum dei gratia et
predestinatum ad regnū Spe
remus ergo nos esse de numero
electorum et esse de filijs libere
et ecclesie. et eādem filiatiōem
mēamur in vita portātes stig
mata filiorum idest bona exer
citia et deo digna.

Sunt ergo septem exercitiorū
genera quibus meremur dicī fi
lij et esse. Primo per fidei deuo
tionez. Secundo per puritatis
conseruationem. Tercio per pe
nitentie cōpunctionez. Quarto
per tribulationuz temptatiōez
Quinto per spiritus adoptiōez
Sexto per compassionē Sep
timo per pacis et trāquillitatis
exhibitionem. Resumēdo
primum dicamus q̄ filij dei eri?
per fidei deuotōez. vt omnes q̄
veram habēt fidem filij dei nomi
nentur et sint. Vnde Iohānis
primo Dedit eis potestatem fi
lios dei fieri his qui credunt in
nomine eius. Et Apostolus.
Omnes filij dei estis per fidem
Et dicit beatus Bernardus.
Per sacramentum fidei in filio
rum numero computamur De
bet autez fides esse talis que per
dilectionem operetur. Ju quo
duo tanguntur que ad veram
fidem necessario requiruntur.

scilicet dilectio ⁊ operatio. Nã fides sine operibus mortua est ⁊ sine dilectione ficta. Sicut enim motus ⁊ calor probãt vitam hominis. sic motus operationis ⁊ calor dilectionis pbãt vitam fidei. Secundo meremur dicã filij p puritatis baptismalis conseruationem. vt omnis qui puritatem suam conseruauerit ⁊ membra sua iniquitati non dederit gratiosam habeat fiduciã vt sit filius dei ⁊ ad numerum pertineat electorum. Vnde Leuit. Immundum ne tetigeritis ⁊ ego respiciam vos ⁊ ero vobis in patrem ⁊ vos eritis michi in filios ⁊ filias. Et Iohannes. Omnis qui natus est ex deo peccatuz non facit q̃niam semẽ ipsius in eo manet ⁊ non potest peccare quia ex deo natus est. Tercio filij dicrimur per penitentie compunctionẽ. vt si filiationis dignitatem per puritatem amissam perdidimus per ipsam penitentiam via nobis pateat predictaz filiationis dignitatẽ recuperãdi ⁊ obtinendi. De quibus dicitur Deuter vltimo Inuenimus iuxta os id est propria peccata confitẽtes iustis vtentes legibus filios esse altissimi. Vnde Iob. In hoc apparuit filius dei vt dissoluat opera diaboli i. peccata per penitentiã scilicet placare

¶ Quarto dicimur filij dei per tribulationum temptationem. De hoc modo filiationis dicitur Genes. Accede fili vt probem vtruz tu sis filius meus an non. Notabiliter autem dicit accede id est de peccatis veni ad me. Qui enim tãgitur quis tribulationibus in peccatis remanens talis tactus tribulationis non est adhuc signum filiationis. Seruus enim malus digne vapulabit. sed si relinquẽs peccata per opera vite accedit ad deum. tunc subsequens castigatio signum erit filiationis. Quod lucide declarat Ecclesiastica secundo. Fili accedens ad seruitutem dei sta in timore ⁊ prepara animam tuaz ad temptationem. Ecce ille q̃ accedit ad deum ⁊ tribulatur nomine filij merebitur appellãri

¶ Illa ergo tribulatio per quam dignitatez filij merebimur duplex necesse est habere testimoniuz. videlicet recessum a malo accessum ad bonũ Juxta illud prophete in psal. Declina a malo ⁊ fac bonum. De hac tribulatione dicit Jo. Deus seruabit filios dolorem. Et Treno. Dabis eis scilicet filijs scutum cordis laborem tuum. Filij enim laboribus dei ⁊ passionibus tanq̃z scuto arcũ dantur. cuz vndiq; tribulationibus immerguntur. nec erit dignus vocari filius dei qui hoc gl'oso vexillo scz tribulationis

non fuerit infigmitus · Jō dicit
Apo · Deb · Si extra disciplinam estis non filij sed adulterī
estis Qui eñ vt dicatur Pro ·
exosam habuerint disciplinā
et timorem domini non susceperūt vocabunt deuz ⁊ non exaudiet eos · mane consurgunt et
non inueniunt eum Sed quid
talibus euenīat ibidem dicitur
Ipse morietur quia nou habuit disciplinam ⁊ in multitudīe
stultiāe sue deāpietur · Talibo
enim dicit dominus Recessit zelus meus a te ideo non irascar tibi ℣ Quīto filij dei erim? ꝑter
spiritus adoptionem · Cuz eñ
gratia promouēte spiritus filij
dei spirat in cordib? nostris ·
ex cuius virtute deū non vt dominuz non vt regē non vt creatorez sed vt patrē dulciter adoram? · hec est oratio in qua speram? fiducialiter exaudiri Talis enim deuotio est gratiosum
signum ⁊ euidens Dulcis est q
a cum gratia promouēte aliqs
ceperit esse filius · tunc nomen
patris ⁊ eius mēoria dulcescit
in ore filij · quia icipit habere de
spiritu naturalis filij qui procedit a patre in filium · ⁊ ido dulcissima deuotione patrem nominat ⁊ adorat · quia sic affecto
nomen patris in oē filij est mel
sub lingua · melos in aure · iubilus in corde · propterea maxia
exauditionis fiducia ex tali de
uocōe surgit in corde hominis
sic orantis · Dicit enim beatus
Bernardus · Sicut enim i cor
de nostro erigit nos quedaz fiducia postulans pro nobis gemitibus inenarrabilibus · ita i cor
de dei deum melinat ad nos sua
mi ericordia · ⁊ sicut in nobis i
terpellat pro nobis sic in patre
dilecta donat cum patre Quis
ergo tales petitiōes phibere po
terit ne exaudiantur vbi spūs
orat ⁊ exaudit? aut quomō po
terit seipsum non exaudire qui
ad hoc orat vt exaudiatur? In
hac deuotione stetit naturalis
filij? cū nominauit et orauit patrem Mathei vicesimo octauo
dicens Abba pater omnia tibi
possibilia sunt · Et nos in eodē
spiritu ⁊ filiatione oramus patrez · quando pre mīa deuocō
ne balbucīēdo ⁊ eructādo ⁊ se
miuerba imo q̄i obmutescēdo
dicā? abba · nesciētes q̄d dicā?
Talis spiritus nuncine efficit
nos filios dei · De quo Apostolus Roma · Quicunq; spiritu
dei aguntur hij filij dei sunt ·
Et subiungit ℣ Non enim accepistis spiritum seruitutis iterū in timore · sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in q̄
clamamus abba pater · ipē eñ
spiritus testimonium perhibet
spiritui nostro q̄ filij dei sum?
Et talis non est seruus sed filius · Abba enim hebraice cum ē

ꝛ est idem qđ pater. ¶ Sexto filij dei sumus per proximorum compassionez Quod christus docuit Luce sexto. Estote misericordes sicꝫ ꝛ pater vester misericors est. Hec sentētia ponitur Mathei quinto vbi dicit Diligite inimicos vestros bene facite hijs ꝛc̄. vt sitis filij patris vestri qui in celis est ¶ Septimo filij dei erimus in pacis ꝛ tranquillitatis exhibitiōe. De quo dicitur Mathei quinto. Beati pacifici quoniam filij dei vocabuntur. Pacifici enim sūt qui pacem faciunt inter se ꝛ deū inter se ꝛ proximuz. quod cuz factū fuerit merito filij vocabūtur patrisantes .i. patrem imitātes in quo summa est pax Hec materia in sermone in aduētu copiosius inuenitur Hijs septē exercitijs septem genera filioꝝ a deo ꝛ zara libera id est ecclesia generantur. quam propter eorundē filiorum procurationez deus pater per fidem sibi despōsauit ipō testāte Ozee. Despōsabo te mihi in fide De hijs septem filijs ex persona ecclesie dixit pia mater septez fratrū. ij. Macc. vij. Nescio qlit̄ vtero meo apparuistis. neqꝫ em̄ spiritum ego ꝛ animam donaui vobis ꝛ vitaz. ꝛ singuloruz membra nō ego ipsa compegi Quis enim scire poterit nisi deus quo modo isti filij ꝑ ceteris filijs spiritualiter conꝺapiantur foueantur nutriantur ꝛ ad celestē patriam promoueātur. De hijs filijs dicit Apostolus ad Corinthios Qualis est celestis spūs pater tales sunt ꝛ celestes spūs filij. Ideo sicut portamus imaginem terreni patris ita ꝛ portemus imaginem celestis. De hac maxima gratia dicit beat? Johannes ammirans. Videte qualem caritatem dedit nobis deus vt filij dei nominemur ꝛ simus Quod nobis prestaē dignetur. Qui in t̄nitate vnit ꝛ regnat deus in secula seculorū AMEN .:.

¶ Sermo teráus vnde supra

¶ De filijs malis ꝛ reprobis

¶ Sermo centesimus octauus. X

Alij alienī mētiti sūt mihi filij alienī inueterati sunt ꝛ claudicauerunt a semitis suis Psalm? dicit. Expeditis supra duob? sermonibus ad hanc materiaz pertinentibus scilicet de patre deo ꝛ bonis filijs preordinatis ad vitaz. Nunc superest vt de malis filijs ꝛ reprobis. qui de meritis ꝛ peccatis suis in quib? decedent absqꝫ caritate exigentibus eternis tormentis cruciabūt? ꝓmoēz t̄cāū ꝓloquamur.

In verbis igitur propositis qui q; possumus intelligere. Primo q; mali filij mordmate se hūt ad filiorū deuominationez De cuīdo eorūd reprobationem. Terćo reprobationis trāsgressi onem. Quarto trāsgressionum continuationem. Quinto conti nuantiuz mala eternam damp nationem. Primum ibi Fili. Secundum ibi. aliem Tertiū ibi. mentiti Quartū ibi. muete rati. Quintum ibi Claudi caue runt a semitis suis. A Resumendo primum dicm? q; filij mali a reprobi licet hereditatem non papiant wcant tñ filij non hereditatis ptićpacōe nec ex paterna dilectione sed ex ipso in esse productione. Diximus enim superius filiorū rationem esse multipliczez Propter quod isti licet non dicantur filij in bona sigficacōe dicuntur tamē filij ad ipsorum reproba tionem. De quibus conquerit dominus Ysa. Audite cęli a an ribus pape terra. qm̄ dns locu t? est. filios enutriui et exalta ui ipsi autem spreuerunt me Et seqtur. Cognouit bos possesso rē suum a azin? presepe dm̄ sui israbel āt me non cognouit et po pul? meus nō intellexit Et ideo seqtur Ve gēti pecćatrici populo gui semini neqz filijs sceleratis Propter qd vm eorū etiā iā in inferno posito dcm̄ est. Fili re cordaē quia recepisti bona tc. Dic q; patet q; reprobi a dāp nati tā creacōe qz pcuācōe. qp pe qui soluz suū oriri facit super bonos a malos a pluit super iu stos a iniustos equa ratione fi lij dicuntur. quia a si non filij a brahe cuz zara ex pmissiōe nec dei patris cuz ecclesia dei. sunt tamen filij abrahe id est dei pa tris cum cōcubina que est mun di? quibus non debetur hereditas quia ei? dez abraham largi t? est munera externe wluptā tis. D Sequi tur secunduz aliem. qui vere a iuste aliem dicuntur Sunt em̄ aliem deo ecclesie sibijpsis. a querunt aliena. Dicuntur aūt filij aliem deo. quia imaginem sancte trinitatis animabus? imp ssam immutauerunt et imagiez diaboli impresserunt. de quib? tā qz aliem? dićt dominus Mathei. vicesimo secundo. Cuius est y mago a superscripcō. quasi di ceret. non est hec ymago mea quam impressi sed in effigiem demonis cōmutata. Secun do fūt aliem ecclesie quia tales ficut proprios filios non fouet non nutrit non promouet. sed more quorundam auiuz suppo mit eos aliens qui eos foueant qui et nutriūt tanqz suos Quo modo autem mater ecclesia pro prios filios nutriat foueat a ad perfectum statum perducat in

rum

naturali exẽplo taliter est vidẽ
duz · Dámus enim q̃ homo cũ
primo nascitur in fluida mate
ria ⁊ ex vtero primo effundit
in mundz est debilis ⁊ immũ
dꝰ · quia huõrem vteri immun
dum sibi habet imbibitum ⁊ ifu
sum · propter quod fedo hũore
bument corpora natorũ ⁊ sca
biosi efficiũt ⁊ molles valde ·
pia autem mater ⁊ sollicita cor
pora sic natorũ sale aspergit ℓ
aq̃ salsa vel sulphurea crebro
lauat propter exsiccationem ⁊
exterfionem talis fedi hũoris
Debilis est etiam humanitas
i infantibus · ⁊ ideo sollicite mi
paulatim ãbo solidiori de die i
diem quantum ogruit etati nu
trit filium donec ad perfectam
hominis venerit virtutem · Dic
per omnẽ modum mater eccle
sia ꝓprios filios fouet ⁊ nutrit
Cum enim in feditate iniquita
tum geniti ex peccato primorũ
parentuz in lege domini · si ab
hoc fedo humoẽ iniquitatuz no
strarum mundari volum⁹ ⁊ ex
tergi · salutari aqua sacramẽto
rum ⁊ salsa aqua lacrimarũ ab
lui nos oportet · quod electis fi
liis de⁹ promisit Ezech̃ · Effũ
dam sup̃ vos aquam mundã
⁊ mundabimini ab omnibus i
quinamẽtis vestris · Hoc mo
do balneari petijt p̃⁹ · dicens ·
Aspges me ysopo ⁊ mũdabor
lauabꝰ me ⁊ sup̃ niuem dc ·

Paulatim etiaz mater ecclesia
filios suos pascit · ⁊ nutrit sin
gulis etatibus conuenienti ãbo
Primum lac simplicioris rudi
menti ministranꝰ · deinde solidi
orem ãbum ingerit · Quem or
dinem conuenienter nobis insi
nuat Apostꝰ · ad Corin̄ · dicẽs
Lac vobis potuz dedi non escã
tanq̃z paruulꝰ in christo · Et
Hebre · Facti estis quib⁹ lac
te opus sit non solido ãbo · om
nis enim qui lactis est ꝑticeps
exps ẽ sermonis iustitie · par
uulnꝰ enim est · perfectoruz au
tem est solidus ãbus Et quia
a reprobi filij alienati retrorsũ
hanc curam ⁊ sollicitudinem a
matre ecclesia contẽpnũt susci
pere · ideo non soluz sunt deo sꝫ
⁊ matri ecclesie alieni · Propꝛ
ter hoc de eoruz multitudine di
citur Ezech̃ · xvi · Quando na
ta es in die ortus tui non est p̃
cisus vmbilicus tuus · ⁊ in aq̃
non es lota in salutez neq; sale
salita nec inuoluta pãnis · Et
ideo in fedo amore concupiscẽ
tie fluidi perseuerant · Et quia
nõ sunt aqua balnei salutaris
loti · nec sale sapiẽtie salliti · nec
gladio seueriſſime districtionꝫ
in vmbilico precisi · nec pãnꝫ
siue salsis discipline inuoluti
ideo deo ⁊ ecclesie sunt alieni ·
Tercio non soluz deo ⁊ ec
clesie · sed etiam sibimꝑsꝫ sunt a
lieni Dicẽ seipõs ognoscẽt

et penas quibus reseruantur intelligerent penitentiam agerent & per conse quens penam declinarent. Hinc est q ipsorum ignorantiam deus fleuisse legit cū appinquans ciuitati fleuit super illam dicens Si cognouisses & tu. subaudis flēs De quibus Augustinus. Ridentes hominēs & quod ridēt flendum est. ¶ Quarto alieni dicuntur et sūt. quia relinquentes ꝓpria eo mō quo deus vult omnes homines saluos fieri querunt aliena. Ois enim trāsitoria nobis tanq̄z ꝓpria non debentur Sed quia reprobi ea querunt et desiderāt ipsis tanq̄z filijs concubinarum a deo patre pro munere largiūt De quibus dicit beatus Ber. O filij mendaces filij hominuz. vt quid in illis terrenis q̄ritis mendacium & diligitis vanitatē que nec vera bona nec vrā sūt. Nequaq̄z enim deus largitor ōmium bonorum a nobis eadem elongaret si aliquid nature boītatis esset in eis. ¶ C Sequitur tercium mentiti. Ad cumulum enim dampnacōnis eorum non solum a domino se alienāt. sed & tota die domino mentiuntur. Cum eorum in sacramēto baptismatis fideiussoria sponsiōe abrenunciauerūt diabolo & omnib? pompis ei?. scilicet carnis voluptati terrene cupiditati. & dño se ꝓmiserūt velle penitus adherere. quotiēscunq̄z cōtra hoc ꝓmissum veniunt totiens domino mentiuntur Adde q̄ si quis super hoc generale votū baptismatis ex morosa delibēacōe votū religiois? emiserit hic tāto profundi? si cōtra veneit dāpnabit. quāto p̄ceteris si perstiterit coronabitur. ¶ De hoc mendacio & de hijs mēdacibus dicitur in p̄s. Perdes omnes qui locuntur mendaciū Et Sap̄. Os quod mētitur occidit animam. Sicut dicit beatus Bernardus. Nemo repente fit optimus. sic etiā nemo repente fit pessimus. Et sicut per gradus ascenditur ad perfectiō sic per gradus descenditur in defectū. vt qui sanctus est per gradus ascensiois sanctificetur adhuc. et qui in sordib? ē p descensionem sordescat adhuc sicut in Apoca. dicitur. Et ideo ad cumulum dampnationis eoruz q̄ dudū facti sunt alieni et dudū inuenti sunt mendaces in eisdez duobus nūc dicuntur vt ēam ¶ D Sequitur quartum scilicet filij alieni inueterati sūt. Per hanc vetustatē duo genera malorum includuntur qui abalienatis filijs asscribuntur Tales enim induunt veteris hominis vetustatē. peccandi habent cōsuetudinem. ¶ Primo dico induunt veterem hominem id ē corpus peccati quod ꝓpacti

est ex oĩbus pecatis naturaliũ membrorũ · vt sicut corp? naturale ex capite oculis auribus ⁊ alijs ptibus corporis cõstituitur · sic etiã corp? pecati ex pecatis membrorum eiusdem corporis naturalis conglutinatur. Et ideo veterem hominem induere dicámur cũ pecati corpus moribus imitamur · Dui? corporis caput est propria voluntas · quia sicut a capite oẽs sunt sensus · sic omne pecatuz venit ex propria voluntate · Frons vero pecandi impudentia De qua frõte dicitur Jere · Frons meretricis facta est tibi ⁊ noluisti erubescere · Oculi vero huius corporis ẽ concupiscẽtia carnis ⁊ oculorum · Sic singula corporis membra eatẽ nominantur · Hoc enim corpus veteranũ dicitur · quia a mũdi exordio ex angelo apostata ⁊ ex primis parentibus in paradiso pecati corpus natuz extitit Ideo nũc dicitur veteranum · Secundo inueterati sũt ꝗa pecata ꝯtinuãt ⁊ semper ꝑmanent in eisdẽ De ꝗbus Job dicit Ruge mee testimoniũ sunt vetustatis Sicut enĩ ruge ꝯũgũt sic pecata pcãs ꝯtinuãt Ab bijs vetustatibus renouari nos monet Apl? Eph · nj · dicens · Renouamini spũmẽtis vestre Quintũ claudicauerũt a semitis suis · ꝑ qđ intelligimus reproborum eẽ nãm dampnationem · Nam secũdi regum quinto dicátur · Cecus ⁊ claudus non intrabunt in tẽplum · per quod expresse minuitur ꝙ qui diuisi a via huius vite in duas partes claudicãt · volẽtes gaudere cum deo ⁊ cum seculo non intrabunt in regnum celorum Dijs duob? filijs tot? mundus est plenus · sed heu q̃ a plures sunt ꝛprobi ꝗz electi · plures dampnandi ꝗz saluãdi ideo certum numerum dare nõ possumus de eis ꝛez · Nã de paucitate electorum ⁊ multitudine reproborum dicit saluator · Arta est via que ducit ad vitã ⁊ pauci sunt qui ambulant per eam · ⁊ spaciosa que ducát ad ꝓditionem ⁊ multi sunt ambulãtes per eam · De bijs duobus filijs dicit beatus Gregorius · Permixta est ecclesia diuersitate filiorũ · quia sic omnes ad fidem generat · vt tamen omẽs ad gloriaz non perducat Quouꝫ namq; hic viuimus necesse est vt vitam presentis seculi ꝑmixti agamus · tunc autem discernimur cuz peruenimus ad iudiciũ · Boni enim soli nusq̃z sunt nisi in celo · ⁊ mali soli nusq̃z sunt nisi in inferno · Dec autem vita que inter celum ⁊ inter infernum sita est sicut ĩ medio subsistit · ita vtrarũq; ꝑtẽ quos omniter recipit · ꝙs tñ scã

ecclesia nunc indiscrete suscipit a postmodum in egressione discernit. Hi igitur homines estis quā diu in hac vita subsistitis eq̄nimiter tolerate malos. nam quisq̄s malos non tolerat. ipse sibi per intolerantiam testis est q̄ bonus non est. Nisi esse renuit quem cayn malicia non exercet. Sic in tritura grana sub paleis premuntur. et sic flores inter spinas oriuntur. et rosa q̄ redolet crescit cum spina q̄ pūgit. Duos quippe filios habuit primus homo vnus eorum electus est alter reprobus fuit. Tres filios noe archa tenuit. sed ex bijs duo electi sunt et vnus reprobus fuit. Duos filios habuit abrabam sed vnus electus et alter reprobus fuit. Ysaac duos filios habuit et vnus electus est et alter reprobatus Jacob duodecim filios habuit. sed vnus ex bijs propter innocentiam venditus est. alij vero venditores pro malicia fratris fuerunt. Duodecim apostoli sunt electi et in saluatoris schola non defuit reprobatus. In hac ergo ecclesia nec mali esse sine bonis nec boni sine malis esse possunt Bonus ergo nō erit qui malos tolerare recusauit. Hinc dicit dominus Ezech. Fili hominis incredduli et subuersores tecum sunt et cū scorpionibus habitas. Timendum eni valde est et tremēdū. et vus q̄q̄ sapud se sollicite cogitet ne cum multi sint reprobi pauci vero electi. ponus fit de reprobōrū numero q̄ multi. q̄s de numero electorum q̄ pauci. qa archa diluuij que typum gerit ecclesie ampla in inferioribus et augusta in superioribus fuit. quei summitate sua ad vnius cubiti mensuram excreuit. Inferius quippe quadrupedia atq; reptilia. superius vero aues et homines tenuit. ibi lata extitit vbi bestias habuit ibi angusta vbi homines seruauit Quia miruz sancta ecclesia in carnalibus ampla est in spiritualibus angusta. lata quippe est via vt prediximus que perducit ad perditionem et multi sunt qui vadūt per eam. Et angusta est q̄ ducit ad vitaz et pauci inueniunt eam. Quid ergo presumat se esse de numero paucorum qui in arto non ambulat. aut quis nō pertimescat esse se de numero reprobōrum qui in lato cum illis ambulat? Aut quomodo nō ōtremiscit qui cuz paucis electōrū vitā suā nō mutauit si vialata cū reprobis se agnoscit De hijs filijs dicit dominus Lu. xv. Fili tu semper mecū es et ōia mea tua sunt. Omnes enim filij electionis semper ide ab eterno cum patre fuerunt per predestinationem E contra reprobi non cuz domino extiterunt quibus semper dixit

Amen dico vobis nescio vos · Vos ex patre dyabolo estis · a desideria patris vestri vultis perficere · Omnes isti filij qui faciem suam a generoso patre deo deformauerunt per carnis concupiscentiam in vultum meretrum · a per concupiscentiam oculorum in vultum matris sue zethure · i · mūdi · quos etiam liuor inuidia superbia in vultuz dyaboli deformauit · omnes in quaz bij in terram scribentur · Quorum dampnationē deplorat iheremias trenorum secundo dicens · Filij sion inclīti amicti auro primo quomodo yputati sunt in vasa testea opus manuum figuli Splendor enim diuine imaginis lucebat in vultibz eoruz · sed in ambitione honoruz terrenis conformati nichil pfecerūt nisi q sunt vasa testea · De quibus dicit Job · xl · Contere impios in loco suo a abscondeos in puluere a facies eoruz demerge in foueam · hoc est in baratrum dampnationis eterne · Ideo dicitur Genesis vicesimo tercio Ejice ancillam a filiū eius non em hered erit filius ancille cū filio libere · Det nobis deus vt ad numerum filioruz pertingamus cum quibus iure hereditario regnum celorum possideaz · Quod nobis prestare dignet Qui in trinitate viuit a regnat deus in secula seculorum Amē

Sermo quartus vñ supra
De quinq; panibus q̄bus anima reficitur
Sermo centesim? non? A

Est puer vnus hic qui habz quinq; panes Job sexto Cum ex duabo substātijs ? stet homo corporali scilicet a spirituali · i · ex corpe a anima · fient ex refectione panis materialis deperditū corpori restauratur · sic ex refectione panis spiritualis anima ab inedia recreatur a ad salutem reformatur Sunt autem quinq; genera panuz in presenti euangelio nobis proposita · quibo aia refecta ab media refocillat et ad plenam perfectionem fortificat · viz panis doloris · pudoris · laboris · amoris a feruoris Prim? panis e dolorose ptritionis · Secund? pudorose confessionis Terci? laboriose satisfactionis Quart? amorose dilectionis Quintus virtuose pfectionis ·

Prim? ergo panis qui appoit aie peccat a e pais doloris · i · dolorose ptritionis · que pfamilias tanq; grossiore apponit a viliore aie peccatrici · q̄ retro actis temporibo ad tātā inediam ex pcō q multitudine peruenit · vt etiā cupet iplere ventrem de siliquis porcoruz a nemo illi dabat · Que tūc anima comedere incipit cū in toto cor

de p peccatis omissis cõpũgit. qui videlicet panis quomodo comedi debeat docet nos dominus per Ezechielem quarto dicens Panem tuuz comedes in ponderea aquam bibes in mensura. In ponderе comedimus cuz peccata cõmissa ponderamus numeramus mensuram? q̃z grauia q̃z multa q̃z longo tempore sunt cõmissa. Tunc autem ponderam? quando ea non solum ex iudicõ ratiom? sed ex affectu dolori? omne pondus iudicam? excedere. dicentes ex profundo dolore cordis nostri illd̃ psal. Quoniam iniquitates mee supergresse sunt caput meuz ꝛ sicut onus g ꝛc. Item tunc bene numeram? cum toto corde iudicamus ea õnem numerum excedere dicẽtes in gemitu ꝛ dolore. peccaui supnumerum arene maris ꝛc. Et iterũ cum psal. Circundederunt me mala quorum non est numerus Ex quorum penitentiũ persona dicit Bernar. Qd̃ sine numero est quomodo numerabo. quomodo satisfaciã vt cogar r'dere debitum vsq; ad nouissmũ quadrantem? Que pena est cõdigna? Cum secundum Job. Luere oportz omnia que cõmisi aut quõ iudiciũ iudias iusti sustinebo? cũ secundum Ecc̃. Deomni errato adducet ad iudiciũ Itẽ tunc bene mensuramus cum ex profunda peitentia quanto tempore peccata cõmisimus cõsideramus. dicentes cuz Ezechias Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Dicẽs in eadem amaritudine corpori suo illud Jacob. Ecce tot annis seruiui tibi Homo igitur qui hunc panem doloris vẽ cõedere ꝛ sufficienter conteri deberat de commissis. omnia peccata sua sub hjs tribus cõsiderationibus secundũ Bernardus in martariolo conscientie conterat. ꝛ intra estuantis pectoris ollã simul omnia cõquat igne penitentie ꝛ doloris. Jubemur etiam in predicta auctoritate Ezechie. non solum comedere panem doloris in ponderе sed etiaz sollicitudine. quã tunc admittemus si sollicite pensamus quẽ ex peccatis nostris supra modũ offendimus. quia deum ꝛ hominem creatorem nostrum. qui sicut legitur. misericors ꝛ miserator dominus deus vltionũ legitur. ꝛ deus iudex iust? ꝛ fortis terribilis in consilijs super filios hominum. qui tanq̃z figulus vno flatu idignationis sue vasa fiuum distortum ꝛ curuum ira sua conteret ꝛ confringet. Jubemur etiam aquaz nostram bibere in mensura. vt videlicet tantũ fundamus in lacrimis quantuz nos meminimus deliquisse. vt secundum pondus ꝛ secunduz mensuraz preterite delectationis

potem? nos fletu lacrimationis
Potest etiam per aquam que
refrigerat solatio corporis ac
cipi · que debet accipi in mensu
ra vt soliꝰ sit cõtenta necessarijꝰ
nihil penitus superfluitatis ad
mittens · que quidez necessitas
quia semp suspecta est · vt se
cundum beatum bernardum
vix aut nullomodo pertransiri
possit ad finez explende necessi
tatis nisi per viam quantecũqz
delectationis · ideo eandem ne
cessitatem accipere inbemur in
angustia a timore · De hoc pa
ne dicit Ecclesiastici vicesimo
nono · Inopiaz necessarie rei pa
nis a aqua · Quia dolor contri
tionis inopiã est salutis Et Ruth
Intinge bucellam tuã in aceto
Bucellam enim in aceruz intin
gimuꝰ quando penitentiam in a
maritudine permiscemus · Ve
rum quia benignitas dei cuius
proprium est misereri non sinit
nos nimiũ cõtristari · iõ animã
sic dolentem ex virtute huius re
fectionis recreat a facit ad vei
am respirare · quemadmodum
primi Regum tricesimo de zaul
dictũ est · Cum cõdisset zaul
reuersus est spiritus eius a ref
illatus est · Sic nobis per pa
nez doloris refocillatis dicit no
bis deus · Surgite qui manducatis panem doloris · per quod
verbũ inuitamur ad alteriꝰ pa
nis refectionem ·

Secundus ergo panis tã
quã secunda refectio anime ẽ
panis pudoris · Panis autẽ pu
doris ẽ panis confessionis · quã
verecundo affectu debemus ex
ponẽ confessori · De quo pane
dicitur Prouerbiorum Panis
absconditus suauis est · Qui e
nim abscondit peccata sua per
confessionum in plena noticia
sacerdotis statim per exoneracõ
nem peccatorum erit suauis iaz
confessio · Semper enim per
factam confessionem veram a
sincerum confitentis conscientia
delimitur ·

C Vt autez anima nostra ex hoc
pane pudoris adeo efficaciter re
ficiatur vt omniꝰ media depellat
a salus in integrum restituatur
quinqz debet habere circunstan
tias · Debet enim esse ꝓpria · in
tegra · nuda · verecunda · a do
lorosa Prio debet esse ꝓpria
vt nostra nõ alteriꝰ pecca confite
atur · De quo pꝰ · Dixi confite
bor aduersũ me iniusticiã meã
dño · Glo · aduersũ me dixi nõ
aduersũ alium · Sup qd dicit
Augꝰ · Noli imitari adã a cuã
in confitendo · adã enim peccatuz
cue · cua serpentis culpam con
fessa est · Quod xpc etiã docu
it in euangelio dicens · Ite oñ
dite vos sacerdotibus vos dixit
non alios · Secundo debz
esse integra · vt nõ diuersis confes
soribꝰ diuidat Qd̃ monz Je..

dicens · Effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum dñi dei tui · Et p̄s · Effundite cor̄ illo corda vestra · Effundere enim idem est q̄ totuz extra fundere Jubemur ergo effundi sic aqua · non sicut oleum vel sicut vinū · nō sicut lac · quia de hjs ommibus aliquid remanet saporis vel coloris Vnde Aug⁹ · Caueas ne verecundia ducat⁹ diuidas confessionē · Ideo Bern̄ · Honorat veritatē que deus est qui se et sua omnia in eo statu i quo reum se cognoscit veraciter et integraliter confitetur ¶ Tercio confessio debet esse nuda tā quam deo et non homini confiteamur · De quo Proverbioruz · Qui abscondit scelera sua non dirigetur · qui autem confessus fuerit subaudi⁹ nude · et relinq̄rit misericordiā consequetur · Vnde Job · Si abscondi quasi homo peccatuz meū · et celaui in sinu meo iniq̄tatē · Glo · malū me inuenīat ¶ Quarto confessio debet esse verecūda · De qua dicit p̄s · Tota die verecundia mea contra me est · Hanc verecundiam cōmēdat Sap̄ · Eccl̄ · nij · Est confusio adducens peccatū et est confusio adducēs gl̄az Illa enim confusio est adducēs peccm̄ propt quā erubescimus confiteri Hec autez adducet gloriā per quā erubescimus sed michilominus confitem̄ · quod enim vita est in hoc mine hoc est et erubescentia in confessione · Vnde dicit beatus Bernard⁹ · Sunt qui quasi fabulaz confitentur et peccatoruz suorum narrant hystoriā et eg tudines anime sue sine confusione enumerant · nec talibus promittimus veniam sed offensā incurrūt · eo q̄ letari videantur cum malefecerint et exultent in rebus pessimis Ergo erubescetamen totuz reuela · ¶ Quinto confessio debet esse dolorosa · vt confitēdo doleat · Q̄d confutit Mich̄ · dicēs Dole · satage q̄si parturiens dicens illud Jer̄ · Venni hi super cōtritiōe mea · pessima plaga mea Quod facit Job dicens Confabulabor in amaritudine anime mee · De hac materia confessionis Require supra sermone · Effunde sicut aquaz tercio? ac̄ · ¶ D

pais quo spiritualiter pascim̄ est panis laboris · Labor enim tam corporalis q̄z spiritualis ē quasi vehiculuz mediante quo anima nostra perducitur ad p̄s tinaz saniatem · De hoc labore dicitur Genesis tercio · In sudore vultus tui vesceris pane tuo ¶ Super quod dicit beatus Augustinus · Hec maledictio primoruz parentū hereditaria successione in nos transfunditur · Vt quicunq̄ non laborauerint et de iugo laboris se excusserit · statim victus subsistere uantur ·

Homo enim vt dicit Job ad la
borem nascitur sicut auis ad vo
landum · Et ideo veli? nolim?
oportet nos laboribus subiacere
Vnde p? · In labore hominū nō
sunt q̄ē · Et sequit Ideo tenuit
eos superbia Propter quod de
eisdez dicitur · vt iniq; ageret
laborauerunt · Bene ergo p to
tam vitam nostram pane labo
ris pascimur · quorum principiū
est i pudore · mediū in sudoē · vl
timū in timoē De quibus dicit
Ber · Cogita vnde veneris q̄ e
rubesce · vbi sis q̄ mgemisce · q̄
vadis q̄ contremisce · Cū igit̄
vita nostra laboē plena sit nec
laborē euadere aliqualiter vale
amus laboremus quod est vti
le ne laborare oporteat quod ē
inutile. ¶ Ide
o sciendum q̄ triplex est pa's
meritorij laboris per quos ani
mas nostras refiám? q̄ domino
placemus · Primus panis labo
ris est vt vitijs resistamus Se
cundo vt subtractam gratiaz re
cuperare valeamus · Terá? ne
presente gratia ingrati apparea
mus Dico primo laboremus vi
gilijs orationibus ieiunijs q̄ ali
is bonoruz exercitijs · vt inimico
mibus que fiūt per angelos ma
los q̄ vitijs nos impugnantibo
resistere valeamus · De quo di
cit Apostolus Labora sicut bo
nus miles · Et petrus · Fratres
sobrij estote q̄ vigilate in oōni
b? · Secūdo laboremus vt subtractam gratiam recuperare va
leamus · De quo dicit Ysaias
Secundum magnitudinem o
perum erit visitatio eorum · Et
Apostolus ad Corin · Vnusq̄sq; propriam mercedez acápiet
secundum suum laborem · Ter
áio laboremus pñte gratia ne in
grati appaream? · De quo Sa
pientie dicitur · Honoruz labo
rum glorioſus est fruct? · Glo
rioſi enim sunt illi laboēs q̄ sine
defectibus quos presente grati
a operamur · Vel vt veriuſ dica
mus quos pro nobis presens g̃
tia operatur · Hij tres panes la
boris conuenienter designati sūt
per triplicem panez siue pastū
quo pastus est helyas Past?
est helyas per coruū · per vidu
am · per angelum · Nam de pri
mo pane quē ministrabant co
rui dicitur tercij Regum decámo
septio · Corui quoq; deferebāt
ei panem q̄ carnes mane similit̄
q̄ vesperi · De secundo pane
quem vidua ministrabat dicit̄
ibidem · Surge · precepi eñ mu
lieri vidue vt pascat te Deq̄
Affer michi buccellam pais in
manu tua · De terćo pane quē
ministrabat angelus dicitur ibi
dem xix · Ecce angelus tetigit
eum dicens Surge q̄ comede ·
respexit q̄ ecce ad caput suum
subcineráuſ panis q̄ vas aque
comedit q̄ bibit q̄ rursum ob

dormiuit · Das tres hystorias narra per ordinem · Quid per helyam nisi quilibet homo dei q primo pane coruorum pascit cum laboribus reluctationis cō tra immissiones que fiunt p coruos dyabolicos fatigatur · qui propter ingredinē coruis sit antur · Secundo pascimur pane vidue cum gratia viduati vt re áprocata rebeat laboram? Ter áium panem angelus ministrabat nobis cum in presentia gratie que super āgelos est laboramus efficaćter · ¶ F

Quartus panis est panis amoris · quo tunc salubriter reficimur cum post predicta refi ćmur per amorem · Dulćter enim pascimur cum per amoris pastum recreamur intus · quez postq̄z deus ministraē æperit a nime deuotē supra modum pas ćtur ad profectuz · Hinc est enim panis filiorū · de q̄ saluator ait · Non est bonum sumere panem filiorum a mittere canibus ad manducandum · Hic est panis de quo dicit Psalmus · Panis cor hominis confirmat · Panis enim materialis confortat corpus sed iste panis amoris cor reficit a confirmat · Nec q? q̄z ad deum potest ascendere nisi isto pane cor eius confirmet Hic est panis de quo Iacob dixit Geneſis · Si dominus deus meus fuerit mecum ać · vſq · a dederit michi panez ad vescendum · erit mihi dominus in deuz Hoc est quem prius ex affectu timoris verebar vt dominū nunc ex pane amoris refect? contemplabor vt deum · nec hoc pane reficiamur nisi dominus? fuerit nobiscum in hac via p quā ambulamus? · quia hoc pane nō reficiamur nisi deum presentē habeamus · Hic panis prefigurat? fuit primi Regum vicesimo primo cum dixit · Abymelech ad dauid propbetam · ¶ Non habeo panes laycos ad manuz sed tantum panem sanctum · si mundi fuerint pueri maxime a mulieribus · manducēt Respōdit dauid sacerdoti · Si de mulieribus agitur continuim? no? ab heri a nudius tertius Nunc enim panem amoris nemo poterit manducare nisi sit mundatus a peccatis mortalibus ·

¶ Quintus vero panis quo anima sancta reficitur est panis feruoris · qui pan amoris supaddit impatientem languorem Qui tunc proprie bonos homines pascē dr cuz amor pus abscondit? a q̄et? per impatiētiā a languorē se prodit exteri? · addit mihi homin? sup hec duo scz ipatiētiā a languorē · spūa lē letićaz siue gaudiū suppaēz amoris · Et ex hijs t b? deuotio mib? huic pani supadditis iste pan? nobilior ē q̄z sit quartus ·

Sicut enim simplus minus est q3 triplum · sic panis simplicis amoris minor est q3 idem panis respersus sancta impatientia lacrimarum et letitia spirituali ¶ De hoc pane dicitur Ecclesiastici nono · Comede in letitia panem tuum · Hic est panis de quo dicitur Sapientie · Cibauit illum pane vite et intellectus · Cum enim hoc pane reficiamur ad nobiliorem vitam et intellectum a domino illustramur · Quod nobis prestare dignetur · Qui in trinitate viuit et regnat deus in secula seculorum · Amen ·

¶ Dominica in passione Sermo primus ·

¶ De diuersitate sermonum dei ad hominem ·

¶ Sermo centesimus decimus ·

6

Amen amen dico vobis si quis sermonem meum seruauerit mortem non gustabit in eternum · Johannis octauo · Hec verba tria nobis insinuant scilicet firmissime promissionis certificationem · meritorie operationis exercitationem · magne vtilitatis insinuationem · Primum ibi Amen amen dico vobis In quo certitudo promissionis nobis innuitur Dicit enim philosophus · Duplici affirmatione certior fit pro-

missio · Secundum ibi · sermonem meum seruauerit · Sermonem autem domini seruamus · si hoc quod de scptura audimus et intelligimus opere fideliter adimplemus · Tertium ibi · Mortem non gustabit in eternum · Et q̄ a omnis creatura mortē refugit et vitam desiderat desiderio naturali · Propter quod etiam plante et quecūq3 seminaria semina sua proferunt · vt per eadem semina iterum reuiuiscant · sic animalia homines fugiunt siluas et antra repetunt · Volatilia in altum se erigunt · pisces in profundo se mergunt vt vitam tenent et mortem quam metuunt euadant · Ideo dominus cupiens nos ad mandatorum suorū obseruantiam prouocare hoc promittit imminere quod maxime nos desiderare cognouit scilicet mortem non gustare · quod si cō sequi volumus oportet nos sermones domini seruare et seruatos opere adimplere · Quod ergo vltimum est in rāli ordinatiōe primum erit in intentione Qui ergo mortem cupit euadere et vitam perpetuam inuenire sermonem domini audiat audituz opere perficiat · Verum q3 multiplex est sermo vt difficulter immo impossibiliter possit audiri · difficilius custodiri · difficillime autem opere adimpleri · De cuius multitudine dicit in

ll nij

Iob. Vtinam deus loqueretur tecum ⁊ ostenderet tibi ꝙ multiplex est lex eius? De quo dicit beatus Augustinus super hoc ꝓbo. Hoc est mandatum meum Quid putam? fratres ꝯ Nūqd non solum eius de ista dilectione mandatum est qua diligi? inuicez ꝯ Nonne est ⁊ aliud maius mandatum vt diligamus deū ꝯ aut de sola dilectioē mandauit vt alia non inquiramus? De fide nobis quanta mandata sunt q̄z multa de spe. quis? potest cuncta colligere. quis enumerando sufficere. Ideo necesse est vt eandem multitudinez sermonum dei sub aliquo compendio dirigamus. De hac enim materia duo breuiter perstrīgātur. videlicet de sermonū dei diuersitate. ¶ Secundo de obseruationis? qualitate. hoc est quomodo sermo dei diuersificetur. ⁊ quomodo diuersificatus obseruetur. ¶ Io. De primo notandum ꝙ deus de sua misericordia hominez volens ducere ad perfectum sex modis ipsum alloquitur. quos sermones si seruauerimus perfectam sanctitatem in via cōsequmur. ⁊ michi homin? in celo supremuz habebimus cumulum meritorū Primo ergo loquitur nobis vt mulieri samaritane cui dixit Iohannis quarto. Quinq; viros habuisti. peccata nobis in properando. Secundo vt mulieri in adulterio comprehēse cui dixit Iohannis octauo. Nec ego te condempnabo. peccata misericorditer ignoscendo. ⁊ i spem veie erigendo. Tercio Zacheo Luce decimonono cui dixit. Hodie salus domui huic facta est operationis virtutem tribuendo. Quarto vt centurioni. cui dixit. Ego veniaz ⁊ curabo euz. de suo aduentu desiderii infundendo. Quinto vt spōse cui dixit Canticorum secundo Tota pulchra es amica mea ⁊c. ipaz de perfectione vite cōmendādo. Sexto vt eidē sponse cui dixit. Veni in ortum meum sororor mea sponsa. ipsaz ad eternas nuptias inuitādo. Hac diuersitate sermonum dei ꝓpositā. consequens est videre quomodo hos sermōes domini oporteat efficaciter obseruare si tamē mortez vt in themate predicto dictuz est volumus non gustare. ¶ Iam Sciendū ergo ꝙ sermones domini seruantur tripliciter in corde per iugez meditationem. in ore per vtilē edificationez. in manu per operis executionē. De quib? Deuteronomij sexto. Erunt verba mea que ego ꝓcipio tibi in corde tuo. Ecce primū. Et narrabis ea filijs tuis. ecce secundū. Et ligabis ea quasi signū in manu tua. ecce terciū Qui hijs tribus

modis sermonē dñi custodierit mortē non gustabit meternū. Primū ergo sermonez dñm per quez nobis peccata improperat dicens nobis vt mulieri samaritane quinq; viros habuisti · mente sollicita obseruemus · vt predictis tribus modis · in corde · in ore · & in manibus custodiamus · Quod tūc digne agimus si penitentiam in corde · confessionem in ore · satisfactionem in opere efficaciter p̄ soluamus · De primo dicit Ecclesiastici secundo · Si penitentiam non egerimus in cōbemus · in manus dñi Ad quod monemur Iudith octauo · Deiteremus & indulgentiaz eius fusis lacrimis postulemus · De secūdo dicitur Iosue septimo · Confitere & indica quid feceris · Et Thob · decimoterćo · Cuz timore & tremore confitemini illi Deterćo Ecclesiastici secūdo · Fili in manfuetudine opera tua p̄ fice · Di ergo primo modo quos deus pro peccatis nostris increpaueit bijs tribus modis occurrimus dicimur hunc primū sermonez dñi fideliter custodire · Dec tria taz diu sunt agēda quousq; dominus placatus secundum sermonez ad nos dirigat qui animē nostre miserićet & ab hoc improperio quicq; vi roruz sit misericorditer liberata dicens nobis illud Ezechielis vicesimo quarto · Non plāges neq; plorabis neq; fluent lacrime tue Quinq; aut̄ virosdi mur habere · cuz per quinq; corporis sensus teste cōscientia carnis illecebris conuincimur deseruire · Secundū ergo sermōem dirigit ad nos deus · & dicat in cordibus nostris illud quod mulieri in adulterio deprehense locutus est cui dicebat · Nec ego te condempnabo · quasi diceret · illud Regum vicesimo · Audiui orationem tuaz · vidi lacrimas tuas & ecce sanaui te · Et illud Isaye Deleui vt nubes iniquitates tuas & quasi nebulā peccata tua · Quod tunc misericorditer agitur cum ex predictis nostris deuotionibus mīa motus dimittit nobis peccata nostra ōnem horrorem & omnem timorē extergens a cordibus nostris · Ita vt si contingat ex cōsuetudine prioris deuotionis penitentie peccata rūmere volentes vt nudiūs terćius ad fletū penitentie nos exasperare ex virtute remissionis in vocez laudis & gratiarum actionis tota nostra deuotio se conuertit nobis quodā modo reluctantibus & inuitis · Huic sermoni dñi tam misericorditer in corde nostro transmisso conuenienter occurrimus si subito & insperate in aliud genus deuotionis gratiaruz viz actionem cordis · oris · & operis ·

deuotio cōmutatur. Hec aūt gratiarum actio in corde continuo git per nouaz dilectionē. in oē per dulcem orationez siue gratiarum actionem. in manu per operis exhibitionem. Tunc ēm quelibet deuotio plene ⁊ pfecte agitur cum cor lingua manꝰ consonāt in eodem genere deuotionis. De primo in prouerbiis sic dicit. Vbi frater adiuuat fratrem ibi firma est ciuitas. Coram deo quippe iocunduz ē habitare fratres in vnum. De secundo Ysaias Infrenabo os tuum laude mea ne intereas De tertio Psalmus Quid retribuā domino scilicet per operis exhibitionem. Terciū sermonem loquitur nobis dicens nob illud quod Zacheo Hodie salus huic domui facta est. Per hūc sermonem inspirate salutē dat nobis virtutem ⁊ efficaciaz suprema opera agendi Nec ēm maior salus esse poterit q̄z continue agere in hoc tempore breui quod supra modum eternū glorie pondus operatur in nobis. Vnde dicit Jheronimus Rapiantur in tercium celum cū paulo qui meruerunt. mecum autē bene ageretur qui peccator fuz vt dicētur in fide ē vultus mei opera dei fideliter exercere. De hiꝰ sublimibus operibus dicit Bernardus. Sufficit ad salutē molestias corporis ferre patienter sed cumulus est ⁊ libenter easdem feruore spiritus amplecti Sufficit ad salutem superflua nō requirere nec propter ipsa necessaria murmurare si desunt. sed cumulus est exultare ⁊ libenter agere quomodo alius magis bene at ⁊ ipse penuriam patiatur. Sufficit ad salutez si nec impatientia nec fraude āq̄ ad id qd̄ desideras habeas intuitum. nec velprelati aim ad hoc inclinaē qd̄ velis. sed cumulus est oblata respuere ⁊ fugere ea quibus voluntatem propriam senseriꝰ oblectari. Huic sermoni occurrimus si nobis michil penitꝰ asseribamus dicentes illud Ysaie. Omnia opera nostra operatus ē in nobis. Et Psalmus Nonnobis domine nō nobis ⁊c. Siccine huic gratie in opere occurrimus si omnem torporem ⁊ negligentiam a nobis excusserimus. ita vt hec gratia ad cooperandū ei nos semper inueiat promptos benuolos paratos. Juxta illud Ecclesiastici tricesimo nono. Non est miseratio in salute eius id est non subtrahit se gratie sibi date Quartum sermonē ad nos dirigit deus inspiransꝰ in cordibꝰ nostris id quod centurioni dixit Mathei octauo. Ego veniam ⁊ curabo eum. Per cuius sermonisꝰ virtutem anime nostre influat. vt eam velit visitare. Ad quam a presentia

presentiam consequendam suspirat omnis qui diligit vere deum. Hinc ergo sermoni conuenienter occurrim⁹ si mutata deuotione ipsum in corde ex omni affectu desideramus. in ore continue supplicamus. in opere dignis actibus ꝯra hunc aduentū nos preparamus. De primo dicit Psalmus Ignis ante ipsum precedet. Quod exponens beatus Bernardus dicit. Optz vt arbor desiderij preueiat ad omnem animam ad quam ipse est venturus. Similiter in ore hūc sermonem seruamus. cum ex virtute eiꝰ d ispirati domino vt hanc suam gratiam in nobis perficiat intinnisime supplicamus. nunc iuramenta quibus iurauit patribus nostris d aturuz se nobis ad memoriam reuocantes. nunc nolmetipsos per verba spmeois dicentis Putas durabo? Putas videbo? Putas inueiet me ista gratia? medullitus exantes Hūc adolescentulas vt annunciēt dilecto quia amoe langueo adiurantes. vt huius sermonis virtutem id est suum aduentum nobiscum celebrare dignetur. Inter que tria deum a nos a adolescentulaꝰ que sūt affectioneꝰ anime nostra deuotio impatiens a languens atqz vt ita dixeriz pre desiderio insaciens tanquam scintille in arūdineto discurrit. Similiter opere huic sermoni occurrimus cum diligentissima sollercia ꝯra omnia mala hanc gratiam impedientia lumbos nostros pcingimuꝰ a michilominus omnia que deum ad hanc in nobis pagendam alliciunt vigilantissime preparamus dicentes corde ore a opere. illud secūdi Regum decimoquarto. Obsecro vt videam faciem tuam. Quod cum continuatum fuerit ruit in amplexus dicens. Ecce assum ℣ Quintum sermonem dirigit deus ad nos dicens a excitans nos cū spōsa vt diatur in Cantiās. Tota pulchra es amica mea a macula nō est in te fauus distillāꝰ. labia tua mel a lac sub ligua tua. odor vngentorum tnoru m ac̄. Per quem sermonez ad tale desideriū nos affiat vt vitam nostraz ad perfectum statum sanctitatis perficere studeamus. per quem sermonem affecti tota die clamamus ad dominum illud Psal. Domine deus virtutuz conuertere. rspice de celo vide a visita vineam istam a perfice eaz ac̄. Et illud perfice gressos meos i semitis tuis etcetera. ℣ Cui sermoni tunc conuenienter occurrimus. si per desiderium cordis supplicationem oris. dispositionem operis ad perfectionis statum medullitus aspiramus ℣ Cui deuotiom pro modulo

nostre competenter tunc satisfa
ciamus si singulis diebꝰ dietas
laboris nostri persoluere stude
amus Quod tam exemplifica
tione q̄z exhortatione faciendū
ꝓposuit nobis deus · Exempla
riter enī nob̄ sua ꝓposuit ope
ra que omnia fūt perfecta Vn
de Deuterono · Dei perfecta
sunt opera · Et iheremie decimo
quarto · Opus consūmauī qđ
dedisti michi vt facerem De cu
ius consūmatiōe in agonia ibu
dicit Jōh̄ · Sciens ihesus quia
omnia consūmata sunt dicit ·
Scio · Et sequitur pꝰea Cum
accepisset ihesus acetum dixit
Consūmatum est · Glo · omnē
dispositionem carnis mee in su
prema perfectione ⁊ perfecta
sanitate cōpleui · Et ideo sequit
Et inclinato capite tradidit spi
ritum volens quiescere post la
borem · Cui simile legitur in ve
teri testamento · Geneſiꝰ vbi di
citur · Igitur perfecti sunt celi
⁊ terra ⁊ omnis ornatus eoruz ·
opleuit q̄z deꝰ die septimo opꝰ
suum quod fecerat · Et sequi
tur · Requieuit deus ab vniuer
so opere quod patrat · Secun
do non solum monemur explī
catione sed etiā ammonicōne
vt vitam nr̄am ad perfectionis
plenitudinem perducam? Dici
tur enī Gen̄ · xvij · Ambula co
ram me et esto perfectus Et in
Re · viij · dī · Sit cor nr̄m ꝓfe
ctum coram deo · Iterum Mat · v ·
Estote perfecti sicut ⁊ pater ve
ster ꝓfectus est · Vnde secūdi
Regū sexto · de templo dīm dicit
De lapidibus dolatis atq; ꝓfe
ctis edificata est domus De cu
ius templi figura ⁊ tabernaculi
dicitur Exodi vndecimo · Pꝰq̄z
cuncta perfecta sunt opuit nu
bes tabernaculū ⁊ apparuit glo
ria domini · quia nisi singula o
pera nostra tanq̄z singulos lapi
des dolatura summe diligentie
⁊ quadratura sūmi conaminis
perficiant · nō erit vꝰ ad perfe
ctuz anima nostra templū dīm ·
nec in ea gloria domini appare
bit · Hoc enī erit nostra perfec
tio vt omnia cordis oris ⁊ ope
riꝰ nostra negocia in summo co
nanmine coram deo faciamus Li
cet adhuc cum omnia hec fece
rimus cogente vilitate eorundē
operum dicere opteat · seruī inu
tiles sumus · eo q̄ omnes iusti
cie nostre secundum Ysaiaz co
ram deo fede sint ⁊ immunde
Verum quia post laborem iure
gratuito ⁊ naturali vt ꝓdixim?
requies appetitur · ideo post hu
ius perfectionis sudorem ⁊ labo
rez dicit spiritus ad tales · vt a
modo requiescant a laboribus
suis · atq; sextū hmonē dirigit
ad nos deus tenuis auro susur
ro sibilans in cordibus nostris
illud Canti Veni in ortum me
uz soror mea sponsa messui mirrā

meam cum aromatibus meis. quasi diceret. Amaritudinez ō mum operum tuorum que mea sunt messui id est resecaui ⁊ in perpetuum amputaui ⁊ eiusdez mirre aromata in orto celesti ti bi remanebunt ineternuz. Cui sermoni conuenienter occurri? quando cum apostolo cupim? dissolui ⁊ esse cum christo. In hac deuotione stetit sponsa cū dixit Canticorum primo. In dica michi quem diligit anima mea. vbi pascas vbi cubes in meridie id est in altitudine sup mi fulgoris tue diuinitatis. vt quem diu tenui in spe habeam te in re ⁊ quem diu in speculo ⁊ enigmate a longe salutaui facie ad faciem te videam ineternum Quod nobis prestare dignet Qui ni trinitate viuit ⁊ regnat deus in secula seculorum Amē

Sermo secundus vnde supra.

De diuersitate sermonum dī ad cōminationē malo⁹ ⁊ ad promissionem bonorum.

Sermo. Cxi. R

Ego veritatē dico vobis quare non creditis michi Johannis octauo In verbis propositis duo facit deus. Primo enim proposuit suam veritatez. Secundo arguit super hoc nostram incredulitatem. Primum ibi. Si veritatem dico. Secundum ibi q̄re non creditis michi. Exigente ergo proposito themate dicendum est. Primo de omni veritate. Secundo de sermonuz diuersitate. Dicendum ergo q̄ omnia dei verba locutiones ⁊ sermones irrefragabilez ⁊ impermutabilez in se continent veritatem ita vt dicatur Jheremie quarto. Dominus meus ver? est. Et primi Regum nono. Omne quod loquitur absq; ambiguitate veniet. Dixit filius dicit ad patrem Johannis decimo septimo. Sermo tuus veritas est. Et ipso Mathei decimoquarto. Celum ⁊ terra transibunt. verba autem mea non transibunt. Et hec breuiter de eius veritate dicta sufficiant. Nam in fine sermonis premissi eius sermonibus veritatem suā fortissimis rationibus intendimus confirmare.

Secundo dicendum est de sermonum eius diuersitate. Dicendum ergo q̄ multifarie multis q̄ modis olim de? ⁊ vſ adhuc hominibus locutus est. Nam ante legez loquebatur patribus per creaturam. De quo genere loquendi dicitur Geneseos decimo octauo. Vbi deus per angelos dixit ad abraham propheta. Num lare potero abraham que gesturus sum cum futurus

sit in gentem magnam et robustissimam ⁊ benedicentur in eo omnes tribus terre. ℣ Secundo deus loquitur per scripturas ⁊ hic modus loquendi principium in lege sumpsit. De quo Psalmus? Dominus narrabit in scripturis populorum ℣ Tertio in spiritu deus electis suis loquitur ⁊ dilectis. De quo Jeremie vndecimo. A voce loquele grandis ignis ardescit. Sermones ergo dei siue per angelos sint prolati siue per alios. quibus eosdem sermones nullus humanus sermo valeat explicare: tamen omnis sermo domini qualitercunque prolatus in duo sermonum genera tanquam in finem vltimum ordinatur. ⁊ hec duo sunt promissio bonorum ⁊ comminatio malorum. In hos duos sermones est omnis domini sermo ordinatus. De quibus dicit Psalmus Semel locutus est deus. duo hec audiui. quia potestas dei est ⁊ tibi domine misericordia. per potestatem insinuans malorum comminationes. per misericordiam vero bonorum promissionem. Que duo genera sermonum plene ⁊ perfecte in extremo iudicio complebuntur. scilicet cum electis dicetur Venite benedicti patris mei etc. In quibus verbis plene ⁊ perfecte completur omnis promissio electorum. Sic econtra ei qui dicatur. Ite maledicti in ignem eternum etc. istis malis omnis natio reproborum. ℣

Primo ergo dicamus de comminatione maloruz. Secundo de bonoruz promissione. De us autem quatuor mala peccatoribus comminatur. Primum quod nullum bonum eorum acceptabit. Secundum quod nullum malum eorum dissimulabit. Tertium quod omne malum super eos cumulabit. Quartum quod meritum eos dampnabit. ℣ Primo dico. nullum bonum eorum acceptabit. Existentes enim in mortali peccato si omnia bona ab exordio mundi deo exhibita offerant. dominus ea nullatenus acceptabit. Diligit enim deus amam super omnes mundi diuitias quam qui non offert deo non placabitur per minora. Dicitur scriptum est. Si recte offeras. ⁊ recte non diuidas peccasti. Quod exponit beatus Gregorius dicens. Recte offert qui creaturam offert creatori. sed non recte diuidit qui quicunque sibi dat deo. ⁊ se diabolo. Nam Ezechielis decimo octauo dicit deus. Omnes anime mee sunt. Et hoc duplici iure. videlicet creationis ⁊ redemptionis. Qui ergo aufers deo quod suum est non placabis eum per hoc quod tuum non est. Hinc dicit Job vicesimo octauo. Non dabit

aurum obrisum pro ea scilicet anima redimēda. Cuius aīme preciū ex hoc maxime patet q: pro ea redimēda dura verba duriora vbera durissima crucis tormenta dei filius perferebat Ide o dicitur Isaye primo. Cuz extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis. acū multiplicaueritis orationem nō exaudiam vos. Item Malachie. Et non respiciam vltra ad sacrificium vestrum nec accipiaz placabile qd de manu vestra

Secūda comminatio est superaddita prime. q; i peccatoribꝰ nullum malū dissimulabit. sed omnia eorum scelera hic a inceptum cumulata stant. a nullus ex omnibus. nec hic per remissionem. nec ibi per pene purgationem a facie dñi delebitur ineternū Et hoc ē quod dicitur Iosue vicesimo quarto Non ignoscit deus sceleribus vestris. Et hoc imprecatur Ieremias. vicesimo octauo Peccata eorū a facie tua non deleantur Vnde Gregorius Qui de magnis malis debitores fiūt supplicio tradi ti etiaz nouissimum quadrantez soluunt. Illis enim minima condonantur qui maiora districte defleuerunt Nam quos magna premunt etiam mala minima i gehenna pariter affligunt Vñ sicut dñi ex dei gratia de dñi omnibus quantūcūq; minimis eternaliter remunerātur. sic mali ex dei iustitia de malis ōmibꝰ quātūcūq; minimis eternaliter cruciantur

Tertia comminatio predictis superaddita et peccatoribus comminata in eo consistit q; omne genus mali super eos cumulabit De quo cumulo dicit Psalmista. Cadent super eos carbones. in ignem deiices eos in miseriis non subsistent. pluet super peccatoēs laqueos ignis a sulphur a spiritus procellarum pars calicis eorum In quibus omnibꝰ omnium miseriarum cumulꝰ designatur Super hec autez omnia adhuc multo plures superaddet deus sicut dicitur in Deuteronomio Augebit dominus plagas tuas plagas magnas a perseuerantes. pessimas a perpetuas. a cōuertet ite deꝰ omnes afflictiones egipti quas timuisti a adherebunt tibi Insuper vniuersos lāguores a plagas que non sunt scripte in volumine legis huius inducet dominus super te Et sequitur. mane dices quis michi det vesperum a vespere quis mihi det mane

Quarta cōminatio p̄dictis superaddita i eo cōsistit. quia ineternum eos contempnabit. Vñ sicut hom q; sep bñ viuerent si semp viueret in eternū saluabūt sic mali in eternū dāpnabūt De quibus dicit Mathei vicesimoquinto capꝰ

Discedite a me maledā in ifernū De cui? eternitate dr Mat. quinto. Amen dico vobis. nō exibit inde donec reddat nouissimum quadrantem. Quod qz fieri non poterit. ideo quia nec corpus ad animam nec anima ad corpus ad penitēdum a ad restituēdum redire poterit dāpnatio sit eterna De bijs diāt̄r Jhere. deāo quinto. Si stetterint moyses a samuel coraz me non erit anima mea ad populū istū. eijce illos. a facie mea eḡ diāt̄r. Ad hec quatuor genera comminacōnum ordinati sūt omnes sermones dei diuinitus inspirati. ¶ Nunc restat dicendum de sermonib? dei ad promissiones bonoruz finaliter ordinatis. Sunt ergo quatuor bona que de corde dei a minna caritate effluunt in electos. que videlicet bona sperfim in scriptura a deo inueniuntur efficaciter repromissa. Promisit enim deus facilem peccatorum remissionem. necessariorum prouisionem. spiritualez consolationem. eternam glorificationem. In quibus quatuor promissionibus omne bonuz hic a ineternum necessarium includitur sufficienter Bernardus. Si solum deus promitteret regnuz a in itinere deesset viaticū. omino dicerent homines. magnum est quod promittitur. sed peruenendi illuc nulla facultas datur. propterea qui post hoc seculum vitam promisit et nam ipse etiaz sumptus necessarios promisit in via. Sic minimorum a operarijs huius seculi solet ābus in opere a meroes in fine dari. ¶ Do

Primo dico promisit deus facilem peccatorum remissionez De qua Ezechielis decimo octauo Quacūqz hora peccator i gemuerit pro peccato suo peccatorum omniuz eius non recordabor. Et quid est facilius gemitus? a tamen omnia peccata pro gemitu dimittuntur. Et certe si rem grandem postulasz facere debueramus. De hac facilitate remittendi dicitur Eccle. iiastici vndecimo. Facile est in oculis domini subito honestare pauperem. Facilius est ei peccata dimittere qz vindicare. qa remittere ex misericordia et cōpetit quod est ei propriuz. dicēte Ore. Propriuz est ei misereri semper a parcere. Vindicare autem est ei opus peregrinū Vnde Ysaie vicesimo octauo dicit Peregrinuz est opus eius ab eo. Hinc Luce quinto dicit veritas. Quid est facilius dicere. dimittuntur tibi peccata tua. an dicere. surge a ambula. Et ideo per omnes libros prophetarū rogat suppliciter remissionem nos recipere peccatorum

ab ommibus iniquitatibus no
stris. Et sequitur. Quare mo
riemini dom? israel? quia nolo
mortez morientis reuertimini ve
nite. Et idarco conqueritur do
minus dolēs Isa. i. dicēs Deu
consolabor super hostibus meis
¶ Secundo deus promisit ne
cessariorum prouisionem. quaz
ideo promittere voluit in scpturā. ne pusillanimes occasionem
querentes dicerent. deo seruire
non possumus. quia arca neces
saria victualium intendere nos
oportet. Quibus respondet do
min? Deuteronomij decimo qn
to. Non agas quicqz callide in
necessitatibus subleuandis.
Quia dicit Iudic. xix. Ego
prebebo oīa que necessaria sūt
Item Ecclesiastici vicesimo no
no. Fideliter age et inuenies oī
tempore quod necessarium est.
Dinc Luce vndecimo. Quis ex
vobis patrem petit panem nun
qd lapidez dabit illi? Si ergo
vos cum sitis mali nostis bona
data dare filijs vestris. quāto
magis pater vester qui in celis
est dabit spiritum bonum petē
tibus se. Quod adhuc aptius
promittit Mat. vi. Nolite solli
citi esse dicentes. quid manducabimus aut quid bibemus aut
quo cooperimur. scit enī pater
vester quia hijs ommibus indi
getis Primum ergo querite rg
num dei et hec omnia adijcietis
vobis Jtē Nonne anima plus ē
qz esca et corpus plus qz vesti
mentum. quasi diceret Si dedi
quod maius est scilicet corpus
et animaz. quomodo non dabo
quod minus est? Vnde Mathei
sexto. Respicite volatilia celi q
a non serunt neqz metunt neqz
congregant in horrea et tamen
pater celestis pascit illa. nōne
vos magis pluris estis istis?
¶ Tercio promittit deus conuertētibus ad se spiritualem consolationem. Possz
enim aliquis dicere. Difficile ē
mundi huius gaudijs carnis delicijs et alijs delectabilibus per
omnia renūciare. Et ideo ad obuiandum huic occasioni promittit deus consolationes hijs ommibus meliores dicens. Isa. li.
Ego ipse consolabor vos. Et
Mathei. Amen dico vobis q
vos qui reliquistis omnia et secuti estis me centupluz accipietis
et vitam eternam possidebitis.
Qui autem diffidentes de consolacōe dei consolantur in carnis
delectationibus. hijs dicit dominus Luce sexto. Ve vobis qui
habetis hic consolationem vrāz
Quia secundum beatum Bernardum. Impleri visitatioīb?
tonim anima que hijs distractionibus subiacet non potest.
¶ Sed quantomagis illis euacuabitur tantomagis istis implebitur. si parum paruz. si mlt̄ū

multum. Huius ergo consolationis carentia ex sola pusillanimitate et diffidentia habet ortum. Quam diffidentiam beat? Bernardus grauiter reprehendit dicens. Quid timidi estis modice fidei? Nõne ipse deꝰ q̃ paratum asserit electis regnum reprobis ignem eodem ore et eadem veritate testatur laborare et oneratos esse quicunq; ad ipsum nõ accedunt. accedentes autez nõ deserens sed reficiendos ab ipso qui regnum meum abiliter delectabile pollicetur. Ipse enim iugum suum suaue et onus suum leue testatur. qui eternam vitam promittit in pria. presentez quoq; requiem et refectionem promittit in via. Denicq; propheta loquitur dicens. Nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit q̃ ꝓparauit deus diligentibus se. Et facile credimus vniuersi quod dominus loquitur prophetarum. Venite omnes ad me qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Et q̃z multi auertunt aurez cordis Quid incredulitatis istud est. immo quid insanie quasi ab falli sapiẽtia aut fallere veritas possit aut quasi caritas quod offert dare nolit. aut omnipotentia non valeat quod promittit Quis enim homo adeo voluptati et luxurie deditus est. qui non castitatem magis eligeret si certus esset ea. sibi delectabiliorez fore? Quis tam ambitiosus qui non máperet vilitate õma et extremitate esse contentus si vt vere est dignitatibus vniuersis eam sciret amabiliorẽ? Nũc autem frustra clamat christus de leuitate oneris sui. siue cum iugum suum suaue predicat. quandoquidẽ et ab ipsis qui christiano nomine censentur onus diabolicum et iugum carnis delectabile reputatur. Sed vnde tibi inconsideratõ tanta quanta ab ipsis imponitur tibi homine deus meus? Cur tam publice pollicteris q̃ tam facile reprehenderis nõ impleresse? Dulcorem super mel et fauum spiritum tuum asseris et ecce isti dulcorem inuenerũt carnez prochpudor meretricũ. carnem venationis seculi vanitatem. Ve miseris qui de pane iudicant. et tanquam amaram fastidiunt mãnatnum absconditum quod non gustauerunt Sane qui gustauerunt vtraq; bñ sciunt quia deus verax est et omnis homo mendax. Ipsorũ proide testimonia esse debuerãt credibilia nimis. sed cum promissionibus tuis tnorũ etiã experientia contempnitur et ridetur. Carnalis siquidem homo nõ percipit ea que sunt spiritus dei. Nec mirum si expertonon credit homini mortali qui deo mortali nõ credit qui promittit

Ergo insaī reputamur qui crucem dñm predicamus esse suauem · qui delectationem paupertatis magnificamus · extollimus humilitatis gloriam · insanus a nobis cum reputetur propheta · qui se dicāt delectatū eē in testimonijs dñm sicut in omnib⁹ diuitijs Quod a Sapiens Ecclesiastici vicesimo quarto indicat dicens · Nichil dulcius q̄z in mandatis dñm respicere ℣

℟ Quarto deus promittit conuertentibus ad se eternam glorificationez que est finis premium a brauium omnium predictorum · De hoc promisso dicāt Deuteronomij octauo · Dominus deus tuus introducet te in terram bonam · Et seq̄tur · Vbi abūz vlla penuria coēdes panem tuum a rerum omnium habundantia perfrueris · Item Exodi tercio · Educam te de terra ista in terram bonam a spaciosam · in terram que fluit lacte a melle · Item Leuitici vicesimo · Possidete terram quā dabo vobis in hereditatem terrā fluentem lacte a melle · Delicie autem lactis a mellis que in terra promissionis fideliter promittūtur · non est aliud nisi voluptuosa fruitio in humanitate christi per lac designata · ai delitiosa dulcedine in melle diuinitatis · De quatuor hijs promissionibus bonorum dicatur Numeri quarto · Dominus bona promisit israhel · ℣ ℟ Et sciendum q̄ hec quatuor promissiones bonorum per omnem modum quibus homines inter se pmissa sua solent roborare firmissime sūt securata a securissime confirmata · Sunt autem quatuor quibus homēs solent promissa sua firmare a se inuicez securare · scilicet iuramentis · instrumentis · fideiussoribus · a obsidibus · Et quodcunq̄z pactuz siue promissum inter homines pmulgatum vno istorum confirmatum fuerit · de hoc adhibent homines plenam fidem a sine oi ambiguo credunt taliter pmittenti · Deus autem qui verax est cuius solam promissionez oportet inuiolabiliter esse veram · nō vno istorum sed ommibus quatuor ominationes suas pariter a promissiones fortissime cōfirmauit · Vnde Ysa · lv · dicāt · In memetipso iurauī egredietur v̄buz iusticie de ore meo · Verbū autez iusticie est facere quod cōminat⁹ est a soluere quod promisit · De iuramento ergo cōminationis dicatur Jeremie vicesimo secundo · Si non audieritis verba mea in memetipso iurauī dicit dominus quia in solitudine erit dom⁹ hec De iuramēto autē promissionis dicātur Ysaie sexagesimo secundo · Jurauit dominus in dextera sua a in brachio

fortitudinis sue si dedero triticū tuum vltra ābum inimicis tuis Item Exodi decimoterćo. Jurauit dominus patribus tuis vt daret tibi terram fluentem lac et melle. Et hec est prima confirmatio siue confirmatio. p quam deus veritatem suam roborat et confirmat. Secunda confirmatio superaddita p ori fit per instrumenta que sūt sacra scriptura et euangelica veritas quorum robur in eternum immolabiliter perseverat dicente domino Mat. quinto. Amen dico. donec transeat celum et terra iota vnuz aut vnus apex nō preteribit a lege dei. Item Undecimosexto. Facilius est celum et terrā preterire q̄z de lege vnum aspicez cadere vnde quilibet predicator potest dicere illd Joh. Si illius litteris non creditis verb meis quomodo credetis. Tercia confirmatio cōiuncta prioribus est fideiussoria obligatio. Hic autem fideiussor est filius dei. De quo dicitur Prouerbiorum vicesimo. Tolle vestimentum eius qui fideiussor est alieni. Quod in passione factuz est vbi et vestimētis corporis fuit denudatus. et vestimentuz anime quod ē corpus mortificatum. Et ideo hortam Eccles. vicesimo nono q̄ huius fideiussoris gratiaz memi misse debemus cum dicātur. Gratiaz fideiussoris tui ne obliuiscaris. dedit enim pro te animam suam. Et hoc est quod ipē fideiussor dicit de se Joh. Maiorez caritatez nemo habet q̄z vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Quarta cautio prioribus addita est per obsides qui sunt corpora sanctorum quez que tenemus in vadium nunq̄z absoluēnda donec omnia compleantur. Et hoc est q̄d dicatur Apocalipsis sexto. Vidi animas interfectorum propter verbū dei et clamabant voce magna dicētes. vsq̄quo domine sanctus et verus non vindicas sanguinem nostrum de hijs qui habitant in terra. et date sūt illis singule stole albe. et dictum est illis vt requiescant tempus adhuc modicum donec compleatur numerus fratrum eorum. Hinc dicit Matthei vicesimo quarto. Veritas sub iuramēto Non preteribit generatio hec donec omnia fiant. scilicet que dei comminationes et promissione sunt hic dicta nō. Quod nobis prestare dignet Qui in trinitate viuit et regnat deus in secula seculorum Amē

Sermo tercius vnde supra De diuersitate verbi dei audientiuz qualitate. vtilitate et fructu.

Sermo. Cxij.

QVi ex deo est verba di audit vbi supra. Dicit Gregorius exponens hoc verbuz terribile quod sequi tur. propterea vos non auditis quia ex deo non estis. Si enim ipse verba dei audit qui ex deo est. a audiẽ verba eius non po test quisquis ex illo non est. in terroget se vnusquisq; si verba dei in aure cordis capit a intel ligit vnde sit. Celestem patriã desideraẽ veritas iubet. carnis de sideria cõtem. mundi gloriaz de clinaẽ. aliena non appetẽ. pro pria largiri. pensẽt ergo apud se vnq; quisq; vestrũ si hec vox dei i auẽ cordis eius conualuit. a quia iam ex deo sit agnoscit. Quendum autez q; inter omni a bona a deo nobis collata tria maxima nobis dedit. que omni a nobilissima sunt a suprema q̃ bus nec in celo nec in terra habu it meliora. quibus deus sibi suã ecclesiam desponsauit. vt spon sa dei facta veraciter possit dicere illud Genesis tricesimo. Dota uit me deus dote bona. Sũt hec tria verbuz dei filius dei incarna tus a corpus christi. a hec om nia deus. Primum donuz dedit nobis in instructionem. Secũ dum in redemptionez. Tercium in confortationez. Obmissis au tez secundo a tercio de primo oc casione thematis prosequamur

In quibus verbis duo facit Primo posuit silogismi maiorez propositionez. Secundo infert conclusionem. Primuz ibi Qui ex deo est verba dei audit. Se cundum ibi. propterea vos nõ auditis quia ex deo non estis. Dicturi ergo de verbo dei tria de eo dicamus per ordinez. scilz de verbi dei diuersitate. audiẽ di qualitate a eius vtilitate

B Diuersitas ver bi dei triplex est. scilicet legibi le diabile a intelligibile. quod alijs verbis dicere possumus. Iã le vel bale spirituale. Ver bũ dei legibile siue Iãle omnis scptura est diuinitus ispirata. Omnia enim que dicũtur i scp tura nõ sunt aliud nisi verba dei Vnde ps. Dominus narrabit i scpturis populorũ De qua scp tura dicitur Baruth. nij. Hic ẽ liber mandatorũ dei a lex que ẽ in eternũ. qui tenent eam per uenient ad vitaz. qui autem dere liquerũt eaz in mortẽ. Et sequi tur. Beati sumus israbel quo niam que deo placent nobis ma nifesta sunt scilicet per scriptu ram. Secundum verbũ di dicitur verbale siue diabile. a est illud quod per os predica toris ad populuz declamatur. dicente domino. Qui vos audit me audit. Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus ac̃. Sed deus vtitur eis tanquã in strumento fistule per quã ppl'o

fuo annunciat veritatem. ℣ Tercium verbū dei dicatur spū ale siue intelligibile. quod i spiritu deus loquitur ad omnes religiosos. De quo dicitur Job tricesimotercio. Per sompnium m visione nocturna quando irruit sopor super homines ⁊ dormiunt in lectulo tūc aperit aures virorum ⁊ erudiens eos instruit disciplina. De quo dicit beatus Bernardus. Spiritus est deus spiritus est anima ⁊ habēt linguas spirituales quibus sibi mutuo loquuntur Dijs tribus generibus verbi dei omnes electi in scientia bōi ⁊ mali eruditur sine quibus omnes cēm? brutis animalibus deteriores. Illis enim nihil imputatur ad malum quia agunt ex instictu nature. nos autez deprauata natura inclinati sum? ad malū Vñ bruta aialia potius agūt q̄z agūt Nec eo⁹ actio volūtaria ē Genesis octauo. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad mala. Multa mala ageremus si non per verba dei cōpesceremur. Dicit Ysaie primo. Nisi dominus nobis reliquisset semen sicut zodoma fuissemus ⁊ quasi gomorra similes cēmus Nunc autem per verbuz dei eruditi cognoscimus quid sit credēduz. quid agenduz. quid cauēdum quid sperandū. quid timēdum quid diligenduz. ⁊ omnia a que deo placent cognoscimus⁹ euidenter. vt gloriādo possim? dicere illud Psalmi Non fecit taliter omni nationi ⁊ iudicia su a non manifestauit eis. Dec tamen tria genera verborum tribus generibus hominū ministrātur Nobis enim litteratis missuz est primum verbum scilicet litterale. secularibu⁹ secunduz scilicet verbale. spiritualib⁹ vero tercium scilicet intelligibile. ℣ C Secundo dicendum est de audientium qualitate. q̄a diuersi diuersimode se disponunt ⁊ exhibent verbo dei. qui omēs in quatuor differentias diuiduntur. Sunt enim alij qui verbum dei audire contempnunt eo q̄ ibi timent audire ea que sunt suo statui odiosa ℣ De quibus dicitur Ezechielis tercio Nolunt audire te quia noluut audire me. Sūt alij qui audiunt non tamen ad emendationem sed ad subsannatio nem. ℣ De quibus dicitur secundi Paralipomi. tricesimosexto capō. Mittebat dominus deus ad illos per manum nuncioru suorum de nocte consurgens ⁊ cotidie cōmonens eos. eo q̄ libenter parceret populo suo. at illi subsannabant nuncios dei et paruipendebant omēs sermones eius. illudebant q̄ prophetas donec ascenderit furor dñi in ppl'm ⁊ eēt nulla cuāc

Item sunt alij qui non contemp
nunt verbum dei sed libenter au
diunt non tamen efficaciter eiñ
dantur. De quibus dicitur E
zech. tricesimo tercio. ¶ Fili homi
nis filij populi tui loquuntur de
te iuxta muros ⁊ in ostijs domo
rum. ⁊ dicūt vnus quisq; ad alte
rum vir ad proximum suum lo
quentes. Veniteꝫ audiamus quis
sit sermo egrediens a domino. ⁊
veniunt ad te quasi ingrediatur
populus meus. ⁊ sedent coram te
⁊ audiunt sermones tuos ⁊ nō
faciūt. quia in canticum oris sui
vertunt illos ⁊ auariciam suam
sequitur cor eorum ⁊ est eis q̄si
carmen musicū quod suaui dul
cique sono canitur Item sunt alij
qui libenter audiunt verbum di
⁊ opere perficiunt diligenter.
De quibus dicit dominus in p̄o
Populus quem non cognoui ser
uiuit mihi. Quos dominus dicit
beatos Luce vndecimo. Beati
qui audiunt verbum dei ⁊ custo
diunt illud. De hijs generibus
hominum dicit beatus Gregori
us. Sunt nonnulli qui precep
ta dei nec aure corporis percipe
dignātur. ⁊ sunt nonnulli qui
hec quidem aure percipiunt. sed
nullo mentis ea desiderio cōplec
tunt. Et sunt nōnulli qui liben
ter verba dei suscipiunt. ita vt
etiam in fletibus pungant. .
sed post lacrimarum tempus ad
iniquitatem redeūt. De quarto
autem genere dicit dominus Lu
ce octauo. Qui autem in terraz
bonam hij sunt qui corde bono
et optimo audientes verbum re
tinent et fructum afferūt in pa
tientia. ¶ Tercio dicendum e
de verbi dei vtilitate et fructu e
orum qui in corde bono et opti
mo verbum dei retinent. Sunt
autem septem fructus siue vtili
tates. Primo per verbum dei a
peccatis mundamur. Secundo
bonum operamur. Tercio conso
lamur. Quarto sanctificamur.
Quinto ab inferno assecuramur.
Sexto in iudicio non iudicamur.
Septimo in celo glorificamur.
¶ Prio p veritatē verbi dei a
peccatis mundamur. Vñ cū do
minus in cena sermonē ad disci
pulos fecisset dixit Jo. xv Vos
mūdi estis ppt sermonē quē lo
cutus sū vobis ¶ Secdo p vbū
dei bonū operamur. Audientes
enim in verbo dei eius volūtatē. ce
li iocūditatē. iferni calamitatē.
pcā fetiditatez. vltro ꝯpellimur
ad verba dñi ope pficēda. di
centes ope et effectu illd Exo
di Omia q̄ locutus ē dñs pficiem
¶ Tercio p verbū dei ꝯsolamur
De quo Jē. xv. Inuenti sunt ser
mones tui et comedi eos et factus
est michi verbum tuum in gaudiū
et leticiā cordis mei. Et iterum.
¶ Factus sum quasi vir ebrius et qua
si hō madidus a vino a facie ver
boꝝ eius p̄o. Quā dulcia faucibo

meis eloquia tua. ¶ Quarto per verbum dei sanctificamur. Dicitur enim Job. sexto. Verba que ego loquor spiritus et vita sunt. Sicut enim nucleus in testa. mel i cera. sic spiritus sancti et vita ex verbis hominis frequentatis et contractatis hauriūt. Jo dr Lu. xi. Beati qui audiūt verbū dei et custodiūt. ¶ Quinto per verbum dei ab inferno assecuramur. Sic enim dicit in presenti euangelio Amen amen dico vobis. si quis sermonez meū seruauerit mortē nō gustabit in eternum. ¶ De sexto q̄ per verbum dei in iudicio non iudicamur. et de septimo q̄ in celo glorificamur dicitur Jo. quīto Omnis qui verbum meū audit et credit ei qui misit me habz vitam eternam et in iudicium non veniet. Dee septez gratie quas ex virtute verbi dei elicim? aiaz sanctam ad similitudinem dei promouent et disponunt. Ad hoc enim omnis gratia quam a deo accipimus nobis datur. vt similitudo dei in anima reformetur. Quod expresse insinuat beatus Bernardus dicens. Omnis cura sanctorum spreto cultu exteriorīs hominis omni se diligētia prebet et occupat in excolendo ac decorando illo interiori qui ad imaginem dei est Certi enim sunt deo non posse esse q̄dq̄z acceptius imagine sua si prio fuerit restituta decori Dee ergo septem promouent aiam deuotam ad dei assimilationem Assimilatio autem promota dei et hominis perficit vnionez. vni o vero dat homini dei denominationem vt homines dicantur dii sicut ipse dictus est deus ¶ E

Sciendum ergo q̄ est q̄ntuplex similitudo que homines similes sibi facit adinuicem Sūt eiī aliqui similes in operatione. Secundo alij sunt similes in morum et virtutū exhibitione Tercio in similī nature productiōe Quarto in nobilitate. Quinto in faciem dispositione. Oīs enim has similitudines quinq̄ in nobis ad deuz promouet verbuz dei et per has similitudines erimus similes deo. Vnde verbū dei secundum q̄ has similitudines quinq̄ in nobis perficit q̄nq̄ habet nomina Cum eiī similes nos facit deo in operatione dicitur pmber. quia sicut pmber oīa terra nascentia producit. sic verbum dei producit homines ad omnem operationem sibi possibilem. quod cuz contingit homo dicitur assimilari deo in operatione. Quia sicut deus facit oīa que voluit sic homo facit omnia que poterit. Hinc Ysa. lv. Quō pmber descendit de celo et illuc vltra nō reuertitur sed inebriat terrā et inebriare eaz facit. sic erit verbum meū quod egre

dietur de ore meo nō reuertetur ad me vacuū sed faciet q̄cunq; volui. ¶ Secundo verbuz dei perficiē in nobis secundaz assimilationem facit nos assimilari deo in moruz ⁊ virtutū assil'acō nē ⁊ tunc induit nomen plante non cui? cunq; nascenti? sed arboris Videmus enī q̄ puul? furculus magno stipiti insertus ignobilitatem stipitis immutat trahens eam in suā virtutē Sic verbū dei vitiū hominis extrahit ⁊ virtutes dei inserit et sic deo similes? erimus in moꝝ et virtutū exhibitione De hoc noīe verbi dei dicitur Iaco. i. In mansuetudine suscipite insitū verbum quod potest saluare animas vestras ¶ Terćio verbū dei dicit semē Mat. xiij. Semē est verbum dei In quo nomine nos deo assimilat cum omnez homiez quātū in nobis ē ad cognitionē sui nominis promouemus. Vt sicut vult oīs homines saluos fieri ⁊ ad cognitionem sui nominis peruenire. sic ⁊ nos affectu ⁊ effectu cupimus omnes promouere. ⁊ tunc verbum dei conuenienter nomine seminis? appellatur. quia sicut semen cuiuscū q; gram producit sibi simile. sic ⁊ nos similes nobis producim? quātū possum? ope ⁊ effectu. ⁊ sic sub virtute hominis deo assimilamur in fideli oīm hominū promocōe. ¶ Quarto verbū dei dicitur gladius Ad Ephe. vi. Gladiū spūs assumite quod est verbum dei. Nec inconuenies est similitudo. quia sicut gladio res scinduntur ⁊ scisse diuidūt ⁊ abinuicē separant. sic verbū dei deuote auditū ⁊ opere adipletum spiritū nostr̄ scindit ⁊ diuidit a terrenis. Quod aptē insinuat Apo? Heb. iiij. dicēs Viu? est sermo dei ⁊ efficax et penetrabilior omni gladio anceps ti pertingens vsq; ad diuisionem anime ⁊ spiritus Quod expones Rich. di. Quid hac divisione mirabilius vbi illud quod essentialiter vnum est atq; individuum in seipsum scindit. et quod simplex in se ⁊ sine partibus constat a seipso diuiditur ⁊ separatur. vtz in vno homine in quo non alia essentia est spūs atq; alia essētia est anime. sed prorsus vna eademq; simplicis? nature substantia. non enim in hoc gemino vocabulo gemina substāūa intelligitur. sed gemina vis? eiusdez essētie. vna superior que per spiritū alia inferior que p̄ animā accipitur designatur. In hac ergo divisione qđ aīale ē remanet in ymo. spūs aūt ⁊ qđ spūale ē ad sūma euolat. quod corpulētū atz fetulētuz ē qi corp? mortuum reddit subseipso. quod autem subtile est ⁊ defecatum quasi spiritus efflatus ascendit ⁊ transcendit seipsum

O alta quies ⁊ sublimis ꝑ quie? Vbi omne quod humanit? mo ueri solet motum omnē amittit ⁊ vbi omnis qui tunc est mot? diuinus fit ⁊ in deum transit · mē tior si ipsi de seipsis idem nō asse runt qui huiusmodi fūt · nos au tem omnes inquiunt reuelata fa cie gloriam domini speculantes in eandem imaginē transformā mur a claritate in claritatem tā quam a spiritu domini · Vides certe quid agis ⁊ intelligis vt ar bitror quid valeat illa diuisio anime ⁊ spiritus de qua iaz plu rima diximus · Spiritus ab in finis diuidit · vt ad fūma sublimetur Spiritus ab anima scin ditur vt domino vniatur · qui e nim adheret deo vnus spiritus ē Felix diuisio ⁊ expectabilis separatio · vbi quod passibile ⁊ corruptibile dinoscitur suis ite rim passionib? morit⁹ vſ ad o vt michil passibilitatis ꝑ corrup tibilitatis interim sentiatur · V bi ⁊ illud quod spirituale subti le est vſ ad speculationez diui ne glorie sublimatur · ⁊ in eandem imaginem transformatur · Pars igitur inferior ī ymo ma net · pars autem superior sublima tur ad gloriam ⁊ iocunditatem Quod in moyse proprie figura tur · cuius superioris corporis p tem scilicet faciez a consortio di uini colloquij cognouimus glo rificataz · ita vt non possent filij israhel intendere in vultum eius propter claritatem eius Redit ergo tandem spiritus ad se ⁊ re uertitur qui longe excesserat su pra se ⁊ quod passibile ad prio rem statū surgit · Quid tibi vi detur? ad illatam iniuriam bila rescere · de tribulatione gaude re Nonne hoc est in nouitate vi te ambulare ⁊ secundum aliquē modū seipsum impassibilē esse tē dere ī · suis passionibus non sub iacere? ⁊ sic deo quantum possi bile ē assimulamur in nobilita te · Quinto verbum dei dic tum est speculum · sicut enim in speculo resultat facies ad simili tudinem facei opposite · sic per verbum dei nostra facies simila tur facei dei · Facies enim tam dei q̄z nostra vtriuſ ē voluntas eorū quibus de? ⁊ anima quod dāmodo cognoscitur · Per spe culuz ergo verbi dei facē nostre voluntatis diuine facei ꝺforma mus · cum omnia volumus que deuz velle cognoscimus · ⁊ om nia nolumus que cognoscimus deum nolle · ⁊ sic deo similes eri mus in facierum simili dispōne Ons quinq; assimilationibus ī ter deum et animam confluenti bus transit anima beata ad sta tum sanctiorem scilicet ad vni onem · vt cum deo in reliquuz v nus spiritus fiat · De qua vnio ne Require in sermone · Si lin guis hominum loquor · Multo

enim beatius est vnīri deo q̄z assimilari. Vltimo nescio ad quid adhuc altius nos promouet verbū dī. quod licet in scriptura aperte legamus. intactuz tamen relinquim? ne nobis huiusmodi dictum in blasphemiā reputetur. prodam tamen vt prosim licet cum timore. quia ex vnionis promissione dīj nominamur et sumus Et sicut ipse naturaliter est deus sic⁊ nos participatiue dīj nominamur. quod si verum est omnes homines hoc audientes ex admiratione et gratiarum actione deberent deflere dicentes illud Job. Quid est homo q̄ magnificas eū. Si autem non dico verū in isto momento deberez lapidib? obrui. hoc enim mādauit dominus. Qui blasphemauerit morietur lapidibus obruet cuz omnis populus. Sed parate quaeso si forsitan quod dixi probauero verum esse. Legimus Joānīj. q̄ dominī? dixit. Ego⁊ pater vnum sumus. Quod cū audierit populus ad mandatū legis statim volebant dominuz lapidare. ⁊ paucis it̄ positis respōdit ihesus Nonne in lege vestra scriptum est. Ego dixi dīj estis. si illos dixerit deos ad q̄s sermo dominī factus est ⁊ non potest scriptura q̄ Ecce ex patris assertione ⁊ filīj expositōe dīj nominamur ⁊ sumus. Prō qua gratia sit ei honor⁊ gloria i secula seculorum Amen.

¶ In festo palmaruz Sermo primus.

¶ De quinq̄ proprietatib? palme ⁊ earum similitudinib?

¶ Sermo. Cxiij. ¶ F

Hændam ad palmaz ⁊ apprehendam fructus eius Cantico. vij. Cum secunduz p̄bm transferētes se secundum aliquaz similitudinem se transferant. ¶ Deo sciendum q̄ statute palme status iusti hominis cōparatur siue assimilatur. Propter quod ad magnam cōmendationem spōse in Canti. dicitur Statura tua assimilata est palme. ¶ Et de viro iusto dicitur. ¶ Justus vt palma florebit. Dec autez similitudo palme et iusti hominis ex proprietatibus palme lucide declaratur. quas quidem proprietates ex ipius palme descripcōne plenius cognoscemus. Dicit enim Vsidorus. Palma est arbor nobilis et insignis sempiterne pulchritudis sine vlla fuccessione conseruans folia sua tempore hyemis et estatis. Eius radix est amara et in profundo terre valde dimersa. truncus vero est durus solid? et rugosus ⁊ fortis valde. et iō difficil? ad secadū. mlti? hūs ramos? et folia

pulcherrima · fructum vero ob longum ⁊ dulcissimum qui dactyli vocatur · magne altitudis · in supremo contra aliarum arborum consuetudinem habens latitudinem · per centum annos fructum faciens · Ex his̄ omnibꝰ proprietatibus instruimur ⁊ informamur · quomodo vitaz nostram vꝫ ad eternam beatitudinez summe perfectionis perficere debeamus · In verbis ergo ꝓpositis qnatuor possis considerare videlicet merēdi difficultatē · perueniendi facilitatem · consequendi fructum qualitatē · fruendi vtilitatem · Primum ibi · Ascēdam · Secundum ibi · ad palmam · Terciū ibi · ⁊ apprehendam · Quartum ibi · fructꝰ eius · ¶ C De p̄mo autem sciendum est ꝙ duplex est ascēsus scilicet consideration̄is ⁊ imitationiꝭ Consideration̄is ascensus vt per intellectum ⁊ consideration̄em nostram ascendamuꝰ palmam subtiliter considerantes eius conditiones dispoēs virtutes ⁊ ꝓprietates vt ex cōsideratis i palma nostrū statum edificemus · Ascensus autem imitationis est vt cōsiderata in palma in nobis opere cōseqm̄ · ¶ D Sunt āt ipsius palme sex proprietates ex quibus deuotus ⁊ religiosus homo instructus compon̄t ordinat ⁊ perficit ad perfectum statū vitam suam · Habet em̄ ipsa palma in radice amaritudinem · in stipite asperaz ⁊ rugosam fortitudinem · raōz multitudinem · foliorum pulchritudinem · i fructu dulcedinem · temporis lōgitudinem · Vnde beatus Gregorius dicit · Justorum vita non immerito palme comparatur · quia palma inferius angustatur · sed superius dilatatur · aspera ē inferius quasi duris cortic̄ibus obuoluta · superiꝰ vero ⁊ visu ⁊ fructibus pulchra · Sic electorum vita inferius despecta ē ⁊ stricta · superiꝰ vero pulchra ⁊ lata Habet adhuc aliqd palma quo a cūctis arborum generibus differt · Omnis nāq; arbor in suo rōbore iuxta terrā vasta subsistit · Dicat ergo deuotus homo vitam suam ad perfectionē cupiens deducere · Ascēdam ad palmam per diligentē consideration̄em · vt ex proprietatibus eius instructus compotam ⁊ ordinem statum meū · si forsitan ex hac informatiōe tādem aliquando apprehendā fructus eius · Naz per radicis amaritudinem penitentie amarissimam contrition̄em · per stipitis fortitudinem durissimam · uersationem · per ramorum multitudinem virtutum collection̄em · per foliorum pulchritudinēz meritorum cumulation̄em · per fructus dulcedinem premiorum

fruitionem · per operis longi
tudinem · vite nostre perfectio
nem ⁊ perfectaz consūmatioēz
intelligere possumus conuenien
ter · ¶ Resumendo has propꝫ
etates ⁊ eas quantuz dominus
dederit prosequēdo ipsas ad no
strorum pfcūum studimm ap
plicemus · Sciendum ergo qꝫ
per radicās amaritudinem ama
ra penitentia designatur · quia si
cut radix est inicium arboris in
profundo terre disa · sic peniten
tia iniciuz salutiꝭ in profundo hu
miliationis radicata · De cuius
inicio dicit Jeremie · Conuerte
me ⁊ conuertar · Et dicit beatꝰ
Bernardus · Inicium conuer
tendi ad dominum est penitenti
a quam sine dubio spiritus ope
ratur in nobis nō noster sed dei
Si ergo staturam nostri profe
ctus assit aē volumꝰ palme tūc
in radice id est in penitētia ama
ritudinez habeamus · De quo
monemur Jeremie tricesimopri
mo · Statue tibi speculum po
ne tibi amaritudinem · Idem ·
Luctum vnigeniti fac tibi plan
ctum amarum · ¶ I
Vt autez hec amaritudo in cor
de nostro efficaciꝰ excitet tres
amaritudines in nobis conflu
ant vna videlicet de dei offensa
De qua dicitur Jeremie Scito
⁊ vide quia malum ⁊ amarum
est dereli quisse te dominum de tu
tuum · Maluz quia ille perdito
omnia perduntur que sūt neces
saria ad salutez Amarum qz de
o perdito cmiꝭ dulcedo in ama
ritudinem vtetur · Secundo a
maritudo cōfluat in cor nostrū
de pena ad quaz obligat pecca
tuz · De cuius amaritudine di
citur Ecclesiastici tricesimopri
mo · Amaritudo anime vinum
multum potatuz id est peccatū
cōmissum facit amaritudinez a
nime · Quod autem per vinum
intelligatur pecca tum apte inu
itur Deuteronomij tricesimo se
cundo · Fel draconum vinum e
orū · Tercia amaritudo ē mors
⁊ mortis memoria · De qua di
citur Ecclesiastici quadragesi
mo primo · O mors q̄z amara ē
memoria tua · Dee tres amari
tudines in corde hominis conge
ste amaritudinem faciunt ama
rissimam · De qua Ysa · tricesi
mo octauo In pace amaritudo
mea amarissima · vt dicē possit
ipse penitens illud Treñ · tercio
Replevit ⁊ inebriauit me ama
ritudine inimicus meus Et no
tanduz qꝫ tales amaritudines
in conscientiam hominis conflu
entes dulcedinem eliciunt · Qd
figuratū est Exodi decimoquī
to · quia amara aqua per ama
rum lignuz tacta conuersa est
in dulcedinem · Et Ezeb · ij ·
Deuoraui libꝫ in q̄ scptē erant
lamētacōes carmē ⁊ vē · p quē li
bꝫ pēna intelligit ⁊ subiugit ·

Et factum est in ore meo quasi mel dulce. Hic amaritudo penitentie in conscientia tandez in deuotionis dulcedinem operat.

Secundo palma est in stipitis fortitudie dura et aspera. per quam dura et fortis conuersatio designatur. Dura autem et aspera conuersatio ex tribus conficitur q in stipite palme inueniuntur. Habet enī palma in stipite suo gracilitatem. in cortice asperitatem. in ligno fortitudinem. Per quas tres proprietates stipitis informamur. quomodo de virtute in virtutez et de profectu in profectuz crescere debeamus in altum perfectionis. Nam per gracilitatē carnis macerationem. per asperitatem morum humiliationez. per fortitudinem duram exercitationem intelligimus euidenter. Quando enim carnez maceramus mores humiliamus. spiritū fortificamus. tunc negocium bene currit De primo scz carnis mortificatione dicit Apostolo. Obsecro vos per misericordiā dei vt exhibeatis corpora vestra hostiam. per ostium autem quod sic dictum est. qz hostie siue oblationes ocādebant ibi. p qđ primū ostiū filij israhel introibāt ad tēpla. nostra conuersatio designat. p quā in prīo ingressu sācte vite corpus macerari. Jō dicit Apl's. Cum carnis ne per

fecerit̄is i desiderio. obsecro vos tāq aduenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis. Secunda proprietas quā habet palma in stipite est asperitas cortic̄is. per quaz designatur vt in vita nostra asperitatē et vilitatez teneam? Ante Job xxiij. Qui humiliatus fuerit in gloria erit Jō deus omēs electos in hac vita in humilitate post uit. De quib? dicit ppheta. Deus meus pone illos vt rotā et sicut stipulam ante faciē venti. Hāc quanto plꝰ hic deprimunt oculi tāt et huiliāt tāto in futuro sublimꝰ exaltāt. De qb? dicit Gregori? Quid est qđ aīps quos sibi tam carosꝰ meternum conspicit tam vehementer q̄si despicatosꝰ affligit? Dū enī Job cui dei testimonio similis non est in tot rerum dampna sustinet. tot funeribus pignorum percutit. tot vulnera tolerat. Ecce autem dum beati Job vulnera cruciat? qz cōspicio subito mētis oculos ad ioßem reduco. et non sine grauissima admiratiōe perpendo. q ille ppbie spiritui tra matris vterum repletus et pus sanctus q̄z nat?. ille quo inter natos mulierum non surrexit maior pro puelle saltu capite truncatur. ille vir tante sanctitatis? per risum turpium moritꝰ. Quid est qđ beatus iob dei testimonio p̄fertur cū ctis viuentibus

super terraz ⁊ tamen plagis vſq; ad ſterquilinium ſternitur. Et quid eſt q̄ iohannes dei vo ce laudatur. ⁊ tamen pro temu lenti verbis ſaltationis premio moritur. Quid eſt q̄ Jeremi as in neruum plenuz luto mitti tur cum tamen deus ei diceret. Anteq̄z exires de ventre ſancti ficaui te. ⁊ illud ne timeas quia ego tecum ſum. Quid eſt q̄ omnipotens deus ſic vehement in hoc ſeculo deſpiciat quos ſic ā te ſecula ſublimiter elegit. niſi hoc q̄ fidelium pietati patet. quoniam idcirco eos premit in i ſimis ⁊ foris eos vſq; ad deſpec ta deiicit vt intus vſq; ad imō prehenſibilia perducat. Ideo de ſe ⁊ aliis electis dicit Pſal. Miſerere noſtri domine miſerere noſtri. quia multum repleti ſu mus deſpectione. Tercia proprietas ſtipitis eſt fortitu do quia difficilis eſt ad cedēdū ſiue ſecandū. Dicit nos fortes ſimus in exercitio ſpirituali vt verificetur in nobis illud Sapi entie quarto. Certamen forte dedit illi vt vinceret. Et illud Regum Tantūmodo eſto vir fortis. Ideo monemur Judic. ſexto. Diſce in quo ſit maxia fortitudo eius. Cur hoc? quia gaudium domini eſt fortitudo noſtra. Hec autem fortitudo in tribus conſiſtit. videlicet in malorum reſiſtentia. tribulacō num ſufferentia ſiue patientia. in bonorum efficientia. De pri mo dicit Apoſtolus. Nondum vſq; ad ſanguinem reſtitiſtis. De ſecundo Prouerb. Melior eſt patiens viro forti. De ter cio Prouerbi. Manus fortium diuitias parat. De hijs tribus dicitur Eccleſiaſtici quarto. Fumiculus triplex difficile rū pitur. qui enim fortiter agit for tiſſimus eſt.

Tercio palma habet ramo rum multitudinem. quoruz alij erigūur ſurſum alij deorſuz alij dextrorſum. alij introrſuz. per quas virtutes non incongrue de ſignantur De quibus ramis di citur Ezechiel. Montes iſrahel ramos veſtros germinantes. Quorum ramorum alij ſurſum vt diximus origuntur ad deuz vt vtutes theologice fides ſpes ⁊ caritas. Alij deorſum incli nant ⁊ deflectunt. vt timor in clinat et deflectit ad infernū. miſericordia inclinat et deflec tit miſeriā pauper. Alij dextror ſum vt virtutes cardinales ſcz iu ſticia fortitudo temperantia pru dentia. Alij autem in ſeipſos flectuntur. vt humilitas ⁊ caſ titas. De hijs dicitur Mich. ſexto. Indicabo tibi o homo quid ſit bonum aut quid deus requirat a te. facere iudicium ⁊ iuſticiam ⁊ ſollicite ambulare cuz deo tuo. De prio Job Qui

amat iudiciū sanari potest.
Et Ecclesiastici. Justum iudi
cium iudicate. Glo. de verbis is
tis. Quare? quia vt diat beat?
Bernardus. Diligit deus ani
maz que in conspectu eius sine
intermissione diiudicat semetip
sam. id qz iudiciuz non nisi ppt
nos a nobis exigit. quia si nos
metipsos diiudicamus nō iudi
camur. De secundo Deutero.
tricesimo quarto. Habeas iusti
ciam coram domino deo tuo sem
per. Cur hoc? quia secundum
Psalmū Non ingreditur ad de
um nisi qui ingreditur sine ma
cula a operatur iusticiaz. a dei
iusticiam ex debito iusticie seq̄
ris De terc̄o sc̄da thymo. secū
do. Solliciate cura teipm̄ proba
bilem exhibere deo operariuz in
confusibilem recte tractantem
verba veritatis. ℣ Quarto
palma habet foliorum pulchri
tudinem Quid per hec folia ni
si opera meritoria designantur?
Vnde Sapientie de beato viro
dicatur. Erit folium eius viride
Ideo conuenienter per folia pal
me merita designantur. que sic
sine vlla successione conseruat
folia in perpetua viriditate per
manentia sic opera bonorum nō
marcescūt neqz deficient. Ideo
in predicta auctoritate sequit
Et in tempore siccitatis non erit
sollicitum ac̄. Et in p̄s. Et foli
um eius non defluet. scz iusticia
omnia q̄cunqz faciet prosper
buntur. Hec folia colorem ha
bet viridem. monens per hoc vt
folia operum nostrorum in sub
tilissima a perspicacissima diligē
tia faciam? quia viriditas est
color congregatiuus visus. per
quez limpiditas a subtilitas de
signatur Ezech̄. xlvij. Erunt
folia eius in medicinam. quia o
pera meritoria medentur anime
contra omnem languorem. Et
Apocalipsis vicesimo septimo.
Et erunt folia ligni in sanitatē
gentium. ℣ Quinto palma
in fructu habet dulcedinē. Sci
endum autez qz fructus palme
qui dactyli vocantur long? est
dulcis a fructuosus signans de
um qui fructus est omnū labo
rum sanctorum suorum. Per
longū ergo eternitas. per dul
ce fruendi delectabilitas. per
fructuositatem autem que com
pacta est adhesio nostra ad de
um designatur. Habem? ergo
in illo fructu qui deus est quo
fruem̄ felicit̄ iet̄nū lōgitudiez
i. eternitatē delectabilitatē ad
hesibilitatē. De primo dī Deu
teronomij decimo. Ipse deus e
vita tua a longitudo dieruz tu
orum. Hec autem longitudo
non est aliud nisi eternitas De
qua Ysaie. li. dicitur. Letitia
sempiterna super capita eorum
De secundo Ysaie. lvij. Dele
taberis super dūo a fulstollam

te ſuper altitudinẽ terre Et Job Super omnipotentem delitijs affluies Dicetur q nobis cuz uenerimus illud Esdre. ix. Bibite dulcissima que q Dicemus q pre ammiratione illud ps. Quam magna multitudo dulcedis tue domine De tercio Deu. Vniuersos qui adherent deo Idẽ tercio Adhereas deo ipse enim est vita tua Vñ ps Michi adherere deo bonum est Cur hoc quia vt ait Apl'us. Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo. De hoc spiritu dicitur Sap. iij. Bonorum laborum gloriosus est fructus. Quem nobis prãre q̃

Sermo secundus Vnde supra De epistola Quod ad imitationem quintupliciter passionez domini in nobis sentire debemus debemus Sermo. cxnij.

Hoc sentite in vobis qd et in christo ihesu Obiñ. In vbis propositis duo facit. Primo proponit dominim passionem. Secũdo hortatur nos ad imitationem Sentimus autem in christo passionez laboriosam. doloroſam. amorosam. et hanc ipsaz sentire in nobis debemus Glosa. Sentire debemus mtus et extra non sermone tantum vt verbosi. non tonsura et habitu vt ypocrite Naz de primo dicit Job Nunquid q multa loquitur aut vir verbosꝰ iustificabitur. De secundo Matthei. Ve vobis ypocrite qui mũdatis quod deforis est q̃. De hijs omnibus passionibus simul sumptis dicit Bernar. Beneficia memoremur si deliter non sicte sicut ypocrite. nec sola consuetudine sicut seculares. sed nec necessitate vt iumenta in ferendis oneribus. sed sicut decet sanctos in sinceritate fidei solliçita deuotione

Verum quia dicit Bernar. super hoc verbo Hauritis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. q exercentibus se fideliter in dominim passione de fontibus domini vulnerum hauriant oia genera gratiarum. ideo quomodo nos in eadem passione exerçitare debeamus breuiter est dicendum. Habet enim talis exerçitatio gradus suos mediantibus quibus ad perfectionez ommis sanctitatis possumus peruenire Debemus autem ad pauli ymitationem passionem domini sentire in nobis. Primo in intellectu. Secundo in affectu Tercio in effectu. Quarto in defectu. Quinto in despectu

Primo dico sentire debemus passionem in intellectu. ipsam attentius ymaginãdo. ymaginatam attentis cogitationibus ruminando. De hoc

monet nos Thr. O vos omnes qui trāsitis per viā attēdite id ē mēte cogitate si est dolor sicut dolor meus. Quod tūc fidelit agit cū attenta cogitatiōe magis q̄z deuotione passio dn̄i cogitatur. Cogitatio em̄ a cogē do dicit eo q̄ in tali negocio cū grā non occurrit intellectuz nō ctruz cogere nos oportet De q̄ coactiōe dicit Bern. Cogunt sensus in vnum a disciplina volūtatis ne lasciuire eis vacet pōdere laboris subacti abumiliati ti in obsequiū spiritus. De hoc cōātu cogitationū nostraz dr Deute. Caue ne vnq̄z obliui scaris dn̄i dī tui qui te eduxit de terra egipti scz per beneficiū passionis. Sēper enim possumus cogitare licet non semper deuote possumus meditari Ideo ad cogitādū deum sub p̄cepto vrgemur licet ad meditādū ipsum deuote qđ est gratie non obligemur. Et ideo eādem dn̄i memoriā otinuare dicēm Deute. vi Et ambulās in itinere dormiens atq; cōsurgens a ligabis ea quasi signū in manu tua. a mouebūtur ante oculos tuos. scribes q; ea in limine a ostijs domus tue. Quod licet secundū litteralem intellectuim de mādatis dn̄i sic preceptum. potest tamen tanto conuenientius ad passionez dn̄i retorqueri q̄z to magis est dn̄m pro nobis passionem sustinuisse q̄z aliq̄d mandasse Dec ē enim lex beneficiorum dei q̄ quāto maiz est beneficiū tāto minus debem? obliuisci. Docemur autem amplius quomodo dn̄i passionez maiorari debeamus Deutero. xxviij. vbi dicitur Erit vita tua quasi pendens ante te. Mortem enim dn̄i a passionem eius que est vita nostra p imaginationez debemus pendere ante nos a in deum sic pendentem a pro nobis patientem nostrā memoriam cōtinuare Cui cōsonat illud Ecclesiastici vicesimonono. Gratiam fideiussoris tui ne obliuiscaris. dedit enim pro te animam suaz Quem tam inconuenientissima fideiussio visa est vel audita q̄z vt homo pro homine daret vitaz? ecce magis hec quia nō solum homo pro homine sed deus pro homine Ideo dixit Io. xv. Maiorem caritatē nemo habet vt animam suaz ponat quis pro amicas suis Super qđ Berna. Tu maiorē habuisti domine quia non solum p amicas sed p inimicis tuis aiaz tuā posuisti Vñ

Sūt omnes particule passionis dn̄i fideliter colligende dicente domino. Colligite fragmēta ne peāt Et p? mod? fasciculi mirre mēorie dn̄i dāte qđ illa i Cāt. dt. Fasciculus mirre dilcūs me? mihi. Qđ exponēs

Bernardus dicit. Ego fratres ab meute mea etate pro acervo meritorū que mihi deee facebaz hunc fasciculū mrre colligare ⁊ it vbea mea collocaé. curaui collem ex oib⁹ anxietatib⁹ ⁊ a maritudib⁹ dñi mei Primū sez mfātiliū illaz ncātatū. dem labo rū quos ptulit in predicādo. fatigationuz in discurrendo. vigiliarū in orādo. tptacom in ieiunādo. lacrimarū in opatiēdo. mfidiaz in colloquēdo. postremo periculorum in falsfrībus. subsānacom exprbracom clauorū boz ⁊ qz similiū q̄ in salutē hūani generis noscit ptulisse. meoriā horuz eructabo quoad vixero. ieternū ñ obliuiscar miserationes istas Hec meditari dixi sapientiā. in bijs iustitie mihi constitui pfectoez ⁊ copias meritorū ex bijs mihi interdū pot⁹ salutaris amaritudis. ex bijs rursū suauis vnctio salutaris consolacōnis Hec me erigunt in aduersis ⁊ in psperis deprimūt Hec me a sublimioz pbia scie ibm ⁊ hūc crucifixū. Hunc ⁊ vos dilectissimi tā dilectuz fasciculū colligite vob Hūc medullis iserite cordis. Per hunc munite aditum mētis. vt ⁊ vobis inter vbera cōmoret Secundo passio dñi que vꝫ huc per intellectū ē memoriter ptractata trāsit in affectum. vt non solum per intellectum cogitetur sed meditātis devotio per affectuz inflammet. sed quia fideliter agit itellect⁹ in eo quod potest ato mutatur in affectum. Non vt solum passio domini in intellectu cogitet sed affectus per pietatem ⁊ cōpassionem inflāmetur. Quod monuit dñs Canti. viij. Pone me sicut signaculum super cor tuum. Signaculuz enim siue sigillum impressum relinquit ibi suam imaginem Hic vult deus vt suā passionem cordi nostro totaliter imprimamus p passionis affectum. ideo ibi relinquit in nobis vestigiū sue passionis. vt secundum ipm rubricatum i cruce per virtutem cōpassionis deuotio i nobis similiter in rubricetur. Huic secundo gradui det amonitio apostoli cum dicatur in verbo ꝓposito. Hoc sentite in vobis ⁊ c.

Sentitur autē in corde dupliciter sciz per amarū affectum cōpassionis. cū tanta cōpassione meditatur passio cristi vt amarissimas lacrimas eliciat deuocō vt deuotus homo dicere possit illud Ecclesiastici q̄dragesimoprimo. O mors q̄z amara ē memoria tua Secundo sentitur in corde per dulcissimum affectuz compassionis. cum eantē domini passionē tam intimissime meditamur vt talis deuotio dulcissimas lacrimas eliciat. vt fiat quod in Iudith dicitur. Fon

tes amari dulcorati sunt Quod bene figuratū est Exo. vbi iussit dominus amarā aquam tāgi p virgā amari ligni. a ex his duabus amaritudinibus facta est aqua dulcis Quid enim per amarā aquā nisi amara dñi passio. quid per virgaz que in longum ptenditur nisi longa meditatio designatur? per quam dum domini passionem tangam? vertitur in dulcorem. Hinc est q ex hoc affectu cantat ecclesia. Dulce lignū dulces clauos dulce pondus sustinet Quid enim ihesu p nobis patienti fuit amarissimū nobis in deuotione adorantibus interdum fit dulcissimū Hec ergo due deuotiones sciz dulcis a amara ex affectu compassionis dominī hauriūt. Quid supra insinuat Her. dicens Ex his interdū pot? salutaris amaritudis hauriē. a rursū ex his suauis vnctio propinatur Tercio passio dñi debet sentiri per effectuz vt viz de interiori affectu i exteris opis effectū procedat vt cū passio q int? hominem deuotū efficit exteri? p exhibitionē operis declaretur. Vñ Pro. xxiiij Prepara foris opus tuū id ē deuotionem quā intus concepisti per affectuz. exterius ire iubeas per effectū Quia secundum Bre. Probatio compassionis per exhibitionem exterioris operis comprobatur. Vnde. ij. Reg. dicitur Omnia que habes in corde tuo fac quoniā deus tecum est. qñ dicat Quicqd homi corde concipis per exhibitionem operis exterius declaret Ideo Exodi xxv. dicit nobis deus Fac iuxta exemplar quod monstratū est Ac si dicat. Fac id est opere perfice iuxta exēplar quod in animo concepisti. Vnde Luce nono dicit nobis christus. Qui vult venire post me abneget semetipsum. a tollat scilicet per effectum operis crucē suam. Et Apostolus secunda Cxorinthiorum octauo capitulo. Ostensionem ergo que est caritatis vestre ostendite in faciē ecclesie. Et prima petri secundo capitulo. Christus passus est pro nobis vobis relinquēs exemplū vt sequamur id est opere imitemur.

Et sciendum q tunc cōuenienter passionem dominī sentimus per effectum operis quādo propt ea que passus est dominus tam duris a asperis exercitijs corp? attenuat vt caro et sanguis minuatur vt vexari nobis possit aptarii ut Re. iij Effudit sanguinē belli in pace Sanguinem enim in pace fundere dicim cum p carnis macerationem a corporis castigationē sanguis minuit a i pallorē faciem mutat Tal enim exercitatio

nobis pro martirio reputatur· per qđ ꝺuenienter passionē dñi recōpensamus Vñ Bern̄· Vere martirij genus est ⁊ effusio que dā sanguinis i cotidiana corpo ris afflictione illo quo cęduñt membra ferro horroē quiđ miti us sed diuturnitate molestius· Hic quippe infir mis ⁊ pusillis corde est necē· vt quē semel po uere pro christo nō sufficiāt sal tē minori quodā sed diuturnio ri martirio sāguinē fundāt Hic ⁊ deuoti homines glorioſe senti unt in se per effectū opis domi ni passionē· quando per dura ⁊ aspera exercitia corpus macta tur· vicioꝝ castigat· caro mortifi cat· facēs extermiat ⁊ ois vt? corpis attenuat· Quarto passio dñi sentiri debet in defectū vt viz in recōpensam passiōis ō nē pauptatez ⁊ penuriā suffera mus· oē quod secundū homiñē delāt fugiam?· nihil vnq̄z p̄ter necessitatē tenuē admittētes· di centes cū Job Donec deficiā nō recedā ab innocētia mea· vt me dia ⁊ squalore pene ꝺsūpti dice re possim? illud p̄s· Defecit in dolore vita mea· Itē· Defecit cor meum ⁊ caro mea· Tal' em̄ defectꝰ tam rerū q̄z oim que ꝺm carnē delāant sciſi hac vita pro martirio reputat· quā defectio nē si ꝓpter deū efficaciter tenueri m? ꝺpetenter sue passiōi satiſfa cim?· Vñ Ber· Vē martirij ge nus est voluntaria paupertas· Itē Descendit de sublimibus celi diuitijs ⁊ venien? in mundum nec istas qualescūq; diuitias habere voluit· sed in tanta venit paupertate vt nat? continuo ponēt̄ur in presepio· quia nō erat locꝰ in diuersorio· Vñ cuiđā volenti se seq̄ respon dit Mat· viij· Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos· filiꝰ aūt hominis non hz vbi reclinet caput suum· In hac defectione stetit apl'us cum ait· ij· Cor̄· xi· In laboribꝰ plurimis· in car ceribus habūdanti?· in plagis supra modū· in mortibꝰ frequen ter· Et seq̄t Periculis ex genti bus· periculis in mari· pericul' in falsis fratribus· in labore ⁊ e rumpna· in vigilijs ml'tis in fri gore ⁊ nuditate· His omnib? quanto profundius nos immer gimus tanto passionem dominī sentim? proximiuꝰ per defectū Quinto passio dominī senti ri debet per despectuz i· per pro fundam humilitatem nos deie re debemus· dicentes semper in cordib? nostris gemēdo· Ego sum reus mortis christi quia p me passus· nec vicē reddo ꝺdig naz beneficijs eius· vt quod mi nus exhibemus in opere in spiri tu ꝺtrito ⁊ humili recōpensem? Vt qui pro nobis se humiliauit vsq; ad mortem crucis· propt̄ eum humiliemur tanquaz rei ⁊

culpabiles siue mortis ¶ Dis quinq; modis deum pro nobis passum sentire debemus · quia eis dem quinq; modis nos fumus in eo · Fuimus enim in intellectu eius ab eterno · Vnde Ysai · quadragesimonono Nū quid obliuisci potest mater infantem suum vt non miserearur filio vteri sui? asi illa oblita fuerit ego tamen non obliuiscar tui · Secundo in affectu eius fuimus · quod ostendit per Ihere miam dicentem In caritate perpetua dilexi te ideo attraxi te cetera · Et Ysai · Montes commouebuntur & colles contremiscent · misericordia autem mea non recedet a te Tercio fuimus in effectu operuz eiusdem · omnem enim carnis dispensationē pro nobis operatus est · deus q̄pe est qui ex omnib? hijs q̄ fecit in carne nullaz sibi vtilitatem est penitus consecutus Vnde Bernardus enumeratis ommibus humanitatis siue operib? laboribus & sudoribus dixit Quis scit si hec dispensatio data est michi? Et respondet Michi data quia alteri dari non potuit · Numquid angelo? Sed ille nō indiguit Nūquid diabolo? sed ille non refurget · Demq; non in similitudinez angeloruz · absit autem vt in similitudinem demonum sed in similitudinez hominum factus extitit · habitu inuentus vt homo · Quarto habuit nos in defectu omnē defectum & miseriam paupertatem famem & sitim pro nobis sustinens? · Vnde Apostolus · ij · Cho · viij · Christ? cum diues esset pro nobis factus est pauper vt illius inopia nos diuites essemus · Quinto habuit nos in despectu · quia ōnē contumeliam despectionem subsannationem & derisiones & quicquid in similibus pro nobis sustinuit vt nos ad suam gloriam promoueret · & nos qui hec meruimus patri reconciliaret · Q̄ nob. cō

¶ Sermo tercius vnde supra de triplici gloria · Et quomodo hec tria scilicet rami vestimenta & laudes deo debeant offerri a singulis · Sermo · cxv · G

Quaz gloriosus fuit ho die rex Itabel · ij · Regum sexto In verbis propositis spirit? sanct? tria facit · Primo enim excitat nos ad deuotam admirationem · Secundo regis nostri exprimit sublimationem · Tercio pomit temporis determinationem Primū ibi · q̄z gloriosus Secūz ibi · rex Terciū ibi · ho die ¶ Veruz q̄z gloriosus ideż est q̄ plen? gl'a iō sciēdū q̄ t'plex é gl'a naturalis vniuersalis & singularis Nāl gl'a dei quā habuit abeterno cui ñ dicat alien? é hec scz

gloria ſplēdoris decoris ⁊ mag
nificētie diume · q̄ q̄dē gloria di
cē ab angel⁹ in excelſis · nō alti
tudine loc̄ ſed magnificētia ma
ieſtatis Quā ideo in excelſis di
cūt q̄a nulla creatura p̄t eā atti
gē · eo q̄ ſup celſa ſunt celſiora il
la in q̄b⁹ſol⁹ de⁹ decorē ſue maie
ſtatis oſtendit · Ideo dn̄s dicit
Exo · xlv · Gloriā meā alteri n̄
dabo Et Ap⁹ · q̄ raptus in terā
uz celū ſublimitatē diume mag
nificētie otēplās dicit · i · Thy-
mothi Regi āt ſeculo⁹ immor⁹ta
li ⁊ vniuerſali ſoli deo honor ⁊
gl̄a · eo q̄ ſicut idez Ap⁹ · dicit
Deb · Qui cum ſit ſplendor glo
rie ⁊ figura ſbe eius portans oia
vbo virtutis ſue · Q̄d inſinuat no
bis deus Job · xl · Si habes bra
chiū vt deus ⁊ voce ſimili tonaſ
arcūda tibi decorē ⁊ i ſublime
erigere ⁊ eſto glorioſus ſ̄bauđ
vt ego · ⁊ ſpecīb⁹ iduē veſtib⁹
ſubaudis vt ego · ac ſi dicat dn̄
ſuperbo q̄ ſe reputat glorioſum
Si glorioſus vera gloria es oz
te brachiū inuincibilis fortitudi
nis habere ſicut ⁊ deus · ⁊ voce
ſimilis virtutis ⁊ auctoritatis
tonare ⁊ decore virtutis arcūda
tū eē ⁊ in ſublimibo te oñdere ⁊
ſic glorioſuz eē vt ſp ecīb⁹ veſti
bo per omnem honeſtatē induā
ris Et q⁹ hec oīmoda gl̄a attri
buitur ſoli deo · hic ſplēndor di
uine glorie in teſta virginee car
nis obumbratus · hodie ibꝛl̄m
ꝛemiens ſuſceptus ē gl̄oſe · et n̄
longe p⁹ſuſpenſus ⁊tumelioſe
Duc hmonē de gl̄a naturali iō
in lōgū p̄traximus vt maieſta
tis eius oſtenderemus ſublimita
tē q̄ pro nobis ſe dimerſit in tā
profundam humilitatē Propt
q⁹ dicit Der · Saltua ſit homio
meo gl̄a eius · mecū bene agit
ſi pacē in terri⁹ cōſequar quā per
angelos bone voluntatis hominī
bus nunciauit · Secunda glori
a vniuerſalis dr̄ · quā tota mun
di machina et omnia que in ea
ſūt ctati exhibēt creatori · in tā
tuz vt etiā reprobōrū obſequia
licet preter intentiōez in dei trāſe
ant gloriā et honorē Vnde Apo
ſto · De⁹ ſuſtinuit in mlta pa
tientia vaſa ire apta in interituz
vt oſtenderet diuitias glorie ſu
e Auguſti · Celuz terra mare et
omnia q̄ in ea ſūt certatiz cōten
dunt deo creatori ſuo gloriā ex
hibere Tercia gloria ſingulari⁹
ſiue p̄ticularis dr̄ · quaz ſinguli
homines pro ſtatus ſui qualita
te ſingulariter exhibēt deo · De
qua vnicuiq⁹ noſtruz dicit Jo
hānis · Da gloriaz deo · Dec ē
ſta gloria eſt ei exhibita quan
do hodie veniēti ihēruſalez plu
rima turba obuiaz venit · De q̄
dr̄ Mat · xxi · Plurima autē tur
ba ſtrauerūt veſtimenta ſua in
via · Alij āt cedebāt ramos de ar
boribo et ſter · i via · turbe autez
que precedebant et que ſeq̄bāt

clamabant dicentes · Osanna id est laus in excelsis filio dauid · Benedictus qui venit in nomine domini ℣ In quibus verbis tria genera obsequiorum que domino sunt exhibita proponuntur · vt ex his nos instructi eadem in laudem dei spūaliter offeramus · Nam per ramos temporalia · p vestimenta vero corporalia · p laudes autez que de affectu spiritus procedunt spiritualia designātur · In quibus trib⁹ omne obsequiū exhibitum ⁊ in petuū exhibendum plenissime cōtinet Decāt singula obsequia sunt taliter distributa · vt per temporalia p ramos designata homines seculares · per corporalia imāpientes claustrales · per laudes vero pfecti spirituales domino obsequātur De quibus omnibus dicit beatus Bernard⁹ · Omnes si fideliter suo quisq; intētus fuerit ministerio in processione sunt salutoris ⁊ cum eo ingredient⁹ in sanctam ciuitatez Que tria genera hominum per tres viros quos ppheta vidit saluandos Noe videlicet Job ⁊ danielis designantur · Per Noe autem ad fabricam arce ramos cedentem intelligimus propter deum temporalia ministrātes · Per Job vero passionibus immersum corpora deo offerētes Per danielē vero qui vir desideriorum dicitur propter deū spiritum exhibentes designant⁹ Per hec enim tria scilicet ramos vestimenta ⁊ laudes que ad honorem dei hodie sunt exhibita tria vt diximus designantur · scilicet res corp⁹ ⁊ anima · que tria licet ab omnibus deo sunt leto animo offerenda · tamē q̄ a paucorum est hec virtus ideo secundum indulgentiam tribus generibus hominum vt singuli singula offerāt distribuimus exhibenda sez secularib⁹ ⁊ religiosis imāpientibus ⁊ perfectis · Verum quia omnis oblatio vt dicitur Leuitica secundo debet fieri absq; fermento · Et Ecclesiastici tricesimo q̄rto Immolātis ex iniquo oblatio est immunda Et Mal. i In omni loco sanctificatur ⁊ offertur nomini meo oblatio munda Ideo quomodo predicta tria offerri debeant a singulis offerentibus vt deo sint accepta ⁊ nob⁹ salutaria est dicendum ℣ Vt ergo seculares ramos bonorum tēporaliū deo merito rie offerāt tria sunt necessaria vt videlicet sit iustus in acquirendo · castus in fruendo · discretus in dispensādo ℣ Primo dico sit iustus in acquirendo ne malo lucro res acquirat · dicit enim Prouerbioruz vndecimo capitulo · Dona iniquorum non approbat altissimus Et Eccā ·

xxxiij. Qui offert sacrificium de substantia pauperum sic est ac si victimet filium in conspectu patris. Vnde quibus dam male acquirentib? dicit dominus Ysaie primo capi. Quo mihi multitudo victimarum vestrarum dicit dominus ? plenus sum. holocausta arietum ? adipem pinguium sanguinem vitulorum ? hircorum et agnorum nolui ? cetera. Et ne offeratis vltra sacrificium frustra Quare ? Quia sequit. Manus vestre sunt sanguine plene. Ideo subiungit. Lauamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. quiescite agere peruerse. discite benefacere. querite iudicium subuenite oppresso. iudicate pupillo. defendite viduam ? cetera

Secundo sit castus in fruendo. Omni enim crapula ? ebrietate reb? quatumcunq; iuste acquisitis abutit? illius obsequium est domino ingratum. Quod monere studuit dominus Luce vicesimo Videte ne grauent? corda vestra crapula ? ebrietate. Vnde diues epulo propter abusum dimitiarum in comessationibus ? crapulis no propter diuitias male acquisitas de quib? in euangelio nulla fit mentio sed tantum propter abusum sepultus? est in inferno. que abusum solum ei deus improperat. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. Ideo Luce sexto capitulo dicit. Ve vobis diuitibus qui habetis hic consolationem vram

Tertio sit discret? in dispensando vt secundum mensuram rerum pauperib? christi elemosinam partiat? Quod sapies Tobias filium suum docuit. Quatum potueris esto misericors. si multus fuerit tibi habundanter tribue. si vero exiguum fuerit tibi etiam exiguum libenter impartiri stude Et altissimo secundum donatum eius Dicit enim beatus Gregorius Si recte obtulisti ? non recte diuisisti peccasti. Quia autem per arborem vitam hominis designam? p ramos temporalia designando que in morte sua cadit? ? omnes rami bonorum temporalium similiter prescinduntur Ideo dicit Apostolus. Noli superbire propter temporalia

Quarto Secundo turba plurima exiit obuiam domino vestimenta prosternes in via. Quid per vestimenta nisi corpora nostra designatur ? quia sic veste corpus induitur. sic anima corpore induitur sicut vestimento. Quod de scripture auctoritatib? ? proprietatibus vtrobiq; repertis declarat? Primo auctoritatib? Ecclesiastici. Omni tempore vestimenta tua sint candida. Vnde per prophetam Ysaiam de corpore xpi sub figura vestimenti dicit Quare

v

rubrū est vestimentū tuum · sic calcantiū in torculari. Et infra. Aspersus est sanguis eorū sup vestimenta mea · quod vtiq; de corpore xpi passo itelligit · cuius corpus inquinatū dicit qui a deus pat posuit super eum miquitates oim nrm. Secūdo idez ostendit pprietatib? a similitudinibus vtrobiq; reptis Sicut em vestimentū veterat · vnmiculatur · dissipat · a p̄parat · sic a corpus veterascit cū de die in diem senescit · De quo p̄. Oms sicut vestimentū veterascēt Secundo vestimentū vnmiculat qn̄ ptineaz q̄ ex ipā veste nascunt corrodit Sic a corp? vermiculat p tineas tēptationū que ex ipsa carne nascūt De quib? Eccleſi · xlij · De vestimētis procedit tinea a a mulie iniquitas viri i. spūs quotiēs frāgit per consensū De hijs tineis dqueritur iob xxx · Qui me cōedunt non dormiūt a in multitudie eoz ofumitur vestimentū meū i. corp? meum · Tercio vestimentū dissipatur · sic corpus post mortis corruptionē dissoluit De quo Iob Quasi putredo ofumendi? sum · Quarto vestimentū dissipatuz repat qn̄ cōsumit a reficit · Sic corp? p resurrectionē generalē repatur · si tñ generalit meruit reparari · De quib? reparatis dr Ysa · li · Induē vestimēto gl'ie tue Et Ysa · lxi · Induit me vestimento salutis · De vestimento aūt replor ibi dr Vestimētū mixtuz sāguie i. pcēō erit i cōbustiōez a ab? igms Hijs ergo vestimentis turba inapientium occurrē debet dño ead fua corpora duris a asperis laboribus a exercitijs corpalib? añ pedes domini pſternendo Quod monet Her · dicēs Docend? ē primum rudis incola hērenī vt exhibeat corpus suū hostiā viuā · qōm? in pncipio animal homīs institutō est arca corp? Noui tyrūculi a noui homines qui non habent rationē ducentez · affectū tralātem · discretione in moderantez · nō habent aliquid pre manibus in quo se exerceāt nisi corp? vt petrus dicit · Argentū illuminate cognitionis a auz inflāmate dilectionis nō est mihi · Quod āt habeo corpus videlicet hoc tibi do · Vt āt corpis oblatio a eis? obsequia dño sint accepta tria sūt necessaria per q̄ supra modū cōrā dño nobilitant De hēt em in moribus a sensib? exterioribus eē disciplinata · intrinsecus a peccatis a vitijs purgata in bonis ommib? abilitata · Exhijs trib? corpora nra a eoz obsequia domino sūt accepta · De prīo dicit Her · Habeat religiosus homo sēsus suos exteriores nō duces sed seruientes · sicq; ordinatos a disciplinatos vt dicat huic vade a vadat · alio ve

et veniat · ⁊ seruo suo corpori qđ iuẽ debz suiẽ aie tãq; dñe fac hoc ⁊ absq; vlla contradi ctiõe faciat · De secundo monz Apostolus Expurgate vetus et cetera · Romanorum sexto · Non regnet peccatuz in vestro corpore mortali · Destruatur ergo corpus peccati vt vltro ñ seruiamus peccato · Corpus ãt peccati describitur Prouerbio rum sexto capitulo · cum dicit Sex sunt que odit dominus ⁊ septimum detestatur anima eiꝰ scilicet oculos sublies · linguã mendacem · manus effundẽtes sanguinem innoxium · cor ma chinãs cogitatiões pessimas · pedes veloces ad currendum in malum · testem fallacem · ⁊ cuz q; seminat iter frẽs discordias Hec cum destruuntur destruc tum est corpus peccati · De terz cio dicit beatus Bernardꝰ Au diat homo animal ⁊ cacãgat se necessitatem sibi faciens contra nc̃tatẽ ⁊ consuetudinem otra consuetudinem · ⁊ affectum si bi formãs contra affectuz · do nec plenam mereat acápere de lectatiõem cõtra delectatiõez · vt delectabilibus seculi ⁊ car nis saltem cum delectet tantuz carere quantum primum delec tabat habere · Et hec est perfe ctio animal hominis in suo sta tu ⁊ noviciꝰ inapientis TERCIA

Tercio plurima turba exi it obuiam domino laudãtes ⁊ dicentes · Osanna benedictus qui venit i nomine domini · per quod tercium genuꝰ hominum scilicet perfecti viri qui totam vitã suã in laudez dei ordinãt designantur Est autez triplex laus quaz perfecti viri deo of ferunt · qui ex habitu virtutuz ⁊ sanctitatis per omne quod agũt in omni gene obsequen di nõ aliud querũt nisi placere deo · nec i alium finẽ ordinãt quecũq; faciũt nisi ad laudẽ di quippe qui i omni vita sua nõ habẽt aliud obiectuz nisi deuz Nõ enim habẽt pro venia sup plicare · nec aliqua eorum obse quia in satisfactionem ordina re · nec pro impugnantibꝰ vicis exstirpandis habẽt orare · eo q; per gratiam ⁊ diutiuam pugnam in tributarios sunt re dacti · Nec intuitu beneficiorũ in gratiarum actiõez assurgũt eo q; talis deuotio ex mercẽa riorum intẽtiõe procedit · De quibus dicitur · Cõfitebitur ti bi cũ bene feceris ei · Sed quia eis deus p se vel propter se di lectus est sapit ⁊ dulcescit · ide o in solũ deum ⁊ ad eius bene placitum omnez vitam suaz or dinant ⁊ componũt · dicẽtes cũ propheta in Psalmo · Bene dic anima mea domino ⁊ om nia que intra me sunt nomini sã cto eius · Secundo actualem

laudem deo offerunt cum in contemplatione rapti ex amminatione bonitatis ⁊ maiestatis deum laudare incipiunt eructantes ⁊ scintillas inusitate vocis exalãtes ¶ In qb? quasi p mimio affectu vba nõ inuemũt ꝫ laudẽ dei vteũq; sonant intẽdentes dicere eũ p?. ¶ Dis spũ? laudet dominuz ¶ In quo affectu idem stetit cuz in eodem psal. ad laudem dei õnem excãtat creaturã. ¶ Cerã am laudez perfecti viri deo exhibẽt quã exemplarẽ dic̃? eo q oẽs ipsorũ vitã intuentes ad laudãdũ dñm excãtant. videnteñ in verbis ⁊ factis ⁊ in moribus qd̃ oz ab õnib? emendari. Qd̃ nobis pstaẽ.

¶ Sermo quart? vñ supra.

Quõ pdcã t̃a rami vestimẽta ⁊ laudes ab vna psõa domio offeruntur.

¶ Sermo. C xvi.

Pluria aũt turba straue rũt vestimẽta sua in via Mat. xxi. Expedito vno sermone in quo dño ingredieti in ciuitatẽ sanctã plurima turba ramos vestimẽta ⁊ laudes in singulis personis p diuersitate statuũ offerebant. Nunc videamus quõ pro statu perfecti ori eadẽ tria ab vna persona domino offerãtur. quia verisimile est q pro habũdantioẽ deuoti omis affectu multi in eisdem trib? fuerint q̃ predicta tria rãões videlicet vestimẽta ⁊ laudes domino obtulisset ¶ Propter qd̃ sciendũ q cũ ois habit? rerum in quorũcunq; bonorum substãtia in triplici differentia contineatur. sciz in rebus tẽporalibus corporalibus ⁊ spiritualibus. Hoc est in rebus corpore ⁊ anima. nec ẽ q̃d̃q; p in harũ rerum ambitu nõ iplicatur. ideo q̃cunq; ad perfectionis statuz venire desiderat. eadem tria dño offerat igredienti in sanctã ciuitatem. i. aiaz ante pedes eius pi ãat. in quo hodierna die pl?q; tunc reuerentiã permaximaz domino exhibebit ¶ Per ramos ergo õnia temporalia acãpinꝰ. que tunc deo offerim? cum ead̃ pter deum omnia relinquentes ⁊ ante pedes domini qui fuit pauperes christi pñtaẽtes in plena ⁊ mera paupertate nudi seq̃mur nudum christum. Qd̃ ide̊ deus ⁊ oim dominꝰ suadet dicẽs. Vade ⁊ vende õmia que habes ⁊ da pauperibus ⁊ veni ⁊ seq̃re me. q si diceret. Ego p te o homo res corpus ⁊ aiam̃ tedi in quo seq̃re me ⁊ habebis thesaur̃ magnũ dico q̃ solũ debet̃ pfãs ¶ Sed dicẽs ex quo magnus thesaurus debet̃ pfãs quibus exercitijs aut quo genere viuendi perfectioẽz possum? attingẽ. vt illum magnum thesaurũ q̃ pfãs

debet cõsequi valeam? Cui rñ
det Nõ ego sed dominus Luce·
vi· Perfectus est õmis si sit sic
mgr̃ e? Et q magister deus p
fectionẽ vite in seipo nobis ex
ẽplificans predã tria res corp?
et animã p nobis obtulit Deo
pfectã vitã attingere cupiẽ
tes ad exẽplũ christi predã t
a res corp? ac animã· per ramos
vestimenta ac laudes designata
domino offerãt a quibus denu
dati pfectiõez plenissimaz con
sequũtur Cũ enim ab õmb? q̃
fiunt vel esse poterũt se denuda
uerũt quid habẽt vel brẽ possũt
amplius quod addãt? Qd
ãt dñs seipm nobis proponẽs
in exẽplũ predã tria p nobis
deo prĩ obtulit pz multiplicatez
in scriptura Nã de ditia p relic
tiõe dicit per Jhez· Reliqui do
mũ meã dimisi hereditatẽ meã
Et Apo· ñ· Cho· viij· Xpũs
egen? factus ẽ cuz eẽt diues·
Nec mediocrit egen? cẽ voluit
sed in paupertatẽ pfundissiaz
se demergens michil sibi ex õmi
bo hui? mundi diuitijs conser
uauit a deo vt Mat· viij· dicẽt
Vulpes foueas hñt ac volucres
celi nidos· filius ãt hominis non
hz vbi caput reclinet· Sicr p
nobis xp̃c dedit nõ solu ĩ q̃scũ
q̃ labores sed in amarissimam
passionẽ Vnde Ysa· l· Corp?
meũ dedi percutiẽtib? ac genas
meas vellẽtib?· ac faciẽ meã nõ
auerti ab increpationib? ac con
spuẽtib? in me· Hz modicũ vi
sũ est hoc q vs q̃ ad mortez·
mortẽ ãt crucis totalit ẽ otrit?
Addidit ac his duobo pãosis si
mam aiam quã p nobis dedit
De quo Jhere· ñ· Dedi dilãz
animam meam in manus inimi
rum Deo Johã· xv· Maiorem
caritatez nemo habet vt animã
suam ponat quis pro amicis su
is· Vade ac tu fac similit quod
nõ solũ persuadendum est ꝓpt
dei imitationem sed vt religio
nis nrẽ soluem? pfessionem in
qua predicta tria veris sime in
cludunt De quibus dicit Ber
nardus Si forte aliquoz̃ neg
ligentia ad perfectum non as
surgat ipsi viderint quid excu
sationis habeant quoniam apo
stolicam nos omnes vitaz pro
fessi sumus· quod non de eorũ
sanctitate sed de eorum profe
ssione dixerim· quã pro omni
bus Petrus loquitur dicens·
Ecce nos reliquimus omnia·
Quod autem petrus cum suis
ceapostolis dicit omnia se reli
quisse· omnia reliquus se eadẽ
est ac ꝓfessio qua dicimur nos
uouisse idem est cum illo· qd
per ramos vestimenta ac laudez
dicimur dño obtulisse

Primo ergo migredienti cor
nostrũ ramos ei offeram? ab õ
mib? mũdi ditijs nos penitus de
nudãtes ac pauptatẽ tenuissiaz

induamus ¶ In vera autem pau
pertate tres ſimul difficultates
ſiue penalitates concurrūt · pro
funda videlicet humilitas ⁊ ab
hominabilis contemptibilitas ·
dolorosa penalitas · ℙropter q̄
deus ſumme liberalis tria maxia
quibus in ommibus ſuis diuitijs
maiora non habet in recōpenſaz
predictorum nobis munera r̄ p
mittit · Naz pro primo videlicz
humilitate dabit nobis gratiaz
que nos ſāctificet in preſēti · vt
habeamus ſanctificationez vite
eius que nūc eſt · finem vero vi
tam eternam · De qua dicit Y
ſaias · Ad quem reſpiciam niſi
ad humilem ⁊ quietum ⁊ trem̄
tem ſermones meos ℭ De qua e
tiā ¶ Jac̄ · Deus ſuperbis reſiſtit
humilibus autem dat gratiam
Que autem ſit illa gratia quam
ſic humiliatis ⁊ ab ommibus re
bus denudatis eſt daturus · a
pti? promittit Mathei duodeci
mo · vbi iuramento ſe conſtrīxe
it · Amen dico vobis q̄ vos qui
reliquiſtis omnia ⁊c̄ · centupluz
accipietis ⁊c̄ · ℙro ſcdo ſciz cō
temptibilitate dat gloriā maxiaz
ſeſſionē viz iudiciarie ptātis ·
Dignū q̄ppe eſt vt q̄ ſe ſubiciat
pter deū contemptui oi creature ·
alijs ſuppoit? ab ōmb? honoēt
De quib? dī ¶ · ℙro eo q̄ fui
ſti derelicta ⁊ odio hita ⁊ñ erat
qui p te tranſeat ponam te in ſu
phiā ſeculoz · Glo · vt iudices
oēm mundū · ⁊ maxie eos q̄ ſe
ipſos temptauerunt ⁊ occultauerūt · ℙro
tertio ſcz penalitate punitur no
bis vita eterna · ¶ ō in predicta
auctoritate ſequit℞ Centuplum
accipietis ⁊ vitā eternā poſſide
bitis ℙriora enī ōnia dāt in ar
rā diuine dilectionis · vita aut℞
eterna i p̄miū eterne poſſeſſionis
Joz non ē equū pond? p̄mij ad
penā · nec ſicut delictū ita ⁊ do
nū · ſed in infinitū p̄miū penam
p̄ponderat · Ad dñs inſinuat Y
ſa · Inij · Ad punctū in modico
dereliqui te · Glo · i · in breui ⁊ i
leui pena dereliq̄ te · in momēto
indignationis mee abſcondi paruū
facē meam a te ⁊ in mia ſempiter
na miſer?cordia tui · Hinc dicit A
poſto · Non ſunt condigne paſſio
nes huius temporis ad futurā glo
riā que reuelabitur in nobis Et
Pet · Modicū nūc ſi oporteat cō
triſtari in varijs tēptationibus
¶ In quibus verbis tangit leue ⁊
breue · Hanc equalitatē ⁊ ſupe
rogationez infiniti premij ad le
uem ⁊ modicam penā preoſten
dere dignat℞ nobis dñs dū p?
reſurrectionem ſuā per crebram
apparitionez ſiue exhibitionis a
poſtoli per tot dies ſunt deſolati
per quot horas ex eius ſubtracti
one ſunt deſolati ·

Secūdo dño egredienti con
trā veſtimēta ei offeram? pro
ſternentes ea añ pedes ei? Que
quidē oblatio tanto ē nobilior

quanto vestimētū plus q̄z q̄libet pecunia nobis adheret viciosus et immediatius. Que sicut tūc domio oipotēti corpali corporaliter sunt exhibita. sic spūalia vestimēta spūali dño sunt spūaliter psternēda

Propt̄ qđ sciendū q̄ moē nobiliū dominorū anima nr̄a supra modū nobilis vtpote sponsa fūmi regis tria genera habet vestimēti viz vestimetuz laboris pudoris decoris. Vestimētuz laboris habet anima ad seruiēdū domino. vestē pudoris ad malum quod cōmisit cōtegendnz Sicut mulieres aliā habēt vestē cotidianā in qua laborāt tāq̄z vestē laboris Aliā qua ea que dedecēt contegūt. tāq̄z vestem pudoris. terciā vestē qua se ornant ad cōplacendū sponso vestē decoris Vestis ātem laboris anime nr̄e quaz cotidianam esse dicimus est corpus nostr̄u qua veste cotidie .i. oi tēpore induta ē anima nostra q̄z diu viuit in hac vita. Quā vestem idco a deo acāpimus vt in sudore laboremus ꝯ dño seruiam?. quia secūdum Ber. Corpus ad ꝑ uiendue spiritui datuz est De hoc vestimento corporis dicit Job Si lotus fuero quasi aq̄s niuis ꝯ fulserint quasi mūdissime man? mee tū sordib? itinge eres me ꝯ abhominabūt̄ me vestimēta mea idē ihāūt spūs Teste Apo. q̄ dicit. Caro decupiscit ad vsus spūs Hoc vestimētum vt frequēti? in scptura dicit̄ sacc? Ps Cōscidisti saccuz meū qđ de morte corporis dicit̄ Dic sacc? corporis nr̄i datus est anime vt in eo laborib? ꝯ sudoribꝰ seruiam? Sic ei se paupes sācās induūt cū se preparāt ad labores De hoc sacco dicit̄ Hester Hester regina confugit ad dominū pauens periculū quod imminebat cū fletibus ꝯ luctib? apta indumenta suscepisset p vngentis varijs cinere ꝯ stercore impieuit caput ꝯ corpus suū Quid per hester nisi anima q̄ cum per accusantem conscientiam sentit sibi imminere dāpnationis periculum cōfugere debet ad dominum ꝯ corpus suuz tanquam sterc? ꝯ ciner̄em r̄putare Decūdū vestimentuz est vestis pudoris nō q̄ pudē habeat sed pudorē contegat Per hec vestimenta opera mēitoria acāpim?. per q̄ feda nostra crimina que commisimus conteguntur. De hjs vestimētis honoruz operum dicit angelus Apc̄alipsis. xvi. Beatus qui custodit vestimēta sua ne nudus ambulet ꝯ videant turpitudinem eius. Quod exponens Gregorius. Si apud deum opera nostra non tegerentur ne q̄q̄z voce angelica dicēt nobis Otū q̄ custodit. nē Turpitudo

enim nostra tunc cernitur cum vita nostra reprehensibilis ante oculos dei nequaquaz subsequentis bonī operis tegmine velatur Tertium vestimentū qđ decoris diximus vtutes significat per quam animam sponsā cristi vt sponso suo placeat decoramus De quibo Isaye. liij dicitur . Induere vestimentis glorie tue Quia ex vestimentis virtutuz aia supra modum placet deo a illorū vestimentorum fragrantia delectatur Quod bene innuitur Ge. xxvij. vbi submet hafora dicitur Statim vt ysaac sensit vestimentorum fragrantiam benedicens ait illi Ecce odor filij mei sicut odor agri plenī cui benedixit dñs De hoc odore cōmendatur sponsa in cātiās cum dicitur . Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris Et sciendum q in hoc loco tantum de hjs virtutibus que ab anima redūdant in corpus intendimus . vt est corporis disciplina . sensuum custodia . bemigne conuersatio . et hjs similia . eo q vestimētorū exhibitionē ad corporalia seruitia diximus pertinere Tertiuz genus hominum deo occurrit cum laudibo dicentes Osanna i. salua obsecro Quas laudes tūc plene deo persoluimus cum exterioribus suppeditatis a interioribus ab omnibus mundi affectib? ex piatis totum spiritum per vitutez contemplatiōis non p quecumq; media sed raptim in deo suspendimus . nec hoc per vim coactam quam habet animal . nec pervim subactam quaz habet rationalis . sz per consuetudinem quam perfecti possident quasi naturaliter affectam exi tima flamma amoris deum diligentes . eius mirabilia āmirātes . vel dulcedinē bonitatis sue desiderantes In ipsius laude dicit Psal. Secunduz multitudinez magnitudinis ei? lauda te eum Omnia enim que de deo affectui nostro seu deuotioni se obiciunt multa sūt a magna Quibus tunc beate occurrim? quando hec iubilantes a cōtēplantes laudare deficámus De quibus dicit Gregori . Diuine fortitudinis facta tunc vere explemus cum hec nos explere inposse cognoscim? . tunc de dei mirabilibus facundius loquimur cum ab hjs obstupescendo obmutescimus Juste ergo deum laudat qui se succumbere in ei? laude cōsiderat De talibus laudatoribus dicit Bernar . Licz anima in terris regat corpus sibi commissum . meliore tamen parte sui memoria intelligētia amore a desiderio ibi sēper cōuersari amat vnde quicquit habet nouit se accepisse . vbi in perpetuum se mansurā a cū plena

dei visione plenam similitudinē adepturam Nec difficulter hāc laudem licet magnam perfecti viri deo exhibent · ꝫ ad sibilum tenuis voluntatis oēs affectiones suas colligūt collectas erigunt erectas in deuz dulciter suspendunt · ibi enim sic suspensi speculantur summā bonitatez · et que ex ea bona sunt · summā eternitatē a q̄ ex ea et in a sūt · ex quo concipiuntur a oriuntur vtutes sancte · et imago dei in homine reformatur et sic acquirit vita sancta · De harū deuotionum collectiōe · collectaq; ere ctione dicātur Pro · ix · Sapiē tia misit ancillas suas vt vocaret ad arcem et ad menia ciuitatis Ad quod nos ꝛc ·

Sermo quintus Vnde supra Quod tripliciter excitat nos deus ad contempnendum mundi oblectamenta a gloriā Sermo · cxvij ·

QVem iustū esse perspexeris illi victorie palmam dabunt Deute · xxv · Verba proposita huic festiuitati palmaruz possunt congrue applicari · In quibus verbis duo nobis ꝓponūtur · Prīo meritorie vite exercitatio Secūdo e iusdē vite ꝓmiatio Prīm ibi quē iustum esse perspexeris Secūm ibi illi victorie palmā dabūt ·

Fuit enim mos antiq̄tus vt reuntibus de prelio in signuz victorie palme dabātur Que aut tē maior victoria q̄z q̄ viāt mūdum fides nostra · Palme ergo que hac die gerūtur in maībo signuz esse deberent nostre iustiāe a victorie huius mūdi De? ergo q̄ ad huius mūdi ꝑspēitatem fugiēdā et ad eius diuersitatē appetendā nos hortat multipliciter in scriptura · hoc ipsuz nobis hodie proponit exēplariter in seipso · Volens nos p hoc allicere ad huius mūdi odiū et contemptum · Ingrediens enim hodie hierusalez voluit magnifice honorari a non lōge post grauissime cruciari · volēs p hoc nobis insinuare · q̄ōnem huius vite calamitatem sequitur iocūditas a econtra · Quod autē iocunditatem seq̄tur calamitas p̄z multipliciter in scriptura · Vnde Pro · xiij · Risus dolore miscebit et extrema gaudij luctus occupat Item primi Macb i · Dies festi e? conuersi sunt i luctū a sabbata eius in opprobrium · Vnde ex ꝑsona luxentiū in hac vita dicitur i · Macb · vi · In quātaz tribulationē deuemi a in quos fluctus tristicie in q̄ nunc sū Quia iocundus erā a dilectus in potestate mea nūc remisc̄or malorū que fecī in hierusalē · Cognoui ergo q ꝓpterea inuenerunt me mala ista a ecce pereo tristicia

magna in terra aliena Vnde lu
ce. vi Ve vobis diuitibo qui ha
betis hic consolationem vestraz
Et iterum Ve vobis qui nūc ri
detis quomā lugebitis vos Q ō
etiā ecōuerso post huiꝰ vite ca
lamitatem a tribulationē ꝑprie
assumptam sequitur eterna io
cūditas patet similiter in scrip
tura Iob. iij. Hoc habet pro
certo ōmis qui colit te qz si vita
eius in probatiōe fuerit corona
biť. si aūt in tribulatione fuerit
liberabiť. et si in correptiōe fue
rit ad miam tuam licebit perue
nire. Non enim delectaris in p
ditionibus nostris qz post tem
pestatez tranquillū tuās Deſe.
ix. Luctus atq; tristicia in hy
laritatē gaudiūq; conuerse fiūt
Item Mať. Beati qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur.
Et Apꝰ. Benedictus deꝰ con
solatur nos in omni tribulatiōe
mā Apoca. xxi. Absterget deꝰ
oēm lacrimā ab oculis sāctoriū
et iā non erit amplius neq; luctꝰ
neq; clamor Dns itaq; mutua
vicissitudine se cōsequētibo cre
bro āmonemur vt contēpta mū
di vanitate q cōmixta est dolo
ribuꝰ Iuxta illud Risuꝰ dolore
miscebitur. eligamꝰ magis cor
poraliter castigari qz eternaliter
crucíari.

Verum quia durus est hic ser
mo. et difficulter filij huius se
culi qui non nouerunt nisi tem
palia cogitare a mundi oblā
mentis et eius amplexibus pnt
separari. ideo tripliciter exatat
nos dns scz per scripturā. in se
ipso. et i deuota consuetudine
ecclesie huius diei celebrātis so
lempnia. Quod autem tempa
lem atq; breuē iocunditatē eter
na sequatur calamitas et econuer
so. primo ostendit hoc dns per
scripturam quod supra sufficiē
ter est ostensum. secundo oste
dit hoc exemplariter i seipso q
veniens hac die in hierusalez vo
luit honorari. a non longe post
crucíari. Ac si dicat Si non pos
sunt amatores huius seculi per
scripturam ab huius mundi am
plexibus auelli saltem in meip
so discantq momentaneam le
ticiam temporalis gloie quam
in me ꝑpter vos transfiguraui se
quitur dura et dira calamitas
passionis. Vnde beatus Bern
hardus. Videat secularis ani
ma. videat et mtelligat in salua
to re suo q omnem huius mun
di gloriaz sequitur tristicia. et
omnem exaltationem humilia
tio. Idem. Deus non solum v
bis predicans sed exemplis.
quod dudum predixerat per p
phetam. quia omnis caro fenū
et omnis gloria eius tanq flos
fenī. etiam apparens i carne ma
nifeste probare voluit in se. et
processionis gloria voluit pmū
sublimari. et paulo post pena

ignominiosissime passioīs cruciari. Quis ergo speret i mcerto glorie tpalis. cum videat i ipo qui peccatum non feāt post exaltationē tātā tantā michilominus sequi humiliationē? Dic ē ergo trāsitorie leticie finis. hic fructus glorie temporalis. quē omnes habebunt sine retractione. qui cōtempta vera gloria q̄runt temporaliter sublimari

I Veruz quia difficulter abbns mundi delectabilibus compescimur. et difficilius propt futura pēalitates assummr?. eo ꝙilla sunt presentia ⁊ iā actualiter sensuū mouentia. ista vero futura incogmta ⁊ occulta. iō vt in ore trium testium stet oē verbum. Terāo monet nos ecclesia ad cuius institutionez hodie facimus pcessionē et subiungimus passionē. Per hoc nobis insinuans vt post tēpalem letiam secure expectem? futuram tristiciam Vñ Ber. Processio habet plausum passio vero plāctum. Quid ergo hns verbis innuitur nisi quia planctus plausū securissime comitat? Digne ergo dampnatiois sententiam excipiūt. qui horū fideliū testiū scripture figure xpi et ecclesie monitis non parebunt Eliga? ergo cum moyse affligi temporaliter vt iocundemur eternaliter De quo Apl?us dicit Hebre. xi. Fide moyses grandis effectus negauit se filium filie pharaois. magis eligens affligi cū populo q̄z temporalis peccati habere iocunditatē. maiores diuitias est im ans thesauro egiptiorum improperiū cristi. Aspiciebat enim in remunerationē ⁊ invisibilē tanq̄z videns sustinuit Hanc enim partem omnes qui deo vnq̄z placuerunt elegerunt De quibus dicit Ap? Sancti per fidem vicerunt regna operati sunt iusticiam experti insuper et vincula ⁊ carceres lapidati sunt secti sunt ⁊c. Quod etiā de se ⁊ suis coapl?is primo Corin. nij. dicit. Puto ꝙ et deus nos apostolos nouissimos ostēdit tanq̄z mortī destinatos. qz spectaculum facti sumus mundo. et angelis ⁊ hominibus. ⁊ vsq; in banc horam esurimus. et sitimus. et nudi sumus. colaphis cedimur. instabiles sum?. maledicāmur ⁊ bened.cimus. p secutionem patimur ⁊ sustinemu?. blasphemamur ⁊ obsecramus. tanq̄z purgamenta huius mundi facti sum? peripsima vsq; adhuc. Ideo ⁊ nos tantam habentes multitudinem testiuz contempnamus huius mundi ludibria. per patientiam curramu? ad propositum nobis certamen. aspicientes non solum predictorum testium multitudinē sed super omnia et pre ōmibo in auctorē fidei nrē et cōsūmatorē

ihesuz qui proposito sibi gaudi
o sustinuit crucem Recogitate
ergo eum qui talem sustinuit
aduersum semetipsuz contradi
ctionem vt non fatigemini ani
mis vestris deficientes Vt autez
huius mundi vanitatem fundi
tus contemnamus considera
da sunt quedam eius appen-
tia quibus consideratis mundꝰ
in cordibus nostris totus cadit
Require in aduentu in sermõe
Hora ẽ iam nos de sompno sur
gere · Et iterum · Tu quis es ꝙ
In quo dicatur ꝙ omnia huiuꝰ
mundi oblectamenta sunt vili
a breuia inutilia · Possumus in
prescriptis aliuz modum predi
candi inducere · Nam ipsa pro
cessio celestis patrie gloriam re
presentat · passio vero ipsam p
cessionem subsequens viã nob
insinuat per quam ad eandem
gloriam celestis patrie sit eun
duz · vt si delectet quod mulcet
prius bibamus quod amaruz ẽ
Nam secundũ apl'm · Si non
compatimur non cõregnabimus
Vnde beatus Bernar dus · Si
per processionez venit tibi i mẽ
tem illa letitia celestis multa mi
mis quo peruemendum sit · ap
plica te ad passionez vt discas
qua eundum sit Et sẽcundum
hunc modum possumus sermo
nem ordinare · Vt primo dicea
mus viam per quã ad patriam
sit eundum que per passionez ẽ
figratau · Secundo aliud ostẽ
damus de gaudijs quo si puene
rimus sunt eternaliter possiden
da · hec loquere et exhortare p
ut dederit et inspirauerit ad lo
quendum ac̃ ·

Feria secũda post palma rum Sermo · cxviij ·

Pater meus vsqz modo
operatur et ego operor
Johannis quinto · In
hijs verbis dominus ihesus cri
stus duo tangit · Primo enim
insinuat nobis patris operatio
nem · Secundo in eisdem operi
bus suam imitationem Primũ
ibi Pater meus vsqz modo ope
ratur · Secundum ibi Et ego
operor · Ac si dicat · Sicut pat
meus in sex diebus omnium re
rum creationem perfecit · ac̃ di
e septimo requieuit ab omni o
pere quod patrarat a formatio
ne noue creature cessando · sic in
hijs sex diebus ego operor om
nium fidelium recreationez · et
in die septimo requiescaz ab õ
i opere moriendo Quod aper
tius insinuat Johan · nono vbi
dicit · Me oportet operari opera
patris mei Glosa id est ad imi
tationem patris mei · vt sicut il
le operatus est creando · ita et e
go operor recreando · Ne ꝙ
putet ex predictis verbis filij

patrem vsq; adhuc operari rez creationem Aug⁹. predictum verbuz exponens dicit. Potest intelligi deum requieuisse a faciendis nouis generib⁹ creature q: vltra noua nō cōdidit. vsq; nunc tamē operatur āministrationem eozundem generuz que tunc creando instituta sunt in sex diebus Creatoris enim virtus causa subsistēdi ē omni creature. Quod enim dicit Pater meus vsq; modo operatur. vniuerse creature continuam āministrationem ostendit. vt qđ tūc condidit vsq; modo continere a gubernare nō cessat. Et licet patris et filij operatio quātum ad numeruz dierum habeat conformitatem Pater tamen m modo operandi magnā supra moduz diuersitatē. Pater quippe in rerum creatione dixit a facta sūt mādauit et creata sūt Filiꝰ autem in recreando pertulit dura verba duriora verbera et tandē crucis tormēta durissima. Quā diuersitatez insinuat Per. Nō sum tā facile refectus q̄z factꝰ. siquidem de me sicut a de omni creatura dixit a facta sunt. At vero qui me semel tantum dicendo fecit. in reficiendo dixit multa. gessit mā. ptulit dura. nec tantum dura sed a indigna Outus autem difficultatis causā id assignat super Cant. di. Nunquid valuit deus reparare opus suuz sine tanta difficultate Et valuit sed non voluit nisi cum miuria sui. ne pessimū viaz ingratitudis occasionē vltra reperiret in homine. cōmoneret q; hominē gratiarum actionis difficultas redemptionis. quē minus deuotum fecerat facilitas creationis Quid enī dicebat homo creatꝰ et ingratus Gratis conditus suz sed nullo auctoris grauamine Et labore. siquidez dixit a factꝰ sū quemadmodū vniuersa Quid magnum est in verbi facilitate magna donare Hic beneficiuz creationis attenuans humana impietas ingtitudinis materiaz sibipsi ministrabat. Sed obstructuz est os loquentiū inq; luce clarius patet. quantū pro te dispendium fecit. de dño seruꝰ. de dite pauper. de dei filio filius hominꝭ fieri non despexit Memēto ergo iā te et si de nichilo creatū non tamen de nichilo recreatum. Sex diebus cōdidit ōia a te int ōia. sed triginta tribus annis operatus ē salutem tuā in medio terre. O q̄z indebita miseratio. q̄z gratuita dilectio. q̄z mopiata dignatio. q̄z stupenda dulcedo regē glorie pro despectissimo vermiculo crucifigi Ex hijs p; patris a filij operationis diuersitas a conformitas i operando Et

Nunc quod concepimus de operatione filij p̄sequamur Et licz

triginta annis ⁊ amplius o peratus est salutem nostram in medio terre· anthonomatice tamen hijs diebus operari dicitur· quia priora omnia in hijs perfecit ⁊ omnia in hijs conclusit· Merito ergo hystoria contexitur contexta fidelibus predicatur in qua et per quā salus et redemptio omnium fidelium impleta est· Si enim aliorum sanctorum gesta narrentur vt audientium animus ad similia prouocet· quomodo hec gesta tacebimus ex quibus salus tepēdet ommium fidelium· que propter hoc merito intuemur vt patientis caritatem ammiremur· et pro viribus quantum possum? ymitemur· Si enim mutorum et insensatorum animalium animus vtpote elephantium ad intuitum sanguinis ad animositatem exasperatur· merito huius sanguinis fusio ad eius nos ymitationē debet prouocare Horum ergo dierum opera sic exordiamur Mane facto in die palmarum ascendebat ihesus de bethania hierosolimam et discipuli eius· Et cum venisset bethphage ad montem oliueti premisit duos de discipulis suis i castellū quod contra eos erat in hierusalem vt adducerent ei azimam ⁊ pullum eius qui erant alligati in biuio qui communis fiut pauperibus· que propria iumenta non habebant· In hoc itinere dum ascenderet hierusalem accessit ad ficum et cum non inuenisset in ea nisi folia maledixit ei dicens· Nunq̄z ex te exeat fructus· et statim aruit Et cū appropinquabat dominus ad descensum montis oliueti multi occurrentes ei substernebant vestimenta sua in via· Alij cedebant ramos de arboribus et prosternebant similiter in via· Turba autem que precedebat· et sequebatur clamabat Osanna filio dauid benedictus qui venit i noie dñi· Item benedictus qui venit rex in nomine dñi pax in celo ⁊ gloria in excelsis· Quidam autem phariseorum turbam subsannantes· dicebant ei vt increparet eos dicentes· Nō audis quid isti dicunt? Et respōdet Vtiq; An non legistis ex ore infantum et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos· Dico enim vobis si hij tacuerint clamabunt lapides· Quod vtiq; factum est· quia hijs in passione tacentibus petre per scissuras suas clamauerunt· Et cum appropinquauit hierusalem fleuit super illam dicens· Si cognouisses et tu subaudis· Fleres· Et veniens in ciuitatem intrauit in templum· et facto flagello de funibus eiciebat ementes et vendentes ex eodem templo dicens Quia

scriptū ē Dom? mea do? oratio
onis vocabitur Vos autem fe-
il-spe-la- Et tradunt quidam
q? fulgor radiosus egrediebat
ab oculis eius - quo territi sacer
dotes et leuite omnes fugerunt
De quo Dierom- super Mat-
dicit Inter omnia signa q? fecit
ihesus hoc michi mirabilius vide
tur- q? vnus homo cōtemptibil?
principibo pharizeis a scribis
contra se seuientib?- a lucra sua
destrui videntibus - ad vin? fla
gelli verbera tantam multitudi
nez cieret mēsas q? subuerterz-
es effunderet- cathedras confri
geret- et multa alia faceret que
in tali momento infinitus exer
citus non feciſſet - Igneū enim
quodda z atq? fidereum ex ei?
oculis radiabat a diuina maie
stas in facie relucebat- Cui simi
le q? in hora traditionis sue ad v
nam vocem scz Ego sum- tradi
tores eius tanq̄z tonitruo pstra
ti ceciderunt in terram Quos cuz
eiecāſſet de templo accesserūt ad
euz ceci et claudi et sanauit eos
Et cum vespere esset circunspe
ctis omnibus redijt in bethā
am- quia vt dicit Glosa Daup
et nulli adulatus nullum in tā
ta vrbe inuenit qui ei hospitiuz
daret- Erat ergo diebus docēs
in templo noctibus exiens mo
rabatur in bethania ¶ Hec sunt
opera prime diei-

De operibus secunde diei post palmarum

V

Sequitur videre de ope
ribus secunde diei - Fe
ria igitur secunda ihe
sus de bethania venies hierusa
lem iuit in templum a sedens do
cebat populū- Pharizei autem
inuidentes? et insidiantes ei quia
sciebant eum esse mansuetum
et misericordem et habere gratiā
et fauorem populi adducunt ei
mulierem in adulterio deprehen
sam dicentes - Moyses precepit
nobis huiusmodi lapidare- q̄d
ergo tu dicis ? Hoc autem dice
bant temptantes eum vt possēt
eum accusare- Ihesus autem in
clinans se deorsum digito scri
bebat in terra - Cum autem per
seuerarent interrogantes eum e
rexit se et dixit illis - Qui sine
peccato est vestrum primus in eā
mittat lapidem- ¶ Et
volunt quidaz q? quandā scrip
turam scripsit i qua singuli pec
cata sua cognouissent - Audien
tes ergo hoc vnus post vnuz ex
ibat incipientes a senioribus
et remansit solus ihesus et muli
er in medio stans Erigens au
tem ihesus se dixit ei - Mulier v
bi sunt qui te accusabāt- nemo
te condempnauit? Que dixit-
nemo domine- Dixit autem ihe
sus - nec ego te condempnabo -
vade iam amplius noli peccare

Post hec venerant quidaz gē tiles vt adorarent in die festo · Et dixerunt philippo · Domie volumus ihesum videre · Qui assumptꝰ andrea dixit ihesu Et respondit ihesus Venit hora vt clarificetur filiꝰ hois Glosa Per fidem gentiū · quod tamē post passionem futurum predixit dicens Amen amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in tram mortuum fuerit ꝛc Et subiungit Nunc anima mea turbata ē Et quid dicaz Pater clarifica nomē tuum · Venit ergo vox de celo dicens · Clarificaui et iterum clarificabo i claruz genui te ante luciferuz · et iterū clarificabo in resurrectione ꝛ ascensione · Turba autem que astabat ꝛ audiebat · dicebat tōitruum esse factum · Alij dicebant angelus ei locutus est · Respōdet eis · Nō pro me vox facta ē sed propter vos · sed cuz vespera facta esset reuersus est in bethaniam · Hec sunt opera secū de diei ·

De operib? tercie diei post palmarum

SABBATO

TErcia feria de bethania rediens diluculo venit hierosolimam Et itez veniens in templum cepha t populū ꝛ accesserūt ad eum princi pes sacerdotū ꝛ seniores populi dicentes · In qua potestate hec facis ꝛ qsi dicēt Quid est qꝛ ei cis de templo quos vis · ꝛ dices nobis inconsultis Ihesus oppositionem reddidit oppositioni nō solutionem · quasi clauū clauo retundens et dixit · Interrogabo vos et ego vnuz sermonē quem si dixeritis michi et ego dicam vobis i qua potestate hec faciam Baptisma iohānis vnde erat de celo ā ex hominibus ꝛ At illi cogitabant intra se dicētes Si dixerimus de celo dicet nobis quare ergo non creditis ei ꝛ Si autem dixerimus ex hominibus timemus turbam · quoniam sicut prophetaz habebāt illum Et respondētes dixerunt ad ihesum Nescimus · Et ait illis Neqz ego dico vobis i qua potestate hec facio · Et subiungit aliam parabolā dicens Quidvidetur vobis ꝛ Homo quidaz habebat duos filios · et vni dixit Vade et operare i vinea At ille dixit · Nolo · Postea aūt penitentia motus abijt Accedēs autem ad alterum dixit similiter · At ille respondit Volo · ꝛ nō iuit Quis ex bijs fecit voluntatē patris ꝛ Dicūt ei Prim? Dicit illis ihesus · Amen dico vobis · quia publicani ꝛ meretrices precedent vos in regnū dei Venit enim ad vos Johannes in via iustiçe et non credidistis ei · publicani autem et meretrices credi

derunt ei · vos autē videntes nec
pmitentiaz habuistis vt poste
a crederetis ei ¶Item aliam para
bolam subiunxit dicēs ¶Homo e
rat paterfamilias qui plantauit
vineam ⁊c̄ · ¶Locauit eā agricol'
⁊c̄ · et peregre profectus ē ¶Cū
autem venisset temp? fructus
misit seruos suos ⁊c̄ · quos ce
ciderunt ⁊c̄ · ¶Narra historiam ·
¶Et tunc in fine dixit ihesus ¶
Ideo dico vobis quia auferetur a
vobis regnū et dabitur genti fa
cienti iustitiam · ¶Et subiunxit
de quolibet genere hoīm quosdā
assumēdos in regnū dei · et quos
dam relinquendos ad supplici
um dicens · ¶Duo erunt in mola
sez actionis q̄ztum ad coniuga
tos · vnus assumetur ⁊ alius re
linquetur · ¶Duo in lecto cōtē
platiōis q̄ztum ad religiosos
vnus assumet' alius relinquet'
¶Finitis autem hijs et multis ali
is sermonibus ea die viz feria
tercia dixit discipulis suis ¶Sci
tis q? post biduum pascha fiet
& quinta feria ad vesperam a
gnus paschalis immolabit' ·
¶Et tunc filius hominis tradetur
vt crucifigatur ·

¶De operibus hominī ihesu quar
te ferie post festum palmarū ·

¶C

¶Eria quarta quia appi
quabat tempus passio
nis eius · ne ex timore
ipsi? iudeis blandiri videretur ·
et per consequens veritati dero
garetur · acrius instabat ⁊ eos
durius arguebat · ¶Instruens
nos q? q̄ztō amplius seuit perse
cutio tanto in veritate cōstanti
us persistam? ¶Et vt vulgarit'
loquamur dedit eis de hijs que
in ore habebant eo q? et ipsi ea
dem opere faciebāt dicens ad di
scipulos et ad turbas · ¶Super
cathedram moysi sederūt scribe
et pharizei · omnia quecūq; di
xerint vos seruate ⁊ facite · secū
dum vero opera eorum nolite
facere · dicūt enim et non faciūt
alligāt enim onera grauia ⁊c̄ et
omnia opera sua faciūt vt videā
tur ab hominibus dilatāt phila
cteria sua · amant primos recu
bitus ⁊c̄ et vocari ab hominib?
rabbi · ¶Vos autem nolite vocari
rabbi · qui autem maior est ve
strū erit minister vester · et q? se
humiliauerit · exaltabit' · ⁊ cete
tera ¶Premissa autem pia infor
matione bonorum conuertit ser
monē ad pharizeos increpans
eos et dicens ¶Ve vobis scribe ⁊
pharizei et ypocrite qui claudi
tis regnuz celorum añ hoīes vos

autem non intratis nec introeũ
tes finitis intrare. Ve vobis scri
be et pharizei ypocrite qui co
meditis domos viduarum in o
ratione longa orantes. Propp
ter hoc amplius acápietis iudi
cium. Ve vobis scribe et phari
zei nč. qui circuitis mare et ari
dam vt faciatis vnum proseli
tum. et cum fecerit facitis euz
filium gehenne duplo qz vos
nč Glosa. fiũt proseliti de gẽti
bus in sinagoga recepti qui du
pliciter fiunt filij gehenne. quia
ad gratiam recepti et ad ypocri
sim pharizeorum recepti partiá
pes facti iunt persecutionis cri
sti. Ve vobis scribe et pharizei
ypocrite. qui decimatis mentã
et anetum et cimmium et relinq
tis que grauiora sunt legis sciz
iudicium et misericordiam et fi
dem. duces cecá excolantes cu
licem. camelum autez glutientes
Ve vobis scribe nč. qui munda
tis quod deforis est calicẽ et pa
raspsidis. intus autem estis ple
ni rapina et immunditia. pha
rizee cece munda prius quod in
tus est vt fiat illud quod defo
ris est mundum Glosa. quia si
cor et conscientia que sunt inte
riora munda fuerint. erunt eti
am munda exteriora sciz opera
Ve vobis scribe et pharizei nč.
qui similes estis sepulchris deal
batis que a foris apparent hom
inibus speciosa intus vero plena
sunt ossibus mortuorum et om
ni spurátia. Sic et vos quidez
apparetis hominibus iusti. intz
autez plemi estis ypocrisi et iniq
tate. Ex hijs et similibus verb
saluatoris pharizei scribe et sem
ores populi zelo inuidie repleti
et insania furoris accensi eadem
feria quarta congregati sunt in
atrium cayphe et consilium fece
runt vt ihesum dolo tenerent et
occáderent. Dicebant autem.
Non in die festo ne forte tumul
tus fieret in populo. Audiens
autem iuda s eos congregatos
abijt ad eos et ait illis. Quid
vultis michi dare et ego vobis
eum tradam ? At illi constitue
runt ei triginta argenteos. et
exinde querebat opportunitatẽ
locá vt eum traderet. Et fiunt
opera quarte diei.

De operibus hominũ quinte ferie

Quinta feria scilicet pri
ma die azimoruz accef
serunt discipuli ad ihe
sum dicentes Vbi vis paremuf
tibi comedere pascha ? Et ihe
sus dixit. Ite in ciuitatem ad
quendam et dicite ei Magister
dicit. tempus meuz prope est
cetera. Et fecerunt discipuli
quẽadmodũ precepit illis ihesuf

et parauerunt pascha · Vespere autem facto discumbebat cū duodecim discipulis suis · Et edentibus illꝰ dixit · vnus vestrū me traditurus est · Et contristati singuli cœperūt singuli dicere Nunquid ego sum dñe? At ille respondens ait · Qui cōtingit manuz mecum in parapside hic Ve autem homini illi hic Respondens autem iudas qui tradidit eum dixit Nunquid ego sum rabi? At ille Tu dixisti

Vt autem huius diei opera sub breui concludamus sermone · Sciendum q̄ dominus in huiꝰ diei vespera tria fecit opera Sacramentum enim corporis instituit · pedes discipulorum lauit · longo sermōe discipulos docuit · Primū opus pfluxit ex feruentissima caritate · Secūdum ex profundissima humilitate · Teráum ex affectuosissima fidelitate Primū notatur in hoc desiderio desideraui hoc pascha hic · Secundū notatur in hoc quod dicitur Job · xiij · Misit aquā in pelium et cœpit lauare pedes discipulorū suorū Teráum notatur in eo quod dicitur Job · Postq̄z ergo lauit pedes eorum accepit vestimenta sua · a cum recubuisset iterum dixit eis Scitis quid fecerim vobis · Vos vocatis me magister a domine et bene dicitis · fū etem Et iterum Filioli adhuc modicuz vobiscum sum · Hec verba ex magno fidelitatis affectu locutus est ad discipulos Hec fūt opera quinte diei · que licet breuiter tetigerimus · sermo tamē in longum protrabitur si eadez secundum realem processū q debitum ordinem exponātur Vnde sicut pater preparatis et procreatis omnibus que ad esse hominis fuerūt necessaria · vltimo die hoc est die sexta · hominem tanq̄z opus nobilissimū in quē tanq̄z in finez oia predicta fūt ordinata creauit · fic a filiꝰ premissis et preparatis omnibus q̄ ad bene esse i ad esse gratuituz hominī fuerunt necessaria · vltimo hoc est die sexta p opꝰ passionis sue hominē recreauit Duius autē diei opa quibo hō est p filium recreatus a media nocte a qua captiuat a ligatur balet inicium et durant vsq̄ ad meridiem · in qua completis omnibo ad salutem hois necessarijs dixit Consummatuz est i oia ad re creationē hominis necessaria fūt completa · et mclinato capite ē didit spiritum Et licet ex tunc per reliquā partem illius diei sicut post rerum creationē requieuit ab ōi ope quod patrarat · septimus tamen dies proprie ē quiei deputatur · eo q̄ corpus suum requieuit i sepulchro Duius diei opera magnifica q̄ fūu ab omnibus cristianis ēm mo

dum et ordinem fideliter obser uanda in diem paraſceuen reſ uamus · Vt omnis hō hec opa audiens videat a intelligat qñ tum diſpendium ſui pro nobis fecerit deus · vt hijs cognitis in tus ad compaſſionem · foris ad ymitationem ois homo qui deū diligit prouocetur

In cena dñi Sermo primus ·

De cōmunicantiū qualita te a fructu · a prohibitorū iabi lita te Sermo · cxix ·

TErcio anno imperij ſui feāt rex aſſuerus gran de cōuiuium cunctis principibus et pueris ſuis fortiſ ſimis Et ſequit non longe Et mutauit omnem populum qui inuentus eſt in ſuſis a maximo vſq; ad mīmum Hec verba i hoſter p̄mo ca · poſita · poſſunt ad cenam dominī cōuementiſſime applicari · In quibus quatuor poſſumus intelligere viz tēpis deſcriptionem · mutantis dig tionez · cōuiuij copioſaz refecti onem · cōuiuarum gratioſā mu tationem · Primū ibi Tercio ā no imperij · Secundum ibi ſſe cit rex aſſuerus · Tercium ibi · Grande conuiuiū Quartum ibi Cunctis principibus · Hec au tem quarta pars adhuc partit in quatuor ſecundum q quatu or genera hominum mutauit · ſcilicet principes · pueros · fo tiſſimos · et omnem populum q inuentus eſt in ſuſis Hec autez per allegoriam dicta ſunt que et nos per ordinem allegorice proſequamur Dicamus ergo q in primo poit temporis deſcrip tionē dicēs anno tercio imperij ſui · per hos tres annos omne tē pus a mundi exordio defluxū acapimus · In quo primus an nus ab adam vſq; ad moyſen decurrebat · et hunc primum annuz vocamus tempus natue · Secundus annus a moyſe vſ q; ad criſtuz defluebat · et hūc ſecundum annum vocamus tem pus legis · Tercius annus a cri ſto vſq; in finem decurret · i cu ius tercij anni initio rex aſſuer? a beatus ille criſtus rex omniū reguz quo nemo beatior · quip pe a quo oīs beatitudo in celo et in terra nominatur · hoc grā de conuiuium ſanctiſſimi ſui cor poris inſtaurauit · qui i hac no cte ad veſperam ad cenam veni ens comedit cum diſcipulis ſu is agnuz paſchalem cum pane azimo a lactucis agreſtibus ſic in lege mandatum fuerat · De inde ſurgēs a cena poſuit veſti menta ſua et lauit pedes diſci pulorum · Et iterum rurſum ſe dens accepit ihesus panem a be nedixit fregit a dedit diſcipu lis ſuis dicens · Accipite hoc eſt

corpus meum · Ex cuius verbi virtute natura panis cessit verbo veritatis · quo verbo dicto id quod panis extitit transuerberatum est illico in corp⁹ cristi Hanc sententiaz posuit domin⁹ Albertus super Iohānem · et ē verisimile · fuit enim cōueniens vt ante sumptionem sanctissimi corporiz dominī discipuli cristi in pedibus id est in affectionibus lauarētur · vt fiat quod dicitur Apoca · Qui sanctus est sanctificetur ad huc · Hic et discipuli qui loti fuerant lauarentur ad huc ob reuerentiam sacramēti · Deinde misericors a miserator dominus qui dat escā timentibus se nob miseris a indigis in eadem cena itē corpus suum tradidit · in eo q⁹ subuīxit Hoc quotiēscūq⁹ feceritis in mei memoriā facietis ¶ Expeditis ergo tempis descriptione · muitātis dignatione · grandis conuiuij refectione · Nunc restat dicere de conuiuiorum imitatione Sunt autem quatuor hic dicēda videlicet de cōuiuiorum qualitate · de cōmunicantiuz vtilitate · de probibitoruz inequalitate · de accedentium contra probibitionem periculosa dampnositate · ¶ A Resumendo ergo primum membrum · sciendū q⁹ in auctoritate predicta q̄tuor genera hoīm tanguntur quibus solum a nō alijs rex assuerus · i · beatus de⁹ corporis sui conuiuium preparauit scz principibus pueris · fortissimis · Hijs tribo generibus istud conuiuium fecit dominus · sed quartuz genus hominum id est omnez populū qui est in fusis a maximo vsq; ad minimum ad hoc conuiuiuz inuitauit · ¶ N

Sunt autem principes coram deo qui in merito sanctitatis capiunt primum locum · Dicitur enim prīceps quasi primum locum capiens · Veri enim principes mundi super alios homines quatuor prerogatiuis pollent · Sunt enim nobiles · diuites · clementes · potentes Qui ergo has prōgatiuas sp̄ualit habuerit nomē et rez prīcipis habet coram deo · Et quis nobilior illo qui ex merito sanctitatis conūctus est ymmo vnitus deo vt sit vnus spiritus cum eo ? Et quis ditior illo qui a tempore iuuentutis sue multa sibi merita cumulauit · thesaurizauit sibi thesaurum in celo ? ¶ O

De quibus dicitur Proverbiorum · xiij · Est quasi pauper cum i multis diuitijs sit · quasi dicat · Est aliquis qui pauper videtur · eo q⁹ non habeat diuitias t aliuz bonoruū q̄ supra modū tamen diues ē diuitijs meritorū · De quibo diuitijs adhuc addit ibidem · Redemptio aie proprie diuitie Vñ Gre · Vere

diuitie non opes sunt sed merita et virtutes Item quis ē potētior illo qui imperio amoris potestatem habet supra deuz ℣ Quoruz vnus fuit moyses cui dictū est Dimitte me vt irascatur furor meus cōtra eos ⁊ deleā eos· et faciam te in gentez magnam Cui moyses non longe post· Dimitte eis hāc noxam· aut si non facis dele me de libro quem scripsisti Sic et loth potens fuit super dominum· cui dictum ē Gen·xxvi· Festina et saluare quia non potero quicqz donec ingrediaris illuc· Ideo Gen· Solus amor triumphat de deo Qui ergo potestatem habet supra deum dominatur omni creature Juxta illud Gen·i· Omnia animi piscib? maris et volatilibus celi et cunctis animantibus ē Qui autem contrarius ē deo contrariatur ei omnis creatura· Ideo dicit Sap·v· Armauit creaturā ad vltionē inimicorum Tales inqz potentes coram deo aduersus pximos expedit esse clemētes vt ire dei puire volētis potenter se opponāt Vnde dicit dominus Ezechiel Quesiui michi virum qui interponeret se sepem pro domo israhel· Et iterū dominus ibidem dicit improperando· Non ascendistis ex aduerso nec opposuistis vos murū pro domo israhel Et iō Sapi· magnus reputat? qui in diebus placuit deo et in tempore iracundie factus est reconsiliatio ℣ Verum quia pauci sunt prīci pes istis modis· et ideo si alij non deberent accedere hoc grande cōuiuium deperiret· Et ideo non soluz hijs principibus sed etiam pueris suis deus hoc cōuiuium preparauit· Quoros autem dicimus qui puritatem suaz a tempore iuuentutis? seruauerunt vel perditam per dignos penitentie fructus reparauerunt· ita viz vt omni diligentia conscientiam perlustrāte? dicere possint Nichil michi conscius sum· de quo nō percongruaz satisfactionem· contritionis· confessionis· emēdationis· satisfecerim ad arbitrium cōfessoris· Hec puritas mīma ē et ad salutem ōmino necessaria· quaz si vlterius ad nobiliorē statum promouē volumus de hoc in seqmombus in aduētu plenius informamur· ℟ Tercium genus hominuz dicūtur et sunt fortissimi quibus hoc conuiuiuz rex assuerus i· de? preparauit· qui per bonam voluntatez a sirmum propositum de hostib? suis triumphant viriliter qui sunt diabolus mūdus et caro· quos qui vicerit coram deo fortissim? iudicatur· eo q? demones sūt astuti et multi· mundus magn? est et amplus· corpus vicimuz et inimicum· qui tres hostes sit

conspirati bella fortissia nobis mouent. De quoz multitudie pariter a fortitudie dicatur Mach. Quō poterimꝰ tā multis a fortibus resistere tā pauc⁹. Vbz ne ex hijs terreamur habemꝰ vnde plurimum consolemur. quia nullus nostrū ab hijs hostibus deiatur inuitus. Vnde Gene. diatur Sub te ē o homo appetitus et tu dominaberis illius Et Bernardus In nobis est si vim a volumus. potest emz inimic⁹ excitare motum. sed in te est si volueris dare consensuz Et subdit. Caue ergo ab ea que dormit in sinu tua propria voluntate. et de reliquo sis securus

Quarto inuitauit omnes qui erant in fusis id est i ecclesia cui per fidem que ex dilectione operatur sunt incorporati. Husiꝰ enim idem est qđ assumpta letitia. quod conuenienter de ecclesia dicitur. Nam quantum ad deuz tanqz sponsa est accepta. et supercelestium multitudo totiens letificatur quot fideles trāseunt per quos eorum numer⁹ augmentatur Hij omnes qui a deo inuitati sunt ad hoc conuiuium fiducialiter accedant.

Expedito qui ad cōuiuium accedere debeant. sequitur secundum principale scilicz dicere quos effectus gratie talis taliter accedens consequitur quos generalit tangit Eccūs. dicens Est donū quod non est vtile et est donum cuius retributio ē duplex. In quibo verbis huius gratie fructus nobis proponit⁹ et effectus Nam donum vtile est cuius retributio est duplex. Qđ exponens dns albertus dicit. Donū corpis cristi ē vtile in duplicē retributionem. qz proficit in vite spiritualis deperdite restaurationē. et in anime redemptionez. a sic proficit donū illđ digne a rueret⁹ sūptū in salutē anime a corpis Hanc duplicem vtilitatem aptius insinuat Bernardus Duo sacramentum dominī operatur in nobis. vt videlicet sensum mundat a in grauioribus peccatis tollat omnino consensum. Verbi grā Si quis nostrum non tam acerboꝰ sustinet iracūdie motꝰ mundie luxurie aut ceterorum. gratias agat corpori a sanguini dñi nostri quoniaz virtꝰ sacramenti operatur in eo Tercio dicat⁹ qui ab hoc sacramēto arcēatur qđ dns innuit Exo. xij vbi dicit Hec ē religio phase. omis alienigena nō comedat ex eo. aduena a mercenarius nō edāt ex eo. Si quis autem nō arcū ānus fuerit non vescetur ex eo Hec quatuoz genera hominum scz alienigena mercenariꝰ aduena marcūānus ab hoc conuiuio dominicā corporis prohibentur Sūt autez alienigene q a sinu

siue a gremio ecclesie sūt exclusi qui perfidia cordis oris vel operis dicunt illud Job. Recede a nobis scientiā viarum tuarum nolumꝰ Quam perfidiaz in corde dicūt hæretici qui in apto bona fidelium operantē. sed per fidei scissurā ab eisdem fidelibus separantur. Judei in ore q̄ veritati fidei aperte contradicūt Mali vero cristiani opis perfidia a fidei veritate r̄cedūt. qui vel per excōmunicationis sētiam vel obstinatiois malitiam sunt ab ecc̄a separati. Secūdo a cōmunione huius cōuiuij arcē tur aduene qui nouiter a recenter a scelerū suorum inmanitate sunt conuersi etiaz si compuncti fuerint competenter. Absolon em̄ vt secūdo Re. dicit patri r̄consiliat? duobꝰ annis iubetur esse hierusalem vt nō videat faciem eius. Terćo prohibent mercenariij qui ob motum rei tē palis ex sola cōsuetudine accedē tibus se immiscēt. qui vel ꝓpter pudorem vel honorez vel timorē non pure propt̄ aiaruz salutem accedere nō verentur Quarto in árcūáli prohibentur Sunt aūt árcūáli qui vel actiones illi átas vel intentiones cordis vel cuiuslibet mali ꝓpositū a vita sua penitus non abscinduntꝫ vel in actione. vel in intentione aliquid derelinquntꝫ qđ huic reuerendissime gratie contradicāt

De hac árcumáfione dicit De ne. xvij. Masculus cuiꝰ preputij caro árcumáfa non fuerit peribit de populo suo. qđ de exteriore árcunáfiōe intelligit Verū quia nō sufficit exterior peccatorū cessatio siue árcunáfio. misi et in voluntate a iteriori bomine árcūádamur. iō de hac ć cunáfione dicit Der. Necesse est nos oēs árcūádi non littera sed spiritu. nō vno mēbro sed toto corpore quomā a plāta pedis vsq ad vertićem nō est in nobis sanitas sed mortifero veneno infecti sumꝰ vndiqz a pfusi Et Quarto dicendum quāta mala incurrāt qui probibiti accedere nō verentur Et sūt quatuor que Apꝰ in epistola sua enumerat euidenter. Incurrim? ei corpis debilitationē. vite extinctionē. iudicij obligatiōnē. corpis xpi crucifixionē De ꝑmis duobꝰ dicit i epla Cōuentibo vob in vnū Io multi inter vos infirmi a dormiūt multi De tero ibidē Qui māducat a bibit indigne iudiciū sibi māducat a bibit De qrto ibidē Quicūqz mā ducauerit panē et biberit caliczꝫ indigne reus erit corporis a sanguis dñi Et qz grauia sunt q̄ incaute accedētes incurrūt. iō idez Apꝰ dicit in eadē epla. Probaz aūt seipm̄ hō atq̄ sic de pane illo edat et de calice bibat. q̄i di. Añ q̄z q̄s accedat vitā suā dñjudicz

cõscietiam discutiat · qua actione qua affectiõe qua intẽtione qua ꝓparatiõe · quãta deiderij inflãmatiõe se ꝓparatũ inueiat vt si quid nnn? inuenerit corrigatur

¶ In cena dñi Sermo scds De sacramenti dignitate ⁊ conuenientia eius ad mãna · ⁊ de septẽ vtilitatibꝫ quas opatur in nobis ¶ Sermo · cxx

Videbatur mihi q̃si panis subãnericius voluiet in castra madian descẽdere · cuiꝙ veiſſz ad tabernaculũ percussit illꝫ ⁊ subuertit ⁊ ẽre funditus adeq̃uit Jud · vij · In vbis propositis prefiguratꝫ est panis noster celestis qui bñ subãericius dicit qz sub forma panis qui diuis ẽ quia de ãnere terre nascit ⁊ creat panis de celo inuoluit cõtegitur ⁊ occultatur · qui bene in castra madiã id est in conscientijs diiudicantiũ se misericordit descẽdit · qui videlicet panis celestis cũ veniſſz in tabernaculũ cõscietie percussit omnes hostes parit ⁊ subuertit · hoc ẽ vicia ⁊ pcã que conuenienter dicũtur percuti ⁊ subuerti · qz pcã percutit ⁊ subuertit vicia in vtutes · ⁊ terre funditꝫ adeq̃uit · quia is qui dixit · Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde in sacramẽto suscep tus hominem humilem docet eẽ De hac tortula tria dicentur p ordinez · Prio de diuꝫ panis dignitate · Secũdo de eius acceptabilitate · Tercio de suptibi vtilitate ¶ V Huius autem panis dignitas qz in se ẽ incõprehẽsibilis ⁊ incognoscibilꝫ ⁊ per oñs ineffabilis vt õis creatura dicere ꝑt illꝫ ꝑꝫ Confortata est hec scz dignitas ⁊ nõ potero ad eã · ideo eandem dignitatem in proprietatibus mannatis quod figurã habet corporis dñi videam? Sũt autẽ sex ꝓprietatꝫ mãnatis in q̃bꝫ dignitas nostri paꝫ figuratꝫ propter quas proprietates conuenientiam habent adinuicem · scz propter originẽ · saporem · miraculũ · locũ · defectũ ⁊ effectũ · ¶ Primo dico conuenientia mannatis cum pane nostro ẽ ex origine · Dicit enim manna de celo pluit · sic manna nostrũ de celo est Ipso teste Ego sum panis viuus qui de celo descendi · Secundo conueniũt in sapore · quia sicut mãna diuersos sapores habuit coporaliter ita diuersos sapores gratie pañ? nostz habet spiritualiter · Dicit enim Philo in suo Exodo · q mãna masticatum conuertebatur in saporem quem comedens desiderabat · vt ex sapore in quẽ cõuertebatur satisfaceret appetitui comedentis Vnde Sapientie

duodecimo. Panem de celo dedisti eis habentem omne delectamentū & omnez saporem suauitatis Et nō longe post Voluntati cuiuscq; deseruiens ad qđ quisq; volebat conuertebat. Ita etiam panis noster vas ē omnium gratiarum omnem saporē gratie continens & exhibens p statu cuiusq; cūq;. Vnde penitentibus prebet saporem & gustuz penitendi. diligentibus amplius diligendi Propter quod de ipso dicit. Qui edūt me adhuc esurient. Bernardus Qualem te exhibes deo talis oportet vt appareat tibi deus Vnde dominus Albertꝰ de corpore christi Sicut aures diuersoruz verba dei audientium diuersas mueiunt pro vnusquisq; statu illuminationes. ita fauces diuersorum hunc ābum gustantiuz diuersas inueniunt gratiaruz refectiones. ita tamen si fauces non sint infecte amaritudine aliena Infirmis enim omnia insipida sunt Terāo vetꝰ panis cum nostro conuenit in loco. Non enim dabatur manna nisi in deserto vbi patres aliud delectabile non habebant. Sic panis noster nō reficit ad dulcedinem gratie nisi eos qui se in debitū corde trāsferūt vt mūdanas non recipiant consolationes. Ideo Josue dicitur. Defecit māna postquam comederunt de fructibus terre. Sic panis noster deficit his ad gustū gratie qui pascuntur delectabilibus mundi. Quod insinuare curauit Psalmista dicens Pinguescent speciosa deserti. quia nisi cor hominis fit desertum a mūdo & mūdus ab eo non pinguescet ex pane nostro in dulcedinem gratiaruz Propter qđ dominus pauit turbas in deserto vbi aliud quo reficeret non habebant Vnde beatꝰ Bernardꝰ. Delicata est diuina consolatio & non datꝰ admittentibus alienam. Quarto hi panes conueniunt in miraculo. qz vterq; panis miraculose est exhibitus naturalibꝰ potentijs ad hoc exñtibus inualidis & infirmis. Nam de miraculo veteris panis dicit Exodi decimosexto capitulo. Pluaz vobis panem de celo. panem autem pluere miraculosum est De miraculo autē nostri panis dicitur Johannis sexto capitulo. Panez quem ego dabo caro mea est. Panē autem esse carnem supra modum mirabile est. De vtriusq; autem panis miraculo dicit propheta in Psalmo. Memoriam fecit mirabilium suorum. In quo autem mirabilia sua fecit subiungit postea dicens. Escam dedit timentibus se.

Quinto vetus panis cum pane nostro habet cōuenientiā

in defectiõe Mãna autẽ defecit ysrahel terrã pmissionis intranti bus a de fructibus terre gustã tibus Vnde Josue vt supra De fecit mãna pq̃z comederũt de fructibus terre nec vsi sunt filij ysrahel vltra pane illo · Sic et nos ĩ hui⁹ mũdi deserto sub spe ãe panis a vini velato vtimur corpore cristi · ꝫ cum ad patri ã peruenerimus a ad patriam pmissionis nostre · huius pais spẽs deficiet a nuda veritate de i facie ad faciem reficiemur Vn de apostolus Cum venerit qđ perfectuz est euacuabitur qđ ex parte est · Ideo dominus Al bertus dicit · Similitudinibus sacramentalibus vtimur in hoc deserto quousq̃z ad manifesta tionem a perceptionem aperte peruenerimus veritatis

Sexto cõueniunt in effectu · Dicit enim Philo q̃ mãna ad calorem solis positum liquefie bat ad calorem vero ignis du rum a torridum fiebat Sic no strũ manna reuerẽdum si in ca lore diuine veritatis sumitur li quescit vt omnia interiora n o stra inebrientur ab vbertate a torrẽte voluptatis dei · Si vero sumitur in caloẽ terrene auaricie inuidie malicie a nequicie ma gis et magis indurescit · Vnde videmus ad sensum q̃ ĩ mor talibus frequẽter cõmunicãt tã duri efficiunt vt dissimile cõ uertãt

Septimo ꝺueniunt i hoc q̃ mãna sẽper cadebat cũ rore · sic panis noster sumitur cum rore grãe si tamẽ in cordi bus nris obstacula non habue rit

Secundo seruato ordine dicẽdum ẽ de huius tor tule acceptabilitate · que sicut dicit Aug · in quatuor existit In õi enim sacrificio attẽdit offerens · et cui offert · et qđ offert · et p̃ quibus Et secun dum ista estimatur et dijudi catꝫ bona vel mala oblatio Sa pientia enim diuina sic nobilita uit hoc sacrificiũ vt nõ possit eẽ nõ acceptuz Offert enim hoc sa crificiũ filius pontifex noster · offertꝫ prĩ ad placanduz cuz et ipe est quod offertur p̃ hom nibus Sapientia enim diuina ob latuz sic vniuit offerẽti q̃ qui offert et id quod offertꝫ vnum sũt i esse persone · Vniuit etiam offerentem sciz cum eo cui of fertꝫ scz prĩ q̃a vnum sunt i dei tate pẽ et filiusꝫ Vniuit et obla tum his p̃ q̃bus offertꝫ q̃ vni us natuẽ sunt xp̃s et hoies Vñ sicut sibijp̃i deusꝫ patꝫ nõ p̃t esse nõ acceptus · ita põtifex offe rẽs scz xp̃c vnuz cuz prẽ exñsꝫ nõ p̃t eẽ nõ acceptus · ita etiaz id quod ẽ vnuz cuz põtificẽ of ferẽte nõ p̃t eẽ nõ acceptuz Et sicut offerẽsꝫ et oblatuz nõ põt eẽ inacceptuz ita hiz p̃ q̃bus of fertur nõ p̃nt eẽ inacceptꝫ · q̃a

vnius nature sunt offerens et bi pro quibus offertur · ꝯ sanguis christi purgauit in eis id quod solū fuit non acceptum · et incorporatio sacramēti vniuit eos oblationi ꝯofferenti · ꝯ ideo pluribus oblationibus non indigemus · quia ista semel oblata ꝑ ōmbus suffitat ꝯ etiaz pro omni necessitate · Antiqui autē multis indigebāt ꝯ ideo multa hēbāt sacrificia scilz holocaustū pacifica victias hostias ꝯ similia

¶ Tercio dicenduz est de huius pams vtilitate quā operat in nobis Sūt autē septez Dat enī nobis ex corpore grāz cōmunois · ex sanguine gratiā expiatois siue sanctificatiōis · ex anima gratiaz redemptiōis Super bas tres ex spū gratiaz viuificatiōis Quinto ex diuinitate omnis vtutis perfectionez Sexto ex ipo sacramēto cristi recordationē Septimo ex mō per apiēdi sacramentum affert beatitudinis eterne imaginem · De bis septem vtilitatibus dr Ecā · Est q multa redimit modico precio ꝯ restituit ea septuplū · Quod de corpore dn̄i dictuz est · quod licet sit infinite virtutis modicū tamen dicit propter humilitatē

¶ Resumendo ergo bas vtilitates dicimus ꝙ ex corpore dn̄i ptici pamus ōnes vtutes grās ꝯ merita q̄ xp̄c in suo corpore laboribus sudoribus effusione sāguis cumulauit · Nō solū autē illa sz et ōmuz mēbroz suoz scz vniuersalis ecīe ꝯ sanctoz̄ omniū merita participamus · vt in nobis verificet quod ait dn̄s · Alij laborauerunt et vos introistis in labores eorum · Hoc est ꝙ in simbolo catholice fidei dicimus Credo sanctoz̄uz communionē Vnde dominus Albertus dicit Per corpus xp̄i verū ōnes nos in ōmbus christi gratijs et ommiū fideliū dicamus · Propter quod etiaz cōmunio dicit ꝙ ommiū bono z christi et omnium sanctoz̄um suoz facit nos cōmunicare · vt si quid defuit in singulis ex ommiū sanctorum habundantia suppleatur · vt deus dicere possit nobis illud Geneseos quod Jacob dixit ad Laban · Modicū habuisti ante quā venirem ad te et nunc dilues effectus · benedixit ꝙ tibi deus ad introitum meū Sic habemus virtutes patriarcharum · reuelationes et illuminatiōes ꝓphetaz · iusticias legislatoz · demōrationes et precomia ꝓconum · cum Johāne baptista saluatorem nostrum christum demonstrantium · dignitates apostolorum sanctorum · victorias martirum · sanctitates confessorum · religiones monachorum · puritatem anachoritaz · doctrias doctorum · mundicias

virginū · luctū viduay · elemosinas domesticā curā gerētium · lamēta penitētium · splendorē honestatis innocētium · a omnium sāctorū merita q̄ ōnia a cristo i corp? ei? misticū fluxerūt et in efficacia corporis eius a sāguis cōsistūt · a de q̄libet in quē libet per caritatem spūs xp̄i redūdāt · Per cōmunionē ergo corporis sortē ōnis grē eius cuz ōnū sāctoz meritis communicam? Secūdo ex sāguine xp̄c dat nobis pccōz expiationē · Null? eñ expiat a pcās nisi ex sanguine xp̄i Ideo dicitur Hebre · Sine sanguinis effusiōe nō fiet remissio Et Apoca · dicit de ōmbus Lauerūt stolas suas a dealbauerunt eas in sanguine agni · Et Apls dicit Sāguis xp̄i emūdauit conscientias nras ab operibus mortuis ad seruiendū deo viuēti Et q̄a ōne inquātū humidum est lauat · ideo sāguis xp̄i lauat ex vtute humoris a humectatōnis Tertio corpus xp̄i ex anima dat nob grām redemptionis Deus eñ in redemptiōez ommium nostrz animam suam posuit · ipso dicēte Maiorem caritatē nemo habet vt aiam suā ponat quis pro amicis suis Et iterū Bonus pastor animā suam dat pro ouibus suis · Vt sicut anima cristi semel descendens ad limbum redemit aias captiuorum · sic hoc precium redemptionis cotidie offerimus ad ara vt ab omni obligatiōe criminum redimamur Quarto super has grās iam predcās corpus cristi ex spū dat nobis grām spūal' viuificationis · vt ex spū domini spiritus noster ad vitā spiritualem confortet' et viuificetur · qui spūs domini restituit ōne deperditum in nobis in sacramēto altaris · Vnde Joha · Qui mādducat me viuit propter me scz vita spirituali · Et q̄a a spiritu hec vita prædicitur ibidem · Spiritus est q̄ viuificat caro autē non prodest quicquā · Et Sapientie Ciba uit illos pane vite a intellect? Quod ipse apertius dicit in Johanne Ego vitā eternā do eis a nō pibūt Et Ap? declarat hoc aperte dicēs Qui suscitauit ihesuz a mortuis viuificabit a mortalia corpora vestra per inhabitantem spiritum eius in vobis Quinto corpus super has gratias ex diuinitate sua dat nobis omnis virtutis a gratie perfectionem · Ipsa enim deitas vere nos reficit a mcrementum dat omnis perfectionis · Ideo Apostolus dicit · Neq̄ q̄ plantat est aliquid neq̄ qui rigat sed qui incrementum dat · Ac si dicat Neq̄ ex corpore neq̄ ex sanguine neq̄ ex anima neq̄ ex spiritu sufficiētē grām

haberemus si hec omnia diuini tas non condiret · Hec nobilitas tãgit̃ i Job · Ingredietꝝ a gredietꝝ a pascua inuenietꝝ Si enim ingredimur ad cõsideratio nem diuinitatis pascimur ab illa · Si vero egredimur ad imaginationez humanitatis pascimur similiter ab illa De his pascuis dicit dominus Ezechiel · In pascuis vberrimis pascam eos Licet enim vt supra dictuz est multis generibus pascuoꝝ in hoc sacramento reficiamur vberrima tamen sunt pascua diuinitatis · Sexto corpus domini super predictas gratiaꝝ dat christi recordationem Nõ enim possumus eius non reminisci cũ corpus eius mãducam? et sanguinem eius bibim? · Et hoc est quod dominus mandauit Job ãms dicens Hoc quotiens cunqꝝ feceritis in mei memoriam facietis · Hec memoria supra modum noꝝ sanctificat licet differenter · Quanto enim magis incandescit ardore diuine caritatis tanto amplius sãctificat · vt dicere possim? illud Cãticorum Memoriale tuum vt vinuz libam · Et illud Ysaie Memoriale tuuz in desiderio anime Et Ecclesiastici · In omni ore quasi mel dulcoãbit memoria eius Septimo corpus domini super predictas gratias significat nobis fructum eterne fruitionis · Vt sicut hic fruimur eo velato a obũbrato · sic vtemur eo a fruemur in eternũ nuda veritate · Vnde dyonisi? dicit qꝝ diuine eucharistie sũptio beatam in beatitudie fignificat fruitionem · De qua fruitione dicitur in Apocalipsi Beati qui ad cenam nuptiarum agni sunt vocati · Ideo beatus Gre· dicit in quadam collecta · Presta vt qd̃ nunc specie gerim? rerum veritate capiamus Hic dominus albertus dicit · Sicut xpristus i specie sacramẽti nũc sacramentaliter se ifluit nobis ad gratiaz · ita secundum diuinitatem se nobis influet a ombus beatis ad gloriam · In illa enim gloria cum patre et nos honorante per fuũ cõsessuz ad mensam sedebim? ibi filiuꝝ precinctus decore a lumine suo nobis ministrabit · ibi spiritus sanctus omnem suam dulcedinem infundet i epulum Ad qd̃ conuiuium nos perducere dignetur qui viuit a regnat per infinita secula · Amen ·

Sermo tercius vnde supra de diuersitate sumentium corpus christi ·

Sermo · cxxi ·

Afferam? ad nos arcaz fedeꝝ vt veiat i medi

nostri vt saluet nos de manu inimi
corum nrōz. i. Re. nij. Verba p
posita ex persona fidelium sub
metb; fora arche corpus domi
ni desiderātiū possunt dici. qui
cum viderint hostiū multitudi
nem fortitudinē armis mundi
diaboli contra se bellantium q̄
bus nullaten? per se aut ex se po
ssūt resistere. dicant confidenter
vbum propositū Afferam? ad
nos aut Ac si dicant Quia hosti
bus nrā propria virtute resiste
re nō possumus. afferamus ad
nos archā i. corpus domini su
mamus vt in eius vtute valea
mus de hostibus triūphare Est
autem archa figura corporis do
mini Sicut enim archa patrū
continebat sancta veteris testa
menti. sic sub spēbus sacramen
talibus panis et vini plenitudo
diuinitatis plenissime continet
Et sicut in archa mana tabule
legis et virga aaron fuerunt re
posita. sic in archa corporis do
mini inuenimus debiliū confor
tationem. simplicium informa
tionem. male accedentiū correc
tionem Et est alia similitudo
corporis domini ad archam Si
cut enim archa vetus alios oc
cidit. alios non occidit. tercios
per ōnia benedixit. sic corpus
domini male dispositos occidit.
alios autem ad bonum promouz
tercios vero per omnia benedi
cit Et sicut in veteri testamēto
alij ad archam accedere iuben
t vt leuite et sacerdotes. alij ac
cedere prohibentur Josue. iij.
Cauete ne appropinquetis ad
archaz. alij accedere compellū
tur. sic et nos ad archaz corpo
ris dominici aliquos accedere iu
bem? alios accedē prohibemus
alios vero accedē indulgem?
Sciendū ergo q̄ corp? xpi
alij sumunt ad sui ipsius damp
nationez. alij vero ad virtutū
et gratiarum promotionem. tercii
ad virtutum et gratiarum ple
nissimam benedictionem Que
omnia i typo et figura p archā
domini antiquis patribus acci
derunt. Nam sicut primo Reg
quarto capitulo legitur Archa
domini a philistheis capta alios
occidit. alios non occidit. tercios
per omnia benedixit. Sic
usq; ad hanc diem sumentiuz
corpus domini. alij occidunt.
alij non occiduntur. tercij per
omnia benedicuntur

Per veterem autem
archam septem genera occidū
tur. Naz in quinq; prouincijs
in Azoto. Gaza. Ascolon. A
karon. Geth in amiti populi oc
cidunter. Item Bethsamis mor
ti similit occiduntur. septimo
vero Oza percussus est et occi
sus. Per hunc septenariuz nu
merum intelliginus q̄ omnia
septem genera mortalium pec
catorum committentes si tamen

accesserit ad corpus domini ocadunt Per predictorū autē nomē ⁊ interpretatiōez hic nobis innuitur q̄ septem genera peccatoruz a diuersis diuersimode cōmittuntur · Sunt hec septem genera peccatorū · superbia · inuidia · ira · acidia · auaricia · gula · luxuria · que quando cunq̄ fuerint mortalia archa id est corp⁹ domini ocādit accedentes ⁊ talia cōmittentes

Primo ergo Azot⁹ percutitur ab arca · Quid ergo per Azotum quod nudus interpretatur accipimus nisi eos qui p dicta septez peccata nude ⁊ sine veste cōmiserunt⁹ qui si ad arcā accesserint eternaliter ocadunt

Secundo Gaza qđ est idem quod superductuz arca domini ocadit · per quod nobis innuitur q̄ nō soluz hi qui nuda peccata cōmittunt · sed etiā hi q̄ ea dez peccata cōmittūt sub specie virtutuz similiter ocādūtur · Que autem peccata sub specie mundicie quarundā virtutum occultentur insinuat nobis beatus Gregorius dicēs super Ezechielē · Superbia se occultat sub specie mundicie ⁊ honestatis Auaricia sub prouidentie specie ⁊ necessitatis · Ira sepe zelus vocatur · Accidia vero sub pallio discretionis se cōtegit · Similiter detractio sub specie se vestit veritatis · De q̄ bus beat⁹ Bernard⁹ in sermōe vicesimoquarto super Cantic · Recti diligunt te · Sunt quidam qui simulate verecūdie fuco concepta maliciam suz retimere non possunt obumbrare conantur Videas premitti altas suspiria · sicq̄ cum quadā grauitate ⁊ vultu mesto dimissis superalijs ⁊ voce plāgenti egredi maledictionem · et quidem tāto pfuasibilioꝛē quanto creditur ab his qui audiunt cordemuito ⁊ magis condolētis affectu q̄z maliciose proferri · Deleo inquit vehementer p eo q̄ diligo eum satis ⁊ nunquaz potui eum corrigere de hac re Et alius ait · Mihi quidem bene cōpertum fuit de illo illud sed p me nunquam innotuisset · Ac quoniam per alterum patefā ē res veritatem negare nō possū · dolens dico ita est · ⁊ addit grā de dāpnum · Nam in pluribus valet ceteruz · in hac re vt verū fateamur excusari minime potest Item sunt alij qui nude ac irreuerenter vti in buccam venerit virus euomūt detractionis · tamen hi primum seipsos produnt vacuos caritate · deide q̄d aliud detrahendo itendit nisi is cui detrahitur vemat in odium et cōtemptum bis apud quos detrahit · ferit ergo caritatem in ommibus qui se audiunt lingua maledica · Quorum omni

um nullus ingreditur in regnū dei Ad quod dominus iuramento se constrinxit · Numeri decimoquarto Omnes qui murmurastis contra me nō intrabitis terram super quam leuaui manuz meam vt habitare vos facerem in ea Nec quisquam ex his qui detraxerunt michi intuebitur eam · Dicātur autem mibi qui a ficut Mathei vicesimoquinto capitulo dicātur · Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis · quod verū est tam de bono q̄z de malo · VI Terćo arca domini ascolomitas occādit · per quos tenebre interpretant̄ Quid p hos nisi eos qui priuato amore excecati propria delicta nō vident accipimus q̄ defendentes singula que faciunt · Qui callida tergiuersatiōe seu excusatione etiaz pessima iudicant bona · De quibus dicātur Mathei · Vide ne lumen quod in te est tenebre sint De quibus imprecando dicāt pphete i psalmo · Fiat via illorum tenebre et lubricum · De bis adbuc dicāt Mathei tercio capitulo · Cōtristatus est ibesus super cecitatem cordis eorum Quos dominus adbuc monet Ysaie · Qui multa vides · subaudis · i alijs nonne intelliges q̄ scilicet in te ipso · VII Quarto archa domini percussit Geth · quod conuersio interpretatur signans e os qui cum per intentionem bona opera facere debuerant · conuertunt se ad homines vt nō pter deum sed propter homines et ad laudē hominū ꝺsequēdā opera que facāūt operentur · qđ proprium est ōnis ipocrite De quibus dicāt Iob Cōgregatio ypocrite sterilis · Quicquid enim de meritis bonorum operū congregant in quibus deum nō ponunt finem vel obiectuz · totum reputatur sterile · De quibus dominus Mathei quinto capitulo iurando dicāt · Amen dico vobis receperunt mercedez suam · De quibus adbuc Mathei dicātur · Ve vobis pharizei ypocrite qui mūdatis quod de foris est calicis ꝛ parapsid̄ · intus autem pleni estis rapina et immūdicia · Et iterum · Ve vobis scribe ꝛ pharisei qui similes estis sepulchris dealbatis q̄ a foris apparent hominib? speciosa · intus aūt sunt plena ossibus mortuorum · ꝛ omni spurcitia · Di omnes si arcam corporis domini accesserint occidūt̄ · quare q̄ qui a vt ibidez dicāt̄ omnia opera sua faciunt vt videātur ab hominib? VIII Quinto arca domini percussit Accaron quod fugentes interpretatur · signans eos qui propter honorem vel verecundiam vel qualecūnque aliud emolimentum temporale peccata deuitantes

fugunt imaginationes ⁊ delectationes carnales ⁊quod opere non faciunt affectibus ⁊ delectationibus prosequuntur · De quib⁹ dicit̃ Ysaie · i · Auferte malum cogitationuz vestraruz ab oculis meis · quia perũ se cogitationes separant a deo Et ita dampnat̃ peruerse cogitans sicut peruerse operans · nec est differentia in conspectũ dei · De quibus conqueritur dominꝰ Ihe · xxiij · Posuerũt idola sua in domũ meã in qua inuocatum est nomen meuz · Ponẽ enim idolũ in domum dei est in templo cordis nostri p imaginationez carnis affectus erigere de q̃bo delectatio hauriat̃ De quibo p Ezechie · xxiij · Posuerunt idola i corda sua Dñi ones si archã domini acceserint occ dũt̃ De quib⁹ dicit̃ Ihere · xx Caput aspidũ fuget Quid p caput aspidũ quod est animal venenosũ nisi venẽatas immissiones carnalis immũdicie accipim⁹ ꝙ quas tũc fugẽ dicim̃ quãdo delectationes inde haurim⁹ Sexto archa dñi multos occidit Bethsannis qđ propositũ interpretat̃ · sic archa corporis dñi occidit ones qui in p posito peccãdi accedere nõ verentur · neq; penitentia neq; confessio neq; vlla satisfactio apud deũ acceptat̃ nisi etiã assit p positũ abstinẽdi De quo sub metafora maris dicit nob dñs Math · iij · Mare tace obmutesce ⁊ cessauit ventus Mari enim id ẽ multitudini p̃funditati ⁊ impetuositati peccatoꝝ nostroꝝ dicit dñs · Tace id ẽ noli peccare actualiter desiste ⁊ obmutesce p p̃positũ abstinẽdi ⁊ tũc erit trãquillitas p indulgẽtiã peccatoꝝ Nec solũ pcã nõ remittũt̃ ꝫ etiã nulla mã opera acceptant ẽ nisi pius cessem⁹ p̃ p̃positum a pcãs Qđ luce p̃z Ecc · xviij Cũ quieuerit ho tũc operabit̃ · Qđ ẽ dicẽ · cũ quieuerit per p̃positũ abstinendi tũc primum meritorie op̃atur Vñ Ysa · tricesimo Qui reũtimini ⁊ q̃escitis per p̃positũ abstinẽdi tũc eritis salui Cui sit̃ e ẽ illud Ezec · iij · Qui q̃escit q̃escat q̃ dicat q̃ q̃escit opere q̃escat ⁊ volũtate Vñ Der · Quid odit deus aut quid puuit deus preter p̃priaz volũtatẽ · aut m quez igms ille deseuiet nisi in propriã volũtatem ꝙ cessz ergo propria voluntas ⁊ infernꝰ nõ erit Septimo archa domini pcussit Dazã · ex pcussionis cã subiũgituz cũ dicit̃ super temeritate Der ozã ergo qđ videns vl fortitudo interpretatur signãtur illi q̃ videtes fortitudinẽ opũ suoꝝ institiã suã in brachio ponunt fortitudis sue dicẽtes illđ Pharizei Luc · xviij · Brã tibi ago qz nõ sum sic cæteri hoim raptores

iniusti adulteri ac̃ qui maledi
cuntur a domino quãtũcunq;
bona opera cumulant. De bis
dicãtur. Maledictus autez qui
ponit carnẽ brachiuz suum. Ab
hac presumptione temeraria cõ
pescere nos voluit domin⁹ Deu
teronomij cuz dixit. Scãto q;
non propter iustitias tuas do
minus tederit tibi terrã hãc op
timaz in possessionem. Similit
i nouo testamẽto ab hac peste
nos cõpescere voluit cum dixit
Luce Cũ feceritis omnia que p
cepta sunt vobis dicãte serui in
utiles sum⁹ Et Apl's Quid ha
bes qd̃ non accepisti. si aũt ac
cepisti quid gloriaris quasi nõ
acceperis⁹ Hoc pecõ caruit p⁹
cũ dixit Non enim in arcu spe
rabo q gladius me⁹ nõ saluabit
me. Nec soluz hoc de se asseruit
sed de õnibus exquirẽtibus ve
ritatẽ dicens Nõ enim in gladi
o suo possederũt terraz q brachi
um suũ nõ saluauit eos Jõ deu
tero. vij. Ne dixeris in corde
tuo fortitudo mea q robur ma
nus mee hec õnia mihi prestite
rũt. ſ reco:deris⁹ dominm dei tui
q ipse tibi vires pbuerit vt im
pleret pactũ suũ super qd̃ iura
uit pr̃ib⁹ tuis Et subiũgit q si
oblitus fueris dei tui ecce predi
co tibi vt ãto dispereas ℣ D
Secũdo quãtuz ad diuisionez
pr̃ãpalem fuit alij qui corpus
dñi assumũt ad vtutũ q grãrũ
augmẽtationẽ. Qd̃ pulchre si
guratũ ẽ. i. Reg. vij. p Amia
dab qui cuz arcã veterem in do
mũ suã suscepisset legit⁹ q; in il
lo multiplicati sunt dies eius.
Per hũc amiadab qui popul⁹
spõtaneus int̃ptat⁹ q; fideles
christiani sigmficat⁹ qui spõta
nea volũtate deo seruiẽtes pcã
fugiũt operibo meritis pijs q vt
utibo se exercent. si quid in se
per qd̃ offenderũt domnũ dep
henderit statim expellũt. pcã
diligẽtius cauentes vt ad supre
mũ statũ vtutũ peruemãt. Di
tales corpus dñi cuz grãrũ aug
mẽto sẽper suscipiũt. quod su
pra p augmẽtationem dierum
sufficienter intelligim⁹ Per di
es ei bm Ber. pfectñ ac capim⁹
q; sup illo vlo p⁹ Dies fõrbun
t q nemo i eis. subaudis peri
bit dicãt Dies pficientes itelligę
Qd̃ ergo dcm̃ ẽ i tpe illo mul
tiplicati sũt dies. hoc ẽ mlt̃ipli
cati sunt pfectus vtutũ q grãz
qñ arca corpis dñi i domũ A
miadab. i. in cor spõtanei huiẽ
tis ẽ trãslata ℣ Terão corp⁹
dñi suũt⁹ ad õniũ grãz q vtutũ
plenissimã benedictiõez. quod
itez i arca pfiguratũ accipim⁹
De q̃ legit⁹. ij. Re. vi. Diutit
Dauid arcam in domũ Obethe
dom Getthei t̃b⁹ mensibus q be
nedixit dominꝰ Obethedõ q õnẽ
domũ e⁹ Quid p Obethedom m
si feruies huit⁹ int̃ptat⁹ Obeth

enim idē est qđ seruitus · eodem idem est qđ filius · signans eos qui domino seruiūt feruida id est ignea ⁊ feruentissima seruitute Qui quotiens accēdūt ad corpus domini in feruore ignei desiderij accedunt · ⁊ quāto sepius accedunt tanto feruent ā plius ⁊ igneſcunt · Juxta illd Qui edunt me adhuc esurient donec feruida ⁊ ignea esuries omnem benedictionem consequatur · quor esuries ⁊ flam meum desiderium solū ppter hoc suspendit vt augeatur · auctū perficiatur perfectum omnem benedictionem consequatur · Juxta regulā diuine grē Quā mēsura mensi fueritis remetiet vobis Quod clare in hoc innuitur qđ non solū bñdixit Obet bedom · sed ⁊ omnem domū eius tam exterius in suis operationibus q̄z interius in suis affectionibus copiosissime benedixit

In cena domini · Sermo quartus Quibo exercitijs preparari debemus ad sumptionē cōrporis christi · ⁊ quid consequantur bene preparati · Sermo · cxxij ·

Qui glorificāt me glorificabo ⁊ ego eos · qui autem contempnūt me erūt ignobiles · i · Re · ij Jn vb propositis quatuor propoit nobis per ordinē Primo enim admonemur ad condignā corporis domini preparationē Secūdo assecuramur ad fructuosam promotionez Tercio tāgit dāpnosam dispositionem Quarto indispositor ignominiosam degenerationē Primus ibi · Qui glorificāt me · Secūm ibi glorificabo ⁊ ego eos · Tercium ibi Qui autē contēpnūt me Quartū ibi Erūt ignobiles

Primo dicendū est quibus exercitijs vt deū honorare possum? ꝑparari debeamus · per quā preparationez deū in sacramēto sui corporis honorem⁹ · Et fūt quinq̄ q̄ dñs Albertus in tractatu corporis dñi ponit ita dicēs Cibus iste sumend? ē i fide veritatis · i spe diuine largitatis · in mūdicia itime puritatis · in intima deuotiōe profundissime humilitatis · i affectu feruentissime caritatis · Jn fide quidez veritatis vt ōmibus q̄ de sacramēto tradita sunt fides adhibeatur Jn spe diuine largitatis vt diuina largitas in tāto sacramēto sēper āplioza donatura speretur Jn mūdicia intime puritatis vt nichil remordens conscientiā intus reseruet · Jn intima deuotione pfundissime humilitatis vt lugens accedat ac si sol? reus mortis cristi iudicetur Jn affectu feruentissime caritatis vt accedēs in ardore caritatis inflāmet

Hec

prosequendo per ordinem prio preparādi sumus in fide veritatis · vt videlicet accedentes ad sacramētū hoc ōnia credamus que credenda sunt tam de articulis fidei implicite vel explicite q3 de hui9 sacramenti veritate · Debet autem hec mā fides siue veritatis hrē duo argumenta · motum viz ⁊ calorē In his duobus vita hominuz ⁊ quorūlibet viuentiū ꝓbatur · ita videlicet q3 in quocūq3 ea inuenerimus dicamus veracit̄ · iste viuit Sic a simili ad verā vitam fidei ex necessitate requirit̄ vt motum habeat operationis ⁊ calorez dilectionis Fides enim si non habet opera mortua est · Et iteruz Fides sine opib9 mortua ē De secdo dicit Apl9 · i · Cor · xiij · Si habuerē omnem fidem ita vt mōtes trāsferā caritatē āt nō habē ā mihil suz Ite Gal · v · In xp̄o ihesu neq3 circūcisio aliq̄d valz neq3 preputiū · ꝫ fides q̄ ꝓ dilectionē opat̄ Dis ergo duob9 scz operi ⁊ dilectiōe veritas fidei cōprobat̄ · vt his duob9 fulsita ⁊ roborata ꝓpis sensibus de hoc sacramēto per omnia cōtradicat · qui ōnes concorditer corpus dominī iudicāt esse panez · Dicat enī visus panē video Auditus panis fractionem audio Tactus dicat panez tāgo ⁊ sic de reliquis · quib9 fides predā9 duobus armata ⁊ munita fortiter contradicat · affirmās certissime sub sacramētalibus spēb9 verū deum ⁊ hominez ihesum verissime cōtineri Secundo p parādi sumus in spe diume largitatis vt accedentes ad corp9 dominī in eius sumptione omnia sperem9 fiducialit̄ nobis dari Nā per locū a maiori · qui dat quod maius ē dabit vtiq3 qd̄ minus ē · Omnia bona m celo ⁊ in terra cōtēta in hoc sacramēto collecta spēam9 nob dari iuxta illud Tibi · Omnia in te v no habētes nō te debuimus dittere a nobis De hoc mirabili dono in quo omnia bona sunt speranda dicit Apostolus Roma · Quomō non etiam omnia cuz illo nob donauit ? Quasi dicat Si deus seipsum nobis dederit quomodo negabit omnia bōa qui eadem in se habet ? De qua gratia adhuc dicitur · ij · Cor̄ thezuz nono · Potens est de9 omnez gratiam habundanter facere in vobis vt in omnibus semper omnē sufficientiam habētes hūdetis i ōne op9 bonū Sic q3 fiet vt tā ex scripture ꝓmissione q3 ex huius summe gratie consideratione spes nostra merito crescat · si tamen eandez spē bonis operibus ⁊ virtutibus e nutriamus Vnde propheta in Psalmo Opera m dominō ⁊ facbonitatem ⁊ pasceris in diuitiis eius · Quasi dicat · Opera in

domino. ⁊ hāc proba per opa et meternū cum domino habita bis In quātū enim spem mām in dei diuitias erigere possum? et quātuz de thesauro bui? grē sperare possimus tātum erim? accepturi. dño p̄mittente Deu tero. secundo Omnis loc? quez calcauerit pes vester erit Qđ exponēs Ber. dicit Quatenus pedem fiducie porrexēris eatenus possidebis Facilliuz autem erit a dei largitate omnia bona sperare qui deote confidebat q̄ in hoc alto omnium bonorum fumimus largitorem

Terćo preparādi sumus in mūdicia intime puritatis. vt videlicet omnia iteriora nostra subtilissime perlustrātes nibil i speculo conscientie inueniam? qđ non sit in contritione castigatum. confessione denudatum. satisfactione emendatum. cuz proposito abstinendi renunciatum. vt teste cōscientia dicere possim? illud Tbo. mj. Nichil mi bi coscius sum sez quod non sit cū predās arcūstātijs emendatū De bijs purgamentis dicitur Leuitici. xj. Nō ingrediatur in sāctuariū sez corporis domini donec impleātur omēs dies purgationis Glosa Dies p dictos fructus intellige. Ibid Mūdate domum domini dei vestri Et Apl's j. Cor. vj. Mūdemus nos ab ōmb? inquinamētis carnis ⁊ spiritus

Quarto preparādi sumus intima deuotione profundissime humilitatis. quod tāto facili? facimus quanto eius quē fummus verius ⁊ sincerius altitudinez āmiramur. dicētes illud Thre. mj. Quis nō timebit te o rex gentium? Videntes enim ipi? altitudinē ⁊ mām mirabilitatem ipsi in altissimo ⁊ nos in p̄fundissimo quis nō stupebit. quis nō timebit. quis nō builiabit? cum homo recordatus fuerit passionis xp̄i in cui? memoriā hoc sacramētū celebratur q̄ ipse bo per pccm̄ fuit ā illius passioi? Et sic cū mag̃ verecūdia magnoq; dolore ⁊ cum p̄funda humilitate ad corpus domini accedamus Ad hāc trementē humilitatez nos perducere satagebat dominus Ysa. dicēs Seruire me fecisti peccatis tuis tribuisti mibi laborē iniquitatibus tuis. Item xlix. Invacuū laboraui sine causa vane fortitudinem meā consumpsi Dece ⁊ similia cōsiderata animuz nostruz facilit informabunt vt veraciter de nobis dicat illud Tbo. Mādducabit panem cuz luctu ⁊ tremore

Quinto preparādi sumus in affectu feruentissime caritatis. Quam tunc veraciter in nobis accendimus quādo cogitamus quis quid quib? tam magnā gratiā p̄ro gauit.

Quis quia dē? cuī? magnitudi
mis nō est finis · De quo Exo
di · xv dicit Quis similis tui in
fortib? dñe? Dedit autem hoc
donuz largiter hilarit affectu
aliter Largitas ät dom magni
tudine cognoscit · qui tā mag
nū dedit donū largit q in omn
b? diuitijs suis maiuꝰ habē nō
potuit · Dedit enī tātum quān
tū habuit in corpore anima dei
tate · nichil ex oib? q̄ habuit si
bi extra hoc donū reseruās De
qua largitate dicit Dester · i ·
Largit? est munēa iuxta mag
nificētiā regalez Qd̄ est dicere
De? est largit? munera corpo
ris tātū quātuz ipse habuit · a
tāt̄ est mun? quāt? ipse qui il
lō dedit · Secūdo dedit illō hi
lariter · quāta ät hilaritate hoc
donum dederit nō est qui possit
digne exprimere · Si enī alīq
tristitia cordiꝰ i dādo rētract?
fuissz nō poterat se totū dedisse
Fecit ergo primū pre ōnibus
que mādauit Ecā · xxvi · In
ōni dato hilarē fac vultū tuuz ·
De pprietate enī magnificē
delectari a hilarescē in magna
dādo · o tristari ät si magna da
re nō poterit Terćo hoc donū de
dit affectualit scz ex itimo aō
re dulcter affect? in donando ·
Quod ex hoc pz Luc · xxiij · q
cū discipul donaret hoc donum
dixit · Desiderio desideraui hoc
pascha ac̄ · Ipse ei qui per Io
bā · dixit Qui viderit frēm suū
necessitatē patiētem a clauserit
viscera ab eo qūo ē caritas pa
tris in eo? q̄i dicat nl̄ omō Vn
de xp̄c maximā bñ? caritatem
cū videret frēs suos necitate fa
mis deficere nō clausit ab eis vi
scēa · sed in viscerib? caritatis
affect? maximū dedit donum ·
viz seip̄m quo magis nihil ha
buit · Fecit ei in semetipo qd̄
dudū docuēat Iob · dicēs Si
mul tū tibi fuerit hñ dant tribu
e · Et q̄ ip̄e mul tuz habuit scz
maximā caritatē a ifinitā ideo
oportuit vt donū ex eo fluens
simlit maximū essz a infinitum
Secūdo dicendū est quid
sit qd̄ dat quod in precedētib?
satis dictū est Est ät
dans a datuz eiuꝰ dem magni
tudinis · ita vt huius magnitu
dinis non est finis Vnde de h?
doni cuz datoris equalitate di
citur Iacb · quarto Adequa
bit gratiam gratie eiuꝰ · Gratie
enim incarnatiois qua se dedit
vez deū a hominē nobis adeq̄
uit grā cōiationis qua se iterū
dedit nob Terćo viden
dum est quibus dederit scilicz
nobis miseris a indignis qui n̄
sum? digni vidē lumē celi Qui
ergo hec mirabilia in corde suo
cōportauerit a flatu deuotiois
sue ea conflauerit ignis carita
tis facillime exardescit A
Secundo videndum est

de secūdo principali videlicet q̄
modo deus eos glorificet qui eū
honorauerūt per tam sollicitaz
vt dictum est preparationem.
Glorificabit autem eos quadru
pliciter scz in quadruplici glori
a. Tales enim per corporis domi
ni sumptionem securantur qui
a nunquā dampnabūtur. i vi
ta spirituali perficiuntur. deo
vniuntur. eternaliter glorifica
buntur. Qui ergo deum sic ho
norauerunt ad corpus suum sā
ctissimū tam fideliter vt dictū
est se preparando. glorificabit
a ipse eos has quatuor grās in
quibo maxima consistit gloria
conferēdo. Nō enim deus poterit
amplius honorare licet ommipo
tens sit a diues in omnes qui in
uocāt illuz. vt reuera dicere pos
sit illud Ysa. Quid vltra debu
i facere vobis? ℣ Pria gl'a qu
exhibet fideliter preparatis est
hec quia assecurātur q̄ nūquaz
dāpnabūtur. Vnde Joh. vi.
dicitur. Hic est panis de celo de
scendens vt si quis ex ipso man
ducauerit non moriatur. Qd v
tiq; de morte ererna dictuz est
quia videmus ad sensū q̄ tēpo
raliter sicut ceteri moriūtur ℣
Secundam gloriam bene pre
parati a domino consequuntur
quia refecti ex hoc pane celesti
perfectionem spiritualis vite
consequuntur. Vnde Joh. vi.
Sicut me misit viuens pater a
ego viuo propter patrē. sic a q̄
māducat me viuet propter me
scz vita spirituali. Et iterq; Ni
si manducaueritis carnē filij ho
minis a biberitis eius sanguinē
nō habebitis vitam in vobis.
Sciendū aūt q̄ deus in sacra
to sui corporis dat nobis tripli
cem vitam. scz nostram cum i
statu meritorium ponimur Se
cundo dat nobis suam cum per
communionem corporis sui de?
habitat in nobis ptic̄pans no
bis omnia merita q̄ operat? e.
et sic ex hoc duplicā vita p̄mo
ti dat nobis terciaz id est vitā
eternā. Primam dat nobis ad
vtilitatē. Secūdā ad sāctita
tem. Terciam ad fruendam e
terne vite claritatē. ℣ Terciā
gloriā bene preparati a deo reci
pient quia refecti ex hoc pane
deo vniūtur. De quo Joh. vi.
Qui māducat meā carnem a bi
bit meum sāguinez in me manz
et ego in eo. In quibo verbis
felicissima vnio dei a hominum
designatur ℣ Quartā gloriā
bene preparati ex hoc pāe hau
riūt per quā predicte glorie fe
liciter concludūtur scz eternam
glorificationem Vnde Joban.
vi. Ego sum panis viuus qui
de celo descendi si quis mandu
cauerit ex hoc pane viuet inēt
num. His ergo quatuor quibo
non sunt maiora in celo a i terra
digne preparati a dño honorātur

De qbus Hester. vi. Hoc bo
nore dignꝰ est quecūq; rex vo
luerit honorare. Pria enim glo
ria magna ē qua per sacramen
tuz corporis dñi a gehenna sal
uamur. Scda maior qua in p̄
senti vita sāctificam̄ Terca sup̄m
modum maxima qua per vnio
nem corporis dñi deo icorpora
mur. q̄ eñ maior gloria ee̊ po
terit q̄z q; vniti deo dij noiem̄
et simꝰ ℣ Quarta plꝰ q̄z maxia
q̄ met nū glorificam̄ ℣ Ho
Hec q̄st t cū p̄cipale. scz Qui
āt ꝺtēpnūt me He q; sciēdū q;
quātū ē de ꝓposito deꝰ duplic̄
i sacramēto corpis sui contēpni
t̄ viz cū ipm in pcāꝫ accipimꝰ.
vel ipsum ꝓpter pcā dimittimꝰ
In vtroq; istoz deo maximaz
exhibemꝰ ignominiā ⁊ ꝺtēptuz
Quis eñ maior cōtēptus pote
rit exhiberi q̄z q; deum tā vilez
reputamus ⁊ tā paz curamuꝫ
q; ipsum ad feditatē peccatoz
nostroz fummꝫ ℣ Aut quis hō
hominī talē contēptū faceret vt
ipsum ad se iuitatū ad suū sta
bulū collocaret ℣ Qꝺ dominus
conq̄ritur Malach. i. Offertiꝫ
super altare meū pollutū panē
et dicitis in quo polluimꝰ te In
eo q; dicitis mēsa dñi despe
cta est fumēdo scz cōtimens p
contento Mensā eniz dñi despe
cta dicūt qui panē corpis do
mini despiciūt ⁊ ꝺtēpnūt. qꝺ re
uera illi opere vident implere q̄
corpus dñi fumūt indigne
℣ Secūdo deū in corpore suo
contēpmꝰ cū eum ꝓpter pecca
ta vilissima dimittimus. cōmu
nionī eius nos ex ꝓposito ab
strahētes. in quo deo maximuz
contēptū exhibemus. cum dili
gimꝰ magis carē deo q̄z vilibo
peccatis pro quibus amicus a
micū relinquere nō deberet. im
mo pro qbus caneꝫ suum perdē
nō deberet Ad hos loquit dñs
per pꝰ Existimasti inique
q; ero tui simil. ideꝫ Talē me
esse credis in memetipso qualē
in corde tuo me iudicasꝰ. Et ide
o sequit Arguā te ⁊ statuā cō
tra faciez tuā id est obij cā tibi
i nouissimo die De hiꝰ dicitur
Vhohie Maledicti qui contēp
nūt te ℣ Sequit quartū sciz
erūt ignobiles. Notabiliter di
cit erūt id est non facio eos ig
nobiles sed ex contemptu quo
deum contēpnunt per se ⁊ ex se
erunt ignobileꝫ Propter quod
sciendum q; homo inter summū
et infimum mediū habet statū
liberum q; arbitriū ad alterū ex
trēorum se conuertendi Et ide
o est m plena hominis potesta
te vt sursum ad deum se erigat
per condignam preparationez
diuinum statum induendo. vel
in infimis se demergat per idig
nam preparationem vel omni
modam subtractionem statuz
diabolicum assumēdo De prio

p̄s. Ego dixi dij estis. De se cūdo Job. Vnus ex vobis dia bol? ē Rogem? ac.

In cena dñi Sermo quintus De duabo preparationib? ad sumēdū corpus xp̄i ac de effectibus eī

Sermo. cxxiij. C

Considera q̄ hodie proposuerī in cōspectu tuo vitā ac bonū. ac econtrario mortem ac malum Deu. xxx Verba proposita cōtinēt in se duo. boni promissionem. et mali cōminationē Primuz respicit eos qui hodie deuote ac bene preparati accedunt Secūdum eos qui indeuote ac indigne Primū ibi vitā ac bonuz Secundum ibi. mortē ac malū Est ergo sensus q̄ bene preparati ac dispositi in cōmunionē corporis dñi duplicē grām cōsequuntur vitā scilz religiosam. ac bonum tā copiosū quod nullus debuit nec potuit adiectis nominibus declarare Hec duo prīa prosequētes dicim? q̄ deuote cōmunicantes de corpore domini hauriunt vitā viz religiosam ac meritoriā que solummodo vera vita dicit dicēte domino Jobis. vi. Ego sum panis viuus. glosa. i. ministrās vitam. Et iterum Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Hec vita negatur non communicantibus. Vnde saluator Jobis. vi. Nisi māducaueritis carnem filij hois et biberitis eius sāguinem non habebitis vitam in vobis. Tūc enim viuimus ac viuentes opera vite facim? cū deuz qui est vita anime nostre habemus in nob collaborantem ac cooperātē operibus nrīs sine quo nullū opus viuit nec est meritorium apud deū. Valor enim ac acceptabilitas operū nostrorū nō a nobis qui operamur sz ab eo qui acceperatur veraciter estimatur Secūdo nō solū vitam p̄ticipamus a domino sed etiā bonum nobis promittitur. Q̄d ideo indeterminate ponitur eo q̄ in illo bono omne bonū plenissime ōtinet Illud enim bonum q̄d in corpore domini nobis promittit est summū bonū scilz de? cōtinēs in se ōne bonum. q̄d vtiq; ē datum optimuz ac bonuz perfectuz descendens a prē luminuz De q̄ dicit Albert? Dūs deus in grā ōmis boni bonum exhibz De hoc bono dicit Greg. Hoc bonum magis viuis placet ad grāz. iueiēdā. retiēndā. ac cupiēdā. hoc bonū desiderat mortui purgandi ad veniā impetrandam. Hoc maxime acceptat pater ad gloriam ommium sanctorum venerandam. Vt ergo duas has gratias vitam videlicet fructuosā ac hoc bonū gloriosuz miordie? oseq̄ns sciendū q̄

obmissis multis preparationnt
generibo tātum preparationez
duplicem hic tāgamus · vnaz
propter religiosos qua nō pōt
ēe maioz · a aliā propter secu
lares qua non potest ēe minoz ·
Prima preparatio qua non po
test ēe maioz talis est quando
deuoti cum eo affectu quo deꝰ
hunc cibum preparauit in max
imo desiderio accedunt vt dicit
Luce · xxij · Desiderio desidera
ui hoc pascha manducare vobi
scum · Cū ergo deuoti pro mo
dulo suo in eo desiderio ad hoc
sacramētum accedunt quo do
minus instituit tunc secunduz
humanū modū competenter a
conuenienter sunt preparati In
quāto eniz desiderio accedim?
nos in tanto nobis occurrit · ip
so dicente Mathei sexto · Qua
mensura mensi fueritis remetie
t vobis Item Ber · Qualem te
paraueris deo tal? vtiq; occur
rit tibi de? · In q̄ desiderio quā
to sepius accesserint tāto in eis
feruor caritatis amplius accen
ditur a augetur Hic enim dici
tur Eccā · xxxiij · Qui edūt me
adhuc esuriunt Secūda p
paratio qua nō pt ēe minor quā
secularīū diximus ē hec vt viz
cōtriti a confessi a ad ꝯfessoris
cōsilium expetēter emēdati acce
dāt cū proposito abstinendi ·
De qua Aug? Frēs carissimi v
nus quisq; consideret conscien
tiā a si cognouerit se aliq̄ crimi
ne vulneratū prius studeat ieiu
nijs orōibo elemosinis mūdā
re cōscientiaz suā a sic ad eucari
stiā p̄sumat accedere Qui ergo
i his duab? p̄parationib? accel
serint vitā a bonū a corpe dm̄
consequent? qui tamen deo ꝑm
magis a minus fuerint prepa
rati Hec tamē diuersi
tas in septē differētijs ꝯtinet ·
Est eniz corp? domini purga
tiuū tollēs vitā viciosā · cōmui
catiuū ptic̄pās grām copiosaz ·
cōfortatiuū p refectionem gra
tiosā · cōfirmatiuū ministrās vi
tā copiosā · intēsiuū donās vitaz
gratiosā · vnitiuū exhibēs vitā
delicōsam · ꝯtinuatiuū pducēs
ad vitā glorioſam · Et sic ab i
mo statu incipiēs perducāt ho
minez a pertrahit ad perfectuz
Prīo dico corpus domini ē
purgatiuū tollēs vitā viciosaz
scz vicia a pcā Vñ instituens?
hoc sacramētū in die cene dixit
discipulis Hic est enim sā · nē
vsq; · q̄p vob a p multis effū
det? in remissionem pcōꝝ · Vñ
ad Heb · Sine sanguinis effu
siōe nō fit remissio Q̄d tamē sa
ne intelligendū ē de venialibus
Secūdo ē ꝯmunicatiuū dās
grām copiosam · qz coicamus ō
nib? bonis grāe a vtutuz q̄ de?
tā in naturali q̄z in mistico cor
pore suo quod ē eccīa i actionib
bo a passionib? cōpōnit · hinc

Sapie. vij. Infinit⁹ thesaur⁹ est hominib⁹. quo qui vsi sunt participes facti sunt amicicie dei Ite domin⁹ Albert⁹ In corpe dñi coe efficat omne meritū cristi Et iō dicatur cōmunio. Si militet corpori eius mistico qđ ē ecclesia militās ⁊ triūphans cōmunicamus Nā misi ecclē militāti cōmunicare possemus non dixisset p⁹. Participes me facte⁹ omiū timentiū te ⁊c Et misi sanctis coicaremus nō diceret apostolus. Grās agamus deo q̄ nos dignos fecit in partem sortis sanctorū Et in simbolo dicitur Credo sanctorū cōmunionez Tercio corp⁹ domini sumptu a corde cōpetēter preparato cōtēperat se homini p vtutē conformatiuā reficiens eū per talez gratiam que statui suo maxie cōpetit. Et iō in prima assūptione expellit pcā ⁊ reliq̄as minuit pcōz. Vnde dñs tradens hoc sacramētū dixit discipulis Hic est sanguis q̄ pro multis effundet⁹ in remissionez peccatorū Hoc etiā sacramētū sumptū cōformat se necessitatibo singulorum. Et hoc ē quod dicit Sapie. xvi. Voluntati vniuscui⁹q; deseruiens ad quod quisq; volebat cōuertebat Dic Mat. xxv. Dedit vnicuiq; sm propriā vtutē Propt qđ dñs Alb⁹t⁹ dicit Corp⁹ dñi vnicuiq; homini sm statuz suū sufficietem cōfert mensurā grāz Nā nō est idem mun⁹ dandū rustico ⁊ militi. nobili ⁊ ignobili. puero ⁊ semi Et iō deus idem pmanens ministrat se seruis tāq̄z paneq̄ seruorum. ⁊ dat se panē delicatis suū bijs q̄ accedunti affectu amicoz Et sm hāc cōformitatē maxime fructificant accedentes Quarto corp⁹ dñi sumptū est confortatiuū ministrā⁹ ⁊ coopās ad vitā laboriosaz Cōfortat eiñ hominem ad satisfaciendū. ad laborūduz. ad efficaciter operādum. Et hoc est qđ ait p⁹. Panis cor hominis cōfirmat In cuius fortitudine male resistim⁹ bona pficim⁹ dura ⁊ aspera sustinemus Quid enim esse mus nos ā que fortitudo nrā in quibuslibet aduersitatib⁹ nostris in procellosi maris huius seculi nos impugnātibus vt patienter ageremus si nō ex vtute dei⁹ cui confortati ⁊ roborati subsisteremus. vt cuilibet sic confortato dicere possimus illud Prouerbiorum tricesimo capitulo Vir cum q̄ deus est deo sed cum commorante confortatus est. Quia vt ibidem dicit Turris fortissima est nomen domini ad ipsum currit iustus ⁊ exaltabitur Vñ sicut pais naturalis mēbris corpis icorpat⁹ corpus fortificat ad agēdū ⁊ ad sustinēdū quod expedit. sic panis iste diuin⁹ sūptus animaz fortificat

ad resistendū malis ⁊ agendū bona · ⁊ ad sufferēdum aduersa · q̄ sicut sine eo nichil possumus sic cū eo omnia possumus vt fiducialiter dicere valeam? illud Michee · iij · Repletus sū fortitudine spūs dñi iudicio et vtute Vñ qui hūc panē cuz cōgrua ꝓparatione acceperit dicit de? ei illud Gen · xxvi · Noli timere q̄ ego tecū sum ⁊ benedicā tibi ⁊ multiplicabo semē tuum Vnde q̄tiēs in omnib? operibo lassamur · de malis impugnamur · de quibuslibet aduersātibus tribulatiōnib? inuocemus cuz qui prope ē ⁊ liberabit nos Ipse dabit vtutē ⁊ fortitudinem plebi sue · si tamē fuerim? cōuenienter ꝓparati Ipse nāq; est de quo dicit ipse? Dulcis ⁊ rectus dñs · dulcis in eo q̄ hāc grām tā supra modū maximā nobis indignis pcōrib? tā misericors dit preparauit Reūs āt q̄ ad hāc grām in nobis suscipiēdā cōgruam ꝓparationē a nobis postulat et requirit VI C

Quinto cib? iste ē mēsiu? dās vitā amorosam Nō em̄ aliud i eo dare potuit q̄z qđ est in eo Et q̄ panis iste de celo descendit est i maxima dei caritate · ipso dicente Luce · xxij · Desiderio desideraui hoc pascha comedere vobiscū · iō pre ōnib? alijs fuit cōmunicatio i nob̄ accēdit caritatē · q̄ ei panē calidū de clibano iā acceptū comederet cū pane vtiq; sumeret caloreē · sic qui corpus domini cōedit in clibano cordis sui in maxia caritate decoctum in eode etiā cōedit caritatē Tūc ex hoc pane iflāmati maximā caritatē cōsequmur quādo ōnia opera mā soluz propter deū facim? ⁊ nichil penitus propē nos metipsos · ⁊ obliti nrā fā tanquā vas perditū mardescimus solū in deo · vt dicere possim? illud p̄s Obliuioni datus sum tāquā mortu? a corde · ⁊ factus sū tāquā vas perditū · Et hoc ē quod dicit Job · Qui mādu cat me viuet propter me Vnde discipuli dñi ex hoc pane prīo refecti maxio caritatis affectū fuabāt adeo vt ex psona dei dicatur illud Job · xxxij · de eis Dixerunt viri tabernaculi mei qui aplī fuerūt vt expoit Crisō · qui ex intimo affectū suspirātes in desiderio aie dixerunt de carnib? eius in cōmuniōis sacramēto · Quis det vt saturemur ita vt vlteri? nō esuriam? Sed i hoc ē miz q̄ q̄zto crebri? ipm sumimus tanto āpli? esurim? · ipso dicente Ecā · xxxij · Qui edūt me adhuc esuriēt · vt fiat quod dicit Apoca · Qui sāct? est sanctificet adhuc Jgnitus eiā amor dei accipit in corpore eius · quo sumpto ⁊ nos mardescimus ⁊ ipsum amplius esurimus Qđ sentiens illa i Can ·

dixit Cōedi fauū cū melle me
o bibi vinuz cū lacte meo· ℣ a
uum vocaus diuinitatem quaz
comedere se asserit cum melle e
ius caritatis In nomine lactis
notat eius humanitatez quam
cum vino inebriantis desideri
asserit se bibisse ℣ Sexto á
bus iste est vnitiuꝰ dans vitaz
deliciosam· vnit enim cibantem
cū cibato Et hoc est quod dí
tur Iob· vi· Qui māducat car
nem meā ⁊ bibit meū sanguinē
in me manet ⁊ ego in eo De q̄
dicit Albertꝰ· Intima amoris ā
plexꝰ ē q̄ nosꝰ a deo sibi ꝯglutia
uit vt in nobis esset ⁊ nos in ip
so tam intime vt mētibus nrīs
infundi eretꝰ ⁊ nos sibi essemꝰ in
corporati quia animā suā ⁊ cor
pus ⁊ deitatem ita profunde in
nos trāspofuit ⁊ nos in ipm vt
spūali vtute vniti efficiamur·
℣ Ad hꝰ vnionis grā tria
maxima bona cōsequimur Om
nia enīz nostra opera nobilitan
tur· omnia que eius fūt nobis
communicantuz· omnia nostra
obsequia alleuiantur· Prīo di
co opa nostra nobilitātur Cū
enī deꝰ vnitꝰ nob ipsa nobiscū
faciat· iō ex hac cōmunione no
bilitantur et a deo gratissime ac
ceptantur· Secūdo q̄ sua sunt
tam ex pte diuinitatiꝰ q̄z hūani
tatis nob cōmunicantur· Cum
enī deus habeat potentiaz· sapi
entiā· bonitatem· ex eius potē
tia nobis cōmunicata erimꝰ po
tentiores tā ad agēdum q̄z ad
ad ipetrādū· Sic participes ef
fecti sapientie erimꝰ sapientio
res ad boni electionē ⁊ mali re
futationē dīte Ysa· vij· Buti
rū et mel comedet vt sciat repro
bare malū ⁊ eligē bonū Noie bu
tiri hūanitatē· noie mellis dīui
tatē designās Ex eiꝰ bonitate e
rimꝰ caritatē cū bonis et discol
cōseruātes Similit de hūanita
te oīa eiꝰ merita vtutes et grāe
ptiāpamꝰ vt veracit possimꝰ di
cē illud Thob· xij· Bonis ōni
bus p eū repleti sumꝰ Terāo ō
nia nrā obsequia alleuiantur·
Deꝰ enī nobis vnitꝰ portat no
biscū labores nrōs· ℈ et nosmet
ipsos portat Vñ Deu· Pōsuit
te dñs deꝰ tuus vt portare solz
lō puulū in sinu suo Ite Ozee·
xi Ego quasi nutriciꝰ portabā
eos Ad qđ insinuādū nīm obse
quiū vocat iugū dicēs Tollite iu
gū meū supwos ℣ Septio ábo
iste ē cōtinuatiuꝰ ducēs et pdu
cēs ad vitā gloriosā· q̄ nō eua
nescit in hac vie sicut dona luc̄etiū
in mūdi vanitate· ℈ in hac in vi
ta pit et i morte pmanet meter
nū· De q̄ Ecā· xi· Datio dei p
manet iustiꝰ ⁊ pfectuꝰ illiꝰ fue
rit? hēbūt ieternū Dec ei dilāo
i hac vita pmanzi r fectiōez In
tūsitu i viaticū et defectionē In
iudicio i retēptionē· m prīa in e
ternā glorificationez Vt veracit

de eo dr illud Pro. vlti. Reddet ei bonū aū malū ommb9 diebus vite sue. Quia omnibus diebus presentis a future glorie in grā a gloria bonū istud p manet meternuz Fructus iste quem in pane isto beri accepimus ex cibo hodie sūpto a cras sumendo nō euanescit. sed posteriores prioribus superaddita grām cumulant in infinitum Quam ac

In cena domini Sermo sextus De effectibo malorum sumentium corpus xpi

Sermo. cxxxiij A B

Considera q hodie ppo fuerim ac ē vt supra In sententia medicine tal ponit āforism9 q quāto medicina est nobilior tanto sumenti indisposito ē nociuior. qd non cōtingit ex medicāe ineficacia sed ex sumentis malicia. Et qz corpus dñi est nobilissima medicāna salutem cōferēs corpori et anime. dicente Ber. Duo sacramentū corporis domini operat in nobis vt viz vetum mutat et in grauioribus peccatis tollat omino cōsensum. ideo q cōtēptibilit se subtrahūt vel indisposite accēdere nō verentur. pessima mala corpori et anime incurrunt. quod i celesti pane sciz mānate legimus figuratū

Nā calori solis expositū liqfiebat calori vero ignis applicatū indurescebat Ex qbus oppositis qualitatibus oppositi effectus m oppositis hominibus viz bonis a malis designātur Nam in bonis bn mb9 a bene disposītis corpus domini in omnez liquescit grām. a malis āt sumptū indurescit hoc ē facit eos magis indurātos C Expeditis ergo in prioi sermone salutāribꝰ effectibꝰ deuotoꝝ Nunc dicēdum est de malꝰ effectibꝰ peruersoꝝ. Sicut igitur boni bonū a vitā in corpore dñi sequuntur sic mali malo a mortē plectūt De quibus duobus scilicet morte a malo nunc per ordinem est dicendum C Est autem triplex mors scilicet naturalis criminalis eternalis. qꝰ vt ita dixerim omnes incurrūt qui vel negligēter accēdūt vel ex cōtēptu se subtrahunt. quā cunq rem vilissimam corpori dominico preferentes. Nam de prima morte dicitur Job. xv. Ante quā dies eius completātur peribit Et psalmus Viri sāguinum a dolosi non dimidiabunt dies suos Qd si viuat longioꝝ tpe hoc vtiq bēbit malū De qꝰ Psa. lxv. Pauer cētū annoꝝ maledictus erit Quia sicut puer turpitudinem a ignominiaz congregat sibi a opprobrium illius non delebitur Z elus eni

et furor viri nō parcet in die vi
dicte nec acqēscet cuiuscūqꝫ
preabꝰ nec suscipiet pro redēp
tione dona plurīa · ꝛ ideo mors
illorum qnanto maturior tan
to melior · Juxta illud Eccā ·
Melior est mors q̄z vita mala
Secunda mors dicātur cri
minalis per quam in anima ta
les temerarij moriūtur · Sicut
enim corpꝰ mortuū dicatur cū
anima que est vita eius ab eo
separatur · sic ꝛ anima moritur
cum deus qui est vita eius ab e
a alienatꝰ per indignam sump
tionem · Unde Gen · Quacūqꝫ
die comederitis corpus domini
indigne morte morieminī Qđ
de morte anime oportet intelli
gi eo qꝫ non statim in corpore
moriatꝰ · ꝛ vtinā in anima mor
tui simul in corpore morerētur
ne per vitam corporis perpetu
o malo puniēda cumularētur ·
Sed sicut dicitur Luce · nij · de
eo qui cēcidit in latrones semi
uiui relinquuntur vt viui mala
faciant ꝛ mortui ne bona cōua
lescāt facere · Tercia mors
dicātur eternalis qua dampna
ti meternum moriuntur ꝛ tamē
penis suis semper viuunt Dāp
nati ergo omnibus bonis per
petuo moriuntur ꝛ tamen peis
viuūt quibus eternaliter puni
untur · Unde beatus Gregori
us Semper dampnatus mori
tur ꝛ tamen in morte nō consu
mitur · quia si consumeretꝰ vita
morientis etiam pena cum vi
ta moreretꝰ · sed vt sine fine cru
ciatur viuere sine fine in pena cō
pellitur · vt cuius vita hic fuit
mortua i culpa illic eius morꝰ
viuat in pena · Uuat ergo om
nia que fecāt nec tamen consu
mitur · qm̄a crucāturꝫ non extin
guntur · moriturꝫ viuit · manz
et defēcāt subsistit ꝛ finitur sem
per · ꝛ tam en fine fine manz ꝛ
mirabiliter et miserabiter viuē
do semper moriatur et morien
do semper viuat · Dec solo au
ditu valde terribilia sunt mlto
magis passione · qꝫ autem hāc
triplicem mortez male acceden
teꝰ incurrant patz per Apostō
lum prima Chorinthioruz dca
moprimo Naz de prima morte
dicātur ibidez · Ex mala sūptio
ne inter vos multi infirmi et im
bēcilles et dormiunt multi · qđ
de morte corporis oportet intel
ligi · De secunda morte scilicz
criminali dicātur ibidez Quicū
qꝫ manducauerit panez et bibe
rit calicez dnīm indigne reus e
rit corporis et sanguinisꝰ dnīm
De tercia morte scilicet eterna
li dicātur ibidez · Qui mānducat
et bibit indigne iudiciuz scili
cet dampnationis eterne sibi mā
ducat et bibit ·

Sequitꝰ secūđ prīcipale scz
malū qđ male accedētes misera
bilitꝰ incurrāt Qđ iō absolute poi

ē fine determinato subiecto eo ꝙ
ad omnia mala se extendit vt
per se stans inclusuz bēat omē
malum De quo · ij · Re · Qui
dereliquerūt dominum deuz suū
et coluerūt z adorauerūt deos
alienos idārco induxit dominꝰ
super eos omne malum · Et in
Deu · Congregabo super eos
mala Vt āt de hoc malo in ge
nerali ad aliqua mala speciali
a descendamus vt exinde ma
ior notiā habeatur Hāendū
ꝙ per ordinē q̄tuor mala icur
rūt q̄ i se continent omne malū
scz malū viduitatis · sterilita
tis paupertatis · z malus duīe
austeritatis · Primo dico
ꝙ ex insufficienti preparatiōe
vel ex contemptibili subtracti
one anima incurrit malū vidu
itatis · Cū enim anima in bap
tismo per sacramētū fidei sit de
sponsata Juxta illd Ozee De
spōsabo te mihi in fide · ab illo
tpe z reliquū nūquam deus ab
anima separat donec wlūtate
vel actu declinauerit se ad pec
candū · vel hac cōtumelia ma
le preparationis deuz cōpulerit
ad recedendum quod cū fac
tum fuerit deus spōsus recedit
ab anima ipsam viduam dere
linquens cum tamen a se dereli
cte ex ieffabili dulcedine mise
ricordie sue post terzum suum
clamat illud iheremie quarto ·
Vulgo dicit si dimiserit vir ux
orē suam et recedens ab eo duxe
rit virū alterum nūquid reuer
tet ad eam vltra? nunquid nō
polluta et cōtaminata erit mu
lier illa? Tu autē formicata es
cum amatoribus multis · tñ re
uertere ad me et ego suscipiaz
te Improperans ei illud Ysaie
quadragesimoseptio · Dixisti
in eternuz ero dominus non se de
bo vidua et ignorabo sterilitatē
cū sis derelicta nuda et ignomi
nia plēa · Quod deplorauit Je
remias Trenorū primo · Quo
modo facta es quasi vidua do
mina gētiū princeps prouincia
ruz facta ē sub tributo · Hinc
conuenienter ei illud Ozee de
mo sexto · Ecce ego congrega
bo omnes amatores tuos quibo
cōmixta es et ōnes quos dilex
isti cuz vniuersis quos oderas
et congregabo eos super te vt
sint tibi opprobriū sempiternū
et cū bijs omnia que odisti · si
cut oia sūt penalia · congrega
bo super te simpliter vt in perpe
tuuz castigeris Et ideo anima
sic vidiuata mērito clamare po
terit illd · ij · Re · xnij Deu mu
lieꝛ vidua ego sū · ꝙ si sic vidu
atā dē? pmittit psperitatib? flo
rere ex hoc ipso iā datuꝛ ei libel
lū repudij vt tanto sit profun
dius derelicta quāto de mundi
fuccessib? pspērat Et hoc ē qđ
dt Ore · Ania q̄ peccauērit a dō
se dīdit · si vēo pcā ōtinuauērit

v

a deo longe recedit · sed si eam
post peccatum prosperitas seq
tur etiam libellum repudij acce
pit ℣ Secundum ma
luz est malū sterilitatis · qđ ne
cessario seqt̄ ex primo ℣ Vidue
enim que vere vidue sunt ex eo
q̄ virū non habent nō pariunt
nec facūt fructuz · Sic a nos
sine viro anime nostre deo nul
luz opus meritoriuz possumus
parturire · ipso dicēte Sine me
nichil potestis facere Naz a si ō
nia de genere hom facim? tamē
quia deus in eis partem nō ha
bet ipse nobiscuz operādo ideo
permanēt sine fructu Regnū
enim celorū a diuina fruitio tā
ti sunt precij q̄ nullis meritis ·
nullis p̄cib? · nullis p̄cijs q̄ de?
nobiscū nō egerit poterūt cōpa
rari · q̄ nulla sunt mā opera misi
deus operās a cooperās eis vt
tē tribuat a valorem · Unde ex
pona taliū dr ℣ Isa · xxx · Sic
cut sōpniat esuriēs q̄ comedit
cū āt fuerit expergefactus va
cua ē aīa eius · et sic sompni
at sitiēs et bibit · p?q̄z autē ex
pergefactus lassus adhuc sitit
et aīa eius vacua est sic erit
multitudo omniuz gentiuz qui
dimicauerūt cōtra mōtem sion
Glosa Qui sine deo superuacu
e laborauerūt et ideo steriles re
putāt et sunt De qb? dr Jhere
mie · xxij · Scribe virū istuz ste
rilē qui in diebus suis non pro
spē abit Et notāduz q̄ vidui
tas et stēilitas in eodez pūcto
euenīūt · q̄ statim vt deus dere
liquēs animā ab ea recesserit
sterilis et vidua cōtinue pma
nebit ℣ Isa · xlvij · Venient tibi
hec duo in die seiz stēilitas et
viduitas Cogitet igit huj? mo
di status periculum q̄n p̄ vili
peccato derelinquit deminuz si
ne quo nūq̄z facere poterit que
quaz bona Quod cōsiderās Gre
go · ait · Erant nunc reprobi et
delātionū suarū desideria cōple
āt in sui dāpnatiōe sensuri sūt
quia morte viuendo male ama
uerāt · trāsitorio aūt vbere affli
gāt elā vt a prauitate flagellū
corrigat quos paterna pietas
ad hereditatem seruat Nūc fla
gellat iust? vt ad hereditatis
patrimonia prepetur · in suis
āt voluptatibus relaxat iust?
quia quāto ei bona temporalia
suppetūt tanto denegātur eter
na De qb? dicit Jheremi · xvi
Domine omes q̄ te derelinquūt
confundent · recedentes a te i
raz scribent qm̄ dereliquerūt ve
nā aquaz viuentiū ℣ De
terraū malū ofistit i pauptate
que necessario sequtur ex pre
dictis · Nam ex viduitate bo
mis omnib? priuatur · ex stēili
tate autem nullum bonum luc
tur Qui autem nec bona habz
nec lucretur necessario derelin
quet esse paup · Hec paupt̄as

non consistit in carentia diuitiarum sed meritorum Nichil enim tales facere poterunt quod eis prouenat ad salutem et ideo necessario paupes derelinquūtur Hinc Judi. vi. Cum seuisset israhel ascenderūt Madiā et Amalech et apud eos figentes tentoria cuncta vastabant michil qđ ommino ad vitā pertinet relinquentes . Quid per Amalech nisi bruta gens signās demoēs Quid per Madiam nisi iniquitas vel cōtradictio per qđ peccatum accipit designatur q̄ duo michil ommino ad vitam meritoriam derelinquunt . Quib? dicitur Apocali. Dicis quia dines sum et nullius egeo et nescis quia tu es miser et pauper cec? et nudus . De quibus Bern . Nulla paupertas permiciosior est q̄m penuria meritor

C Et notandum q̄ hec tria mala euenūt hominī in presenti . in futuro autem malis pessim? exponetur . vt fiat quod scptum est . Ibunt de malo in malum Quarto prescripti peccatores diuine seueritatis malū incurrūt quod est super omne malum pessimum quia vt dicitur Job . xxvi . Cum vix parua stillam sermonis eius audierimus? quis poterit tonitruū magnitudīs eius intueri? Quia vt ait Ysaia . xxx . Ardens est furor eius et grauis ad portandū .

D Quomodo autem hanc seueritatem exercz in impios ostenditur Ecā . tricesimonono et hoc dupliciter in generali et in speciali In generali cum dicitur Sicut omnia sancta in bona sic impijs et peccatoribus conuertentur in mala . In speciali autē ostenditur cuz subiungit ibidem Sunt spirit? qui ad vindictaz creati sunt et in furoꝛe suo confirmauerūt tormēta sua et in tempore cōsūmationis effundent virtutem et furorez eius scilicet dei qui fecit illos Ignis grādo fames et mors oia hec ad vindictā creata sūt Bestiarū dentes scorpij et rum phea vindicans in exterminium impios Que septez genera peārum super omnia mala pessima cōsignant . Naz ignis acerbitatem grando diuersitatez . fames frustrabilitatez . vel famē dicē possumus omnis boni immunitatem . mors vastitatem . bestiarum dentes dēonum crudelitatē scorpij cōscientie mordacitatē rūphea eternā separabilitatem

E Primo dico noie ignis innuitur penarum acerbitas . Nichil enim tam acutum et vehementem doloꝛez ingerit sicut ignis Ratio huius est quia ignis agit in rez subiectaz quod in plerisq; alijs penalitatibus nō contingit De hoc igne dicit Deu . Ignis succēs?ē in furoꝛe

meo Item Baruth · iij · Ignis superueniet ei scz dāpnatio ab eterno in lōgiturnis diebus habitabit a dēmonijs in multitudine tpis Secundo nomine grādis mnuit penaz diu sitas Sicut enim in grādine cadūt multi lapides · sic in inferno omnia genera penarum super miseros cumulantur · Vnde p volēs q non valens diuersitatez penaz exprimere dixit Ignis grādo mix glacies spūs procellarū pars caliās eorum Ac si dicat Omnia iam dicta partes sunt penaz q nō totuz Item Cadent super eos carbones ignē deicies eos in miserijs non subsistent Tercio nomine famis mnuitur omnis bonī carētia q immunitas Nūquā enim gustabunt quicqz ḣ erūt esuriētes tria que nullatenus consequūt Esurient enim p diuina clementia ad liberādū · p pnā ad satisfaciendū · pro mortis sētentia ad ocidendū · q tria iaz paruipendimus q p michilo reputamus · vt dicē possimus illud Job Que prius tāgere noluit anima mea nunc pre angustia cibi mei sunt Primo dico cruciātur fame p diuina clementia optinenda quā nūquā consequūtur · Vnde dues ille de quo Luce de āmsexto dicit · quem larga manu dñm repleuerat multis bonis · i inferno positus petijt guttā aque q nō potuit impetrare Et cur deus ei p uam rē negauit causam subiungit · In ōmibus his inter nos q vos cauos magnuz firmatū est vt hi qui volūt hinc ad vos trāsire nō possūt neqz ide huc trāsmeare Ac si dicat Confirmatū ē pactū a deo meternuz vt nec vestra miseria nos moueat nec nostra misericordia ad vos p tingat · Sed quare tā insupplicabilem tunc se deus exhibeat qui iam nos supplicat vt suam misericordiaz acceptemus · dicente Gregorio Deus despiciē et exspectat · otempm se vidz et reuocat · iniuriaz de contemptu suo suscipit · et tū quādoqz etiam reuertentibus premia promittit · triplex assignatur ratio Prima ratio · quia tunc trāsit tēpus miserendi q tunc solū stat tempus iustitiam exercēdi Et quia dē vtriqz debitor est statuit misericordie presēs tempus iudicio dans futurum · Quod iusto ordine agitur quia q̄z diu corpus q anima simul manēt que pariter peccauerūt offert eis misericordia que postq̄z p mortem diuisa fuerūt exercet iustitia locum suum · Et quia ad forū misericordie redire nō poterunt eo q anima in carcere teneatur q corpus in stercore fit consumptuz vt non redeant ad imaginem vsq ad diem iudicij

que danda est non ad pēitēn
tiam agendam sed ad sententi
ā ꝓmulgendam Secunda rati
o est hec · qz infernus est extra
terminos miserēdi ita vt miseri
cordia dei ad inferos nō perti
gat Ideo Malachie · Isti voca
būt eos terminū impietatis a popu
lus cui iratꝰ est dñs in eternum ·
Tercia ratio qz deꝰ fortissima iu
rāmēta prestitit vt nūqz mi am
ꝓsequent tā in veteri lege qz in
noua · Vñ Hiere · xv · Si stete
rit moyses a samuel cora me nō
ē aia mea ad populū istum · ei
ce eos a facie mea egrediāt Si
milit in noua Math · v · Amen
dico vobis Nō exibunt inde do
nec reddāt nouissimuz qdrantē
Secundo famem patient vt ca
nes ꝓ pēna ad satiꝰ faciendum
quā nunquā cōsequent Licet e
ñ peniteant tamen secundum
Gre · iam non erit fructuosa pe
nitētia · qz nequaqz tunc ve
am inuenit qui modo aptum
peitentie tempꝰ pdit Ideo tali
bo dicit deus Hie · vij · Messis
trāsijt finita est estas a vos sal
uati non estis · De qbus dicit
pꝰ Nō dabit deo placationem
fuā i · penitētiam nec preciuz re
demptiois aie sue id est quāli
bet satiꝰ factionez Tercio fame
cruciātur mortez super ōia de
siderabilia cupientes Ex qrū p
sona dicit Job Si flagellat se
mel occidat Ite Apo · ix · Que
rent hoies mortē a nō inuenient ·
et desiderabunt mori et mors
fugiet ab eis Hz vt prius dic
tum est moriūt hois et viuunt
malis Quod inuit · ij · Re · xiij
Mēfus est dauid duos fumicu
losꝰ vnū ad occidendū et aliuz
ad viuificādum Quarto no
mine mortis vastitatē Requie
supra q de morte dicta sunt
Quinto noie bestiaz cōminat
nob dñs demonū sociatatē · qz
associationē inspectionē cōusā
tionē dentiū lacerationē castiga
tionē dāpnati sustiment super
ōnē penā Dic Deute · Dentes
bestiaz immittā in eos cū furo
re trahētiū super terrā atqz ꝑpē
tiū Sexto noie scorpij cōsci
entie mordacitas nobis innui
tur vt suggillatio conscientiā
semper rodens · Nā ad cumuluz
pēnaz suaz non recedet a mēo
ria qꝺ tam facillima penitentia
hanc tam supra modū crudeli
ssimā miseriam poterāt euasisse
De quoruz remorsu dicitur
saie · lxxvj · Vermis eorum nō
morietur et ignis nō extingue
tur Itez Apocalipsis nono Cru
ciatꝰ eorum vt cruciatꝰ scorpi
onis Quinto nomine gladij
intelligitur reproborum a bois
eterna separatio De qua sepa
ratione Ecclesiastici primo ·
Quasi rumphea bis acuta ois
iniqtas Per hāc rūphēā cruda
tus separacōis acāpit · qꝺ autem

bis acuta dicatur dupliçe separationem corporis et anime significat Hec autem mala sequuntur miseros peccatores q̄ corp⁹ dn̄i sumūt indigne · De q̄bus Leui · xxvi · Percutiā vos septies ꝓp̄t pcā vrā · q̄ si hec pauca videntur audi q̄d dicat Deute · xxviij · Insuper vniuersos lāguores a plagas q̄ non sunt scripte in volumine legis b⁹idu cet dom̄in⁹ sup te donec te dtēat Quod si q̄⁹ bis malis pmia ducus dicat intra se · Quid faciemus vt fugiam⁹ a ventura ira⁹ Rndet ei Ecā · xxix · Minimū pro magno placeat · Hoc ē minimū pue pm̄e in presenti placeat tibi pro cumulo tormētor⁹ De hoc modico dicit Ecā Est q̄ multa redimat modico preço Hoc aūt modicū nihil aliud est nisi a peccatis abstinere a de missis dolere · Quod si nō fecerit audiat quid Job dicat Qui timet pruinaz irruet super eum mix · ꝛc

Feria sexta Sermo pm⁹ de passione dom̄ini Q̄d passio dom̄ini fuit amarissima propt̄ septem causas Sermo · cxxv ·

Recordaē paupertatis mee trās gressiois absinthij a fellis Tren · iij · Cū ōnia genera passionū in tribo differētijs includunt nec sit aliud genus passionis q̄d non ad aliq̄d istorū triū genery reducatur · aut em̄ patimur in rerum spoliatione · aut corporis afflictione · aut cordis perturbatione Deus ōnia peccatorū genera omniū hominum qui fuerūt fūt a erūt quātū in eo fuit super se suscipiē⁹ vt p̄i sufficiēter pro nobis satisfaceret voluit se suscipere omnia genera passionum Et idarco in vbis propositis predicta tria genera tāgit Nā in eo q̄ dicat Recordaē paupertatis mee tangit rerum spoliationē In eo autez q̄ subiūgit transgressiois mee tangit corporalem afflictionem Cuz autem terćo cōcludit absinthij a fellis tāgit amarissimā cordis perturbationem Nec videam⁹ per ordinem Q̄d autez ad crucem veniens omniū peccata ad satisfaciendum patri super se suscepit Ysai · nobis insinuat cum dicit · Ipse peccata multorū tulit i · omniū electorum i⁹ vos⁹ exc ludendo Quod adhuc idem apertius ostendit cū dicit Dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrū Cui consentit petrus dicēs Peccata nostra pertulit in corpore suo super lignuz Et ideo diuina iustitia hoc exegit vt sicut omniuz hominū peccata tulit sic etiam omniuz passionum genera sustineret · ergo Recordare paupertatis

mee qua ommino spoliatus nudus affixus sum cruci. Secundo recordare trāsgressionis qua in sensu doloris omnes omnium hominum passiones in infinitū excessi. Tercio recordare absinthei atq; fellis quibus cōmixtis cū aceto atq; isopo interius in gustu suo vehementissime amaricat? Que quidem amaricatio quia interius extitit profundissimam nobis cordis perturbationem represētat. Cui? perturbationis causa potissima hec fuit q; cum propter sufficientissimam passionem copiosa apud eum eēt redemptio pauās tamen apud eum profuit ad salutē Quod Ysa. cōquerit dicēs. Inuacuū laborami fine cā fortitudinē meam cōsūpsi. Maxima aūt causa turbationis sue fuit hec. q; tanta exposuit que ratione valoris atq; doloris mille mūdis vt ita dixerim sufficissent atq; tam pauās profuit. Vnde de immēsitate atq; profunditate sui doloris ipse ad prēm dixit. Omnes fluctus tuos induxisti super me. Et p? Circūdederūt me mala quorū nō ē numer?. Et itez Circūdederūt me dolores inferni Quippter hoc dicti sunt dolores infernī q; nulli dolores super terrā fuis doloribus poterāt assimilari. Quoz ōniū reminisci nos monet in verbo proposito Recordaē Cui petitioni cōpatientis affectū occurram? dicentes illud Tre. iij. Meoria meor ero atq; bescz i me aia mea. q̄si diceret q̄libet ex p̄dcō vbo admonit? meoria meor ero tui q̄lscūq; patiēdo arescat i me aia mea. Dicam? ergo cū Ber. Memor ero q̄z diu vixero laborū illorū q̄s ptulit in p̄dicādo. fatigationū in discurrēdo. tēptationū in ieiunādo. vigiliaz in orando. lacrimaz in opatiendo. Recordabor etiā doloriū e?. iniuriorū. sputoriū colaphoz subsānationū exprobracionū clauoz boz q; similiū q̄ p eū atq; sup eū bñdāti? trāsierūt De hac ergo dñi passione duo meoremur Prio passionis difficultatē Secdo difficultatis cā litatē. pmū mēbz deseruiet prio sbmoni. secdm secdo

B Dicēdo ergo q; passio domini fuit amarissima ppt septem cās. q̄ amaricabāt eā scz ppter opatientis magnitudinē. aie lipitudinē. carnis teneritudinē. pauāficā vtriusq; q̄etudinē. ppt debiti mlitudinē. supplicij amaritudinē laboris vacuitatē.

Prio dico passio dñi amarissima fuit ppt patientis magnitudinem Quāto enī aliquis fuerit maioris in dignitate atq; nobilitate tanto amarior ē ei q; ignominiose atq; ofusibilit ptractatur atq; maxime ab his qui deberent eum pre ommibus reuereri Ipe eniz excelsus ē super oēs gētes

dominus cuius magnitudinis nō
est finis De quo dicit Her. O
no uissimuz ⁊ altissimum · o bui
lem ⁊ sublimē · o opprobriū do
minum ⁊ gloriā angelorum · nēo
illo sublimior nemo illo humili
or ⁊ ideo propt̄ hāc sublimita
tē passionem suam grauius per
ferebat Nā de eius sublimitate
dicit Job Excelsior cælo ē quid
facies · profundior inferno est
et vnde cognoscem? ℓ Lōgior ter
ra mensura eius ⁊ latior mari ·
Si subuerterit omnia vel im v
num cōartauerit quis contradi
cet aut quis dicere poterit ei cur
ita facis ℓ Dic talis c? altitudo
ē imattingibilis · abissus imper
scrutabilis · lōgitudo intermia
blis · latitudo incommēsurabil ·
ad talem ⁊ tātam propter nos
deuenit miseriaz vt amaritudi
ne inebriatus diceret Ego sum
vermis ⁊ nō hō Vermis enim cū
conculcatur econtra non se eri
git sed se cōtrahit pre dolore vt
diceret illud p̄s Afflict? sum ⁊
humiliatus sū nimis Vñ Her.
O q̄z mirabilis miseratio q̄z gra
tuita dilāo q̄z inopinata dig
natio q̄z stupenda dulcedo q̄z i
uicta māsuetudo regem glorie
pro despectissimo verinculo cru
cifigi ℓ Secūdo passio eius
fuit amarissima propter anime
limpitudinē · quanto enim q̄s
limpidius ⁊ luc̄idius sentit tan
to plus afficitur arca illud siue
illud quod sentitur sit dulce vel
amarum siue bonum siue malum
Q̄d autem anima eius fuit lim
pidior ⁊ sensibilior ommū sen
sibiliū patet ex hoc q̄ Job
dicit eum esse plenum grā ⁊ ve
ritatis Ex quo patet q̄ anima
eius habuerit notitiam ommū
vtutum et senserit distincte ō
mia q̄ sibi fuerūt penalia · nec
propter vnum dolorem minus
aliuz apprehēdit · sed quēlibet
dolorem sensit ea viuacitate et
amaritudine tā quā si nullū ali
um hēret · quod in nobis mini
me contingit · Adeo em̄ ebetes
habem? sensus et in vtute app̄
hensiua debiles q̄ cū mltos ha
bemus dolores qui maior est in
ter illos totā sensitiuam nrām
ad se rapit vt alios dolores mi
nime sentiamus Vnde videm?
ad sensum q̄ quis habens mul
ta vulnēa et inter illa vnū mor
tiferum dicit · i hoc vulnere est
totus dolor me? et de alijs nihil
curo · Nō sic fuit in domino deo
nostro sed secundum numez
eorū que patiebatur et precū
secūdum quod patiebatur fu
it apud animā ihesu doloris et
amaritudis multiplicitas Nec
minor m singulis q̄z si fuissent
singula Ex hac causa passio e?
fuit grauissima secundum illd
Ecclesiastici Qui addit scien
tiam addit et dolorem · Dic eti
am accedit q̄ ille dolor super

omnem dolorem fuit maxim⁹ · quia aia ihesu singularit habu it vim sentiendi separationez q̄ fuit in morte · qđ non est de no bis · Adeo enim acutissimus est ille vt cuz appropinquam⁹ pū cto separationis doloris eius ve hemētia sensus nostros abripi at vt ipsam separationem nim me sentiam⁹ · Vñ Seneca Nō magis in ipsā morte quicq̄z est molestie q̄z post mortē Et sub iungit Quis credit q̄ per quaz mil sentitur ea sentiatur ¶ C Nos ergo pre nimio dolore non sentimus⁹ separationez aie a cor poris quam si sentirem⁹ grauis sime affligeremur Hanc autez separationē sēsit noster ihesus · et ideo eius passio fuit amarissi ma nimis valde Propter quod ipse dicit Johā · Ego potestatem habeo ponendi animā meā Jō Ber · Vltima corpis a aie separatio est supremū doloris · Et Hiere · Dolor me⁹ super do lorem ¶ T Cerão passio dñi fu it amarissima ꝓpter carnis teneri tudinē Quāto enī quis delicati or est a tenerior tanto grauius offendit cū torquetur · Vnde videmus ad sensum q̄ rustice⁹ duros habēs neruos vrticas so let tāgere sine dolore · qua⁹ deli catus sine turgentib⁹ tumoribo tangere non valeret Jhesus au tem q̄ fuit de mundissimo a te nerrimo sanguine virgis de mel le dulcissie a delicatissie deitati⁹ · ideo corpus eius fuit tenerrimū et iō dolores quoslibet grauius sufferebat · Teneritudo autem et delicata virtus ex duobus cō ficitur · ex nature generositate diuina a cōsueta voluptate · et secundum hec duo ihesus fuit tenerrimus Nam secūduz gene rositatē nature ex mūdissimo a purissimo sanguine virginis fu it Quantum ad secūdū scili cz diuinā voluptatē i sinu patri⁹ ab eterno voluptuose ē nutrit⁹ Ideo filius dei de se dicit Pro · Fili⁹ fui tenellus patris mei ¶ Quarto passio dñi fuit amara propter pacificam vtriusq̄ qui etudinem Quod taliter potest ostendi · Dicit enī Galien⁹ q̄ oi⁹ dolor est ex separatione Q̄n tū enim aliquoꝝ magis cōcors fuit commansio tanto vehemen tior est abmuicez separatio Dz anima a caro ihesu concordissi mā inter se habebant cōmansio nem · Non enim sicut in nobis spūs cōcupiuit aduersus carnē et caro aduersus spiritū · nec sē sit alterā legem in mēbris suis r̄ pugnantē legi mētis sue · a cap tiuantem eū in lege peccati que non fuit in membris eius · Nec enim habuit dicere qđ Ap⁹ qui dicebat · Jdeo q̄ non habitat i me hoc est in carne mea bonuz · et licet velle adiaceret ei bonum tamē perficere non inuenit · nō

sic fuit m ihesu ī quo plena fuit concordia spiritus et carnis rationis et volūtatis Quod bene figuratum est in archa noe de q̄ dicatur q̄ omnia pacata fuerint in ea Et ideo quanto eorum cōmansio quietius concordabat tanto eorum separatio grauius perturbabat Dic est q̄ in sola mortis memoria sanguinem sudauit De hac amaritudie mortis nostri ihesu dicatur Eccleſi. O mors q̄z amara est memoria tua homīm habenti pacez in substantijs suis id est in spiritu et in carne . Quod de solo ihesu verum est et Ysai . In pace amaritudo mea amarissia . quasi diceret . quāto pax quietior tāto separatio ē amarior . VI Quinto passio eius fuit amarissima propter debiti multitudinē Cū enim sicut supradictum est dominus posuerit super euz iniquitates omnium nostrum qui fuerunt . fūt . et erunt vt pro bijs omnib? copiose satisfaceret oportuit eius passionem esse amarissimaz . Cum enī cuilibet peccato debeatur pena . iuxta illd̄ Job Luet oia que fecit . vt p̄ singulis et ōmbus penas lueret debuit passio eē amarissia valde Vnde Ps̄ . Que non rapui tūc exsoluebam . Cumulabat et eius dolorem penarum generalitas Cū enī humanuz genus in ōnibus membris peccauit . ipse in uobis mēbris luebat . Hinc est q̄ nō successiuus pēnis et moroſis doloribus cruciabatur sed simul omnibus doloribus irruētibus in euz penitus ē cōtritus . simul tritus Vnde Ysa . Attrit? est propter scelera nostra Jbez liij . Propter scel? populi mei percussi eum Et iō victus doloribus clamabat illud Jhere . O vos omnes qui transitis per viā attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus . Et hūc clamorē ad nos dirigebat Clamabat etiā ad patrem vrgentibus doloribus et cogentib? passionibus Hely hely lamazabatham . Hoc est deus meus deus meus vt quid dereliquisti me . Non q̄ pater dereliquerit euz . quippe ī prē et pater semper ī eo extitit . sed vt grauius pateret? ōnem consolationem subtraxit Vt de eo dictum sit illud Ozee Consolatio abscondita est ab oculis meis Et Psalmista Substinui qui simul contristaret? et non fuit . q̄ cōsolaretur . et nō inuenī . VI Sexto passio eius fuit amarissia ex supplicij amaritudine . Erat enim tam intensus dolor . vt huic dolori nullū genus doloris valuerit cōparari sed in dolore defecāt ferre nō valens Ideo Psalmista . Defecit in dolore vita mea . Et Hiere mias dicit . Defecā ferre non sustinens . Et ideo ōnis creatura

eius dolori medullitus est compassa. Terra enim contremuit. sol se abscōdit. petre scisse fūt adeovt eius dolor vsq; ad infernum descēdens mortuos excitaret Vnde de hijs omnibus dicit Mat. xxvij. Jhesus clamans voce magna emisit spiritū. et ecce velū templi scissū est et terra mota est et petre scisse fūt et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierūt surrexerūt. Septio passio eius fuit amarissima propt laboris vacuitatē Domo em̄ videns magnos suos labores et dolores frustrari grauī perturbatur. Jō Ysai. Jnuacuū laborauī fine causa et vane fortitudinē meam cōsumpsi. Et Dō. Que vtilitas in sanguine meo. quasi dicat modica r̄spectu doloris et laboris Multi enim sūt vocati ad exhibitionē et cōmunionē passionis. pauci vero electi qui manū porrigant adiuuanti. Qđ conquerit dñs Hiere. v. Aspexi terram et ecce vacua erat et nichili et celos et nō erat lux i eis Ac si dicat Aspexi terram. i. terrenos hoies et ecce vacui sunt cōsiderationis et cōpassionis. Nec solum illos sed et celos. i. bonos qui celestē deberēt habere vitā. et nō est lux illuminate cognitionis in eis. Vnde Pro. Extendi manum meam nec fuit qui aspiceret Dine per Hieremi. conqueritur dñs dicens Dolor meus super dolorez. i. dolor frustrabilitatis est super dolorem penalitatis Hijs duobus sic consideratis monet nos Ap̄s Ephe. vi dicens Acapite armaturā dei vt possitis stare in die mala. Est autez armatura dei passio. quā tanq̄z armaturā debemus mduere. vt per eam nos interius per continuā memoriā et compassionem. exterius vero per ymitationē continue nos munire valeam? Qđ nobis concedat ihesus qui hodie pro nobis crucifixus est. āc.

Sermo secundus de passione.

Quod propter septem causas dominus noster tam grauez passionē sustinere voluit Sermo. cxxvi.

O Vos ōnes qui transitis per viā attendite et videte Treñ. i. In hijs verbis tria facit. Primo enim ponit electorū specificationē. Secundo specificatos hortat ad attentam cōsiderationem Tercio monet vt eandem considerationem dirigamus ad passionem Primum ibi O vos omnes qui trānsitis per viam Secundū ibi Attēdite et videte. Tercium ibi Si est dolor sicut dolor meus. Primo dico ponit electorū specificationem in eo q̄ dicit O vos

qui transitis per viam · In quo non omnes hoies sed solum eos qui in via dei ambulant hic hortatur · q̃ enim extra viã per viã ꝛ probã positi sũt ceci sũt Juxta illud Luce Cecus sedebat sec? viã · Et ideo ab hac exhortatione penitus excluduntur Secundo specificatos hortatur ad attentam considerationem in eo q̃ dicit Attendite et videte · Attendere enim considerare est Per hoc hortamur vt eandem deuotam considerationem dirigamus ad passionis sue transgressionem qua in passione sua transgressꝰ ẽ omnia genera sua passionũ Vex cuz vna gutta sanguinis eiꝰ p nobis effusa propter vnitam dignitatem ad copiosam redemptionez omnibus sufficeret sufficisset · cur taz graue genus mortis sustinere voluit · et se totaliter eximanire · hoc est deuotissime inquirendum et inuentum diligentissime obseruãdum · Talis enim causa si cognita fuerit in amorem eius violentez nos rapit · Hoc enim est qd̃ intendit dominus cum in predicto themate dicit · Attendite et videte · Dicit enim Prouerbiorum · Cui fine causa vulnera ? Quasi dicat nulli · minus autez hec vulnera multiplicata et fundata esse non poterant sine causa Et ideo huius tam dire passionis causas solliciter inquiramus · quibus cognitis cognoscemus quid dilectionis et amoris in corde dei de nobis latuit · quod totum per istarum causarum congregationez plenius cognoscemus · nichil enim perfecte cognoscit nisi ipsius cause cognoscantur · Et ideo beatus Job suprema virtutuz perfectione imbuti? magno virtutis exercitio gloriabatur se causas inquirere quas nesciuit dicens · xxix · Causaz quam nesciebam diligentissime inuestigabaz · Hinc dicit Philosophus Tunc vnumquodq̃ scire arbitramur cum causas eiꝰ cognoscimus · Tercio

Sunt autem septez cause propter quas dominus tam grauem passionem voluit sustinere · vt videlicet suaz nobis dilectionẽ insinuaret · nos ad diligendum eum efficacius prouocaret · nos sibi magis obligaret · ad sufferentiam confortaret · tribulationes dulcoraret · ab eterno cruciatu liberaret · celuz reseraret Prosequendo hec per ordinem dicamus q̃ prima causa ostendens cur tam graue genus mortis assumpserit est hec vt suam dilectionem nobis insinuaret · Magnus enim amor in corde dei absconditus non poterat omnino nisi per aliquod valde magnum extrinsecus probaret · Vnde cum dominus per Ysaiam prophetam mandasset homini ·

In caritate ꝑpetua dilexi te · nō
credidit homo · Quia si caritas
in effectum nō transiret homo i
gratus ⁊ dure ceruicis credere
non potuit verbis dei · Ideo hu
manum genus ipperādo deo di
xit illud Ysai · Manda reman
da rē ī tota die manda⁹ quan
tuz nos diligas · sed nisi carita⁹
per exhibitionem trāseat i effe
ctum credere non valem⁹ Est
igitur pro nobis passus taliter
vt nobis suum amorē insinuaz
Job · Maiorem caritatē nemo
habet Super quod dicit Ber ·
Tu maiorem habuisti o bone
ihesu posuisti eā pro inimicis tu
is Cum enī secundum Apl'um
adhuc inimici essemus reconsili
ati sumus deo per mortem filij
eius Vnde Ber · Priusq; appa
reret humanitas latebat bemg̃
tas · ꝑtomittebat⁹ quidem sed
non sentiebatur · Et ideo a mul
tis non credebatur licet multifa
rie multis q; modis loqueretur
dñs in prophetis · Ego inquit
cogito cogitationes pacis ⁊ nō
afflictionis Sed quid respon
debat homo afflictionē sentiē⁹
pacē nesciens ℓ quousq; dicti⁹
pax pax ⁊ non est pax Prop
terea angeli pacis ī prophetie
amare flebāt dicentes Domine
quis credidit auditui nostro ·
Tota die clamantes · suscita p̄
cationes quas locuti sunt m no
mine tuo prophete priores da
mercedē⁹ sustinentibꝰ te vt pro
phete tui fideles inueniant · Dz
nunc credāt homies visui suo · q;
ecce pax non modo promissa ꝫ
missa · non delata sed data · nō
ꝑphetata sed presentata · ecce
quasi saccū plenū mia misit de⁹
pater in terra · saccuz imq; ī pas
sione seindendum vt effundere
tur quod in eo latebat pretium
nostrum · Tu ergo dñe cogita
sti cogitationes pacis super filī
os adam habens ad nos carita
tem multā minus valde · ꝫ hoc la
tebat i corde tuo nec sciebat hō
pretium eius quousq; per quin
q; vulnera tui sanctissimi corpo
ris emanaret · Dicq; i cruce mo
ri voluisti · vt quod vltimū fuit
pudoris · signum esset supremi
doloris · ⁊ quod fuit laboris ꝫ
uissimi indicium esset amoris
maximi · quia immēsa tua cari
tas non poterat paruz facere nec
paruā gratiam exhibere Se
cunda causa cur taz graue mor
tem deus voluit sustinere ē hec ·
vt viz nos ad diligenduz eum
efficacius prouocaret · Videtes
enim q; tā supra modū magna
pro nobis mala pertulit amorē
nostrum si tamen non sumu⁹ la
pidei nō possumus continere · si
autem mortui sumus ⁊ per cōse
quens insensati nec erit vox ne
q; sensus · Hoc debitum amo
ris nostri a nobis extorquere
voluit cū p moysē Deute · nn ·

nos dominus ad amorem pro uocaret et diceret Inter roga de diebus antiquos qui fuerunt an te te ex die qua creauit deus ho minem super terram a sūmo celo vsq; ad summum eius · si facta est aliquando huiusmodi res aut vnq; cognitum vt audiret populus vocez dei sui loquentis Hec autem gratia licet magna euacuata est respectu gtie pas sionis · Et sequitur ibidem Et nunc audi quid dominus requi rit a te nisi vt diligas eum Vn de Bern̄ · Super omnia reddit te michi amabilem o bone ihesu calix redemptionis nostre quez bibisti · Quanto enim duriora grauiora et amariora sunt que pro nobis pertulit de? tanto ef ficacius amorem nostrum ad se rapit · Et quia facilitas creatio nis hominē ingratuz fecerat · dif ficultatem redemptionis nobis exhibuit · vt a nobis amorem nostrum extorq̄ret Vnde Ber nar · Non valuit opus suum re parare saluator ab eq tanta dif ficultate? valuit sed maluit cū iniuria sui · quo multe dilectio nis hominem debitorem teneret commoneretq; gratiaruz actio nis difficultas redemptionis · quem minus deuotum fecerat fa cilitas creationis Quid enim di cebat creatus et ingratus · gra tis quidem conditus sum nullo auctoris grauamine vel labore · fiquidem dixit · et factus sum quemadmodum vniuersa Sic beneficium creationis attenuās humana impietas ingratitudi dinis materiam inde sumebat · vnde amoris causam sumere de buerat · sed obstructum est os loquentium iniqua Luce clari? patet quantum pro te o homo dispendium fecit deus de domi no seruus · de diuite pauper · de dei filio filius hominis esse nō de spexit · Memento ergo iam te et si de michilo factus es non ta men de michilo redemptus · sex diebus condidit omnia et te in ter omnia · sed per triginta an nos operatus est salutem tuam in medio terre · vbi in recreando dixit multa · gessit mira · pertu lit dura · sufferens dura verba · duriora verbera · et tādez cruci? tormenta durissima Terra tam graue genus mortis susti nere voluit · vt nos amplius ad sua seruitia obligaret quod re uera dignissimum est · Quis e nim videns dominum suum pre se sententiam ferre et vsq; ad mortem turpissimam contemp natum a quibuscumq; labori bus poterit se continere? Quod intuens Ds̄ · dixit · Quid retri buaz domino pro omnibus que retribuit michi Reus enim erit sanguinis ihesu qui deo non re tribuit quod tenet Vnde Ber nardus · Respice o homo ocu-

lo mentali quanto remuneratio nis debito astringaris domino patienti. Respice sudorem sanguineu - alaparum contumeliam - flagellorum instantiam - spineam coronam - patibuli suspendium - corporis pallorem - Quid plura? vilissimuz mortis supplicium - et obprobria nephandissima - Vnde hec et similia in se suscipiens deus hortat nos vt in recompensationem sui laboris similia operemur dicens nobis illud Exodi - Inspice et fac id est opere perfice secundū exemplar quod tibi monstratuz est in monte id est in suprema altitudine laboris et doloris Noluit enim dns noster mediocritate laboris et passionis eē contentus sed ad sūmitatē ascēdit Nam secundum Petrum preciosa nobis promissa donauit - vt efficiamur diuine consortes nature - Et ideo oportet vt ea duris laboribus mereamur Quod etiam si fecerimus ad huc tamē secundum apostolum - non sūt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis Bernardus - Quid durum vel dirum esse poterit cum recordatus fueris q deus amaros cruciatus sustinuit ne tu perpetuos sustineres ¶ Quarto tam graue genus mortis elegit vt nos ad sufferendas passiones confortaret - Seruus enim videns dominum pro se vulneratum merito animatur ad similia sufferēda Sic ostendunt elephantis sanguinem vue ad acuendos eos in prelium - sicut Machabeorum sexto legitur Vnde ad amandum nos dicit de? Mathei quarto - Non est seruus super dominum suum - Si enim me persecuti sunt et vos persequentur Hoc similiter intendebat Apostolus Hebreo - xij - cum dixit Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem - vt nō fatigemini animis vestris deficientes - nondum enim vsq; ad sanguinem restitistis - Et iterum - Per patientiam curramus propositu nobis certamē aspicientes in auctorem fidei et consummatorem ihesum qui propposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione cōtempta Bernardus Extremuz genus mortis elegit deus vt nullum genus mortis formidarent martires - Sic petrus paulus ādreas laurentius stephanus compassione dominī confortati mortem quam omnis creatura abhorret et naturaliter ipsi quasi epulas affectabant - ¶ Quinto tam grauem mortem sustinere voluit dominus noster ihesus christus vt per sue passionis amaritudinem nras tribulatiões dulcorarz

Quid enim durum esse potrit pro eo sufferendum qui tā amarissimā passionem tam dulci animo taz fideli affectu · pro nobis miseris perferebat? Qd bene figuratum est Exodi Vbi dicitur q aque marath quas pre amaritudine populus bibere non poterat per immissionem ligni similiter amari in dulcedinē sunt conuerse · De quo ligno dicitur in hystorijs q naturaliter erat amarissimum · et vt virtus diuina mirabilior appareret amarum addito amaro dulcedinem operabat Ecā · Nonne a ligno in dulcorata est aqua amara? Quid per aquam nisi nostra tribulatio aut quid per lignum nisi crux xpi signatur? Si ergo tribulationes nostre naturaliter amare per amarum lignū crucis tacte fuerit illico in dulcedinē conuertūtur Vnde Bre · Cū passio cristi ad memoriā reducatur nichil ē taz difficile quod nō equo animo toleretur Item Quicqd aduersitatis nobis pnat temporalis afflictio non reputamus si ispiciamus quid biberit in patibulo qui nos inuitat ad premiū · Vnde Aug? Deuot? miles non sentit vulnera sua cuz videt in rege suo graviora Hoc ergo lignuz crucis dulcorabat andree crucē suaz · cū cantans et gaudens cucurrit ad crucē dicēs O bona crux diu deliberata ad ē · Similiter et beato stephano · de q dicit Lapides torrētis illi dulces fuerunt

Dexto tā amarissimaz passionem dñs pertulit vt nos aeterno cruciatu liberaret Verū · Agnosce o homo qz grauia sūt vulnera tua pro quibus necesse fuit cristum dñm vulnerari Et si hec non fuissent ad mortem aut ad mortem sempiternam nūqz pro eorum remedio dei filius moreretur Prodēit ergo nobis dei passio si nostra sequatur pmissio vt sequamur vestigia eius Alioquin exquireretur a nobis sanguis ille qui effusus est super terrā · nec imunis ero ab illo tā singulari scelere iudeorū q tāte caritati ingratus fuerim · et sāguinē illum sanctissimū cōculauerim Patet ergo q passio hec potentissima sit ad exhauriēda omniū peccatorū genera · Sed quis scit si hec dispensatio data est michi? Et respondet · michi data est quia alteri dari nō potuit · Nūquid angelo · q ille non indiguit · Nūqd diabolo · sed ille non resurget · Demū nō in similitudie angelorū · ab sit autem in similitudine demonium sed in similitudie hominum factus est et habitu inuentus vt homo · Cristus ergo crucians? amaros sustinuit · ne tu perpetuos sustineres Qd aūt per sanguinez cristi ab eterna morte liberamur figuratū habemus

Exodi · xij · Erit sanguis vob in signū in edibus vestris a vi debo sanguinem et transibo vos nec erit in vobis plaga dispergens quando percussero terram egypti · Hic qui insigmitus et particeps fuerit sāguinis cristi a morte perpetua liberat Unde Ozee O mors ero mors tua morsus tuus ero inferne · Hinc est q̄ post passionē suā anima eius descendit ad infernuz eripiens inde eos pro quibus sanguinez suū fudit Septimo tā graue genus mortis elegit vt nob celū reseraret · Nullus enim sanctorū quantumcunq; sanctus regnū celorū introire poterat ante dominī passionē · Unde Ps · Singulariter suzego donec trā seā Unde Numeri · xxxv · dicit q̄ exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in vrbes suas potuerunt reuerti · sed remanebunt in vrbibus refugij donec sacerdos magn? qui oleo sancto vnctus ē moriat Post q̄z autē ille obierit lx mīa ad a reuertetur in terram suam Roge mus aē

Sermo teráus de passione dñi

Quomodo dñm ymitari debeam? Sermo · cxxvij ·

QRistus passus est pro nobis vobis relinquēs exemplum vt sequamini vestigia eius · i · Petri secundo · In hijs verbis Apostolus duo facit · Primo enī proponit nobis dominī passionez exēplarem · Secundo quomodo debeam? ipsā ymitari · Primū ibi Crist? passus ē Secōdo ibi Vt sequamī vestigia eius Prio ꝓponit nobis dñi passionez tq̄z exēplar a lib? vite in quo secu lares et simplices q̄ nō norūt in sensibilia cogitare habeant ad manū per quod pūt interi? aīm suū ad cōpassionē tante miserie excitare Multū enī valet ad interiorē hoiez excitandū exēplaris positio · Vt per rē q̄ foris sensib? obiatur affect? hauriat · haust? ad interiora trāsmittat ut Dicit enī Hbs · Nichil cadit in intellectu nisi pus fuerit in sensu Cui cōsonat Bern̄ · dicēs Aliali hoi ad interiora ei? excitād a uti? ac meli? ꝓponit ymago dñi ce passionis · vt infirm? aīmus q̄ non nouit in corpa a corpalia cogitare habeat aliq̄d cui se afficiat · cui iuncta suū modū inhereat pietatis intuitu · ē quippe in forma mediatoris spēs hūana i qua sicut legitur in Job · Dō visitans spēcē suā nō peccabit Per ymaginationē ergo sensuz in cristo ihesu cogitem? exterius hoiez et spēm māz · per si dē vero in deuz reuertam̄ · sicq; fit vt dum per fidez deum ab homine non diuidimus aliquādo in homine deum gratia promouēte

apprehendere addiscamus ¶ Dijs itaq; ad nrē deuotionis exátationē premissis · nūc videndū quō ipsum ymitari debeam? Debem? autē ipsū triplicáter ymitari scz per morosā meditationē · dolorosā cōpassiōez · virtuosā operationē Et qz secūdum Ber · mi passione dñi tria conuenit intueri · viz opus · modum et causā · Dijs singulis singula hec taliter distribuam? · vt opi meditationem · mō compassionez · causę dem? operationē ¶ Primo ergo passionē domini ymitemur op? eius et totā hystoriaz prout gesta est per deuotā meditationē transeūte? Et quia hec meditatio siue passionis dominī ymaginatio in plena nostra residet ptāte · ideo de eodem exercátio monemur multipliciter i scriptura Vnde Deutero · Caue diligenter ne aliqñ obliuiscaris dñi dei tui qui eduxit te de terra egipti · scz per beneficium passionis · Item in eodem · xxviij · Erit vita tua pendens ante te · Mors enim passionis eius i scriptura dicitur vita nostra · et in Ps Respice in faciem cristi tui · Item · Adhereat lingua mea faucibus mei si nō meminero tui · Et in Tho · Omni tempore i mente habeto deuz Et ideo sicut diximus opus redemptionis nostre singulis diebus per meditationem diligentem trāscurratur Dicit enī Bernar · ¶ Quicūq; habet sēsum cristi nouit q̄ztum cristiane pietati expediat · quantum seruū dei deceat et vtile ei sit saltem vna hora diei passionis ipsius ac redemptionis nostre attēti? recolligere beneficia · ad fruendum suauiter i conscientia et ad recondendum fideliter in memoria · Et vt hec hyst oria memorie digna sub aliquod compendium redigatur · Primo dicatur de cene cōmessiōe · corpis sui in cibuz distributiōe · consequēter pedū locione · tanq; vltimū valefaciens eis dulci predicatione Secūdo de egressiōe Terćio de oratione et sanguīs fusiōne · discipulorum a sompno et torpore excitatiōe · Quarto de captiuatione · et discipulorū dispersione · Quinto ad annaz presentatione et alape pcussione Sexto ad cayphaam affigtione et mala pertractione Septimo de cayphaa ad pylatuz adductione · flagellatione coronatione · Octauo de pretorij p̄sentatiōe · et iniqua mortis dāpnatione · Nono de crucis baiulatione a ante portaz passiōe · crucis affixione · matris allocutione · creaturarum solis a lumine terre petrarum veli compassiōe Decimo de eius clamatione fell' potatione · spiritus emissione · lancee perforatione · corporis

depositione · matris ibidem mi
serabili contractione · Hec q3
to sucātius fieri poterit trāscur
ramus vt simplices hanc mate
riam audientes facili? valeant
reportare · ꝛportata memorari ·
et suis posteris enerrare ℣ E
In h? petre foramibus? deuota a
nima tanq3 columba debet mi
ficare et per crebram memoriam
tanq3 ad nidum suum cotidie
volare · vt sit de numero eorum
que in Canti · cōmēdantur vbi
dicit · Ancica mea formosa mea i
foramin bo petre · Hic apli de
hac continua memoria passio
nis dominicolūbe noie commen
dantur · De q̄bo dr Ysaie · vi ·
Qui sunt hi q̄ vt nubes volant
et quasi columbe ad fenestras
suas · Et Ysa · lix · Quasi colū
be meditantes gemem? ℣ S
Secundo passionē m mō quan
ta deuotione possumus ptracte
m? · In hoc em exercitio acuen
da ē deuotio per cōpassionem ·
In nulla em alia materia dispē
sationis cristi tā subito ad com
passionez cor liq̄scit · de uotio i
gnescit sicut i cōsideratione mo
di patiēdi Ibi em maxime relu
cet dulcedo cordis hīgmissi ibe
su ℣ Mod? aūt quem in patien
do habuit quē et nos diligētissi
me deuotissie cōsiderare debe? ·
in trib? cōsistebat Partulit em
omnia que dicta sūt libenter ·
patienter · amāter · In his em
magis nobis meruit q3 in dolo
ribus quos pferebat Nam nos
aduerbi? meremur non nomini
bus Non enim ad salutem suffi
cit si bonum facimus sed si bonū
bene facimus Quod dominus in
sinuare curauit Deutero · xxvi
Juste quod iustuz est exeque
ris · ℣ Primo enim pertulit
libenter Dime oi enim dei pris a
hominum coartatione Licet em
pre nimio timore et mortis hor
rore quam presciuit sibi fieri a
marissimam ex sola passionis
memoria guttas quasi sangui
nis sudaret orans patrem vt si
possibile foret auferret ab ec ca
licem passionis · subiecit tamen
voluntatem suam diuine volun
tati dicens · Veruntamen non
sicut ego volo sed sicut tu · Vn
de sicut in consistorio secreti cō
silij cui nullus interfuit alienus
Pater et filius et spiritus san
ctus consenserunt pari consen
su vnanimi voluntate m passio
nem filij ad redimen duz huma
num genus · Patre dicente ad
filium ab eterno illud Prouer
biorum · Diriuentur fontes tui
foras et in plateis aquas tuas
diuide · sic et filis ab eterno cor
respondet patri consentienti cō
uenienti voluntate · Fiat volun
tas tua Vnde loquitur pro
pheta Ysaias adiat · Oblat?

est quia voluit ipse Et Joh. nñ Ego potestatē habeo ponēdi aiam meam · et iterum resumendi eā · Et Apl'us Xp̄s tradidit semetipsum pro nobis Si enim aliqua voluntate contract? fuisset nunq̄z se poterat in doloribus fūditus eximanisse Hec cū do pertulit dñs passionē suam patienter · Vt nec i corde nec in ore nec in opere cōtra suos malefactores aliquid vnq̄z impatiētie exhiberet · De cuius patientia dicitur Ysaie · liij · Sicut ouis ad occisionē duct? est et quasi agn? coram tondēte sic obmutuit et non aperuit os suum Sicut in pretorio dimisso capite audiens sibi irrogari blasphemias nephandissimas nichil cōtradixit · similiter illusus faciem suam non auertit ab increpantibus et conspuentibus in eum Vnde petrus Cum maledicerētur non maledicebat · et cuz pateretur non cōminabatur · De hac patiētia dicit Bern̄ · Patientia singularis inuenta est in ihesu · q̄ viz cuz supra dorsum eius fabricauerūt peccatores · cū sic extenderetur in ligno vt dinumerarenturomnia ossa eius · dum foderētur manus et pedes non aperuit os suū · non aduersus patrem murmurans a quo missus fuerat · non aduersus humanū genus pro quo missus q̄ nō rapuit exsoluebat Nō dei q̄ cōtra ipsū populū peculiarē a q̄ pro tantis beneficijs tanta maleficia recepit · Plectunt aliqui pro peccatis suis et humiliter sustinent · et hoc tamen eis ad vtilitatem patie reputatur · Flagellantur aliqui non tam purgandi q̄z probandi coronādiq̄ et iterum maior in hijs patientia commendatur · Quomodo aūt non maxia i xp̄o censeatur patia · qui ab hijs quibus specialiter saluator aduenēat crudelissima morte mulctat? Quibz ad hūc cumulum hoc additur q̄ in ombus hijs non sibi ḡ nobis meruit · quippe qui sicut nullum ōmino peccatuz nec actu proprio nec contractu · sic nec in quo crescere possit habēs · nimiruz i quo habitat omnis pleitudo diuinitatis nō vmbraliter sed corporaliter · Hb Terdo pertulit passionē suam amanter · Vrgente enim amore quo ab eterno nos dilexit et in quo salutez redemptionis nrē desiderauit · ad passionē tanq̄z ad epulas properauit · De quo amore ipse dicit Johānis Qui dilexit nos · et lauit nos a peccatis nostris i sāguine suo Quē tamē apl'us expressius insinuat Roma · v · dicēs Cōmēdat de? caritatē suaz in nobis · qm̄ cū adhuc peccatores essemus reconsiliati sum? deo p mortē filij e? mlt̄o magis reconsiliati salui erimus in vita

ipſius Cuius caritatis cumulu adhuc expreſſius inſinuat cu iterum dicit. Vix pro iuſto q̃s moritur Nam pro bono forſitā audet quis mori. criſtus autē pro impijs ⁊ iniuſtis mortuus eſt. quaſi diceret Si magnu ẽ vt quis pro amico et bono aude at mori. q̃ maximaz ⁊ profun diſſimam caritatem habet deus q̃ etiam pro inimicis et impijs mortuus eſt Apertiſſime autē eandem caritatem nobis inſinu at multā minis valde ap̃. ad Ephe. ſecundo dicens. Prop ter miniam caritatem ſuam qua dilexit nos deus ⁊c̃. Quod ex ponens Bernardus. Vere mi niā quia caritas eius omnẽ mẽ ſuram excedit ⁊ omnem modū ſuperat. q̃ vt ſeruu redimeret nec pater filio. nec filiꝰ ſibijpſi peperit De huius ergo mire caritatis camino ſcitille dulciſſi morum verborum proſilierunt Contumelijs enim affectus et obprobrijs ſaturat? aut humili ter tacuit vel dulciſſima verba reſpondit. De quibus Bern. Vide nunc opera domini que po fuit prodigia ſuper terram. fla gellis cęſus. ſpinis coronat?. clauis confoſſus. patibulo affi xus. cōtūelijs ſaturat?. omniū tamẽ dolorū immemor clamās ait. Pater ignoſce illꝭ q̃ neſci unt quid faciūt Hic multe mi ſe rie corpiꝭ. hic multe mie cordꝭ. hinc doloreꝭ. hinc miſeratiōeꝭ. hinc oleū pitatis. hinc gutte ſā guinis decurrētis in terraz. mie dñi multe. ſed a miſerie domini multe Vincent ne miſerie mias an mie miſerias ſuperabunt ꝯ Vincant mie tue ātique domine. vincat ſapientia malitiā. Magꝫ enim illorū miq̃tas. ſed nūq̃d non maior pietas tua domine ꝯ Multum per omnem modum. Super oia aūt in illa vltima re commendatiōe qua in perſona iohānis matri omnes peccato res recommendabat caritas eiꝰ multis minis reluc̄bat cuz dice bat Mulier ecce filiꝰ tuus. qua ſi diceret. Vide quid pro pecca toribus ſuſtineaz. et ne fruſtre tur labor meus ipſos tibi habere cōmiſſos. et cuz exigente cul pa peccatores punire debeā me mor huius miſerie obicem te op ponas ¶ Tercio ſequa mur dominum cauſam ſue paſſi onis per operationē pmitando. vt nō ſolū op̃ paſſioīs p cōpaſ ſionem ſed etiaz cauſam paſſio nis ſeq̃mur p orationē In hijs enim tribus tanq̃z pdoneis teſti bus ſtat veritas pmitationis. Et licet multe ſint cē dñice paſſi onis propter quas dominus eſt paſſ?. quarū ſeptē in ante habi to ſermone poſuim?. tamen ne a propoſito thēmate recedam? vnam tantum cauſam aſſigna bimus in hoc thēmate expreſſā

hanc viz vt sequamur vestigia eius Sequi autem dominuz per operationem necessariuz est ad salutem · Vnde Ber · Proderit nobis dominī passio si nostra accesserit ymitatio · alioquin exq retur a me q sanguis ille iustus qui effusus est super terrā · nec unmunis ero ab illo tam singu lari scelere iudeorū q viz tante caritati ingrat? fuerī q spiritui gratie contumeliā fecerim q filium dei conculcauerim Q d talit ostendem? Dum? enim nobil creatura · et naturali appetitu a sensuz querimus vniuersi quē naturalē appetitū angelus apostota q primi parentes sequentes · alius dei potentiā · alius dei scientiaz appetiuit · et iō ambo pariter corruerūt · Nos vero in illis scz primis parentibus i vallem cecitatis et infirmitatis cecidimus omnes · vt rectā viam r deūdi ad deū nō videam? · q d videmus ex infirmitate aggredi formidem? Sic ergo cecī et infirmi facti naturalem appetituz a sensibus adhuc sequētes · alij mūdi vanitatē · alij carnis voluptatez tēptantes et palpitantes velut ebrij qui ignorant domuz quo trannitē reuertantur Deus autem compatiens nostre tam cecitati q̄z infirmitati salubrē viā ascendēdi in seipso nobis p̄po suit dicens · Venite post me ne vos tenebre comprehēdant · qui sequuntur me nō ambulāt in tenebris · sed habebunt lumē vite Vt autem de mīltis taceamus tria nobis propo suit quibus recto tramite ad patriam reuertemur · scz paupertatē · humilitatē · asperitatem · In hīs est vera via et non alia preter illā · Nam paupertatem in se docuit cuz cuidam dicenti sibi · Magister vbi habitas dixit Veni et vide · subiūgēs Vulpes foueas habent et volucres celi nidos filius autem hominis non habet vbi reclinet caput suum · Item paupertatem docuit cū predicationibus vsq ad meridiem pertractis circumspicēt ihesus si quis eum ad prandium inuitaret · quod cum nemo facere ret compulsus est ire in bethaniam Item paupertatem in se docuit · cum discipuli cogente fame spicas manibus confricarent Secundo humilitatem docuit cum discipulis diceret Discite a me quia mitis sum et humilis corde · Item humilitatem docuit cum ipse dominī? et magister in medio discipulorum esset tāq̄z qui ministrat Item humilitatez docuit cum procūbens? discipulorum pedes lauit · Terdo a speritatē docuit cuz predicando clamaret Qui vult venire p? me abneget semetipsum q̄ Item aspe ritatem docuit cum diceret · Arta est via que ducāt ad vitā q̄

Det nobis pater vt per eum q̄ est via veritas et vita ad se per hec exercitia veniamus.

Sermo quartus de passione domini. ¶ Quod a tribus egredi nos oportet si deum in sua luce videre cupimus. ⁊ q̄ tria videre debemus in passione. ⁊ de acerbitate passionis eius ¶ Sermo. cxxviij.

EGredimini et videte filie sion regē salomonē in diademate quo coronauit eum mater sua Cantico. iij. Dicit Aug⁹ Omnia que de salomone dicuntur soli christo proprie ⁊ conuenienter conueniunt. vt in illo sit figura obūbrata. in christo vero veritas p̄nitata. Ideo propter exhibitionez veritatis realis verbum ꝓpositū potest sumi ad cōmendationez huius diei In quibo verbis spiritus scūs nos ad tria hortatur Primo ad peccatorū egressiōez Secūdo ad dei et eorū que passus est contemplationē Tercio ad contemplationis promotionem. Primum ibi Egredimini Secūdum ibi Et videte. Terciū ibi Regem salomonem.

¶ A Primo ergo egredimini a tribus scz a mūdi diuitiis per terrenorum displiētiaz. Secundo a carnis delitijs per eorum resistentiaz Tercio a peccatis et vitijs per verā penitentiaz Ab hijs tribus egredi nos oz si limpide ⁊ oculis compassionis passionem domini volumus speculari. Dicit enim Her. q̄ tria sunt que oculuz carnalem impediunt ne claram lucem valeat intueri. scilicet puluis iniectus humor cōcretus ⁊ tenebre Sic et interiores oculi qui sunt intellectus et affectus ab eisdez spiritaliter intellectis impediunt ne lumen veritatis valeant contemplari. Nam per pulueremi iectum diuitias terrenorum. p humorem concretuz delitias voluptuosoruz. per tenebras vero sordes peccatorum accipimus p timenter Et ideo ex eisdem egredi nos oportet si deum volum⁹ in sua luce clarius intueri ¶ D

Primo monemur egredi de mūdi diuitijs per terrenoruz displicentiam. vt nec per affectū nec per operis effectum aliq̄d nobis adhereat quod ad deum contemplandum nos valeat impedire. sed teste conscia cum apostolis dicere possimus. Ecce nos reliquimus omnia ⁊c̄. Vnde Prouerbio. xxvij. Sicut auis trāsuolans de nido suo sic vir qui relinquit locum suū. subaudis. faciat Dāmus autem q̄ aues de nido volantes mihi secuz ferunt. Sic non solum que mūdi sunt penitus relinquantur. ſz

omma que nostra sunt de mun
do nobiscum deferantur. Vt di
cere possimus illud Philo. Dia
mea mecuz porto De quo bene
infermamur Exodi. nij. Vbi
dicit moyses pharaoni. Cūcti
greges pgent nobiscum nec re
manebit ex eis vngula que ne
cessaria sunt in cultū domini dei
nostri. Sic cuncti greges no
stri cogitationum affectionuz
memorie. voluntatis et ratiois
corporis et anime nobiscum de
ferantur. nec vngula i. q̄ztūcū
q̄ modicuz quid ex eis in secu
lo relinquamus. sed omnia in
cultum domini dei nostri expen
damus. Ad hoc monemur per
Ap̄lm Thimo Nichil intulim?
in hunc mūdum haud dubium
nec quid auferre possum?. Ha
bentes alimenta et quibus tega
mur hijs contenti sim? Naz qui
volūt diuites fieri incidunt in tēp
tationē et in laqueum diaboli.
Mundi enī substātia modicuz
proderit et multa mala igerit.
teste Ecā. qui dicit. Exigua
dabit et multa improperabit.
Nā ſm augustinuz cōfeſ. nij.
Miser ē cois anim? iūctus aīcitia
reruz mortaliū et dilaniatur cū
eas amittit et tunc sentit miseri
am qua miser est antēq̄z amittit
eas Hinc monemur Hiere. vij
Recedite de medio babilonis et
de terra caldeorum egredimini.
Dicit enim dominus Mathei.
Quid prodest homini si totum
mundū lucraretur anime vo sue
detrimentum patiatur? VL
Secundo egrediamur de cari
delitijs per earum resistentiam
Ne dicatur nobis illud Job. vi
cesimo q̄rto. Parauit sterilez q̄
nō parit et vidue bene nō fecit
Quāto enim pl? nutrimus carnē
tanto sterilior erit omnis hom
Vnde beatus Gregorius predi
ctum verbum exponens dicit.
Quisq̄s iniquus pascit sterilez
et vidue non benefacit. quia de
siderijs carnis deseruiens curam
anime vitāq̄ contempnit. Jō
Ap̄s dicit Carnis curam ne per
feceritis in desiderijs VL B
Terāo egrediamur de peccatis
et vitijs per veram penitentiam
Qđ vt cōuenienter facere va:lea
m?. sciendū q̄ tria mala cōflu
unt in peccatis quibus tria bona
vere pīe correspōdent Est enī
peccatū dāpnosū. vitiosū. a pe
nosum. Dāpnosū q̄ offendit
deū. vitiosū q̄ maculat aīam.
penosum q̄ obligat ad penam
Hijs trib? malis tria bona pīe
correspondent. scilicz dolor. pu
dor. a timor. Penitentia enim
per dolorez tollit peccati damp
nositatem. per pudorem vitiosi
tatem. per timorem peccati pe
nositatem. Hec tres egressiones
figurate sunt i veteri testamen
to. Nam per egressionem pa
trum antiquorum de egypto

mūdi · per maris rubri · tarms · p debti pcā egressio designat De
bijs tribus egressionibus dicat
Bernhar · Semper ammoneo
vos fratres non sim? anmā hui?
seculi ne dei inimicā cōstituam̄ ·
non ambulemus in carne ne de
o displiceamus · nō m̄ peccato
ne r̄probi efficiamur ¶ D ¶

Sequitur secundum prin
cipale membrum scilicz a videte
Videre autem idem est qđ consi
derare · eo q̄ ea que videre iubem̄
intueri carneis oculis non possu
mus Debemus autem tria vide
re in domini passione · scilicz pati
entis dignitatez · passionis acer
bitatem · nostraz vtilitatē Hec
emz tria deuote ruminata a dili
genter considerata considerantis
aiam ab omni penitus prauo vō
dicatum amore ad se mirabilis
rapiunt a vehemēter affectāt ·
et tante miserationis affectus
eor medullitus concutit · a in a
moris flamma anima iardescit

¶ Primo ergo videamus pa
tientis dignitatem · cuius sublī
mitatis reuerentiā nulla creatu
ra poterit cogitare · Sciamus au
tem q̄ q̄zto patiens dignior est
tanto pena erit indignior · Qđ
autem ei? dignitatem nulla cre
atura possit attingere insinuat
Iob · xi · dicens Forsitan vesti
gia dei comprehendas ? quasi
diceret nequaq̄z · Subiungēs
causam Excelsior celo est et qđ
facies ? profundior inferno · a
vnde cognosces ? longior terra
mensura eius a latior mari In
quibus verbis quatuor tangit
iob que veram a perfectam dig
nitatem constituunt · scilicz potenti
am altissimā · profundissimam
sapientiam · longissimam eterni
tatem · a latissimam caritatem ·
In quocunq̄z hec dimensiones
confluūt merito dignissimus re
putatur · In hoc q̄ dicit excelsi
or celo tangit eius potestatem ·
In hoc autem q̄ subiungit pro
fundior inferno tangit sapiētie
eius profunditatē In hoc autez
q̄ dicit longior terra eius eterni
tatem · Cum vero quarto con
cludit latior mari tangit eius i
mensam caritatez Nam de eiu?
potestate dicit Iob Non est po
testas super terram que cōpare
tur ei De secūdo scilicz profun
do sapientie eius dicit Eccle · i ·
Sapientiam dei attingentem ō
nia quis inuestigauit ? Et p̄s
Sapientie ei? non est numer?
De tercio scilicz eternitate dicit
in p̄s · Tu autē domine in eter
num permanes · Et Mich · E
gressus eius a diebus eternitatis
De quarto scilicz lato caritatis di
citur Ysaie · Et erit extensio a
larum eius implens latitudinez
terre · Hec ergo q̄tuor dimensio
nes quatuor maxis rebus cōpa
rate scilicz celo · inferno · terre mari ·
quia maiores sunt bijs quatuor

generibus corporuz que nostre cognitioni sunt i attingibilia ⁊ nostre cogitationi infinita · per hoc inuitur nobis q̄ hec dimensiones prout in deo sunt · penitus sint infinite · Quod cū infinitius est infinito illud relinqui quitur penitus infinituz Quod autem illa corpora a nobis non valeant mēsurari dicitur Ecc̄ · septimo Dies seculi quis dinumēat altitudinē celi · latitudinē terre · profundum abyssi · quis dimensiuꝰ est? quasi diceret nēo Et tamen dimensiones deo attribute maiores sunt illis · De quib? magnitudinibus oīb9 dicit Dñs Laudate euz secundū multitudinē magnitudinis eius Vt autē hanc diffusam materiam verbis paucis et breuibus replicemus exponendo vba Job · dicámuꝰ Altitudo diuine potētie celsior est celo · profundū siue sapientie profundius inferno · lōgitudo siue eternitatis longior ē terra · latitudo siue caritatiꝰ latior mari Nunc ista ad propositum reducamus Dic taz digniss̄imꝰ in potentia i se taz indignissia · tam profundissimus in sapiā · tā insipiētissia pro nob̄ pass? ē · tam longissimus i eternitate · tā crudelissia morte pro nobiꝰ subito contritus est tam latissimus in caritate pro nobis odiuz partulit et contemptum · Huius ergo potestatiꝰ sublimitaꝰ dimersa est in profunduz impotentie et infirmitatis Profunditas vero eius sapientie in insipiētiam ignorantie ⁊ fatuitatis · Longitudo autez eius eternitatis in momentum mortalitatis · Latum eius vero caritatis in odiū extreme cōtemptibilitatis · nō quidem in se sed in alijs ad euz quodammodo est mutatum · Discurrat ergo deuotus homo inter has extremitates excellentissime dignitatis et miserei firmitatis · profundissime sapientie · et benignissime eius insipiētie · lōgissime eternitatis · ⁊ brevissime mortalitatis · latissime caritatis ⁊ extreme contemtibilitatis · Hijs addat pro quibo hoc fecerit · quia pro nobis adhuc inimicis · Et cogitur clamare in celum O q̄z indebita miseratio q̄z gratuita dilectio · q̄z inopinata dignatio · q̄z stupēda dulcedo · q̄z inuicta māsuetudo regez glorie pro despicatissimo vermiculo crucifigi Hunc discursum a supremis dei ad infima Bernardus posuit nobis dicens · O nouissimum ⁊ altissimum · o humilem ⁊ sublimez · o obprobrium hominum ⁊ gloriam angelorum · nemo illi sublimior · et nemo humilior · Sed vt in hoc discursu deuotio proficiat necesse est vt in ea deficiat omnis sermo cum ipso nullus sit dignior · ⁊ hijs que pertinet

esse non poterant indigniora. An non potestatis eius sublimitas in ipotetia est mutata cum corpus suū ita extēsum dilaceratum a cruci fixuz est vt dinumerarentur omnia ossa eius? Ad que omnia nichil fecit ac si nichil penitus posset. Vt diceret per Psalmistam. Ego sum vermis et non homo Vermes enim sub calaneo ex dolore contrahūtur. nec faciunt aliquid conculcanti. An non profunditas sapientie eius in fatuitatem et insipientiam est mutata. cum ad omnia conuicia a blasphemias tanqz reus vel fatuus nichil peritus responderet. vt aut reus eorum que sibi obiciebantur. vel nescire loqui prorsus videtur? Vnde Luce vicesimo quarto dicitur. Vt cognouit pylatus q ihesus esset galileus a de herodis potestate qui et ipse hierosolimis erat illis diebus remisit euz ad herodem Herodes autem viso ihesu gauisus ē valde. ex multo enim tempore erat cupiens videre eum. eo q audierat multa de illo. a sperabat signum aliquod ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus. At ille nichil illi respondebat. Et sequitur. Spreuit illum herodes cum exercitu suo et illusit indutum veste alba a remisit ad pylatum Glosa ꝛputans eum fatuum et hominem sine honore. An non longitudo eternitatis in mortem subitam ē mutata. vt totus multatus id est verberatus subito moreretur. Vnde Mathe. Pylatus mirabatur si iam obisset. Et bene admiratione dignum q eternitas moreretur. a q se immortalis legibus mortis pro nobis subire dignaretur. An non latitudo caritatis que omnium corda ad se amandum naturali inclinatione trahit contracta quodammodo cognoscitur cum factus esset ōmibus odiosus? Ipso testante qui dicit Johannis quarto Mundus me odit quia ego testimonium perhibeo de illo. quia opera eius mala sunt.

Secundo dicendum est de passionis acerbitate. Fuit autem acerbissima propter tria scz propter doloris vehementiā. loci erubescentiam. operis indecentiaz. Doloris autez vehementia ex duo bo acuebat. scz ex precedente felicitate et atroci mortis simultate Precedēte dico felicitate. qzto enī quis affluentior fuerit deliciis tanto dolores suos grauius sustinet. Ihesus autem ab eterno summis deliciis affluebat. ideo passionem suam doloriosius sufferebat Boetius libro secūdo prosa quarta Infeliciss̄imuz infortuniū genus ē fuisse felicez et non esse Secunda causa

nñ

vehemētis doloris fuit hec q̄ sānus ⁊ in plena etate constitut? totus fil? est contritus · quod in nobis non contingit · paulatim enim morimur ideo leuius · Vnde Re · Omnes morimur ⁊ more aque dilabimur in terrā · non dicit moriemur · sed morimur i presenti Vnde Seneca Fallim̄ q̄ mortē nō prospicim? · magē nim ps eius preterijt ¶ Secdo passiois acerbitas causabat? ex loā erubescentia · q̄ ex quinq; árcūstātijs confluebat · scz ppt̄ situs eleuationē · bim concursionē · ihesu recognitionē · glorie processionē · latronū associatiuē · Primo propter situs eleuationem · q̄a in loco caluarie qui locus eminebat · ⁊ ideo ab omnibus videbatur · Secundo ppter hominū concursionem q; cū esset pascha oportuit ōnes homines cōuenire ad ymmolādum phase Qui cum viderent tantam miseriā sicut in iobe dicitur Procutientes pectora sua tristes abierunt Vnde ps Operuit confusio faciem meam Tertio propter ihesu cognitionem Cognoscebatur enim ab omnibus tāq; iustus · utpote a quo infinita signorū ⁊ miraculorum beneficia acceperūt · que tūc credebantur ab omnibus arte magica esse facta iudicātes eum seductorez Ps Tota die verecūdia mea contra me est · Quarto propter glorie processionem Vñ Bernar · Cur dñs processionem habere voluit qui non lōge post passionem sibi nouit affuturam nisi vt confusibilior esset passio quaz tanta gloria p̄cessisset O q̄z dissimile est · bene dictus qui venit in nomine domini ⁊ tolle tolle crucifige eum Quinto propter latronum associationem quibus similis reputabatur · Ysa · Cum sceleratis reputatus ē ¶ Tertio passio domini fuit acerbissima · propt̄ operis intuentiam Nam inter omnia genera mortis crucis fulpendium fuit ignominiosissimū intātū vt et eēt a dño maledictum Vñ Deutro · Maledictus a deo omnis qui pendet i ligno Et Apl?us Crist? redemit nos de maledicto legis factus pro nobis maledictus Dme est q̄ propter ignominiosam confusionem mandatum est in lege ne suspensi per diem dimitterent? i ligno ¶ ¶ Tertio videndum ē de passionis vtilitate Est autem passionis triplex vtilitas in qua omnis vtilitas presentis vite pariter ⁊ future est inclusa Nam per eius passionem peccatorum remissionē · gratiarum collationem future glorie exhibitionez · misericordiā sumus assecuti Que tria in typulo crucis intelligimus euidenter Nam per nomen ihesus qd

diátur ſaluator peccatorũ remiſ
ſionẽ · p nazaren⁹ aũt qđ flos
ſiue ſanctitas int̃pretat gratia
rum collationez · per nomen au
tem regis glorie adeptionez ac
ãpimus · eo q̃ in regno cloruz
erimus omnino reges De prio
diát Petrus Xp̃us p peccatis
noſtris mortuus eſt · De ſecũ
do Roma · v Vbi habundauit
delictum ſuperhabundauit et
gratia Vt ſicut ĩ criſto mortuo
omnib⁹ peccatis mortui ſum⁹ ·
ita q̃ in criſto reſurgente criſto
et gratijs conuiuamus Itez De
breos · x · Sanctificati ſumus
per oblationem corporis criſti
Quod vtiq; per gratias fieri o
portebat De terdio in eodez Ha
bentes fiduciam in introitu ſan
ctoruz in ſanguine criſti Jn cu
ius figura exules aprofugi p⁹
mortem pontifias in terram ſuã
redire iubentur Sequit terá
um principale ſez regez ſalomo
nem qui diátur pacificus et cõ
uenienter criſtum ſigt · Diátur
autez pacificus duplicit ſez pa
cem cuſtodiens et pacẽ faciens
Et ſecundum vtrumq; nomen
ei congruit ſalomonis · Erat e
nim pacificus i · pacez cuſtodi
ens quam in omni conuerſatio
ne ſua quantum in eo fuit nec ĩ
corde · nec in ore · nec in ope vi
olabat · Secundo diátur ſalo
mon id eſt pacem faciens bũa
nũ genus per mortem ſuam pri
reconſiliãdo · propter quod fre
quentius mediator dei et hoim
diátur in ſacra ſcriptura Vnde
Roma · ij · Qui cum eſſem⁹ mi
nimi reconſiliati ſum⁹ deo p mor
tem filij eius multomagis recõ
ſiliati ſalui erim⁹ ĩ vita ipſi⁹ Et
Et ſciendũ q̃ ſi huiꝰ thematis
materiam volum⁹ dilatare tũc
primum membrũ ſez Egredi
mini · diei palmarũ poſſum⁹ ap
plicare adiũgentes eidem mem
bro egreſſionis · quomodo ſic e
greſſi cum ramis veſtimentis et
laudibus occurram⁹ Secũduz
vero mẽbrum ſez Et videte · di
ei paraſceue deſeruiet · vt p hoc
verbum · videte · hortem̃ ocu lis
cõ paſſioĩ⁹ intueri dñi paſſiõez ·
occaſione cuiꝰ totam hiſtoriaz
paſſionis percurram⁹ Tercũ au
tem mẽbrum ſez ſalomonem in
die paſche congrue p ſequam̃ ·
que tria cum habeãt nomina · e
orũ nominũ interpretationez ei
dem diei paſche cõuemẽter poſ
ſumus applicare · Et ſic ex bijſ
tribus mẽbris tres ſermones g̃
tia dei iuuante poſſum⁹ fabricare
De q̃ de⁹ ſit benedictus in ſecu
la · A M E N ·:·

Expliciunt ſermones ſoe
á hyemales · Deo gratias
ſemper ·

8480.